

10-2-19

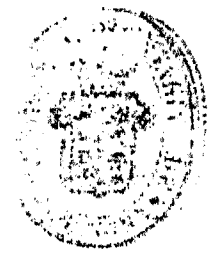
1382

3-14-1403

**Opuscula Sancti Thome: quibus alias
 impressis nuper hec addidimus. v3.
 Summā totius logice.
 Tractatum celeberrimum de usuris nusq̄
 alias impressum.**

Sr De Salzedo.

1882 40 Italia

Infrascripta opuscula in presenti volumine continentur eo ordine quo hic posita sunt.

Legenda seu vita eximij ac diuini doctoris sancti Thome de aquino ordinis fratrum predicatorum.

Contra errores grecorum.	Opus. I.
Declaratio quorundam articulorum contra grecos armenos & sarracenos.	Opus. II.
Compendium theologie.	Opus. III.
De decem preceptis & lege amoris.	Opus. IIII.
De articulis fidei & ecclesie factis.	Opus. V.
Expositio symboli aploz. s. Credo.	Opus. VI.
Expositio ofonis dnice. s. Pater noster.	Opus. VII.
Expositio salutatiois angelice. s. Ave.	Opus. VIII.
Responsio ad magm. Joanne de vercellis giales magr's ordinis predicatorum. 108. arti.	Opus. IX.
Responsio ad eundem de. 42. articulis.	Opus. X.
Risio ad lectore veneti de. 36. arti.	Opus. XI.
Risio ad lectore bilinguini de. 6. arti.	Opus. XII.
De differentia verborum diuini & humani.	Opus. XIII.
De natura verbi.	Opus. XIII.
De angelis seu de substantijs separatis.	Opus. XV.
De unitate intellectus contra auerroytas.	Opus. XVI.
Contra retrahentes hoies a religiois ingressu.	Opus. XVII.
De perfectione vite spiritualis.	Opus. XVIII.
Contra impugnantes religionem.	Opus. XIX.
De regimine principum ad regem cypri.	Opus. XX.
De regimine iudeorum ad ducem brabantie.	Opus. XXI.
De forma absolutiois ad magm. ordinis.	Opus. XXI.
Expositio prime decretalis.	Opus. XXIII.
Expositio secunde decretalis.	Opus. XXIII.
De sortibus ad dnim. Jaco. de burgo.	Opus. XXV.
De iudicij astroz ad fratrem reginal.	Opus. XXVI.
De eternitate mundi.	Opus. XXVII.
De fato.	Opus. XXVIII.
De principio indiuiduationis.	Opus. XXIX.
De ente & essentia.	Opus. XXX.
De principijs rerum naturalium.	Opus. XXXI.
De natura & dimensioib' interminatis.	Opus. XXXII.
De mixtione elementorum.	Opus. XXXIII.
De occultis operibus nature.	Opus. XXXIII.

De motu cordis.	Opus. XXXV.
De instantibus.	Opus. XXXVI.
De quattuor oppositis.	Opus. XXXVII.
De demonstratione.	Opus. XXXVIII.
De fallacijs.	Opus. XXXIX.
De modalibus.	Opus. XL.
De natura accidentis.	Opus. XLI.
De natura generis.	Opus. XLII.
De potentis anime.	Opus. XLIII.
De tempore.	Opus. XLIII.
De pluralitate formarum.	Opus. XLV.
De dimensioibus interminatis.	Opus. XLVI.
De natura syllogismozum.	Opus. XLVII.
Summa totius logice.	Opus. XLVIII.
De sensu respectu singularium: & intellectu respectu vniuersalium.	Opus. XLIX.
De inuentione medij.	Opus. LI.
De natura luminis.	Opus. LI.
De natura loci.	Opus. LII.
De intellectu & intelligibili.	Opus. LIII.
De quo est & quod est.	Opus. LIII.
De vniuersalibus.	Opus. LIV.
Item de vniuersalibus.	Opus. LV.
Officij de sacratissimo corpore xpi.	Opus. LVII.
De sacratissimo corpore xpi p. modum ferri. Onu. Op.	Opus. LVIII.
De eodem s'm decem pdicameta.	Opus. LIX.
De humanitate christi.	Opus. LX.
De dissectione dei & proximi.	Opus. LXI.
De diuinis moribus.	Opus. LXII.
De beatitudine.	Opus. LXIII.
De puritate consuetudinis & modo coheredi.	Opus. LXIII.
De officio sacerdotis.	Opus. LXV.
De expositione misse.	Opus. LXVI.
De emptioe & veditione ad terminu.	Opus. LXVII.
De modo acgradi diuina sapietia.	Opus. LXVII.
Sup. Boetio de hebdomadib'.	Opus. LXIX.
Super Boetio de trinitate.	Opus. LXX.
De vitijs & virtutibus.	Opus. LXXI.
De concordantijs suspisus.	Opus. LXXII.
De vniuerso in communi.	Opus. LXXIII.

XXXV.
XXXVI.
XXXVII.
XXXVIII.
XXXIX.
XL.
XLI.
XLII.
XLIII.
XLIII.
XLV.
XLVI.
XLVII.
XLVIII.
XLIX.
LI.
LI.
LII.
LIII.
LIII.
LIV.
LV.
LVI.
LVII.
LVIII.
LIX.
LX.
LXI.
LXII.
LXIII.
LXIII.
LXV.
LXVI.
LXVII.
LXVII.
LXIX.
LXX.
LXXI.
LXXII.
LXXIII.

Antonij pisani patricij Veneti doctoris clarissimi in diu. Thome Aquinatis vitam prefatio ad Augustinum Barbadicum Cenetorum principem illustrissimum.

Sanctus sine magno labore & op...

ipse que vera bona sunt: emicare nequeant: atq; huiusmodi genus ab ardua & recra semita in pna & deteriorē ptes potius vergat: optimis tamē rationibus humane vite magistris: & magnorum virorum claris exemplis ad proprium & felicem locum bene beateq; viuendi ducitur. Sapientes ideo & magni viri: qui vni alijs esse voluerunt: fortissimis rationibus varijsq; exemplis: qd magis est commune pua- dendi genus: optimo viuendi ritui mortales adijcere que ritantur: & status atq; picturis hō exempli genere aliqui vti sunt: quibus in vita qui clari fuissent omni arte redderentur. vt qui ceteros prestare cuperent: dignissimum aliquem veluti ducem sibi proponentes imitandum haberent. Hoc ipso ad preclara facinora plerofq; accensos legimus. Clidentes autem alij per litterarum monumenta vitas hominum ac res gestas effingi melius: clara ceperunt aliorum facta scriptis suis explicare. Itaq; res ex sententia commodus successit. Si enim simulacra interius parum hominem indicantia ad preclara mortalium mentes compellere solent: qualem scriptis ipsis & mentis minima queq; fingentibus vim in esse arbitramur. Ad etiam munus dextro sidere egris mortalibus ad immortalitatem consequendam pia munia concessere. Non potui itaq; Augustine Barbadice princeps serenissime diuinus perpeti vt diuini Thome perspicua vita sanctissimiq; mores limo quodam obruta iacerent: & latini omnes suo tanto commodo non laterentur: cuius presertim scripta toto orbe celeberrantur: cunctaq; gymnasia personent: ipsorum autem auctorem atq; parentem ignorari turpe esse dixi. Huius amplissimas laudes que neq; exili meo: neq; ab humano quoq; ingenio perfecte exprimi possunt legentibus relinquo cogitandas: cum nulla sibi via aut circa bonarum disciplinarum studia: aut sanctos mores in via fuerit. Negocium pro virili mea aggressus: queq; de eo rudi sane ac inculto sermone consumpta rubigine in vnum coegimus qd breuissime potui que ad manus nostras peruenerit auctoritate digna meritoq; approbata pollicore peculiari licet quodam sacre pagine stilo conscripsimus: teq; dux inclite cui hec dedicarem potissimum delegimus. Nam quem admodum ille christiane religionis primarios viros antecessit: sic Tenete rei publice tue preteritos duces & sapientissimos facile prestas. Et enim elatam familiam tuam: egregiaq; domi ac militie facta: vel in seruato nobis ductu tuo rodigio silentio pretereant: id quidem mirabile dictu est: a deo hoc immortalis tibi traditum videri: vt postea qd sellas auream conscenderis sessam diuturno pestilentie morbo liberata ciuitate cōspicias: & optata nos dunt' pace pfrui. Suscipias igitur hanc diuini Thome aquinatis sanctissimam vitam: quam tibi deditissimus tuus offert Pisanius: & sancti lucubrante faueas discipline: qui tibi suauissimas vices vberrime redditurus est: hic tua scriptis suis re publicam mirum in modum decorauit: quippe quas vnicam tyrannide carere inter ceteros principatus eo libello: quem ad cypri regem conscripsit: attestatus est: cuius vitam ac vite rationem inuitus agendam suscepi: non qd vno Thome non sim maxime addictus: sed que de eo dicta sūere a deo sibi oppressa sunt. vt vix in dignum tanto viro nitorem redigi possint: verum efflagitantibus quibusdam suis sectatoribus recusatam: a se hanc prouinciam amantissimis mei negare non potui: qua legenda non orationis elegantia: quam abesse ab hō compositione prope necesse fuit: sed varijs beati viri rudimentis & ad totam vitam facientibus exemplis delectaberis: sed saq; ad opus promissum deueniamus.

Divus Thomas Landulpho patre aquini comite Capanie urbis celebratissime ac multorum oppidorum principe natus Theodoraz matres & genere: & sanctissimis vite moribus insignem sortitus est: que & si Ludouico sicille Petroq; arragonie regibus ex duabus sororibus ortis dignissima esset: viuendi tamen ratione dignior extitit: vt que assiduis ieiunijs & vigilijs exeso corpore: genibus quoq; ob crebras ad eum preces durissimo calo obductis fuisse feratur. Sorores vero habuit mira probitate conspicuas. Alteram enim que oppido sancti seuerini domina preerat: vt viuendo honestissimos corporis mores ostenderit: ita mortue cadauer diuinus solito integrum magnum odorem redolens fuisse sanctas demonstrauit. Altera autem in cenobio sancte Martie capuane antistes etatem sanctissime peregit. Fratres quoq; & corporis robore atq; animi constantia fortissimi fuerunt: quorum alios pro romana ecclesia pugnantes acriter Federicus imperator secundus & exules iussit: alios moui coegit. Natus est anno salutis humane. M. cc. xliij. Et puer utq; conceptum vtero mater gereret heremita quidam vt re ita nomine bonus ad eam letus perrexit parituram filium qui Thomas vocabitur prenunciatus: qui predicarum religione sacerdos: ac in vniuerso disciplinarum genere maximus foret: nullumq; euo suo inter mortales doctrina & moribus parem repertum in autum. Addidit etiam eam cum Landulpho optaturam vt casini montis sacerdotis: vt qd magni emolumentum foret potiretur: verum vos aliud aliud cogitabit deus. Tunc excipiens Theodoro indignam tanto honore me noui. Omnia enim qd deum referenda sunt. Natus igitur infanti Thome nome vt vir sanctus predixerat fuit: quo tempore magno cunctis miraculo extitit. Nam cum fulmen in eundem locum penetraret consumpta sorore & iumentis que iuxta steterant illeuis mansit. Deinde qd mirabile dictu est: dum in balneis infantulus teneretur in eius dextera manu cartula conspicitur. Quam cum nutrix e manu vagientis auferre conaretur: mater ilico abstulit: in qua scriptus erat. Ave maria. Eam deinde emanantibus lachrymis & crebris cilialibus a matre receptam ore confecit: & huius viri presagij: qd semper eius precordia lingua ac scripta per sonarunt infantia premonstrat. Sic itaq; maxima spe puer ab optimis parentibus enutritur & casini montis puerum cum quintum annum ageret sacerdotibus eruditum tradunt ad votum res succedunt: educatur puer ac bonis moribus imbuitur. Incipit prima adiscere elementa. ac pijs precibus deum placare: non inania verba: non inmodicum risum emittebat: non vanos puerum lusos: sed senum grauia exercebat: vt in quem esset euasurus facile iudicares. Cum hec autem ineunte etate miranda magis viderentur: pater eius consilio: cui creditus fuerat: ad capescendas disciplinas neapolim puerum adducit: & quod in alijs etas in hoc indoles persuasit: vbi grammatices rudimenta aperitissimo viro eius temporis martino literatore edoctus ad altiores & subtiliores pbie scientias preceptore Petro philosopho doctissimo. qui ex hypernia venerat profectus est. Adeo tunc incipiebat disciplinis illucere: vt Thome diuini potius qd humani adolescentis nomen per omnium ora volitaret: sed cum deus eum mundo tradidisset vt non modo liberales disciplinas adipisceretur verum & bonos mores. & viuendi modum optimum assequeretur: nondū ad pubertate Thomea peruenerat qd diuino spiritu duce salubri pceptoz suauissimo iugo colla mollia submisit: & diuini dnici sacris miclar' cui' vestis velut solidissima lorica verissimū nob' offert iudiciū se ceteris preferenda eē in christi milita: cū Thome placuerit quid Thome. immo ipsi Christo qui & nasci Thomam & hanc pie ceteris religionem sub ire voluit. Felices igitur. felices illi sunt quibus datum est vt diuino dominico duce christi vexilla sequantur. Inter enim

non proprijs membris languores: sed alienis inesse videban-
tur: sepe sanguis nihil eo sentiente sanitatis gratia e venis
apparuit in tybia quoq; aliquando quo indigebat caute-
rio non sensit: itaq; animo tantummodo ipsius vita frue-
batur: corpore tanq; alieno & superuacaneo circumdatus
erat: non solum corporis vir sanctissimus: sed animi etiaz
virtutibus qd dignus est plurimum. inuit totum humili-
tas ipsum possedit non superbia non fastu aliquo tot bo-
nis plenus tumidus vniq; visus est: cuius hoc dictum ce-
lebratur: deo gratias ago immortales cum inanjs glorie
superbieue morbo nunq; laborauerim. Bononie etiam
comperitum est cum frater quidam thome inscius e do-
mo comitem duxerit: qd magne cunctis spectantibus ad-
mirationi fuit: quando thomam omni orbe notissimum
fraterculi cuiusdam vestigia pimentem viderunt. re q; ei
qui duceret patefacta domum a thoma venia petita eum
conducunt. vbi dixisse fertur: perficitur obedientia reli-
gio: qua hominis hominem mandata propter deum ob-
seruaturus spondit: deus homini quemadmodus pro-
pter hominem peruit. Idem disceptando atq; docendo:
similiter visum est ipsius quoq; scripta humilitatem mari-
mam ostendunt. contempnit preterea honores atq; fortu-
ne bonas diuitias: noluit magistrus se vniq; theologie ap-
pellari: vt vero huiusmodi preterea bona que iuguz re-
ligionis subiiciens spreuit christi cupiens se fore discipu-
lum etiam religionis virtute fortior multa his similia de-
sperit. Non enim clemens quartus pontifex maximus
nec suoz preces & si federici imperatoris rabie inopem
exales vitam ducerent potuerunt adducere euz vt presu-
lis titulo ornari sineret in apollitanum archiepiscopatum
renuit cui addebantur sancti petri de ara amplissimi red-
ditus: montis etiam cassini presulem quem abbatem ap-
pellant diuitijs multum abundantes esse noluit. multa his
similia lectioni scriptioni atq; diuino cultui deditissimus
homo vana esse iudicauit. Ludias sapientis responsum
cum parisijs aliquando reuertentem peterent qui erant
comites discipuli: an velles magister parisijs vbi impe-
rare vbi tot amplissime domus consurgunt: eris totum res-
pondit omelias super Mat. malle. Nam vrbuz impe-
rium reuz diuinaruz suauissimum ipsius mentis cibuz di-
rimeret. Quanto enim in sensibilibus rerum partem vir-
gis tanto a dextera suauiori vita recedis orationis quidez
& contemplationis gratia eum nemo superauit: in mentis
excessum solum per se fratres excitantur: passionis do-
minice die dum eucharistiam digitis super altare conti-
neret mente raptum diutius viderunt fratres: dum etiam
cancerent versum illum. Ille proijcias nos in tempore fene-
stratus eodem modo sepe ac sepius sacerdotibus apparuit
cum beati Ludouici francouz regis prandio semel viret-
ur a sensu amotus mensam percussit dicens heresim ma-
nichei destruximus: tunc a fratre excitatus cum rege esse
admonente inquit: parce queso dignissime rex. Este me
in gymnasio meo in manicheos differente arbitrabar. at
rex ille libzario scribentibus voluit quid cogitaret dictantes
audire. idem egisse affirmatur cum a quodam e gymnasio
euocatus cardinali se obtulisset: nullo tunc honoris signo
adhibito: subidens qd querebam adiuueni dixit. discipu-
lus vero thome archiepiscopus capuanus ne mireris in-
quit o omne reuerendissime si diutius h homo veluti a
sensu alienus talia egit. Solet enim sic plerumq; diuturnis
cogitationibus detineri & veluti e somno expectectum in-
terrogant quid nam incedens cogitare: tunc venia impe-
trata respondit multa inuenimus que oliz quadaz in que-
stione queritauius. ideo letus forsitan riddere visus sum.
Idem in sancti senerini soroz oppido et diutius ei acci-
diffe fuerunt: vbi rainalde fili dixit que scripsimus & ad-
huc que differimus parua ac pre his que nunc videmus
modica sunt. vnde futuruz mihi prope mortem existimo:
qd equidem veruz fuisse dictuz e ipsa notum fuit: oratio-
nis vsu ita vtebatur vt ad scribendum legenduz disceptan-
dumq; nunq; accederet nihilq; prius ageret: nisi deum
precibus ozaret vt sibi quid faciendum esset eo in nego-
lio iudicaret. Habuisse ideo omnem eius disciplinam a

christo domino Rainal. socius factus est: quo mortuo omni-
bus rainaldus ille rem aperuit: vt omnes non ab humano
thome ingenio hanc effluxisse scientiam cognoscant: sed
a domino iesu: qui thome lingua tanq; sue manifestande
veritatis vsus fuerat: amouete ideo duritiam cordis: & in-
duratum expellite fermentum vos omnes quibus cure
est discipline huic oppositam afferre sententiam: si christo
domino credis vel aut nolis dictis omnibus thome ti-
bi credendum est: euz ea omnia a christo domino euenis-
se luce clarius appareat. Dixit etiam Rainal. piissimam
christi ac omnium matrem secum fuisse locutaz affirmasse
thomam & de bene viuendi consuetudine ac optima eius
scientia futurum premium maximum spondidisse: & quic-
quid petet a domino impetraturam. id quoq; mirandum
de eo legitur quo orationes ipsius immortal deo gratas
plurimuz fuisse constat: cum Etate dicta scriptis suis de-
clarare conaretur: quoddam tibi forte ab eo minime intel-
lectum occurrit: qd vero post frequentes orationes ac lon-
ga iesunia petrus ac paulus apostoli coraz ipsuz alloquen-
tes declararunt. inde cepit Rainal. socius precibus q; plu-
rimis thomam obsecrari: vt quem audierat sermonez quo-
cum habuisset dicere vellet: qui enim noluit precibus dei
nomine flexus est seq; a petro & paulo declaratus dubiuz
coram audiuisset thomas respondit. id ipsum parisijs acci-
dit. dum dubia cuncta quando epistolaz pauli enucleabat
diuino spiritu ei declarata extitere: qd clarius omnibus
fuit patefactum: dum parisiensibus doctoribus, omnibus
rogantibus de eucharistie accidentibus ac dimensi-
bus ortam tunc questionem fineret positoz super altare
cyrographo inquit. Xpe iesu piissime pater quemadmo-
dum hoc sacrificio sub eucharistie lateas accidentibus no-
bis sic declarata an scripta hec mea vera sint: h precatus
christus dominus super codicem altari impositum omni-
bus clare videndus se obtulit talia fando. de corporis mei
sacramento recte thoma scripsisti: cuncta que ab homi-
ne hoc in seculo his de rebuz dignosci possunt: vt a te scri-
pta sunt optime tenes: tuncq; videntibus omnibus per cu-
biti spacium in aere tui quemadmodum per duos salerni
pre ara eleuatus thomas cernebatur hocq; deinceps scri-
ptum sicut e celo mortalibus deus misisset ea veneratio-
ne custodiebatur. id quoq; memoria dignius extat: cum
tertiam partem summe theo. construeret & passionem do-
mini ac resurrectionem precipue annotaret: frater domi-
nicus quidam casertanus in edicula cubitoru spacio e terra leua-
tum thomam vidisse affirmavit ac christi crucifixi simula-
crum talia audiuisset proferentem. bene de me thoma scri-
psisti. Qd ergo tuoz laboruz premium optas: tum ille. nul-
lum nisi gratias tuas teq; domine dulcissime suauissimum
premium exopto. Tantam preterea ad bonos mores co-
hortantia ipsius verba vim habuisse dicitur: vt cum eo lo-
queretur nemo quin illius animus dulcissima thome ver-
ba in amoz non traperent. omnia autem que diceret aut
faceret ea venustatis gratia agere solebat: vt euz qui co-
gnosceret omnes amabant ac venerabantur plurimuz: ad
religionis antez cultuz: & bene viuendi consuetudinez co-
plures predicando deduxit. Nam predicandi facultate
multuz claruit: nullibiq; munus illud exercuisse visus est:
quin hominum multitudinez eduz parietes, constringe-
rent: cupientesq; populi certatiz euz predicatores quenta-
bant. quali autez fuerit prudentia eius sudicant opuscula:
naz a regibus principibuzq; dubijs in rebuz consulebatur
vbi sic calere videbatur: perinde ac si sem per huiuscemo-
di tractauisset. Nunq; enim vbi opus fuerit in ista defuit
eamq; non modo exercuit: sed verbis aut scriptis ipsam
mortales docuit omnes. Conscientia autez fuit explicata
qua omnia dirigeret equitate. Audite fortitudinē. Omnes
dyaboli fraudes superauit. Ethiopis forma assumpta ple-
rumq; ipsuz fugauit: no tui valuit inimicus ingenio vt pos-
set euz ad mortale ducere pctm. Habuisse autez eum in vi-
ta mortale nullum peccatum affirmatur: sed qd pulchram
q; conuenientem celestis animus ille sedem habuit le-
gens considera. Nam dignuz tot bonoz possessores eum

gnatura formauit: fuit excelsa statura & recta conuenient-
bus stature membris: vt omnia simul compacta maxima
pre se ferre venustatez videbantur: colore subalbo tempe-
rate indicuz complexionis facie admoduz decora: vt ince-
dentes deposito quouis opere ad euz videndus turba ve-
niret capite magno boni ingenij signum & caluo. Oculi
vero ita placidis vt venerationez & sanctitatez vniq; spi-
rare viderentur. fortissimus fuit animi atq; corporis robo-
re: molles habuit carnes ad disciplinas aptas. Plurimuz
ingenio valuit vt dixisse euz ferant: nil tam obscuruz lecti-
tando offendit: quin deo duce mihi claruz non fuerit: vn-
de eo in rebuz suis iudicio vsus est: vt que iuuenis scrip-
sit fenez mutare non sit coactus. Romanus ideo egidius
huius ingenij acumen admirari solitus est: dixitq; sepius
doctissimus Thomam aquinatez senex que tenella iuueni-
tute edidisset in aliam nunq; mutauerit sententiaz: & si tor-
tataq; proprio inuenta ingenio conscripserit. qd equidez
sine maximo miraculo recordari non possumus. Nos au-
tez exiguos homines parue quez argumentationes mu-
tari in partem aliam faciunt: audis egidij iudicium. Qui
ideo dicunt inter se rationes Thome contrarias esse: sine
ignorantia maiori sine corripuntur peccato. Admodum
fuit incredibilis: vt que sensu aliquo semel perciperet me-
moriam fixa teneret. dicta cuncta in cathena aurea maximū
opus memoria habuisset dicitur. Silentio neq; pteriri
censeo quo nam pacto priusq; e vita discederet corporis
mors & animi premium demonstrata. Qdlibet enim astruz
qd cometas appellant per triduz ante qz vitaz cum morte
commutat: vna cenobium illuz vbi commorabatur
Thomas: vnaq; euz eius spiritu recedere visuz est: & soroz
mortua viuere quodaz modo visa optimuz ei paratum in
celis locū predixit: vbi eterno eno frueretur. Idem roma-
nus eiusdem frater religionis affirmavit: mortuus in on-
ta men corporeo nodo solutus videbatur: sic Thomam allo-
quitur. grata esse opera tua domino Thoma scito ac tibi
locum beatorum consortio paratum fore pronuncio. Ego
vero sanctorum quoq; delictuz perfruo: per. xv. licet dies
purgatorij supplicij ob negligentiaz meam fuerim mul-
tatus. tuncq; Thomas. Te rogo vt hanc mihi questionem
termines: an hac in vita laboribus parata scientiarum co-
gnitio in celis existit: remaneatuz ille deuz video ac
eius dulcedine fruor. sit hoc tuis questis responsuz satis:
quibus dictis euauit. Non modo autez virtutes optima
qz viuendi ac moruz consuetudo in sanctum hunc virum
referebant: sed potentia magnaq; miracula perspicuam
viri sanctitatem dum videret indicabant: quam vero post
mortez portenta innumera nobilitarunt. Ceterum namq;
euz neapoli graui validudine pressus iaceret stellaz lucidif-
simam supra caput eius aliquantulus misisset. Ador & cu-
biculo celuz vnde venerat rediisset: id qd magnuz in eo ho-
mine prestante fuit. Ceterum quoz diuturno sangui-
nis defluio solo vestis eius tactu statiz conualuisse. Cū
etiaz Parisius arduam questionez propositurum se profes-
sus esset: nec pre detentuz dolore promissuz prestare possit
adhibitis deo vt consueuerat precibus: omni molestia so-
lutum propositioez commodius qz vnq; antea disertan-
tem absoluisse. Rainalduz preterea socius cum assidua
febre laboraret quibusdaz agentis sancte reliquijs a collo-
suo amotis infirmoq; apprehensis repente liberant. Dec-
de multis pauca delegimus: vt neminez lateat omni tem-
pore compluribus miraculis summis additis virtutibus
viruz sanctuz claruisse. Cum autem quinqueagesimum an-
nus ageret: & a gregorio decimo pontifice maximo ad lug-
dun. conciliuz accitus esset: in quodaz campanie oppido
acerima febre corripitur: vbi miraculo pisciculi quidam
quos optare dicebat reperti sunt. Naz eos sola gignit gal-
la. Repertos autez pisciculos: quia nimis se optasse di-
ceret: comedere noluit. licet omnez cibuz egritudine hor-
reret: vbi vero morbus eum paululū reliquerit romaz ver-
sus inceptuz iter prosequitur: & euz ad fosse noue cenobii
peruenisset monaci omnes cisterciē. ordinis illud cenobii
incolentes ei salutariuz occurrunt simisq; precibus
Thomam hospitez viderunt mirum in modum letabundi

sacro eorum limina vestigio calcata conspicientes: at pri-
mo cenobij. ille porticus ingressu visus dei templo sic fa-
tur. Rainalde fili h quiescam & meuz actionuz extremaz
hoc in loco dicit videbis. interea monaci omant thalamū
stratumq; parant vbi languentibus membris nonduz sa-
nus conquiesceret. In dies deinde morbus conualuit: cu-
rabant monaci quo poterant auxilio eum sanum reddere.
En qz dicebat cito mouituri corporis sanitas anizos
vos frēs molestia afficit. Corp⁹ qdez saccus vilis est parua
cuius debet nos cura occupare: spiritus vero immortalis
maxime nobis cure esse debet: vt eum scilicet optimis vir-
tutibus excolamus. Morabatur ideo illos ad religionis
cultuz obseruandum & mutuum charitatem diligendam:
sed fortior continue ac validior morbus fiebat adeo vt sa-
luti vehementer timeret: accedentes ad eum monaci ac
sue religionis qui aderant fratres: vt aliquo priusq; e vi-
ta migraret monumentum suuz relinqueret: qui humani-
tate solita officium prestavit. nam scribentibus illis cantu-
cozum canticum ornatisse commentatus est. Qz be-
nefactum deus optime. Huiuscemodi enim finis letan-
tium cantus potius optabat qz lugentium planctus aut
lachrymas. In aciem itaq; euz morte descensurus ecclesie
sacramentis armari voluit gloriosum christi corpus a sa-
cerdotibus petri: quo viso debiles arctus iuuantibus so-
ciji e lectulo amouit: & super humum complicatis geni-
bus multis lachrymis cepit talia anhelare. Adoro te deuo-
te latens deitas que sub his figuris vere latitas: tibi se cor-
meuz totum subicit. quia te contemplan totum deficit:
visus gustus tactus in te fallitur. sed solo auditu tute credi-
tur: credo quicquid dixit dei filius nil veritatis hoc verbo
verius. In cruce latebat sola deitas: sed h later simul & hu-
manitas. Ambo tamen credens atq; confitens peto qd pe-
tuit latro penitens: plagas sicut. E. non in teoz: deum sa-
men meum te confiteor: fac me tibi semper magis crede-
re: in te specie habere te diligere. Memorale mortis
domini: panis verus vitam prestans homini: presta mee
mentē de te viuere & te semper illi dulce sapere: pie pellic-
ca iesu domine me in munduz munda tuo sanguine. Cu-
ius vna stilla saluum facere totum mundum possit: cūni
scelere iesu quez vallatus nunc aspicio oro vt fiat illud qd
tam fito vt te reuelata cernens facie visu sim beatus tue
glorie. Deinde sacerdoti an illud christi corpus esse crede-
ret interroganti respondit. Si cognitio maior de hoc sa-
cramento qz fides hac inuita hominibus in esset illaz deo
duce profecto possideres. Credo itaq; & pro certo comper-
tum habeo hunc veruz deuz esse & hominem de sac virgi-
nis filius & pro hominibus in cruce mortuz: pependisse:
descendisse ad inferos: tertiaz die resurrexisse vt sancto-
ru scripta ac dei ecclesia consentunt: renouoz postea voce
effusus totus in lachrymas talia loquebatur. Te piissi-
me christe mee precum redemptionis ore nunc astimam
varie ac incerte peregrinationis opimum ducem. Quis
ego ardens amore tuo vigilijs meis lucubrationibus stu-
dissq; maximis declarau docui atq; scriptitau. Docui
tua domine quoad potui: neq; tue opposita doctrine ex-
ore vnq; meo emanarunt. Si quid autez erroris fuit igno-
rantia effluxit. Ad neq; pertinacia teoz veruz sacre roma-
ne ecclesie corrigendum subijcio: cuius me quemadmo-
dum pietati trado mea sic omnia scripta. Qz bone iesu
suave atq; iocundum erat spectaculuz piissimuz deum in
sanctū corp⁹ ingredi cernere: & sic percantato tu rex glorie
christe: tu patris sempiternus es filius christi domini glo-
riofissimum corpus pie ac deuote ore suscepit. Habitaq;
sacri olei vnctione a sacerdotibus veniam pretebat si do-
ctrina cum ipis aut charitate vbi opus fuerit non assu-
isset. Rogabatq; vt in diuinis officijs sui meminissent.
Rursus atq; iteruz lachrymabat omnes euz tales parentē
dominuz ac duces ab eoz complexu eripi cernerent: sic
qz circum sacerdotibus deo post decantantibus claudere
cepit parlatz oculos: hylariq; facie quasi elaboribus re-
quiem peteret angelorumq; comitatu dissolutione corpore-
is vniculis spiritus in celis illius propius locuz enitit:
banno dominice natiuitatis. An. cclxxiiij. die. 7. martij

h sanctissimi hominis exitus est quez ficcis oculis recen-
 sere potest nemo: cuius tanto tempore tot laboribus sciētia
 rum onuitus ac sanctitatis compacta strues optima tam
 breuit fuerit soluta. Tres mortalium lugenda: quid diuicie
 opesue velle aut regna maxima poterant si discipline cun-
 cte ac sanctitas ipsa diuicias in vita hominem seruare non
 valet: non eius doleo felicitatez qua felicissimus spiritus
 letatur: sed heu nostram deploroz facturaz: q̄ta omnibus
 h fuerit hominibus: qui eius scripta lectitare soles consi-
 dera. Qd̄ enī absentia damna gignit vtilis presentia indi-
 cat. Ad hāc h faciamus: cuius in sanctorum dormitione lachry-
 ma habenas laxare non liceat. Fuisse scio quoq; aliquos
 qui Karoli dono neapolitani regis necatus veneno argu-
 erent: et non sebez: quaz egra solet natura efficere. Ad hāc
 uit enī nec sed obsecro fama. Illam aliaz pluriaz aucto-
 ritaz et suoz nobilitatū. Tūc dicitur etiam hūc sanctissimum
 exiitū et absentes aliquos dicitur. nam sacerdos quidaz in
 templo cenobii illius effundens preces erga deum q̄ p̄
 mum angeloz consortio gloriosus animus letabatur vi-
 disse se e celo duas stellas descendentes tertiaz super vi-
 cum monasterium positaz fontes ac vna omnes celus
 petere affirmavit. C. Alb. vero magnus germanie colo-
 niā vrbem tunc incolens qua die. E. obierat in p̄andio
 lachrymare cepit. Dixitq; E. aquinas filius meus ecclesie
 lumen animaz hodie expiravit: fuit equidem h albertus
 a suoz orundus et disciplinis omnib; que cycliche sunt
 appellate et per q̄ optimis moribus refertus. Posteritaz
 autez innumeris scriptis q̄ maxime consuluit: quibus ce-
 teros prestare p̄r̄p̄ar̄p̄eticos. E. excepto iudicatur ratiō
 ponens episcopatum annuis proventibus copiosissime
 abundantē pluribusq; annis ab eo possessus vt libertus re-
 ligionē atq; scripturam incumberet renuisse celebratur. Eo-
 rogenarius tande predicatorū contubernio fruens ozū
 ritu contentus anno dominice salutis. M. cclxx. vitam
 finivit. C. frater quidaz paulus aquilanus magne sanctita-
 tis vir cui factus extra seipsum esset solo spiritu vrens. E.
 vidit magno discipuloz numero in scolis quibusdaz le-
 gentem: tunc paulus apostolum sanctorum comitatum cas-
 ingredi. Apostolū ingressū videbatur. E. e solto vellens
 dūcedere: cui paulus inquit perlege lēonem. Et. E. habui-
 ne sanctissime paulē apostolarum veraz sententiaz.
 Optime respondit cognouisti sicuti mortalium aliquo di-
 gnoscere potest. Deinde manu apphensa tunica e ludo.
 E. eduxit in quens: eote perducam vbi res omnium perfe-
 ctam habebis notitiaz. Quando h vidisset tunc perisse. E.
 postea accepit. C. Funus preterea amplum celebratur: fre-
 quens deinde ad fosse none cenobiaz turba concurrir: cō
 plures p̄ncipes atq; nobiles homines quos aut generis
 propinquitas aut viri sanctissimum nomen perduxerat.
 Comprimum sese homines vt sanctissimus cadauer vide-
 re aut tangere possint: q̄ in eas edes ad frequentia turbe
 oculos depalcentes deduxerant: alter vestes discidit: cal-
 ceos alter amouet oliuarum frondibus contangunt alij
 sine anulis quibusdaz. Hec omnia ad venerationē exer-
 centur. Egroti deinde conueniunt quos diuersi languores
 vexarant astante turba sanantur. Jo. quidam sacerdos ce-
 citatem diutius passus in templū occurrit ac. E. p̄optus
 vlti compos extitit. mula preterea irrationale animal
 quam viuus solebat. E. equitare ad sanctus corpus rupto
 sane confugiens absq; apparenti morbo mortua in terra
 hero vicina prolabitur. Expletis autez officijs sacroz cor-
 pus in ecclesie sacrario sub ampliori basilica reponitur do-
 nec marmorea sepultura extruatur. Noluit deinde domi-
 nus ostendere qualem thome gloriam tribuit. Nam alber-
 tus brixienis sacerdos predicatorū optimus Augu. atq;
 tho. maxima luce coruscantes super virginis aram stantes
 vigilans cognouit. quorū alter episcopi ornamento ful-
 gebat. Alter vero aureaz in capita coronā gestabat: sacru-
 q; predicatorum amictum geminis contextum in pectore
 etiaz magni precij fulgentissimum monile: ipsusq; collus
 duo torques ferpebant alter auro argēto alter colucebant:
 et pars amictus que solet scapulas regere vestiq; alia qua
 sub palio albaz fuerunt predicatorum nūcio micabant cas-

doze. Desine mirari alberte: tunc Augu. inquit nos veni-
 mus vt tibi qua fruatur gloria thomas h cōsotius noster
 patefaciam. Ego sum aug. christiane doctor ecclesie. h. ve-
 ro quem propius cernis luminibus est thomas aquinas
 filius meus qui apostolorum meamq; est profectus disci-
 plinā et sacram dei ecclesiam suozum laborum verissi-
 ma doctrina illustrauit. et quas cernis gemmas id copio-
 sissime indicant. Nam in pectore monile rectam quam
 habuit intuendam et augendam ecclesiaz mentem signifi-
 cat. Leterumq; autez gemme innumera ipsius scripta de-
 clarant. Hāc enī gloria letatur sed epali p̄festo dignita-
 te virginitate tamen vincor ab ipso. Hic dicitur gratias
 optimo deo agentez albertum reliquerunt. C. Raynerius
 sacerdos predicatorū thomam dextrum oculum sinistro
 maiorez habentez vidit. Dixitq; Hāc quaz cernis Rayne-
 ri in oculis meis differentiaz in dicit gloriosam quam h
 beo notitiam amplioze perfectiozeq; ea esse quam vos
 in mundo habere potestis. his atq; alijs miraculis com-
 pluribus sanctissimum nomen thome vndiq; celebraba-
 tur. Quo ille qui fosse noue p̄e erat quez abbatem appel-
 lant vario mentis estu fluctuabat: cogitans vbi sanctum
 cadauer posset abscondere. Terebatur enī ne predicatorū
 rem familia impetrata a pontifice summo ventā id aufer-
 rent. Nam ideo ad ediculum diui stephani ipsūz apoztat.
 Quo facto per quietem increpatus abbas vehemēter a
 thoma curauit in templum iterūz ipsūz corpus deferri.
 Spertoq; loco vbi latuerat inde odoz effluens inscientē
 monacos ad euz locum coegit. Eo. n. maiorem nulla fra-
 grant aromata. Req; omnibus patefacta in templum
 maxima veneratione gloriosum corpus referunt. Qui ve-
 stes et sua omnia integra erant diutius licet fuerat sepul-
 ture traditus. Tum vero ex ipso sacerdos quidam in eius
 modi sermonem non premēditatus erumpit. Os iusti me-
 ditabitur sapientiaz et lingua eius loquetur iudicium itaq;
 solemnū officio peracto marmoree sanctum corpus sepul-
 ture traditur. Huius etiam que ei inherere reperta est ma-
 ximum odorem redolens certatim auferretur ac venerationē
 ne custoditur. Post autem quatuordecim annozum spa-
 cūz theodoza, soroz vt sibi ex sanctissimo corpore manus
 euulsa traderetur ab abbate impetravit. Sperto sepulture
 loco odorez iterūz maximūz perciperunt. Accepta q; ma-
 nus summa diligentia deinceps a theodoza custoditur.
 Que predicatorum postea fratribus cenobium salernita-
 num incolentibus traditur cum preter maximum odo-
 rem grande etiaz miraculūz vidisset. Hāz sacerdos quidaz
 oblatrantibus nugis a thoma sanctitatem derogabat. Ob-
 id ideo magnitudine capitis supra q̄z credibile sit ac tre-
 more magno grauatus huius sancte manus tactu libera-
 tur. Huiuscemodi autem odorez ad hoc vsq; tempus non
 humano sed diuino aui illo comparatum non modo ma-
 nus illa verus illius gloriosus corpus hactenus cuncta ser-
 uarunt. C. Operepreclum modo esse videtur sanctissimi
 huius hominis et portenta et que miraculo habita sunt ex-
 multis et prope infinitis aliqua enarrare: que humano ge-
 neri post eius dormitionē vsui extiterunt: ne tua sanctissi-
 me thoma vbi opus est tui nos sileamus. C. Petrus qui-
 dam de balia p̄perniensis cuius ad sepulchru diui thome
 cecus aduectus esset supplex a cecitate liberatur. C. Non
 dressa p̄perniensis cum et ipsa ambobus oculis capta
 esset cubili egrotans summis precibus lachrymans oculo-
 rum sanitates per quietem a diuo thoma similiter exorauit.
 C. Jacobus etiam capuanus neapolitanus miles nobilis
 maximūz in oculis iactu alio quoq; dolorez sentiens vultu su-
 per sancti tumulu appozito fue orationis fructus vidē-
 do percipit. C. Manuel p̄perniensis predicatorū sacer-
 dos suas preces thomaz et celsa audire cognouit: cuius bra-
 chūz diutius detentum ac thome sepulcro iam inheren-
 tem potuit exercere. C. Petrus q̄dem carolus i dem in si-
 lia amissa pene sensibus expertus est. C. Nicolaus sancti
 ioannis a monte iuxta thome sepulchrum lateris dolo-
 re curatur. C. Bartheus de leone p̄perniensis a subit-
 a adeo pressus humorum abundantia: vt anhelū impē-
 ditō sibi in ote conficere cogitaret ab huiuscemodi per-

culo leuatus benignitatem sancti viri orando cognouit.
 C. Alexandria p̄perniensis anus quedaz maximo in lacer-
 tis dolore liberata cum diuum thomam precaretur visa
 dicit. C. Joannes capotianus de somnino cuius maxille do-
 lore laboraret thome nomine aduocato repente sanus ap-
 paruit. C. In theodoza muliere somniana que nimio au-
 ris dolore vexabatur idem miraculum ab omnibus com-
 pertum est. C. Thoctius de terracina idem sepulchru ma-
 gna tangens venerationē a stomachi egritudine sanus eua-
 sit. C. Petrus grassius neapolitanus miles ac monachus qui
 dam fosse noue iuxta sancti tumulu a lacertozum acerbis
 simis doloribus liberari vlti sunt.
 C. Puerum quendam quadrimūz tumidas ac leuatas co-
 stas vltra consuetudine nature modum habentem a thoma
 matere preces sanum effici meruerunt. C. Joannem de
 adalexio p̄perniensem bartholomeum ferementinam et
 ioannem de sclauis fosse noue monacos precantes a se-
 uis apostematib; thomas liberavit. C. Bartholomeus capu-
 tius ab eodem cum fistularū morbo premeretur liberatus
 est. C. Thomas paganus p̄perniensis. raynerius quidaz
 et iacobus de pasta monaci similiter p̄perniensis qui-
 dam raynaldus burula de terracina nobilis homo cesaria-
 us de bono thome sancti auxilio impetrato a diuersis fe-
 bibus exuti sanitatem sibi vendicant. C. Stephana de ro-
 cha sicca cum ydropisi angetur optatum sibi a thoma au-
 rilium sensit. C. Iacobus marcelucius a gutturis tumore
 leuatus sancti miraculum letabundus affirmavit.
 C. Scriba quidam p̄perniensis et puella quedam benefi-
 cio thome gloriatur cum a gutturis dolore curati procef-
 serunt. C. In paralitico quoq; thome ipsius gloria enituit.
 Nam romanus iacobus filium suum sancti huius suffra-
 gio paralitico a latere expulsa incolumen vidisse attestatus
 est. C. Leonardus p̄perniensis monachus paralitico quam
 sancti miraculo non credendo acquirat errorem apud
 diui thome tumulum deplorans sanus rediit. C. In ma-
 riam mulierem q̄dam decem annis paralitico pressam idēz
 miraculum visum est. C. Petrus francisci p̄perniensis fan-
 tasmatūz terroze membris iam contractis: que in propria
 defecerant operationē sanitatem p̄stinam a sancto votis
 accepit. C. Dauper quidam homo in thomam votis
 nouum tybis ac cruribus robur percepit. Nam a natiui-
 tate ad id vsq; tempus neruozum imbecillitate crura mo-
 uere nunquam potuerat. C. Medicus quidam ac boetius
 de terracina thome benignitatem precantes marmoreum
 q; eius tumulum tangentes podagre morbo liberati con-
 ualuerunt. C. Nicolai filia sancti ioannis a monte p̄perni-
 incola diui thome a gule tumefactione eius auxilio libe-
 rata gratias egit immentas. C. Thomas quidam p̄per-
 niensis iuuenis cum putrida lepra: et elephantia tenere-
 tur ad sancti viri tumulum se contulit vbi dicitur ac no-
 ctibus compluribus vitam duxit. Cumq; sopore artus liga-
 ti essent thomam sanctum sic audiuit loquentem. Quidnā
 a me petis? Cui egrotus. Ab hac domine egritudine libe-
 rari. Tunc surge et sanus esto thomas respondit. Qd̄ ipsuz
 expectatus et somno verum esse vt audierat percipiens
 mirabilia hec decantans abiit. C. Nicolaus de maximo
 sanatum vultus precibus in diuum hunc effusis letitia
 comperit. C. Matheus capuarus et gregorius citius piper-
 nienses sanos filios a sancti tumulo amonerunt: quozum
 alter tussū maxima excrebat: alter vero dies ac noctes in
 somnes pediculos morbi genus ducebant. C. Joannes
 de theodonio flumine raptus ad p̄stini rota pertractus
 clamans. Thoma sancte auxillium mouenti afferas: statim
 a periculo maximo eripitur. C. Iacobus monachus turbato
 celo in itinere cessasse copiosam ac iugem grandinem
 ventozumq; turbūz perfectā erga thomaz orationē af-
 firmasse litteris traditur. Aliunt quoq; dum in eibus cete-
 riq; terre fructibus timerent fosse noue sacerdes factis
 solemnū pompa supplicationibus et deo immortalī ac tho-
 me dīscerptas nubes enauuisse. C. Dec autem et alia inu-
 mera miracula viri sanctitatem copiose declarant. Que
 enarrare cuncta ingenij imbecillitas ac sermonis vetat in-
 opia. Omnibus enim languibus: qui humanūz possunt

genus vexare: auxilio sancti huius liberati allqui extitere.
 Creuit adeo huius sanctitatis nomen vt ex diuersis atq; lo-
 ginq; regionibus homines ad id ostentum domo pro-
 ficiscerentur. Hec dicuntur ideo fratres aduocato puin-
 ciali concilio Hulielmo de Thoco et Roberto beneuen-
 tano eiusdem sacerdotibus religionis et magne auctorita-
 tis hominibus negocium imponunt. vt ad pontificem ma-
 ximum ioannem vigesimum secundum Avinionē tunc cō-
 morantem supplicatum accederent: et quem admodum
 deus ipse gloriosus thomam sanctum esse voluit deific ec-
 clesia foret approbatus. Audito pontifex nuncio factum
 laudat. Deinde Umberto archiepiscopo neapolitano. An-
 geloq; episcopo viterbiensi ac pandullo sabelcon ipsius
 scribe mandat vt vitā mores obitum et quomodo Thome
 ipsius feruntur velint perpendere. Nam si ea sanctita-
 tis indicia perciperet: que oium oia conclamabāt: velle
 thomam in sanctos referre affirmavit. Ad hāc postea di-
 ligentia questores ipsi vt pontifex iusserat omnia thome
 scrutarunt. Cui autem accepit pontifex et ortum Thome
 miraculo fuisse: et cum plura ab infanti ipso puero viro et
 seni vno tandem et mortuo prodigia atq; miracula efflu-
 xisse a questozibus compertum esset. Thomam aquinatez
 clarissimum doctorem ecclesie lumen est sanctum appro-
 bavit. Et natalis domini anno. M. cccxxij. die. 18. Julij.
 Lampadibus ac cereis ardentibus et ornata pompa omni-
 q; letitie ac honoris signo adhibito ipse Joannes pontifex
 maximus. Cardinalium omnium planū cunctiq; cle-
 ricis letantibus iubet ab omnibus christianis aquinatez
 Thomam pro sancto haberi: et maxima veneratione vt ali-
 os quos deus sanctos prestat eum colī precepit: ac sancto-
 rum confessorum cathalago ascribi: et nonis martijs ei di-
 catum festi diem statuit: ab omnibusq; diem talem impe-
 rat celebrari: et per annum et quadraginta dies apostolica
 auctoritate ad Thome sepulchrum accedentem a peccatis
 quozum absoluit: vt ipsius autentica nota apostolica signo
 firmata attestatur. Agebatur tunc nonus et quadragesimus
 annus quo thomas mortalibus relictis celestibus p̄fere-
 batur numeribus. Sanctissimum vero corpus tunc fosse
 noue templo vbi repositum fuerat celebratur. Cuius dein-
 de caput a sacerdotibus fosse noue p̄perniensibus tradit.
 Qd̄ ab ipso maxima diligentia ac veneratione custodit
 adeo vt ostenderetur nemini nisi quadringenti armati asta-
 rent. Fundoz postea comes honoratus nomine reliquū
 corpus ab eius tumulo ad fundozum oppidum detulit:
 qd̄ acceperat ab ipso p̄perni domino Ludonico sicilie
 regi Thome genere propinquo numinorum precio tradi-
 tum fore. Cum autem gloriosum hoc cadauer fundozum
 palatio tegitur. Comitē matri alijq; circumstantibus mu-
 lieribus se verum Thome corpus esse indicavit. Comitē
 preterea frater vna cum equo humo prostratus a pro-
 pinqua morte voto reddendi cadaveris ad fosse noue eius
 tumulu liberatur. C. Notūz deinde persolutū et vna cuius ab-
 bate et monacho quodam comes ille in scientibus alijs san-
 cti corpus tūz fosse noue cenobij abscondunt. Mortuis
 autez abbate atq; monacho illo corpus idēz comes ipse clā
 ad eius opidūz retulit. Matrem postea comitis decez an-
 nozū spacio transacto thomas sic alloquitur. Non debi-
 ta veneratione corpus meum a tuo filio custoditur. Data
 deinde luce comiti re patefacta in ediculaz q̄daz sanctuz
 cadauer deferri iubet. Cuz eandē iterūz thomas anno ela-
 pso talia loquitur. Non dum meum est corpus vbi seruari
 conueniens est. Lognouit tunc comes ille Thomam san-
 ctuz velle a suis potius q̄ ab alienis custodiri. Sanctum
 ideo corpus predicatorum fratribus custodiendūz tradit.
 Qd̄ in fundensi predicatorū cenobio eximia veneratione
 locatur. Sed voluit sanctus a suis se receptuz eē latere ne
 mines Raymundo itaq; predicatorū sacerdoti prope chis-
 ti crucifixi simulacru propius vestibus induruz atq; hyp-
 lares vultu se cerni prebuit vt mens quoq; dubia certitū-
 dine firmaretur. Cum hoc autem nuncium ad fosse noue
 monacos peruenisset inuidie lluore indignati. Egredimur
 tulerant sacerdotes alios eximio esse hoc munere in-
 guitos. salum hoc ad ipsorum abbatem Rome tunc

Sente comorāte hīs declarāt: predicatorz. s. gūalem magis
helyam vi. s. t. cadauer fracto turris pietē rapuisse: q. lamē
tabūdus fosse noue antistes ad vrbā. v. pōtifice maximū
se pūlit grādeq. fuisse furtū a predicatorz gūali patratum
q. rebā. Cū a pōtifice maximo mā gūalis ille euocatur. g
deinde ro. citi. pfect. est. Et ad pōtifice. v. comitatib. car
dinalib. ppi. accessit. Cui indignat. pōtifer fū bñ veni
as ingt. Nā. s. t. cadauer furatus es. Et ille. p. bñssime. caro
nia z frater nī erat: q. nīe sacerdos religionis. Interū pōti.
vbi eti locari iussisti vocē qdē iopināta edidit. Iudicabāt
eni oēs ab irā quā pōtifer pcepisse videbatur ad reddēdū
corp. eē cōpulsū atq. gūales illuz vepemēter increpaturuz
s. plus vitas qz mēdaciū potuit. tū gūalis ille iussit p. scissi
me ut sibi loc. daret quē tu deligeras. pōtifer vō. Ivarius
aut tholose locādū sibi placere dixit. Dum postea corpīs
xpi dicar. dies festiuitate celebraretur pōticatorz gūalis au
dicentib. cardinalib. pōtifice maximū sic alloquit. p. bñssimē
mē. t. f. qd hodie ab vniuersa ecclesia celebrat officū vrbā
ni quarto pontificis iussu cōstruxit. quapropter te supplex
rogo ut vrbā. v. huiusmodi ergo ecclesiaz beneficia hoc
promerantur ipsam scilicet ut suis reddas. Et quemadmo
dum viuentis nostre voluit familie ascribi: sic nobiscuz dor
miens sit. quo membra ea que voluit nostris sub tecuz san
ctitatis robur accipere: eo autem parto ab illis euelli pater
sanctē ne finas: cepit tūc pontifer maxim. querere an ve
rum esset illud christi officium esse a. t. compositum. Astur
reperunt cardinales omnes verum hoc esse affirmantes.
Inter quos viterbiensis cardinalis quidam minorum
frater clamans sic ait. Quis hoc dubitat esse a. t. hoc officium
confectum? Tunc pontifer. Nos itaq. concedimus
t. i. a. quāuis sacrum corpus predicatorum fratribus: ac
presenti generali magistro. In nomine patris z filij z spi
ritus sancti amen. Postero etiam die ad pontificem idem
reuertitur generalis ut gratias ei ageret: quas allati munere
suis gaudium pūis edere veterat. cui pōti. I. Perfecto mu
nere te tuosq. insignire cupio. Curabimus ideo ut eiusdez
caput tue tuorumq. sit custodie traditum: z ad tholo. vrbē
totum hoc apportari volumus ut eo vrbis cenobio tuis di
coto optime seruetur. Quam subire sententiam. 4. nos
cogunt rationes. Nam ibi primo religio hec vestra iuituz
sumpsit. Deinde quia templum ibi tue religioni sacratum
cetera vestra prestare arbitroz: tertia hec ratio cum ibi po
pulus diuinum cultum magis pie qz ceteri observare so
leat. Postremo ob disciplinam theologica nuperime ibi
ortam: quam firmare volumus tibi sibi duce addito qui te
nellam quemadmoduz auxit disciplinam sic adulte robur
adijciat. Pontifer deinde omnia t. dicta tanqz ab eccle
sie ipsius pectore perfecta grauit ecclesie ipsius iudicio cō
firmavit. Et tū a veritate distare aliquem qz tam a. p. rece
dit sententia asserere nō penituit. Onera z sancta dicit ho
mūis disciplina que nō modo diuinit approbata est pro
digijs: sed ab ecclesia quoq. sacra recepta gloriatur. Post
qz generalis sacrum habuit cum capite corpus ut promi
serat pontifer id tholosam maxima cuz difficultate perdu
xit. Nam hincinde ut corpus illud eriperent insidie perabā
tur. Et cum prope vrbem tholo. ciuitas sanctū esse corpus
percepit effusa in credibili concursu extra mensa tota ci
uitas est. Quam Ludouicus francozum regis Caroli frater
peribat archiep. ac ep. accurrerunt omnes: tāta fuit ho
minum obuia multitudo: ut centum z quinquaginta mi
lia hominum ibi tunc fuisse dicatur. Omniqz genere leti
tie atq. venerationis gloriosum corpus intra mentia vrbis
ad edes predicatoribus dicatas conducunt anno salutis
nostre. 1162. ccc. vij. Alterum preterea sancti brachyuz pa
risius portandū predicatorum concilio decernitur. vbi
vero ad idem in qua francozum rex lacertum tale debet
accipere ventum est: cunctos ab opere manus vacuas ea
die habituros rex iudici iubet. Paratur solemnīs pompa
miroq. z ornata sacerdotes conuēnt: frequēs anhelantī
turbā latera sese comprimēbat. Ex fenestris p. p. p. p. p.
Zideo vt tanta veneratione admiram letitiam z hominū
nū numeruz vidētes paritū nunqz senes affirmabant. A

Sister tunc predicatorum fari sic cepit francozum rex ac
cipe. t. f. brachium quod tibi nostre religionis fratres ser
uandum credunt. Sicque vrbā. v. pontifer sentire visus
est. Et res flexis genibus veneratione qua poterat ac leti
tia sacrum sibi obiatum suscipit z delucenti cardinali de
ferendum brachium ad predicatorum templum manibus
tradit. Ipse at rex ac dur burgūdie nobilissq. plurimi quos
fortuna siue clericali dignitate imperij siue nobilitate oma
rat trefq. regine qui omnes turbaq. simul ab vrbis ipsius
porta ad proprias edes vsq. sanctum brachium comitan
tur. vbi multa magnaq. munera ad dei. z. t. f. honorem
ablata extitere. Deceitq. rex vt facellum quod ad diu
inum cultum frequentabat thome nomine esset nuncupa
tum. Recte quidem h a deo facta videmus cum vir san
ctus cunctis bonarum artium disciplinis moribus vireq.
sanctitate humano generi sit potissimum exemplar. Con
ueniens ideo fuit diuersis in locis vt corp. ois eius partes
venerentur z sicut multis voluit proficere: multo quoq.
videri equum esse iudicatur. Dignuz quippe nunc esse
existimo si cuz de vita z moribus beatissimi thome h arti
gerimus qz breuissime dici possunt pauca etiā de re
est narrare contentus: z si aliqua antea qz in sancto refe
ratur miracula adduximus que etiam dum referri in san
ctum curabatur z post eius quoq. sanctitatem approbatam
que miraculo habita sunt nunc etiam recenseamus. Itaq.
inde mihi orationis caput educi placet q. guilielmus de
thoco z robertus beneuentanus predicatorum fratres na
uigando a. t. voto acceperunt. Cum enim auinionem ver
sus nauigarent vt a pontifice maximo in dei ecclesia foret.
E. in sanctum approbatus peterent exorta repente tempe
stas hincinde varijs fluctibus atq. procelis qua aduehe
bantur nauem agitaret adeo vt ab ea euasurus nunqz eo
rum speraret aliquis: supplicibus tamen e vasta tempe
ste placido celo lenes auras mox exoratas p. b. t. Me
qz id silentio pretereundum puto q. neapolitanus archie
piscopus ac viterbiensis episcopus dum vitam z mores.
E. pontificis iussu: seruantentur dum alterius vlcere ac ni
mia tabe eius esset tybia fere penitus exca alter autez. va
lidissima febre correptus liberati perferunt. t. votum
perfoluerunt. Athēus neapolitanus canonicus qd hu
mano ingenio non potuit diuino consecutus est auxilio.
Nam cum auinionem eorum nuncius que a questoribus
de moribus ac vita. t. reperta fuerant peruēnerit vepemē
tis febrib. calore detentus fuit: adeo vt ipius salutem ne
mo sparet. loci qd a. t. f. duouit: egrot. si san. fieret ad ipi
tumuli accessit. Cui itelligēs auuit egrot. Facult. n. n.
loquēdi morib. abstulerat: statū icolumiū visus est. volēs vō
glorie cupidus medicus ipsi medicamen nuperime sano
affert non omne sanitatis robur in eo esse affirmans. iterū
eum morbus repetit. spiritus mortalium viribus ab immō
tali deo. t. interuincio in spretam ab ipso solo sanitatem
adeptus est. Calaria iohannis maximi pontificis nepris
cum hydropis morbus ad mortem eam perduxit. r. vi
dit eius ingredi thalamum. Que existimans episcopus
quendam esse qui paulo ante peccatorum suorum veniāq.
pontificis auctoritate tribuerat: dixit. v. s. ne tu pater iteruz
me a peccatis absoluerit? Cui thomas sanctus. filia non suz
ille quem credis. sed th. aquinas vocoz qui salutis tue cau
sa huc me contuli: quam voto premissio ac perfecto asse
curam polliceoz. Conualescere itaq. voto concepto: vbi
re autem votum perfecisset: thome ipsius monitis perfecte
sanitatem possedit. Cum vero ad parēndū tempus per
uenisset pregnant ipsa z semimedium tm infantem emixa
reliquum aduocato thoma edidit. rogatusq. iterum th.
eundem mortuum infantem vitam viuere permisit donec
dei salutare baptisma accepisset. quo accepto deo animā
infans redijt. Aliquē etiā que mortales miraculo a tho
ma in sanctum approbato adepti sunt annectere vidētur
vt appareat. t. diuinum postq. celi conuexo fuit clausus
suis nunqz auxilio defuisse. Ideo hōc nouum quippe nō
existit si meliorat cuiusdam cognomine ac sani
hominis non ignobilisa febribus filij. t. auxilio liberati
visi sunt. Nec gre. papien. hōmo ac rosa mulier que

dam siue bartho. de torefella alijq. in numeri rem nouam
aut incredibile dixere. cū. t. f. suffragio a varijs febr. liba
tos eē pōdicarunt. Cum oē vrb. apd dīs possibile sit vt cre
dentib. credibilia oia eē expiant. Cōpninū pterea mo
nēm qdā putrida adeo leptra ptebat vt maioris apd in
feros cruciat. esse negaret. q. cū thōe scissimū nomen audi
uisset cepit ipse quoq. maris p. cib. auxiliū sci implorare. vñ
voluit se ab eo p. gete videri z docere. E. videbat ac ei co
liba coherē q. legēda oia idicare. Dormientē deinde cru
cis signo ornauit. Quo scō sanus ille q. egrotabat statū esse
ct. est. Ora vō luce oib. grāde p. d. g. i. manifestū occurrit
C. Bualterius pōdicatoz sacerdos donū sibi a. E. p. solutus
cogit. L. n. i. tybia tūmefactione ac dolore nīmō auget
talib. scmi. vrbis p. cabat. Scis diue. E. me tibi veniens pa
duā abiēti itineris comite fuisse: vbi qdā peterez te mihi
p. vrb. p. statuz pollice. es. Itō itaq. lachrymis p. cib. p.
cor vt ab hoc dolore tuo s. auxilio leuatus. Hec precā
tus dormire cepit. Somno quiesceret vidit. E. iohannis euā
gelium legentem cum ininitum in principio erat verbus. Et
quando ad id peruēneret vbi verbum caro legitur somnū
simul ac morbus exutum idipsum decantabat. C. l. d. u. s.
ostentum maximum. philippus alberti canis filius nobili
qz genere natus puellam quandam in vxorem susceperat
facti deinde penitens vxorem sibi eam vbiq. negabat.
I. hēta autez puella. 4. sic annos sine viro puixit vitā. Ean
dem omni alio desperato suffragio ad. E. lachrymis se
conuertit sacerdotiq. vestem suis manibus elaboratam
sancto deuouit si virum sibi debitum redderet. Quid in
de? Nil apud deum z eius sanctos impossibile. Hanc de
inde dormientem his verbis pauidam quodammodo thō
mas reddidit. Dices tu ne timeas optatum habebunt si
nem. I. pauloq. post ad eam accedens philippus libenti
animo in vxorem vt sponderat accepit. Dicebatq. cau
sarius quibusdam ad id se impulsum arbitrari. At illa le
ta sanctissimus. E. aquinas non maleficum vana verba
donum mihi hoc tribuerunt. Regz ab omnibus percepta
contenti ambo diuitis vixerunt. C. Ad quoq. n. o. dignum
litteris tibi lituz est. Cum margarita ticinensis mulier que
dam prodigijs a. E. confectis fidem minime adhiberet:
suo tamen incommodo coacta salubrem fidem prebuit.
Dum enim piscem quendam comederet eius spinis pau
peris guttur adeo impeditur vt nec anhelitus saturire pos
sent. vnde humano non poterat auxilio leuari signis tunc
cepit. E. suffragium erogare vt salutem morienti afferret.
pijssimus vero pater non insurijis memori videntibus mul
tis conualescere voluit vt neminem fugeret nullam erga
eum implorantem vocem frustrari. vidisse pterea illa afir
mauit. E. diuinum eius obrectatoribus paratos crucia
tus ostendit. C. Demones etiam sancti marimum esse
apud deum gratiam manifestaret cum votis erga sanctuz
demones complures relinquere hoies coacti sint. C. Du
ius autem facti multa leguntur miracula vno tm relicto
alijs contenti erimna. bartholomei ticini vxoz a demone
oppressi maximo clamore strepens iusta sancti cadauer co
pioza turba astante prope mortua ab eo relicta cernebatur
C. Serunt etiam nonnullos aut votis aut sancti reliquia
rum tactu a perdidā luxurie consuetudine amotos vitam
celestem duxisse. C. Iteq. in hominibus huius sancti glori
ria sed in brutis quoq. enituit. Nam miles quidam equum
mortuum erga thomam votis surgere viuum comperit.
Z. Multaq. his similia breuitatis causa missa facimus. Quid
plura? Omnia egrotūuz genera que solent nos miserose
verare sanctissimi viri auxilio expulsa leguntur. Cuncta
hec que miraculo habita sunt siue in fistulis siue hydropi
sis aut squelentia z a quouis tūmefactione omniq. febre
similiter z doloribus omnibus quouis deniq. incommo
do que scriptis sunt nobis relicta enarrare hoc in loco nō
videntur ne infinitus penē numerus quem tot tantaq. pre
berent prodigia legentes facile terreret. Dumq. legendū

commodum quererent euadere suauissimum fructuz que
hec tribuit lectio amitterent. Reliquum est vt a te diu
ne. E. pūssime pater veniam impetratum accedam si facta
clarissima tua non digno sermonis nitore sumus profecti
Nam perqz angustum tempus vt noscis his lucubrationi
bus concessum est vt paucorum dierum numerus nostruz
hunc clauderet laborem. Sicq. fieri necessarium fuit. In
genij deinde fateozim becillitatem eloquij penuriam. Nā
qz phie atq. theologie deditissimi nostri temporis homi
nes vix latinum sapiunt. accipies ita propensam volunta
tem z non oblato paruitatem. ad laudem eius qui viuit z
regnat in gehenna secula seculorum. Amen.
C. Lopia literaruz canonizationis sancti Thome de aqui
no ordinis predicatorum. Canonizati per dñm Joannem
papam. 22. 1323. 18. die Julij.
Dannes episcopus seruus seruoz dei. Ne
nerabilibus fratribus vniuersis patriarchis
archiepiscopis z episcopis ac dilectis filiis
electis abbatibus prioribus de canis archid.
archipresbyteris alijsq. ecclesiarum prelatis
ad quos littere iste peruenerint salutem z apostolicam be
nedictionem. Redemptionem misit vas populo suo cum
dei verbum in virginis vteri thalamo sancti spiritus co
operatione conceptum caro factum est z habitauit in no
bis verbo suo nos instruens exemplo docens celestia re
serans occulta depromens miraculis roborans ac sacri
eloquij testimonijs futura eadem esse confirmans tandem
se deo patri in ara crucis hostiam acceptabilem offerens
peccata nostra pio cruore deterit descendēs ad in feros
ac die tertia resurgens a mortuis z per. 40. dies appa
risse discipulis z loquēs de regno dei ipis cernentibus est ele
uatus in celum z captiuam ducens captiuitatem dedit
dona hominibus quibus patefcere celum innotuit refera
ta dudum clausa in se credentibus ianua paradisi. pater
ergo celum credentibus: pater humilibus patet etiam hō
maxime qui honestatis paupertatis z obedientie votis se
deo a quo stulti per inobedientiam discesserunt voluntā
ria sponcione deuouent. Regnum enim celorum vim pa
titur violenti rapiunt illud dum propijs subactis affe
ctibus violentia quadam ad superiora conscēdunt. Hec
igitur beatus. E. de aquino ordinis fratrum predicatoruz
sacre theologie doctor nobiliss quidem genere sed nobiliss
oz conuersatione fama clarus: vita clarissimus: scedula
meditatione z reuoluenz z attenda delibatione discernē
dum adhuc infra pubertatis annos existeret ipsius ordi
nis predicatorum habitum suscepit in eo inuito etiam pa
tre qui eius fellebus actibus inuidebat constantius man
sit ac in ipso tandem regularem professionem emisit vbi
in breui adeo scientia vita z moribus profecti vt etate ad
huc inuenis ad sacerdotium promoueretur z ad eiusdez
thome magisterijz partius loco vtiq. celeberrimo affium
ptus magno in tbi suis: utq. ordinis ac pūssimē studij fauore
per multorum annorum curricula catedram regeret ma
gistralem. Quippe cum illi vita existentiā: conuersatio
famam doctrina pareret opinionem: opera diuulgationez
eademq. tam breui confecta tempore ad imitationem me
rito exhiberet vt illud psal. Agans montes de superiorib.
bus suis de fructu operum tuorum satiabitur terra in eo
verissime impletur: quod vtiq. thoma idem sanctus duz
esset in sacra pagina suscepturus assumpsit quodq. vt fer
tur reuelatione sibi post suam orationem facta didicerat
eum propter iuentute suam ipse se inabilem ad magiste
rium reputans quid proponeret in instanti principio he
retaret. Nam z in primitiuis scientijs z diuersis phie partis
bus vt non esset ociosus: sed operaretur terram: nec non
in sacre scripture pagina tam super nouum qz vetus testa
mentum scripta plurimaq. alia dei opera in dei laudem
fideiq. dilatationem eruditionemq. studentium clara cuz
sciens esset famosa cum cognitis non absq. speciali dei
infusione perfecit. Doctrina quippe prudentium facilis:
z omnino scientijs signum est posse docere. Hic profecti vtiq.
vir peritus a terrenozum ambitione semotus z ad celesti
um assentionem intentus profecto vacans studio intens

CAnepit officiu qd sic in festo bti Thome de agno in pmis
vel sup psal. ANTI. Felix thomas doctor ecclesie lu
men mundi splendor italice candens virgo flore munditie
bina gaudet corona glorie. PSAL. Laudate pueri. cum
ceteris.

CAPITVLVM.

e Legit es ex oi carne z dedit illi cor ad prece
pta z lege vite z discipline: docet iacob testii
z iudicia sua ista. RES. Sertus. IX. HYM.
Fulget metis iubilo laudans turba fidelium:
errorum pulso nubilo per noui solis radium
Thomas in mundi vespere fudit thesauros
gratie: donia plenus ex ethere morum z sapi
entie. De cuius fonte luminis ubi conuiscant
facule: scripture sacre numinis z veritatis regule. Fulgens
doctrine radia clarus vite munditia splendens miris pro
digijs dat toti mundo gaudia. Laus patri sit ac genito si
mulq; sancto flammis: qui sancti thome merito nos celi iu
gat agmini. Amen. VER. Ora pro. AD. M. ANTI.
Scandit doctor cuius celestium orbis decor dux lux fide
lium: norma limes lex morum omnium vas virtutum ad
vite brauium.

ORATIO.

o Eus qui ecclesiam tuaz beati thome confes
siois tui mira eruditione clarificas z sancta
operatione secundas da nobis qs z que do
cuit intellecta conspiceret: z que egit imita
tione complere. per. AD. MATV. INVI.
Assunt doctores celi thome festa solennia. Deuotione
suppliciaudes promat ecclesia. HYM.

e Thomas insignis genere clarus dicens ori
ginem: subit etatis tenere predicatorum or
dinem. Typum. gestit luciferi splendens in
cetu nubium: plusq; doctores ceteri purgas
dogma gentilium. Profunda scrutans fluminum in lu
cem pandit abdita: dum supra sensus hominum obscura
facit cognita. Sit paradisi fluius quadripartite paruior:
sit gedeonis gladius tuba lagena radius. Laus patri. IN
PR. I. NOC. ANTI. Doctor. E. repletus gratia: pre
monstratus sacris oraculis mundi carnis hostisq; vita fit
gat exemplar datus feculis. PSAL. Beatus. ANTI.
Mentis innocencia flosq; puritatis extiterunt pura lucis
veritatis. PSAL. Quare. ANTI. Ope doctoris ce
lici tota gaudet ecclesia: fulget ordo dominici peculiari
gloria. PSAL. Domine quid. VER. Amavit. IFC. I.

b Eatus thomas de aquino ordinis predico
rum doctor egregius: de illustri prosapia co
mitum de aquino in consubibus campanie
z regni sicilie: originem clarum duxit. In diuis
sancti ortus z vite progressus ante qd ex vtero
nascetur fuit diuinitus premonstratus. erat enim qui
dam vir sanctus in campanie partibus virre bonus z no
mine: qui cum pluribus alijs heremitis anachoriticam vi
taz ducens opinione celebris habebatur. Hic spiritu dei
affatus nunciavit matri eius cum gaudio qd filium con
ceperat cum illa se fore grauidam penitus ignoraret di
cens ei. Gaude dna theodora: qd partes filium: z thomas
vocabitur nomen eius. Hic erit magnus in scientia z in
vita eritq; frater ordinis predicatorum. Que omnia sicut
predixerat sunt completa. RES PONSORIVM
Sancti vtri verbum propheticum premonstravit mundo
mirificu scin thoma. doctorem celicum Sectaturum san
ctuz diuicu. VER. SVS. Ma vir scio hunc matri graude
ducem prospit doctrine lucide. Sectaturum. IFC. II.

ii Eus itaq; puer nobilis thomasq; vocatus
spreta seculi vanitate predicatorum ordinez
est ingressus. Qui postea a fratribus carnali
bus rapitur z quasi per bienniu curris custo
die mancipaf. Aliq; nec minus nec blanditio
posset ab ordinis pposito reuocari per spem puelle ad euz
introduce subvertere qrd animu in ocencia. Qui mox de
igne titonem arripens suggestricem ignite libidinis ex
tra cameram effugauit. Et factio signo crucis in oratione
se pueriliter pternes cu lachrymis a deo sibi dari petijt per
petue continentie castitatem. Adrum in moduz mox ora

ti duo angeli asiterunt dicentes illum a domino exault
tum fore clementius. Qui z ipsum circa renes stringentes
hec dixerunt. Et parte dei cingimus cingulo castitatis qd
nullatenus dissoluetur. Cuius te muneris adeo fuit efficax
gratia vt extunc nullum penitus senserit stimulum vene
ree voluptatis. RES. Epipia tractus dulcedine mun
di linquens probatur turbine. Isugil fortis raptus ordine
vicit proflus pulsa libidine. VER. Opat pressa cruce
mirifica renes cingit manus angelica. Pugil. IFC. III.

t Andem cogitante prouida matre sua qd de
beret impleri in filio quod sibi fuerat diuini
tus premonstratum: ne videretur non tam iu
uenis constantiam qd dei prouidentiam im
pugnare ipsa permittente per fratres ordinis
ad ordinem. est reductus. Restitutus itaq; ordini cepit no
segniter studio intendere velut apis argumetosa spiritua
lia mella colligens vt suo tempore mellita effunderet elo
quia doctrinarum. Tanto etiam gaudio in contemplan
do replebatur mens eius qd pluries dum in secreto loco
ad orandum deum totum spiritum suum collegisset vilis
est stare totaliter eleuatus a terra nullo proflus inixus cor
porio fulcmento. RES. O anima sanctissima qua con
templante dulciter corpus linquebat infima. Stans sur
sum mirabiliter. VER. Nullo proflus fultus subsidio le
uabatur in raptus gaudio. Stans. Gloria. Stans. IN. II.

NOC. ANTI. O munus dei gratie viuicena quoduis
miraculum pestifere superbie nunq; pensit stimulum.
PSAL. Cum inuocarem. ANTI. Hecce curat solum
sebrum patientem z in oram vestium sanguine fluentem.
PSAL. Verba. ANTI. Stella candens emicat supozes
dane insolitum que instantem indicat beati thome tran
situs. PSAL. Domine domine. VER. Iustus. IFC. III.

q Clotens autem sanctus dei legere dispu
ta re scribere vel dictare voluit prius ad oratio
nis secretum accessit locus. Ex quo surgens
ita in promptu iuensebat quod scriberet vel
dictaret: quasi in libro didicisset. Nam vt so
cio suo fratri reginaldo secreto revelauit z secretum qd
diu vixit seruauit voluit scientiam suam non tam huma
no ingenio z studio qd orationis suffragio diuinitus im
petrauit. Unde quasi moyses merito dici potest qui
de aquis mundane vanitatis z proprie natiuitatis educ
qz de aquinoz nobili propagine ac spectabili progenie
ortus miro modo quasi per pharaonis filiam matri eccle
sie redditus vberibus ecclesiastice discipline ac luce diui
ne sapientie nutritur. RES. De excelso fonte sapientie
sancti thome insudat copiam tan qd flumen clare scientie
qui susceptam refudit gratiam dum fluentis summe peri
tie. Rigat totam sanctam ecclesiam. VER. Scilicet breuis
gratia facundia celsa clara summa sua. Rigat. IFC. V.

b Ic doctor cum quadam nocte orationi insi
stet sancti apostoli Petrus z Paulus ipm
de textu dubio scripture prophetice instrux
runt. Alia vice beatissima mater dei virgo
maria ei apparuit: z ipsum de sue vite z sci
entie integritate certificauit. Ad diditq; qd quicquid deli
berate per ipsam a deo petiuisset impetrauerat z maxime
qd non inutaret statum sui ordinis. Creditur autem qd bea
ta virgo eidem singularem illam sapientiam a filio suo im
petrauerit. Altera quoq; vice cum apud neapolim in ec
clesia deuotius oraret visus est sanctus: pater a terra quasi
duobus cubitis eleuari. Super quo frater qui h erat ad
mirans auduit ab imagine crucifixi: ad quam conuersus
sanctus doctor orabat: prolata clarior istam voces. De
ne scripsisti de me thoma. Quam ergo recipies pro tuo la
bore mercedem? Respondit sanctus doctor. Domine no
aliam nisi teipm mercede accipia. RES. Felix doctor cu
ius solatio angeloz fuit attentio petrus paul: fauet obsequio
Dei nisi mulcet allogo. VER. Eleuatus a terra cernit cru
cifixus ei colloquitur. Dei. IFC. VI.

c Ux aut ex madata dni Gregorii pape. x. bndis
doctor iret ad concilium generale transiens p ca
pania cepit laquere ita vt pene totaliter pde

ret appetitum. Transiensq; circa monasterium fosse noue
cisterciensis ordinis inuitatus deuote a monachis ad pre
dictum monasterium declinauit. Cepit autem de die in
diem languor increfcere: z nec sic sanctus doctor a doctri
na fluentis sapientie se poterat continere. Rogatus nem
pe a monachis exposuit eis cantica canticorum vt in can
ticum celestis glorie transfret studij ecclesiastice discipli
ne. Accidit autem vt quedam stella ad moduz cometeri
bus diebus ante doctoris obitum super monasterium vi
deretur. Que cum ignoraretur quid significaret dum ap
paruit ostendit prefati doctoris transitum dum cessauit.
nam sancto thoma deficiente stella defectit. RES. Sydus
missum thome de superis nouo signo diuini muneris.
Hunc celestem demonstret ceteris Verbo vita doctrina
litteris. VER. Quam excelsus quem celi predicant quaz
preclarus quem stelle indicat. Hunc Gloria. Verbo. IN
III. NOCTVR. ANTI. In stante vite termino vidit
regna celestia: z reuelante domino nouit parata premia.
PSAL. Domine in vir. ANTI. Sydus de nube trahi
tur: de seno flos elicitur: adeps de carne tollitur: dum tho
mas celo redditur. PSAL. Domini. LECTIO. VII.
Cui autem felix transitus eius anno domi
ni. M. cclxiiij. vite vero sue anno quinquag
esimo inchoante. Tunc super eum frater
reginaldus predicans tale testimonium per
hibuit veritati. Ego frequenter z nunc con
fessionem eius generalem audiu z ipsum sic purum sem
per inueni sicut puerum quinq; annorum: quia nunq;
sue carnis sensit contagium nec aliquid mortalitatis crimi
nis in voluntate consensum. Non defuerunt autem signa
miranda: que sancti doctoris indicarent exitum z eterne
felicitatis presignant ingressum. Nam quidam frater
deuotus vidit in somnis in hora transitus sui sanctum
doctorem in schola legentem z beatum Paulum aposto
lum ad ipsum intrantem. A quo dum sanctus Thomas
peteret an in epistolis suis verum habuisset intellectum
respondit qd sic: quantum quis viuens in corpore potest
habere. Et adiecit. Nolo vt ventas mecum z ducam te ad
locum in quo clariozem habebis de omnibus intellectuz
Uidebaturq; ipsum per capam extra adducere. Tunc pre
dictus frater hec videns foriter cepit clamare dicens suc
currite fratres succurrite: quia frater Thomas tollitur a
nobis. Ad cuius clamorem fratres excitati z a dicto fra
tre inffionis seriem audientes inuenerunt qd eadem hora
qua dicta visio facta fuit: sanctus doctor ex hac luce mi
grauit. Et sic quem habere meruit scientie instructorem
dum ex hac vita transfret habuit ad celestem gloriam con
ductorem. RES. Scholas Thome Paulus ingreditur:
sacra simul santur mysteria signe tandem per raptum tra
bitur. Cui celestis ad celi premia. VER. Clamor fra
tris trinitus emittitur doctorem offer a nobis tollitur. Cui.
LEC. VIII.

p Ost sepulturam sancti Thome timuerunt
monaci qd sanctum doctoris corpus ipsi in
uitis per fratres predicatorum ab eis auferre
tur z presertim: qd doctor sanctus mandauit
rat suum corpus ad fratres sui ordinis apud
neapolim congruo tempore deportari: z qd sub deposito
fuerat ibi commendatum sicut publicum docuit instru
mentum post lapsum temporis de nocte sanctum cor
pus leuantes ad locum alium transfulerunt. Super quo
prior predicti monasterij a sancto Thoma grauer repre
sentis metuens diuine vitionis iudicium mandauit sa
crum corpus in loco pultino collocari. Alperito itaq; sepul
chro tanta fragrantis odoris suauitas emanauit qd totum
claustrum mira suauitate repleuit vt non videretur patuis
se defuncti corporis sepultura: sed multorum aromatum
apotheca. Manifestato autem doctoris corpore viderunt
ipsum integrum in omnibus membris habitumq; sui or
dinis in capa scapulari tinnicaq; penitus incorruptum z
ex odore corporis odoriferi suauissime redolentem zc.

RES. Beati. E. gloria diuo fulsit miraculo diuim odoris
fragrantia mira prodit ex tumulo. Qui nitens pudicitiam
vixit absq; placulo. VER. Hic speciali gratia lustrato
mentis oculo celsa nouit mysteria celi doctus oraculo.
Qui. LEC. IX.

m Citis mirisq; prodigijs sanctum suum domi
nus decorauit. Siquides suscitatur mortui
liberantur demoniaci: alijq; diuersis detenti
languoribus optata beneficia receperunt me
ritis sancti sui. Nec est silencio transeundum

q cum religiosus vir z deuotus frater Albertus de Bri
ria quadam vice ad altare beate virginis cum lachrymis
oraret vigilanti in oratione apparuerunt due reuerende
persone in splendore mirabili adornate: vna in pontificali
habitu: alia in habitu ordinis predicatorum coronam qu
ream habens in capite interram lapidibus preciosis. Ma
bebatq; circa collum duas aureolas quasi torques vnamm
argenteam z aliam auream. In pectore vero gerebat ma
gnum lapidem preciosum qui splendore mirabili plures
ex se emittens radios totam ecclesiam illustrabat. In ca
pa autem qua indutus erat inserti erant lapides preciosi
per totum. Tunica vero z scapulare candore miro splen
debant. Que frater admirans audiuit illam in pontificali
habitu dicentem sibi. Ego sum Augu. missus ad te vt in di
carem tibi gloriam fratris thome de aquino qui hic me
cum est. Ipse in gloria est equalis: sed virginitatis aureo
la me precellit z ego ipsum in pontificali ordinis digni
tate. Et his dictis ambo disputauerunt. RES. Sertum
gestans cum torque duplici capa gemmis ornata cerni
tur ex mobili fulgoris celi lux emissa mundo diffundi
tur. Augustinus fratri sic loquitur. VER. Tho. mihi par
est in gloria virginali prestans munditiam. Augu. Gl. Aug.
IN LAV. ANTI. Adest dies letitie quo thomas doctor
icytus fit cuius celi curie bina corona predictus. ANTI.
Zurum sub terra tegitur z lucerna sub modio: sed virtus
dei cernitur miraculorum radio. ANTI. Alma mater ec
clesia christi fundata sanguine sceptris conscendit gran
dia noui doctoris lumine. ANTI. Pressus vi demonij
cito liberatur: raptu inersus fluij vite restaurat. ANTI.
Tumor gule pellitur leprosus mundatur ceco lumen red
ditur: claudo gressus datur. CAP. Elegit. HYM.

i Iuda mater ecclesia thome fellicem exitum
qui peruenit ad gaudia per verbi vite meri
tum. z sic de alijs. Laus. VER. Iustus germi
nabit. AD BENE. ANTI. Cloroz germis
flore munditie vigor vite fructu iusticie sple
dor verbi dono scientie decorant stantem in acie te coto
nati statu ghe. AD. III. CAP. Elegit. AD. VI. CAP.
Nse tanq; umbres mittit eloquia sapientie
sue z palam faciet disciplinam doctrine ei
collaudabunt multi sapientiam eius z vsq;
in seculum non delebitur. AD. IX. CAP.
TVLVM.

i Status sum quomiam antecedebat me ista
sapientia quam sine fictione didici z sine in
uidia comminico z honestatem illius non
abscondo. AD. M. ANTI. Assilitantis
doctor ecclesie virginali florens munditia

i triumphantis optata curie sancte Thoma largire gau
dia. PER. OCT. AD BENE. ANTI. Collaudetur
christus rex glorie qui per thomam lumen ecclesie mun
dus replet doctrine gratia. VER. Rigans montes. AD
M. ANTI. O thoma laus z gloria predicatorum ordinis
nos transfer ad celestia professor sacri numinis. VER.
Declaratio. In festo sancti. E. de aquino ad missam offit.
In medio ecclesie aperuitus eius: z impleuit
eum dominus spiritu sapientie z intellectus
solam glorie induit eum. VER. Jocundita
tem z exultationem thesaurizauit super euz
Gloria pii. Gloria in excelsis. ORATIO.

i Deo qui ecclesiam tuam beati Thome confessoris tui
mira eruditione clarificas: z sancta operatione secundas
da nobis quesumus z que docuit intellecta conspiceret:

et que egit imitatione complere. **Per dñz. EPISTOLA.**
 Lectio libri sapientie Sapientie. 7. c. Optavi et datus est
 mihi sensus: et invocavi et venit in me spiritus sapientie.
 Et preposui illam regnis et sedibus et divitias nihil esse di-
 xi in comparatione illius. Nec comparavi illi lapidem
 preciosum: quoniam omne aurum in comparatione illius
 arena est et argenteus: et tanquam lutum extimabitur argentum in
 conspectu illius. Super salutem et speciem dilexi eam et
 proposui pro luce habere illam quoniam inextinguibile
 est lumen illius. Venerunt autem mihi omnia bona pari-
 ter cum illa et innumerabiles honestas per manus illius.
 Et letatus sum in omnibus quoniam antecedebat me
 ista sapientia et ignorabam quoniam omnium bonorum
 mater est. Quam sine fictione didici et sine mendacia com-
 munitico et honestatem illius non abscondo. Infinitus
 enim thesaurus est hominibus quo qui vñ sunt partici-
 pes facti sunt amici dei. **RES.** Os iusti meditabitur
 sapientiam et lingua eius loquetur iudicium. **VER.** Lex
 dei eius in corde ipsius: et non supplantabuntur gressus
 eius. **Intra septuagesimam. TRACTVS.** Quasi stella
 matutina in medio nebule: et quasi luna plena in diebus
 suis: et quasi sol resurgens sic ille resurget in templo dei.
VER. Quasi archus resurgens inter nebulas glorie et
 quasi flos rosarum in diebus vernis. **VER.** Quasi lilia
 qua sunt in transitu aque et quasi thys redolens in diebus
 estatis. **VER.** Quasi ignis effulgens: et thys ardens in
 igne. **VER.** Quasi vas auris solidum ornatum omni la-
 pide precioso. **Extra septuagesimam alleluia. VER.** Q
 radiosum lilium florens corona duplici opratum duc ad
 brauius thoma rogatu supplici. **SEQ. VENTIA.** Ad
 exemplar triumphantis sonet leta modulantis vox et laus
 ecclesie. **Mostru chori iubilantis psallat cetus pro infantis
 causa nunc letite. Laus est cunctis generalis extat tamen
 specialis in predicatoribus. Si vis scire quanta qualis
 nunquam minor: sed equalis cum sacris doctoribus. De illu-
 stri aquinorum stirpe prodit lux doctorum. E. doctor in-
 clitus. Cecus orbis fons ortorum simul in bar flosq; florum
 flos christo insitus. Revelatur a propheta virgo doctor et
 athleta spiritali flamine. Sitq; mater inde leta cuncta cer-
 nens adimpleta miro dei ordine. Quis purus adolecen-
 tuer fuerat cum quo crevit mentis innocentia. Hunc
 dignus adimplevit spiritus in quo quiescit ab eius infan-
 tia. Tunc vitam tunc elegit mentem puram quam subegit
 ordini dominici. Tandem carnem hostem fregit sic triu-
 phum victor egit cum corona triplici. Ad profectum fan-
 ctitatis flagrat flos virginis cum mercede vberi. Non
 unum munus triumphorum dux per manus angloz puer
 sanctus cingit. Certus pignus pmoz principis aploz videt
 et alioquitur. Dei mater hunc affatur crucifixus consola-
 tur de mercedis premio. Liber vite ei monstratur stella
 micans protestatur de vite compendio. In ingressu iubi-
 lei sui doctor requiesit liber intrat patriam. Tibi fides speci-
 ei cedit spesq; longa rei ardoris in larriam. Meru carnis
 sic deceffit doctor sanctus et concessit condi sub deposi-
 to. Fosse nove: sed expressit instrumento quod notescit de
 eius proposito. Ut predicatorum edi redderetur ut heredi
 thesauri tam inclit. Venum iubet sic concedi hoc vban-
 nus et sic credi vi rescripti condit. Sed helyas ad manda-
 tum corpus sanctum sic donatum in tholosam transfuit.
 Tibi deo qd sit gratum qd acceptum sit translatum signis
 crebris extulit. Nunc te doctor invocamus intercede sup-
 plicamus apud regem glorie. Et ad illam ventamus dul-
 cem vitam quam speramus de valle miserie. Amen.**

EVANGELIUM.

CSequenta sancti euangelij sui mattheum.
 Mattheus. 5. capi.
 Illud. d. i. d. f. Nos estis sal terre. Quis sal
 evanuerit in quo salietur? Ad nihilum valet
 ultra: nisi ut mittatur foras et conculcetur ab
 hominibus. Vos estis lux mundi. Non pos-
 test civitas abscondi supra montem positae:
 neq; accendunt lucernam et ponunt eam sub modio: sed
 super candelabrum ut luceat omnibus qui in domo sunt

Sic luceat lux vestra coram hominibus etc. Nolite puta-
 re quoniam veni solvere legem. Non enim solvere legem
 sed adimplere. Amen quippe dico vobis: donec transeat
 celum et terra tota unum aut vnus aper: non preteribit a
 lege donec omnia fiant. Qui ergo solverit vnum de man-
 datis istis minimis et docuerit sic homines minimus vo-
 cabitur in regno celorum. Qui autem fecerit et docuerit.
 Hic magnus vocabitur in regno celorum. **OFFER-**
TO. Veritas mea et misericordia mea cum ipso et in no-
 mine meo exaltabitur cornu eius. **SECRETA.** Passio-
 nis filij tui domine memoriam recententes deposcimus
 ut quod tibi in beati Thome confessoris tui solemnitate
 deferimus sacrificium sit acceptum. **Per eundem. PRE-**
FATIO. Equum et salutare nos tibi semper et vbiq; gra-
 tias agere domine sancte pater omnipotens eternus deus.
 Et cum tue invocatione virtutis beati Tho. doctoris atq;
 confessoris tui solennitate devotione precipua celebrare.
 De cuius vite atq; doctrine integritate fructus in ecclesia
 tua effloruit qui celestis sapientie munere nos replevit.
 Hic nempe genere nobilissimus prophetarum atq; apo-
 stolorum et physicoz doctrinis refertus diuina atq; hu-
 mana sapientia sancti spiritus illustratione eruditus: car-
 nem cum suis blanditijs mundum cum vitijs demonem
 cum insidijs omnibus mirabili sapientia superavit. **De fe-
 lix et inclitus doctor qui sua vniuersos doctrina errores
 destruxit et hereticoz fidem firmissimis presidijs pro-
 tegit ac defendit. Huius doctrina tanta presulget veritate
 sermonis: ut qui eam tenuit a veritate ac recte fidei tram-
 te deuiasse nunquam fuerit inuentus: et qui eam impugnavit
 semper habitus sit de veritate suspectus. Quod certam prela-
 rissimam atq; excellentissimam doctrinam cui veritatis
 preces gloriosissimi Petrus et Paulus apostoli tui: et
 inclita semper virgo maria cum filio tuo domino nostro
 iesu christo pro mundi salute crucifixo: et vniuersalis atq;
 apostolica ecclesia testimonium perhibent veritatis. **Da
 pientie lucidissimum speculum: vniuersalis ecclesie lumē
 presulgidum: candelabrum insigne ac lucens ignorantia-
 um tenebras perlustrans: et heresum latebras scientie cla-
 ritate demonstrans. **O stellam splendidissimam et matu-
 nam mundi huius tenebras illustrantem. **Letetur igitur
 ecclesia tua deus noui huius solis irridiata splendore: pre-
 dicatorum sacra religio tantiluminis illustrata fulgoribus
 locundetur et plaudet. Religiozorum deuotio concrepet
 doctorum turba complaudat: animentur ad studia iuue-
 nes: proeecti non torpeant: senes delectentur in illis. **Om-
 nes in humilitate proficiant: singuli contemplationem
 non deserant: sed mandata dei seduli exequantur et com-
 pleant. **Pro huius igitur gloriosissimi doctoris thome ag-
 natis honor et gloria hodie maiestati tue festa persolui-
 mus et gratiarum ac laudum hostiam immolamus. **Et ideo cum
 angelis etc. **COMMVNIO. **Domine quinq; talenta
 tradidisti mihi ecce alia quinq; superlucratum sum: euge-
 serue bone et fidelis: quia in paucis fidelis supra mul-
 ta te constituam intra in gaudium domini tui. **POST
 COMMVNIO. **Hec nos quesumus domine commu-
 nio sancta letificet qua beati. r. suffragijs virtutes roborer
 tur interius et actus exterius pie operationis excrescant.
**Per dominum nostrum iesum christum etc. **Explicit missa de beato Thoma de aquino ordinis pre-
 dicatorum doctore eximio ac sanctissimo
**In translatione beati thome de aquino in primis ves-
 tibus psalmos. ANTI. **Quis felix mater italia noui solis
 extra radium: o quis diues effecta gallia solis huius ade-
 pta pallium: o tholosa festa magnalia tibi reddunt per-
 enne gaudium. **PSAL. **Laudate. pu. cum ceteris.**********************************

CAPITVLUM.

Sedere de terra tua et de cognatione tua et
 de domo patris tui et veni in terram quam
 monstrauero tibi: faciamq; te in gentem ma-
 gnam et benedicam tibi et magnificabo no-
 men tuum. **RES. **Joseph. **HYM. **Duplex. sr.
 Cerna mater inclita nouo exulta gaudije:
 que tibi plebs hec subdita letis offert precor.********

**dijs. **Clausum thesaurum gratie vbanus psul reperit: que
 iam in orbis facie cunctis patentem aperit. **Theaurum
 hunc quem edidit ordo clarus dominici: idem vbanus
 reddidit helie voto supplici. **Colendum in occiduis trans-
 mittens mundi partib: vbi signis assiduis succurrit inuo-
 cantibus. **Sol solem celi sequitur dum thomas ab italia:
 tibi tholosa vehitur quo decoratur gallia. **Eterno regi glo-
 riam letis canamus vocibus: qui nobis prestat venias: be-
 ni thome precibus. **Amen. **VER. **Qua pro. **AD. M. AN
 TI. **Iloua tibi mater ecclesia geminatur causa letitie cur?
 olim leta preluia destinasti superne curie nunc per orbē
 clara prodigia digni promunt celestis glie. **ORATIO.
**Eus qui beati Thome confessoris tui glorio-
 sam translationem nobis tribuit irradare
 miraculis: ecclesiam tuam eius quesumus
 attonde presidis: cuius salutiferis non des-
 nis illustrare doctrinis. per. **AD MA****************************

TV. INVI.
**Letetur plebs fidelium exultans nouo iubilo. **Thomas
 ad paris gremium relicto redit tumulo. **HYM.
**Ubar celorum prodians perlustrat hemispe-
 rium: per solis iter gradiens sydus petit he-
 sperium. **Euz oriente oritur decus et lux cam-
 panie: et in tholosa conditur lustrans oram
 hispanie. **Unde pater dominicus sumpsit vi-
 te precontium: illic doctor italicus sum legit hospitium.
**Altam profundens gratiam diuina virtus corpori: salutis
 efficaciam dat morbi omni generi. **Nam claudos reddit
 gressui leprosozq; mundicie vite redduntur mortui mesti
 quoq; letitie. **Eterno re. **IN PRI. **NOC. ANTI. **Jam
 dudum lux abscondita fulget expanis radijs et gemma
 terre condita effertur cum prodigio. **PSAL. **Beatus.
 ANTI. **Corpus quod diu latuit in terracene loculo mi-
 randum signis claruit post in tholose paulo. **PSAL.
 Quare. ANTI. **Occurrunt sacro corpori clerus et turbe
 populi. **congaudent tanto muneri cuncti grandes et par-
 uuli. **PSAL. **Domine quid. **LECTIO. I.**

Sultemus in domino dilectissimi et spiritus
 illocunditate letemur: quia dum beati Thome
 de aquino translatio gloriosa recolitur opta-
 ti gaudij letitia renouatur. **Magna nimirum
 ordini predicatorum est allata locunditas cu
 thesaurum suum in alieno retentus in proprias diuitias
 repositauit. **Quam enim longo tempore spatio. i. annis. 75.
 ab eiusdem doctoris felici transitu venerabile corpus ipsi
 us in terracena cipante monasterio fosse noue cisterciē.
 ordinis sub deposito iacuisset diuina desuper inspectante
 iusticie ad ipsum predicatorum ordinem est reductum.
**RES. **Ecce nouus fons hortorum diu terre conditus sit
 augmentum fluuioz rigans orbem celitus. **Hic est tho-
 mas lux doctorum instructus diuinitus. **VER. **Hic est
 potus hebreozum imber clausis h celorum sub bella red-
 ditus. **Hic.****************

LECTIO. II.

De autem tempore diuina dispositione co-
 pleto vergente anno domini. M. ccc. xlix. q.
 dam in castro piperni potentia fretus: cui ad
 fouendas inimicitias quas gerebat cum pro-
 pule non suppererent facultates cogitauit ex
 raptu sacri corporis prophaneq; illud venditioni exponē
 do vel pignori sacrilegas sibi coaceruare diuitias. **Logita-
 nit nec perfecit: quia nescit diuina iustitia subsidium pre-
 stare facinori nec de sanctorum reliquijs sanguineas nu-
 trire discordias. **Sed non latuit tam sceua prophanitas vi-
 rum inclitum de fundorum comitibus virtutibus hono-
 ratum et nomine. **RES. **Gaudet sacra religio que spolia-
 ra caruit pius thesauro proprio dum doctoris quem aluit
 et perfecit in studio nuper ossa rehauiit. **VER. **Resti-
 tuta de primo tumulo et recepta cum cordis iubilo. **Nu-
 per.**************

LECTIO. III.

Je cogitamina scelerata preueniens: diuino
 directus ingenio: astante ipsius monasterij
 abbate cum venerabili fundens episcopo:
 sacrum corpus mirabili fragrantia redolens

de loco vbi facebat assumpsit: et in ciuitatem fundomni:
 cui ipse dominus erat: in proprio palatio honorifice col-
 locauit tam preciosum thesaurum ab in cursu raptorum
 sub diligenti custodia seruaturus. **Interim nobilissimis
 dominabus. **Jacobe videlicet matri comitis honorati et
 matri episcopi fundensis iuxta thecam sacri corporis vigi-
 lantibus et mutuo conferentibus an quod ibi ab eis vene-
 rabiliter custodiebatur sancti Thome de aquino verum
 corpus existeret presatus doctor ex theca progrediens et
 corp illucq; perambulans in habitu sui ordinis ac in eas
 leta facie intuens aperta se eis ostensione monstravit mox
 q; in locutum vnde exierat se locauit. **RES. **Corpus datur
 in festo corporis christi cuius grande mysterium reseruaue
 occultum ceteris et dictauit scribens officium **Dono do-
 ctor diuini muneris. **VER. **Nam per vbanus opus in-
 ducitur. et per vbanum ordini redditur. **Dono. **Gloza.
**Dono. **IN. II. **NOC. ANTI. **Reluz hunc glorificat chu-
 sto iam fruentem quem terra mirificat signis affluentem.
**ANTI. **Matri vite iam ereptum viuum reddit filium et
 inter hostes protectum tutum seruat deuotum. **ANTI.
 De viui dispensio inuait inuocantem damnatum suspen-
 dio saluat implozantem. **LEC. III.**********************************

Es gestavolat in publicum et ad serenissimu
 Lodouicum regem sicilie fama hec repente
 perducitur. **Qui pluribus collectis episco-
 pis et militibus et sacre pagine doctoribus
 eos ad presatum comitez destinauit ut regno
 suo corpus sacratissimum largiretur: eo potissimum regna
 te superstite quozum eadem stirpes clarissima fuerat re-
 gum sicilicet et comitum aquinozum. **Non annuit comes
 regi indignum existmans propriam patriam tanto spolia
 re thesauro. **Adueniens autem tram regiam illud ad locus.
 vnde tulerat repositauit. **Postmodum vero ad preces fra-
 trum predicatorum commotus ad predictum monasteriu
 simulata necessitate perrexit. **Et captata diuinitus oppor-
 tunitate sacrum doctoris corpus in suam ciuitatem san-
 dozum iterum repositauit. **RES. **Corpus sacrum dum ter-
 re tollitur fratris mentem propulsat dubium: sed mox et
 verum asseritur per doctoris patens alloquium. **Nam hoc
 corpus quod vobis redditur vestri inquit est thome po-
 pulum. **VER. **Doctor astans fratrem alloquitur: et oian-
 res certa panditur. **Nam.**********************

LECTIO V.

Sunt hec nota venerabili patri fratri helie
 predicatorum ordinis tunc magistro viro si-
 quidem integerrimo ac magni zelus: qui tunc
 rome erat: vbi vbanus. v. cum sua curia re-
 sidebat. **Hic igitur caprata benignolentia co-
 mitis honorati: qui etiam tunc rome pro causis quibusda
 aderat ab eodem sacrum corpus iusta et supplici postula-
 tione petiuit. **Et audire autem comes honoratus deuoti
 patris affectum: et sancti doctoris corpus fratrum predic-
 torum ordini irrenocabili restitutione concessit. **Agitur
 collocatum est sacrum corpus in conuentu fundens ordi-
 nis predicatorum. anno domini. M. ccc. lxxvij. **Idibus
 februarij. pontificatus vbanus quinti ano septimo. **RES.
 Languens presul in egro corpore mox auditis letis ex-
 quis. votum promittit ex imo pectore affuturum sacris so-
 lemnijs. **Spe constanti de sancti munere. **VER. **Hic sa-
 lutis potius gaudijs se commendat eius presidis. **Spe
 constanti.******************

LECTIO VI.

Um autem sanctum doctoris corpus ordini
 redderetur frater Rainundus loccus presu-
 ti magistri valde anxietate dubitans an il-
 lud esset verum corpus sancti Thome. **Cum
 igitur huiusmodi recogitans tristis per ecclesiam deam-
 bulasset diutius: tandem coram cruce in medio ecclesie
 posita se prostravit vehementer afflictus. **Et ecce subito
 inopinata mentis leticia insurgente leuauit oculos ad cru-
 cem: et vidit sanctum doctorem in predicatorum habitu
 leta facie ac pulchra specie in aera eleuatus inter se et una
 gineim crucifixi se leto vultu inuentem. **Quis visio se-
 ries adeo eum consolata est: ut omne dubietatis scrupulu
 ab eo penitus remoueretur. **RESPON. **Puritate vas**********

decorum nihil sordis patitur: presul clarus fama morum sanctum ferens labitur meris luto. Inde decorum nil inde relinquitur. VER. Sacris tamen vestibus manibus ac pedibus totus ceno figitur. In gloria. In. IN. III. NOC TVR. ANTI. Seruat ab incuribus virum cum iumetis: liberat a febribus vitam morientis. NATI. Adobus fame n prelium miles impetrauit thome per auxilium uo uens ut optauit. ANTI. Reddit uinum reddit equum hero supplicanti: quemq; surdum cecum mutum curat uirtus sancti. LEC. VII.

Interea presati monasterij abbas z monachi sublati corporis non ferentes iniuriam roma properant z romani pontificis supradicti clau moribus aures implent z totam fere curam clamorosa improbitate perturbant. Cuncti

audium z mirantur. Talibus igitur auditio rumoribus ro manus pontifex non parum stupet: z factum uehementer exhorret. Magister predicatorum ordinis non audet in publicum procedere: nec pontificis adiret conspectum. Multibus igitur in hac contentione consumptis diebus mutatur diuinitus mens pontificis z dum in venerabili lem peliam sententia trepidatur exitum: in se inclinatum comperit apostolice exauditionis affectum. RES. Laboranti sub mole carceris ac perenti thome subsidia adest spoz diuini muneris doctor ferens grata presidia. Miseratus horrendi sceleris. VER. Hunc subuectum in uestis fimbria longi tractu portans itineris coram domo deponit propita. Miseratus. LECTIO. VIII.

Situr in festo corporis christi coram eodem vbano z cunctis romane ecclesie cardinalibus illustribusq; comitibus nolano z monopolisq; pluribus de genere sancti thome exortus est sermo fidei testimonio comprobatus: q; ipse sanctus doctor totum illius diei officium dictauerat sub vbano quarto: dignumq; esse ut ab vbano successore in munus recompensationis suo ordini redderetur ab omnibus acclamatur. Summus ergo pontifex his auditis accersito ad se magistro ordinis suprascripto: sic eum allocutus est. Ecce tibi z ordini tuo sacrum doctoris thome corpus irreuocabili largitione concedimus. In nomine patris z filij z spiritus sancti. Amen. Et ne caput tanti doctoris sit a corpore diuisum. ipsum sanctus caput celeste utiq; gasoflatium tibi auctoritate apostolica donamus. RES. Doctoris mira potentia que in vitam mutat interitum: corporisq; sancta presentia ab obfessa depellit spiritum. Restituta forme decentia. VER. Uite spectans uerinsq; exitum implozat sancti clemetia statim ferat salutis reditum. Restituta. LECTIO. IX.

Estimatis autem nuncijs apostolicis cum literis z sententijs pluribus ad ciuitatem fundorum castrumq; piperni: ubi sacri corporis z capitis reliquie seruabantur: inde ad montem flaconez ad eundem vbanum pontificem deseruntur dicte reliquie. Diuino autem disponente consilio: de mandato eiusdem vbani ad ciuitatem tholose de italia sunt translate. Non est autem nostrum referre posse: quanto honore z letitia sacrum doctoris corpus euz capite in ciuitate tholose in domo fratrum predicatorum sunt collocata. Nam ibi assistit illustris princeps Lodouicus dux Andegauie frater regis francie z q; plures archiepiscopi: epi uniuersusq; cleru ac innumerabilis multitudo populi omnes numero quasi centus quinquaginta milia habentes luminaria accensa cum decem milibus ardentibus cereis. Totaq; ciuitas tholosana fuit commota leticis deum in sancto doctore magnificans. anno domini. m. ccc. lxxix. pontificatus eiusdem vbani pape quinti. anno. vii. RES. Ioseph duplex doctorem gloria signis uelut presignat uatibus mulieris acta uictoria. Ossa sancta legata fratribus tholoseq; delata partibus. VER. Summe felix grata occauia destinata tibi eucentia. Ossa. Gloria. Ossa. VER. Oia pro. IN. LAV. ANTI. Sacri corpus nouiter christus decorauit cuius mente ingiter dominus regnauit. ANTI. Dies est letitie de thome tro

pheo celestes milite iubilate deo. ANTI. Ad te de luce uigilat doctor nazareus q nunc in celis iubilat de de me? ANTI. Lelo doctor fruiat acto uite tramite qui iam di gne colitur deo benedicite. ANTI. Fulget in celestibus dei claritate fragrat hic uirtutibus dnm laudate. CAP. Egredere. HYM.

Troia pulchra rutilans: splendorem defert roseum. noferq; choros iubilans: doctorem canit laureum. Dum clarum lucem aperit ce leste sydus oculis: thome figuram ingerit: da ti pro luce seculis. Jam occidentem radis: implere celum incipit dum multis uectum stadijs. thomam tholosa recipit. Ad huius lucis radium lustranda mittit dubia ad sancti thome studium: hortans mater ecclesia. Cleram protestans solidam. doctrinam eius inclinat: securam firmam lucidam diuinis uerbis insitam. Eterno. VER. Iustus ger. AD BENE. ANTI. De iacente uirtus crescit de sepulto gloria: de latente lux diefcit: de dato letitia: corpus sacrum dum notescit mira dans prodigia.

AD. III. CAP. Egredere. AD. VI. CAP. Ixit Ioseph fratribus suis post mortem me am de? uisitat uos: asportate uobiscuz ossa mea d loco isto. AD. IX. CAP. IV. Ulit Moyses ossa Ioseph secum: eo q adiu rasset fratres suos dicens: uisitat uos deus: auferte ossa mea hinc uobiscum. AD. M. ANTI. Splendor italie nobilis propago deitatis regie instar z imago: uirtutis exime culmen z indagatio: nobis spem ser uenie tu mox copago.

Confirmatio z approbatio doctrine sancti doctoris thome de aquino ordinis predicatorum.

Rbanus episcopus seruus seruorum dei uenerabilis archiepiscopo tholosano z dilectis filijs cancellario ecclesie tholosane. uniuersisq; magistris z doctoribus: ceterisq; clericis z laicis in ciuitate z provincia tholosana comorantibus sa. z ap. be. Laudabilis deus in sanctis suis z in suis maiestate mirabilis: cuius ineffabilis altitudo prouidentie nullis inclusa limitibus. nullis terminis comprehensa recti censura iudicij celestia pariter z terrena disponit z si cunctos eius ministros magnificet altis decoret honoribus. z celestes efficiat beatitudinis possessores. illos tamen ut dignis digna rependat potioribus attollit insignijs dignitatum z premiorum uericoi retributione psequitur quos digniores cognoscit z commendat intensior excellentia meritorum. Sic z alma mater ecclesia eius sacra uestigia insequens: z exemplo inducta laudabili licet uniuersos in regnis celestibus constitutos studijs honorare sollicitis non desinat. egregios tamen doctores: per quorum perlucida z salutaria documenta eadem ecclesia illustratur: uirtutibusq; z moribus informatur: libenter z solerter exequitur que sunt dei. premissa meditatione perlustrans. Ad diuini nominis honorem z gloriam z exaltationem catholice fidei: salutemq; fidelium rite censuit: meritoq; prouidit eosdem in uniuersali ecclesia honorificentie potioris z impendijs attollendos. Sane cum sacrum z uenerabile corpus beati Thome de Aquino ordinis fratrum predicatorum sit de mandato nostro ad ecclesiam fratrum predicatorum tholosanaz de proximo transferendum: nos attendentes quanta a deo scientia dotatus ordinem fratrum predicatorum: z uniuersalem ecclesiam illustrauerit: ac beati Augustini uestigia insequens ecclesiam eandem doctrinis z scientijs q; plurimis adornauerit. Tolentesq; preterea idem corpus speciali honorificentia attolli uniuersitatem uestram requirimus z hortamur in domino ihu christo uobis: nihilominus per apostolica scripta mandantes: quatenus dictum corpus cum ad partes eadem transferatur benigne z honorifice suscipi entes eumq; deuote ac uenerabiliter pertractantes faciat: ab alijs quantum in uobis est cum debita honorificentia ac deuotione suscipi z tractari. Tolimus insuper z tenore presentiu uobis iniungimus: ut dicti beati Thome doctrina tanq; ueridicam z catholicam sectemini: eamq;

studeatis totis uiribus ampliare. Datum apud montem flaconez. ii. kal. septembris pontificatus nostri. anno. 6.

Epistola uniuersitatis parisiensis in fauorem doctrine Sancti Doctoris.

Vniuersis presentes litteras in spe curis Stephanus per missione diuina parisiensis episcopus salutem in omnium saluatore Magistra reru experientia certis indicijs euidenter demonstrat. multa quibusdam temporibus ordinate consulte nouis emergentibus causis. succedentibus temporibus in contrarium debere consultus immutari. Dudum siquidem memorie felicis quidam predicefores nostri parisienses episcopi quosdam articulos de forstan eos male intelligentes cadent in errorem tanq; erroneos per excommunicationis sententiam damnauerunt z interdixerunt expresse. Quorum tamen nonnulli doctrinam eximij Doctoris beati Thome de Aquino de ordine fratrum predicatorum tangere ab aliquibus asserunt. Quam articuloz z sententiarum promulgationem uenerabiles uiri decanus: z capitulum ecclesie domine nostre: ueritatis zelatores intimitus considerantes: nec non doctrine ac fame Beati Thome predicti iniusta denigrationem. ueritatis occultationem: z sancte Romane ecclesie aliqualem de honorationem per uenerabilem Titum Magistrum Anibaldum decanum atrabatensem archidiaconum sacre theologie Doctorem: z Dominum Petrum de Sagello parisiensem canonicum eorum propter hoc nuncios ad nos specialiter destinatos: nos requiserunt: nobisq; supplicauerunt: quatenus uocatis omnibus sacre Theologie Doctoribus ac cum eisdem communitate. consilio z deliberatione habita diligenti z cum alijs etiam qui de talibus z in talibus possunt ueritatis uiam aperire: per quam in predictis articulis in quantum doctrinam beati Thome predicti: z doctoris egregij tangere possunt z sancte Romane ecclesie: ac sancti predicti: z Doctoris uenerabilis honorem z reuerentia seruaremus. Nos igitur attendentes cum eis q; sacro sancta Romana ecclesia mater omnium fidelium: z magistra fidei z ueritatis in firmissima Petri z pi vicarij confessione fundata: ad quam uelut uniuersalem regulam catholice ueritatis pertinet approbatio doctrinarum: declaratio dubioz: determinatio tenendorum z confutatio errorum: prefatum doctorem eximium z uenerabilem: cuius doctrina fulget ecclesia ut sol z luna nuper sanctorum confessorum catalogo ascribendum decreuit diligenti discussione z examinatione habita super uita sancta z doctrina clara ipsius ipsiusq; quo ad uitam puram z doctrinam salubrem orbi terre dignum z commendabilem predicauit

Lupientes igitur gloriosum deum in sanctis suis apud delium deuotionem in terris gloriosus exaltari ac sacratissime matris nostre predicte desiderantes uestigia sancta imitari dictumq; confessorum z doctorem gloriosum feliciter in celis regnantem apud terrigenas deuotius z celebrius honorari presertim cum fuerit uniuersalis ecclesie lumen presulgidum gemma radians clericorum fons doctorum uniuersitatis nostre Parisiensis speculum clarissimum z can delabium insigne ac lucens: per quod omnes qui uias uite z scholas doctrine sane ingrediuntur: lumen uident claritate uite fame clare z scientie lucide uelut stella splendida z matutina resurgens per uenerabiles ac dilectos consiliarios nostros fideles magistrus Hugonem de bisontino catorem Parisiensem Magistrum Stephanum de noua uilla z dominum Oddonem de Zenonis canoniscum Parisiensem inquisitione facta super dictis articulis apud doctores theologie facultatis in eorum congregatione generali regentium z non regentium secularium z regularium ad hec specialiter conuocata comperto per dei gratiam dictum confessorum beatuz z doctorem egregium nil sensisse docuisse seu scripsisse quod scientie fidei uel bonis moribus aduersetur. De consilio uenerabilium uirozum decani z capituli Parisiensis z uenerabilis patris. D. Gulielmi dei gratia Cienensis archiepiscopi sacre theologie professoris z aliorum uiginti trium magistrorum in theologia una cum reuerendo patre supradicto in litteris cum earum sigillis per prefatos commissarios nobis missis nec non z triginta nouem bachalariorum in theologia super hec per litteras eozuz propis subscriptionibus z sigillis munitam semper consulentium z rogantium humiliter z deuote z aliorum discretorum solenni ac maturo consilio super hoc habito. Supradictam articuloz condemnationem z excommunicationis sententias quas cum tangunt uel tangere asseruntur sanam doctrinam sancti Thome predicti z doctoris eximij ex certa scientia tenore presentium totaliter annullamus. In cuius confirmationis testimonium sigillum nostrum presentibus est appensum. Datum apud bertiliacum anno domini. 1325. Die iouis ante sacros cineres.

Innocentius papa in sermone. Ecce plusq; Salomon hic de sancto doctore Thoma de Aquino ait. Diuisio Doctoris sapientia pre ceteris excepta canonica habet proprietatem uerborum modum dicendorum ueritatem sententiarum: ita ut nunquam qui eum tenuit inueniatur a tramite ueritatis deuiasse: z qui eum impugnavit semper fuit de ueritate suspectus.

Antonij Bizamari Patricij Elene
ti Doctoris clarissimi in diui Thome
Aquinati opuscula prefatio ad Ve
nerendissimuz in christo Patrem. D.
Dominum Nicolauz Francum Tar
uifinum episcopu: ac legatu Aplienz.

Quam ea sit Reuerendissime
presul animi nobilitas: vt
omnem possit bonaruz ar
tium scientiam adipisci: q
plures ideo solers studio
disciplinas optimas animo comp lecti
tur: recte is agere videt: vt quemadmo
dum in solam vnam: quod dii munus
noluerit eā natura detrudere sic arctio
ribus limitibus suapte non sit volunta
te detentus. Qui vero huiuscemodi bo
na ad que nati creduntur aut delibare
noluerint: aut altius nō conantes vno
tm sciaz gñe ptenti viuūt: illi pfecto vl
iter rōnals frustra habent: z quodam
mō eoz electione prodigiosa aialia red
duntur: vel tenebriones ignorantia ani
mi sui generosum munus despiciunt.
Qua de re apud sapientiores scripta ca
merito habētur in precio: que diuersis
disciplinis decenti serie possunt homi
num mentes insignire: sicuti homines
qui animo plura cōceperint ita scripta
plura que resonant plurimi sunt. Non
verebor itaqz audacter asserere ab om
nibus hec diui Thome opuscula esse
perlegenda: qui extra hominum turbā
altiori ac perspicuo loco obseruari cu
piūt: cum de moribus cognitio: qua et
alios atqz nos ipsos instruere valebim⁹
z dialectice: naturalis phie: medicine at
qz theologie copiosa ibi notitia reperia
tur: vt eorum non modo vtilitatem: sed
etiam necessitatez facile indicare possit
Ab eo etiam diuino ingenio effluxere:
vt omnem eis inesse veritatem non du
bia sit coniectura: vani licet in eius sen
tentiaz non desint latratus. Quos om
nes Aristoteles doctissim⁹ tem pesta
te nostra Oriman⁹ dominicus scriptis
compluribus z soluit z Thome ratio
nes in hos baubātes isolutas ostendit
Que ipse scripta dies ac noctes maxia

diligentia molitur. Horum autez opu
sculoruz pater clarissime lectionez fore
tibi iocundissimā existimo. Nam in te
quemadmodū liberalium artium: z ma
gnarum rerum aliaruz: que ad pruden
tiam faciunt: secundam tibi cognitionē
magnis laboribus vendicasti: sic varia
optimarum rerum in hisce opusculis
grata tibi lectio offeret. Tu eo certe fui
sti ingenio vt paucorum: aut viliū in
uestigatione contentus nunqz vixeris:
sed multarum semper rerum z nobilium
tam in agendo qz in cognoscēdo te mē
tis generosa quedaz agitatio atqz soler
tia excitarunt: vt magnis sis honorib⁹
decoratus maiores lz tibi debeantur.
Utinam sic extaret in oibus honorum
claritudo. Nam bonis tunc artibus z
non per fraudem aut dolum honores
ipsi querent. Qz iocunduz est: qzue
suauē hui⁹ senis lateri coherere: a quo
nil nisi aut de imperij gubernatione: in
ter cuius gubernacula z apud reges at
qz liberas respublicas diuiti⁹ legati mu
nere fungendo versatus est. aut de diui
nis reb⁹ orname ac concinne dictū audi
tur. Sed ad nostra reuertor opuscula:
quorum aliqua an sint Thome ambigi
tur: taz et si eius titulo gaudeant: certis
tū nos annotare volum⁹: vt si Thome
sint ingenio diuino elaborata ab oib⁹ pos
sint inueniri: sin min⁹ hoc ēt neminē la
teat ne falsaz ignorantia siniaz sibi hoies
psuadeāt. In dubio hec sunt opuscula
que a Thome sancta opunione nō mul
tuz dissentire videntur: adeo vt ab ipst⁹
dictis collecta iudicent. De intellectu z
intelligibili. De dimensiōibus intermi
natis. De quo est z qd est. De vniuersa
lib⁹. De sacratissimo eucharistie sacro
per modū sermonum. De eodem sacro
ad moduz decem pūtoꝝ. De humani
tate christi. De dilectione dei z proximi
De diuinis morib⁹. De bitudine. De
modo cōfitendi. De officio sacerdotis.
De expositiōe missę. De vicijs et virtu
tibus. Tractatus cōcordantiaruz. Sū
ma toti⁹ logice. Cetera aut diuū. Tho
mā excu disse cōpertū est. Que iam iam
legenda occurrunt.

Incipiunt preclarissima opuscula diui Thome aq
natis sacri ordinis pdicator: in qbus ois phie z diui
nari scripturaz theozemata est cōplexus. Primo aut
ad Urbani quartū pontificem maximum contra er
rores grecorum sapientissime scribit.
Opusculum.

Ibelluz ab
ex
cellentia vestra mi
hi exhibitū sanctissi
me Pater Urbane
Papa diligēter ple
gi: in quo iueni qz
plurima ad nostre fi
dei assertionem vti
lia z expsa. Conside
raui aut q eius fru
ct⁹ possēt apud plu
rimos impediri pp
quedā in auctoritati

bus sanctorum patrum pteua que dubia eē vident: z
bū possent nām ministrare erroꝝ: z pteionis dare oc
casionez z calūnie. Et iō vt remota omni ambiguitate
ex auctoritatib⁹ in pdicto libello pteitis vere fidei fru
ctus purissimus capiat: ppositū pūto ea que dubia esse
vident in auctoritatib⁹ pdictis exponere: z postmodū
ōndere: quō ex eis veritas catholice fidei: z doceat z
defendat. Qz aut aliq in dictis scōꝝ grecoꝝ antiquoꝝ
inueniant que modernis dubia eē vident ex duobus
estimo puenire. Primo qd errores circa fidez
exortū occasionem dederūt scis ecclie doctoꝝ: vt ea
que sunt fidei maiori circūspetione traderēt ad elimi
nandos errores exortos: sic p q sci doctores qui fuerūt
an erroꝝ arriū nō ita expse locuti sunt de vnitāte diu
ne eēntie: sic doctores sequentes: z sile de alijs ptingit
erroꝝ: qd non solū in diuersis doctoꝝ: s; ēt in vno
egregio doctoꝝ Aug. expse apparet. Nā in suis libris:
quos post exortā pelagianoz heresiz edidit cautius lo
cut⁹ est de ptate liberi arbitrij: qz in libris quos edidit
an pdicte heresiz ortū. In qb⁹ libertate arbitrij ptra ma
nicheos defendēs aliq ptulit: q in sui defensionē erro
ris assumpserit pelagianū diuine grē aduersantes. Et
iō nō est mirū si moderni fidei doctores post varios er
roꝝ exortos cautius: z qsi elimatius loquuntur circa
doctrinā fidei ad oēm heresim euitādā. Nā si aliq in
dictis antiquoꝝ doctoꝝ inueniūt que cū tāta caute
da aut abijcienda: sed nec ēt ea extēdere opz sed expo
nere reuerenter. Secūdo qz multa que bñ sonāt in lin
gua greca: in latina fortassis bñ nō sonāt: pp qz eadez fi
dei veritate alijs verbis latini pntentur z greci. Dī. n.
apud grecos recte z catholice qz pī z filius z spiritus
sanct⁹ sunt tres hypostasēs. Apud latinos aut nō recte
sonat: si quis dicat q sunt tres sbes: lz hypostasis sit idēz
apud grecos qd sbā apud latinos sūm pprietatez voca
buli. Nā apud latinos sbā vstati⁹ qz eēntia accipi so
let: quā tā nos qz greci vñā in diuinis pntentur: pp qd
sicut greci dicunt tres hypostasēs: nos dicim⁹ tres p
sonas: vt ēt Aug. docet in 7° de trini. Nec est dubium
qu ēt sile sit in alijs multis. vñ ad offm boni trāslatoris
pertinet: vt ea que sunt catholice fidei trāsfereō seruet
siniaz: mutet aut modū loquēdi sūm pprietatez lingue in
quā transfert. Appet. n. qz si ea que in latino lraliter di
cunt vulgarter exponant: idēcē erit expositio si semp
verbi ex vbo sumat. z sulto igit magis qz ea que in
vna lingua dicunt transferunt in aliam: ita qz verbum
sumat ex verbo: nō est mirū si aliq dubietas relinqtur.
Quo intelligitur hoc quod dicitur q filius hz esse a
patre: sicut cātum a causa. CAP. I.

Quest autem
cis hāz auctoritatz dī pīz esse cām filij z
pīz vel filij eē cām spūsancti: z hoc qdēz

habet primo in vbis athanasij: que in nicena synodo
diuise refer: vbi dicit. Quicquid hz filij a pīe hz: sicut
vbi a corde: splēdora sole: z flum⁹ a fonte: z a cā cātū.
Qui aut inuariat vl negat cātuz: egdē z cām ei⁹ negat.
Dicat cātuz genit⁹ filij. Qui me spernit: spernit eum
qui me misit. Et alibi. Nō est ipūncipiat⁹ spūs hoc est
sine principio z cā: s; potū ipm demit⁹ deū vez: pūnci
cipiatū tū nō ex tpe: s; ex cā vera originis. Itē Basili⁹
eps. Spūscūs ab ipso deo mīlus cām hz ipm. Et itēz
Theodoricus sup eplām ad Heb. Cā filij pī est. Apud
latinos aut nō est pūctū qz pī dicat cā filij vel spūsci:
sed solū pūncipiū vel auctoz: z hoc ppria. Cū pūo qz
deqz pī nō possēt itelligi cā filij p modū cāe formalis
vel mālīs vel finalis: sed solū per modū cāe originis
que est cā efficiēs. Nāc aut semp iuuenim⁹ sūm eēntia eē
diuersā a beo cul⁹ est cā: z iō ne filij itelligerēt eē al
teri⁹ eēntia a pīe nō pūuim⁹ dicere pīem eē cām filij:
sed magis vt mur illis noib⁹ que figant originē cum
qdaꝝ cōsalutate: sicut fons: caput: z alia hz. Cū qz cā
apud nos corūdet effectū. Cū pīem non dicim⁹ esse
cām ne aliq itelligat filij eē factū. Nam z apud phos
pria cā dē noiat: omne aut cātū sub vniuersitate crea
turaz cōprehēdit apud eos: z iō si filij cām dicat hīe:
possēt itelligi qz sub vniuersitate cātōꝝ vel creaturaz
cōprehēderēt. Tertio: qz de diuinis non de factū dōz
hō all⁹ loqui qz sacra scriptura loquat. Scriptura aut sa
cra pīem noiat pūncipiū filij: vt p 3o. i. In principio
erat vbi. Nunqz aut dicit pīem eē cām vel filij cātuz.
Cū cū cā plus dicat qz pūncipiū: nō pūsuminus pīem
dicere cām: nec filij cātum. Nā libū aut ad originem pī
nens adeo ppūe dī in diuinis: sicut hoc nomen pūnci
piū: qz. n. ea que sunt in deo icōprehēdibilia z sunt: dis
finita a nobis nō pnt: cōuenienti⁹ vt mur in deo noib⁹
cōibus qz ppūo: pp qd maxime ppūo nomē ei⁹ dī eē
qui est: qd est cōissimū. vt p 3o. Exo. 3. Sic. n. cā est cōi
us qz elemētū: ita z pūncipiū qz cā. Dī enim punctuz
pūncipiū lineę: sed nō cā. z iō pūuentissime noie pū
cipij vt mur in diuinis. Nec tū itelligendū est qz scī
pdicti qui noie cāe z cātū vtunt in diuinis psonis intē
dant diuersitate nāe iducere aut filij eē creaturā. Sed
per hoc volunt oñdere solā originē psonarū: sicut nos
noie pūncipiū. Cū dīc Gregori⁹ Nicen⁹. Cāz aut cau
satūqz dicētes nō nām per hec noia significam⁹. Neqz
enim hec noia loco eēntie vel nāe rōne damus: sed qz
liter iter se hnt dīam demīamus: vt. filij nō igenituz
eē: neqz pīem per gñationē aliquaz demīamus ab ali
quo. Item Basilius dicit. Spūm scētū dico ingenituz
nō hīe pīem: nec creaturā: qz nō est creat⁹: sed cāz hēt
deum: cuius vere est spūs: a quo z pcedit.

Quo intelligatur cū dī qz filius sit scdō a patre: z spi
rit⁹ sanctus sit tertius. CAP. II.
Tem inuenitur in auctoritatibus
pdicoꝝ doctoꝝ qz filij sit scdō a pīe:
z spūsanctus sit tertij ab eodē. Vi
cit. n. athanasij in sermone ad Se
rapionē. Spūscūs tertius est a pīe:
a filio tū est scdō. Et Basilius dicit.
Dignitate qdē z ordine scdō est a fi
lio spūs. Cū hoc aut alicui pī videri
sal⁹. In diuinis. n. psonis nō ē nisi ordo sūm que: vt Aug.
dicē nō est alter pō altero: s; est alter ex altero. Null⁹. n.
modus pūncipitatis est sūm que pī prior filio dīci possit.
Neqz. n. prior est pī tpe: cū filius sit eternus: neqz prior
nā. cū pīs z filij sit vna nā: neqz dignitate: cū pī z filij
sint eglēs: neqz ēt itellū: cū nō distinguant nisi relatiōi
bus. Relatiua aut sunt filij sūm itellū: cū vñ sit de itelle
ctu alterius: z ita p 3o pīta. ppīe loquēdo filij nō possit
dīci eē scdō a pīe: nec spūscūs tertius ab eodē. dicit
ergo doctores pdicti filij eē scdōm z spūm sanctū eē ter
tij sūm ordine in numerādo: qd p 3o ex ipso Basilio: qui
dicit. Recepim⁹ spūm scētū a pīe z filio 3° numeratuz
z aglificatū spūm filij dī: qz tradēs ordinē salūferi bap
tismatis dicit. Rites baptizate oēs in noie pīs: z filij: z

spūscū. z Epiphaniū dicit. Spūs dī ex p̄re z filio trī ep̄ ap pellatōe i noīe p̄ris z filij z spūscū. Qd̄ at̄ dicit Basilus q̄ spūs est sc̄ds a filio dignitate v̄r maiorē h̄re calūniāz q̄ v̄r in dignitate trinitatis p̄stitūere gradum: cū sit par dignitas z eadē trīus p̄sonaz. Hōt aut̄ l̄ exponi nō de dignitate nālī s̄z de p̄sonalī: sicut z fm̄ nos dī q̄ p̄sona est hypostasis p̄prietate distincta ad dignitatē p̄nctē. Scdm̄ quēmodū dicit Iulius. q̄ p̄ est maior filio p̄p̄ auctoritatez originis. Filius t̄m̄ non est minor patre p̄pter substantiē vnitatem.

Quomodo intelligitur hoc qd dicitur qd spiritus sanctus sit tertium lumen. CAP. III.

Huc aut̄ v̄r eē magis calūniosum qd̄ ex verbis sc̄ti Epiphaniū cypriensis ep̄i iducit dicitis. Spūscū est v̄tatis: lūmē tertiū a p̄re z filio v̄bi. n. ē v̄ntas non est ordo p̄imi z tertiū. Hōt aut̄ z filioz spūs sc̄s sunt v̄nū lumen sicut z v̄nū de⁹. Sic ḡnō pōt catholice dici: q̄ spūscū sit tertius de⁹ a p̄re z filio: ita nō pōt dici q̄ sit tertium lumen. Dī aut̄ q̄ est tertiū p̄sona p̄ p̄sonaz p̄latitātē. Ex hoc ergo q̄ dicit lūmē tertiū sequitur q̄ sint tria lumina: qd̄ ip̄e postmodū exp̄sse subiūgit dicitis. Alia v̄o oīa pōne v̄t cōpōne siue appellatōe lumina dicunt: non t̄m̄ istis tribus luminib⁹. Alia. Cōpōt aut̄ dicit q̄ lūmē origīnē quādam importat. Nā lūmē est qd̄ ex aliq̄ luce diffundit z ēt ex se aliud lūmē diffundere pōt: z fm̄ hoc nomē luminis ad p̄sonales p̄prietates trahi pōt rōne. p̄prietatis diffusio: l̄ fm̄ ip̄am nām lucis ad essentia p̄nctat. Et hoc attēdēs dicit p̄ tertiū lūmē z tria lumina dixit in diuinis: l̄ hoc nullo mō sit ad p̄ntiam trahēdum: sed simpliciter consistendū: q̄ pater z filius z spūscū sanctus sunt v̄nū lumen.

Quomodo intelligatur qd essentia sit genita in filio z spirata in spiritu sancto. CAP. III.

Inuenit aut̄ in dicitis p̄dictoz patrū q̄ essentia sit genita in filio z spirata in spiritu sc̄o. Dicit. n. Athanasius in tertio sermone gestoz Nicene synodi ex p̄sona filij loquēs. Tuī spūs cū diuina essentia a te genita ip̄s hoībus cōpō: z parū post. Ex tua essentia quā in me genuisti spm̄ sc̄m̄ do eis. Et idē in epistola ad Serapionē. Essentia suaz in se ip̄e genitor retinēs totā in filio suo inenarrabil̄ genuit. Et itez. Sic p̄ h̄z vitā in seip̄o. i. nām v̄nā spiratē: sic de dī z filio vitā h̄re in seip̄o hoc est eadē nām genuit in filio spiratē spm̄ v̄nū. Et infra dicit p̄ris z filij v̄nā eē dicitate natural̄ spiratē v̄nū spm̄ sc̄m̄. Ex q̄b⁹ verbis h̄z q̄ nā diuina in filio sit genita z in p̄re z filio sit spiras. Item Iulius in libro thesaurorū p̄ra hereticos. Tur̄ creatā z genita in filio filij est per oēm modū nāc p̄ne. Et itez. Hōt filio dedit vitā. i. vitā suā nālez genuit in filio. Itē Basilus. Ip̄se filio quē dat nobis p̄ est de⁹ de deo: cōntial̄ genit⁹ h̄is in se totā cōntiam p̄ris genit⁹. Itē Athanasius dicit in epla ad Serapionē enētā diuinā in spū sc̄o ē spiratam: dicitis q̄ spūscū est ver⁹ z nālīs imago filij per cōntiā oīmode ab eodē in se spiratū. Cōntiā aut̄ modus loquēdi calūniosus est: z in sacro lateranēsi concilio reprobatū est dogma Joachis: qui h̄ic modū loquēdi s̄ magis in Petrū lōbardū defendere p̄sumpsit. Quidit. n. p̄dicit magis p̄trus in quā distinctōe p̄mi libri suaz: q̄s edidit: q̄ cōis cōntiā nō ḡiat: nec ḡignit: nec p̄cedit. Et h̄o q̄ in diuinis inuenit aliqd̄ cōēdistinctū: z aliqd̄ qd̄ distinctū: nō est cōē. Aliqd̄ qd̄ est distinctū nō in dīnis: nō pōt attribui ei qd̄ est cōē z idistinctū: s̄z soli ei qd̄ distīnguit. Nulla aut̄ alia distinctio rō in dīnis inuenit nisi ex eo q̄ v̄nū ḡiat: z ali⁹ nascit: z ali⁹ p̄cedit. Nō ergo h̄ ip̄m qd̄ est ḡiare vel nasci: vel p̄cedere pōt cōntiē diuine attribui: q̄ est cōis z oīno idistinctū in trib⁹ p̄sonis. Id̄ aut̄ qd̄ est distinctū in dīnis est p̄sona vel hypostasis vel suppositū diuine nāe. I. qd̄ est h̄is diuina nām: z iō illa que signat vel supponere p̄nt: p̄sonaz: recipiunt

congruentem p̄dicationē ḡnatiōis aut p̄cessiōis: sicut h̄z cōntiā: p̄: filio: z spūscū signat p̄sonas dēterminatas. Et hoc nomē p̄sona: vel hypostasis in cōl. Cū v̄nū ueniret d̄z: q̄ p̄ ḡnāt filij: z q̄ filio nascit a p̄re: z q̄ spūscū p̄cedit a p̄re z filio: z filio q̄ p̄sona ḡiat vel sp̄ret p̄sonaz: aut ḡiat aut sp̄ret a p̄sona. Hoc autē nomē de⁹: q̄ signat cōntiā cōem per modū p̄creti. Signat. n. habēt dicitatez: pōt supponere ex mō suē signatiōis pro p̄sona. Et iō ēt h̄z locutiones v̄nū ueniret p̄cedunt. Deus ḡiat deū: de us nascit vel p̄cedit a deo. Hoc autē nomē cōntiā: z diuinitas: z q̄cūq̄ in abstracto signant: nō h̄nt ex mō suē signatiōis: neq̄ q̄ signent: neq̄ q̄ supponat pro p̄sona. Et iō nō p̄p̄t: ea que sunt p̄p̄ia p̄sonaz de h̄z noīb⁹ p̄dicant: vt dicat cōntiā ḡnans: vel genita: l̄z qd̄a horū noīum p̄p̄ingoz sint p̄sonis: in q̄ntū signant p̄ncipia actiū: qui sunt p̄p̄ie p̄sonarū: sic lūmē: sapia: bonitas: z h̄z. Cū z que sunt p̄p̄ia p̄sonaz de talib⁹ minus in cōueniētē p̄dicant: vt cū dī filio lūmē de lumine: sapia de sapia. S̄z cōntiā de essentia magis inueniētē dī. Sed h̄z modus signandi diuersus sit cū dī deus z dicitas: t̄res est eadē penitus. Et iō p̄p̄ rei idēritatē: sic v̄nū de altero p̄dicat: vt cū dī deus est dicitas: vel p̄sona diuina: siue p̄ est diuina cōntiā: ita z a sc̄is inter dū v̄nū pro alio ponit: vt sic dicat q̄ essentia diuina ḡnāt: q̄ p̄: qui est cōntiā diuina ḡnāt: z cōntiā est de cōntiā: q̄ filio: qui est cōntiā: est de p̄re qui est eadē essentia diuina. Et sic exponit Iulius in libro thesaurorū dicitis. Pater de se vita viuētē z cōntiā veraciter exite tanq̄z a vera radice ḡnando filij dat ei natural̄ suā nālē vitā z cōntiāz. Et sic ēt cū dī q̄ p̄ genuit nām suā in filio exponendū est q̄ per ḡnatiōē suaz nām filio dedit: sicut ex p̄missis verbis Iulij habetur.

Quomodo intelligitur qd Jesus dicitur filius patris ne essentie. CAP. V.

Hoc ēt p̄z quali: exponendū sit id qd̄ idē Iulius in eodē libro dicere videt. Qd̄o ergo Jesus filius patris ne essentie erit creatura. Nō. n. dī filius cōntiē patris quāsi paterna cōntiā genitus: s̄z quāsi paterna essentia per ḡnatiōē accipit. Et per h̄ic modū exponēda sunt oīa que filij dī cōntiā inueniunt. Sicut qd̄ dī filius z spūs cōntiā: p̄cedere: in q̄ntū p̄cedendo cōntiā a patre accipiunt.

Quomodo intelligatur qd que sint propria naturalis patris sunt propria filij. CAP. VI.

Qd̄ est eē dubiū qd̄ Iulius in eodē libro thesaurorū dicit. Oīa que p̄ris sunt p̄p̄ia natural̄ sunt p̄p̄ia z filij. Aut̄ enī hoc intelligit de cōntialib⁹ attributis: z sic neq̄ p̄ri: neq̄ filio sunt p̄p̄ia: sed v̄nūq̄ cōis: aut de p̄sonalibus: z sic que sunt p̄p̄ia p̄ris non sunt p̄p̄ia filij: sicut in ascribitas z p̄ntas nullo mō sunt filij: sed solū p̄ris. Nō autē ex p̄missis ab eo: q̄ loquitur de cōntialib⁹ attributis. Nō mittit. n. q̄ q̄cūq̄ natural̄ dicunt esse p̄ oīa illa isunt filio: sicut vita: veritas: lux: z h̄z. Nec aut̄ dicunt eē p̄p̄ia p̄ri non in respectū ad filij: neq̄ filio in respectū ad p̄m: sed v̄nūq̄ in respectū ad creaturam: cui in cōparatione ad deū nō p̄p̄t p̄dicta: v̄nūq̄: q̄ p̄p̄iū h̄ic dī: non qd̄ conuenit v̄nū soli: sed quod p̄p̄t z vere alicui fm̄ se conuenit.

Quomodo intelligitur qd pater neqz filio neqz spiritu sc̄o indiget ad sui perfectionem. CAP. VII.

Tem pōt eē dubiū qd̄ Athanasius dicit in epistola ad Serapionē q̄ p̄ per se z in se sine alicui⁹ idigētā. plenus z p̄fectus exis de⁹ ad sui p̄fectiōē neq̄ filio: neq̄ spū sc̄o idiget. Q. n. p̄ nō sit idigens dubiū nō est: sic. n. neq̄ filio: neq̄ spūscū idigens est. Iulius. n. p̄p̄t est idigens: cui in se cōsiderato aliqd̄ deest ad suā p̄fectiōē: qd̄ nō pōt dici: neq̄ de p̄re: neq̄ de filio: neq̄ de spū sc̄o: sed t̄m̄ p̄z q̄ nō possit eē p̄ p̄fect⁹: nisi filij h̄ct: q̄ nec p̄ sine filio eēt: nec eēt de⁹ p̄fect⁹:

nisi h̄ct verbū: z nisi h̄ct spiramē vite: sic idē Athanasius dicit in 3o sermōe gestoz Niceni cōciliij sic ingens deo Athanasius: q̄ negabāt filij z spm̄ sc̄m̄ eē cōsubstantiē p̄ri. Dicit sterile esse z infructuosam nām p̄ri: q̄ oīb⁹ reb⁹ instam p̄pagatūā filium dedit nām: z muti faciunt p̄rem z sine v̄bo: q̄ oīb⁹ rōnalib⁹ facultatē dedit loquēdi. Adortū ēt ip̄m p̄rem dicit z ex p̄tem viuētis nature: in q̄ntū. I. negāt spm̄ sc̄m̄ cōessentialē patri: i. quo appet q̄ nō eēt p̄ de⁹ p̄fect⁹: nisi filij z spm̄ sc̄m̄ haberet. Idē etiā Athanasius dicit i epla ad Serapionē: q̄ p̄ nō pōt creat̄ creaturā: nisi p̄ v̄bū: z deificādis creaturis se nō p̄t cōicare nisi p̄ dē verbū. Et sit nec filio nisi i spiritu sc̄o. Eō ē p̄ri z filio z spū sc̄o q̄ nullus eorū sit idigēs. Itē cōē ē cuilibet eorū q̄ nullus sine alijs duob⁹ pōt eē de⁹ p̄fect⁹. S̄z hac rōne p̄p̄t de patre dicit Athanasius: q̄ ad sui p̄fectiōem filio z spū sc̄o nō idiget: quia ip̄se suā p̄fectiōem nō h̄z ab alio. Filio aut̄ z spūs sc̄s suā p̄fectiōē h̄nt a p̄re. Cū idē Athanasius dicit i epla ad Serapionē. Nō rōne filij: nec rōne sp̄. san. pater existit plenus bt̄is de⁹. Neq̄. n. a supra se h̄z a quo sit: ne q̄ ab infra se h̄z a quo h̄ct. I. q̄ sit a filio: vel a spū sc̄o. Quomodo intelligatur qd spiritus sanctus dicitur ingentus. CAP. VIII.

Itē v̄r eē dubiū qd̄ Bre. nazaren⁹ in sermōe de Epiphania dicit q̄ sp̄. san. s̄z q̄ est in deo p̄cedit: vt si igitur: z nō filio: me dī igitur genit⁹. Nō. n. v̄r q̄ spūs sc̄s ingentus dici possit. Iulius. n. dicit in libro de synodis: q̄ sic q̄ duos igitos dicit: duos deos facit. Itē Athanasius dicit i epla ad Serapionē qd̄ nō est igit⁹ sp̄. sa. q̄ ip̄cipiatū eē z igitū soli deo p̄ri catholica ecclia cōgregatā apud niceaz recte z fidelit̄ attribuit: z de solo p̄re h̄ eē credēdū z p̄dicādū toti mūdo sub Ana themate mādauit. S̄z d̄z q̄ igit⁹: dupl̄ accipi pōt. Vno mō p̄ eo qd̄ caret p̄m̄: z sic soli p̄ri v̄nū: vt ex dicit Athanasius p̄z. Alio mō p̄ eo qd̄ nō est genit⁹: s̄z sit p̄ncipiū habēs: z sic nō soli. Bre. nazaren⁹ in v̄bis p̄missis: sed etiā. Iulius. in regulis difsonum p̄ra hereticos. spm̄ sc̄m̄ dicit esse ingentum.

Quomodo intelligatur qd spiritus sanctus dicitur medius patris z filij. CAP. IX.

Itē in p̄missis v̄bis Bre. nazaren⁹ dubiū est qd̄ dicit sp̄. sc̄m̄ eē mediū igitū genitū gēitūq̄. i. patris z filij: cū magis dicat eē tertiū vt tertiū in trinitate p̄sona: vt supra hitū est. S̄z d̄m̄ q̄ nō dī eē medi⁹: s̄z ordinē enūe ratiōis q̄ r̄det ordinē originis. Sic. n. filio: medi⁹ est iter patris z spm̄ sc̄m̄. s̄z dī medi⁹ q̄nt cōis n̄ ex ambob⁹. Est enīz cōis amor p̄ris z filij. Et sit exponēdū est qd̄ Epiphanius dicit in libro de trinitate: qd̄ spiritus sanctus est in medio patris z filij.

Quomodo intelligitur hoc quod dicitur: qd spiritus sanctus sit imago filij. CAP. X.

Itē in plib⁹ locis h̄z auctoritatū dī qd̄ spūscū sit imago filij: sic Athanasius dicit in sermōe tertio niceni cōciliij. Spūs san. p̄ris z filij v̄na deifica z viuifica dī: z est v̄a imago filij: ip̄m p̄ oīa in cōntial̄ tenēs nālīter rep̄ntans: quē admodū z filio est imago patris. Et in epla ad Serapionē. Spūs sc̄s ip̄z filij in se p̄ntet nālī tāq̄ ei⁹ v̄a z nālīs imago. Itē Basilus. Spūs sc̄s dī dicit: spiramē: v̄nctio: sufflatio: sensus xpi: p̄cessio: p̄ductio: missio: emanatio: effusio: effusio: va pozatio: splendor: virtus: character: de⁹ ver⁹. Et itez sp̄. sa. a patre z filio v̄r vera z nālīs imago p̄ris: z filij existit ip̄se v̄nūq̄ nobis nālīter rep̄ntans. Iulius dicit latinos at nō cōsuevit dici qd̄ spūs sc̄s sit imago p̄ris z filij. Dicit enī Iulius. in. 6. de trinit. qd̄ v̄bū sol⁹ filio accipiunt: z q̄ sit v̄bū dī quō imago: z qd̄ solus filio est imago p̄ris quē admodū z filio. Ricard⁹ ēt de sc̄o victore in suo libro de trinitate assignat rōnez: q̄re spūs san. nō possit dici imago sic filio. q̄. l̄z patri sit filis in nā sic z filio. non t̄m̄ v̄nū cū eo in aliq̄ p̄p̄tate relatiua. sic v̄nū cū filio

cū p̄re in spiratiōe actiua sp̄. san. Quidā aut̄ hui⁹ rōnē assignat qd̄ p̄ hoc spūscū non pōt dici imago: qd̄ eēt imago duoz. i. p̄ris z filij: cū sit a duob⁹. Nō pōt autē eē duoz v̄na imago. In auctoritate aut̄ sacre scripture: quā p̄tergredi non h̄z: de diuinis loquētes: exp̄sse h̄z qd̄ filio sit imago p̄ris. Dicit. n. coll. p̄. Trāstulit nos in regnū filij dilectiōis sue in q̄ hēm⁹ redēptionē p̄ctoz qui est imago dei inuisibilis. Et Iob. l. d̄ de filio. Cū sit splendor glie z figura sbe eius. Sed sciendū qd̄ a sc̄is grecis dūe auctoritates sacre scripture iducunt in q̄b⁹ v̄r dicit qd̄ spūscū sit imago filij. Dicit. n. Roma. 8. Quos p̄sciuit z p̄destinavit cōformes fieri ymaginis filij sui: ymago aut̄ filij nihil aliud videt esse qd̄ spūscū. Itē p̄m eadē Rom. 15. dī. Sic portauim⁹ ymaginē terreni: portem⁹ z ymaginē celestis. I. xpi. Der quā ymaginem intelligit spm̄ sc̄m̄: h̄z in his auctoritatib⁹ nō exp̄sse spūscū. ymago dicit. Iulius. n. intelligit qd̄ hoīes cōformētur ymagini filij: vel qd̄ pōtēt ymaginē xpi: in q̄ntū ip̄s hoīes sc̄ti per dona ḡrarū: vt sint files xpo p̄ficiunt fm̄ illud Ipo. 2. ad Rom. 3. Nos aut̄ reuelata facie gliam dñi speculantes in eandē ymaginē trāsformamur a claritate in claritate: tanq̄z a dñi spiritu. Iulius. n. ymaginē nō dicit esse spm̄ xpi. sed aliqd̄ a spiritu dei in nobis exis. S̄z qd̄ p̄sumptuosum est tātoz doctoz tā exp̄ssis auctoritatib⁹: h̄re: possum⁹ qd̄ dicere spm̄ sc̄m̄ eē ymaginē p̄ris z filij: ita qd̄ per ymaginē nihil aliud intelligat qd̄ exis ab alio: z eī⁹ similitudinē gerēs. Si aut̄ per ymaginē intelligatur aliqd̄ exis ab altero ex ip̄s sue originis rōne h̄is qd̄ similitudinē gerat ei⁹ a quo existit in q̄ntū est ab altero: vt filio genit⁹: vel vt verbū p̄ceptū: sic solus filius dī ymago. De rōne. n. filij est qd̄ similitudinē patris h̄ct in q̄cūq̄ nā. Et sit de rōne v̄bi est qd̄ sit similitudo eius qd̄ v̄bo exp̄m̄it cuiuscūq̄ sit v̄bū: nō est de rōne spūs vel amoris: qd̄ sit similitudo eius cui⁹ est in oīb⁹: s̄z hoc in spū dei v̄ficat p̄ diuine cōntiē v̄nitatē z simplicitatē: ex qua op̄z qd̄ quid est in deo sit deus. Nec obstat ad rōnez ymaginis qd̄ spūs sc̄s non v̄nū cū p̄re in aliqua p̄sonali p̄p̄tate: qd̄ similitudo z eq̄litas p̄sonaz diuinari non attēdit sed p̄p̄tates p̄sonales: sed fm̄ attributa cōntialia. Neq̄. n. in eq̄litas z similitudo fm̄ personali p̄p̄tate dīam in diuinis dicit d̄z sic Iulius dicit in libro p̄ra maximū. Cū. n. dī filius a p̄re genit⁹: nō ostēditur in eq̄litas sbe: sed ordo nature. Sit: ēt non obstat qd̄ spūscū est a duob⁹. Est. n. a duob⁹ in q̄ntū sunt v̄nū: cum p̄ z filius sint v̄nū p̄ncipiū spūscū sancti.

Quomodo intelligatur qd filius sit in patre sicut in sua imagine. CAP. XI.

Huc aut̄ v̄r eē magis dubiū qd̄ Athanasius dicit in epla ad Serapionē. Filio est i suo p̄re tāq̄ i p̄p̄a sua ymagine. Nō enī p̄re ymago filij s̄z magis filio ē ymago p̄ris. S̄z d̄z qd̄ ymago filij imago p̄ris sumit pro exēplari: sic. n. q̄nq̄ ab ip̄s accipitur.

Quomodo intelligatur qd spiritus sanctus sit verbum filij. CAP. XII.

Itē v̄r eē falsū qd̄ Basilus dicit in tertio sermone de spū sc̄o s̄ Eunomii hereticū: sic inq̄t filio se h̄z ad p̄rem. eodēz mō spūscū se h̄z ad filij. Et p̄ hoc d̄ qd̄ v̄bū p̄ris est filio: verbū aut̄ filij spūs. Hōt in q̄ntū apostulus oīa v̄bo v̄ntis sine. Verbo. n. vt Iulius dicit in l̄. de trinitate: solus filio est. Cū z Jos. nomē v̄bi p̄ noīe filij ponit. Nā in principio sui euāgelij dicit. In principio erat v̄bū. Qui ēt in sua cānonica dicit. Tres sunt qui testimōniū dāt in celo: pater v̄bū z spūscū. Nec refert sigs trāslatiōez mutet: vt loco v̄bi eloquz ponat. Nā id qd̄ loquitur v̄bū ei⁹ est. Cū sicut solus filio in diuinitate est v̄būz ita solus est eloquz. Sed d̄m̄ qd̄ v̄būm deī q̄nq̄ dī ēt sermo diuini: inspirat⁹ z platus. Et de hoc v̄bo h̄ct Basilus intelligit dicit spm̄ sc̄m̄ esse v̄būz vel eloquū filij effectū: in q̄ntū sc̄i ab eo spirat⁹ de filio sunt locuti: fm̄ qd̄ Jo. 16. de spiritu sancto. Quēcūq̄ audiet lo-

Sunt huius docet Dionys. in. 4. c. angelice. Hier. ostendit qd cognitio dnoꝝ p̄us ad angelos q̄ ad hoies puenit. Et in. 7. cap. eiusdem lib. dicit qd seraphim imediate a deo edocent. Et Augu. dicit sup Beñ. ad lram qd no latuit angelos mysteriū regni celoꝝ qd oportuno tpe reuelatū est p nra salute. Et idē dōz est qd cū angeloz nō sit futura p̄cognoscē: s̄ dei soli: s̄ angeli ip̄s mysteriū nre redeptiois a seculis cognouerūt. vt Aug. dicit: n̄ aliq̄s hui⁹ redeptiois circūstātiās plene neiciuerūt q̄dm erāt future: s̄ eis cōpletis eoz notitiā acceperūt: sic z alioꝝ q̄ p̄ncipatū fuit. Non q̄ sic itelligēdū est qd docētē Paulo mysteria dīna supnis seraphim sint reuelata q̄ h̄ ip̄i a paulo didicerūt: s̄ qd paulo p̄dicāte z alijs aplis p̄ficiebant ea q̄ p̄ntialit̄ ageli cogicebāt: z futura ignoauerāt. Et h̄ sonant vba dicitis angelicas dignitates p̄fatū mysteriū ad puz nō itellexisse: donec cōpleta est passio xp̄i: z ap̄bz p̄dicatio per gentes dilatata.

Quo intelligit cū dicit qd spiram qd ispirauit de⁹ i factē hois nō ē aia rōnalis s̄ sci sp̄i. effusio. CAP. XXVII.

Item dubiū est qd Cirillus dicit qd cū dicit Beñ. 2. qd ispirauit de⁹ in faciem hois spiraculū vite vt fieret hō in aīaz viuē: tēp̄m spiramē nō dicim⁹ aīaz. Sic. n. et aīa t̄cōuertibilis z nō peccaret: qz de eēntia est dīna: s̄ sci sp̄s effusione in ipso p̄n̄ suppositaz aīe humane dixit Moyses. Qd est p̄tra expōnēs Aug. qui aīam humanā per illud spiramē ponit: z ostēdit qd nō pp hoc sequitur qd de s̄ba diuina. Est. n. tropica locutio vt dicat inspirasse nō corporalit̄: sed qz sp̄i: id est aīam fecit ex nihilo. Et qd est amplius videtur esse repugnās dicitis apostolici: qui p̄ me ad Corin. 15. dicit. Factus est primus homo Adam in aīam viuētē: nouissimus Adam in sp̄i vniūcāntē: sed non p̄ius qd spirituale est: sed qd aīale. Ubi exp̄se illam vitaz aīe dicit esse aīam a vitā: que est per sp̄m sc̄m. Unde illa inspiratio per quaz dicit homo factus in aīaz viuētē: non potest de gratia sp̄i sc̄i itelligi. Unde dicendum est qd expositio Cirilli non potest esse literalis: sed solum allegorica.

Quo intelligit qd eum qui semel blasphemauit imple est non blasphemare. CAP. XXVIII.

Item dubiū potest de h̄ qd Athana. dicit i epla ad Serapionē: qd arrianos qd nō sc̄tū: sed p̄tes blasphemauerunt: ipse est nō blasphemare: qd vi eē libertati arbitriū repugnās. Et dōz qd ipse hic p̄ difficulti sumit: que difficultas ex p̄uetudine puenit. S̄ Hier. 13. dī. Si mutare pōt ethiops pelle suā z pardus varietates suas: z vos poteritis vīfacē cū didiceritis malū. Quo modo intelligitur quod dicitur qd fides nō sit p̄dicabilis. CAP. XXIX.

Item dubium est quod Ciril. dicit in sermone de fide qd fides est non predicabilis. Sed intelligendū est. i. per predicationem nō p̄fecte explicabilis.

Quo intelligitur qd dicit qd fides non sit nobis ministrata per angelos. CAP. XXX.

Item dubiū est de h̄ qd Athana. dicit qd fides nobis administrata est nō ab angelis neqz a signis z portētis: cū dicat hebre. 2. Qd fides annūciata ē p̄estate do signis z portētis. Et itelligēdū est qd fides nra nō h̄z auctitatē neqz ab angelis neqz ab aliqb⁹ miraculis factis: s̄ a reuelatiōe p̄is p̄ filius z sp̄m sc̄m. s̄ et angeli ea que sunt fidei nre reuelauerunt aliqb⁹. vt Zacharie z Adarie z et Ioseph. z etiaz ad fidei robur miracula plurima facta sunt.

Quo intelligit qd dicit littera mortalis etiā noui testamenti. CAP. XXXI.

Item dubiū esse vt qd Athana. dicit in epla ad Serapionē. Vtā mortalis hec est. Ab initio z aī secula creata suz zē. z sub iūgit multa testimonia de veteri z de nouo

testamento. Vtā aut noue legis nō videt eē lra mortis. Sic. n. nō differret q lra veteris legis de qua dicit. 2. Loun. 3. q lra occidit. Et dōm q neqz lra noui testamenti neqz veteris occidit: nisi p occasione mortis ex lris accipiūt aliqui dupli. Uno mō in q̄tū ex lra facta accipiūt occasione erroris. Et hoc cōe est tā lre veteris testamenti q̄ noui. Cū z Idenus dicit 2. can. vit. c. q in eplis Pauli sit quedā difficilia intellectu: que idocti z istabiles deprauāt: sic z ceteras scripturas ad suā dānationē. Alio mō in q̄tū ex p̄dictis in lra sacre scripture cōtenus sumit occasio male viuēdi. dū p̄ prohibitionē z cupiditētia auget z gra adiuuās non p̄fert: z sic lra veteris testamenti dicit mortalis. non autē littera noui. Quo intelligit qd sola diffinitio niceni concilij est vnica z vera possessio fidelium. CAP. XXXII.

Item dubiū est de hoc qd dicit Athana. in eadē epla. qd sola paterna diffinitio niceni cōcilij enūciata a sp̄i z nō lra ē vni ca z vera possessio orthodoxoz. Posset. n. alijs itelligere qd diffinitio dicti concilij auctē p̄ferat lre veteris vt noui testamenti: qd est oīno falsū. Et intelligēdū est autē qd p̄ dictū cōcilij verus intellect⁹ ex sacra scriptura est accept⁹: que soli catholici habēt: littera sacre scripture sit cōmunis catholicis: z hereticis: z iudeis.

Item qd dicit Athana. in eadē epla. qd sola paterna diffinitio niceni cōcilij enūciata a sp̄i z nō lra ē vnica z vera possessio orthodoxoz. Posset. n. alijs itelligere qd diffinitio dicti concilij auctē p̄ferat lre veteris vt noui testamenti: qd est oīno falsū. Et intelligēdū est autē qd p̄ dictū cōcilij verus intellect⁹ ex sacra scriptura est accept⁹: que soli catholici habēt: littera sacre scripture sit cōmunis catholicis: z hereticis: z iudeis.

Item qd dicit Athana. in eadē epla. qd sola paterna diffinitio niceni cōcilij enūciata a sp̄i z nō lra ē vnica z vera possessio orthodoxoz. Posset. n. alijs itelligere qd diffinitio dicti concilij auctē p̄ferat lre veteris vt noui testamenti: qd est oīno falsū. Et intelligēdū est autē qd p̄ dictū cōcilij verus intellect⁹ ex sacra scriptura est accept⁹: que soli catholici habēt: littera sacre scripture sit cōmunis catholicis: z hereticis: z iudeis.

no. n. p̄dest h̄s q̄ sit in inferno vbi nulla est redeptio: me q̄ illis q̄ sunt in glia q̄ suffragiis nris nō egēt. Quo igit ex p̄missis auctoritatib⁹ errores h̄s p̄fuerūt breuiter ostendaz incipiens p̄ius a p̄cessiōe sp̄s sancti.

Quo intelligit qd sola diffinitio niceni concilij est vnica z vera possessio fidelium. CAP. XXXII.

Item qd dicit Athana. in eadē epla. qd sola paterna diffinitio niceni cōcilij enūciata a sp̄i z nō lra ē vnica z vera possessio orthodoxoz. Posset. n. alijs itelligere qd diffinitio dicti concilij auctē p̄ferat lre veteris vt noui testamenti: qd est oīno falsū. Et intelligēdū est autē qd p̄ dictū cōcilij verus intellect⁹ ex sacra scriptura est accept⁹: que soli catholici habēt: littera sacre scripture sit cōmunis catholicis: z hereticis: z iudeis.

Quo intelligit qd sola diffinitio niceni concilij est vnica z vera possessio fidelium. CAP. XXXII.

Item qd dicit Athana. in eadē epla. qd sola paterna diffinitio niceni cōcilij enūciata a sp̄i z nō lra ē vnica z vera possessio orthodoxoz. Posset. n. alijs itelligere qd diffinitio dicti concilij auctē p̄ferat lre veteris vt noui testamenti: qd est oīno falsū. Et intelligēdū est autē qd p̄ dictū cōcilij verus intellect⁹ ex sacra scriptura est accept⁹: que soli catholici habēt: littera sacre scripture sit cōmunis catholicis: z hereticis: z iudeis.

niet ad vos. Si aut abiero mittā eum ad vos. Habetur et ex auctoritate sacre scripture qd pater dat. s. sanctus. Jo. 14. Ego rogabo p̄ez z aliu paraclitū dabit vobis. Sed qz filius det eūdē sp̄m. s. dicit Jo. 20. qd post resurrectionē dñs discipulis insufflauit z dixit eis: Accipite. s. sc̄m. Qd z athana. cōstet in sermōe niceni cōcilij dicit ex p̄sona filij. Quo erūt p̄summati ip̄i nisi ego v̄bū tuū p̄sumē. l. p̄fectū assumā z p̄ficiā in me hoīem: z eis mihi equalē p̄ oīa mihi coopantē donem. s. sc̄m. Et idē i epla ad Sera. Nūc sp̄m sc̄m a filio te recepisse credo o sancte sacerdos. Dicit autē idē Athanasius in eadē epla. Nūc est ordo nāe diuine a p̄e z filio: vt qui a nullo est a nullo mittat⁹: z qui est ab alio in noīe suo nō veniat: sed in noīe illi⁹ a q̄ existit. Ita z. s. sc̄s q̄ a se nō est: a se venire nō debuit. s̄ i noīe illi⁹ a q̄ ē: z a q̄ h̄z vt hypostasis sit de⁹: quē ad mōdū de eo dicit filius. Da raclit⁹. s. sc̄s que mittet pater in noīe meo. H̄z q̄ ex hoc qd. s. sc̄s mittit a filio sequit⁹ qd a filio existat eternallit̄: z ab eo habeat qd sit de⁹. Itē in teca dicit sup Jo. Nō alia p̄p̄tate p̄ mittit sp̄m: qua p̄p̄tate nō mittat filius: vel aliqua alia p̄p̄tate filius mittit. s. sc̄m: qua nō mittit z pater. Ex quo p̄z qd eadē p̄p̄tate z rōne pater z filius mittunt. s. sanctus: q̄n ab ipso eternallit̄ existēt. z filius mittit. s. sanctus: q̄n de se eternallit̄ existēt. Itē Athana. dicit in sermōe Niceni concilij ex p̄sona filij loquēs. Sicut me p̄fectū genuisti deum z p̄fectus me fecisti assumere hoīez: sic ex te z ex mea essentia da eis p̄fectus. s. s. H̄z dicit in epla ad Serap. Sicut in filio dei nra sibi vniūta manēt nā: quaz de nobis assumpt⁹: ita z ipse manet in nobis p̄ sui sp̄m cōeētialē sibi quē de sua essentia eētialit̄ spirat z donat nobis. H̄z dicit in sermōe de incarnationē verbi qd datus est sp̄s sanct⁹ discipulis de plenitudine deitatis. Itē in teca su per Jo. dicit. Filius sp̄s sanctus de se dat: vt pater. Ex quib⁹ oibus accipit qd nō solū sic dicit sp̄s a filio dari: vel mitti in q̄tū donū gr̄e: per qd sp̄s sc̄s nos inhabitat a filio. sed in q̄tū ipse sp̄s sanct⁹ est aī. Impossibile est enī qd donus gr̄e cū sit quoddā creatur⁹ sit ex essentia filij: sed sp̄s sc̄s cōeētialis est filio: quare de eētia filij dari potest vel mitti. Itē a nullo potest dari: nisi qd ei⁹ est: sp̄s ergo sc̄s dat ab eo cui⁹ est: sic habet. i. Jo. 4. In h̄ cognoscim⁹: qm̄ in eo manem⁹: z ipse in nobis: qz de sp̄i suo dedit nobis. Si q̄ filius mittit vel dat sp̄m sanctū oportet qd sit sp̄s ei⁹. Et hoc autē qd est sp̄s ei⁹: est: sp̄s ergo ab eo sit eternallit̄: vt ostēdit est. Ex hoc qd qd filius mittit vel dat sp̄m sanctū. sequitur qd ab eo similiter eternallit̄ existat.

Quo intelligit qd sola diffinitio niceni concilij est vnica z vera possessio fidelium. CAP. XXXII.

Vterius aut ex auctoritate sacre scripture h̄t qd sp̄s sc̄s accipiat de eo qd est filij dī. n. Joā. 15. Ille me clarificabit: qz d meo accipiet z annūciabit vobis. Nōt at alijs dicit qd h̄. s. sc̄s accipiat id qd est filij. nō tñ accipiat a filio. Accipit. n. eētia p̄is a p̄e: que quidē eētia est etiā filij. Et pro tanto dicit filius qd de meo accipiet: qd videt̄ innuī ex p̄sequētibus dñi verbis. Subdit. n. quasi se exponēs. Dīa. que cūqz h̄z pater mea sunt: p̄toreta dixi vobis qz de meo accipiet. Sed ex hac dñi expositionē de necessitate concludit qd sp̄s sc̄s a filio accipiat. Si. n. oīa que sunt patris sunt etiā filij opz qd auctoritas p̄is s̄m quā est p̄ncipiū. s. sc̄i sit etiā filij: sicut ergo sp̄s. s. accipit de eo qd est p̄is a patre: ita accipit de eo qd est filij a filio. Nūc est qd athanasius dicit in epla ad Serapionē. De sua p̄p̄a essentia sp̄m sanctū existētē de eoz de se essentialit̄ suis apostolis z sue sponse ecclesie de mōstrādo xps affirmauit. sic dicit. de meo accipiet. i. vt de mea eētia h̄z vt sit deus. sic a me h̄z esse z loquit. Item Athana. in sermōe Niceni concilij. Sp̄s. s. ḡcqd h̄z h̄z a verbo dei. Et in epla ad Serapionē dicit. Sp̄s. s. est cōeētialis filio a quo h̄z oīa que cūqz h̄z. Itē in eadē epla filius ait. Ille. s. sp̄s. s. me clarificabit. s̄ in se meā: vt h̄z a me deitātē in e gloriozū deū dē mō

strabit: sicut et ego glorifico patrem meum. i. sic in me ab ipso et habeo deitatem. Et Basilius contra Eunomium dicit. De nominatio a patre transit in filium: ut de deo patre sit deus filius: ex deo deus: ex oportere oportet: ex sapiente sapia: ex summo loquente vbi: ex virtute virtus: verus filius de notitia patris habet in se. Ita etiam spiritus sanctus est deus: et oportet: sapiens: virtus: naturaliter sumus habet a deo deo patre et filio a quo est et dat. Cuiusmodi autem quod per se quod filius habet deitatem et quicquid habet a patre eternaliter est a patre. Spiritus ergo sanctus eternaliter a patre et filio: sicut ab eis accipiens deitatem: et quicquid habet.

Quod filius operatur per spiritum sanctum. Abetur et ex auctoritate sacre scripture quod filius operatur in seculo: vel per se. sicut dicitur in apostolis Romanorum. Non enim audeo aliquid loqui eorum que per me non efficit christus in obedientiam gentium verbo et factis in virtute signorum et prodigiorum in virtute. sicut et per me cor. 2. dicitur. Nobis revelavit deus per se. sicut et per me. sicut dicitur in epistola ad Serapionem. Filius dei illuminando nos pervenit: et iustificando in fide corroborans: et scripturas referendo donis sue sapientie nos replet: non in alieno: et non suo spiritu dona prece dit remittens peccata: et carismatibus nos imbuet: sed potius in suo proprio spiritu. Et dicitur in sermone dogmatico dei quod filius per se habet in se essentialiter spiritum: et ex se naturaliter multum in quo operatur divina miracula tanquam in propria vera sua virtute. Et hoc autem quod filius operatur per se. sicut de necessitate concludit quod spiritus sanctus sit a filio. Cuiusmodi enim dicitur aliquis per aliquid operari dupliciter. Uno modo ex eo quod id per quod operatur est sibi principium et causa operandi. sive efficiens et movens: sicut dicitur Basilium operari per reges: sive causa formalis: sicut dicitur homo per partem operari. Alio modo ita quod id per quod operatur sit causa operato et non operanti: sicut cum dicitur rex operari per alium: et artifex operari per instrumentum. Et tunc oportet quod e contrario operans sit principium operandi et per quod operatur: sicut rex balneo: et artifex instrumentum. Quod autem dicitur filius per se. sicut operari: non potest intelligi quod se ipse sit principium operandi filio: quod si seculo non accipit. Relinquit ergo quod filius sit principium operandi spiritui sancto: quod quidem esse non potest: nisi per hoc quod dat et virtute operanti. Non autem dicitur et tanquam spiritus non habet: sicut enim daret et tanquam idigenti et sequeret quod se ipse esset filio minor. Relinquit ergo quod ab eterno ei dederit: nec est aliud virtus operanti spiritus sancti quam eius essentia: cuius filius sanctus sit simplex sicut et pater. Relinquit ergo quod ab eterno non filius essentia divina: sicut dederit: et hoc expressit ostendit Athanasius in epistola ad Serapionem dicens. Sicut pater per filium et in filio a se deoriginato naturaliter operatur: et non e contrario versa: ita et filius in seculo a se deoriginato naturaliter operatur tanquam in sua propria virtute: et non e contrario.

Quod spiritus sanctus sit imago filii. Abetur etiam ex auctoritate sacre scripture quod spiritus sanctus sit imago filii. sicut expressit in nem doctorum grecoꝝ: ut supra habitum est: qui hoc quod dicitur. Quos per se in coenone fieri imaginis filii sui. Et ite. i. cor. 13. Sicut portavimus imaginem terreni: portemus et imaginem celestis. exponit per imaginem. sicut imaginem filii. sicut dicitur. Hinc est quod Athanasius dicit in epistola ad Serapionem ex persona filii dei loquens. Accipite ipsam imaginem meam spiritui sancti scientie. Et Gregorius cesariensis dicit. Spiritus sanctus est imago filii perfecti. Constat autem quod imago deducit ab eo cuius est imago. Et si ergo quod spiritus sanctus est imago filii sequitur quod se ipse sit a filio. Posset autem aliquis dicere quod est imago filii in quantum assimilatur filio sicut aliquid effectus quem facit: sicut et filius: vel quod est a patre sicut filius: sed hoc excludit per auctoritates sanctorum qui spiritum sanctum naturaliter imaginem filii esse dicunt. Non enim potest dici imago naturalis filii spiritus sancti: nisi in quantum sim naturam filio similiter accipit a filio naturam. Semper enim oportet quod forma imaginis perveniat ex forma eius cuius est imago. Hinc est quod Athanasius in predicta epistola dicit. Quod admodum consubstantialem se deus ecclesie for-

mas eius in se assumens: ita ipsas eadem sua imagine naturali. sicut spiritu sancto de sua essentia naturaliter existere deificet et superabunde insignit. Et Cyrillus dicit in libro thesauroꝝ. Qui accipit filium imaginem naturalem hoc est spiritum sanctum: habet veraciter per ipsos spiritus eundem filium et filium patrem. Quomodo ergo connumerabitur creaturis spiritus sanctus: cuius sit naturalis et incommutabilis imago filii dei. Item Basilium dicit contra Eunomium. Naturalis filii imago est spiramen eius spiritus.

Quod est caracter filii. Secundum vero eandem rationem dicunt predicti doctores quod spiritus sanctus sit caracter filii. Dicit enim Athanasius in prefata epistola quod filius spiritus sanctus tanquam caracterem et suam imaginem ad reformandam ecclesiam: et sibi deificet conformanda trans fundendo impressit. Et Basilium dicit in libro contra Arium et Sabellium. Sicut filius acquisivit nos patri ex patre idem ipse: sic et spiritus acquirit nos filio per fidem ipsius nobis caracterem filii in baptisinate a quo filio existit: et eius spiritus et caracter predicatur verus.

Quod est sigillum filii. Similiter etiam dicunt quod spiritus sanctus sit sigillum filii. Dicit enim Athanasius in predicta epistola. Equidem spiritus sanctus est unctio et sigillum impressum imaginis in se habite in quo spiritu, vere tanquam in suo sigillo. i. imagine sue nature designat: et caracterat in proprio modo ipsas suam imaginem deus verbum ecclesie sponse sue. Et infra. Christus in suo proprio spiritu vngit et superungit: et eo tanquam suo sigillo continente ipsius essentiam se imprimunt ecclesie sue sponse. Et scribit dicit super epistolam ad Romanos. Si spiritus est caracter et sigillum christi. qui non habet sigillum et caracterem christi hic non est ipse christus. Constat autem quod caracter et sigillum derivantur ab eo cuius sunt. Unde per auctoritates doctorum doctorum apte ostendit quod spiritus sanctus a filio derivatur. Cuiusmodi autem doctorum auctoritates etiam ex auctoritate sacre scripture confirmantur. Dicit enim 2. cor. 1. Christus nos deus et signavit nos et dedit pignus spiritus in cordibus nostris. Quod quidem de patre et filio intelligi oportet: cum uterque spiritus sanctus det: ut ostensum est. Et ad Ephe. 1. In quo christus credentes signati estis spiritu: pmissionis sancto: qui est pignus hereditatis nostre.

Item quod spiritus sanctus est a patre per filium. Raditur etiam a predictis grecoꝝ doctoribus quod spiritus sanctus est a patre per filium. Dicit enim Cyrillus in libro thesauroꝝ. Deus pater per manum suam propriam. i. suam sapientiam et potentiam cuncta produxit in esse in vno suo vero et unifico atque deifico coessentiali sibi spiritu: quod de se essentialiter per eundem filium naturaliter coeternus spiravit. Et Basilium dicit. Non est filius filii spiritus: quod est ex deo scilicet patre per filium. Et idem dicit contra Eunomium. Si ex verbo tuo o qui inimicaris veritati ex proprio intellectu tuo spiritus productus aere per verbum verberas vnde eiusdem essentia spiritui sancto a patre per verbum unigenitum dubitas pervenire? Et infra. Ex patre seipsius filius nominat vbi: et ex patre per se verbum spiritum nobis indubitanter affirmavit. Et hoc autem ostenditur de necessitate quod spiritus sanctus sit a filio. Dicit enim supra quod cum dicitur. Aliquis per aliquid operari: oportet quod sit principium operandi ipsi operanti: vel saltem sit principium operationis ex parte eius ad quod terminatur operatio. Filius autem non potest esse principium spirandi patri. vnde si pater per filium spiritus sanctus spirat: de necessitate sequitur quod filius sit principium spiritus sancti. Ideo autem habetur ex eo quod Gregorius illicenus dicit. Spiritum sanctum ex patre esse mediante filio tenemus. Sic enim dicitur spiritus sanctus esse a patre mediante filio: sicut et a patre per filium in quantum pater est principium filii et filius principium spiritus sancti.

Quod spiritus sanctus sit a filio. Et iam accedat oportet ad ponendum auctoritates doctorum grecoꝝ. ex quibus habetur expressit quod spiritus sanctus sit a filio. Dicit enim Athanasius in epistola ad Serapionem. Christus de suo spiritu dixit. Non loquetur a semetipso: sed quocumque audiet loquetur. i. non est ut sit principium spiritus: quod est solum patris. sed maxime et proprie est ab ipso filio quo accipit ut sit de essentialiter. ab eo etiam audit que loquitur. Et Basilium dicit contra Arium et Sabellium. Quomodo adoptat in filio spiritus sanctus si alienus est a patre et filio. Quomodo inhabitat extraneus in illis quos christus redimit si non est a christo.

Quod simul est a patre et filio. Et autem aliquis dicat aliter esse spiritum sanctum a patre: et aliter a filio: simul ab utroque a predictis doctoribus esse asserit. Dicit enim Epiphanius in libro de trinitate. Deo ex deo patre et filio est spiritus sanctus.

Quod est ab utroque ab eterno. Vero dicat aliquis quod spiritus sanctus esse a patre et filio de tanquam ab eis temporaliter datus et missus in non ab eterno ab eis existens. per sequentia ostendit esse falsum. Dicit enim idem Epiphanius in libro de vestibus pellicinis Ade et Eue.

Sic dicitur spiritus veritatis qui a patre procedit: et de meo accipiet. Et ex ambobus duos semper spiritus existit. Ad dicit in sermone de incarnatione verbi. Pater si quidem erat semper: et filius erat semper et spiritus sanctus a patre et filio erat semper. Est ergo eternaliter ab utroque. Quod spiritus sanctus sit persona de personis. Tez ex auctoribus predictorum doctorum habetur quod spiritus sanctus sit persona de personis patris et filii. Dicit enim Athanasius in sermone Niceni concilii. Dicitur mater ecclesie hic congregata adinvenit res huius hereseos. I. Arianoꝝ et spiritum sanctum increatum deum verum: hypostasim deo patris et filii hypostasim eiusdem coessentialis. Et Epiphanius dicit in libro anchorati. Spiritus sanctus in se est hypostasis vera: non alia a patre et filio essentia nec aliena. sicut eiusdem essentie vera cetera essentia: hypostasis vero per se ex hypostasis patris et filii. Non ergo solum est a patre et filio sicut donum gratie: in quo dat vel mittit: sed ratione sue persone est et a patre et filio ab eterno.

Item quod sit ex essentia patris et filii. Tez ex auctoribus predictorum habet quod sit ex essentia patris et filii. Dicit enim Athanasius in sermone Niceni concilii. In spiritu sancto omnium peccatorum et omnis blasphemie: sit remissio quod vel dicitur est de essentia eius patris et filii eorum habet virtutes cuncta omnia eius esse: et disponens: et creans. Item in epistola ad Serapionem dicit. Christus de sua et patris coessentialis sempiternaliter existentem spiritum sanctum spiravit. Et infra. Christus in suo proprio spiritu sancto de sua: ut supra dicitur est vna essentia omnia nobis condonat. Et in eadem epistola. Vbi vna et eadem deitate patris et filii de filio existens spiritus sanctus unus est filius.

Item quod sit naturaliter a filio. Tem habetur quod sit naturaliter a filio. Dicit enim Cyrillus. Quis est vita? Ille equidem qui dixit christus. Ego sum via veritas et vita. Tanquam in ipso veraciter: et de ipso naturalis spiritus eius essentia spiritualis lege ponit. Ex quibus omnibus habet quod spiritus sanctus non tamen est a filio sicut temporaliter datus vel missus: sed sicut ab eterno ab eo procedens: utpote essentia et natura ab ipso accipiens. Hoc etiam haberi potest ex ipso modo loquendi: quod predicti doctores non solum dicunt quod spiritus sanctus est a filio: quod posset referri ad temporaliter missionem: sed etiam quod a filio existit: quod non potest referri nisi ad eternam processionem. Existit enim unquam quod in se est. Dicit enim Cyrillus Hierosolimitanus patriarcha. Spiritus sanctus a patre procedit: et ex deitate patris et filii existit. Basilium etiam dicit contra Eunomium. Spiritus sanctus a filio habet existere: et ab ipso accipere et annuntiare nobis.

Item quod filius spirat spiritum sanctum. Vterque autem habet ex auctoribus predictorum expressit quod filius spirat spiritum sanctum. Dicit enim Athanasius in epistola ad Serapionem. Filius de patre genitus de sua immensa essentia: non extra se: sed intra se in seipsum deum spirat spiritum sanctum. Tez Cyrillus dicit in exhortatorio sermone ad Theodosium imperatorem. Saluator de se ipso producit spiritum et spiravit et ipse pater.

Quod hoc quod spirat ex sua proprietate habet filius. Et autem aliquis dicat quod filius non proprie spirat spiritum sanctum: nisi a predictis doctoribus filius. s. sci spirator: tanquam sit ex sua proprietate habens quod spiritum sanctum spirat. Dicit enim Athanasius in epistola ad Serapionem. Heretici ipsi filium spiratorem veri spiritus pacifici blasphemant et negant. Et in eadem epistola. Qui blasphemant in spiritu spiranti: blasphemant eodem in spiratore eius. i. in ipso filio: et per filium blasphemant in genitore eius. Tez Basilium dicit contra Eunomium. Filium. s. sci spiratorem datorum sine aliquo dubio credimus.

Quod eadem ratione spiratur a patre et filio. Et autem ostendat quod sit eadem spiratio et spiritus sanctus a patre spirat et a filio. Dicit Athanasius in predicta epistola ad Serapionem. Quod filius est cospirator: patris sic inquit. Deo pater per deum vbi non tanquam per organum: quod absit: sed per coessentialis sue essentie vere viventi cospiratorem vivit: et deificum spiramentum spirat deum plenum et beatum spiritum sanctum.

Quod est eternaliter a filio spiritus. Ego autem dicat quod spiratio ad processionem pertinet temporaliter: exprimit predicti doctores quod se sit eternaliter a filio spirat. Dicit enim Athanasius in sermone Niceni concilii. Quod filius est coessentialis. Ut credat mundum a me essentialiter spiritum pacificum et eternaliter spiritum. Tez Cyrillus in libro thesauroꝝ. Spiritum sanctum a christo eternaliter et essentialiter credimus: et confitemur spiratum existere deum.

Quod de essentia filii spiratur spiritus sanctus. Hoc etiam facit quod in eisdem auctoribus patet quod de essentia filii spirat spiritus sanctus. Dicit enim Athanasius in sermone Niceni concilii. De essentia ipsius vbi adozam: spiramentum coessentialiter spiratum deum. Et in eodem. Deus ex sua essentia spiravit spiritum sanctum. Et in epistola ad Serapionem. Heretici a filio sunt exheredati: quia ab eius essentia essentialiter deum spiratum non recipiunt spiritum sanctum. Et in eodem quod exponens quod dicitur ex sua essentia. i. ex se essentia sic dicit. Filius naturaliter a patre in se patris naturam tenens eadem nomen non privatur: sed coessentialitatis cum ordine nature servavit: ut ex se sua essentia: non filium gignit: sed spiritum sibi per oia esse deum et coeternum spiraret. Et hoc quod multo tunc ex vbiis eius habet. Et quod quod cum deo spiritus spirat: esse a filio non potest referri ad processionem temporalem: sed ad eternam: sicut quod spiritus sanctus a filio essentia divinam accepit.

Quod spiritus sanctus emanat a filio. Abet et ex auctoribus eorundem doctorum processio. s. sci a filio sub verbo emanationis. Dicit enim Athanasius in predicta epistola ad Serapionem. Vbi vbi vivente spiritus vivit emanans: et a fontibus deo ide fieri desuper effudit ecclesie. Tez Theodorus super epistolam ad Ephe. Spiritus sanctus sursum emanat a christo: et sine invidia dat omnibus accipientibus. Quod spiritus sanctus pluit a filio: et quod ab eterno Tunc autem predicti doctores ad processionem spiritus sancti a filio ostendunt verbo pluit. Dicit enim Athanasius in sermone Niceni concilii. Quod persona christi loquens. Aditto apostolos in mundum: non in virtute hominis: sed in virtute spiritus sancti ex mea via pluetis. Et in eodem sermone. Si non ita credendum est de spiritu sancto: predictum quod sit veritas patris et filii coessentialis utriusque de essentia eorum pluetis: quod in divinis symbolo salutiferi baptismatis saluator deo filio sibi et patri cooperanti salutem nostram connumeraret. Et in epistola ad Serapionem. Dicit. Spiritus sanctus coessentialis per filium: cuius ipse erat spiritus: et eius deus coessentialis ipse tanquam de essentia eius pluetis deo per patrem Nicenos credi et predicari fecit. Et Cyrillus dicit in libro.

thesauror. Quis spūs. si nobis effundit figuratos de-
mōstrat nos deo: pfluit. n. a pte z filio. Ex q̄ et habet q̄
. f. sancti ab eterno est a filio tāq̄ ab ipso eēntia habēs.

Item q̄ filius deozinat spiritum sanctum.
Sancti eozūde et h̄ q̄ filio deozinat
sp̄m sc̄m. Dic. n. Athanasius i h̄mōe nicei
concilij q̄ ipse filio ex se nāt̄ z cōeēntialr
vt est deo deozinat spirando sp̄m. Et in
eplā ad Serapione dicit. q̄ filius in spū a
se deozinat nāt̄ operat tanq̄ a sua pp̄ta v̄tute: qd̄
non v̄t p̄uenienter ad tpalem p̄cessionem posse trahi.
Nam ab illo deozinatur aliquis a quo h̄z suum esse.
Deozinare. n. est originem alicui dare.

Abet et a p̄cis doctorib̄ q̄ filio sit auctor
spūs sc̄i. Dic. n. Athanasius in eplā ad Se-
rap. Ap̄ls q̄ in eo opat spūs z efficit filio
auctori et̄ attribuit: sic z filio que ipse fac̄
opa suo auctori deo p̄ri attribuit. Quēctas
aut̄ in d̄inis p̄onis v̄m̄ ad alteraz nō est nisi h̄z q̄ eter-
naliter vna est ab alia. Est q̄ spūs sancti eternali a filio.

Abet et in p̄dictis auct̄atib̄ q̄ filio sit p̄n-
cipiū sp̄i. sancti. Dic. n. Greg. nazāzeno in
sermōe p̄ciliij cōstātinopolitani. Necūū est
credē sc̄am trinitatē p̄ez. f. sine p̄ncipio.
filio vero p̄ncipiū a p̄e p̄ncipio. spūs aut̄
sancti cū p̄ncipio filio v̄m̄ deū eē p̄ oia z sup̄ oia. Na-
ter aut̄ per hoc est p̄ncipiū filij q̄ filio est ab eo eter-
naliter. Spiritus ergo sanctus eternaliter est a filio.

Abet etia ex auct̄atib̄ eozū q̄ filio sit fons
spūs sancti. Dic. n. Athanasius i sermōe nice-
ni. Sic spūs est i filio sic fluit: est in
fonte: z filio est in p̄e sic splendor in sole
glie p̄ nām: sic p̄ gr̄as sp̄i. sc̄i electi sunt in
p̄e z filio. Et i eplā ad Serapione dicit. Est egdē filio: ap̄d
p̄ez fons z lux: cur̄ fontis z lucis spūs sancti ē ver̄ flui-
uū z splendor eterne glie. Et in eadē eplā dicit. Nō. n.
spūs sancti opat in deo v̄bo suo. f. nāt̄i fonte. Et in
fra. Filio z fons spūs sancti v̄trinq̄ in se p̄inet p̄ez. f. z sp̄i-
ritus: quoz ipse medius ordinē tenet. Et idēz Athana-
sius in sermōe de incarnatiōe verbi dicit. Quāid p̄sal-
lit dicens. Quoniā apud te est fons vite: quoniāz equi-
dez apud patre filio est fons spūs sancti. Ex quo etiā ha-
bet q̄ filio sit p̄ncipiū spūs sancti: sic a se eternali exiit̄

Conclusio ex oib̄ q̄ sp̄i. sanctus p̄cedit a filio.
Quāid aut̄ quidā aduersarij vitatis post tot
testimonia vere fidei cōfessionē resistere
dicētes q̄ spūs sancti q̄zuis p̄bet eē exiit̄
sp̄ari emanare. z p̄luē a filio: nō tū est
concedendū q̄ a filio p̄cedat. Hoc. n. in
nulla p̄missarū auct̄ū p̄inet: neq̄z et̄ in auct̄e sacre scri-
pturē q̄ sp̄i. sc̄i a p̄e dicit p̄cedere p̄i in hoc filio nō
adiungēs cū dicit Jo. 15. Qui venerit paraclit̄: quē ego
mittā vobis a p̄e sp̄i vitatis q̄ a p̄e p̄cedit. Quidē
dū est ergo q̄ p̄missis de necitate sequit̄ q̄ spūs san-
ctus p̄cedat a filio. Verbum. n. p̄cessionis iter omnia
que ad originē p̄inet magis inuenitur esse cōmune z
minus modum originis determinare. Quicquid. n.
quo cūq̄mō est ab aliquo: h̄z p̄fectus modū loquendi
ab ip̄o p̄cedere dicitur: sicut sit ab eo nāt̄: sic Petrus
dicit a suo p̄e p̄cessisse: seu emanasse sicut spiramen
p̄cedit a spirāte: seu effluxisse sic fluit: p̄cedit a fonte:
sive artificialiter sicut domus p̄cedit ab artifice: seu lo-
calr tū sicut spūs dicit de thalamo p̄cedens. Non
autēz q̄quid est ab alio quo cūq̄mō p̄t dicit spirari
vel ḡnari vel fluere vel mitti. Et pp̄ h̄z verbū p̄cessionis
etiāz originē diuinaz p̄onaz est maxime accōmoduz:
q̄ sicut supra dicitur est. diuina per cōia melius q̄ per
sp̄alia designant. Et quocūq̄ ergo eoz q̄ sunt oīsa. f.
q̄ sp̄i. sc̄i existit a filio vel fluit vel spirat vel emanat
de necessitate p̄cludit̄ q̄ sp̄i. sc̄i a filio p̄cedat.

Idēz est in diuinis p̄onis p̄fluere z p̄cedere.
Tem Lyrillō in expositiōe nicei symboli
dicit. Coessentialis est spūs patri z filio z
p̄fluit h̄z est p̄cedit tanq̄ a fonte ex deo z
p̄e. Ex quo habet q̄ idēz est in d̄inis p̄o-
nis p̄fluere z p̄cedere. Spūs autēz sc̄i

p̄fluit a filio vt supra oīsūz. ē q̄ a filio p̄cedit. Hoc aut̄
magis p̄firmat ex h̄ q̄ in eplā nestorio directa dicit q̄
xps est vitas z sp̄i. sc̄i p̄fluit ab eo sicut ex deo z p̄e.
Si q̄ idēz est ip̄s p̄fluere a p̄e q̄ p̄cedere etiā p̄ hoc q̄
a filio p̄fluit ondū ab eodē p̄cedēs. Et Greg. nazā-
zenus in sermōe de epiphania. Spūs sancti v̄n̄ est ide-
p̄cedit. Est aut̄ a filio sicut p̄bat̄: est. a filio ergo p̄cedit.
Et Greg. Lyrillō dicit sup̄ iohelē. Sp̄i. sc̄i est pp̄ri xpi z
in ip̄o z ex ip̄o quēadmoduz z ab ip̄o itelligit̄ deo z
p̄e. Et maximō mō. ach. in h̄mōe de candelabro z. 7.
lucernis. Sp̄i. sc̄i quēadmodū p̄ nāz existit a deo p̄e
h̄z essentialr: sic z a filio h̄z nām z eēntia existit veraciter
tāq̄z ex p̄e p̄ filio p̄cedat deus z itelligit̄ aut̄ z est ex
p̄e sic ab ip̄o p̄cedēs. Et Athanasius dicit in eplā ad
Serapione. Quēadmodūz filio se h̄z ad p̄ez ordine nāt̄:
ita z spūs sancti se h̄z ad filioz. Et in eadē eplā dicit ex
p̄ona filij loquēs. Eūde ordinē z eadē nāz h̄z spūs ad-
me filio vt sit deo de deo quē ordinēz z quā nāz habeo
ego ad p̄ez vt sim deus de deo. Et Basilio p̄tra
Euomini. Sicut filio se h̄z ad p̄ez eodē mō spūs sancti
se h̄z ad filio. Filio aut̄ hoc mō se h̄z ad patre sic ab eo
p̄cedens. Dicit. n. filio Jo. 8. Ego ex deo p̄eni.
ergo z spūs sanctus p̄cedit ex filio. Et z verbo ip̄o
p̄cessionis vitur epiphani in lib. de trinit. dicit. Sedz
quē modū nemo nouit patre nisi filio: neq̄z filium nouit
quis nisi pater: sic audeo dicere neq̄z spiritum sanctum
nouit quis nisi p̄ z filio a quo accipit z a quo p̄cedit.
Et Athanasius in simbolo dicit. Spūs sancti a patre z
filio nō factus: nec creatus: nec genitus: se p̄cedens.

ad ostendendūz processione sp̄i. sancti eūde z ra-
tionibus vtantur greci z latini doctores.
Considerādū est et̄ q̄ eūde z rōnib̄ vtunt̄
doctores grecoꝝ ad ostendendū p̄cessionē
sp̄i. sc̄i a filio: q̄ vtunt̄ latini doctores.
Argumētat. n. In sel. i. li. de p̄cessiōe sp̄i.
sc̄i ad ostendendū p̄cessiōē sp̄i. sc̄i ex h̄ q̄ p̄
z filius sunt v̄n̄ eēntie. Ex quo seq̄ q̄ p̄ z filio nō dif-
ferant ab inuicē nisi in hoc q̄ h̄ est p̄ ille filio. Idēz aut̄
spūs sancti ex se p̄cedit nō p̄tinet ad rōnē p̄nitatis
neq̄z ad rōnē filiatiōis. Nō. n. ex h̄ p̄ d̄r p̄: q̄ spūs san-
ctus ab eo p̄cedit. Neq̄z filiatiōi repugnat q̄ habeat
ex se spūs p̄cedentes. Relinquit ergo q̄ habere ex se
spūs p̄cedentes est cōe patri z filio. Et similiter
Athana. in teca sup̄ iohannēz sic argumētat. Ex quo fili-
us oīa que patris sunt eēntialiter h̄z h̄z z sp̄i. sc̄i. Et
Lyrillō dicit in libro thesauroꝝ. Vere sp̄i. sc̄i xpi z spūs
p̄ris apostolus dicit esse v̄n̄ z nō plures: qm̄ oīa que
sunt p̄ris veraciter z p̄e trāseunt h̄z nāz in vero filio.
Et hoc aut̄ patet q̄ cum dicit in euangelio spiritus
sancti a patre p̄cedere datur itelligi q̄ p̄cedat a filio:
licet in euangelio non addat. Et enim que essentialiter
dicunt̄ de patre z filio. dicta de patre oportet q̄ intel-
ligantur de filio: etiāz si cum ex clausione dicant. Sicut
enīz dicitur Jo. 17. Ut cognoscant te soluz deū. veruz.
Et. i. Th. 6. Quē. f. xps suis tēpōibus ostēdet beatus z
solus potens rex reguz z dñs dñantū: qui solus habet
immortalitātē. Intelligunt. n. h̄z z de filio verificari ea-
ratione: qz filius z pater h̄m̄ essentialiter v̄n̄ sunt h̄z qd̄
dicitur. Jo. x. Ego z pater vnuz sum. Cū igitur habere
spiritus ex se p̄cedentes sit cōe p̄ri z filio: sicut ea que
dicuntur essentialiter: vt ex dictis patet. cūz dicitur in
euangelio spiritum sanctum a patre p̄cedere intelli-
gendum est q̄ p̄cedat a filio. Eadem ratione cum in
symbolo a p̄rib̄ edito dicit̄ est q̄ spūs sancti p̄cedit a
p̄e itelligi oꝝ q̄ p̄cedit a filio. Sicut cūz de patre in
eodē simbolo dicit̄ q̄ sit oīpotēs: v̄n̄ v̄n̄ z inuisibilū
factor. oportet q̄ z de filio itelligatur.

Spūs sanctus distinguit a filio per h̄ q̄ est ab eo.
Stēditur etiāz ex dictis dictoꝝ patruz q̄
spūs sancti a filio distinguit per h̄ q̄ ab eo
est. Dic enī Greg. nicei. Dogma facien-
tes de deitate imutabile eē nāz dīnaz con-
fitemur. sed differentiaz que est h̄z causaz
z causatus nō negam. i. h̄z p̄ncipiūz: z q̄ est de p̄n-
cipio vt supra exposuiz est. Et postea subdit. Itē aliāz
dīnam itelligim. Cū nēpe p̄ncipiū ex p̄mo. f. filioz
ex p̄e. alitū aut̄ ex p̄ncipiū z ex p̄. f. sp̄i. ex filio z ex p̄e
h̄z q̄ p̄ncipiū dīnaz sp̄i. sc̄i z filio a p̄e distinguunt. p̄
secūdā aut̄ distinguit spūs sancti a filio. qz. f. filio a p̄e p̄ce-
dit nō p̄ sp̄i. sc̄i: spūs sancti a filioz. Sic Ricar. de scō
dicit. i. q̄nto de trinit. ostēdit duāz p̄cessionēz dīnaz p̄ hoc
q̄ filio p̄cedit ab vno tū. spūs vero sc̄i a duob̄: Re-
linquit h̄m̄ v̄n̄ v̄n̄z sententiā q̄ filio z spiritus sancti
ab inuicem nō distinguere si vnus ab alio non esset.

opz distinguēz p̄sonaz eē h̄z aliq̄ue ordinē nāe.
Te distictio p̄onaz oꝝ q̄ sit h̄z aliq̄ue ordi-
nē q̄ est ordo nāe vt Aug. dicit. Cū z ordi-
nēz p̄onaz distictaz Athanasius in eplā
ad Serapione cathene assimilat dicens.
Egdē sic q̄ caput cathene trahit mediu: z
aliā extremitatē trahit. sic z q̄ i sp̄i. blasphemat. f. etiā
p̄sona: z in filio mediu z in p̄ez extremit. i. p̄m̄ caput
cathene tū discreti icōfusi ordis dīni blasphemat. Si-
cut z eōuēro q̄ sp̄i credit z recipit deū recipit z filio
ei a quo est: sic q̄ tenet v̄n̄ caput cathene ad se trahēs
mediū ei tenet: z p̄ mediu aliū caput apprehendit. Et
pp̄ hoc et̄ i eadē eplā idē dicit q̄ sp̄i pacitū dicimus
terminū b̄i z sup̄essentialis dīni ordis: z q̄ fallibiliter
terminat. p̄ncipiū finē in se sua ip̄ostasi: sic z p̄ tenet ip̄o
ordis caput z fontale p̄m̄ imp̄ncipat ip̄se. Adēduz
aut̄ extremitatē ordinis. Vaciter z filio iter p̄ez z sp̄i
sc̄i. Et paulo post. H̄ a se p̄ncipio trinit ordinis dīni
p̄ mediu filioz ge nūt̄ terminat ip̄o ordinis nālī
pp̄rietate in tertio spirato spū. Et Lyrillō et̄ dicit i libro
thesauroꝝ. Spūs sancti ex filio h̄z nām existētē. z ab ip̄o
ad creaturā missuz renouatiōēz eccle operatē z termi-
nuz sancte trinitatis exiit̄. Et p̄cludit. si hoc ita est: deo
ergo ex deo filio sp̄i. sanctus est. Si. n. spiritus sanctus
non esset a filio nō magis sp̄i. sanctus esset terminū tri-
nitatis q̄ filio: nec ordo trinitatis assimilaret cathene:
h̄z magis triangulo. Hanc et̄ rationem tangit. Ricar. d̄
de sancto vict. in. 4. de trinit. vbi ostendit q̄ in diuinis
p̄sonis nō potest eē nisi vna sola p̄sona a qua non p̄ce-
dat diuina p̄sona: nec et̄ possunt esse due p̄one q̄ sint
ab vna sola p̄sona. Cū tūq̄z. n. p̄dicto ordini qui in di-
uinis p̄sonis attēdit̄ repugnet: quoz n̄ vtūq̄z oꝝ
poni si spiritus sancti a filio nō p̄cederet. Cū h̄c et̄ p̄o-
naz diuinaz ordinēz. Lyrillō in libro thesauroꝝ ostēdit
sub alia similitudine ex auct̄e sacre scripture assūptā: que
spūs sc̄i digitus dei noīat in euāgelio cūz dicit. Si in
digito dei eycio de omnia: loco em̄ in alio euāgelio
dicit̄ in spū dei zc. Filio aut̄ d̄ brachiū p̄ris. Esa. 57. In-
duere fortitudinē brachiū dñi. Dic ergo. sicut brachiū
z manū nāt̄iter a corpore inatuz z p̄pagatuz existit: z a
manu nāt̄iter fluit digitus: ita a deo p̄e nāt̄iter filio: bra-
chiū z manū ei generatiue: a deo oriunt̄ deo de deo: z
ab ip̄o filio tanq̄z a nālī manu p̄ris nāt̄iter p̄ducitur
p̄fluens spiritus sancti deo digit. Cōcludi ergo potest
q̄ spiritus sanctus sit a filio per rationes vniformiter a
doctozibus latinis z grecis prolatas.

credere sp̄i. sc̄i eē a filio est de necitate salutis.
Nā v̄o iter disputates plerūq̄ p̄dictio ac-
cidit circa aliq̄ q̄ nō sūt de necitate salu-
tatis: ne aliq̄ opinē nō eē de necitate fidei
p̄ quā saluam̄ credere sp̄i. sc̄i esse a filio
ostēdēt̄ est p̄ auct̄es doctoz grecoꝝ h̄ eē

de necitate fidei z salutis. Dic. n. Athanasius in eplā ad
Serapione. Juxta qd̄ mādat ap̄llis hereticū hoīez post
p̄mā z sc̄daz correctiōez de vita et̄ quos videns cūz
h̄elya volātes p̄ aera: z cū Petro z andoꝝ sicco pede

calcātes maria: nisi spūs sc̄i p̄teant̄ deū essentialiter ex
deo filio existētē sic z filio nāt̄iter deū genitū eternalr
ex deo p̄e existētē vt nos p̄tem̄ eos nō recipias: z
iterū. Blasphemātib̄ z negātib̄ sp̄i sc̄i deū eē de
nā dei filio: nō cōces Greg. Lyrillō dicit in libro thesauro-
rū. Necessario salutis n̄uz ē p̄teri sp̄i sc̄i de eēntia
filij existere tanq̄z ex ip̄o h̄z nāz exiit̄. Itē epiphani-
us i lib. de trinitate. Te ip̄z alienas a grā dī cū nō reci-
pis a patre filio: neq̄z spiritus sancti a p̄e z filio dicit.
Nāter igitur q̄ nullo modo sunt tolerandi qui spiritū
sanctum a filio p̄cedere negant.

pōtifer romanus ē p̄m̄ z maximus iter oēs epōs.
Similis aut̄ error ē dicitū xpi vicariuz
romane eccle pōtificē nō h̄re v̄n̄iter
salus eccle p̄matū errori dicitū sp̄i
sc̄i a filio nō p̄cedere. Ap̄e. n. xps dei
filio suā eccliam p̄serat: z ibi signat
spūs sc̄i q̄i suo caractere z siglio: vt ex
supra positis auctoritatib̄ manifeste habet. Et sicut
xpi vicariū suo p̄matū z p̄uidentia vnuerfaz eccliaz
tanq̄z fidelis minister xpo subiectā p̄seruat. V̄n̄ dicitū
est q̄ ex auct̄atib̄ grecoꝝ doctoz p̄dictūz xpi vicariuz
in totā eccliaz xpi potestatis plenitudinē obtinere. D̄.
n. romanus pontifex successor Petri: z xpi vicariuz sic
p̄m̄ z maximus oīuz episcopoz canō p̄ciliū exp̄sse ostē-
dit sic dicit. Teneamur h̄z scripturas z canonū dīf-
fōz sanctissimū antique Rome episcopoz p̄m̄z eē z
maximuz oīuz epozuz. Hoc autē auct̄atē p̄sonat sacre
scripturē: q̄ inter ap̄lōs Petro attribuit p̄m̄ū locū tā
in euāgelio q̄ in actib̄ apostolor. Cū dicit Lys. sup̄
ad̄at. sup̄ illud. Accesserūt discipuli ad iesūz dicitēs:
quis maior est i regno celoꝝ. Qz qdā h̄uānū sc̄dālū
p̄ceperūt: qd̄ z in se occultare iāz nō poterāt z timorē
cordis non sustinebant in eo quod videbant Petrum
sibi perferri z p̄ehonorari.

idēz pontifex in totaz eccliaz xpi vnuerſalem
prelacionem habet.
Stendit etiāz q̄ p̄dicti xpi vicariū i totaz
eccliaz xpi vnuerſale plationē obtineat.
Legitur. n. in calcedonensi p̄cilio. q̄ tota
synod̄ clamauit Leo pape. Leo sc̄issim̄
ap̄licus z h̄yumeraycos. i. vnuerſaliter
p̄iarcha p̄ multos annos viuat. Et Lys. sup̄ ad̄at.
Filiū q̄ p̄ris ē z ip̄o filij p̄tātē Petro vbiq̄z trāz p̄cessit
z h̄oi mortali oīuz q̄ in celo st̄ dedit auct̄ez dādo eidē
clauēs ad h̄: vt eccliaz vbiq̄z terraz amplifcet. z super
Jo. in homel. 88. Jacobū localr loco terminat. Petz
aut̄ totū orbis ordinat magnuz z doctozes. Itē sup̄ acc̄
ap̄lōz. Petro a filio sup̄ oēs q̄ filij st̄ p̄tātes accepit nō
vt moyses i gēte vna: h̄z in vnuerſo orbe. Hoc et̄ trahit̄
ex auct̄e sacre scripture. Nā petro idistincte onēs suas
xps p̄m̄it dicens. Jo. vlti. Nāce onēs meas. Et Jo.
x. Ut sit vnum ouile z vnus pastor.

idem habet in ecclesia potestatis plenitudinēz.
Abet et̄ ex p̄dictoz doctoz auct̄ib̄ q̄ ro-
manus pōtifer habeat i ecclia plenitudinē
p̄tatis. Dicit Lyrillō p̄iarcha Alexandrin̄
in libro thesauroꝝ. Sic xps accepit a p̄e
dux sceptrū eccle gentiū ex ist̄ egrediēs

sup̄ oēs p̄ncipatū z p̄tātē sup̄ oē qd̄cūq̄ est: vt ei cūcta
curuent plenissimā p̄tātē: sic z Petro z ei successorib̄
plenissime p̄m̄it z etiā nulli alij q̄ Petro xps qd̄ suū
est plenū: h̄z ip̄i soli dedit: z infra. H̄edes xpi h̄uānitas
est. f. ip̄e h̄o cui tota eternitas plenissima dedit pote-
statem: quem vnus triuz assumpsit in vnitate persone:
trāst̄erit ad patre sup̄ oēs p̄ncipatū z potestātē vt ado-
rent eū oēs angeli dei quē totuz dimisit p̄ faciū z p̄tātē
petro z ecclie ei. Et Lys. dicit ad psilka bulgaroz ex p̄-
sona xpi loq̄ns. Ter te iterrogo anames anames an di-
ligas: qz ter me terpid̄ z tūnd̄ negasti. Nūc aut̄ redu-
c̄o: ne credāt te fratres gr̄az z clauūz auctoritatē ami-
sisse: qz amas me corā ip̄is id tibi tā cōfirmo qd̄ in eū
plenū. Hoc etiāz trahit̄ auctoritate scripture. Nā d̄no

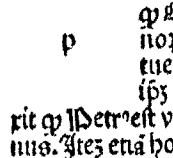
Adat. i. vniuersaliter Petro dixit. Quicumq; solueris super terram erit solutum & in caelis.

Q. in eadeꝝ pte que collata est petro a christo.

Stetit et q; Petro sit xpi vicari; & i. r. o. man; potifex petr; successor i eade pta. te et a xpo collata. Dic. n. canon p. llij calcedon. Sigs eps pdicaf ifam; libe ra habeat suaz appelladi ad bñssimuz ep; antiq; rome; q; habem; Petr; De tra refugij; z ipsi soli liba pte loco dei sit ius discernē di epi criminati ifamia sed; claues a dño sibi dadas.

Stetit atq; ad vniuersalitatem petre; q; fidei sut; dñm; petre; i. n. li. thesauror; q; i. ca. pte nro aplice throno romano; potif; hñca; q; nuz est qd credere & qd tenere dñm; q; nuz est qd credere & qd tenere dñm; q; nuz est qd credere & qd tenere dñm;

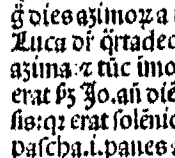

Stetit et q; subesse romano potifeci sit de necessitate salutis. Dicit. n. Cyrill; in li. thesauror; q; i. ca. pte nro aplice throno romano; potif; hñca; q; nuz est qd credere & qd tenere dñm;

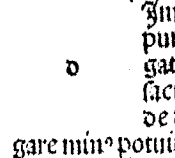

Stetit et q; subesse romano potifeci sit de necessitate salutis. Dicit. n. Cyrill; in li. thesauror; q; i. ca. pte nro aplice throno romano; potif; hñca; q; nuz est qd credere & qd tenere dñm;

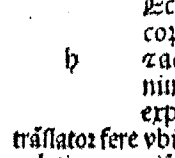
q; di Joa. 13. q; ante die festi pasce dñs cū discipulis cenā celebrauit. i. q; corp; suū consecrauit sic aplus tradit. i. cor. xi. Cū vt q; xps cenā celebrauit an die; asinoz; z sic i; consecratioe sui corpis vltus fuerit panē fermentato.

Quid est h; dicere nisi q; i alia die comedēnt pascha; z lege soluerūt; vt pessimū ai sui adimplerēt de siderū in morte xpi.

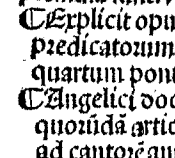

Deus sines oib; q; dñs sincere receperūt. z ubiq; terraz catholici vāz fide; z fides i; eccliam romanoz tāq; i solē respiciūt; z ex ipsa lumē catholice z aplice fidei recipiūt; nec in merito. Nā petr; legit pio pfectā fideē

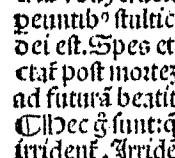

Sufficeret aut; p hypothesi trāferre simpl; psonā. Sic. n. vti nōie psonē i pfectioe fidei;

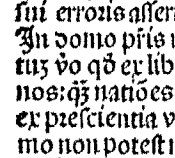
Ne greci noie hypostasias; vt dic; Augu. z nō sit oino ea dero significadi p nomē. Inducit et ad laudē sacroz pa trū aliq; que modū puri hois excedit aliquos noians pres fidei; qd soli; xpi est a q; h; aplm ad i. heb. 2. i. dū cupiū accepit fides enarradi. Leteri; vō pnt dicit doctores vl; expozitores fidei; nō at pres. Inducit et prin; hu ius libelli qdā auctes sacre scripture; q; nūde pferāt nō expse pbat pcessionē spūscīa filio; sic qd inducit. Spūs dñi ferebat sup aq;.

Bonus Petrus aplos g; nōie accepit a dño vt sup ei; pfectioe fūdate; ecclia; q; quā porte iferoz priuare nō possent; vt h; potas iferoz ecclie sibi; omisse fides inuolata pssite ret; fideles xpi alioquit dicēs. pte. pe. 3. Dñs xps scifica te in cordib; vris.

Stetit et q; subesse romano potifeci sit de necessitate salutis. Dicit. n. Cyrill; in li. thesauror; q; i. ca. pte nro aplice throno romano; potif; hñca; q; nuz est qd credere & qd tenere dñm;

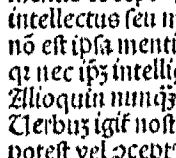

Petrus in dñs sit accipiēda gñatio. CAP. III. Rimus igit; pferaduz est derisibile ee irrisioes qua nos irridēt; q; ponim; xps filii di vni; q; d; v; x; habuerit. Quilibet autē sapiēs pferaduz est derisibile ee irrisioes qua nos irridēt; q; ponim; xps filii di vni; q; d; v; x; habuerit.

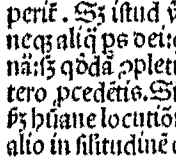
cam doctrinaz paratus ad satisfacionem oi potenti te rōne; satisfacere volēs aliq; facilia h; q; mā patet su per pmissis tibi exponā; q; nī alibi diffūi; ptractauit. Qual; sit disputadi; i; fideles. CAP. II. E b; nī pio admonere te volo q; in di spuzatiōib; i; fideles de articulis fidei nō ad b; conari dōes; vt fide rōnib; ne cessarijs pbes. Hoc. n. blūmūtiā fidei derogaret; cui; vītas nō solū hūanas mētes h; etiā angeloz excedit.

Petrus in dñs sit accipiēda gñatio. CAP. III. Rimus igit; pferaduz est derisibile ee irrisioes qua nos irridēt; q; ponim; xps filii di vni; q; d; v; x; habuerit. Quilibet autē sapiēs pferaduz est derisibile ee irrisioes qua nos irridēt; q; ponim; xps filii di vni; q; d; v; x; habuerit.

Bonus Petrus aplos g; nōie accepit a dño vt sup ei; pfectioe fūdate; ecclia; q; quā porte iferoz priuare nō possent; vt h; potas iferoz ecclie sibi; omisse fides inuolata pssite ret; fideles xpi alioquit dicēs. pte. pe. 3. Dñs xps scifica te in cordib; vris.

Stetit et q; subesse romano potifeci sit de necessitate salutis. Dicit. n. Cyrill; in li. thesauror; q; i. ca. pte nro aplice throno romano; potif; hñca; q; nuz est qd credere & qd tenere dñm;

accipit i me te huana. In vtraq. n. illd q. p. gnatioez. p. cedit iuenit posterio tpe eo a q. pcedit. In n. no. gnatioe stat a principio sui ee: q. d. ipfecto ad statum pfectu veiat in quo gnare possit. Nec itez stat i gnatioe ope ra dat filio nasci: q. carnalis gnatio i qda mutatioe co sistit et successioe. s. intellectus et no. statz a principio ho est ap. ad intelligibiles pcept. formados: s. post qz ad statum pfectiois veit. Cui no. sp. actu intelligit: s. potetia e intelliges tm. et post fit intelliges i potetia: v. habitu tm. Sic g. vbu. hoie posterio iuenit tpe et desinit aliqn. ee aniqz ho. Impossibile est aut ista duo deo puenire i q. neqz ipfectioe: neqz mutatioe locum hz: neqz erit de po. ad actu cu sit act. pur. et p. m. Terbu. g. dei coeternus est ipsi deo. Est aut. z. aliud in q. vbu. nru. differt a dno. Intellect. n. n. no. sil. intelligit oia: neqz vnico actu: sed p. lib. et diuersis: z. i. vba. intellect. nri. st. multa: s. deus oia sil. intelligit: z. vnico actu: q. ei. intelligere no. pot. ee nisi vni: cu sit sui ee. Cui sequit. q. i. deo sit vnu. vbum tm. Alteri. est considerada alia dria: q. s. vbu. intellect. nri. no. ad q. intellect. vritute: q. cu aliqd. me te p. cipim. adhuc possum. alia multa p. ce. Cui vbu. nri. intellect. impfectu. e: z. in eo pot. p. positio. accidere: dux. ex. mul. tis ipfectis sit vnu. vbu. pfectu: sic. cu intellect. p. cipit aliqua. enu. ciatioe. seu. diffinitioe. ali. rei. S. vbum. dnu. ade. q. tute. d. q. p. sua. eentia. seipz. intelligit. z. oia. alia. vni. quata. e. eentia. tm. est. vbu. q. p. cipit. per. eentia. sua. se. z. oia. alia. intelligedo. Est. ergo. pfectus. simplex. e. q. de. o. z. b. vbu. dei. filii. noiam. ratioe. i. az. dicit. q. d. eiusdem. nature. cum. patre. z. patri. coeternus. vni. genit. um. z. perfectum. consistemur.

Qualiter in diuinis sit accipienda processio spi. san. cu a patre et filio. CAP. III.

Et at. consideraduz. vlt. q. o. cogni. tioez. sequit. aliq. appetitu. opatio. In. o. at. appetitu. opatioez. iud. amor. ee. p. cipiu. q. s. blato. neqz. gaudiu. erit. si. ad. ip. cu. aliq. q. d. n. amat. neqz. trist. itia. si. ip. diat. ab. eo. q. d. amat. si. v. amor. tollat. z. p. ois. tollunt. o. appetitu. opatioez. q. q. da. mo. ad. tristitia. z. gaudiu. referit. Cui. igit. i. deo. sit. pfecta. cognitio. o. et. in. eo. ponere. pfectu. amoru. i. q. q. de. p. ce. s. h. appetitu. opatioez. exprimit. sic. z. i. vbo. p. opa. tioez. intellect. Est. aut. attededa. dria. q. da. iter. intellectua. le. opatioez. z. appetitu. ma. operatio. intellectus. z. ois. oino. cognitua. opatio. p. p. l. b. q. cognoscibilia. i. co. gnoscete. q. da. mo. existit. s. sensibilia. i. sensu. z. intelligibi. lia. in. intellectu. Opatio. aut. appetitu. p. p. l. b. q. queda. ordi. ne. v. l. motu. appetitu. ad. res. appetitu. obiectas. Ea. vo. q. hnt. occultu. p. cipiu. sui. mot. sp. no. me. acci. puit. sic. n. v. i. sp. d. c. q. eoz. p. cipiu. no. appet. Respiratio. et. artariaz. q. est. mot. ab. i. n. se. co. p. cipio. pcedes. sp. no. me. accipit. Cui. p. uenient. s. q. d. vna. huana. signi. p. i. ipse. d. n. amor. pcedes. sp. no. me. accepit. S. i. nob. amor. ex. duplici. ca. pcedit. q. n. q. d. ex. corpe. z. mali. na. q. est. amor. i. n. d. q. p. euz. puritas. metis. turbat. Q. n. q. aut. ex. ipsa. p. p. i. tate. nae. sp. ualis. sic. cu. amam. intelligibilia. b. o. z. q. r. omi. co. uenit. z. h. est. amor. pur. In. deo. aut. amor. mali. locuz. no. hz. L. o. ue. nient. igit. amor. ip. no. solu. sp. i. sed. sp. i. sc. m. vocam. vt. p. b. q. d. sc. i. ei. puritas. exprimat. z. s. i. a. festuz. est. aut. q. n. i. l. amare. possum. intelligibile. z. sc. o. amore. nisi. q. d. actu. p. intellectuz. p. cipim. Conceptio. aut. intellect. est. vbu. v. o. q. amor. z. vbo. oriat. Terbu. at. di. d. i. c. i. m. ee. filii. ex. q. p. z. sp. i. sc. m. ee. a. filio. Sic. at. di. u. i. n. i. t. l. l. i. g. e. e. i. o. ee. i. t. a. et. amat. di. e. i. o. ee. i. t. sic. de. sp. actu. intelligit. z. oia. intelligedo. seipm. intelligit. ita. et. se. amat. z. oia. amat. suaz. bonitate. amado. Sic. g. dei. filii. q. est. vbu. dei. i. substites. est. in. na. d. i. n. a. z. coetern. p. r. i. a. t. a. z. p. f. e. c. t. o. z. v. n. i. c. o. i. t. a. et. h. o. i. a. de. sp. i. s. a. c. t. o. p. s. t. e. r. i. o. z. Ex. h. aut. colligere. possi. m. q. cu. o. e. q. d. substi. in. na. intelligete. ap. nos. p. s. o. n. a. d. i. c. a. t. ap. d. grecos. aut. p. o. s. t. a. s. i. o. e. e. e. s. t. d. i. c. e. r. e. q. v. b. u. dei. q. d. filii. noiam. sit. q. da. h. y. p. o. s. t. a. s. i. o. seu. p. s. o. n. a. z. i. d. e.

de spi. sacro dicit o. Nulli aut. est dubiu. q. n. de. a. q. v. bus. z. amor. pcedit. sit. res. substites. vt. et. d. i. c. i. p. o. s. s. i. t. h. y. postasio. v. l. p. s. o. n. a. Et. p. h. u. n. c. m. o. d. u. p. u. e. n. i. e. t. e. r. p. o. n. i. m. o. in. di. u. i. s. t. r. e. s. p. s. o. n. a. s. s. p. o. n. a. p. r. i. o. r. i. s. p. s. o. n. a. s. i. l. i. j. z. p. s. o. n. a. s. p. l. i. c. i. h. a. s. aut. tres. p. s. o. n. a. s. v. l. h. y. p. o. s. t. a. s. e. s. n. o. d. i. c. i. m. o. ee. p. e. e. n. t. i. a. d. i. u. e. r. s. a. s. q. z. v. t. d. e. m. e. s. t. i. c. i. t. e. l. l. i. g. e. r. e. z. a. m. a. r. d. e. i. e. s. t. e. i. o. e. e. i. t. a. v. b. u. z. a. m. o. r. e. i. s. s. u. n. t. i. p. s. a. e. s. s. e. n. t. i. a. d. e. i. Quicqd. autem. de. deo. absolute. d. f. no. est. aliud. q. d. d. e. i. e. e. n. t. i. a. n. o. e. n. i. z. e. s. t. d. e. o. m. a. g. n. o. v. l. p. o. t. e. s. v. l. b. o. n. o. a. c. c. e. n. t. a. l. i. t. e. r. s. e. d. p. e. s. s. e. n. t. i. a. s. u. a. z. t. r. e. s. p. s. o. n. a. s. v. l. h. y. p. o. s. t. a. s. e. s. n. o. d. i. c. i. m. o. in. di. u. i. s. d. i. s. t. i. n. c. t. a. s. p. a. l. l. q. d. a. b. s. o. l. u. t. i. s. s. p. s. o. l. a. s. r. e. l. a. t. i. o. e. s. q. e. x. p. e. c. c. i. o. e. v. b. i. z. a. m. o. r. i. s. p. u. e. n. i. u. n. t. Et. q. z. p. c. e. s. s. i. o. e. z. v. b. i. n. o. i. a. m. g. e. n. e. r. a. t. i. o. e. z. e. x. g. n. a. t. i. o. e. a. u. t. p. u. e. n. i. u. n. t. r. e. l. a. t. i. o. e. s. p. r. i. n. t. i. a. t. i. s. z. f. i. l. i. a. t. i. o. i. s. p. s. o. n. a. s. i. l. i. j. a. p. s. o. n. a. p. a. t. r. i. s. d. i. s. t. i. n. g. u. i. t. d. i. c. i. m. o. s. o. l. i. m. o. p. r. i. n. t. i. a. t. e. z. f. i. l. i. a. t. i. o. e. o. i. a. c. o. m. m. u. n. i. t. e. r. z. i. n. d. i. s. t. i. n. c. t. e. r. d. e. v. t. r. o. q. z. p. d. i. c. a. t. e. s. S. i. c. u. t. n. o. d. i. c. i. m. o. p. a. t. r. e. z. v. e. r. u. z. d. e. u. z. o. i. p. o. t. e. n. t. e. t. e. r. n. u. z. z. q. u. i. c. u. n. q. s. i. l. i. j. d. i. c. i. m. o. s. i. c. z. f. i. l. i. u. m. z. e. a. d. e. s. r. a. t. i. o. e. e. s. t. d. e. s. p. i. s. a. c. t. o. Quia. g. p. r. z. f. i. z. s. p. i. s. a. n. n. o. d. i. s. t. i. n. g. u. i. t. i. n. n. a. d. i. u. i. n. i. t. a. t. i. s. s. e. d. i. n. r. e. l. a. t. i. o. i. b. s. s. o. l. u. z. p. u. e. n. i. e. t. e. r. t. r. e. s. p. s. o. n. a. s. n. o. n. d. i. c. i. m. u. s. t. r. e. s. d. e. o. s. s. i. v. n. u. z. v. e. z. d. e. u. z. z. p. f. e. c. t. u. p. s. t. e. m. In. h. o. i. b. a. u. t. e. i. d. e. o. t. r. e. s. p. s. o. n. e. t. r. e. s. h. o. i. e. s. d. i. c. i. m. u. s. z. n. o. v. n. i. o. h. o. i. z. q. z. n. a. h. u. i. a. n. i. t. a. t. i. s. q. c. o. m. m. u. n. i. s. e. s. t. d. i. s. t. i. n. c. t. e. r. c. o. n. u. e. n. i. t. e. i. s. s. i. z. m. a. t. e. r. i. a. l. e. d. i. u. i. s. i. o. e. z. q. u. e. o. i. n. o. i. n. d. e. o. l. o. c. u. n. o. h. z. v. n. d. e. i. n. t. r. i. b. s. s. u. n. t. t. r. e. s. h. u. i. a. n. i. t. a. t. e. s. n. u. m. e. r. o. d. i. s. t. i. n. c. t. e. s. z. s. o. l. a. r. a. t. i. o. h. u. i. a. n. i. t. a. t. i. s. i. n. e. i. s. c. o. m. m. u. n. i. s. i. u. e. n. i. t. In. t. r. i. b. a. u. t. e. d. i. u. i. n. i. s. p. s. o. n. i. s. n. o. t. r. e. s. d. i. u. i. n. i. t. a. t. e. s. n. u. m. e. r. o. d. i. s. t. i. n. c. t. e. s. s. i. z. v. n. a. s. i. m. p. l. i. c. e. z. d. e. i. t. a. t. e. z. n. e. c. e. s. s. e. e. s. t. e. e. c. u. z. n. o. s. i. t. a. l. i. a. e. e. n. t. i. a. v. b. i. z. a. m. o. r. i. s. i. n. d. e. o. a. b. e. e. n. t. i. a. d. e. i. z. s. i. c. n. o. t. r. e. s. d. e. o. s. s. e. d. v. n. u. z. d. e. u. z. p. s. t. e. m. u. r. p. p. t. e. r. v. n. a. s. i. m. p. l. i. c. e. d. e. i. t. a. t. e. m. i. n. t. r. i. b. u. s. p. e. r. s. o. n. i. s.

Que fuit causa incarnationis filij dei CAP. V.

Et simili. aut. cecitate. irridet. xpiana. fide. q. z. x. p. s. p. s. t. e. m. d. e. i. f. i. l. i. u. m. m. o. r. t. u. u. m. e. e. i. t. a. t. e. m. m. y. s. t. e. r. i. j. p. s. u. d. i. t. a. t. e. n. o. i. t. e. l. l. i. g. e. t. e. s. Et. n. e. m. o. s. i. l. i. j. d. e. i. p. u. e. r. s. e. i. t. e. l. l. i. g. a. t. p. r. i. a. l. i. q. d. d. e. f. i. l. i. j. d. e. i. i. n. c. a. r. n. a. t. i. o. e. d. i. c. e. r. e. o. z. n. o. n. d. i. c. i. m. o. s. i. l. i. u. d. e. i. m. o. r. t. i. s. s. u. b. i. e. c. t. u. m. f. u. i. s. s. e. s. i. m. n. a. m. d. i. u. i. n. a. m. i. n. q. u. a. e. s. t. e. q. l. i. s. p. r. i. q. u. e. e. s. t. f. o. n. t. a. l. i. s. o. i. u. m. v. i. t. a. s. s. i. m. n. a. m. n. r. a. m. q. u. a. z. a. s. s. u. m. p. s. i. t. i. n. v. i. t. a. t. e. z. p. e. r. s. o. n. e. Ad. i. n. c. a. r. n. a. t. i. o. n. i. s. e. r. g. o. d. i. u. i. n. e. m. y. s. t. e. r. i. j. a. l. i. q. u. a. l. i. c. o. n. s. i. d. e. r. a. d. u. z. o. z. a. d. u. e. r. t. e. r. e. q. o. e. p. i. n. t. e. l. l. e. c. t. u. z. a. g. e. n. s. p. p. e. c. c. i. o. n. e. z. s. u. i. i. n. t. e. l. l. e. c. t. u. s. q. u. a. d. i. c. i. m. o. v. e. r. b. u. z. o. p. a. t. u. r. v. t. p. z. i. e. d. i. f. i. c. a. t. o. r. e. z. q. l. i. b. e. t. a. r. t. i. f. i. c. e. q. u. i. s. i. z. f. o. r. m. a. q. u. a. m. e. t. e. p. e. c. i. t. e. r. t. e. r. i. o. o. p. e. r. a. t. q. z. e. r. g. o. d. e. i. f. i. l. i. o. e. s. t. i. p. z. d. e. i. v. e. r. b. u. m. p. r. i. o. e. s. t. v. t. d. e. o. o. i. a. p. f. i. l. i. u. m. f. e. c. e. r. i. t. C. i. a. q. u. e. q. z. a. u. t. r. e. s. p. e. a. d. e. s. t. z. r. e. p. a. f. S. i. n. d. o. m. o. c. o. l. l. a. p. s. a. s. i. t. p. f. o. r. m. a. a. r. t. i. s. r. e. p. a. r. a. t. p. e. r. q. u. a. a. p. r. i. c. i. p. i. o. p. a. d. i. t. a. f. u. i. t. In. t. e. r. c. r. e. a. t. u. r. a. s. a. u. t. e. a. d. d. e. o. p. a. d. i. t. a. s. p. e. r. v. e. r. b. u. z. s. u. u. z. p. r. i. m. u. z. g. r. a. d. u. z. t. e. n. e. r. c. r. e. a. t. u. r. a. r. a. t. i. o. n. a. l. i. s. i. n. t. i. m. q. o. o. e. s. a. l. i. e. c. r. e. a. t. u. r. e. e. i. s. s. u. b. s. e. r. u. i. u. n. t. z. a. d. i. p. a. z. o. r. d. i. n. a. r. i. v. i. d. e. n. t. z. b. r. o. n. a. b. i. l. i. q. z. r. o. n. a. l. c. r. e. a. t. u. r. a. d. i. u. i. n. i. h. z. s. u. i. a. c. t. o. p. a. r. b. i. t. r. i. j. l. i. b. e. r. a. t. e. L. e. t. e. r. e. v. o. c. r. e. a. t. u. r. e. n. o. e. x. i. u. d. i. c. i. o. l. i. b. e. r. o. a. g. u. i. t. s. i. z. q. d. a. v. i. n. a. e. m. o. n. e. n. t. a. d. a. g. e. d. u. C. l. i. b. i. q. z. a. u. t. q. d. e. s. t. l. i. b. e. r. e. p. e. m. i. n. e. t. e. i. q. d. e. s. t. s. e. r. u. i. t. z. s. e. r. u. i. a. d. l. i. b. e. r. o. z. f. a. m. u. l. a. t. u. o. r. d. i. n. a. n. t. z. a. l. i. b. e. r. i. s. g. u. b. e. r. n. a. n. t. L. a. p. s. u. s. g. r. a. t. i. o. n. a. l. i. s. c. r. e. a. t. u. r. e. s. h. z. v. e. r. a. e. s. t. i. m. a. t. i. o. n. e. m. m. a. g. i. s. e. s. t. i. m. a. d. o. e. s. t. q. z. c. u. i. u. s. q. z. i. r. r. o. n. a. l. i. s. c. r. e. a. t. u. r. e. d. e. f. e. c. t. u. s. Nec. e. s. t. d. u. b. i. u. m. q. n. a. p. d. d. e. i. i. u. d. i. c. i. u. r. e. s. h. z. v. a. z. e. s. t. i. m. a. t. i. o. n. e. z. i. u. d. i. c. e. t. n. o. d. o. c. g. p. u. e. n. i. e. s. e. s. t. d. i. u. e. s. a. p. i. e. v. t. p. r. i. p. u. e. l. a. p. s. u. r. o. n. a. l. i. s. c. r. e. a. t. u. r. e. r. e. p. a. r. e. t. m. a. g. i. s. e. t. q. z. s. i. c. e. l. i. u. c. o. l. l. a. b. e. r. e. v. l. g. e. q. d. a. l. i. d. i. n. r. e. b. o. r. c. o. r. p. e. i. s. p. o. s. s. e. t. a. c. c. i. d. e. r. e. Est. at. d. u. p. l. e. x. c. r. e. a. t. u. r. a. r. o. n. a. l. i. s. s. e. u. i. n. t. e. l. l. e. c. t. u. a. v. n. a. a. c. o. r. p. e. s. e. p. a. r. a. t. a. q. u. a. a. n. g. e. l. u. z. d. i. c. i. m. o. s. a. l. i. a. c. o. r. p. i. i. u. n. c. t. a. q. e. s. t. a. i. a. h. o. i. s. In. v. t. r. a. q. z. a. t. l. a. p. s. u. s. a. c. c. i. d. e. r. e. p. o. t. u. i. t. p. p. a. r. b. i. t. r. i. j. l. i. b. e. r. a. t. e. D. i. c. o. a. t. c. r. e. a. t. u. r. r. o. n. a. l. i. s. l. a. p. s. u. z. n. o. v. t. a. b. e. e. d. e. f. i. c. i. a. t. s. h. z. q. d. d. e. f. i. c. i. a. r. e. c. t. i. t. u. d. i. n. e. v. o. l. u. n. t. a. t. i. s. L. a. p. s. u. s. n. s. e. u. d. e. f. e. c. t. o. p. r. i. p. u. e. a. t. t. e. d. i. f. s. i. z. i. d. q. u. o. o. p. a. t. u. r. i. s. i. c. a. r. t. i. f. i. c. e. e. r. r. a. r. e. d. i. c. i. m. o. s. i. n. a. r. t. e. d. e. f. i. c. i. a. t. q. z. o. p. r. i. z. r. e. n. a. l. e. z. d. e. f. i. c. i. e. n. t. e. z. d. i. c. i. m. o. z. c. o. l. l. a. p. s. a. m. s. i. c. o. r. r. u. m. p. a. t. u. r. v. i. r. t. e. i. u. s. n. a. l. i. s. p. e. r. q. u. a. z. a. g. i. t. p. u. n. a. s. i. n. p. l. a. n. t. a. v. i. s. g. e. r. m. i. n. a. d. i. d. e. f. i. c. i. a. t. a. u. t. i. n. t. e. r. r. a. v. i. s. f. r. u. c. t. i. f. i. c. a. d. i. Ad. at. p. q. d. o. p. a. t. u. r. r. o. n. a. l. i. s. c. r. e. a. t. u. r. a. e. v. o. l. u. n. t. a. t. i. s. i. d. q. u. i. s. i. s. t. i. t. l. i. b. e. r. t. a. s. a. r. b. i. t. r. i. j. L. a. p. s. u. s. g. r. o. n. a. l. i. s. c. r. e. a. t. u. r. e. e. s. t. h. z. q. d. d. e. f. i. c. i. a. r. e. c. t. i. t. u. d. i. e. v. o.

luntatis: qd fit p pecti. Defectus g pecti: qui nihil est aliud qz pueritas voluntatis p. cipue deo. p. uat. remouet. z. b. p. vbu. sui. quo vnuerfas p. didit creatura. Angeloz. at p. cti. remediū h. e. nō potuit: qz s. i. mutabilitatem sue n. ae ipenitibiles sunt ab eo in qd. sel. p. uertunt. Il. doies at. h. z. p. d. i. t. i. o. e. z. s. u. e. n. a. e. h. u. i. t. m. u. t. a. b. i. l. e. v. o. l. u. n. t. a. t. e. v. t. n. o. s. o. l. u. i. d. i. u. e. r. s. a. p. o. s. s. i. t. e. l. i. g. e. r. e. v. l. b. o. a. v. l. m. a. l. a. s. i. z. e. t. p. o. s. t. q. z. v. n. i. e. l. e. g. e. r. u. n. t. p. u. i. t. a. b. i. l. l. o. r. e. s. p. i. s. c. e. r. e. z. a. d. a. l. i. d. p. u. e. r. t. i. z. h. v. o. l. u. n. t. a. t. e. z. v. o. l. u. n. t. a. t. i. s. i. n. h. o. i. e. m. a. n. e. r. e. q. z. d. i. u. c. o. r. p. i. v. n. i. f. v. a. r. i. e. t. a. t. i. s. b. o. C. u. a. t. a. i. a. a. c. o. r. p. e. f. u. e. r. i. t. r. e. p. a. r. a. e. a. n. d. e. i. m. u. t. a. b. i. l. i. t. a. t. e. z. v. o. l. u. n. t. a. t. i. s. h. e. b. u. t. q. u. a. n. a. l. i. r. a. n. g. e. l. o. h. z. C. u. i. z. p. o. s. t. m. o. r. t. e. z. a. i. a. i. p. e. n. i. t. i. b. i. l. e. s. t. m. e. c. p. r. o. e. b. o. n. o. a. d. m. a. l. u. p. u. e. r. t. i. m. e. c. d. e. m. a. l. o. a. d. b. o. n. u. i. s. i. c. e. r. g. o. a. d. d. e. i. b. o. i. t. a. t. e. p. a. n. u. i. t. v. t. p. f. i. l. i. u. s. s. u. i. n. a. z. h. u. i. a. n. a. c. o. l. l. a. p. s. a. z. r. e. p. a. r. e. t. z. s. i. d. o. d. a. u. t. r. e. p. a. t. i. o. n. i. s. t. a. l. i. s. e. e. d. e. b. u. i. t. q. z. n. a. e. r. e. p. a. n. d. e. p. u. e. n. i. e. r. e. t. z. m. o. r. b. o. n. a. e. d. i. c. o. r. e. p. a. r. a. d. e. q. z. c. u. h. o. s. i. t. r. o. n. a. l. i. s. n. a. e. l. i. b. e. r. o. a. r. b. i. t. r. i. o. p. d. i. t. n. o. e. x. n. e. c. e. s. s. i. t. a. t. e. e. x. t. e. r. i. o. r. i. s. v. i. r. t. u. t. i. s. s. i. z. h. z. p. p. r. i. a. v. o. l. u. n. t. a. t. e. a. d. s. t. a. t. u. z. r. e. c. t. i. t. u. d. i. s. r. e. u. o. c. a. d. u. s. f. u. i. t. z. s. i. d. o. r. b. o. e. t. q. z. c. u. m. o. r. b. o. p. u. e. r. i. t. a. t. e. v. o. l. u. n. t. a. t. i. s. p. s. i. s. t. e. r. e. t. o. p. t. u. i. t. q. v. o. l. u. n. t. a. t. a. d. r. e. c. t. i. t. u. d. i. n. e. z. r. e. d. u. c. e. r. e. t. C. l. o. l. u. n. t. a. t. i. s. a. t. h. u. i. a. n. e. r. e. c. t. i. t. u. d. o. c. o. n. s. i. s. t. i. t. i. n. o. r. d. i. n. a. t. i. o. e. a. m. o. r. i. s. q. u. i. e. s. t. p. r. i. c. i. p. a. l. i. s. a. f. f. e. c. t. i. o. O. r. d. i. n. a. t. a. t. a. m. o. r. e. s. t. v. t. d. e. i. s. u. p. o. i. a. d. i. l. i. g. a. m. q. u. i. s. i. m. u. m. b. o. n. u. i. z. v. t. i. n. i. p. s. r. e. f. e. r. a. m. u. s. o. i. a. q. u. e. a. m. a. m. o. t. a. q. u. i. n. v. i. t. i. u. m. f. i. n. e. z. v. t. i. n. a. l. i. s. a. m. a. d. i. s. s. e. r. u. e. t. d. e. b. i. t. o. r. d. o. v. t. s. c. o. r. p. a. l. i. a. s. p. r. i. a. l. i. b. o. p. o. s. t. p. o. n. a. m. o. Ad. p. u. o. c. a. d. u. a. u. t. n. r. u. z. a. m. o. r. e. i. n. d. e. u. i. n. i. l. m. a. g. i. s. v. a. l. e. r. e. p. o. t. u. i. t. q. z. q. v. b. u. d. e. i. p. q. d. o. i. a. f. a. c. t. a. s. u. n. t. a. d. r. e. p. a. t. i. o. e. z. n. a. e. n. i. f. e. e. a. a. s. s. u. m. e. r. e. v. t. i. d. e. e. t. z. d. e. o. z. h. o. I. d. i. o. g. d. e. z. q. z. e. x. h. m. a. r. i. e. d. e. m. o. n. s. t. r. a. t. q. s. t. u. d. e. o. d. i. l. i. g. a. t. h. o. i. e. z. q. p. e. i. s. a. l. u. t. e. h. o. f. i. e. r. i. v. o. l. u. n. t. e. e. s. t. a. l. i. q. d. q. d. a. d. a. m. a. d. u. m. m. a. g. i. s. p. u. o. c. e. t. q. z. q. a. l. i. q. s. s. e. c. o. g. s. c. a. t. a. m. a. r. i. D. e. i. d. e. q. h. o. h. o. i. s. i. n. t. e. l. l. e. c. t. u. z. z. a. f. f. e. c. t. u. a. d. c. o. r. p. a. l. i. a. d. e. p. s. u. z. a. d. e. a. q. u. e. s. u. p. s. e. s. t. d. e. f. a. c. i. l. i. e. l. e. n. a. r. i. n. o. p. o. t. e. r. a. t. F. a. c. i. l. e. a. u. t. e. s. t. h. o. i. c. u. l. i. b. z. v. t. a. l. i. u. h. o. i. e. z. d. i. l. i. g. a. t. z. c. o. g. s. c. a. t. s. i. z. c. o. n. s. i. d. e. r. a. r. e. d. i. n. a. a. l. t. i. t. u. d. i. n. e. z. i. n. e. a. f. e. r. r. i. p. o. d. i. t. i. a. m. o. r. i. s. a. f. f. e. c. t. u. m. n. o. e. s. t. o. i. u. z. h. o. i. u. z. s. e. d. e. o. z. q. u. i. p. d. e. i. a. u. r. i. l. i. u. c. u. m. m. a. g. n. o. s. t. u. d. i. o. z. l. a. b. o. r. e. z. a. c. o. r. p. a. l. i. a. s. u. b. l. e. n. a. t. u. r. v. t. g. o. i. b. u. s. p. a. t. e. r. e. t. v. i. a. a. d. d. e. u. i. v. o. l. u. n. t. d. e. h. o. f. i. e. r. i. v. t. e. t. p. a. r. u. u. l. i. d. e. u. i. c. o. g. n. o. s. c. e. r. e. z. a. m. a. r. e. p. o. s. s. e. n. t. q. u. i. s. i. l. e. z. s. i. b. i. z. s. i. c. p. i. d. q. d. c. a. p. e. p. u. i. t. p. a. u. l. a. n. z. p. r. i. e. r. e. t. a. d. p. e. f. e. c. t. u. m. I. d. e. r. b. e. t. q. d. e. o. f. a. c. t. o. e. s. t. h. o. i. s. p. e. s. d. a. t. h. o. i. v. t. p. u. e. n. i. r. e. p. o. s. s. i. t. a. d. p. f. e. c. t. e. b. u. t. i. n. d. i. s. p. r. i. c. i. p. i. o. e. z. q. u. i. s. o. l. o. d. e. n. a. l. i. h. z. h. o. n. s. u. a. i. n. f. i. r. m. i. t. a. t. e. c. o. g. n. o. s. c. e. s. s. i. e. i. t. p. m. i. t. t. e. r. e. t. q. z. a. d. b. i. t. u. d. i. n. e. p. u. e. n. i. r. e. t. c. u. i. v. i. z. a. n. g. e. l. i. s. t. c. a. p. a. c. e. s. q. s. i. v. i. s. i. o. e. d. e. i. z. f. r. u. i. t. i. o. e. c. o. n. s. i. s. t. i. t. v. i. z. i. p. r. i. e. p. o. s. s. e. t. n. i. s. i. e. x. a. l. i. a. p. r. e. s. s. i. b. i. d. i. g. n. i. t. a. s. n. a. e. h. u. m. a. n. e. o. n. d. e. r. e. t. q. u. a. t. a. c. t. i. e. s. t. i. m. a. t. d. e. o. v. t. p. e. i. o. f. a. l. u. t. e. f. i. e. r. i. h. o. v. o. l. u. e. r. i. t. z. s. i. c. p. l. b. q. d. e. o. f. a.

aut si mouet h' p' ee dupl'...

Deus est eternus. CAP. V. Hoc autez apparet vltari'...

Dei esse p se e necarii. CA. VI. Et h' aut ostendit q' de'...

Deus semp' est. CAP. VII. H'is aut manifestu' e q'...

In deo no est aliqua successio. CAP. VIII. Et h' aut manifestu' e q'...

Deus est simplex. CAP. IX. Ide et appet q' o'z p'...

In ordie eoz q' sunt pposita simpliciora...

Deus est sua essentia. CAP. X. Est aut vltari' q' de'...

Dei essentia no est aliud q' sui esse. CAP. XI. Uteri' aut nec e q'...

De' no est in aliq' g'ie sic sp's. CAP. XII. Inc et appet q' de'...

Ipole est de' esse gen' alie. CAP. XIII. Uteri' aut ostendit e q'...

De' n' e aliq' sp'es p'dicata d' mlti ididuis. CAP. XIII. Eoz e pole q'...

plib' p'dicata. CAP. XV. Inc et appet q' nec e vni'...

De' no pot' ee aliud p' infinite q'ntitatis...

De' no pot' ee aliud p' infinite q'ntitatis...

De' no pot' ee aliud p' infinite q'ntitatis...

De' no pot' ee aliud p' infinite q'ntitatis...

De' no pot' ee aliud p' infinite q'ntitatis...

De' no pot' ee aliud p' infinite q'ntitatis...

De' no pot' ee aliud p' infinite q'ntitatis...

Deus est infinite virtutis. CAP. XIX. Inc et appet de'...

De' no pot' ee aliud p' infinite q'ntitatis...

De' no pot' ee aliud p' infinite q'ntitatis...

De' no pot' ee aliud p' infinite q'ntitatis...

De' no pot' ee aliud p' infinite q'ntitatis...

De' no pot' ee aliud p' infinite q'ntitatis...

De' no pot' ee aliud p' infinite q'ntitatis...

De' no pot' ee aliud p' infinite q'ntitatis...

De' no pot' ee aliud p' infinite q'ntitatis...

ru qda media: qd rino sit poteta ad esse z n esse. e tu in eis poteta ad vbl. h3 autez sunt corpa celestia q gna...

CAP. LXXV.

Redictas at substantias qz immales dixim: necesse est etia intellectuales ee. Ex b. n. ali...

CAP. LXXVI.

Et h3 at ondit q sunt arbitrio libe. Intellectus n. magis aut appetit sine iudicio sic iudicari...

CAP. LXXVII.

Se at he sube itelligetes qda gdu alijs sb stans pponit: ita et ipas subas nece e ali...

CAP. LXXVIII.

Et qz h3 modu sbe rei e mod' opatois: nece est qz superiores eaz nobili' itelligat: vtpote...

CAP. LXXIX.

Un at no sit i reb' i h3 n3 pcedere sic e iue nif supma i pdictis sbstans q ppingssime...

aiatia puat. ad h3 festu e. n. qd sol' vlia pferat z h3u dines rez z res immales q solu itelligedo pcpit. Im...

CA. LXXX.

Un at ee itelligibile sit sup ee sensibile: sic itellecr' sup sensibile: et at q sunt iferiora i et...

CAP. LXXXI.

Un vo vt d' c' n' e quato suba itellectualia e altioz tato formas itelligibiles vniuersali...

CAP. LXXXII.

Onsiderandum autem q' forme in rebus corporeis p'iculares sunt z male ee habentes: in itellectu vero vles sunt z immales: qd qdem...

in potetis sensituis forme rez p'iculi. na potetis sensituis n nisi p'iculaia cognoscim'. Nece igit fuit hotez...

CAP. LXXXIII.

Inde manifestu sit q' scia rez i itellectu nro no causat p' p'iculaia rez: aut ifluxu aliqrum formaz actu itelligibilium: p se...

CA. LXXXIII.

Ecce e aut h3 p'missa itellectu qd h3 itelligit incorruptibile esse. Un qd qz n. sic opatur h3 qz h3 esse. itellecr' aut h3 operatio...

CAP. LXXXV.

Deinde at aliqz dicit q' itellecr' qd ee icorruptibilis: e h3 sit vnus i oib' hoib': z sic qd p' corruptioez oium hoiz remaet n...

ro non sint in specie vna vt supra et ostendit: sequit q' si alius est intellectus in me z alius in te h3 numer' q' sit et...

si vni intellectui apd oes: sic vni colorati est qd a diuersis inspicitur. v. scdo qz no e neciu si aliqd est idiuindui qd sit itell: in potetia z no in actu: s; b est vez in illis tui qd idiuinduat p maz. Oporet. n. illd qd est itellecui in actu ee imale. Cuius substantie imales: s; sint qdaz idiuindua p se existetia: sunt tñ itellecui in actu. Cuius spēs intelligibiles: q sunt imales: s; sint alie nūo in me z in te: nō pp b pdunt qn sint intelligibiles actu. S; intellectus intelligens p eas: sui obiectū reflectit supra seipsum: intelligendo ipz suū intelligere z spēm qua intelligit. C. Deinde considerādū est qd si ponat vnus intellectus oīuz hoīuz: adhuc est eadē diffi cultas: qz adhuc remāet multatudo intellectui cū sint plu res substantie separate intelligētes. Et ita sequeret s; eoz rōnez qd itellecū essent s; m numerz diuersa z p sequēs idiuindua: z nō itellecū in actu. Idz igit qd pmissa rō si aliqd necessitatis haberet: auferret pluralitatē itellecū um simplr: z nō soluz in hoīb. Cuius cū hec conclusio sit fa: māifestū est qd rō nō ex necitate pcludit. Scda rō sol uis facile si qd consideret diūz itellecūalis aīe ad substan tias separatas. Alia. n. itellecūa ex nā sue spēi hoc h; vt vniat alicui corpi vt forma. Cuius z in diffinitōe aīe cadit corp. Et pp b h; habitudinē ad diuersa corpa diuersifi cant aīe s; numerz: qd nō est i substantijs separatis. Ex qd et pz qūter tertia rō sit solueda. Nō. n. aīa itellecūa ex nā sue spēi h; corpi ptefuit: s; vniuitatē ad ipz. Cuius p hoc qd est vniūitatis diuersis corpiū diuersificat s; numerz: qd etiā manet in aiabus corpiū diuersificat. C. Sunt. n. vniūitatis corpiū diuersis: s; non actu vniūte.

C De itellu agere qd nō ē vnō i oīb. CA. LXXXVI. Ceterū aut qdā h; pcederet intellectum polēz diuersificari in hoīb. postuerit tñ itellm agere vniū respectu oīuz ee. Que qdem opinio h; sit tolerabilior qz pmissa: silib; tñ rōnibus pntari pōt. Est. n. actio itellecū possibilib; recipere intellecta z intelligere ea. actio dūt itellecū agēs facere itellecū in actu abstrahendo ipz. Cuius qz aut hoz huic homini puenit. nā h; hō vt for. vel plato z recipit intellecta: z abstrahit z itelligit abstracta. Idz igit qd tā itellecū possibilib; qz itellecū agēs vniat hūc hoī vt forma. Et sic oporet qd vterq; multiplicet numero s; numerz hoīuz. C. Itē agēs z patiens oīz ee adiuūcē pportioata sic mā z forma. nā mā sit in actu ab agere. Et idē ē qd cuiūlibet pōe passiuē videt pō actia sui gñis. Act. n. z pō vniū gñis st. Itellz aut agēs opat ad polēz: sic pō actia ad passiuā: vt ex dictis pz. Idz igit vniūz ee vniū gñis. Cuius igit itellz polis nō sit s; ee separat: a nobis: s; vniū nobis: vt forma: z multiplicet h; multitudinē homīuz: vt ostēsus ē necesse est etiā qd itellecū agēs sit aliqd vniūz nobis formalr: z multiplicet s; numerum hominū.

C Intellectus possibilis z agēs fundatur in essentia anime. CA. LXXXVII. Cuius aut itellecū agēs z polis nobis formalr vniū: necē ē dicere qd in eadē cēntia aīe cōueniāt. Qd. n. qd alicui vniū formā vniū ei p modū forme subalis: aut p modū forme accidētalis. Si igit itellz polis z agēs vniūtur hoī per modū forme subalis: cū vniū rei nō sit nisi vna forma subalis: ne cesse ē dicere qd itellz polis z agēs pueniāt in vna cēntia forme qd ē aīa. Si vō vniūtur hoī p modū forme accidētalis: nāifestū ē qd nec pōt ee accēs corpi: z ex h; qd opatio nes: eoz sūt absq; orgāo corpalis: vt. s. ostēsus est. Seqz qd vterq; eoz sit accēs aīe. Nā ē at in vno hoīe nisi vna aīa. oīz igit qd itellz agēs z polis in vna cēntia aīe pueniāt. Itē oīs actio que est ppa alicui spēi est a pncipiūz psequē ribus formā qd dat spēm. intelligere aut est opatio. pba hu māe spēi. oīz igit qd itellecū agēs z polis qd st pncipia h; opatiōis. sicut oīuz est psequat aīaz humanā: qd hō h; spēs. Nō autē psequunt ea qd ab ipz. pcedētia in cor pi: qz vt oīuz est pdicta opatio ē sine organo corpalis. cuius aut est pō ei z actio. Relinquit qd itellecū possibilib; z agēs pueniāt in vna essentia anime.

C Qualiter iste due potentie conueniant in vna cēntia anime. CAP. LXXXVIII. Considerādū at reliq; qūo h; possit ee. Cuius n. circa h; aliq; difficultas subouiri. Itellz enim polis ē in pō ad omnia intelligibilia. Itellz at agēs facit intelligibilia in pō ee intelligibilia i actu: z sic opz qd ppetur ad ea in pō sic act: ad pōm. nō vī aut pole qd idē respectu eius dem sit in pō z i actu. Sic igit ipole vī qd i vna subā aīe pueniāt itellz polis z agēs. C. Hec aut dubitatio de fa cili soluit sig; consideret qūter itellz polis sit in pō respe ctu intelligibilib;: z qūter itellz agēs faciat ea ee in actu. Est enī itellecū polis in pō ad intelligibilia s; qd nō h; i sui nā aliqūā determinatā formā rez sensibilib;: sicut pupl la est i pō ad oēs colores. Inqūtu ergo fantasmatā a reb; sensibilib; abstracta: sunt similitudines determinatāz rerum sensibilib; cōparat ad itellm possibilib;: sicut act: ad pōz. Sed tñ fantasmatā sunt in potetia ad aliqd qd aīa intel lectua h; in actu. s. ee abstractū in mālib; pōtitiōib;. Et qūtu ad hoc aīa itellecūa cōparat ad ipaz vt act: ad po tetiā. Nō est aut icōueniēs qd aliqd respectu eiusdē sit in actu: z i potetia s; diuersa. Idz opotet hōc. n. nālia corpa agūt z patiunt adiuūcē: qz vtrūq; ē in i potetia respectu alteri. Sic igit nō ē icōueniēs qd eadē aīa itellecūa sit i potetia respectu oīuz intelligibilib;: put ponit in ea itellz polis: z cōparet ad ea vt act: put ponit i ea itellz agēs. Et hoc manifestū appēbit ex mō quo itellz facit itelligi bilia in actu. Nō. n. itellecū agēs: sic facit intelligibilia in actu qd ab ipso effluat i itellecū possibilib;. Sic. n. nō idē gerem fantasmatib; z sensū ad itelligēdū: s; facit itelli gibilia in actu abstrahēdo ea a fantasmatib;: sicut lumē facit quodāmodō colores i actu: nō qd habent eos apd se: sed inqūtu dat eis quodāmodō visibilitatē. Sic igit estimā dūz est vna ee aīaz itellecūa qd caret naturis rez sensibi bus: z p eas recipe p modū itelligibilib;: que fantasma ta facit intelligibilia in actu abstrahēdo ab eis spēs intelli gibiles. Cuius potetia ei s; quā est receptiua itelligibilib;: spēs dicit itellz polis. potetia aut eius h; m quā abstra hit spēs itelligibiles a fantasmatib; vocat itellz agēs: qd ē qd qdā lumē itelligibile: qd aīa itellecūa picipat ad imitationē supiorz subāz intellectualiū.

C Oēs pōe in cēntia aīe radicanf. CA. LXXXIX. Cuius solū aut itellecū agēs z polis in vna cēntia aīe humane pueniūt: s; etiā oēs alie potentie que sunt pncipia opationūz aīe. Omnes. n. h; potentie quodāmodo i aīa radicanf. qdā qdem sicut potetie vegeta tatiue z sensitiue ptis in aīa sunt sicut in pncipio. in pū eto aut sicut in subo: qz earum operationes. z iūcti sunt: z non solū anime. Quis est enim actio, est potentia. Quēdā vō sunt in aīa sicut in pncipio: z in subo: qz eo rū opōnes sunt aīe absq; orgāo corpalis. Et h; sunt pōe i itellecūe ptis. Nō est aut pole ee plures aīas i hoīe. Idz igit qd oēs potetie aīe ad eandē aīaz ptineant.

C Vnca ē aīa in vno corpe. CAP. LXXX. Cuius aut ipole sit esse plures aīas in vno corpe sic pbaf. z manifestum ē. n. aīaz esse formam corpiū subalem hābētis aīam ex hoc qd p animaz animatū gen; z spēm fortit. Impole est aut plures for mas subales eiusdē ee rei. Forma. n. sub lis in hoc differt ab accidētali: qz forma subalis facit ee hoc aliquid simplr. forma aut accidētalis aduenit ei qd tā est hoc aliquid: z facit ipsūz ee qle vlt qūtu: vel qūter se ha bena. Si igit plēs forme subales sint vniū z eiusdē rei aut pma eaz facit hoc aliquid: aut nō. Si nō facit h; aliqd nō est forma subalis. Si aut facit hoc aliquid. qd oīs forme pntes adueniūt ei qd tā est hoc aliquid. Nulla igit pntuz erit forma subalis: s; accidētalis. Sic igit pz qd ipole ē for mas subales ee plēs vniū z eiusdē rei. Itē igit possibi le est plures aīas in vno eodē ee. Adhuc pz qd hō dī vi uens h; m qd h; aīaz vegetabile. aīal aut h; m qd h; aīaz sen sitiuā. hō aut h; qd h; aīaz itellecūa. Si igit sunt tres aīe

i hoīe. s. vegetabilis sensibilib; z rōnalis: seqz qd hō h; aīa am aīaz ponat in gnerz s; m aīaz spēs fortit. Hoc aut est ipole. Sic. n. ex gne z dīa nō feret. vniū simplr: s; vnuz p accēs. vlt qū agregatiū: sicut musici z albi: qd nō ē esse vniū simplr. Necesse est igit in hoīe vna tñ aīam esse. C. Rationes que videntur pbare qd in homine sint plu res anime. CAP. LXXXI.

Ident aut qdā hūc sine aduersari. Idz mo qdem: qz dīa pparat ad gen; vt for ma ad māim. aīal aut est gen; hoīs: rōna le aut est dīa pstitutiua eius. Cuius igit ani mal sit corpi aīati aīa sensitua: vt qd cor pi aīati aīa sensitua adhuc sēpō respe ctu aīe rōnalis: z sic aīa rōnalis ee aīa aliā a sensitua. C. Itē itellecū nō h; organū corpalē. Sensitiue aut potē tie z nutritiue h;nt organū corpalē. Impole igit vī qd ea dē aīa sit: z itellecūa z sensitua: qz nō pōt ee idē sepatū: z nō separatū. C. Adhuc aīa rōnalis ē corruptibilis: vt. s. ostēsus ē. vegetabilis aut aīa z sensibilib; sunt corruptibi les: qz sunt act: corruptibilib; organoz. Nō igit eadē aīa ē vegetabilis z sensibilib;: z rōnalis cū ipole sit idē ee corruptibi le z incorruptibile. C. s. Ignatiōe hoīs appet vīa qd ē p aīaz vegetabile aīqz pceptū apparet ee aīal p sensū z motū: z p dēmonstrā aīal ee p motū z sensū qz hēat itel lectū. Si igit ē eadē aīa p qz pceptū p vniū vīa plante. 3. vīa aīalis. z 3. vīa hoīs. seqz qd vegetabilis sensibilib; z rōnalis sint ab exteriori pncipio: vlt etiaz itellecūa sit ex virtute que est in semine. C. Itē qz aut hoz videt icō ueniēs: qz cū opatiōes aīe vegetabilis z sensibilib; nō sint sine corpore earū pncipia sine corpe possunt ee. Ope ratio at aīe itellecūe ē sine corpe. Et sic ipole videt qd aliq; vīus in corpe sit eius cā. Impole igit videt qd eadē aīa sit vegetabilis: sensibilib; z rōnalis. C. Solutio rōnū pmissarū. CAP. XCII.

A Dū igit dubitatioes tollēdas considerā dū est. qd sic in numeris spēs diuersifican tur p h; qd vna eaz sup alterā addit: ita etiā i reb; mālib; vna spēs aliā i pfectio ne excedit. Quicquid. n. pfectiōis est in corpiū: in aīatis. hoc h;nt plate z adhuc ampli. Et rursus qd h;nt plate h;nt aīalia z aliquid plus. Et sic quousq; veniat ad hoīem qd ē pfectissim; iter crea turas corporeas. De aut qd est impfectum se habet vt mā respectu pfectiōis. Et h; qd ē diuersis manifestū ē. Nā eleūta sunt mā corpiūz silū pūū: z rursus corpa sil iūz corpiūz sunt mālia respectu aīaliū. Et sil i vno z eo dēz considerādū ē. Nō. n. in reb; mālib; ad altiorē gradūz pfectiōis. attingit pūūā formā h; qd qd pfectiōis pūūē ife riori nāe. Et p eadē h; id qd eadē de pfectiōe supaddit: sicut plate p suā aīaz h; qd sit subā: z qd sit corpa. z vltēri us qd sit aīatiū corpiū. Alia aut p suā aīaz h; h;ec oīa z vl tra qd sit sentēs. Nō aut sup h;ec oīa h; p suā aīaz qd sit in telligēs. Si igit i re aliq; consideret id qd ad iferlorz gra dūz pfectiōez ptinet. erit māle respectu ei qd ptinet ad pfectiōne supioris gradūz: puta si consideret in aīali qd h; vīa plate: h; ē quodāmodō māle respectu ei qd pertiet ad vīa sensitua qd est ppa aīali. Bēn; aut nō ē mā. Nō enī pdicāret de toto: s; ē aliqd. a mā sumptū Bēnoatio enī rei ab eo qd ē māle i ipz ē gen; ei. Et p eūdē modū dīa sumit a forma. Et pp h; corpi vniū seu aīatiū ē gen; aīal sensitibile aut dīa cōstitutiua ipi. Et sil aīal ē gen; hoīs z rōnale dīa pstitutiua ei. Idz igit forma supioris grad; h; in se. oēs pfectiōes iferloris gradūz: nō est aliā forma pūūē a qua sumit gen;: z a qd sumit dīa: s; ab eadēz for ma h; qd h; iferloris gradūz pfectiōne sumit gen; h; vō qd h; pfectiōes supioris gradūz sumit ab ea dīa. Et sic pz qd gñis aīal sit gen; hoīs: z rōnale sit dīa pstitutiua ei: nō tñ opz qd sit i hoīe aliā aīa sensitua: z aliā itellecū ua: vt pma rō obiectab. C. Der eadē aut appet solū se cūde rōna. Dicit ē. n. qd forma supioris spēi pphēdit i se oēs iferlorz gradūz pfectiōes. Considerādū ē aut qd tā to spēs mālis est altior: quāto mīn; fuerit māe subiecta. Et sic opz qd quāto aliq; forma ē nobilior tāto magis sup

māz eleuet. Cuius aīa humana qd est nobilissima māliū for: māz ad sumū eleuatiōis gradūz ptingit vt. s. h; h;at opa tiōne absq; cōicatiōe māe corpalis. Cuius qd eadē aīa infe riorz gradūz pfectiōes pphēdit: h; nūpūmū. z opatio nes in qd cōiciat māe corpalis. z manifestū ē aut qd opa tio pcedit a re h; m ei vīute. Idz igit qd aīa humana h;at aliq; vires sine potētias qd sunt pncipia opatiōnū: qd exer cet p corpi: z has oīz ee act: aliq; pūū pūū. Et h; sunt potētie vegetatiue z sensitiue ptis. Idz ē aliq; potētias que sunt pncipia opatiōnū: qd sine corpe exercent. Et h; sunt itellecūe ptis potētie qd nō sunt act: aliq; organo ruz. Et iō itellecū tā polis quā agēs dī sepat: qz nō ha bent organa quoz sunt act: sic vīsus z audit: s; sunt h;nt in aīa qd est corpiū forma Cuius nō opz pp h; qd itellecū dī cif sepat: z caret organo corpalis. nō autē sensus qd aīa sit aīa itellecūa z sensitua i hoīe. Ex quo etiā pz qd nec ex hoc cogimur ponere aliā aīaz itellecūa: aīa sensitua. in hoīe: qz aīa sensitua est corruptibilis itellecūa: icorruptibilis: vt aliā rō pcedebat. esse enī icorruptibile cōpēt itellecūe partū in qūtu est sepa. Sicut igit in eadē cēntia aīe fundatur potētie qd sunt sepa: vt dicitur est. z nō sepa: tēta nihil pibet quāsdā potētiaz aīe siml cū corpe deficere: qdā aut icorruptibiles ee s; etiā pre dicta pz solū qūter obiectiōis. Nā oīs mor; nālis paulatiz ex ipfecto ad pfectū pcedit: qd nō at accidit i altera tiōe z gnatiōe. Nā eadē qūtas suscipit magi z mīn;: z iō alteratio qd ē mor; in qūitate vna z pūūa exis de pō ad actū pcedit de ipfecto ad pfectū. Forma vō subalis nō recipit magis z mīn;: qz ee subale vniūcūm qz ē diuisi biliter se h;nt Cuius nālis gnatiō nō pcedit pūūe p multa media de ipfecto ad pfectū. S; oīz ee ad singulos grad; pfectiōis nouā gnatiōez corruptionē. Sic igit i gnatiō ne hoīs pceptū qdēz pmo vniū vīa plate p aīaz vegeta bilē. Deinde remota hac forma p corruptionē: acqrit qua dā aīa gnatiōe aīaz sensibilib;: z vniū vīa aīalis. Deinde remota hac aīa p corruptionē: introducit forma vltia z cō pleta: qd est aīa rōnalis cōprehēdens i se qcquid pfectio nis in precedentibus formis erat.

C De productione anime rationalis: qd non sit ex tradu ctione. CAP. XCIII.

H Ec aut vltima z cōpleta forma. aīa rō nalis nō educit in ee a vīute que est in se mine: s; a superiorū agēte. Cuius. n. que ē in femine est virt; corpiūz cūmūda. Alia. n. rōnalis excedit oēs corpiūz nāz z vīute: cū ad ei; itellecūale opatiōem nullūm corpi ptingere possit. Cuius igit nihil agat vīra suā spēs: eo qd agēs est nobilior patētēz facies facto. impossibile est qd virtus alicuiū corpiū pducatur aīaz rōnale. Itē qz igitur vīa qd ē in femine. Adhuc h; qd vniū qd h; h;ec de nouo: sic de nouo ppetit ei fieri. nā ei; ē fieri cui; ē z ee. Ad h; enī aliqd sit: vt sit. Et sic igit qd h; m se habent ee ppetit p se fieri: sicut accidētib; z formis mālib;. Alia aut rō nalis h; se h; ee: qz h; se h; opatiōne: vt ex dictis pz. Itē igit rōnalis h; se ppetit fieri. Cuius igit nō sit pposita ex mā z forma: vt. s. ostēsus ē. seqz qd nō possit educi in ee: nisi p ereationē. Solū at dei ē creare: vt. s. ostēsus ē. A solo igit tur deo aīa rōnalis in ee pducit. Hoc etiā rōnabilr acci dit. Cuius enī in artibus adiuūcē ordinatis qd supmā ars educit vltimā formā. artes aut iferiores disponūt ma teriā ad vltimā formā. z manifestū est aut qd aīa rōnalis ē vltima z pfectissima forma quā pōt psequi mā gnābi liuz z corruptibilib;. Cōueniētē igit nālia agētia iferio ra causant pcedentes dispōnes z formas. supremū vō agēs. s. de; causat vltimā formā qd est aīa rōnalis.

C Aīa rōnalis nō ē de suba dei. CAP. XCIII.

N On tñ credēdū ē aīaz rōnale ee dī suba dei h; qdā errorē. Dicitur ē. n. sū p. qd deus simplex z idiuinduis ē. Nō igit aīaz rōnale corpi vniū qd eadē aīa subā sepa dō Itē ostēsus ē supia qd ipole ē deū ee formam alicuiū corpiū. aīa aut rōnalis vniū corpi:

vt forma. no igit est de suba dei. Adhuc ostendit est su...

illa que dicunt in ee a virtute extrinseca sunt ime...

his aut que sup ostensa sunt ex necessitate...

si p creatione a deo imediate sunt. Adhuc...

et illud qd pexisteret haberet aliqua forma: z sic oportet...

causa malis. Si tñ ma pexistes elementis haberet forma...

alia oportet et qd vni eorum esset alijs pus in eodē...

ma pcedes forma elementi haberet. Opz igit etia ipsa...

Relinquitur igitur qd per creationem solum a deo...

deus non agit naturali necessitate: sed a voluntate.

hoc aut ostendit qd deus in esse pdu...

no nali necessitate: s; voluntate. Adhuc...

no nali agere non enim mediate nisi...

formā. forma aut nalis p qua nali aliqd...

agit vni vna est: forme aut intellectue p qd aliqd voluta...

te agit sunt plures: cum igit a deo imediate plura pdu...

caus in ee: vti ostendit manifestu est: qd deus in ee res...

pduxit voluntate: z no naturali necessitate. Adhuc...

per intellectū z voluntatē est pus in ordine agentū agēte per...

necessitate nature. nā agēs p voluntatē pstituit sibi finem...

ppter que agit. agens aut naturale agit pppter finē sibi ab...

alio pstituit. Adhuc manifestu est aut ex pmissis deū esse pmi...

agēs. Et igit agēs p voluntatē: z non p necessitate nature.

Ratio probans motum ab eterno fuisse z solutio ei.

Adet aut qd si deus voluntate etna z imuta...

bili nouū effectū pducere possit: qd tñ oportet...

q nonū effectū aliquis morus pcedat. No enim videm...

q voluntas illd qd vult facere retardet: nisi pp aliqd qd nunc est: z...

cessat in posterū: vel qd no est z expectat futurū: sic hō in...

estate h; voluntatem: vt induat se aliquo idumeto: qd tñ ad p...

seis iduere no vult: s; in futurū: qz nūc est calor: qui cessabit...

frigore adueniente in posterū. Si igit deus ab eterno voluit...

aliquē effectū pducere: no ab eterno pduxit. vt qd vel aliqd...

expectaret futurū: qd no dū erat: vel eēt aliqd auferendū: qd tūc...

erat. Neutq aut hōz sine motu ptingere pōt. Cū igit qd a volūtatē...

pcedere no possit effectus alijs pduci in posterū: nisi alio...

quo motu pcederet: z sic si voluntas dei fuit eterna de rez...

pductione: z res no sunt ab eterno pducte: opz qd eaz pductionē...

pcedat motus: z p pns mobilia. Que sū a deo pducta sunt: z no...

ab eterno: itez opz pexistere alios morus z mobilia vsqz in...

infinitū. Adhuc aut obiectio solutio facile pōt ppendi: si qd dīa...

consideret vliis z particularis agētis. nā agēs p particularē...

actionē pportioatā regule z mēsure qua agēs vlt pstituit. Adhuc...

qdē in cūilib; apper. nā legislator pponit legē qd regulā z mēsurā...

fm qua indicari opz ab aliquo particulari iudice. Tpus autem est...

mūdi esse vel fieri: aut no pole. Si autē no pole erat esse...

vel fieri. Ad aut ipossibile est fieri: necesse est no fieri. Ne...

cessante igit mundus no esse factus: qd; cuius manifeste sit...

falluz necesse est dicere: qd si mūdus in cepit eē postqz non...

fuerat: qd possibile erat ante qz eēt ipis esse vel fieri. Erat...

igit aliqd in potētia ad fieri: z eē mūdū. Ad aut est in potē...

tia ad fieri z esse alicuius: est mā eius: sicut lignū se habet...

ad scānū. Sic igit videt qd necesse est māi semper fuisse etiā...

si mūdus semp no fuit. S; cū ostēdit supra qd etiā mā no est...

nisi a deo pari rōne fides catholica no pstat materia esse eterna:...

sicut nec mūdus eternū. Oportet. n. hoc modo exprim in ipis...

rebus calitatez diuina: vt res ab eo pducte esse inciperēt...

postqz no fuerāt. Hoc enīz euidenter z manifeste ostēdit eas...

non a seipsis esse: sed ab eterno auctore. Non enīz pmissis...

rōnibus artamur ad ponēdum eternitatez māe. Non enīz vniuersalis...

reruz pductio ppe mutatio dici potest. In nulla enīz mutatioe...

subiectū mutatiois per mutatioē pductur: qz no est idēz subiectū...

mutatiois z terminū: vt dicitur est. Lūz igit vniuersalis pductio...

reruz a deo que creatio dicit se extendat ad oia que sunt in...

rebus: pductio rationes mutatiois ppe habere no potest: etiāz...

si res pducantur in esse postqz no fuerāt. Esse enim post no...

esse: sed per creatioē: que vere mutatio non est: sed quedā...

quod agit. Dūmū aut volūtas diuine voluntatis est eius...

bonitas: vt ex supioribus patet. Necesse est igitur omniū...

reruz facturūz a deo vltimūz finem diuinaz bonitates esse.

Itēz finis gñatiois vniuersaliūz rei gñate est forma eiusdem...

hac enīz adepta generatio quiescit. vniūquodqz enīz generatur...

sive per artes sive per naturā fm suā formāz similitur aliquo...

modo agēti. nā omne agens agit aliquo modo sibi simile. Domus...

enī que est in mā pcedit a domo que est in mente artificis.

In nālibus etiāz homo generat homines. Et si aliquid sit...

genitū vel factū fm naturāz qd no sit simile generatū fm...

speciez: similitur tamē suis agentibus: sicut ipse perfectus...

perfecto. Ex hoc enīz ptingit qd generatur generanti fm spēm...

no similitur: qz ad eius perfectāz similitudinez no possit...

peruenire: sed aliquid eam imperfecte participat: sicut animalia...

z plante que generantur ex virtute solis. Omnium igitur que...

sunt finis generationis sive perfectionis est forma facientis...

vel generantis: vt. s. ad eius similitudinez perueniat. Forma...

autēz pmi agentis. s. dei non est aliud qd eius bonitas. Dicitur...

igit oia scā sunt: vt diuine bonitati assimilētur. Diuina...

assimilatio est cā diuinitatis in reb; CA. CII. Hoc igitur...

sine accipienda est ratio diuinitatis z distinctionis in reb;...

quia enīz diuinaz bonitates perfecte representari impossibile...

summi boni: sic z ens qdlibet e silitudo pmi entis. Igr motus z actio cuiuslibet rei tedit in assilatioes bditatis dine. Cuius si sint multa agentia ordinat hinc nece est qd ois agens actioes z motus ordinant in bonu pmi agens: sic in fine vltimu. Cui n. a supiori agente inferiora agentia moueant: z ois moues moueat ad fine pmi: opz qd actioes z motus inferior agenti tendat in finem pmi agens sic in exercitum oium ordinu actioes ordinant: sic in vltimu ad victoriam que est finis ducis. Quis at e supra qd pmi moues z agens est de: finis aut ei no e aliqd qd sua bonitas: vt et supra ois suz est. Nece est igitur qd oes actiones z motus qruicqz creaturaz sint pp diua bonitate: no qde candam: neqz agendaz sz suo mo acqreda: pncipado sigda aliqua silitudinem ei. Dine aut bonitate silitudinez res create p suas opationes diuersimode psequunt: sic z diuersimode fm sui ee ipsaz repntat. Cuiusmodi qz n. opaz sz qd est: qz igit ois creaturis coe e: vt diua bonitate repntet in qz n. silitudo oib: coe est: vt p opationes suas psequant diua silitudine in puatione sui esse: z coicatio e sui ee ad alter. Cuiusmodi n. creaturaz sua opatio e p qde se in ee pfecto fm qd e pole pseruare nit in q suo mo tedit in silitudine dine ppetuitatis. 2o vero p suas opationem vnaqueqz creatura suuz esse pscm alteri coicare conat sz suuz modu: z p h tedit in silitudinez dine calitatis. Sz creatura ronalis p sua opatione tedit in diuina silitudine: singlari qda mo pcceteris: sicut z pcceteris creaturis nobili: ee hz. Esse n. creaturaz ceteraz cum sit p mam pstricu z finituz: vt finitatem no heat: nec actu: nec po. Ois vo na ronalis finitatem hz: vel actu: vt po: fm qd intelligi continet in se intelligibilia. In nobis igitur intelligibilia na in suo p ee pcceteris: est in po ad sua intelligibilia: qd sunt finitatem finitatem quadam hnt in po. Cui itells est spes spsz: qz no hz tui spem determinatam ad vnu: vt lazpis: sz spsz ois spsz capace. Na vo intellectual in deo finitatem est i actu: vt pote i se phabes totu entis pfectioes: vt supra ois hz est. Creatura vo alie intellectuales medio mo se hnt iter pmi z actu. Tedit igitur intellectualis creatura per sua opationem in diua silitudine no in h soluz qd se i ee conseruet: vt sui ee qdam coicado multiplicet: sz vt in se ha beat actu qd per nam in po hz. Est igitur finis intellectualis creatura que p sua opationem psequit vt intellectus ei to: taliter efficiatur in actu: fm oia intelligibilia que in po hz fm hoc enim maxime deo filis erit.

De duplici po cui in reb rident duplex intellectus: z quis sit finis intellectualis creature. CAP. CIII. Et aut aliqd i po dupli vno mo nall respct eoz. sz qd p agens nalle pnt reduci in actu. Alio mo respct eoz qd reduci no pnt in actu per agens nalle: sz p aliqd aliud agens: qd qde i re bus corpali appet. Qz n. ex puero fiat vir est in po nall: vel qd ex fe fiat aial. sz qd ex ligno fiat scanu vel ex ceco fiat videns: non est in po nall. Sic aut z circa intellct nuz accidit. Est n. intellectus nri in po nall respct quorundaz intelligibilium: que. s. reduci pnt in actu per intellctm agentez qui est fm in actu nobis: vt p ipm efficiatur intelligetes in actu. Est aut ipse nos vltimu fine pseq p h qd itells nri sic reducat in actu: na virt intellectus agentis est. vt fantasmata qd sunt intelligibilia in po faciat intelligibilia in actu. vt ex supiorib: pz. Fantasmata aut sunt accepta p sensuz. Der itellctm igitur agere itells nri in actu reduci tur: respct huz intelligibilium in qz notitia p sensibilia possunt deuenire. Imposse est aut tali cognitione vltimu hoi fine pster. Na vltimo fine adepto desideriu nalle gescit. Quatuor qz aut aliqs pnciat intelligedo hz pdictu moduz cognitionis qd a sensu sciam pncipim: adhuc remanet nalle desideriu ad alia cognoscenda. Adulta n. sunt ad qd sensus ptingere no pot: de qb: p sensibilia no nisi modica notitiam accipe possunt: vt forte sciam de eis qd sunt: no aut quid sint: eo qd subz imallu qd itates alterius gnt sunt: qd durant: rez sensibilia: z eas qd iponantur trascedentes. Circa ea et qd sub sensu cadunt multa sunt qz ronez co gnoscere p certitudine no possunt: sz qd runda qdez nullo mo: qd ruda vo dicit. Cui temp remanet nalle desideriu respct pfectiois cognitionis. Imposse est aut nalle desideriu ee

vanu. Cosegmur igit vltimu fine in h qd itells nri fiat in actu aliqd sublimiori agente sz it agens nobis pnale: qd gescere faciat desideriu: qd nobis inest nalle ad sciendu. Tale est at in nobis sciendu desideriu: vt cogscetes effici desideremus cogscere cam: z in qcuqz re cognitis qbuscuqz ei circumstantijs no gescit nri desideriu quisqz eius eentiam cognoscant. No igit nalle desideriu sciendu pt getari in nob quisqz pma cam cogscant: no qcuqz mo: sz p ei eentia. Prima aut ca de est: vt ex supiorib: pz. Est igit finis vltimu intel lectualis creature deuz p essentialis videre. Cuius finis vltimu intellectualis creature est deuz p eentia videre. z quomo hoc possit. CAP. CV. De aut quo pole sit pcceteris ee. Ad hnt est aut qd cu itells nri nihil cognoscant: nisi p aliqua spsz ei: ipole est qd p spsz rei vni: cogno scat eentia alteri: z qd magi spsz p qua cogno scit itells pl: distat a re cognita: tato itel lecto nri impfectionem cognitionem hz de eentia rei illi: vt puta si cogscere boue p spsz asini: cogsceret ei eentia ipse. sz qz ad gen: ut magi aut ipse pfecte sz cogsceret p lapide: qd cognosceret p gen: magi remotu. Si aut cogno sceret p spem alie rei qd nulli boui coicare in gnt nullo mo eentia bouis cogsceret. Ad hnt est at ex supiorib: qd nullu creatu coicat cu deo in gnt. Der quacuqz igitur spsz creatu no solu sensibile: sz intelligibile deo cogscit per eentiam no pt. Ad h igit qd ipse deo p eentiam cogscat: opz qd ipse deo fiat forma itells ipm cogscens: z pugnat ei no ad vna naz pntuenda. sz sic spsz intelligibilis intelligeti. Ipse n. sic est suu ee. ita est sua vitas: qd est for itells. Nece est at qd ois qd psequit aliqua formam: psequat dispone aliquaz ad formam illa. Intellectus aut nri no est ex ipa sua na in vltima di spositione exis respct forme illius qd est vitas: qz sic a fm ipam asseget. Opz igit qd eam psequit: z aliq dispone de nouo addita eleuet qua dicitur glie lumē: qd gde itells nri a deo pscit: qd sol fm sua nam hac ppriam formam hz: sic nec dispone caloriz ad formam ignis pt ee nisi ab igne. z de h lumine in po. sz. In lumine tuo videbimus lumen. Cuius nalle desideriu gescit ex diua visione per essentialiam in qua beatitudo consistit. CAP. CVI. De aut fine adepto necesse e nalle desideriu ge tari: qz eentia diua qd mo pdicta coniungit in tellectu deuz videtur: est sufficiens fm oia co gnoscenda z fons totu bonitatis: vt nihil restare possit ad desideriu. Et h etia est pfectissim modus diua silitudine psequedi: vt. sz p cogscam: eo mo qd se ipse cogscit. sz p eentiam suam: sz no p pccetera: mo ipm: sic ipse se cogscit: ipm: p aliqua pte ei: ignore: mo: cu prem no heat: sz qz no ita pfecte ipm cognoscim: sicut cogscibilis est: cu vt itells nri in intelligedo no possit adeqri vitati ipi: fm qua cogscibilis est: cu ei claritas: seu vitas sit finitatem: itells aut nri finitatem: itells aut ei finitatem: sic z veritas ei: z o ipem se cogscit qzuz cognoscibilis est: sicut pclusionone demfabilis ille pprehedit qd ea p demon strationez cogscit: no aut q cogscit ea impfectioni mo. s. per rone pbabile: z qd vltimu finem hois dicim: beatitudinem: in h pstitit hois felicitas sine btitudo: qd deuz videtur p e sentia: sz in pfectioe btitudinis multu distat a deo: cu hac btitudine deo p sua nam heat. ho vo ea psequatur p diu nis luminis pncipationez: vt supra dictum est. Cuius motus in deuz ad btitudine cosequedi assimilaf motu nalli: z qd de btitudo est i actu intellectus. CAP. CVII. Consideradu eat qd cu pcedere de po i actu: vel sit motus: vt sit motu: circa pcessuz h btitudinis: psequeduz sit hz: sicut in motu vel in mutatioe nall. In motu n. nalli. p gdez pcceteris aliq pccetas p qua pportioatur: vt inclinaf mobile ad tale fine sic grauitas in terra ad hoc qd ferat deorsuz. No n. moueret aliqd nalliter ad certu finem nisi heat pportioem ad illuz. 2o aut pcceteris ipse motus ad fine. 3o aut ipa forma vltima. 4o aut qes in forma vel i lo co. Sic igit i intellectuali motu ad fine. pmi qde est amor inclinans in fine. 2o aut e desideriu qd e qd motus in finem: z opationes ex tali desiderio puenietes. 3o aut e ipa forma

qua itellectus psequit. 4o aut e delectatio pseques que nihil est aliud qz finis voluntatis in fine adloc. Sic igit nallis gntionis gntis est forma z motus localis loc: no aut qes in forma vltima: sz h est pcceteris: z multo min: motus est finis vltima ad finem: ita vltimu finis creature intellectualis est videre deum: no at delectari in ipo: sz h e pcceteris finis: z qd pcceteris ipm. Et multo min: desiderium vel amor pot ee vltimu finis: cu ee h an finem heat. De errore poneti felicitate i creaturis. CAP. CVIII. Anifestu est qd qd felicitas falso agnuda qnt in qbuscuqz pter deuz qrat: sicut i voluptatib: corpali: qd sit z brutis coes: sicut i diuinijs q ad pseruationem hntu ppe ordinat: qd cois finis ois entis creati: sicut in pcceteris qd ordinat: sicut i coicada pfectionem suam alij. qd et dixim: oib: esse coe: sicut in honozib: vt fama qd alicui debent fm qd finis ia hz vt ad fine bni dispone: est: sz nec in cognitione quartu: cuqz rez et supra hoiem existentem cum in sola diuina cognitione desideriu hois quietetur. Cuius solus deus est bonus per eentiaz: creature vero per participationem. CAP. CIX. Premissa igitur appet qd diuersimode se habet ad bonitatem deo z creature fm duplicem modu bonitatis q in creaturis pot pcceterari. Cui n. bonu heat rone pcceteris z finis fm duplici pfectione z finis creature attendit duplex eius bonitas. Attenditur n. quedam creature pfectio fm qd in sua na pcceterat: z h est finis gntionis aut factionis ipi. Alia vo pfectio ipi attendit qua psequit p sui motu vel opationem: z h finis motus vel opationis ipi: fm vtraqz vo creatura deficit a bonitate diua. naz cum forma z esse rei sit bonuz z pfectio ipi fm qd in sua na pcceterat suba coposita neqz est sua forma: neqz suu ee: suba vo sim plex creatura: z h sit ipa forma no suu ee. Deo vero est sua eentia: z suu esse vt supra ostium est. Sicut et ois creature psequit pfecta bonitatem ex fine extrinseco. Pfectio n. bonitatis pstitit in adeptioe finis vltimi. Finis aut vltimu cuiuslibet creature est ex ipz qui est diua bonitas: qd dem no ordinat ad vltimo finem. Relinq igit qd deo mo: dis oib: est sua bonitas z eentia: bon: non aut creature simplices: qz no sunt suu eentia: qd ordinant ad aliqd extrinsecu: sic ad vltimu finem. In subijs vo ppositis: manifestu est qd nullo mo sunt sua bonitas. Solo igit deo est sua bonitas: z essentialiter bonus. Alia vo dicuntur bona fm participationem aliqua ipina. Deo deo no pt sua bonitate amittere. CAP. CX. Et h aut appet qd deo nullo mo pot deficere a bonitate. Qd n. alicui eentia: iest: no pot ee ab ee: sic aial no pot ab hoie reoueri: neqz igit deuz pole est no ee bonu. Et vt magi ppo: vtra mur exemplo: sicut no pot ee qd homo no sit homo: ita non pot esse qd deus non sit pfecte bonus. Cuius creatura possit deficere a sua bonitate. CAP. CXI. In creaturis aut pcceteradu est quali possit ee bonitatis deficiu. Ad hnt est aut qd duob: modis aliq bonitas inseparabilis inest creaturis. Cuius mo ex h qd ipa bonitas est de eentia ei. Alio mo ex h qd est determinata ad vnu. Primo ergo modo subijs simplicibus ipis bonitas que est forma inseparabilis se hz ad ipas: cu ipse eentia: sunt forme. 2o aut mo: bonu qd est ee amittere no pnt. No eni forma est sicut ma qd se hz ad ee: z no ee: sz forma psequit ee: z si ee no sit ipm ee. Cui pz qd sube simplices bonu nae in qua substituit amittere no pnt: sz imutabilis se hnt in illo. Substantie vo ppositae: qz no sunt sue forme: nec suu ee. bonum nae amissibilis hnt: nisi in illis in qb: po mae no se hz ad di uersas formas: neqz ad ee z no ee: sic i copib: celestib: pz. Cuius dicitur a bonitate sz suas opationes. CAP. CXII. Et qd bonitas creature no solu considerat fm qd in sua na substituit: sed pfectio bditat ipi: est in hoc qd ordinat ad fine: ad fine aut ordi natur per suam opationem: restat considerare qto creature de efficit a sua bonitate fm su-

as operationes quibus ordinantur ad finem. Cui p con sideradu e qd de opationib: nallis idē e iudiciu: sic z de na: que est eaz fm. Cui qz na deficiu pati no pot: nec in opa tionibus eoz nallis defectu accidere pot: qoz aut na de defectu pati pot: et opationes eoz dicitur contingit. Cui de in subijs incorruptilib: sicut in corporeis sicut in corporeis nullu deficiu nallis actiois ptingere pot. In angelis n. sz vltus nallis manet potens ad suas opationes exercendas. Sicut motus corpore celestium: qd exorbitare inuenitur. In corpib: vo inferiorib: multi deficiu nalluz actionum contingit: pp corruptioes: z deficiu in naturis eoz accidit. Sz defectu n. alic: nallis pncipij contingit plantarum sterilitas: monstruositas in generatione animalium: z alie hz inordinationes. De duplici pncipio actionis. z quomodo aut in quibus pot defectus esse. CAP. CXIII. Cui at qda actioes: quaz fm no est na sz vo luntas: cui oib: est bonu: z finis quide pncipaliter: scdario aut qd est ad finez. Sic igit se het opatio voluntaria ad bonum: sicut se hz naturalis opatio ad formam: p qua rez agit: sic igit deficiu nalluz actionu accidere no pot in illis que no pcceterat deficiu fm suas formas: sed solu in corruptibilibus quoz forme deficere pnt: ita voluntarie actiones defice re pnt in illis in qb: voluntas pot a fine deficere. Sicuti aut no pot voluntas a fine deficere: manifestu est qd hz deficiu voluntarie actiois ee no pot. Voluntas aut deficere non pot respct boni qd est ipi: volentia na. Quilibet n. res suo mo appetit suuz ee pcceteri qd est bonu vniuersaliusqz. Respectu boni vero exterioris deficere pot: bono sibi pnali cotera. Cui igit volentia na est vltimu finis voluntatis ipi: in hoc deficiu voluntarie actiois contingere no pot. h aut solu de i est. Na ei bonitas: qd est vltimu finis rez e sua na. Alioz at volentia na no est vltimu finis voluntatis eoz. Cui pot in eis deficiu voluntarie actiois contingere: p h qd voluntas remanet fixa in pprio bono no tendendo vltimu in summu bonu: qd est vltimu finis. In oib: igit subijs intellectualibus creatis pot defectus voluntarie actionis contingere. Cuius noie bti: vt mali itelligat in reb. CA. CXIII. Sicut hic consideradu qd sicut noie boni intel ligitur ee pcceteri: ita noie mali nihil aliud intel ligit qz pcceteri ee pcceteri. Qz vo puatio pcceteri accepta e ei: qd natu ee: z qui natu ee: z quo na tu est hri: manifestu ee: qd ex h aliqd deo mali qd caret perfectione qua dz hre. Cui ho si vltu careat maluz est ei: no aut malu est lapid: qz no est natu vltum hre. Cui ipole est ee aliqua nam malu. CAP. CXV. Ad hnt est at malu ee aliqua naz. Na ois na vt est act: vel po: aut copositu ex vtraqz. Qd aut est act: pfectio e: z boni obtinet ronez: cu id qd est in po appetat nalliter ee actu: bonuz vo est qd oia appetit. Cui z copositu ex actu z po: in qz um participat actum participat bonitatem. No aut in qz um ordinat ad actuz bonitatem hz: cui signuz est: qd quato po ee capacioz actuz pcceterio: tato magi comedat: sz Relinquat igit qd nulla na fm se sit malu. Itz vnum: quod qz hz: hz coplet qd fit in actu: na act: est pfectio rei. Nullu aut oppositoz coplet p amixtionē alteri: sz magis destruit vel minuit. Est sic neqz malu coplet per pncipati onē boni. Ois aut na coplet p h qd hz ee in actu: z sic cum ee bonu sit ab oib: appetibile: ois na coplet per pncipatio nez boni. Nulla igit na est maluz. Ad hnt qd libet na appetit coferuationez sui esse: z fugit destructionem qz um potest. Cui igit bonuz sit qd oia appetunt: malum vo eorio qd oia fugiunt nece est dicere qd ee vnaquazqz nam sit bonum fm se: no ee vo malu. Est aut malu no est bonu: sz magis no ee malu sub boni comprehendit rone. Nulla igit na est maluz. Cuius bonuz z malu sunt differentie entis: z contraria z genera contrariorum. CAP. CXVI. Consideradu igit restat qto bonu z malu de cat pna: z pna: gnta z dicit ali qd spsz. sz hri moales pstituentes. Contrarioz n. vtrunqz est aliq na. No ens n. no pot ee neqz gen: neqz

diu: cum genus predicetur de re in eo qd dicitur vero in eo qd quale quid. Sciendum est igitur quod sic natura sequitur species a forma: ita moralia a fine: qui est voluntas: obvia quoque moralia deperdet. Sic autem in naturalibus vni forme adiungitur puatio alterius: puta forme ignis puatio forme aeris: ita in moralibus vni fini adiungitur puatio finis alteri. Quis igitur puatio pfectionis debite sit malus in naturalibus: forma accipere cui adiungitur puatio forme debite malus est: non pro forma: sed pro puatione ei adiuncta: sicut ignis malus est ligno. Et in moralibus et ibere fini cui adiungitur puatio finis debite malus est: non pro fine: sed pro puatione adiuncta. Et sic due actiones morales que ad priores fines ordinantur sunt bonus et malus differunt: et pro priis finibus dicitur: bono et malo quasi differentibus extrinsecis et prietate adiuuante hinc non propter puationem ex qua dicitur malus: sed pro fine cui puatio adiungitur. Per hunc et modum quodammodo intelligitur ab aristotile deum quod bonum et malum sunt genera priorum. scilicet moralium. Sed si recte attendatur bonum et malum in genere moralium magis sunt ordine quod species. vni melius dicitur deum quod bonum et malum dicitur genera sunt postmodum pythagore qui omnia reduxit ad bonum et malum sicut ad prima genera: que quodammodo positio habet aliquid vitatis in quantum omnia priorum vni est perfectum et alterum diminutum: ut patet in albo et nigro dulci et amaro et sic de alijs. Semper autem quod perfectum est pertinet ad bonum: quod autem diminutum ad roem malum. CAP. nupil potest esse essentialiter malum vel summe: sed est corruptio alicuius boni. CAP. CXVII.

Alito igitur quod malum est puatio pfectionis debite iam manifestum est quasi malum bonum corruptio in quantum. scilicet est ei puatio sicut et cecitas dicitur corrumpere visum: quod est ipsa visus puatio. Nec tamen totum bonum corrumpitur: supra dicitur est quod non solum forma est bonum: sed et post ad formam: que quidem potest sub puatione sicut et forme. Tamen opus quod sub malum sit bonum: non quod est oppositum malo: sed quod est post ad ipsum. Ex quo patet quod non quodlibet bonum potest esse sub malum: sed solum bonum quod est in potestatem alicuius pfectionis qua potest puari. Tamen in his quod solum actus sunt: vel in quibus actus a potestatem non potest: quod ad hoc non potest esse malum. Sed et ex hoc quod non potest esse aliquid quod sit essentialiter malum: cui semper oporteat malum in aliquid sub bono subdantur ac pro hinc potest esse summe malum sic est summe bonus: quod est essentialiter bonum. Sed idem patet quod malum non potest esse desideratum: nec aliquid agere nisi virtute boni adiuncti: deinde rabile. n. est pfectio et finis. Principium autem actionis est forma: quod vni pfectioni vel forme adiungitur puatio alteri: per pfectionis aut forme attingit p accens quod puatio seu malum desiderat: et est alicuius actionis finis: non in quantum malum: sed pro bonum adiunctum: sicut musicus edificat non in quantum musicus sed in quantum domesticus. Ex quo patet quod ipse est malum esse primum principium: eo quod principium per accidens est posterius eo quod est per se.

Malum fundat in bono sic in subo. CAP. CXVIII. Quis autem potest obijcere velit quod bonum non potest esse sub malum eo quod vni oppositum non fit sed alteri: nec vni in alijs oppositis inuenit quod sunt filii: considerare dicitur quod alia opposita sunt alicuius generis determinati bonum autem et malum contra. Nam quod ens in quantum bonum est. Quis autem puatio in quantum talis est mala. Tamen sic sub puatione ens est ens: ita et bonum: non autem sub puatione ens est albus aut dulce aut videns: quod hec non dicuntur de ente in quantum habet. Et idem non est in albo: nec cecitas in videre: sed malum est in bono sicut et cecitas est in subo visus: quod sub visus non dicatur videns: hoc est quod videns non est esse omni enti.

De duplici genere mali. CAP. CXIX. Cuius igitur malus est puatio et defectus: defectus autem ut ex dictis patet potest attingere in re aliquid non solum sed quod in natura sua considerat: sed et sed quod per actiones ordinatur ad finem: quod est ut malum vtroque modo dicatur. scilicet defectus in ipsa re: put cecitas est quoddam malum naturalis: et hinc defectus in actione: put claudicatio significat actionem cuius defectus. Et alii igitur actionis ad aliquid finem ordinate ad que non debito modo se habet potest dicitur in voluntarijs quod in naturalibus. Peccat. n. medicus in

actione sua: dum non operatur ad sanitate et nam etiam peccat in sua operatione dum ad debita dispositionem et formam reagentem non producit sicut cum accidit monstra in natura. De triplici genere actionis et de malo culpe. CA. CXX. Sciendum est quod aliquid est actio in potestate agens: ut sunt omnes voluntarie actiones. Voluntaria autem actionem dico cuius principium est in agente sciens ea in quibus actio consistit. Aliqui vero actiones non sunt voluntarie: cuiusmodi sunt actiones violentie: quare principium est ex ut actiones naturales vel que per ignorantiam aguntur: quod non procedunt a principium cognitio. Si igitur in actionibus non voluntarijs ordinatis ad finem defectus accidat potest tamen dicitur. Si autem in voluntarijs dicitur non solum potest: sed culpa: eo quod agens voluntarium cum sit deus sue actionis vituperio dignus est et peccat. Si quod vero actiones sunt mixte habentes. scilicet aliquid de voluntario et aliquid de involuntario tamen ibi minoratur culpa quanto potest de involuntario admittitur. Quod vero naturalis actio naturae rei sequitur manifestum est: quod in rebus in corruptibilibus quare non transmutari non potest: naturalis actio potest accidere non potest. Voluntas autem intellectualis creature defectum pati potest in voluntaria actione: ut supra ostensum est. Tamen relinquitur quod ly carere malo nature omnibus in corruptibilibus sit coe: carere tamen ex necessitate sue nature malo culpe cuius sola rationalis natura est capax: solum: dei proprium inuenitur. CAP. aliquid malum habet ratione pene et non culpe. CA. CXXI. Sicut autem defectus actionis voluntarie constituit ratione peccati et culpe. ita defectus cuiuslibet boni pro culpa illius potest voluntate eius: cui inserte pene obtinet rationem. Pena. n. inferitur ut mercedia culpe: et ut ordinata eius. Et medicina quodammodo in quantum habet pro pena retrahitur a culpa: dum ne patitur quod est sue virtuti dimittit agere iordinata: actio nem que sue foret placita voluntati. Et est ordinata ipsa quod pro culpam habet transgreditur metas ordinis naturalis plus sue voluntati tribuens quod opus. Tamen ad ordinem iusticie fit reductio per pena per qua subtrahit aliquid voluntati. Tamen patet quod pueniens pena pro culpa non reddat nisi plus contrarie voluntati pena quod placeat culpa. CAP. non eodem modo omnis pena contrariatur voluntati. CAP. CXXII. Quod eodem modo omnis pena est potest voluntate. Que dicitur. n. pena est: pro id quod habet actu vitie: et hec pena maxime sentit: quodammodo bono prius voluntati in actu sed in hitu: sicut cum aliquis puatur re aliqua: puta filio vel possessione eo ignoante. Tamen per hoc non agit actu aliquid potest eius voluntatem. Et est autem prius voluntati si sciret. Quis vero pena priatur voluntati hinc nam ipsa potest. Voluntas. n. naturaliter ordinat ad bonum. Tamen si aliquis puatur virtute: quod quid non est pro actuale voluntate eius: quod virtute forte puenit: neque virtute habituale: quod forte est dispositio hinc hitum ad volentem prius virtuti: est tamen pro natura recitudoque voluntatis: qua habet naturaliter appetit virtutes. Ex quo patet quod gradus penarum dupliciter mensurari potest. Uno modo hinc quantitate boni quod pro pena priatur. Alio modo secundum quod magis voluntati. Est enim magis contrarium voluntati maiori bono priuari quod puari minori. CAP. oia reguntur divina providentia. CAP. CXXIII. Et predictis autem manifestum esse potest quod oia divina providentia gubernant. Quecunque. n. ordinantur ad finem: alicuius agens ab illo agente diriguntur in finem sic oes que sunt in exercitu ordinantur ad finem ducis qui est victor: et ab eo diriguntur in finem. Super autem ostensum est quod oia sunt actibus tendunt in finem diuine bonitatis. Ab ipso igitur deo: hic finis proprius est: oia diriguntur in finem. Hoc autem est providentia alicuius regi et gubernari. Quia igitur divina providentia reguntur. Et adhuc ea que deficere potest: et non semper eodem modo se habent: ordinari inueniunt ab his que semper eodem modo se habent: sic oes motus corporum inferiorum qui defectibiles sunt ordine hinc sunt inuariabiles motus celestium corporum. Quod vero creature mutabiles et defectibiles sunt. Nam in creaturis intellectualibus quantum ex eorum natura est defectus voluntarie actionis inueniri potest. Creature vero alicuius motum participant: vel hinc

gitatione et corruptione: vel hinc locum tamen. Solus autem deus est in quem nullus defectus cadere potest. Relinquitur igitur quod oia alia ordinantur ab ipso. CAP. Et ea que sunt participacione reducuntur in id quod est essentia sicut in causa. Quia. n. ignota sine ignitis igne causam habent aliquo modo. Quia igitur solus deus p essentia sit bonus: cetera vero oia participacione coplementi obtineant bonitatis: necesse est quod oia ad coplementum bonitatis producantur a deo. Hoc autem est regi et gubernari. 2. hoc enim aliquid gubernatur vel reguntur quod in ordine boni statuuntur. Omnia ergo gubernantur et reguntur a deo. CAP. deus per superiores creaturas regit inferiores. CAP. CXXIII. Secundum hoc autem appetit quod inferiores creature a deo participacione reguntur. Secundum hoc. n. aliquid creature superiores dicuntur quod in bonitate pfectiores existunt. Ordine autem boni creature sequuntur a deo igitur reguntur ab ipso. Sic igitur superiores creature plus participant de ordine gubernationis diuine quam inferiores. Quod autem magis participant quodammodo ad id quod minus ipsas participat sic actus ad potest: et agens ad patiens. Superiores igitur creature copantur ad inferiores i ordine diuine providentie sic agens ad patiens. Per superiores igitur creature inferiores gubernant. Ite ad diuinam bonitatem pertinet: quod sua similitudine coicet creaturis. Sic. n. pro sua bonitate deus oia dicitur fecisse: ut ex supradictis patet. Ad pfectionem autem diuine bonitatis pertinet: quod in se bonus sit: et quod alia ad bonitatem reducat. Tamen igitur creature coicantur: quod in se bona sit: et quod vna alia ad bonum educat. Sic igitur quodammodo creaturas alias ad bonum educit. Nam autem oes superiores creaturas. Nam quod participat ab aliquo agente similitudinem forme et actionis: pfectius est eo quod participat similitudinem forme et actionis: sic luna pfectius recipit lumen a sole: non solum fit lucida: sed et illuminatur: quod corpora opaca: quod illuminantur tamen et non illuminantur. De igitur per creaturas superiores inferiores gubernat. Adhuc bonum multo melius est quod bonum vni tamen: et pro priis magis diuine bonitatis repetitum quod est bonum totum vniuersi. Si autem creatura superior habet abundantem bonitatem a deo participat non cooperatur ad bonum inferiorum creaturarum illa abundantia bonitatis esset vniuersi tamen. Per hoc autem fit cois multo: quod ad bonum multo cooperat. Pertinet igitur hoc ad diuinam bonitatem ut deus per superiores creaturas inferiores regat. CAP. inferiores substantie intellectuales reguntur per superiores. CAP. CXXV. Cuius igitur intellectuales creature ceteris creaturis sunt superiores: ut ex pmissis patet manifestum est quod per creaturas intellectuales: oes alie creature gubernantur a deo. CAP. Et cum inter ipsas creaturas intellectuales: quodammodo alie sint superiores per superiores: inferiores reguntur a deo. Tamen sit ut hinc quod in finem locum hinc nature ordinem in subijs intellectualibus inueniat. In gubernant per superiores spiritus quod ex eo quod diuina hinc natura nunciatur angeli vocantur. i. nunciatur. Spiritus et angelorum inferiores per superiores reguntur: hinc quod in ipsis diuersa hierarchie. i. sacri principatus: et in singulis hierarchie diuersi ordines distinguuntur. CAP. De gradu et ordine angelorum. CA. CXXVI. Et quod sit intellectuales operatio in quantum habet ab intellectu procedit: ois quod hinc diuersum intellectus modum diuersitas operationis et plationis et ordinis in subijs intellectualibus inueniat. In tellis autem quodammodo est sublimior seu dignior tanto magis in altiori et vniuersaliori causa rationes effectuum considerare potest. Superius et dictum est: quod superior intellectus species intelligibiles vniuersaliores habet. Nam igitur intelligendi modus substantijs intellectualibus pueniens est: ut in ipsa prima causa. scilicet deo effectuum rationes participant: et pro priis suorum operum: cum per eas deus inferiores effectus dispensat. Et hoc est proprium primie hierarchie: quod in tres ordines diuidit hinc tria que in quilibet operatiua arte considerantur: quodammodo primus est finis ex quo rationes operum sumuntur. 2. rationes operum in mente artificis exites: tertium est applicatiues operum ad effectum. CAP. Nam quod ordinis est in ipso summo bono: put est vltimus finis rex de effectibus doceri. Tamen ab ardore amoris seraphi dicuntur quod ardentes vel icedentes. Amor. n. obiectum est bonum. Scribitur vero ordinis est effectus ei in

ipsis rationibus intelligibilibus: preplari putat se in deo. Tamen cherubi dicuntur a plenitudine scie. Tertium vero ordo est considerare in ipso deo quo a creaturis participantur rationibus intelligibilibus ad effectum applicari. Tamen ab ipso in se deus considerat non sit dicitur. CAP. Secundus autem intelligendi modus est rationis effectuum: putat in causis vniuersis considerare. Et hoc est proprium secundie hierarchie quod est in tres ordines diuidit hinc tria que ad viles causas: et maxime hinc intellectum agens participantur: quodammodo primus est ordinare quod agenda sunt. Tamen in artificibus superne artes pceptiue sunt quod architectoice vocantur. Et ex hoc proprium ordo hierarchie hinc dicuntur diuinitates. Quia. n. est pceptiue ordinare. Secundum vero quod in causis vniuersis inuenit aliquid quod moues ad opus quod principatus executionis habet. Et ex hoc tertius ordo huius hierarchie principatus vocat hinc hinc. vel virtutes sunt deo. et virtutes intelligantur ex eo quod participat maxime est vniuersum. Tertium autem quod in causis vniuersis inuenit est aliquid quod impedimenta executionis remoues. vni tertius ordo huius hierarchie est pceptiue officium est ois quod possit obuiare executioni diuine imperij coercere: vni et demones arcerere dicuntur. Tertius vero modus intelligendi est rationes effectuum in ipsis effectibus considerare. Et hoc est proprium tertie hierarchie. quod imediate nobis pfectius quod effectibus cognitione de ipsis effectibus accipimus. Et hec et tres ordines hinc: quodammodo primus angelum dicuntur ex eo: quod hinc natura ea que ad eorum gubernationem participantur: vni et hinc minister custodes dicuntur. Super hinc autem est ordo archangelorum que hinc natura ea que sunt. scilicet ratione nunciatur sic mysteria fidei. Superius autem hinc hierarchie ordo sunt virtutes dicuntur ex eo: ea que sunt. scilicet nam operantur in arguere eorum nobis supra ratione nunciatur. vni ad virtutes participantur de miracula facere sunt deo. vni superius ordo huius hierarchie principatus dicitur: ut principes intelligantur quod singulis generibus participantur: angelos quod singulis hinc archangelos quod singularibus hinc natura ea que fit ad eorum salutem puenientia denuciatur. Et quod inferiores potest in virtute superiorum agit inferior ordo ea que fit superiorum exercet in quantum agit eius virtute. Superiores vero ea que sunt inferiores propria excellunt hinc. Tamen oia sunt in eis quodammodo cois: tamen pba noia sortuntur ex his que vni cuiusque sunt se pueniunt. In finem autem ordo coe nomine sibi retinuit quod in virtute oium agens. Et quod superiores est in inferiorum agere actio vero intellectualis instruere vel docere superiores angelum in quantum inferiores instruit dicuntur eos purgare: illuminare: et pferere. Purgare quodammodo in quantum nescientia remouet: illuminare vero in quantum suo lumine inferiorum itellis pforat ad aliquid alterius capiendum: pferere vero in quantum eos ad superiores scie pfectionem producit. Nam hec tria ad assumptionem scie participantur: ut deo dicitur. Nec tamen hinc remouet quod oes angelum et in finem diuina essentia videat. CAP. n. vniuersis quod beatorum spirituum deum p essentia videat: vni tamen alio pfectius eum videt: ut superiores potest patere. Quod autem aliquid causa pfectius cognoscit ratio pfectus effectus eius cognoscunt in ea. De effectibus igitur diuinitatis quod superiores angelum cognoscunt in deo per alios inferiores instrunt: non autem hinc essentia diuina quam imediate vident oes. CAP. per superiora corpora inferiora: non autem itellis humanus disponuntur. CAP. CXXVII. Sicut igitur intellectualium substantiarum vna per alia diuinitate gubernantur inferiores. scilicet per superiores: ita et inferiora corpora per superiora diuinitas disponuntur. Tamen ois motus inferiorum a motibus corporum celestium causatur: et virtute celestium corporum hinc inferiorum formam et species sequuntur: sic rationes reze intelligibiles ad inferiores spiritus per superiores diueniunt. Cuius autem intellectualium substantia in ordine reze ois corporum pferat non est pueniens hinc pceptiue puidetie ordinem: ut per aliquam corporalem substantiam intellectualium quodammodo regat a deo. Quis igitur natura humana fit intellectualium substantia ipse hinc quod est intelligens: et volens hinc motus corporum celestium disponat. Neque igitur in intellectu humanum neque in voluntate corpora celestia directe agere participantur vel impunt. CAP. Et nullum corpus agit nisi per motum. De igitur quod ab aliquid corpore patitur mouet ab eo. Tamen autem hinc natura hinc intellectus hinc est voluntas: ipse est motus corporali moueri: cui intellectus non sit actus alicuius organum corporalis. Impole igitur est quod natura humana hinc itellis aut voluntate a corporibus celestibus aliquid patiat. Et adhuc ea que ex ipse hinc corporum celestium in istis inferioribus pueniunt natura sunt. Si igitur operationes itellis et voluntatis ex ipse hinc celestium puenientur ex naturali instinctu procederet: et sic hinc non differret in istis actibus ab

alijs aialib' q' nali istictu mouent ad suas actioes: z p'iret libez ar. z pliu z electio z oia h' q' h' p'ceret aialib' h'.

CAP. CXXVIII.

Strait p'ideradū q' intells h'ian' q' potētis sensitius accipit sue cognitiois originē. Cui p'urbata fantastica: z imagiatiua vel memoria pte aie: p'urbat' cognitio itells: z p'icta potētis b' se h'iant' puenictioz fit accēptio intells. Sicut ē imutatio appetit' sensitui aliqd opaf ad mutationē volūtatis q' ē appetit' rōnis ex ea pte q' b' nū app'ētus ē obz volūtāt.

CAP. CXXIX.

Am aut oē mutabile z multiforme in aliqd p'umū immobile z vniū reducā sic in cāz: hōis ac itells: z volūtās mutabil' z multiformis appetit' necē ē q' in aliqua sup'iore cām immobilē z vniūformē reducānt. Et q' nō reducunt: sic i cām i corpa celestia: vt oñsūz ē: o'z eas reducē i cās altiorē.

CAP. CXXX.

Lia vō cāe scde nō agūt nisi v'tute p'me cāe sicut iust' agūt per directionē artis: necesse ē q' oia alia agētia: p' q' de' ordinē sue gubernationis adipler: v'tute ipsius dei agāt: Agē

igitur cuiuslibet ipsorum a deo causatur: sicut z motus mobilis a motione mouentis. Ad hoc autē z motu o'z sit esse. Q'z igit' q' deus cuiuslibet agēt ad sit itēris q' si in agēs dū ipm ad agēdū mouet. Ad huc nō solum agere agentium scdaz causat a deo: s'z ipm eoz eē: sic in sup'iorib' oñsūz ē.

CAP. CXXXI.

Ecundū hoc igit' p'z: q' h' rez gubernatio fiat a deo mediātib' cāis scdōis: q'z p'nter ad p'uidētē executionē: tū ipsa dispositio seu ordinatio diuine puidētē imēdiatē se extēdit ad oia. Non .n. sic prima z vltia ordinat: z vltima z singularia alijs disponēda cōmittit. Ad hoc .n. apud hōies agūt p' debilitate cognitiois ipsorum: q' nō p'sit vacare plib'.

CAP. CXXXII.

Offet tū alicui videri q' singularia nō disponant a deo. Nullus .n. p' sua puidētā disponit. nisi q' cogscit: deo autē cognitio singularium videri p't deesse ex h' q' singularia nō intellectui sensu cogscunt. In deo autē q' oio icorpozeus ē: nō pōt eē sensitius: s'z solū intellectiua cognitio. Ad h' igit' alicui videri: ex h' q' singularia diuina puidētā nō ordinant. Item cū singularia sint infinita: infinito z nō possit eē cognitio: infinitū .n. vt sic ē ignoti: vt q' singularia diuina cognitionē z puidētā effugiāt.

CAP. CXXXIII.

Ad h'c facile solunt h' q' rei v'tutez p'fēctē. Cū .n. de' seipz p'fecte cogscat: o'z q' cogscāt o'z q' i ipso ē q' cū q' mō. cū at ab eo sit oīs eētia z v't' eētis creati. qd' at ē ab aliq' v'tute in ipso ē: necesse ē q' seipz cogscēs cogscāt eētā eētis creati: z q' qd' i eo v'tute ē et sic cogscit oia singularia q' v'tute s'z i ipso: z alijs suis cāis. Nec ē h'c d' cognitio ne itells diuī z n'i: vt p' rō pcedebat. Nā itells n' cognitio nē de reb' accipit p' spēs abstr: actas: q' s'z siludies foriā z nō mae: nec mālū dispositionū q' sunt idiuinationis p'ncipia. Cū itells n' singularia cognoscere nō pōt: ed solū vniuersalia. Intelles autē diuinos cognoscit res p' effen

tiā suā: in q' sic in p'mo p'ncipio v'tute continent: nō solū for mas s'z et m'z: tō nō solū vniuersalia: s'z etiā singulariū cognitōz ē. Sicut nō est incōmētēs deū infinita cognoscere: q'z nō intellectus n' infinita cognoscere nō possit. Intellectus .n. n' nō pōt s'z actu plura p'iderare: z sic si infinita cognosceret cōsiderādo ea: oporteret q' numeraret infinita vniū post vniū qd' est cōtra rōnem infinitū. Sed v'tute z potētā intellectus n' infinita cognoscere pōt: p'uta oēs species numeroz vel p'portioū in quātū h'z sufficēs p'ncipium ad oia cognoscēda. Deus autē multa simul cognoscere potest: vt supra oñsum est: z id per qd' oia cognoscit .s. sua essentia sufficiens est p'ncipium oia cognoscēdi nō solū que sunt sed que esse possunt. Sicut igit' intellectus noster potētā z v'tute cognoscit infinita: quoz cognitio nō p'ncipiuū habet: ita deus oia infinita actu cōsiderat. Ad h'c autē est etiam q' licet singularia corporalia z temporalia nō simul sint: tamē simul eorum deus cognitionē habet. Cognoscit enīz ea s'm modū sui esse: qd' est eternū: z sine successioe. Sicut igit' mālū imālūter z multa p' vniū cognoscit: sic z que non simul sunt vniū intuitu conspicit. Et sic nō opz q' eius cognitio aliqd addat vel subtrahatur per hoc q' singularia cognoscit. Ex quo etiā manifestū sit q' de contingētibus certā cognitionē h'z: q' etiam ante q'z h'nt intuitū ea put sunt actu in suo esse: z nō solūz put sunt futura: z v'tute in suis causis: sicut nos aliqua futura cognoscere possumus. Contingētia autē licet p'prie ut sunt in suis causis v'tute futura existentia nō sunt determinata ad vniū: vt de eis certa cognitio haberi possit: ita men put sunt actu in suo esse: ita sunt determinata ad vniū z pōt de eis certa haberi cognitio. Nā forte sedere dū sedet per certitudinē visionis cognoscere possumus. Et si militer p' certitudinē deus cognoscit oia quecūq' p' totū decursūz t'pis aguntur in suo eterno. Nā eternitas sua p' essentialiter totum t'pis decursum attingit: z vltra transcedit: vt sic consideremus deū in sua eternitate fluxū temporis cognoscere: sicut qui in altitudine specule constitutus totum transcursum viatorum simul intuetur.

CAP. CXXXIII.

Anifestū est autē q' h' nō futura p'ntingētia cognoscere put sunt actu in suo esse qd' est certū: tū quē de ipis h're solius dei p'prie est: cui p'prie z v'e cōpetit eternitas. Cū futuroz p' nunciatio certa ponit eē dicitatis signūz s'm illud. Esa. 4. r. Anficiate q' v'tura sunt i futurū z sciemus: q'z diu estis vos. S'z cogscere futura in suis cāis: et alijs cōpetere pōt. S'z h' cognitio nō ē certa: s'z p'lecturalis magis nisi circa effectus q' de neccitate ex suis cāis sequunt. Et p' hūc modū medic' p'ncipiat infirmitates futuras z naua tēpestates.

CAP. CXXXV.

Ic igit' nihil ipedit q' d'us ē singularium esse cū cognitionē h'eat: z eos imēdiatē ordiet p' seipm: h'z p' cās medias exequat. S'z ē i ip'ia executione q'dām imēdiatē se h'z ad oēs effectus in quātū oēs cāe medie agūt i v'tute cāe p'me: vt quodāmō ip'e in oib' agere videat: z oia opa scdaz cāri ei p'nt attribui: sic artificij attribuit opus instrit. Cōueniētius .n. d' q' faber facit cultellū q'z martellū. H'z ē se imēdiatē ad oēs effectus in quātū ip'e est p' se cā eēn dī: z oia ab ipso seruant ē eē. Et h'z hos tres imēdiatos modos d' de' i oib' eē p' eētā potētā z p'ntā. Ad eētā q' dēi: in quātū eē cuiuslibet ē q'dā p'ncipatio diuī eē. Et sic eētā diuina cuiuslibet exiit ad eētā in quātū h'z eē sic cā p'prio effecti: cū p' potētā vō in quātū oia in v'tute ipsius agūt: p' p'ntia vō in quātū ip'e imēdiatē oia ordinat z disponit.

CAP. CXXXVI.

Lia igit' totus ordo cāz scdaz z v'tus eaz est a deo ipse nō p'ducit suos effect' p' neccitate: s'z liberā volūtate: vt .s. oñsum est: manifestū ē q' pter ordinē cāz scdaz agere pōt: sicut q' san' et illos q' s'm opationem nāe sanari nō pōt: vel faciat aliq' h'z q' nō sunt s'm ordinē nālū causarū:

sunt tū s'm ordinē diuine puidētē: q'z h' ipm q' aliqū a do fiat pter ordinē nālū cāz a deo dispositū ē p' aliq' finē. Cū at aliq' h'z dicit' fuit pter ordinē cāz scdaz talia facta miracula dicit: q'z m'z ē cū effectus v't' z cā ignozat. Cū igit' deus sit cā simpl' nobis occulta cū aliqd ab eo sit pter ordinē cāz scdaz nobis notaz simpl' miracula dicunt. Si aut fiat aliqd ab aliq' alia cā occulta huic vel illi nō est simpliciter miraculū: s'z q' ad illū q' cāz ignozat. Cū p'ntingit q' aliqd appet mirū vniū qd' nō ē aliq' m'z q' cām cogscit. Sic at pter ordinē cāri scdaz opari solius dei ē: q' ē hui' ordiis institutor z huic ordini nō obligat. Cū vō oia huic ordiis subdunt. Cū miracula facere solū dei est s'm illd p'o. Qui facit miracula magna solus. Cū igit' ab aliq' creatura miracula fieri vident: vel nō sunt v'a miracula: q'z sicut per aliq' v'tutes nālū rez: h'z nobis occultas: sic ē de miracula ipetrant p' aliq' a deo: vt .s. talia openit. Quia igit' h'z miracula solū dicitus fuit cōueniētē in arg' fidei assumunt que solū deo int'it. Cū .n. aliquid prolatum ab hōie aucte dina dicat nūq' puenictus oñdit q'z p' opa q' sol' de' face re pōt. Nō at miracula q'z nō p'ter ordinē cāz scdaz h'nt: tū nō sunt simpl' dīcēda q' nām: q'z h' ipm nālū ordo h'z vt inferiora actōibus sup'iorz subdant. Cū q' in corpib' inferiorib' ex ipressioe celestū corpoz puenitit n' dicitur simpliciter eē q' nām: h'z forte sint q'z q'z nām p'cularē huius vel illius rei: sicut p'z de motu aq' in fluxu z refluxu maris q' accidit ex lune actione. Sic igit' ex ea que in creaturis accidunt deo agēte: h'z videant esse q'z p'cularē ordinē cāz scdaz sunt tū s'm ordinē vniuersalem nature. Non igit' miracula sunt q' natura. Cū dicantur esse aliqua casualia z fortuita.

CAP. CXXXVII.

Clāius aut oia ē minima dicitus dispēnt: vt oñsum est: nihil n' prohibet aliq' accidere a casu z fortuna. Cōtingit .n. aliqd respectu inferioris cāe esse fortuitū vel casuale: dū p'ter eius itationē aliqd agūt: qd' tū nō est fortuitū vel casuale respectu superioris cāe p'ter cuius itationē non agit. Sicut p'z de d'no q' duos seruos ad eūdē loco mittit: ita q' vnus ignoret de alio. Nōz p'curus casualis ē q'z tūz ad v'tūz q'z nō aut q'z tū ad d'um. Sic igit' cū aliq' accidit p'ter intētione cāri scdaz: fortuna sunt vel casualia habito respectu ad illas cās z simpl' casualia dici pōt: q' effect' simpl' denominant: s'm p' ditionē p'rimaz cāz. Si vō h'z beat' inspectus ad deū non sunt fortuita: sed p'ouisa.

CAP. CXXXVIII.

Hoc aut appet q' sit rō fati. Cū .n. multi effectus in emant casualit' p'uentre h'z p' d'rationē nē scdaz cāz: qdā h'z effect' in nullā sup'iore cām ordinatē eos reducere volūt quos totalit' negare fatuz necesse est. Quidā vō hos effectus qui videntur casuales z fortuiti in superiorē causam ordinantem eos reducere voluerunt: sed corporaliū ordinē non transcendentem attribuerunt ordinationem corporibus p'rimis .s. celestibus. Et h' fatū esse dixerunt vniū positiois s'p'derū: ex qua h'mōi effectus p'ntingere dicebat. Sed q' oñsum est q' intellectus z voluntas que sunt p'p'ia p'ncipia humanoz actuū p'prie corpozibus celestibus nō subdunt: nō pōt dicit' q' ea que casualit' ter vel fortuito in rebus humanis accidere vident' reducānt in corpora celestia sicut in cām ordinantē: fatū autē non v't esse nisi in reb' humanis in q'bus est z fortuna. De his enim solē aliquid q'ere futura cognoscere volentes: z de his diuinationibus responderi cōsuevit. Unde z fatum a fando est appellatum. Et ideo sic fatum ponere est alienum a fide. Sed q' non soluz res naturales: sed et res humane diuine puidētē subdunt: que casualit' in rebus humanis accidere: vident' in ordinationē diuine puidētē reducere o'z. Et sic necesse est ponere fatuz ponētibus diuine puidētē oia subiacere. Fatū enim sic acceptum se h'z ad diuina p'ouidentia sicut propius eius effectus. Est enim explicatio diuine puidētē rebus adhibita s'm q' Boetius dicit. q' fatū est dispositio. i. ordinatio immobilis rebus mobilibus inherens. S'z q' cū infidelibus quā

tum possumus: nec noia debemus hie coia: ne a non in telligentibus erroris occasio sumi possit: cautius est fide...

CA. CXXXIX. Clavis at ordo dine puidete reb' adhibitis certus sitrone cuius...

adonem primay cap. adanifestu est. n. q' si ca p' fuerit neclia: z ca scda fuerit cotingens: effectus sequitur ptinges: sicut p' ca gñatiois in reb'...

CA. CXL. Ec tñ effectuu ptingetia vel cap certitudines dine puidetie pturbare pot. Eria. n. sunt q' puidetie certitudines ptare vident. i. ifallibilas...

CA. CXLII. Dde et mo pspici pt q' diuina puidetia manete: mala in mudo accidere pnt pp defectu cap scdaz. Chidem. n. i. cas ordiatu accide...

CA. CXLIII. Ec tñ hoc dine boitati repugnat q' mala ee pmitit in reb' ab eo gubernatis. scto qdes q' puidetie no est naz gubernatoz p dtere: s'...

CA. CXLIV. Quis aut dicat pcta irremissibilia ee no pro pter diuina ipotetia: s' q' hoc hz diuina iusti cia: vt qui cadit a gra vltimo no reuertat ad ipsaz: hoc pz esse falsuz. No. n. hoc hz ordo di...

CA. CXLV. Quis aut dicat pcta irremissibilia ee no pro pter diuina ipotetia: s' q' hoc hz diuina iusti cia: vt qui cadit a gra vltimo no reuertat ad ipsaz: hoc pz esse falsuz. No. n. hoc hz ordo di...

CA. CXLVI. Ec cata vo remittere solus de' pot. Culpa. n. cora aliquo comissa ille solus remittere pot p que comittit. Pcta. n. imputant hoi ad cul...

CA. CXLVII. Ec est igr scds dei effectus gubernatio reni: z spaliter creaturaz ronaliu gbus z gram tri buit z pcta remittit. Qui qdes effect' in sym...

fectus singulares defect' q' tollent. Scdo qz bonu vni' no pot accidere sine malo alteri'. Sicut videm' q' gñatio vni' no e sine corruptioe alteri': z nutrituz leois no est sine occisioe alteri'...

CA. CXLIII. Clia igit dina puidetia reb' singulis fm eaz modu puidet: creatura aut ronalis p liberu arbitriu e ona...

CA. CXLIV. Quis aut dicat pcta irremissibilia ee no pro pter diuina ipotetia: s' q' hoc hz diuina iusti cia: vt qui cadit a gra vltimo no reuertat ad ipsaz: hoc pz esse falsuz. No. n. hoc hz ordo di...

CA. CXLV. Quis aut dicat pcta irremissibilia ee no pro pter diuina ipotetia: s' q' hoc hz diuina iusti cia: vt qui cadit a gra vltimo no reuertat ad ipsaz: hoc pz esse falsuz. No. n. hoc hz ordo di...

CA. CXLVI. Ec cata vo remittere solus de' pot. Culpa. n. cora aliquo comissa ille solus remittere pot p que comittit. Pcta. n. imputant hoi ad cul...

CA. CXLVII. Ec est igr scds dei effectus gubernatio reni: z spaliter creaturaz ronaliu gbus z gram tri buit z pcta remittit. Qui qdes effect' in sym...

CA. CXLVIII. Cim aut oia sic onsum ee in diuina bonitate ordinetur sic in fine. eoz aut q' ad huc fine or dinatur qda alijs ppingora st fin' q' pleni' di...

CA. CXLIX. Onsumatio aut hois est in adeptioe vltimi finis: q' est pfecta btitudo sine felicitas: q' costi tit in dina iusticioe: vt. s. onsum est. Chione aut dina psequit imutabilitas itells z voluntatis. Intells qdes: q' cu pueni fuerit ad pma cau...

CA. CL. Onsumatio aut hois est in adeptioe vltimi finis: q' est pfecta btitudo sine felicitas: q' costi tit in dina iusticioe: vt. s. onsum est. Chione aut dina psequit imutabilitas itells z voluntatis. Intells qdes: q' cu pueni fuerit ad pma cau...

CA. CLI. Onsumatio aut hois est in adeptioe vltimi finis: q' est pfecta btitudo sine felicitas: q' costi tit in dina iusticioe: vt. s. onsum est. Chione aut dina psequit imutabilitas itells z voluntatis. Intells qdes: q' cu pueni fuerit ad pma cau...

CA. CLII. Onsumatio aut hois est in adeptioe vltimi finis: q' est pfecta btitudo sine felicitas: q' costi tit in dina iusticioe: vt. s. onsum est. Chione aut dina psequit imutabilitas itells z voluntatis. Intells qdes: q' cu pueni fuerit ad pma cau...

CA. CLIII. Onsumatio aut hois est in adeptioe vltimi finis: q' est pfecta btitudo sine felicitas: q' costi tit in dina iusticioe: vt. s. onsum est. Chione aut dina psequit imutabilitas itells z voluntatis. Intells qdes: q' cu pueni fuerit ad pma cau...

fit vel mortuus resurgere no est nalis potetie: s' dine. Do na aut gratuita st supnalta. Q' igr ea aliqs pseq possit: ad dinna potetia pntet. Dicere igr q' aliqs post pctm gratui ta dona pseq no possit esse dine potentie derogare. gratui ta aut dona sll cu peccato esse no pnt cum p gratuita dona homo ordinet ad sine a quo p pctm auertit. Dicere igitur pcta remissibilia no esse diuine potetie cotrariatur.

CA. CXLV. Quis aut dicat pcta irremissibilia ee no pro pter diuina ipotetia: s' q' hoc hz diuina iusti cia: vt qui cadit a gra vltimo no reuertat ad ipsaz: hoc pz esse falsuz. No. n. hoc hz ordo di...

CA. CXLVI. Ec cata vo remittere solus de' pot. Culpa. n. cora aliquo comissa ille solus remittere pot p que comittit. Pcta. n. imputant hoi ad cul...

CA. CXLVII. Ec est igr scds dei effectus gubernatio reni: z spaliter creaturaz ronaliu gbus z gram tri buit z pcta remittit. Qui qdes effect' in sym...

CA. CXLVIII. Cim aut oia sic onsum ee in diuina bonitate ordinetur sic in fine. eoz aut q' ad huc fine or dinatur qda alijs ppingora st fin' q' pleni' di...

CA. CXLIX. Onsumatio aut hois est in adeptioe vltimi finis: q' est pfecta btitudo sine felicitas: q' costi tit in dina iusticioe: vt. s. onsum est. Chione aut dina psequit imutabilitas itells z voluntatis. Intells qdes: q' cu pueni fuerit ad pma cau...

CA. CL. Onsumatio aut hois est in adeptioe vltimi finis: q' est pfecta btitudo sine felicitas: q' costi tit in dina iusticioe: vt. s. onsum est. Chione aut dina psequit imutabilitas itells z voluntatis. Intells qdes: q' cu pueni fuerit ad pma cau...

CA. CLII. Onsumatio aut hois est in adeptioe vltimi finis: q' est pfecta btitudo sine felicitas: q' costi tit in dina iusticioe: vt. s. onsum est. Chione aut dina psequit imutabilitas itells z voluntatis. Intells qdes: q' cu pueni fuerit ad pma cau...

CA. CLIII. Onsumatio aut hois est in adeptioe vltimi finis: q' est pfecta btitudo sine felicitas: q' costi tit in dina iusticioe: vt. s. onsum est. Chione aut dina psequit imutabilitas itells z voluntatis. Intells qdes: q' cu pueni fuerit ad pma cau...

CA. CLIV. Onsumatio aut hois est in adeptioe vltimi finis: q' est pfecta btitudo sine felicitas: q' costi tit in dina iusticioe: vt. s. onsum est. Chione aut dina psequit imutabilitas itells z voluntatis. Intells qdes: q' cu pueni fuerit ad pma cau...

CA. CLV. Onsumatio aut hois est in adeptioe vltimi finis: q' est pfecta btitudo sine felicitas: q' costi tit in dina iusticioe: vt. s. onsum est. Chione aut dina psequit imutabilitas itells z voluntatis. Intells qdes: q' cu pueni fuerit ad pma cau...

CA. CLVI. Onsumatio aut hois est in adeptioe vltimi finis: q' est pfecta btitudo sine felicitas: q' costi tit in dina iusticioe: vt. s. onsum est. Chione aut dina psequit imutabilitas itells z voluntatis. Intells qdes: q' cu pueni fuerit ad pma cau...

CA. CLVII. Onsumatio aut hois est in adeptioe vltimi finis: q' est pfecta btitudo sine felicitas: q' costi tit in dina iusticioe: vt. s. onsum est. Chione aut dina psequit imutabilitas itells z voluntatis. Intells qdes: q' cu pueni fuerit ad pma cau...

gis ppinqua finis: sic potio no ordiatur ad sanitates nisi per purgatione. Ch' z in ordie vniuersi iferora psequunt: p' pue vltimu sine in qstuz ordinatur ad supiora. Hoc et ma nifeste appet ipsuz rez ordine p' siderati. Lum. n. ea q' nalt fut sicut nata st agi sic agatur. videm' aut impfectiora ce dere ad vsuz nobilioz: vt pote q' plate nutritur ex terra: aialia ex platis. hec aut ad vsuz hois cedut. pns est vt in aiata sint pp aiata: z plate pp aialia: z hec pp hoiem. Luz ante onsum sit q' na intellectualis sit supior corpali. pns est vt tota na corpalis ad itellectuales ordinet. Inter nas aut itellectuales q' maxie corpi est vicia est aia ronalis que est hois for'. Ygit quodam' pp hoiez in qstuz est ronabile aial tota na corpalis ee videt. Et psumatioe igr hois psuma tio tot' nature corporalis quodammodo depedet.

CA. CXLIX. Onsumatio aut hois est in adeptioe vltimi finis: q' est pfecta btitudo sine felicitas: q' costi tit in dina iusticioe: vt. s. onsum est. Chione aut dina psequit imutabilitas itells z voluntatis. Intells qdes: q' cu pueni fuerit ad pma cau...

CA. CL. Onsumatio aut hois est in adeptioe vltimi finis: q' est pfecta btitudo sine felicitas: q' costi tit in dina iusticioe: vt. s. onsum est. Chione aut dina psequit imutabilitas itells z voluntatis. Intells qdes: q' cu pueni fuerit ad pma cau...

CA. CLII. Onsumatio aut hois est in adeptioe vltimi finis: q' est pfecta btitudo sine felicitas: q' costi tit in dina iusticioe: vt. s. onsum est. Chione aut dina psequit imutabilitas itells z voluntatis. Intells qdes: q' cu pueni fuerit ad pma cau...

CA. CLIII. Onsumatio aut hois est in adeptioe vltimi finis: q' est pfecta btitudo sine felicitas: q' costi tit in dina iusticioe: vt. s. onsum est. Chione aut dina psequit imutabilitas itells z voluntatis. Intells qdes: q' cu pueni fuerit ad pma cau...

CA. CLIV. Onsumatio aut hois est in adeptioe vltimi finis: q' est pfecta btitudo sine felicitas: q' costi tit in dina iusticioe: vt. s. onsum est. Chione aut dina psequit imutabilitas itells z voluntatis. Intells qdes: q' cu pueni fuerit ad pma cau...

CA. CLV. Onsumatio aut hois est in adeptioe vltimi finis: q' est pfecta btitudo sine felicitas: q' costi tit in dina iusticioe: vt. s. onsum est. Chione aut dina psequit imutabilitas itells z voluntatis. Intells qdes: q' cu pueni fuerit ad pma cau...

CA. CLVI. Onsumatio aut hois est in adeptioe vltimi finis: q' est pfecta btitudo sine felicitas: q' costi tit in dina iusticioe: vt. s. onsum est. Chione aut dina psequit imutabilitas itells z voluntatis. Intells qdes: q' cu pueni fuerit ad pma cau...

CA. CLVII. Onsumatio aut hois est in adeptioe vltimi finis: q' est pfecta btitudo sine felicitas: q' costi tit in dina iusticioe: vt. s. onsum est. Chione aut dina psequit imutabilitas itells z voluntatis. Intells qdes: q' cu pueni fuerit ad pma cau...

CA. CLVIII. Onsumatio aut hois est in adeptioe vltimi finis: q' est pfecta btitudo sine felicitas: q' costi tit in dina iusticioe: vt. s. onsum est. Chione aut dina psequit imutabilitas itells z voluntatis. Intells qdes: q' cu pueni fuerit ad pma cau...

CA. CLIX. Onsumatio aut hois est in adeptioe vltimi finis: q' est pfecta btitudo sine felicitas: q' costi tit in dina iusticioe: vt. s. onsum est. Chione aut dina psequit imutabilitas itells z voluntatis. Intells qdes: q' cu pueni fuerit ad pma cau...

CA. CLX. Onsumatio aut hois est in adeptioe vltimi finis: q' est pfecta btitudo sine felicitas: q' costi tit in dina iusticioe: vt. s. onsum est. Chione aut dina psequit imutabilitas itells z voluntatis. Intells qdes: q' cu pueni fuerit ad pma cau...

CA. CLXI. Onsumatio aut hois est in adeptioe vltimi finis: q' est pfecta btitudo sine felicitas: q' costi tit in dina iusticioe: vt. s. onsum est. Chione aut dina psequit imutabilitas itells z voluntatis. Intells qdes: q' cu pueni fuerit ad pma cau...

CA. CLXII. Onsumatio aut hois est in adeptioe vltimi finis: q' est pfecta btitudo sine felicitas: q' costi tit in dina iusticioe: vt. s. onsum est. Chione aut dina psequit imutabilitas itells z voluntatis. Intells qdes: q' cu pueni fuerit ad pma cau...

CA. CLXIII. Onsumatio aut hois est in adeptioe vltimi finis: q' est pfecta btitudo sine felicitas: q' costi tit in dina iusticioe: vt. s. onsum est. Chione aut dina psequit imutabilitas itells z voluntatis. Intells qdes: q' cu pueni fuerit ad pma cau...

CA. CLXIV. Onsumatio aut hois est in adeptioe vltimi finis: q' est pfecta btitudo sine felicitas: q' costi tit in dina iusticioe: vt. s. onsum est. Chione aut dina psequit imutabilitas itells z voluntatis. Intells qdes: q' cu pueni fuerit ad pma cau...

CA. CLXV. Onsumatio aut hois est in adeptioe vltimi finis: q' est pfecta btitudo sine felicitas: q' costi tit in dina iusticioe: vt. s. onsum est. Chione aut dina psequit imutabilitas itells z voluntatis. Intells qdes: q' cu pueni fuerit ad pma cau...

CA. CLXVI. Onsumatio aut hois est in adeptioe vltimi finis: q' est pfecta btitudo sine felicitas: q' costi tit in dina iusticioe: vt. s. onsum est. Chione aut dina psequit imutabilitas itells z voluntatis. Intells qdes: q' cu pueni fuerit ad pma cau...

CA. CLXVII. Onsumatio aut hois est in adeptioe vltimi finis: q' est pfecta btitudo sine felicitas: q' costi tit in dina iusticioe: vt. s. onsum est. Chione aut dina psequit imutabilitas itells z voluntatis. Intells qdes: q' cu pueni fuerit ad pma cau...

CA. CLXVIII. Onsumatio aut hois est in adeptioe vltimi finis: q' est pfecta btitudo sine felicitas: q' costi tit in dina iusticioe: vt. s. onsum est. Chione aut dina psequit imutabilitas itells z voluntatis. Intells qdes: q' cu pueni fuerit ad pma cau...

CA. CLXIX. Onsumatio aut hois est in adeptioe vltimi finis: q' est pfecta btitudo sine felicitas: q' costi tit in dina iusticioe: vt. s. onsum est. Chione aut dina psequit imutabilitas itells z voluntatis. Intells qdes: q' cu pueni fuerit ad pma cau...

CA. CLXX. Onsumatio aut hois est in adeptioe vltimi finis: q' est pfecta btitudo sine felicitas: q' costi tit in dina iusticioe: vt. s. onsum est. Chione aut dina psequit imutabilitas itells z voluntatis. Intells qdes: q' cu pueni fuerit ad pma cau...

CA. CLXXI. Onsumatio aut hois est in adeptioe vltimi finis: q' est pfecta btitudo sine felicitas: q' costi tit in dina iusticioe: vt. s. onsum est. Chione aut dina psequit imutabilitas itells z voluntatis. Intells qdes: q' cu pueni fuerit ad pma cau...

CA. CLXXII. Onsumatio aut hois est in adeptioe vltimi finis: q' est pfecta btitudo sine felicitas: q' costi tit in dina iusticioe: vt. s. onsum est. Chione aut dina psequit imutabilitas itells z voluntatis. Intells qdes: q' cu pueni fuerit ad pma cau...

CA. CLXXIII. Onsumatio aut hois est in adeptioe vltimi finis: q' est pfecta btitudo sine felicitas: q' costi tit in dina iusticioe: vt. s. onsum est. Chione aut dina psequit imutabilitas itells z voluntatis. Intells qdes: q' cu pueni fuerit ad pma cau...

CA. CLXXIV. Onsumatio aut hois est in adeptioe vltimi finis: q' est pfecta btitudo sine felicitas: q' costi tit in dina iusticioe: vt. s. onsum est. Chione aut dina psequit imutabilitas itells z voluntatis. Intells qdes: q' cu pueni fuerit ad pma cau...

p creatione: ita illa dispo nāz corporeā excedēs a solo deo...

Qd anima omnino idem corpus resumet z non alteri nature.

CAP. CLIII.

Utm aut anima corpi vniat: vt for, vnicuique aut foie...

Qd resumet idēz nro corp sola dicitur.

CA. CLIII.

Uo que fm sām corrupunt nō reuerant eas dez nūero...

Qd resumet idēz nro corp sola dicitur.

CA. CLIII.

Uo que fm sām corrupunt nō reuerant eas dez nūero...

Qd resumet idēz nro corp sola dicitur.

CA. CLIII.

Uo que fm sām corrupunt nō reuerant eas dez nūero...

Qd resumet idēz nro corp sola dicitur.

CA. CLIII.

Uo que fm sām corrupunt nō reuerant eas dez nūero...

h nomē hō significat sua eēntialia pncipia: nō tñ cum pze...

Qd resumet idēz nro corp sola dicitur.

CA. CLV.

Uo que fm sām corrupunt nō reuerant eas dez nūero...

Qd resumet idēz nro corp sola dicitur.

CA. CLV.

Uo que fm sām corrupunt nō reuerant eas dez nūero...

Qd resumet idēz nro corp sola dicitur.

CA. CLV.

Uo que fm sām corrupunt nō reuerant eas dez nūero...

hōi necia sunt: ne corp ab exteriorib corrupat p calorem...

Qd resumet idēz nro corp sola dicitur.

CAP. CLVII.

Uo que fm sām corrupunt nō reuerant eas dez nūero...

Qd resumet idēz nro corp sola dicitur.

CAP. CLVIII.

Uo que fm sām corrupunt nō reuerant eas dez nūero...

Qd resumet idēz nro corp sola dicitur.

CA. CLIX.

Uo que fm sām corrupunt nō reuerant eas dez nūero...

Qd resumet idēz nro corp sola dicitur.

CAP. CLX.

Uo que fm sām corrupunt nō reuerant eas dez nūero...

Qd resumet idēz nro corp sola dicitur.

CAP. CLX.

Solo ad qda q ibi obijci possent. CAP. CLXI. Hoc aut solui pot q qda z resurrectione hac...

Qd resumet idēz nro corp sola dicitur.

CAP. CLVII.

Uo que fm sām corrupunt nō reuerant eas dez nūero...

Qd resumet idēz nro corp sola dicitur.

CAP. CLVIII.

Uo que fm sām corrupunt nō reuerant eas dez nūero...

Qd resumet idēz nro corp sola dicitur.

CA. CLIX.

Uo que fm sām corrupunt nō reuerant eas dez nūero...

Qd resumet idēz nro corp sola dicitur.

CAP. CLX.

Uo que fm sām corrupunt nō reuerant eas dez nūero...

Qd resumet idēz nro corp sola dicitur.

CAP. CLX.

Debit autem deus potentia ab intellectu creato non potest aliquam sui similitudinem in intellectu... Debit autem deus potentia ab intellectu creato non potest aliquam sui similitudinem in intellectu...

Deus videtur esse summa perfectio et delectatio. CAP. CLXV. Christus consideratur est quod ex apprehensione... Delectatio gratia: sic visus delectatur in pulchritudine coloribus...

Est lux que puris est amabilis, sed quod intellectus non intelligit per organum corporale... Quomodo omnia videntur deus confirmata sunt in bono.

De hoc autem appetit quod anima videtur deus vel quicquid alia spiritualis creatura... CAP. CLXVI.

Inclinari ad aliquid nisi sub aliquo bono, potest esse autem in quocumque particulari bono aliquid deficere quod ipsi cognoscere relinquunt in alio quodammodo... CAP. CLXVII.

Uta vero corpus est per animam sicut mater per formam... CAP. CLXVIII.

Ad summi operantis intellectus pertinet: non convenit corpus habere per quod aliquando impediatur aut retardatur... CAP. CLXIX.

De dotibus corporum significatorum. CAP. CLXVIII. Et hoc autem percipi potest quod sit dispositio corporum... CAP. CLXIX.

Quomodo tunc innovabitur et omnis creatura corporalis. CAP. CLXXI. Et cum corpora celestia continue moveri videantur... CAP. CLXXII.

Quae creature innovantur et quae mori debent. CAP. CLXXIII. Considerandum est quod diversa genera creaturarum... CAP. CLXXIV.

Quomodo corpus erit omnino obediens anime. CAP. CLXXV. Uta vero corpus est per animam sicut mater per formam... CAP. CLXXVI.

Ad summi operantis intellectus pertinet: non convenit corpus habere per quod aliquando impediatur aut retardatur... CAP. CLXXVII.

Ad homines, scilicet et ex predictis corporum naturis idem appetit. CAP. CLXXVIII. Et hoc autem percipi potest quod sit dispositio corporum... CAP. CLXXIX.

Quomodo corpus erit omnino obediens anime. CAP. CLXXV. Uta vero corpus est per animam sicut mater per formam... CAP. CLXXVI.

Ad summi operantis intellectus pertinet: non convenit corpus habere per quod aliquando impediatur aut retardatur... CAP. CLXXVII.

Motus celi cessabit per omnes motus in inferioribus corporibus... CAP. CLXXVIII.

De primo homine secundum opera vel miseria. CAP. CLXXIX. Considerandum est autem quod si est determinata via perveniendi ad aliquem finem... CAP. CLXXX.

Quomodo corpus erit omnino obediens anime. CAP. CLXXV. Uta vero corpus est per animam sicut mater per formam... CAP. CLXXVI.

Ad summi operantis intellectus pertinet: non convenit corpus habere per quod aliquando impediatur aut retardatur... CAP. CLXXVII.

appetit ab unoquoque... appetit ab unoquoque...

CAP. CLXXV.

Et si considerari potest... appetit ab unoquoque...

CAP. CLXXVI.

Icut autem in se... appetit ab unoquoque...

CAP. CLXXVII.

Quod tunc est... appetit ab unoquoque...

omnes mutationes... appetit ab unoquoque...

CAP. CLXXVIII.

Et si considerari... appetit ab unoquoque...

CAP. CLXXIX.

Considerandum... appetit ab unoquoque...

CAP. CLXXX.

Et si considerari... appetit ab unoquoque...

CAP. CLXXXI.

Et si considerari... appetit ab unoquoque...

igne non ligari... appetit ab unoquoque...

CAP. CLXXXII.

Et si considerari... appetit ab unoquoque...

CAP. CLXXXIII.

Et si considerari... appetit ab unoquoque...

CAP. CLXXXIV.

Et si considerari... appetit ab unoquoque...

CAP. CLXXXV.

Et si considerari... appetit ab unoquoque...

CAP. CLXXXVI.

Et si considerari... appetit ab unoquoque...

non solum ex libertate... appetit ab unoquoque...

Sicut vero... appetit ab unoquoque...

CAP. I.

Et si considerari... appetit ab unoquoque...

CAP. II.

Et si considerari... appetit ab unoquoque...

CAP. III.

Et si considerari... appetit ab unoquoque...

CAP. IIII.

Et si considerari... appetit ab unoquoque...

subdebat. Qui qdē stat⁹ p hoi fuit; pcessus; nō vt cuidam...

De seductione diaboli ad euam. CAP. V.

Zabolus igit q in peccauerat vidēs hōies rati...

Quid fuit inductum mulieris. CAP. VI.

Quid peruenit pctm ad virum. CAP. VII.

Quid peruenit pctm ad virum. CAP. VII.

Effectu sequente culpā qm ad rebellionē inferiorū...

Effectu sequente culpā qm ad rebellionē inferiorū...

Effectu sequente culpā qm ad rebellionē inferiorū...

spiritu fm q spirituales substantie dici solent que sunt a...

Quomodo fuit pena illata qm ad necessitatem mo...

Defectus est vt in corpore sentiret corruptio...

Defectus sunt i hoie p pns multi alij defe...

Defectus sunt i hoie p pns multi alij defe...

Quo isti defecti deriuati snt ad posteros. CAP. XI.

Quo isti defecti deriuati snt ad posteros. CAP. XI.

Defectus originalis iusticie beatrationem culpe...

Defectus originalis iusticie beatrationem culpe...

Defectus originalis iusticie beatrationem culpe...

Defectus originalis iusticie beatrationem culpe...

Defectus originalis iusticie beatrationem culpe...

Defectus originalis iusticie beatrationem culpe...

Defectus originalis iusticie beatrationem culpe...

Defectus originalis iusticie beatrationem culpe...

Defectus originalis iusticie beatrationem culpe...

Defectus originalis iusticie beatrationem culpe...

Defectus originalis iusticie beatrationem culpe...

rupit naz; nisi qm pter ad hac vllā psonā. Ido aut nō...

Defectus sunt i hoie p pns multi alij defe...

Defectus sunt i hoie p pns multi alij defe...

Defectus sunt i hoie p pns multi alij defe...

Defectus sunt i hoie p pns multi alij defe...

Defectus sunt i hoie p pns multi alij defe...

Defectus sunt i hoie p pns multi alij defe...

Defectus sunt i hoie p pns multi alij defe...

Defectus sunt i hoie p pns multi alij defe...

Defectus sunt i hoie p pns multi alij defe...

Defectus sunt i hoie p pns multi alij defe...

Defectus sunt i hoie p pns multi alij defe...

Defectus sunt i hoie p pns multi alij defe...

Defectus sunt i hoie p pns multi alij defe...

Defectus sunt i hoie p pns multi alij defe...

Defectus sunt i hoie p pns multi alij defe...

Defectus sunt i hoie p pns multi alij defe...

Defectus sunt i hoie p pns multi alij defe...

Defectus sunt i hoie p pns multi alij defe...

Defectus sunt i hoie p pns multi alij defe...

Defectus sunt i hoie p pns multi alij defe...

timo creatus: circulo quodā in suum redit principii ipi...

De errore Fotini circa incarnationē filij di. C. XVIII.

De at dine incarnationis mysterij Fotini quā...

De at dine incarnationis mysterij Fotini quā...

De at dine incarnationis mysterij Fotini quā...

De at dine incarnationis mysterij Fotini quā...

De at dine incarnationis mysterij Fotini quā...

De at dine incarnationis mysterij Fotini quā...

De at dine incarnationis mysterij Fotini quā...

De at dine incarnationis mysterij Fotini quā...

De at dine incarnationis mysterij Fotini quā...

De at dine incarnationis mysterij Fotini quā...

De at dine incarnationis mysterij Fotini quā...

De at dine incarnationis mysterij Fotini quā...

De at dine incarnationis mysterij Fotini quā...

De at dine incarnationis mysterij Fotini quā...

De at dine incarnationis mysterij Fotini quā...

De at dine incarnationis mysterij Fotini quā...

De at dine incarnationis mysterij Fotini quā...

De at dine incarnationis mysterij Fotini quā...

De at dine incarnationis mysterij Fotini quā...

De at dine incarnationis mysterij Fotini quā...

tre intelligēdi: idē z de angelis oñdī pōt qđ fm nām coz-
pōi nō pnt vniri p modū forme: cū sint fm nām suā a cor-
pōibz sepati. Adulto igr min⁹ fil⁹ dei: p que facti sūt an-
geli: vt et Arius pteset: cozpīs forma esse nō pōt. Cōp. fil⁹
dei et si sit creatura: vt Arius mēit tñ fm ipm in beatitu-
dine pcedit oēs spūs creatos. Et aut tāta angeloz beati-
tudo qđ trīstia hie nō pnt. Mō. n. est vā z plena felici-
tas si aliqd eoz votis deficeret. Et n. de rōne beatitudis
vt sit finale z pfectū bonū totālī appetitū getans. Adulto
igit min⁹ de filiis trīstari pōt: aut tūmere fm suā nām. Le-
gē aut trīstari cū dī. Lepit iēsus pauere z tedere z mest⁹
esse. Et ipse etiā suā trīstia pntēfē dicens. Trīstis est aīa
mea vsqđ ad mortē. Adāfestū est aut trīstia nō esse coz-
pōis: sed alcuius apphēsiue sbe. Oportet igr p vrbū
z cozp in xpo aliā fuisse sām: qđ trīstia xpi ponet: z hāc
dicimus aīam. Cōp. Arius si spūs ppea assūpsit qđ nra sunt:
vt nos a pctis mundaret: magis aut necessarium erat nos
mūdari fm aīam: a qua origo peccati processerat: z
que est subm peccati: nō igitur cozpus assūpsit sine aī-
ma: sed qđ pncipalius aīma z cozpus cū aīma.

De errore Apollinaris circa incarnationem z improba-
tio eius. **CAP. XXI.**

A quo et excludit error Apollinaris: qđ pmo
qđ Arius secutus in xpo aliā aīam eē po-
sūt qđ dei vbu. Sz qđ nō sequebat Arius in
hoc qđ filiū dei diceret creaturā: multa autē
dicunt de xpo qđ nec cozpi attribui pnt: nec
creatori pūere: vt trīstia: timor: z hō. coact⁹ tāde fuit po-
nere quidē aliā aīam in xpo qđ cozp sensificaret: z qđ hāc
passionū posset eē subm: qđ tñ rōne z intellectu carebat: ips⁹
aut vbu hoi xpo p intellectu z rōne fuisse. Cōp. aut mul-
tipli falsi eē oñdit. Cōp. qđez: qđ hō ē p nāe rōne: vt aīa
nō rōnalis sit forma hoīs: cū tñ formā cozpīs habeat. Nō
hō aut mōstruosum: z imāle in xpi incarnationē fuisse pu-
tandū est. Cōp. qđ fuisse p incarnationē sine: qđ est repa-
tio humanē nāe: qđ qđ pncipalius incipit repari qđ tūm
ad intellectūā partē qđ pnceps peccati esse pōt. Cōp. pncipue
puentens fuit vt intellectūā hoīs partē assumeret. Dicif
et xps admiratus fuisse: admirari aut nō est nisi aīe rōna-
lis: deo vero oīno cōnēire nō potest. Sicut igr trīstia
cogit in Chyristo ponere aīam sensitiuā sit admiratio cog-
git ponere in xpo partem aīme intellectuam.

De errore Euticēis ponētis vnionē in nā. **CA. XXII.**

De aut qđ ad aliqd Euticēis secur⁹ est: po-
sunt. n. vna nām fuisse dei z hoīs post icarna-
tionē: nō tñ pofuit qđ xpo de celeste uelaia vel
itella: vel aliqd eozū qđ ad itegritatē spectant
nāe. Sz z hui⁹ opmōis falsitas māifeste ap-
paret. Diuina. n. nā in se pfecta z incōmutabilis est. Ma-
tura. n. qđ in se pfecta est cū altera nō pōt in vna nām con-
uēire: nisi vel ipsa cōuertat in alterā: sicut cibus in ciba-
tū: vel altey cōuertat in ipm sicut in ignē lignā: vel vtrūq;
transmutet in tertiu sicut elta in cozpus mixtū. Hec autē
oīa remouet diuina immutabilitas. Mō. n. imutabile est
neq; qđ in altey puerit: neq; in qđ altey cōuertū pōt. Cū
g nā diuina in se sit pfecta: nullo mō pōt eē qđ simul cū ali-
qua nā in vna nām cōueniat. Arius sigs rez ordinē p-
deret additio maioris pfectōis variat nāe spēm. Alteri⁹
n. spēs est qđ est z viuūt tñ vt plāta: qđ est tñ. Qđ autē
est z viuūt z sentit: vt aīa ē alteri⁹ spēs qđ est z viuūt tñ:
vt plāta. Itē qđ est viuūt: sentit: z intelligit: vt hō est alteri⁹
us: spēs qđ est viuūt z sentit tñ vt aīa viuūt. Si igr illa
vna nā qđ ponit esse xpi supra hec oīa habuit qđ diuinum
est: pns ē qđ illa nā alterius fuerit spēs a nā humana: sicut
nā humana a nā bruti aīalis. Neq; xps igr fuit hō eiusdē
speciei: qđ falsum esse oñditur ex hō ab hoībns fm car-
nē progenitus fuit: sicut Matth. oñdit in fm euāgelij di-
cens. Liber gñationis iesu xpi filij Dauid: filij abiaam.

Contra errorem manichei dicitis xpm nō hūisse vez coz-
pus: sed fantasticum. **CAP. XXIII.**
Sicut autē fōm⁹ euacuauit incarnationis my-
steriū diuinam nām a xpo auferēdo sic ma-
nichēus auferēdo humanā. Q. n. ponebat

totam creaturam corpoream a diabolo fuisse creatā: nec
erat cōueniens vt bonū dei filiū assumeret diaboli creatu-
ram: ideo posuit xpm nō habuisse verā carnem: sed fan-
tasticam tñ: z omnia que in euāgelio de xpo narrant ad
humanā naturam pertinentia: in fantasia z nō in verita-
te facta fuisse asserēbat. Hec aut positio māifeste sacre scri-
pture pōdit qđ xpm asserit de virgine natū: circūcūsus: estu-
risse: comedisse: z alia pēnisse: qđ pntē ad humane carnis
nām. Falsa igr eēt euāgelioz scriptura hec narrās de xpo.
Cōp. Arius ipse xps de se dicit. In hō nāt sum: z ad hoc ve-
ni in mūdū: vt testimonij pphēa veritati. Mō fuisse autē
veritatis testis: sz magis falsitatis si in se demonstret qđ
nō erat: pferum cū p dixerit se passurū qđ sine vā carne pati
nō potuisset. s. qđ traderet in man⁹ hoīum: qđ paueret: fla-
gellaret: crucifigeret. Diceret g xpm verā carnē nō habu-
isse: nec hō in veritate: sed solū in fantasia eū fuisse ppe-
sum est xpo iponere falsitatē. Cōp. Adhuc verā opmōne a cozdi-
bus hoīum remouere est hoīs fallacis: xps aut hāc opmō-
nē a cozdi⁹ discipuloz remouit. Cū. n. post resurrectionē
discipulis appuit: qđ eū ipm vel fantasma esse existimabāt
ad hō suspitionē de cozdi⁹ eoz tollendā dixit. Mōpate z
videte: qđ spūs carnē z ossa nō hō sic me videtis hie. Et in
alio loco. Cū supra mare ambularet existimātū eū disci-
pulis esse fantasma: z ob hoc eis in timore constitutis dōs
dixit. Ego sum nolite timere. Si igr hec opmō vera ē ne
cessē est dicere xpm fuisse fallacem. Xps aut veritas est: vt
ipse de se dicit. Hec igitur opmō est falsa.

Christus verum corpus habuit non de celo contra
valentinum. **CAP. XXIII.**

Valentinus autē z si vez cozpus xpm habuisse
cōfiteret: dicebat tñ eū carnē nō assūpsisse de
virgine: sz attulisse cozpus de celo formatū: qđ
trāsūit per virgine nō pōt ex ea accipere: sicut
aqua trāsit p canale. Hec et vitati scripture p-
dicit. Dicit. n. apls Ro. j. Qui fact⁹ est ei ex semie Dauid
fm carnē: z ad Gal. 4. dicit. Misit deus filiū suū in genit-
riū factū ex muliere. Adat. aut dicit. Et Jacob genuit Jo-
sep̄ vix marie de qđ nat⁹ est iesus qđ vocat⁹ xps. Et postmo-
dū eā eius matrē noīat sub dō. Cū esset de spōsata mī eius
maria Ioseph. Hec at vā nō eēt in xps de virgine carnē nō
assūpsisset. Falsum est igr qđ cozp celeste attulerit. Sz qđ
apls. j. ad cor. 15. dicit. Sēd hō de celo celestis itelligēdiū
est qđ de celo descendit fm diuinitatē: nō aut fm sām coz-
pōis. Adhuc nullā rō eēt qđ cozpus de celo asserēs dei fi-
lius vtey vgnis inuollet: si ex ea nihil assumeret. Sz magis
videret esse fictio qđ dū ex vtero matris egredietis demō-
straret se ab ea accepisse carnē: quā nō acceperat. Cū igr
oīs falsitas a xpo sit aliena: simplr pntēndū est: qđ xps sic p-
cessit ex vtero virginis: qđ ex ea carnem accepit.

Que sit iūia fidei circa incarnationē. **CA. XXV.**

Et pmissis igr colligere possum⁹ qđ in xpo fm
veritate catholice fidei fuit vez cozp nre na-
ture vera aīa rōnalis: z simul cū hō pfecta dei-
tas. Hec aut tres sbe in vna psonā puēniunt:
nō aut in vna nām. Ad cuius et vitatis expo-
sitionē aliq per quasdā vias erroneas pcesserūt. Cōsiderā-
tes. n. qđ am qđ oē qđ aduenit alicui post esse completum:
accidit ei adiungit: vt hoi vestis: posuerūt qđ humanitas
accidit vniōne fuerit in psonā filij diuinitati puēcta: ita
s. qđ nā assūpta se hiet ad personā filij dei: sicut vestis ad
hoīem. Ad cuius pfirmationē inducēbat qđ apls dicit ad
Iohā. de xpo: qđ habitū inuētus est vt hō. Arius cōsiderā-
bat qđ ex vniōne aīe: z cozpīs efficiē diuinitatē qđ rōnalis
nāe: qđ noīat psonā. Si igr aīa in xpo fuisse cozp vni-
tate viderenō poterāt qđ seqret qđ ex tali vniōne pstitueret per-
sona. Seqret g i xpo duas eē psonas. s. psonā assūptā z qđ
psonā assūptā. In hoīe. n. iduto nō sūt due psonē: qđ in
diuinitatē rōne psonē nō hō. Si at vestis eēt psonā: seqret in
hoīe vestito duas eē psonas. Ad hoc igr excludendū: pō-
suērūt qđ aīam xpi vnitātē nūq; fuisse cozpī: sed qđ psonā
filij dei aīaz z cozpī sepatiz assūpsit. Cōp. hec opi. dū vni-
cōueniēs vitare nitit scidit in mat. Segur. n. ex necessitate
qđ xps nō fuerit ver⁹ hō. Veritas. n. humane nāe requirit

aīe z cozpīs vnionē: nā hō est qđ ex vtroq; cōponit. Seqret
et qđ caro xpi nō fuerit vā caro: nec aliqd mēbrū ei⁹ habu-
it vitatē. Remota. n. aīa nō ē oculus: aut manus: aut caro:
z oīa ista equoē: sicut pter: aut lapideus. Seqret et qđ xps
vere mortu⁹ nō fuerit: mors. n. ē pūatio vite. Adāfestū
est. n. qđ diuinitatis vita p mortē puari nō potuit. Cozps at
viuūt eē nō potuit: si ei aīa cōiūcta nō fuit. Seqret et vteri-
us qđ xpi cozpus sentire nō potuit. Mō. n. sentit nisi cozpus
p aīam sibi pūctā. Cōp. Adhuc aut hec opio in erroze Nesto-
rij relabit: que tñ declinare intēdit. In hō. n. errant Nesto-
rius: qđ posuit vbu dei hoi xpo fuisse vnitū sz inhabitatio
nez gē: ita qđ vbu dei fuerit in illo hoīe sicut in tēplo suo.
Nihil aut refert dicere qđ ad ppositū pnter qđ vbu est
in hoīe sicut in tēplo: z qđ nā humana vbo adueniat: vt vesti-
mēto vestito: nisi qđ in tñ hec opio ē deterior: qđ xpm verū
hoīem pnter nō pōt. Est igr hec opio nō imerito pdenā-
ta. Cōp. Adhuc aut hō vestit⁹ nō pōt esse psonā vestis aut in-
diuinitatē: nec aliq mō dici pōt qđ sit in spē iduētū. Si igr fi-
lius dei humanā nām: vt vestimētū assūpsit: nullo mō dici
poterit psonā humane nāe: nec et dici poterit qđ filius dei
sit eiusdē spē cū alijs hoīb⁹: de qđ tñ apls dicit: qđ ē in filiu
diue hoīum fact⁹. Cū p hāc opmōne eēt totālī euitandam.
Cōp. in ipso nō sunt duo supposita. **CA. XXVI.**

Si vō p dīcta in cōueniētia vitare volētes po-
suerit qđ in xpo aīaz cozpī fuisse vnitā: z ex
tal vniōne quedā hoīem pstitū fuisse que d-
cūt a filio dei in vnitatē psonē assūptū: rōe cu-
ius assūptōis illū hoīez dicit eē filiū dei: z fi-
liū dei dicit eē illū hoīem. Et qđ assūptionē p dīctam ad
vnitatē psonē dicit eēt terminatā: pnter quidē in xpo
vna psonā dei z hoīs. Sz qđ hic hō: que ex aīa z cozpe p-
stitū dicit: est qđdā suppositū: vel hypostasis humane nāe:
ponunt in xpo duo supposita: z duas hypostases: vniū nāe
hūane creatū z tpale: aliud diuine nāe in creatū z eternū.
Cōp. aut positū hō ab eterno nestorij verbotenus recede-
re videat: tñ si qđ eā iterius pcrutet in idē cū nestorij labi-
tur. Adāfestū est. n. qđ psonā nihil aliud est qđ sba indiū
dua rōnalis nāe. Humana autē nāe rōnalis est. Cū z ex hoc
ipso qđ ponit in xpo aliq hypostasis vel suppositū nāe hu-
mane tpale z creatū: ponit et aliqua psonā in xpo tpallis
creata. Hec. n. est qđ noīe suppositū vel hypostasis signat. s.
indiūdua sba. Pnter ergo in xpo duo supposita vel du-
as hypostases: si qđ dicit intelligunt: necē hnt ponere du-
as psonas. Cōp. Itē quecūq; suppositū differunt: ita se hnt qđ
ea qđ sunt ppria vni⁹ alteri puēire nō pnt. Si g nō est idē
suppositū fili⁹ dei z filius hoīs: sequr qđ ea qđ sunt filij hoīs
nō pnt attribui filio dei: nec eōuerio. Mō g potēt dici sō
crucifigū: aut nat⁹ ex vginē: qđ est nestoriane impietatis.
Cōp. Si g autē ad hec dicere velūt qđ ea qđ sunt hoīs illius fi-
lio dei attribuitur: z eōuerio: pp vnitatem persone: qđ uis
sint diuersa supposita: hoc oīno stare nō pōt. Adāfestum
est. n. qđ suppositū eternū filij dei nō est aliud qđ ipsa eius
psonā. Quecūq; igr dicunt de filio dei rōne sue eadē hoīs di-
cerent de ipso rōne sui suppositū. Sz ea qđ sunt hoīs nō di-
cunt de eo rōne suppositū: qđ ponitur filius dei a filio hoīs
supposito differre. Neq; igitur rōne psonē de filio dei dicit
poterūt: qđ sunt ppria filij hoīs: vt nasci de vginē: mori z si-
milia. Cōp. Adhuc si de supposito aliquo tpali dei nomē pre-
dicit: hoc erit recēs z nouū: sed oē qđ recēter: z de nouo
dī deus non est deus: nisi qđ factū est deus: qđ aut eēt scīm
deus nō est nāl deus: sed per adoptionē solū. Sequit er-
go qđ ille homo nō fuerit vere z naturaliter deus: sed solū
per adoptionē: quod et ad errorem nestorij pntinet.

In chyristo est vnum tantū suppositum: z est vna tan-
tum persona. **CA. XXVII.**

Itē igr os dicere: qđ in xpo nō solū sit vna p-
sona dei z hoīs: sed et vniū suppositū: z vna hy-
postasis: nā aut nō vna: sed due. Cōp. Ad cuius
evidentiā pnter qđ qđ hec noīa psonā: hy-
postasis: z suppositū: itegri qđdā designat. Mō. n. pōt dici
qđ man⁹: aut caro: aut qđcūq; aliaz pnti sit psonā vel hypo-
stasis: aut suppositū: hōc totū qđ est hic hō. Ea vō noīa qđ
sunt cōia indiūdua sba: z accipiunt: z indiūdua: z singu-

lare pnt: z toti z pibus aptari. Nā ptes cū accūtibns ali-
qd hnt cōe. s. qđ nō p se existūt: sz alijs insunt: hō modū
indiūduū: vel singulare qđdā: hō nō sit hypostasis: vel sup-
positū: vel psonā. Cōp. Est et pnter vterius qđ aliquoz
puēctio p se pnterata: qđ qđdem facit aliqd itegri qđ in
alia pp additionem alterius nō pstituit aliqd itegri sicut
in lapide cōmixtio quatuoz elemētōz facit aliqd itegri.
vū illud qđ est ex elemētis cōstitūti in lapide pōt dici sup-
positū vel hypostasis: qđ est hō lapis: nō aut psonā: qđ nō est
hypostasis nāe rōnalis. Cōp. Cōp. Cōp. Cōp. Cōp. Cōp. Cōp. Cōp. Cōp.
nō cōstituit aliqd itegri: sed cōstituit ptes. s. cozpus: qđ necē
est aliqd aliū aduenire ad cōpletionē aīalis. s. aīam. Cū cō-
positio elemētōz in aīali nō pstituit suppositū vel hyposta-
sim. Sed hoc aīal toni est hypostasis vel suppositū. Nec tñ
pp hoc minus est efficac in aīali eozp cōpositio qđ in lapī-
de: sz mto ampli⁹: qđ ordinata ad rē nobilitoz. Sic igr in
alijs hoīb⁹ vniō aīe z cozpīs cōstituit hypostasis z suppo-
sitū: qđ nihil aliud est pter hec duo. In dno aut iesu xpo p-
ter aīam z cozpus aduenit tertia sba. s. diuinitas. Mō g ē seor-
sum suppositū vel hypostasis: sicut nec psonā id qđ est ex
cozpe z aīa pstitūti: sed suppositū hypostasis vel psonā est
id qđ cōstat ex trib⁹ substāijs: cozpe. s. z aīa: z diuinitate.
Et sic in xpo sic est vna tñ psonā: ita vniū suppositū: z vna
hypostasis. Alia autē rōne aduenit aīa cozpōi z diuinitas
vtrūq; nā aīa aduenit cozpōi: vt forma eius exis: vū his
duob⁹ cōstituit vna nā: qđ vū humana nā. Diuinitas aut nō
aduenit aīe z cozpōi per modū forme: neq; p modū pns.
Hec. n. est p rōne diuine pfectōis. Cū ex diuinitate z aīa
z cozpe nō pstituit vna nā: sz ipsa nā diuina in seipsa inte-
gra z pura exis sibi quodā mō in cōprehēnsibili: z ineffabili
humanā nām ex aīa z cozpe pstituta assūpsit: qđ ex infini-
ta vte eius pcessit. Cōp. Cōp. Cōp. Cōp. Cōp. Cōp. Cōp. Cōp. Cōp. Cōp.
maioris vritatis: tāto magis sibi applicat aliqd infim ad ali-
qd opus pntendū. Sicut igr virtus diuina pp sui infini-
tate est infimitas: z in cōprehēnsibilis: ita modus quo sibi vni-
uit humanā nām xps quasi organū quōdam ad humane sa-
lutis effectū: est nobis ineffabilis: z excellens oēm aliam
vnionē dei ad creaturā. Et qđ sicut tā diximus psonā hypo-
stasis z suppositū designat aliqd itegri: si diuina nā in
xpo ē vt p: z nō vt aliqd itegri: sic aīa i cōpōne hoīs vna
pserona xpi nō se tenet tñ ex pte nāe diuine: sed et qđdā
pstitūti ex trib⁹: sicut z in hoīe: psonā hypostasis: z sup-
positū est qđ ex aīa z cozpe cōstituit. Sz qđ diuina nā ē ali-
qd itegri qđ sibi assūpsit p quādam ineffabilez vnionem
hūanā nām: psonā se z ex pte diuine nāe: z filij hypostasis z
suppositū. Alia vō z cozpōi trahunt ad psonalitē psonē di-
uine: vt sit psonā filij dei sic ē psonā filij hoīs: z hypostasis: z
suppositū. Mō aut hō ex aliqle in creaturis inenit. Sub-
iectū. n. z accidis non sic vniunt: vt ex eis aliqd tertiū cōsti-
tuat. Cū subm in tali vnionē nō se hō: vt p: sed est itegri
qđdā: qđ est psonā: hypostasis z suppositū. Accidit autē tra-
hit ad psonalitē sbeiecti: vt sit psonā eadē hoīs z albi. z si
militer eadē hypostasis: z idē suppositū. Sic igr fm silitudi-
nē quādā: psonā hypostasis: z suppositū filij dei est psonā
hypostasis z suppositū humane nāe in xpo. Cū gdam pp
hōiō silitudines dicere psumpserūt: qđ humana nā in xpo
degit in accidit: z qđ accidit de filio vnire: veritatem: a
silitudine nō discernentes. Patet igr ex pmissis qđ in xpo
non est alia psonā: nisi eterna qđ est psonā filij dei: nec alia
hypostasis: aut suppositū. Cū cum dī hō homo demōstrato
xpo importat suppositū eternū. Nec tñ ppter hoc equoē
dī hoc nomē homo de xpo: z de alijs hoībns. Equo cōtatio
n. non attendit fm diuersitatē suppositū: sed fm diuersita-
tem significatiōis. Mōmē aut hoīs attributum petro z xpo
idē significat. s. nām humanā: sed nō idē suppositū: qđ hō sup-
ponit suppositū eternū filij dei: ubi aut suppositū creatum.
Quero de vno quoq; supposito alicuius nāe pnt dici ea qđ
cōpetūt illi nāe: cuius est suppositū: idē at est suppositū in
chyristo humane z diuine nāe: manifestū est qđ de hoc sup-
posito vtrūq; nāe: sicut supponat per nomē significāis hu-
manā nām: aut p nomē significāis diuina nām: aut psonāz:
pnt dici indifferenter z que sunt diuine: z qđ sunt humane

nāe: vtrūta. si dicam qd fili dei est eternus: qd filius dei est nat' de vginē: z sicut dicere possum: qd hic hō ē deus: z crea ut stellas: z est natus: mortuus: z sepultus. Qd autē pdicat de aliquo supposito pdicat de eo fm aliquaz formam: vel nām: sicut sors est albus fm albedines: z est rōnalis fm animā. Dicitur est autē supra: qd in xpo sunt due nāe: z vnuz suppositū. Si ergo referat ad suppositū indifferenter sunt predicanda de xpo humana z diuina. Est tñ discernendū fm quid vtrumq; dicat: qd diuina dicunt de christo fm diuinam nām humana vero fm humanam.

De his q dnr in xpo vnu vel multa. CA. XXVIII.

Cia igitur in xpo est vna psona z due nāe ex hoz cōueniētia considerādū est qd in xpo vnuz dici debeat: z qd multa. Quēctiq; n. s; natū re diuersitate multiplicatur: necesse est qd in xpo plura esse cōstentur: inter que pmo cōsiderandū est: qd cū p gñationē suae natiuitatē nā recipiatur necesse est qd in xpo sunt due nāe: ita ēt duas esse gñationes: siue natiuitates: vna eterna fm quā accepit nām diuinā a pte: alia tpalis fm quā accepit humanā nām a matre. Similiter ēt quēctiq; deo z hōi cōueniēter attribuit ad nām pñetia: necesse est plura dicere in xpo. Attribuit autē deo intell' z volūtas: z hoz pfectiones: puta scia: seu sapia z charitas: siue iusticia: que homini ēt attribuit ad humanā nām pñetia. Nā voluntas z intell' sunt partes aie: hoz autē pfectōes sunt sapia z iusticia: z hō. Necesse est ergo in xpo ponere duos intell's: humanū. f. z diuinū: z sicut duas voluntates: duplicem ēt sciam z iusticiam: siue charitatē: creatā. f. z increatā. Ea vō que ad suppositū siue hypostasim pñet: vni tñ in xpo psteri oz. Cū hī esse accipiatur fm qd vnu esse est vnus suppositū: vī dicendū qd in xpo sit tñ vnu z idem esse. Manifestū est. n. qd partes diuī se singule proprie esse hnt: fm autē qd in toto pñet: nō singule hnt suum esse: sed oēs sunt per esse totius. Si ergo consideremus ipm xpm: vt qdā integrū suppositū diuī naturā: eius erit vnu tñ esse: sicut z vnu suppositū: qd vō opatiōes supposito z sunt: vñm est aliqd: qd sicut in xpo nō est nisi vnu suppositū: ita nō esset nisi vna opatio: s; nō recte pñet: nā in quibet indiuiduo repiunt multae opationes: si sunt plura opationū principia: sicut in homīne alia est opatio intelligētia sentiendi pp dñam sentis z intellectus: sicut in igne: alia est opatio calefactōis: alia ascensionis pp dñam caloris z leuitatis. Natura autē cōparatur ad opationē: vt eius principiu. Nō ergo est vna opatio in xpo pp vnum suppositū: sed due pp duas naturas: sicut cōuersio in sancta trinitate: est vna opatio trinitatis pp vna naturā. Participat tñ opatio humanitas in xpo aliqd de opatione virtutis diuī. Dūm. n. eoz que cōueniunt in vnu suppositū: ei qd principalis est cetera instrūta dñi: sicut cetera ptes hoīs sunt instrūta mentis. Sic igit in xpo humanitas quasi qdā dñi diuinitatis censet. Nō autē qd instrūta agūt in vntate pncipalis agentis. Cū de in actione instrūta non solum inuenitur vntas instrūta: sed ēt pncipalis agentis: sicut pactionem securis fit archa: in qzū securis dirigat ab artifice. Ita ergo z opatio humanā nāe in xpo quādas vnt ex dicitate habeat. s; virtutes humanam. Qd enim tangeret leprosum humanitatis actio fuit: sed qd actus ille curaret a lepra ex vntate diuinitatis pcedebat: z p hūc modū oēs eius actiones z passionēs humane virtute diuinitatis salutare fuerūt. Et iō dno. vocat humanā xpi opationē theandricā. f. dei virtutē: qd. f. sic pcedebat ex humanitate: qd tñ in ea videbat diuinitatis virtus. Ceterum ēt a quāsdam in dubiū de filiatōe an sit vna tñ in xpo pp vntatem suppositi: vel due. pppter dualitatem natiuitatis. Cū dicit autē qd sint due: qd multiplicata cā multiplicat effectus. Est autē cā filiatōnis natiuitas. Cū igitur sint due natiuitates xpi oīs videt qd ēt sint due filiatōes. Nec obstat qd filiatō est relatio psonalis. f. personā pñetū. Nōc. n. vey est de filiatōe diuina. Filiatō vō hūana nō pñet psonā: sed accidit psonē pñetute. Sicut ēt non obstat: qd vnus hō vna filiatōne referat ad patrē z matrē: qd eadē natiuitate nascit ab vtroq; parente. Cū autē est eadē cā relationis: z vna relatio est vna realit'

qzuis multiplicent respectus. Nihil. n. prohibet aliqd hōc respectū ad alterū: absq; hoc qd realiter insit ei relatio: sicut scibile refertur ad sciam relatione in eo non existente. Ita ēt nihil prohibet: qd vna realis relatio plures respectus habeat. Nam sicut relatio ex causa sua habet: qd sit res qdam ita etiam qd sit vna vel multiplex: z sic cum xps non eadez natiuitate nascatur ex patre z matre: due filiationes reales in eo esse videtur propter duas natiuitates. Sed est aliud quod obuiat: propter hoc qd non possunt esse plures filiationes reales in christo. Nō enim omne qd nascitur ex aliquo filius eius dici potest: sed solū completū suppositum. Alianus enim alicuius hominis non dicitur filius: nec pēs filius: sed totum singulare: qd est Petrus vel Ioannes. Propter igitur subiectum filiationis est ipm suppositū. Ostensum est autē. s; qd in xpo non est aliud suppositum qd in creatura: cui non potest ex tpe aliqua realis relatio aduenire: sed sicut. s; diximus: omnis relatio ad creaturam est fm rōnem tñ. Oportet igit qd filiatō qua suppositum eternum filij refert ad virginē matrem: nō sit relatio realis: sed respectus rōnis tñ. Nec propter hoc impedit quā christus sit verus z realiter filius virginis mris: qd realiter ab ea natus est: sicut etiaz deus vere z realiter est dñs creature: qd realit' hōz potentia coarctandi creaturam: z tñ dominij relatio solū fm rationē deo attribuitur. Si autem in christo essent plura supposita: vt quidam posuerunt: nihil prohiberet ponere in xpo duas filiationes: qz filiatōni temporali subiiceretur suppositum creatum.

De opozuit xpm esse perfectum in gratia z sapiētia veritatis. CAP. XXIX.

Cia vō sicut iā dictū est humanitas xpi se hōz ad diuinitatē eius qd qdā organum eius: organū autē dispositio z qditas pēfat pncipue quidē ex fine: z ēt ex decētia instrū vntis fm hos modos pñs est vt considerem' qd itatē humane nāe a verbo dei assumptē. Simis autē assumptōis humane nāe a vbo dei est salus z reparatio hūane nāe. Tale igit oportuit ēt xpi fm hūana nām: vt pueniēter ēt possit actor hūane salutis. Sals autē hūana: pñt in fructuē dñi: p quā hō btis efficiat. Et iō oportuit xpm s; hūana nām fuisse pfecte deo seruatē. Principiū. n. in vnoquoq; gñe oz ēt pfectū. Fructio autē diuina fm duo existit. f. s; volūtas: z s; intell': fm volūtatē qdē deo pfecte p amorē inheret: s; intell' autē pfecte deū cognoscēte. Imperfecta autē in pso volūtatē ad deū p amorē est p grām: p quā hō iustificat: s; illud rō. 3. Iustificati gratis p grām eius. Ex h. n. hō iustus ē. qd deo p amorē inheret. Imperfecta atē cognitio dei ē p lumē sapie qd est cognitio dñe veritatis. Oportuit igit verbū dei incarnatū pfectū in grā z in sapia veritatis existere. Cū iō. j. d. Verbu caro factū est z habitauit in nobis: z vidimus gloriā eius gloriā quasi vnigenitū a patre plenum gratie z veritatis.

De plenitudine gratie xpi. CA. XXX.

Rūmo autē vidēdū ē de plenitudine grē ipi. Circa qd considerādū est qd nomē grē a duob; assumi pot. Cūno ex eo qd ē gratū ēē. Dicim' . n. aliqū alicui' grāz hōe: qd ē ei grat'. Alio' ex eo qd ē grātis dari. Dī. n. aliqis alicui grāz facere: qd ei aliqd bñficiū gratiō fert. Nec iste due acceptōes grē penit' separte sunt. Ex eo. n. aliqd alteri grās datur: quis cui dat grat' est dāt vel simpl' vel s; qd. Simpl' qdē qd ad hō recipiēs grat' est dāt: vt eū sibi pūgat fm aliqū modū. Nōc. n. quos gratos habem' nobis p posse attrahim' s; qzitate z modū quo nobis grati existit: fm qd autē: qd ad hō recipiēs grat' est dāt: vt aliqd ab eo recipiat: nō autē ad hō vt assumat ab ipso. Cū p; qd ois qd hō grām aliqd hōz qd gratis dat: non aut ois qd hōz aliqd gratū datum gratis dāt existit. Et iō duplex grā distingui solet: vna. f. qd solū gratis ē data. Alia qd ēt gratū facit. Grātis autē dari dī: qd nequaquā ē debitiū. Dupl' autē aliqd debitiū existit. Cūno qdē mō s; nām. Alio' fm opationē: s; nām qdē debitiū est rei. qd ordo nālīs illi rei exposcit: sic debitiū ē hōi: qd hōrōne z manus: z pedes: s; opationē autē sic merces operatiōbet. Alia qd dona sunt hoīb' diuinit' gratis data: qd z ordi nem nāe excedit: z meritis nō acgrunt: qzuis z ea qd p me

ritis diuinit' dank iterdū grē nomē vel rōne nō amittant. tñ qz pncipiū merēdi fuit a grā. nū ēt qz supabūdātib' dantur qz merita humana regant: sic dī rō. 6. B'ra dei vita eterna. Nō autē dono qdā qdē z nāe huane facultatē excedit: z meritis nō redduntur: nec tñ ex hō ipo qd hō ea hō reddidit deo grat': sic donū pp hōe: mirāculoz opatiōis: sciētie z doctrinē: vel si qd talia diuinit' cōferuntur. Per hōc enī z hō hō nō pūgit deo: nisi forte p similitudines quāda: p ut aliqd de ei' bonitate pncipat: p quē modū oia deo simillanē. Quēda vō hoies deo gratū reddūt: z ei pūngūt. Et hō dona nō solū grē dicunt: ex eo qd gratis dant: s; etiā ex eo qd hoies faciūt deo gratū. Cōiunctio autē hoīs ad deū est duplex. Cū qd ē affectiōne: z hōc est p charitatē: qd qdā mō facit p affectiōne hoies vni cū deo. fm illud. j. cor. 6. Qui adheret deo vno spūs ē cū eo. Per hōc ēt de hoies i habitat. fm illud iō. 1. 4. Si quis diligit me sermonē meū seruabit: z p' meus diliget eū: z ad eū veniē: z māsiōne apud eū faciem'. Facit ēt hoies ēē in deo. s; illud. j. iō. 4. Qui manet in charitate in deo manet: z de' in eo. Ille igit p acceptū donū gratuitū efficiat deo grat': qui vsq; ad hō p dicit: qd p charitatis amorē: vno spūs fiat cū deo: qd ipē in deo sit: z de' in eo. Cū apls dicit. j. cor. 13. qd sine charitate cetera dona hoīb' nō pñt: qz gratūz deo facere nō pñt: nisi charitas adit. Nec autē grā est oīs scōz cōis. Cū de hōc grām hō p'nt dīcipulis orādo ipetrās dīc' iō. 17. Cū sint vni. f. p cōnexionem amoris: sicut z nos vnu sumus. Alia vero pūctio est hoīs ad deū: nō solū p effectū: aut p inhabitationē: s; etiā p vnitatē hypostasim: seu psonē: vt. f. vna z eadē hypostasis: seu psona sit de' z hō: z hōc qdē cōiunctio hoīs ad deū est. p'ra iesu xpi: de qua pūctiōe plura iam dicta sunt. Nec etiā est hoīs xpi grā singularis: qd ē deo vnū in vnitatē psonē: z iō gratis dātū est: qz z nāe facultates excedit. z hō donū nulla merita pcedūt. S; z grā: rissimū deo factū: qd de ipso singul' dicat. Nōc est fil' me' dilect' in qd mihi placuit. Mat. 3. z. 17. Nōc tū iteresse vī iter vtrāq; grāz: qd grā qdē p quā hō deo vnū per affectū: aliqd hituale existit in aia: qz cū p actū amoris sit pūctio ista. act' aut pfecti pcedūt ab habitu. pñs est. vt ad istū pfectissimū hitū: qd aia deo pūgit: p amorē aliqū hitual' grā aie ifundat. ēē aut psonale v' hypostaticū nō est p aliquē habitū: s; p ipas nāe: qzū sūt hypostasēs vel psonē. Cūno igit hūane nāe ad deū in vnitatē psonē: nō sit per aliquē habituale grāz: s; p ipas nāz pūctionē in psona vna. in qzū aut creatura aliqū magis ad deū accedit: in tñ de bonitate ei' magi participat: z abūdātib' donis ex ei' ifluentia replet: sic z ignis calorē magis participat: qd magis appropinquat. Nōc autē mod' ēē aut excogitari pot: quo aliqū creatura ppinquis deo adheret: qz qd ei i vnitatē psonē pūgat. Et ipa igit vnione nāe humane ad deū in vnitatē psonē. pñs est vt aia xpi donis grāz habitualib' p ceteris fuerit plena: z sic hitualis grā in xpo nō ē dispō ad vnionē: s; magis vnionis effect' qd ex ipso mō loquēdū: qd euāgelista vnt' i vōbis pmissis manifeste apparet cū dīc'. Cū dīm' eū qū vnigenitū a pte pleni grē z veritatis. Est autē vnigenit' a pte hō xps: in qzū vbu caro factū ē: hō effectū est vt eēt pleni grē z veritatis. In hō autē qd aliqū bonitate replent' v' pfectiōe. illd magis pleni esse inuenit: ex qd ēt in aliqū edundat: sicut pleni' lucet: qd illuminare pot alia: qz igit hō xps sumā plenitudine grē obtinuit: qz vnigenitū a pte. pñs fuit: vt ab ipso in alios grā redūdarēt: ita qd filius dei fact' hō: hoies faceret dos: z filios dei: s; illud apli ad Gal. 4. Nōc dīc' dō filij sui factuz ex muliere: factū sub lege: vt eos qd sub lege erāt redimeret: vt ad opationē filioz recipem'. Et hō aut qd a xpo ad alios grā z veritas dē: riuant: puenit ei vt sit caput ecclie. Nāz a capite alia mēbra qd sūte: s; formā in nā: qdā mō sensus z mor' derivat: sic a xpo z grā z vntas ad alios hoies derivat. vī ad Ephe. p. Et ipz dedit caput supra oēs eccliaz: qd est corp' ei'. Dicit etiā pot caput nō solū hoīuz: s; ēt angeloz qzūz ad excelentia z ifluentia: s; nō qzū ad pformitatē nāe fm eandem spēs. Cū ante pdicta vba aplis pmittit qd dens pñtūe illuz. f. xpm ad dextera sua in celestib' supra oēs pncipatuz: z pte: z vntē: z dñationēz. Sic igit hō pmissa triplex grā

psuevit assignari in xpo: Nōc qdē grā vniois: fm qd hu mana nā nullis meritis pcedit: hō donūz accepit: vt p vntate referat deo in psona. Secūdo grā singularis: qd aia xpi p ceteris fuit grā z vntate repleta. Tertio grā capitis: s; qd ab ipo in alios grā redūdat. Due tria in euāgelista pgruo ordine psequuntur. Nā qzū ad grā vniois dicit. Ceterūz caro factū est. qzū ad grā singularem dicit. Cū dīm' eūz qzū vnigenitū a patre pleni grē z vntatis. qzū ad grām capitis subdit. Et de plenitudine ei' nos oēs accepim'.

De infinitate gratie xpi. CAP. XXXI.

St autē ppriū xpi: qd eius grā sit infinita: qd s; testimoniū iōannis baptiste nō ad mēsuram dat deus spiritū hōi xpo: vt dicit iō. 3. Alijs autē datur spūs ad mēsurā: fm illud ad Ephe. hos. 4. Cūcuiq; nūm data est grāta s; mēsurā donationis xpi. Et quidem hōc referat ad grām vniois: nulla dubitationē hō: quod dicit. Nā alijs qdē sanctis dātū est deos aut filios dei ēē per participationē ex ifluentia alicuius doni: qd qz creatuz est: necesse est ipzūz: sicut z ceteras creaturas esse finitas. S; xpo fm humanam naturā dātū est: vt sit dei filius: nō p participationē: sed p nāz. Naturalis autē diuinitas est infinita. Et ipa igit vnione accepit donū ifinitū. Cū grā vniois absq; oī dubitationē est ifinita. S; de grā habituali dubium ēē pot: an sit ifinita. Cū. n. hō grā sit etiā donū creatuz: cōferri oportet qd habeat eēntiaz finitas. Nōc tamen dicit ifinita triplici rōne. Primo quidē ex parte recipiēs. Manifestū est. n. vnūscuiusq; nature create capacitates ēē finitas: qz z iū finitū bonū recipere possit: cognoscēdo amādō: z fruēdo. nō tamen ipzūz recipit ifinite. Est igit cūilibet creature s; suā spēs z naturā determinatā capacitatis mēsurā: que tamen diuine potestati nō pūdicat: qn possit aliaz creaturā maioris capacitatis facere. S; iam nō ēt eiusdem nature fm spēm: sicut si ternario addatur vnitas iam erit alia spēs numeri. Cū igit alicui nō tñ datur de bonitate diuina quāta est capacitas nālīs speciei suae: videt ei fm aliquā mēsurā donatū. Cū vero tota nālīs capacitas implet non videtur ei s; mēsurā donatuz: qz z si sit mēsurā ex parte recipiēs: nō tñ est mēsurā ex parte dātis: qui totū est paratus dare: sicut si aliqis vas ad fluuiūz deferēs absq; mēsurā inuenit aquā pparatā: qzuis ipse cū mēsurā accipiat pp vasis determinatā quātitates. Sic igit grāta xpi habitualis: finita qdē est hō eēntia: sed ifinita z nō fm mēsurā dari dī: qz tñ datur quātū nā creata pot ēē capax. Secūdo vero ex parte ipsius doni recepti. Considerandum. n. est qd nihil phibet aliqd fm eēntia finitū esse: qd tamen: fm rōnez alicuius forme ifinitū existit. Infinitū. n. fm eēntiaz est qd hōz totā essendi plenitudinē qd quidē solū deo cōuenit: qui est ipzūz ēē. Si autē ponat ēē aliqū forma specialis nō in subiecto existēs: puta albedo vel calor: nō qdem haberet essentiam ifinitā: qz essentia eius esset limitatā ad gen' vel specię: s; tñ totā plenitudinē illius speciei possideret. Cū fm rationē speciei absq; termino vel mēsurā ēē habens qd ad illā spēm pñtine pot. Si autē in aliqū subiecto recipiat albedo: vel calor: nō hōz semp totum acquid pñnet ad rationē huius forme de necessitate z semp: s; solūz qu sic perfecte habet: sicut pfecte haberi pot: ita. f. qd modus habēdi adēquet rel habite potestates. Sic igit grā xpi habitualis finita qdēz fuit fm essentia: s; tamen dī absq; termino: z mēsurā fuisse: qz quicqd ad rationē grē poterat pñtinerē: totū xps accipit. Alij autē nō totū accipiunt: s; vnus sic: alius aut sic. Diuisiones. n. gratiaz sunt: vt dicit pme ad Corin. 12. Tertio autē ex parte cause. In causa. n. quodam modo habet effectū. Cūcuiq; ergo adēst causa ifinite virtutis ad ifluēduz: hōz qd ifluitur absq; mēsurā: z quodā modo ifinite: puta si qd haberet fontē qui aquas in ifinitū effluere posset: aquā ifinitam absq; mēsurā: z ifinite quodā modo diceretur habere. Sic igitur aia christi ifinitam: z absq; mēsurā gratiam hōz: ex hoc ipso qd habet verbum fi bi vnitū: quod est totius emanatiōis creaturāz idē efficiens: z ifinitum pncipiū. Ex hoc autē qd grā singularis aie xpi est modis pdictis ifinita: euidēter colligitur qd grātia ipius fm qd est ecclie caput: est etiā ifinita. Ex hoc

enim qd habet effudit. Unde quia absq; mensura spiritus...

De plenitudine sapie xpi. CAP. XXXII.

Postea aut sequetur dicere de plenitudine sapie christi...

Sapientia autem et diuine nature puenit et humane. Dicitur enim de deo...

aut creatura infinite cognoscere potest: si infinitus sit qd cognoscit. Nulla igitur creatura deus videndo apprehendere potest...

cognitionem xps proficere potuit. Sed manifestum est: qd res sensibiles p teporis successione magis ac magis sensibus...

De ma corporis christi. CAP. XXXIII.

Secundum primam igitur euidenter apparet qd deus deus corpus xpi formatio...

filius dei: vt diximus carnem assumpsit: congruum non fuisse. Non enim sufficienter na humani generis ex pmo...

De formatione corporis christi que non est ex semine. CAP. XXXIII.

Quia tunc pueniens: vt eodem modo formaretur corpus christi i humana natura...

Utrum autem corporis humani formatio naturaliter sit ex virili semine: quocirca alio modo corpus xpi formatum fuerit...

De exclusione erroris ebionis et chrysimi qd corpus xpi ex virili semine formatum dixerunt. CAP. XXXVI.

Excludendum igitur errorem ebionis et chrysimi qd corpus xpi ex virili semine formatum dixerunt...

De pueniens sicut xps nasci ex vrgine. CAP. XXXVII.

Utrum autem dicitur qd de ma humane nature pueniens: bat filium dei carne assumere...

Omniū autē humanōrum malōrum grauius est mors per quā tollitur vita humana. Cū de nullū magis signum dilectiōis esse pōt qz qd homo p amico se morti exponat. Cū autē ad fortitudinē vō qd pp aduersa a iusticia non recedit; qz maxie ad fortitudinē ptinere vt vt nec timore mortis aliqz a vīte recedat. Cū dicit aplūs Ildebe. feci do. de passioe xpi loquēs. Ut p morte destrueret euz q habebat mortis imperiū. i. diabolū; z liberaret eos q timore mortis p totā vitā obnoxii erāt seruituti. Dicit. n. p veritate mori nō recusauit excludit timore mouendi; pp quem hoies seruituti peccati plerūq; subdunt. Cū autē ad patriā vō qd in aduersis tristiā hoies absorberi nō sinit. Sz quāto sunt maiora aduersa: tāto magis in his reluctet patriētie virtus. Cū in maxio maloz qd est mors pfecte patientie datur exēplū si absq; metis turbatione sustineat: qd de xpo ppheta pdixit dicens. Esa. 53. Tanquāz agnus coram tondētē se obūmescet z nō aperiet os suuz. Cū autē ad obedientiā vero: qz tāto laudabilior est obediētia: quanto in difficultatibus qz obedit. Cū autē difficilimū est mors. Cū ad pfectaz obediētā xpi cōmendandā dicit Aplūs ad Philippēses. 2. q factus est obediēs pū vīqz ad mortem.

De morte crucis. CA. XLIII. **X**ēisē autē causis apparet qre mortē crucis voluit pati. Vno qdez; qz hoc puenit quāuz ad remediū satisfactoris. Cōueniēter. n. hō puniē p ea in qb; peccauit. Per q. n. peccat qz per hec z torquet: vt dī Sap. xj. Peccatū autē hoīs puniū fuit p hoc qd pōmū arboris ligni scie boni z mali pceptū dei comedit: loco cuius xps se ligno affixi pmissit vt exolueret que nō rapuit: sicut de eo. ps. dicit. Cōuenit et quātū ad sacramentum. Voluit. n. xps oīde re sua morte: vt sic moreremur vita carnali: q spūs nī i sup na eleuaret. Cū ipse dicit. Joā. xij. Ego si exaltatus fuerō a terra: oīa trahā ad me ipz. Cōuenit et quātū ad exēplū pfecte vītutis. Hoies. n. qūq; nō minus refugit vt tūperabile genus mortis qz mortis acerbitatē. Cū ad pfectiōēz vītutis ptinere videt: vt pp bonū virtutis etiā aliqz vītuperabilē mortē nō refugiat pati. Cū aplūs ad cōmendandā pfectā obediētā xpi: cū dixisset de eo q factus est obediēs vīqz ad mortē subdit. Cōmtem autē crucis. Que quidē mors turpissima videbatur fm illud Sap. 2. Cōmte turpissima condemnemus euz.

De morte christi. CA. XLIV. **A**imāt in xpo pueniāt i vna psonā tres sube. 1. corp; aīa z dīnitas vbi; qnī due. 2. aīa z cor p vīte sunt in vna nāz: i morte qdē xpi separata est vno corpis z aīe. 3. vītē. n. corp; vere mortuū n̄ fuisse. 4. vītē. n. corpis nihil ē aliū qz separatio aīe ab ipso. Neutrū tū separātū est a dei vībo qz tū ad vītione psonē. Ex vītione autē aīe z corpis resultat hūanitas. Cū separata aīa a corpore xpi p mortē in trīduo mortis hō dicit nō potuit. Dicitū est i sup q pp vītō nē in psona hūane nāe ad dei vībū qd dicit de hoīe xpo pōt z pueniēter de dei filio pdicari. Cū cū in morte māsērit vītō psonalis filij dei tā ad aīam qz ad corp; xpi. qd dicit vtroq; eoz dī poterat de dei filio pdicari. Cū z in sūm bolo dī de filio dei q sepult; est pp hoc q corpus sibi vītū tū in sepulchro iacuit: qz descēdit ad inferos aīa descēden te. Cū est considerādum q masculinū genus designat psonā: neutrū vō nām. Cū in trinitate dicim; q fili; est ali; a pze: nō aliud. Sz qz hoc ergo in triduo mortis xps fuit tot; in sepulchro: tot; in inferno: tot; i celo pp personā q vītā erat z carnū in sepulchro iacētū z aīe ifernū expoliātū z sibi stebat in nā dīna in celo regnātē. Sz non pōt dicit q totūz in sepulchro: aut in inferno fuerit: qz non tota hūmana natura sed pars in sepulchro: aut in inferno fuit.

De morte xpi fuit voluntaria. CA. XLVI. **C**litigat mors xpi nīe mortē cōformis qz tū ad id qd ē de rōne mortis: qd ē aīa z aīa z corpē separari: sz qz tū ad aliqd mortē xpi a nīa morte differēs fuit. Ho. n. movimur qū mortē subiecti ex necitate: vt nāe: vt alicui; violentie nobis illate. Xps autē mortu; est: nō necessitate: sz pte z ppriā vō

lūitate. Cū ipse dicebat Jo. 10. Patrē habeo ponēdi aīam meā: z itēz sumēdi eā. Hui; at dīe rō est: qz nāia voluntati nīe nō subiacēt. Cōiunctio autē aīe ad corp; ē nāia. Cū voluntati nīe nō subiacēt q aīa corpū vīte remaneat: vt q a corpore separēt. Sz qz hoc ex vītute alicui; agentis puenire. Quicq; at in xpo fm hūanā nāz erat nāie: totūz ei; vītutati subiacēbat pp dīnitas vītute: cui subiacēt tota nā. Erat igit in pte xpi: vt qz dīū velle aīa eius corpū vītā remaneret: z statū cū velle separēt ab ipso. Ho; autē dīne vītutis iudiciū centurio cruci xpi affixens sensit: dū eū vidit clamātē expirare: p qd manifeste oīdebāt: q nō sicut ceteri hoies ex defectu nāe moriebāt. Ho. n. possunt hoies cū clamore spū emittere: cū in illo mortis articulo vīz et possunt palpitando linguaz mouere. Cū q xps clamas expirauit in eo dīnā manifestauit vītute: z pp hō cētūz rō dixit. Clere fil; dei erat iste. Ho tū dīcēdū est q iudē nō occiderint xpm: vel q xps ipse se occiderit. Ille. n. dī aliqū occidere q ei cās mortis iudicat: nō tū mors sequit: nisi cā mortis nāz vincat: q vitā pūat. Erat at i pte xpi: vt nā cāe corruptē cederet vītē vītē: qz tū ipse velle. Ho ē ipse vītutariē xps mortu; fuit: z tū iudē occiderit eum.

De passione xpi qz tū ad corpus. CA. XLVII. **O**n solū at xps mortē pati voluit: sz z alia q ex pctō fmī pēnitiā i posteros pueniūt: vt dū penā peccati itegralē susciperet nos pfecte a pctō satisfaciēdo liberaret. Ho; at qdā pcedit mortē: qdā mortē subsequunt. Pcedūt qdē mortē corpis passiōes: tā nāes: vt fames: sitis: lassitudo: z hō zē. qz et violēte: vt vulneratio: flagellatio: z similia. Due oīa xps pati voluit: tā qz pueniētia ex pctō. Si. n. hō nō peccasset: nec famis aut sitis: aut lassitudo: vī frigidis afflictoez sensisset: nec ab exteriorib; ptulisset violētas passiōē. Ho; tū passiōes alia rōne xps ptulit qz aliū hōmīnes patiāt. In alijs. n. hoīb; nō ē aliqd: qd his passiōibus repugnare possit. In xpo at erat vī his passiōib; restere: nō solū vītus dīna icreata: sz et aīe bītudo: cui; tanta vīs ē. vt Aug. dicit: vt ei; bītudo suo nō rediderit in corpore. Cū post resurrectōēz ex hō ipso q aīa glificata erit p vītione dicit: z aprā z plenā fructūz. corp; gliose aīe vītū glloz reddet ipassibile z imortale. Cū igit aīa xpi pfecta vītōe dei fruere qz tū est ex vītute hō vītōnis: qz dīnitas erat: vt corp; ipassibile: z imortale redderet: p redūdātiaz glie ab aīa in corp; sz dīspēctatūē fēmi ē: vt aīa dei vītōe fruere: sil' corp; pateret: nulla redūdātiaz glie ab aīa in corp; facta. Suberat. n. vt dicit: qd erat nāie xpo sz hūanāz nāz: ei; vītutati. Cū poterat nāiez redūdātiaz a superiorib; pūib; ad inferiores p suo libito ipēdīre: vt fruere vīamquāq; ptes pati: aut agere: qd sibi pppriū esset absq; alteri; partis ipēdī mēto: qd in alijs hoīb; ē nō pōt. Unde ē tū qz passiōē xps maximū corpis dolore sustinuit: qz corpis dolore i nullo mitigabat p superi; gaudiū rōnis: sic nec eōverso dolore corpis rōnis gaudiū ipēdīebat. Cū dīc et appet: q sol' xps sil' vītator z pphētor fuit. Sic. n. dīna vītōe fruēbatur: qd ad pphētorē ptinēt: vt tū corp; passiōib; subm remaneret: qd ptinet ad vītatorē. Et qz pppriū ē vītatoris: vt p bona q ex charitate agit mereat: vel sibi vel alijs: idē est q xps qz vīs pphētor esset: meruit tū p ea que fecit z passus ē: z sibi z nobis. Sibi qdē non glīam aīe quā a pncipio sue cōceptionis habuerat: sed gloriā corpis ad quā patiendo puenit. Nobis ēt sue single passiōes: z opatōes fuerunt pncipe ad salutē nō solūz p modūz exēplū: sed et p modū meritū: in qz tū pp abūdantā charitatis: z grē nobis potuit grām pmereri: vt sic de plenitudine capitis: membra acciperent. Erat igit qdē qdē p passio ei; quātūcumq; minima sufficiēs ad redimēdū humanū gen; si consideret dignitas patiētis. Quātū. n. aliq; passio in psona digniorē infertur: tāto vt maior iniūria. Puta sigs pcutiat pncipē: qz si percitiat quēdaz de ppro. Cū igit xps sit dignitatis infīnitē: qd libet passio ei; hō infīnitam extimatiōē: vt sic sufficiēret ad infīnitūz pctōz abolitiōē. Ho; tū fuit p quālibz cōsumata hūani gēitū redemptio: sed p mortē quā pp rōnes supra postas ad hō pati voluit: vt gen; humanū adimeret a peccatis. In emptione. n. quālibet nō solum requiritur

Opusculum. **quantitas valoris: sed deputatio pūij ad emendum. CAP. XLVIII.** **Q**uod passibilitate xpi aīe. **CAP. XLVIII.** **C**ū vō aīa est forma corpis: nīa est vt patiēte corpore z aīa qdāmō patiāt. vī p statu illo q xps corp; passibile habuit et aīa ei; passibilis fuit. Cū est at considerādū q duplex est aīe; passio. Cū aīa qdēz ex pte corpis: alia vō ex parte obī: qz dīnā aliq; pōz considerari pōt. Sic. n. se hō aīa ad corp; sicut ps aīe ad pte corpis. Ho; at vītūā patiē qdē ab obō: sic cū ab excellētī fulgido vītūā obtūdīt. Ex parte vō organi sicut cū lēsa pupilla ebetat vītūā. Si igit consideret passio aīe xpi ex pte corpis: sic tota aīa patiebatur corpore patiēte. Est. n. aīa forma corpis fm sua cētūā. In essentia vō aīe oēs pōeradicant. Cū relinq; qz corpore patiēte qd libet pō aīe quodam modo pateret. Si vō consideret aīe passio ex parte obī: nō oīs pō aīe patiēbāt: sed qz passio ppriē sumpta nō cōmētū impōtat. Ho; enīz ex pte obī cū vītūālibet potēte poterat aliqd ee nociuū. Itā. n. sup dicit est: q aīa xpi p fca dei vītione fruēbat. Supior igit rō aīe xpi q reb; eternis pteplandis z pūlēdis inheret nihil habebat aduersūz: aut repugnāz ex q aliq; nō cōmētū passio in ea locū hēret. Ho; vō sensitūē qz oba sunt res corporeez: hēre poterat aliqd nō cōmētūz ex corpore passiōē. Cū sensibilib; dolor in xpo fuit corpore patiēte. Et qz lēsa corpore sic a sensu sentit nōxia: ita et interior imāgino eam vt nociuā apphēdit: inde sequit interior tīstītia et cū dolor in corpore nō sentit. Et hāc passiōē tristītie dicit nō in aīa xpi fuisse. Cū non solū aut imāgino: sz etiam rō inferior: nō cūq; corpis apphēdit. Et tō ē ex apphēsiōe inferioris rōnis q circa tpaalia versat: poterat passio tristītie hēre locum in xpo: in qz tū. n. mortē z aliaz corporez lesionez inferior rō apphēdebat vt nōxia z appetitū nāli pūā. Cōtīngūt at ex amore q facit duos hoies qz vnum vt aliq; tristītia patiāt: nō solū ex hōis que p imāginoz nez: vel p inferiorē rōnē apphēdit vt sibi nociuā sz et ex hōis q apphēdit vt nōxia alijs qz amat. Cū ex hoc tristītia xps patiebāt scdm q alijs qz ex charitate amabat periculum imīnere cōfēctūz culpe vel pene. Cū nō solū si bī: sz et alijs doluit. Et qz dīctō pūmī ad supiorē rōnē quodaz mō ptinet: in qz tū pūmī ex charitate dīligit ppter deū: supior tū rō i xpo de pūmī dīctōb; tristītia hēre nō potuit: sicut in nobis hēre pōt. Quā enī rō superior xpi plena dei vītione fruēbat: hō apphēdebat qd ad alioz defectūs ptinet fm qd in dīna sapia ptinetur fm quāz decēter ordinatūm existit: z q alijs peccare pmittat: z q p pctō puniēt. Et tō nec aīa xpi nec aliquis hōis dei vidēs ex defectibus pūmīz tristītiz pati pōt. Sec; at est in vītatorib; qui ad rōnē sapie vidēdaz nō attingūt. Ho. n. et fm rōnē supiorē de defectib; alioz tristītāt: dū ad honorez dei z exaltatiōē fidei ptinere existimant: qz aliq; saluē: qz tū dānant. Sic igit de eisdē dē qbus dolebat fm sensuz imāginoz z rōnē inferiorēz hō supiorēz gaudebat: in qz tū ea ad ordinē dīne sapie referēbat. Et qz referre aliqd ad altez est pūmī opus rōnis: tō solet dicit q mortē rō xpi refugiebat quidem si consideretur vt nā: qz. f. nāliter est mors odibilis. volebat tamē eaz pati si consideret vt rō. Cū autē in xpo fuit tristītia: ita etiam z alie passiōes q ex tristītia oriunt: vt timor ira z hō. Ex hōis et tristītiz pntia i gerūt: timor in nobis cātū dū futura mala extimant: z dū alioquo ledente pntia sumus hōcum trāscimur. Cū de tū passiōes alī; fuerūt in xpo qz in nobis. In nobis enī plerūq; iudiciū rōnis pueniūt: z iterdum modum rōnis excedūt. In xpo at nūq; pueniebant iudiciū rōnis: nec modū rōnē taxati excedēbāt: sz tātum mouebāt inferior appetit; qui est subiect; passiōis qz rō ordinabat eū debere moueri. Poterat igit pūgēre q fm inferiorē ptes aīa xpi refugiebat aliqd qd fm supiorē optabat: nō tū erat pūctas appetitū in ipso: vel rebello carnat ad spūm: qz in nobis ptingit ex hō appetitū in inferior iudiciū z modū rōnis trāscēdit. Sz in xpo mouebatur fm iudiciū rōnis in qz tū pmittebat vītūā qz inferior vītūā moueri proprio motu fm q ipsum decebat. Cū dī igit consideratis manifestum est q supior rō xpi: tota

qdē fruēbat z gaudebat p cōparatiōē ad suū obm. Ho. n. ex hac pte aliq; ei occurrere poterat: qd esset tristītie cū. Sz etiam tota patiebatur ex pte subī: vt supra dictum est. Nec illa fructio minuebat passiōē: nec passio impediebat fructioē: cū nō heret redūdātiaz ex vna pō in alia: sed qd libet pōz pmitteretur agere quod sibi ppriū erat: sicut iam supra dictum est. **De oratione xpi. CAP. XLIX.** **C**ū vō oīo est desiderij expositiua: ex dīuērsitate appetitū rō sumi pōt oīōnis quā xps imminente passiōē pposuit dīcēs. Math. 26. Cū mi si pole est trāseat a me calix iste. Cū rītūāmen nō sicut ego volo: sz sicut tu. In hoc enīz qd dicit trāseat a me calix iste: motū inferioris appetitū z nāis desiderij designat quo nāliter quilibet mortē refugit z appetit vītā. In hō autē qd dicit. veritāmē nō sicut ego volo: sz sicut tu vis: exprimit motū supioris rōnis oīa considerantis: put sub ordīnatiōe dīne sapie ptinetur. Ad qd ēt ptinet qd dicit: si nō pōt: hoc solum fieri posse demonstrans qd fm ordinē dīne voluntatis pcedat. Et qz vīs calix passiōis nō trāstūt ab eo: quī ipz vīs biberit: nō tū dicit dē qz eius oratio exaudita non fuerit. Nam fm aplūs ad hebreos. 2. In oīb; exaudīt; est pro sua reuerētia. Cū. n. rō vt dīctū est sit desiderij expositiua illud simī pū oīām qd simplr volum;. Cū z desiderij expositiua iustoz orationis vīm obtinet apud deum fm illud ps. Desideriūm pauperē exaudiuit dñs. Illud autē simplr volum;: qd fm rōnez supiorē appetim; ad quā solaz ptinet contentire in opus. Illud autē simplr orant xps vt pūis voluntas hereret: qz hoc simplr voluit. non autē qz calix ab eo trāstūt: quia nec hō simplr voluit: sz fm inferiorēz rationem: vt dicitū est. **De sepultura xpi. CA. L.** **D**īsequunt at hoies ex pctō post mortē aīe defctūs: z ex pte corpis: z ex pte aīe. Ex parte corpis qdē qz corp; reddīt terre ex q sumptū est. Ho; at defctūs ex pte corpis in nobis qdē fm duo atēdit. 1. fm pōnem: z fm resolūtioz nem: fm pōnem quidē in qz tūz corp; mortuū sub terra ponit sepultū. Scdm resolūtioz vō in qz tū corp; in elementa solūit ex qb; est pactū. Ho; at defctūs: pūmī qdē xps pati voluit. vt. f. corp; ei; sub terra pōeret. Aliū autē defctū passūs nō fuit. vt. f. corp; ei; in terrā resolueret. Cū de ipso ps. dicit. Hō dabis scīm tūū videre corruptiōem. i. corpis putrefactiōē. Hō; autē rō est: qz corpus xpi nāz sumptū de nā hūana. sed formatio eius non fuit vītute hūana: sed vītute spūscī. Et tō pp submā nāe subterraneuz locū qui corpib; mortuis deputati pueniūt voluit pati. Loc; enī corpus debet fm māz pdominātis element. Sed dissolūtioz corpis p spūm scīm fabricati pati nō voluit: qz qz tūm ad hoc ab alijs hoīb; differēbat. **De defctū xpi ad inferos. CA. LI.** **A**pte vō aīe legi i hoīb; ex pctō post mortē: vt ad ifernū descēdāt: nō solū qz tū ad locū: sz et qz tū ad penā. Sicut at corpus xpi fuit qdē sub terra fm locū: nō at fm cōm resolūtioz nis defctū: ita z aīa xpi defctū qdē ad inferos fm locum: non autē vt ibi penā subiret: sed magis vt alios a penā absolueret: qui propter peccatum pūmī parentis illē detinebantur pro quo plene iaz satisfecerat mortē patiendo. Cū post mortē inuenit nihil patiēdū restabat. Sed absq; omni pene passiōē localiter ad inferum descēdit: vt se viuorum z mortuorum liberatozem ostenderet. Ex hoc etiam dicitur q solus inter mortuos fuit liber: qz anima eius in inferno nō subiacuit pene: nec corpus eius corruptioni in sepulchro. Quamuis autē xps descēdens ad inferos eos liberavit: qui pro peccato pūmī parentis ibi tenebantur: illos tamen reliquit qui p peccatis proprijs ibidē penis erant addicti. Et idē dicit mortuū esse inferny nō absolūit: qz. f. ptēmi liberavit: z ptē dūmīst. Ho; igit xpi defctūs fm obolū fidei tāgit: cū dicit. Passus sub pontio pilato: crucifix; mortu; z sepultus. descēdit ad inferos. **De resurrectiōe z tpe resurrectiōis xpi. CA. LIJ.**

fiat in fine seculi huius: ut supra iam diximus. Cuius iudicium...

manifestari oportet ante tribunal christi: quia quod generalitate non excluditur...

manifestari oportet ante tribunal christi: quia quod generalitate non excluditur...

manifestari oportet ante tribunal christi: quia quod generalitate non excluditur...

huanam nam: in quantum est ad bona potissima patris sublimatus...

huanam nam: in quantum est ad bona potissima patris sublimatus...

huanam nam: in quantum est ad bona potissima patris sublimatus...

Incipit secunda pars huius operis in qua ostenditur quod ad perfectionem...

Incipit secunda pars huius operis in qua ostenditur quod ad perfectionem...

Incipit secunda pars huius operis in qua ostenditur quod ad perfectionem...

Incipit secunda pars huius operis in qua ostenditur quod ad perfectionem...

Incipit secunda pars huius operis in qua ostenditur quod ad perfectionem...

nerere debeamus: et per quam carnis: et quae ab eo separe debeamus: spes quae in deo est: et in deo que est: et ozare debemus: sicut illud psalms. Separe in eo. et deo ois: aggregatio populi: effundite coram illo. et orando corda vestra.

Causa quare que speramus debemus ab ipso deo orari de petere. CAP. III. Alia autem quare et eo sperandi est: haec praecipua est: quae pertinet ad finem: sicut effectus ad causam: nihil autem in vanis operatur: sicut per aliquem finem certum. Perstinet igitur ad unum quod agens sic effectum producere: ut ei non desinit per quod possit pervenire ad finem. Et id est quod in his quae naturaliter agentibus sunt natura deficere in necessariis non invenitur: sicut attribuit vnicuique gratia: totum quod sunt necessaria ad persistendum: sicut ad perficiendum operationis quae pertinet ad finem: nisi forte impediat per defectum agentis: qui sit insufficientis ad exhibendum. Agens autem per intellectum non solum ipsa effectus producit: ea confert suo effectui: sicut sunt necessaria ad finem: sicut et opes quae sunt praeparata de usu ipsius: qui est opus finis: sicut faber non solum cultellum fabricat: sed et duntaxat de incisione ipsius. Non autem deo est productus: ut artificiosus ab artifice: ut dicitur in 2. 2. 4. Et tunc dicitur factor non est: tuus vero lumen: sicut id si vas facile se sensum habet sperare de figulo possit ut bene disponeret: ita etiam homo deus hunc de deo deus esse certissima: dicitur enim. quod agens a recta sui operis dispositione non recedit: nisi per aliquem defectum. In deo autem nullus defectus cadere potest: quia ignorantia: quae omnia nuda et apta sunt oculis eius: ut dicitur in 1. 1. 4. Neque potest non habere manus eius: ut saluare non possit: ut dicitur in 2. 2. 5. Neque iterum defectus bonae voluntatis: quod bonus est deus spontaneus: in eis autem quae illi: ut dicitur in 3. 1. 1. Et id est spes quae aliis de deo dicitur: sicut de deo dicitur: ut dicitur in 1. 1. 5. Et autem considerandum videri: et si respectu omnium creaturarum: praedicta dispositio iniquitas: sicut in ratione curam hunc de rationabilibus creaturis: quae sicut dignitate imaginis ipsius sunt: sicut dicitur: et ad dei cognoscendum: et amandum pertinet: ut dicitur in 1. 1. 5. Et autem considerandum videri: et si respectu omnium creaturarum: praedicta dispositio iniquitas: sicut in ratione curam hunc de rationabilibus creaturis: quae sicut dignitate imaginis ipsius sunt: sicut dicitur: et ad dei cognoscendum: et amandum pertinet: ut dicitur in 1. 1. 5.

te in dilectione. Dei autem dilectio non privata est: sed contra omnia diligit enim omnia que sunt: ut dicitur in sapientia. Et sicut patet homines. sicut illud deuteronomio. 33. Diligit populos: et id est in LXXI. publico dicitur. Publica est nobis: contra omnia: et quasi omnia: non privato tamen: sicut per populum toto oramus: quia totum populum unum sumus. Pro se igitur ozare ut dicitur in 1. 1. 5. neccitas cogit: per altero autem charitas finitatem horat: et id non dicitur. per me: sicut per nos. Et sicut est praedictum est quod si spes nostra principaliter deus auxiliis imitat ad iuicem iuuamur ut facilius obtemperamus: quod petimus: ut dicitur in 2. 2. 1. cor. 1. Scripserunt nos adiunatibus: et vobis in oratione per nos: ut dicitur in 2. 2. 1. cor. 5. 5. Orate pro iuicem ut saluemini: ut dicitur in 1. 1. 1. 5. Adulterium minimi dum congregant: et vnumque sunt: sunt magni: et multorum praesentia ipse est: ut dicitur in 1. 1. 1. 5. Si duo ex vobis consenserint super terram de omni re quaecumque petierint fiet illis: a patre meo qui est in caelis: et id non singulari oratione potest: sicut dicitur in 1. 1. 1. 5. Quod si ex vnumque consenserint: patet enim. Considerandum est: quod si spes nostra est ad deum per nos: sicut illud in 1. 1. 1. 5. Iustificati ex fide pacem habeamus: ad deum per nos in Jesum christum: per quem habemus accessum per fidem in gratias istas in quae sumus: et gloriamur in spe glorie filiorum dei. Per istum non est vnumque: dei filii: naturalis efficimur filii adoptivi: quia ut dicitur in 1. 1. 1. 4. Ad istum deus filium suum: ut adoptionem filiorum recipimus. Tali igitur tenore deum patrem phetia debemus: ut privilegio vnumque non deroget: ut Augustinus dicit. Moli tibi aliquid sperare: vnumque christi sperare: per nos: nobis omnibus in coram patre est: quia illi soli genuit: nos creavit: et id per nos. Cuius orationis dei patris nostri quod oramus: praesentia ad patrem praedictum per hoc quod dicitur. Qui est in caelis. CAP. VI. Olet autem pertingere spei defectus: per ipotetica eius a quibus auxilium est sperandum. Non enim sufficit ad spei fiducia quod ille cui spes imitatur voluntate habeat ad iuuandus: nisi ad id praesentia. Satis autem voluntatis divine praesentia ad iuuandus exprimitur praesentia eius praesentia: sicut nec de excellencia praesentia eius dubitet subdit. qui est in caelis. Non enim est in caelis dicitur: a caelis: sicut sic celos sua virtute comprehendit. sicut illud in 1. 1. 1. 4. Viri celli circumstantia: quoniam super tota celorum magnitudinem: vnumque eius elevata est: sicut illud psalms. Elevata est magnificentia tua super celos deus: et id ad spei fiducia confirmanda virtute eius praesentemur quae celos sustinet et transcendit. Per hoc est impedimentum quaedam orationis exclusio dicitur. Sunt enim aliqua quae humanae fatali necessitate siderum subdit: sicut illud quod dicitur in 1. 1. 1. 10. Si signis celli nolite metueret: quod gestes timeret: sicut autem hinc erroris tollit orationis fructus: in si necessitati videtur vita nostra subiecta. non potest circa se aliquid immutare. Frustra igitur oratio peterem: vnumque aliqui bona praesentia vel liberari a malis: ut igitur nec habet orationis fiduciam obicitur dicitur. quod in caelis. et tanquam motor et moderator eorum: sicut per virtute celestium corporum: auxiliium quod a deo speramus impediri non potest. Sed est ad hoc quod oratio sit efficax apud deum: non est ut ea petat homo quod dicitur in 1. 1. 1. 10. Expectare a deo dicitur in quibusdā. 2. 2. 4. Dicitur enim non accipitis: eo quod male petatis. Illa enim male petitis: quae terrena sapientia suggerit non celestis: sicut dicitur in 1. 1. 1. 10. Quis in caelis: non deus ibicludim: sicut a terra abducit orationis aius et excellens regionibus: afficit. Et autem a aliud orationis suae fiducia impedimentum quod orationis huius de deo. sicut si putet aliquis humana vita a divina praedicta esse remota: sicut quod ex persona ipsorum dicitur in Job. 22. Nubes latibulus eius: nec hinc praedicta: et circa cardines celli pambulat: et 1. 1. 1. 8. Non videt deus nos: dicitur licet deus terra: sicut autem apud paulos atheniensibus praedicta orationis dicitur. Non longe est ab vnumque nostris. In ipso enim vnumque: mo uemur: et sumus: quia sicut per ipsum nram esse praesentia: vita gubernat: in motu dirigat. sicut illud sapientia. 1. 4. Tunc autem praedicta ab initio ducta gubernat: in tantum quod nec eius praedicta minima aliqua subtrahunt. sicut illud dicitur in 1. 1. 1. 10. Nonne duo passeret esse venierit: et vnum ex illis non cadet super terram sine patre vno: vnum autem et capilli capitis oes numerati sunt. In tantum tamen excellenti orationis modo sub cura divina hoies ponunt: ut hoc comparat de dicat apud. Non est cura deo de bobus: non quod orationis eorum curam non habet: sicut quod nec sic eorum curam huius deus punit: aut remunerat pro bonis: aut malis: et eos ad eremitas porciat. vnumque post praesentia missa vnumque dicitur subdit. vnumque autem capilli capitis oes numerati sunt: tanquam totum: quod est hoies se in resurrectione reparandi. et per hoies diffidētia a nobis deus excludi: vnumque ibidem subdit: nolite timere. Ad istos passeres praesentia estis vos: et per huius deus dicitur

deus a quo oratio sperata petimus de vocari ab oratione per nos: et non meus. CAP. V. Inter alia vero praecipua cui se dei filius recognoscit deus in charitate dum imitari. sicut illud in 2. 2. 1. Esto te imitatores dei: sicut filii charissimi: et ambula

est in ps. 21. filii hominum in tegmine alax tuax spabunt. Et quia per spale cura oib hoib deo dicat ppinqu ee: spalissime m d: ee ppiqu bonis: q i fide: z dilectione appropinqu nitunt. sicut illud Job. 4. Appropinque do z appropinquat vo bis: vni z i ps. 118. 11. In ipe dicitur dicitur ois oib: uocantur: eio: oib: uocantur eu in vitate. Nec solum eis appropinque: sicut et eos per gram i habitat. sicut illud in 1. 1. 1. 14. Tu in nob es dicitur: id ad scioz spe angeda dicitur q es in cellis. sicut in scis. ut Aug. exponit. Tm. n. ut ipse dicit spialit itere se vt iter iustos z pctores qm coypat iter celu z terra hui rei significade gra: orantes ad oriente perertinus: unde celu surgit. Et quo et spes scis augere: et orati fiduciam: non solum ex ppingtate dina: sed et ex dignitate: qua se psecuti a deo: qui eos per xps celos fecit. sicut illud in 1. 1. 1. 51. Et plates celos: z fundes terra. Qui enim eos celos fecit bona eis celestia non negabit. Qualia sicut ite a deo speranda: et de ratione spei. CAP. VII. Is pmissis ex quibus hoies spes de deo accipiunt opz: considerate quod ea quae a deo sperare debemus: vbi primo considerandum est: quod spes desiderii susponeit: vni ad hoc quod aliquid sit sperandum: primo requirit quod sit desideratum. Quae enim non desiderantur sperari non dicuntur: sicut timere vel est despici. 2. 2. 2. ois: quod id quod spat pole ee estimetur ad sequendum: z hec spes supra desiderium addit. Non enim homo desiderare etiam ea quae non estimat se posse adipiscitur: hoc spes ee non potest. 3. 2. 2. requirit quod id quod sperandum est sit aliquid arduum. Na ea quae pua sit magis despiciuntur: quae sperantur: vel si ea desideramus: quae in propiu ea habentis: non videntur ea sperare quae futura: sicut hie est praesentia. Ceterius autem desiderandū est: quod arduum est quod seipsum ademptum: quod am aliquid se spat adipisci per aliu: quod ad seipsum. Inter quae huius differre vt: quod ad ea obtrineda quae se hie pseq spat: conatu praesentia virtutis adhibetur: ad ea vbi obtrineda quae se ab alio pseq spat iterponit: peritio: et si quod ab hoie illud se adipisci spat vocat simplex petitio. Si autem spat illud obtinere a deo vocat oratio: quod vt Da ma. dicitur: petitio decetum a deo. Non autem ad virtute spei ptinget spes qua huius aliis de seipsum: nec est qua huius de alio hoie: sicut lo lu spes qua huius de deo. vni dicitur in 1. 1. 1. 17. Male dicitur homo quod dicitur in hoie: z ponit carnē bacchi suū: z post subdit. Non dicitur: homo quod dicitur in dno: z erit dno fiducia eius. Sic igitur ea que dno in sua ratione petenda ee docuit ostendit hoie ee. Consideranda polia: z in ardua: vt ad ea non humana virtute: sed diuino auxilio perueniat.

deus a quo oratio sperata petimus de vocari ab oratione per nos: et non meus. CAP. V. Inter alia vero praecipua cui se dei filius recognoscit deus in charitate dum imitari. sicut illud in 2. 2. 1. Esto te imitatores dei: sicut filii charissimi: et ambula

est in ps. 21. filii hominum in tegmine alax tuax spabunt. Et quia per spale cura oib hoib deo dicat ppinqu ee: spalissime m d: ee ppiqu bonis: q i fide: z dilectione appropinqu nitunt. sicut illud Job. 4. Appropinque do z appropinquat vo bis: vni z i ps. 118. 11. In ipe dicitur dicitur ois oib: uocantur: eio: oib: uocantur eu in vitate. Nec solum eis appropinque: sicut et eos per gram i habitat. sicut illud in 1. 1. 1. 14. Tu in nob es dicitur: id ad scioz spe angeda dicitur q es in cellis. sicut in scis. ut Aug. exponit. Tm. n. ut ipse dicit spialit itere se vt iter iustos z pctores qm coypat iter celu z terra hui rei significade gra: orantes ad oriente perertinus: unde celu surgit. Et quo et spes scis augere: et orati fiduciam: non solum ex ppingtate dina: sed et ex dignitate: qua se psecuti a deo: qui eos per xps celos fecit. sicut illud in 1. 1. 1. 51. Et plates celos: z fundes terra. Qui enim eos celos fecit bona eis celestia non negabit. Qualia sicut ite a deo speranda: et de ratione spei. CAP. VII. Is pmissis ex quibus hoies spes de deo accipiunt opz: considerate quod ea quae a deo sperare debemus: vbi primo considerandum est: quod spes desiderii susponeit: vni ad hoc quod aliquid sit sperandum: primo requirit quod sit desideratum. Quae enim non desiderantur sperari non dicuntur: sicut timere vel est despici. 2. 2. 2. ois: quod id quod spat pole ee estimetur ad sequendum: z hec spes supra desiderium addit. Non enim homo desiderare etiam ea quae non estimat se posse adipiscitur: hoc spes ee non potest. 3. 2. 2. requirit quod id quod sperandum est sit aliquid arduum. Na ea quae pua sit magis despiciuntur: quae sperantur: vel si ea desideramus: quae in propiu ea habentis: non videntur ea sperare quae futura: sicut hie est praesentia. Ceterius autem desiderandū est: quod arduum est quod seipsum ademptum: quod am aliquid se spat adipisci per aliu: quod ad seipsum. Inter quae huius differre vt: quod ad ea obtrineda quae se hie pseq spat: conatu praesentia virtutis adhibetur: ad ea vbi obtrineda quae se ab alio pseq spat iterponit: peritio: et si quod ab hoie illud se adipisci spat vocat simplex petitio. Si autem spat illud obtinere a deo vocat oratio: quod vt Da ma. dicitur: petitio decetum a deo. Non autem ad virtute spei ptinget spes qua huius aliis de seipsum: nec est qua huius de alio hoie: sicut lo lu spes qua huius de deo. vni dicitur in 1. 1. 1. 17. Male dicitur homo quod dicitur in hoie: z ponit carnē bacchi suū: z post subdit. Non dicitur: homo quod dicitur in dno: z erit dno fiducia eius. Sic igitur ea que dno in sua ratione petenda ee docuit ostendit hoie ee. Consideranda polia: z in ardua: vt ad ea non humana virtute: sed diuino auxilio perueniat.

deus a quo oratio sperata petimus de vocari ab oratione per nos: et non meus. CAP. V. Inter alia vero praecipua cui se dei filius recognoscit deus in charitate dum imitari. sicut illud in 2. 2. 1. Esto te imitatores dei: sicut filii charissimi: et ambula

est in ps. 21. filii hominum in tegmine alax tuax spabunt. Et quia per spale cura oib hoib deo dicat ppinqu ee: spalissime m d: ee ppiqu bonis: q i fide: z dilectione appropinqu nitunt. sicut illud Job. 4. Appropinque do z appropinquat vo bis: vni z i ps. 118. 11. In ipe dicitur dicitur ois oib: uocantur: eio: oib: uocantur eu in vitate. Nec solum eis appropinque: sicut et eos per gram i habitat. sicut illud in 1. 1. 1. 14. Tu in nob es dicitur: id ad scioz spe angeda dicitur q es in cellis. sicut in scis. ut Aug. exponit. Tm. n. ut ipse dicit spialit itere se vt iter iustos z pctores qm coypat iter celu z terra hui rei significade gra: orantes ad oriente perertinus: unde celu surgit. Et quo et spes scis augere: et orati fiduciam: non solum ex ppingtate dina: sed et ex dignitate: qua se psecuti a deo: qui eos per xps celos fecit. sicut illud in 1. 1. 1. 51. Et plates celos: z fundes terra. Qui enim eos celos fecit bona eis celestia non negabit. Qualia sicut ite a deo speranda: et de ratione spei. CAP. VII. Is pmissis ex quibus hoies spes de deo accipiunt opz: considerate quod ea quae a deo sperare debemus: vbi primo considerandum est: quod spes desiderii susponeit: vni ad hoc quod aliquid sit sperandum: primo requirit quod sit desideratum. Quae enim non desiderantur sperari non dicuntur: sicut timere vel est despici. 2. 2. 2. ois: quod id quod spat pole ee estimetur ad sequendum: z hec spes supra desiderium addit. Non enim homo desiderare etiam ea quae non estimat se posse adipiscitur: hoc spes ee non potest. 3. 2. 2. requirit quod id quod sperandum est sit aliquid arduum. Na ea quae pua sit magis despiciuntur: quae sperantur: vel si ea desideramus: quae in propiu ea habentis: non videntur ea sperare quae futura: sicut hie est praesentia. Ceterius autem desiderandū est: quod arduum est quod seipsum ademptum: quod am aliquid se spat adipisci per aliu: quod ad seipsum. Inter quae huius differre vt: quod ad ea obtrineda quae se hie pseq spat: conatu praesentia virtutis adhibetur: ad ea vbi obtrineda quae se ab alio pseq spat iterponit: peritio: et si quod ab hoie illud se adipisci spat vocat simplex petitio. Si autem spat illud obtinere a deo vocat oratio: quod vt Da ma. dicitur: petitio decetum a deo. Non autem ad virtute spei ptinget spes qua huius aliis de seipsum: nec est qua huius de alio hoie: sicut lo lu spes qua huius de deo. vni dicitur in 1. 1. 1. 17. Male dicitur homo quod dicitur in hoie: z ponit carnē bacchi suū: z post subdit. Non dicitur: homo quod dicitur in dno: z erit dno fiducia eius. Sic igitur ea que dno in sua ratione petenda ee docuit ostendit hoie ee. Consideranda polia: z in ardua: vt ad ea non humana virtute: sed diuino auxilio perueniat.

deus a quo oratio sperata petimus de vocari ab oratione per nos: et non meus. CAP. V. Inter alia vero praecipua cui se dei filius recognoscit deus in charitate dum imitari. sicut illud in 2. 2. 1. Esto te imitatores dei: sicut filii charissimi: et ambula

est in ps. 21. filii hominum in tegmine alax tuax spabunt. Et quia per spale cura oib hoib deo dicat ppinqu ee: spalissime m d: ee ppiqu bonis: q i fide: z dilectione appropinqu nitunt. sicut illud Job. 4. Appropinque do z appropinquat vo bis: vni z i ps. 118. 11. In ipe dicitur dicitur ois oib: uocantur: eio: oib: uocantur eu in vitate. Nec solum eis appropinque: sicut et eos per gram i habitat. sicut illud in 1. 1. 1. 14. Tu in nob es dicitur: id ad scioz spe angeda dicitur q es in cellis. sicut in scis. ut Aug. exponit. Tm. n. ut ipse dicit spialit itere se vt iter iustos z pctores qm coypat iter celu z terra hui rei significade gra: orantes ad oriente perertinus: unde celu surgit. Et quo et spes scis augere: et orati fiduciam: non solum ex ppingtate dina: sed et ex dignitate: qua se psecuti a deo: qui eos per xps celos fecit. sicut illud in 1. 1. 1. 51. Et plates celos: z fundes terra. Qui enim eos celos fecit bona eis celestia non negabit. Qualia sicut ite a deo speranda: et de ratione spei. CAP. VII. Is pmissis ex quibus hoies spes de deo accipiunt opz: considerate quod ea quae a deo sperare debemus: vbi primo considerandum est: quod spes desiderii susponeit: vni ad hoc quod aliquid sit sperandum: primo requirit quod sit desideratum. Quae enim non desiderantur sperari non dicuntur: sicut timere vel est despici. 2. 2. 2. ois: quod id quod spat pole ee estimetur ad sequendum: z hec spes supra desiderium addit. Non enim homo desiderare etiam ea quae non estimat se posse adipiscitur: hoc spes ee non potest. 3. 2. 2. requirit quod id quod sperandum est sit aliquid arduum. Na ea quae pua sit magis despiciuntur: quae sperantur: vel si ea desideramus: quae in propiu ea habentis: non videntur ea sperare quae futura: sicut hie est praesentia. Ceterius autem desiderandū est: quod arduum est quod seipsum ademptum: quod am aliquid se spat adipisci per aliu: quod ad seipsum. Inter quae huius differre vt: quod ad ea obtrineda quae se hie pseq spat: conatu praesentia virtutis adhibetur: ad ea vbi obtrineda quae se ab alio pseq spat iterponit: peritio: et si quod ab hoie illud se adipisci spat vocat simplex petitio. Si autem spat illud obtinere a deo vocat oratio: quod vt Da ma. dicitur: petitio decetum a deo. Non autem ad virtute spei ptinget spes qua huius aliis de seipsum: nec est qua huius de alio hoie: sicut lo lu spes qua huius de deo. vni dicitur in 1. 1. 1. 17. Male dicitur homo quod dicitur in hoie: z ponit carnē bacchi suū: z post subdit. Non dicitur: homo quod dicitur in dno: z erit dno fiducia eius. Sic igitur ea que dno in sua ratione petenda ee docuit ostendit hoie ee. Consideranda polia: z in ardua: vt ad ea non humana virtute: sed diuino auxilio perueniat.

deus a quo oratio sperata petimus de vocari ab oratione per nos: et non meus. CAP. V. Inter alia vero praecipua cui se dei filius recognoscit deus in charitate dum imitari. sicut illud in 2. 2. 1. Esto te imitatores dei: sicut filii charissimi: et ambula

est in ps. 21. filii hominum in tegmine alax tuax spabunt. Et quia per spale cura oib hoib deo dicat ppinqu ee: spalissime m d: ee ppiqu bonis: q i fide: z dilectione appropinqu nitunt. sicut illud Job. 4. Appropinque do z appropinquat vo bis: vni z i ps. 118. 11. In ipe dicitur dicitur ois oib: uocantur: eio: oib: uocantur eu in vitate. Nec solum eis appropinque: sicut et eos per gram i habitat. sicut illud in 1. 1. 1. 14. Tu in nob es dicitur: id ad scioz spe angeda dicitur q es in cellis. sicut in scis. ut Aug. exponit. Tm. n. ut ipse dicit spialit itere se vt iter iustos z pctores qm coypat iter celu z terra hui rei significade gra: orantes ad oriente perertinus: unde celu surgit. Et quo et spes scis augere: et orati fiduciam: non solum ex ppingtate dina: sed et ex dignitate: qua se psecuti a deo: qui eos per xps celos fecit. sicut illud in 1. 1. 1. 51. Et plates celos: z fundes terra. Qui enim eos celos fecit bona eis celestia non negabit. Qualia sicut ite a deo speranda: et de ratione spei. CAP. VII. Is pmissis ex quibus hoies spes de deo accipiunt opz: considerate quod ea quae a deo sperare debemus: vbi primo considerandum est: quod spes desiderii susponeit: vni ad hoc quod aliquid sit sperandum: primo requirit quod sit desideratum. Quae enim non desiderantur sperari non dicuntur: sicut timere vel est despici. 2. 2. 2. ois: quod id quod spat pole ee estimetur ad sequendum: z hec spes supra desiderium addit. Non enim homo desiderare etiam ea quae non estimat se posse adipiscitur: hoc spes ee non potest. 3. 2. 2. requirit quod id quod sperandum est sit aliquid arduum. Na ea quae pua sit magis despiciuntur: quae sperantur: vel si ea desideramus: quae in propiu ea habentis: non videntur ea sperare quae futura: sicut hie est praesentia. Ceterius autem desiderandū est: quod arduum est quod seipsum ademptum: quod am aliquid se spat adipisci per aliu: quod ad seipsum. Inter quae huius differre vt: quod ad ea obtrineda quae se hie pseq spat: conatu praesentia virtutis adhibetur: ad ea vbi obtrineda quae se ab alio pseq spat iterponit: peritio: et si quod ab hoie illud se adipisci spat vocat simplex petitio. Si autem spat illud obtinere a deo vocat oratio: quod vt Da ma. dicitur: petitio decetum a deo. Non autem ad virtute spei ptinget spes qua huius aliis de seipsum: nec est qua huius de alio hoie: sicut lo lu spes qua huius de deo. vni dicitur in 1. 1. 1. 17. Male dicitur homo quod dicitur in hoie: z ponit carnē bacchi suū: z post subdit. Non dicitur: homo quod dicitur in dno: z erit dno fiducia eius. Sic igitur ea que dno in sua ratione petenda ee docuit ostendit hoie ee. Consideranda polia: z in ardua: vt ad ea non humana virtute: sed diuino auxilio perueniat.

in bonu ppru qd in aliq pfectoe pssit. pns e q qsdm ali quid desideradu restat nodu puenit ho ad vltima pfectio ne sua. Dupli aut ad huc restat aliqd desiderandu. Cno qd id qd desiderat p aliquid aliud qrit. Cn opz qd eo obrto adhuc desideru no qescat: s; ferat in aliud. Alio qn no sufficit ad obrinendu id qd ho desiderat sic modicus cibus no sufficit ad sustentatione nre. nale appetitu non satiat. Illud g bonu qd ho pmo z pncipal desiderat : tale dz ee vt no querat ppter aliud: z q sufficiat hoi. Hoc aut bonum coter felicitas noiat: in qtu est bonu hois pncipale. Der hoc. n. aliqs felices ee dicim q eis credim bn ee. Clocatur et bntudo in qtu excelltia quada designat. Motez z par vocari in qtu appetitu qerit. Ma qes appetit par in terior ee videt. vn in ps. di. Qui posuit fines tuos pacem. Sic igr appet q in corpali bonis: hois felicitas vel bntudo ee no pot. Mdo qd ee qz no sunt pp se qsta: s; nall pp aliud desiderant. Conuertit. n. hois rone sui corpis. Corpus aut hois ordiat ad aiaz sic ad sine: tum qz corp est istriaie mouctis. omne aut istri est pp arte q vit eo: ni ee: qz corp ppat ad aiaz sic ma ad forma. For aut est finis nre: sic z actus potie. Ex quo pns est vt in diuitijs: neq in hono: rib: neq in sanitate: aut pulchritudine: neq in reb' aliqb' h' vltia hois felicitas pssit. CSecdo: qz ipole est vt cozporalia bona sufficiat hoi: qd multipl appet. Cno qdem mo: qz cu in hoie sit duplex vis: appetitiua. s. z intellectua: z sensitiua: z p pns desideru duplex: desideru intellectui appeti pncipal in bona itelligibilia tedit: ad q bona cozporalia no attingit. Alio mo: qz bona cozporalia tanqz infima in rez ordie no collecta: s; distam recipiunt bonitate: ita. s. vt h' hat hac bonitatis rone: puta delectatione illud aliq putat cozporis salubritate: z sic de alijs. Cn in nullo eoru appeti huan qui nall in bonu vlt tedit. sufficietia pot iuenire. S; neq in multis eoz qstiaiqz multiplicent: qz deficiat ab infinitate vltia boni. vn d; Eccl. 5. q auarus non ipelebif pecunia. Tertio: qz cu ho apphedaat p intellectui bonu vlt: qd neq loco: neq tpe circumscribit. pns est q appeti humanu bonu desideret fm puenictia ad apphen sione itellis: qd tpe no circumscribit. vn nale est hoi vt ppe tua stabilitate desideret. Que qd no pot iueniri in cozporalib' reb' que sunt corruptio: z multiplici subiecta varia tioni. vn puenictis est q in corpali bonis appeti humanu no iueniat sufficietia qua regit. sic igr in eis non pot ee vltia felicitas hois. S; qz vires sensitiue cozporis opationes hnt: vt pte p organa cozporis opantes: q circa cozporalia opant: pns est q neq in opatiob' sensitiue partis vltia hois felicitas consistat: puta in qbuscuzqz delectationibus carnis. M; et intellectus humanus aliqa circa cozporalia opatione du z cozpa cognoscit ho per speculatiu itellectu: z res cozporales dispstat per practicu. Et sic pns fit: q nec in ppa ipa opatiob' itellectu speculatiu vel practicu: q cozporalib' reb' iudat vltia hois felicitas: z pfectio possit ponit. Sill et nec in opatiob' itellectu humani q in seipaz aia reflectit duplici rone. Primo qd ee: qz aia fm se cōsiderata no est beata. Alioq no opotteret ea opari ppter beatitudinem acqreda. M; igitur beatitudinem acqrit ex hoc solo qz sibi iudat. Secdo: qz felicitas est vltima pfectio hois: vt supra dicitur. Cu ar pfectio aie in ppa opatiob' ei pssit pns est vt vltia pfectio ei attēdat fm optima eius opatio ne: que qd ee fm optimu obm. Ma opatiobes s; obta ppe ficanf. M; aut aia est optimu in qd sua opatio tēdere pot. Intelligit. n. aliqd ee meli se. vn ipole est q vltima beatitudo hois pssit in opatione q sibi itedit: vel qbuscuzqz alijs superiorib' substantijs: diuino modo eis sit aliqd meli in qd humane aie opatio tēdere possit. Tedit aut opatio hois in qdctiqz bonu: qz vlt bonu est qd ho desiderat: cu per itellectu vlt bonu apphēdat. Cn ad quectiqz gradū se porrigit bonu aliqa rō ostēdit opatio itellectus humani: z per pns voluntatis. Bonu aut summe iuenit in deo: qui p eētia sua bonus est: z ois bonitatis pncipiuz. Cn pns est vt vltima hois pfectio: z finale bonu ipi sit in hoc q deo in heret. fm illud ps. Adhuc adherere deo bonuz est. Hoc ee manifeste appetiqz ad cetera rez pncipatione inspicit. Deo. n. singulares hoies hui' pdicationis recipiunt ve-

ritatem: per hoc qz ipaz eētia spēi participat. Nullus autem eoz ex hoc dicit ho q silitudinē participat alteri: hō minis: s; ex eo solo qz participat eētia spēi ad quā tū participadā vnus inducit aliū p viā gñationis pater. s. filiuz. Bntudo aut siue felicitas nihil est aliud qz bonu pfectuz. Opz igr p solam pncipatiobez diuine bntudinis q est eēntialis bonitas hois. oēs bntudis pncipes ee beatos: qz vnus vnus p aliu ad tēdēdu ad bntudinem adiuet. vn Augu. dicit in lib. de vera religioe. q neq nos videndo angelos beati sumus: sed vidēdo veritatē qua ipos diligit: z his cōgratulamur. Cōtingit aut humanā mētem ferri in deuz dupli. Cno mo per se. Alio mo per aliud. Der se qdē putat. s. in seipso videt: z per seipsum amat. Der aliud aut cu ex creaturis ipsius animus eleuat in deū. s; illud Ro. p. Inuisibilia dei per ea que facta sunt itellecta cōspiciuntur. Non est aut pole vt pfecta beatitudo consistat in hoc qz aliqs per aliud in deū tēdit. Primo quidē: qz cuz beatitudo significet oim humanoz actuz finem: no pot vera beatitudo z perfecta cōsistere in eo qd h' rone nō quidem terminū: sed magis mutatiōis in finē. M; aut deus p aliud agnoscat z amet quodā humane mētis motu agitur in qstum per vnū in aliud deuenit. M; est qz in hoc vera z perfecta beatitudo. Secdo: qz si in hoc qz mens hūana deo inheret eius beatitudo consistat. pns est vt pfecta beatitudo pfectam inheret ad deuz regrat. M; aut est possibile vt per aliquam creaturam mens humana deo pfecte inheret. neq per cognitionem: neq per amorem. Quilibet enim forma creata in infinitū deficiet estā representatione diuine essentiae. Sicut ergo nō est pole vt per formā in ferioris ordinis cognoscant ea que sunt superioris ordinis puta per corpus spūalia substantia: vel per elementū cozpus celestis: ita multo minus pole est vt per aliquā formā creatam dei essentia cognoscatur. Sed sicut per considerationem inferior cozporis superior naturas negatiue percipimus: puta qz nō sunt graua: neq leuia: z per cozporum considerationem negatiue de angelis concipimus qz sunt imateriales: vel in cozporalitate etiaz per creaturas de deo nō cognoscimus quid est: sed potius quid nō est. Similiter etiā. quectiqz creature bonitas quodā minimū est respectu bonitatis diuine: que est bonitas infinita. Cnde bonitates in rebus puenictas a deo: que sunt dei beneficia: nō subleuant mentes vsqz ad pfectum dei amorem. Non est igr possibile. qz vera z perfecta beatitudo consistat in hoc qz mens deo per aliud inheret. Tertio: qz fm rectum ordinem minus nota per ea que sunt magis nota cognoscunt: z similiter ea que sunt minus bona per ea que sunt magis bona amantur. Quia igitur deus est pma veritas z summa bonitas s; se sume cogscibilis z amabilis est. Hoc igr naturalis ordo habet: vt omnia cognoscantur z amentur per ipsum. Si igr oportet alicuius mentem in dei cognitione z amorem per creaturas perducit: hoc ex eius imperfectione cōtingit. M; duz ergo cōsecutus est pfecta z beatitudinem: que oem imperfectione excludit. Relinquitur ergo qz perfecta beatitudo sit in hoc qz mēs deo per se inheret cognoscēdo z amando. Et qz regis est subditos disponere z gubernare: illud in homine regere dicit: fm qd cetera disponuntur. vnde apostolus monet Ro. 6. Non regnet peccatū in vestro mortali cozpore. Quia igr ad pfectam beatitudinem requirit vt ipse deus per se cognoscatur z ametur: vt per eum animus feratur ad alta vere z pfecte in bonis deus regnat. Cnde dicitur Esaias. 4. 9. Miferator eorum reget eos: z ad fontes aquarum potabit eos: scilicet per ipsum in quibuscumqz potissimis bonis reficietur. C; est enim considerandum. qz cum itellectus per aliquaz speciem: seu formā itelligat omne qd nouit: sicut et visus exterior p formā lapidis lapidē videt. nō est igr pole qz itells deū in sua eētia videat p aliquaz creatā spem: seu formā: quāsi diuinā essentia repntatē. C; dem. n. qz p spēs inferioris ordinis rez nō pot repntari rez superioris ordinis qstū ad suā eētia. Cn fit qz p nullam spem cozporalē pot itelligi spūalis sba qstum ad suā eētia. Cu igr de' supgredit totū creature ordinē multo magis qz spūalis sba excedat ordinē cozporaliū rez: ipole est qz per aliquā

spem cozporalē de' fm suā eētia videat. Hoc ee manifeste appet si qs pnderet quid sit re aliqua p suā eētia videre. M; n. eētia hominis videt qui aliquid eozuz que eētia liter homini puenit nō apphēdit: sicut nec cognoscit eētia hois q cognoscit aial ab qz ronal. Quicqd aut de deo dz eēntialit puenit ei. M; e aut pole qz vna creatā spēs repntet deū qstū ad oia q de deo dicunt. M; in itellu creatā alia ē spēs p quā apphēdit vitā z sapiā: z itustia: z oia alia h' q sunt dei eētia. M; est igr pole qz itells creat' in foznet aliq vna spēs sic repntatē diuinā eētia: qz de' in ea p suā eētia possit videri. Si aut p multas deiciet vnitas: qz idē est qd dei eētia. M; est igr pole qz itells creat' eleuari possit ad vidēdu deū in seipso p suā eētia aliq vna spēs creatā: vel et plib'. M; Relinquit g qz ois ad h' q de' p suā eētia videat ab itellu creato: qz ipsa diuina eētia p se ipaz nō p aliā spēs videat: z h' p quada vnitate itells creati ad deū. vn Dio. di. i. c. de di. no. qz qz bnfimū psequimur finē dei appetit ad adpletū erim' p quada supintellectuales cognitionē ad deū. C; est aut h' singulare diuine eētie: vt ei possit itells vnū absq; oi silitudie: qz z ipsa diuina eētia est ei: qd nulli aliq foz cōpetit. Cn ois qz ois foz' sit i intellectu. Et iō h' aliq foz' que p se eēns nō pot ee informata itells: puta sba angelū cognoscti debet absq; itellectu alteri: ois qz h' fiat p aliquaz eius silitudinē itellu informate qd nō regit in diuina eētia q est suū ee. Sic igr p ipaz dei visionē mēs h' fuit in itelligēdo vnū cū deo. Opz igr in itelligēs z itells ee qdāmō vnū. Et iō deo regnate in scis z ipi ee cū deo p regnabit. Et iō ex eoz psona dz apoc. 5. f. e. e. i. nos deo nro regnū z sacerdotes z regnabim' sup terra. Di. n. h' regnū q de' regnat in scis: z sci cū deo regnū celo: s; illud z dat. 4. Pniaz agite. Zppropinquit. n. regnū celo: eo' loquidū q ee in celo deo attribuit: nō qz cozpalibus celis ptinet: s; vt p h' designet dei eminētia sup oem creaturā: sic celi enuntiat sup oem aliā creaturā cozporā. sup illud ps. Excelsus sup oēs gētes dñs: z sup celos gl'ia ei'. sic igr z bntudo sc'to regni celo: dñs nō qz eoz remuneratio fit i cozpalib' celis: s; i p'p'latiōe sup celestis nre. Cn z d' angel' di. z dat. 18. Angeli eoz i cel' sp vidēt faciē p'is mei qui i cel' ē. vn z Aug. dic' exponēs illud qd dz: z dat. 5. z der' ces via copiosa ei celis. i. li. de fer. dñi i mōte. M; h' celos dicitū pto superiorē ptes h' visibil' mudi. M; n. merces nra in reb' volubilib' collocada ē: s; i cel' d' cni puto i spūalib' firmament' vbi h' ita sēptia iustitia. Et ee z h' finale bonū qd in deo pssit vita eterna eo mo loquēdi q actio aie viuificatis dz vita. Cn tot modū vite distinguunt qz sit gñā aie actionū: iter' qz supmā ē opo itells: z h' p h' actio itellis ē vita. Et qz act' ex obto spēs accipit: de ē qz visio diuinitat' vita eterna noiat: h' illud 3o. 17. Hec ē vita etna vt cognoscā te solū deū verū. Hoc ē finale bonū cōprehēsiō noiat. s; illud p'p'it. 3. Sequ' ar si quo pphēda: qd qdē nō dz eo' loquēdi q pphēsiō iclusionē. p'p'it. ar. M; em ab alio includit totū z total' ab eo pntetur. M; est aut pole qz itells creatus dei essentia total' videat. ita. s. qz attingat ad cōpletuz z pfectuz modū visiois diuine: vt. s. deū videat qstū visibilis est. Et n. de' visibilis s; sue veritatis claritate q finita est. Cn inuite visibilis est qd puenire itellu creato nō pot: cu ius est finita vt in itelligēdo. Solus igr de' p finitā vntē sui itellectus se infinite itelligēs totaliter se itelligēdo cōprehēdit seipm. M; Repromittit aut scis pphēsiō: put pphēsiōis nomen ipoztat quada tētionē. Cu eni aliqs itequit ali que dz pphēdere ee: qz potnerit eū manu tenere. Sic igr qz dū sum' i cozpe: vt dr. 2. ad Cor. 5. M; regnabimur a dño. Der fidē eni ambulam': z nō p spēs. Et ita i eū tēdim' vt i aliqd distā. Sed qz p spēs videbim' pntial' eū in nobis: mētiplis tenebimus. vn Cai. 3. Spōsa grēs que diligit aia snat: ad eū eū inueniēs dicit. Veni eum: nec dimittā. M; aut p dicitū finale bonū pperuū z plēnū gaudium. vn dicit dñs. 3o. 16. Petite z accipietis vt gaudiū vestru plēnū sit. M; pot aut ee plēnū gaudiū de aliq creatura: sed de solo deo: in quo est totū plēnitudō bonitatis. vn z dñs dic' suo fidel. Intra in gaudiū dñi tui. s. dz dñs tuo gaudeas: s; illud Job. 22. Sup oipotēntē delictijs affluos. Et qz de' p'ci pue de seipso gaudet dz feruus fidelis itrare in gaudium

dñi sui. Cn qstuz itrat ad gaudiū, quo dñs ei' gaudet: s; qz alibi dñs dicitur Luc. 22. pnuut dices. Ego dispōno vobis sicut dispōnit mibi p me' regnū vt edatis z bibatis sup mēfāz meā in regno meo. M; qz in illo finali bono cozpalib' cibus sci vtant' icorruptibiles: itaz effecti: s; p mēfam signat refectio gaudiū qd h' de' de seipo: z sc'i de eo. M; g plenitudinē gaudiū attēdat: nō solū s; rez de q gaudet s; h' m dispōne gaudētis: vt. s. de q gaudet pntē hēat: z totus affect' gaudētis p amozē ferat in gaudiū cāz. ita aut ois sum ē qz p visionē diuine eētie mēs creatā pntial' z deum ipā ē vt visio total' effectū accēdit ad diuiz amozē. Si enim vnū qd qz ē amabile in qstū ē pulchrit' z bonū s; Dio. d di. no. c. 4. ipole ē qz de' q ē ipsa eētia pulchritudis z bonitatis absq; amozē videat. Et iō ex pfecta ei' visio sequit pfect' amozē: vn z 3re. dicit sup Ezechielē. Almonis ignis qz ardere i choat: cū ipm que amat viderit in amozē ipi'. ampli' ignescit. tato aut mai' est gaudium de aliq pntial' habito qstō magis amat. vn seg' qz illud gaudiū sit plēnū nō nū pte ex rei de q gaudet: sed ex pte gaudētis. Et h' gaudiū hūane bntudis psumatiū. vn z Aug. dic' 10. pfer. qz bntudo ē gaudiū de vitate. C; est aut vlt' cōsiderandū. qz dz ē ipa eētia bonitatis: p pns ipe bonū ē ois bonū: vn eo viso oē bonū vt: s; qz dñs dic' moysi Exo. 33. Ego onda tibi oē bonū. Der pns igr eo hito oē bonū habet: s; illud Sap. 7. Tenerūt mibi oia bona pariter cum illa. Sic igr i illo finali bono vidēdo deū hēbim' ois bonoz plēnā sufficiētia: vn z fidel' seruo repromittit dñs z dat. 2. 4. qz sup oia bona sua pstituet eū. M; vo malū bono op ponit. nec ē vt ad pntā ois bonū malū vlt' excludat. Non est eni pncipatio iusticie cū iniquitate: nec societās lucis ad tenebras: vt dz. 2. cor. 6. Sic igr i illo finali bono: nō soluz aderit pfecta sufficiētia hntib' oē bonū: sed et adert plēnā ges z securitas p imunitatē ois malū: s; illud puer. j. Qui me audiet absq; terroze regescet: z ab iudicia perfruct terroze maloz sublatō. C; h' aut vlt' sequit qz sit i futu ra oimoda par. M; eni ipedit par hois: nisi vel p iterozū desiderioz in getudinē. dū desiderat h' ee qd nō dū h' vel p aliqz maloz molestia q vel patitur: vel pati timet. Ibi aut nihil timef. Lestabit eni igemdo desiderij pp plenitudinē ois boni. Lestabit et ois molestia exterior per abntiam ois mali. vn relinq' qz ibi sit pfecta pacis trāqllitas. Cn est qd dz Esa. 32. Sedebit ppls me' in pulchritudie pacis: p qd pacis pfectio designat. Et ad ondedū cāz pacis subditur. Et i tabnacu' fiducie: q. ferit subtraco timoze magloz in rege opulētā qz ptinet ad effluētā ois bonū. M; duis aut finalis boni pfectio in pperuū durabit. M; n. poterit deficere p defectū bonoz qz h' fruct: qz sunt eterna z icorruptibilia. vn dz Esa. 33. Oculi tui videbūt Hierusalē ciuitatē opulētā: tabernaculū qd nequa qz manserit potērit. Et postmodū subdit cā: qz solūmō ibi erit magnificus dñs deus nr. Tota eni illius status pfectio erit i fruitionē diuine eternitatis. C; similiter etiā nō poterit ille status deficere p cozruptioez ibidez existētuz: qz vel sunt nūlter in cozruptibiles: sicut angeli: vel in icorruptionē trāfferentur: sicut hoies. M; eni cozruptibile hoc iduere icorruptio nē: vt dicit. j. Cor. 15. vnde z 2poc. 3. dz. Qui viderit faciaz illū colūmā in tēplo dei mei: z foras nō egrediet' amplius. Nec poterit ille status deficere p hoc qz volūtas hois fatidiēdo se auertat: qz quāto deus q est bonitatis essentia magis videt tanto necesse est vt magis amet. Cn z magis eius fruictio desiderabit fm illud Eccl. 2. 4. Qui edunt me adhuc esturiēt: z q bibūt me adhuc sitiēt. M; opter qd z de angelis deū vidētib' dz. i. Ps. 1. In que desiderant angeli pspicere. Sill et non deficiet ille status p hostis alicuius ipugnatiōez: qz cessabit ibi ois malū molestia: fm illud Esa. 35. nō erit ibi leo. i. dyabolus ipugnās: z mala bestia. i. magis hō nō ascēdet p eā: nec inueniet ibi. vn z dñs dicit. 3o. 10. de ouib' suis: qz nō pibūt in eternū: z q nō rapiet eas quicqz de manu sua. S; nec finiri poterit ille status p hoc qz a deo aliq inde excludant. M; n. aliqs ab illo statu repellēt pp culpā qz ois nō erit vbi derit oē malū: vn dz Esa. 6. ppls tuus oēs iusti. neqz ē vt p. p motionē ad meli' bonū: sicut in h' mudo deus iter dū ē iustus spūales p solatioe

re illu qm potestis. Maior est. n. oi laude. Tertius est mundanoz z terrenoz abdicatio. Magna. n. iniuria deo facit q aliqd eradequat. Esa. 40. Qui simile fecistis deus? Tunc aut alia deo adequamus: quando res teporales z corruptibiles simul cu deo diligimus. Sed h est oino ipossibile. Propterea dicit Esa. 28. Longistatus est stratum ita vt alter decidat z palliu breue vtiqz operire non potest. Tbi corhoies assumilat strato arto z pallio breui. Cor enim humanu artu est in respectu ad deu. Unde quando alia ab eo in corde tuo recipis ipsuz expellis. Ipse. n. no patitur potere in ai: sicut nec vir in vxore. Et ideo dicit ps. Exo. 20. Ego sum deus tuus zelotes. Nihil. n. vult q diligamus quatuor eu aut pter eu. Quartu est oimoda peccatorum vitatio. Nullus. n. pot dilgere deu in peccato exis. Dat. 6. No potestis deo seruire z mamone. vn si in peccato exis deus no diligit. S; ille diligebat qui dicebat Esa. 38. Ademento quo ambulauerim cora te in veritate z in corde pfecto. Intererea dicebat helyas. 3. Regu. 18. Quousqz claudicatis in duas partes: sicut claudicans nunc huc nunc illud in clinat. sic z peccator nuc peccat z nunc deum sperare nitit. Et ideo dicit Joel. 2. Convertimini ad me in toto corde vro. Sed istud pceptu duo genera homum peccat. Illi. s. hoies q virado vni pccu vtruta luxuriam aliud committunt vt vsura. S; nihilominus danant. qz qui offendit in vno factu est oium reus vt dicit Jac. 2. Cites sunt alii qui pntent qdam: qdam no: vel qsti ad diuersos p fessione diuidit. S; isti no merent. imo peccant in hoc: qz deu decipere intendunt: z qz diuisione in sacro committit. Quatu ad pmu dicit qda. Impiu est a deo dimidia sperare venia. Quatu ad 2m ps. Estundite coram illo corda vestra: qz vs. oia sunt in p fessione reuelanda.

An offensus est q homo se deo dare tenet. nunc considerandū est quid ho de se deo dare debeat. Debet. n. ho deo dare qtuor. s. cor aiā mentē z fortitudinē. Et id dicit ps. xij. Diliges dominū deū tuū ex toto corde tuo: z

ex tota anima tua: z ex tota mente tua: z ex tota virtute. i. fortitudine tua. Sciendum est autem q per cor intelligitur hic intentio. Est autē intentio tāte virtutis: q oia opera ad se trahit. Cū qcuqz bona mala intentione facta: in mala pvertunt. Luc. ii. Si oculus tuus. i. intentio nequā fuerit totū corpus tuū tenebrosū erit. i. operies bonoz operuz tuoz tenebrosū erit. Et pterea in oi opere nro itēto pōnēda est in deo. Apōstol. j. Cor. x. Siue ergo māducatis siue bibitis vel aliud qd facitis oia in gloriā dei facite. S; bona intentio no sufficit: imo opz q adsit bona voluntas q p aiām significat. Frequent. n. aliqz bona intentione opant: s; iustitiz: cuqz bona voluntas desit: vt si q fuerit vt pascat pauperes: est qdē recta intentio: s; deest rectitudo debite voluntatis. vñ nullū malū bona itentione fecit excusat. Ro. 3. Qui dicitur facimus mala vt veniat bona quozum damnatio iusta est. Tunc autem adest bona voluntas intentioni: qñ ipsa voluntas voluntati dīne pccordat: qd quotidie postulamus dicētes. Fiat voluntas tua. Et ps. Ut facere volūtatē tuā deus meus volui. Et pp h dicit. in tota aiā tua. S; n. in scriptura frequenter p voluntate accipitur. vñ heb. 10. Qd si subtraxerit se no placebit aie mee. i. volūtatē mee. S; aliqūdo est bona intentio z bona voluntas: s; in intellectu quqz aliqd peccati habet. Et id totius intellectus dā dno est deo. Apō. 2. Cor. 10. In captiuitate redigētes oēs intellectū in obsequiū xpi. z. vlti. n. in opere non peccat: sed n volūt ipsa peccata cogitare frequenter. Contra quos dicit Esa. j. Inferre malū cogitationuz vestraz. sunt et multi q in sua sapia pidentes nolunt fidei assentire. Et tales no dant mēte deo. Contra hos dicit puer. 3. Me inimitaris prudentie tue. Sed adhuc istud no sufficit: imo tota virtū z fortitudinē deo dare op. ps. Fortitudines meas ad te custodiā. Aliqui. n. sunt q fortitudinē suā tribuūt ad peccādū: z in hoc sua potētā manifestāt. Contra quos dicitur Esa. 4. Uel q potētes estis ad bibēdū vinū zc. Aliqui ostēdūt potētā suā vel virtū in nocēdo primis cū deberēt eā ostēdere in subueniēdo ipsis. puer. 2. 4. Erue eos qui du cunt ad mortē zc. Agit ad diligēdū deū danda sunt ista

deo. s. intentio: voluntas: mens: fortitudo.

De dilectione proximi. Interrogatus xps qd esset maximū mādatum vni iterrrogatio duas rēspōsiones dedit. Et prima fuit diliges dnm deū tuū. de quo dicit e. Se cūda vō fuit z primū tuū sicut teipsum. Tbi p fiderādū est q qui hoc seruat totā legē implet. apōstolus Ro. 13. Plenitudo legis est dilectio. Sed sciendum q ad dilectionem primi qntior nos iducit. primo diuini amor: qz sicut dicit j. Jo. 4. Si qs dixerit qm diligo deū z frēm suū oderit mēdar est. Qui. n. dicit se dilgere aliqē z filiū ei vel ei mēbra odio hz mētē. Des autē fideles filij z membra xpi sum. Apō. j. Cor. 12. Nos estis corpus xpi: z mēbra de mēbro. Et id q odit primū no diligit deū. Sed est diuini pcepti. xps. n. in recessu suo iter oia alia pcepta h pceptū dīscipulis pcpue cōmēdatū dicit. Jo. 15. Hoc est pceptū meū vt diligat iucē zc. Nullus. n. pcepta dīna seruat q primū odit. vñ istud est signūz obseruātē dīne legis dilectio primi. vñ dñs Jo. 13. In h cognoscēt oēs: qz discipuli mei estis: si dilectionē hūeritis ad iucē. No dicit in suscitatioē mortuo: no in aliquo eui dēti signo: s; h est signū si dilectionē hūeritis ad iucēz. Et h bñtis Jo. recte p fiderabat. vñ dicebat. i. Joā. 3. Nos scimus: qm trāslati sumus de morte ad vitā. Et qre: qm diligimus frēs. Qui no diligit manet in morte. Tertū est nāe cōcātio. Sicut. n. dicit eccl. 13. oē aiā diligit simile sibi. Cū oēs hoies sint filies in nā ad iucē se dilgere debent. Et id odire primū no solū est h legem: s; etiam h legem nāe. Quartū vtilitatis psecutio. Dīa. n. alterius alij sunt vtilia p charitatē. hec enim est q vnit ecclesiā z oia cōmūnia facit. ps. Particeps ego sum oium timentium te zc.

Diligēs primū tuū sicut teipsum. Istud ē 2m pceptū legis z est de dilectōe primi. Quatu autē primū dilgere debem? iā dēti ē. Et dicit cēdū restat de mō dilectōis: q dē unū cū dicit teipsum. Circa qd vbi quqz p fiderare possum? q i dilectōe primi hūat dōem? Primū ē: qz dōe mus eū dilgere v: sic nos: qd facim? si pp teipsum diligit mō no pp nos. Jo notādū q triplex ē amor qru duo n sunt veri tertū at ver. Primū ē q pp vtile. Eccl. 6. Est amīc foci mēte: z no pmanebit i die necitatis. S; certe iste n ē verū amor. Deficit. n. deficiēte vtilitate: z tūc nolum bonū p rīo: s; potū bonū vtilitatē volum? nob. Est z aliū amor q pp delectabile: z h ē n ē verū: qz deficiēte delectabili deficiat. Et no nolum bonū pp h p rīcipal: p rīo: s; potū bonū suū nob volum? Tertū ē amor q pp virtutē z iste solē v. rus. Tūc. n. no diligitm primū pp bonū nfm: sed pp suū. Sedz est q dōem dilgere ordinatē. vt. s. n diligam? eū su p rā deū vt qstū deū: s; iuxta: sic teipsum dilgere. Lūc. 2. Dominant i me charitatē. No dicit ordinēz docuit dñs. Dat. 10. dicēs. Qui amat filiu aut mēz pl? qz me n ē me dignū. Et q amat filiu aut filia sup me n ē me dignū. Tertūz est q dōem eū diliget efficaciter. No enī te solū diligit: s; ēt pcuras studiosē tibi bona z vitas mala. Sic qz dōes face re p rīo. j. Jo. 3. No diligam vbo neqz lingua: s; ope vitatē. S; certe illi pessimi sunt q ore diligit z corde nocēt d qb? ps. Requīf pacē cū p rīo suo. mala at i cordib? eoz. apō. 15. Ro. 12. Dilectio sine simulatioē. Quartū qz debem? eum diligerē p feneratē: sic z te p feneratē diligit. Prover. 17. Qui tpe diligit q amīc? z est frat i ā gustūz p rīobaf. s. t. tpe aduerfītatē qz p rīpītatē. imo tūc. tpe aduerfītatē maxie p rīaf amīc? vt dicit ibidē. S; sciēdū q duo sunt q iuuat ad amicitia p fera dā. Primū ē p rīcīa. Cū. n. iracūdī? fūcī tatrīxas vt dicit puer. 25. Sedz ē hūilitas q causat p rīoz. s. p rīcīa: puer. 13. In sup bōs sp iurgīa sunt. Qui. n. p rīcī rat magna de se z despicit aliu no pot defectus illi pati. Qui nūti ē qz eū debem? dilgere iuste z scē. vt. tēz no diligam? ad peccādū: qz nec te sic dōes diliget cū deū ex h amittas. vñ Jo. 15. Manete in dilectōe meā: de q dilectōne dicitur Eccl. 34. Ego mater pulchre dilectionis. Diliges primū tuū sic teipsum. Hoc pceptū iudei z pharisei male intelligebāt credētes q dō p rīcī p rīcīat dilgēdos amīcos z odiēdos inimicos.

Et ideo per proximos intelligebant tñ amicos. Hunc autem intellectum intendit christus reprobare dicēs. Dat. 5. Diligite inimicos vros zc. Sciēdū at q qcuqz dicit frēm suū no ē istatu salutis. j. Jo. 2. Qui odit frēm suū i tenebris est. Est at attēdēdū q et h iuenit qdā p rīetas. Mā sci aliqd oderūt. ps. Perfecto odio oderāt illos zc. Et in euāgelio Lu. 14. Si qs no odit p rīez suū z matrē zc. Et id sciēdūz q in oibus factis nris factū xpi dōz esse nobis exēplū. Deo. n. diligit z odit: qz in quolibet hoie duo sūt cōsiderāda. s. nā z viciū. Natura qdē in oibus hoibus diligit dōz viciū vō odiri. Cū si qs vellet hoiez esse in inferno: odiret nām. Si qs vō vellet ipz esse bonū odiret p rīez: qd sp odiēdū ē. ps. Odisti oēs q operant iniquitatē zc. Sap. xj. Diligis dñe oia q sunt z nihil odisti eoz q fecisti. Ecce ergo q de? dilgīt z odit: dilgīt nām z odit viciū. Sciēdū ē q hō ali qñ sine p rīo pot malū facere qñ. sic facit malū vt velit bonū: qz z deus sic facit. Sic cū hō infirmat p uertit ad bonū q in sanitate erat mal? Itē in aduerfītatē aliquis p uertit z est bonū: qm in p rīetate erat mal? iuxta illd. Esa. 28. Claxatio itelz dabit auditiū. Itē si desideras malū tyrāni destruetis ecclesiā: qdē dōes bonū ecclie p d rīctōz tyranū. Cū. 2. Dat. j. Per oia bñdicē de? q tradidit ipios. Et h oēs debet velle: no solū voluntate: s; et ope. No. n. ē p rīcī suspēdere iuste malos. D rīctū. n. dēt sunt tales s; apō. Roma. 13. z seruāt istū dilectōez: qz pena itaqz pp castigatōez: aliqñ pp bonū meli? z diuinū. Est. n. mai? bonū vni? ciuitatis qz vita vni? hois. S; sciēdū q non sufficit no velle malū: s; ois velle bonū. s. emēdatōez suaz z vitā eternā. Quob? n. modis qz vult bonū alteri? Uno mō g rīalif iquātū est creatura dē: z p rīcipubus vite eternē. Alio mō spālīter iquātū est amīc? vel soci? A g rīali at dilectōe null? excludit. D; n. qlibet p rīo quolibet orare: z cuilibet in necessitate vltima subuenire. S; no teneris cū quolibet h rīe familiaritatē nisi p rīcītate veniat: quia tunc eēt amīc? z si refusa haberes odio amīcū. Cū Dat. 6. dicit. Si dimiseritis hoib? p rīa eoz: dimittet z p rī vester celestis delicta vra. Si at no dimiseritis hoibus nec p rī vester dimittet vobis p rīa vestra. Et in oratioē dñica que ponit iudat. 6. dicitur. Dimittite nobis debita nostra: sicut z nos dimittimus debitoribus nostris.

Diligēs primū tuū sic teipsum. Dēti ē q tu p rīcas si n p rīcas venio postulatū: z q p rīcīōis ē si tu eū ad te reuocās: s; si tenearis. S; ad h vt eū trahas ad te mltē rōnes iducūt. Cū p rīca est p rīe dignitatis p rīcīatio. Diuersē. n. dignitates diuersa signa hnt. Nulla at p rīcīe dignitatis signa dimittere d; z. Inter oēs at dignitates maior est qz sit filius dei. Qui? at dignitatis signū est si dilgīs inimicūz. Dat. 5. Diligite inimicos vros vt sitis filij p rīs vri qui in celis est. Si enī dilgīs amīcū: no ē hoc signū filiātōis diuine. Mā publicani z ethnici hoc faciunt. vt dicit Dat. 5. Sed est victorie acqstio. Dē enī hoc nālīter desiderat: ois ergo qz vel trahas eum qui te offendit ad dilectionem bonitatis tua z tunc vincis vel q alius trahat te ad odiū z tunc perdis. Ro. xij. Noli vinci a malo: sed vince in bono malo. Tertū est multiplicis vtilitatis cōsecutio. Acquirunt ex hoc amicos. Ro. xij. Si esuriert inimic? tu? ciba illuz si sitit potū d; illi. h enī facies carbonēs ignis p rīez sup caput eius. Zugū. Nulla maior puocatio ad amorem qz puenire amādū. Null? enī est ita durū: q z si dilectōem nolit ipedēre: molit tñ repēdere: q vt dicit Ecclīasticū. 6. Amīco fideli nulla pparatio. Prover. 6. Luz placuerint dño vie hoies: inimicos qz eius p uertent ad pacē. Quartū est: qz ex h p rīes tue facilis exaudiat: vñ sup illud Jer. 15. Si steterit moyses z samuel corā me. dicit Greg. qz fecit potius de istis mētōnē: qz rogauerunt pro inimicis. Sicut xps ait Luc. 17. Nō dimittite illis. Item brīs Stephanus orādō p inimicis magnā vtilitatē fecit ecclie: qz pauperes debem? alqñ enī peccamus nec deum q rīm? z deus trahit nos ad se vel infirmitate vel aliquo hō. Dece. Septimā via tuā spīnis. Sic fult tractus brīs Paul? ps. Erraui sicut ouis q perijt qre seruuz tuū dñe. Can. j. Trahe me

post te zc. Hoc autē psequitur si inimicū ad nos trahimus primo remittentes: qz vt dicit Luc. 6. Eadē mēsurā q mensi fueritis remittet vobis. Et ibidē. Dimittite z dimittentur vbi. Et Dat. 5. Vbi misericordes quī ipsi mīaz psequetur. Nulla est enī maior mīa qz offendenti? dimittēre.

De primo precepto legis. On habebis deos alienos. Exo. 20. Sicut iā dēti ē tota lex xpi depēdet a charitate. Charitas at pendet ex duob? pceptis: quoz vni est de dilectōe dei: reliquū de dilectōe primi. Et de istis duob? iā dēti est. Nunc autēz

sciendum qz deus dando legē moysi dedit decem pcepta in duab? tabul lapideis scripta: quozū tria in pma tabula scripta pntent ad amorē dei: septē vero scripta in scda tabula pntent ad amorē primi. Et id tota lex fundat in duob? bus pceptis. Cū primū aut qd pntent ad amorē dei est. No habebis deos alienos. Et ad hūius itellectū sciēdūz est qz antiq multipliciter h pceptū trāsgrediebant. Quidam enī colebat demonia. ps. Dēs dīj gētū demonia. Hoc at est maximū oium peccatoz z horribile. Māc quoqz multū trāsgrediant hoc pceptū: oēs. s. q diuinationibus z sortū legijs itendūt. Hoc enī s; Augu. fieri no possunt qui aliqd pactū cū dyabolo p rīatur. j. Cor. x. Nolo vos fieri socios demonioz: z itēz ibidē. No potestis mense dñi p rīcīpes esse z mēse demonioz. Alij colebat celestia corpora: credētes astra esse deos. Sap. 13. Solē z lunā rectores orbis terraz deos putauerūt: z id Moyses p rībit iudeis: qz n leuaret oculos: nec adorarent solē z lunā: z stellas. Deu. 4. Custodite sollicitē aīas vras: ne forte eleuatis oculā: ce lū videas solē z lunā: z oia astra celī: z errore decepti? adores eas: z colas q creatur dñs de? tu? in mīseriū cūctis gētib?. Adē d; Deu. 5. Contra h pceptū peccāt astrologi: q d cūnt hec esse aīarū rectores: cū tñ pp hoiez facta sint: cui? solus de? rector est. Alij vō colebat iferiosa elementa. Sap. 13. Aut ignē aut spīn deos putarēt. In quoz errore iciderunt hoies q iferiosis male vruūt nimis ea diligentes. Apō. Ephē. 5. Aut anarus: qd est idoloz seruītus. Alij errātes colebat hoies: vel aues: vel alios: hoies plus qz qdēz p rīgit ex tribus. Primo ex carnalitate. Sap. 13. Acerbo luctu dolēs p rīpā cito sibi filij fecit imaginē: z illum q tunc qñ hō mortuus fuerat: nūc tan qz deū colere cepit: z p rīstituit iter seruos suos sacra z sacrificia. Sedo ex adulationē: cū enī quidā aliquos quos non potuerūt honozare in pntia curauerunt in absentia honozare: faciēdo. s. eozū imagines: z colēdo loco eoz. Sap. 14. Quē honozare volebant fecerūt: vt illū qui aberat tan qz p rīez colerent. Et lesunt quicūqz dilgunt z venerant hoies plus qz deum. Dat. 2. Qui dilgūt patrem: aut matrē plus qz me non est me dignus. ps. Noli re p rīdere in p rīcipibus: neqz in filiis hoium in gbus no est salus. Tertio ex p rīsumptione. Quidam enim ex p rīsumptionē fecerunt se vocari deos: sicut p rī Judith. 3. de Nabuchodonosor. Ezech. 28. Eleuati est cor tuū z dixisti: deus ego suz: z h faciunt: q plus suo sensui qz dī pceptis: credūt. Isti enī se p dīs colūt. Sequētes enī d lectatōes carnis eoz? suū p deo colūt. Apō. p rī. 3. Quorum deus venter est. Ab hīs ergo omnibus cauere opz.

On habebis deos alienos zc. sicut dēti est. Primū pceptū legis ē hoc: quo p rībēmur no colore nisi vni dēti. Et ad h ēt inducimur quāz rōnib?. Cū dīa sumit ex dēti dignitate qz si auferatur sit deo iniūria: sicut pot videri ex p rīetudine hoium. Cuilibet enī dignitati debet reuerētia. Cū proditor regis est q aufert: qd exhibere teneretur. hoc qdā deo faciūt. Ro. j. Mutauerūt glīaz in corruptibiles deū in stilitudinē imaginis corruptibilis hois: z h sumit me deo displicet. Esa. 42. Gloriā meam alteri no dabo: z laudē meā sculptibilibus. Et cōsiderādū qz hec dei dignitas est. qz oia sciāt. Cū de? d; a vidēdo hūis est vniuz signū deitatis. Esa. 41. Annūciatē qz vctura sunt in futurū: z sciēm? qz dīj estis vos. Heb. 4. Dīa nuda z apta sūt oculis ei?. Nāc autē dignitates auferūt diuinatores: s; quos dicit Esa. 8. Nunquā no p rīplus a deo suo regit vīsonēz p vīnū ac mōtūis. Cū scda rō sumit ex ei? largitate. Dē enī bonū

gij. Heb. 4. Intra relineq; sabbatissim' p'plo dei etc. sap. 8. Intra in domu mea gescit cu illa. S; anq; ad hac ge...

De quarto precepto legis.

Onora preem tuuz etc. Perfectio hois consistit in dilectione dei et proximi: et ad dilectiones dei...

verior pater est. Deutro: 32. Nunquid non ipse est pater tuus qui possedit: et fecit: et creavit te.

Onora preem tuuz etc. Inter oia pcepta huic tm aduigat: vt sis logeu' sup terra. Et ro h' est ne credat no dberit pmiu honoratib' paretes: qz e nate.

In futuro q maxie d'iderant. Eccl. 3. Nonora preem tuuz: vt suprenat tibi bndictio a deo etc. L'otarius debet maledicere tibi: et et in lege maledicunt a deo. vt dr Deut. 27. et Lu. 16. dr. Qui in modico iniqu' e: et in maiori iniqu' e. S; vita nalis qm nihil e i p'patione ad vita gre. Si qno recognoscit bnficij vite nalis quam hes a paratib' idigni' es vita gre q maior est: et p pns vita glie q maria est. Sed d'iderabile est vita. Cui vt sis logeu' sup terra dr Eccl. 3. Qui honorat preem suu vita viuet logioze. Et no. qz vita loga est qm est plena: et q no mesurat tpe: s; actioe fm p'p. Tunc aut plena est vita qm est virtuosa. Et io virtuosus et scus diu viuit: qm cito moriat corpalt. io dr sap. 4. Consumat' in breui expleuit tpa multa. Placita eni erat deo aia illi. Optie aut merca ille q tm fac vna die: qm ali' in vno ano. Et nota. qz aliq' accidit q logioz vita ca est mort' corpaltis et spualis sic accidit iude. Dremiu' g est vita corpaltis: s; p'rii. s; mor: te acgrit illi q iniuriant paratib'. Item' eni ab eis vita. sic milites a rege feudu. Et io sic digni' est q illi amittant p'p' ditione feudu: ita isti pp iniurias illatant paratib' vita. puer. 30. Delm q substat p'em. et q despici pum m'is. s; suffodiad eni corui de toratib': et pcedat eum filij aqle. Per filios aqle itelligit reges et pncipes. per coruos officiales. et si aliq' non puniunt corpalt: morte tm spualem effugere no pnt. D'opterea p' no d' p'atam multa dare filijs. Eccl. 33. Duz adhuc supes: et aspiras no imitet te ois caro. It' 9. ca. filio et mulieri fratri et amico no des p'atez sup te in vita tua: et ne dederis illis possessiones in vita tuam forte peniteat te. 3m est h're filios sibi gratos et acceptos. Il' aliter eni p' thesaurizat filijs: s; no e. Eccl. 3. Qui honorat parat' suu iocidabit in filijs. Mathei. 7. In q mensura mensi fueritis remetef vobis. 4m est h're fama laudabilez. Eccl. 3. Bliia hois ex honore pris sui. Et itez. Quaz male fame e q derelinqt p'ez. 5m e h're diuitias. Eccl. 3. Bndictio patris firmat domos filioz: maledictio autem matris eradicat fundamenta.

Onora preem etc. Notadu q no solum dr aliq' p' rone carnalis g'atitatis: s; qbus d'z alijs rone n'ib' aliq' dicit p'ez: et cuilibet eoz debetur aliq' reueretia. Dicit' n. p'ez apli: et alij sci: p doctrina et ex'plu' fidei. Apo. j. Corin. 4. Itaz si decem millia pedagogozum h'eat in christo: sed non multos p'ez. Na in xpo ihu p euangeliu ego vos genui. Et io dr eccl. 44. Laudem' viros gl'iosos et parates nostros in g'atitoe sua: laudem' aut no ore: s; imitatioe. Et h' fit si no iuenit in nobis p'rii eius quod laudam'. Heb. 13. Memoretote p'positoz vroz: qz iuuenies erunt pueritatis ois imitatum fidei. Dicit' et plati p'ez: s; isti venerandi unt: sunt eni dei mistri. Luc. x. Qui vos audit me audit: et q vos spernit me spernit. Et io debem' eos honorare obediendo. Apo. Heb. 13. Obedite p'positis vestris: et subiacete eis: et decias pbendo. puer. 3. Nonora d'is de tua sba et de p'uitijs frugij tuaz da paup'ib'. It' reges et pncipes 4. Re. 5. It' et si rem grades dixisset tibi. p'p'ha: certe face re debueras. Qui dicunt patres: qz debet itedere bonum ppli. Et istos honoram' p subiectioem. Ro. 13. D'is ania paratib' sublimiorib' subdita sit. Et h' no soluz timore: sed amore: nec soluz pp ronez: s; et pp p'ciam. Et ro h' est: qz h'z apli ibidez: ois p'as a deo est: et io reddedu est ebituz qz cui tributum tributum etc. puer. 24. Time dnm fili mi et reges. It' bnfactores. Ecclia. 4. Esto pupillis misericors vt pf. Est eni p'p'iu' p'is bnfacere filijs: et io tenemur reddere vicem in bnfaciedo. Eccl. 29. B'ram fideiosos ne obliuiscaris. Ingratis enim accidit illud. sap. 15. Ingrati spes tanquam hibernalis glacies tabescet. Item etate Deutro. 32. Interroga patrem tuum: et annunciatib' tibi maiores tuos: et dicent tibi. Leui. 19. Coram cano ca...

pite surge: et honora psona senis. Eccl. 32. In medio magnato loqui no presumas: et vbi sut fenes no multuz loqris. Ibidem. Audi tacetis: et reueretia accedet tibi boa gra. Des igr isti veneradi sunt: qz oes portat quodamo silitudine pris q in celis est: et de istis dr. Qui vos spernit etc. De quinto pcepto legis.

On occides. In lege dina p qua ordinamur ad dilectioem dei. et proximi p'cipit no solum fa cere bonuz: s; et declinare a malo. Inter alia aut mai' malu qd possit fieri. primo e occidere euz: et h' phibet cu dr: no occides. Circa qd pceptu tripli' e erratu. Quidam. n. dixerunt q no licz occidere et bruta aialia. S; h' falsuz e: qz no e p'ctm vti illis que sunt subdita hois p'iat. Et et nalis ordo q plante sint in nutrimentu aialiu: et qda aialia in nutrimentum alioz. et oia in nutrimentu hoium. Ben. 9. Quasi olera virentia tradidi vobis oia. H'z et die in pollitica q venatio est: sicut iustu bellu. Apo. j. Corin. 10. Qd in macello venit maducate etc. q no occides hoies. Quidam dixerunt h' phibitu esse homicidiu hois oim. Cui homicidas dicit esse iudices seculares q p'denat fm leges aliqz: qz dicit Aug. q deus per pceptum no abstulit sibi p'atam occidendi. Cui Deu. 32. Ego occida z viuere faciaz. Est g licitu illis q madato dei occidit: qz tuc de' fac. Dis. n. lex madatus dei est. puer. 8. Per me reges regnat: et legum p'dozores iusta decernunt. Et aposto. Ro. 13. Si malu feceris time. Non. n. sine causa gladiu portat. Dei. n. mister est. Mathei. 22. 23. Maleficos no patieris viuere. Id. n. qd licitu est deo: licitu e et ministris ei' p madatu ipi'. Est at q de' no peccat cu sit actor legum: intelligedo morte pp p'ctm. Ro. 6. St' p'ctia p'cti moztis: g nec mister ei'. Est g sensus: no occides p'p' auetate. Alij vo dixerunt qz p h' qd dr no occides: p'hibet no occidere alium. Cui dicebat q licitu erat occidere seipm. Sic. n. iuenit de Sanfone Iudicuz. 16. et de Laithone: et de qbusda vginib' q se in flamas iniecerunt: sicut recitat Aug. in p' de ciu. dei. S; ad h' m'ider Aug. Ibidem dices. Qui se occidit: hoiem vtiqz occidit. Si g hoiem no licz occidere: nisi auete dei: g nec seipm nisi vel auete dei vel instinctu sp'us sci: sicut dr de Sanfone. g non occides. Sciedu est qz hoiem occidere ptingit multipli. Primo manu. Esa. j. Adan' v're: sanguie plene sunt. Qd qd e no solum p charitate q p'cipit: vt diligas proximu sicut teipsum. j. Jo. 3. Ois homicida no h'z vita eterna in se manete: ve: ruz et h' nam: qz vt dr eccl. 13. De aial diligit sibi sile. Cui de Exo. 21. Qui p'cussit hoiem volens occidere: morte moriatur. Et h' qd crudelior est lupoz: de q dr in. 4. aialuz: qz si lupoz det caro lupi no comedit. It' ore et h' fit d'ado consiliuz alium p' aliq' puocado: accusando z detrahedo. ps. Filij hoium dentes eozuz arma et sagitte: z lingua eoz gladius acutus. 3o adiutorio puer. j. Fili mi ne ambules cum eis. Pedes. n. illoz ad malum currunt: et festinant vt effundat sanguine. Cosensu. Ro. j. Digni sunt morte non solum q ea faciunt: s; et q sentiuut facieb'. Consentis aut qda mo qn potes impedire. puer. 24. Erue eos q ducunt ad moztet: et itez si vires suppetit: s; dimittis negligentia vel auaritia. Ambro. H'asce fame moztentet: si no paneris: occidisti. Et sciedu q aliq' occidit solu corp' de q dicit est. Alij aiaz auferendo vitam gre: trahendo. s; ad p'ctm mortale. Jo. 8. Ille homicida erat ab initio: in q'um. s; traxit ad peccatu. Alij aut vruqz et h' dupli. Primo in destructioe p'gnatuz. Occidit. n. pueri in corpe z in aia. 2o iherificiedo seipsuz.

On occides etc. H'z dat in euangelio Mat. 5. quada doctrina q est q iusticia nra dz ee maior iusticia legis. Cui docet p'fecti' suari ma data legis a xpianis qz iudei seruauerut: et ro h' qz maior labore acgrit maior merces. 2o. Corin. 9. Qui p'ce seminat p'ce z metet. In lege. n. p'mittebantur tpalia z terrena. Esa. j. Si volueritis z audieritis me: bona terre comedetis: s; in lege nra p'mittunt celestia z eterna: g iusticia q est obseruata madatoz dz abundare cu maior expectet merces. Inter alia aut p'cepta fac m'entioem de isto dices. Mat. 5. Audistis: qz dicit est antiquis. No occides. Ego aut dico vobis: qz ois q irascitur fratri suo reus erit iudicio. i. pena quaz lex adiudicauit. Exo. 21. vbi dr. Si qs p industrias occiderit proximu suu: et p insidias: ab altari meo auelles euz: vt moztat: s; aut qbz qnqz modis ab ira cauere. Primo ne cito puocet. Ja. j. Sit ois ho veloz ad audiendu: tardus aut ad loquedu: z tard' ad ira etc. Et ro h' est: qz ira p'ctm est: et punit a deo. S; nuqd ois ira est p'na virtuti. Circa h' duplex est opinio. Stoici. n. dixerunt q nulla passio cadit in sapientem: imo volebant qz ira virt' esset in quiete metis. Peripatetici aut dixerunt qz ira cadit in sapientem: s; moderata: et est opinio vitor. Et p'p' auete: qz in euangelio inuenimus istas passiones xpo at tributas: in quo fuit fontalis plenitudo sapientie 2o p'p'ratione. Nam si oes passiones virtuti p'rien' eent: talique p'p' tentie aie q eent frustra: imo q eent ho in nocentem: qz no herent aliqz act' puenietes. Et sic irascibilis: et concupiscibilis frustra date essent ho. z ideo d'z est q aliq' ira est virt': aliq' no: accipit. n. ira tripli'. Primo put est i solo iudicio ronis absqz p'notioe aie: ista no dr p'p'ie ira sed iudicij. Sic. n. d'is punit' malos irat' dr. Mat. 5. 7. Irati d'ni portabo qm peccati ei. 2o accipit put est passio: z ista est in appetitu sensitio: et duplex. qz aliq' ordinat rone z p'inetur sub terminis ronis: qn. s. quis irascit quado dz: z q'ntu dz: z pro quo dz: z h'z. Et tuc est act' virtutis. z dicit ira p celu. Thide p'hs dicit q mansuetudo no est nullo mo irasci. Ista g ira no est p'ctm. Est z tertia ira que refugit iudicij ronis: z ista semp e p'ctm: s; aliq' veniale: alia quado e mortale. z h' distinguat ex eo qd ad iraz icitat: qd aliq' est veniale: aliq' est mortale. Mortale duplex: vt ex g'ie: vel ex circustatij. Homicidium aut v' esse act' p'cti mortalis ex suo g'ie: qz directe ordinat p'ceptu d'ni. Et ideo p'sensus in homicidiu est p'ctm mortale ex g'ie: qz si act' e mortalis z p'sensus in actuz erit mortalis. Aliq' aut p'ctm mortale est ex g'ie: sed tu mozt' no est peccatu mortale: qz est sine consensu: sicut si ascendit mozt' concupiscentie ad fomicanduz: z no consentit non est p'ctm mortale: s; ira. Est. n. motus ad iniuriam illataz vindicandam. Hec enim est proprie ira. Si g iste motus est taliter in passione erit qz ro deducatur: tuc est p'ctm mortale. Si autez vsqz ad p'sensum no peruertitur: tuc est peccatum veniale. Si autez motus no sit ex genere peccatum mortale: tunc z si cosensu: sus adhibeat no est p'ctm mortale. Qd g dicit qui irascitur fratri suo: reus erit iudicio: intelligendum est de motu tendete in nocentem qui mozt' est p'ctm mortale: ita qz sit ibi p'sensus. Eccl. vlti. Lunata que sunt adducet de' in iudicium. p' o' errato: sive bonum: sive malum. Scdaro quare debem' non puocari cito ad iram est: qz ois homo diligit libertate: z odit seruitute. Non est aut iracundus d'is sui ipi'. puer. 27. Impetum p'citati sp'us ferre qz poterit. Ibidem. B'raue saruz: z onerosa arena: s; ira stult' vruqz granioz. Scdaro cauere dz ne diu in ira permaneat. ps. Irascimini z nolite peccare. Ephe. 4. Sol non occidat super iracundia vram. Et rone h' assignat in euangelio domin' dices Mat. 5. Esto p'sentens aduersario tuo cito dum es in via cu eo no forte tradat te mistro. Et in carcerem mittaris. Amen dico tibi ne exies inde: donec reddas nouissimu quadrantez. Tertio cauere dz: ne ira pro cedat. Primo in corde: qd fit qn puenit ad odiu: Est enim d'ia iter iram z odiuz: qz ira subita est: odiu vo diuturnuz. Et io est mortale p'ctm. j. Joannis. 3. Qui odit fratrem suuz homicida est. Et ro h' est. qz z se iherificat spoliado se charitate: z alium. Aug. in regula. Vites aut nullas habentis: aut qz celerrime sinitatis: me ira crescat in odiuz z trabem faciat de festuca: z animam faciat homicidiam. puer. 15. Vir iracundus puocat iras. Ben. 49. Maledictus furor eoz: qz p'inat z indignatio eoz qz dura. 4o cauere debz ne p'cedat in vbo. puer. 12. Satu' statim indicat ira suam. Et p'cedit de duob' modis iniuriado. s; supbe loquedo. Quatum ad primu dicit d'ns Mat. 5. Qui dixerit fratri suo fatue reus erit gehene ignis. Quatum ad 2m dicitur ibidem. Qui aut dixerit racha re' erit scilio. puer. 15. R'is' no mollis frangat ira. sermo durus suscitatur furor. Quito cauere dz ne p'cedat in ope. In oi. n. ope nro dno d'bem' obseruare. s; facere iusticiam z miaz: z ira vruqz impedit.

On occides etc. H'z dat in euangelio Mat. 5. quada doctrina q est q iusticia nra dz ee maior iusticia legis. Cui docet p'fecti' suari ma data legis a xpianis qz iudei seruauerut: et ro h' qz maior labore acgrit maior merces. 2o. Corin. 9. Qui p'ce seminat p'ce z metet. In lege. n. p'mittebantur tpalia z terrena. Esa. j. Si volueritis z audieritis me: bona terre comedetis: s; in lege nra p'mittunt celestia z eterna: g iusticia q est obseruata madatoz dz abundare cu maior expectet merces. Inter alia aut p'cepta fac m'entioem de isto dices. Mat. 5. Audistis: qz dicit est antiquis. No occides. Ego aut dico vobis: qz ois q irascitur fratri suo reus erit iudicio: i. pena quaz lex adiudicauit. Exo. 21. vbi dr. Si qs p industrias occiderit proximu suu: et p insidias: ab altari meo auelles euz: vt moztat: s; aut qbz qnqz modis ab ira cauere. Primo ne cito puocet. Ja. j. Sit ois ho veloz ad audiendu: tardus aut ad loquedu: z tard' ad ira etc. Et ro h' est: qz ira p'ctm est: et punit a deo. S; nuqd ois ira est p'na virtuti. Circa h' duplex est opinio. Stoici. n. dixerunt q nulla passio cadit in sapientem: imo volebant qz ira virt' esset in quiete metis. Peripatetici aut dixerunt qz ira cadit in sapientem: s; moderata: et est opinio vitor. Et p'p' auete: qz in euangelio inuenimus istas passiones xpo at tributas: in quo fuit fontalis plenitudo sapientie 2o p'p'ratione. Nam si oes passiones virtuti p'rien' eent: talique p'p' tentie aie q eent frustra: imo q eent ho in nocentem: qz no herent aliqz act' puenietes. Et sic irascibilis: et concupiscibilis frustra date essent ho. z ideo d'z est q aliq' ira est virt': aliq' no: accipit. n. ira tripli'. Primo put est i solo iudicio ronis absqz p'notioe aie: ista no dr p'p'ie ira sed iudicij. Sic. n. d'is punit' malos irat' dr. Mat. 5. 7. Irati d'ni portabo qm peccati ei. 2o accipit put est passio: z ista est in appetitu sensitio: et duplex. qz aliq' ordinat rone z p'inetur sub terminis ronis: qn. s. quis irascit quado dz: z q'ntu dz: z pro quo dz: z h'z. Et tuc est act' virtutis. z dicit ira p celu. Thide p'hs dicit q mansuetudo no est nullo mo irasci. Ista g ira no est p'ctm. Est z tertia ira que refugit iudicij ronis: z ista semp e p'ctm: s; aliq' veniale: alia quado e mortale. z h' distinguat ex eo qd ad iraz icitat: qd aliq' est veniale: aliq' est mortale. Mortale duplex: vt ex g'ie: vel ex circustatij. Homicidium aut v' esse act' p'cti mortalis ex suo g'ie: qz directe ordinat p'ceptu d'ni. Et ideo p'sensus in homicidiu est p'ctm mortale ex g'ie: qz si act' e mortalis z p'sensus in actuz erit mortalis. Aliq' aut p'ctm mortale est ex g'ie: sed tu mozt' no est peccatu mortale: qz est sine consensu: sicut si ascendit mozt' concupiscentie ad fomicanduz: z no consentit non est p'ctm mortale: s; ira. Est. n. motus ad iniuriam illataz vindicandam. Hec enim est proprie ira. Si g iste motus est taliter in passione erit qz ro deducatur: tuc est p'ctm mortale. Si autez vsqz ad p'sensum no peruertitur: tuc est peccatum veniale. Si autez motus no sit ex genere peccatum mortale: tunc z si cosensu: sus adhibeat no est p'ctm mortale. Qd g dicit qui irascitur fratri suo: reus erit iudicio: intelligendum est de motu tendete in nocentem qui mozt' est p'ctm mortale: ita qz sit ibi p'sensus. Eccl. vlti. Lunata que sunt adducet de' in iudicium. p' o' errato: sive bonum: sive malum. Scdaro quare debem' non puocari cito ad iram est: qz ois homo diligit libertate: z odit seruitute. Non est aut iracundus d'is sui ipi'. puer. 27. Impetum p'citati sp'us ferre qz poterit. Ibidem. B'raue saruz: z onerosa arena: s; ira stult' vruqz granioz. Scdaro cauere dz ne diu in ira permaneat. ps. Irascimini z nolite peccare. Ephe. 4. Sol non occidat super iracundia vram. Et rone h' assignat in euangelio domin' dices Mat. 5. Esto p'sentens aduersario tuo cito dum es in via cu eo no forte tradat te mistro. Et in carcerem mittaris. Amen dico tibi ne exies inde: donec reddas nouissimu quadrantez. Tertio cauere dz: ne ira pro cedat. Primo in corde: qd fit qn puenit ad odiu: Est enim d'ia iter iram z odiuz: qz ira subita est: odiu vo diuturnuz. Et io est mortale p'ctm. j. Joannis. 3. Qui odit fratrem suuz homicida est. Et ro h' est. qz z se iherificat spoliado se charitate: z alium. Aug. in regula. Vites aut nullas habentis: aut qz celerrime sinitatis: me ira crescat in odiuz z trabem faciat de festuca: z animam faciat homicidiam. puer. 15. Vir iracundus puocat iras. Ben. 49. Maledictus furor eoz: qz p'inat z indignatio eoz qz dura. 4o cauere debz ne p'cedat in vbo. puer. 12. Satu' statim indicat ira suam. Et p'cedit de duob' modis iniuriado. s; supbe loquedo. Quatum ad primu dicit d'ns Mat. 5. Qui dixerit fratri suo fatue reus erit gehene ignis. Quatum ad 2m dicitur ibidem. Qui aut dixerit racha re' erit scilio. puer. 15. R'is' no mollis frangat ira. sermo durus suscitatur furor. Quito cauere dz ne p'cedat in ope. In oi. n. ope nro dno d'bem' obseruare. s; facere iusticiam z miaz: z ira vruqz impedit.

Ita n. viri iusticiam dei non opatur. vt dicitur Jac. i. Quonia enim veluti non potest. Cuius pbs quida dicitur quidam qui est offenderat. Dum irem nec nisi essem iratus. puer. 27. Ira non habet misericordiam nec erumpit furor. Beati. 4.9. In furore suo occiderunt viros. Et per hoc xps non solum docuit nos cauere ab homicidio sed ab ira. Bonus enim medicus non tunc tollit malum quod apparet: sed etiam radicem remouet infirmitatis: ne recidat. Et ideo vult nos abstinere a principio peccatorum: et ita ab ira que est principium homicidij.

De sexto precepto legis.

On mechaberis etc. Post prohibitionem homicidij phibet adulterium. Et congrue: quia vir et vxor sunt quasi vnus corpus. Erunt inquit dicitur. Beati. 2. duo in carne vna. Et ideo per iniuriam que inferitur persone nulla maior est quam illa que inferitur coniuncte. Prohibetur autem adulterium vxori et viro. Sed prius dicitur est de vxoris adulterio: quia maius peccatum videtur committere. Committit autem tria peccata grana vxor mechabdo que insinuauit eccl. 23. Mulier ois relinquens virum suum primo in lege altissimi incredibilis fuit: et secundo vxor suam derelinquit. tertio adulterio fornicata est etc. primo ergo peccat per incredulitatem: quia legi incredibilis fit. Dicitur n. phibuit adulterium. Itaque facit contra dei ordinatorem. Ad 19. quos deus coniungit non separet. Itaque de eccleie statuta vel facim. fit. n. m. monij in facie eccleie et ideo adducit deus qui in testem et fidem de seruan da fide. Malac. 2. Dns testificatur est iter te et vxorem pueritatis tue: quia tu desperasti. peccatur per legem statutorum et contra faciem dei. Secundo peccat per pditionem: quia derelictum virum. ap. 1. Cor. 7. Mulier sui corporis partem non habet: sed vir. Itaque etiam nec castitatem seruare potest sine consensu viri. Et ideo si mechatur pditione committit dum seipam alteri tradit sicut seruus dicitur se alteri dno. puer. 2. Reliquit ducem pueritatis sue: et pacti dei sui oblita est. Tertio per furti commisionem: quia ex alieno viro constituit sibi filios: hoc maximum furtum est: quia totam hereditatem dat alienis filiis. Et nota quod ista debet studere quod filij intrarent religionem vel aliquid aliud facerent ita quod in bonis viri non succederent. Et ergo mulier mechans: sacrilega proditrix furatrix. Viri vero peccant non minus quam vxor: licet sibi quandoque blandiantur: quod per tribus. Primo ex equalitate quam habet. Nam vir sui corporis partem non habet sed mulier: vt dicitur. 1. Cor. 7. Et ideo neuter potest aliquid facere sine alterius consensu quantum ad matrimonium. Et ad hoc significandum deus non de pede vel de capite: sed de costa mulierem formauit. Et ideo matrimonium nunquam statum perfectum habuit nisi in lege christi: quia iudeus vnus plures habebat vxores: sed vxor non plures viros. Et ideo non erat equalitas. Secundo ex viri fortitudine: quia propria passio mulieris est concupiscentia. i. pe. 3. Viri similiter cohabitantes sim scienciam quasi infirmiori vasculo muliebri impartientes honorem. Et ideo si petis ab vxore quod tu non potes seruare frangis fidem. Tertio ex eius auctoritate: quia vir est caput mulieris. Unde mulieres non debent loqui in ecclesia: sed domi viros interrogare. vt dicitur 1. Cor. 14. Est ergo vir doctor mulieris. Et ideo deus preceptum dedit viro. Ad sagis autem peccat sacerdos quam laicus: et episcopus quam sacerdos si non seruant que debent: quia docere alios ad ipsos pertinet. Et simili si vir mechatur frangit fidem non seruando ea que debet. Sed tamen vxores attendant ad id quod christus dicit Mat. 23. Omnia quecumque dixerint vobis seruare et facite: sim opera vero eorum nolite facere.

On mechaberis. Sicut dicitur est: deus tam viri quam mulieribus prohibuit adulterium. Et sciendum quod licet aliqui credant adulterium esse peccatum: tamen non credunt simpliciter fornicationem esse peccatum mortale. Contra quos ap. 1. Cor. 6. Fornicatores et adulteros iudicabit deus etc. 1. Cor. 6. Nolite errare: neque fornicarij. neque adulteri: neque molles: neque masculorum concubitores regnum dei possidebunt. Regno autem dei non excluditur aliquis

nisi peccatus mortale: ergo est peccatum mortale. Cuius forte dices non est ratio quare sit peccatum mortale non detur corpus vxoris sicut in adulterio. Dico quod si non detur corpus vxoris: datur tamen corpus xpi. quod sibi datum fuit et consecratum in baptismo. Si ergo nullus debet facere iniurias vxori: multo magis nec xpo. per 1. Cor. 6. Nescitis quoniam corpora vestra membra sunt christi? Tollens ergo membra xpi: faciam membra meretricis? Absit. Est ergo heresis dicere fornicationem simplicem non esse peccatum mortale. Et ideo sciendum quod in isto precepto non mechaberis phibetur non solum adulterium sed omnis carnalis corruptio preter eas que est matrimonio nij. Alterius autem sciendum quod alij dicunt commixtionem viri et vxoris non esse sine peccato: quod est hereticum. ap. 1. Heb. 13. Sit honorabile coniubium in omnibus et thorus immaculatus. Talis autem coniunctio alij non solum sine peccato est: sed et ad meritum vite eterne habetibus charitate. Aliquando est cum peccato veniali: alij cum mortali. Cui enim est cum intentione preceande proliis tunc est opus virtutis: quoniam autem cum intentione reddendi debitum tunc est etiam opus iusticie. Quando autem est causa exercende libidinis: tunc est cuius veniali. quando. s. non excedit limites matrimonij. Quando autem excedit. vt. s. si posset extenderet se ad alias: tunc est mortale. Sciendum autem quod adulterium et fornicatio phibentur propter multa. Primo enim perurit animam. puer. 6. Qui adulter est propter cordis inopiam perdet aiam suam. Et dicitur propter cordis inopiam quod est quando caro dominatur spiritui. Secundo perurit vitam. Talis enim habet legem debet mori. vt dicitur 1. Cor. 7. 2. Deut. 22. Et quod aliquando non puniatur corporaliter est in malum suum: quia pena corporalis que cur patientia toleratur est in remissione peccatorum: puniatur tamen postea in vita futura. Tertio consumit substantiam suam. Unde Luc. 15. de filio prodigo dicit quod dissipauit substantiam suam viuendo luxuriose. Eccl. 9. Ne des fornicarijs aiaz tuaz in villo ne p das te et hereditatem tuam. Quarto vilificat plebem. Sap. 3. Filij adulterorum in consuetudine erunt: et ab iniquo thoro semen exterminabit. Et sig. dex lege vite erunt in nihilum computabunt: et sine honore. 1. Cor. 7. Alioquin filij vestri imundi essent: nunc autem sancti sunt. Nunquam est honor in ecclesia si clerici sine dedecore herent. Quinto perurit honorem: et spoliat mulieres. Eccl. 9. Dis mulier que est fornicaria: quoniam steret in via et calcabitur. Et de viro dicitur puerb. 6. Turpitudines et ignominia congregat sibi: et opprobrium illi non delebit. Breg. etiam dicit quod peccata carnalia sunt maioris infamie et minoris culpe quam spualia. Et ideo huius est: quod est esse cum bestijs. pa. 1. Non cum in honore esset non intellexit comparatus est iumentis insipientibus: et similibus factus est illis.

De septimo precepto legis.

On furti facies. Dns phibuit principaliter in lege sua iniuriam proximi. et primo iniuriam in pphaz per sonam. ibi non occides. Secundo in persona iuncta. ibi. Non mechaberis. Tertio in rebus. hic. Non furti facies. Et sciendum quod in hoc precepto phibet oem male ablatum. Committit. n. furtum multis modis. per occulte accipiendo. Mat. 24. Si sciret pater familias quod hora fur venturus est. Et si vitupabile est: quod est pditio quada. Eccl. 5. Sup fure. n. est confusio. 2. violenter auferendo. Et hec est maior iniuria. Job. 24. Cum fecerit de pedates pupillos. In ter istos sunt mali principes et reges. Soph. 3. Principes eius in medio eius quasi leones rugientes etc. Isti. n. faciunt per intentionem dno volens iustu regnum et dicitur puerb. 8. Per me reges regnant: et legum pditores iusta decernunt. Et alij quia lia faciunt per modum furti. Alij per violentiam. Esa. 1. Principes tui infideles et cetera que sequuntur. Alij pdedo leges et statuto ad lucrudu tui. Esa. 10. Ne qui pdut leges iniquas. Et Aug. dicit quod ois mala donatio furti est. Cui dicit. Quid regna nisi latrocinia. 3. mercedem non soluendo. Leui. 19. Non morabitur opus mercenarij apud te: vt quis mane. Et si intelligit quod homo nulli dare debet quod suum est sine principio: siue per lato: siue clerico etc. Ro. 13. Reddite oibus debita. Cui tributum tributum: cui vectigal vectigal. Tenemur enim regibus custodiendis pacem nostram dare mercedem. 4. fraude in mer-

etatis committendo. vt dicitur Deut. 22. Non habebis in sacculo dinera potera: et ex Leui. 19. Nolite facere iniurias alijs in iudicio in regula: in potera in potera in mensura. Statera iusta et equa sunt potera: iustum modum: equusque sextarius. puer. 20. Abolatio est apud deum potus et pondus: statera dolosa non est bona. Hoc est et per caupones que miscet aqua vino. In hoc est phibet vsura per. Dne que habitabit in taberna culo tuo etc. Et post. Qui pecunia sua non dedit ad vsuram etc. Hoc est et per captores que multas falsitates committunt: et per venditores pannorum et aliarum rerum. Sed dices foris. Quare non possunt dare pecunia sic equi: vel domi. Ddm. quod in illis est pccati que bis vendunt. In domo autem sunt duo. s. siba et vsus. Aliud autem est hie domi: et aliud vti domo. Cui separtz possunt vsus vendere sine domi venditio: et ita in oibus hie. vni alij sunt que pccat in ipso vsu tui: et vsus eorum est distractio non pot fieri id quod de domo. Denarijs enim vtitur distractio: et frumeto sumedo. Et ideo si vsus vendis: bis vendis. 5. dignitates emendo: siue tpales: siue spuales. De per Job. 20. Diuitias que deuorauit euomet: et de ventre illi extrahet eas de ore. Dns enim tyranni qui tenet regna vel puincia: vel feudum. Res sunt: et oes tenent ad restitutionem. De secundo Jo. 10. Amé dico vobis que non intrat per ostium in ouile ouium: sed ascendit aliunde: ille fur et latro. Et ideo symoniaci fures sunt.

On furti facies etc. Hoc preceptum sicut dictum est phibet oem male ablatum. Et debent nos inducere multe rationes ad hoc cauendum. Prima sumit ex grauitate. Assimilat enim hoc peccatum homicidio. Eccl. 34. Mantis egenti vita paupis est: quod defraudat illum vir sanguis est. Et ite vt ibidem. Qui effundit sanguinem: et fraudem facit mercenario freres sunt. Secunda ex periculi qualitate. Nulli enim peccati est ita periculosus. nulli enim peccati remittit sine satisfactioe et poenitentia. De oibus cito penitet quod sic per de homicidio cessante ira: ita et de fornicatione cessante passioe percipit: sic de alijs. De hoc peccato si alij penitent quod: si tamen de facili satisfactioe et poenitentia. Non solum teneat id quod accipit: sed etiam de dano quod fecit patrono ex hoc: et cum hoc etiam tenet facere poenitentiam de peccato. Jo dicitur Abac. 2. Ne ei que multi licit non sua. Alij quoque et aggrauat se de vsu luti: Desum luti dicit quod non de facili hoc egreditur. Tertio ex talium inutilitate. Non enim sunt vtilia: neque spualia. puer. 10. Nil perditur thesauri ipietatis. Diuitie enim spualia perunt ad eternas et sacrificia. puer. 13. Redemptio aie viri diuitie sue: sed de non puijs di. Esa. 61. Ego dms diliges iudicium et odio habes rapinam in holocaustis. Eccl. 34. Qui offert sacrificium ex suba pauperis: qui qui vicinat filium in aspectu patris suis. Nec talis: quod par durat. Abacuch. 2. Ne que agreat auaritia in malis domi sue: et liberari se putat de manu mali etc. p. uerb. 28. Qui coacernat diuitias vsuris et fenore liberali in paupes agreat eas. puer. 13. Custodit iusto suba peccatoris. Quarto ex nocumet singularitate. Faciunt enim perdere alia. Sicut enim si ignis paleis alij commixt. Job. 15. Ignis deuorabit tabernacula eorum qui munera libere accipiunt. Scias insuper quod talis non solum suam amittit aiam: sed et filiorum: quod illi tenent reddere. De 8. precepto legis.

On loqris per proximi tui falsum testimonium. Prohibuit ista dno quod nullus iniuriet proximo suo ope. nunc autem percipit quod non iniuriet vbo. Et hoc est: non loqris etc. Hoc autem potest esse dupli: vel in iudicio: vel in coli locutione. In iudicio autem tribus modis sim quod tres persone pnt facere hoc preceptum. Primo persona. accusantis falso. Leui. 19. Non eris criminator: nec fursurro in populo. Et nota quod sicut non debes dicere falsum: ita non debes tacere verum. Mat. 18. Si peccauerit in te frater tuus vade et corripe eum. Itaque persone testificatis metedo. pro uerb. 19. Estis falsus non erit ipse. Hoc enim preceptum icludat oia pcedentia: quod alij talis est homicidia: alij fur etc. Debet autem isti puniri pena de qua dicitur Deut. 19. Qui diligitissime pscrutatus inuenierit falsum teste dixisse se fratrem suum mendacium: reddent ei sicut fratri suo facere cogitant. Non misereberis ei: sed aiaz. i. vita. p. aia: oculus p. oculo: dente p. dente: manu p. manu: pede p. pede eriges. Et puer. 25. Faculus: et gladius: et sagitta acuta homo qui loquitur se proximi sui falsum testimonium. Itaque persona iudicis male sententia do.

Leui. 19. Non iniuste iudicab. Non mideres personam pauperis: nec honores vultu potentis. Iuste iudica primo tuo. In coli locutione peccat alij per hoc preceptum quod dicitur hinc hinc. Extractores. Ro. 1. Detractores deo odibiles. Gita enim deo odibiles: quod nihil est ita eorum hinc sicut fama. Eccl. 7. Melius est nomen bonum quam vnguita preciosa. puerb. 22. Melius est nomen bonum quam diuitie multe. Detractores autem auferunt hoc Eccl. 10. Si mordeat serpens in filio tuo: nihil eo minus habet occulte detrahit. Cui si famam non restituit saluari non potest. Itaque detractores libere audit. Eccl. 18. Septem aureas tuas spiritus: et lingua nequam noli audire: et os tuo factio ostia et seras auribus tuis. Non dicitur hoc tales libere audire: quoniam dicitur detrahenti ostendere vultu triste et toru. puer. 25. Cletus aglo dissipat pluuiaz: et facies tristes lingua detrahet. Itaque susurratores: que scy recitat quod audit. puer. 6. Sex sunt que odit dno: et septimum detestatur aia eius: scy eum qui feminat inter freres discordias. Eccl. 28. Susurro et lingua maledicta. Multos enim turbauit pace hites et multa que sequuntur. Item bladiatores. i. adulatores per. Laudatur peccator in desiderijs aie sue et iniquus benedicit. Esa. 3. Dopule me qui beatu te dicitur ipse te decipit per. Corripit me iustus in misericordia et increpabit me. oleu autem peccatoris non ipugnet caput meum. Itaque murmuratores. Et hoc maxime abundat in subditis. 1. Cor. 10. Neque murmuratis etc. sap. 1. Custodite vos a murmuratores: que nihil prodest. Drouerb. 25. Patientia lenit principem: et lingua molli constringetur duritiam.

On loqris etc. In hac prohibitione phibet oem mendacium. eccl. 7. Noli velle metiri oem mendacium. Falsitas enim illi non est bona: et hoc per quod tuor. per per dyaboli assilatione. Talis enim efficit dyaboli filius. Nam homo ex vbi suis cognoscit de qua regione et patria sit. Nam et loqra tua mani festum te facit: vt dicitur Mat. 26. Itaque hoies quada sunt de gite dyaboli: et dicunt dyaboli filij: que loquunt mendacium: quod dyabolus mendax est et pater eius: vt dicitur Jo. 8. Ipse enim metit. per Beati. 3. Nequaquam moriemini etc. Quidam vero filij dei: que scy veritate loquunt: quod deus veritas est. 1. propter societatis dissolutione. hoies enim simul viuunt quod esse non possent si simul verum non diceret. ap. 1. eph. 4. Deponetes mendacium loqmini veritate vnusquisque cum primo suo: quoniam sumus inuicem membra. 3. propter fame amissionem. Qui enim assuescit mendacium non credit sibi: etia si verum dicat. eccl. 34. Ab infido quid mada bit: et a medace quod verum dicit. 4. propter aie pditionem. Occidit enim homo medax aiaz sua. sap. 1. De quod mentis occidit aiaz per. Perdes oes qui loquunt mendacium: vni per que est peccatum mortale. Cui aduertat: quod ipsoz mendacioz quod est mortale: quodda veniale. Mortale autem est metiri in his que se fidei: quod pnter ad platon: magistros et pdicatores. Et hoc est grauius oibus alijs spibus mendacij. 2. De. 2. In vobis erit magistri medaces qui introducet sectas pditionis. Et alij alij qui talia dicunt vt videant scire. Esa. 57. Sup que luxuria: sup que dilatastis os: et eiecistis lingua. Nihil quod non vos filij celesti semel medax. Itaque alij mentunt alij in danu proximi. Colo. 3. Nolite metiri. Et hec duo mendacia mortalia sunt. alij autem metunt pro seipis: et hoc multipli. Alij ex humilitate: et hoc in pfessione quibus: de quo ait Aug. Si autem cauendum est ne homo taceat quod fecit: ita ne dicat quod non fecit. Job. 13. Nihil quod de indiget vestro mendacio. eccl. 19. Est qui neget se humiliat: et iteriora eius plena sunt dolo. Et est iustus qui se nimis submittit a multa humilitate. Alij ex verecundie leuitate: cui. s. que credit verum dicere et dicit falsum: et hoc aduertet verecundia retractare. eccl. 4. Non contradicas vbo veritatis villo modo: et de mendacio inuentionis confundere. alij ex vilitate quoniam volunt aliquid adipisci vel ab aliquo euadere. Esa. 28. Inuentionem mendacium spiritus non stram: et mendacio peccati sumus. Drouerb. 10. Qui nitit mendacij hinc pascit ventos. alij per alteri comodum: quoniam. s. volunt aliquid a morte: vel piculo: vel dano aliquo liberare. Et hoc cauendum est: sicut Aug. eccl. 5. Non accipies faciem aduersus faciem tuam: nec aduersus aiam tuam mendacium. Alij propter ludum. Et hoc cauendum ne per osuetudinem ducat ad mortale. sap. 4. Fascinatio nugacitatis obscurat bona.

De nono precepto legis.

De cupiscencia re pimi tui. Nec est oria iter legē dinā z mudana: qz lex mudana iudicat facta z dicta. diuina autē nō hec nī s; etiā cogitata. Et rō hui' est: qz illa est p hoies: qui iudicant ea q apparet exteri' sed diuina est a deo qui exteri' ite riuq; aspiciat. ps. De' cordis mei. j. Reg. 16. Nō videt q foris sunt. deus autē ituet cor. Vicitū est autē de pceptis q pti nēt ad dicta z facta. nūc q dōm est de cogitatis. Nā apud deū volūtas p facto reputat. vñ nō cupiscas. i. nō solum nō auferas facto. sed nec etiā rem pimi tui cupiscas. Et hoc pp multa. Primo ppter cupiscētie infinitatē. Con cupiscētia enī quid infini est. Quilibet autē sapiēs d; intēdere finē aliquē. imo nullus d; ire p viā infinitā. Ecclē. 5. Auar' nō implebit pecunia. Est. 5. Cle q pūgūis domū ad domū: z agrū agrō copulatis. Et q cupiscētia nūq; satiet rō est: qz cor hois factū est ad recipiēdū deū. vñ Aug. in. j. p. f. fecisti nos dñe ad te. z in quietū est cor nostrum donec req̄scat in te. Ad qd min' deo est ipm imple nō pōt. ps. Qui replet in bonis desiderū tuum. Scdo: qz aufer getē q multū est delectabilis. Semp enī cupidi sollici ti sunt acgrere nō hīta: z habita custodire. ecclē. 5. Saturitas diuitiis nō sinit eū dormire. Mat. 6. Cibi est thesaurus tuus: ubi est z cor tuū. z iō xps Luc. 8. Diuitias spūs assi milauit: vt dicit B're. Tertio: qz causat in diuitiis inutilitātē. Facit enī diuitias eē nō utiles: nec sibi: nec alijs. Nō enī vtunt eis nisi pseruādo. ecclē. 14. Curo cupido z tenaci sine rōne est suba. Quarto: qz tollit iusticie eq̄tatē. Exo. 23. Ne accipias munera q etiā excedat prudētia: z subuertit vba iustoz. ecclē. 31. Qui aurū diligit nō iustificabitur. Quinto: qz necat charitatē dei z pimi: qz fm Augu. quāto magis h; qd de charitate: tāto min' de cupiditate z cōuerso. ecclē. 7. Neq; fr̄ez charitūm auro sp̄ueris: z charitatē dei: qz sicut nemo pōt duobus dñis seruire: ita neq; deo z māmone: vt d' Mat. 6. Sexto: qz pducit oēm iniquitatē. Est enī radix oīz maloz fm aply: vt d' j. Thi. 6. Et iō si i corde radicata ē: z homicidiū: z furtū: z oīa mala opaf. z iō dicit apls. j. Thi. 6. Qui volunt diuites fieri incidunt in tentationē z in laqueū diaboli: z desideria multa inutilia z nocua: q mergit hoies in iteritū z pditionem. Radix enim oīz maloz est cupiditas. Et nota q cupiditas tūc est peccatū mortale q sine rōne cōcupiscit res pimi. sed quādo rōnabiliter veniale.

De decimo pcepto legis.

De desiderabis vxore pimi tui. Beat' Joā nes i pma canonica sua. 2. dicit. q oē qd ē in mūdo cupiscētia carnis est: z cupiscētia oculoꝝ: z supbia vite. Cū oē desiderabile in his tribus cōsistit. Sed duo ex istis intelligunt p̄hibita per b pceptū. Nō cupiscas domū pimi tui. In domo enī intelligit z altitudinē p quā auaritia dīgnat. ps. Gloria z diuitie in domo ei'. Qui g desiderat domū desiderat dignitatem z diuitias. z ideo post b pceptū. nō cupiscas zē. pō nif aliud p qd p̄hibet carnis cupiscia. Nō inquit desiderabis vxore zc. Et est sciendū. q post pceptū ppter corrupcionē nullus euadit cupiscētia pter xps z vgnē glorio sam. Et quicūq; cupiscit adest: adest vel cūz veniali: vel cū mortali: qn. f. dñat apls Ro. 6. Nō regnet pceptū in vestro mortali corpe. z nō dicit: nō sit: qz sicut ipse dicit. Scio q nō habitat in me. i. in carne mea bonū. Regnat autē pceptū in carne qm pmo i corde regnat cupiscia p̄sentiedo. z ideo subdit apls: vt. f. obediat is cupiscētia carnis. Mat. 5. Qui viderit mulierē ad cupiscētiā eā tā mechatus est eā in corde suo. Tolerāta enī apud deū p facto reputat. Scdo: qd dñat in ore pceptū expmēdo. Mat. 12. Ex abum dātia enī cordis os loquitur. ephe. 4. Os hmo mal' ex ore vestro nō pcedat: z iō non est sine pcepto. pponere cātiones vana est fm p̄hoies: qz p̄ poete fingentes carmina amatoria debebant expelli ex ciuitatibus. Tertio qn egredit in ope mēbris cupiscie seruiedo. Ro. 6. Sic exhibuistis mēbra vestra seruire iniquitati zc. Isti ergo sunt gradus cōcupiscētie. Et sciendū. q in fugiedo istud pceptū o; multum laborare cū sit in infectū. Difficilius enī vincit inimicus familiaris. Cūncit autē q̄tuor modis. Primo occasio nes exteriores fugiendo: vt puta malā societatez: z oīa indicētia occasionali ad hoc pceptū. ecclē. 9. Virgine ne p̄spicias ne forte scādaliseris in decore illius. Noli circumspicere i vicinis ciuitatis: ne oberraueris i plateis illius. Auerte faciē tuā a muliere cōpta z ne circūspicias sp̄s alienā. Propter sp̄m mulieris multi p̄ierūt: z ex hoc cupiscētia quasi ignis exerdescit. p̄uerb. 6. Nūq; pōt hō abscōdere ignē in sinu suo: vt vestimēta illius nō ardeat. Et iō pceptū fuit loth vt fugeret ab oi circa regiōe. Gen. 19. Scdo cogitationib; aditū nō p̄bēdo: qz occasio sūt excita de cupiscie: z faciēdū est p carnis afflictionē. j. Loth. 9. Castigo corp' meū zc. Tertio orōnib; insistendo. Quia nisi dñs custodierit ciuitatē zc. sapie. 8. Scim qm aliter nō possū esse cōtinēs. nisi deus det. Mat. 17. Hoc gen' demonio ruz nō eiicit: nisi p orōnez z ieiuniū. Si enī duo pugnarēt z velles vnū iuuare alterū vero nō: o; pmo auxiliū dare scdo vō subtrahere. Inter sp̄m autē z carnē est pluz cōtinūuz. Cū o; qz si vis qz spūs vincat: qz des ei auxiliū: z h fit p orōnez: carni vero subtrahas: hoc fit p ieiuniū. Naz caro p ieiuniū d̄bilitat. Quarto licitis occupationib; insistēdo. Ecclē. 33. Multā maliciā docuit ociositas. Ezechē. 16. Nec fuit iniquitas sodomē: supbia: saturitas p̄as: z abū dantia: z ociosus. Nō dero. Semp̄ aliquid boni factio: vt te diabolus inueniat occupari. Inter oēs autē occupationes melior est studiū scripturarum Nō dero. ad Paulinūz. Alma studia scripturarū: z carnis vicia nō amabis.

Ec ergo sunt decē verba de qbus dicit dñs Mat. 23. Si vis ad vitā ingredi: serua mādata. Due. n. sūt radices p̄ncipales oīum mādata. f. dilectio dei z pimi. Diligētī autē deū tria necē est facere. i. q non habeat aliū deūz z q̄tū ad hoc dicit. Nō coles deos alienos. Scdo qz honoret eū: z q̄tū ad hoc dicit. Nō assumes nomē dei tui in uanuz. Tertio: qz libēter q̄scat in eo: z q̄tū ad hoc dicit. z Semēto: vt diē sabbati sanctifices. Diligētī autē pimi opz qz pmo faciat ei honozes debiti. vñ dicit. Nōnorā patēz tuoz. Scdo qz abstineat a faciēdo ei maluz: z h v̄facto. vñ dicit. Nō occides: qd est in persona p̄p̄ta. Nō adulterabis: qd est in persona cōiuncta. Nō furtū facies: qd est in rebus exteriorib; q̄tū dicto ibi. Nō falsum testimoniū dices: vel coide: z q̄tū ad hoc dicit. Nō cōcupiscas re pimi tui: z nō desiderabis vxorez pimi tui.

Explicit opusculum quartum sancti Thome de aquino: ordinis predicatorum. de lege charitatis. z decēz pceptis.

Tractatus eiusdem de articulis fidei: z sacramentis ecclesie.

Opusculum. V. **Distulata me**

via dilectio: vt d articulis fidei z ecclesie sacramentis aliq vobis p̄p̄ditio se p memoriale transcriberem cū dubitati onibus que circa hec moueri possent. Clerum cūz omne theologoz studiū versetur circa dubietates contingentes articulos fidei z ecclesie sacramenta: si ad plenum vestre petitioni satisfacere velles: oportet totius theologie cōprehendere summam difficultates: qz quantum sit operosum aduertit vestra prudentia. Cū ad presens vobis sufficiat si articulos fidei: z ecclesie sacramenta breuiter vobis distinguam: z qui errores sunt circa quemlibet eorum vitandi. Cū p̄ncipis igitur vos scire o; qz tota fides xpiana circa diuinitatē z humanitatē xpi v̄fat. Cū xps voce Joānis loquēs ait Jo. 14. Creditis in deū z in me credite. Cūca vtrumq; autē hoz a qbus dāz serua qbus dāz septez articuli distinguunt: z sic oēs articuli fm quos dā. 12. fm quos dā. 14. esse dicuntur. Primo igit sept articulos sic distinguunt circa fidem diuinitatis. sunt enim circa diuinitatem tria p̄siderāda. f. vnitatis diuine essētie: trinitatis personarū: z effectus diuine virtutis. Primus igit articulus est vt credamus essētie diuine vnitates. fm illud Deut. Quidi israel dñs deus tu' deus vn' est. Cōtra hūc autē articulus plures errores vitandi occurrunt. Primo quidē quoz dā gentiliūz siue pa

ganoz ponētūz plures deos: p̄tra quos dicitur Exo. 20. Nō habebis deos alienos coram me. Secūdus est error manicheoz: qui ponūt duo p̄ncipia esse: vniuz a quo sunt oīa bona. aliud a quo sunt oīa mala: p̄tra quos dicit Est. 45. Ego dñs: nō est alter formās lucēz z creans tenebras: faciens pacē: z creans maluz: qz ipse fm suaz iusticiam in fligit malū pene: cū esse aspiciat in sua creatura maluz culpe. Tertius est error atropomōstaz ponētūz vnū deūz: sed dicentūz eūz corporeuz: z ad modū humani corpous formatū: p̄tra quos dicit Jo. 4. Spiritus est deus. z Est. 40. Qui similit fecistis deūz: aut quam imaginē ponētis ei? Quartus est error epicureoz ponētūz qz deus nō habet p̄uidētā z sciētā de rebus humanis: p̄tra quos dicit. j. De. vlti. Omne sollicitudinē pijcietes in eūz quoniā ipi cura est de vobis. Quintus error est quoz dā gentiliūm philopoz dicentūz deūz nō esse oipotētes: sed qz solum potest ea que nālīter sunt: p̄tra quos dicit in ps. Omnia quecūq; voluit dñs fecit. Omnes igit hī derogant vnitati diuine essētie: vel p̄fectioni. Cūde p̄tra oēs ponit in simbolo. Credo in vnū deūz patrē oipotētem.

Secūdus articulus est. qz sunt tres persone diuine in vna essētia. fm illud. i. Jo. vlti. Tres sunt qui testimoniū dant i celo: pater: vbiuz: z spūs sc̄s: z hī tres vnū sunt. Cūca hūc autē articulus sunt plures errores. Prim' fuit sabellij qui posuit vnāz essētiā: sed trinitatē personarum negauit: dicens: qz vna p̄sona quādoq; dicit pater: qz qz filius: quādoq; p̄sūctus. Secundus est error Ariuz: qui posuit tres personas: sed negauit vnitatem essētie: dicens filium esse alterius substantiē a patre: z esse creaturam z minorē patre: z sibi nō coequalē: nec coeternū: sed qz in cepit esse postqz nō fuerat: z p̄tra hos duos errores dicit dñs Jo. 10. Ego z pater vnū sumus: qz vt dicit Aug. qz dicit vnūm liberat te ab arrio. qz dicit sumus pluraliter liberate a sabellio. Tertius est error eunomij: qui posuit filium dissimilit patri: p̄tra que dicit Col. j. Qui est imago dei inuisibilis. Quartus est error macedonij: qui posuit sp̄m sc̄m esse creaturā: p̄tra que dicitur. 2. Loth. 3. Dñs autē sp̄ritus est. Quintus est error grecoꝝ: qui dicunt sp̄m sanctū p̄cedere a patre: sed nō a filio: p̄tra quos dicit Jo. 14. Ita factus autē spūs sanctus quez mittet pater in noīe meo: qz. f. eū mittet pater tanqz sp̄m filij: z a filio p̄cedētē. z Jo. 16. dicit. Ille me clarificabit: qz de me accipiet. Et cōtra oēs hos errores in simbolo d'. Credo in deū patrē: z in filium eius vnitētiū nō factū cōsubstantialē patri: z in sp̄ritū sc̄m dñz z viuificatē: qz ex patre filioq; p̄cedit.

Alij vero quattuor articuli diuinitatis p̄tinet ad effectus diuine v̄tutis. Quoz p̄mus q est tertius p̄tinet ad creationē rez in esse natu re. fm illud. Dixit z facta sunt. Cōtra hūc articulus pmo quidē dicitur deo: z episcyrus ponētēs qz nec materia mūdi: nec ipsa mūdi cōpō sitio est a deo: sed qz nūdus est casū factus per p̄cursum corpōz indiuisibilū: que rez p̄ncipia estmābat. Cōtra qz dicit in ps. Verbo dñi celli firmati sunt. i. scdūz rōnem eternam: nō autēz casū. Secūdus est error platonis: z anaxagore qui posuerūt mundū factū a deo: sed ex materia p̄ia centi: p̄tra quos dicit in ps. Nā dāuit z creata sunt. i. ex nihilo facta. Tertius est error Aristotelis qui posuit mundū a deo factū nō esse: s; ab eterno fuisse: p̄tra qd dicitur Gen. j. In p̄ncipio creauit deus celū z terrā. Quartus est error manicheoz: qui posuerunt deūz factorē inuisibilūz sed visibilia a diabolo facta: p̄tra quos dicit Heb. ii. Si de intelligimus aptata esse secula verbo dei: vt ex inuisibilibus visibilia fierēt. Quin' est error Simonis magi: z me nādri eius discipuli: z multoz alioz hereticoz eos sequētūz: qui creationē mūdi nō deo: sed angelis attribuūt: cōtra quos dicit Paulus Act. 17. Deus q fecit mūdi z oīa que in eo sūt. Sextus est error eoz qui posuerūt deū p se ipsum nō gubernare mūdi: sed p quos dā partes sibi subiectas: p̄tra quos dicit Job. 34. Quē p̄tuit aliū sup terram: aut quā posuit super orbē quē fabricatus est. Et p̄tra hos errores dicit in simbolo. Factorem vel creatorez celū

z terre: visibilūz omnū z inuisibilūz. Quartus articulus p̄tinet ad effectū gratie per quā viuificat ecclesia a deo. fm illud Ro. 3. Iustificat gratis p grām ipsi. f. dei. Et sub articulo isto p̄p̄hēdunt oīa sacramēta ecclesie: z quecūq; p̄tinet ad eccle vnitatē: z dona sp̄ritus sancti: z iusticia hominū. Et qz de sacramentis ecclesie posterius est tractāduz. de his interim sup̄sedeamus z alios errores p̄tra hūc articulus exponamus. Quoz p̄mus est cherinū z ebionis: z etiā nazareoz: qui dixerunt grām xpi nō sufficienter ad salutē opari: nisi aliquis circūcisionē: z alia legis mādata custodiat: qz quos dicit Ro. 3. Arbitramur iustificari hominē per fidem sine opibus legis. Secūdus est error donatistaz: qui posuerūt grām xpi solūz in africa remāsisse: qz. f. tor' aliis mūdus cōcabat. Ceciliano cartaginēsi episcopo: quē ipsi p̄denauerūt. Et in hoc negabant vnitatē ecclesie: p̄tra quos dicit ad Colo. 3. In xpo iesu nō est gentilis: z iudeus circūcisio: z prepuciū barbatus: z scyta: seruus z liber: sed oīa in oibus xps. Tertius est error pelagianoz: qui quidē pmo negauerūt peccatūz originale esse in paruulis: p̄tra id qd dicit apls Ro. 5. Per vnū hominē peccatū in hūc mūdūz intrauit: z p peccatū mors: ita z in oēs hoies mors p̄trāsit: in quo oēs peccauerūt. Et in ps. dicit. Ecce iniquitatus p̄cepit. Scdo dicit qz p̄ncipūz bonū opis inest hominī a seipso sed p̄sumatio est a deo: p̄tra id quod dicit apls. Ipsi. 1. Deus est qui opaf in vobis: z velle: z p̄ficere p bona voluntate. Tertio dicunt grām dari hominī scdūz sua merita: qd id qd dicit Ro. 11. Si autē grā tam nō ex opib;: alioquin grā tam nō est grā. Quartus error est Iuigenis: qui posuit oēs animas creatas cūz angelis simul: z p̄to diuinitate eoz: que ibi egerūt quos dā hoies vocari a deo p grām. quos dā vero in infidelitate relinquit: p̄tra qd dicit apostolus ad Ro. 9. Quz nō dūz nati essent: aut aliqui boni egissent: aut mali: vt scdūz electionē ppositū dei maneret: non ex opibus: sed ex veritate dicitū est ei: qz maior furer minor. Quintus error est catharizaz. i. montanizaz z maxille: qui dicit p̄phetas quasi arrepticios fuisse: z qz non p̄p̄auerūt p sp̄m sanctūz: p̄tra quos dicit. 2. Ipe. j. illo. n. voluntate humana allata est aliquādo p̄p̄bia: sed spūs sancto inspirati locuti sunt sancti dei hoies. Sextus est error Lendonis: qui pmo dixit deū legis z p̄p̄hāz nō esse p̄fem xpi: nec bonū deūz esse: sed inūctuz: patēz vero xpi bonū esse: que etiā manichei secuti sunt legē reprobantes: p̄tra quos dicit Ro. 7. Lex quidē sancta: z mandata sancti z iusti: z bonū. z Ro. j. dicit. Qd ante p̄miserat p̄p̄p̄ba sū os i scripturis sanctis de filio suo. Septimus error est eoz qui quedāz que ad p̄fectionē vite p̄tinet afferūt esse ad necessitatē salutis. Quoz qdā fuerunt qui se arrogātis sine aplos vocauerūt: qui nullāz spem putant habere salutis eos qui p̄iugibus vtunt z p̄p̄ria possident. Alij vero illud apls. j. ad Thi. 4. In nouissimis t̄pibus discedent qdā a fide. attendentes sp̄ritib; erroris doctrinis dēmoniorum i hypocrisis loquentūz mendaciū: z cauteriatā habentūz suaz p̄scientiā. p̄hibētum nubere: abstinere a cibis quos deus creauit ad percipiēdū eūz grāz actōe fidelibus: z his qui cognouerūt veritatē. Dicunt. n. qz p̄missio de aduentu spūs sancti nō fuit in aplis cōpleta sed i eis: p̄tra istud qd dicit Act. 2. Euthyciani etiā dicit hoies non posse saluari nisi p̄tinere orēt: p̄pter illud qd dñs dicit Luc. 18. Oportet semp orare: z nō deficere: qd sic accipit fm Aug. vt nullū diez p̄mittant circa orandi opa. Alij vero qui passalonte dicunt in tantū silentio studēt vt naribus z labijs digittuz apponāt. Passallos enī grece dicit palus: z ranchos nasus. Quidā etiā dicit: qz hoies nō p̄t saluari: nisi semp nudis pedibus ambulēt: p̄tra quos oēs dicit apls. j. Lōri. 10. Quia mihi licent: s; nō oīa expediūt. ex qbus dat intelligi qz h; aliqua a sanctis v̄ris assumantur tanqz expedientia: nō tū p̄pter hoc opposita red dunt illicita. Octauus error est eoz: qui dicit ecōtario opa p̄fectionis nō esse p̄ferēda cō vite fidelium: sicut Joūniānus posuit qz v̄gitas nō p̄ferit p̄iugio: qd illd qd d' j. Lōri. 7.

Qui matrimonio legit vginē suā bñfacit. Et q nō iūgit me...
Lius facit. Et sicut vigilans q equavit statū diuitias possi...

Quintus articulus est de resurrectione mortuo-
rum; de quo dicit. j. Corin. 15. Mēs quidem re...

Quintus articulus pertinet ad vltimū effectū di-
uinitatis: qui est remuneratio bonorū & puni...

fasticijs dogmatibus. Contra qd est q apłs dicit Ioh. 1.
Desiderium hñs dissolui & esse cum xpō. Et Apoc. 6. Cū...

Lij vero qui septē articulos circa fidem diui-
nitatis assignat eos sic distinguūt: vt primus...

Sextus de effectu iustificatiōis. Septimus de effectu re-
munerationis: sub quo cōprehēdunt resurrectionē & vitā...

¶ Tunc restat cōsiderare articulos q p̄tinent ad
humanitātē xp̄i. Circa quā etiam sex articu-
los distinguūt. Quorū primus est circa cōce-
ptionē & natiuitatē xp̄i. S̄m qd dicit. Lca. 7. & in...

¶ S̄ vbi dei fuit ei loco intellectus? extra qd est q dñs se hoies
esse p̄fiter. Jo. 8. Queritis me iterficere hoies q veritatem...

¶ Secundus articulus est de passione & morte xp̄i
S̄m q ipse dñs p̄dixit. Mat. 20. Ecce ascēdē-

¶ Tertius articulus est de resurrectione xp̄i s̄ q
ip̄e dicit Mat. 20. Tertia die resurget. Et...

¶ Quartus articulus est de descēssu ad inferos.
¶ Tunc restat cōsiderare articulos q p̄tinent ad...

¶ Quintus articulus est de ascēssione xp̄i in celus;
de quo ip̄e dicit Jo. 20. Ascēdo ad patrē me-

¶ Sextus articulus est de aduētū ad iudiciū: de
quo ip̄e dñs dicit Mat. 25. Quis uenerit fili-

tunc sedebit super sedem maiestatis sue. Et Petrus dicit
Act. 10. Hic est qui constitutus est a deo iudex viuorum &

De ecclesie sacramētis.

Tunc restat cōsiderādū de ecclesie sacramētis
q̄ tñ oia cōprehendunt sub vno articulo: que...

¶ Et p̄mo igit sciēdas. q̄ sicut Aug. dicit in. 10. lib. de ci-
uit. dei. Sacm̄ est sacm̄ signū: vel sacre rei signū. Sicut...

sacramenti no intedit sacm pficere. no pficit sacramentis. Impedit etiā effect: sacramenti per culpā recipientis. Ita si factus accedat: et no corde parato ad suscipiendūz sacramētū. Talis enīz h sacramētūz suscipiat: effectū tamē sacramenti. I. gram spūs sancti nō recipit: qz vt dicit sap. j. Spūs scūs discipulie effugiet fictū. Ecōtrario aut sunt alij qui nunqz recipiūt sacm: qm effectūz sacri suscipiunt ppter deuotionē quā hnt ad sacm: qd habent in voto siue desiderio. Sunt autēz et quedam ppria sacramētis gbusdam. Nā quedā horū imprimūt caracterē. i. spūale qd daz signūz distinctiūz a ceteris: sicut in sacramento ordinis: vel sacramento baptismi: et in sacramento confirmatiōis. Et talia sacramēta nunqz iterant sup eādē psonā. Nunqz enī ille qui est baptizatus dz vltērius baptizari: neqz confirmatus iterū confirmari: neqz ordinatus iterum ordinari: qz caracter q in hō sacris imprimīr ideabile est. In alijs vō sacramētis nō imprimīr caracter suscipiētē ea: et iō pnt iterari ad psonā suscipiētē: nō tñ qzū ad mām. Nōt. n. vnō hō frequēter penitere: frequēter eucharistia sumere: frequēter extrema vncione suscipere: frequēter matrimoniūz p̄herem: nō tñ eadē hostia dz frequēter p̄secrari: nec idē oleum s̄rimoz dz frequēter bndici. Est etiāz alia differētia: qz qdam sacramēta sunt de necessitate salutis: sicut baptism⁹ et penitētia: qbus nō exiitib⁹ nō pōt hō saluari. Alia vō sacramēta nō sunt de necessitate salutis: qz sine eis pōt esse salus: nisi ppter p̄emptūz sacramenti. Cōm vīs in cōi circa ecclie sacramēta dz quedā in spālī de singulis dicere. Cōmūo igit circa baptismū sciēdū est. qz mā baptismi est aqua vā et nālis: nec differt vtrū sit frigida vel cale facta. In aquis aut artificialibus: fuisse est aqua rosacear: et alijs hō nō pōt baptizari. Forma autē baptismi est ista. Ego te baptizo. in nōie patris et filij et spūs scī. Admīster huius sacramēti pprius est sacerdos: cui ex officio cōpetit baptizare. In articulo tñ necessitatis non solū diacon⁹ sed etiā laycus et mulierino paganus et hereticus pōt baptizare: dūmodo seruet formāz ecclie: et intēdat facere qd facit ecclia. Si vō extra articulo necessitatis aliqz a talibus baptizet recipit qdē sacm: et nō dz iterūz baptizari: nō tñ recipit gratia sacri: qz ficti deputant: vtpote q statū ecclie sacm accipiētēs. Effectus autē baptismi ē remissio culpe originalis: et actualis. Et etiā totū culpe et penerita qz baptizati nō ē aliqz satisfactio inūmgēda p peccatiō p̄teritis: s̄ statūz moietēs post baptismū introducuntur ad gliaz dei. Cū effect⁹ baptismi ponit apertio ianue paradisi. Cōmūo hōc sacm fuerūt aliqui errores. Nūmus qdē fuit solētianoz qui baptismū in aqua nō recipiunt: sed solū baptismū spūale: qz quos dicit dñs. Jo. 3. Nī si quis renat⁹ fuerit ex aqua et. Scdus error fuit donatistarū rebaptizatiū eos qui sunt baptizati a catholicis: contra quos dicit Ephe. 4. Cūa fides: vnū baptisma. Est at alter error eoz. Nā dicit qz hō in pctō exis nō pōt baptizari: qz quos dicit Jo. j. Sūp quē videris spūs descēdēte et manentē: hīc est qz baptizat. s̄ xps. Cū nō nocet hōi malus minister: nec in hoc: nec in alijs sacris: qz xps est bon⁹ q merito sue passiois pficit sacm. Quart⁹ error est pelagianoz q dicit pueros baptizari: vt regnatiōe adoptati admittant ad regnū dei de bono in melius trāslati: nō ista regnatiōe ab aliq malo obligationis veteris absoluti. Cōmūo cūdū sacm est p̄firmatiōis: cui⁹ mā est crisma. Effectus ex oleo qd significat nitorē p̄cientiō: et balsamo: qd significat odorē bone fame: p epm bndictio. Forma autē hui⁹ sacri ē talis. Cōsigno te signo crūcis: et confirmo te crismate salutis. In nōie patris et filij et spūs sancti. amen. Admīster autē huius sacri est solū epus. Nō. n. licet sacerdoti cōfirmādo crismate in fronte inungere. Effectus autē hui⁹ sacri ē: qz in eo dat spūs scūs ad robur: sicut dat⁹ est aplis in die p̄p̄coctes: vt. s̄ xpianus audacter cōfiteat nomē xpi. Et iō p̄firmādo in fronte vngit in qua est sedes verecūdiē vt. s̄ nomē xpi cōfiteri nō erubescat: et p̄cipue crucē ei⁹ qē iudeis scādali: gētib⁹ aut stultitia. et ppter hoc etiā signo crūcis signant. Cōmūo hōc sacm est error quorūdā grecoz dicitū: qz sacerdos simplex hōc sacm pōt p̄ferre: qz quos dicit actū. s̄ aplī miserūt Petri et Joānē aplos

qui iponebāt man⁹ sup eos qz baptizati erant a Philippo dyacono: et accipiebāt spūs scūs. Episcopi autē sunt in ecclia hō loco aplos: et loco illi⁹ manus ipositionis dat in ecclia p̄firmatio. Tertiu⁹ sacm est eucharistia: cui⁹ mā ē panis triticus: et vinū de vite modica aqua pmixtū: ita qz aqua trāseat in vinū. Nā aqua significat populū qui in corporeat xpo. De alio aut pane qz tritici: et alio vino nō pōt p̄fic sacm. Forma autē hui⁹ sacri sunt ipsa vba xpi dicens. Hōc est corp⁹ meū: et hīc est calix sanguis mei noui et eter ni testamēti mysteriū fidei: qui p vobis et p multis effundet in remissioēz pctōz: qz sacerdos in psona xpi loquēs hōc pficit sacm. Admīster autē sacri hui⁹ est sacerdos: ne qz aliquis alius pōt. corp⁹ xpi pficere. Effect⁹ autē hui⁹ duplex est: quoz p̄mus p̄sistit in ipsa p̄secratiōe sacri. Nam v̄tute p̄dictoz v̄boz panis p̄uertit in corp⁹ xpi: et vinū in sanguinē: ita tñ qz totus xps p̄tinet sub sp̄b⁹ panis qz remanent sine subro: et totus xps p̄tinet sub sp̄bus vini. Et sub qualibet parte hostie p̄secrate: et vini p̄secrati separatione facta est tot⁹ xps. Ali⁹ vō effect⁹ hui⁹ sacri quē i aia digne sumētis facit: est adunatio hois ad xps sicut ipse dicit Jo. 6. Qui māducat meā carnē et bibit meū sanguinēz i me manet et ego i eo. Et qz p gram hō xpo icorpā: et me būs ei⁹ vnū. dignū est qz hōc sacm sumētib⁹ digne gratia angeatur. Sic igit in hōc sacro est aliqd qd est sacm tñ. s̄ ipsa spēs panis et vini: et aliqd qd est res sacm: scilicet corp⁹ xpi vere: et aliqd qd est res tñ. s̄ vnitas corpis mystici. i. ecclie. quā hōc sacm et significat et causat. Cōmūo autē circa hōc sacm multi errores: quoz p̄mus est eoz qui dicit qz in hōc sacro nō est verū corp⁹ xpi: sed tñ significatiōe. Quoz erroris cui⁹ dicit Berregari⁹. Cōtra quē dicitur Jo. 6. Caro mea vere est cib⁹: et sanguis me⁹ vere ē potus. Scdus est error arrodiniaz: qui offerūt in sacro hōc panē et caseū dicētes a p̄mis hoibus oblatiōes de frugib⁹ terre: et omni celebratas fuisse. Cōtra qd est qd dñs huius sacri institutor panē et vinū discipulis suis dedit. Tertius est error catharigaz et spuciatoz: qui de infantis sanguine: quē de toto eius corpore minutis p̄ctorz vulnerib⁹: ex torquēt: qz eucharistia suā pficere p̄hibent: imitaciōes enīz farine: panēqz idē faciētes: qd magis est sitē sacrificiis de monū qz sacrificijs xpi. s̄m illud ps. Effunderūt sanguinē in nocēte: quē sacrificauerūt sculpsitib⁹ canaan. Quartus est error aquarioz qui aqua solā in sacrificijs offerūt. cui⁹ tñ puerb. 9. Dicit ex ore sapie qui est xps. Bibite vinū. qd miscui vobis. Quint⁹ est error ophicaz: qz serpētē xpm esse estimātes: habēt vnū colubūz asuetūz panes lingua lambere: atqz ita eis velut eucharistiam sanctificare. Sextus est error p̄pucianoz: qui dāt mulieribus p̄ncipatū vt sacerdotio quoqz apud eos honorētur. Septim⁹ est error pauperū de lugduno: qui dicit quēlibet iustū hoīem posse pficere hōc sacm: qz quos errores ē qz dñs aplis suis potestates tradidit hōc sacm celebrandi. Unde solum illi qui quadaz successione ab aplis accepterūt hanc potestates possunt hōc sacramētū cōficere. Octauus est error quorūdā qui dicitur adamā qz unitates nuditatez ade: nudi mares femineqz pueniūt: nudi lectionē audiūt: nudi ozat: facta nudi celebrant: cōtra quos dicit. j. Cor. 14. Dia honeste et s̄m ordinez hāt in vobis. Quartū sacm est p̄ntia: cui⁹ qz mā sunt actus penitētiā: qz dicitur tres penitētiē partes: qzū p̄ma ē cordis p̄tritiō: ad quaz p̄tinet qz hō doleat de pctō p̄missio: et pponat se de cetero nō peccaturū. Scda ps est ozis p̄fessio: ad quaz p̄tinet vt peccatoz omnia peccata quoz memoriaz hz suo sacerdoti cōfiteat integrall: nō diuidens ea diuersis sacerdotib⁹. Tertia ps est satisfactio pro peccatis s̄m arbitriū sacerdotis: qz quidem p̄cipue fit per ieiuniū: et oronēz: et elemosynā. Forma autē huius sacri sunt vba absolutiōis: que sacerdos p̄fert cū dicit. Ego te absoluo. Admīster hui⁹ sacri est sacerdos habēs auctoritatē absolutiōis: vel ordinariū: vel ex commissione superioris. Effectus huius sacramēti est absolutio a peccato. Est autē cōtra hōc sacm error nouarianoz: qui dicit hominē post baptismū peccātes nō posse p penitētiā ventā consequi: qz quos dicit apoc. 2. Admōz esto vnde excideris: et age penitētiā: et p̄ma opa fac. Quintum

sacm est extreme vnciois: cuius mā est oleū oliue p episcopi benedictū. Hoc aut sacm nō dz dari nisi infirmis qui timef de piculo mortis qz debet inigi in locis quoz sensum. v. in oculis ppter visus: in aurib⁹ ppter auditū: in ribus ppter odorati: in ore ppter gustū vel locutionē: in manib⁹ ppter tactū: in pedib⁹ ppter gressū. Quidā autē inungunt in renib⁹ vbi viget libido. Forma autē hui⁹ sacri est ista. Per istā vncione: et suā p̄ssimā misericordiā indulgeat tibi dñs qz qd deliquisti p̄ visum: et s̄m in alijs. Admīster hui⁹ sacri est sacerdos. Effect⁹ autē hui⁹ sacri est sanatio mētis et corpis. Cōtra hōc sacm est error eraconiaz: qui ferūt suos moietēs nouo mō qz redimere p oleum et balsamū: et aqua: et inuocatiōib⁹ quas hebraicis v̄bis dicit sup capita eoz: qd est p̄ formā a Jacobo tradita: vt. s̄ dicitur est. Sext⁹ est sacm ordinis. Sūt autē septē ordines. s̄ p̄b̄yterat⁹: dyaconat⁹: subdiaconat⁹: acolitat⁹: ordo exorcistē: lectoris: et ostiarij. clericat⁹ aut nō est ordo: s̄ qdā p̄fessio vite dātūz se diuino ministerio. Ep̄at⁹ autē magis est dignitas qz ordo. Adp̄ autē hui⁹ sacri est illud māle p cui⁹ traditiōez p̄fert ordo. Sicut p̄b̄yterat⁹ tradit p collationē calicis: et qlibet ordo tradit per collationē illius rei qz p̄cipue p̄tinet ad ministeriū illi⁹ ordinis. Forma autē huius sacri est talis. Accipe p̄tād offerēdi sacrificiū in ecclia p viuus et mortuis: et idē est dicitū in p̄silib⁹ ordinib⁹. Admīster hui⁹ sacramēti est epus qz cōfert ordines. Effect⁹ autē hui⁹ sacri est augmentū grē ad hoc qz aliquis sit idoneus minister xpi. Cōtra hōc sacm fuit error Arij: qui dicebat p̄b̄yterū ab epō nō debere discerni. Septim⁹ sacm est matrimoniū: qd est signū p̄mctiōis xpi et ecclie. Causa at efficiēs matrimoniū est mutus cōsensus p verba de p̄nti ex p̄sibus. Est aut triplex bonū matrimoniū: quoz p̄mū ē p les suscipiēda et educāda ad cultū dei. Scd⁹ ē fides quam vnus cōiugū alteri dz seruare. Tertiu⁹ est sacm. i. indiuisi bilitas matrimoniū: ppter hoc qz significat indiuisibiles con iunctionē xpi et ecclie. Cōtra autē circa hōc sacm multi plex error. Nūmo qd est tactuoz qui nuptias dānant. Cōtra quos dicit. j. Cor. 7. Sit nuptierit vgo nō peccauit. Scdus est error Iouianianū: qui nuptias equit virginitati: de quo vt. s̄ dicit est. Tert⁹ error est nicholaitarum: qui indifferēter mutis vxozib⁹ vtūt. Suerunt etiā multi alij heretici turpia qdā docentes: et erēcetes: p̄na id qd dicit Heb. vltimo. Sit honorabile: nubū in oib⁹ et thous imaculat. Cōtra autē v̄tute sacroz hō p̄ducit ad futurū gloriā qz cōsistit in septē dotib⁹: trib⁹ aie et q̄ttuoz corpis. Nūma dos aie est visio dei per cōntā. s̄m illud j. Jo. 3. Videbim⁹ eū sicut est. Scda est p̄p̄hēsiō: qua. s̄ dei cōp̄p̄dēdē: quasi meritorū mercedē. j. Cor. 9. Sic currite: vt p̄p̄hēndatis. Tertia est fructio qua in deo delectabimur. s̄m illud Job. 22. Tūc sup oipotesz delicijs afflues: et eleuabis ad deūz faciē tuā. Nūma autē dos corpis est ipassibilitas. s̄m illud j. Cor. 25. Oportet corru ptibile hoc iduere in corruptionē. Scda est claritas. s̄m illud: s̄m illud. 13. Fulgebūt iusti: sicut sol in regno patris eoz. Tertia est agilitas per quaz celeriter ad esse poterunt vbi volēt. s̄m j. Cor. 15. Seminat corpus aiāle: surget corpus spūale. Ad quā nos perducit qui viuūt et regnat p omnia secula seculozum. Amen.

Explicit opusculum quintūz diui Thome de articulis fidei ecclie sacris ad panozmitantū archiepiscopū.

Expositio cui⁹ dē sup simbolo aplos. Opul. VI.

Redo in vnū Deum et. est necessariū xpiano est fides: sine qua null⁹ dicit fidelis xpian⁹. Fides autē facit q̄ttuoz bona. Nūmus est qz p fidem aia cōiungit deo. Nā per fidem anima xpiana facit qz qdā m̄imōniūz cū do.

Dee. 3. Sponsabo te mihi in fide: et inde est qz quādo hō mo baptizat p̄mo constituitur fidei: cum dicit ei. Credis in deū: qz baptism⁹ est p̄mū sacm fidei. et iō dicit dñs Mar. vlti. Qui crediderit et baptizatus fuerit saluus erit. Baptis-

mus. n. sine fide nō p̄dest. Cōtra sciēdū est. qz nullus est acceptus deo sine fide. Heb. ii. Sine fide ipole est placere deo. et iō dicit Aug. sup illud. Ro. 14. De qd nō est ex fide et. vbi nō est eterne et incōmutabilis veritatis agnitio falsa est v̄tus et in optimis moribus. Cōtra qz p̄ fides inchoat in nobis vita eterna. Nā vita eterna nihil aliud est qz cognoscere deū. Cū dicit dñs Joā. 17. Hec est vita eterna. vt cognoscāt te solū vez deum. Hec aut cognitio dei incipit hīc p fide: sed perficit in vita futura in qua cog scem⁹ eū sicut est. et iō dicit Heb. ii. Fides est suba sperandi rex. Nullus q̄ pōt puenire ad b̄itudinē que est vera cognitio dei: nisi hō cognoscāt p fidē. Jo. 20. Beati q nō viderūt et crediderūt. Tertio: qz fides dirigit vitam p̄sentē. Nam ad hoc qz hō bñ viuāt dz qz sciat necessaria ad bene viuendū: et si deberet oīa necessaria ad bñ viuendūz per studiū adūcere: vel nō posset peruenire: vel post longum tempus. Fides aut docet oīa necessaria ad bene viuendū. Ipsi. n. docet: qz est vn⁹ de⁹ qz est remuneratio bonoz: et punitio maloz: et qz est alia vita: et hō qz fatis aliamur ad bonū et vitam⁹ malū. Abacuch scdo. Iustus meus ex fide viuūt. Et hoc ē p̄. qz nullus p̄hozante ad uētūz xpi cūz toto conatu suo potuit tñ scire de deo: et de necessarijs ad vitā eternā q̄ttūz post aduentū xpi scit vna vetula p fides: et iō dicit Efa. ii. Repleta est terra scia dñi. Quarto: qz fides est qz vincim⁹ tēptatiōes Heb. ii. Sancti p fidē vicerūt regna. Et hoc p̄. qz oīs tentatio vel est a diabolo: vel a mundo: vel a carne. Diabolus. n. tentat vt nō obedias deo: nec subiectaris ei: et hoc p fidē remouet. Nā: per fidē cognoscim⁹ qz ipse est dñs oīuz: et iō sibi ē obedidū. j. De. 5. Aduersari⁹ vester diabolus circuit q̄rens quē deuoret cui resistite fortes in fide. Adondus aut tentat: vel alliciedo p̄p̄eris: vltendo aduersis. Sed hōc vincim⁹ per fides que facit nos credere aliā vitā meliorē ista. Et iō p̄pera mūdi huius despiciunt: et nō formidant aduersa. j. Jo. 5. Hec est victoria qz vincit mūdi fides nōstra. Et etiā: qz docet nos credere aliā maiora mala. s̄ ifer. ni. Caro vō tēptat: inducēdo nos ad delectationes vite p̄sentis momentaneas. Sed fides ostendit nobis. qz p has si eis indebite adherim⁹ eternas delectationes amittim⁹. Ephe. 6. In oibus sumētis scutūz fidei. Sic ergo p̄nt qz multū est v̄tute habere fidē. Cōtra dicit aliqz stultū est credere: qd nō videtur: nec sunt credēda. qz nō vident. Respō deo dicit qz hoc dubiū p̄mo tollit imperfecto intellectus nostri. Nam si homo posset p̄fecte per se cognoscere oīa v̄sibilia et inuisibilia stultūz eēt credere que non vident: sed cognitio nostra est adeo debilis: qz nullus p̄hs potuit vnqz p̄fecte inuestigare naturā vnus mufce. Cū legit: qz vnus p̄hs fuit triginta annis in solitudine: vt cognosceret nām apis. Si ergo intellectus noster est ita debilis: non ne stultūz est nolle credere de deo: nisi illa tñ que hō pōt cognoscere p se: et ideo p̄na hoc dicit Job. 36. Ecce de⁹ magnus vnics sciētiāz nostrā. Cōtra pōt rīderi: qz dāto: qz aliquis magister aliqd diceret in sua scientia: et aliqz rusticus diceret non esse ita sicut magister doceret: et eo ipse nō itelligeret: multū reputaretur stultus ille rusticus. Cōstat autē qz intellectus angeli excedit magis intellectum optimi p̄bi: qz intellectus optimi p̄bi intellectus rustici: iō stultus est p̄hs si nōllet credere ea qz angeli dicunt: et multo magis si nōllet credere ea qz de⁹ dicit. Et cōtra hoc dicitur ecclia. 3. Nūma supra sensum hoīum ostensa sunt tibi. Tertio responderi pōt: quia si homo nōllet credere nisi ea qz cognosceret: certe nō posset viuere in hoc mūdo. Quio. n. aliqz viuere posset: nisi crederet alicui. Quio etiā crederet: qz talis eēt p̄ suoz: et iō est necesse vt hō credat alicui de his qz p̄fecte nō pōt scire p se: s̄ null⁹ ē credēdum sicut deo: et iō illi qui nō credūt dictis fidei nō sunt sapientes: s̄ stulti et supbi: sicut dicit Aplos. j. Thi. 6. Supbus est nihil sciēs. Propterea dicebat. 2. Thi. j. Scio cui credidī et certus sum. Ecclia. 2. Qui timētis deum credite illi. Quarto pōt et respōderi: qz deus pbat qz ea qz docet fides sunt vera. Si. n. rex mitteret litteras cum sigillo suo sigillatas nullus auderet dicere qz ille lre non processissent de regis voluntate. Cōstat aut qz oīa que sancti crediderūt

Redo in vnū Deum et.

z tradiderunt nobis de fide xpi signata sunt sigillo dei: qd sigilli ostendit illa opa q nulla pura creatura facere pot...

Redo i vnu deu zc. Inter oia q debet credere fideles: hoc epim qd debet credere, s. qd sit vnus deus...

deu ee q credit oes res mudi huius gubernari: z puidet ab illo. Qui autem credit: q oia proueniant a casu: hic non credit deum ee...

di expro manifestat ppositum: q. oia sunt a deo creata z facta. Estat. n. qd si aliqz iraret donu aliquam: z in ipsi us domus itroitu sentiret calore: postmodu vades interi...

vinum cultum: z huiusmodi sunt corpora celestia: scilicet sol z luna z stelle. Sed istis accidit: sicut alicui eunti ad curiam regis: qui volens videre regem: z credit quocumq...

di expro manifestat ppositum: q. oia sunt a deo creata z facta. Estat. n. qd si aliqz iraret donu aliquam: z in ipsi us domus itroitu sentiret calore: postmodu vades interi...

Et causa hui' erroris est: qz ipsi dei asserunt summū bonū sicut z vey: z oia q a bono sunt bona ee. Cū nescientes discernere qd sit malū: z qd bonū: crediderunt q oia illa q sunt aliqiter mala simplr essent mala: sic ignis: qz vix dicit ab eis simplr malus: z aqua: qz suffocat: z sic de alijs. Cū qz nihil istoz sensibiliū est simplr bonū: s. aliqiter malum z deficiēs: dixerūt qz visibilia oia nō sunt scā a deo bono...

rebus ad gloriā dei: vt. s. in hoc placeamus deo: z ad vtilitatez nostrā: vt. s. ipsis vido nō comittamus pctm. j. Dara. 29. Tūa sunt oia: z que de manu tua accepimus dedi...

Et in istis xpi filii eius vnicū dñm nostrū. Non solū ē necesse xpianis vnu deū credere z hūc esse creatorē celi z terre z oimū: s. ē necesse ē vt credant qd deus est p: z qd xps sit verus filius dei. Hoc autē: sicut dicit bñs...

c

e

p

in symbolo a patribus. Deum vix de deo vero. Cuius autem dicitur non fuisse ab eterno...

Ubi dicitur de spiritu sancto nati ex maria virgine. Non solum est necessarium credere christiano filium dei...

Sic et verbum dei et visibile et tangibile factum est cum in carne nostra fuit quasi scriptus. Et sicut carta in quibus verbis regis scriptum est dicitur verbum regis...

frater noster filius dei factus est filius hominis. Jo. 3. Sic de dilectio mitti ut filium suum unigenitum daret...

Albus sub pontio pilato crucifixus mortuus sepultus. Sic necessarium est christiano quod credat in incarnationem filii dei...

tate. Nam homo semel peccando credit postmodum a peccato posse continere. Et totum primum accidit: quia per primum peccatum debilitatur...

res: qz ludibria z vbera exptus sum. No ad dignitates ga...

rescedit ad inferos. Sicut dcm emors xpi fu... Sepulchro cu coipe fuit filius dei: z ad inferos cu aia desc...

innat seruos suos: multu dz esse securus ille qui seruit deo... Eccl. 3.4. Qui timet deum: nihil trepidabit z non pavebit...

Etia die resurrexit a mortuis. Duo sunt hoi... neccia ad cognoscendu. f. glia dei z pena inferni.

fert qntum ad fructum z efficaciam: qz vtiter resurrexiois... xpi resurgens oes. Math. 27. Multa corpa scdta qui dor...

Scedit ad celos: sedet ad dexteram dei patris... C. Post xpi resurrectionem oz cre...

relinq mudi z vado ad pre. Jo. 3. Nemo ascendit in celu... nisi q descendit de celo filio hois q est i celo: licet sci i celu...

De vetero e iudicare viuos z mortuos. Ad... offm regis z dni spectat iudicare. puerb. 20.

de oib' sequētib' aplos & de aplicis viris. Jo aplos pme
 Cor. 6. An nescitis qm angelos iudicabimus. Esa. 3. Dns
 ad iudiciū vēt et cū semoib' ppli sui & pncipib' ei'. Qui
 dā aut saluabit & iudicabit. s. moietes in iusticia. Licz
 n. in iusticia decesserunt. in occupatioe tñ tpalū in aliquo
 lapsi sunt. iō iudicabunt s. saluabunt. Iudicabunt at de oi-
 b' factis bonis & malis. Eccl. xi. Ambula in vijs cordis
 tui: & scito qd p oib' his adducet te de' in iudiciū. Eccl.
 12. Luncta q sunt adducet de' in iudiciū. p oi' errato siue
 bonuz siue malū sit. De verbis et oclis. Mat. 22. Omne
 verbum ociosum qd locuti fuerint hoies reddet rōnez de
 eo in die iudicij. De cogitatioib'. Sap. j. In cogitatio-
 b' ipij interrogatio erit: & sic p forma iudicij. C' est autē
 iudiciū illud timēdi pp qtuor. Primo pp iudicis sapien-
 tiam. Scit. n. oia z cogitationes z locutiones z opationes
 qm oia nuda & apa sunt oculis eius: vt d' Heb. 4. puerb.
 16. Des vie hoiz patent oculis ei'. Ipse et scit vba nostra.
 Sap. j. ppe hoiz patet oia. Itēz cogitationes nras. Gere.
 17. Hauri est cor hoiz & scrutabile. qd cogitēt illd: Ego
 dñs scrutās corda & pbans renes: qd vnicuiq; iux' viam
 suā & iux' fructū adinnetionū suaz. Ibi erit testes infal-
 libiles. i. ppe hoiz patet oia. Aplos. Ro. 2. Testimonium red-
 dente illis pscia ipoz & iter se iudicij cogitationū accusan-
 tiū aut et defendētūz in die cuz iudicabit de' occulta ho-
 mīnū. 2. pp iudicis pōm: qz oipotēs est in se. Esa. 40. Ec-
 ce dñs de' in fortitudine veniet. Itē oipotēs est in alijs. qz
 ois creatura erit cuz eo. Sap. 5. Dignabit cū illo oib' ter-
 raz p infensatos: & iō dicebat Job. 10. Lū sit nemo qui de
 manu tua possit eruere. ps. Si ascendero in celum tu illic
 es: si descēdero ad infernū ades. 3. pp operis inflexibilem
 iusticia. Mic. n. est tps mēis: s. tps futuz erit soluz tempus
 iusticie. Et iō nūc est tps nīm: s. tunc erit soluz tps dei. ps.
 Cum accēpo tps ego iusticias iudicabo. puer. 6. Zelus et
 furor viri nō pcedit in die vindicte: nec accēset cuiusq; pre-
 cibus: nec suscipiet p redēptione dona plurima. 4. pp ter-
 iudicis iū. Alr. n. appebit iustis: qz dulcis & delectabilis.
 Esa. 33. Regem in decore videbunt: alr malis: qz iratus &
 crudelis intm: vt dicant mōtib' cadite sup nos: & abcon-
 dite nos ab ira agni: vt d' apoc. 6. Illec aut ira nō dicit deo
 p motioz aut: s. est cū ire: pena. s. pctorib' in iusticia. s. eterna
 lem. Oigenes. Quā anguste erit pctorib' vie in iudicio.
 Desup erit iudex iur' & cōtra hūc aut timorē debemus
 qtuor hie remedia. Primo ē bona opatio. Aplos. Ro. 13.
 Cū nō timere ptāem. Bonū fac: & hēbis laudem ex illa.
 2. est pfectio & pnia de pmissis. In qua tria debet ee. s. do-
 lor in cogitatione: pudor in pfectione: & acerbitas in satis-
 factione: q qdē expiat penā. 3. est elemosyna q oia
 mūdā. Luc. 16. Facite vobis amicos de māmōna iniqui-
 tatis: vt cuz defeceritis recipiant vos in eterna tabernacu-
 la. 4. est charitas. s. amor dei & pximi que quidem chari-
 tas opit multitudinem pctorū. vt d' j. pe. 4. & puer. 10.
 Redo in spm scī. Sicut dcm est vbiuz dē est
 fil' dei: sic vbi hois est pceptio intells. Sed
 quāq; hō hz vbi mortuū. s. qm hō cogitat qd
 facere. s. tñ volūtas faciendi nō adest ei: sicut
 qm hō credit & nō opat fides ei' d' mortua:
 vt d' Jac. 2. Clerbū aut dē ē viuū. Heb. 4. Cū est sermo
 dei. Et iō nece est qd hēat secū volūtatē & amorē. vnde
 Aug. in lib. de tri. Clerbū q infinuare intendim' cuz amo-
 re notitia est: sicut at vbi dē est fil' dīta amor dei ē spūs
 scūs. Et inde est q tñc hō hz spm scī qm diligit deū. aplos.
 Ro. 5. Charitas dei diffusa est in cordib' nris p spm scī q
 dat' est nobis. Suerit autē aliq q male sentientes de spū scō.
 dixerunt q erat creatura: & q erat minor patre & filio: & q
 erat finis & mīster dei. Et iō scī ad remouendūz hos erro-
 res addiderunt qnq; vba in alio symbolo de spū scō. Pri-
 mum est q hz sint alij spūs scī angelis: sicut tñ ministri dei.
 sicut illud apli. Heb. j. Des sunt administratoij spūs: s. spūs
 scūs dñs est. Jo. 4. Spūs est dē: & aplos. 2. Cor. 3. Dñs autē
 spūs est. Et ide ē q vbi est spūs dñi ibi est libertas: vt d' 2.
 Cor. 3. Cū rō est: qa facit diligere deum & aufert amorem
 mūdī. & iō d' in spm scī dñi. 2. est qa in hō ē vita anie q
 ptingit deo: cum ipe de' sit vita aie: sic aia vita corporis.

Deo aut p iungit spūs sanct' p amorē: qz ipe ē amor dei: &
 iō viuificat. Jo. 6. Spūs est q viuificat. vñ d' z viuificatē
 3. est q spūs sanct' ē eiusdē sube cū pre & filio: qz sic fil' ē
 vbum pris: ita spūs scūs ē amor pris & filij: & iō pcedit ab
 vtroq; & sic vbum dei ē eiusdē sube cum pre: ita z amor
 cum pre & filio: & ideo d'. Qui ex pre filioq; procedit vñ z
 p hō p nō est creatura. 4. est q ē equalis pī & filio qstūm
 ad cultum. Jo. 4. Cleri adoratores adorabunt patrem in
 spm z vitate. Math. vlt. Docete omnes gētes baptizantes
 eos in noie pris & filij & spūs sancti. Et iō d' q cum pre &
 filio sit adorat. 5. per qd manifestat q sit equalis deo est: qz
 scī p pbe locuti sunt a deo. Est autē q sit spūs nō est de'
 nō diceret q pphete fuerint locuti ab eo. S. p pet' dicit
 2. pe. j. q spū scō ispirati locuti sunt scī dei hoies. Esa. 48.
 Dñs de' misit me & spirit' ei'. vñ hō d'. Qui locut' est p p
 phetas. Per hō aut d' struunt duo errores: error. s. adāche-
 oum qui dixerunt q ver' testamētūz nō erat a deo: qd fal-
 sum est: qz p pphas locuti ē spirit' sanctus. Itē error pphile:
 & adōtani q dixerunt q pphete nō sunt locuti a spū scō: s.
 qm amētes. Proūit autē in nobis mltiplex fruct' a spū scō.
 Primo qz purgat a pctis. Cū rō est: qz eiusdē est reficere: &
 est pstituerē. Itā at creat' per spū scī: qz oia p ipō fac'. De'
 enī diligēdo suā bonitatē cāt oia. Sap. xi. Diligis oia que
 sūt rē. Dio. in. 4. cap. de di. no. Diuini amor nō pmisit eū
 sine germie esse. Qz ergo q corda hoiz p pctm destructa
 reficiant a spū scō. ps. Emitte spūs tuus z creabunt: z reno-
 uabis faciem terre. Nec mīz si spūitus purgat: qz oia pctā
 dimittunt p amorē. Luc. 7. Dimissa sunt ei pctā mltā: qui
 dilexit multuz. puer. 10. Cū uerba delicta operit charitas.
 Item. j. pe. 4. Charitas opit multitudinē pctorū. Scdo illi
 mīat intellectū: qz oia q scim' a spū scō scim'. Jo. 14. Ita-
 rāclit' aut spū sanct' que mittit p' in noie meo ille vñ do-
 cebit oia: & suggeret vobis oia qcūq; dixerit vobis. Item
 j. Jo. 2. Cunctio docebit vos de oib'. Tertio inuat & quo-
 dat: nō cogit suare mādata. Ilullus. n. post' suar mādata
 dei: nisi amaret deuz. Jo. 14. Si qz diligit me finonez me
 um suabit. Spirit' autē sanct' fac' amare deum: ideo inuat.
 Eze. 36. Dabo vobis cor nouū & spm nouum ponā in me-
 dio vri. Et auferaz cor lapideum de carne vra: & dabo vo-
 bis cor carneum: & spm meū ponā in medio vri. Et faciaz
 vt in pceptis meis ambuletis & iudicia mea custodiatis:
 & opemini. 4. pfirmat spem vite eterne: qz est sicut pign'
 hereditatis illi'. Aplos. Ephe. j. Signati estis spū pmissio-
 nis scō qui est pign' hereditatis n' rē. n. qm aia vite eter-
 ne. Cū rō est: qz ex hō d'bet vita eterna hōi in qstūm efficit
 fil' dei: & hō sit p hō q sit filius xpo. Assimilatur autē aliq xpo
 p hō qz hz spm xpi q est spūs sanct' aplos. Ro. 8. Non enim
 accepistis spm seruitutis iterum in timore: sed accepistis
 spm adoptiois filioz in quo clamam' abba p'. Ipse enim
 spirit' testimonium reddit spūi nostro q sumus filij dei. &
 Gal. 4. Cū autē estis filij dei misit de' spm filij sui in corda
 nra clamantē abba p'. Quinto consulit in dubijs: & docet
 nos q sit voluntas dei. Apoc. j. Qui hz aures audiendi au-
 diat: qd spūs dicat ecclijs. Esa. 50. Audiat eum qm magim.
 Sancta ecclia catholica. Sicut videm' q in
 vno hoie est vna aia z vnu corpus: & tñ sunt
 diuersa mēbra ipsius: ita ecclia catholica est
 vnum corp' & hz diuersa mēbra: aia autē que
 hō corp' viuificat ē spirit' sanct'. & iō post fidē
 de spiritu sancto iubemur credere sanctam eccliam catho-
 licam. vñ addit in symbolo: sanctam eccliam catholicam.
 Circa qd sciedū est q ecclia est idē qd cōgregatio. vnde
 ecclia scā idē est qd cōgregatio fidelium: & quibet xpian' est
 sic mēbz ipius ecclie: de q d' Eccl. vlt. Appropriatē ad me
 in docti z cōgregate vos in domum discipline. Nec autem
 ecclia scā hz qtuor pditiones: qz est vna: qz est sancta: qz est ca-
 tholica. i. vltis: & qz est fortis & firma. Quātum ad p' scien-
 dū est q hz diuersi heretici diuersas sectas adiuenerunt:
 non tñ pūnt ad eccliam: qz sunt diuisi in pres: s. ecclia
 est vna. Cant. 6. Vna est columba mea pfecta mea. Latur
 aut vitas ecclie ex tribus. Primo ex vitate: s. fidel.
 Dēs enī xpiani q sunt de corpe ecclie idē credunt. p' 2. Cor. j.
 Adipm dicatis oēs & nō sint in vobis scismata. & Ephe. 4.

Un' deus: vna fides: vnum baptisma. 2. ex vnitāte spei:
 quia omnes firmati sunt in vna spe perueniēdi ad vitam
 eternāz. Et iō dicit apls Ephe. 4. Cūm corp' vñ spūs
 sicut vocati estis in vna spe vocationis vfe. 3. ex vnitāte
 charitatis: qz oēs cōnectuntur in amore dei: & adiuuēt in
 amore mutuo. Jo. 17. Claritatez quā dedisti mihi dedi eis
 vt sint vnuz sicut & nos vnum sum'. Manifestat autēz hō
 amor si ver' est: qm mēbra p se iuicē sunt sollicita: & qm in-
 tice ppatuntur. Ephe. 4. In charitate crescam' in illo per
 oia qui est caput xps: ex quo totū corp' pneri z cōpactuz
 per oem iuncturā submīstrationis: s. m. operatiōem in mē-
 stram vniūscuiusq; mēbra augmētum corpis facit in edi-
 ficationem sui in charitate: qz quilibet de gra sū collata a
 deo d' primo seruire. Cū nullus d' cōtemnere: nec pati
 ab ista ecclia abijci: & expelli: qz nō est nisi vna ecclia in q
 hoies saluentur: sicut ex archaz Noe nullus saluari potuit.
 Circa scdm sciendū q est et alia cōgregatio: s. malignan-
 tum. ps. Odiū eccliam malignatū zc. sed hō est mala. Ec-
 clesia vō xpi est scā. Aplos. j. Cor. 3. Tēplū dei scm est quod
 estis vos. vñ d' sancta eccliam. Sanctificat autē fideles
 hō cōgregatiōis ex trib'. Primo. n. qz sic ecclia cum conse-
 cratur mālter lauatur: ita fideles loti sunt sanguine xpi
 Aplo. j. Dilixit nos & lauit nos a peccatis nris in sanguine
 suo. Heb. 13. Iesus vt scificaret p sūuz sanguinē populuz.
 2. ex inunctione: qz sic ecclia inūgit' sic & fideles spūali in-
 unctioe vngū vt scificent. alius nō eēt xpian'. Xps enim
 idē est qd vinct'. Nec at vinctio est gra spūalī. 2. Cor. j.
 Qui vixit nos deus. Aplos. j. Cor. 6. Scificati estis in noie
 dñi nri Iesu xpi. 3. ex in hitatione trinitatis. Itāz vbi cum-
 qz d' in hitat' loc' ille scūs est. vñ Heb. 28. Clero loc' iste
 scūs est. & ps. Domū tuā decet scitudo dñe. 4. pp inuoca-
 tionem dei. Gere. 4. Tu atū nobis es dñe & nomen tuum
 inuocati est sup nos. Lauēdū est g' ne post talē sanctificati-
 onē polluiam' aiam nram que tēplū dei est p pctm. Aplos.
 j. Cor. 3. Si qz tēplūz dei violauerit: oīperit illum deus.
 Circa 3. sciedū est q ecclia est catholica. i. vltis p qstūm
 ad locū: qz est p totū mūdum: ptra donatistas. Ro. j. Fides
 vra annūciat in vniuerso mūdo. Mat. vlt. Eūtes in mū-
 dū vniuersūz pdicāte euāgelij oī creature. Cū antiquitus
 de' erat not' tñ in iudea: nūc aut per totū mūdū. Itāz aut
 hec ecclia tres pres: vna ē in terra: alia est in celo: tertia ē i
 purgatorio. 2. est vltis qstū ad pditionem hoim: qz nullus
 abijci: nec dñs nec vniūscuique mātulcus nec feia. Gal. 3.
 Non est mascul' neq; feia. 3. est vltis qstūm ad tps. Itā ali
 qui dixerūt q ecclia d' durare vsq; ad certū tps: sed hō est
 falsum: qz hec ecclia incipit a tpe Abel & durabit vsq; ad
 finez secl. Mat. vlt. Ecce ego vobiscū vsq; oib' dieb' vsq;
 ad cōsumationē secl: s. post cōsumatiōēz secl remanebit in
 celo. Circa 4. sciedū est q ecclia dei ē firma. Dom' at
 d' firma p hōz bōa fundamēta. Fundamētūz autē ecclie
 pncipale est xps. Aplos. j. Cor. 3. Sūdamētūz autē nemo pōt
 ponere pter id qd est positū qd est xps. Aplos. Scdm vō
 fundamētū sunt apli & eoz doctrina: & iō firma est. Cūde
 in apoc. d' q ciuitas hēbat. 12. fundamenta z erat ibi scri-
 pta noia. 12. aplos. Apoc. 21. Et ide ē qd d' ecclia aplica.
 Exinde et est q ad significādū firmitatēz hō ecclie beatus
 Pet' dicit' est verter. Scdo appet firmitas dom' si p qd-
 fata nō pōt destrui. ecclia aut nūm qz potuit destrui. Nec a
 psecutorib' nō psecutionib' durātib' magis creuit. & q
 eaz psequant' z qz ipa psequēbat' d'ciebat. Mat. 21. Qui
 ceciderit sup lapidē istū z fringet. Sup quez vō ceciderit
 cōteret eū. Nec ab errorib' nō qzto magis errores sup-
 uenerunt: rāto magis vitas māifestata est. 2. Epl. 3. Hoies
 mēte corrupti reprobi circa fidem: sed vltra nō pfiēt' zc.
 Nec a tēptationib' demonūz. Ecclia. n. est sicut turris ad
 quā fugit qcūq; pugnat ptra diabolūm. Prover. 18. Tur-
 ris fortissima nōmē dñi. Et ideo diabolus pncipal' conat'
 ad destructiōem ei': sed nō pualet. qz dñs dixit Mat. 16.
 Et porte inferi nō pualebūt aduersus te: s. qz dicit. Hel-
 labūt aduersum te: s. nō pualebūt. Et inde est q sola ec-
 clesia Petri in cui' ptes venit tota italia duz discipuli mit-
 terentur ad predicandū semper fuit firma in fide cum in
 alijs partibus: vel nulla fides sit: vel sit cōmixta multis er-

rorib': ecclia tñ Petri & fide vigeat & ab errorib' mūda est.
 Nec mirum: qz dñs dixit Petro. Luc. 22. ergo rogavi pro
 te petre vt non deficiat fides tua.
 Anctoz coionez. Sic in corpe nāli operatio
 vni' mēbra cedit bonum totū corpoz: ita in
 corpe spūali. s. ecclia. Et ga oēs fideles sicut vni
 corp' bonū vni' alteri cōicatur. Aplos. Ro. 12.
 Singuli aut alter alteri' mēbra. vñ iter alia
 credēda q tradiderūt apli est q coio bonoz sit in ecclia. z
 hō est qd d'. Sctoz coionez. Inter alia vero mēbra ecclie
 pncipale mēbz est xps: qz est caput. Ephe. j. Xpm dedit ca-
 put super oem eccliam q est corp' ipius. Bonum g' xpi
 cōicatur oib' xpianis sicut virtus capitis oib' mēbris.
 Et hec cōicatio sit p facta ecclie in q opatur vni' pas-
 sionibus xpi: q opatur ad conferendam grām in remissio-
 nes pctorū. Itā aut facta ecclie sunt septe. Primo ē ba-
 ptism' qui est regitatio quedā spūalis. Sicut. n. vita car-
 nalis nō pōt hēri nisi hō carnaliter nascat' ita vita spūalis
 vel grē nō pōt hēri nisi hō renascatur spūaliter. Nec autēz
 gñatio fit per baptisimū. Jo. 3. Nisi quis renat' fuerit ex
 aqua & spū scō: nō pōt introire in regnū dei. Et est sciedū
 q sicut homo nō nascitur nisi semel: sic & semel tñ bap-
 tizatur. vnde & sancti addiderunt. Confiteor vnum bap-
 tisma. Cū autē baptisim' ē q purgat ab oib' peccatis. z qstū
 ad culpam & qstū ad penā: & inde est q nulla pnia imponi
 tur baptisio quātūm cūq; fuerint peccatores. Et si statim
 moriantur post baptisimūz immediate euolant in vitāz eter-
 nā. Unde est etiam q hō soli sacerdotes ex officio baptizēt
 ex necitate tamen cūlibet licet baptizare: seruata tamen
 forma baptisim' que est. Ego te baptizo in noie pris & filij
 & spūs sancti. Sumit autēz hoc facim virtutem a passione
 xpi. Ro. 6. Quicūq; baptizati sum' in xpo Iesu: in mor-
 te ipi' baptizati sumus. Et inde est q sicut xps fuit tribus
 dieb' in sepulchro: ita fit trina immersio in aqua. Secun-
 dum facim est confirmatio. Sicut enim in illis qui corpa-
 liter nascuntur necessarie sunt vires ad operandūz: ita spū-
 ritualiter renatis necessarium est robur spū sancti. Cūde
 apostoli ad hoc q essent fortes receperunt spm sanctum
 post ascensionē xpi. Luc. 24. Vos autēz sedete in ciuitate
 quōntq; induamini virtute ex alto. Hoc autem robur con-
 fertur in sacro pfirmationis. Et iō illi qui hnt curā puero-
 rum debent multuz ee solliciti q confirmētuz: qz in confir-
 matione pferit magna grā. Et si decedat maiorēz hz gliam
 pfirmat' qz nō pfirmat' qz hic hūit plus de grā. Tertium
 facim est eucharistia: sicut. n. in vita corporali post qz hō nat'
 est: & vires simpfit: necessari' est ei cibus vt pferuet & suste-
 retur: ita in vita spūali post habitum robur necessarius
 est ei cibus spūalis qui est corpus xpi. Jo. 6. Nisi mandu-
 caueritis carnem filij hois: & biberitis eius sanguinem nō
 habebitis vitam in vobis. Et ideo fm ordinatiōem ecclie
 quilibet xpianus semel in anno d'z recipere corpus xpi
 digne tñ z mundū: qz vt d' j. Cor. 11. Qui māducat & bibit
 indigne. s. pscia pcti mortalis de quo nō est cōfessio: vel
 nō pponit abstīnere: iudicium sibi māducat & bibit. 4.
 facim est pnia. Contingit. n. in vita corporali: q quandoq;
 quis infirmat: & nisi hēat medicinā mortur: & ita in vita
 spūali qz infirmatur per pctm. Cū necessaria est medicina
 ad recuperandā sanitatē. Et hec est grā que pferit in pnie
 sacro. ps. Qui ppiatur oibus iniquitatibus tuis: qui sanat
 oēs infirmitates tuas. In pnia autē tria debent ee. Cōfessio
 que est dolor de pctō cuz pposito abstīnēdi. Cōfessio pec-
 catoz cū integritate. Et satis factio que est p bona opera.
 Quātū facim est extrema vinctio. In hac enim vita sunt
 multa que ipediūt pp que hō nō pōt pfecte psequi pur-
 gatōem a pctis: & qz nullus pōt intrare vitā eternā: nisi
 fit bene purgat': necessarius fuit aliud facim quo hō pur-
 garet a pctis: & liberaretur ab infirmitate: & prepararetur ad
 introitum regni celestis: & hō est faciz extreme vinctiois. S.
 q nō semp curet corporaliter hō est: qz forte viuere nō ex-
 pedir saluti anie. Ja. 5. Infirmatur qz in vobis māducat p-
 sbyteros ecclie. & dicit sup euz: vngentes eū oleo in noie
 dñi: & oīo fides saluabit infirmum: & alleuet eū dñs: & si
 in pctis sit: remittent ei. Sic g' p qz p qm qz facta que p dca

als. p. abioni

et. mag. 6
et vngent
1554
ant.

Inne h' perfectio vite. Sed qz necessarium est qd h' sacra pferatur p determinatos ministros. id fuit necessarius sa- cramentis ordinis. cui' misterio h' sacra dispesarent. Nec est attendenda ad hoc eoz vita si aliqui ad mala declinant: s; virt' xpi p qua ipa sacra efficaciac h'nt: quoz ipsi dispen- satores sunt. Apo. p' Cor. 4. Sic nos existimet h' vt mini- stros xpi: z dispesatores misterioz dei: z h' est sextu' sacrm. s. ordinis. Septimu' sacrm est mimoniu'. in quo si mude vnu' hoies saluant: z pit sine pcto mortali viuere. Et m- terduz declinat' iugati ad venialia: qñ eoz cocupiscencia non fertur extra bona mimonij: z si efferatur extra tunc declinat ad mortale. Per hec aut septez sacra psequimur pctoz remissionem. z io h' statim subdit. Remissionem pec- catoz. Per hoc et dattu' est aplis dimittere pctā. Et io cre- dedu' est qd ministri eccleie ad quos deuota est h' p'as ab aplis: z ad aplos a xpo: in eccleia h'ent p'atem ligandi: atq; soluendi: z qd in eccleia sit plena p'as dimittendi pec- cata: s; gradatim. Sa papa in alios platos. Sciendum est et qd non solu' vtr' passiois xpi cocatur nobis: sed et meri- tum vite xpi: z quicqd boni fecerit oēs sancti cocatur in charitate existit: qz oēs vni sunt. ps. Particeps ego sum oium timentium te. Et inde est qd in charitate viuunt par- ticeps est ois boni qd sit in toto mundo. Sed in specialis- us illi p quibus specialius sit aliqd bonu'. Na vn' pot' sa- tis facere pro alio: sicut pz in bñficijs ad que ples pgrega- tiones admittit aliqd. Sic qd per hanc coionem psequimur duoz vni. s. qd meritu' xpi cocatur oibus: aliud qd bonu' vni' cocatur alteri. Cui' excocati per h' qd sunt ex eccleia per- dunt ptez oium bonoz que sunt: qd est mai' danuz qd da- niuz alio' rei p'alis. Est et aliud piculu'. qz constat qd per h' suffragia ipeditur diabolus ne possit nos tentare. Unde qui quis excluditur ab h' suffragijs diabolus facilius vincit eum. Et inde est. qd in primitiua eccleia cum aliquis ex- communicabatur statim diabolus vexabat eum corpali.

Arnis resurrectione. Spiritus sanctus no solum sanctificat eccleiam qd dicitur ad aiam. s; virtute eius resurgent corpora nostra. Ro. 4. Qui sit scitavit Ihm xpm dnm nrm a mortuis. Et. j. Cor. 15. Qui quidem per hoem mors: z per hoem resurrectionem mortuozum. Et ideo credimus hm fidem nostram resurrectionem mortuozum futuram. Circa quam quattuor consideranda occurrunt. Primum est vtilitas que ex fide resurrectionis prouenit. Secundum est qualitas resurgentium. quantum ad omnes in genera li. Tertium ad bonos. Quartum ad malos in speciali. Circa primum sciendum: qd ad quattuor est nobis vtilis fides z spes resurrectionis. Primum ad tollen- dum tristitias quas ex mortuis concipimus. Impossibi- le est euz qd homo non doleat de morte cari sui. Sed per hoc quod sperat eum resurrecturum multum temperatur dolor mortis. j. Thesa. quarto. Nolumus vos ignorare fratres de dormientibus vt non contristemini: sicut z ce- teri qui spem non habent. Secundo auferit timorem mortis. Nam si homo post mortem non speraret aliam vitam meliorem: sine dubio mors esset valde timenda: et potius deberet homo quecumq; mala facere qd incurre- re mortem. Sed quia credimus esse aliam vitam meli- orem: ad quam peruenimus post mortem: constat qd nul- lus debet mortem timere: nec timore mortis aliqua ma- la facere. Heb. 2. Ut per mortem destrueret eum qui habebat mortis imperium. id est diabolum: z liberaret eos qui timore mortis per totam vitam puenit illud ps. Tertio reddit sollicitos z studiosos ad bene ope- randum. Si enim vita hominis esset tñ illa in qua viuim- us: non in esset hominibus magnum studium ad bene operandum: quia quicquid faceret paruim esse: cum ei' desiderium non sit ad bonum determinatum hm certum tempus: sed ad eternitatem. Sed quia credimus qd per hec que hic facimus recipiemus bona eterna in resurre- ctione ideo studemus bona operari. p'ime Corin. 5. Si in hac vita tantuz in christo operante sumus: miserabiliores sumus omnibus hominibus. Quarto retrahit a malo: sicut enim spes p'ij allicit ad bonum operandum: ita

timor pene quam credimus malis referari retrahit a ma- lo Joan. 6. Et procedent qui bona fecerunt in resurrectione nem vite. Qui vero mala egerunt in resurrectionem iudi- cij. Circa scdm sciendum est qd qdum ad omnes qua- druplex conditio attendi potest in resurrectione. Prima est ad identitatem corporum resurgentiu: quia idem cor- pus quod nunc est: z qdum ad carnem: z qdum ad ossa resurget: s; aliqui dixerunt qd hoc corpus: quod nunc cor- rumpitur non resurget: quod est contra apostolus. Aut eni j. Corin. 15. Oportet corruptibile hoc induere incorruptio- nem: z quia sacra scriptura dicit: qd virtute dei idem cor- pus ad vitam resurget. Job. 19. Rursum circudabor pelle mea z in carne mea videbo deum. Secunda conditio erit qdum ad qualitatem: quia corpora resurgentia erunt aiteius qualitatis qd nunc sunt: quia z qdum ad beatos z qdum ad malos corpora erunt incorruptibilia: quia bo- ni erunt semper in gloria: z mali semper in pena eorum. j. Cor. 15. Oportet corruptibile hoc induere incorruptiones: z mortale hoc induere immortalitatem: z quia corpus erit incorruptibile: z immortale non erit vltus ciborum z vene- reorum. Matt. 22. In resurrectione neq; nubent: neq; nubentur: sed erunt sicut angeli dei in celo. Et hoc est co- tra iudeos z sarracenos. Job. 7. Non reuertetur vltra in domum suam. Tertia conditio qdum ad integritatem: quia omnes z boni z mali resurgent cum omni integrita- te que ad perfectionem hominis pertinet. Non enim erit ibi cecus vel claudus: nec aliquis defectus. Apostolus. j. Corin. 15. Mortui resurgent incorrupti: id est impassibiles: qdum ad corruptiones presentes. Quarta conditio est qd- tum ad etatem: quia omnes resurgent in etate perfecta. s. triginta trium vel duozum annozum: cuius ratio est: quia qui nondum peruenerunt ad hoc non habent etatem per- fectam: z senes hanc iam amiserunt. z ideo inuenibus z pueris addetur quod deest: senib' vero restituetur. Aphe. 4. Donec occurramus omnes in virum perfectum in mensuram etatis plenitudinis xpi. Circa tertium scienduz est. qd qdum ad bonos erit spalis gloria: qz sancti habe- bunt corpora glorificata: in quib' erit quadruplex conditio. Prima est claritas. Matt. 13. Fulgebunt iusti sicut sol in re- gno patris eoz. Secda est impassibilitas. j. Corin. 15. Semi- na in ignobilitate surgent in gloria. Apoc. 2. Abstergit de us oem lachrymaz ab oculis eoz: z mors vltra no erit: ne- q; luctus: neq; clamor: neq; dolor erit vltra. que pamo ha- buerunt. Tertia est agilitas. Sap. 3. Fulgebunt iusti: z tanq; scintille in arundinetis discurrent. Quarta est subtilitas. j. Corin. 15. Semina corp' aiale: surgent corpus spuale. No qd oino sit spūs: s; qz erit total' spūs subiectum. Circa qd- tum sciendu': qd danatoz p'ditio p'aria erit conditioni bea- toz: qz erit in eis pena eterna: in qua est qdruplex mala co- ditio. Nam corpora eoz erunt obscura. Esa. 13. Facies cobu- ste vult' eoz. Itz passibilia h'num qz corrupant: qz semp in igne ardebunt: z nunqz consumabuntur. Esa. 66. Clemis eoz no moriet: z ignis eoz no extinguet. Itz erunt gra- uia. Esa. n. erit ibi quasi cathena. ps. Ad alligandos reges eoz in cope d'ib'. Itz erit quodammodo carnalia: z aia z cor- pus. Joelis. j. Computruerunt iumenta in stercore suo.

Ita eterna ame. Louenieter in fine oium desi- deriozum nostror. s. in vita eterna finis datur crededis in symbolo cum dicit. vitaz eterna ame. p'ra quod dicit illi qui ponit aiam in terire euz corpe. Si. n. h' eet vep' h' eet euz: dem conditionis euz bntas: z istis puenit illud ps. Homo cum in honore esset non intellexit. comparatus est iumen- tis insipientib': z sillis factus est illis. Esa. n. humana affila- tur deo in immortalitate. ex pte autem sensualitas affilatur bestijs. Luz ergo credit qd paia moriat euz corpe recedit a dei similitudine: z bestijs comparat: p'ra quos dicit sap. 2. Neq; mercedez spauerit iusticie: nec iudicauerit honore ataz scāz: qm de' creauit hoiez terminabiles: z ad ima- ginē similitudinis sue fecit illuz. Est aut pmo scideradu' in h' articulo: qd vita sit vita eterna. Circa qd sciendu': qd in vi- ta eterna pmiu' est qd h' p'ungit deo. Na ipse de' est pmiu' z finis oiu' laboz nostror. Esa. 15. Ego p'ector tu' z mer

ces tua magna nimis. Constitit aut hec p'unctio ipsecta vi- sione. j. Cor. 13. Clidem' nunc p speculu' i enigmate: tuc at facie ad facie. Itz constitit in suma laude. Aug. in. 22. de ci. dei. Clidem' amabim': z laudabimus. Esa. 57. Baudiu' z letitia inuenietur in ea: g'rarum actio: z vox laudis. Itz in pfecta satietate desiderij. Na ibi habebit quilibet bea- tus vltra desiderata z sperata: cuius ratio est: quia nullus pot' in vita ista implere desideriu' suum: nec vnq; aliquid creatu' satiat desiderium hominis. Deus eni' solus satiat: z in infinitum excedit: z inde est qd no quiescit nisi in deo. Aug. in. j. confel. Fecisti nos dne ad te z in quietu' est cor nrm donec requiescat in te: z qz sancti in patria perfecte habebunt deum manifestu' est: qd satietabit desideriu' eo- rum: z adhuc gloria excedet: z ideo dicit dominus Matt. 25. Intra in gaudiu' domini tui. Aug. Totum gaudiu' no tra- hit in gaudes: sed toti gaudes intrabunt in gaudiu' ps. Satiabor cum apparuerit gloria tua. Et iteruz. Qui replet in bonis desiderium tuu' zc. Quicquid. n. delectabile est totu' est ibi supabundat. Si enim appetatur delectatio- nes: ibi erit summa z pfectissima delectatio: qz de sumo bono: scilicet deo. Job. 22. Tunc super omnipotentē deli- cijs affluet ps. Delectationes in dextera tua vsq; in fine. Itz si appetant honores: ibi erit ois honor. Illis precia- pue desiderant ee reges qdum ad laycos: z epi qdum ad clericos: z vtriq; erit ibi. Apoc. 5. Fecisti nos deo nro regnu' z sacerdotes. sap. 5. Ecce quo cocupati sunt inter filios dei. Itz si scia appetit: ibi erit pfectissima: qz oēs nās reu- z oem veritate: z qd volent' sciemus: z quicquid vole- mus habere habebimus: ibi cu' ipsa vita eterna. sap. 7. Ne- ritu' mihi oia bona pariter cu' illa. puer. b. ro. Desideriu' suu' iustus dabit. Tertio p'stit in pfecta securitate. Nam in mudo isto no est pfecta securitas: qz qd quis h'z pla z ma- gis emnet: tanto pla timet z plibus indiget. Sed in vita eterna nulla est tristitia: nullus labor: nullus timor. puer. j. Abundantia p'fruct: maloz timore sublato. Quarto consi- tit in oium btoz iocunda societate que societatis erit maxi- me delectabilis: qz quilibet debet oia bona cu' oibus bea- tis. Na quilibet diligit aliu' sic seipm: z io gaudebit de bo- no alterius: sic de suo: quo fit vt tantu' auget letitia z gau- diu' vni' qd est gaudiu' oium ps. Sicut letatiu' oium hita- tio est in te. Nec aut que dicta sunt: z multa ieffabilia ha- bebunt sancti qui erunt in patria. Alii vero qui erunt in morte eterna non minus habebunt de dolore z pena qd bo- ni de gaudio z glia. Exaggerat aut pena eoz. pmo ex sepa- tione dei z oium bonoz: z h' est pena dani que trahet auer- sioni que pena maior est qz pena sensus. Matt. 25. Anule serui eijcite in tenebras exteriores. In vita enim illa ma- li h'nt tenebras interiores. Peccati: s; tunc hebunt etiam exteriores. Secdo ex remorsu' conscie ps. Arguam te: z sta- tua contra facies tua. sap. 5. Hec angustia spūs gemetes: z tñ hec pnia z gemit' erit inutilis: no pp odii' mali: sed pp dolore pene. Tertio ex imēitate pene sensibilis. s. ignis in- ferni qui aiaz z corpus cruciabit: que est acerbissima pe- naz: sicut dicit sancti. Et erit sicut semp morietes: z nuqz mortui: nec morituri. vñ dicitur mors eterna: qz sicut mo- rietes est in acerbitate penaz: sic z illi qui sunt in inferno ps. Sic oues in inferno positi sunt mors depascet eos. Quar- to ex desolatione salutis. Nam si eis daret spes liberatio- nis a penis eoz pena mitigaret: s; cu' subtrahit eis omnis spes: pena efficit grauissima. Esa. 16. Clemis eoz no mo- riet: z ignis eoz non extinguet. Sic ergo pz dia iter bene- opari z male: qz bona opa ducit ad vitam: mala aut tra- hunt ad mortē: z pp hoc hoies deberet frequenter reducere hec ad memoria: qz ex hoc prouocarēt ad bonu' z re- traherēt a malo. Cui' z signanter in fine oium ponit vitā eterna: vt semp magis memorie imprimat. Ad qua vitam nos pducat dñs iesus xps deus benedictus in secula secu- lorum. Amen.

Explicit opusculu' sextu'. vs. expositio sancti Thome de aquino ordinis pdicatorum: sup symbolo apostolorum. f. Credo in deum. Expositio eiusde' deuotissima orationis dominice videli- cet pater noster. Opusculum. VII.

Pater noster. Inter alias oratio- nes oio dñica pnci- palior iuenit. h. n. quinq; excellētia q in oione requirit. Dñ. n. ee oio secura: recta: ordinata: deuota: z humilis. Secura gdes vt cu' fiducia ad eam: ad thoniū gre ei: vt dicit Heb. 4. In fide et non deficiētes. dicit enim. Ja. j. Postulet aut in fide nihil hēstas. Rōnabil' aut hec oratio est securissima. est. n. ab aduocato nro formata. qui est sa- pientissimus petitor in quo sunt oēs thesauri sapie: vt dicit ad Col. 2. de quo dicit. j. Jo. 2. Aduocatu' habem' apd pa- trē. vñ dicit Lypri. in lib. de oione dñica. Luz xpm habem- mus aduocatu' apud patre p peccatis nostris: qñ pro deli- ctis nostris petim' aduocati nostri verba pponamus. Cui' teri' securior appet ex hoc qd ipse qd oio exaudit cumi patre: docuit nos orare: s; illud ps. Clamabit ad me: z ego exaudia eū. vñ dicit Lypri. Amica familiaris z deuota est oratio. dñm de suo rogare. Unde ab hac oratione nunqz sine fructu recedit. Nam per eam venialia dimittit: vt dicit Aug. Debet et ee oio nostra recta vt perat oras a deo que sibi pueniunt. Na Dama. dicit. Oatio est petitiō decen- tium a deo. Multo tēe. n. no exaudit oio: qz id ecentia po- stulant. Ja. 4. Petitis z no accipitis: eo qd male petitis. Scire aut qd sit petēdiū difficilissimū est: cu' difficilissimū sit scire qd sit desideradiū. Esa. n. que licite petunt in oione lē cite desiderant: z io apls dicit ad Ro. 8. Na qd oremus: sicut opz nescim'. Ipse aut xps doctor est. Na iph' est do- cere qd nos orare oporteat. Na discipuli dixerūt ei. Dñe. u. Dñe doce nos orare. Esa q ipse orar' docuit: rectissime postulauit. Cui' Aug. Quēcuq; aut vba dicam: nihil aliud dicim' qd qd in ista oratione dñica positi est: si recte z p'grue ter oram'. Cui' et ee oio ordinata: sic desideriu': cuius oio sit desiderij iterpres. Est aut h'ic debet' ordo: vt spūalia carna- lib': celestia terrenis desiderado z orado pferam': hm illd Matt. 6. Primum qrite regnu' di zc. Hoc dñs in hac oratione seruare docuit: in q pmo petunt celestia: z postmodu' ter- rena. Dñ. oio ee deuota: qz pinguedo deuotiois facit sacri- ficu' oionis ee deo acceptu': hm illud ps. In noie tuo lauabo manus meas. Sic adipe z pinguedie repleat aia mea. Deuotio aut pleriq; ppter prolixitate oionis obtundi- tur. Unde dñs supflua oionis prolixitate docuit vitare de- cens. Matt. 6. Orates aut nolite multu' loqui. Et Aug. die ad pbam. Absit ab oratione multa locutio: s; no desit multu' pdicatio si frues psereret intentio. Cui' dñs hanc oratione bre- ue iustit. Cōsurgit aut deuotio ex charitate: qd ē amor di z p'xim: qm vtriq; i hac oratione ondit. Na ad istu' adu' dñi nū amorē vocam' eū p'iem. Ad istu' adu' aut amorē p'ximū cōiter p oib' oram' dicitēs. Ps. n. zc. Et dimitte nobis de- bita nostra zc. ad qd p'ximoz dilectio nos iducit. Dñ. etiaz oio esse humilis: hm illud ps. Resperit in oratione humilitas: z Luc. 18. de phariseo z publicano. z Judit. 9. Humilitas z mansuetudo semp tibi placuit de peccato. Que quide' humilitas in hac oratione seruaf. Na vera humilitas est qñ aliq; nē hil ex suis virib' psumit: s; totu' ex diuina vntē iperadi' expectat. Nota sup qd tria bona facit oio. Primum eni' est efficax z vtile remediū z mala. Liberat. n. a pctis com- missis ps. Tu remisisti impietate pcti' mei. Pro hac orabit ad te ois scūs. Sic latro in cruce orauit: z remissionē obti- nuit: qz hodie mecu' eris in paradiso. Luc. 23. Sic publica- nus orauit: z iustificat' descēdit in domu' suā. Luc. 18. Li- berat etiā a timore pctoz supueniētū a tribulationibus: z tristitijs. Ja. vlt. Tristat quis in vobis oret equo aio. Libe- rat etiā a p'ecutiōib' z inimicis ps. Pro eo vt me dilige- rent detrahebāt mihi ego aut orabam. Secdo est efficax: z vtilis ad oia desideria obtinēda. Matt. 11. Dia scūq; orari- tes petitis: credite qz accipietis: z si nō exaudiamur hoc ē: qz nō istatē petim'. Dñ. n. semp orare: z nunqz deficere. Luc. 18. vel qz nō petim' id qd magis expedit ad salutem. Aug. Bonus dñs q sepe nō tribuit qd volum': vt tribuat qd mallem'. Et hoc repit de Paulo: q ter petijt a se remo- ueri stimulu': z non est exauditus. Tertio est vtilis: qz facit nos familiares deo ps. Dirigat oratio mea: sicut incensuz in conspectu tuo. Dicit ergo.

Ater. Nota hic duo quo. s. p. f. q. d. de be-
mus ei: q. p. est. Dicit aut p. r. g. p. d. p. l. s. crea-
tionis: q. d. creatur nos ad imaginem & similitudi-
nem suam: quia alijs creaturis inferioribus non im-
sit. Deutr. 32. Ipse est p. r. q. fecit & creavit
re. Itz rone gubernationis. Quia q. d. oia gubernat: nos
tū gubernat vt dñs: alia vt seruos. sap. 14. Tu pater pro-
uidetia cūcta gubernat. & sap. 13. Et cū magnareuerentia
disponis nos. C. Itz rone adoptionis: q. alijs creaturis de-
dit q. s. munuscula. nobis aut hereditate: & hoc q. filij. Sz
si filij & heredes. Apłs Ro. 8. Mō accepistis spm seruitut
in timore: sed spm adoptionis filioꝝ in quo clamamus Ab-
ba pater. Debem⁹ aut nos ei tria. pmo honore. Mat. j. Si
ego pater vbi est deum me⁹ qui p. s. s. t. in trib⁹. In laudis
datioe quo ad honoꝝ ps. Sacrificiū laudis honorificabit
me: q. nō solū d. z. ē in ore: s. & in corde. Esa. 29. Populus
habilis me honorat: cor aut eoꝝ loge est a me. In corpis
puritate quo ad seipm. j. Cor. 6. Glorificate & portate deus
in coꝝpe vestro. In iudicij eqtate q. ad p. m. ps. Honor
regis iudicij diligit. Scdo debem⁹ ei imitatione: q. p. est.
Niere. 3. Patre vocabis me: & post me igredi nō cessabis.
Que p. s. t. in trib⁹. In dilectioe. Ephe. 5. Estote imitato-
res deusicut filij charissimi: & ambulate in dilectioe: & de
opz eē in corde. In miseratioe. Dilectio. n. d. z. eē cū misera-
tioe. Luc. 6. Estote misericordes: & hoc d. z. eē i ope. In p. f.
ctione: q. dilectio & miseratio d. z. esse p. f. cta. Mat. 5. Estote
p. f. cti sicut & p. f. vester celestis p. f. cti est. Tertio debe-
mus ei obediētia. Heb. 12. Multo magis obteꝝpabim⁹ p. r.
spm: & p. p. tria. p. p. dñi. Ipse enī est dñs. exod. 24.
Dia que locut⁹ est dñs faciem⁹: & erim⁹ obediētes. 2. pp
exēplū: q. verus filij fact⁹ est p. obediēs vt q. ad mortem
vt dicit Phil. 2. Tertio pp cōmodū. 2. Reg. 6. Ludaz ante
dñm q. elegit me. Quarto debem⁹ ei patiētia in castigatio-
nib⁹. puer. 3. Disciplinā dñi filij mi ne abijcias: nec desi-
cias cū ab eo corripis. Quē emz diligit dñs corripit: & q. s.
pater in filio complacet sibi.

Oster. Ex hoc aut ostēdit q. duo debem⁹ prioris
mis. pmo amozes: q. frēs sunt. Nā oēs sunt filij
dei. j. Jo. 4. Qui diligit fratrem suum quē vi-
det zē. Itz reuerētia: quia filij dei sunt. Mat. 2.
Munqd p. vñ oīz nrm. Munqd nō de⁹ vnus creat nos.
Quare g. decipit vnus q. vestrū frēs suū. Ro. 12. Nonoz
inūicē pueniētes: hoc pp fructū: q. ipse factus est oibus
obteꝝpātibus sibi causa salutis eterne. Heb. 5.
Cū es in celis. Inter cetera que orāti sunt ne
cessaria fiducia plurimū valet. Jac. j. Instu-
let aut in fide nihil hēsitās. Cū dñs nos orā-
re docēs ea p. m. t. ex q. bus in nobis fiducia
generē: s. ex benignitate p. r. Cū p. noster
dicit. Sm illud Luc. 11. Si vos cū sitis mali nostis bona da-
ta dare filijs vestris: q. to magis pater vester celestis de ce-
lo dabit spm bonū petētib⁹ se. Et ex magnitudine p. r. t. s.
Cū dicit. Qui es in celis. vñ ps. Ad te leuauit oculos meos
qui habitas in celis. Nōt aut b. ad tria p. r. n. e. Nōt qui-
dem ab orātis p. r. t. s. q. dicit eccl. 18. Ante orōnem
p. r. a. a. z. mā vt intelligat in celis: b. est in celesti gl. a. s. z. b.
ratio d. z. eē p. celestij imitatione: q. filij d. z. imitari patrem.
vñ d. j. Cor. 15. Sic portauim⁹ imaginē terreni: portemus
& imaginē celestis. Itz p. celestij p. r. t. s. q. d. hoies so-
lent frequētī cogitationē dirigere vbi hnt p. r. z. alia que
diligit. Sm illud Mat. 6. Tibi est thesaur⁹ tu⁹ vbi est & cor
tū. Cū dicebat apłs Phil. 3. Nostra p. r. t. s. in celis ē.
Et p. celestij imitatione: vt ab eo q. in celis est: nō nisi cele-
stia gram⁹ s. z. illud Lollo. 3. Que sursum sunt q. r. t. e. vbi xps ē.
Scdo p. r. t. s. p. r. n. e. q. d. d. Qui es in celis ad audiētī facili-
tate: q. p. p. n. q. est nobis vt intelligat. qui es in celis. i. in
scis: in q. b. de⁹ habitat. Sm illud Niere. 14. Tu in nobis es
dñe. Sci. n. celi dicunt. s. ps. Celi enarrāt gloriā dei. Nā
bitat aut de⁹ in scis per fidē. Ephe. 3. Habitare xpm per fi-
dē in cordibus vestris. p. dilectionē. j. Jo. 4. Qui manet in
charitate in deo manet: & de⁹ in eo. Per mādatoꝝ imple-
tionē. Jo. 14. Si q. diligit me sermonē meū seruabit: & p.

Mens diligit eū: & ad eū veniemus: & mānōne apud eū fa-
ciemus zē. Tertio p. r. n. e. q. d. dicit. qui es in celis ad
efficaciā exaudietis: vt p. celos: corporeos celos intelliga-
mus: nō q. de⁹ corporalib⁹ celis icludat. Phil. 3. Reg.
8. Celi & celi celoz te capenō p. r. s. vt significet: q. deus
est p. r. t. s. in p. r. t. s. vt pote q. de alto videt ps. Nō p. r. t. s.
rit de excelso sancto suo: & q. s. illūiat in p. r. t. s. in il-
lud ps. Dñs in celo p. r. t. s. s. z. q. s. habilis est in eter-
nitate: sm illud ps. Tu aut in eternum p. r. t. s. z. anni tui
nō deficiēt. vñ & de xpo d. Thronus eius sic dies celi. Et
p. r. s. dicit in p. de celo. q. p. r. t. s. in corruptionē celi: oēs po-
suerūt celus eē locū spūz. Per hoc q. d. dicit. qui es in ce-
lis: dat nobis fiducia orādi q. s. z. ad tria: q. s. t. ad p. r. t. s. z.
q. s. t. ad familiaritatē ei⁹: & a quo petis: q. s. t. ad p. r. t. s. z.
petitiois. Itz n. e. a quo petis insinuat s. p. celos intel-
ligant celi corp. Et q. s. ipse locis corporalib⁹ nō cōpre-
hēdat: cū scriptū sit Niere. 23. Celum & terrā ego ipse oti
d. eē in celis corporeis ad insinādū duo. s. potētie eius vir-
tutē & sublimitatē nāe. Nōmū qdē est p. r. t. s. qui dicit
oia ex facto celestij corpore ex necessitate accidere: sm quas
opitōne inutile eēt aliqd a deo orādo petere: s. hoc stultus
est: cū de⁹ in celis sic eē dicat: vt celoz dñs & stellar. s. z. il-
lud ps. Dñs in celo p. r. t. s. s. Scdm vñ illos e: qui
in orādo aliq. s. sibi corporeas fantasias de deo p. r. t. s. z.
fingūtio d. eē in celis vt p. id q. d. i. sensibilib⁹ reb⁹ e. altissi-
mū ondatur diuina sublimitas oia excedēs et hoium desi-
deriū: & intellectu. Cū q. d. cogitat cogitari vel desiderari p. r. t. s. est
minus q. d. p. q. d. in Job. 36. Ecce deus magn⁹ vñ:
cens sciam nō s. ps. Excelsus sup oēs gētes dñs. Esa. 40.
Cū silem fecistis deū. Familiaritas aut dei ostēditur si per
celos sancti accipiant: q. n. p. p. e. altitudinē aliq. dixerit
q. humana nō curat: o. z. p. r. t. s. q. nobis est vicin⁹ imo
itum: q. d. eē in celis. i. in scis qui celi dicunt. s. z. illud ps.
Celi enarrāt gloriā dei. Niere. 14. Tu in nobis es dñe. Hoc
enī affert fiduciā orātib⁹ q. s. t. ad duo. pmo q. s. t. ad p. r. t. s. z.
quitate dei: sm illud ps. Nō p. r. t. s. est dñs oib⁹ inuocātibus
eū. vñ Mat. 6. Tu aut cū oraueris intra in cubiculū. s. cor-
dis. 2. q. p. p. r. t. s. alioz scōz possim⁹ iperare q. d. pe-
tim⁹: sm illud Job. 5. Eld aliq. sanctoz p. r. t. s. z. Jac. 5.
Orate p. inūicē: vt saluemini. Adoneitate z. p. r. t. s. z. p. r. t. s. z.
accipit oio ex hoc q. d. eē in celis: sm q. p. r. t. s. spūalia
bona & eterna intelligunt: in q. b. est bitudo pp duo. pmo
q. p. hoc excitat nostrū desiderij ad celestia. Tēdere enim
d. z. illud desiderij nostrū: vbi p. r. t. s. habem⁹: q. r. illic est he-
reditas nostra. Col. 3. Que sursum sunt q. r. t. e. j. De. j. In he-
reditatē inare cessibile cōseruata in celis. 2. q. p. hoc infor-
mat: vt sit vita celestis: vt sim⁹ conformes patri celesti sm
illud. j. Cor. 15. Quails celestis: tales & celestes: & hec duo
faciūt idoneum ad petēdi. s. desiderij celeste: & vita cele-
stis: ex q. b. oio p. r. t. s. fit. C. Prima petitio.

Prima petitio. Inūicē nōmē tuū. Hec est p. r. t. s. petitio in
qua petit vt nomen ei⁹ in nobis manifestet &
delectet. Et aut nōmē dei. Nōmē mirabile
q. in oibus creaturis mirabilia opaf. vñ dñs
in euāgelio Mat. vltio. In noie meo demo-
nia eiiciēt zē. Scdo est amabile. Actū. 4. Nō est aliū nō-
men datū sub celo in quo oporteat nos saluos fieri. Salus
āt est ab oib⁹ diligēda. Exēplū de brō Ignatio qui in tātū
nomē xpi dilexit q. cū Eratanus req. r. t. s. ab eo: vt nomen
xpi negaret respōdit: q. de ore eius remoueri nō possit: &
cū ille minaret sibi caput abscinderet: xpm de ei⁹ ore re-
mouere dixit. Et si de ore abstuleris: nunq. r. t. s. de corde
eripe poteris. Hoc. n. nomē cordi meo inscriptū habeo: &
tō ab ei⁹ uocatioe cessare nō valeo. Qd audis Eratanus:
& p. r. t. s. cupiens serui dei abscisso capite cor eius extrahi
iussit: & inuētū est habēs nomē xpi in se scriptū lris aureis.
Nōtuerat. n. sup cor suū hoc nomē quasi signaculū. Ter-
tio est venerabile. Apłs Phil. 2. Ut in noie Iesu oē genu
flectat celestij terrestrij: & infernoz. Celestij q. s. t. ad ange-
los & brōs. Terrestrij q. s. t. ad mūdanos qui hoc faciūt ex
amore adipiscēde glorie: vel timore fugiēde pene: & infer-
noz quo ad dānatos qui hoc faciūt ex timore. Quarto
inexplicabile: q. a narratioe ei⁹ deficiunt oēs lingue: & jō

Explicat aliq. per creaturas. vnde d. lapis s. ne firmat
z. Mat. 3. Sup hanc petā edificabo eccliam. Itz ignis rō-
ne purificationis: q. sicut ignis in metallā purificat: ita deus
purificat corda p. r. t. s. vñ Deut. 4. Deum ignis s. u
nō est. Itz lux rōne illuminationis: q. sicut lux illuminat
tēbras: ita nomē dei illuminat tēbras mētis p. r. t. s. Deus
mē illuminat tēbras meas. vñ istud nomē petim⁹. ma-
nifestari: vt cognoscatur & teneatur. Sancti aut tripliciter
dicūt. Sancti enī idē est q. d. firmū. vñ oēs beati qui in celo
sunt scī dicuntur: q. sunt eterna felicitate firmati. In mun-
do nō p. r. t. s. eē scī: q. sunt p. r. t. s. mobile. Aug. Desisti dñe
a te zerrant nimis deuis factus sum a stabilitate tua. 2.
sanctū idē eē q. d. nō terrenū. Cū sancti qui in celo sunt nul-
lum habēt affectū terrenū. vñ Apłs Phil. 3. Dia arbitrat⁹
sum vt stercoꝝ zē. Per terrā aut designant p. r. t. s. z. s. u.
mo rōne germinat. Tertia enī si nō collat spinas & tribulos
germinat: sic aia p. r. t. s. nisi colat per gratiā nō germinat
nisi tribulos & p. r. t. s. z. s. u. 3. Spinas & tribulos
germinabit tibi. Scdo rōne caliginis. Terra enī caliginosa
& opaca. sic enī peccator caliginosus: & opac⁹ est. Ben. j.
Tenebre erāt sup faciē abyssi. Tertia rōne additionis. Ter-
ra est elemētū sicū q. d. spargit: nisi p. r. t. s. ab aque humi-
ditate. Nā de⁹ posuit terrā sup aquas. iuxta illud ps. Qui
firmavit terrā sup aquas: q. ex humiditate aque p. r. t. s. z. s. u.
ariditas: vel siccitas terre. Sic peccator aiaz h. s. cca & ar-
dam iuxta illud ps. Aia mea sic terra sine aqua tibi. C. Itz
tertio d. sanctū. i. sanguine tinctū. Cū scī qui sunt in celo
scī dicunt: eo q. sunt sanguine tincti. iuxta illud Apoc. 7. Isti
sunt q. venerūt ex magna tribulatioe: & lauerunt stolas su-
as in sanguine agni. C. Itz apoca. j. Lauit nos a peccatis
nostris in sanguine suo.

Secda petitio. Veniat regnū tuū. Sic dicitū ē spūs scūs fa-
cit nos recte amare: desiderare: & petere: & ef-
ficat in nobis. pmo timore p. que q. r. t. s. q. nō
mē dei sanctificet. Illud donū: q. d. est donū
pietatis: q. d. eē p. r. t. s. pietas: & deuot⁹ affe-
ctus ad patrē. & oem hoīem in miseria p. r. t. s. t. Cū g. de⁹ p. r. t. s.
pater noster: vt p. r. t. s. nō solū debemus eū reuereri & timere:
sed etiā ad eū habere debem⁹ dulcē & p. r. t. s. affectū. Nō aut
affectus facit nos petere: q. adueniat regnū dei. Tit. 2.
Iste iuste viam⁹ in hoc seculo expectātes beatā sp. z.
aduentū glorie magni dei. C. Nōt aut q. r. t. s. regnū dei
semp fuit: q. r. t. s. q. veniat. Et id dicitur est q. hoc
p. r. t. s. intelligi. Nōmō: q. r. t. s. aliq. rex h. s. ius regni solum
seu dñij: & tū nō dñi dñum ipi⁹ regni est declarati: q. nō
dum hoies regni sunt ei subiecti: tū g. appēbit pmo eius
regni seu dñum q. hoies regni erūt sibi subiecti. De au-
tē ex se & sua nā est dñs oīz: & xps sm q. de⁹. & ē sm q. hō
habet a deo q. sit dominus oīz. Dan. 7. Vedit ei potesta-
tem: & honozem & regnū. Oportet ergo q. sibi sint oia sub-
iecta: hoc aut nondū est: sed erit in fine. j. Cor. 15. Opor-
tet illud regnare: donec ponat omnes inimicos sub pedē-
bus eius. Et ideo petimus & dicimus. Adueniat regnū tu-
um. Et hoc q. s. t. ad tria. s. vt iusti conuertantur: peccato-
res puniantur: & mors destruat. Nam homines dupliciter
subijciuntur christo: aut voluntarij: aut inuēti. Cum enī
voluntas dei sit ita efficax: q. oporteat penitus illam com-
pleri: & deus velit q. omnia subijciant christo: alterz duo-
rum erit necessariū: vt scilicet aut homo faciat voluntates
dei subijciēdo se mādatis eius: & hoc facient iusti: aut de-
us faciet de omnibus voluntatem suā puniēdo eos: & hoc
faciet peccatoꝝ: & inimicis suis. & h. erit in fine mūdi ps.
Donec ponā inimicos tuos scabellū pedū tuoz. Et ideo
scis est datuz querere: q. adueniat regnū dei: s. z. q. ipi to-
talz subijciant ei: sed p. r. t. s. est horribile: q. nihil aliud
est querere: q. adueniat regnū dei: nisi q. de volūtate dei
subijciant penitus. Amos. 5. Ne desiderātibus die dñi. Sed
& ex hoc destruit mors. Cū enī xps sit vltia: nō pōt in regno
eius eē mors que est vite contrariū d. j. Cor. 15. Nouit-
sime autē inimica destruet mors: & hoc erit in resurrectio-
ne. Phil. 3. Reformabit corpus humilitatis nostre. C. Se-
cūdo regni celoz dicit gloriā paradisi: nec mirum. Nā re-

Tertia petitio. Sicut dicitū ē spūs scūs
facit nos recte amare: desiderare: & petere: & ef-
ficat in nobis. pmo timore p. que q. r. t. s. q. nō
mē dei sanctificet. Illud donū: q. d. est donū
pietatis: q. d. eē p. r. t. s. pietas: & deuot⁹ affe-
ctus ad patrē. & oem hoīem in miseria p. r. t. s. t. Cū g. de⁹ p. r. t. s.
pater noster: vt p. r. t. s. nō solū debemus eū reuereri & timere:
sed etiā ad eū habere debem⁹ dulcē & p. r. t. s. affectū. Nō aut
affectus facit nos petere: q. adueniat regnū dei. Tit. 2.
Iste iuste viam⁹ in hoc seculo expectātes beatā sp. z.
aduentū glorie magni dei. C. Nōt aut q. r. t. s. regnū dei
semp fuit: q. r. t. s. q. veniat. Et id dicitur est q. hoc
p. r. t. s. intelligi. Nōmō: q. r. t. s. aliq. rex h. s. ius regni solum
seu dñij: & tū nō dñi dñum ipi⁹ regni est declarati: q. nō
dum hoies regni sunt ei subiecti: tū g. appēbit pmo eius
regni seu dñum q. hoies regni erūt sibi subiecti. De au-
tē ex se & sua nā est dñs oīz: & xps sm q. de⁹. & ē sm q. hō
habet a deo q. sit dominus oīz. Dan. 7. Vedit ei potesta-
tem: & honozem & regnū. Oportet ergo q. sibi sint oia sub-
iecta: hoc aut nondū est: sed erit in fine. j. Cor. 15. Opor-
tet illud regnare: donec ponat omnes inimicos sub pedē-
bus eius. Et ideo petimus & dicimus. Adueniat regnū tu-
um. Et hoc q. s. t. ad tria. s. vt iusti conuertantur: peccato-
res puniantur: & mors destruat. Nam homines dupliciter
subijciuntur christo: aut voluntarij: aut inuēti. Cum enī
voluntas dei sit ita efficax: q. oporteat penitus illam com-
pleri: & deus velit q. omnia subijciant christo: alterz duo-
rum erit necessariū: vt scilicet aut homo faciat voluntates
dei subijciēdo se mādatis eius: & hoc facient iusti: aut de-
us faciet de omnibus voluntatem suā puniēdo eos: & hoc
faciet peccatoꝝ: & inimicis suis. & h. erit in fine mūdi ps.
Donec ponā inimicos tuos scabellū pedū tuoz. Et ideo
scis est datuz querere: q. adueniat regnū dei: s. z. q. ipi to-
talz subijciant ei: sed p. r. t. s. est horribile: q. nihil aliud
est querere: q. adueniat regnū dei: nisi q. de volūtate dei
subijciant penitus. Amos. 5. Ne desiderātibus die dñi. Sed
& ex hoc destruit mors. Cū enī xps sit vltia: nō pōt in regno
eius eē mors que est vite contrariū d. j. Cor. 15. Nouit-
sime autē inimica destruet mors: & hoc erit in resurrectio-
ne. Phil. 3. Reformabit corpus humilitatis nostre. C. Se-
cūdo regni celoz dicit gloriā paradisi: nec mirum. Nā re-

Tertia petitio. Sicut dicitū ē spūs scūs
facit nos recte amare: desiderare: & petere: & ef-
ficat in nobis. pmo timore p. que q. r. t. s. q. nō
mē dei sanctificet. Illud donū: q. d. est donū
pietatis: q. d. eē p. r. t. s. pietas: & deuot⁹ affe-
ctus ad patrē. & oem hoīem in miseria p. r. t. s. t. Cū g. de⁹ p. r. t. s.
pater noster: vt p. r. t. s. nō solū debemus eū reuereri & timere:
sed etiā ad eū habere debem⁹ dulcē & p. r. t. s. affectū. Nō aut
affectus facit nos petere: q. adueniat regnū dei. Tit. 2.
Iste iuste viam⁹ in hoc seculo expectātes beatā sp. z.
aduentū glorie magni dei. C. Nōt aut q. r. t. s. regnū dei
semp fuit: q. r. t. s. q. veniat. Et id dicitur est q. hoc
p. r. t. s. intelligi. Nōmō: q. r. t. s. aliq. rex h. s. ius regni solum
seu dñij: & tū nō dñi dñum ipi⁹ regni est declarati: q. nō
dum hoies regni sunt ei subiecti: tū g. appēbit pmo eius
regni seu dñum q. hoies regni erūt sibi subiecti. De au-
tē ex se & sua nā est dñs oīz: & xps sm q. de⁹. & ē sm q. hō
habet a deo q. sit dominus oīz. Dan. 7. Vedit ei potesta-
tem: & honozem & regnū. Oportet ergo q. sibi sint oia sub-
iecta: hoc aut nondū est: sed erit in fine. j. Cor. 15. Opor-
tet illud regnare: donec ponat omnes inimicos sub pedē-
bus eius. Et ideo petimus & dicimus. Adueniat regnū tu-
um. Et hoc q. s. t. ad tria. s. vt iusti conuertantur: peccato-
res puniantur: & mors destruat. Nam homines dupliciter
subijciuntur christo: aut voluntarij: aut inuēti. Cum enī
voluntas dei sit ita efficax: q. oporteat penitus illam com-
pleri: & deus velit q. omnia subijciant christo: alterz duo-
rum erit necessariū: vt scilicet aut homo faciat voluntates
dei subijciēdo se mādatis eius: & hoc facient iusti: aut de-
us faciet de omnibus voluntatem suā puniēdo eos: & hoc
faciet peccatoꝝ: & inimicis suis. & h. erit in fine mūdi ps.
Donec ponā inimicos tuos scabellū pedū tuoz. Et ideo
scis est datuz querere: q. adueniat regnū dei: s. z. q. ipi to-
talz subijciant ei: sed p. r. t. s. est horribile: q. nihil aliud
est querere: q. adueniat regnū dei: nisi q. de volūtate dei
subijciant penitus. Amos. 5. Ne desiderātibus die dñi. Sed
& ex hoc destruit mors. Cū enī xps sit vltia: nō pōt in regno
eius eē mors que est vite contrariū d. j. Cor. 15. Nouit-
sime autē inimica destruet mors: & hoc erit in resurrectio-
ne. Phil. 3. Reformabit corpus humilitatis nostre. C. Se-
cūdo regni celoz dicit gloriā paradisi: nec mirum. Nā re-

dar: sicut dicitur de Gen. 3. Et matus est: qz medax est r...
p: eius. Na eua ppter esum fructus no est facta filia deo:
sz dissimilis: qz peccado recessit a deo salutari suo. Unde
z expulsa est de paradiso. Sz hoc inuenit bta virgo z oes
xpiani in fructu vtriusq: qz per xpm iungimur z affimi-
lamur deo. i. Jo. 3. Cu apparuerit similes ei erim' zc. Se-
cudo in fructu suo eua desiderauit delectatione: qz bonus
ad ededu: sed no iuenit: qz statim cognouit se nuda z hu-
buit dolor. Sz in fructu virginis suauitatem. iuuenimus z
salute. Jo. 6. Qui manducat mea carne habet vitam eterna.
Tertio fructus eue erat pulcher aspectu. Sed pulchrior
fructu virginis in que desiderat angeli. pspicere. ps. Spe-
ciosus forma pre filiis homiu. Et hoc est: qz splendor pine
glorie. No ergo potuit iuenire eua in fructu suo qd nec q
libet peccator in peccatis. Et io que desideram' gramus
in fructu virginis. Et aut hic fructus benedict' a deo: qz
sic repleuit eu omnigra qz puenit ad nos exhibedo ei re-
uerentia. Eph. 1. Benedictus deus xpi dñi nri iesu xpi q bñ-
dixit nos in oi bñdictione spuali in xpo. Ab angelis. Apoc.
7. Benedictio z claritas z sapia z gratum actio honor z
virtus z fortitudo deo nro. Ab hoib'. Apis. Hpl. 2. Dis-
lingua psteat. zc. ps. Benedictus qui venit in noie dñi. Sit
ergo z virgo bñdixta. Sed magis bñdix' fructus eius.

Explicit opusculum octauum. vs. expositio salutatiois an-
geli ceterum scilicet Thomaz de agno ordinis predicator.
Rursus eiusdem ad fratrem Joannem excellentem grales
magistrum ordinis predicator de articulis ceti z octo scriptis
ex ope petri de tarantasio. Opus. IX. No. I.

Primo considerandus est qz ratio
cuiuslibet est qua significat nomen ei: sic
cut ratio lapidis est quam significat nomen
eius. Nomina at sunt signa intellectualium
ceptionum. Cuius ratio vniuersalis qz rel signi-
ficata per nomen est conceptio intellectus quas significat
nomen. Nec aut conceptio intellectus est quidem in intel-
lectu sicut in subiecto: in re autem intellectus sicut in repre-
sentato. Nam conceptiones intellectus sunt similitudi-
nes quedam rerum intellectarum. Si autem conceptio intel-
lectus non assimilaretur rei falsa esset conceptio de re
illa: sicut si intelligeret esse lapidem quod non est lapis. Ra-
tio igitur lapidis est quidem in intellectu sicut in subiecto:
in lapide autem sicut in eo quod causat veritatem in con-
ceptione intellectus intelligentis lapidem talem esse. Cuius
igitur intellectus rem aliquam comprehendit vna conce-
ptione perfecte illam rem representat: z sic diuersas con-
ceptiones contingit esse diuersarum rerum. Intellectus au-
tem noster deum comprehendere non potest: nec ipsius in
essentia sua videre in statu vie: sed aliquant ex rebus crea-
tis ipsum cognoscit: diuersa autem perfectiones rerum crea-
tarum puta sapia z voluntas z huiusmodi representant qui-
dem imperfecte diuersas perfectiones. Ex hoc enim q aliqua
creatura est sapiens aliquant accedit ad diuinam similitudi-
nem: similr ex hoc q est potens: z ex hoc q est volens: ita
tamen q qcqd perfectionis seu nobilitatis copetit creatu-
re etia deo copetit: qui est creaturaz causa effectiua equi-
uoca: sz tñ hec diuersa eminentius copetit deo fm simpli-
ces eentia sua. Et sicut intellectus nri ex reb' creatis scientiaz
accipies p diuersas ceptiones assimilaf vni diue eentia
sz imperfecte. Sic igitur bonitas: sapia z potentia z si qd aliud
h' de deo dicim' differit rone pp diuersas ceptiones in-
tellectus nri: sz sunt idē re: qz eentia diuina est vna z eadē
qua intellectus nri diuersis ceptionib' representat: sicut etia
diuerseres representat eentia diuinam diuersis formis. Sic
igitur sane intelligi pot qd primo ponit. Quia ois pfectio est
in deo verissime cuz alia sit sapie alia bonitatis verissime
ro: oportet qz hec in deo differat rone: qz vero mo simpli-
ci in ipo sunt: sunt idē re. Calumiose aut ptra hec obijciat q
ipia diuina sapientie z bonitatis in deo sit z no solu in intelle-
ctu creato. No enim h' intellexit serbes: sz q in deo. i. cuz
de deo dicunt differunt rone. i. fm diuersas ceptiones intel-
lectus nri que vna diuinā eentia representat: sz imperfecte.
Daret. n. laz ex dictis q ratio de qua metio sic est qdem in

intellectu: sicut in subiecto: in essentia aut diuina: sicut in re
presentato. Itē qd scdo obijciat q ratio bonitatis diuine in-
cludit in se sapiaz: qz bonitas diuina est sapia: no valet: qz bo-
nitas diuina est diuina sapia ex h' q est diuina no ex h' q' e boni-
tas neqz ex h' q est sapia e bonitas. Hoc at ptinet ad rone
bonitatis z sapie. i. qd competit bonitati: in qntum est bo-
nitas z sapientie in qntum sapia. Cui p' qz etiā tertiu no va-
let. Non enim ptinet ad rone bonitatis z sapientie q hnic
vel illi puenit in qntum est diuina: sz qd competit bonitati
in qntum est bonitas z sapientie in qntum est sapientia vt di-
ctum est.

Questio. II.
Et pmissis etiā p' q' sanū intellectū hie po-
test qd scdo ponit. i. ratio q differunt diuina
attributa p'z fundat sup rez: p'z sup intel-
lectū. Opz tamē q' al' z aliter fundat sup
vtrūq: Na rones qbus attributa differunt
fundantur in intellectu nro: qz sunt in eo: sic in
subiecto. Fundat aut sup rez: qz sunt similitudines qdaz repre-
sentates eentia diuina suo mo. Sic. n. dno lapidis fundari
sup rez in qntum ceptio intellectus repñtat lapidē. Qd aut
in p'ariū obijciat. i. id qd oino vniū esse non est diuersitas
fundamentum: patet esse falsū ex pmissis. Nam eadē
diuina essentia a diuersis repñtat z in intellectu z in natu-
ra. Sic autem intellexit scribens rones diuersorum attri-
butorum fundari super eentia diuinā: sicut sup repñtatuz
per diuersas conceptiones intellectus nostri: quas nomi-
na diuersa significant.

Questio. III.
Et scilicet etiā patet hoc qd tertio ponit sanum
habere intellectum. i. diuersitas rone potētie:
sapie z bonitatis fundatur in intellectu: sicut in
subiecto in deo: sicut in obiecto qd pstat caz z
fulcimentū sue veritati. Cuius intelligatur qd pre-
stat fulcimentū veritati in qntum repñtat per vna quāqz coe-
ptione intellect' nri itelligetis h' attributa: no aut qntuz ad
hoc q ipia diuersitas attributoz repñtat: aliqua diuersitas
ē in deo vt in p'ariū obijciat. Nec enim diuersitas ceptionū
seu roneū no puenit ex diuersitate dei: sz ex defectu intel-
lectus nri qui rem vnam perfecte non pot intelligere ni-
si per multa: qui intelligit attributa fm q perfectio inue-
nitur in rebus creatis.

Questio. IIII.
Quod vero quarto ponit. In deo non est infi-
nitas extēsiua: sz itēsiua. No sic ē i scripto.
Ibi enim sic scriptū est. Qd obijciat de infi-
nita emanatioe. Rñ. Infinitas extēsiua
imperfectiois est cū recedat ab vnitāte. In-
finitas autē itēsiua pfectiois est cū acce-
dat ad vnitātes. Prima ergo deo non co-
uenit: sed secunda. Patet enim q loquit de infinitate ema-
nationis. Emanatio autem extēsiua habere pot fm nu-
merum saltem in creaturis: sz deus habere non possit ex-
tēsiua fm qntitatem dimēsiua. Intēsiua autē dī infini-
tas emanationis: z si non proprie: eo tamen mo loquendi
quo dī deus intēsus in bonitate: qz est summus bonus.
Emanatio autē diuina non est extēsiua infinita: qz non est infi-
nus numerus psonaz emanantium: sz emanatio diuina sit
eterna vt obijciens proponit.

Questio. V.
Quod vero quinto ponit. In deo pducere vo-
nas non est de rone pfectionis: sz in creaturis eēt.
Simplr itellm falsum est nisi addatur qd non est
de rone perfectionis absolute vel ad se dicte. z
hoc videtur ipse intelligere per ea que subdit: licet non be-
ne exprimat. Subdit enim qz dicit q non est ad aliqd si pro-
ducere psonā in creaturā.

Questio. VI.
Quod vero sexto ponit. Relatio in diuinis
comparata ad eentiaz rō est: comparata
ad obiectū cuius est sic res qdā est. Sic in-
telligit: qz relatio comparata ad essentia dis-
fert solum rone ab ea: ab opposita aut rela-
tione differt realiter: vnde postea subdit.
Ipsa enim relatio. i. per comparationes ad essentia idem est
q ipia res: sed differt rone. no autē intelligitur q relatio sit
solū ratio cui non respondeat res aliqua: vt obijciens ca-
lumniatur.

Quod vero septimo ponit: lux est alitas agē-
tis vli. i. celi. Intelligitur vli in genere na-
turalium agentium z non simplr vt obijci-
ens intellexit. Lux etiam z si sit in aere: est ta-
men in eo a corpore celestis: sicut calor in aq
ab igne: sicut igitur calor est propria qualitas ignis: licet
sit in alijs corporibus ab igne: ita lux potest dici propria
qualitas celi: licet sit in alijs corporibus cāta a celo.

Questio. VIII.
Quod vero octauo ponit: qz in hoc nomine
deus tam res qz modus significandi idē est
cum persona: ideo pot hoc nomen deus sup-
ponere p psona. No sic intelligit qz modus
significandi sit idē cū psona vt obijciens intellexit: sz qz mod' si-
gnificandi in h' hoie de' ē idē cū mo significandi psonē qntū
ad hoc qz vtrūqz signat in p'creto.

Questio. IX.
Quod vero. 9. dicitur generatio diuina si termi-
nat ad relationes: sz ad hypostasiz q est subie-
cta. vtz est si itelligat de suba put significat
suppositū: no atit si itelligat de suba q ē essen-
tia vel natura. Nec valet qd obijciat in p'rium
relatio in diuinis est hypostasis: ergo si terminatur ad hy-
postasiz terminatur ad relationem: sicut valet essentia diui-
na est hypostasis: ergo generatio diuina terminatur ad eē-
tiam. Sicut enim essentia diuina non generatur ita nec filia-
tio: sed filius.

Questio. X.
Quod vero. 10. ponitur: quāuis hec cōcedat
sub aliq iproprietate natura de naturali: lux
de luce: suba de suba: deus de deo: no tamē
cōmuniter pcedit hec: essentia de essentia.
Male dictū est quātū ad qd dicit qz deus de
deo improprie dicitur. Est enim hec p'ria. deus de deo:
sicut z hec: deus genuit dei: vt obijciens dicit: z vt ipmet
in quarta distinctione determinat. Cuius arbitror ex errore
scriptoris.

Questio. XI.
Quod vero vndecimo ponit: z si eadē sit nā
in p'ie z filio z spū scō: no tamē eodē mo se ha-
bens. Dubiū sensus h'z. Si. n. itelligat modū
essentialem exp'ie falsum est. Puta si diceret
qz melius aut perfectius essentia sit in vno qz
in alio. si autē itelligat modum relationum fm q Hugo
de scō Clcto. in lib. de trinitate cuiuslibet persone attribuit
quēdā essendi modū: sic vtz est qd dicit. Quia licet essen-
tia no referatur vt sit generas vel genita: sicut obijciens di-
cit: est tñ essentia p generationē accepta vel cōicata. Essen-
tia igitur diuina est in patre vt no accepta ab alio: in filio
vt accepta per generationem: in spiritu sancto vt accepta
per p'cessiones.

Questio. XII.
Quod vero duodecimo ponit pductio a natu-
ra z a volūate pot itelligi tripliciter: a nā so-
luz: aut a volūate solū: aut a nā z volūate si-
mul. Primo mo pcedit fil'. Secdo mo crea-
tura. Tertio modo pcedit spū scūs. Quātuz ad id qd obij-
ciens ptra opponit no magna difficultates h'z. Sic. n. pot
dici filius a nā. z spū scūs a nā z volūate. pcedere: sicut dī
filius esse nā de nā: sapia de sapiā: sz p' z filius sint vna nā
z vna sapiētia: sz magis videt esse calumiosa ista distinctio
ex qua videt relinq spū scūs qsi medio mo se habēs inter
filiū z creaturā. Sicut igitur deus p' filius no volūate: sed
nā pduxit: ita de spū sancto sentiedū est. Qd enim deus p-
ducit volūate creatura est: vt Hylarius pbat in libro de
synodis: dī tñ q spū scūs pcedit p modū voluntatis: qz p-
cedit vt amor: sicut z filius pcedit p modū intellectus ignā-
tū pcedit vt vbi: sicut tñ vbi pcedit nāliter a deo dicitē:
ita z amor filiter a deo amāte.

Questio. XIII.
Quod at tertio decimo ponit: generare non est
act' nāe vt cōis est: sz vt iuncta cū p'rietate
suppositi generat. Quātū ad id qd obijciens
tāgit no multū videt calumabile: qz iunctio
pot referri ad intellectū vel locutionē nostrā.
vtputa cū dicim' eentia z pinitas sūt i p'ie. No at ad com-
positionē rel sz maqz posset calumniari ex h' qz dī gñatio eē
act' nāe i p'ie si itelligeret eē act' nāe vt gñatio. Sz enim

intelligi esse actus nature vt quo generatus generat. Na-
tura enim non generat: sed pater naturaliter generat fi-
lium.

Questio. XIII.
Quod vero qrtodecimo ponit. potētie enī ex
parte operationū. i. creatiois z generatiois q
diuersa sunt: z h'z qz p' z a poster' se hñt: ha-
bēt distinctioes: sanū h'z itellecū. Quātū. n.
potētia creādi z generādi sit diuina essentia vt
obijciens tāgit: tamē ipozat respectū que no ipozat essen-
tia z quātū ad hñc respectū distinguuntur potētia: h'z no dī-
stinguat essentia. Sicut etiam h' creatio actio sit deus z di-
uina essentia: tamē cōnotat effectū fm que distinguit crea-
tio a gñatione: no aut fm ipsam essentiam actionis prout
est ipsa diuina essentia.

Questio. XV.
Quod autē decimo qnto ponitur: sicut eternū
p'ri' ē tēporali: ita aliqd eternū p'ri' est h'z ordi-
nez ad tēporale. Unde potētie ordinato ad
actū eternū generādi p'ior est ordine ei' ad
actū tēporale creādi. No habet calumniā:
quia act' creādi dicitur tēporalis quantum ad effectum
cōnotatū ratione cui' no concedit qz de' ab eterno creet:
licet actio ei' sit eterna que diuina essentia. Eternū ē licet
no habeat ordinē ad aliqd tēporale vt ad finē: habet tamē
ordinem ad aliquid tēporale vt principium ad effe-
ctum. Deus enim qui est eternus est principium z finis
omnis creature.

Questio. XVI.
Quod vero sextodecimo ponit eē pot dupli' ac-
cipi: simplr z absolute: z sic no est deo p'riū:
vel cū p'ctioe. i. nullo addito: z sic est deo pro-
puz. Calumiat obijciens: no itelligē qd dī. No
enī hic accipit absolute h'z qz absolute dī qd
no depēdet ab alio: sed absolute. i. vlt. Sicut qd dī cū p'ctio-
one. i. nullo addito: no bñ itelligit. Intellexit enī scribēs
qz esse cui nihil addit: sz est eē purū subsistēs est p'puz deo.
no aut itelligit qz esse put sine additioe pponitur sit p'puz
vno deo.

Questio. XVII.
Quod vero decimo septimo ponit. vīrates rez
opate ad subm diuersē sunt: sz h'z qz compar-
tur ad itellm diuinū vna eōiuz veritas. Cle-
ristimū ē tñ illa vna veritas non est vītas crea-
ta: vt obijciens itelligit: sz vītas icreata.
Questio. XVIII.
Quod vero. 18. ponit rō creādi: vt ē in creaturā ē
invariabilis: z dī eterna a carentia variatiois.
No recte ipugnat obijciens. Sz enī ois creatu-
ra dī no esse in esse pducta sit: z p' tāto sit aliq
mō variabilis: tñ z diffōnes: z p'pōnes aliq
dicunt inuariabiles pp necessariū ordinē vni' termini ad
aliū: sicut fortes variabilis est. z sicut cursus ei' z mot' z tñ
h' est inuariabile: si currit mouet. hec tñ inuariabilitas no fa-
cit p'pōne eterna: nisi fm qz est in intellectu eterno. i. diuino.

Questio. XIX.
Quod autē decimo nono ponit decima cōposi-
tio est ex corpore etherogeneo z aīa vegetabi-
li: vndecima ex corpore h'z z aīa vegetabili z
sensibili vt aīa. duodecima ex h'z z aīa rōna-
li. Improprie dicitur ē vt obijciens tāgit: qz dat intelligere p
copulā qz aīa rōnalis sit aliud a vegetabili z sensibili: sed
credo qz retulit copulā ad rōnale tñ: no ad subaz aīe. Cui
melius staret si diceret ex h'z z rōnali: sicut dixit supra ex
aīa vegetabili z sensibili.

Questio. XX.
Quod vero vigesimo ponit. essentia diuina no
est ab alio in se: sz in psona filij. Duplice h'z i-
tellectū. Si. n. itelligat: qz essentia diuina i-
stā exis sit ab alio. falsū est sicut obijciens im-
pugnat. Si vero itelligat qz essentia diuina ē
in filio ab alio. i. a patre: verū est. A patre enim est qz essen-
tia diuina sit in filio.

Questio. XXI.
Quod autē vigesimo pmo ponit. essentia est fm
cipiū actūū notionalū purē iuncta cū p'p-
tatib' psonalib'. No h'z calumia ex hoc qz dī-
cit essentia eē iuncta p'p'ratib' eo mo qz sūp
expositū est. No ē aut calumia magis videt ex
hoc qd dī eentia ē pncipiū actūū notionalū. Est. n. falsū

hoc accipe qd filii sit spes pns: ex h qd hylari dicit. Spe- ctes e in imagle. Aug. aut spem iterpraf pulchritudinez: h hylari no dicat qd filii sit spes pns: pot in hoc mo in- telligi spes vel pulchritudo pns: sicut dicit splendor pns.

Questio LVIII.

Clod vo. 58. ponit aliqd pt significari termi- nus actiois dupli fm rez: aliqd hz rone. Pa- mo mo termin spiradi amoz respectu pns est filius. Scdo mo p respectu filius. Ni- mis obscure dicitur est. Idic in videt esse sensus. qz. n. ter- minus actiois pncipali distinguit ab agete vbi est realis distinctio: terminu actiois ab agete dicit ee terminu hz rem. z sic e realis distinctio iter patre z filiu. Ubi aut no e realis distinctio dicit esse terminu hz rone: sic in pie cu diligit se ipsuz distinguit amas z amatu rone tm. No aut ex h seg- tur qd p alter diligit se aliter filiu: vt obijciens tangit: sed sequit qd se diligit: vt eundem. z filium vt alium.

Questio LIX.

Clod vo 59. ponit. loquedo de amoz eentia li sps. f. se diligit seipso: loquendi de amoz notionali no credo falsuz ee: qz cuz amoz no- tionali. nihil aliud sit qd sps. f. sicut hec e ve- ra. sps. f. se diligit seipso: hec e va. sps. f. diligit se amoz notionali: nisi forte dicat qd diligere no- tionalr sumptu e spirare amoz: z sic diligere nullo mo co- uenit spirau sancto.

Questio LX.

Clod vero 60. ponitur. hz sps sancto no dili- gat se vel alteraz personaz notionaliter seipso: tamen diligit creaturaz z personaliter z eenti- aliter seipso: credo simpliciter esse falsum fm- predicta.

Questio LXI.

Clod vo 61. ponit. cu di oia in vbo die p: no- vocat vbu dicendi pncipiuz: hz terminu. Intelli- gendu est ex pte dicendi. sic. n. vbu est pncipi- um pu qd dicat: hz di a pte vt pncipiuz alioz que dicunt per hoc verbum: z sic cessat ois obiectio.

Questio LXII.

Clod vo 62. ponit. filii respectu alicui acti- patenti no potest esse pncipiuz sed terminu: eundem habet intellectuz. Et si enim sit pncipi- um spirandi z creandi: non tamen est pncipiuz quo pater spirat vel creat.

Questio LXIII.

Clod vo 63. di. no pt dici eternitas d etermi- tate. male dicitu e qd ad duo. pno: qz ea ro- ne pot dici eternitas d eternitate: sic sapia d sa- pietas: vel na de na. Scdo: qz eternitas no re- pugnat roni originis. qz z filii z spiriti sancti sunt eterni.

Questio LXIV.

Clod vero 64. ponit. persona non distigui- tur seipso: sed sua proprietate falsum est. Na- persona seipso z proprietatibus distinguitur.

Questio LXV.

Clod vero 65. ponit. solus xps hz pfectionez cognitionis in genere creature. Teruz est hz aliqne modum perfectionis. vnde no obstat qd beatoz cognitio est perfecta. Nam multi- plex e modus pfectionis.

Clod vero 68. ponit. vel fm aliud. In istanti eode fm rez est angelus in vtroq termino: tm multiplicatio hz ronez. hoc simplr falsuz est: hz hoc dicit no asseredo: hz opione recitado.

Questio LXIX.

Clod vo 69. ponit. scia deo q est p spem alie na non assilatio cu rebuz scitis: sed scia per spem. ppriaz: obscure dicitu est z male ab obij- ciente intellectu. No. n. loquit de spe q deus scies sit: sed de spe qua scitu scit. Que. n. habet formā sciu tur p ppriaz formas: sicut hō scit ex hoc qd cogitit huma- nitas ei. que vo no habet formā sicut puatio es cognoscū tur per opposita. Cognoscere. n. cecitate e cognoscere de- sectu visus.

Questio LXX.

Clod vo 70. ponit. malu scit a deo per spem aliena: no p ppriaz: vñ qd p accis: no p se. qd liter intelligedu sit p3 ex imediate pcedenti: tm qd dicit p accis: no p se: no vsque qz be- ne dicit. No. n. cecitas p accides cognoscit: cu cognoscit esse puatio visus.

Questio LXXI.

Clod vero 71. ponit. est actio dei interior z ex- terior. exterior cessat cessante obto. Si intelli- gat qd deo agat aliqua actioe exterior q non sit hia eentia: oino falsuz e. Si vo actio dei vi- catur exterior: no rone sui pns: sed ratione obiecti sic su- stineri potest.

Questio LXXII.

Clod vo 72. ponit. creat obz sui ponit i tpe z lo acti e tpalis. z subiacet legib: tpalib: z pot no ee anteqz sit: no e bn dcm de actioe: hz de obto tm.

Questio LXXIII.

Clod vo 73. ponit. quedā dicunt subiacere diuine puidentie vt facta: quedā vt fieda: ma- la vt tā facta: bona vt fieda. obscure dicitu e: z hūc hz sensuz. qz p diuinā puidentā ordinat vt bona fiat: no aut vt mala fiat: sed iam facta ordinant ad aliqd bonū fm eterna dei puidentā. vnde cessat obiectio obijciens.

Questio LXXIV.

Clod vo 74. ponit. pdestinatio e ca salutis p- ma: liberi arbitrii. prima. effecto vo magis sequit pditione cae. prime qd pme: vt p3 i ge- neratioe inferior ex motu necessario supio- rum: qd ad aliqd vez e. f. qd ad ptingētia z necessitate qz si causa pma e necessaria: z cōtingēs. sequit effecto cō- tingēs: sed no debuit pponi cōter: qd vero obijciēs calū- niatur qd deus est magis causa pma qd liberi arbitriuz: oino frivolu est. Et eni deus causa pma fm efficaciam actionis: z no fm ordinē enumerationis causarum.

Questio LXXV.

Clod vero 75. ponit. deo mera voluntate. dat qz rōnabilib: vñ vñuro: z hō dat male vsuro. falsum est: si vñ itelligat: vt sit sensus qd nū qd dat male vsuro. Si vo pncipaliter itelliga- tur: vt. f. quādoqz det male vsuro: z qz no det: veruz est.

Questio LXXVI.

Clod vo 76. ponit. diuina potētia ab actu ex- teriori nullā recipit multiplicitate: hz ab actu interiori pot recipit multiplicitate aliqz. No. ut. n. differit acti notionales z eentiales ite- riores: sic differit potētia actui notionali z essentiali. pma- cta: diminute exceptū est. No. ponit. n. pmo: qd diuina po- tentia vna tm est si in sua radice consideret que est diuina essentia. Si autē pderet diuina potētia put cōiūcta acti- bus interiorib: essentialib: z notionalib: sic hz differētiāz fm modū quo dō differre in deo absolutū z relatiū vel es- sentiale: vel notionale. potētia. n. generādi ratione acti est notionalis. potētia intelligendi essentialis: hz potētia crea- di z gubernandi: vel quicūqz alius effecto adumgat est es- sentialis: z sic ex pcedētib: z sequētib: p3 intētiōe scriben- tis absqz calūnia esse.

Questio LXXVII.

Clod vero. 77. ponit. quāntas virtutis no est idē qd qdntas potētie: hz vlioz: qd qdntas vtu- tis attendit siue in essēdo. siue in operādo: siue in durādo: qdntas vo potētie i operādo

tm: bene diceretur si adderetur qdntas potētie actiue ali- as diminute dictum est. Questio. LXXVIII.

Clod vo 68. ponit. infinitas potētie. tota attē- dit penes respectū ad potētia. infinitas au- tez essentia no solū attendit penes ee hoc: z no illud: sed penes ee in hoc z in altero quolibz ente. z etiā in infinitis si essent infinita: vt ma- le: vel defectiue dicit. si eniz diceret sic. infinitas potētie in qdntuz est potētia tota attendit penes respectū ad potē- tia: possit sustineri: qz potētia in qdntuz potētia ipoztat re- spectū ad potētia: qd aut dicit de infinitate: eentia non bene explanat. No eni infinitas diuine essentia est ex hoc qd deus potest esse in infinitis: sed per se infinita est.

Questio LXXIX.

Clod vero 79. ponit. deus vere est qd qd sibi est: intelligit de his que sibi est simplr: vt bo- nus: sapiēs: z no de his que sibi est hz moduz intelligēdi vt finit coprehēsbilis. Adde- dum est fm quedāz modū intelligēdi. D. eniz dicit. deus esse sibi finitus: vel coprehēsbilis: no eodez modo dicitur sicut res alie dicunt finite z coprehēsbiles: sed quodam speciali modo: vt intelligat magis negatiue dicituz qz affir- matiue. Dicit. n. sibi coprehēsbilis: qz suuz itellctū no ex- cedit: finitus vo: qz non est sibi ignotus: vel imptrāsbilis fm intellectum: sed bonus z sapiēs dicitur affirmatiue.

Questio LXXX.

Clod vero 80. ponit. ille actus. f. gñatio de di- sūba: z iō est ei eentia eē infinita: hz pductio creaturaz no est ex nihilo. z ideo est illi eē- tiale esse finitū: obscure dicitu e: qd dicit pdu- ctionez creaturaz ee ex nihilo: z no sic est itelligendum qd ipa actio pductiois sit ex nihilo. f. pductio: eo mo loque- di: quo diceretur qd opatio cultelli est ex ferro. silt qd dicit pductionē creaturaz ee aliqd finituz: itelligit ex parte p- ducti: z no ex parte actionis. Deus. n. actione infinita p- ducit effectum finitum.

Questio LXXXI.

Clod vero. 81. ponit. no est site de oipotētia: z de ois scia: qz posse ptinet ad actioez. scire ad receptioez: in creatura vo no pt ee pō actiua infinita: hz passiuā qd pot reduci in actū: fm qd vñ agēt i finituz: obscure z defectiue dictum est. Na posse ptinet z actioez z ad receptioez: addenduz igr fuit qd posse pōe actiue ad actionez. Itē no ee scire per- tinet ad receptionem: sed scire itellā possibilis humani- scire at itellā dmi no e pceptioez: qd vo di qd i creatura pot ee pō passiuā infinita: no hz calūniā: vt. n. supra iam dcm est pō ipoztat respctm ad posse. vñ pō passiuā creature di infinita: fm qd infinita hz hz: sicut pō mae pme se hz ad infinitas formas: z figuraz: z pntiū est diuisibile in in- finitum: z silt itellā polis se hz ad infinitas spēs itelligibi- les: nec pp hz sequit qd aliqd creatuz sit infinitū simplr: sed infinitū in pō tm. Nec aut pō passiuā infinita in reb: nālib: no reducit in actum tota sit. f. succēssiuē: hz pō passiuā ale xpi ad itelligēduz reducit tota in actum: qz scit oia scibilia ad q itellā hūan: est in pō nāli q sit i finitū: z hz ex vñ o- ne vbi qd est agēs i finitū.

Questio LXXXII.

Clod vero. 82. ponit. qd aliqz non possit qd qd aliqz potuit: pot ee dupli: aut qz non hz oēs pōs qd aliqz hūit: aut qz scit est ipose qd ali- qñ fuit pole: hz scdo mo deo non pot quicqd potuit: qz no e posse deo qd qd fuit pole: qd. n. actu pns est: aut pteritū p dū rōnez possibilis: hz oino calū- niām no hz. No eni deo pot ficere id qd est pns silt cū e no ee: aut id qd pteritū est no esse pteritū. Et magna autem ignorātia calūniātis pcedit qd hz hoc obijci: qz deo pot id qd in nihilū cedit idēz nūero facere: z qd eadē caro nūero resurgat qzuis aliqd ei in nihilū cesserit: qz vt hoc ei si- ne qōne pcedat no pp hz sequit qd id qd est pteritū no sit pteritū. Quāuis eni deo faceret id qd in nihilū cedit itez ee: no tm faceret qd in nihilū no cessit. Qd. I. XXXIII.

Questio LXXXIII.

Clod. 83. ponit. qdntas pmo malu non pcesse- rit merituz de p dligno: pcesse sit tm de congruo .f. no puerit ad suū creatozemō bn dicitu est.

Nam pimum. malum est prima culpa: prima autem cul- pa non est pena: vnde nullum meritum hz. Si autēz intel- ligit de primo malo pene. sic opz qd pcesse sit ipsum me- ritum de condigno. Questio. LXXXIII.

Questio LXXXIV.

Clod vo. 84. ponit. mala ee futura in tpe- fuit vez ab eterno p accis: no p se. f. p spēs sui oppsit: qd e bō fieri: no ppe dicitu e. Na hz malu cognoscat p aliud: hz tm no e ei p accis: hz p se vt sup dcm est. Et hz bono eterno no opponat malu ppe loquedo: tm bonū creati cui opponit malu fuit itellm ab eterno: z sic malu fieri potuit p spēs sui oppsiti ab eterno itellcti: nec sequit plura ee ab eterno: vt obijciēs dicit: sed sequit plu- ra esse intellecta ab eterno. Omnia enim temporalia sunt intellecta ab eterno.

Questio LXXXV.

Clod vo. 85. ponit. hz mala futura ee sit verū ab eterno vitate eterna: tm fuit vitas eter- na: qz no e vez p se: hz per accis: male dī- de. n. vez z ab etno in qdntū e vez e vitas etna: hz res cui copetit ee scitā ee ab etno n sit etna: vt dina vitas. Qd. LXXXVI.

Questio LXXXVI.

Clod vo. 86. ponit. in oētēz iterrici no est fm se malu: hz falsum e: si itelligat iterrici ab hoie put vba sonant: hz iterrici a deo: qui occidit z viuere facit oēs qui viuunt z mouētur tam in oētēz: qz no cētēz: iustuz est: nisi forte dicat qd in oētēz no occidit a deo: quia mors est pena pec- cati originalis: sicut obijciēs tāgit: vñ nulla instātia est de parulis sō domozum.

Questio LXXXVII.

Clod vo. 87. ponit. ad pformitate volūtāt di- uine i actu no tenet qd nisi hita charitate: fal- sum est: quia quilibet tenetur habere rectuz cor: quod non potest esse: nisi deo conforme. Qdones. LXXXVIII. LXXXIX.

Questio LXXXVIII.

Clod vo. 88. ponit. qd actu cogitat articulo te- net credere: z qd. 89. pōit qd actu cogitat diuī nā bonitate tenet diligere: falsum est vñ itelli- gat. No. n. peccat qd qz cogitās articulos fī- dei no mouet actu fidei: z qd qz cogitās dei bonitate no mouet actu charitatis: qz aliqñ speculatiue tm pot aliqz pderare: vt i disputatiōib: accidit: z tm no moue- tur aliqz actu volūtāt ad id qd speculat. Qd. XC.

Questio LXXXIX.

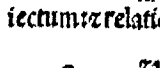
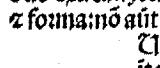
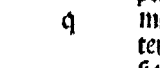
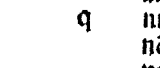
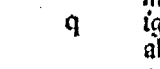
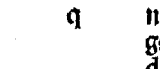
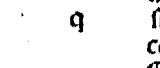
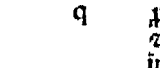
Clod vero. 90. ponit. voluntatez nām cofoz- mare voluntati diue no tenemur in eo quod ignotū e vñ: vez eū in his qd ignorare possim: absqz peccato: vnde cessat calūniā obijci- entis. Qd. XCI.

Questio XC.

Clod vo. 91. pōit. modus pductiois alicui ex aliq triplex est: de sua nā aut de aliena: aut d nulla ipoze di qz pductio alic: de nulla nā no e pductio alic: de aliq: nisi aliqd accipiat valde cōter hz qd et nihil dicitur aliqd: z non ens di ens: vt p hz dicit. Questio. XCII.

Questio XCIII.

Clod vo. 92. pōit. mutatio accipit stricte z p- pte qd hz duo extrema a qz vno tēdit in altez manete eode subo: z sic accipit mutatio nāli- ter. bñ dcm e: si p extrema itelligat terminos: z si p hz qd dīc nāliter itelligat. i. in scia natura- li. Hoc. n. qd hz di: cōe est tā mutatiōi nāli qz violēte: nec e instātia quā ponit obijciēs qd i gñatioe z corruptioe no sit duo extrā: hz termini gñatiois: z corruptiois sunt hūatio z forma: no aut due forme. Questio. XCIII.

nis: z fieri naturale est ex subo: creatio autem alio modo dicitur fieri z passio.

Q.uestio. XCV.
 Clod vero. 95. ponit: creatio passio in creatura est: z est accidens ei: z posterius ea naturaliter: rem: vey est qd creatio fm rez nihil ponit in creatio: nisi relationes tm a quo hz esse qd est qd daz accidens: z hec qd erelo qd ad aliud ee quod hz in subo accidens quoddam est z posterius subo: sed in quatuor est terminus actiois diuine creatis hz quamdam rationem proprietatis.

Q.uestio. XCVI.
 Clod vero. 96. ponit: p gitationes no possent fieri qd hnt ante se simile lue spem: no est veru i qualibet gitatione: sed solum in generatione vniuoca.

Q.uestio. XCVII.
 Clod vero. 97. ponitur: opinio ad dnoy fuit qd mudus no eet etern: no satis reuerenter dicitur: nisi forte dicat per comparationes ad opiniones alioy: vt si diceretur opinio Aristotellis talis fuit: sed opinio ad dnoy talis ad designandum excellentiam huius super alios.

Q.uestio. XCVIII.
 Clod vo. 98. ponit: sol qd e agēs iproporionatus efficit coez in iferionib: facit: no est veru si simplr accipiat. sed solū fm nosificut dicitur qd terra p compatione ad pmū celū obtinet locū pūcti: z no hz pporionē ad ipm. s. fm aspectum nrm.

Q.uestio. XCIX.
 Clod vo. 99. ponit: creatura psequē bonitatez creatoris: no in se ipa: sed in pncipatua silitu dine: vey est. Logē eni d creatura qd ad esse: se no qd tum ad opationē qd creatura ronalis fruit ipo deo: z sic cessat obiecto. **Q.uestio. C.**
 Clod vo. 100. ponit: res dicitur creatura i pntē tps qd mēsurat pmi mobilis motū no sic in mēsurate creatione: s; sic in adiacēte: vey est si itelligat: sic in adiacēte. i. sil exite: non aut si itelligatur sicut in adiacēte. id est inherente accidentaliter.

Q.uestio. CI.
 Clod vo. 101. ponit: infinitus actu nihil pter deū ee pōt: sed infiniti actu p aliqua p ditione infinitatis pōt ee. Illud aut infiniti actu ē hz qd z no simplr: qz a pte post: no a pte an. h dicitur est: qz si hz successione: tūc no est totū i actu: si no hz successione: nōc no est infinitum: s; quoddam simplr indefecibile.

Q.uestio. CII.
 Clod vo. 102. pōt in euo hz se no ē fuisse neqz futurū ee: vey est: s; euū no mēsurat opationes angelū qd sūt successiue: s; solū ee ipi: qd ē vni forme: z sic cessat obiecto de deo qd no nouit fuisse: nec futurū ee: neqz hz esse: neqz fm opationem: z de affirmatione: vel culpa angelū que pertinet ad operationes.

Q.uestio. CIII.
 Clod vo. 103. ponit: nihil ens vni pōt ee i diuersis: s; aliqd vni ens i pōt pōt: sic itelligēdū est. Nihil ens actu creatū pōt ee i diuersis natural: no. n. h est falsa. Lec no pōt vidē. licet de miraculose possit ee dare vifuz: z sic cessant obiectioes. Ad aut pma vna exis in se p dnerata no p vnitatē forme: s; p carētiā ois forme est in pō ac hoc qd sit in diuersis: licet fm qd est in diuersis non sit vna. s; multiplex.

Q.uestio. CIII.
 Clod vo. 104. ponit: mā fm eētiam vna est multiplicata in singlis: ipropue dcm est. H dno pue aut diceret mā hz eētiam: vna est multiplicata in singlis vlmagis i singla. **Q.uestio. CV.**
 Clod vo. 105. ponit: infiniti simplex pōt agere multa: finiti simplex no nisi vni. vey est si bene itelligat: vt. s. accipiat vni in gūe vel specie fm qd exigit virtus simplex: vt si diceret qd auditus non potest cognoscere: nisi vnum scilicet sonum.

Q.uestio. CVI.
 Clod vo. 106. ponit: qd i creatioe aie noua mā fm ee creēt tū p eētiam mae pēriti vniē z pūcti: sicut pūctus pūcto: nec bene: nec in

telligibiliter dicitur.

Q.uestio. CVII.
 Clod vo. 107. ponit: duplex ē pō: qdā d d rēmi nata qd agit p modū nāe: qdā ideterminata: qd agit p modū volūtatis: penes pmi accipit triplex pō imaginis: penes 2^m libertas arbitrii no bñ dcm est: qz qd ad libez arbitriū pntēt ee ad volūtatez pntēt qd est ps imaginis.

Q.uestio. CVIII.
 Clod vero. 108. ponitur: anime indiuiduant per indiuiduationem z materias corporum: qzuis ab eis separatis retineant indiuiduatio nem: sicut cera in impressione sigilli: potest z bñ z male itelligi. Si enim itelligat qd anime indiuiduantur per corpora: quasi corpora sint causa totalis indiuiduationis anime: falsum est. Si vero itelligatur esse aliquo qualiter corpora cā indiuiduationis anime: verum est. Cū quod qd eni fm qd hz esse: hz vnitatem z indiuiduationem: sicut igitur corpus no est tota cā aie: sed aia fm suam rationem aliquo ordinem ad corpus hz cum de ratione anime sit qd sit vniuersalis corpori: ita non est tota causa indiuiduationis hz aie: s; de rōne hz aie est qd sit vniuersalis huic corpi: z hec remāct in aia ee corpe destructo.

Q.uestio. CIX.
 Clod vo. 109. ponitur: magister Thome agnatis ad fratres Joannes vercellenses gūstaz magis in totius ordinis predicatorum de articulis centū z octo: sumptis ex opere Petro de itarantasio.

Responso eiusdem ad eundem magistrum Jo. de vercellis de articulis. 42.

Opusculum X.

Reuerendo in xpo pti

anni magis ordis fratru p dicatoru frater Thomas d aquino cū d bta reuerētia se ipz ad obediētiā promittit. Maternitatis vestre lras feria qzta an pascha recepi dū missaruz solēna agerentur multos articulos interclusa cedula continentes: quibus singulis mihi respondendum mandabatis: responso nis forma taxata: an. s. sancti sint illi: sententia: vel opinio nis quam continet articulus. Et si sancti sint vel non illius sententia: vel opinionis quam articulus continet: an ego illi: opinionis vltinie. Et si non sim: an tollerabili dicit possit. Quibus articulis statim sequenti die fm formam a vobis traditam: pretermisiss alijs occupationibus hz qd mihi occupat respondere curam. Fuisse tamen mihi facilis rēdere: si vobis scribere placuisset rationes quibus dci articuli: vel asseruntur vel impugnantur. Sic. n. potuisset magis ad intentionem dubitatum rēdere. Nihilominus tamē qd tum pēpe potui in singulis ad id qd dubitationem fac rēdere curam: hoc tū in principio prestans qd plures horuz articuloz ad fidei doctrinam no pntent: sed magis ad phoz dogmata. Adultum aut nocēt talia que ad pietatis doctrinam no spectāt vt asserere vel negare quasi pntentia ad facta doctrinā. Dicit. n. Aug. in. 5. p. 1. Cum audio xpianuz aliqz ista. s. qd pbi de celo aut stellis z de solis z lune motib: dixerunt nesciētes z aliud p alio sentientem patienter intueoz opinātes hoim: nec illi obesse video cū de te dñe creator omniuz nrm non credat indigna si forte situs z habitus creature corporalis ignoret. Obest autem si hec ad ipam pietatis doctrinam pntere arbitret: z pntentia: affirmare audeat qd ignoret. Quod autem obit manifestat Aug. in pmo sup Ben. ad lram. Turpe est inquit m mis z pnciosum ac maxime cauendum vt xpianū de his rebus quasi fm xpianas lras loquētem ita delirare qd libet infidelis audiat: vt quemadmodū dī toto celo errare pspiciens rsum tenere vix possit. Et non tam molestum est qd errās homo videatur: sed qd auctores nostri ab eis qui sōris sunt talia sensisse creduntur: z cum magno eoz exitio de quoz salute satagimus tā qz in docti reprehendunt atqz respuuntur. Unde mihi vī tutius esse vt hz que pbi cōmunes senserūt: z nre fidei nō repugnāt: neqz sic esse asserēda vt dogmata fidei: s; aliqd sub noie phoz itroducant: neqz sic ee negāda tan qz fidei pntia: me sapiētib: hz mundi pntē dī doctrinā fidei occasio prebeat.

Articulus. I.

Reuerendo in xpo pti

anni magis ordis fratru p dicatoru frater Thomas d aquino cū d bta reuerētia se ipz ad obediētiā promittit. Maternitatis vestre lras feria qzta an pascha recepi dū missaruz solēna agerentur multos articulos interclusa cedula continentes: quibus singulis mihi respondendum mandabatis: responso nis forma taxata: an. s. sancti sint illi: sententia: vel opinio nis quam continet articulus. Et si sancti sint vel non illius sententia: vel opinionis quam articulus continet: an ego illi: opinionis vltinie. Et si non sim: an tollerabili dicit possit. Quibus articulis statim sequenti die fm formam a vobis traditam: pretermisiss alijs occupationibus hz qd mihi occupat respondere curam. Fuisse tamen mihi facilis rēdere: si vobis scribere placuisset rationes quibus dci articuli: vel asseruntur vel impugnantur. Sic. n. potuisset magis ad intentionem dubitatum rēdere. Nihilominus tamē qd tum pēpe potui in singulis ad id qd dubitationem fac rēdere curam: hoc tū in principio prestans qd plures horuz articuloz ad fidei doctrinam no pntent: sed magis ad phoz dogmata. Adultum aut nocēt talia que ad pietatis doctrinam no spectāt vt asserere vel negare quasi pntentia ad facta doctrinā. Dicit. n. Aug. in. 5. p. 1. Cum audio xpianuz aliqz ista. s. qd pbi de celo aut stellis z de solis z lune motib: dixerunt nesciētes z aliud p alio sentientem patienter intueoz opinātes hoim: nec illi obesse video cū de te dñe creator omniuz nrm non credat indigna si forte situs z habitus creature corporalis ignoret. Obest autem si hec ad ipam pietatis doctrinam pntere arbitret: z pntentia: affirmare audeat qd ignoret. Quod autem obit manifestat Aug. in pmo sup Ben. ad lram. Turpe est inquit m mis z pnciosum ac maxime cauendum vt xpianū de his rebus quasi fm xpianas lras loquētem ita delirare qd libet infidelis audiat: vt quemadmodū dī toto celo errare pspiciens rsum tenere vix possit. Et non tam molestum est qd errās homo videatur: sed qd auctores nostri ab eis qui sōris sunt talia sensisse creduntur: z cum magno eoz exitio de quoz salute satagimus tā qz in docti reprehendunt atqz respuuntur. Unde mihi vī tutius esse vt hz que pbi cōmunes senserūt: z nre fidei nō repugnāt: neqz sic esse asserēda vt dogmata fidei: s; aliqd sub noie phoz itroducant: neqz sic ee negāda tan qz fidei pntia: me sapiētib: hz mundi pntē dī doctrinā fidei occasio prebeat.

Articulus. I.

Articulus. I.
 Primus articulus in cedula ppositus est: an deus moueat aliquod corp' immediate. Ad quod m dendum vī qd ordo cōis diuinit' istur' hoc habeat vt corporalis creatura ab ipso moueat spū mediate. Dicit enī Aug. in. 3. de trinitate. Quēadmodum corpora grossiora z inferiora per subtiliora z superiora quodā ordine regunt: ita oia corpora p spū vite rōnalez. Et. s. super Ben. ad lram dicit qd de' spūales creatura corpali ppositi. Neqz tū dīna pōt ee huic ordini alligata qd possit qzqz pter ordinez cāz secundaz aliqd agere cum sibi placuerit. vt pzin opib' miraculosis. dicit. n. Aug. 26. p. 3. Faustum. Apellam' nāz cognitū nobis cursum solitū nāe ē que de' cū aliqd facmagna lia vel mirabilia noiant.

Articulus. II.
 Secundus articulus est: an oia que mouent nā liter moueātur ministerio angeloz mouentiu corpora celestia.

Articulus. III.
 Tertius articulus est: an angeli sint motores corporuz celestiu. Hic duob' articulis simul m dēdū vī: qz scds depēdet ex tertio: z tertio ex p'.

Articulus. IV.
 Quartus articulus est: an infallibiliter sit probatum angelos esse motores corporum celestium apud aliquos.

Articulus. V.
 Quintus articulus est: an infallibiliter sit probatum angelos esse motores celestiu corporuz supposito deum no ee immediatū motorem illoz corporuz. Hic respōdeo qd pbi tā platonici qz peripatetici hoc pbare conati sunt rōnib' quas efficaces putauerūt. Et eoz rōnes fundant sup p dco rezum ordine. q. s. de' inferiora p superiora regit: vt et sancti doctores tradūt. Quod aut corpora celestia a sola nā moueant sicut grauita z lenia est oino impole. vī nisi moueant a deo immediate: pns est qd vel sint aiata celestia corpora z moueantur a pprijs aiab' vel qd moueant ab angelis: qd melius dī. fuerunt tū aliqui pbi qui posuerunt corp' p' celestium corporuz moueri a deo no mediate alia itelligentia: s; mediante aia propria: alia vero celestia corpora moueri mediantibus intelligentijs z animab'.

Articulus. VI.
 Sextus articulus est: an omnia inferiora naturaliter in ee pducta per viam motus regātur per angelos mediantibus motibus corporuz celestium.

Articulus. VII.
 Septimus articulus est: an oia inferiora qd naturaliter in ee pducuntur fiant per angelos mediantibus motibus corporuz celestium fm qd faciunt attribuitur causis naturalibus. i. educātur de pō in actum. Hoz ee rīso depēdet ex pmissis. Si. n. corpora celestia per suum motum sunt causa gitationis z corruptionis z oium motum nālium inferioroz corporuz: pns est qd si angeli sunt cā motus celi sint

et causa gitationis z corruptionis z oium motuz nālium inferioroz corporuz. vnde z Grego. in. 4. dialogoz dicit qd in h' mūdo vifibili nihil nisi per creaturam inuisibilem disponi potest. Et vt breuiter dicam omnes predicti articuli vel paz vel nihil faciunt ad doctrinam fidei: sed sunt pēnitus phyci.

Articulus. VIII.
 Octauus articulus est: an ordine nāe faber possit mouere manū ad aliqd opanduz sine angeli co ministerio mouete corpora celestia. Hic vī p distinctionē rēdēdū. Quod enī aliquis no possit moueri manū pōt ee duplr. vno modo ex defectū aie mouentis. vt. s. aie deficiat pō motua corporis. Et sub h' intellectu falsum est qd dī. Nam aia fabri mouet manum p libez arbitrium: qd no subiacet neqz celestibus corporib' neqz angelis: sed soli deo. Alio modo pōt itelligi ex defectū corporalis mēbz: sicut hō qui hz manū ligatam vel aridaz no pōt ee mouere. Et h' modo cessante motu celi organuz corpis no possit ab aia moueri: qz non remaneret vniuz: qz corpora celestia ad vitaz mouēt inferiora corpora: vt p' ex aucte Dion. supra inducta. Si tū diuina virtute pter nāe ordinem corp' hois vium remaneret cessante motu celi: z pferuaret in dispōne illa qd ē mobile ab aia possit homo per liberum arbitrium quamlibet partem mouere corporis.

Articulus. IX.
 Nonus articulus est: an oia bñficia exteriora nāli ter de pō ad actū reducta habeant p āgelos mouetes corpora celestia. Dico qd p' ee rīso depēdet ex pmissis. Nāliter enī de pō ad actum deductū nihil est aliud qz nāliter moueri. Si g' ois mot' nālis inferioroz corporuz catur a motu superioroz corporuz: pns est qd hō bñficia pueniāt ex ministerio angeloz mouentium celestia corpora.

Articulus. X.
 Decimus articulus est: an pp p dca bñficia que habent per angelos eos reuereri debeant. Ad h' plana est rīso: qz no debent eos reuereri reuerentia latrē vt auctores dīctoz bñficiozum: s; vt ministros reuerētia dulie: qz pp hec bñficia debent eos diligere. Dicit enī Aug. in pmo de doc. xpiana. In pcepto qd debent diligere pmiū z sci angelū continētur: a quibus tanta nobis officia impenduntur mē.

Articulus. XI.
 Undecimus articulus est: an angeli mouetes corpora celestia mediantibus motibus corporuz celestium sint factores oium corporuz hūianoz naturaliter in esse pductoz hz qd facere attribuitur causis naturalibus. id est sint de potentia in actum eductores.

Articulus. XII.
 Duodecimus articulus est: an angeli mouetes celestia corpora mediantibus motibus celestiu corporuz sint factores ee oium aialiu rōnalū que mouent vī vniūtā in mari qz i terra nāliter in esse productozum.

Articulus. XIII.
 Tertiusdecimus articulus est: an etiam oium terre natectuz eodem modo.

Articulus. XIV.
 Quartusdecimus articulus est: an etiam oium metallorum zc. Ad omnes istos articulos est vna rīso qz cum corpora celestia sint causa generationis inferiorum corporum: vt patet per auctoritatem. Dio. supra inductam consequens est qd angeli mouentes celestia corpora sint etiam huius generationis causa. vnde Augustinus in libro. 83. questionum dicit qd vnaqueqz res vifibilis in hoc mundo habet angelicam potestatem sibi prepositam.

Articulus. XV.
 Quintusdecimus articulus est: an angeli hēat vtute finitā iferi. Ad qd dīceduz qd h' pōt capī duplr. Cūno mo qd vī āgeli no sūt pphētib' ab aliqz iferioz. Et h' mo iducit i l. de cāis z a pbiis platonici. z Dio. dīc. 6. c. cel. hīer. Quot qdē sunt z qles sup celestiu subaz ornaz: z qd fm ipas Jerarchie p hūant: solā manifeste scire dico defica ipaz hierarchia: pterea z ipos cognisse pphas vtutes z illuminatioes z ipoz sanctā: z sup mūdāā bonā ordinatiōē. Inpōle est. n. nos scire sup celestiu mētū misteria. Hoc. n. dī ee vni

cuq; inuicem qd e in coprehensibile. Alio mo pot sic itelli...

Articulus. XVI. Extusdecim ar. e: an angls possit mouere to...

Articulus. XVII. Extusdecim ar. e: an angeli mouetes or...

Articulus. XVIII. Extusdecim ar. e: an illd Eccl. p. In circui...

Articulus. XIX. Extusdecim ar. e: an si motus celi cessaret...

Articulus. XX. Extusdecim ar. e: an similitur esset de...

Articulus. XXI. Extusdecim ar. e: an silr tot mudus qstu...

Articulus. XXII. Extusdecim ar. e: an si non esset lux...

Articulus. XXIII. Extusdecim ar. e: an silr oia aialia irrona...

Articulus. XXIV. Extusdecim ar. e: an silr oia aialia irrona...

Articulus. XXV. Extusdecim ar. e: an silr oia aialia irrona...

Articulus. XXVI. Extusdecim ar. e: an silr oia aialia irrona...

Articulus. XXVII. Extusdecim ar. e: an silr oia aialia irrona...

Articulus. XXVIII. Extusdecim ar. e: an silr oia aialia irrona...

Articulus. XXIX. Extusdecim ar. e: an silr oia aialia irrona...

Articulus. XXX. Extusdecim ar. e: an silr oia aialia irrona...

Articulus. XXXI. Extusdecim ar. e: an silr oia aialia irrona...

Articulus. XXXII. Extusdecim ar. e: an silr oia aialia irrona...

Articulus. XXXIII. Extusdecim ar. e: an silr oia aialia irrona...

Articulus. XXXIV. Extusdecim ar. e: an silr oia aialia irrona...

Articulus. XXXV. Extusdecim ar. e: an silr oia aialia irrona...

Articulus. XXXVI. Extusdecim ar. e: an silr oia aialia irrona...

Articulus. XXXVII. Extusdecim ar. e: an silr oia aialia irrona...

Articulus. XXXVIII. Extusdecim ar. e: an silr oia aialia irrona...

Articulus. XXXIX. Extusdecim ar. e: an silr oia aialia irrona...

Articulus. XL. Extusdecim ar. e: an silr oia aialia irrona...

Articulus. XLI. Extusdecim ar. e: an silr oia aialia irrona...

Articulus. XLII. Extusdecim ar. e: an silr oia aialia irrona...

Articulus. XLIII. Extusdecim ar. e: an silr oia aialia irrona...

Articulus. XLIV. Extusdecim ar. e: an silr oia aialia irrona...

Articulus. XLV. Extusdecim ar. e: an silr oia aialia irrona...

Articulus. XLVI. Extusdecim ar. e: an silr oia aialia irrona...

Articulus. XLVII. Extusdecim ar. e: an silr oia aialia irrona...

Articulus. XLVIII. Extusdecim ar. e: an silr oia aialia irrona...

Articulus. XLIX. Extusdecim ar. e: an silr oia aialia irrona...

Articulus. L. Extusdecim ar. e: an silr oia aialia irrona...

Articulus. LI. Extusdecim ar. e: an silr oia aialia irrona...

Articulus. LII. Extusdecim ar. e: an silr oia aialia irrona...

Articulus. LIII. Extusdecim ar. e: an silr oia aialia irrona...

Articulus. LIV. Extusdecim ar. e: an silr oia aialia irrona...

Articulus. LV. Extusdecim ar. e: an silr oia aialia irrona...

Articulus. LVI. Extusdecim ar. e: an silr oia aialia irrona...

Articulus. LVII. Extusdecim ar. e: an silr oia aialia irrona...

Ectis vris iteris

In eis iuent articuloz multitudinē nūofaz sup quib' a me vobis respō...

Articulus. LIII. Extusdecim ar. e: an silr oia aialia irrona...

Articulus. LIV. Extusdecim ar. e: an silr oia aialia irrona...

Articulus. LV. Extusdecim ar. e: an silr oia aialia irrona...

Articulus. LVI. Extusdecim ar. e: an silr oia aialia irrona...

aliquā trāsmutādi impiū noīat: vñ si mouēt: nullo mō: nisi p̄ iperū mouere p̄nt. Articulus. III. Clar̄ ar. ē an āgeli mouētēs celos sint d̄ ordi ne v̄tuti. Illoc qd̄ ē: z m̄hi v̄r p̄cipue si ordo v̄tutūz dicat medi⁹ ordo sc̄de Jerarchie: vt vult d̄yo. Ille. n. ordo t̄z p̄m locū iter exeq̄ntes extiora misteria: vñ d̄yo. S. c. ce. hier. dic̄ q̄ nome v̄tuti ondit d̄mā q̄sdā z iconcūssaz for̄titudinem ad oēs diformes opatiōes: nihil āt i exteriorib⁹ misterijs mai⁹ ē v̄r q̄ d̄spō cāz v̄luz: vñ marie v̄r administratio celestīū corpōz ad ordinē v̄tuti p̄m̄ere: vñ origenes expo- nēs illud Mat. 2. 4. Virtutes celoz p̄mouebunt. dic̄ q̄ cō- uentēs ē celoz rōnabiles v̄tutes pati stuporē remonas. s. a p̄m̄is functionib⁹ suis. Illoc tamen oīno asserendum non videtur. Articulus. V.

Quint ar. ē an āgel⁹ suo impio p̄t mouere to- rā molē terre vsq̄ ad globū lune. Istud m̄hi asserēdū nō v̄r. Virtutes. n. creaturaz se extē- dūt ad nāles effect⁹: z iō āgel⁹ corpa celestia mouere p̄nt s̄m mot⁹ p̄ueniētēs nāis eoz: ali- q̄ at motib⁹ ea mouere n̄ possent s̄z p̄p̄ā v̄tuti. s̄z b̄ d̄mit- miraculose fieri possz: possz āt fieri nō solū v̄tute āgel⁹: s̄z et v̄tute hoīs q̄ aliq̄ p̄s terre p̄ volētā sursum ferat: s̄z q̄ to- tū v̄nū elemētū ex sui ordinē nālez ponat nō credo subia- cere āgelice p̄tū: z q̄ v̄r āgel⁹ sit infīnita iserī: nō est sic itel- ligēdū q̄ nō d̄terminet ad d̄terminatos effect⁹: s̄z q̄ in suis effectib⁹ p̄ducēdīs nō patit lassitudinē aut defectum. Articulus. VI.

Ext ar. ē an id qd̄ d̄r ecclīastes. j. i circuitu p̄- git sp̄s: possit sane ita expōi: sp̄s āgelic⁹ p̄- git i circuitu. s. p̄ opatiōez: qz mouet celi s̄z circuitū. Nō video q̄ n̄ possit sane expōi cū- cū s̄mā v̄a sit s̄z p̄dicta: z iste mod⁹ exponēdi a p̄suetudie sa- cre scripture nō discrepet. sic. Ro. 8. q̄ sp̄s interpellat. i. it- terpellare facit. Articulus. VII.

Septim ar. ē an āgel⁹ h̄at v̄tutē infīnita iserī. Illoc p̄t z b̄n z male itelligi. Si. n. sic itelliga- tur q̄ āgel⁹ h̄at infīnita v̄tutē supra ea q̄ infra ips̄ s̄mā falsus: z errone⁹ itella. Sic. n. possz creare aliqd̄ infra: s̄z qd̄libet i qd̄libet p̄uertere: qd̄ p̄z ē falsus. Est s̄mā itelligēdū q̄ v̄r āgel⁹ p̄sequit nām ip̄s. Sic s̄mā v̄tutē z infīnitū inuenit in nā eoz: ita z in v̄tute. Itz āt āgel⁹ finitā nāz s̄mā opatiōez ad suūz sup̄ius qd̄ ē de⁹ q̄ ē ens: z bonū infīniti: cui⁹ s̄mā s̄mā in angelo p̄cipat fi- nite. Cū tñ āgel⁹ nō h̄at formam in nā nō limitat vel s̄- h̄it p̄ aliqua nāz: sicut forme māles. vñ z v̄tus āgel⁹ fini- tā ē s̄mā q̄ extendit ad d̄terminatos effect⁹: put p̄cipat finite s̄mā d̄mā cāe. ē tñ infīnita q̄tuz ad b̄ q̄ nō s̄h̄it v̄tus eius ad agendūz s̄z exigētā māe vel organi corpalis sicut forme māles z corporee. Est et infīnita duratione ex- pte post: qz in p̄petuū durat nā eius z eius duratio nullo mō tēporis p̄yodo mēsurat. Articulus. VIII.

Octau ar. ē an āgel⁹ sit cā oīz q̄ nātr gīant z corruptīe i b̄ mūdo. Illoc ex necitate seq̄t si sit cā mot⁹ celi: q̄ ē cā gīatiōis z corruptio- nis i istis iserionib⁹ corpib⁹: vt d̄yo. dic. 4. c. d̄ di. no. Qd̄. n. ē cā cāe ē cā cāti. Articulus. IX.

Non ar. ē an āgel⁹ sit factorēs oīz corpōū nāliter p̄positoz sine hūanoz sine alioz: qz causare est aliqd̄ ex aliquo facere. Cū q̄ b̄ p̄t h̄re calūniā: eo q̄ v̄bo faciēdi v̄ plurimū v̄timur i opib⁹ artis: z nō in opib⁹ nāe. Nō n. cōsueve d̄r q̄ p̄t faciēdū: vñ z s̄mā hūc modū loquēdi p̄ h̄si. 6. ethi. dic̄ q̄ ars ē recta rō factibiliū. Et s̄z b̄ in cō- sūete d̄r q̄ āgel⁹ vel corpa celestia faciant corpa hūana vel alia corpa p̄posita nātr gīata. Illud. n. videmur face- re: qd̄ i p̄tate n̄rā ē q̄le fūez sit cuiusmōi sunt opa artis. Opera āt nāe nō subsunt arbitrio nāliuz causaz: sed p̄se- quunt̄ necessitate ordinis nālis subiectā arbitrio dei con- stitutiōis naturā: vñ facere effectus nāles magis solet at- tribui deo. Inuenit tñ verbū faciēdi attributū: et causis nālib⁹: s̄mā q̄ p̄suevit dici q̄ oē agēs fac̄ sibi s̄mā: put ignis d̄r calefacere q̄ nihil ē aliud q̄ facere calidū. Et s̄mā hūc

modū loquēdi dici p̄t. q̄ corpa celestia z etiaz āgel⁹ fa- ciunt corpa iseriona. S̄z itālib⁹ magis seq̄ndus est vsus loquēdi: qz s̄z p̄ba noīb⁹ v̄tēdū ē vt plures: s̄z vānū videat̄ d̄ noīb⁹ p̄tēdere vbi p̄stat de reb⁹. Articulus. X.

Decimus articulus ē an faber naturaliter pos- sit mouere manum ad maleum vel ad aliud naturaliter operandū sine āgelis mouenti- bus corpa celestia. Illoc nō habet explicitā veritatē. Manifestū est enim q̄ oia corpa mixta cōseruant in esse p̄ motū celestīuz corpōuz: ex hoc q̄ certo p̄yodo celestis motus generantur z corrupuntur z similiter s̄mā elongationem vel appropinquationem ali- quozum corpōum celestīum. Est ergo v̄m̄z q̄ cessante motu celi cessarent corpa fabrozum z martellorum. Si autem supernaturali v̄tute z fabri z martelli remane- rent opozet dicere q̄ fabrozuz corpa eandem haberent habitudinē ad aīas eoz quā nunc. Nec obstat q̄ p̄t q̄ aer nō esset diuisibilis: qz nō esset corruptibilis p̄ cessantē mo- tū celi. Licet. n. hoc sit: s̄mā tamē nām nō p̄det: s̄mā quā est facile diuisibilis rōne hūiditatis z subtilitatis: ita etiā vt instrumentū vocalis laudis esse possit. Articulus. XI.

Undecimus ar. ē an cessantib⁹ motib⁹ cele- stīū corpōz oē corpus elemētariū corrupibi- le in elemēta solueret i momēto. Illoc quidē aliquo mō itellectuz credo esse v̄ez z aliquo mō ē falsus. Necesse ē. n. q̄ motus celi: sicut z quilibet motus cesset in momento qz v̄ltimū. in hāns rēpōis respondet v̄ltio istanti motus. Si s̄mā itelligat corru- ptioez istoz corpōz vel resolutioez i elemēta eē in instāti q̄tū ad suū p̄ncipiū v̄ez ē: si q̄tū ad suū terminū falsū ē. Corpa. n. celestia causant z p̄seruat sine mōtū: vñ z res- solutio q̄ ex corruptione talis cause accidit: oq̄ sit p̄ mo- tum: nullus aut mot⁹ termin⁹ z p̄ncipiū p̄t esse i momē- to: s̄z oīs mot⁹ eger aliquo tēpore. Secus āt est de subtra- ctioe p̄seruatiōis dei. Quia. n. ipse est causa essendi reb⁹ imobilitate operas: sicut i momento res i eē p̄durit creādo z nō in tempore: ita eius opatiōe cessante res i momē- to esse desineret: z nō per aliquē motū. Articulus. XII.

Undecim ar. est an post opa sex d̄iez de⁹ ali- qd̄ corpus mouerit immediate. Videt q̄ nō q̄tū ad mot⁹ q̄ p̄ creaturam fieri possit. Sed miracula vt motus s̄mā cecū illumina- tio z similia s̄mā immediate a deo: s̄z q̄tū ad ali- quos effectus cōiunctos nō desit ministeriū angelorum. Articulus. XIII.

Articulus. XIII. Tertiusdecim ar. ē an de⁹ possit aut velit mo- uere corp⁹ immediate. Istē ar. ip̄licite p̄ponit Ex vna. n. pte videt q̄ deus sua v̄tute z al- tissima volūtate potest oē corp⁹ mouere im- mediate: qd̄ nō video qn̄ repugnet ei q̄ dicit q̄ non p̄t corp⁹ mouere nisi forte hoc qd̄ d̄r nō p̄t mouere imedia- te referat ad b̄ qd̄ subdit. Ita q̄ mouet qd̄ ē diuisibile z mēsuratum tēpore sit actio diuina q̄ est eius essentia s̄mā- plicissima. Illoc enim deus nec facere potest nec vult: s̄z cum dicitur q̄ deus aliqd̄ corpus mouet per hoc verbum mouet nō importatur actio diuisibilis z tēpore mēsurata sed actio simplex q̄ est sua essentia. Nam nō solus deus: sed etiā quilibet itellectus mouet per imperiū vt supra dictū est. Imperiū autēz itellectus nihil est aliud q̄ con- ceptio effectus ordinata ad implēdum voluntatem. Cle- le autē z itelligere dei nō est aliud q̄ eius essentia. Unde sicut actio qua deus creauit res: ita z actio qua deus ime- dietate potest mouere corpus nihil est aliud q̄ eius itelli- gere z eius velle. Articulus. XIII.

Decimus quart ar. ē an si nulla eēt lūmia stel- laz z null⁹ eēt mot⁹ celestīuz corpōz oia aīa lia corruptibilia in momēto mōzeret. De b̄ qd̄ m̄hi videt sup̄radictū ē. Adora. n. ē p̄ separa- tiōem aīe a corpore qd̄ nō fit nisi p̄ aliqd̄ mu- tationem corpōis a sua naturali dispositione q̄ nō potest eē in instāti tota s̄z eius cā z p̄ncipiū possit eē in instāti. Articulus. XV.

Decimus quintus ar. est an de⁹ miracula faciat ministerio angeloz. Illoc puto v̄ez ē: ita tñ q̄ non in oībus miraculis opatio angeloz se pot extendere ad p̄ncipales effectus. Articulus. XVI.

Decimus sextus ar. ē an de⁹ aliq̄ miracula faci- at nō tñ ministerio angeloz v̄sibili vel inuisi- bili. Illoc puto etiā v̄ez q̄tū ad aliqd̄ āgeloz ministeriū: ita tñ q̄ āgeloz ministeriū nō ex- tendat ad oia q̄ s̄mā in miraculo. Illoc p̄z etiā in formatioe corpis x̄p̄i ex virgine. Articulus. XVII.

Decimus septim ar. ē an diuitas x̄p̄o faceret miracula aucte z hūanitas ministerio. Dicē- dū: q̄ sic nā: diuitas opabat p̄ hūanitatē. sic p̄ organū vt d̄c̄ Damas. Eadē aut i opando ē rō orgāi z ministri: qz v̄tūq̄ mouet p̄ b̄ q̄ ē aliqd̄ ab alio motū. Articulus. XVIII.

Decimus octau ar. ē an oia miracula q̄ s̄mā ab aliq̄ creatura ministerio h̄at aucte dei. i. p̄ v̄r- tute ei⁹ sine q̄ nihil pot fieri. Dicit q̄ v̄ez ē si de veris miraculis itelligat: z dico vera mira- cula q̄ nulla nātr v̄tute alicuius creature fieri p̄nt. Sūt tñ aliq̄ non simplr miracula: s̄z quo ad aliquos q̄ eoz causas ignorant: sicut qdā arte hūana facta miracula ignorātib⁹ arte vident z multo magis arte angelica: z ta- lia p̄nt fieri v̄tute alicuius creature: licet non ex clusa v̄r- tute diuina. Articulus. XIX.

Decimus non ar. ē an p̄ oīe iudicij cōpa scōz erūt icorrupti. Trib⁹ mōis. s. p̄ d̄mā iusticiā. itē p̄ gl̄iā: itē p̄ nāz sine nāl̄. Illoc qd̄ ē q̄tū ad duo s̄mā calūniā h̄re nō p̄t: q̄tū ad tertū pos- set h̄re calūniā: si itelligat q̄ ad icorruptioez hūani corpis sola nā sufficiat q̄tū icorruptio hūani corpis ex nā causē: sic ab agēte. Illo. n. ad b̄ se extēdit v̄r: alicui⁹ nāe create vt reb⁹ corruptibilib⁹ icorruptioez possit cō- ferre. Dicitū ē et supra q̄ s̄z ordinē nāe corpa hūana z oia corpa mixta cessante motu celi dissoluta corrupuntur. Im- mortalitas s̄mā hūanoz corpōz post resurrectionē nō erit ex v̄tute nāe: s̄z ex v̄tute diuina: quā corpa hūana cōserua- bunt i eē: s̄z v̄ez ē q̄ nālis cā corruptionis q̄ ē mot⁹ celi sub- tracta erit. Adora. n. celi sic ē cā generatiōis z p̄seruatiōis mixtoz corpōz: ita eēt cā corruptionis eoz. Supposita s̄z p̄seruatiōe hūanoz corpōz p̄ v̄tutez diuinaz nō erit aliq̄ cā agens ad corruptionē. Et s̄z b̄ aliq̄ mō possit sustineri q̄ il- la icorruptio eēt p̄ nāz: qz. s. cā nālis corruptio is subtracta erit eo mō loquēdi q̄ d̄c̄i possit q̄ submersio nauis ē p̄ gu- bernatore: qz p̄ ei⁹ abntiā nauis piclita. Articulus. XX.

Decimus ar. an post diē iudicij corpa dānato- rū erūt icorruptibilia duob⁹ mōis. s. p̄ d̄mā ius- titiā: itē p̄ nāz sine nāl̄. hoc s̄z eadē r̄sionē cū p̄cedit. Articulus. XXI.

Decimus septim ar. ē an corpa dānatoz cū erūt i inferno erūt passibilia z patiet ab igne inferni: qz recipiet s̄p̄z ignis inferni p̄ modū af- fectiui v̄r lesiui. Illoc nō video quā calūniā h̄re possit. Si. n. ipassibilitas ponit cōiter dos corpis gliosi. q̄s ē q̄ cor- pora nō gliosa passibilia erūt. Qz āt s̄p̄z ignis p̄ modū af- fectiui se recipiat: b̄ negari nō p̄t: nisi ab eo q̄ negat h̄z corpa ignē inferni sentire. Necesse ē. n. s̄p̄z sensib̄ fieri i sensū ad b̄ q̄ se q̄m̄r affectio. Articulus. XXII.

Decimus octau ar. est an possit disputari i scholis an aīa x̄p̄i z oēs aīe aīe ratiōales sint extraduce. Nō video cur b̄ nō liceat nisi for- te in casu si ex hoc apud aliquos scandalū ori- ret: sic aliq̄ p̄tū q̄ aliq̄ simplices audietes de his q̄ sit fidei disputari i scholis credunt ea rōne de his disputari q̄ dubitet de fidei v̄tate. S̄z in tali casu possit disputans ad hanc opinionē amputandam p̄stari q̄ di- sputaret non propter dispositionē de veritate: s̄z p̄ inq̄ redā veritatis rationē. Articulus. XXIII.

Decimus tertio ar. est an x̄p̄s p̄ncipaliter ve- nerit tollere nisi originale peccatū. Ad qd̄ d̄- cēdūz ē q̄ x̄p̄s venit p̄ncipaliter ad introducē-

dum homines in vitam eternam sicut dicit ipse. Jo. 10. Ego veni vt vitā habeāt: vñ oē impedimētum vite eterne venit remouere: z iō ex p̄nti venit tollere oē p̄ctm̄. S̄z sic bonū cōe est meli⁹ q̄ bonū p̄ticulare vñ: hoīs: ita malūz cōe multoz est pei⁹. Cū p̄ncipali⁹ venit tollere p̄ctm̄ ori- ginale: qd̄ tota nāz hūanaz isecerat q̄z singuloz p̄ticularis p̄ctā. Cū sup̄ illud Jo. 1. Ecce q̄ tollit p̄ctā: d̄c̄ glo. Dicitū m̄dū d̄r originale p̄ctm̄ qd̄ est cōe totū m̄dū. Et ista. Qd̄ originale p̄ctm̄ z singuloz quoq̄ sup̄ addita x̄p̄s relaxat. Adeli⁹ qd̄ videt affirmatiue q̄ x̄p̄s venit p̄ncipali⁹ tol- lere originale p̄ctm̄ q̄ alia q̄z negatiue: sicut si ponitur q̄ x̄p̄s p̄ncipali⁹ n̄ venit tollere nisi originale p̄ctm̄. Nā et tol- lere actualia p̄ctā p̄tinet ad p̄ncipalē x̄p̄i intētiōez q̄ venit mundum. saluare s̄mā illud Luc. 5. Cū vocare iustos ad penitētiā. Articulus. XXIII.

Decimus quart ar. ē an infern⁹ sit in cētro v̄l cir- ca cētrū terre. Circa qd̄ nihil m̄hi v̄r temere asserēdū: p̄cipue cū Aug. Memine arbitretur scire vbi sit. Nō tñ estimo q̄ sit i cētro terre: qz ille ē loc⁹ quo nāliter ferunt graua. Nec v̄r intentionem nāe frustrari: vt cōiter d̄r. Qd̄ seq̄ret si ad cētruz corpōz graua nō p̄uenirēt. Si ē nāliter terra circa cētruz eēt cō- caua nō possit assignari nālis cā q̄ tñ p̄d̄ sustineret. Si aut d̄r b̄ eēt miraculose: nulla subesse v̄r miraculi rō. P̄e- paratio. n. inferni ab initio m̄dū fuit s̄z illud Est. 30. Para- ta est ab heri tophet s̄mā exponē glo. In p̄ arēz institutio- ne nō ē p̄siderādū qd̄ de⁹ possit facere: sed qd̄ nātr h̄re vt sic fiat sicut dicit Aug. 2. sup̄ Gen. ad lras. Non autē d̄r x̄p̄s descēdisse ad infimas p̄tes terre: s̄z ad inferiores ad cu- ius veritatē sufficit q̄tercūq̄ inferiores nobis dicant. Articulus. XXV.

Decimus quint ar. est an possit sciri distātia a superficie tre vsq̄ ad iserū supposito iserūz eē in cētro v̄l circa cētrū tre. Dico sciri posse distātia a superficie tre vsq̄ ad cētrū: n̄ tñ vsq̄ ad iserū: qz nō credo ab hoīe sciri posse vbi sit infernus. Articulus. XXVI.

Decimus sextus ar. est an corpus spermati- cūz quo exit spiritus qui est virtus p̄ncipij anime est separata a corpe z est res diuina: z talis dicitur intellectus: sic potest vel debet exponi. i. ille sp̄s sine v̄tus formatiua d̄r itelle- ctus p̄ s̄mā d̄mā: quia sicut itellect⁹ opat sine organo: ita z illa v̄tus. Nāc exponē cōmētatoz ponit in. 7. metaphisice sup̄ illud: s̄mā sicut supra d̄c̄m̄ ē q̄ in substātijs ē p̄ncipiū zē. Et sunt hec ei⁹ v̄ba. ideo dicit Arist. in lib. de aīalib⁹. q̄ v̄tutes q̄ sunt i seminib⁹ sunt s̄mā itellectui. s. q̄ agit actio- ne itellectus: et q̄ iste v̄tutes assimilēt itellectui in b̄ q̄ nō agūt p̄ in s̄mā corpale. Articulus. XXVII.

Decimus septim ar. ē an opari possit sine pe- riculo q̄ post cōez resurrectionē luna magis lucebit q̄z nē solus sol at i septuagē q̄z mō luce- at corpa v̄o beatoz sep̄ies magi sole. Nullū piculū h̄ video qn̄ opari possit si asserio de sit q̄ possit ad p̄sumptionē imputari. Articulus. XXVIII.

Decimus octau ar. est an aliqd̄ dicat venire ad p̄positioez alteri⁹ duob⁹ mōis. Cū mō p̄ eētā suā p̄ modū p̄ncipij mālis z formalis z sic nullo mō aliqd̄ de nā corpis celestis ve- nit in p̄positioez corpis hūani vel alioz cor- porum mixtoz. Secundo modo venit ad p̄positionem alteri⁹ aliqd̄ p̄ effectū sue v̄tutis: z b̄ mō nā corpis celestis venit ad p̄positiones corpis hūani z oīz corpōz mixtoz: Illoc ē ex necessitate v̄ez: qz corpa celestia sunt cā ḡstatio- nis z corruptionis in istis iserionib⁹. vt Dio. dicit. Articulus. XXIX. Et XXX.

Decimus non ar. z trigēsim articulus p̄tinet an āgel⁹ n̄ doleāt nec lachrymētur: s̄z ad mō d̄ doleāt v̄l lachrymētū ē h̄e Aug. q̄ dicit i. 9. de ciuitate dei. Sancti āgel⁹ p̄m̄unt sine ira quos accipiunt eterna dei lege puniēdos z miseris sine

miserie: passioe subueniunt: et periculis quos diligunt sine timore opulatur: et in ista noia passioni p consuetudine humane locutionis etiam in eos vsurpant ppter quadam ope...

Articulus XXXI.

Rigefimus primus articulus est an scilicet transubstantiatioe substantie panis in substantia corporis xpi miraculose in sacramento altaris suba corporis xpi naturaliter sine miraculo in hoc sacramento e sine...

hoc qd est suba no pphibet esse in magna et parua dimensioe. Credo hoc ee falsum. Sicut n. no qde naturaliter: s; miraculose suba panis in substantia corporis xpi conuertit: ita etiam miraculose sub dimensioib; pseruat et no naturaliter. Et n. dicit Aug. 8. sup Gen. ad lram. Deus eo mo conseruat res quo eas operat. Non n. est sicut edificator q operatur...

Articulus XXXII.

Rigefimus secundus articulus est qd pprie dimensiones corporis xpi et dimensiones panis q remanserunt no sunt egle. Cuius d e manifeste vep et ppariu dicere est hereticu. Sed q...

Articulus XXXIII.

Rigefimus tertius articulus est an corpus xpi in sacramento sit in loco. Cuius d est in loco altaris vel in ecclesia: s; hoc vep est qd corpus xpi no est in sacramento vt in loco. No eni comparat ad sacramentum vt locatu ad...

Articulus XXXIII.

Rigefimus quartus articulus est an corpus christi in hoc sacramento moueatur ad motum hostie. Clerum est qd no mouetur: sicut corpora mouentur per se vsq; ad accides in loco: quia nec eo mo est in illo loco in quo est sacramentum: sicut corpora sunt in loco per se vel per accides: cum...

Articulus XXXV.

Rigefimus quintus articulus est. An species sacramentalis sine subiecto remanentes possint naturaliter agere imitari et corrigi: sicut pus. Quatum ad aliquid veru e: qd qdum ad aliquid non. Nihil eni potest agere vel pati nisi p sup...

Articulus XXXVI.

Rigefimus sextus articulus est. An omnes cogitationes cordis que habet imagines in fantasia: vel quas comitant aliq; passioes in corpore demones scire possint. Hoc puto veruz...

ee de illis cogitationib; : quas comitant aliqui mot; corporales quicunq;. Et hoc etia Augustinus dicit in libro de diuinatione demonu. Dominu inquit dispositioes demones no soluz voce platas: veruz etia cogitatione pceptas cõsignat: que duz ex animo exprimunt in corpore tota facultate pducunt. Et de hoc verbo in libro retractationum faciens mentione sic dicit. Dixi hoc audaciora asseueratione qd debu i. Nam puenire ista ad notitia demonu p non nulla etia experimenta compertum est. Sed vtri signa quedã deni ex corpore cogitantuz illis sensibilia. nos autem latentia: aut alia vi spuali cognoscãt: aut difficillime potab hominib;: aut oino non potest iueniri. S; si spua li vt cogitationes cognoscant: multo magis motus corporales. ex quibus etia hoies interdũ interiores dispositioes cognoscunt. Unde scdm no excludit pmu: sed amplius dicit. Solas autẽ spes in fantasia existentes no reputo sufficetes ad hoc qd demones humanas cogitationes cognoscere possint: qz homo virtute ronis et liberi arbitrij potest vna specie in vi imaginatiua pseruata multipliciter vti ad diuersas cogitationes: vel totaliter actu non vti. Cuius sunt charissime que ad articulos a vobis transmissos respondeo diffus; qz petistis. No n. absolute respõderi poterat ad ea que diuersum sensuz cõtinere poterat: psertim cũ no scripseritis: quid cõtra h; articulos obijcere tur. Sic eni potuisset absolutus et certius respõderi. Taleat charitas vestra diu: et pro hoc labore mihi orationum suffragia rependatis.

Explicit opusculu vndecimũ: videlicet responsio beati Thome aquinatis ad lectorem venetũ de 36 articulis. Cuius respondio eiusdem ad lectorem bisuntinũ: videlicet de sex articulis.

Charissimo sibi in christo fratri Gerardo bisuntino ordinis fratru picatorũ frater Tho. de aquino eiusdem ordinis cũ fraterna dilectione salutẽ. Percepi istas vras quosdam articulos continetes tu per qb; vobis p me rãderi petebatis. Et h; plurib; eẽ occupat: mi ne vire charitatis petitiõ de eẽsem qz cito facultas se obtulit vob; rescribere curauit.

Quæstio. I. II. et III. Roma qd qstio fuit. An stella q magi apparuit heret figurã crucis. Scda an haberet figuraz hois. Tertia an h; et figuram crucifixi. Cuius simul respondeo: qd vno. quedã similia nar rat super dicitur. non quasi asserẽdo: sed potius quasi ab alijs dictum recitando. Et qz pro certo non habetur no reputo hoc esse predicãduz. pferunt qd no videtur pbabile qd sacri doctores: vt Augustinus: Leo papa: Gregorius: et alij in suis sermonibus tacuissent si aliqd robur auctoritatis haberet. Non eni decet predicatorem veritatis ad fabulas ignotas diuertere. Si tamen ab aliquo sit predicatum non arbitror esse necessarium qd reuocetur: nisi forte ex hoc populo scãdalu sit exortu: et tũc no deberet vt erroneuz reprobari: sed vt incertũ exponi.

Quarta questio est. An parvule manus pueri iesu nati creauerint stellas. Ad quod respondo qd locutio hec non est ppria. Nam parvule manus sunt manus humanitatis: quarum no est creare. Sed qz vnus et idem xps est in diuina et humana natura perfectus. potest h; locutio sane exponi vt dicatur. Adanus parvule istius pueri creauerunt stellas: id est iste puer habens manus parvulas creauit stellas. Tali eni modo loquedi ad quadãm vntionis expressione ali quãdo doctores vtunt: sicut in quibusdam cãtatur ecclesijs. Adanus que nos plasinauerunt clavis pñe sunt. No tamen hec sunt extendenda: vel predicanda populo. Sed tamen si predicatũ sit no arbitror reuocandum: nisi super hoc error: aut scandalum oriatur. In quo casu oporteret sane locutionis sensuz exponi. Non sunt autẽ in talibus qdum fieri potest simplicium animi sollicitandi.

Quæstio. V.

Quinta questio est. An ex quo Symeon dixit beate virginũ: tuaz ipsius animã pertransibit gladius: quolibet die naturali vsq; ad resurrectionẽ xpi septies illud recoleret pia virgo cũ dolore vehemẽti. Ad h; et rideo qd istud eadez facilitate ptenitur quã dicitur: cuz nullus auctoritatis robore fulciatur. Nec estimo h; friuola esse predicãda: vbi tanta suppetit copia predicãdi ea que sunt certissime veritatis. Neq; tamẽ oportet qd reuocetur si predicatũ fuerit: nisi ex hoc scandalum fuisset exortum.

Quæstio. VI. Sexta questio est. An circũstãtiã peccati trahentes in alterũ genus: no notabilĩ aggrauãtes tentat homo cõfiteri etia inotescẽdo personã cuz qua peccauerit. Ad hoc respõdẽdum videt: qd oino d; has hõ cõfiteri. No n. homo pñet pñm suũ: nisi spẽm cõstreatur peccati que cognosci no potuit p circũstãtiã trahentes in aliud genus: ex quibus peccatũ specifiãt. Circũstãtiã vero no aggrauãtes que in aliud genus peccati no trahũt no tenetur hõ cõfiteri: sicut nec peccata venialia. Et sit laudabile qd hõ ea pñteat. Eadẽ n. rõ videtur eẽ de h; circũstãtijs: et de venialib; peccatis. Circũstãtiã autẽ dicunt in aliud genus trahere que specialẽ repugnãtiã iporãt ad aliqd pceptorum diuine legis. Sicut furtus simplex repugnat huic pcepto. Non furtum facies. Si autem furtum in loco sacro committat: habet iam repugnãtiã ad aliud pceptum: quod est de veneratione sacrorum. Et sic additur noua species peccati. Unde consequẽs est qd addat aliã repugnãtiã ad legẽ dei. Ideo et nouã deformitatẽ peccati mortalis habebit: quod ex necessitate cõfiteri tenebitur. Sic igitur huiusmodi circũstãtiã aggrauãtes que no trahũt in aliud genus peccati: no credo qd aliq; teneatur cõfiteri. De expressione autẽ psonẽ cũ qua aliq; peccauit videt mihi qd no sit in cõfessione faciẽda qñ potest vitari. Nũmo qdem: qd pderẽ crimẽ alterius: et ledere famam est peccatum: qd maxime vitãdum est in cõfessione: per quaz quis querit pterita peccata delere. Secũdo: quia a domino. Ad h; rõ. Est forma denũciãdi peccatum pñm describit: cõtra quã agere no licet. Tertio: qz in pñssioe est credẽdum peccatori pñtẽti: et pro se: et ptra se: et ptra aliũ nullo mo est ei credẽdum. Alioquin daretur multis occasio ficte cõfessionis: et fraudulente infamatiõis. Et ideo si põt speciem peccati cõfiteri no inotescẽdo personã cum qua peccauit: peccat eã exprimẽdo: nisi forte saluato correctionis ordine: quem dñs statuit. Si vero species peccati exprimere no possit: nisi exprimẽdo personã cũ qua peccauit: puta si cuz sorore pcurbit necesse est: vt exprimẽdo peccati specie exprimat personã. Sed si fieri potest debet querere talem pñssorem qui personã sororis penitus no cognoscit. Quod autẽ dixi circũstãtiã aggrauãtes que no trahunt in aliud genus peccati non esse de necessitate pñtendãs: no est referẽdum ad numerũ: quem aliq; cõfiteri tenetur si potest: qz iam no est vnũ peccatũ: s; multa. Cuius sunt frater charissime que ad presens mihi occurrunt questionibus a vobis ppositis respõdẽda p quo mihi si placet oronum suffragia impẽdatis.

Explicit opusculuz. r. v. rñsio diuĩ Thome aquinatis ad lectorem bisuntinum. 6 articulis. Extractus eiusdem de differentia diuini verbi et humani. Opusculum. XIII. huius nominis quod dicitur verbum sciẽdum est s; pñm: qd ea que sunt in voce sunt signa earũ que sunt in anima passionum. Cõsuetum autẽ est in scripturis: qd res significare solentur vocabula signorum et contrario sicut illud. petra autem erat xps. De necessitate ergo sequitur: qd illud intrinsecuz aie nre: quod significatur voce exteriori cum verbo nro vbuz vocet. Cũtrũ autẽ pus cõueniat cum verbo rei exteriori voce plate: vel ipsi pceptui anime interiori: nihil refert ad presens. Nlanum tamẽ est: qd illud qd significat in-

Intellectum. Dicitur verbum sciẽdum est s; pñm: qd ea que sunt in voce sunt signa earũ que sunt in anima passionum. Cõsuetum autẽ est in scripturis: qd res significare solentur vocabula signorum et contrario sicut illud. petra autem erat xps. De necessitate ergo sequitur: qd illud intrinsecuz aie nre: quod significatur voce exteriori cum verbo nro vbuz vocet. Cũtrũ autẽ pus cõueniat cum verbo rei exteriori voce plate: vel ipsi pceptui anime interiori: nihil refert ad presens. Nlanum tamẽ est: qd illud qd significat in-

terius in anima existens prius est qz ipm verbum voce platum: vt pote causa eius existens. Si vero volumus scire quid est interius verbum in anima nostra. videmus quid significet verbum qd exteriori voce profert. Intellectu autem tria sunt. s; ipsa potentia intellectus species rei intellecte que est forma eius se habens ad ipsum intellectum sicut species coloris ad pupillã: et intelligere: qd est operatio intellectus. Nihilum vero istoz significatur verbo exteriori voce plato. Nam hoc nomẽ lapis no significat substantiam intellectus: qz hoc no intendit dicere nominans: nec significat speciem qua intellectus itelligit: cum nec sit hec itẽtio nominãtis: nec et significat ipsum itelligere cuz itelligere no sit actio pgreddes ab itelligẽte: sed in ipso manẽs: veruz autem iterus pceptuz per modũ egrediẽtis se habet: quod testat verbũ exteriori vocale qd est ei signũ. Illud enim egreditur a dicẽte vocaliter ad extra. Illud ergo pprie dicitur verbum interius qd itelligẽs itelligẽdo format. Intellectus autẽ duo format: s; in duas eiõ operationes. Nam s; in operationem suã que dicitur indiuisibilem intelligentia format diffinitione. Scdm vero operationem qua cõponit et diuidit format enũciatione: vel aliquid tale. Et ideo illud sic formatum et expresse per operationem intellectus: vel diffinientis: vel enũciantis exteriori verbo significat. Unde dicit philosophus. 4. metaph. ratio quam significat nomẽ est diffinitio. Istud ergo sic formatuz et expresse in anima dicitur verbũ interius. Et ideo cõparat ad intellectum: non sicut quo intellectus itelligit: sed sicut in quo itelligit: qz in isto sic expresse formato videt nam rei intellecte. Cũtrũ ergo duo possumus de verbo accipere. s; qd verbũ est semper aliqd procedens ab intellectu: et in intellectu existens: et qd verbum est ratio: et similitudo rei intellecte. Et si quidem eadẽ res sit itelligens et intellecta: tunc verbum est ratio et similitudo intellectus a quo pcedit. Si autẽ aliud sit intellectus et intellectum: tunc verbũ no est ratio itelligens: sed rei intellecte. Sicut conceptio quaz habet aliquis de lapide est similitudo lapidis tñ. Sed quãdo intellectus itelligit se: tñ tale verbum est ratio: et similitudo itellectus. Et ideo Augustinus ponit similitudinẽ trinitatis in anima s; qd mens itelligit seipsum: no aut s; qd itelligit aliã. Cũtrũ ergo qd in qualibet intellectu cui competit itelligere necesse est ponere verbũ. De ratione enim itelligẽdi est: qd intellectus itelligendo aliquid format. Talis autẽ formatio dicit vbi. Nam vo itellectualis est nã humana: angelica: et diuina. Et ideo est vbi humanuz. vnde in ps. Dixit insipiens in corde suo no est deus etc. Est et verbum angeli. Zacha. j. Dixit angelus etc. Est et verbum diuini. Ben. j. Dixit deo etc. De quo Joãnis p. In principio erat verbũ etc. Constat qd non dixit hoc de verbo humano nec angelico: qz vtriq; istoz factum est cum verbum no pcedat dicentem. Hoc autẽ verbum de quo Joannes loquit no est factuz: sed omnia per ipsum facta sunt. Oportet ergo hoc de verbo diuino itelligi. Cũtrũ sciẽdũ est qd verbum dei de quo loquit Joãnes tres habet differentias ad verbum nostrum. Cũtrũ est s; Augustini: qz verbum nostrum est prius formabile qz formatum. Nam cuz volo concipere rationem lapidis oportet qd ad ipsum verbũ ratiocinãdo perueniam: et sic est in omnibus alijs que a nobis itelligunt: nisi forte in pñm pncipijs: que cũ sint naturaliter nota absq; discursu rationis statim itelliguntur: seu cognoscuntur. Quãdiũ ergo intellectus ratiocinãdo discurrat huc illuc: qz iactatur: nec duz formatio perfecta est: nisi quãdo ipsam rationẽ rei perfecte cõceperit: tunc pñmo h; rõnem vbi. Et ideo est qd in aia nostra est et cogitatio per quã significat ipse discursus in qstionis: et vbi qd est ita formatũ per pfectã pteplationẽ vitatis. Jo pfecta cõteplatio veritatis dicit verbũ. Sic ergo verbum nostrũ prius est in potẽtia qz in actu. S; verbum diuini semp est in actu. Et ideo nomẽ cogitatiois verbo dei proprie no cõuenit. Dicit eni Augu. 3. de trinitate. Ita dicit illud verbũ dei: vt cogitãdo no dicatur: ne quid quasi volubile in deo edatur. Et illud quod Anselmus dicit: qd dicere summo patri nihil aliud est qz cogitando intueri: improprie dicitur

est. Secunda differentia est verbi nostri ad diuinum: quia nostrum est imperfectum: sed verbum dei est perfectissimum: quod nos non possumus omnia que sunt in anima nostra vno verbo exprimere. Et ideo oportet quod sint plura verba imperfecta per que diuini exprimus omnia que in scientia nostra sunt. In deo autem non est sic. Cum enim ipse intelligat se seipsum: et quicquid intelligit per essentiam suam: vno actu vnicum verbum diuinum expressiuum est totius quod in deo est: non solum patris: sed etiam creaturarum: aliter esset imperfectum. Unde dicit Augustinus. Si aliquid minus esset in verbo quam in scientia continetur dicentis: esset verbum imperfectum. Sed constat quod diuinum verbum est perfectissimum: ergo est in vno. unde Job. 33. Semel loquitur deus. Tertia differentia est: quod verbum nostrum non est eiusdem nature nobiscum: sed verbum diuinum est eiusdem nature cum deo: et subsistens in natura diuina. Nam ratio intellectiva quam intellectus noster de aliqua re format habet esse in anima intelligibili: tamen intelligere autem anime non est idem cum esse naturalis anime: quia anima non est sua operatio. et ideo verbum quod format intellectus noster non est de essentia anime: sed est accidens ei. In deo autem id est intelligere et esse: et ideo verbum quod format intellectus diuinus non est aliquod accidens: sed pertinet ad naturam eius. Unde oportet quod sit subsistens: quia quicquid est in natura dei est deus. Unde dicit Damascenus: quod dei verbum subsistens est: et in hypostasi eius. Reliqua vero verba nostra. scilicet virtutes sunt anime. Ex premissis ergo tenendum est: quod proprie loquendo: verbum semper sit personam in diuinis: cum non oportet: nisi quod expressum ab intellectu. Patet etiam quod verbum in diuinis est sicut deo: et a quo procedit: et est coeternum et a quo procedit: cum non fuerit prius formabile quam formatum: sed semper in actu: et quod sit equalis patri: cum sit perfectum: et totum esse patris expressum: et quod sit coeternale: et substantiale patri: cum sit subsistens in natura eius. Patet etiam quod cum in quolibet non id quod procedit habeat similitudinem: et nam est a quo procedit vocet filium: et sic in verbo: quod in deo dicitur filius: per ductio eius dicitur generatio. **Explicit opusculum 13^m diuini Thome aquinatis. de differentia verbi diuini et humani.**

tractat eiusdem de natura verbi intellectus. Opus. XIII.

Noniam circa quod magis verbi intellectus sine quod magis trinitatis non inuenit in hodie expressa multiplex difficultas et prolixitas nimis animus inuoluit. id summatim eius nam tradidit diuinus. istius et difficultates ipsius tagetes sit manifestare. Sciendum est igitur per quod verbum cum re dicta per verbum uenientiam habet maiorem in natura sua quam cum dicitur: sicut in dicitur sit: ut in libro. Antiquumque n. ab illo nam fontis a quo spiritus accipit: et nomen fontis sicut cum spiritus sit tota natura rei. Verbum autem spiritum accipit a re dicta: et non a dicente nisi forte qui dicit se. Sicut verbum lapidis differt specie a verbo asini. verbum etiam dicitur a diuersis de eadem re: idem spiritus est. Et huiusmodi est effectus quilibet magis conuenit cum principio quo agens agit: quam cum agente: cui soli affilatur ratione ipsius principij. Hoc n. est quod dicitur effectus per actionem agens. Si similitudo autem rei dicitur est principij quo verbum dei efficitur: que etiam in verbo reperit a dicente sibi coicata. Et id ipsum verbum quod dicitur dicitur similitudo rei: quodque vero verbum rei: vbi quod illa rei similitudo exprimitur siue in parte imaginatiua: sic fantasma cartaginis est verbum cartaginis secundum Augustinum. siue in intellectu nostro vbi perfecta ratio verbi inuenit: quod ad imaginem pertinet. In verbis enim quod in imaginatiua sunt non est ratio verbi expressa. Aliud namque est in ea vbi similitudo exprimitur: et aliud in quo terminatur. Exprimitur n. a sensu: et terminatur in ipsa fantasia: cum fantasia sit motus factus a sensu secundum philosophum in 3. de anima. Sed supra intellectum nihil est in quo ab ipso aliquid exprimat: et id non est aliud quod exprimit ab eo in quo exprimitur. sicut nec in deo aliud est per exprimes: et aliud in quo recipit expressum. Sed adhuc in intellectu nostro est defectus: quod aliud est quod exprimit aliud ipsum verbum. expressum quod in deo non inuenit. et id verbum dei est deus. intellectus autem non verbum suum non est: neque etiam est suum dicere: quod est prima causa verbi. Nam

scit enim verbum non est ex notitia alicuius habitus apud memoriam nostram: que nihil aliud est in hoc loco: quam ipsa receptiuitas anime nostre in qua et tenet se secundum Augustinum. etiam cum se non discernit: sed alia que ab extra acquirit. Idem ergo procedit in cognitione verbi est cum intellectus accipit a memoria: quod ab ea sibi offert: non ea spoliata quasi in ea nihil relinquitur: sed similitudinem habitus in se assumens: et sic esse illi quod in memoria habet: et ideo vocat aliqui illud quod ab intellectu accipit verbum memorie: sed adhuc non habet perfectam rationem verbi. haberet tamen si intellectus solus reciperet a memoria expressum: sed cum memoria non habeat actum aliquem: sed loco actus solum tenet libere quasi parata capiendi a se. In intellectu vero in lumine suo capitea: et adhuc perfectam rationem verbi non habet. In diuinis vero pater cui respondet memoria in ratione ordinis complete generat: quod pater id quod habet: non solus tenet ut memoria apud nos: sed quod est superpositum completum cuius est agere: ideo generat filium. Non enim generatio ista presupponit aliquid quasi a patre accipiens: et aliud quasi acceptum: sicut apud nos intellectus accipit a memoria: et presupponitur generationi. Vbi vero filius generatur a patre: sicut si totus intellectus noster esset a nostra memoria: et non similitudo ista vel illa. Cum ergo intellectus informatus specie natus sit agere. terminus autem cuiuslibet actionis est eius obiectum. obiectum autem suum est quidditas aliqua cuius specie informatur: que non est principium operationis vel actionis: nisi ex propria ratione illius cuius est species. Obiectum autem non adest ipsi anime: illa specie informate: cum obiectum sit extra in sua natura. Actio autem anime non est ab extra: quia intelligere est motus ad animam. tum ex natura speciei que in tale quidditate ducit. tum ex natura intellectus: cuius actio non est ad extra. Prima autem actio eius per specie est formatio sui obiecti: quo formato intelligit. Simul tamen tempore ipse format: et formatum est: et simul intelligit: quod ista non sunt motus de potentia ad actum: quia iam factus est intellectus in actu per spiritum: sed processus perfectus de actu in actum: vbi non requiritur aliqua species motus. Et quia ut dicitur est: huius obiectum in ipsa anima formatum: et non extra: ideo erit in anima ut in subiecto. Est enim similitudo rei extra. Ad autem est in anima ut in subiecto efficitur in ea: ut habitus. De perfecta autem ratione habitus est quando actu coniungitur. In hoc enim natura sua perficitur per lumen naturale intellectus: inuolvens speciem intelligibilem in quo: et sub quo intelligatur. Ideo enim lumen quod intellectus possibilis recipit cum specie ab agente: per actionem intellectus informatum tali specie diffundit cum obiectum format: et manet cum obiecto formato. Et hoc habet plenam rationem verbi: cum in eo quidditas rei intelligatur. Sicut in principio actionis intellectus et species non sunt duo: sed vnum est ipse intellectus et species illustrata: ita vnum in fine relinquitur similitudo. species: genita: et expressa ab intellectu. Et sic totum expressum est verbum: et totum rei dicitur expressum: et totum in quo res exprimitur. Et hoc intellectus principij pale: quod non intelligitur: nisi in eo. Est enim tamen quod speculum in quo res cernit: sed non excedens id quod in eo cernit. Efficitur enim opere nature: ut in eo aliquid cernatur. natura autem non agit aliquid super se: et ideo non excedit speculum hoc. Id quod in eo videtur. Verbum igitur cordis est vltimum quod potest intellectus in se operari. Ad ipsum enim in quo quidditas rei recipitur: imo quod ipsemet est quidditatis similitudo: terminatur intelligere. Sic enim habet rationem obiecti intellectus: ut vero est per intellectum expressum ei coniungitur dicere: et sic ipsum id verbum est effectus actus intellectus qui est formatum obiecti: et ipsius dicere. Sed in hoc reperitur differentia quedam. Quod enim intelligitur potest esse in intellectu: et manere in intellectu non intellectum actu. quod autem dicitur potest esse dictum: sed non potest manere dictum: nisi cum actu dicitur. Unde in intellectu potest manere species obiecti in habitu. Illud enim dico quod formatum est: sed manet id in quo formatum est sine lumine in quo actu aliquid intelligitur. Unde est quod verbum non est sine intelligere in actu: sicut ipsum intellectum nudum in habitu manere potest. Habitus hic dicitur non ipsa potentia memoratiua nisi

que precedit intellectum: immo ipso intellectus est natus retinere suum obiectum. propter tamen naturam memorie que prior est. Antiquumque enim prius saluat in suo posteriori: et ideo ipsa perfectio obiecti habet in ipso habitu intellectus: ut dicitur est: et ibi posita est perfectio verbi superius. Et hoc manifestum est qualiter apud nos deficit a representatione filij in diuinis: quod ipsa intelligentia nostra non est educta de memoria nostra: a qua tamen principium ratione agendi habet: que si esset de memoria totaliter educta ipsa esset verbum memorie sue. Unde non diceret se nec exprimeret: nisi dictatum et expressum a memoria sua: quod aliter diceret: et exprimeret se: sicut verbum in diuinis: non dicit se gignendo et exprimendo: sed dicit se genitum et expressum. Curus manifestum est quod verbum proprie dicitur personam. Verbum n. non solum semper est in principio fieri: quod perfectum esse suum est in fieri: sed hoc non est imperfectum: quod totum simul non existens: sicut est de alijs que sunt in fieri: que et semper sunt imperfecta: imo verbum in principio sui est perfectum: quod conceptio perfecte formata est: et nihilominus esse eius perfectum seruatur eodem modo quod gignebat. Non enim transit formatio verbi ipso formato: sed dum actu intelligitur continue format verbum: quod semper est in fieri: et ut in egressu dicitur ab aliquo. scilicet dicitur hoc cum personam processibus conuenit. Intelligere vero ut in gere accipit: et eentiale est in diuinis. dicere vero sicut et verbum personam dicit. Nunc restat videre vtrum verbum signat per reflexionem actus intellectus: vel per actum rectum. Et hoc cum evidenter considerandum est: quod verbum quod est expressum rei: quod intelligitur: non est reflexum: nec actio qua format verbum: quod est expressum quidditatis rei: que accipit: non est reflexa: alioquin dicitur intelligere esse reflexum: quod semper cum actu intelligit aliquid: verbum format. Unde manifestum est quod intellectus infra seipsum actionem rectam exercere potest: et hec semper est actio sua propria que terminatur ad obiectum factum in se: et a se. Unde n. constituitur ex intellectu et specie que est principium actionis sue: et huiusmodi est agere. Unde species hec est prima qua agit: non autem qua. Non enim intellectus noster ipsius hanc speciem tanquam exemplar sibi sile aliquid facit quasi verbum eius. Sic n. non fieret vnum ex intellectu et specie: cum intellectus non intelligat: nisi factus vnum aliquid cum specie: sed ipsa species formatum agit tanquam aliquo sui: ipsa tamen non excedens. Species autem sic accepta semper per ducit in obiectum primum. Unde manifestum est: quod ipsum verbum intellectus perficit per actum rectum. Unde quod non mittit ad aliquid aliud conceptioes suas: sicut facit sensus: hinc est quod potest super actus suos reflecti cum vult: quod non potest sensus. Non enim vult medio corpe cui: non est percipere quod in eo sit. Sed cum sit vnum agens cum quo et species ipsa efficit vnum spiritum in principio vi tam et percipit actum suum cum vult complete: quod non potest sensus. Non n. indiget anima ad hoc quod se intelligat specie illa: sed ad hoc ut intelligat. De se namque habet ut intelligatur: sed non quod intelligat. Intelligit n. se sicut alia secundum philosophum. Hoc autem est per species: quod alia sic intelligitur. Sensus autem indiget organo ad hoc ut agat: organum autem non redit supra se. vni non est reflexio in sensu. Considerandum tamen est: quod generatio verbi videtur per similitudinem cognitioni reflexe. Unde multi putauerunt eam reflexam. Sed enim anima informata specie format verbum in se: non format ipsum in aliquo sui non informata specie quod aliquid sui extendat a se non informatum specie prima: ut in eo verbum primum forme: et ipsum esse informatum verbo. in eo formato. Si n. videret extendi quod in rectum: et sic per actum rectum formaret verbum: sed in se specie prima formata: eo quod formata est actu. gignit verbum: et non in aliquo sui mundo. Unde videtur hec gignitio similitudo reflexe. Sed sciendum est quod cum reflexio fiat redeundo super idem: hic autem non fit reditio super spiritum: nec super intellectum formatum specie: quod non percipiunt quando verbum format. gignitio verbi non est reflexa. Non n. generatur verbum ipsum per actum intellectus: nec eius similitudo: nec etiam si similitudo illi: species: qua intellectus in format: quasi verbum esset eius expressum: sed similitudo rei. Illi enim similitudo generatur: quod in sua similitudine cognoscit. Est tamen ipsum verbum similitudo illius spiritus tanquam eius quo factum est sibi similitudo. Similitudo vero rei est vt ad quod format: et tanquam ad eius exemplar. Nec pro hoc oportet formatum primum rem inueniri: et post ad ea verbum seu imaginem ipsam in se formare: quod habere spiritum rei apud se est sibi loco aspectus exemplaris. Rifices namque ita quod ita exemplaria nihil aliud acquirunt: nisi ipsas species exemplarium. Hoc autem species

qua habet intellectus: aduenit sibi a re quam ipse non est intuitus: sed sensus. Et quod est rei similitudo: est principium generationis huius. Unde in intellectu potest esse generatio per rectum cum nihil eius generet. Directe igitur a specie ipsa itur in ipsum verbum: cum non percipit eius subiectum: sed res cuius est illa similitudo. Huiusmodi similitudini tanto intimius est verbum quanto perfectius genitum est. Ideo verbum intelligens intimius est principio intellectus: ex quo et specie fit vnum: nec tamen informat subiectum simul diuersis accidentibus eiusdem spiritus: quod ipse est eandem speciem simul duabus albedinibus informati. Hoc n. est ipse quantum vtrumque accis est in ratione eius: quo aliquid fieri habet. Verbum autem est in quo aliquid intelligit: sicut lux est in qua videtur aliquid: species autem est qua perficitur cognitio: sicut species coloris in visu exteriori: et forte similitudo si lux est species coloris generatur sicut ibi fit verbum ex specie. Exteriori n. deficit a representatione interiori: et propter hoc habet vtrumque sit accis species. Et verbum ex specie genitum: quod vtrumque est in anima: ut in subiecto: verbum tamen magis transit in similitudinem specie quam species ipsa. Quia enim intellectus nunc in quidditate rei venire: ideo in specie predicta est virtus quidditatis specie spiritus: per quam quidditas spiritualis recta formatur: sicut in calore est virtus forme ignis per quam attingit in generatione ad formam balze ignis: ad quod accidens per se non attingeret. Unde verbum quod est vltimum quod potest fieri in se: non terminatur magis ad id quam res representanda quam nuda species rei. Quia igitur res intelligibilis eo ipso intelligitur quo intellectus formatur sua per actum: prius nam est informatum quam intelligere: sed non terminatur. Ideo videtur verbum quod sequitur species rei: sicut sequitur intelligere rei. Hoc autem non est si per species rei dederet intellectus in ipsam rem: ut in se: sicut visus videt colore extra se existere: et tunc formatet verbum in se de re per intellectus. Sed quod intellectus accipit spiritum a re per sensus non ducit per species in re: ut est in sua natura: sed in se est: quod ipse facit in se obiectum quod est in eo intellectu: obiectum autem nunc prius est actioe potentie circa obiectum. ideo verbum quod est intra ipsum intellectum: prius est ipso in intelligere ad ipsum terminato. Aliud n. est hoc a quo accipit species. scilicet res ipsa: et aliud ad quod terminatur actio intellectus. Similitudo rei formata ab intellectu. Et dicitur manifestum est quod quo attendit prioritas vni eorum ad alterum. Prius n. nam est in intellectu informatum specie que est primum sufficiens intelligendi: quam gignat verbum. Et id intelligere in radice prius est verbo: et verbum est terminus actionis intellectus. Sed quod obiectum non habetur: nisi in verbo: ut dicitur est. obiectum autem prius est quod quilibet actio ad eum terminata: id verbum prius est quam intelligere et hoc totum id contingit: quod terminatur actio intellectus ad rem extra a qua acquirit spiritum: ut in se est. Si enim species nata est ducere intellectum ad rem: ut in se est: ut species coloris ducit in colore: obiectus modis procederet intelligere verbum. Unde manifestum est quod verbum non est quod sequitur intellectum immediate post rationem intellectus. Sic enim simpliciter procederet verbum actum intellectus: qui est intelligere: sed verbum sequitur immediate intellectus in actu per spiritum a qua procedit verbum: ut actus ex actu: et non ut actus ex potestate. Unde verbum posterioris est actu intelligendi a parte intellectus: et sic verbum sequitur ad intelligere non in se: sed in sua radice: ut dicitur est. Si vero intellectus a verbo accipit spiritum prius quam intelligeret ipsum verbum: et res in verbo implete foret per illud intelligere: vel verbum formare per eius principium: sicut ipse est itellim facere rem extra a qua species trahit. Et dicitur facile est scire: quare intellectus non dicit se qui format verbum per species. Quia n. quasi transformatum est in re per species qua agit quod agit. Unde cum ea informatum est actus verbum per ducit: in quo re illa dicitur: cuius species habet: et non se. Unde vero nunc se apprehendere: quod non est cognoscibilis: nisi sicut alia per spiritum aliorum: quod non indiget specie: ut intelligat: hoc n. potest de se non habere in se: ut intelligens est spiritum qua forme verbum: sed accipit a se intelligibile spiritum non suis sed rei qua necessario informat: ut intelligat: ut dicitur est. Cum igitur illa species informat: ita se intelligit: et hoc est per reflexionem: quod hec species prius accepta a re: quod se informatum est intelligibilis: nec oportet prius formare verbum quam intelligere: sed cum intellectu format verbum sui: et id intelligere non tpe sed na procedere necesse est cum seipsum intelligit. Non n. cum se intelligit facit totum obiectum: sed aliquid circa ipsum. Unde n. se: et hoc est verbum sui cuius se intelligit. Non enim est aliud a quo accipit species ab eo ad

qd terminat: s; ides. S; q; ista est sps rei: z non genita de...

De tractatus insignis eiusdem de substantijs separatis seu...

Alia sacris angelorum

solentis interesse non possum non dz no bis deuotiois tps...

Incipiendi v; ab his q de angelis antiq; huana colectura...

De opinionibus antiquoz phorum. CAP. I.

Ami qd eiq; philosophatū de rerū naturis sola corpa...

vt eradic. Et si p; aut finita. sic Empedocles quatuor ele...

Democriti z Anaxagoras: q; vterq; p; dicitur in finitas pres...

immixtu: in hoc v; deficere: q; eius virtute z dignitate no...

ponebat h corp? terrenū hūanū: qd palpat? z videmus...

Opinio Aristot. z Aluic. de numero sbaz separataz. CA. II.

Aluic. at pōnis radij inenit efficacia nō here.

Aluic. n. necesse ē vt ea q; itells sepatiz intelligit:...

qdē v;: eo q; nō multū recedit ab his q; sunt malfestata s;...

In q̄ pueniat opinio platonis & Aristotelis. CAP. III.

Is igitur visus de facili accipere possumus... In quo differunt plato & Aristoteles. CAP. III.

In quo differunt plato & Aristoteles. CAP. III.

Ant autem alia quod dicitur... In quo differunt plato & Aristoteles. CAP. III.

lectus intelligentes & intelligibiles spes. Non autem ita quod sint...

De substantiis separatis essentia secundum Avicennam. CAP. V.

Qui vero qui post seculum sunt... De substantiis separatis essentia secundum Avicennam. CAP. V.

aliquid in quo dicitur: & aliquid in quo conveniunt: quia...

De substantiis separatis essentia secundum Avicennam. CAP. VI.

De substantiis separatis essentia secundum Avicennam. CAP. VI.

expresse concedit. Non enim omnes formas secundum se considerat...

pōt fm has formas intelligi. Si ergo intelligatur fm for- mas aliq; opz q intelligatur fm formas priores; quas neutra m̄ per totū recipit. Cū opz itez in m̄ p̄intelli- gere diuisionē: vel distinctionem q̄cunq; fm̄ itez in h̄ fm̄ alias formas in m̄ in itū: vel opz deuenire ad hoc q̄ p̄ ma diuio sit fm̄ ipam m̄am. Non est aut diuio fm̄ m̄am nisi q̄a m̄a fm̄ se ipam distinguit: non ppter diuersam dispoem: vel formam: aut quantitatem: q̄a hoc esset distin- gūi m̄am fm̄ quantitatem: aut formam seu dispositionē. Opz igit: q̄ finalr deueniatur ad hoc q̄ nō sit vna oīum m̄a: sed sint multe z distinte h̄z seip̄as. Adāe aut p̄pūū est in pō esse. Adāe igit m̄a distinctionē accipe opz: nō h̄z q̄ est vesti- ra diuersis formis: aut dispoemibus. Hoc. n. est pter essen- tiam m̄a: sed fm̄ distinctionem potētie resp̄cū diuersitat; formaz. Cū enī pō id qd̄ est ad actū: dicat: necesse est vt pō distinguat fm̄ id qd̄ pō dicitur. Dico aut p̄ ad aliqd̄ p̄mo pōm dicitur pōm vsuam ad colorem. nō aut ad album aut nigrū: q̄a eadem est susceptiua vtriusq; . Et sicut superfi- cies est susceptiua albi z nigri fm̄ vnam pōm: que p̄mo d̄r resp̄cū coloris. Cū p̄z falsum esse p̄ncipiū qd̄ suppo- nebat: dices pōm z̄ceptionē: in oibus eodē mō inueni- tur. Reprobatio opinionis Auiceton de materialitate subarum separatarum. CAP. VII.

Et hac aut rōne vltiōr̄ p̄cludi pōt q̄ sp̄ia- lis z corpalis sube nō pōt esse vna m̄a. Nā si est vna m̄a z cōis vtrūq; oī in ipa distin- ctionez p̄intelligi aut d̄riaz formaz. s. sp̄ia- litatis z corporeitatis: qd̄ nō pōt esse fm̄ q̄titat; diuisionē in subijs sp̄ialib; in q̄b; q̄tittatis diuisiones nō inueniunt. vñ relinquitur q̄ ista distinctio sit: vñ fm̄ formas seu dispoem: vel fm̄ ipaz ma- teria: z cū nō possit esse fm̄ formas: z dispoem in infinitū: opz tādes redire ad hoc q̄ sit distinctio in m̄a fm̄ seip̄am. Et igit oīo alia m̄a sp̄ializ z corporeiz subaz. Cū itē cū recipit sit p̄pūū m̄a in q̄tū h̄: sit eadem m̄a sp̄ia- lum z corpaliū subaz: opz q̄ in vtrūq; sit idē receptionis modus. Adā aut corpaliū rez suscipit formā particulari- ter. i. nō fm̄ cōez rōnez forme. Nec hoc h̄z m̄a corporeiz in q̄tū diuisionibus subijctur: aut forme corporeiz: quia ēt ipaz formā corporeiz indiuidualr m̄a corporeiz recipit. Cū manifestū sit qd̄ hoc p̄uenit tali m̄a ex ipa nā m̄a: q̄ ga est infima: debillimo modo recipit formam. Sit enim receptio fm̄ recipientis nām. Et per hoc maxie defē a cō- pletā rōne forme: que est fm̄ totalitatez ipsius p̄ticularita- tis ipam recipientis. Adā manifestū est aut qd̄ oīs suba intelle- ctualis recipit formam intellectam fecidū suam totalita- tem: alioquin eam in sua totalitate intelligere nō valeret. Sic enī intelligit rem fm̄ q̄ forma eius in ipō exte- rit. Relinquit igit qd̄ m̄a si qua sit in sp̄ialibus subijs non est eadē cū m̄a corporeiz: s̄ multo altior z sublimior vltiore recipiens formam fm̄ eius totalitatem. Adā h̄nc vltia p̄cedētib; manifestum est qd̄ tanto aliquid in enti- bus est altius: quanto magis h̄z de rōne essendi. Adā nife- stum est aut qd̄ cum ens p̄ pōm z actū diuidatur: qz actus est pō perfectior: z magis h̄z de rōne essendi. Adā enīz sim- pliciter esse dicimus qd̄ est in pō: sed solum qd̄ est in actu. Opz igit id qd̄ semp est superiōr in entib; magis accedere ad actum: qd̄ aut est in entib; infimū p̄p̄inquit esse pōe. Qd̄ igit m̄a sp̄ializ subaz nō pōt esse eadem cū corpaliūz m̄a: sed longe distet ab ea puta altior: vt ostensum est ne- cesse est vt longe distet a corporeiz m̄a. fm̄ d̄iam potētie z actū. Corporeiz aut m̄a est pō pura fm̄ sniam Aristotelis z platonis. Relinquit igit qd̄ m̄a subaz sp̄ialium non sit pō pura: sed sit aliquid ens actu pō extis. Non autem si dico ens actu quasi ex pō z actū cōpositum: q̄a vel esset p̄cedere in infinitū. vel opz venire ad aliquid quod esset ens in potētia tū. Qd̄ cū sit vltimū i entib;: z p̄ p̄ns nō pōt recipere nisi debillr z p̄ticulariter nō pōt esse prima materia sp̄ialis z intellectualis sube. Relinquit igit qd̄ si sp̄ialis sube m̄a sit ens actu qd̄ sit actus vel forma subsistens sicut z m̄a corpaliū rez: ita d̄ ens ipō: qz est ipa pō formis sub- lecta. Tibiūq; aut ponit m̄a ens actu: nihil distet dicere q̄m̄ z subaz rei. Sic enim antiqui nales qui ponebat p̄-

mam m̄am corpaliū rez esse aliqd̄ ens actu: dicebat ma- teria esse oīum rez subam per modū quo artificialiūz sub- stantia nihil est aliud q̄ eoz m̄a. Sic igit si m̄a sp̄ializ sub- stantia nō pōt esse aliqd̄ ens in pō: tū: sed est aliqd̄ ens actu ipa sp̄ializ rez m̄a est eoz suba. Et fm̄ hoc nihil dif- fert ponere m̄am in subijs sp̄ialibus z ponere subas sp̄i- tuales simplices nō compositas ex m̄a z forma. Cū imple- cū actū nāliter sit prior formā: z forma q̄ m̄a: pō qd̄ depēdet in suo eē ab actu: z m̄a a forma. Forma aut in suo eē nō de- pendet a m̄a fm̄ p̄pūam rōnem actus. Adā. n. priora natu- raliter a posterioribus depēdet. Si igit alique sint forme q̄ sine m̄a esse nō p̄nt h̄z nō p̄nt eis ex h̄z q̄ sunt forme: s̄ ex h̄z q̄ sunt tales forme. Cū implect q̄ se sustētari nō p̄nt h̄z indiget m̄a fundamento. S̄ dicunt in oī ḡie in q̄ inue- nit aliqd̄ imp̄fctū: inuenit ēt aliqd̄ p̄fctū fm̄ nām illius ḡis: puta si est ignis in m̄a aliena a qua ignis h̄z sua rōnē nō depēdet: necesse est ēt ignē nō sustētari in m̄a aliena. Sicut igit supra formas in materijs receptas alique forme per se subsistētes: que sunt sp̄iales sube ex m̄a z forma nō cō- posite. Hoc ēt appēt in infimis subaz sp̄ialū. Cū animabus si q̄ eas ponit corpibus vni vt formas. Implet est enī id qd̄ ex m̄a z forma cōpositū ē: ēt aliq̄ corpis formā. Et sicut implet est id qd̄ est m̄a alicui: esse actum eiusdē. Nulla igit ps̄ et qd̄ est alicui: forma pōt esse m̄a que est potentia pura non actus.

Solo rōnū Auiceton opinionis. CAP. VIII. Is igit visio facile ē rōnes dissoluere in cōtra- rium adductas. Adā. n. rō concludere vide- batur: qd̄ nō possit esse diuersitas in sp̄ialib; subijs si nō essent ex m̄a z forma cōposite. Que qd̄ rō in vtrūq; p̄te sue deductionis de- ficiebat. Neq; enī opz q̄ ea que sunt m̄a tū sint absq; di- uersitate: neq; ēt h̄z opz de subijs que sunt forme tantum. Cū est. n. q̄ m̄a h̄z id qd̄ est: est in pō ens: necesse ē vt fm̄ pōe diuersitate sint diuersē m̄a. Nec aliud dicitur m̄a subam q̄ ipam pōm que est in ḡie sube. Nāz genus sube sicut z alia ḡia diuiditur per pōm z actum: z h̄z hoc nihil phibet aliq; subas que sunt in pō tū esse diuersas fm̄ qd̄ ad diuersa ḡia actu ordinatur. Adā quē modum celestium corpōz m̄a: z m̄a elementōz distinguit. Nam m̄a celestium corpōz est in pō ad actū p̄fctū. Adā formā que complet totam pōtitate m̄a: vt iam non remaneat po- tentia ad alias formas. Adā autēz elementōz est in poten- tia ad formas in cōpletas: que totā terminare nō pōt m̄a pōz. Sed supra has m̄as est sp̄ialis materia. i. ipsa substā- tia sp̄ialis: que recipit formā fm̄ suaz totalitatem: in inferi- oribus materijs formas particulariter recipientib;. Simili- ter ēt nō tenet deductio ex parte formaz. Adā manifestum est enim qd̄ si res composita ex m̄a z forma fm̄ formas disse- runt: qd̄ ipse forme fm̄ seip̄as differunt z diuersē sunt. S̄ si dicatur qd̄ diuersarum rerūz non sunt forme diuersē nisi ppter materie diuersitatem sicut diuersi colores ex vna so- lis illustratione causantur in aere fm̄ d̄iam spissitudinis z raritatis illius. vnde necesse est qd̄ ante colorū diuersita- tem p̄intelligatur in aere diuersitas puritatis z spissitudi- nis. Et sic ēt necesse erit qd̄ in materia ante vnam formam intelligatur alia forma: sicut ēt in corporeibus ante colorem intelligatur superficies. Inuenitur igit in formis diuersitas fm̄ quendam ordinēz p̄fectionis z imp̄fectionis. Nā que m̄a est p̄p̄inquitōz imp̄fectior est: z q̄ in pō resp̄cū su- peruenientis forme. Sic igit nihil phibet in sp̄ialib; sub- stantijs ponere multitudines q̄uis sint forme tū ex h̄z q̄ vna eaz est alia p̄fectior. ita qd̄ imp̄fectior est in pō resp̄cū p̄fectionis vsq; ad p̄mā eaz que est actus tū que deus est: vt sic oēs inferiores sp̄iales sube z m̄a possint dici fm̄ hoc qd̄ sunt in pō: z forme h̄z hoc qd̄ sunt actu. vnde patet frivoluū esse: qd̄ hoc obijcit: cludēs si sp̄ialis suba h̄z p̄- fectioez z imp̄fectioez distet: qd̄ opz ipam esse perfe- ctionis subm̄: z sic euz subz pertinet ad rationē materiē: oportebit subam sp̄ialē h̄re materiam. In quo quidēz du- pliciter fallitur. Primo quidēz: qz extimat perfectionez z imp̄fectionez esse quasdam formas sup̄ueniētes vel accide- tia. que subo indigeant: qd̄ quidem manifeste falsum est.

Et enī quedam rei perfectio fm̄ suam sp̄em z subaz que comparat ad r̄sicut accidens ad subm̄ vel sicut forma ad materia: sed ipam p̄pūam speciem rei designat. Sicut enim in numeris vñ est maior alio fm̄ p̄pūam sp̄em. Cū in eō les numeri fm̄ sp̄em differunt. Ita in formis tam malibus q̄z a materia separatis vna est perfectior alia fm̄ rationem p̄pūe nāe: in q̄tū. s. p̄pūa rō sp̄em in tali gradu perfectiois consistit. Sed quia ēt subiectum non consequitur solam materia que est pars sube sed vlt̄ consequitur oēm poten- tiam. Omne enīz qd̄ se h̄z ad alterum vt potētia ad actum ei natum est subijci z per hunc etiā modū sp̄ialis substā- tia q̄uis non h̄eat materia partem sui: ipsa tamen put est ens fm̄ aliquid in potētia potest subijci intelligibilibus speciebus. Ex hoc ēt solutio sc̄de rōnis apparet. Cum. n. dicimus aliqua substantiam corporealem esse vel sp̄ialem non comparamus sp̄ialitatem vel corporeitatem ad substā- tiam sicut formas ad materiam vel accidentia ad substā- tiam: sed sicut differentias ad genus. Ita qd̄ sola suba sp̄ialis non per aliquod additum substantie sue est sp̄ia- lis: sed per suam subam. Sicut z suba corporealis non per aliqd̄ additum sube est corporealis: sed fm̄ p̄pūam subaz. Non enim est alia forma per quam species differat p̄- dicationez suscipit ab ea per quam suscipit p̄dicationē ge- neris: vt supra d̄cū est. Cū nō opz qd̄ sp̄ialitatis sp̄i- tualis sube subijctur aliquid sicut m̄a vel subm̄. Tertia vero ratio efficaciam non h̄z. Cum enim ens non vniūoce de oibus predicetur nō est regendus idē modus eēndi in oibus que ēt d̄cū. Sed quedam perfectius quedā im- perfectius ēt participat. Accētia. n. entia dicuntur non qz in seipsis esse habeant: sed quia esse eorum est in hoc qd̄ in sunt substantie. Rursumq; in substantijs oibus non est idem modus essendi. Ille enīz sube que perfectissime esse p̄cipant non habent in seipsis aliquid quod sit ens in pō solum. Cū in materiales sube dicuntur. Sub his sunt substantie que etiam in seipsis h̄z materiam habeat: que fm̄ sui essentiaz est ens in pō tū: tota tamē earum po- tentialitas completur per formam vt in eis non remaneat potentia ad aliam formam. Cū z incorruptibiles sunt: sicut celestia corpora que necesse est ex materia z forma composita esse. Adā manifestum est enim ea in actu existere alioquin motus subiecta esse non possent: aut sensus subia cere: aut alicuius actionis esse principium. Nullum autēz eozūz est forma tantum: quia si essent forme absq; materia: essent substantie intelligibiles actu simul: z intelligentes fm̄ seip̄as: quod esse non potest cum intelligere actus cor- poris esse nō possit: vt probatur in li. de anima. Relinquit ergo qd̄ sunt quidēz ex m̄a z forma composita: s̄ sicut illud corpus ita est huic magnitudini z figure determinate sub- iectum: qd̄ tū nō est in potētia ad aliam magnitudinem vel figuram: ita celestium corpōz m̄a est huic forme subiecta qd̄ nō est in potētia ad alia formā. Cū sub his vō substā- tijs est tertius substantiaz gradus. s. corruptibilem corpōz que in seipsis huius m̄am habet: que est ens in potētia tū. Nec tamē tota potētia h̄z materie cōplet per formas vna z cui subijct qz remaneat adhuc in potētia ad alias formas. Et h̄z h̄c diuersitatez m̄a inuenit in corporeibus subtiliōz z grossiōz: put celestia corpa sunt subtiliora: z ma- gis formalia q̄z elementaria. Et qz forma p̄portioat m̄a p̄ns est qz celestia corpa habeat nobilitatez formā: z magi p̄- fectā: vt pote totā potētialem m̄a adimplētes. In sub- stantijs igit sup̄ioribus a quibus est oīno potētia m̄a alie- na: inuenit quidē differentia maioris z minoris subtilita- tis fm̄ differētia p̄fectionis formaz: nō tamē in eis est cō- positio m̄a z forme. Quarta vero rō efficaciaz non h̄z. Adā. n. opz vt si substātie sp̄iales m̄a careant: qd̄ nō disti- guant. sublata. n. potētialem m̄a: remanet in eis poten- tia quedā: in q̄tū nō sunt ipsuz esse: sed ēt participat. Nihil aut per se subsistēs qd̄ sit ipsuz esse poterit ēt nisi vnum fo- lum: sicut nec aliqua forma si separata consideret pōt esse nisi vna. Unde est. n. qd̄ ea que sunt diuersa numero sunt vni sp̄e: qz nā sp̄em fm̄ se considerata est vna. Sicut igit est vna fm̄ cōsiderationē duz per se cōsiderata: ita est vna fm̄ esse si per se subsisteret vel existeret. Adāq; rō est de ḡie per cō-

parationē ad sp̄es quousq; pueniant ad ipsuz eē: qd̄ est cō- munitissimū. Ipsuz igit esse p̄ se subsistēs est vnum tū. Im- possibile est igit qd̄ p̄ter ipsuz sit aliqd̄ subsistens: qd̄ sit esse tū. Omne aut qd̄ est: ēt h̄z. Est igit in quocūq; p̄ter p̄mūz z ipsuz eē tanq̄ actus z suba rei habēs ēt tanq̄ rei poten- tia receptiua huius actus qd̄ est esse. Potest aut qz dicere. id qd̄ participat esse fm̄ se carēs est illo: sicut superficies que nata ēt participare colorem fm̄ se p̄siderata est nō color: z nō colorata. Sicut igit. id quod participat esse oportet esse nō ens. qd̄ aut est in potētia ens est participatiuum ipsuz: z nō aut fm̄ se est ens. Sequit ergo qd̄ habeat m̄az: qz ipsuz eē receptiua est m̄a: vt supra dictū est. Sic igit oē qd̄ ē post p̄mū ens: qd̄ est ipsuz eē cū sit participatiue ens h̄z materi- am. Sed cōsiderādū est: qd̄ ea que a p̄mo ente esse parti- cipat: nō participat esse fm̄ vlem modū eēndi: fm̄ qd̄ est in p̄mo p̄ncipio: sed particulariter fm̄ quedā determinatū: in eēndi modū qui puenit huic generi vel huic sp̄i. vnaq; autēz adapat ad vniū determinatū modū eēndi fm̄ in o- duz sue substātie. Adā aut vniūcūm qz substantie cō- posite ex m̄a z forma est fm̄ formā per quas p̄tinet ad de- terminataz sp̄em. Sic igitur res cōposita ex m̄a z forma per suā formā h̄z participatiua ipsius esse a deo fm̄ quedam p̄pūū modūz. Inuenit igit in substantia composita ex ma- teria z forma duplex ordo. Unus quidēz ipō m̄a ad for- mā. alius autē ipsius rei iam cōposite ad esse participatum. Adā. n. est esse rei neq; forma eius: neq; m̄a ipsius: s̄ aliqd̄ aduentū rei p̄ formā. Sic igit in reb; ex m̄a z forma com- positis. m̄a quidē fm̄ se cōsiderata fm̄ modum sue essentie h̄z esse in potētia: z hoc ipsuz est ei ex aliqua participatio- ne p̄mū entis. Laret vō fm̄ se considerata forma per quam participat eē in actu fm̄ p̄pūū modū. Ipsa vero res cōpo- sita in sui eēntia cōsiderata iam h̄z formā esse: s̄ participat esse p̄pūū sibi per formā suā. Quia igit m̄a recipit esse de- terminatū actualē p̄ formā z nō ecōuerso nihil phibet esse aliqua formā que recipiat eē in se ipā nō in aliquo subie- cto. Adā. n. causa depēdet ab effectu: sed potius ecōuerso. Ipsa igitur forma sic per se subsistens esse participat in se ipā: sicut forma malis in subiecto. Si igitur p̄ hoc qd̄ dico. nō ens remoueat solum esse in actu ipsa forma fm̄ se cor- si- derata est nō ens: sed esse participat. Si aut nō ens remou- ueat nō solū ipsuz eē in actu: s̄ etiā actū seu formā p̄ que aliqd̄ p̄cipat eē sic m̄a est nō ens: forma vō subsistēs non- est nō ens: sed est actus qui est forma participatiua vlti- mi actus qui est eē. Mater igit in quo differt potētia qd̄ est in substātijs sp̄ialib; a potētia que est in m̄a. Nā potētia sub- stātie sp̄ialis attendit solū fm̄ ordinē ipsius ad eē. Potētia vō materie fm̄ ordinē: z ad formā: z ad esse. Sigs aut vtrūq; m̄am esse dicat. Adā manifestum est qd̄ equivoce m̄am noīabit. Cū in te rōnis solutio iam ex dictis apparet. Quia. n. substantia sp̄ialis esse participat: nō fm̄ sue cōsta- tis infinitate: sicut est in p̄ncipio: s̄ fm̄ p̄pūū modūz sue eēntie. manifestū est qd̄ eē et nō est infinitū: s̄ finitum. Quia ipa forma nō est participata in m̄a: ex hac parte nō fm̄ p̄- modum quo finitū forme in m̄a existētēs. Sic igit appēt gradus quidā infinitatis in reb;. Nāz māles substantie fini- te quidē sunt dupl. s. ex parte forme que in m̄a recipitur: z ex p̄te ipsius esse qd̄ p̄cipat fm̄ p̄pūū modū: quasi su- perius z inferius finita exis. Suba vō sp̄ialis est quidēz fi- nita superius in q̄tūz a p̄mo p̄ncipio participat eē fm̄ p̄pūū modū. est aut aliq̄o mō infinita inferiōr in q̄tūz nō partici- patur in subiecto. Adā vō p̄ncipiūz qd̄ de est: est oī- bus modis infinitum. Opiniones d̄cētū substantias imales cāz sui esse nō ha- bere z earūz reprobatio. CAP. IX. Sicut aut p̄dicta positio circa cōditionē sp̄i- tualitū substantiarū a sua Platonis z Aristo- telis deuiat eis imalitatez simplicitatez aufer- rens: ita z circa modū eēndi iparūz aliquid a veritate deuiasse inuenit auferentes earum originē a p̄mo z summo auctore. In quo inuenit diuersi- hoies tripliciter errasse. Quidā. n. posuerit p̄dictas sub- stātijs oīno causas sui eē nō habere. Quidā posuerit eas quidē essendi causas habere: nō tū immediate oēs eas. p̄ce-

esse a summo et primo principio, sed quadam serie ordinis inferiorum earum a superioribus eandem originem habere. Alij vero contendunt omnes quod habent substantias immediate essendi habere originem a primo principio; sed in ceteris que de eis dicuntur, puta quod sunt viuentes, intelligentes, et alia habent superiores inferioribus causas existere. Primum quidem igitur spirituales substantias omnino incausatas esse existimant huius opinionem sumentes ex his que sunt in animam causantem, videntes eam supponere naturam per se principio, ex nihilo nihil fieri. Hoc autem videtur fieri quod habet causam esse. Quicquid igitur sui esse causam habet, quod illud ex alio fieri. Hoc autem ex quo aliquid fit, est materia. Si igitur spirituales substantie materiam non habent, omnis videtur eas omnino causam sui esse non habere. Rursum si fieri moueri quoddam est vel mutari. Mutationis autem omnis et motus subiectum aliquid esse oportet. Est enim motus actus existens in potentia. Oportet igitur omni ei quod fit subiectum aliquid quod persistere. Spirituales igitur substantie si immutabiles sunt facte esse non possunt. Ceterum in quolibet factione cui puenit ad factum esse vltimum non remanet aliquid fieri. Sicut nec post vltimum motum esse remanet moueri. Cidem autem in his que generantur quod vniuersum quod est factum esse dicitur quasi terminata factioe quam accipit forma. Est enim forma generatio terminus. Adepta igitur forma non restat aliquid fiendum. Habes igitur formam non fit ens; sed est ens secundum suam formam. Si igitur aliquid fit secundum se forma; hoc non fit ens. Spirituales autem substantie sunt quedam forme subsistentes; vt ex primis manifestum est; non igitur spirituales substantie sui esse causas habent; quasi ab alio facte. Possent aliquis ad hoc argumentari ex opinionibus Aristotelis et Platonis qui habent substantias ponunt esse sempiternas. Illud autem sempiternum videtur esse factus; quia ens fit ex non ente; sicut albus et non albus. Unde videtur consequens vt quod fit prius non fuerit. Sic igitur consequens est si spirituales substantie sunt sempiternae; quod non sint facte; nec habeant sui esse principium et causam. Sed si quis diligeret consideret ab eadem radice inueniet hanc opinionem procedere et predictam; que materiam spirituales substantias adhibet. pcessit enim supradicta opinio ex hoc quod quod spirituales substantias eiusdem rationis esse existimant cum materialibus substantiis; que sensu percipiunt; quod est eorum qui imaginatione transcendere non valent. Sic contra opinionem ex hoc videtur procedere quod eleuari non potest intellectus ad intendendum alius modum causandi quod istius qui puenit materialibus rebus. Inuolant enim humana ingenia pcessisse vident ad inuestigandas rerum originem. Primum namque in sola exteriori mutatione rerum originem consistere homines existimauerunt. Hic autem exteriori originem que fit secundum accidentales transmutationes. Primum enim phantasie de naturis fieri rerum statuerunt non esse aliud quod alterari; ita quod id quod est rerum substantia; qua materia nominabatur; fit principium primum penitus non causatum. Non enim distinctione substantie et accidentis intellectu transcendere poterat. Alij vero aliquantulum vterius pcedentes etiam ipsarum substantiarum originem inuestigauerunt ponentes aliquas substantias causas sui esse se habere. Sed quia nihil preter corpora mente percipere poterant; resoluebant quidem substantias in aliqua principia sed corporalia; ponentes ex quibusdam corporibus congregatis alia fieri; ac si rerum origo in sola congregatione et segregatione consisteret. Posteriores vero philosophi vterius pcesserunt resoluentes sensibiles substantias in partes elementares; que sunt materia et forma. Et sic fieri rerum naturalium in quadam transmutatione posuerunt secundum quod materia altera tum diuersis formis subiicitur. Sed ultra hunc modum fiendi necesse est secundum sententiam Platonis et Aristotelis ponere alius altiorum. Quis enim necesse sit primum principium simplicissimum esse necesse est quod non hoc modo esse ponat quasi esse participans; sed quasi ipsum esse existens. Quia vero esse subsistens non potest esse nisi vniuersum supra habitum esse; necesse est omnia alia que sub ipso sunt sic esse quasi esse participata. Oportet igitur communes quodam resolutione in omnibus haberi; secundum quod vniuersum quod est intellectu resolutum in id quod est et in suum esse. Oportet igitur supra modum fiendi quo aliquid fit; forma materie adueniente; per intellectum aliam rerum originem secundum quod esse attribuit toti vniuersitati rerum a primo ente; quod est suus esse. Ceterum in omni cau-

sarum ordine necesse est vniuersalem causam particulari pcedere. Nam cause particulares non agunt nisi in vniuersali salum causari virtute. Manifestum est autem quod omnia causa per motum aliquid factiens particularis causa est. habet enim particularem effectum. Est enim omnis motus ex determinato in illud determinatum; omnisque mutatio motus cuiusdam terminus est. Oportet igitur supra modum fiendi quo aliquid fit pmutationem vel motum esse aliquid indidum fiendi; seu originem rerum absque omni mutatione vel motu per influentiam essendi. Ceterum necesse est quod per accidentem est in id reduci quod per se est. In omni autem factioe que fit per motum vel mutationem. fit quidem hoc vel illud ens per se. ens autem communiter sumptum per accidentem fit. Non enim fit ex non ente; sed ex non ente hoc. Et si canis ex equo fiat; vt Aristoteles exemplo vtamur. fit quidem canis per se; non autem fit animal per se; sed per accidentem; quia animal erat prius. Oportet igitur originem quodam in rebus consistere secundum quod ipsum quod communiter sumptum per se attribuitur rebus; quod omnes mutationem et motum transcendat. Adhuc si quis ordinem rerum consideret semper inueniet id quod est maximum causas esse eorum que sunt post ipsum; sicut ignis qui est calidissimus causa esse caliditatis in ceteris elementatis corporibus. Primum autem principium quod deus dicimus est maximum ens. Non enim est in infinitum in rebus ordinem; sed ad aliquid summum deuenire; quod melius est esse vnum quam plura. Ad autem in vniuerso melius est necesse esse esse; quod vniuersum dependet ex eentia bonitatis eius. Necesse est igitur primum ens esse eam essendi omnibus. His autem visis facile est solvere rationes inductas. Quod enim antiqui naturales quasi principium supposuerunt; ex nihilo nihil fieri; ex hoc pcessit; quod solum ad particulares fiendi modum puenire poterunt; qui est per mutationem vel motum. De quo etiam fiendi modo scda ratio pcedebat. In his enim que sunt per mutationem; vel motum subiectum factionem supponit. Sed in supremo modo fiendi qui est per essendum in fluxum; nullum subiectum factionem supponit; quod hoc ipsum est subiectum fieri secundum hunc factionem modum; quod est subiectum esse participare per influentiam superioris entis. Ceterum similiter etiam tertia ratio de hoc modo fiendi pcedit qui est per mutationem et motum. Quis enim ad formam peruenit fuerit nihil de motu restabit. Oportet enim intelligere; quod per formam res generata esse participet ab vniuersali eandem principio. Non enim cause agentes ad determinatas formas sunt cause eandem nisi in quantum agunt in virtute primi et vniuersalis principij eandem. Quarta etiam ratio eodem modo pcedit de his que sunt per motum vel mutationem in quibus necesse est vt non esse pcedat esse eorum que sunt; quia eorum esse est terminus mutationis vel motus. In his autem que sunt ab effectu mutatione vel motu per simplicem emanationem seu in fluxum; potest intelligi aliquid esse factum per hoc quod quandoque non fuerit. Sublata enim mutatione vel motu non inuenit in actione in fluxu principij prius et posterioris successio. Tunc necesse est vt sic se habeat effectus per in fluxum causatus ad causas in fluxu quod agitur sicut in rebus que per motum sunt se habet effectus ad causas agentes in termino actionis cum motu existens. Tunc autem effectus iam est. Necesse est igitur vt in his que absque motu sunt; simul cum agente in fluxu sit ipse effectus productus. Sicut actio influentis sine motu extiterit non accidit agenti dispositio; vt postmodum possit agere; cum prius non potuerit; quia ista hec mutatio quedam esset. Notum igitur semper agere in fluxu. Unde et effectus productus intelligi potest semper fuisse. Et hoc quidem aliquantulum apparet in corporalibus rebus. Ad presentiam enim corporis illuminatis productum lumen in aere absque aliqua aeris transmutatione pcedente. Unde si semper corpus illuminans aeri pferens semper fuisse; semper ab ipso aeris lumen haberet. Sed expressius hoc videtur in intellectualibus rebus que sunt magis remote a motu. Est enim principiorum veritas causa veritatis in conclusionibus semper veris. Sunt enim quedam necessaria que causam sine necessitate habent; vt etiam Aristoteles dicit in 2. metaph. et in 4. physicorum. Non ergo estimandum est quod plato et Aristoteles pperit quod posuerunt substantias materiales; seu etiam celestia corpora semper fuisse; eis subtraxerint causas eandem. Non enim hoc a sententia catholice fidei deuia; quod habet posuerint causata;

sed quod posuerunt ea semper fuisse; cuius contrarius fides catholica est. Non enim est necessarium; quod quibus origo fit ab immobili principio absque motu quod eorum esse sit sempiternum. Quolibet enim agens pcedit effectum secundum modum sui esse. Et esse autem primum principij est eius intelligere et velle. Procedit igitur vniuersitas rerum a primo principio; sicut ab intelligente et volente. Intelligens autem et volens est producere aliquid; non quidem ex necessitate; sicut ipsius est; sicut vult; et etiam intelligit. In intellectu autem primum intelligentis comprehenditur omnis modus eandem; et omnis mensura quantitatis et duratiouis. Sic igitur non eundem modum eandem rebus indidit quo ipsius existit; corporumque quantitates sub determinata mensura conclusit; cum in eius potestate; sicut et in intellectu omnes mensure contineantur. Ita etiam dedit rebus talem durationis mensuram quale voluit; non quale ipsius habet. Sicut igitur corporum quantitas sub tali determinata mensura concludit; non quia primum principij ad hanc mensuram quantitatis determinatur; sed quia talis mensura quantitatis sequitur in effectu primum agentis consequit determinata duratiouis mensura ex intellectu duratiouis eorum pcedente; non quasi ipse subiacet successiue duratiouis; vt nunc velit; aut agat aliquid quod prius noluerit; sed quia tota rerum duratio sub eius intellectu; et virtute concludit; vt determinet rebus ab eterno mensuram durationis quam velit.

Opinio Avicene de fluxu rerum a primo principio cum sua reprobatione.

CAP. X.

De igitur et habet alij considerantes asserunt quidem oia eandem originem trahere a primo et summo rerum principio quod dicimus deus; non tamen eundem modo; sed ordine quodam. Quis enim primum rerum principium sit penitus vnum et simplex; non extimauerunt quod ab eo pcederet nisi vnum. Quod videtur et si ceteris rebus inferioribus simplicius sit et magis vnum; deficit tamen a primo simplicitate; in quantum ipsius non est sui esse; sed est substantia habens esse. Et hanc noiam intelligit primum a qua quidam dicunt plura posse pcedere. Nam si quod conuertitur ad intelligendum suum simplex et primum principium dicitur quod ab ea pcedit intelligit scda. put vero seipsum intelligit secundum id quod est intellectualitatis in ea; productum autem primum orbis; put vero intelligit seipsum quod ad id quod est in ea de potentia productum ab eo corpus primum; et sic per ordinem versus ad vltima corporum hinc pcessit a primo principio determinat. Et hec est opinio Avicene; que et videtur supponi in libro de causis. Illud autem positum est primo aspectu reprobabilis videtur. Bonum enim vniuersi potius est quam bonum cuiusque particularis nature inuenit. Describit autem rationem boni in particularibus effectibus nature vel artis; si vero perfectionem effectus non attribuat intentioni agentis; cuius eadem sit ratio boni et finis. et ideo Aristoteles reprobant antiquorum naturalium opinionem quod posuerunt formas rerum quod naturaliter generantur et alia naturalia bona non esse intentata natura; sed puenire ex necessitate nature. Multo igitur magis inconueniens est; vt bonum vniuersi non pueniat ex intentione vniuersalis agentis; sed quadam necessitate ordinis rerum. Si autem bonum vniuersi quod in distinctione et ordine consistit partem ex intentione primum et vniuersalis agentis pcedit. necesse est quod ipsa distinctio et ordo partium vniuersi etiam in intellectu primum principij persistat; et quod res pcedunt ab eo sicut ab intellectuali principio quod agit secundum formas conceptas; non oportet ponere quod a primo principio et si in essentia sua sit simplex pcedat vnum tantum; et quod ab illo secundum modum sue compositionis et virtutis pcedat plura; et sic inde. Hoc enim esset distinctio; et ordinem tale in rebus esse; non ex intentione primum agentis; sed ex quadam rerum necessitate. Prodest tamen dicitur quod rerum distinctio et ordo pcedit quidem ex intentione primum principij; cuius intentio est non solum ad producendum primum causatum; sed ad producendum totum vniuersum; tum quodam ordine; vt ipse immediate productum primum causatum; quo mediata alia per ordinem productum esse. Sed cum sit duplex modus productionis rerum. Cuius quidem secundum mutationem et motum. Alius autem absque mutatione et motu; vt supra iam diximus. in eo quidem productionis modo qui per motum est hoc manifeste videmus accidere; quod a primo principio alia pce-

dunt mediantibus causis scdis. Videmus enim et plantas et animalia produci in esse per motum secundum virtutes superiorum causarum ordinatarum versus ad primum principium; sed in eo modo productum qui est absque motu per simplicem in fluxum ipsius esse; hoc accidere impossibile est. Sed in hunc productionis modum; quod in esse productum non solum fit per se hoc ens; sed etiam per se fit ens simpliciter; vt dictum est. Oportet autem effectus proportionali causis respondere; vt scilicet effectus particularis cause particulari respondeat. effectus autem vniuersalis vniuersali cause. Sic igitur cum per motum aliquid fit per se hoc ens; effectus habet in particularibus causis reducitur que ad determinatam formam mouetur; etiam cum simpliciter fit ens; et per se; et non per accidentem; oportet hunc effectum reduci in vniuersalem essentiam causam. Hoc autem est primum principium; quod deus est. Prater igitur illud modum produci qui est per mutationem vel motum. est alius modus quo res produciunt in esse a primo principio; quod mediantibus causis scdis; sed eo productionis modo; qui fit absque motu; qui creatio noiam; et qui in solum deum refertur; vt in actiorem. Solo autem hoc modo produci possunt in esse imateriales substantie; et celestia corpora; et corporum quorumque materia ante formam esse non potuerunt; sicut dictum est de materia celestium corporum; que non est in potentia ad aliam formam; Relinquit igitur quod omnes imateriales substantie; et celestia corpora; quod per motum produci non possunt in esse; solum deum sui esse habent auctorem. Non ergo id quod est prius in eis est posterioribus causa essendi. Adhuc quodam aliqua causa est superior; tanto est vniuersalis; et virtus eius ad plura se extendit. Sed id quod primum inuenit in vnoquoque ente maxime est eorum omnibus. Quicquid enim supradictum contrahit id quod prius inuenit. Nam quod posterius in re intelligit comparat ad prius; vt actus ad potentiam. per actum autem potentia determinat. Sic igitur oportet vt id quod primum subsistit in vnoquoque sit effectus supreme virtutis. Quod autem aliquid ad posterum tanto reducatur ad inferioris cause virtutem. Oportet igitur id quod primum subsistit in vnoquoque sit in corporalibus; materia; et in immaterialibus; quod potentiale est sit prius effectus prime virtutis et vltis effectus agentis. Impossibile est igitur quod ab aliquibus causis scdis aliquid producant in esse; non supposito aliquo effectu superioris agentis. Et sic nullum agens post primum rerum totum in esse productum est producere ens simpliciter; et non per accidentem; quod est creare; vt dictum est. Ceterum alicuius nature vel forme duplex causa inuenit. Una quidem que est per se et simpliciter causa talis nature vel forme. alia vero que est causa huius nature vel forme in se. Cuius quidem distinctiois necessitas apparet si quis consideret eorum quod generant. Cuius enim equus generat; equus generans est quod est causa que generat equum in se et incipiat; non tamen per se causa nature equine. Quod enim est per se alicuius causa nature secundum seipsum quod sit causa eius in omnibus habitibus illa seipsum. Cuius igitur equus generans habet eadem namque seipsum oportet quod esse sui ipsius causa; quod esse non potest. Relinquit igitur quod oportet super omnes principales nature equina esse aliquam vltimam causam totius seipsum; quod eam platonicum posuerunt seipsum separatam a materia in materia existens. secundum Aristoteles autem hanc vltimam causam ponere in alio celestium corporum. Cuius et ipse has duas causas distinguens dixit quod homo generat hominem et sol. Lumen autem aliquid per motum causat; natura communis alicuius persistenti aduenit per formam materiae aduenientem vel subiecto. Prodest igitur sic per motum esse alicuius causa id quod particulariter naturam illam habet; vt homo hominis; aut equus equi. Cum vero non per motum causat; talis productio est ipsius nature secundum seipsum. Oportet igitur quod reducatur in id quod est per se causa illius nature. non autem in aliquid quod particulariter naturam participantem. Assimilat enim talis productio pcessum vel causalitatem; quod in intelligibilibus inuenit; in quibus natura rei secundum seipsum non dependet nisi a primo; sicut natura senarij; et eius ratio non dependet a ternario; vel binario; sed ab ipsa vniuersitate. Non enim sex secundum primam rationem seipsum sunt bis tria. sed sex solum; alioquin oportet vniuersi multas substantias esse. Sic igitur cum esse alicuius causat absque motu; eius causalitas attribuit non potest alicui particularium entium; quod participat esse sed oportet quod reducatur in ipsam vniuersalem et primam causam essendi. scilicet deum qui est ipsum esse. Ceterum plus quod aliqua potentia magis distat ab actu maiori virtute indiget ad id quod in actu reducatur. Ad idem enim virtute ignis opus est

ad resoluendum lapide est cera. Si nulli potest ad aliquam potentiam...

Opinio platonis de effluxu rerum primo principio cum reprobatione.

As autem rationibus mori platonis posuerit quod est ovis inanimatum subari...

Opinio originis eius reprobatio. CAP. XII.

Sicut autem dicitur postiones imaterialium substantiarum ordine considerantes...

ab eis nature ordinem substulerit. Cuius positionis auctor inuenit origenes fuisse. Consideravit enim quod ab uno iusto auctore res diuersae...

boni ordinis: sicut bonum exercitum. Hoc igitur boni vniuersitati rex subtrahit predicta positio...

Opinio auferentium rerum prouidentiam a deo et substantiarum reparatio: eius reprobatio. CAP. XIII.

De solis at suba et ordine spiritualium substantiarum aliqui errauerunt: ad modum isidorii rex de eis extimantes...

extimauerunt diuinam prouidentiam se extendere usque ad substantias animales: et incorruptibilia et celestia corpora in quibus nullus malus videbatur...

si intelligit participatio ad aliqd aliud supius: sicut p participatio eius inferior: itelligit: sequet qd erit aliqd aliud pncipale respectu ipsi: qz ex quo p participatiorem alterius itelligit no e itelliges p sua eentia: ita qd sua sba sit suu itelligere: s; magis sua sba erit in potetia respectu itelligetie. Sic. n. se h; sba cuiuslibet pncipatis: ad id qd p participatiões obtinet: z ita vterius sequet qd illud diuinitissimu no erit optima sba: qd est p positu. z aduet etiaz psequeter aliaz dubitationes de eo qd itelligit ab optima sba: siue. n. de q sba pmi sicut e: itelligere: siue sba ei: itellectus q parat ad itelligere: vt potetia: dubium erit qd sit illud qd itelligit pma sba. Aut. n. itelligit seipsum: aut aliqd diuersuz a se: z si de q aliqd diuersuz a se itelligat: erit vteri dubitabile vtrum semp id e itelligat: aut qnz vnum qnz aliud. Et qz possit aliqs dicere q nihil differt qd itelligat: mouet sup hoc dubitatioez vruz aliqd differat: vel nihil in quocuzq; itelligente itelligere aliqd bonuz vel itelligere quodcuq; ptinges. Et respodet satisfaciens huic dubitationi: qd de qbusda absurdū est itelligere: cuius potest esse sensus duplex: vel qz absurdū est itelligere de qbusdam vruz ea itelligere sit ita bonum: sicut quedam alia: cum quedam respectu aliorum sint vel multo peiora: vel multo meliora. Alius autem sensus est: quia videmus q itelligere quedā in actu apud nos: videtur esse absurdum: vnde z alia littera habet: aut in conueniens meditari de quibusdam. Habito igitur q melius est itelligere aliquod bonum: qz itelligere minus bonū concludit: qd id qd itelligit pma substantia est optimuz z q itelligendo no mutatur: vt nunc itelligat vni nūc aliud: z hoc probat dupliciter. Primo quidem: qz cuz itelligat id qd est nobilissimu: vt dictum est sequetur si mutaretur ad aliud itelligibile: q mutatio esset in aliqd indignius. Secūdo quia talia vicissitudo itelligibilium iam est motus quida. Primo autē principuz oportet esse oibus modis immobile: deinde redit ad determinandā primam qstionē: n. s. de i sba sit suu itelligere: z an esse dei sit suum itelligere: qd sic dupliciter probat. pmo quidem pbat qd pma sba no est suu itelligere: s; est sicut potetia: adhuc sit pbabile qd cōtinue itelligere esset ei laborio sum. Hoc autē dicit esse probabile ex eo qd in nobis sic accidit: s; quia in nobis potest acciderē: nō ex natura itellectus: sed ex viribus inferioribus qbus vtimur itelligendo: ideo no dixit esse hoc necessariuz in oibus. Si tamē h; probabile accipiat vt veruz: sequet qd continue itelligere sit laboriosuz pime sba: z ita non poterit semp itelligere: qd est vtra pmissa. Secūdo probat p hoc: qz si sba sua no esset suu itelligere: sequet qd aliqd aliud erit dignius qz eius itellectus. s. res itellecta p cuius participatiões sit itelligens. Dicitur qz n. sba itelligentis no est suu itelligere: o; q sba itellectus nobilitat z perficitur: p hoc qd actu itelligit aliquod itelligibile: etiaz si illud sit indigntissimu. De at p qd aliqd sit actu nobilius ē. Cū sequet qd aliqd indignissimu itelligibile sit digni: qz itellectus q no est itelliges p sua eentia: qre negandū est hoc. s. qd aliqd itellectuz aliud ab ipso: sit pfectio itellectus diuini: qz ad pfectionē ipsius itelligere pnet nobilitas ipsius itellecti: qd p; ex hoc qd in nobis: in qbus differt sba cognoscetis a cognitiōe actuali: digni est qdā no videre qz videre. Et ita si sic sit in deo qd ei? itellectus: no sit sua itelligetia z aliqd aliud itelligat: no erit sua itelligetia optima: quia no erit optimi itelligibilis. Relinquit ergo qd seipm itelligat cū ipse sit nobilissimu entiu. Itz igit p dicta vba plū diligēter pferant: qd no est intentio eius excludere a deo simp; aliaz cognitiōes: s; qd non itelligit alia a se qz participado ea: vt p ea fiat itelligens: sicut fit in quocuzq; itellecti: cuius sba no est suu itelligere. Itelligit at oia alia a se itelligēdo seip;: iquāuz ipsius eē est v; z fontale pncipiū ois esse. z suu itelligere qdā vniuersalis radix itelligēdi oem itelligētiam pprendens. Inferiores vō itellectus separati: quos angelos dicimus: itelligit qdem seipsoz singulū per suaz essentiam: alia vero itelligunt sim platonicas positiones per participatiōne formarum itelligibilium separatarum: quas deos vocabat: vt supra di-

ctū est: s; m. Arito. vero partim p species: partim quidem p suam essentia: partim vero per participatiōne formarū itelligibilium separatarum ipsius pmi itelligibilis: qd est deus: a quo z esse z itelligere participant. CA. XIII. Sicut autē diuina cognitioē necesse ē h; pmi s; vsq; ad minima rez se extēder: ita necesse ē sub diuine puidētie curā vniuersa cōcludere. Inuenit. n. in reb; oibus bonū eē in ordine quoda s; qd res sibi inuicē subferuūt: z ordinant ad finē. Necesse est autē: sicut oē esse deriuat a pmo ente qd ē ipz eentia oē bonū deriuat a pmo bono: qd ē ipsa bonitas. Oportet igitur singulorū ordines a prima z pura veritate deriuari: a qua quidē aliqd deriuat: s; m. qd in eo est p itelligibile. s. modū. In hoc autē rō puidētie consistit qd ab aliquo itelligente statuat ordo in rebus q eius puidētie subsumt. Necesse est igit oia diuine puidētie subiacere. Adhuc pmiū mouens immobile qd deus est oium motionū pncipiū est: sicut z pmiū ens est ois esse pncipiū. In causis autē p se ordinatis tanto aliquid magis ē cā qzto in ordine cāz puz eē: cū ipa alia pferat qd cause sint. Deus igitur s; m. hoc oium motionū vehemētus cā est qz etiā singulares cause mouētes. Non est autē alius causa deus: nisi sit itelligens: cū sua sba: sit suu itelligere: vt p supra posita Arito. verba p; . Cūq; qd; autē agit p modū sue substantie. Deus igit p suu itellectum oia mouet ad ppios fines: hoc aut puidere est. Via igit diuine puidētie substant. Amplius si sunt res in vniuerso disposite: sicut optimū est eas eē: eo qd oia ex summa bonitate depēdent. z melius est aut aliq eē ordinata p se qz p accidēs ordinantur. Est igit totū vniuersū ordo no p accidēs: s; p se. Hoc aut requirit ad hoc qd aliq p se ordinētur: qd pmi intentio ferat vsq; ad vltimū. Si. n. primuz moueret 2m z eius intentio vterius no ferat: 2m vō tertium moueat: hoc erit pter intentionē pmi mouētis. Arit igit talis ordo p accidēs. Opz igit qd pmi mouētis z ordinātis itentio. s. dei no solū vsq; ad qdam entiu pcedat: s; vsq; ad vltima. Via igitur eius puidētie subit. Itē qd cause z effectū pūit: eminetius in enif i causa qz i effectū: a causa. n. i effectū deriuat. Quicqd igit in inferioribus causis existens pme oīuz cause attribuit: excellentissime puenit ei. Opz igit aliqua puidētia attribuere deo: alioqu vniuersum casu ageret. Oportet ergo diuinā puidētiam pfectissimā esse. Sit at in puidētia duo pferanda. s. dispositio: z dispositoz executio in qb; quoda mō diuersa rō pfectiōis iuenit. Itā in dispositōe tāto pfectior ē puidētia: qzto puidēs magis singula mente pferare z ordinare pōt. Cū z oēs operatiue artes tāto pfectius habētur: quāto qzq; singula pōt magis pferari. Circa executiōes vō tāto videtur eē puidētia pfectior qzto puidēs p plura media z diuersa agētia vniuersalius mouet. Diuina igit puidētia h; dispositionē itelligibile oium z singulorū. Exequit vō disposita p plurimas z variatōes: iter quas spūales substantie qz angelos dicimus: pme cāe ppingores existēs vniuersali dūaz puidētia exequunt. Sūt igit āgeli vniuersales executioes diuine puidētie. Cū z signatē angeli. i. nūcij noianē. Munctorum. n. ē exequi ea que a dno disponuntur. CSolutio opinionū p dictaz p p dca opinioē. CA. XV. Itz igit visis facile ē tā ad obiectiōes sup positas rēdere. Itō ē. n. veruz qd pma rō pcedebat itelligēdi z āgelo; singulāria no posse cognoscere si itellectū hūanū ea cognoscere no pōt. Et vt ei? dicit euidētius appareat rō pferāda dū est qd cognitiōis ordo est s; m. pportione ordinis q inuenit i reb; s; m. eē ipsaz. In h. n. pfectio z veritas cognitiōis existit: qd rez cognitaz silitudinē hēt. In reb; at talis ordo iuenit: qd supiora i entib; vniuersali eē z bonitate hnt: non qdē ita qd obtineat eē z bonitate solū s; m. rōnez cōem put vniuersale d; qd de plurib; p dca: s; qz qd in inferiorib; inuenit: i supiorib; eminentius existit. Et hoc ex virtute opatiua q est i rebus apparet. Itā inferiora in entibus hnt pctus: seu determinatas vtutes effectiuas ad determinatos effectus. Superiora vō hnt vtutes vniuersaliter

ad multos effectus se extēdetes. Et tū vna supior etiā in particularibus effectib; plus operat qz inferior: z hoc maxime in corporib; apparet. Itā in inferioribus corporibus ignis qdē p suum calorē calefacit: z semen huius aialis v; plate ita determinate pducit idiuindum huius speciei: qd no pducit alterius speciei idiuinduz. Ex quo patet qd virtus vniuersalis in superiorib; entibus dicitur: no ex hoc qd no se extēdat ad particularē effectus: sed quia se extēdit ad plures effectus. qz virtus inferior: z superior i singulis eorum vehemētus operatur. Per hunc igitur modū quāto virtus cognoscitiua est altior: tāto est vniuersalior. Itō quidem sic qd cognoscat solaz vniuersalem naturam. Sic enim quāto esset superior: tāto esset iperfectior. Cognoscere enī aliquid solū i vniuersali est cognoscere iperfecto z medio modo iter potentiam z actum. Sed ob hoc supior cognitio vniuersalior dicit: qz ad plura se extēdit: z singula magis cognoscat. In ordine autē cognoscituarū virtutū est virtus sensitiua inferior: z ideo non potest cognoscere singulā: nisi p spēs ppias singulorū. Et qz idiuinduatōis pncipiū est mā in rebus mālibus: ideo est qd p species idiuinduales i organīs corporeis receptas vis sensitiua singulāria cognoscat. Inter cognitioēs autē intellectuales cognitio intellectus hūani est iūma. Cūde spēs i itelligibiles i itellectu hūano recipiunt s; m. debilissimum modū itellectualis cognitiōis: ita qz eaz virtute itellectus hūanus cognoscere no pōt res nisi h; vniuersalē nām generis: vel spēs: ad quā representandā in sola sui vniuersalitate sūt determinate: z quoda mō cōtracte ex hoc ipso qd a singulāriū fantasmatib; abstrahuntur. Et sic hō singulāria quidē cognoscat p sensuz. Cū vniuersalia vō per itellectum. S; res itellectus sūt vniuersalioris virtutis in cognoscendo: vt. s. p itelligibilib; specie vruz; cognoscat z vniuersale z singulare. C; s; etiā rō efficacitā no haberet. Cum. n. dicit qd itellectum ē pfectio itelligētis: hoc quidē veritate h; s; m. spēm itelligibile: q est forma itellectus iquātuz est actu itelligens. Non. n. natura lapidis q est mālis est pfectio itellectus hūani: sed species itelligibilis abstracta a fantasmatib; per quā itellectus itelligit lapidis naturam. Oportet autē qd cum ois forma deriuata ab aliquo agente procedat agens autē sit honorabilius patiente seu recipiēte: qd oē illud agēs a quo itellectus itelligibilem habet formam sit pfectus itellectus. Sicut in itellectu humano apparet qd itellectus agens est nobilior itellectu passibili qui recipit species itelligibiles actu ab itellectu agente factas. Non autem ipse res naturales cognite sunt itellectu passibili nobiliores. Superior autem itellectus angelorum species itelligibiles participant vel ab ideis h; platonicos: vel a prima substantia q deus est h; qz pns est ad positioēs aristotelis: z sicut se rei veritas habet. Spēs aut itelligibilis itellectus diuini p quā omnia cognoscat no est aliud qz eius substantia que est suum itelligere vt supra probatum est per verba philosophi. Cūde relinquitur qd itellectu diuino nihil aliud sit altius: per quod perficiatur: sed ab ipso itellectu diuino tāquā ab altiori proueniūt species itelligibiles ad itellectus angelorū: ad itellectuz autē humanum a sensibilibus rebus per actionē itellectus agentis. C; etiam vero rōne soluere facile est. Nihil enī pphibet aliquid eē fortuitū z casuale dūz refertur ad inferioris agētis intentionē: qd tamē h; supioris agētis intentionē est ordinatū. Sicut patet si aliquis insidiosē aliquē mittat ad locum vbi sciat esse latrones vel hostes quozum occurus est casualis ei qui mittitur: vt pote pter intentionem eius existens: no est aut casualis ei qui hoc precogitauit. Sic igitur nihil prohibet aliqua fortuito vel casualiter agi s; m. ea que pertinent ad humanam cognitionem: que tamen sunt s; m. diuinam prouidentiam ordinata. C; Quare vero rationis solutionem ex hoc accipere possumus: qd necessarius confectionis ordo effectus ad causam: accipiēdus est s; m. ratione cause. Itō. n. ois causa eadē ratione pducit effectuz s; causa mālis p formam nālez p quā est actu. Cūde opz qd agens naturale quale ipsum est: tale producat z alterum. Agēs autē rationale pducit effectum s; m. rōne forme itelle-

cte: quā intēdit in esse deducere. Et ideo agēs p itellectuz tale aliqd pducit quale itelligit in esse pducendū: nisi virtus actiua deficiat. Necesse est autē vt cuiuscunq; virtuti subijctur pductio generis alicuius: ad illius: etiam virtutes pnet pducere illius generis d; rias ppias. Sicut si ad aliquez pnet constitutare triangulum ad eum etiam pnet pnetretriangulū eglatez vel isoschelez. Necesse sariū at z potē sūt ppe d; rle entis. Cū ad deū cui? v; tū ē ppe pductiua entis pnet h; suā p cognitiōem attribuere reb; a se pductis vel necessitate vel politate eandū. C; cedēdū est igit diuina puidētia ab eterno pēris cā eē oium effectiū q s; m. ipsaz sūt z q imutabili dispone ab ipsa pcedūt. Nec tū sic oēs pcedunt vt necessarij sūt: s; sic ei? puidētia disponit vt tales effect; fiat: ita et disponit vt effect; qdā sint necarij ad quos cās ppias ex necitate agētes ordinauit: qdā vō ptingētes: ad qz cās ppias ptingētes ordinauit. Ex his at appet qntē rōnis solutio. Sic. n. a deo cuius eē est p se z sume necessariū pcedūt ptingētes effect; pp ppiaz causaz pditionē: ita et ab eo qd s; m. bonū pcedūt aliq effect; q qdēz in eo qd a deo sunt boni s; m. tū tū i eis aliq defect; pp pditionē suaz cāz; pp qz māli dicit. Et h; hoc ipm bonū ē qd a deo tales defectus pmittātur euenire i reb; tū qz est pueniens rez ordinū in quo bonuz vniuersi existit vt effect; sequant h; pditionēz cārum: tū tū qd ex malo vni? puenit bonū alteri? s; i reb; mālibus corruptio vni? alteri? gūatio: z in moralib; ex psecutione tyrāni sequit patiētia iusti. Cū p diuinā puidētiaz no dicit totaliter mala impediri. C; Erro; manicheorū circa p dca z ei? reprobatio. CAP. XVI. Adnes autē p dca; errores manicheorū erorū trāscēdit: qui in oib; p dca; articulis grauititer errauerūt. C; Adno nāq; rerūz originem non in vnum: sed in duo creationis pncipia reduxerūt: qru; vni dicebat eē auctozē bonorū aliu vō auctozē malorū. C; Secdo errauerūt circa p dca; nes nāe ipsoz. Adosuerūt. n. vruz; pmi corpale: auctozē qdē bonorū dicētes eē qdā luce corporeā s; m. itelligēdi hūit; actorē vō malorū dixerūt eē qdā corpales te nebras s; m. ita. C; Tertio vō errauerūt p pns in rez gubernatiōe: pstituerēt oia no sub vno pncipatu: sed sub h; ijs. Hec at qd p dca; sunt exp; piaz pnet falsitate: vt pōt videri p singula. Adno nāq; pnet vni? rōnabile est vt malorū ponat eē aliqd pmi pncipiū qz pmi sumo bono. Nihil. n. pōt eē actiū nisi iquātū est ens actu: qz vni? qd; tale altez agit qle ipm ē. Rursum qz ex h; aliqd agit qd actu sit. Cūq; qd; aut ex h; bonū dicim? qd actu z pfectiōes ppiā psequit. Adalu aut ex h; qd debito actu z pfectiōe pūat. Sic vltā ē corporis bonū. Cū. n. corpus s; m. aiaz q est pfectio z actus ipm. Cū z mors māli corpis d; p quā corp; aia pūat. Nihil igit agit neq; agit nisi iquātū bonū est. Inquātū vō vni? qd; māli ē intū deficit in h; qd pfecte agat vel agat. Sic domū malā fieri dicim? si in arte edificandā deficiat. Neq; igit māli iquātū h; pncipiū actiū h; me: qz pncipiū actiū eē pōt: s; psequit ex defectu alius cuius agētis. C; Secdo vō ipossibile est corp; aliqd itelligē eē aut vim itellectiā h; e. Intellect; . n. neq; corp; e; neq; corp; actus. Allogū no eē oīuz cognoscitiū vt iprobat p h; in 3. de aia. Si igit pmiū pncipiū pntent vim itellectiā h; e: qd sentit oēs qd deo loquūt: ipole ē pmiū pmiū eē aliqd corpale. C; Tertio vō manifestū est qd bonū h; finis rōne: h; n. bonū dicim? in qd appetit; tēdit. Dis at gubernatio ē s; m. ordinē in aliquē finē: h; cui? rōne ea qd sūt ad finē ordinant i ipm. Dis igit gubernatio ē s; m. rōne boni. Non pōt igit eē nec gubernatio nec pncipat; aliqs seu regimē māli iquātū est maluz. Frustra igit posterunt duo regna vel pncipia cuius vni bonoz: aliud autē maloz est. Cūdef at h; erro; puenisse: sic z alij supradicti: ex eo qd ea qd circa pncipales cās considerauerūt conati sūt in vniuersalē rez causaz trāfferre. Cūderunt. n. particularēs effectus h; nos ex h; ijs particularib; causis pcedere: sic qd ignis calefacit: aqua vō infrigidat. Cū crediderūt qd pcessus a h; ijs effectibus in pias cās no deficiat: vsq; ad pma rerū

fm. Et qz oia pna pneri vident sub bono z malo in qz...

CA. XVII. Oes sube separe sint adeo pducte. CA. XVII. Tia igr ostendit est quid de subijs spiritualibz...

beat xpiane religiois assertio. Ad qd ostendit vtemur...

re q est ca q sint oia. Soli. n. q sint existentia oia z ipse...

ronymi z Damas. puenitior est fm eoz pone qui ponunt...

De pditione sbaz spualiu. CAP. XVIII.

Et de pderare oz qd de pditioe spualiu sbaz...

quid icoporeu z imale est vt pbs pbat in. 3. daia Aug. et...

De distinctione spuum angeloz. CAP. XIX.

Portet aut cosequeter pderare qd fm sacraz...

ante sacre scripture coprobatur. De bonis. n. spiritibus dicitur ad Heb. j. Quis sunt administratores spiritus in ministerio ministerii per eos qui hereditate capiunt salutis...

Manifestum est autem fantasiam et percipiam et ira sine furore non ad intellectum sed ad sensum prematere. Sed et quantum ad locum quodam cum eis preterierit putantes demones non celestes vel supercelestes angelos fuisse...

tem fieri existimabatur: quod et aie hominum secundum platonem corporum opinionem propter ista corpora corruptibilia habent quodam ethera corpora...

ordinez corporeos esse. In cuiusque scriptis sancti doctor de angelis: sed morte puentis non potuit proficere hinc tractatus sicut nec plura alia que imperfecta reliquit. Explicit opusculum. xv. vj. tractatus in signis dicitur Thome aquinatis de angelorum natura ad fratrem Reginaldum locum suum. De unitate intellectus et Averroistas. Opusculum. XVI. Scit omnes homines nati scire desiderat veritatem...

quia non fuerunt latini sed greci. Nam igitur dubitationes insinuat per haec cum post prima subiungit. Amplius autem manifestum si sit corporis actus anima sicut nauis nauis. Quia igitur post prima adhuc hoc dubium remanebat. ideo subdit. Figuratur quidem igitur sic determinetur et describatur de anima. Quia. si. nodum ad liquidum demonstrauerat veritate. Ad hanc igitur dubitationem tollendam. Inter procedit ad manifestandum quod est in se et in rationem certius per ea quae sunt minus certa sunt se. si magis certa quo ad nos id est per effectus anime qui sunt actus ipsi. Cuius statim distinguit opera anime dicitur quod aiatum distinguit ab inaitato in viuendo. et quod multa sunt quae pertinent ad vitam. scilicet intellectus. sensus. motus. et status secundum locum. et motus secundum nutrimentum et augmentum. Ita quod cuiusque inest aliqd huius dicitur viuere. Etiam ostensio quo ista se habeant ad inuicem. l. qualiter unum sine altero horum dici potest viuere. et qualiter unum istorum sine altero possit esse. Concludit in hoc quod anima sit omnium predictorum principium et quod anima determinatur per suas partes vegetatio. sensitio. et intellectus. et motus. et haec oia contingit in uno et eodem inueniri sicut in homine. Et quod Plato posuit diuersas esse animas in homine secundum quas diuersae operationes vite ei. ueniant. cose queter dubitatione mouet. Cuius unumquodque horum sit anima per se vel sit aliqua pars anime. Et si sint partes unius anime. unum differat solum secundum rationem. aut et differant loco. l. organo. Et subiungit quod de quibusdam hoc difficile non est. sed quodam sunt quae dubitatione habent. Ostendit enim sequenter quod manifestum est de his que pertinent ad animam vegetabile et de his que pertinent ad animam sensibile per hoc quod plantae et animalia quaedam decisa uiuunt et in qualis parte oes operationes anime quae sunt in toto apparent. Sed de quibus dubitatione habet ostendit etiam dicit quod de intellectu et potentia. prospecta nihil adhuc manifestum est. Quod non dicit uolens ostendere quod intellectus non sit anima. ut comitator pueri exponit et factatores ipsi. Ad manifestum. n. non sequit ad hoc quod supra dixerat. Quaedam. n. dubitatione habet. Cuius intelligendum est. Nihil adhuc manifestum est. an intellectus sit anima vel pars anime. et si pars anime utriusque loco vel ratione tamen. Et quod quis dicat hoc adhuc non est manifestum. tamen quid circa hoc prima fronte appareat manifestat subdens. Sed ut genus alterius anime esse. Quod non est intelligendum sicut comitator et factatores eius pueri exponit id dictum esse. quod intellectus equiuoce dicitur de anima. vel quod predicta diffinitio si ubi non possit adaptari. Sed qualis sit hoc intelligendum apparet ex eo quod subdit. Et hoc solum contingere separari sicut per se a corruptibili. In hoc ergo est alterum genus. quod intellectus non in se ut esse quoddam per se. alie aut partes anime corruptibiles. Et quod corruptibile et per se non uideatur in una substantia. quod uenire potest. ut quod hoc solum de partibus anime. scilicet intellectus contingat separari. non quod a corpore ut comitator pueri exponit. sed ab alijs partibus anime. nec in unam substantiam anime coactat. Et quod sic sit intelligendum per se eo quod subditur. Reliquae aut partes anime manifestum est ex his quod non separabiles sunt. scilicet anima anime ratione vel loco. De hoc. n. supra statim est. et hoc ex supra dictis probatum est. Et quod non intelligat de separabilitate a corpore. sed de separabilitate potentiarum ab inuicem. per hoc quod subditur. Ratione autem quod altere sint ad inuicem manifestum est. Sensitio. n. alterum esse et opinatiue manifestum est. Et sic manifeste ostendit quod de terminante non det quoniam supra more. Supra enim statim est utrum una pars anime ab alia separata sit ratione solum. aut et loco. Idem dimissa quoniam ista statim ad intellectum. de quo hic nihil determinat. dicit de alijs partibus anime manifestum esse quod non sunt separabiles. scilicet loco. si sunt altere ratione. Idem ergo hito quod anima determinat vegetatio. sensitio. et intellectus et motus. uult ostendere quod statim ad oes istas partes animam unitur corpori. non sicut nauis nauis. sed sicut forma materie. Et sic certissimum erit quid sit anima in corpore. quod supra figuratur tamen dicitur. Idem autem probat per operationes anime sic. Ad manifestum est. n. quod illud quo primo aliqd est forma operationis. sicut dicitur scire anima et scire scia. per primum aut scia quod anima. Quod per animam non sciam nisi in quantum habet sciam. Et sicut etiam sanari dicitur corpe et sanitate. sed per primum sanitate. Et sic per sciam esse formam anime et sanitatem corporis. Et hoc procedit sic. Anima est primum quo uiuimus. quod dicitur per vegetatiuum. quo sentimus per sensituum et mouemur propter motiuum.

et intelligimus per intellectum. et concludit. Quia igitur quodam utique erit et spes sed non ut materia ut subiectum. Ad manifestum ergo quod supra dixerat animam esse actum corporis phisici. hic concludit non solum de vegetatiuo sensitio. et motus. sed et intellectus. Sicut igitur anima Aristotelem. quod illud quo intelligimus sit forma corporis phisici. Sed neque aliqd dicitur quod id quo intelligimus non dicitur intellectum possibile. sed aliqd aliud. manifeste hoc excluditur per illud quod Aristoteles in 3. de anima dicit de intellectu possibili loquens. Dico autem intellectum quo opinatur et intelligit anima. Sed antequam ad uerba Aristotelem. que sunt in 3. de anima accedamus adhuc amplius circa uerba ipsius in secundo de anima inueniuntur. ut ex collatione uerborum eius ad inuicem appareat que fuerit eius sententia de anima. Quod anima in corpore diffinitur incepto diffinitio. appetituum. motuum secundum locum. et intellectuum. Et quod intellectuum sit intellectus per se id quod postea subdit diffinitione explanans. Alteris autem intellectuum. et intellectus ut homo. Cuius ergo intellectus est per se anime que est actus corporis. Et quod huius anime per se dicitur intellectus. et iterum quod supra diffinitio anime sit oibus predictis partibus. ois per se id quod concludit. Ad manifestum igitur est quod eodem modo una utique erit ratio anime et figure. neque enim ubi figura est prae triangulum et si figurata et que consequenter funt neque haec anima prae predictas est. Non ergo querenda alia anima prae predictas quod communis est anime diffinitio supra posita. Neque plus de intellectu intentionem facit Aristoteles in hoc. 2. nisi quod postmodum subdit quod ultima ostendit et minimum esse rationem et intellectum. quod si in paucioribus est ut per se sequentia apparet. Sed quia magna diuersa est quantum ad modum operandi inter intellectum et imaginationem subdit quod de speculatio intellectu altera ratio est. Reseruat. n. hoc in quodam utique usque ad tertium. Et ne quis dicat sicut Averrois pueri exponit. quod ideo dicit Aristoteles. quod de intellectu speculatio est alia ratio. quod intellectus neque est anima neque pars anime. statim hoc excludit in principio tertij. ubi reseruat de intellectu tractatum. Dicit. n. de parte anime que cognoscit anima et sapit. Nec de aliquo dicit quod dicitur solum quod intellectus possibile diuidit contra agere sicut aliqui somniant. Idem. n. dicitur antequam Aristoteles. probet intellectum possibile et agere. Unde intellectus dicitur hic parte in corpore secundum quod continet et agere et possibile sicut supra in secundo manifeste diffinitio est intellectum contra alias partes anime. ut iam dicitur. Est autem consideranda mirabilis diligentia et ordo in processu Aristotelem. Ad his enim incipit in tertio tractare de intellectu que in secundo reliquerat indeterminate circa intellectum. Duo autem supra reliquerat indeterminate circa intellectum. Primum quod intellectus utrum intellectus ab alijs partibus anime separatur ratione solum. aut et loco. Quod quidem indeterminate dimisit cum dixit. De intellectu autem et prospecta potentia nihil adhuc manifestum est. Et haec ponet primo reseruat. cui dicit. Sine separabili exite. Ab alijs anime partibus siue non separabili secundum magnitudinem. sed secundum rationem. Idem eodem enim accipit hic separabile secundum magnitudinem. pro quo supra dixerat separabile loco. Secundo indeterminate reliquerat de differentia intellectus ad alias anime partes. cui postmodum dixit. De speculatio autem intellectu altera ratio est. Et hoc statim querit cum dicit. Considerandum quia haec diuersa. Tale enim intendit assignare que possit stare cum utroque premisso. siue sit separabilis anima magnitudinem. seu loco ab alijs partibus. siue non. Quod ipse modus loquendi satis indicat. Considerandum enim dicit quod haec intellectus diuersa ad alias anime partes. siue sit separabilis ab eis magnitudinem. seu loco. i. si ubi. siue non. si ratione tamen. Unde manifestum est quod non intendit hanc diuersam ostendere quod si ubi a corpore separata sunt esse. Idem. n. non posset saluari cum utroque predicto. Sed intendit assignare diuersam quantum ad modum operandi. Unde subdit. et quoniam sit quidem intelligere ipsum. Sic igitur per ea que ex uerbis Aristotelem. accipere possumus usque huc. manifestum est quod ipse uoluit intellectum esse per se anime que est actus corporis phisici. Sed quod ex quibusdam uerbis sequentibus Averrois accipere uoluit intentionem Aristotelem. fuisse quod intellectus non sit anima que est actus corporis. aut pars talis anime. ideo et diffinitio eius uerba sequentia consideranda sunt. Statim igitur post quoniam motus de diuersa intellectus et sensus. inquitur secundum quod

intellectus sit anima sensui. et quid ab eo differat. Duo. n. supra de sensu terminauerat. scilicet quod sensus est in parte ad sensibile. et quod sensus patitur et corrumpitur ab excellentijs sensibiliu. Hoc ergo est quod querit Aristoteles dicens. Si igitur est intelligere. sic sentire. aut pati aliquid. utique erit ab intelligibili. ut. sic corrumpatur intelligi ab excellenti intelligibili. sicut sensus ab excellenti sensibili. aut aliquid habet alter. i. an intelligere est aliquid habet esse. si ei quod est sentire. alter tamen quantum ad hoc. scilicet quod non sit passibile. Hinc igitur quoniam statim responderet et concludit. non ex precedentibus. sed ex sequentibus. que tamen ex precedentibus manifestantur. quod haec parte anime opus esse impassibile. ut non corrumpatur. sicut sensus. Est tamen quaedam alia pars anime. scilicet quod intelligere coram modo pati dicitur. In hoc differat a sensu. Sed inter ostendit in quo tamen sensu. ueniat. quod opus habet parte anime susceptiuas species intelligibiles. et quod sit in parte ad habet ipsum. et quod non sit hoc in actu secundum suam naturam. sicut de sensu supra dicitur. quod est in potentia ad sensibilia. et non in actu. Et ex hoc concludit quod opus se sic habet intellectum ad intelligibilia. sicut sensum ad sensibilia. Idem autem in ueritate excludendum opinionem empedocles. et aliorum antiquorum qui postulerunt quod cognoscens est de natura cogniti. ut potest quod terra cognoscimus. aqua aquam. Aristoteles autem supra ostendit hoc non esse uerum in sensu. quia sensitiuus non est actus. sed ea quae sentit. et idem hoc dicit de intellectu. Est autem diuersa inter sensum et intellectum. quod sensus non est cognoscituum solum. sed uisus coloris tamen. auditus sonorum. et sic de alijs. Intellectus autem est simpliciter cognoscituum omnium. Dicebant autem antiqui philosophi. estimates quod cognoscens debet habere naturam cogniti. quod anima ad hoc quod cognoscit oia. necesse est ex se habere ipsius ois esse mixtum. quod uero Aristoteles iam probauit de intellectu per similitudinem sensus. quod non est actus id quod cognoscit. sed in parte tamen. Concludit eorum. quod necesse est intellectum. quod cognoscit oia esse mixtum. i. non compositum ex oibus. sicut empedocles ponebat. Et ad hoc adducit testimonium Anaxagore. non tamen de hoc de intellectu loquentis. sed de intellectu quod mouet oia. Sicut ergo Anaxagoras dicit illi intellectum esse mixtum. ut iperetur modo. nedo et segregando. sic nos possumus dicere de intellectu huius modo. quod opus esse mixtum ad habet cognoscit contra. sed probat inter. et sic sequens sita in greco. Inter enim apparens prohibet exitum et obstruet. Quod potest intelligi ex simili in uisum. Si enim esset aliquo color intrinsecus pupille. ille color interior prohiberet uideri extraneum. coloris. et quodammodo obstruere oculum ne uideret alia. Si si aliqua natura rerum quas intellectus cognoscit. puta terra vel aqua. aut calidum et frigidum. et aliqd habet intrinsecus intellectu. illa natura intrinsecus intellectu impediret ipsum. et quodammodo obstrueret ne alia cognosceret. quod oia cognoscit. concludit quod non contingit ipsum habere aliquam naturam determinatam ex naturis sensibilibus quas cognoscit sed hanc solum naturam habet. quod sit possibile. i. in potentia ad ea quae intelliguntur quantum ad se de sua natura. sed sit actu illa diuersa intelligit in actu. sicut sensus in actu sit sensibile in actu. ut supra in secundo dixerat. Concludit ergo quod intellectus ante quod intelligat in actu. nihil est actus eorum quae sunt. quod est extrinsecus his quae antiqui dicebant. scilicet quod est actus oia. Et quae fecerat mentionem de dicto Anaxagore loquens de intellectu. quod impat oibus. ne crederetur de hoc intellectu hoc concludit utitur tali modo loquendi. uocatus itaque anime intellectus. Dico autem intellectum quo opinatur et intelligit anima nihil esse actus eorum quae sunt ante intelligere. Et quoniam duo apparent. Primum quod uidetur quod non loquitur hic de intellectu qui sit aliqua substantia separata. sed de intellectu que supra dixit potest. et prem anime quo anima intelligit. secundo quod supra probauit. scilicet quod intellectus non habet naturam aliquam determinatam in actu. Modum autem probauit quod non sit uirtus in corpore. ut Averrois dicit. sed hoc statim concludit ex premis. Nam sequit. Cuius neque misceri est rationabile ipsum corpus. Et hoc probat per primum quod supra probauit. scilicet quod intellectus non habet aliquam in actu de naturis rerum sensibilibus. Et quoniam per se non miscetur corpori. quia si misceret corpori haberet aliquam de naturis corporeis. et hoc est quod subdit. Qualis enim utique fiet aliquis. aut calidus. aut frigidus. si organum aliqd erit sicut sensitio. Sensus enim proportionat suo organo et trahitur quodammodo ad suam naturam. Cuius ergo similitudinem organi immutatur operatio

sensus. Sic ergo intelligitur istud non misceri corpori. quia non habet organum sicut sensus. Et quod intellectus anime non habeat organum. manifestat per dictum quoniam dixerunt quod anima est locus spiritus accipientes large loci per se receptiuo more platonico. nisi quod esse spiritum locum non conuenit toti anime. sed solum intellectui. Sensitio enim pars non recipit in se spiritus. sed in organo. Pars autem intellectus non recipit eas in organo. sed tamen in se ipsa. Item non sic est locus spirituum. quod habeat eas in actu. sed in potentia tamen. Quia igitur iam ostendit quid ueniat intellectui ex similitudine sensus. redit ad primum quod dixerat. quod opus parte intellectuam esse passibile. et sic admirabili subtilitate ex ipsa similitudine sensus concludit diffinitudinem. Ostendit ergo inter quod non similitudine sit passibilis sensus et intellectus per hoc quod sensus corrumpitur ab excellenti sensibili. non autem intellectus ab excellenti intelligibili. Et hoc causam assignat ex supra probatis. quia sensituum non est sine corpore. et intellectus esse separatus sic supra dixit. quod intellectus fieret qualis. aut calidus. aut frigidus. si aliqd organum erit eis sicut sensitio. Ea igitur ratione hic dicit quod sensituum non est sine corpore. intellectus autem est separatus. quia sensitus habet organum. non autem intellectus. Ad manifestum igitur apparet ab his quod omni dubitatione ne ex uerbis Aristotelem. haec fuisse eius sententiam. de intellectu possibile quod intellectus sit aliquid anime. quod est actus corporis. ita tamen quod intellectus anime non habeat aliquod organum corporale. sicut habet ceterae potentiae anime. Quomodo autem esse possit. quod anima sit forma corporis. et aliqua uirtus anime non sit corporis uirtus non difficile est intelligere si quis etiam in alijs rebus consideret. Uidemus enim in multis. quod aliqd forma est actus corporis ex elementis mixti. et tamen habet aliquam uirtutem. que non est uirtus alicuius elementis. sed compositi tali forme ex alio principio. puta corpore celesti. sicut quod magnus habet uirtutem attrahendi ferrum. et aspis restringendi sanguinem. et paulatim uidemus. quod forme quae sunt nobiliores habent aliquas uirtutes magis ac magis supergredientes materiam. Cuius ultima formarum quae est anima humana habet uirtutes totales supergredientes materiam corporalem. Intellectum. Sic ergo intellectus separatus est. quod non est uirtus in corpore sed est uirtus in anima. Alia autem est actus copis. nec dicimus quod anima in qua est intellectus sic excedat materiam corporalem. quod non habeat esse in corpore. sed quod intellectus que Aristoteles dicit potest anime non est actus copis. Neque enim anima est actus copis in edulantiibus suis potentijs. sed anima per se ipsam est actus copis in corpore. sicut corpus specificum. aliqd autem potest eius sunt actus partium quarum corpus proficiente ipsas ad aliquas operationes. sic ergo potentia quae est intellectus nullius partium corporis actus est. quod eius operatio non sit per organum corporale. Et ne alicui uideatur quod hoc ex ipso sensu dicamus. propter Aristoteles intentionem inducenda sunt uerba Aristotelem. expresse hoc dicitur. Queritur enim in 2. phisicorum usque ad quantum oporteat cognoscere spiritum et quod quid est. Non enim oem formam considerare potest ad phisicum. et solum subdens. Aut quodammodo medicus nerum et faber es usque quo. i. usque ad aliquem terminum. et usque ad quem terminus ostendit subdens. Cuius enim est uirtus quodammodo. Quasi dicat intus medicus considerat nerum in quantum potest net ad sanitatem per quam nerum medicus considerat. et si militer faber es propter artificium. et quod phisicus considerat formam in quantum est in materia. sic. n. est forma corporis mobilis. Si accipiendum est quod uirtus intus considerat formam in quantum est in materia. Terminus ergo considerationis phisici de formis est in formis quae sunt in materia quodammodo. et alio modo non est in materia. Iste. n. forme sunt in primo formarum separatum et in materialium. ubi subdit. Et circa hoc. scilicet consideratio uirtus de formis quae sunt separate quidem. spiritus autem in materia. Quae autem sint iste forme ostendit subdens. Idem. n. potest gloriari ex materia et sol. Forma ergo hominis est in materia. et est separata. In materia quod est quod dat corpori sic. n. est causa generationis. separata autem secundum uirtutem que est propria homini. scilicet secundum intellectum.

Non est q̄ impote q̄ aliqua forma sit in mā: z virtus eius sit sepata sicut expositum est de intellectu. Adhuc autem alio modo pcedunt ad ostēdendum q̄ siua fuerit An. q̄ intellectus nō sit in aia vl pars aie q̄ vnitur corpi: vt forma. dicit enī Aristo. in plurib⁹ locis intellectū esse ppetuū z incorruptibile: sicut p̄ in scdo de aia: vbi dicit: s̄ solum p̄tingere separari: sicut ppetuum a corruptibili: z in pmo vbi dicit q̄ intellectus vt ēē s̄ba quedā z nō corripit: z in tertio vbi dicit. Sepat⁹ aut est solum hoc qd vere ē: z s̄ solum imortale z ppetuus est. Quāuis hoc vltimū quidam nō exponat de intellectu possibili: sed de intellectu agente. Ex q̄bus oib⁹ apparet q̄ Aristo. voluit intellectū esse aliq̄ quid incorruptibile. Cū dē aut q̄ nihil incorruptibile possit esse forma corporis corruptibilis. Non enī est accidentale forme: sed p se ei puenit esse in mā: alioquin ex mā z forma fieret vnū p accēs. Nihil aut pōt esse sine eo qd iest ei per se. Ergo forma corporis nō pōt esse sine corpe. Si ergo corp⁹ sit corruptibile: necesse sequeret forma corporis corruptibile esse. Cū s̄ forme sepate a mā: z forme q̄ sunt in mā nō sunt eedez sp̄: vt pbat in. 7. meth. Multo ergo min⁹ vna z eadē forma nūero pōt nūc ēē sine corpe: esse nūc in corpe. Destructio q̄ corpe: vt dicitur forma corpi: vel trāsīt ad aliud corpus. Si q̄ intellectus est forma corpi: vt ex necitate sequi q̄ intellectus sit corruptibilis. Est aut sciendū q̄ rō h plurimos mouit. Nam Grego. nicens imponit Aristoteli ecōtrario q̄ ga ponit aiam esse formam: corpi q̄ posuerit eaz esse corruptibile. Quidam vō posuerunt p̄ h aiam trāsire de corpe in corpe. Quidam etiam posuerunt q̄ aia hēret corpus quoddam incorruptibile: a quo nūq̄ separaret. Et iō ostendū est p verba Aristo. q̄ sic posuit intellectū aiaz esse formā corporis q̄ tñ posuit eam incorruptibilez. In vndecimo. n. metaphyze postq̄ ostēderat q̄ forme nō sunt aī materias: quia qñ sanatur homo: tunc est sanitas: z figura enee spere simul est cum figura enear: psequenter inq̄rit vtrum aliqua forma remaneat post materiam: z dicit sic s̄m intellectum. Boenij. Si vero aliquid posterius remaneat. s̄ pter materiam considerandum est. In quibusdam enim nihil p̄hibet. Cū si anima h̄ est: non omnis: sed intellectus. Minium enim impossibile est fortasse. Idz ergo q̄ animam que est forma quantum ad intellectūz partem dicit nihil prohibere se manere post corpus: z tñ ante corpus nō fuisse. Cum enim absolūte dixisset q̄ cause mouentes sunt ante: non autem cause formales: nō quēsiuit: vtrum aliqua forma esset aī materiam: sed vtrum aliqua forma remaneret post materiam. Et dicit hoc nihil prohibere de forma que est anima q̄tum ad intellectūz partem. Cum igit h̄z pmissa Aris. verba hęc forma que est aia post corpus remaneat: nō tota sed intellectus: considerandū restat quare magis aia s̄m partem intellectūz post corpus remaneat q̄ s̄m alias partes: z q̄z alie forme post suas materias. Cuius quidem rationem ex ip̄is Aristo. verbis assumere op̄z. Dicit enim in. 3. de anima. Separatus autē est solum hoc qd vere est: z hoc solūz imortale z perpetuū est. Hanc igitur rationē assignare videtur: quia hoc solum imortale z perpetuum esse videtur: hoc solūz est separatus. Sed de quo intellectu h̄ loquatur dubium esse potest: quibusdam dicentibus q̄ loquitur de intellectu possibili: quibusdam q̄ de agente: quorum vtrumq̄ apparet esse falsum si diligenter verba Aristo. considerentur. Nam de vtroque dixerat Aristo. s̄m separatum. Restat igitur q̄ intelligatur de tota intellectūz parte. Que quidem separata dicitur: quia non est ei aliq̄d organum: sicut ex verbis Aristo. patet. Dixerat autem Aristo. in. 1. de anima: q̄ si est aliq̄d anime operum: aut passionum proprium ipsius: contingit vtiq̄z ip̄as separari: si vero nullum est proprium ipsius: nō vtiq̄z erit separabilis. Cuius quidēz cōis ratio talis est: quia enim vnumquodq̄ operatur inq̄tum est ens: eo mō vniciūq̄ competit operari quo sibi conuenit esse. Forme igit que nullam operationem habent sine coniunctione sue materie: ipse non operatur: sed compositum est qd operatur per formam. Unde h̄z forme ipse quidē proprie loquēdo nō sunt: sed eis aliq̄d est. Sicut enim calor nō calefacit:

sed calidum: ita etiam calor: non est per calidūz p̄p̄e loquēdo: sed calidūz est per calorem: p̄p̄e qd Aristo. dicit in. 10. meta. q̄ de accidētibus non vere dicit q̄ sunt entia sed magis q̄ sunt entis: z similis ratio est de formis s̄ba: libus que nullā operationē h̄nt abiq̄z cōiatiōe materie: hoc excepto q̄ huius forme est principium essendi s̄ba: taliter. Forma igitur que habet operationē s̄m aliquam sui potentiam: vel virtutem abiq̄z communicatione sue materie ipsa est que habet esse: nec est per esse compositū: tñ: sicut alie forme: sed magis compositum est per esse eius. Et ideo destructo composito destruitur illa forma que est per esse compositū. Non autem op̄z qd destruitur ad compositi destructionē illa forma per cui⁹ esse est cōpositū: z nō ipsa p esse cōpositū. Si quis aut p̄tra hoc obijciat q̄ Aristo. dicit in pmo de anima: q̄ intelligere z amare z odire nō sunt illius passionēs. Latē: sed h̄z habētis illud s̄m q̄ illud habet: quare z hoc corrupto neq̄ memoratur neq̄ amat. Non enim illius erant: s̄z cōis: vt dictum est: p̄z responsio p dictū Themistij h̄ exponēt: qui dicit. Nunc dubitāt magis q̄ docēt assimilatur Aristo. Mōdum enīz destruxerat opinionem dicitum nō differre intellectum z sensum. Unde in toto illo capitulo loquitur de intellectu: sicut de sensu. Quod patet p̄cipue vbi pbat intellectū esse incorruptibile p̄ exemplum sensus qui nō corrumpitur ex senectute. Unde z p totum sub conditiōe z sub dubio loquitur: sicut inquirens: s̄m p̄ingens: ea que sunt intellect⁹ h̄is que sunt sensus. Nō p̄cipue apparet: ex eo qd in principio solutionis dicit. Si enim z q̄ maxime gaudere: aut dolere aut intelligere mori sunt: z vniquodq̄z moueri aliquid. Si quis autem pertinaciter dicere vellet quod Aristo. loquitur ibi determinando. Adhuc restat responsio: q̄ intelligere dicitur esse actus cōiuncti: non per se: sed p accidēs: inq̄tum. s̄. eius obiectum. qd est fantasma: ē in organo corporalī: nō q̄ iste actus per organū copozalem exerceatur. Si quis autem querat vterius: si intellectus si ne fantasmate non intelligit: quō q̄ habebit operationem intellectualem: postq̄z fuerit aia a corpore sepata. Scire debet qui hęc obijciat q̄ istam q̄onem soluere non pertinet ad naturalem. Unde Aris. in scdo p̄p̄oz dicit de anima loquēs. Quō autē sepabilis hęc se hēat: z quid sit p̄ hie p̄te opus est determinare. Estimādū est. n. q̄ aliter modū intel ligendi hēbit aia separata: q̄z habeat coniuncta: similem. s̄. alijs s̄ba: separatis. Unde non sine cā Aristo. querit in. 3. de aia: vtz intellectus non separatus a magnitudine intelligat aliq̄d separatū. Nō quod dat intelligere: q̄ ali quid poterit intelligere sepatus qd nō pōt non separatus. In quibus etiam verbis valde notādūz est: q̄ supra vtrūq̄z intellectum. s̄. possibilem z agentem dixit separatū: hic tamen dicit eum non separatū. Est enim separatus in quantum non est actus organū: non separatus vero inq̄tum pars sue potentia anime que est actus corporis: sicut supra dictum est. In vniūmodi autem questionēs certissime colligi potest Aris. soluisse in his libris: quos patet eum scripsisse de substantijs separatis ex his que dicit in principio. 12. metaph. quos etiaz libros vidimus numero. 14. h̄z nondūz trāslatos in lingua n̄ra. Secūdo h̄z igit p̄z p̄rōnes in p̄rium necitatez nō h̄nt. Essentiale est enīz aie q̄ corpon vniciū: s̄z h̄ ipedit p accēs non ex pte sua. sed ex parte corpi: qd corripit: sicut p se cōpetit leui esse sursum z h̄ est leui esse: vt sit sursum: vt Aris. dicit in. 8. physicon. Cōtingit tñ p̄pter aliq̄d ipeditmētūz q̄ nō sit sursum. Et h̄z ē p̄z solutio alterius rōnis. Sicut enī qd habz naturāz: vt sit sursum: z quod non habet naturam vt sit sursum specie differunt: z tamen idēz numero z specie est qd h̄z naturāz vt sit sursum: h̄z quandoq̄z sit sursum: z quandoq̄z non sit sursum p̄pter aliq̄d impedimentum: ita differunt specie due forme: quarum vna habz naturam vt vnatur corpon: alia vero non. Sed tamen vnum z idem numero z specie esse potest habens naturam: vt vnatur corpon: h̄z quandoq̄z actu sit vnitum. quandoq̄z nō actu vnitum p̄pter aliq̄d impedimentum. Adhuc autem ad sui erroris fulcimentum assumunt: qd Aristo. dicit in libro de generatione animalūz. s̄. intellectum solum de foris adue-

nire z diuiniūz esse solum. Nulla autem forma que est act⁹ materie aduenit materie de foris: sed educitur de potentia materie. Intellectus igitur non est forma corporis. Obijciunt etiam q̄ omnis forma corporis mixti causatur ex elementis. Unde si intellectus esset forma corporis humani: non esset ab extrinseco: sed esset ab elementis causatus. Obijciunt vterius contra hoc: quia sequeretur q̄ etiaz vegetatiūz z sensitiūz esset ab extrinseco: quod est contra Aristo. p̄cipue si esset vna substantia anime: cui⁹ potentie essent vegetatiuum z sensitiuum z intellectuūz: cū intellectus sit ab extrinseco s̄m Aristo. Hōrum autem solutio in p̄mptu apparet s̄m p̄missa. Cum. n. dicit q̄ ois forma educitur de potentia materie: educi de potentia materie est duobus modis. Primo mō formā depēdere a materia s̄m esse z operari. Alio modo p̄existere forme. Si enim hoc nihil aliud sit q̄z mām p̄existere. Considerandum videtur qd sit formā de potentia materie educi. Si. n. hoc nihil aliud sit q̄z mām p̄existere in pō ad formam: nihil p̄hibet sic dicere mām corpales p̄existere in potentia ad aiam intellectuāz. Unde Aristo. in libro de generatione animalium dicit. Animam igitur vegetabilem in seminib⁹ z cōceptus. s̄. nondūz sepatis haberi potentia statuendum est: nō actu p̄squia eo modo cōceptus qui iam separant: cibū trahant: z officio eius anime fungantur. Principio enim hęc omnia vita stirpis viuere videntur. De anima quoq̄z sensuali pari modo dicendūz est: atq̄z etiaz de intellectuāli. Omnes enim potentia p̄uis haberi q̄z actu necesse est: s̄z quia potentia dicitur ad actūz: necesse est vt nunq̄z s̄m eam rationem sit in potentia s̄m quam rationem cōuenit sibi esse actu. Nam enim ostensum est: q̄ alijs formis q̄ nō habent operationem aliquam abiq̄z communicatione materie conuenit sic esse actū: vt magis ipse sint quib⁹ composita sunt: z quodāmodo compositis coexistentes: q̄ ipse suum esse habeant. Unde sicut totum esse earum est in cōcreatione ad materiam: ita totaliter educi dicuntur de potentia materie. Anima autem intellectuāz cui⁹ habeat operationem sine corpore: non est esse suum solum in cōcreatione ad materiam. Unde nō pōt dici q̄ educatur de materia. sed magis q̄ est a principio extrinseco. Et hoc ex verbis Aristo. apparet. Relinquitur autem intellectum solum de foris aduenire z diuiniūz esse solum: z causam assignat dicens. Nihil enim ipsius operatiōi cōicat copalis operati. Ad hoc autem vnde scda obiectio p̄cessit. s̄. q̄ si intellectuā anima esset forma corpi mixti caret ex cōiunctione elementoz: cū nulla aia ex cōiunctione elementoz careat. Dicit. n. Aris. immēdiatē post verba p̄missa. S̄z. n. ois anime siue vniū: siue pō corpus aliud participare videtur: idq̄z magis diuiniūz q̄z ea que elementa appellant: vtz pur nobilitate ignobilitateue aie inter se differunt: ita z natura eius corporis differt. Inest. n. in seie ois qd facit vt secunda sint semia. vs. qd calor vocat: idq̄z nō ignis nō talis facultas aliqua est. s̄z sp̄is: qui in seie spumosoq̄z corpe p̄tinet: z nā que i eo spū est p̄portione responda elemētō stellaz. q̄ ex mixtione elementoz nēdum intellē: s̄z nec aia vegetatiua pducit. Qd vero tertio obijciat q̄ sequeret sensitiūz z vegetatiūz esse ab extrinseco: nō ē ad p̄positūz. Nam. n. p̄z ex verbis Aris. q̄ ipse h̄z indeterminatez reliquit: vtz intellectus differat ab alijs partib⁹ aie subo: z loco: vt Plato dixit: vel ratione tñ. Si vero detur q̄ sint idē subiecto: sicut veri⁹ est: nec ad hoc in cōueniēs sequit. Dicit. n. Aris. in scdo de aia. q̄ s̄m hēnt ei qd de figuris z que s̄z aiam sunt. Semp. n. in eo qd est p̄sequēter est pō qd p̄uis est in figuris: z in aiatz: vt in tetragono quidem trigonum est: in sensitiuo autē vegetatiūz. Similiter autēz idē subiecto est et intellectuūz qd ipse sub dubio reliquit. s̄z d̄z esset q̄ vegetatiūz z sensitiūz sunt in intellectu: vt trigonū z tetragonūz in p̄tagono. Est aut tetragonūz qd ē trigono simpliciter alia figura s̄m speciem: non autem a trigono qd est p̄o in ipso: sicut nec q̄ternarius a ternario q̄ est p̄o ipsi: s̄z a ternario q̄ est feozūz exis. Est p̄tingeret diuersas figuras z diuersis agentib⁹ pducit: trigonum qd ēz feozūm a tetragono exis: hēret aliaz cām pducēz quā tetragonūz: sic z h̄z aliam spēm: sed trigonūz qd inest tetrago-

no haberet eadem cām pducētem. Sic igitur vegetatiuum quidēz seorsum a sensitiuo existens alia species anime est: z aliam causam pductiuam habet. Eadem tamen causa productiua est sensitiui z vegetatiui: quod inest sensitiuo. Si ergo sic dicatur q̄ vegetatiuum z sensitiuum: quod inest intellectuūz: est causa extrinseca a qua est intellectuūz: nullum inconueniens sequit. Nō enīz icōueniens est effectum superioris agentis habere virtutē quā habet effectus inferioris agentis: z adhuc amplius. Unde etiam aia intellectuāz: q̄uis sit ab exteriori agente. habet tamen virtutes quas habet aia vegetatiua: z sensitiua que sunt ab inferioribus agentibus. Sic igit diligēter consideratis ferre oibus verbis Aristotelis que de intellectu humana no dixit apparet eū huius fuisse sententię: q̄ anima humana sit actus corporis: z q̄ eius pars siue potētie sit intellectus possibilis.

Nunc autē considerare oportet qd alij pipathe ticti: d hoc ipso senserūt: z accipiam⁹ p̄ d̄z ba Themistij in cōmēto d̄ aia: vbi sic dicit. Quas q̄ differētiās eē humani animi necesse ē intellectu potētie: z intellectu agētē h̄ p̄torem illum quasi adactus amplexūz q̄z p̄mū q̄i educit in lucem z tenebras: z in actu cōstituit: de ide habitū i eo quedā afformat: i q̄ vniuersales rez notiones z sciētē collocant. Nā quēadmodū neq̄z rude saxūz: neq̄z ipolitū es: q̄z alterz dom⁹ potētia ē alterz statua. Aut hoc accipe formā domus p̄t: aut illud statue: nisi ars materias illas: que ad domū z statūz cōparate sunt fingat: z formā artificiosaz imponat: atq̄z ita domū cōstitat domus z statua: ita intellm potētie ab altero intellectu p̄fici op̄z: qui q̄ ipsi p̄fectus est: z in actu semp̄ nulli potētie affinis cōfōsue p̄parationez illā intellectu ad intelligēdū ad iūctā ad instar artis excitet excolatq̄z habitūz z sciētā rerum absoluat. Atq̄z hic intellectus separatus z imparibilis impermixtusq̄z est. Intellē aut potēstatis: q̄uis eadem fere qua intellē agēs: dignitate auctoritateq̄z polleat: q̄z tamen aliquāto cōiunctior additiorq̄z humane aie est: videt societate hac nobilitate siue nō nihil dispēdij detrimētūz facere: quēadmodū itaq̄z lumē cū oculoz z colorēz accedit: nō modo visui: sed colorib⁹ etiaz actū p̄bet: ita intellectus agens cui⁹ intellm potētie agitatur: nō solūz intellectu actū ministrat: s̄z rez que potētia intellecte sunt: facit vt in eo intellectu sit actu: atq̄z hęc sunt forme māles z nationes cōmunes de singularibus sensib⁹ collecte: z post pauca subdit. Qualis est ergo artis ad suaz mām cōparatio: talis ē in intellectu agētis ad intellectu potētie p̄banda. Item hic oia facit: ille sit ois: ex quo sequit: vt in nostra potēstate sit intelligere: z speculari cū volumus: q̄ intellectus agens nō quēadmodū ars seorsūz a sua mā esse: s̄z totus intellectu potētie intertextus imersūzq̄z habet. Finge excussozem in aere: aut inferro esse: nō extrinsecus: nōne puadet p̄netabitq̄z in mām vniuersaz. Eodēz modo intellē agens in intellectu p̄tatis assistens vnus cum illi reddid: p̄pterea q̄ vna res est: que ex mā z forma consistit: z tñ p̄mixtio hęc rōnes duas h̄z. Et q̄busdāz interpositis subdit. Nos igitur vtrūq̄z intellē copulatio sum⁹. Si ergo ita habent oia q̄ ex actu z potētia cōiulant: vt in his illud sit ipsa res: aliud essentia: sequitur vt aliud ego s̄m: aliud essentia mea: ita vt ego s̄m is: qui ex actu z p̄tate p̄stituit: essentia mea sit sol⁹ actus tñ: quāobrez eadēz q̄ cōsidero hęc etiā scribor: z lris mādo. Scribit vero intellectus qui ex potestate conponit scribit inq̄z: nō tamē quaten⁹ ex potestate cōstat: s̄z quaten⁹ intellectus agēs est: q̄z illinc quasi ois actio riuatur: z dicit. Et post pauca adhuc manifest⁹ subdit. vt ergo redeam⁹ vnde discessimus. quēadmodū aliud est aīal aliud sūi aīali esse: z quēadmodū sūi aīali esse ab ipsa de p̄det aīalis aīa: ita aliud ego sūi: aliud mihi esse: z mea essentia. Nec aut ab aia puenit: nō quidēz sensuali: quippe que tanq̄z mā intellectus potētie habet. Neq̄z item ab ipso intellectu potētie: vt qui p materia intellectus agens sit. Restat igit vt ab intellectu agente tñ essentia mea p̄fici ac p̄dere dicat. Solus. n. intellect⁹ agēs p̄p̄ie z maxime censendus est forma: imo vero forma formariūz. In-

feriora aut cetera: modo subiecto: modo loco: modo formaru habent. Sane ordo nature z pcessus hic est: vt respectu i ferioz supioribus vice formaru vta: respectu supioz in ferioibus loco maē. Summā vero z suprema formaru intellectū agētes cōstituit: que simul atq; pgressa est receptu canit: in eoq; finem quasi extremā inanū imponit: vt pote que nulla formā supioz: aut nobiliorē haberet: z cui loco maē subijceret intellectus agētes. Quāobz nos pro pte animus z intellectus sumus. Et postea reprobās quorundam opinioez dicit. Quiz. n. statuisset Aristoteles in omni nā alterum p materia haberi: alteruz p forma mouēte pfiēteq; necesse inqt est eadē differētia in aia reperi: z talē aliqū intellectus adesse: qui pars aie rationalis pstantissima sit. Et post pauca etiā subdit. Ex eisdez verbis illud subinde colligi cōfirmariq; cupio Aristoteles opina tum fuisse intellectū agētes: aut aliqū d' nostri esse: aut plāne ipsos. Cōstat igitur ex pmissis verbis Themistij: qd nō soluz intellectū possibile: sed etiā agētes partē aie hū mane esse dicit: z Aristoteles h' sensisse. Et iterū qd hō est id quod est nō ex aia factū: vt quidaz mētū: s; ex pte intellectū z pncipaliori. Et Theophrasti quidez libros nō vidit: s; eius verba introduxit themistius in cōmēto de aia. que sunt talia sic dicit. Plane facturus hoc loco me ope: re pcius arbitror si verba theophrasti de intellectu pntis: z agente pteruero. De intellectu itaq; pntis hęc dicit. Quū intellectus inquit homini extrinsecus accedat. Quūq; tanq; appositus inuectusq; sit: querit quēadmodū conge nitus nobis dicat. demū quēnam cōfirmatio nāue eius sit. Certe id qd dicit nihil actu esse intellectū: sed pte oia: re cte hactenus dicit quaten' z in sensu: nō tamē vsq; eo ad vniū refecāda res est: neq; tam nihil actu. p bādus: vt neq; ipfemet sit: calūnia hęc eēt z oratio cōtentioni cauilloq; p rima. s; ita intelligenduz vt in aia talis quedam sit gūis potētia sit p subiecto formaru: ac gremio: qualis in rebus mālibus factū: illa est que cōstitutioni earuz z cōcretiōi subternit. Hōro qd dicit mētes extrinsec' accedere: nō ita statuendū est: vt qui vere appositus inuectusq; habea tur: sed vt qui statim abortu: quasi cōprehēdere nos com pletiq; soleat. Sic igitur theophrastus cum quēisset duo. Primo quidem quomō intellectus possibilis sit ab extrin secō: z tñ nobis cōsilia. z scdo qd sit nā intellectus possibi lis. Rndit pmo ad scdm: qd est in potētia oia: nō quidē sic nihil exis: s; sicut sensus ad sensibilia. Et ex hoc cōcludit rñsione pme qstionis: qd nō intelligit sic esse ab extrinsecō: quasi aliqd adiectū accidentali: vel tēpore pcedēt: s; a p ma gūatione: sicut cōtinēs: cōprehēdens nāz humanā. Quā aut alexāder intellectū possibile posuerit esse formā corpis: z etiā ipse Zuerrois cōfite qz nō vt arbitroz puerē ver ba Alexādrī accepit: sicut z verba themistij pter eius in tellectus assūmit. Nā qd dicit alexādrī dixisse intellectum possibile nō esse aliud qz pparationē que est in nā hūana ad intellectus agētes: z ad intelligibilia: hanc pparationēz nihil aliud itellexit qz potētia intellectū qd est in aia ad tel ligibilia. Et iō dixit eaz nō esse virtutē in corpe. qz talis po tentia nō hz corpale organū: z nō ex ea rōne: vt Zuerrois ipugnat hū qd nulla pparatio est virtus in corpe. Et vt a grecis ad arabes transeamus. Primo manifestuz est qd Auicenna posuit intellectum virtutem anime que est for ma corpous. Dicit. n. sic in suo libro de anima. Intellectus actiuus. i. practicus eget corpe z vniūbus corpālibus ad oēs actiones suas. Cōtēplatiuus autē itell'us eget corpe: z virtutib' eius: s; nec semp: nec oīno. Sufficit. n. ipe sibi per seipm. Nihil autē hōz. est aia humana: s; aia est id qd habet has virtutes. Et sicut postea declarabim' est sub stantia solutaria p se que hz aptitudines ad actioes: quaz quēdaz sunt qd nō pfiunt: nisi p istrumēta: z p vsuz eozum vllō modo: quēdā vō sunt qd nō sunt necessariū istrumē ta: aliquo modo. Cōtē in pma parte dicit: qd aia humana est pfectio pma corpis nālis istrumētalis: hū qd attribuitur ei agere actionis electiue deliberationis z aduenire meditando: z hū hoc qd apprehendit vniuersalia. S; vēr est qd postea dicit: pbat: z aia humana hz id qd est sibi. p pziū. s. hū vim intellectū: nō sic se hz ad corp' vt forma:

nec eget vt sibi pparetur organuz. Deinde subiungēda sunt vba Algazelis sic dicit. Luz cōmixtio elemētoz fue rit pulchrioris z pfectionis equalitatis: qz nihil possit in ueniri subtilius z pulchrius: tūc fiet apta ad recipiendum a datore formaru formaz pulchrioz alijs formis: qd ē aia hois. hūi' vero aie humane due sunt virtutes. Cūa ope rans z altera sciēs quā vocat intellectū: vt ex psequētibz patet. Et postea multis argumentis pbat: qd opatio intel lectus nō sit p organuz corporeale: hoc aut pmissim' nō qd si volentes ex p hōz auctoritatibus reprobare supra pos itum errozes: sed vt ostēdamus: qd nō soluz latini: quoz ver ba quibusdā nō sapiūt: sed z greci z arabes hoc senserūt: qd intellectus sit pars vel potētia: siue vtiū anime qd ē cor pouis forma. Cū miror ex qbus peripateticis hūc erro rē se assūpisse glorient: nisi forte qd min' volūt cū ceteris peripateticis recte sape: qz cū Zuerrois aberrare: qd nō taz fuit peripateticus qz peripateticē p hie de pnauatoz. Stenō igitur ex vbiis Aristotelis z aliozum sequentiuz ipsum: qd intellect' est potētia aie que est corpis forma: s; ipsa potētia que est in tellectus nō sit alicui' organi actus: qz nihil ipsius opationi cōicat corporealis opatio: vt Aristoteles dicit. Inquirendū est per rōnes quid circa h' sentire sit necesse: z qz hū doctrinā Aristotelis oportet ex actibus pncipia actiū cōsiderare. ex ipso actu qdēz p pūo itellectus qui est intelligere pmo hoc cōsiderādum videt. In quo nullā firmiorem rationem habere possum' ea qz Aristoteles ponit: z sic argumētā. Anima est pncipium quo viuimus: z intelligimus: ergo z ratio quedā: z species corpous cuiusdaz. Et adeo huic rōni imittit: qd ea dicit eē demōstrationēz. Nāz in pncipio capituli sic dicit. Nō enī solū quod qd est opz diffinitūā rōne ostēdit: sicut plures terminoz dicit: s; z causam inesse z demōstrare: z ponit exemplū. sicut demōstrat qd est tetragonism'. i. qd ratum per inuentionē medie linee pportionalis. Cū autē hūc demōstrationis z solubilitas apparet: qz qz ab hac via diuertere voluerit: necesse hz in cōueniens dicere. Manifestū est. n. qd hūc hō singularis itelligit. Nūqz. n. de intel lectu querem': nisi intelligem': nec cū querim' de in tellectu de alio pncipio qmuis: qd de eo quo nos intel ligimus. vnde z Aristoteles dicit. Dico autē intellectū quo intelligit anima. Cōcludit autē sic aristoteles: qd si aliqd ē pmi pncipinz quo intelligimus: oportet illud esse formāz corpous: qz ipse pms manifestauit: qd illud quo pmo aliqd opat' est forma: z p hoc per opationēz. Quia vniūquodq; agit in qz nuz est actu. Est autē vniūquodq; actu per formā. vnde oportet illud quo p aliqd agit esse formāz. Si autē di cas: qd pncipinz huius actus qui est intelligere qd nomiaz m' intellectū nō sit forma: opz te iuenire modū quo actio illuz pncipij sit actio hūi' hois. Qd diuersimode quidam conati sunt dicere. Quoz vnus. Lauerrois ponēs hū pncipiu intelligendū qd dicit intellectus possibilis nō eē ani maz: nec partē aie nisi equiuoce: sed potius qd sit substantia quedā separata: dixit qd illuz intelligere substantie se parate est intelligere mei: vel illuz in qz nuz intellectus il le possibilis copulatur mihi: vel tibi per fantasmatā que sunt in me vel in te. Qd sic fieri dicebat. Spēs. n. intelli gibilis que sit vniū cū intellectu possibili: cū sit forma z act' eius hz duo subiecta. Cū ipsa fantasmatā aliud intel lectus possibilis. Sic ergo intellectus possibilis continuat nobis p formā suā mediātib' fantasmatib': z sic dū itell' possit intelligit: hūc hō itelligit. Quā autē hoc nihil sit p tri pliciter. Primo quidez qd sic cōtinuatio itellectus ad hō mīnez nō esset hū pma eius gūationēz: vt Theophrastus dicit. z Aristoteles inuenit in. 2. p hōz. vbi dicit qd termi nus nālis considerationis de formis est ad formaz hz quā hō ab hoie generat z a sole. Manifestuz est autē: qd termi nus cōsiderationis naturalis est intellectus. hū autem di ctum auerrois intellectus nō continuat hōi hū suam ge nerationēz: sed hū operationem sensus: in qz nuz est sentis in actu. Fantasma. n. est motus factus a sensu hū actū: vt dicit in tertio libro de aia. Scdo vero: qz ista. pncipio nō esset hū aliqd vniū: sed hū diuersa. Manifestum est. n. qd

species intelligibilis hū qd est in fantasmatib' est intel lecta in potentia. in intellectu aut possibili est hz qd est intel lecta in actu abstracta a fantasmatibus. Si ergo spēs intel ligibilis nō est forma intellectus possibilis: nisi hz qd est ab stracta a fantasmatib': sequitur qd per spēm intelligibilem nō cōtinuatur itellect' fantasmatib': sed magis ab eis est separatus: nisi forte dicat' qd intellectus possibilis pnuatur fantasmatib': sicut speculatus continuat hōi cui' spēs res sultat in speculo. Talis autē cōtinuatio manifestū est qd nō sufficit ad pnuationē actus. Manifestuz est enī qd actio speculi que est representare nō ppter hoc pōt attribui hōi. vñ nec actio intellect' possibilis ppter p dicitā copulatio nēz posset attribui huic hōi qui est sortēs: vt hūc hō intelli geret. Tertio: qd dato qd vna z eadem spēs numero eēt for ma intellect' possibilis: z eēt simul in fantasmatibus: nec adhuc talis copulatio sufficeret ad hoc qd hō intellige ret. Manifestuz est. n. qd p spēm intelligibilez aliqd intelli gitur: sed p potētia intellectū aliqd intelligit: sicut etiā p spe ciem sensibile aliqd sentit. p potētia autē sensitiua aliquis sentit. Cū partes: in quo est color: cui' spēs sensibilis i actu est: in visu videt: nō videt. aial aut habēs potētiāz visuāz in qd est talis spēs videt. Talis autē est p dicitā copulatio in tellect' possibilis ad hominē in quo sunt fantasmatā: qz spēs sunt in intellectu possibile: qualis est copulatio par tie in quo est color ad visuū in quo est spēs sui coloris. Si cut igit' paries nō videt: sed videt eius color: ita sequerē qd hō nō itelligeret: s; qd eius fantasmatā itelligerent ab itellectu possibile. Impossibile est ergo saluari: qd hūc hō in telligat hūc pncipioz Zuerrois. Quidam vero vidētēz: qd hūc viam auerrois sustineri nō pōt: qd hūc hō itelligat in aliaz diuertit viā: z dicit qd itellectus vniū corpou vt mo tor: z in qz nuz est corpe z itellectu fit vnuz: sicut ex mo uente z moto: itellectus est pars huius hominis: z ideo opatio intellectus attribuit huic hōi sicut operatio oculi que est videre attribuit huic hōi. Querenduz est autem ab eo qui hoc ponit. Primo qd sit hoc singularē qd est for tes. Cū vnū sortēs sit solus itellectus qui est motor: aut sit motuz ab ipso qd est corpe aiatur: itā aia vegetatiua z sensi tiua: aut sit cōposituz ex vtroq; z qz nuz ex sua positioe vi detur: hoc tertiu accipiet. s; qd sit aliqd cōpositum ex vtroq; Hō cedamuz ergo cōtra eos per rōnem Aristote lis in. 8. metaph. dicit. Luz. n. quecūq; partes habēt: z nō vt aceruus qd totus: sed aliqd inest totuz pter partes est alia causa: quoniaz in corpibus ijs quidez tactus causa est vnuz essēdi: alijs vero viscositas: aut aliqua passio altera. Talis diffinitio vero ratio est vna: nō cōiunctione: quēad modū vlias: sed vnus esse. Quid igit' est qd facit hominez vnuz: z ppter quid vnuz: sed nō multa: puta aia z bipes aliterq; z si est vt aiunt quidaz ipsuz aliqd aial z ipsūm bi pes. Quare nāq; nō illa ipsa hō est z erit hz participatioez hoies: z hois nō vni' sed duoz. s. aialis nō bipedis. z tota liter vtiq; nō erit hō vnuz z plura aial z bipes. Nāz itaq; qz sic quidez acceptatib' cōstenerūt diffinire z dicere: non pōt reddere z soluere dubitationē. Si autē est vt dixim' hoc quidez mā illud vō forma: z hoc quidez potētia: illd ve ro actu: nō adhuc dubitatio videbit eē. Sed si tu dicas qd for. nō est vniū qd simpl' sed vnuz qd aggregatiōe motoris z moti sequitur multa in cōueniētia. Cūmo qdem: qz si vniūq; qd est hū vnuz z ens sequet' qd for. non sit aliqd: z qd nō sit in spē: nec in genere. z vltimus qd non habeat ali quā actionē: qd actio nō est nisi entis. Cū nō dicimus: qd itelligere nante sit itelligere hūi' totius qd est nante z nāz nis: sed nante tñ. Et sit itelligere nō erit actus sortis: sed intellectus tñ vtiū corpore for. In solo. n. toto qd est ali quid vniū z ens actio partis est actio totius. Et si quis ali ter loquit' p pncipioe loquit'. Et si tu dicas: qd hoc nō celum itelligit per motozes suuz est assūmētia. Cūmo qdem: qz si per itellectū enim humanum oportet nos deuenire ad cognoscēdiū itellectus supiozes: z nō ecōuerso. Si vero dicat' qd hoc idiūduuz qd est for. est corpus aiatur aia ve getatiua z sensitua: vt videt sequi hūc ens qui ponit qd hūc homo nō pstituit in spē p itellectus: sed p aiam sensitua z nobilitatēz ex aliqua illustratiōe intellectus possibilis: tūc

Intellectus nō se hz ad sortem: nisi sicut mouēs ad motum. Sed hz hoc actio itell' que est itelligere nullo modo poterit attribui sorti. Qd multū p apparet. Primo quidez per hoc qd dicit p hūc in. ii. metaph. qd quoz diuertuz ē aliqd opus pter actionē: actio est in eo qd fit vt edificatio in edi ficato: z ptertio in pterto. Similiter autē z in alijs z tota liter motus in moto. Quoz vero nō est aliud aliqd opus pter actionē in eis existit actio: vt visio in vidēte: z specu latio in speculāte. Sic ergo z si itellectus ponat' vniū for ti: vt mouēs nihil pfiat ad h' qd itelligere sit in sorte: nec qd for. itelligat: qd itelligere est actio que est in intellectu tñ. Ex quo etiā p falsuz eē qd dicit qd itellect' nō est act' corpis: sed ipm itelligere. Nō. n. pōt eē alicuius actus in telligere: cui' nō sit actus itellect' qd itelligere nō nisi in itellectu est: sicut nec visio nisi in visu. Unde nec visio po tet esse alicuius: nisi illius cuius actus est visus. Scdo qz actio mouētis p pta nō attribuit' istrumēto: aut mo to: sed magis ecōuerso actio istrumētū attribuit' pncipa li mouēt. Nō. n. pōt dicit' qd terra disponat de artificio: po tet tamen dicit' qd artifex secat: qd est opus ferre. Propna aut operatio ipsius intellectus est itelligere. Unde dato etiā qd itelligere esset actio trāsiens in alteruz sicut mo uere: non sequerē qd itelligere conueniret sorti sicut intel lectus vniat ei solum vt motor. Tertio: qz in his quozum actiones in alterum trāsunt opposito mo attribuit' acti ones mouētibus z motus. Scdz edificatiōe eniz edifica toz dicit' edificare. edificiuū vero edificari. Si ergo intelli gere esset actio in alterū trāsiens sicut mouere adhuc non esset dicitūm qd for. itelligeret ad hoc qd itellect' vniat ei vt motor: sed magis qd intellectus itelligeret: z for. itel ligeret: aut forte qd intellectus itelligēdo moueret sortem: z for. moueret. Contingit tñ qz qz actio momentis tradit' citur in rez motā: puta cū ipsuz motuz mouet ex eo qd mo uet vt calefactum calefacit. Possēt ergo aliqis dicere qd motum ab intellectu qui itelligēdo mouet ex hoc ipso qd mouet itelligit. Huic autem dicto Aristo. refistit in. 2. de aia. vnde pncipiū huius rōnis assūpim'. Luz. n. dixisset qd id quo pmo scim' z sanamur est forma. s. scia z sanitas subūgit. Cū dicit. n. in patiēte z disposito actiuoz itē act'. Qd exponēs themist' dicit. Nā z si ab alijs aliqū scitētia z sanitas est: puta a docēte z medico: tamen in patiēte z di sposto facientuz in existere actus ostēdimus prius in his que de natura. Est ergo intētio Aristotelis z euidenter est veruz: qd quādo motū mouet: z habet actionē mouētis: o; qd in sit ei actus aliquis a mouente qui hz actionē habeat. Et h' est pncipiū qd agit: z est act' z forma eius. Sicut si ali quid est calefactuz: calefacit per calozes qui inest ei a cale faciente. Def ergo qd itell'us moueat animā sortis: vel il lustrādo: vt quociq; modo: hoc qd est relictu ab impfio ne intellectus in for. est pmiū quo for. itelligit. Ad autem quo for. pmo itelligit sicut sensu sentit. Aristoteles pba uit esse in potētia oia: z per hoc nō habere nāz determinā tam nisi hanc qd sit possibilis: z psequēs qd nō mīceatur corpon: sed sit separatus. Dato ergo qd sit aliquis intel lectus separatus mouēs sortēz: tamen adhuc o; qd ille intel lectus possibilis de quo Aristo. loquit' sit in aia sortis sicut z sensus qui est in potētia ad oia sensibilia quo for. sentit Si autē dicat' qd hoc indiūduū qd est sortēs nō est aliqd cōpositum ex intellectu z corpe aiatur: neq; est corpus aiatur tñ: sed est solū itell'us. hęc iam erit opinio Platōis qui vt Gregorius nicens refert ppter hanc difficultates nō vult hōiem ex aia z corpore esse: sed aiam corpore vten tem: z velut indutaz corpore: s; z Plotin' vt z Sacrobrius refert ipam aiaz hōiem esse testat sic dicens. Qui videtur. nō ipse verus hō est: sed ille a quo regit' qd videt. Sic cui; morte aialis discedit aiatio: cadit corpus a regente vidua tum: z hoc est qd videt in hōie mortale. Aia vero que est verus hō est ab omni imortalitatis cōditione aliena. Quā quidez Plotinus vnus de magnis commentatoribus pon itur inter cōmētatozes Aristotelis vt simplicius refert in cōmēto p dīcamētoz. Hęc autēz sentētia: nec a verbis ari sto. videt discordare. Dicit. n. in. 9. ethi. qd boni hois est hō num elaborare etiāz sui ppius gratia. Intellectus. n. gratia

vnusq; eē videt. Quod quidē nō dicit ppter hoc qd ho- mo sit solus intellectus: sed qd id qd est in homine pncipali- us est intellectus. Unde z in sequētib; dicit. Q. quem admodum civitas pncipalissimuz maxime videt: z omnis alia constitutio sic z homo. Unde subiungit qd vnusquisq; homo videt hic. Intellectus vel maxime. Et per hunc modum arbitror z themistius in verbis supra positis: z plo- tunuz in verbis nunc inductis dixisse qd homo est anima vel intellectus. Q. eni hō nō sit intellectus tñ vel aia tñ: multipliciter pbatur. Primo quidez ab ipso Gregorio nicensi qui inducta opinioe Platons subdit. Habet autem hic sermo difficile vel idissolubile quid. Qualiter eni vnū esse potest indumēto anima. Non enim vnus est tñ ca cum induto. Secūdo: quia Aristoteles in 7. metaph. pbat. Q. homo z equus z similia nō sunt solum forma: s; totum qddam ex forma z materia vt vniuersale. singulare vero ex vltima materia z forma vt socrates. Jam est z in alijs similit. Et hoc pbatur per hoc qd nulla pars corpo- ris potest diffiniri sine parte aliqua aie: z recedēte anima nec oculus: nec caro dicit nisi equivoce: qd nō esset si ho- mo aut socrates esset tñ intellectus aut aia. Tertio se- queret: qd cum intellectus nō moueat nisi per voluntatez vt pbat in 3. de aia. qd hoc esset subiectum volūtatē qd ret- neret homo corpus cū vellet: z abijceret cū vellet. Quod manifeste pz esse falsuz. Sic igit pz qd intellectus non vni- tur solum vt motor: z qd etiam si hoc esset nihil profi- ceret ad hoc qd fontes intelligeret. Qui ergo hanc positio- nez defendere volunt: aut cōstent se nihil intelligere: z indignos esse cum quibus aliqui disputent: aut cōstent qd Aristoteles cōcludit. s. qd id quo pmo intelligimus est spēs z forma. Hōt etiā hōcludi ex hō hō in aliq; spe- cie collocari: spēs aut nūq; foritur aliq; nisi ex forma. Id igitur per quod hic homo speciem foritur est forma. Cuiusmodi aut ab eo spēs foritur: qd est pncipium pro- pte opationis spēs. Propria aut opatio hoīs in qd tñ hō est intelligere. Hōc hō. n. differt ab alijs aialib; z tō in hac opatione Aristoteles felicitate vltimam cōstituit. Pncipi- pium aut quo intelligim⁹ est intellectus: vt Aristoteles dīc. Oportet igit ipsum vniū corpi vt formā. Nō quidez ita qd ipsa intellectua potētia sit aliquid organi actus: sed qd est virt⁹ aie que est actus corpis pphici organi. Adhuc hō istoz positionē destruit moralis phie pncipia. Subtra- hitur eni quicqd est in nobis. Nō. n. est aliqd in nobis nisi p voluntate. Hōc hōc ipsuz voluntariū dicit qd in nobis est. Tolitas aut in intellectu est: vt pz per dictū Aristoteles: in tertio de aia. z p hō in substantijs sepatis est intellect⁹ z vo- luntas: z p hoc etiā qd cōtingit p voluntate aliqd in vniuer- salitate vel odire sicut odim⁹ latronū genus: vt Aristo- teles dicit in sua rhetorica. Si igit intellect⁹ nō est aliqd hu- ius hoīs: vel nō est vere vniū cūz: sed vniū ei soluz p fan- tasmata: vel sicut motor: nō erit in hōie volūtas: s; in in- tellectu sepato. Et ita hic homo nō erit dñs sui actus. nec aliquis eius actus erit laudabilis vel vituperabilis: qd est diuellere pncipia moralis phie. Qd cū sit absurdus z vite humane pñiū. nō eni eēt necē pñiari: nec leges ferre: seqt qd itell⁹ sic vniū nobis vt ve ex eo z nobis fiat vniū: qd ve nō pōt eē nisi eo modo quo dictū est: vt sit etiā potētia aie que vniū nobis vt forma. Relinquit igit hō absq; oi dubi- tatione tenēdus ppter reuelationē fidei: vt dicit: sed qd hō subtrahere est niti contra manifeste apparetia. Rōnes ve ro quas in cōtrariū adducit nō difficile est soluere. Dicit eni qd ex hac positioe sequit qd intellectus sit forma mate- rialis: z nō sit deudata ab oibus naturis rez sensibilibus z p pñis quicqd recipit in intellectu recipit sicut in mā in- diuidual: z nō vniuersal. Et vterius: qd si est forma mā- lis qd nō est intellecta in actu: z ita intellect⁹ nō poterit se in- telligere: qd est manifeste falsuz. Nulla eni forma mālis est intellecta in actu. Cū aut solutio apparet ex his qd pre- missa sunt. Nō eni dicim⁹ aiam humanā eē formāz corpo- ris s; intellectua potētia: qd hō doctrinā Aristotelis nul- lius organi actus est. Unde remanet qd aia qd tñ ad intel- lectua potētia sit imālis: z imāliter recipiēs: z seipsaz intel- ligēs. Unde z Aristoteles signāter dicit de aia qd est loc⁹

spēs: nō tota: s; itell⁹. Cū aut hō obijciat: qd potētia aie nō pōt eē imālis: aut simplicior qz ei⁹ eētia optie pcede- ret si eētia aie hōne: sic eēt forma māe qd nō p eē suū eēt s; p eē cōpositi: sic eē de alijs formis qd s; nec eē nec opati- onē habet pter cōicationē māe que ppter hoc imerse ma- terie dicunt. Aia aut humana: qd hō suū eē est forma cui aliqualr cōicat mā nō totalr cōprehēdens ipsaz: eo qd ma- ior est dignitas hui⁹ forme qz capacitas māe: nihil phibet qd habeat aliqū opationē vel virtutē ad quā mā nō attin- git. Cōsideret autē qd hoc dicit qd si hoc intellectus pncipi- um quo nos intelligim⁹ esset hō esse separatus z distinctus ab aia que est corpus nostri forma esset s; se intelligēs: z intellectus: nec qñq; intelligeret: quādoq; nō. Nōq; etiā indi- geret vt seipm cognosceret p intelligibilia z p actus: s; p essentiam suam sicut alie substantie separate. Nōq; etiam esset conueniens qd ad intelligenduz uidigeret fantasma- tibus nostris. Non enim inuenitur in rerum ordine qd su- periores substātie ad suas pncipales perfectiones indige- ant in inferioribus substātijs: sicut nec corpora celestia for- mantur: aut perficiuntur ad suas operationes ex corpori- bus inferioribus. Adignam igitur improbitatem conti- net sermo dicentis: qd intellectus sit quoddam pncipium hō substantia separatu: z tamē qd per spēs a fantasmatis acceptas perficiatur: z fiat actu intelligens.

Is igitur cōsideratis qd tñ ad id qd ponunt intellectū nō eē aiam que est nostri corpis for- ma neq; partes ipsius: s; aliqd hō substantiam separatu. Cōsiderādū restat de hoc qd dicunt intellectū possibilez eē vnus in oibus. Forte

eni de agēte hoc dicere aliqū rationem haberet: z multi p hōc posuerūt. Nihil eni videt icōueniēs seq si ab vno agēte multa pficiant. Quādamodum ab vno sole pficim⁹ omnes potentie visue aialuz ad vidēdus: qñis etiā hoc nō sit hō intentionē Aristotelis: qui ponit intellectū agētez eē aliqū in aia. Unde cōparat ipsuz lumini. Plato autēz ponēs intellectū vniū separatu cōparat ipsuz soli vt the- mistius dicit. Est. n. vnus sol s; plura lumina diffusa a so- le ad vidēdus. Sed qd qd sit de intellectu agēte: dicere in- tellectuz possibilez eē vniū oium hominū multipliciter im- possibile apper. Primo quidez qui si intellectus possi- bilis est quo intelligim⁹: necesse est dicere qd homo singu- laris intelligens: vel sit ipse intellectus: vel intellectus for- maliter ei unperat: nō quidem ita qd sit forma corpis: s; qd est vniū aie que est forma corpis. Si quis aut dicit: qd hic hō singularis est ipse intellectus. sequēs est qd hic hō sin- gularis nō sit alius ab illo hoie singulari: z qd omnes hoies sint vnus hō: nō quidez participatiōe spēs: sed hō vniū indi- uiduz. Si vō intellectus inest nobis formalr sicut iaz di- ctuz est: sequit qd diuersoz corpoz sint diuersē aie. Sicut eni hō est ex corpe z aia: ita hic hō. s. calias aut fontes ē ex hoc corpe: z ex hac aia. Si aut aie sunt diuersē: z intelle- ctus possibilis est virt⁹ aie qua aia intelligit: o; qd differat numero: qz nec fingerē possibile est qd diuersari rerum sit vna numero virtus. Si quis aut dicit qd hō intelligit per intellectuz possibilez sicut per aliqū sui: qd tamē est pars eius: nō vt forma: s; sicut motor. Hō ostēdūz est supra qd hac positione facta nullo mō pōt dici qd for. intelligat. S; dicit mus qd fontes intelligit p hoc qd intellectus intelligit: s; in- tellectus sit soluz motor: sicut homo videt per hoc qd ocu- lus videt. Et vt similitudinez sequamur ponatur qd omni- um hominū sit vnus oculus numero: inquirendum restat vtrum omnes homines sint vnus vidēs vel multi vidē- tes. Cū cuius veritatis inquisitionēz considerare oportet: qd aliter se habet de pmo mouēte: z aliter de instrumē- to. Si enim multi homines vtantur vno z eodez instrumē- to numero dicent inulte operatiōes: puta cuz multi vtuntur vna machina ad lapidum ptectionēz: vel eleuationē. Si vero pncipale agens sit vnus qd vtatur multis instru- mētis: nihilominus operans est vnus: sed forte opationes diuersē ppter diuersa instrumēta. Aliquādo aut eēt ope- ratio vna: hāc eam multa instrumēta requirant. Sic igit vnitas operatiōis attendit: nō hō instrumēta: sed hō pnci- pale agens qd vtatur instrumētis. Hō dicitur igitur positio-

ne facta: si oculus esset principale in homine qui vteretur omnibus potētijs anime z partibus corporis quasi instru- mentis multi habētes vnus oculus essent vnus vidēs. Si ergo oculus nō sit pncipale hominis: s; aliqū sit eo pncipalius: quod vni oculo quod diuersificat in diuersis: es- sent quidez multi vidētes s; vno oculo. Manifestū est autē qd intellectus est id quod est pncipale in homine: z qd vti omnib; potētijs anime z membris corporis tanq; organia ppter hoc Arist. subtiliter dixit qd hō est intellectus maxi- me. Si igitur sit vnus intellectus oium ex necessitate: se- quitur qd sit vnus intelligens: z p cōsequēs vnus volens: z vnus vtens pro sue volūtatē arbitrio omnibus illis hō que homines diuersificant adinueniēcem. Et ex hoc vterius sequitur qd nulla differentia sit inter homines qd tñ ad li- beram volūtatē electionem: sed eadem sit oium si intel- lectus apud quez soluz residet pncipalitas z dominiū: vtendi omnibus alijs est vnus z idēz in diuersis hoib;: qd est manifeste falsuz z impossibile. Repugnat. n. his que apparent: z destruit totam sciētiam moralem z omnia que pertinent ad cōuersionem ciuilez: que est oibus naturalis vt Aristoteles dicit. Adhuc si omnes hoies intelligunt vno intellectu qualitercūq; eis vniatur: aut vt forma siue vt mo- tor: de necessitate sequitur qd oium hoium sit vnus nume- ro ipsū intelligere qd est simul z respectu vnus intelligi- bilis. Puta si ego intelligo lapides z tu similitr opotebit qd vna z eadē sit intellectus operatio z mei z tui. Nō. n. potest esse eiusdem actiū pncipiū: siue sit forma: siue sit motor: respectu eiusdem obiecti: nisi vna numero opera- tio eiusdem speciei in eodem tempore. Qd manifestuz est ex his qd philosophus determinat in 5. pphicorum. Unde si essent multi hoies habētes vnus oculus oium visio nō esset nisi vna respectu eiusdē obiecti in eodem tempore. Si- militer ergo si intellectus sit vnus oium: sequit qd omniuz hoium idem intelligētum eodē tempore sit vna actio intel- lectualis tātum: z precipue cum nihil eoz hō que ponitur hoies differre abinueniēcem in operatione intellectuāli diuersi- ficetur. Fantasmata. n. preambula sunt actioni intellectus: sicut colores actioni visus. Cū per eoz diuersitatem hō diuersificat actio intellectus maxime vnus intelligibilis. Scdm que tamen ponit diuersificari sciētiam huius a sci- entia alterius: in quātz hic intelligit ea quozū fantasmata h;: ille ea quozū fantasmata h;. Sed in duobus qd idem scitūz z intelligunt ipsa operatio intellectualis per diuersita- tem fantasmatum nullatenus diuersificari pōt. Adhuc autem ostendenduz est qd hec positio manifeste apparet re- pugnas dictis Aristotelis. Quz. n. dixisset de intellectu pos- sibili qd est separatus: z qd est in potētia oia: subiungit qd cū sic singula sciat. s. in actu vt scies dicit qui hō actum. i. hoc mō: sic scia est act⁹: z sicut scies dicit esse in actu in quātum h; habituz: vnde subdit: hoc aut pfectim accidit cuz possit operari seipsū. Est quidem igitur z tunc potentia quo- dam mō: nō tamē similitr: sicut ante adiscere aut inuenire. Et postea cuz quēsiuisset si intellectus simplex est z ipas- sibilis z nullū nihil habet cōmune: sicut dixit anaxagoras: quomō intelliget si intelligere pati aliqd est. Et ad hoc sol- uenduz respōdet dices. Quonā potētia quodā mō est itel- ligibilia intellectus: sed actu nihil anteqz intelligat. Oportet autem sit: sicut in tabula nihil est actu scriptum: quod quidem accidit in intellectu. Est ergo sentētia Aristotelis qd intellectus possibilis ante adiscere aut inuenire est in potētia: sicut tabula in qua nihil est actu scriptum. Sed post adiscere z inuenire hō habitum sciētie quo potest per seipsuz operari: qñis z tunc sit in potētia ad confide- rare in actu. Cū tria notanda sunt. Primo qd habitus sciētie est actus primus ipsius intellectus possibilis: qui hō hunc sit actu: z potest per seipsuz operari. Non autem sciētia est solum hō fantasmata illustrata: vt quidam di- cunt: z quedam facultas que in nobis acquirit ex frequē- ti meditatiōe z exercitio: vt cōtinuemur cuz intellectu pos- sibili per nostra fantasmata. Secundo notandum qd ante nostruz adiscere z inuenire ipse intellectus possibilis est in potētia: sicut tabula in qua nihil est scriptum. Tertio qd per nostrum adiscere seu inuenire ipse intellectus pos-

sibilis sit actu. Nec autem nullo modo possunt stare si sit vnus intellectus possibilis omnium qui sunt: z erunt aut fuerunt. Manifestum est enim qd species conservantur in intellectu. Est enim locus specierum vt philosophus su- pra dixerat: z iterum sciētia est habitus permanens. Si ergo per aliquem precedentium hominum factus est in actu hō aliquas species intelligibiles: z perfectus hō hā- bitum sciētie: ille habitus z ille species in eo remanent. Cum autem omne recipiens sit denudatus ab eo quod re- cipit: impossibile est qd per meuz adiscere aut inuenire ille species acquirantur in intellectu possibili. Cū si tamen aliquis dicat qd hō nostrum inuenire intellectus possibi- lis secundum aliquis fiat in actu de nouo: puta si aliqū intelligibile inuenio: qd a nullo precedentium est in en- tum: tamen in adiscendo hoc contingere non potest. Non enim possū adiscere nisi qd docens scitūz. Frustra ergo dicit qd ante adiscere aut inuenire intellectus erat in po- tentia. Sed z si quis addat homines semper fuisse hō opi- nionem Aristotelis: sequeretur qd non fuerit pñiū homo intelligens: z sic per fantasmata nullius species intelli- gibilis sunt acquisite in intellectu possibili: sed sunt species intelligibiles intellect⁹ possibilis eterne. Frustra ergo Ari- stoteles posuit intellectum agentem: qui faceret intelli- gibilia in potētia intelligibilia actu. Frustra etiā posuit qd fantasmata se habent ad intellectum possibilem: sicut co- lores ad visum: si intellectus possibilis nihil a fantasmata- bus accipit. Quamuis z hoc ipsuz irrationabile videatur qd suba separata a fantasmatis nostris accipiat z qd non possit se intelligere: nisi post nostrum adiscere aut inuenire siue intelligere: qz Aristoteles post verba pncipalia sub- iungit. Et ipse tunc se ipsuz potest intelligere. s. post adisce- re aut inuenire. Si hō. n. separata per seipsaz est intelli- gibilis. Unde per suam essentiam se intelligeret intellectus possibilis si esset substantia separata. nec indigeret ad hoc speciebus intelligibilibus ei superuenientib; per nostruz intelligere aut inuenire. Si autem hec inconuenientia ve- lint euadere dicendo qd omnia predicta Aristoteles dicit de intellectu possibili scdm qd continuatur nobis: z nō se- cundum qd in se est. Primo quidez dicendum est qd ver- ba Aristotelis hoc non sapiunt: imo de ipso intellectu pos- sibili loquitur scdm id quod est propriū sibi: z scdm qd distinguitur ab agente. Si vero fiat vis de verbis Aristo- telis: ponamus vt dicunt qd intellectus possibilis ab eter- no habuerit species intelligibiles per quas pñuētur no- bis hō fantasmata que sunt in nobis. Oportet enim spēs intelligibiles que sunt in intellectu possibili: z fantasmata que sunt in nobis aliquo hōnū triuz modoz se habeant: quozū vn⁹ est qd spēs intelligibiles que sunt in intellectu pos- sibili fiat accepte a fantasmatis qd sunt in nobis: vt sonāt verba Aristotelis: qd nō pōt esse hō pncipalē positionē vt ostēdūz est. Secūdo autēz modus est: vt ille spēs nō sint accepte a fantasmatis: s; sint irradiantes sup fantasma- ta nra: puta si spēs aliqū eēt in oculo: irradiātes sup co- lores qd sunt in pariete. Tertius autēz modus est vt neq; spēs intelligibiles que sunt in intellectu possibili sunt accepte a fantasmatis: neq; ipamant aliqd supra fantasmata. Si autē ponat 2. s. qd spēs intelligibiles illustrent fantasmata: z hō hōc intelligant: hōm qdēz sequit qd fantasmata sunt intelligibilia actu nō per intellectum agentē: s; per intelle- ctū possibilem hō suas spēs. Scdm qd talis irradiatio fantas- matum nō poterit facere qd fantasmata sint intelligibilia actu. Nō eni sūt fantasmata itelligibilia actu: nisi p abstrac- tionē. Nec autē magis erit receptio: qz abstractio. Et iterū cū ois receptio sit hō nāz recepti: irradiatio spēruz intelli- gibilis qd sunt in intellectu possibili nō erit in fantasmatis que sunt in nobis itelligibilib; s; sensibilib; z māliter: z sic nō poterimus intelligere vniuersale p hō irradiationem. Si autē spēs intelligibiles intellectus possibilis magis ac- cipiant a fantasmatis: neq; irradiant sup ea: erūt oimō di- sperate: z nihil proportionale habentes: nec fantasmata aliqū facient ad intelligenduz: quod manifeste veritati repugnat. Sic igitur omnibus modis impossibile est: qd intellectus possibilis sit vnus tñ oium hoium.

Est autem nunc solvere ea quibus pluralitatem intellectus possibilis nituntur excludere. Quorum primum est: quod quod multiplicat secundum divisionem in materia est forma materialis. Cuius substantie separate materia non sunt plures in una specie. Si ergo plures intellectus essent in pluribus hominibus qui dividuntur ad unum numero per divisionem materiae: sequeretur necessitate quod intellectus esset forma materialis: quod est contra verba Aristoteles et probationem illius qua probat quod intellectus est separatus. Si ergo est separatus: non est forma materialis: nullo modo multiplicat secundum multiplicationem corporum. Unde autem rationi in intellectu: quod dicitur quod deus non potest facere plures intellectus unius speciei in diversis hominibus. Dicitur enim quod hoc implicaret contradictionem: quod habere materiam: ut numeraliter multiplicet est aliud a materia forme separate. Procedunt autem ulterius ex hoc concludere volentes: quod nulla forma separata est una numero: nec aliquid individuum. Quod dicitur ex ipso vocabulo apparere: quod non est unum numero: nisi quod est unum de numero: forma autem liberata a materia non est unum de numero: quod non habet in se casum numeri: eo quod casus numeri est materia. Sed ut a posterioribus incipiamus: videtur voces proprias ignorare in hoc quod ultimum dictum est. Dicitur enim Aristoteles in quarto de anima quod cuiuslibet subiecti esse non habet accidens: et quod nihil est aliud unum praeter ens. Subiecta ergo separata si est ens secundum suam substantiam est unum simpliciter: cuius Aristoteles dicit in 8. de anima. Quia ergo non habet materiam non habet causas: ut sunt unum et ens. Cuius autem in 5. de anima dicitur quadrupliciter. scilicet numero: specie: genere: et proportione. Nec est dicendum quod aliquid substantia separata sit unum in specie vel genere: quod hoc non est esse simpliciter unum. Relinquitur ergo quod quilibet substantia separata sit unum numero: nec dicitur aliquid unum numero: quod sit unum de numero. Non enim numerus est causa unius: sed e converso: quod in numerando non dividit. Cuius enim est id quod non dividit. Nec iterum hoc verum est quod omnis numerus causat a materia. Frustra enim Aristoteles assignat numerum substantiarum separatarum. Non enim etiam Aristoteles in 5. de anima quod multum dividit: non solum numero: sed etiam specie et genere. Nec est hoc verum est quod substantia separata non sit singularis: et individuum aliquid. Alioquin non haberet aliquam operationem: cum actus sint solum singularium: ut philosophus dicit. Cuius contra Platonem dicit in septimo de anima quod si ideas sunt separate non predicabitur de multis idea: nec poterit diffiniri: sicut nec alia individua quae sunt unica in sua specie: ut sol et luna. Non enim materia est principium individuationis in rebus materialibus: nisi in quantum materia non est participabilis a pluribus: cuius sit primum subiectum non existit in alio. Unde et de idea Aristoteles dicit quod si idea esset separata esset quaedam substantia individua: quae impossibile esset predicari de multis. In individuo ergo sunt substantie separate et singulares: non autem individuantur ex materia: sed hoc ipso quod non sunt natae in alio esse: et per consequens nec participari a multis. Ex quo sequitur quod si aliqua forma nata est participari ab aliquo: ita quod sit actus alicuius materiae illa potest individuari et multiplicari per comparationem ad materiam. Nam autem supra ostensum est: quod intellectus est virtus aeterna: quae est actus corporis. In multis igitur corporibus sunt multe aeternae: in multis autem sunt multe virtutes intellectuales quae vocantur intellectus. Nec propter hoc sequitur quod intellectus sit virtus materialis: ut supra ostensum est. Cuius autem obijciat: quod si multiplicentur secundum corpora: sequitur quod destructis corporibus non remanent multe aeternae: per solutio per ea quae dicta sunt. Cuius quod n. sic est ens: sicut est unum ut dicitur in quarto de metaphysica. Sicut igitur esse aeternae est quidem in corpore in quantum est forma corporis: nec est autem corpus: nisi destructo corpore adhuc remanet in suo esse: ita ut aeternae quae aeternae remanet in sua unitate: et per consequens multe aeternae in sua multitudine. Cuius autem ruditer argumentantur ad ostendendum quod de facere non potest quod sint multi intellectus eiusdem speciei credentes hoc includere contradictionem. Dato enim quod non esset deus intellectus quod multiplicaretur non propter hoc oporteret quod intellectus multiplicari includeret contradictionem. Nihil enim prohibet aliquid non habere in sua natura causam alicuius: quod tamen habet ex alia causa. Sicut grave habet ex sua natura quod non sit sursum: tamen grave esse sursum non includit contradictionem. Sed grave esse sursum secundum suam naturam contradictionem includit.

Sic ergo intellectus si naturaliter esset unus omnium: quod non haberet naturales causas multiplicationis: posset tamen fortiter multiplicationem ex supernaturali causa: nec esset implicatio contradictionis: quod non tamen dicitur per consequens. Sed magis ne hoc argumentandi forma ad alia extendatur: sic enim possent concludere quod deus non potest facere quod motui resurgat: et quod ceci ad vitam reparatur. Cuius autem ad minimum sui erroris aliam rationem inducit. Queritur enim utrum intellectus in me et in te est unum penitus: aut duo in numero et unum in specie. Si enim unum intellectum tunc unus erit intellectus. Si duo in numero et unum in specie: sequitur quod intellecta habebunt res intellectas. Quae quod n. sunt duo in numero et unum in specie sunt unum intellectum: quod est una quidditas per quam intelliguntur: et sic procedit in infinitum: quod est impossibile. Ergo impossibile est quod sint duo intellecta numero in me et in te. Est ergo unum tantum et unus intellectus numero tantum in omnibus hominibus. Querendum est autem ab his quae subtiliter se argumentari putant: utrum esse duo intellecta in numero et unum in specie sit contra rationem intellectus: quod est intellectum: aut in quantum est intellectum ab homine. Et manifestum est secundum rationem quam ponit quod hoc est contra rationem intellectus: quod est intellectus. De ratione enim intellectus: quod est intellectum: est quod non indiget quod ab eo aliquid abstractat ad hoc quod sit intellectum. Ergo secundum eorum rationem simpliciter concludere possumus quod sit unum intellectum tantum et non solum unum intellectus ab omnibus. Et sic est unum intellectum tamen habet rationem sequitur quod sit unus tantum intellectus in toto mundo: et non solum in hominibus. Ergo intellectus noster non solum est substantia separata: sed etiam est ipse deus: et universaliter tollitur pluralitas substantiarum separatarum. Si quis autem vellet respondere quod sit intellectum ab una substantia separata et intellectum ab alia non est unum specie: quia intellectus differunt specie: seipsum deciperet: quia id quod intelligitur comparatur ad intelligere et ad intellectum: sicut obiectum ad actum et potentiam: obiectum autem non recipit speciem ab actu neque a potentia: sed magis e converso. Est ergo simpliciter procedendum quod intellectum unius rei. puta lapidis: est unum tamen non solum in omnibus hominibus: sed et in omnibus intellectibus. Sed inquirendum restat quid sit ipsum intellectum. Si enim dicitur quod intellectum est una species existens in intellectu possibili: latet ipsos quod quodam modo transeunt in dogma Platonis: quod ponit quod de rebus sensibilibus nulla scia potest haberi: sed omnia habentur de forma una separata. Nihil enim refert ad proprium unius lapidis dicitur quod scia quod habetur de lapide habet de una forma lapidis separata: aut de una forma lapidis quae est intellectum: utrobique enim sequitur quod scia non sunt de rebus quae sunt hic: sed de rebus separatis solum. Sed quia Plato posuit has formas immortales per se subsistentes poterat etiam cum hoc ponere plures intellectus participantes ab una forma separata unius veritatis cognitiones. Isti autem qui ponit huiusmodi formas immortales quas dicunt esse intellectas: necesse habet ponere quod sit unus intellectus tamen non solum omnium hominum: sed etiam simpliciter. Est ergo dicitur secundum suam Aristotelis quod intellectum quod est unus est ipsa materia vel quidditas rei. De rebus enim est scientia naturalis et alie scientie non de speciebus intellectis. Si enim intellectum esset non ipsa natura lapidis quae est in rebus: sed species quae est in intellectu: sequeretur quod ego non intelligerem rem quae est lapis: sed solum intentionem quae est abstracta a lapide. Sed verum est quod lapidis natura prout est in singularibus est intellecta in potentia: sed sit intellecta in actu per hoc quod species a rebus sensibilibus mediatis sensibus usque ad fantasiam pervenit et per virtutem intellectus aeternae species intelligibiles abstrahuntur quae sunt in intellectu possibili. De autem species non se habet ad intellectum possibilem ut intellecta: sed sicut species quibus intellectus intelligit: sic etiam species quae sunt in visu non sunt ipsa vis: sed ea quibus visus videt nisi in quantum intellectus reflectit supra seipsum quod in sensu accidere non potest. Si autem intelligere est actio transiens in exteriora: sicut comburere et movere: sequeretur quod intelligere esset secundum modum quo natura remanet in singularibus: sicut combustio ignis est secundum modum combustibilis. Sed quod intelligere est actio in ipso intelligere manens: ut Aristoteles dicit in 9. de anima. sequitur quod intelligere sit secundum modum intelligens. id est secundum exigentiam speciei quae intellectus

intelligit. Nec autem cum sit abstracta a principijs individuationibus non representat res secundum conditiones individuales: sed secundum naturam universalem tantum. Nihil enim prohibet si aliquid duo coniunguntur in re quod unum eorum representari possit et in sensu sine altero. Cuius color mellis vel pomi videtur a visu sine eius sapore. Sic igitur intellectus intelligit naturam universalem per abstractionem ab individualibus principijs. Est ergo unum quod intelligitur a me et a te. Sed alio intelligit a me et alio a te. id est alia specie intelligibili: et aliud est intelligere meum et aliud tuum: et alio est in intellectu meus et alius tuus. Unde et Aristoteles in prima metaphysica dicit aliquam scientiam esse singularem quantum ad subiectum ut quaedam grammatica in subiecto quidem est in anima de subiecto vero nullo modo. Cuius et intellectus meus: quod intelligit se intelligere: intelligit quaedam singularem actum: quod autem intelligit intelligere simpliciter intelligit aliquid universale. Non enim singularitas repugnat intelligibilitati: sed materialitas. Cuius cum sint aliquid singularia immaterialia: sicut de subijs separatis supra dictum est: nihil prohibet his singularia intelligi. Ex hoc autem apparet quod sit eadem scientia in discipulo et doctore. Est enim eadem quantum ad rem scitam: non tamen quantum ad species intelligibiles quod vterque intelligit. Quod tamen non ad hoc individuat scientiam in me et in illo. Nec ideo quod scientia quae est in discipulo causat scientiam quae est in magistro sicut calor aquae a calore ignis: sed sicut sanitas quae est in materia a sanitate quae est in anima medici. Sicut enim in infirmo est principium naturae sanantis quod medicus auxilia subministrat ad sanitatem perficiendam: ita in discipulo est principium naturae scientiae. sicut intellectus agens et prima principia per se nota. Doctorem autem subministrat quaedam adminicula deducendo consequens ex principijs per se notis. Cuius et medicus nititur sanare eo modo quo natura sanaret. scilicet calefaciendo et frigidando et magister eodem modo inducit ad scientiam quo inveniunt per seipsum scientiam acquireret procedendo. scilicet de notis ad ignota. Et sicut sanitas in infirmo fit non secundum potentiam medici: sed secundum facultatem naturae: ita et scientia capitur in discipulo non secundum virtutem magistri: sed secundum facultatem adiacentis. Cuius autem ulterius obijciunt quod si remanent plures subiectuales destructis corporibus: sequeretur quod essent ociose: sicut Aristoteles in 11. de anima. argumentatur quod si essent subiectuales non mouentes corpus essent ociose: si bene iam aristotelis considerasset de facultate possent dissolvere. Nam Aristoteles ante quod habet rationem individuat permittit. Quare et subiectuales principia immobilia tot esse rationales est suscipere: necessarium enim dicitur fortioribus dicitur. Ex quo patet quod ipse probabilitate quaedam sequitur: non necessitatem inducit. Deinde cum ociositas sit quod non contingit ad finem ad quem est: non potest dici etiam probabiliter quod subiectuales essent ociose si non mouerent corpora: nisi forte dicitur quod motus corporum sunt finis substantiarum separatarum: quod est omnino impossibile cum finis sit potentior his quae sunt ad finem. Cuius nec aristoteles inducit quod essent ociose si non mouerent corpora: sed quod essent substantia impassibile secundum se optimi fines sortita esse oportet estimare. Est enim perfectissimum unum cuiusque rei: ut non solum sit in se bonum: sed ut bonitate in alijs causet. Non erat autem manifestum quod subiectuales separate causarunt bonitatem in inferioribus nisi per motum aliquorum corporum. Cuius ex hoc aristoteles quaedam probabiliter rationem assumit ad ostendendum quod non sunt aliquid subiectuales: nisi quae per motus celestium corporum manifestant: quibus hoc necessitate non habeat ut ipsemet dicit. Non concedimus autem quod anima humana a corpore separata non habet ultimam perfectionem sine natura cui sit pars humana. Nulla enim pars habet omnino perfectionem si a toto separaretur. Non autem per hoc est frustra quod non est aeternae finis mouere corpus: sed intelligere in quo est sua felicitas ut Aristoteles probat in 10. ethicorum. Obijciunt et ad sui erroris assertionem quod si intellectus essent plures plurimum hominum cum intellectu sit incorruptibilis: sequitur quod actu essent infiniti intellectus secundum positionem aristotelis: quod ponit mundum eternum et homines semper fuisse. Cuius autem obiectionem sic rident allegari in sua metaphysica. Dicitur enim quod quocumque fuerit unum istorum sine alio. quantum ad felicitatem vel multitudinem sine ordine infinitas non remouebit ab eo: sicut a motu celi. Et postea subdit. Si etiam animas humanas quae sunt separabiles a corporibus per mortem: procedimus esse infinitas numero quibus habeat esse sit: quoniam non est iter eas ordinatio naturalis qua remota definit esse aeternae: eo quod nulle earum sit causa alij: sed simul sunt

sive prius et posterius natura et sit tu. Non enim intelligitur in eis prius et posterius secundum naturam nisi secundum tempus creationis suae. In essentia autem earum secundum quod sunt essentiae non est ordinatio villo modo: sed sunt equales in esse e contrario spatio et corporebus et cause et causato. Quod autem haec aristoteles solueret a nobis sciri non potest: quia illam partem metaphysice non habemus quam fecit de substantijs separatis. Dicit enim per 13 in 2. physicorum: quod de formis quae sunt separate: in materia autem in quantum sunt separabiles considerare est opus philosophiae primae. Quicquid autem circa hoc dicitur manifestum est quod ex hoc nullam angustiam catholici patitur quod ponit mundum in corpore. Cuius autem falsitas esse quod dicitur si fuisse principium apud omnes philosophos arabes et peripateticos quod intellectus non multiplicaret numeraliter: sed apud latinos non. Allegat enim latinus non fuisse arabes. Quicquid etiam quod arabes sunt in suo libro de anima sic dicit. Prudentia et stultitia et opinio et alia huiusmodi non sunt nisi in essentia anime: ergo anima non est una: sed sunt multe numero et eius species una est. Et ut grecos non omittamus ponenda sunt circa hoc verba themistij in commento de anima. Cuius quae esset de intellectu agere utrum sit unus aut plures subiungit solues. In primis quidem intellectum illuminantem credi unum oportet: illuminatos vero et subiecte illuminantes multos: quaedam modo quae sol est unus: tamen lux quae de sole prodit et mittitur quae abijungit ab eo et diuulatur atque in multos obtutus distrahit distribuiturque. Quod obiectum aristoteles intellectum non solum. sed luminem comparauit. Plato autem solum. Ergo patet per verba themistij quod nec intellectus agens de quo aristoteles loquitur est unus quod est illustrans: nec etiam possibilem qui est illustratus. Sed verum est quod principium illustrationis est unum. scilicet aliqua substantia separata vel deus secundum catholicos: vel intelligentia vltima secundum Auenariam. Unitatem autem huius principij separati probat themistius per hoc quod docens et discens idem intelligit. Quod non esset: nisi esset idem principium illustrans. Sed verum est quod postea dicit quosdam dubitasse de intellectu possibili utrum sit unum. Nec circa hoc plus loquitur: quod non erat intentio eius tangere diuersas opiniones philosophorum: sed exponere sententiam Aristotelis Platonis et Theophrasti. Cuius in fine concludit. Quod dixi pronuntiare quidem de eo quod dicit per se singularis est studij et sollicitudinis. Quod autem maxime alij vti quod aliquid ex verbis quae collegimus accipiat de his sententias Aristoteles et Theophrasti: magis autem ipsius platonis hoc principium est. palare. Et ex quod rere quid quicquid de anima senserit et loci et cure alterius est. Et quoniam fuerit opinio aristotelis: quod theophrasti: et quod platonis facile arbitror colligi posse ex his his: quod supra de libris eorum principium persequimur. Ergo patet quod theophrastus et themistius et ipse Plato non habuerunt pro principio quod intellectus possibilis sit unus in omnibus. Sed etiam quod auerrois puerse refert sententias themistij et theophrasti de intellectu possibili et agere. Cuius merito supra diximus eum philosophiae peripateticae puerse. Cuius mirum est quod aliqui solum commentum auerrois videntes pronuntiare presumunt quod ipse dicit hoc sensisse omnes philosophos grecos et arabes praeter latinos. Est etiam maior admiratio vel etiam indignatio dignus: quod alij quosdam christianos se praetens tam irreuerenter de christiana fide loqui presumpserit. Sicut cum dicit quod latini per principijs eorum hoc non recipiunt. scilicet quod sit unus intellectus tantum: quod forte lex eorum est in contrarium. Cuius duo sunt mala. Primum quod dubitat an hoc sit contra fidem. Secundo quod alienum se inuit ab hac lege: et quod postmodum dicit. Nec est ratio per quam catholici videntur habere hanc positionem. Cuius suam fidei positionem noiat. Nec minoris presumptionis est quod postmodum asserere audet deus unum facere non posse quod sint multi intellectus: quod implicat contradictionem. Cuius autem grauius est quod postmodum. Per rationem concludo de necessitate quod intellectus est unum numero: firmiter tamen teneo oppositum per fidem. Ergo sentit: quod fides sit de aliquibus: quorum necessitate concludi potest. Cuius autem de necessitate concludi non possit nisi verum necessarium cuius oppositum est falsum et impossibile: sequitur secundum eiusdem quod si desit de falso et impossibile. Quod etiam deus facere non potest. Quod fidelium aures ferre non possunt. Non caret et magna temeritate quod de his quae ad philosophiam non pertinent: sed sunt pure fidei disputationes

tare psumit: sicut qd aia patiat ab igne iferni & dicere sententias doctoz de hoc ee reprobadas. Pari ergo rone potest disputare de trinitate & incarnatione & alijs hys: de qb' non nisi balbuties loqueret. Nec igitur sunt q' in destructione pdicti erroris pscriptimus no p documeta fidei: s' p ipsou p h'oz rones & dicta. Si q' aut gloriabundus de falsi nois scientia velit h'ec q' scripsim' aliqd dicere: no loquat in angulis: nec cora pueris: q' nescit d' causis arduis iudicare: sed cora hoc scriptum scribat: si audet: & iueniet no solu me: qui alioz sum minimus: sed multos alios: qui veritatis sunt cultores: per quos eius errori resistetur vel ignorantie consulatur.

Explicite diuinum opusculum. 16. beati Thome agnatis de unitate intellectus cora auerofitas dicetes vnum esse intellectum omnium hominum.

Declarum eiusdem opus cora pestiferam doctrinaz retrahenti hoies a religiois igr'essu: in q' auerofis intentio manifestatur. CAP. I. Opus. XVII.

Christiane religiois

ppositu i' b' p'cipue v' p'sist' v' a' t'rentis hoies abstrahat & sp'ualib' faciat ee ite: tos. Ille e' q' actor fidei & p'siator: iesus i' h'ic m'ndu' venies seculariu' rex p'tepni' & sc'o & v'bo suis fidelib' demonstravit. Facto sig'de: q' sic dicit Aug. i' li. d' cathetizad'ia rudib'. Dia bona terrena p'tepit h'o fact' d'ns iesus: vt p'tendat m'otra ret: & oia terrena mala sustinuit q' sustinenda p'cipiebat vt neq; in illis q'eret felicitas neq; in istis ifelicitas t'neret. Natus. n. de matre q' q'uis a v'ro intacta p'cepit semp'q' intacta p'm'aserit: t'n' fabro desposata erat: o'ez typuz carnalis nobilitatis extinxit. Natus in ciuitate Bethlees q' iter o'es iudee ciuitates erat exigua noluit quemq; de terrene ciuitatis sublimitate gloriari. Naup factus est cuius sunt oia: & p' que facta s'nt oia: ne q'q; cu' in eu' crederet d' terre nis diuitijs aunderet extollit. Noluit rex ab hoib' fieri: quia h'uilitat' ostendebat via. p'suruit q' o'es pascit: sicut p' quem ois potus creat: ab itinere fatigatus e' q' seip'suz nobis via fecit. in celis: crucifixus e' q' cruciatus n'ros finit. In mortu' est q' mortuos suscitauit: h' id' in v'bis ostendit: na' in sue p'ci' cano'is exordio no aliq' regna terrena: sicut in veteri test'o: s'z regnu' celo'z penit'ibus repromisit. discipulis p'nam b'itudin' in sp'us paup'tate constituit: in qua etia' p'fectiois inter ee monstrauit dicens q'renti iuueni. Si vis p'fectus esse vade & vende oia q' habes & da paup'ibus & veni seq're me. Hac via eius discipuli s'nt secuti tanq; teporaliter nihil habentes: s'z sp'uali virtute oia possidentes. In dies. n. alimeta & q'bus tegebant h'is erant p'tenti. Hoc aut tam p'u' tanq; saluber studiu' dyabolus h'iane salutis emulus p' hoies carnales inimicos crucis xpi terrena sapietes ab antiq; tepozibus impedire no cessat. Dicit. n. Aug. in lib. de ag'o e' xp'iano. s'z sp'uali virtute oia possidentes. In dies. n. dignitas ad spes vite eterne comutata e'. Alij neglectis temporalibus bonis couolant ad dina: alij cedunt eozu' virtutibus: q' hec faciunt: & laudat q'd mutare no audet. Pauci at adhuc murmurat & inani linore torquent: aut q' sua q'ruunt in ecclesia q'uis catholici videant aut ex ipso xpi noie gloria q'retes heretici. Ex h'oz siquid' numero insurrexerunt ab olim diuersis quid' locis: sed pari vesania. Iouinian' Rome. Vigilantius in gallia: que antea erro'uz monstris caruerat: quorum p'imus virginitati matrimonium: sc'dos paupertati diuinitum statiu' p'sumpserit e'q're: manifesta perfidia euagelica & apostolica consilia quatu' in ipsis est red'dentes inania. Si eni' diuinitie paupertati: virginitati matrimonium coparatur ex equo: frustra vel d'ns de paupertate seruanda: vel eius apl's de virginitate custodienda dedit consiliu'. Cui in signis doctor Hiero. v'ru'q; eozum eff'acaciter confutauit. C'z sicut in apocalipsi legitur: vnu'z de capitibus bestie: q'd q'si occisus fuerat a plaga sue moztis curatur. Insurgunt eni' iterato in gallia noni vigilanti' a consilio' obseruantia multipliciter & astute hoies retrahentes. Primo: naq; p'ponunt nullos consilio' obseruantia per religionis introitus debere assumere nisi prius

in mandato' obseruantia exercitatos: p' quozum dictuz & pueris & peccatoribus & nouiter conuersis ad fidem arripiente perfectionis via p'cludit. Addit insup q' p'silio' via null' debeat assumere nisi p'us multoz consilio' regit'or: p' q'd quatu' impedim'ntu' assumende p'fectiois paret hoib' nullus sane metis ignorat: dum carnalium hoium consilia quozum maior est numerus facilius a sp'ualibus hoies retrahit q'z inducat. Nonan' insup impedire obligationez hoium ad religionis ingressuz: per quas firmatur animus ad p'fectionis vias assumenda. Demu' paupertatis p'fectioni d' erogare multipliciter no verentur. Ho'z aut conatum nephariu' p'figurauit pharao: qui vt legit Exo. 5. oburgas moysen & Aaron volentes populu' dei ex egypto educere q're inquit moyses & Aaron sollicitatis populu' ab opib' suis. Ubi dicit glo. Origenes. Hodie q'q; si moyses & Aaron. i. propheticus & sacerdotialis sermo animam sollicitat ad seruitiu' dei: exire de seculo: renouare omnibus q' possidet: attendere legi & verbo dei: continuo audies vnanimes & amicos pharaonis dicentes. Clidete quomodo se ducuntur hoies & peruertuntur adoloscetes. Et postea subdit. Ille erant tunc verba pharaonis hoc nunc amici eius loquunt. Ille igitur sunt eozum p'silia quibus impedire conantur tendenti ad p'fectione profectiu'. S'z sc'dm salamonis sniaz no est p'siliu' d' d'ni de cuius confixi auxilio sp'ualibus armis que sunt potetia a deo pdicta p'silia nitentur destruere & p'sumptiois altitudinem extolletez se aduersus scientia dei. De singulis igit' p'm'isioz hoc ordine psequemur: vt p'mo ponam' ea q'bus sua intentione fundare nituntur. post hec ostendere conabimur h'm q'd & quo finis ostendemus ea quibus vtuntur ad sue opinionis assertio nem inania & fruola esse.

CRones q'bus astruere q'da nitunt' no debere aliq's ad religionem admittit anq; fuerit i' p'ceptis exercitati. CA. II. Itum' aut ostendere multipliciter q' consilio'z viam non debet arripere nisi prius fuerint in obseruatia m'adatorum exercitati. Saluator n. n' vbi consiliu' de paupertate sectada d'it p'mo adolosceti. p'posuit vt si vellet vita' igr'edi serua'et m'adata: & tuc p'sit' se a iuuitate m'adata seruasse p'siliu' seruade paupertatis dedit. Clid' igit' q' obseruatia m'adatoru' viam p'silio'z p'cedere debeat. C'item inducit q'd d'at. vlt. sup illud. docetes eos seruare oia q' cu'q; m'adati vobis. dicit glo. Bede. Logruus ordo. In mo. n. docedus est auditor: deinde fidei sacrametis imbue dus: tuc ad seruanda istruendus. Ex quo voluit accipere q' obseruatia m'adatoz p'cedere debeat p'silioz assumptio ne. C'ad huc in ps. legit'. Al m'adatis tuis itelleri. Ubi dicit glo. No m'adata ip'a dico me itelleri: s'z a m'adatis: q' ea faciedo venit iste ad altitudinem sapiente. Ex quo et ides q'd prius voluit concludere. C'item inducit q'd alibi in psalmo sup illud: sicut ablactatus sup matre sua dicit glo. Sicut quq; tepoz' notatur in carnali p'creatione & alitioe ita & in sp'uali. In d'ns. n. cocipimur in vtero: deide ibidez alimur: donec in luce edamur: deide manibus matris gestamur & lacte nutrimur quozusq; ablactati ad m'ela p'atris accedam'. Et postea subdit. Ille quq; tepoz' sancta seruat ecclesia. In q'ra. n. feria q're hebdomade q'si eccleie infantia cocipit. Tuc. n. p' exorcismu' & cathecismu' rudim'etis xpianitatis ibuitur. Deide q'si in vtero eccleie alit'ur vsq; ad sabbatu' sc'm in quo p' baptisim' ad luce generatur. Deide q'si manibus eccleie gestatur & lacte nutritur: no media nocte surgit: no ieiunat. Postea spu' paracli to confirmati q'si ablactati incipiunt ieiunare & alia difficilia seruare. Multi vero huc ordine puertur vt heretici & scismatici se an' tps a lacte separates. Cui extinguitur. Cui ergo obseruatio p'silioz' sit difficilior q'z obseruatio m'adatoz: v' puerus ee ordo: & ad heresim' vel scisma p'tinere q' aliq's accedat ad obseruadu' p'silia' prius in p'ceptis obseruadis no exercitat'. Hoc etia' id' pbare nitunt' p' ordine miraculoz q'bus saluator turbas pauit. Primo. n. vt legit' Mat. 14. Satiauit quq; millia hoium ex quq; panib'

bus & duobus piscibus. Postea vo satiauit quatuor millia hoium de sept' panibus & sept' piscibus vt habet Mat. 15. Significatur aut' p' quq; millia h'ic q' in seculari habitu exterioribus v' recte nouerit. Nam qui in m'udo integre renunciant: quatuor millia s'nt: & septez panib'. i. euagelica p'fectioe sublimes & sp'uali gra' reficiuntur. Ex quo voluit accipere q' prius debet aliq' nutrir' in obseruatia m'adatoz: postmodu' p'duci ad p'fectioem p'silioz. C'item inducit q'd Hiero. dicit sup Mat. i. p'ncipio. Quatuor inqt s'nt q'litates de q'bus sancta euagelia p'terunt: p'cepta: m'adata: testimonia: exempla: in p'ceptis iustitia: in mandatis charitas: in testimonijs fides: in exemplis p'fectio. Clouit igitur p'cludere q' a iusticia p'ceptozu' sit p'cedenduz: ad p'fectione ne exemplorum: que in p'silijs videt' p'sistere. C'Inducunt etia' q' Grego. dicit. 6. moza. Post Lie amplexus ad Ra chele Jacob peruenit: q' p'fectus q'q; ad fecunditate actiue vite ante iungit: & post ad requie' p'templatiue copulatur. Status aut' religionis qui p'silioz' obseruatia p'htetur p'tinet ad vita' p'templatiua. M'adatep'ta at dirigunt nos ad vita' actiuaz: q' d'at. 19. vbi enumerantur p'cepta legis dicit glo. Ecce vita actiuaz: vbi aut' postea subijcit. Si vis p'fectus ee &c. dicit glo. Ecce vita p'templatiua. No v' ergo esse traseunduz ad religionis statiu: nisi prius aliq's fuerit in vita actiuaz exercitatus p' obseruatia p'ceptoz. C'Assumunt etia' q'd Greg. dicit sup Eze. Memore repete fit sumus: s'z in bona p'uerlatioe a minimis vsq; i'choat: vt ad magna p'ueniat. Adinima aut' videt' ee p'cepta decalogi: magna aut' videt' ee consilia: que p'nt ad p'fectionem vite. Dicit. n. Aug. in lib. de sermone d'ni in mote. Illa que p'cepta sunt in lege dicuntur minima: q' aut' xps dicitur est s'nt maxima. Nullus ergo v' ad obseruatia maioru'. i. consilioz' accedat: nisi prius in minorib' h'it i' p'ceptis exercitatus. C'Item Greg. dicit q' habet in decretis di. 48. c. sicut. Scimus q' edificati parietes no prius signo'z p'odus accipiunt: nisi a nouitatis sue humore siccent: ne si an' pondera q'z solident accipiat cuncta simul ad terra' fabrica' deponat. C'Abide etia' habet ex dictis Greg. Solum appetit q' ad summu' loci fastidia postpositis gradibus p' abrupta q'rit ascensum. Cui concludit' periculosum ee q' aliq's summa' p'fectionez consilioz' attingere p'sumat: nisi prius in minoribus hoc est in mandatis fuerit exercitatus. C'Adijciunt et q' nae ordie m'adata p'cedut' essenda: vt pote magis co'ta: a q'bus no conuertit cosequentia ostendit. Postunt. n. p'cepta sine consilioz' obseruari: consilia vero sine p'ceptis nequaq; . Unde inozdinatum ee concludit ad consilia teder' no p'm'isio exercitio m'adatoz. Addit et q' si consilia p'cepta p'cederet salus esse no posset h'is q' consilia no obseruat: q' h'z nec p'cepta obseruare valerit. Ille igit' s'nt q'bus marie vtunt' ad ostendenduz q' statiu' p'fectiois p' religiois igr'essum assumere no debent: nisi q' sunt in obseruatia m'adatoz exercitati. C'Ad p'dicta assertio loci no h'z in pueris. CAP. III. Ex q' p'is q'd ad mozes p'tinet in q'bus p'cipue consideradu' e' v'ru' q'd dr' opib' congruat: onda mus p'mo hoc q'd asserere nitunt' a recti opibus discordare. S'nt at tria g'ra hoium q' p'ceptoz exercitatio no h'nt. Primo q'd pueri q' p' defectu' tepozis m'adatoz exercituu' no potuerit habere. Secdo s'nt nup' ad fide' couersi aniqua nullu' i' p'cepto riu' obseruatia exercituu' ee pot: q' o'eq'd no est ex fide p'ctiu' est vt apl's dicit ad Ro. 14. Et sine fide impossibile e' placere deo: vt dicit ad Hebr. ii. Tertio peccatores q' in peccatis vita' duxerunt. In singulis aut' p'missioz' generibus manifeste appet falsum ee q'd dr'. Si. n. ex necessitate p'ceptoz exercituu' via consilioz' p'cederet: qua' q's arripit p' religiois igr'essum: i'ordinatu' valde ee: nec ab ecclesia sustinendu' q' parates pueros in anis minorib' p'stitutos offerat deo in religione nutriendos sub consilioz' obseruatia anq; in p'ceptis exercitari p'omerit: cui' p'nti' & eccleie p'suetudo h'z: q' maximu' h'z an'etis p'odus: & multipliciter scriptura: ru' an'etib' coprobaf. Dicit. n. Greg. & h'z. 20. q. j. ca. addidit. Si p' vel mater filium filiaue intra septa monasterij in infante anis sub regulari tradiderit disciplina: vtrum liceat eis postq; pubertatis annos impleuerit egredi & ma-

trimonio copulari: hoc oino deu'tam': nec refert quante ad p'positu' p'inet v'ru' sint obligati ad regular' obseruatia p'petuo tenenda: q'z si p'ceptoz' exercituu'. ex necessitate obseruatia consilioz' p'cederet nullo mo' liceret regulari consilioz' obseruatia aliq's applicare: q' no du' ee'nt in p'ceptis exercitati. Nec at' consuetudo pueros religio' tradedi no solu ecclesiasticis statuz q' plurib': s'z et' fctoz' ex'plis coprobaf. Narrat. n. Gre. in. 2. dialogo' li. q' cepertit ad beatus B'ndictuz romane vrb' nobiles & religio'z' p'currere vnosq; ei filios oipotenti deo nutriendos dare. Tunc quoq; bone spei suas soboles p'uticus d'auri: Tertulus vo patricius d' laciduz tradidit. Ex q' b'z' manrus iunior cu' bonis poleret moribus magis adiutor cepit existere. d' lacidus vo puerilis adhuc idolis anos gerebat. Ipe e' b'z' B'ndict' adhuc puer existens despectis l'raruz studijs relicta domo rebuzq; p'ris soli deo placere desideras sc'te p'uerfationis. habitu' quefuit: vt Greg. i. eodez lib. narrat. Ille etia' mos ab ipsis apl'is sumpsisse iuenit exordiu'z. Dicit. n. Dyo. i. si ne eccle. hierar. Sursum acti' ifantes ad habitu' scm' habe b'nt p'suetudin' ab oi' remoti errore & imunde vite. ex p'te Hoc d'nis n'ris ducibus ad metez venit: & visuz est. suscipe re ifantes. Et q'uis ibi loquat' d'yo. de susceptione ifantiuz ad xpianaz religionem i' baptisimo assumendam: t'n' ro' ibi inducta etia' p'posito p'petit: q'z v'rob'q; pueros expedit nutriri i' his que postmodu' sunt obseruatur' vt ad hoc eozuz p'bitus isom'et. Et vt vltimus p'cedat hoc etiam ipsius d'ni auete firmat. Legit. n. d'at. 19. q' oblati s'nt xpo parvuli vt manus eis iponeret & ozaret: discipuli aut' increpabat eos: n'elus aut' ait eis. Sinite puulos & nolite eos p'hibere ad me venire. Talis est. n. regnu' celo'z. vbi dicit Christo. Quis mereat appropinquare xpo: si repellit ab eo simplex ifantia. Na' si sc'ti futuri s'nt: q'd negatis filios ad patre venire. Si aut' p'cto'es futuri s'nt: vt q'd s'ntiam p'denatioe p' fertis anq; culpa videatis. Manifestum est aut' q' maxie appropinqt ho' xpo p' viam p'silioz' h'z illud d'at. 19. C'len' de oia q' habes & da paup'ibus & sequere me. No s'nt igitur pueri retrahedi ne p' obseruatia p'silioz' xpo appropinquet. S'z sicut origenes ibide dicit q'dam p'uisq;z disc'at'ro nem iusticie de pueris rep'ehedi' eos q' p' simplic' doctri nam pueros & ifantes. i. minus adhuc p'uditos offerunt xpo. D'ns aut' horas discipulos suos v'ros iam p'stitutos p'cedere vtilitatibus pueroz' vt fiant pueris q' pueri: vt pueros lucratur dicit. Talis est regnu' celo'z. Na' & ipse cu' in forma dei esset factus est puer. Hoc ergo debemus atteder' me estimatione sapie excellenozis p'namus: q'st magni puillos ecclie p'hibetes pueros venire ad iesum. Et vt adhuc ad hora nos extedam': de Jo. baptista legit' Luc. j. Puer crescebat & p'fortabat sp'u'z erat i' desertis vsq; ad die' ostiois sue ad israhel. vbi dicit Beda. M'edica toz' penitentie futurus vt liberius auditozes suos a mundi illecebris erudiedo subtollet p'm'ens in d'ertis tras'egit v'itane vt Greg. n'icenus dicit h'z fallaciaz que p' sensus igr'ituz asluetus quadam p'fusione'z ac erro'ez incureret erga veri boni discretionem: & io ad t'n' diuinaz g'raruz eleuatus est apic'e: vt plusq; p'phetis sibi gra' ifunderet: q'z m'udus ex p'te cuiuslibet passiois desideriu' suu' a p'ncipio v' q'ad sine diuinis aspectib' obtulit. No s'nt igit' licitu' est s'z etia' valde expedies ad maiore gratia' optime p'm'end' dam: vt aliq' a pueritia seculum deserentes in deserto religiois viuat. Cui' Treñ. 3. dr'. Bonu' est v'iro cu' portauerit iuguz ab adoloscetia sua. Et ca' videt' assignari: cu' subdit. Sedebit solitarius & tacebit: q'z lenauit se sup se: p' q'd dat itelligi q' ab adoloscetia sua iuguz religiois portado se sup se lenat ad obseruatias religiois que iquiere p'sistit a m'udanis curis & silentio: a turbaz tumultibus magis redd'ntur idonei s'm illud puer. 22. Adoloscens iuxta viam suam etia' cu' fenuerit no recedet ab ea. Et ide est q' Anselmus i. li. de silitudinibus: eos q' s'nt a pueritia i' monasterijs nutriti angelis coparatus: eos vo q' postmodu' i' p'fecta etate conuertunt hoibus. Hoc et no s'nt solu sacre scripture an' croziaz tibus sed etia' p'hozum senten'is p'firmatur. Dicit. n. p'bs in 2. et'pi. No parū differt sic vel sic ex iuene p'festim' asse fieri. Sed multo magis aut' o' e. i. totū i' hoc p'sistit q' aliq' in

à pueritia erudiantur i hoc qd p tota vita debet seruire z in.8. pollit. dicit idē pbs q legislatoxi maxie negociadu est circa iuuenū disciplinā: quos o3 erudire p3 q conuenit ad vnaquāq3 qualitatē. Hoc et ex coi hoium consuetudine manifeste apparet: sm quā hoies a pueritia applicatur il lis officijs vel artibus i qbus vitā sunt acturi. Sicut q futuri sunt clerici mox a pueritia i clericatu eruduntur: q futuri sūt milites o3 q a pueritia i militaribus exercitijs nutriant: sicut Ulegen⁹ dicit in li. de re militari: q futuri sunt fabri: fabrilē artē a pueritia discunt. Cur igit in hoc solo regula faller: vt q futuri sūt religiosi nō a pueritia i religione exerceantur. Quinimo necesse ē vt qto aliqd est difficilius tāto ad illud portaduz magis hō a pueritia p̄suecat. Sic igit manifeste apper q i pueris locū nō h3 q dicit opoztere aliqūe p̄suis mādati exerceri q3 ad consilia transeāt religionem intrando.

Q3 p̄dicta assertio locū nō habet in his qui de nouo conuertuntur ad fidem. CAP. III.

Tūc vidē o3 vtrū hoc locū p̄re possit i his q inup ad fidē sūt p̄uersi: q3 si q3 religiois habitū iterdicat tāq3 i p̄ceptis nō exercitatis p̄ mo aspectu absurdū apparet: cū p̄ter xpi discipulos statū i sua p̄uersione ad fidē eē assūptos xpi collegiū i quo p̄m̄ exēplar cōsilioz p̄fectionis apparuit: q absq3 dubio cuiuscūq3 religiois status excessit. Ipse quoq3 paulus iter aplos p̄uersione nouissimus p̄dicatione p̄mus statū ad fides p̄uersione vias p̄fectionis euāgelice sumpsit. Dicit. n. ad Gal. j. Cū aut placuit ei q me segregauit ex vtero matris mee: vt vocaret p gratiam suā: vt reuelaret filium suū i me: vt euāgelizare illū i gentibus: cōtinuo nō acquieui carni z sanguini. Hoc et ex ipius xpi exēmplo nobis ostēdit. Legit. n. Mat. 4. post baptismū xpi q tūc iesus ductus est i desertū a spū. vbi dicit glo. Tūc. i. post baptismū docēs baptizatos de mūdo exire: z in gete deo vacare. Hoc etiā ex multoz laudabili p̄suetudine ap̄ probat q ab infidelitate q̄cumq3 ad fidē xpi conuersi statim habitū religiois assūmūt. Quis aut erit tā iprobis displicator: gaudeat eis p̄solere: vt potius i seculo remaneat q3 i religioe p̄cepta baptismū gratiā studeat p̄seruare. Quis sane mētis ab h3 p̄posito eū ipediat ne xpm quez p facim baptismū iā idm̄ p̄fecta imitatioe iduere mereat. Apparet igit z in hoc sc̄do hoium genere derisibile oīno esse q dicunt hoīs ab ingressu religiois arcendos ante exercitium p̄ceptorūm. CAP. V.

Quos videamus an in tertio genere hoium. i. de peccatis penitentiā nōduz i p̄ceptis exercitatorū: p̄ueniēs eē possit qd dicunt. Cū p̄mo assūmēdū videt qd in euāgelio legit de p̄uersione Mat. 28. qd dñs de telonei lucris ad sui sequelā vocauit: z q̄tū nō statim sit i aplatum assūptus: statū tū p̄silioz p̄fectione assūmpti. Dicit. n. Luc. 5. q relictiis oibus surgēs secutus est eū: z sicut Ambro. ibi dē dicit: p̄p̄ria derelicta rapiebat aliena. Et quō manifeste apparet q statim penitētes post quācūq3 imanitatem p̄ctorūm viā p̄silioz p̄nt arripere. Quinimo vt verius dicitur eis maxie competit p̄fectionē viā cōsilioz assūmere. Greg. n. in quadā omelia exponēs illud qd habet Luc. 3. facite dignos fructus penitētie dicit. Quisq3 illicita nulla cōmīsit huic iure p̄cedit: vt licitis vtaf. At si q3 in culpa lapsus ē: tāto a se licita bz abscondere q̄to se meminit illicita p̄petrasse: z postmodū subdit. Per h3 ergo cuiuslibet sc̄cia cōuenit: vt tāto maiora querat bonoz ope3: lucra p penitentiā: quāto grauiora sibi intulit dāna p culpam: q3 igit in statu religiois hoies et a licitis abstinet et p̄ceptorūm op̄erūm lucra querūt: manifestū ē q a peccatio recedētes nōn in obseruātia p̄ceptorūm: s3 potius in eoz transgressioe exercitatis debent viam p̄silioz assūmere religio nē intrādō qē p̄fecte p̄nie stat: vñ vt p̄. 33. q. 2. c. admonere. Stephan⁹ papa Astulphū quēdā qui grauiā peccata portauerat admonet dicens. Placeat tibi p̄siliū nostrū Ingrederere monasteriū humiliare sub manu abbatis: z multoz fratrum p̄cib⁹ ad intus obserua cūcta simplici aīd

que tibi fuerint imperata: z postea subdit. Sinaut p̄niam publicā pmanēs i domo tua: vt in h3 mūdo visagere: qd peius tibi z durius z graui⁹ eē nō dubites: ita vt agere debeas exhortamur. Et subiūgit qdā grauiissima qd⁹ tamen oib⁹ vtili⁹ z meli⁹ eē dicit religionis ingressum. Sic igit p3 q nō exercitatis i p̄ceptis: s3 potius in p̄ctis p̄uersati salubriter admōnent ad religionis ingressum: q tñ p horum admirabile sapiam a p̄silioz assūmēdis arcēt: quoz in h3 sūia apli sūia p̄suecat q dicit Ro. 6. Quānū dico pp̄ infirmitates carnis v̄re. Sicut. n. exhibuisti mēbra v̄ra seruire imūdicie z iniquitati ad iniquitatē: ita nūc exhibete mēbra v̄ra seruire iusticie i scificatione: vbi dicit glo. Quānū dico q3 plus sūt iusticie debet iusticie q3 p̄cto. Et barnab. 4. dicit Sic fuit sensus vester: vt erraretis a deo dices tñ iusticiā cōuertētes req̄reretis eū: qz. v3. p̄ p̄ctā qd⁹ hō a deo recessit ei⁹ p̄cepta trāsgrediens: ad maiora o3 manu extendere: z nō eē mediocrib⁹ p̄ter. Idūc et rei multa exempla sc̄torū suffragant. In Marini. n. vtriusq3 sex⁹ p̄ grauiā facinoraz: z flagitiā p̄petrata i qd⁹ totā vitā suam p̄sumperat statim p̄silioz viā assūmētes nullo p̄missa p̄ceptorūm exercitio religioni. artissime se dederūt. Nec solū h3 auctōr⁹ sanctorū z exēplis: s3 et p̄bicus documētis p̄robat. Dicit. n. p̄b. in. 2. ethi. Multū. n. abducētes a p̄cto imedim v̄nēm⁹ est totū nota lignoz dirigētes faciunt. Op3 igit eos q p̄ctā sūt distorti ad rectitudinē deduci p̄fectionē v̄ritutis opa obnuando. H3 igit ex p̄missis q in nullo genere hoium locū p̄re p̄t qd dicunt nō debere aliq3 ad religio nē trāfire: nisi p̄u⁹ fuerint in p̄ceptis exercitatis.

Destructio radicis erroris p̄missi. CAP. VI.

Hunc at erroredicir: extirpadū o3 eius radicē suē originē inuenire. Cū aut ex h3 p̄dctis error p̄cedere q existimāt in p̄silioz p̄cipali p̄fectionē existere: z p̄cepta ad consilia ordinari sē ip̄fectū ordinat ad p̄fectū: sic necesse sit a p̄ceptis ad consilia trāfire: sic ab imp̄fecto ad p̄fectū p̄uenire. Cū at hoc simplr de p̄cepti enūciēt falluntur: z manifestū ē. n. p̄cipua p̄cepta eē de dilectioe dei z proximi h3 q dñs dicit Mat. 22. q p̄mimū z maximū mādatū legis est. Diliges dñz deū tuū ex toto corde tuo: z om̄i⁹ aīte sūle est huic: diliges proximi tuū sē teipm. In his aut duob⁹ p̄ceptis eētial⁹ p̄sistit vite xpiane p̄fectio. Unde apls dicit ad Colo. 3. Sup oīa at hec charitatē hēte qd est vinculu p̄fectionis. Unde dicit glo. q cetera p̄cepta p̄fectū faciūt in q̄tū. i. ad charitates ordinant: charitas aut oīa ligat. Et inde est q cū dñs Mat. 6. p̄cepta de proximi dilectioe dedit: subiuir. Estote q vos p̄fecti: sicut z p̄ v̄r celestis p̄fectus est. z Mat. 23. sup illud. Ecce nos relinqm⁹ oīa z secuti sum⁹ te: dicit Hier. Qd nō suffic tñ relinquerē. v̄git qd p̄fecti: z secuti sum⁹ te. Sequant at apli dñm: nō tā passib⁹ corpis q3 affectib⁹ mētis. Cū sup illud Luc. 5. z aut illi seq̄re me. Dicit Ambro. Seq̄re iubet nō corpis gressu: sed mētis affectu. H3 igit q p̄cipue in affectu charitatis ad deum p̄fectio xpiane vite p̄sistit: z h3 rōnabil⁹. Quislibet enī rei p̄fectio in affectu sui finis p̄sistit. Sūnt aut xpiane vite est charitas ad quā sūt oīa ordināda h3 illud p̄ ad Eph. j. Sūnt p̄cepti charitas est: vbi dicit glo. Charitas est finis. i. p̄fectio p̄cepti. i. p̄ceptorūm oīuz: q3 i p̄lectio est dilectio dei z proximi. Op3 at p̄siderare q al⁹ iudicādum est de fine: z de his que sūt ad finē. In his. n. q sūt ad finē p̄hgeda est qdā mensura h3 q agruit fini. S3 circa ip̄s finē nulla mensura adhibet: s3 vnusq3q3 ip̄m assequit q̄tū p̄sicut medic⁹ medicinam qdē moderat ne supercedat. sanitate at inducit quāto p̄fecti p̄t. Sic igit p̄ceptū dilectiois dei: qd est vltim⁹ finis xpiane vite: nullis terminis coartat: vt possit dici q tanta dilectio dei cadat sub p̄cepto: maior at dilectio lūmītes p̄cepti excedens sub p̄silio cadat. S3 vnusq3q3 p̄cipit: vt deum diligat q̄tum p̄t: q ex ipa forma p̄cepti apper cū dicit. Diliges dñm deum tuū ex toto corde tuo. Cū usq3q3 at hoc obseruat h3 suā mētē suram: vñ qdē p̄fectus: al⁹ at mīn⁹ p̄fecte. Ille at total⁹ ab obseruātia h3 p̄cepti deficit: q deum in suo amore nō oib⁹ p̄fert. Qui vō ip̄m p̄fert oibus vt vltimū finē implet qdē p̄ceptū: vt p̄fecti: vel mīn⁹ p̄fecte: h3 q magis: vel

minus detinet aliaz rez amore. Cū Augu. dicit in libro. 83. q. Charitatis venenū est spes ad p̄scedōz: aut retinent doz ep̄alū: qd est intelligendū si sperent tanq3 vltim⁹ finis nūmētū eius est inuolutio cupiditatis. Hec nō nulla cupiditas. Est aut z al⁹ modus p̄fectis obnuātie hui⁹ p̄cepti q nō p̄t obseruari in via. Dicit. n. Aug. in lib. de p̄fectioe iustitie: q in illa plenitudine charitatis q erit in p̄lia charitatis p̄ceptū illud i p̄lebit. Diliges dñm deum tuū ex toto corde tuo zc. z postea subdit. Cū gñō p̄cipere hō ista p̄fectio: q̄ntis eā in hac vita nō hēat. Non enim recte curritur: si quo currēdū est nesciat. Quō aut sciret si nullis p̄ceptis oīderet. Ad hec igit p̄cepta dilectionis dei z proximi oīa alia p̄cepta z cōsilia ordinant: sicut ad finē. vñ Augu. dicit in encheridion. Quēctūq3 mādat de⁹: ex qd⁹ vñ est: non mechaberis: q̄tūq3 nō iubent: s3 spūali cōsilio mouent: h3 qbus vñ est. bonū mulierē nō tāgere: tunc recte sūt cū referunt ad diligendū deū: z proximi propter deū. At tñ ad p̄cepta charitatis ordinantur alia p̄cepta legis: al⁹ aut cōsilia. Ad finē. n. aliquid ordinat: vt sine que finis hēri nō p̄t: sicut cōsilia ad vitā cōseruādā: aliquid vō ordinatur in finē sicut per qd z facilius: z securius: z p̄fectius finis obtinet: sicut ad vitam corporeā p̄seruandā ordinat cib⁹ ex necessitate: medicina vō cōseruatiūz sanitatē vt p̄fectius z securius sanitas habeat. Idūmō s3 mō ad charitates ordinant alia legis p̄cepta. In nullo. n. mō p̄cepta charitatis implere: qui vel alios deos colit: per qd dīceditur a dei dilectione: vel qui homicidiū aut furtūz committit: q dilectioi proximi aduersant. Sc̄do aut mō ordīnantur ad charitatē p̄silia: z de consilio quidē virginitatis exp̄sa est apli sūia ostēdit: q ad dilectionē dei ordinatur. Dicit. n. p̄m̄e ad Cor. 7. Qui sine vxore est sollicit⁹ est q sūt deū quō placeat deo: qui aut cum vxore est sollicit⁹ est q sūt mūdū: quomodo placeat vxori. De p̄silio vō paupertatis ipse saluator dicit q ad sui sequelam ordinat: vt p3 Mat. 19. Que quidē sequela in affectu charitatis p̄sistit: vt oīum est. Charitas aut per cupiditatis minutionēz p̄ficiat: cupiditas vō z diuitiaz amor per abtentionē earūz diminuit: vel et total⁹ aufert. Dicit. n. Aug. in epistola ad paulinū z thersam: q terrena diligunt artius adepta q3 cōcupita cōstringūt. Aliud est enim tā nolle in corpore q desinunt aliud tāz in corpore diuellerē. Cū q3 et cōsiliū ad dilectionē proximi ordinat. Lum enī ea q dñs p̄cepit. Mat. 23. ad dilectionē proximi p̄tinet: sicut in p̄paratio: ne ai obnuāda: manifestū est q magis ad hoz obseruātia p̄parat aīus qui circa p̄p̄ria nō sollicitat. Facilius. n. tolēn tunicā z palliū dimittere est par⁹ si necesse fuerit q nihil h3e in suo aīo destinauit: q3 qui h3 aīus aliquid in hoc seculo possidēdū. Quia vō charitas non solū finis est: sed et radix oīum v̄tutū: z p̄ceptorū que de actib⁹ v̄tutū dant aīa est: sicut per cōsilia hō p̄ficiat ad p̄fectius obseruāda que de necessitate ad charitatē ordinant. Qui. n. p̄tinetiam aut paupertatē seruare p̄posuit pp̄ xpm: longinuis ab adulterio z furto recessit. Ad duntur et in religiois statu multe obseruantie: puta vigiliāz ieiunioz: z sequestratiois a seculariū vita: per q hoies magis a vicijs arcēt: z ad v̄tutē p̄fectionez facilius p̄nouentur: z sic p̄silioz obnuātio ad aliozum obnuātia p̄ceptorū ordinat: nō tñ ordinatur ad ea sicut ad finē. Non. n. aliquid v̄ginitates seruāt: vt adulterium vitet: vel paupertatē: vt a furto desistat: sed vt in dei dilectionem proficiat. Ad duntur. n. nō ordinant ad minora: sicut ad finēz. Sic igit p3 q cōsilia ad vite p̄fectionem p̄tinet: nō qz in eis p̄cipali consistat p̄fectio: s3 qz sūt via qdā: vel in strā ad p̄fectionēz charitatis habēda. Cū Aug. dicit in lib. de moribus ecclie de vita religiosoz loquens. Concupiscētie domandē z dilectioi fratru retinēde inuigilat oīs licēto. Et ibidem dicit. Charitas p̄cipue custodit: charitatē: v̄tutē: charitatē h3mo: charitati h3ius: charitati vltus aptat. Et in coll. patru dicit abbas Adosēs: p̄ hac. i. puritate cordis z charitate vniuersa agim⁹ atq3 toleramus: pro hac parētes: patriā: dignitates: diuitie: delitie mūdū hui⁹ z voluptas vniuersa: p̄tēns: pro hac ieiunioz in ediam: vigiliāz: labores: corpis nuditatē: lectioes: ceterasq3 v̄tutes suscipim⁹: vt

per ista ab vniuersis cogitatioibus noxijs illesum p̄parare cor nīm z p̄seruare possimus: z ad p̄fectionem charitatis istis gradibus intēdo p̄cedere. Sic igitur cum duplex sit modus obnuādi p̄cepta p̄fectis. i. z imp̄fectis: est et duplex exercitū p̄ceptorū: vñ quidem quo aliq3 exercitāt in p̄fecta obseruātia p̄ceptorū. Et hoc idē exercitū sit per cōsilia: sicut ex p̄missis p3. Aliud aut est exercitū in imperfecta obnuātia p̄ceptorū: qd sit in vita seculari absq3 cōsilio. Cūz g d3 q op3 aliq3 p̄us exercitari in p̄ceptis q3 ad consilia trāferat: idē est ac si dicat: op3 p̄us hoīem exercitari in imperfecta obnuātia p̄ceptorū: q3 exercitari in p̄fecta obnuātia eorūde: qd valde inepte d3 sūe ad ipsa p̄cepta respiciamus sūe ad ipsa exercitia. Quis. n. tāz insane mētis eē poterit qui aliqūe volētē perfecte diligere deū z proximi retrahat cogēs ip̄m p̄tū diligere imp̄fecte. Nōne hoc forme dilectiois p̄dicit que nobis tradit in p̄ceptis charitatis diuine: cū d3. Diliges dñm deum tuū ex toto corde tuo. Nūquid tūmēdū est ne nimis cito hō icipiat deū p̄fecte diligere: q3 possit in diligēdo deum modūz p̄terire. dī eccl. 43. Elificātes dñz q̄tūcūq3 potueritis supualebit adhibe zc. Cū apls. j. ad Cor. 9. monet. Sic currite vt comp̄hēndatis. Et ad Heb. 4. dicit. Festinemus igredi in illam requiē: q3 q̄tūcūq3 hō tēp̄tine viā p̄fectionis incipiat: semp̄ hōi remaneat quo possit p̄ficere quāq3 vltimū p̄fectionēz hō p̄sequat in p̄ia. Si vō ad ipsa exercitia inspiciam⁹: maior apparebit absurditas. Quis. n. dicat volētē p̄tinetiam: vel virginitatē seruare: vt p̄us in m̄mōntio caste viuat: q3 dicat paupertatē pro xpo volētē subire: vt p̄tū in diuitijs iuste viuat: quasi per diuitias aīus hoīs ad paupertatē p̄paret: z nō magis p̄positū paupertatis ipediāt qd manifeste apparet Mat. 19. De adolescentē qui paupertatis p̄siliū a dño non suscipit: s3 abiit tristis pp̄ diuitias quas hēbat. Et hec qdē dca sūt si cōparent p̄silia ad p̄cepta charitatis. Si vero p̄paremus ea ad alia legis p̄cepta: q3 non videat q̄ta sequat absurditas: Si. n. per p̄silia z religionis obseruantias tollunt occasiones p̄ctorūz per que sūt p̄ceptorūz trāsgressiones: q3 nō videat aliqūe tanto magis indigere: vt occasiones p̄ctorūz euitet: Nūquid ergo dōm erit inuēni viuas interim inter mulieres z lasciuioz confortia: vt sic in castitate exercitatus postmodū in religioe castitatem obserues: tanq3 facilius sit in seculo q3 in religioe castitates seruare. Idem et de alijs v̄tutib⁹ z peccatis apper. Siles sūt igit h3 doctrinā p̄mulgātes belloz ducib⁹: qui milites in suo tirocinij exordio acrioribus bellis exponerēt. Fatemur aut q si qm sūt in vita seculari exercitū p̄ceptoz h̄ntes melius p̄nt in religioe proficere: s3 sic ex vna pte p̄ceptoz exercitū in vita seculari p̄parat hominēz ad p̄silia meli⁹ obseruāda: ita ex alia parte secularis vite consuetudo cōsilioz obseruādis impedimētū p̄hat. Cū Breg. dicit in p̄ncipio mora. Cū adhuc me cogere aīus p̄nti mūdū quasi specietenus deseruire: ceperunt multa s3 me ex eiusdē mūdū cura succrescere: vt in eo iāz nō spēsed qd est grauius mēte retineret. Que tādē cūcta sollicitē fugies potum monasterij petij.

Solutio rōnum aduersarioz. CAP. VII.

Is igit visis facile est ea qb⁹ intunt reflexere: quod. n. p̄ inducit de adolescentē cui dñs cōsiliū p̄fectionis dedit: vtputa tā in mādati exercitatorū: q dixerat hec oīa. seruati a inuēntute mea: manifestū est h3m h3ero. efficaciam nō h3e. Dicit. n. sup Mat. mentē adolescentē. Si. n. quod possum est in mādati. Diliges proximi sicut teipm ope com̄p̄leset: quo postea audiens vade z v̄de oīa que hēs z da paup̄ibus tristis recessit: sicut origenes sup Mat. narrat: scriptū est in euāgelio h3m hebreos q cui dñs dixisset ei: vade z v̄de oīa que habes: cepit diues scalpere caput suū: z dixit ad eū dñs. Quō dicit feci legem z p̄p̄has: scriptū est in lege. Diliges proximi tuū sicut teipm: z ecce multū fratres tui filij abrae amici sūt stercore moientes p̄ fame: z dom⁹ tua plena est multis bonis: z nō egredis aliquid oīno ex ea ad eos. Itaq3 dñs redarguens eum dicit. Si vis p̄fectus eē zc. Imposse est. n. implere mādati: qd dicit diliges proximi tuū: sicut teipm: z eē diuitē: z maxime tan-

nis aliqui mutato pposito a religione apostatates deterior...

rationes quibus astruere nituntur qd hoies no debet se ad...

Inc inquiridit de hoc qd ipedire nitunt obligatione qua aliqua voto...

Ad hunc inquit videt esse laudabile qd aliquis voueat vel ieiunare...

grediunt ducunt lege puata: qd est lex spūs scī. ubi autem...

Ad hunc inquit videt esse laudabile qd aliquis voueat vel ieiunare...

Ad hunc inquit videt esse laudabile qd aliquis voueat vel ieiunare...

dabilius reddit quato ex meliori voluntate pcedit. Inter alias...

voti circa matrimonium est diuersus effectus. Nam voti so...

Solutio rationum inductarum.

Ad hunc inquit videt esse laudabile qd aliquis voueat vel ieiunare...

ad paulina z armataruz, felix necessitas q ad meliora co...

Quo vo. s. ppositu e fidelitate ee q iuvenes iducant ad...

Inc restat consideradu quo hoies a religione retrahere...

Mo. n. pprie sut: sed coes ecclie facultates: z i q quis oi...

Factus est cum diues esset. Paupertatem enim assumpsit...

euz q pelagus are iunxit. Tude de eozuz pauprates diuitias...

ritu dicit augmenti. Deinde dicit electis. 12. aplos ad pcedi caduz eos mittens cetera eis miraculorum potestate in ter cetera vite documenta: pmo inducit paupertatis doctri nam dices dicit. 10. Nolite possidere aurum nec argenti in 30 nis vris no per in via: qd expones Eusebius cesariensi. dicit. 12. prohibebat eis auri et argenti et eris possessione pze cogitudo futuroy. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

ostenderunt qzta vtilitas fuerit sub pedagogo. i. sub lege custodiri. Namq; taz capaces extiterit spissantia: vt oia sua venderet eozq; pcius in digentibus distribuendz an aploz pedes poneret. Et postea subdit. 11. 12. n. h. villas ecclias ge tuu fecisse scriptuz est: qz no tam prope inueni erat q simulata era manufacta deos habant. Clidit tu h' ret aliam rone m assignare. 13. Delchades papa q vt h' 12. q. j. dicit. Futura eccliaz in gentibus apli puiderat idcirco pdia in iudea mini me st adepti: s; pnia tmm ad fouedos egetes. 14. Et vo cum inter turbines et aduersa mundi succresceret ecclia ad h' v: qz puenit: vt no solu geres: s; et romani pncipes q tot' or bis monarchia tenebat ad fides xpi et baptisni sacra pcur reret. 15. Et qd' vir religiosissim' costatim pm' licetia dedit no solu fieri xpianos: s; et fabricadi ecclias et pdia constituit tribueda: et in sequiti caplo die Urban' papa. Clidetes sum mi sacerdotes et alij atq; leuite et reliqui fideles pl' vtilita tis posse pferre si h' dicitates et agros qz vdebant ecclie qui b' psidebat epi traderet: eo q ex sumptib' eoz na pntu' qz futuris tepoib' plura et electioza possent ministrare fidelib' coez vitaz ducetib' qz ex pmo eoz: cepit pdia et agros qz vedere solebat mncib' eccliaz tradere et ex sumptib' eoz viuere. 16. Ex his q vt q meli' sit possessione i coi h're qz alia mobilia ad victu pntecta q in pntia ecclia pdia ven debant: no qz h' eet meli' qz pntidebat apli q apud iude os ecclia duratura no erat: pntim pp idelitate: pntim pp ex cidu' qd eis iminebat. 17. S; h' qz recte psidebat: h' pmissis no pntant. 18. Ecclia. n. in sui pmoordio i oib' suis mebus talis su it qlis postmod' fuisse apd pfectos qsciq; inuenit: sic. n. na sic et gra dnuat a pfectis intitu assumere: et io apli s; illi sta tiu fidelu' vitaz ordinaverit pfectioni puenetes. 19. Cui dicit Hiero. in li. de illustrib' viris. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

quo placeat vron: et diuinus est. Et q p tanto aliq magis ad phioy pfectione pntere: qzto magis hoiez a sollicitu dine mudi absoluit. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

quero placeat vron: et diuinus est. Et q p tanto aliq magis ad phioy pfectione pntere: qzto magis hoiez a sollicitu dine mudi absoluit. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

fuerit institutioez xpi sequunt. Nec. n. illi q scros sequunt p qd sunt ordies istuti ad ipos accedunt: s; ad xpi cui' docu meta pponit: qz nec illi seipos pdicauerit: s; cu aplo iesuz xpi ei' documta pponetes. In altero vo fallunt: v' fallere volut p fallacia accidens. In tuitit. n. xps epoz ordin eoz alioz clericoz: q pos. coes hnt vl' pbaez: s; h' xps i eis i istu tuit: s; magis istuuit eoz ordines in pfecta paupertate: sic ex pdictio apper. Postmod' vo dispesatie st i ecclia coes pos. accepte pp rone pdicta. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

CAP. XVI. Solutio rorum contra predictam perfectionem indu...

cap. XVI. Solutio rorum contra predictam perfectionem indu...

CAP. XVII. Is igit visis facile e...

cap. XVII. Is igit visis facile e...

cap. XVII. Is igit visis facile e...

fēcti ptenit ppter xpm. Nihil n. est hōi amabilis liber-
tate pprie voluntatis. Hec hac n. hō est etiam alioz dñs: p
hac alijs vi vel frui pot. p hac et actib' suis dñat. Cū sic
hō dimittit diuitias vel psonas pūctas eas abnegat: ita
deserens pprie voluntatis arbitriū: p qd ipse sui ipsius dñs
est seipsum abnegare iuenit. Nihil est enī qd hō nali affe-
ctū magis refugiat q̄ seruitutē. vñ z nihil posset homo p
alio amplius ipedere post hoc q̄ seipsum in morte pro eo
traderet quā q̄ se seruitutē eius subiugaret. vñ vt dī Tho-
bie. 9. Thobias minor dixit ad angelū. Si me ipsū tradas
tibi seruū nō erō p̄dign' puidētie tue. Hui' aut' voluntatis
libertate aliq̄i sibi pp deū p̄culariter adimūt: dum qd
cūq̄ p̄cularē votū emittit de quocūq̄ faciēdo vel nō fa-
ciēdo. Hec voti n. necessitas qdā iponit vōuenti: vt de
cetero nō liceat qd p̄s licebat: s̄ quadā necessitate p̄stri-
git ad reddēdū qd voluit, vñ in ps. dicif. Reddam tibi vo-
ta mea q̄ distinxerit labia mea. Et eccles. 4. Si qd volu-
isti deo ne morieris reddere. Displacet enī ei infidelis: z stul-
ta pmissio. Aliq̄i vō libertati pprie voluntatis totaliter
abrenūciāt: se ppter deū alijs subijciētē p obediētē vo-
tū. Cū quidē obediētē exēplū p̄cipuū habuim' in xpo:
de quo apls dicit ro. 5. Sicut p obediētā vni' hōis p̄cto-
res cōstituti sūt multi: ita z p vni' obediētē iusti cōstitū-
ent multi. Quā qdē obediētā apls manifestat. ad phi. 2.
dicēs. Humiliāuit semetipsum fact' obediēs vsq; ad mor-
tes. Nec aut' obediētā in abrenūciatione pprie voluntatis
cōstitit. vñ ipse dicebat Mat. 26. Pater mi si possibile est
trāseat a me calyx iste. Ceterū nō sicut ego volo: s̄ sicut tu.
z Jo. 6. dicit. Descēdi de celo: nō vt faciā voluntatē meam:
sed voluntatē ei' qui misit me. In quo nobis dedit exēplū
vt sicut ipse suā voluntatē humanā abnegabat supponēdo
eā diuinitati z nos nostrāz voluntatēz deo totali supponā-
mūs: z hōib' qui nobis pponunt tanq̄z deī ministrū. vnde
apls ait ad heb. vl. Obedite p̄positi vris z subiacete eis.
CAP. XI.

cap. xi. cū z de exteriorib' reb' z d' ppo corpe: z de ppo spū
tu holocaustū offert. Ex quo p̄z q̄ religiois stat' nō solum
pfectionē charitatis: s̄ z pfectionē pnie p̄tinet. Intātm
q̄ nulla sunt p̄cta tam grātia p q̄b' possit hōi iponi p sa-
tisfactioē religiois assūptio: quasi religiois statū eēim satis-
factionēz transcendentē. vñ vt habet. 33. q. 2. c. admonere.
Alupho qui v̄pore occiderat p̄sulit: vt monasteriūz igre-
diat q̄si meli' z leui': alioq̄ ei durissimāz p̄nias iūiungit.
Inter hec aut' tria que ad religiois statum dirim' p̄tinerē
p̄cipuū ē obīē votū: qd qdē multipl' appet. Hui' qdē: q̄p
obīē votū hō deo ppriā voluntatē offert p votū at p̄tinetē
offert ei sacrificiū d' ppo corpe. p votū vō paup̄tatis offert
de exteriorib' reb' sicut q̄ inter bona hōis corp' p̄fert ex-
teriorib' reb' z aīa corp̄tati votū p̄tinetē voto paup̄tatis
p̄fert. votū aut' obediētē vtriq; Scdō: q̄ ppter p̄pam vo-
luntatē hō z exteriorib' reb' vñ z ppo corpe. Sic igi-
tur q̄ p̄paz voluntatē dat totū dēisse videt. Inuenerunt
igi' est obediētē votū qd cōtinētē z paup̄tatis: z quodā-
mō includit vtriq;. Hic est q̄ Samuel obediētā oib' sacri-
ficijs p̄fert dicēs. i. regū. 15. Melior est obediētā q̄z victie.
CAP. XII.

cap. xii. cū mane igit' pfectioī diabolus inidēs diuer-
sōs vaniloq̄s z seductōis magistros suscita-
uit q̄ p̄dictas p̄fectioīs vias ipugnat. Hui-
māz n. p̄fectioīs viā vigilāt' ipugnat: q̄ quez
Hiero. loquēs ait. Qd aut' asserit eos meli' fa-
cere qui v̄tant reb' suis: z paulatim fruct' possessionū pau-
perib' diuidit q̄z illos qui possessionib' venūdatis sel' oīa
largiant' nō a me ei' s̄ a dño ridebit. Si vis eē p̄fect' va-
de z v̄de oīa que habes: z da paup̄ibus: z veni sequere me.
Ad eū loquit' qui vult eē p̄fect': q̄ cū apls patres nauicu-
lam z rete dimittit. Iste quem tu laudas scdus aut tertius
gradus est que z nos recipim' dū mō sciam' p̄ma scdus z
tertius p̄ferēda. z iō ad excludēdū hūc errozes dicit in lib.
de eccl'asticis dogmatib'. Bonū ē facultates cū dispēsa-
tiōē paup̄ib' erogare: melius ē p̄ntictōē sequēdū dñs in-
simul oīa donare: z absolutius sollicitudine cū xpo egere.
Scdaz p̄fectioīs viā ipugnat' Iouinian' matrimoniu
virginitatē adequās: cui' erroz b̄tis Hiero. euidentissimē
cōfutat in lib. que ē s̄ scriptis: de quo etiāz erroze Aug. in
lib. retractationū sic dicit. Iouinian' heresis sacrarū v̄gi-
nū meritū equare pudicitie p̄ugalī voluit. vñ in v̄be ro-
mana nōnullas etiā scimōiales de quaz ipudicitia suspi-
cio nulla p̄cesserat deiecit in nuptias dī. Hui' nra scā nīr
eccl'ia p̄ oīa fidelissimē ac fortissimē resistit. vñ in li. de ecc.
dogmatib' dī. Sacrate deo v̄ginitatē nuptias coeque: aut
pro amore castigat' corpis abstinentib' a vino vel carnib'
nihil credere meriti accrescere nō est xp̄iani: s̄ Iouiniani.
Cū aut' antiq̄s insidijs diabolus nō p̄tētus t̄pib' no-
stris quosdā dicit' icitāse votū obediētē: ac alia vota con-
muniter ipugnatēs: dīcedo laudabil' eē bona opa virtu-
tūz facere sine voto vel obīa q̄z si ad hoc faciēda hō p̄ vo-
tū vel obediētā p̄stringat. Quoz alq̄ dicunt in tantā ve-
sanā. p̄lire q̄ asserit votūz qd aliq̄ emittit de religioē in-
trāda posse p̄mittere absq; detrimētō salutis. Hūc autēz
errozē q̄busdā vanis z stūolis rōnib' p̄firmare dicuntur.
Dicūt. n. q̄ tāto aliqd est laudabil' z magis meritoriu q̄z
to est magis voluntariū: s̄ quāto aliqd est magis necessariū
um: tanto videt' minus voluntariū. Laudabil' ergo z ma-
gis meritoriu videt' eē q̄s opa v̄tutū exerceat p̄prio ar-
bitrio z absq; necessitate voti vel obediētē: q̄z q̄ ex voto
vel obediētā hoc facere cōpellat. Dicunt etiā ad hoc in-
ducere qd p̄per dicit in 2. lib. de vita p̄p̄latiua. Dicit. n.
Sic abstinerē vel ieiunare debem' vt non nos necessitati
ieiunādī subdam': ne iam nō deuoti sed inuitem nō vo-
luntariē faciam'. Cū possent etiā ad hoc inducere qd dicit
apls 2. Cor. 9. Cuiusq; put' destināuit in corde suo: non
ex tristitia: aut ex necessitate. Alar. n. dātoz diligit de':
Dopotē q̄ manifeste ostēdere z hoc falsūz eē qd dicit: z eo-
rū fruolās rōnes elidere. Ad ostēdēdū aut' hui' erro-
ris falsitatē p̄mo assumēdū est qd in psalmo dicif. Nonne
z reddite dño deo vestro. vbi dicit glo. Notādū: qd alia

sunt cōia vota dēi. sine q̄b' nō est salus vt vouere fidē in
baptismo z h̄: que et si nō p̄mittim' soluere debemus: z
de his p̄cipit obis: vouere z reddite. alia sunt vota ppria
singuloz vt castitas: virginitas z h̄. Ad hec q̄ vouēda nos
iūtar: nō p̄cipit vt voueamus: sed vt vota reddam'. Cloue-
re. n. voluntati cōsulit: sed post voti emissionē reddito exi-
git necessario. Cōtū ergo qdā est in p̄cepto qdā in cō-
silio. Ex v̄toz aut' ex necessitate p̄cludit: q̄ melius est ali-
qd bonū facere ex voto q̄ sine voto. Manifestū est enī q̄
ad ea que sunt de necessitate salutis oēs tenent' et de p̄ce-
pto: nec est phas estimare aliqd deī p̄ceptū in vacuū dari.
Sicut at cuiuslibet p̄cepti est charitas: vt dicit apls. j. Thi. p̄.
frustra q̄ daret aliqd p̄ceptū de aliq̄ faciēdo si non magis
ad charitatē p̄tineret illud facere q̄z si nō facē. Dat at p̄ce-
ptū nō solum de credēdo: vñ de nō furādo: sed et vt hec vo-
ueam'. Credere igit' ex voto z abstinere a furto ex voto: z
cetera h̄: magis ad charitatē p̄tinet: q̄z si sine voto fiat. Qd
aut' magis ad charitatē p̄tinet: magis est laudabile: z magis
meritoriu. Magis q̄ est laudabile z meritoriu facere ali-
qd ex voto q̄ sine voto. Cū rursus. cōsiliū dat non solum
de virginitate vel castitate seruanda: sed et de vouēdo: vt
p̄z ex glo. supra iducta. S̄z cōsiliū nō dat nisi de meliori bo-
no: vt supra dicit' est. meli' q̄ est suare virginitatē cū voto
q̄ sine voto: z sicut est in alijs. Cū iter alia bona opera
maxime obseruatio v̄ginitatis cōmendari solet: ad quam
dñs iūtar dicēs. Mat. 19. Qui pot' cape capiat: s̄ ipsa vir-
ginitas ex voto cōmendabilis reddit. Dicit. n. Aug. i. li. d' v̄gi-
nitate. Ille q̄z v̄ginitas v̄ginitas est: sed q̄z deo dicata est
honoratur: quaz v̄oet z seruat cōtinētia pietatis. Et in-
fra. Nec nos in v̄ginib' q̄z v̄gines sunt p̄dicam': s̄ q̄z deo
dicatae sunt pia cōtinētia virginitatis. Multo igitur magis
aliqua opa laudabiliora reddunt' ex hoc q̄ p̄ voti deo di-
cant'. Cū iterum q̄libet bonū finitū cū enumerationē alte-
rius boni meli' est. nulli aut' dubiū eē pot' q̄n ipsa pmissio
boni sit aliqd bonū. vñ z qui hōi aliqd promittit: bonū ali-
qd ei videt' iam ipendere: vñ z q̄bus aliqd p̄mittit' gratias
agūt. votū aut' est qdā pmissio deo facta: vt p̄z per illud qd
dicit' Eccl. 4. Si qd vouisti deo ne morieris reddere. Displi-
cet enim ei infidelis z stulta pmissio. Melius est igit' aliqd
facere z vouere q̄z facere simplr absq; voto. Cū hūc q̄z
to aliq̄ plus dat aliquid: tanto magis aliqd ab eo meret'. Qui
aut' facit aliqd sine voto dat ei solū qd facit ppter eius amo-
rem. qui autē nō solū facit: sed et vouet: nō solūz dat ei qd
facit: sed et potentiaz qua facit. facit. n. se nō posse q̄ faci-
at qd p̄s nō facere licite poterat. Cū aut' aliqd mere-
tur apud deūz qui ex voto aliqd facit: q̄z qui illud facit si-
ne voto. Cū impli' ad laudē boni opis p̄tinet q̄ voluntas
firmet in bono: sicut ad aggrauationē culpe p̄tinet q̄ vo-
luntas sit obstinata in malo. Manifestū est aut' q̄ qui ali-
quid vouet: voluntatē suā firmat ad id qd vouet: z sic cui
plet qd vouerit opus bonū ex voluntate firmata p̄cedit.
Sicut igit' ad grauiorē culpe p̄tinet q̄ ex p̄posito firmato
aliq̄ malū operetur: hoc enim est ex malitia peccare: ita ad
augmētū meriti p̄tinet q̄ aliq̄ bonum opus operet' ex vo-
to. Cū iterum q̄z aliq̄ actus ab excellētiōi virtute p̄gredi-
tur: tanto laudabilior est: cū tota laus opis ex v̄tute proce-
dat. Cōtingit aut' q̄z aliq̄ actus inferioris v̄tutis a v̄tutiōi v̄tu-
te iperari: puta cuius aliq̄ actus inferioris facere ex ip̄to su-
perioris v̄tutis: sicut melius est opus iustitie si ex charita-
te fiat. Manifestum est autē q̄ particularia bona opa que
facimus p̄tinet ad aliq̄s inferiores v̄tutes: puta ieiunare ad
abstinētiaz: p̄tinerē ad castitatē: z sic de alijs. vouere autēz
est pprie latie act': quā nulli dubiū eē qd eē potiorē vñ ab-
stinētia: vel castitate: vel quacūq̄ alia h̄ v̄tute. Cū aut' n.
est colere deum q̄z recte se habere erga p̄ximū aut seipm'.
Opus igit' abstinentie: vel castitatis: vel cuiuscūq; talium
v̄tutū que sunt infra latia laudabilius est si ex voto fiant.
Hūc et suffragat' p̄imū ecclie studiu qui hōies ad vouēdū
inuitans: z vouētib' ire in subsidium terre sancte: vel alias
in defensionē ecclie indulgētias z p̄uilegia largiat': nō ar-
uitaret ad vouēdū si melius bona opa eēt facere sine voto.
Hoc. n. eēt q̄ exhortationē apli. j. cor. 12. Emulamini caris-

mata meliora. Cū si meli' eēt bona opa facere absq; voto
nō iūtar ad vouēdū: sed et a vouēdo retraheret: vel pro-
hibēdo: vel et dissuadēdo. Sicut et cū ecclie iūctio sit homi-
nes fideles ad meliorē statum reducere omnēs a votis fa-
ctis absolueret: vt sic eoz bona opera laudabiliora exister-
rent. H̄z igit' h̄ p̄nem repugnare ei quod cōter ecclia z
sentit. vñ z tanq̄z heretica reprobanda est. Ad ea vō q̄ p̄
se obijciūt facile est multipl' r̄ndere. Cū dūmo enīz qd dī-
cūt q̄ opus bonū ex toto factū est min' voluntariū: non est
vñ z in oib' v̄z. Multū n. sunt q̄ ea q̄ vouerūt taz p̄p̄ta
voluntate faciūt: vt et si nō vouissent nō solum facerent: sed
vouerēt. Scdō def q̄ aliqd bonū opus quod q̄ facit ex
voto vel obediētā simplr cōsideratū sit inuoluntariū: s̄z
facit hoc ex necessitate voti vel obediētē: quā nō vult p̄ce-
tere: adhuc dūz hoc factū laudabil' opaf z magis meri-
torie: q̄z si p̄p̄ta voluntate illud faceret sine voto. Et si enī
nō habeat voluntatē p̄tinet: q̄z si sine voto fiat. Qd
h̄z nō voluntatē p̄p̄ta votum iplēdi vel obediētā: qd est
multo laudabilius z magis meritoriu q̄z ieiunare. vñ plus
meret' q̄z ille qui sua voluntate ieiunat. tātoq; voluntas vo-
tum iplēdi: aut obediētā p̄p̄torū iudicat: q̄zto id qd aliq̄s
facit p̄p̄tor obediētā vel votum: magis in se p̄sideratum
voluntati repugnat. vñ Hiero. ad rusticum monachū dicit.
Hec oīa ad illud tēdit oīo vt doceas te: nō tuo arbitrio
dimittēdum. Et post pauca dicit. Nō facias qd vis: come-
das: qd iuberis: habes quātū acceperis: vestiaris qd dat
opis tui pensam p̄soluas: subijctis cui nō vis: lassus ad
stratū venias: ambulans q; dormites: z necdū expleto som-
no surgere cōpellaris. Ex quo p̄z q̄ ad meritūz boni opis
p̄tinet vt ne aliq; ppter seipsa nō vellet p̄ deū faciat aut
patiat: q̄z tanto iuenit voluntas p̄p̄torū ad seruandū diuinū
amorē: q̄zto magis ea que ppter ip̄z facim' r̄ aut patimur
nostre voluntati repugnat. Cū z martyres maxime cōmē-
dant: q̄zto plura sustinuerunt ppter dei amorē z voluntatēz
humanāz. vñ 2. Machabe. 6. cleazarus dūz torqueret dī-
xit. Dīros corpis sustineo dolores: s̄m aīaz vō ppter timo-
rem dei libētē hec patior. Cetero def q̄ nec etiam ali-
quis ipam voluntatē retineat votū seruādū aut obediētā
manifestū est q̄ cū de' iudex sit cordiū: apud deū talis ha-
bet quasi voti fractoz aut obediētē p̄uicator. Si tñ im-
pleat qd vouit: vel qd ei p̄cipit solo humano timore vel
pudore: nō est ei meritoriu apud deū: q̄z nō facit voluntate
deo placēdi: s̄ humana necessitate coactus: nec tñ inuitūz
vouit si ex charitate vouit. naz plus meruit in vouēdo q̄z
alius simplr ieiunādo: qd meritū ei reseruat si de p̄uaris-
catioē cordis peniteat. Cū hoc etiāz p̄z respōsio ad au-
ctoritates iductas que loquunt' de necessitate humana: cū
aliq; ex pudore vel timore humano facit qd iurauit vel
vouit. non aut' loquunt' de necessitate que est ex sine dile-
ctionis diuine: puta cū aliquis facit vel patit ea que alias
nollet vt ipleat voluntatē diuinā. Et hoc p̄z ex verbis apli
qui dicit. 2. ad Cor. 9. Nō ex tristitia aut necessitate. Tri-
stiam. n. humanā necessitas inducit. necessitas autē dile-
ctionis diuine tristiam tollit vel minuit. H̄z etiāz hoc ex
verbis p̄peri dicitis. Ille nō deuotus: sed inuitūz rem nō vo-
luntariē faciam'. Nō. n. necessitas que ex diuina dilectioē
p̄cedit minuit dilectionē sed auget. Et q̄ talis necessitas
sit laudāda z appetēda: p̄z per hoc qd Aug. dicit in epla ad
armētariūz z paulinā. Quaz vouisti: ita obstrinxisti: aliqd
tibi facere non licet. H̄z q̄z esles voti reus liberum fuit:
qd velles facere: sed tūc esles inferior q̄z nō sit gratulā-
da libertas: qua fit vt nō debeat qd cum lucro redditur.
Hūc vō: q̄z tenet apud deū sp̄sio tua: nō te ad magnā iu-
stitiaz inuito. Cū p̄tinetā quā iaz voueras: vt per superiora
appetit' a magna iniquitate deterreo. Nō enim talis eris si
nō feceris qd vouisti: qualis māsses si nihil tale vouisset.
Cū dīoz. n. tūc esles: nō peior. nō autēz tanto qd absit mi-
serior: si fidem deo fregeris: q̄zto beatiōz si p̄solueris. Nec
ideo te vouisse peniteat: imo gaude iaz tibi nō sic licere qd
cuz tuo detrimētō licuisset. Aggrederē itaq; interpidus z
dīcta ipe factis: ipse adiunabūt qui vota tua expebit. Se-
lix est necessitas que ad meliora cōpellit. Cūz etiāz ex
his verbis erronez esse qd dicunt: q̄ aliquis nō tenet de

a nobis verbum auditis de: ecce accepistis illud non vt...

Quid regatur ad statum pfectionis. CAP. XV.

Et aut considerandum qd sicut supra premissi...

esse in statu perfectionis conuenit episcopis et religiosis. CAP. XVI.

A his aut que dea sunt supra manifeste appet...

uerfam cura susceperit: in qua plerūq; inueniunt aliqui...

status pontificalis est perfectior qd status religiosus. CAP. XVII.

Est aut alicui minor circūspecto videtur qd sta...

est qd vita cōtemplatiua ad quā religiois stat' ordinari v...

Solutio rationum qbus ipugnari videbatur perfectio pontificalis. CAP. XVIII.

A vo q i priu obijciunt nō ē difficile soluere. Perfectio enī dilectiois...

aliquo in dulcedine contemplationis patiunt pp exterio...

ad que vultur pluribus instrumentis: pbus autem nihil de his regrens: oem artes suas operibus solius metis ostendit. Possit autem aliquid videri qd epi teneatur: vt hac perfectione de abijctis diuitijs habeat no soli in pparatioe animi: s; et i exercitio acti. Dicit n. aplos madaunt: vt dicit Mat. 10. Nolite possidere aurz neq; argētuz: neq; pecuniā in zonis vestris: no perā i via: neq; duas tunicas: neq; calciāmēta: neq; vga. Epi autē successores apostolorū sunt. tenent ergo ad hec mandata aplis facta. Sed manifestuz est id qd pcludit veruz no esse. Suerūt. n. plurimi i ecclesia dei epi: de quoz sanctitate dubitari no pōt q hoc obferuauerunt: sicut Athanasius: Hylari: z alij plurimi successores. Cui Aug. dicit in li. 3. mēdacū. No oztū pcepta dei retinere: s; et vitam morezq; iustozū. Itaq; plura in verbis intelligere no valēt: in factis sanctorū colligimus quēdam modū o; ea accipi. Et huius no est: qz idē spūsanctus q loquitur in scripturis mouet sanctos ad operādū: sicut illd i Ro. 8. Quicūq; spū dei agunt hi filij dei sunt: z ideo no est credēdum id quod a sanctis viris cōmuniter agitur contra diuinum pceptum esse: vt ergo ibidē dicitur z etiam in libro de sensu euāgelizay: cur dñs dixerit aplis: vt nihil possiderēt: nec aliqd secū i via portarēt: satis ipse significauit cū addidit. Dignū ē. n. operari mercede sua. vñ satis ostēdit hē permittit. no iustuz: vñ q permittit vti non vult: vt ab alijs accipiat vñ vnat: sed sua defert ad viuendum: no contra dñi pceptū facit. Aliud est. n. pmissione no vti: qd z Paulus fecit: z aliud agere cōtra pceptum. Potest et z aliter solui: vt intelligatur hoc dñs pcepisse quātū ad primā missionem qua mittebant apli ad predicandū iudeis apud quos p̄suetum erat: vt doctores vinearent de stipēdijs eozū quos docebat. Toluūt. n. dñs sicut dicit Criso. Primo qdem discipulos per hoc facere no suscepit: qñ causa questus p̄dicarent. Secundo vt a solitudine liberarēt. Tertio vt vntis eius experimentum sumerent: q sine huiusmodi poterat eis in necessarijs p̄videre. S; postmodū iminēte passioe qñ iaz ad gentes mitterēdi erant aliud eis p̄cipit: vt haberet Luce. 12. Quēsiuit enīz ab eis: quādo misi vos sine sacculoz: z pera z calciāmētis: nungd aliqd defuit vob;? Qui cū dixissent: nihil. Subiunxit. Sed nunc q habet sacculuz tollat similitur z peraz. Cū ob hoc no tenentur episcopi apostolorū successores vt nihil possideant: nec aliqd secū in via deferant.

De status episcopalis q̄uis sit pfectio q̄z status religionis: no tamē est ambiendus. CAP. XIX.

Ad cū apostolus dicit p̄mie Cor. 12. Emulami carismata meliora: si p̄tōficālis stat⁹ est pfectior q̄z status religionis: magis deberet sibi aliqz statum p̄lationis procurare q̄z qd ad statum religionis accederet. Sed sigs diligenter cōsideret: eundē ratio iuenitur qre religionis status meritoze appetit: status autēz p̄tōficālis non absq; vitio ambitionis desiderat. Qui enī statum religionis assumit se z sua abnegans alijs se subijcit ppter xpm: q vero ad statū p̄tōficālem pmouet quedā sublimitatis honorem in his q̄ sunt xpi cōsequi: que appetere p̄sumptuosuz videtur: cū maior honor z potestas: no nisi meliorib⁹ debeat. Unde Aug. 19. de ciuitate dei dicit. Exponere voluit apostolus qd sit epatus: qz nomē est operis non honoris. Bre cum est. n. atq; idē ductum vocabuluz quod ille q p̄ficiū superintendit curam. s. eorum gerens. Epi q̄ppe super se pos vero itentio est. Ergo episcopum grece latine sapientēdere possumus dicere: vt intelligat non se epm qui p̄cesse dilexerit no p̄desse. Itaq; a studio cognoscende veritatis nemo p̄lbeet quod ad laudabile pertinet ocū: locus vero superior: sine quo p̄lbus regi non potest: z si ita teneat atq; admittretur: vt decet: tamē idē decet appetit. Quam obrē oētū scū qrit charitas vitatis: negotiū iustū suscipit necessitas charitatis. Quā sarcinā si nullum iponit: p̄cipiende atq; itunde vocandū est veritati. Si autē iponit suscipienda est ppter charitatis necessitatez. Criso. autē sup d̄batheum exponēs illud p̄ncipes gentiū dñanē eozum: sic dicit. Opus qdēz desiderare bonum: bonum est: qz no s̄tre voluntatis est: z nostra est merces: p̄matum autē hono

ris cōcupiscere vanitas est. Itaq; n. aplis latidē habebit apud deū: qz apostolus fuit: sed qz opus apostolarū sui bene iplēuit. Cōuersatio desideranda: non digno gradus. Est etiam z aliud attendendum qz religionis status perfectionem no p̄supponit: sed ad p̄fectionez inducit. Pontificalis autē dignitas perfectionē p̄supponit. Qui enī pontificatus honorem suscepit: spūale magisteriū assumit. Cū apostolus dicebat. i. 2. Postus sum ego p̄dicator z apostolus: veritate dico no mentior doctor gentiū in fide z veritate. Ridiculus autē est p̄fectionis magisteriū fieri q p̄fectionem per experimentuz no nouit. Et sic dicit Greg. in pastoralit: tū d; actionē ppli actō trascēdere p̄sulis: quātum distare solet a grege vita pastoralis. Que qdem differentia ex verbis dñi manifeste colligitur. Cum. n. dñs paupertatis cōsiliū daret: his verbis est vsus Si vis p̄fectus esse vade z vde oia que habes z da pauperibus. Unde manifeste apparet qz paupertatis assumptio perfectionez no p̄exigit: sed ad eā ducit. Cum vero p̄lationis officium p̄etro cōmitteret quefuit. Simon Joānis diligis me p̄ his. Qui cū rīderet: tu scis: qz amote: subiecit. Nasce oues meas. Per qd manifeste datur in telligi: qz p̄fectione charitatis p̄exigit assumptio p̄lationis. P̄sumptuosum autē esse videtur vt qz se extimet esse p̄fectuz. Cū apostolus dicit. Phil. 3. No qz iā acceperim aut iam p̄fectus sum. Et postea subdit. Quicūq; ergo p̄fecti sumus: hoc sentiamus. Quod autē aliqz p̄fectionem desideret: z eā assequi velit. no p̄sumptionis: sed sancte emulationis esse videt. Ad quā apostolus hortatur p̄mie Cor. 12. Emulamini carismata meliora. Et ideo religionis statum assumere laudabile est: ad p̄lationis aut fastigiū hanelare nūme p̄sumptionis est. Cū Greg. dicit in pastoralit. Is qz recusant p̄lationis offiū plene no restitit: z his qui mitti voluit: ante se per altarīs calculi purgati vidit. Per qd datur intelligi qz vocatus ad p̄lationis officium nec oīno resistat: nec ad ipm hanelaret: nisi se prius purgatum videat: ne aut no purgatus adire quisq; facta mysteria audeat: aut que superna gra elegit sub humilitatis specie superbe p̄dicat. Quia ergo valde difficile est purgatus se quēlibet posse cognoscere: p̄lationis officium declinat. Est autē z aliud cōsiderandū. s. qz status religionis reze p̄poraliuz abiectione comitat. Cōtrario vo statū p̄lationis multa bona tēporalia adiungunt. Qui ergo religionis statum assumit: manifeste demonstrant se temporalia bona no querere: s; qz p̄ eozū abiectionē ad bona spūalia tendunt. Qui vero p̄tōficāles dignitate assumūt: plerumq; magis tēporalia bona considerat qz eterna. Cū Grego. dicit in pastoralit. Tunc fuit laudabile episcopatus querere: quādo p̄ hunc queq; dubitū no erat ad supplicia gratuita puenire. Et postea subdit. Scū quippe officium no diligit oīno: sed nescit q ad culmen regūinis hanelās in oculata meditatione cogitatioe ceterozū subiectione pascit: laude propna letat: ad honore cor eleuat: erum affluentium abundantia exultat. Cū dñs ergo lucrū querit sub eius honois specie: quo mūdū destrui lucra d̄buerit. Est z aliud aduertēdū qz qui p̄lationis status assumit multis piculis se exponit. Dicit. n. Greg. in pastoralit. P̄lerūq; in occupatioe regūinis ipē quoq; boni operis vsus p̄dit: qz in tranquillitate tenebat: qz geto mari recte nauim etiā imperitus dirigit. Perturbato autē temp̄statis fluctib⁹ ēr pitus se nauit: p̄fundit. Quid nāq; est p̄tās culminis: nisi tēptas mētis i qz cogitationū semp pcellis nauis cordis quatit: z huc illucq; icestanter impellit: vt p̄ repētinos excessus oīs z operis: qñ p̄ obuiāta saxa frāgatur. Cuius periculi exemplum in Dauid apparet: qz vt dicit Gregori⁹. Dauid actoris iudicio pene in cūctis actibus placēs: vt p̄ncipat⁹ pondere claruit: in timore vulneris erupit: fa cruzq; est in morte viri crudeliter rigidus: qui in appetitu femine fuit eneruiter flux⁹: p̄sus ferire cōprehensuz p̄cutorē noluit: z post cū dāno exercitus deuotum militē sub studio fraudis extinxit. Qui aut statū religionis assumit pericula peccati vitat. Cū Hieronym⁹ ex p̄sona monachi loquēs in epistola p̄vigilantiū dicit. Ego cū fugerō. f. mūdū: no vicor i eo qz fugior: s; iō fugio ne vīncar. Nulla securitas cū vicino fer

pente dormire. Possit fieri vt memon mordeat: tū pōt fieri vt aliqñ me mordeat. Qz q̄ aliqz picula p̄cti euitans religionis status assumat prudētie est. Qz vo spōte ad p̄tōficālis statū aspires: vel nimie p̄sumptiois est: si se tam forte existi met esse: vt iter picula possit manere secur⁹: vt oīno sue salutis curam no habens si peccata vitare no curat. Ex his ergo apparet qz p̄lationis status: z si p̄fectus sit: tamen absq; vitio concupiscētie appeti no potest.

De ratione quozundaz qui astruere conātur qz p̄sbyteri curati z archidiaconi sunt in statu p̄fectionis qz religionis: z earum solutioes. CAP. XX.

Cū autē quidā qui no solū episcopozū statū p̄ferre religiosozū statū sunt: p̄tenti: s; z de carnoz: z plebanoz: z archidiaconoz: z quoz rucūq; curam habētuz animaz. Qd multi pliciter asserere conant. Dicit enī Criso. in. 6. lib. sui dyalogi. Si aliqñ mihi tale adducas monachum: q̄lis: vt p̄ in exaggerationē dicaz: fuit Helyas: tamen quādiū solus est si non perturbat: neq; grauer peccat: q̄ppe non habet quibus stimuletur: atq; exasperet: no tamē illi comparandus est: qui traditus populuz: z multozū ferre peccata cōpulsus: imobilis p̄seuerat z fortis. Ex quo manifeste videtur: qz monachus q̄zūcūq; p̄fectus adequari no possit cuiq; curam aiarū habētū si eam bñ exerceat. Cū huc ibidē postmodū subdit. Sigs mihi p̄poneret optionē vbi mallē placere: in officio sacerdotali: an in solitudine monachoz sine cōparatione eligere: illud qd prius dixi. Cōparabiliter igit p̄ferendus est status curam aiarum habentium: qz viuere etiā in solitudine ne monachozū qd genus religionis perfectissimū reputat. Cū Aug. dicit in epistola ad valerium. Logitet religioza prudētia tua nihil esse in hac vita maxie hoc tēpoze facilius: z lenius z hominibus acceptabilius episcopozū: aut p̄byteri aut dyaconi officio: si p̄funtorie atq; adulatozie res agat. Sed nihil apud deū miserabilius: z tristius: z dānabilius. Itēz nihil est in hac vita maxie hoc tēpoze difficilius: z laboriosius: z periculosius episcopozū: aut p̄byteri aut dyaconi officio: s; apud deū nihil beatis si eo mō militet quo nī imperator iubet. No ergo religionis status est p̄fectior statu p̄byterozū aut dyaconozū: qz curas aiarum hñt: ad quozū officii p̄tinet cōuersari cū hoib⁹. Cū d̄terea Aug. dicit ad Aluredū. Nūmis dolēdū est si ad tā ruinofam superbiam monachos subigimus: z taz graui cōtumelia clericos dignos putam⁹: in quoz numero nos sum⁹: si. s. vulgares de nobis locabunt dicētes: malus monachus: bonus clericus est: cū aliqñ bonus etiaz monachus vir bonū clericū faciat. Maior ergo est p̄fectio boni clerici qz boni monachi. Cū postulate dicit. No est via dāda feruis dei. i. monachis: vt se facilius putet eligi ad aliqd melius. i. ad officii clericatus: si facti fuerint deteriores monasterium. s. deserēdo. Melius est ergo offiū clericatus qz stat⁹ monasticus. Cū d̄terea dicit ad Rusticū monachū. Sic viue in monasterio vt clericus esse merearis. Maius est ergo clericat⁹ offiū qz monachi p̄uersatio. Cū d̄terea non h; de maiori ad minus transire: s; de statu monastico: licet transire ad offiū p̄byteri curā hñtis: sicut dicit Gela. papa z hr. 16. q. 1. Sigs monachus fuerit qz venerabilis vite merito sacerdotio dignus p̄uideat: z abbas: sub cuius imperio regi xpo militat: illum fieri p̄fēbim petierit ab epoz: d; eligi: z i loco quo iudicauerit ordinaria: oia q̄ ad sacerdotij offiū p̄tinet vel ppli vt epi electioe p̄uide ac iuste acturus z p̄la alia capitula ibidē ponunt: z di. 47. Cū his qz oibus vt qz status quozūcūq; clericozū z maxime curam aiarū hñtūm religionis statū p̄ferat. Noz autē d̄ctorum rō d̄ facili p̄cipi p̄t si ea q̄ dicta sūt ad memoriā reuocent. Jam. n. supradictū est aliud esse p̄fectionis actū atq; aliud p̄fectionis statū. Nā p̄fectionis statū no efficit nisi perpetua obligatio ad ea que ad p̄fectionez spectant sine qua obligatioe plurimi p̄fectionis opa exequunt: puta qz nullo voto p̄tinetā feruat: aut in pauprate viuūt. Cū Rustuz cōsiderādum est qz in p̄byteris z dyaconibus curaz aiarum hñtis: duo cōsiderāda sunt. s. offiū cure: z dignitas ordis. manifestū est at qz offiū cure suscipiētes p̄petuā obligatio

ne no hñt cū m̄tōtie curā dimittat suscepta: sic p̄ de illis q̄ dimittit p̄chias vel archidiaconat⁹ z religionē intrat p̄z et ex supradictis qz stat⁹ p̄fectionis no hñt: nisi cū p̄petua obligatioe. z manifestū est aut qz archi. z p̄chiales sacerdotēs: z et electi an p̄secrationē statū p̄fectionis nodū adepti sunt: sic nec nouicij in religioib⁹ an p̄fessionē. Cōtingit aut vt supradictū est aliqñ no in p̄fectionis statū existētes opa p̄fectionis agere z p̄fectū esse s̄m habitū charitatis. Si igit p̄tigit archidiaconos z p̄chias p̄sbyteros p̄fectos esse s; hñtū charitatis: z p̄cipare in aliq p̄fectōis officio: statū in p̄fectionis no assequunt. Cū at eundē signū est: qz his qz p̄petuo ad aliqd deputant vt obligant: aliq ecclesiastica solentia i tali obligatioe adhibet: puta qz in epoz cōsecrant: vel qz in p̄fessione religiosū bñdicunt: etiā s̄m antiquum ritum eccle. vt p̄ p̄ dyo. in lib. de eccl. hierar. c. 6. z manifestū est at qz nihil horū sit i p̄missionē archidiaconat⁹ vel p̄chie: s; simpli iuefunt: vt p̄ anulū: vt p̄ aliqd tale. Unde manifestū est qz ex h; qz aliqz archidiaconatum vel p̄chie curā accipit no forit p̄petue obligatiois statum. His aut vñs facile est obta in p̄uū soluerē: qd enim Criso. dicit. si talē aliqñ adducas monachum q̄lis fuit Helyas: no tū illi cōparād⁹ est qz multoz peccata ferre cōpellit: manifeste apparet p̄ ea q̄ dicit qz itendit statū statū p̄parare: s; oīdere difficultatē bñ p̄stēdi maiorē esse in eo qz p̄fectus qz in eo qz solitaria vitā ducit: qd p̄z si itegre vba accipiant. No. n. simpli dicit qz monachus no sit cōparādus illi qz cōpellit p̄ctā ppli ferre: s; qz monachus si no p̄turbat: nec grauit peccat qz diū solus est: no cōparat illi qz p̄seuerat: imobilis z fortis in multitudine ppli: qz maioris vntis est illesus se p̄seuare vbi pla picula iminēt. Cū z an hec vba dicit. Cū aliqz fuerit in medijs fluctib⁹ z de tēp̄state nauem liberare poterit: tū merito testimoniu p̄fecti gubernatoris ab oibus p̄meret. Sic et dicit. possit qz ille qui inter malos bñ p̄uerat: maioris vntis esse ostēdit qz bene p̄uerat: inter hoies bonos. Cū in laudez loth d̄. 2. De. 2. qz aspectu z auditu iust⁹ erat: habitās apd eos qz de die in diē aiam iustā iniqs opibus cruciabat. Nec tū dicit p̄t qz p̄uerari iter malos ad statū p̄fectionis p̄tinet: cū h; m̄ sacre scripture documēta prudētius declinet. Ex his igitur vñs no ostēdit qz status curam aiarū hñtūm sit p̄fectior qz status religiosozū: s; qz sit piculosior. Cū d̄ter p̄z rñso ad vba euz dē qz postmodū subdit. Sigs inq; mihi p̄poneret optionē vbi mallē placere i officio sacerdotali an in solitudine monachoz: sine cōparatioe eligere illud qd prius dixi. s. placere deo in officio sacerdotali. Cū cōsiderandū est qz no dicit qz mallet ee in officio sacerdotali: qz solitudine monachoz: s; qz mallet ibi qz h; placere deo: qz in sacerdotali officio absq; p̄cto manere difficilius est qz manere absq; p̄cto in solitudine monachoz: sicut tā sup dixerat: vbi at est mai⁹ piculū: ibi maior vntis ostēdit periculū enī tēf: sicut tā dicitū est. Et q̄uis qlibet sapiēs magis eligeret esse tāte vntis vt etiaz iter pericula quecūq; illesus posset p̄stere: nullus tñ nisi isipiens statū piculosozem ex hoc ipo statū securiori p̄ferret. Cū hoc et apparet solutio ad vba Aug. qbus asserit nihil esse periculosius z laboriosius officio epi z sacerdotis z diaconi si bñ exerceat: z nihil ee deo acceptabili⁹. Ex hoc. n. ipso qz est laboriosius z difficile imunez se a p̄cto p̄seuare in h; officij executioe maioris vntis esse ostēdit: z hñt hoc deo acceptabili⁹: no tñ ex h; sequitur qz stat⁹ sacerdoti p̄chialiū aut archidiaconozū sit maioris p̄fectionis qz status religiosū. Cū oia vo q̄ sub sequunt z similia: est vna eadēq; rñso. Nā oib⁹ i illis auctibus no cōparat status religiosū statū curatozū: s; stat⁹ monachoz iquātū sūt monachi statū clericozū. No. n. monachi i eo qz sūt monachi sūt clerici: cū multi sūt monachi laici. Et antiqs p̄tib⁹ ferre oēs monachi laici erāt: vt hr. 16. q. 1. z manifestū est aut clericos in ecclesia dei maiorē gradū obtinere qz laicos. Cū laici p̄mouent ad clericatū: qz ad aliqd mai⁹: z sic est maior grad⁹: ita z amplior vntis requit ad bonū clericū qz ad bonū laicūz q̄uis sit monachus. S; in mōacho clerico duo p̄currūt z clericatus z stat⁹ religionis: s; in clerico habētē curā aiarū. s. cura aiarū z clericatus. Ergo ergo clericū p̄ferunt monachis: nihil p̄tinet ad hoc

q' curati iquāti curati monachis pferunt: s'z vepē q' si be ne offiū suū exequant z absq; pctō maioris eē virtutis de mōstrant q' si monach' inuuisa pctō pmaneat vt supra dictū est. Q' atit monach' assumit ad curā aiarū in pro- chialib' eccl'is: nō ostidit statū curati ex hoc q' est curat' esse pfectiorē: q' religiosus prochia adeptus statū pūstinū nō omittit. B. n. 19. q. 1. De monachis q' diu morātes i mo nasterijs si postea ad clericatus ordines puenierint: statū- mus nō debere eos a priori pposito discedere. Sic ergo nō ostidit q' status clericū hūis curam aiarum sit pfectior q' status religionis. q'uis religiosi curā aiaz accipere pos- sunt in priori statu z proposito pmanētes. Ad epātū autem promoti statum altiozem assumunt.

Rationes quomdam volentium immedia te determinatam veritatem. CAP. XXI.

Primum qdā cōtentōis studio exagitati neq; q' dicit neq; q' audiat debite pōderātes: adhuc conant p'dictis h'dicētes obuiare: quozū ob- uatiōes postq' pmissa cōscripserā ad me p- uenerūt. Ad q'z futatiōez necesse est aliq' ex

supra positū replicare. C' dno igit multipliciter nitunt' ostēdere archidiaconos z prochiales p'byteros in statu p- fectōis esse z maiores q' religiosi. P'byter. n. si delinqt libet eijci de statu suo s'z canones vt h'f. d. d. d. Si quis ammodo epus: r. 14. q. 4. si q' oblit' q' erat i statu alioq' a statu eijci nō possit. C' tēz iuenit status tripliciter dici. Imponat. n. rectitudinē. Nā hō erectus d' stare. Cū Bre go. dicit in. 7. Adora. Ab oī rectitudis statu depereit q' p- nortia vba dilabunt. Imponat et pmanētā z f'ctionē: s'z illū Bre. in. 8. Adora. Cōditōis p'ctio z custodia est q' in statu pmanem'. Et i. 9. homelia secūde partis sup. p. 5. Lapis q' dicitur est z q' ex oī latere statū h'z: q' casuz in q'libet pmutatiōe nō h'z. Imponat etiā magnitudinē vel logitu- dinē. Dicit. n. a. stādo. Cū aut archidiaconi z prochiales p- byteri habeant magnitudinē spūales: cum ppter aiarum zelū curam suscipiūt: habeāt et pmanētiam: q' iter pericu- la imobiles pseuerant z fortes habeāt etiā rectitudinē in- tentōis z iusticie nō est dicēdum huiusmodi in statu pfe- ctiōis nō esse. C' dretēra religiois institutio pūdicare nō potuit diaconibus z p'byteris curā aiarum hūitib': s'z ai- nstitutas religiones p'dicti curam aiarum habētes statum pfectōis tenebāt. Dicit. n. i. t'p. 5. Qui bene p'sunt p'byte ri. f. vita z doctrina digni habeant a subdit': duplici hono- re: vt. f. eis spūaliter obediat z exteriora ministrē: s'z et post religiones institutas habēt statū pfectōis. C' tēz dicunt q' tpe h'ero. p'byter z eps erāt nōia synonyma: vt p'z per illud q' dicit h'ero. sup. epistolā ad titū. Q'libet idēz p'by- ter q' z eps: sed postea in toto orbe decreuit est vt vnus p- byteris p'poneret vt scismatum semina tollerentur. Si ergo episcopi in statu perfectioni q' religiosi etiam pre byteri in statu perfectioni erunt. C' tēz qui ad maius z dignius z fructuosius officium ecclesie assumunt in maio- ri statu esse videt: sed archidiaconi z p'byteri curati as- sumuntur ad dignius officium q' religiosi: q' h'z vita p'cepti- ua sit magis secura: tū vita actiua est magis fructifera vt habetur extra de renūciatiōe. Nisi cū pridem. P'byteri igitur curati sunt in maiori statu perfectionis q' religiosi. C' tēz nulla maior charitas esse potest q'z vt aiām suam ponat quis pro amicis suis: vt dicitur Jo. 15. Noni autēz curati animam suam ponunt pro suis subditis quozum etiam se seruos constitunt s'z illud. j. Cor. 9. Cum liber essem ex oibus oīum me seruum feci. C' dēnt etiā plus mereri cū plus laborent s'z illud apli. j. Cor. 15. Plus oib' laboraui. z. j. Cor. 3. Cuiusq; p'prium mercedem acci- piet s'z s'z suum labore. C' dēnt igitur q' curati p'byteri sunt in perfectioni statu q' religiosi. C' tēz videtur hoc idem de archidiaconis. Septem enim diacones quos ele- gerunt apostoli erant in excellenti statu perfectionis. Vi- citur enim act. 6. Considerate fratres viros ex vobis boni testimonij septem plenos spū scō z sapia quos constituam' sup h' opus. C' dēnt dicit glo. bede. h'ic discernēbāt apli per eccl'ias p'stitū. 7. diacones qui essent sublimioris gradus ceteris z proximi circa aram quasi columne assisterent.

videtur autē eos in statu pfectionis fuisse q' sublimioris gradus erant ceteris: z q' colline ecclesie onera suppo- nātes. Non autē gradū representāt in ecclesia archidiacon- i z q' ministrant z p'sunt ministratibus s'z glofiam ibidez. C' dēnt ergo q' archidiaconi sunt in maiori statu pfectionis q' p'byteri curati q'bus p'ficiuntur: z ita p' p'ns etiaz q' reli- giosi. C' tēz istā videt esse dicere beatos stephanū lau- rentiū z vincētū archidiaconos in statu pfectionis nō fu- isse qui meruerunt ad palmā martyrij puenire. C' tēz pre byteri curati z archidiaconi similes sunt ep'is q' mona- chi z quicūq; religiosi qui tenēt infimū subiectionis gradū in q' p'byteri ep'i noiant s'z illud act. 20. C' dēnt vob z vnūuerso gregi in quo vos ipūs sc'is posuit ep'os regere ecclesia def. Q' d' exponit glo. de p'byteris ephesi. Multo igit magis p'byteri curati sunt in statu pfectionis. C' tēz ad ministratio facultatū ecclesie statū pfectionis nō minuit cū sint bona cōia: vt habet. 12. q. j. c. expedit. Nō ergo pre byteri curati vel archidiaconi deficiunt a statu pfectionis p' administrationem rerū ecclesie. C' tēz p'byteri curati z archidiaconi de bonis temporalib' tenent facere hospi- talitatē vt. 4. 2. di. habet. c. j. Hoc autē monachus nō pot facere: q' nō h'z p'prium. Ad alioris ergo meriti est p'byter curatus q' monachus. C' tēz Bre. dicit q' nullum sacrifi- cium est q' d' ita placeat deos: sicut zelus aiaz. Et Bernar. dicit in lib. de amore dei: q' ille maior est in amore dei q' plures ad amorē dei trahit. Hoc aut puenit archidiacono z p'by- tero curato: nō autē monacho cui' nō est officium vt aliquez trahat ad deum. C' tēz sicut patriarcha p'idet in suo patri- archatu z epus in suo epātū: ita z archidiaconus in suo archidiaconatu z p'byter curat' in sua prochia. Quid enīz facit eps excepta ordinatiōe q' p'byter curatus nō facit: vt habet di. 93. ca. legim'. Et quecūq; dicunt de ep'o seu ordinādo in ep'm s'z h'z ordines capla aplice regule oia debēt itelligi de quolibet electo ad quālibet plationem vt p'bytero curato z archidiacono: vt h'f. 81. di. c. j. Si ergo eps est in pfectioni statu q' monach': pari rōne z p'byter cu- ratus z archidiacon'. C' tēz p'byter vel diacon' p' deli- ctū inbet eijci de statu z recludi in monasteriū ad agēdū pnam vt habet. 81. di. c. dicit' est z. c. si q' cleric'. Et quo videt q' status archidiaconat' siue cure prochie vere sta- tus est: sed igrēssus religiois nō est status: s'z potius casus vel descendus. Nec igit sunt q' ex eozū scriptis colligi pnt: q'uis nō eodem ordine ponatur ibidem.

Et q' sup ostēdit' est archidiaconos z p'byte- ros curatos i statu pfectōis nō esse: restat vi- dere q'libet ipas p'batōnes conetur elidere. Dicit' est. n. sup q' d' q'libet stat' pfectōis i ec- clesia cū aliq' solēni cōsecratiōe vel bñdictio- ne cōfēt: q' d' nō fit in cōmissiōe prochiales ecclie v' archi- diaconat'. Quā p'batōne qdā excludere conatur multi- pliciter. C' dno q' in cōsecratiōe tā ep'i q' sacerdotis v' ba sūt cōia: vt p'ferent z scificent d'ne man' iste zc. C' tēz si dicit q' vnctio capitis dat ep'o z nō sacerdoti: h' nō v' ad p'positū p'uenire: q' etiā reges oīz in capite vngebātur q' nō possunt sibi statū pfectōis vendicare. Nō q' p hoc pot dicit eps esse in statu pfectiōis supra p'byterū curatus: q' in capite vnct'. C' tēz q' meriti nō acqrit p cōsecratiō- nē: sed p bona opera mētis. Aliq' n. et' malus in ep'y cōse- crat' z in hoc maxie demeret. Nō. n. q' maior fuerit i hono- re iustior est: s'z qui fuerit iustior maior est. vt habet. 40. di. s'z. ca. multi. Et in eadē di. d' q' nō loca vel ordines crea- toz nō nos p'ximos faciūt: s'z nos aut merita bona ei iun- gunt aut mala disungunt z nō sanctorū filij sunt q' tenēt lo- ca sanctorū: s'z q' exercent opera eozū. Nō ergo ppter hoc ep'i sunt in statu magis pfecto q' p'byteri curati: q' maio- rē cōsecratiōez h'nt. C' tēz cōsecratiō capitis magis perti- net ad signū z gradū sacerdotij. Episcopatus. n. nō est no- uus ordo: s'z gradus in ordine. Alioq' essent plures ordi- nes q' septē. P'fectio autē charitatis p'tinet ad meritum sanctitatis nō ad gradū ordinis. Nō ergo episcopi qui p vnctionē capitis obtinēt maiores gradū sacerdotij sunt in pfectioni statu. C' tēz eps instituit archidiaconū vel ple- banum vel curatū p libitū vel p annulū vt habet extra de

snia z re iudicata: velut cū papa mādāt aliq' istitū in ec- clesia aliq' in canonici z in fratrem: seu in plebanū vel cu- ratum: mādāt eū istitū cū plenitudine honoris: vt habet ex- tra de p'cessiōe ecclesie. ca. p'positus. C' dēnt ergo status cu- ratōz z archidiaconoz esse stat': ex quo statu q's eijci pōt. C' tēz rationes ad ostendendū q' d'missio cure non sufficit ad probandū q' p'byteri curati vel archidiaconi sunt in statu pfectionis. CAP. XXII.

Similiter etiā p'ra id q' dicit' est q' archidia- conū vel p'byteri curati nō sūt i statu pfectio- nis: q' pnt sine peccato ab hoc recedere: mul- tipliciter obijciūt. C' dno q' d' q' dicit' q' ppter hoc curatus p'byter ad religioez transire pōt: q'uis status curati sit pfectior z fructuosior: q' status reli- gionis est securior. Et ad hoc pbandū inducunt q' dicit' extra de renū. nisi cum pridē. C' tēz vir vrozē suā nō pōt dimittere ea iuita z ad religioez transire: vt d' cō uersione cōiugatorū. ca. vrozatus. S'z hoc nō est iō: q' sta- tus cōiugij maioris pfectōis sit q' status religionis vel eque ei: s'z q' se vrozū suē p mirimōtū isolūbiliter obliga- uit: ergo similiter p'byter curatus: s'z possit transire ad reli- gionē nō ppter hoc sequit' q' status religionis sit pfectior vel eque pfectus. Inducunt et ad hoc exēplū dauid q' vt habet. j. Reg. 17. Lūz nō possit pugnare in armis s'z q' regrebat' maiorem fortitudinē cōtulit se ad arma maioris hūilitatis: s'z minoribus v'z fortitudinis. sed fundam- z ad lapides q'bus gigantem philistē v'z ab adolecētia sua bellatorem puer deiecit z p'frauit. Nō ergo curatus exēplō dauid ad arma maioris hūilitatis. f. religionis se- tran' ferret: s'z et in statu pfectiōis. C' tēz si inseparabilitas eēt cā stat': sequer' q' nō liceret alicui se tran' ferre de statu in statu. Hoc aut licet: s'z inseparabilitas nō ē de rōne stat'. C' tēz s'z iura scripta status possit curatum sibi subditū de religione ad ecclesia suā reuocare si sciret enīz eē vtilē aut p'ficiū ecclesie suē: iūo curatus nō d'z ecclesiaz suā di- mittere sine p'sensu z aucte ep'i. Nō si fecerit pōt eps in eū exercere canonicā v'ctionē: vt habet extra. de renūciatio- ne. c. amonet. Et de puilegijs z excef. puilegiatorū. c. cūz z plātare. s'z in eccl'is. z. 7. q. j. c. eps de loco. Sic ergo nō v' vez q' status religionis sit pfectior p' hoc q' curati p'by- teri possunt religioē intrare. C' tēz etiā econuerso mona- chus p necessitate ecclie z cura aiarum pōt transire de re- ligione ad ecclesiaz seculares cum cura: vt habet. 16. q. j. c. vos aut z. c. monachos. Nā vnus vtilitati p'ferēda est vti- litas plurimoz: vt habet. 7. q. j. c. scias. C' tēz nō sequit' q' si aliq' cadere pōt a p'fectiōe charitatis q' nūquā fue- rit in p'fectiōe charitatis: sed magis econuerso q' fuerit. Et ergo p'byter curatus discedat a suo regimine ex aliq' cā non sequitur q' nō fuerit in statu perfectionis. C' tēz q' maioris prelati ecclesie. f. episcopi nō possunt transire ad religioē sine licētia summi pōtificis: hoc est de cōstitutiōe ecclesie p'mulgata tēpore Innocētijs patet p illam de cretalem extra. de renūciatione. c. nisi cum pridem. Ergo ante cōstitutionez licebat maioribus: sicut z minoribus: z tamen maiores sunt in perfectioni statu. Non ergo hoc impedit p'byteros curatos esse in perfectioni statu q'z re- ligiosos: licet sine licētia summi pōtificis possint ad religio- nem transire. C' tēz nullus debet in ep'm eligi nisi fuerit in sacris ordinibus constitutus: vt habetur. 60. di. nullus in ep'm. Sed in sacris ordinib' cōstitutus nō pōt vrozē duce- re. Non est ergo verum q' electus possit duce- re. C' solutio rationum p'missarū in quibus probari videba- tur q' curati vel archidiaconi sunt magis in statu pfectio- nis q' religiosi. CAP. XXIII.

Et aut que posita sunt q' sint frivola derisibi- lia: z in multis erronea demōstrādū est: singu- loz efficacia diligētē pōderādo. C' dēnt. n. h'z mo iducūt quosdā canones ad p'bandū p'by- teros curatos: z archidiaconos in statu esse: nihil ad p'positū facit. Nāz in caplis iductis nulla sit men- tio de statu: sed de gradu. Sic. n. habet. 81. di. Si q's amo- do eps: p'byter: aut diacon' feminā accepit vel acceptaz retinuerit a p'po gradu decidat. Item. 14. q. 4. c. Sigs di

cit. Sigs oblit' timores dñi z scāz scrip turaz que dicunt Qui pccūtiā suā nō ddit ad v'itā: z post hāc cognitiōne magni cōcilij fenerauerit: vel centesima exegerit: aut ex q' libet negocio inhonesto turpis lucrū quiescit: aut per dis- uersas spēs vini vel frugis: vel cuiuslibet rei emendo: vel vendēdo aliqua cremēta suscepit de gradu suo defectus alien' habeat a clero. Non ergo per hoc pbari pōt a dno sensu q' habeat statū sed gradū. Et hoc necesse est: q' vbi- cumq; est ordo vel supioritas aliq': ibi est aliq'uis gradus. C' dēnt vero scdo est p'positū q' sit frivoluū q'libet itelligens aduertere pōt. Nulli enī dubiū est: statum multipliciter di- ci. Nā ille qui erigit stare dicit: z magnitudo statum facit. s'z q' distinguūt stat' incipientiū p'ficiētū z p'fectoz. Sta- re etiā firmitatem iporat. s'z illud apli. j. Cor. 13. Stabiles estote z imobiles abundātes in oī ope dñi. Nō aut sic loq- tur de statu: sed s'z q' dicit stat' libertatis vel seruitutis: sicut accipitur. 2. q. 6. Si q' in causa capitali: vel causa sta- tus iterpellatū fuerit: nō p' exploratores: s'z p' seipos ē agen- dum. Et sic accipiēdo statū: illi statū pfectionis accipiūt q' se seruos cōstituit ad opa p'fectiōis iplenda: vt supra d' c'm est. Hoc aut nō cōtingit nisi p' votū obligatiōis p'petue: q' seruitus libertati opponit. Quando igitur in sua libertate aliq' h'z recedere a p'fectiōis ope statū pfectionis nō h'z: si- cut z supra ostēdit' est. C' dēnt vō tertio p'positū fuit tam friv- uolus eē videt vt rōne nō egeat. In hoc enim q' dicit'. Qui bene p'sunt p'byteri zc. nec de p'fectiōe nec de statu sit mentio. P'esse enī nō p'stituit status: s'z gradus: nec ho- nor debet soli p'fectioni: sed v' oibus qui bene operātur q' d' designat in hoc q' dicit'. bene p'sunt. Dicit enīz. Ro. 2. Gloria z honor: z pax omni operati boni. C' In hoc vero q' quarto p'positū est: manifeste falsitas p'inet: vbi d' q' tpe h'ero. z Aug. nō erat aliud p'byter z epus. Nūc enīz p'ū exp'sse dicit Aug. in epla ad h'ero. dices. Quāuis p'by- terio maior sit: in multis rebus minor est. Sed ne ali- quis calūniat hoc citra tps. h'ero. in vsu venisse: vt eps p'bytero maior sit: accipiēda est auctoritas Dionysij qui scripsit ordinē ecclie hierar. s'z q' erat in ecclia p'mitua. Dicit. n. in. 5. c. ecclie. hierar. tres eē ordines eccl'asticē hie- rar. f. epoz: p'byteroz: z diaconoz. C' dēnt notandum est q' ordinē diaconoz dicit eē purgatiū. ordinem autē sacerdo- tūz illuminatiū. ordinē vō epoz p'fectiū. Et sicut ip'e di- cit in. 6. c. eiusdēz lib' h'is trib' ordinib' tres ordines aliq' purgatione idigent. ordinē vero p'byteroz subijciūt ordo il- luminandoz. f. sacer p'plus qui a p'byteris illuminat p' sa- cramentoz susceptionē. ordinē vō epoz subijciūt ordo p'fe- ctissimā p'fectionē sursum actus. Ex quo p'z s'z Dio. q' p'fe- ctiō attribuit solis ep'is z monachis. Ep'is tanq' p'fectiōis bus: monachis aut tanq' p'fectis. Sed ne aliquis dicat q' Dionysij tradit ordinē ecclie hierarchie ab aplis insti- tutū: cū tamē ex dñi institutione idēz eēt episcopi z p'byte- ri. hoc manifeste falsus apparet ex hoc q' dicitur Luc. 10. Post hec aut designauit dñs zc. vbi dicit gl. Sic in aplis est forma epoz: sic in septuaginta duobus forma est p'byte- roz scdō ordinis. Et mirū est cū hoc ip'i introducāt q'libet p- priam voces ignorēt: statim postmodum asserētes soluz ci- tra tpa h'ero. ep'os a p'byteris esse distinctos. Et s'z ad anteriora tempora p'gredi voluerit. inueniet etiam in vete- ri lege distinctos pōtifices a minorib' sacerdotib': in q'ntū erat sacerdotiūz illū nri sacerdotij figurale. Dicit. n. di. 21. c. de q'bus. Summi pontifices z minores sacerdotes a deo sunt instituti p' Moysen: qui ex p'cepto dñi Aaron in sum- mus pontificem: filios vero eius vnxit in minores sacerdo- tes. Ex quo p'z q' falsus intellectus cōcipiūt ex verbis h'ie- ronymi. Nō enī intēdit h'ero. dicere q' in p'mitua ecclia eēt idēz ordo v' stat' epoz: z p'boz: s'z q' vocabuloz itoz erat p'miscuus vsus: q' z p'byteri dicebant episcopi qua- si intendentes: z ep'i p'byteri. ppter dignitatē. C' dēnt h'ie- ronymus dicit' habet di. 21. c. clericos. q' p'byteri minores s'z sunt sacerdotes: tamen pōtificatus apicē nō habent: q' nec crismate fronte signant: nec spm paraclitū dant: q' d' solum

deberi epis lectio actus aploz demonstrat. Et concludit. Unde et apud veteres idēz epi z p̄byteri fuerunt: q̄ illud nomē est dignitatis: nō etatis. Tūc ostendit differentia esse in re: sed cōuenientia in noie p̄pter dignitates quā impoztat nomē p̄byterar. Fuit aut postmodūz neēus ad vitandūz cōsuetudinē errorez q̄ ex indria nois oriebat: vt ēt noia distinguerent: vt. s. soli maiores p̄sbi epi dicerentur. minores vero soli p̄byteri dicerent. Quid vero quito p̄positus est nō habet efficaciaz. Cūta eni cōtemplatiua non soluz p̄fertur actiue: q̄ est securior vt p̄ponitur: sed q̄ est simpliciter melior. s̄m q̄ dñs dicit Luc. 10. Optima partez elegit sibi maria. Et quāto cōtemplatio melior est actiue: tanto plus pro deo videt facere: qui dilecte cōtemplationis aliq̄ detrimētuz patit vt saluti p̄ximozuz p̄pter deuz intendat. Cōtendere igitur saluti p̄ximozuz cum aliquo detrimento cōtemplationis p̄pter amozuz dei z p̄ximūz: ad maiores perfectionez charitatis videtur p̄tinere q̄si aliquis in tū dulcedini cōtemplationis inhereret q̄ nullo modo eaz deferre vellet etiaz p̄pter salutēz alioz: p̄pter quam apostolus non solum plonagationez presentis vite. sed etiam a cōtēplatione celestis patri retardari ad tempus voluit p̄pter p̄ximozuz salutem: vt patet per illud qd dicitur p̄p̄. j. Loz. artoze duobuz desideriaz habēs dissolu z eē cū xpo: multo eni melius est: p̄manere aut in carne necessariuz p̄pter vos. Sed si de perfectione charitatis agitur que in animi preparatione plurimum cōsistit: vt supra ex verbis Augu. probatuz est: multi cōtemplatiua vitaz agentes etiaz hanc perfectionem habent vt cum animo sint parati s̄m dei beneplacituz etiaz a dilecte cōtemplationis ocio suspendi ad tempus vt p̄ximozuz salutē vacent. Que tamen perfectio charitatis in plerisq̄ p̄ximozuz utilitati vacantiuz non inuenitur: quos magis cōtemplatiue vite tediuz ad exteriora dēducit q̄ in desiderio habeatur: vt sic in eis ad perfectiōem dilectionis pertinet: q̄ eam tanq̄ bonum dilectuz ad tempus postponat. Sed quomōdaz defectus statui vel officio p̄iudicium afferre non potest. Illoc eni ipsūm quod est aliorum p̄ximozuz curaz gerere perfectionis actus cēferi debet cum ad perfectam dilectionez dei z p̄ximūz pertinet. Sed hic considerandum est q̄ nō quicunq̄ actu habet quod est perfectiōem in perfectiōi statu constituitur. Nullus eni dubitat quin virginitatem seruare ad perfectionez pertinet: q̄ de hoc dominus dicit. qui potest cape capiat. Mat. 19. Et apls dicit. j. Loz. 7. De virginib⁹ p̄ceptū dñi nō habeo: s̄m aut do. sunt aut consilia de opib⁹ perfectionis: z tū virginitas p̄seruata absq̄ voto perfectionis statū nō hz. Dicit eni Aug. in lib. de virginib⁹. Ne q̄z eni ipsa. s. virginitas: q̄ virginitas est: s̄ q̄ deo dicata est honorat: q̄ hz in carne seruet: ac p̄ hoc etiaz virginitas corporis spūalis est: quā vouet z seruat p̄tinentia pietatis. Et ista honorati in animi bonis illa p̄tinetia numerada est: q̄ ite gritas carnis ipsi creatori aie z carnis vouet: consecratur: seruat. Manifestū est aut q̄ archidiaconi z curati p̄byteri: z si curā aiaruz habeat: nō tū se voto astringūt ad hō curam habendā. Alioq̄ nō possent absq̄ auctē ei⁹ qui in voto p̄petuo dispētare possent archidiaconatus parrochiaue curam dimittere. Et si igitur archidiacon⁹ vel p̄byter curatus aliq̄ perfectionis actū exerceat vel officiu⁹ accipiat: nō tū perfectionis status hz. Et si q̄s recte cōsideret hui⁹ perfectionis status magis habet religiozuz q̄ voto sui ordinis obligant ad hoc q̄ epi subministrēt in his q̄ ad curaz aiarum p̄tinet p̄dicado z audiendo p̄fessionez: q̄ ipsi archidiaconi curati. Cūq̄ vo qd sexto p̄ponit augmentum vel perfectio charitatis nō pot esse in p̄sona q̄ nō sit in statu: p̄ s̄m p̄dicā oino eē falsuz. Sūt eni aliqui in statu perfectionis im perfectaz charitates vel oino nullā habētes: sicut multi epi z religio si in pctō mortali exites. Quāuis igitur multi boni curati p̄fectaz charitates habeat: vt sint parati aiam suā ponere. p̄ alijs: nō tū p̄pter hoc sunt in statu perfectionis: q̄ nō desunt multi layci etiaz coniugati eadē charitatis p̄fectionez habentes: vt pro salute p̄ximozuz parati sint aias ponere: nec tū in statu perfectionis eē dicunt. Quid vo septio p̄ponit p̄fectez dyaconos ab aplis institutos p̄fectionis status habuisse: hoc nec ex textu: nec ex glosa haberi pot. Q̄ eni eos dicit s̄m

se plenos p̄p̄ scō z sapiētia: ostendit eos grē p̄fectionez habuisse: q̄ pot esse etiā in his q̄ status p̄fectionis nō hnt. Quid vero in glo. Bede dicit: q̄ erat sublimis gradus z p̄tini circa aiaz: o designat eminentiā gradus vel officij. Aliud aut est eē i gradu: z aliud eē i statu: vt supra iaz dictū ē. Et tū verū est illos septē dyaconos etiā in statu p̄fectionis fuisse: illi in quā p̄fectionis de qua dñs dicit. Si vis p̄fect⁹ esse vade z vède oia que habes: z veni sequere me. Mat. 19. Nā relictis oibus secuti fuerāt xpm: nihil p̄p̄uz possidentes: sed erant illis oia cōia: vt dicit act. 4. Et quoz exēplo oēs religioes deriuatē sunt. Quid vo octauo p̄ponit beatos Stephanū: Laurentiuz: z Vincētuz archidiaconos in statu p̄fectionis fuisse: cōcedim⁹ qdēt nō p̄pter archidiaconatus: s̄ p̄pter martiriuz: qd oī p̄fectioni religiois p̄feratur. Cū dicit Aug. in lib. de virginib⁹. Describit hui⁹ rei p̄ clarissimuz testimoniu ecclēstia auctitas: in qua fidelib⁹ notū est quo loco martyres: z quo defuncte sanctimoniales ad altaris sacra recitent. sic eni dicit z Sebastianuz in statu p̄fectionis fuisse. z Georgiuz: nec tū p̄ hoc dicem⁹ milites statum p̄fectionis habere. Quid autēz nono obijci: q̄ p̄byteri curati: z archidiaconi sunt filiozes epi q̄ religio si: veruz est q̄tū ad aliqd. s. q̄tūz ad curam subditoz: q̄ tūz ad p̄petuā obligationē q̄ regit ad statum p̄fectionis si miliozes sunt epo religio si q̄ archidiacon⁹ p̄byteri curati: vt ex p̄dictis p̄. Quid vo decimo p̄ponitur q̄ administratio facultatū ecclē statū p̄fectionis nō minuit: dubitanter cōcedimus. Alioq̄ in ipsis religionibus plati z alij officiales p̄talia dispensantes a gradu p̄fectionis deciderēt. S̄ h in eis p̄fectionis cuiusdā statū diminuit: q̄ p̄p̄ nō abrenunciāt sua oia p̄pter xpm relinquentes. quino eccliarum fruct⁹ tanq̄ p̄pos lucrifaciūt. Cū eo vo qd vndecio p̄ponit manifeste inueniunt desipere vigilāti erroze sequentes: q̄ quē dicit. scribēs dicit. Q̄ aut afferit eos meli⁹ facere qui vtant reb⁹ suis: z paulatim fructus possessionum paupib⁹ diuidāt: q̄ illo q̄ possessioib⁹ venditatis semel oia largiunt: nō a me eis s̄ a dño respōdebūt. Si vis perfectus eē vade z vède oia q̄ habes z da paupib⁹: z veni sequere me. Mat. 23. loquit q̄ vult p̄fect⁹ eē: q̄ cū aplis patrē nauiculam z rete dimittit: iste quez tu laudas scdus aut tertius gradus est. Nō ergo p̄pter h archidiaconi vel p̄byteri curati sunt p̄fectiozes: q̄ seruat hospitalitatem q̄ monachi: q̄ p̄p̄uz nō habētes seruare nō p̄nt. Quid vo. 12. p̄ponit. q̄ nullū sacrificiū est deo magis acceptū q̄ zelus aiarū: absq̄ dubitatioe cōcedimus: sed aiaz hic ordo seruandus est: vt p̄mo hō zelus aie sue habeat: eā qd oī affectu terrenozum absoluens. s̄m illud sapientis ecclēstici. 30. Adiferere aie tue placēs deo: vt p̄z p̄ Augu. 21. de ciuit. dei. Sic si aliq̄ post p̄ceptū terrenozuz z sui ipsi in hoc p̄cedat vltim⁹ vt etiaz aiaz zelū habeat erit p̄fecti⁹ sacrificiū. S̄ tunc p̄fectissimū est qui ad zelū aiaz habendūz voto seu p̄fessionē obligat: sicut epi vel etiaz religio si ad hoc p̄ votuz obligati. Quid vo. 13. p̄ponit: q̄ sicut patriarcha p̄sident in suo patriarchatu: z eps in suo epatu: ita archidiaconus in suo archidiaconatu: z p̄byter curat⁹ in sua parrochia: est manifeste falsuz. Nā epi p̄ncipalē curaz habēt oīuz sue dioce sis: p̄byter aut curati vel etiam archidiaconi habēt aliq̄s administratioes sub epi. Sic eni se habēt ad epi: sicut balli vel p̄positi ad regē. vñ super illud. j. Loz. 12. Alij opitulationes: alij gubernatioes: dicit glo. Opitulationes. i. eos qui maiorib⁹ ferūt opes: vt Titus aplo: vel archidiaconi epi: gubernatioes. s. minor p̄onaz plationes: vt sunt p̄byteri qui documento sunt. Cū z hoc ipm ostendit in ordinatione sacerdotū de qd eps dicit. Quāto fragilliores sum⁹. s. aplis tāto magis his auxilijs idigem⁹. vñ. 16. q. j. c. cunctis. dicit. Oibus p̄byteris: diaconib⁹ z religio clericis attendendum est: vt nihil absq̄ p̄p̄uz epi licentia agant. Nō vtiq̄z missas sine suo iussu q̄q̄ p̄byteroz in sua parrochia agat: nō baptizet: nec q̄q̄ absq̄ eius p̄missu faciat. Et s̄m. 80. di. ca. Nō debere. Nā p̄byteri nihil sine p̄cepto. z p̄silio epi agāt. Quid vero. 14. p̄ponit de clericis q̄ p̄pter enormitā delicta in monasterio retrudunt: status eoz animū z intentionez declarat. Nā sic greg. dicit. 10. mora. Nā cum recta p̄dicant valde difficile est vt ad hoc qd faciūt ambiūt non erūt

pant. Arbitrant eni clericos esse in statu p̄fectionis: nō autē monachos p̄pter penitentiē altitudinē quā monachi voluntarie suscipiūt innocētes: ad quā cogunt clerici delinquentes. Qui quidē statū rāto est apud deū altior quāto in mundo fuerit abiectior. s̄m illud Luc. 14. Qui se humiliat exaltabit. Et Jac. 2. dicit. Elegit de⁹ paupes in hoc mūdo diuites in fide: z heredes regni. Sed mūdānā gloriā ambientes illa stare reputant que ad gloriā p̄tinent: atq̄ illa esse electa que videntur humilia. Cōsolutio rationum que inducebantur ad probandum quare defectus solēnis benedictionis vel consecrationis nou derogat statui perfectionis p̄byteri curati: vel archidiaconi. CAP. XXIII. Stenfo igit q̄ frivole sunt rōnes quas inducunt ad ostēdēdūz q̄ archidiaconi z p̄byteri curati sunt in statu p̄fectionis q̄ religio si: ostēdēdūz est q̄ frivolutuz sit qd obijciunt contra hos quod dicituz est: q̄ in statu p̄fectionis quis ponit p̄ solēnez benedictionē aut cōsecrationē. Cū p̄mo considerandū est: q̄ solēnis consecratio aut benedictio non est causa q̄ homo sit in statu perfectionis: sed inducit quasi si gnuz. Nō eni adhibetur nisi illis qui in aliquo statu ponitur: non quidez temp in statu p̄fectionis existētib⁹: sed statum quēcunq̄ ad p̄scentibus. Nō enim qui matrimonio iungunt in statu aliquo ponuntur: quia extunc vir nō habet potestatem sui corporis. similiter neq̄ mulier: vt dicitur. j. Loz. 7. Est eni in matrimonio perpetua obligatio vnus ad alterū: ad quā significandā ab ecclia solēnis bñdictio nuptiaz exhibet: nō tū in statu p̄fectionis ponit: sed in statu matrimonij. vñ z his qui i statu p̄fectionis ponunt in signū p̄petue obligatiois solēnis bñdictio aut consecratio exhibet. Sicut etiā cum ciuilib⁹ statū mutat: sic cuz seruus manumittit aliqua ciuilib⁹ solēnitaz exhibet. Hoc aut nō frivole dicit: sed auctoritate Dionysij cōfirmat: q̄ dicit. 6. c. cele. hierar. q̄ dñi dunt in f. s. apli noiatioib⁹ sanctis ipsos dignat sunt. s. q̄ sunt in statu p̄fectoz: alij qd famulos. alij aut ipsos monachos nominātes ex dei puro seruitio: z famulatu: z idiuisibili: z singulari vita tanq̄ vniente ipsos idiuisibili sanctis p̄uolutioib⁹ ad deiformē vnitatē z amabilem oē p̄fectionē. Nō p̄ter qd z p̄fectā ipsis dona uit grāz sancta legislatio: z quadā ipsos dignata est sanctificatiua iuocatione. Cū exp̄sse habet: q̄ q̄ monachi p̄fectionis statū assumunt: nō eis solēnis benedictio s̄m traditiōes aploz dat. Quid ergo p̄mo p̄ponit: q̄ in cōsecratione tam epi q̄ sacerdotis vba cōia p̄ferunt: sicut hec cōsecrent z sanctificent manus iste zc. non facit ad p̄positum. Nō eni nūc agim⁹ de sacerdote in q̄tū sacerdos est. sic. n. i statu ponit p̄ solēnz cōsecrationē: nō qd in statu p̄fectionis actiue vel passiuo: s̄ in statu illuminatiōis s̄m Dionysij. s. in q̄tū curaz accipit: tūc eni ei nulla solēnis benedictio adhibet. vñ tūc nullū status suscipit: sed sit ei quedaz officij cōmissio. epi aut ad ipsaz cura pastozales p̄secrat p̄pter p̄petuaz obligationē q̄ se ad pastozales curaz obligat sicut ex supradictis appet. Quid vo. 2. p̄ponit dicēdūz: q̄ vnctio capitū que regib⁹ exhibebat signum erat stat⁹ habētis p̄ncipalē curā regni. alij aut q̄ sunt officiales in regno tanq̄ nō habētes p̄fectā regimini rōnez nō vngēbant. Ita ēt in regno ecclē eps vngit tanq̄ p̄ncipalē habēs curā regimīs. Archidiaconi vero z p̄byteri curati non vngunt in susceprione cure: q̄ nō suscipiūt p̄ncipalē curā: s̄ quadā subministratioes sub epali regimine sic balli vel p̄positi sub rege. Nec p̄pter hoc sequit q̄ rex habeat status p̄fectionis: q̄ cura eius se extendit ad p̄talia: nō ad spūalia: sic cura episcopalis. Charitaz aut in q̄ p̄fectio consistit p̄ se respicit spūrituale bonū. vñ z cura spūalis ad p̄fectionē p̄tinet: nō aut cura tpalis: s̄ ex p̄fecta charitate possit exerceri. Quid vo. 3. p̄ponit lōge est a p̄posito. Nō eni nūc agim⁹ de p̄fectione meriti qd pot eē iterdū p̄fecti⁹: nō solum in cura p̄bytero q̄ in epo vel religioso: sed etiā in layco coniugato: s̄ loq̄mur de p̄fectionis statu. Cū etiaz in hoc videt obijciēs suā vocē ignorare. Nā s̄m q̄ obijciūt: nec etiā ipsi episcopi essent in maiori statu q̄ religio si: cum interdū sint minoris meriti. Quid vo. 4. p̄ponit: q̄ epatus nō est ordo: s̄ mani

festē p̄tinet falsitatē si absolute itelligat. Exp̄sse. n. die Dionysij eē tres ordines ecclēstie ierar. s. epoz p̄byterozum z diaconoz. Et. 11. di. c. Cleros. habet q̄ ordo epoz q̄ dicitur partit⁹ est. 11. n. ordine eps p̄ p̄parationē ad corp⁹ xpi m̄sticiū: qd ē ecclia: sup quā p̄ncipalē accipit curā: z q̄ regalem. S̄ q̄tū ad corp⁹ xpi verū qd in sacro p̄tinet nō hz ordinē supra p̄byteruz. Q̄ aut habeat aliq̄ ordinē z nō iurisdictionē solam sic archidiacon⁹ vel curat⁹ p̄byter. p̄z ex hoc q̄ eps pot multa facere q̄ nō pot cōmittere sicut p̄sulare: ordinare: z cōsecrare basilicas z hō. Que vo iurisdictionis sunt: pot alijs cōmittere. Idē etiā p̄z ex hoc q̄ si eps deponit: restituat: nō itēz consecrat tanq̄ p̄tate ordinis remanēt: sicut z in alijs p̄tingit ordib⁹. Quid vo. 5. p̄ponit: q̄ solēnitaz in statu archidiaconi z plebani: q̄ in uenit p̄ annulum vel aliqd hō oino ridiculosuz est. Ita. n. solēnitaz est magis filia ciuilib⁹ solēnitaz s̄m q̄s alij inuestiunt de feudo p̄ baculū vel p̄ annulū q̄ solēnitaz ecclē que in quadaz cōsecratione vel benedictione consistunt. Cōsolutio rationū que inducebant ad pbandū q̄ nō derogat statui perfectionis p̄byteri vel archidiaconi q̄ curam dimittere possunt. CAP. XXV. Cū ostēdēdū est tertio quō sit frivolutuz id qd obijciūt s̄ id qd dicitū ē: q̄ p̄byteri vel archidiaconi p̄nt dimittere curā: nō aut epus epatus: vel religiosus religionē. Cū circa qd p̄mo p̄derādū est: q̄ quicunq̄ a p̄fectioni statu transit ad statū qui nō est p̄fectionis: censet apostata s̄z illd apli. j. Epi. 5. De viduis cum luxuriate fuerint in xpo nubere volentib⁹ habētes dānationē: q̄ p̄mā fidē irritam fecerūt. vbi dicit glo. q̄ in b dānat p̄positi fraud: dānatur fracti voti fides: dānant tales q̄ p̄tinentē p̄mā fidē irritam fecere: z oēs hō sunt filies vxori loth que retro respexit: z hoc est apostatare. Unde si archidiaconi vel plebani in statu p̄fectionis essent dimittētes archidiaconatū: vel parrochie curam dānarent cuz apostate essent. Quid vo p̄mo p̄ponit: q̄ archidiaconi vel plebani p̄nt transfere ad religionē: nō p̄pter hoc q̄ stat⁹ religionis sit p̄fectionis: s̄ q̄ est securior: p̄z ex p̄fessē falsuz eē. Dicit eni. 19. q. j. Clerici qui monachoz p̄positū appetūt: q̄ melioze vitaz seq cupiunt liberos eis ab epi in monasterijs largiri opz ingressus. Ex quo habet q̄ ideo: s̄ eis transfere: q̄ melius est z nō solū q̄ securi⁹. Et p̄terea archidiaconi: z habētes curā parrochie: nō solū possunt cura archidiaconat⁹ z parrochie dimittā religionē intrare: sed etiā in seculari remanere: sic p̄z de illis qui dimitunt parrochiaz: z accipiunt p̄bendā in ecclia cathedrali. Possunt et coniuges accipe si nō fuerint in sacris ordib⁹ cōstituti. Ex qd oib⁹ p̄z: q̄ status p̄fectionis nō habēt. Quid vo scdo p̄ponit: q̄ religio si nō est p̄pter h p̄fectionis status: q̄ nō pot religionē dimittere: q̄ etiam ille qui est vxor nō pot vxorem dimittere: qui tū nō est in statu p̄fectionis. Cū p̄dictis p̄z oino frivolutū esse. Cū q̄ eni stat⁹. s. religiois z matrimonij aliqd s̄ hz. s. p̄petuā obligationez: z tō vterq̄ status est quasi alicui⁹ seruitiū. S̄ obligatio matrimonij nō est ad opus p̄fectionis: sed ad reddendūz carnales debiti: z tō est quidē stat⁹: s̄ nō p̄fectionis. Status aut religionis hz obligationē ad opa p̄fectionis q̄ sunt paupias: p̄tinentia: z obediētia: z tō ē stat⁹ p̄fectionis. Quid vo. 3. p̄ponit: q̄ p̄pter humilitatē z infirmitatē virinum potest aliquis a p̄fectioni statu discedere ad minorē: sicut Dauid dimissis armis Saulis accepit fundā z lapides. s̄z aliqd vez est: z hz aliqd falsuz est. Idō eni aliq̄ p̄pter infirmitates ab altiori religioe ad minorē trāfire: nō tū sine dispensatione. a religioe vero ad statū secularē etiaz p̄byteri curati vel archidiaconi transfere nō possunt. Nullo enim modo in hō dispētat ecclia. Ex quo manifeste apparet q̄ multo plus excedit status religionis cuiuscunq̄ status archidiaconi vel plebani: si tamē status dicēdus est: q̄ status altissimi religionis cuiuscunq̄ infime. Quid vero. 4. p̄ponitur: q̄ si immutabilitas esset de ratione status nūq̄ lice ret de statu ad statum transfere. omnino frivolutū est. Licet enim transfere ad statū maiorē: non tamen ad minorē: si cut habetur extra de regularibus. In maiorē enim intelligitur esse etiā id qd est minus: sed nō eōuerso: z qui obijciunt

gat se ad dandum aliquid minus non reputat reus si dederit manus. Quod vero quito pponitur: quod prelatatus potest curatus sibi subditus de religione ad ecclesiam suam reuocare: est oino falsus: et sacris canonibus contrarij. Dicit enim extra de renunciatione. c. Admonet. Uniuersis presbyteris tui episcopatus sub distractione prohibeas: ne ecclesias tue diocesis ad ordinationem tuam pertinentes absque tuo assensu intrare audeant: aut detinere: aut dimittere te in consilio. Quod si quis contra prohibitionem tuam venire presumpserit: in eum canonicas exerceas ultiones. Et de priuilegio. c. Si placet. In ecclesijs. de quibus religio in ecclesijs suis: quod ad ipsos pleno iure non pertinet: istud eos presbyteros episcopos presbiteros: ut eis de plebis cura respondeat. ipsis vero pro rebus temporalibus ratione exhibeat competentem: institutos et in consilio episcopos non audeat remouere. Et quod non plus habeat: nisi quod presbyteri curati non possunt dimittere ecclesias episcopi in consilio: et si dimiserint puniri possunt. Sed hoc generale impudenter applicat ad hoc spatium ad aliam ecclesiam: non autem de transitu ad religionem. Quod vero habet. 7. q. 1. episcopus de loco. c. manifeste dicit de transitu ad aliam ecclesiam: non autem de transitu ad religionem. Quod vero. 6. obijcit quod monachi etiam possunt transire de religione ad ecclesias seculares cum cura: non est sile: quia non transiunt statum religionis dimisso. Dicit enim. 16. q. 1. de monachis quod diu morantes in monasterijs suis postea ad clericatus ordines perueniant: statum non debere eos a priori proposito discedere. Sed archidiaconus vel curatus dimissa cura potest religionem intrare tanquam transiens de statu inspectioni ad perfectionem spiritus dei ducit: ut habet. 19. q. 1. due. Quod vero. 7. pponit: quod aliqui qui sunt in charitate potest recedere a charitate. igitur non sequitur quod recedit a statu perfectionis non fuerit in statu perfectionis: tam frivolum est ut responsione non idigeat. Ad charitatem enim nullus discedit nisi peccando. Et sicut a statu perfectionis aliquis peccando recedit: quod sicut ad charitatis dilectionem aliquis obligatur ex lege: ita ad status perfectionis aliquis obligatur ex voto spiritus. Quod vero. 8. pponit: quod episcopi non possunt transire ad religionem sine licentia papae: hoc est ex institutione ecclesie: per se falsum. Immo est ex ipsa obligatione qua se episcopi obligant ad perpetuam curam plebis habendam. vii. aplos dicit. 1. Cor. 9. Necitas mihi in cubito. vep. n. mihi est si non euangelizauero. Et cum necessitates subdit dicit. Quia liber essem ex oibus oibus meis seruus feci. f. perpetuam obligationem. vii. in decreta. non inducit quod statum: sed quod ratione probatur. Quod vero. 9. pponit nullam efficaciam habere. Certum est enim quod de iure non debet aliquis eligi ad episcopatum: nec debet suscipi archidiaconatus: vel parrochie curam: nisi sit in sacris ordinibus constitutus: sicut in ecclesiastica statuta. Sed in his papa potest dispensare: et aliqui dispensant: et tunc habentes curam archidiaconatus vel parrochie: vel etiam in episcopos electi possunt relicta cura habere matrimonium: ita quod non dirimit tam strictus: quod de religiosis dici non potest. Quae opera ad perfectionem pertinent. CAP. XXVI.

Statigitur dicitur que opera ad eos pertineant quae in religiosis statu sunt. Sed quae de his plene alibi tractauimus: sufficit hic per calamitates pauca quaedam inserere. Inducitur. n. vbi dicitur. quod habet in decretis. dist. 95. ois. Ante quam diaboli in statu studium in religione fieret: vbi miror si hoc introducant quasi religiosi studere non debeant: cum studium et sacre scripture precipue ad eos maxime pertineat qui vitam prelatam elegerunt: presertim cum Augustinus dicit. 19. de ci. dei. quod a studio cognoscende veritatis nemo prohibetur: quod ad laudabile pertinet oculum. Si enim hoc intendit per hoc vbi dicitur. Hieronymi probare: conuincere per id quod sequitur in eodem. c. Et dicitur in populis: ego sus pauli: ego sus apollo. In manifestum est hinc esse intellectus vbi permittit. Ante quam diaboli in statu studia. i. de pssione in religione. xpiana fieret. Certe inducitur quod praesens ligandi atque soluedi quod ad executionem vel executionis rationem sacerdotibus religiosis non tribuit. Ad id autem ad quod tendat. Si enim sic intelligitur quod monachi habent ex hoc ipso quod ordinantur in sacerdotes executionem clauis verum est quod est. Sed hoc idem de secularibus dici potest. Non enim ex hoc ipso quod seculariter in sacerdote suscipit executionem clauis: sed ex hoc quod

aliquam suscipit curam. Si vero intenditur: quod ex hoc ipso quod est religiosus non possit habere executionem clauis manifestum falsum est: et contra id quod dicitur. 16. q. 1. Sunt non nulli nullo dogmate fulti. audacissimo quod zelo magis amaritudinis quam dilectionis inflammati asserentes monachos: quod mundo mortui sunt: et deo viuunt sacerdotibus officij potentiam indignos: neque penitentiam neque xpianitatem largiri: nec absolueri posse per sacerdotibus officij diuinitus sibi iniuncta praeter se: sed oino labantur. Neque enim beatus benedictus monachorum preceptor alimicus huiusmodi rei aliquo modo extitit interdictor. In quo etiam notandum est id solum religiosis esse illicitum quod eis est sine statuta suae regule interdictum. Certe inducitur quod habet 16. q. 1. monachus non doctoris: sed plagiarius officij. Quod si hoc inducitur ut probetur quod non conuenit monacho ex hoc quod est monachus quod sit doctor: verum est: alioquin ois monachus doctor esset. Si vero intelligatur quod monachus habet aliquod repugnans doctoris officio: manifeste falsum est: quoniam peruenientissimus est religiosus docere: precipue sacra scriptura. vii. super illud 3o. 4. Reliqui ergo mulier ydria etc. glo. dicit: et Augustinus. Hinc discat euangelizaturus prius deponere curam et oino secuti. Cuius et dicit illis vltis doctrine commisit officij: quod eum fuerant oibus relictis secuti: dicitur. vlt. discipulis suis. Euntis docete oes gentes. Et illius responsio est ad oia filia sicut ad illud. Alia est causa clericorum alia monachi. Clericus. si habet curam dicit ego pasco: monachus ego pascor. Et iterum. Ad monachum sedeat solitarij et taceat. Per hec enim et filia declarat quod monacho conueniat ex hoc quod est monachus. Non autem per hec et interdicitur alia maiora assumere: si et fuerint commissa: sicut clericus non potest exercicare ex hoc quod est clericus: potest tamen hoc et ab episcopo committi. Certe quod inducitur non amplius quam duos esse ordines a domino institutos. scilicet duodecim apostolorum: quorum forma tenet episcopi. et septuaginta duorum discipulorum: quorum forma tenent curati presbyteri. Si ad hoc inducitur: quod religiosi non habent ordinarias curas si non fuerint vel episcopi vel curati nullus potest negare. Si autem hoc intendatur quod religiosi non possunt predicare: vel professiones audire ex superiorum platorum commissione per hoc esse falsum: quod quanto magis est celsior tanto et illis erit potestior: ut habet. 16. q. 1. sunt non nulli. Tunc de si seculares sacerdotes non curati possunt habere ex commissione platorum: multo magis hoc possunt religiosi si eis committatur. Certe respondetur ad occursum his quod perfectionem religionis denigrare nituntur a contumeliosis abstinentiis: quod scriptus est. puerb. 10. Qui perfert contumeliam ispiens est. Et. 20. Des stulti miscent contumelias. Siga igitur contra hec rescribere voluerit mihi acceptissimum erit. Nullo enim modo melius quam contradicere resistendo apud veritatem et falsitatem posita sed illud salomonis. Ferrus ferro acuitur: et homo eracit faciem amici sui. Ipse autem deus iudicet inter nos et eos: qui est benedictus in secula seculorum. Amen.

Explicit opusculum. 18. videlicet opus diuini beati Thomae de perfectione vite spiritualis. Rubricae sequentis operis. Argumentum in opus sequens. Proemium in quo auctoris intentio declaratur. Quid sit religio: et in qua consistat religionis perfectio. CAP. I. Secunda pars principalis totius operis. An religioso liceat docere. CAP. II. An religiosus licite possit esse de collegio scolariu. CAP. III. An religioso liceat predicare et confessiones audire si curam non habeat animarum. CAP. IIII. An religiosus teneat manibus laborare. CAP. V. An religioso liceat oia sua relinquere: et sibi nihil retinere in proprio: nec in communi. CAP. VI. An religiosus possit viuere de elemosinis. CAP. VII. Tertia pars principalis totius operis in qua ostenditur quod religiosorum fama corrumpitur in multis eos frivole ipugando. et per quod hitus vile et humile deferit. CAP. VIII. Quomodo religiosus impugnetur quantum ad opera charitatis. CAP. IX. Quomodo religiosus impugnetur quantum ad discursum propter salutem animarum. CAP. X. Quomodo religiosus impugnetur quantum ad studium. CAP. XI. Quomodo religiosus impugnetur quantum ad ordinata pre-

dicacionem. CAP. XII. Quomodo iudicium peruertunt in rebus religiosis infamato primo quod se et suam religionem comendant et per epistolas comendari procurant. CAP. XIII. Secundo de hoc quod religiosi detractoribus suis resistunt. CAP. XIII. Tertio de hoc quod religiosi in iudicio perdit. CAP. XV. Quarto de hoc quod religiosi persecutores suos puniri procurant. CAP. XVI. Quinto de hoc quod religiosi hominum placere volunt. CAP. XVII. Sexto de hoc quod religiosi gaudent de his que per eos deus magnifice operatur. CAP. XVIII. Septimo de hoc quod religiosi curias principum frequentant. CAP. XIX. Quomodo peruertunt iudicium in infamia personarum religiosarum primo mala si quae in eis sunt extendendo. CAP. XX. Secundo dubia asserendo: quod religiosi fauorem mundi querunt et suam gloriam et non christi. CAP. XXI. Tertio falsa fingendo. quod religiosi sint pseudo apostoli: pseudo prophete et pseudo christi. CAP. XXII. Quarto crimina imponendo que ecclesia toto temporis processu patitur. quod religiosi sunt lupi fures: latrones: et penetrantes domos. CAP. XXIII. Quomodo mala que in finali ecclesia timentur religionis imponunt: probare volentes quod e vicino insistent tempora antichristi. CAP. XXIII. Quomodo probare nituntur quod religiosi nuncij sint antichristi. CAP. XXV. Quomodo religiosos manifesta bona vt orones ieiunia et huiusmodi puertere nituntur et suspecta oidere. CAP. XXVI. Epilogus.

Argumentum in opus sequens. Empore sancti Ludouici francorum regis: Cuiusdam de sancto amore Sigerius: magister parisiensis multique seque in hunc incidit error: et religiosorum medicatum statum danatum asserere: librumque sacrilegi multis sacre pagine scripturis autem bus: licet male intellectis: et puerse expositis: referunt Clemens. 4. summo pontifici obtulerunt. Huiusmodi fratris in caplo gualiano Ananie aggregatorum oronibus se facies comedatum prefatum libri studiose plegit que repperit erroribus plenus. Quo pperito alii ipse librum incipit. Ecce inimici tui sonuerunt: et quod oderunt te extulerunt caput etc. ta cito tanquam eleganter et copiose coposuit: ut non humano ingenio eum visus sit edidisse: sed potius in spiritu accepisse de dextera sedentis in throno. Que libri in quo omnia nequissimo tela penitus extirperat: prefatus summus pontifex tanquam vere catholicum approbans: librumque de parisiensi studio omni dignitate prauit. Huiusmodi vero doctor post diuinitus obtentam victoriam parisiensis rediens: omnes dicti operis articulos publice et soleniter repetens disputauit firmavitque. Explicit argumentum.

Contra impugnantes dei cultum et religionem: quod quidam religiosorum ois: per maxime medicatum ppugnaculum est turrisque validissima. Opusculum. XIX. Prohemium in quo auctoris intentio declaratur. **E**cce inimici tui sonuerunt: et extulerunt caput. Sup populuz tuum malignauerunt consilium: cogitauerunt aduersus scos tuos. Dixerunt. Venite dispadam de gente: et non memoret nomen istius ultra. Psalmo octuagesimo secundo. Omnipotens deus amator hominum suo amore nobis vitur ad eius bonitatem et nostraz utilitatem: ut Augustinus docet in primo libro de doctrina xpiana. Ad sua quod bonitatez ut homines deo dent glo-

riaz. Psal. 43. Omnis qui invocat nomen meum in gloria mea creauit eum. Sed ad nram utilitatem: ut ipse ois de salutem. i. Th. 1. Qui omnes hoies vult saluos fieri. Et hac proordia iter hoies et deum nascete domo annunciat angelus Lu. 2. Gloriaz in altissimis deo: et in terra pax hoibus bone voluntatis. Quia aut ipse cum sit oipotens permenipm possit gloriam suam ab hoibus et salutem hoiz procurare: dispo sit tamen vt ordo seruetur in rebus: ministros eligere: quorum ministerio pcceretur vtique. Et recte tales dei aduatores dicunt. i. Lonn. 3. Sed dyabolus inuidus dine glorie et humanae salutis per ministros suos quos ad persecutores predictorum ministroz dei incitat: vtique nituntur impedire. Unde tales ministri dyabolice inimici dei in hoc ostendunt cuius gloriam impediunt: et totius humani generis cui salutem aduersant: et spualiter ministroz dei: quos persecunt. i. Thes. 2. Mos persecuti sunt et deo non placent: et oibus hominibus aduersantur. Et propter hoc psalmista in verbis ppositis tria facit. Cuiusmodi ostendit eorum inimicitiam ad dei ubi. Ecce inimici tui sonuerunt. i. q. pus occulte et se loquebant: nunc in publico loqui non formidant. vt enim dicit glo. nouissima tempora antichristi designant: quando hi qui modo pmunt metu: in liberam voce erumpunt. Que vox quod irrationalis est: magis sonus quam vox dicit. Nec solum voce inimicitias suas exercent: sed etiaz factis. vii. sequit. Et qui oderunt te extulerunt caput. i. antichristum pmi gloriam: et membra eius que sub illo capite capita sunt: vt ab vno capite gubernati: efficacius sanctos dei psequantur. Secundo ostendit quod toti humano generi aduersantur subingens. Sup populuz tuum malignauerunt consilium: vel astute cogitauerunt. sicut alia sram: ad eos decipiedum: sicut glo. sup illud Ysaie. 3. Popule meus quod beati te dicunt ipsi te decipiunt. glo. Blandis vbis. Tertio ostendit quod ministros dei psequunt cum subdit. Cogitauerunt aduersus sanctos tuos. Glo. Non solum mediocres: sed etiam celestes viros. Cuiusmodi Greg. in. 13. lib. mox. expones illud Job. 16. Aperuerunt super me ora sua: et exprobrates etc. sic dicit. Illos precipue reprobi in sancta ecclesia psequunt quos multis conspiciunt esse pfecturos: et infra. Reprobi grade se aliquando fecisse estimant: cum vitas predicatoz necant. Duo autem contra sanctos cogitant. Primo vt ipos annihilent. Hester. 13. Tolu nos inimici nri pderet: et hereditates tuas delere. Secundo vt si hoc non possint saltem eoz famam destruat apud homines: vt in eis fructificare non possint. Ita. 2. Nonne diuites per potentiam opprimunt vos. Nonne ipsi blasphemant bonium nomen: quod inuocatum est sup vos. et id quatuor ad pmu hominum ps. subiugit. dixerunt. Venite. Glo. Querentes sibi socios. Dispadamus eos de gente: vel de gentibus. glo. s. ne sint inter gentes. i. tollamus eos de mundo: ecce visus sum antichristi. Quatum ad 2m subdit: et non memoret nomen istius ultra: vt. f. nomen eoz in fama non habeatur. eoz. f. q. se dicit vere esse istius: vt glo. dicit. Huiusmodi pmi. f. scilicet expulsionem de mundo tyranni antiquus per violentiam procurare conati sunt. Cuiusmodi aplos ad Ro. 8. suo tpe illud ps. compleri dicit. Propter te mortificamur tota die estimati sumus: sicut oues occisionis. Sed nunc hoc idem pueri hoies astutus consilij attentat quatum ad religiosos spatium: quod verbo et exemplo fructificare possunt perfectione pfitetes: volentes quedam astruere per que eoz statim totaliter destruit et reddet minus onerosus et vitu pabilis subtrahedo eis spualia solatia: et copalia onera ipohetes. Primo enim eis posse studium et doctrinam auferre conant. vt sic aduersarijs veritatis resistere non possint: nec i scriptura consolacione spuis inuenire. et hoc est astutia philistinorum. j. Re. 13. Cauerat philistij ne forte faceret hebrei gladium aut lancea: quod glo. exponit de phibitione studij scriptura. h. primo Juliano apostata ichoauit: vt ecclesiastica testat: hystoria. Secundo a consortio studetuz eos posse excludedo: vt per sanctorum vita veniat i ptepti. Apoc. 13. Ne quis possit emere aut vedere nisi qui habet characterem: aut nomen bestie: eoz. f. malicie ostendedo. Tertio eoz predicacionem et professionem ad dietiaz gbus in pplo fructificat impedire nitunt. j. Thes. 1. 2. Prohibetes nos gentibus log vt saluo fiat. Quarto ad laborem manuum eos compellit: vt sic grauati et sui stant teduz habeat: et in pdictis impediunt sicut psalmi pharaonis dicitur.

Ergo. j. Ecce ppls filioz isrl' multo z fortior nob est. Teni- te sapienter oppiamus ei. z infra. Proposuit itaq; eis magi stros operum. glo. Schara significat sabeli q luti z lateris iponit grauis simu' uisus feruntur. f. lululati z terreni opis. Quanto vituperat eoz pfectiones z blasphemiat. f. paupertate med' icantiu. z. Ide. z. Alsti sequi eoz luxurias: p quos via vitatis blasphemabit. bona opa: fz glo. Sexto eis vi citu' z elynas vii viuebant strahut vt pnt. In tertia cano. 3o. Et qñ ista no sufficiat ei. gl. q hospitalitate distuadet. neq; ipe fratres suscipit. glo. idigetes. z eos q suscipiut phi bet. Bl. one ipedat cura humanitatis. Septio fama sancto ru pdicti mistri dyaboli nitunt corripere intm: vt no solum se apud pntes sanctos dei ifamet ybo: fz et las per vni- uersos orbē dirigat. Idere. 13. El pphs hrl' egressa est pol latio sup oēs terram. Blo. Idero. Hoc vtmur testimonio aduersus eos qui eplas plenas medacio z fraudulentia: z puurio i orbē dirigunt: z aures audietuz pollunt. Mo. n. sus- ficit eis inq; iate ppiam deuotare vel primos ledere: sed qd semel oderunt per totu orbem conant ifamare z vbiq; blasphemias seminare.

Medito:z igit malignatus nequitia cõpimere inten- detes hoc ordine pcedamus.

Primo. n. ostendam qd sit religio z i quo pfectio religiois consistat: qz eoz tota intentio p religionem ee vt.

Secdo ostendemus ea quibus religiosos opprimere nitunt: frivola z nulla esse.

Tertio monstrabimus qz ea q ad religiosu infamiam pferunt: nequiter proponunt.

Quid sit religio: z in quo consistat religionis pfectio. CAP.

Autem religionis nam cognoscere valeamus: hui' nois originē ingram. Nomē igit religio nis: vt Aug. in li. de vera reli. inuere vt: a reli gado sumptu ē. Illud aut ppiu ligari dicit: qd ita vni astringit: qz ei ad alia diuertendi liber tas tollat: fz religio iterata ligationē imponens ostendit ad illud aliq; ligari cui pmo pñctus fuerat: z ab eo distare icipit: z qz ois creatura pns in deo extitit qz in seipis: z a deo pcessit quodamō ab eo distare icipiēs fm eētiam p creationē. iō ronalis creatura ad spm deum vs religari cui pmo pñctus fuerat et ante qz esset: vt sic ad locu vñ exeunt flumina reuertant. Eccles. j. z iō Aug. dicit in lib. de va reli. Religet nos religio vni oipotēti deo. z h' in Blo. Ro. xj. sup illud er ipso z per seipm zē. Anima aut ligatur qua hō deo ligat est p fide: vt dicit Heb. xj. Accedēte ad deu: z cre- dere: qz est huius fidei ptestatio latria est: q cultu deo exhi bet qñ recognoscēs deū esse pñm. Cui religio pmo z pnci- paliter latria: signat q deo cultum exhibz in vere fidei pre- statione: z h' e qd Aug. dicit. ro. de ci. dei: qz religio nō quē libz: sed dei cultū significare vt: z hoc mō Cullu' religionē diffinit in veteri rhetorica dicitō. Religio est q supiori cui dā nāe qz dīnā vocat: curā cerimoniamq; affert. Et sic pmo z pncipal' ad verā religionē pntere noscunt qd uisq; ad fi- dē integrā pntet: z ad debita latrie fmitutes. Sed scdo ad religionē pntere noscunt illa oia: in qb' possumus seruū- tū deo exhibere: qz vt Aug. dicit i encl. dō colit nō solum fide: fz spe z charitate i vt sic oia charitatis opa religionis ee dicant. Unde Ja. j. Religio munda z immaculata apud deū z ptem hęc ē: visitare pupillos: z viduas i tribulatiōe eoz zē. Et hīs fz pz q duplex est religionis acceptio: vna fm sui nois pna institutionē: fz q aliq; deo se ligat per si- dem ad debitu cultū: z sic qlibz xpiane religionis sit parti- cep: i baptisimo abrenūciās sathane z oib' pompis eius. Scda put aliq; ad aliq; charitatis opa se obligat quibus speciat' deo seruū abrenūciās secularib': z h' mō religiois noie ad pns vtmur. Charitas āt deo debitus obsequium reddit fm act' vite actiue z pteplatiue. In actibus qdem actiue vite diuersimode fm diuersa officia charitatis: que primis ipendunt. z iō sunt aliq; religiones institute ad va- canduz deo p pteplationē. sic religio monastica z heremiti- ca: aliq; aut ad pntēdiū deo in mēbris suis p actionē. sicut illoz qui ad hoc deo se dedicāt: vt istimos suscipiat: capri uos redimant z alia misericordie opa exequant. Nec est

aliquid op' misericordie ad cui' executionē religio institui nō possit: z si nō sit hacten' instituta. Sic autē in baptisimo quo hō p fidei religionē deo ligatur: p'cto morit: ita p votū reli giois nō solum p'cto: fz seculo morit: vt soli deo viuat in illo ope in quo se deo ministratur: deuouit fidei: qz sic p p'ctū vita tollit: ita p occupationes seculi xpi ministeriū ipedit- tur. 2. ad Tpi. 2. Memo militās deo implicat se negotijs secularib'. z iō p religionis votū abrenūciās illis qb' hu man' auis maxie occupari pntent: z a dūis obsequijs im- pediri. Cduoz p' mō pncipale ē pñctū. j. ad coi. 7. Culo aut vos sine sollicitudine ee: q sine vxore est sollicit' ē q dicit sunt quō placeat deo. Qui autē cuz vxore ē sollicit' ē q sunt mūdū: quō placeat vxori z distus est. C2m ē possessio ditia- rū terrenaz. Mat. 13. Sollicitudo hui' seculi z fallacia di- uitiaruz suffocat vbum: z sine fructu efficit. Cñ dicit Blo. Lu. 8. sup illud. Qd ātin spinis cecidit zē. Dicit z si dele- ctare videant suis tñ possessionib' sunt spine: cū a culcitra cu- raz mētes eoz pfodiuit qz aude funerāt z sollicitē suant. C3m ē pna volūtas: qz qui suę volūtatē ē arbiter sollici- tudine hō de sue vite gubernatiōe. z iō nobis pñctū: vt nri stat' de positionem diuine puidentiē cōmittamus. j. pe. 5. Dm sollicitudinē vestra pncietes in euz: qm ipsi cura est de vobis: puer. 3. Habe fiducia in dño ex toto corde tuo: z ne inuitaris prudētie tue: z ide est q pfecta religio triplici voto psecrat. f. voto castitatis: per qd abrenūciat pūgio: voto paupertatis: p qd abrenūciat diuitijs: voto obediētie p qd abrenūciat ppiue volūtati. Per hęc autē tria vota hō deo sacrificiū offert de oib' bonis: p votū qd castitatis in sacrificiū deo offerēs corp' ppiū: de q ro. 12. dicit apls. Ex- hibeat corp' vestra hostiam viuētē: p votū aut paup- tatis oblationē deo faciet: fz holocaustū qd erat i lege accepti- simū. Cñ Grego. in. 8. omel. 2. ptis sup Eze. Ez 95 sum aliq; deo vouet: z aliq; nō vouet sacrificiū est. Ez 96 oē qd hō: omne qd viuūt: oē qd sapit oipotēti deo vouerit: ho- locaustū est. z sic religio religiois imitat. Sūt autē qdaz mo- di viuēdi in qb' aliq; hōz ptermittunt: fz in eis pfecta reli- giois rō nō inenit. Alia aut oia q in religioib' reperiunt sūt admacula qdā ad cauēdi ea qb' p votū religiois abrenū- ciat: vel ad obseruādū id i quo hō p religiois votū deo se fmitur pmissit. C Ex pdictis igit patere pot fm qd vna reli- gio possit pfectio altera iudicari. Alia. n. rei pfectio in fine pfectioē pñctit. Cñ dicit pncipal' ex duob' religiois pfectio iudicari. Prmo ex hoc ad qd religio ordinatur vt dicat illa religio ee eminentior: q digniori actui dedicatur: vt sic fm pparationē actiue z pteplatiue vite i utilitate z di- gnitate accipiāt. pparatio religiois q actiue: z q pteplatiue vite deputant. Scdo ex pparatione religiois ad executionē illi' ad qd est instituta. Mo. n. sufficiet religiois aliq; ad ali- qd institui: nisi sit tal' ordinata obseruationib' z modis vi- uēdi qz ad sūi finē sine impedimēto ptingat. sicut si due reli- giones sunt institute ad pteplādū: illa p qua hoi liberior con- templatio reddit' oīz pfectio iudicari. Sz qz vt dicit Aug. Nemo pot nouā vitā icipare: nisi veteris eum vite peni- teat: quilibz religio p qua hō nouā vitā icipat: qdā pñctē stat' est vt hō a veteri vita purget. Et h' 3' mō pnt apparere religiones vt illa dicat pfectio: que maiores auferitatis hō- licū in ieiunio: vel paupertate: vel alijs hōz qz opa satisfacto- ria debēt ee penalia: fz pme pparationes sunt magis religioi eēntiales. z iō fm eas est magis pfectio religionis iudicā- da: z pncipue cū pfectio vite magis pñctat in interiori iusti- cia qz i exteriori abstinentia. Sic ergo pz qd sit religio: z in quo pfectio religionis consistat.

Secunda pars pncipalis totius operis.

Se igit vis' pcedēdi est ad ea excludēda qd bus aduersarij religionis: religionem oppri- mere conant hoc modo procedentes.

Primo enim inquirēmus vtrum alicui re- ligio docere liceat.

Secundo vtrum religiosus possit esse de collegio secu- larium magistrorum licite. Tertio vtrum religioso liceat predicare z confessiones audire si curam nō habeat animarum. Quarto vtz religiosus teneat ppijs manib' laborare. Quinto vtz liceat religioso oia sua relinquere ita qz ni- hil sibi possidēdū remaneat: nec in ppio nec in cōt. 6o vtz possit viuere de elemosinis: z de medicat' pncipue. Alio religioso liceat docere. CAP. II. Doctrina aut religiosoz: ne. f. docere possint multip' excludere nitunt. Prmo autē dñi dicēnt Mat. 13. Vos autem nolite vocari ra- bir: qd pñctū qdā dicit a pfectis ee obseruan- dū. Cū oīs religiosi pfectōes pñctant a magisterio abstinerē debent. Scdo autē Idero. in epla ad Ripariū: z Desideriū z vigilantiū: z h' r. 16. q. j. Adona- chus nō doctoris hō: fz plāget' offm. z 7. q. j. c. Inequaq; dicit monachoz vita subiectiois hōz vbi dicit disciplinā: nō do- cēdi: vel pñctēdi: vel pascēdi alios: z ita cū canonici regu- lares: z alij religiosi monachoz iure cōsēant: vt dicit de postulādo. ex pte. z de statu monachoz. qd dei timorē linqūt q nulli religioso docere liceat. C Ad idē addit qz docere est i religiois votū: p votū n. religiois: mūdū abre- nūciat. Omne autē qd est i mūdū ē cōcupiscētia carnis cō- cupiscētia oculoꝝ z supbia vite: p q tria intelligūt ditias: delicias z honores: magisteriū aut honore esse dicunt: qd pñctant p glo. q dicit Mat. 4. sup illud. statuit illi supra pinaculū. In palestina plana dñp erat tecta: z ibi erat se- des' doctoroz. vñ populo loqrent: vbi multos decepit dya- bolus vana glia: honore magisterij iflatus. vnde pcludunt q docere est i religiois votū. C Itē religiosi tenent ad p- fectam huilitatē. sic ad pfectā paupertatē. fz ita tenent ad p- fectam paupertatē q nō lz eos aliq; ppiū possidere. fz de- bet itā huilitate: suare: q nullo honore potiant. magiste- riū autē est honore: vt pbat' est. q magisteriū ē illis illicitū. C Itē dicit Dio. s. c. c. Idierar. distinguit vtrāq; hierarchiā in tria. f. i. sacras actōes z i cōicātes eas: z i eos q eas tñ reci- piūt. Actōes autē sacras dicit i tria in eodē. c. f. in purgātes qd est dyaconoz: in illuminātes qd est sacerdotū: pñctē- tes qd est epoz. Recipientes ēt dīnas actōes dicit in tria. i. 5o cap. f. in unūdos q purgant p dyaconos: i sacri ppiū q illuminat p sacerdotes: in mōachos q sunt altioris gradus q pñctant p epos. fz pz q mōachoz nō ē sacra alijs cōicā- res: fz ab alijs recipit. Sz qemq; docet sacra alijs cōicat. fz monachus nō dz docere. C Itē magister eū remotum a vita mōastica scolasticū officii: qz ecclia: fz vt dicit. r. 16. q. j. nemo pot z ecclia: ficis officijs deseruire: z in monastica regula ordiāte pñctere. fz multo min' pot monachus scho- lasticis officijs vacare docēdo: vt audiēdo. C Ad dñt etiāz q est q doctrinā apostolicā. 2. cor. 10. Nos autē nō in imē- sus gloriādimur: fz fm mēsurā regule qua mēsurā est nobis de' Blo. Tāta pte vtmur qzā. pcella ē ab auctoz: nec mēsurā: vel modū egedimur. Cñ dicit q qcuq; religio- sus vltra illū modū egedit: q sibi ab auctoze sine regule est statutus: seipsum supertēdit p aplicā doctrināz veniēs. Cñ nulla religio in sui pñ' habuit magis. fz nulli religio- so licz ad magisterium pmoueri. C Alterius autē z si nō ex- toto doctrinā religiosoz ipedire pnt: eam saltē attenuare nitunt dicētes: q in vno religiosoz collegio doctoroz plu- res esse nō debēt indūcētēs illud qd dicit Jacobi. 13. Nolite ples magri fieri fratres mei. Blo. Nō ē in ecclia ne veli- tis ee magri. Sz vñ religiosoz collegiū est vna ecclia. ergo in vno religiosoz collegio nō debēt ee ples magistri. C Itē Idero. ad Ruffi. z h' r. 7. q. j. In apibus pnceps est vñ: grues ordie iflato vñā sequunt: z infra. Cñus gu- bernator in nau: in domo vñ dñs. fz in vno collegio re- ligiosoz collegia: si vñū collegiū h' et ples qz vñū docto- re: sequeret tanta multiplicatiōe religiosoz doctoꝝ q se- culares magri excluderent pp auditoꝝ paucitates: pnci- pue cū oporteat in vno studio ee detēminatū numerū ma- gistroꝝ ne ex doctoꝝ multitudie doctrinā sacra veniat in- pteptum. C Itē aut erroꝝ assertozes pōz errantium semi-

tas imitant. Est. n. erratiū pñctūdo: vt qz in medio vita- tis nō pnt pñctere: vñū erroꝝ declinatēs in dñū d' ababan- tur. Sic cuias dñone eēntie quā Alri' itroduit in cōsi- fionē psonaz Sabellius declināuit sic dicit Augo. Sic et Euthices declinās dñone psonaz in xpo: quā ille tōnus asserbat: pñctōne nārū in xpo posuit. sic dicit Boe. Idem ē pz de pelagio z manicheo: z de multis alijs hereticis: pp qd dicit. Lhy. 3. Idies corrupti mente reprobi circa fi- dē. Blo. z nunq; i fide: qz i circuitu impj ambulāt i medio nō sistētēs. Sūt q quōdā quorundāz religiosoz psumptio- soꝝ erroꝝ ex h' ipo q monachi erāt de sua vita psum- tes autē ppiā sibi docēdi officii vsurpabāt: z i h' par ec- clesiastica turbabāt: vt h' r. 16. q. j. Quidam monachi nihil hñtes sibi iniunctū a ppio epo veniūt ad ciuitatē pñctantē nopolitānā: z i ea pñctatiōes trāgunt ecclia: sic infē- rit qd ē pleni' in ecclia: sic narrat hystoria: quoz psum- ptōes sci pntes conati sunt reprimere rōnibus z decretis. Eoz āt dictis qdaz pueri nri tps abutunt: ea idocit atq; istabiles depauantes: sic z ceteras scripturas ad suā ipoz- pditiōnē: vt dicit. 2. pe. vli. in dñi qz in dñi erroꝝz labantur asserentes q nō licz religioso doctoꝝ officii exercere vel suscipere: q nō dz ei iniūgi. Qd qd falsū ē pmo oīda- mus: postmodū ad eoz pbatōes nitētes. Blo. g. iducat' Idero. auctas ad Ruffi. que h' r. 16. q. j. Sic vno in mona- stero vt clericus ee merearis. multo tpe discer' q psumo- dū doceas. C Itē ad eū dē in ca. sequit. Si cleric' te tnt lat desiderium discas qd possis docere. Et qb' accipi pot q monachi possint suscipere docēdi offm. Hoc idē ostēdit exēpls scōꝝ q in religioē viuētes docuerūt: sic pz d Bre- go. nazanzēno q cū monach' ee pñctanopolim est addu- ctus: vt sacra scripturam tibi doceret: vt ecclia: sic narrat hystoria. Hoc ē pz de Dama. q cū monach' ee scholarē: docuit nō solum in sacra scriptura: fz et i liberalib' artib': vt pz in li. de miraculis btē virginis. Idero. et i plogo bible- is monach' ee: doctrināz sacre scripture pñctat paulino monachoz. qz eū docebit. Quē ē ad studiū sacre scriptu- re hortat. De Aug. et legit q postq; monasterium instituit in quo cepit viuere fm regulā sub scis aplis institutaz scri- bebat libros z docebat idocetos: hoc ē pz de alijs ecclie- sticis doctoribus. f. Grego. Basilio: Cris. z alijs multis q reli- giosi fuerūt: z pncipū ecclie doctores. Hoc ē rōnib' ostē- dere facile est. Doctrina. n. sacre scripture opib' cōprobaf: actu. j. cepit hūis facere z docere. Blo. cepit facere z docere bonū doctore instruit: qz docet facit. Doctrina autē euāgelica nō solum pcepta: fz z silia pntet. Conuenien- tissime g doctrinā euāgelicā docet q nō solum pcepta: fz et silia suat: cuiusmodi sunt religiosi. C Itē qui mouit ali- cui vite: ab illis opib' dēdit: q illi vite agruit: z viue- re incipit aliq; vita: illa opa tñc sibi sūt marie pueniētiaz: q illi vite apertunt. Cñ Dio. z. eccp. Idierar. ostēdit q an ba- ptisimū: p que hō dīnāz vitā accipit: nō pte exercere dīnas opōnes: qz sic ipe dicit: opz fmuz existerē: z deide opari. Sz religiosus p uotū religiois seculo morit deo viuens. fz p hoc q religiosus est: iter dicunt sibi opōnes seclares. sic mercatiōes: z alia negotia secularia. Nō aut actioes dīne q. f. hoīem in deo viuētē reqrūt. Talis autē est dīna pffessio- qz sit p doctrinā. p. Nōn mortuū laudabit te dñe: fz nos q viuimus zē. Et ita religiosi p votū religiois a doctrine of- ficio non excludunt. Idere illi maxime sunt idonei ad docēdū q maxime dīna p pteplatiōēz cape pnt. vñ Greg. in. 6. mor. Qui eti cōteplātes sorbeant: qd occupati erga pñctos loqntes refundat: fz ad vacādū pteplatiōē pnci- pue religiosi sunt deputati. fz p h' q sunt religiosi reddunt magis ad docēdū idonei qz ipediant. C Itē r dicit: luz est dicere qz ex h' aliq; doctrinā repellat: qd magis getus ad vacādū studio z doctrine reddat: sic ridiculuz est qz a currēdo ipediret q ipediētia cursum relinquit. Sed reli- giosū p triplex votū relinquit illa qz aius maxie ingeta- tur. vt ex pdictis pz. fz eis maxie docere z studere pnt. ecclia. 38. Sapientia. glo. dīnā. scribe in tabul' cordis. f. dī- sce in tpe vacuitatis: z q minorat actu: pncipet sapientiaz. C Itē paupib' ppi maxime pntet notitā scripturaz: h' r: vt pz p Idero. in plog. hebraicaz qōmū sup h' se. C Itē nois

humiles & paupes nec hinc diuitias nec oblatas dignamur accipere: ita & illi nouerit non posse notitia scripturarum...

hoies esse sicut meipm. Sz obseruatio huius quod dicunt consilium. f. abstinere a docedo ad aplos no ptinebat cum ipsi ad docedu in vniuersum orbem mitterent...

no sequitur si subdiaconus no heat officiu legedi euagelijz qd ad hoc officiu assumi no possit: hoc est qd B'tanus dicit...

ti opponit: no at potiri honorib' opponit humilitati: sz in honoribus se iordinate extollere. Cui vt Ber. dicit in lib. de consideratione...

dnriq; p'aria docēt: & multi docētēs vnus magister sunt: & sic contrarietas nō pluralitas doctorum p'hibet. C'iel magis fm h'ram p'hibet vt nō gubet idifferēt ad magis f'entū a'fūmatur: sed d'creti & in scripturis edocti: vt dicit glo. & hoc paucozū est. Et alia glo. dicit q' nō eruditos in v'bo f'idei ab officio v'bi remouet: vt nō ipediat veros p'di catōres. C'iel loq'ur de magisterio qd cōpetit p'lati eccle- siar. Nō p'hibetur. n. ne vnus pluribus ecclesijs aut p'les vni ecclesie p'fint. vñ glo. In pluribus ecclesijs aut p'les in vna ecclesia ne velitis eē magistri. i. p'lati: qui soli sunt ec- clesiar magi stri. Nō. n. qui de aliq' collegio docet ecclesie magister est: quāuis collegiū de quo est ecclesia. dicitur. C'ad 2^m dicitur: q' plures magistri qui sunt de vno colle- gio nō p'funt illi collegio sicut rector in nauī vel p'nceps in ap'ib' sicut vnusq; p'rest in sua schola. C'ū paucozū p'dictaz nō p'nt p'ari qd itē dicit: s; solū q' in vna schola nō p'nt esse plures magistri. C'ad 3^m dicit: q' p' h' q' in vno religiozū collegio multiplican' plures magistri nō exclu- dunt seculares a doctrina: q'uis sint multa religiozū col- legia: q' nō semp de quolibet religiozū collegio inueniū- tur plures ad docendum idonei: sicut nec aliq' a docēdo ipedit p'pter hoc q' de q'libz diocefi p'nt esse tot magistri quot ad hoc inueniunt digni rōne eadē. Et si etiā multi in- uirent idonei de vtriq; eēt magis idonei p'eligendi sine religiozū sine secularibus sine p'onarū acceptōe. C' Nec tñ ex multitudīne doctorū sacra scriptura venit in cōtemp'ū. dūmō sint sufficētes: sed magis ex insufficiētia etiaz si sunt pauci. vñ nō est p'ueniēs determinatū numerū magistrozū esse ne hac occasiōe idonei a magisterio repellantur.

C' An religiozū licite possit esse de collegio seculariū ma- gistrozū.

CAP. III.

Huc aut sua malitia eos instigante conatur ostendere q' religiozū secularib' in his que ad studiu p'nter cōicare nō debet vt si nō ex toto doctrine amittat officiu: tñ in executiōe offi- cij aliquo mō ipediānt. C' Ad hoc aut ostendēdū inducunt p'mo illud qd habet. 16. q. 7. c. in noua actione: vbi dicit. In vno eodēq; officio nō d' esse dispar p'fessio. Qd ē in lege diuina p'hibet dicente Moyses. Nō arabis simul in boue & asino. i. hoies diuerse p'fessōis in vno officio simul non sociabīs. Et ista. Nō coherere & cōiungi nō p'nt q' & stu- dia & vota sunt diuerfa. C'ū ergo religiozū & secularibus sit p'fessio dispar in vno docēdi officio sociari nō p'nt. C' Itē cum q'libz morē gerere debeat illis q' cōiuiuit fm Augu- stinū cōueniens videt vt vnus & idē sit de religiozū & seculari collegio simul & semel. Nō. n. p'nt sit vtrōzūq; actus imi- tari. Sic q' religiozū qui est de collegio sine religiozū nō p'nt esse de collegio seculariū doctorū. C' Itē fm iuris ordi- nationē statutū est vt vnus & idē nō sit in diuerfis colle- gijs secularibus nisi forte per dispensatiōem. multo igit' mi- nus religiozū qui est de collegio sine religiozū poterit esse de collegio seculariū magistrozū. C' Itē q'ntū sunt de aliq' collegio obseruare tenentur ea que ad illud collegiū spe- ctant. Religiozū aut obseruare nō p'nt ea que cōpetunt col- legio doctorū & scholarū seculariū. Nō. n. p'nt se obligare ad que alij se obligant: nec iurare que alij iurāt vel alia h'c suare que alij suant cum nō sint sui iuris: s; sub p'tate alte- rius cōstituti: ita vt q' non possint eē de collegio eozum. C' Adhuc autē amplius in sua p'cedunt malitia: vt quos a sua societate vident se nō posse efficaciter diuidere sal- tē ifamādo se iungant. Dicit. n. per religiozū offendicula & scandala excitari. & iō se debere eoz vitare cōfortiū fm p'ceptū apli ad Ro. vlt. Rogo aut vos fratres vt obseruetis eos qui dissensōes & offendicula p'eter doctrinā quā vos didicistis faciunt: & declinate ab illis. Dicitur et q' re- ligiozū ociose viuūt. vñ vitari debet fm p'ceptū apostoli. 2. ad Thes. 3. Denūciamus aut vobis fratres in noie dñi no- stri iesu xpi. Glo. Nō reserui p'cipimus vt subtrahamus vos ab omni fratre ambulāte iordinate. Glo. i. nō cōicetis eis qui ambulānt iordinate: & nō fm traditiōez quā acceperunt a nobis: & subiungit de labore manūz dicit. Ipsi. n. scūt que admodū oporteat imitari nos tē. Et ista exp'ssius. Si quis nō obedierit v'bo nro per eplam. i. de opando mani-

bus: hunc notate: & ne cōm'iscamini cum illo vt p'fundat. C' Imponit ē religiozū q' ipsi sunt actores piculorum in nouissimis diebus futuroz. vñ sunt vitadi fm p'ceptū apo- stoli. 2. Th. 3. Nōc aut scitote q' i nouissimis diebus instā- bunt tēporā piculosa: & erunt homines seipos amātes cu- pidi elati. Et ista. Nōntes gdez spēm pietatis. i. religiozū fm glo. virtutē aut eius abnegantes. Et hos deuota: sed sicut in eodez caplo dicit: mali homines & seductores p'ficient in peius errantes: & in errozē mittētes. C'ū nō cōtēti religiozū rum ifamā & apostoli eaz auctoritatē euacuare conantur dicētes q' nec ē apostolica auctē cogi p'nt: vt ad suam so- cietatē religiozū admittant: q' fm iuris ciuilib' ordinem: nullus ad societate cōpellit dicitur: cum societas voluntate fir- metur. C'ū nec ipsi compelli p'nt aliqua auctoritate vt reli- giosos in suaz societate admittant. C' Itē aplica auctoritas nō se extēdit nisi ad ea que ad cathedram p'nt. C'ū apls dicebat. 2. Corin. 10. Nōs autē nō in imēsum gloriabimur: s; fm mēsurā regule qua mēsus est nobis deus. Ad cathedra aut vt dicunt nō p'nter studiu societatis: s; collatio b'nficiorū administratiōe sacramētoz & alia h'c. vnde aucto- ritate aplica cogi nō possunt vt religiozū ad suaz societate admittant. C' Itē p'ntes ministri ecclesie collata est nō in destructiōem s; in edificatiōem: vt dicit. 2. Cor. vlti. C'ū cū in destructiōe ordinē societas religiozū & seculariū: vt ex p'missis ostēdere conant: cōpelli nō possunt apostoli ca auctē vt religiozū ad suaz societate admittant. C' Nec aut eoz snia iuenit esse dānosa falsa & frivola. Dā- nosa qdem est: q' derogat ecclesiastice vnitati: que cōstitit fm aplm ad Ro. 12. in h' q' multi vnū corp' sumus in xpo. singuli aut alter alterius mēbra. Glo. sumus alter alterius mēbra: dūm sumus alijs seruientes alijs indigentes. Ideo dicit singuli fm glo. q' nullus excludit maior vel mi- nor. vñ p' q' ecclesiastice vnitati derogat quicūq; impedit q' vnusq; alterius mēbrū nō sit ē seruēdū fm officiu sibi cōpetēs. C' Luz q' religiozū cōpetat docēdi officiu de quo post pauca apls mētionem facit dicit: siue qui docet in doctrina. Glo. qui h'z grām docēdi sit mēbrū alterius exhibitiōe doctrine: manifestū est q' ecclesiastice vnitati derogat q'ntūq; religiozū ipedit ne queq; docere possint: vel a quocūq; adiscere. C' Derogant etiam p'dicta charita- ti: q' fm p'lm in. 8. r. 10. est. in cōicatiōe amicitia fundat & saluat. Cui cōgruit snia salomonis p'uerb. 18. Cui amica bilis ad societates magis amicus erit q' frater. C' Ide qui p'hibet seculares in studio religiozū cōicare vel e' impedit charitatem: & ex hoc ē dissensōis & rixe disseminat in- centiuū. C' Derogant etiam hec snia p'fectū studentū. In omnibus. n. negocijs que a plurib' exerceri p'nt plurū so- cietas multum p'dest. C'ū p'uerb. 18. Frater qui adiunat a fratre q' ciuitas firma. Et ecclesiastes. 4. Melius est duo- os esse simul q' vnū. h'nt. n. emolumētum societatis sue. Sed p'cipue in acq'isitiōe sciētie plerūq; societas multozū studiu p'dest: q' iterdūm alter ignorat q' alius inuenit aut qd ei reuelat. vñ & p'lm primo lib. celi & mundi dicit q' antiq' p'bi in p'uentiōibus diuersis veritate de celestib' iue- stigauerunt. Quicūq; q' aliq' d' genus hoium a societate stu- dentiū segregat manifeste cōe studiu ipedit. Et hoc p'cipue v'z est de religiozū qui quāto sunt a curis seculari- bus absoluti: tāto ad studiu inueniunt magis idonei fm illud eccl. 38. Qui minorat actu sapiam p'cipiet. C' Derog- at aut p'dicta snia & fidei cōitati: que q' vna d' esse catho- lica notat. Facile. n. p'ringit vt qui secū in doctrina nō cōi- cant simul cōueniendo diuerfa & iterdū p'ria doceāt. vnde apls de semetipso dicit ad Gal. 2. Deinde post annos. 14. iterū ascendi Hierosolimā cum barnaba assumpto & tito. ascendi aut fm reuelatiōē: & cōtūli cū illis euāgeliz qd p'dico in gentibus. Seorsum aut euz his qui videbant ali- quid eē ne forte in vacuū currerēt aut cucurrissem. vñ & in decretis di. 15. c. Canonēs. dicit q' a tēporibus cōstantinū p'ci- lia iecerunt. In p'cedentibus nāq; annis p'secutiōe feruē- te docēdaz plebium minime dabat facultas. Inde xpiani- tas in diuerfas p'ereses scissa est: quia nō erat ep'is licentia p'ueniēdi in vnu. I' s; q' in periculus fidei diuisionē indu- cit qui doctores fidei in vna societate p'gregari nō p'mu-

tit. Et sic p'z multip' predictam sniam esse dānosā. Est et eadē snia falsa qd multipliciter p'z: q' est contraria doctri- ne aplice que falsa esse nō p't. Dicit eni. j. pe. 4. Cuiusq; sicut accepit grām in alterutrum illam administrantes sicut boni dispensatores multi formis gr'e dei. Glo. Etiam dicit idest qd' d'nti sp'i. sancti ad subseruēdū alijs tā in secu- laribus q' in sp'ualibus. Et exp'ificat de dono scientie di- cens. Si q's loq'ur quasi s'mones dei. Glo. Si q's h'z scien- tiam loquēdi nō sibi: s; deo imputet. Tunc aut ne p'ter vo- luntatē dei vel auctem sanctaz scripturaz vel p'ter vilitate- tem fratrem doceat: nec etiā qd docēdum est taceat. Qui igit' dicit q' religiozū & seculares in alterutrum dono scientie nō cōicent manifeste auctē aplice contradicit. C' Item ex ore sapiētis dicit ecclesiastic. 33. Respicite q' nō mihi soli la- borauit: sed omnibus exgrentibus disciplinā. Qd ad eccle- siasticum doctore p'nter: vt glo. ibidē dicit. qui nō solum sibi: sed alijs scribendo & docēdo p'ficit. Qui oēs dicit nul- lum excipit. s; tam religiozū q' seculares doctores omnib' cōiter & secularibus & religiozū p'ficere debent dicendo. C' Item diuersa officia sunt in ecclesia sicut diuersa mem- bra in corpore: vt p'z in p'ma ad Corin. 12. in textu & in glo. Sicut aut oculi sunt in corpore: ita doctores sunt in eccle- sia. Matt. 5. r. 18. per hoc q' d' si oculus tuus scandalizat te: doctores & p'liarij intelligunt: vt per glo. p'z. In corpo- re autē humano est: ita q' oculus oibus mēbris p'uidet in differētē & s'nt qd' aliud mēbrum alteri subseruēt in suo officio. j. Cor. 12. Nō p'nt autem dicere oculus manus opa tua nō idigeo: aut iterū caput pedibus nō estis mihi necessarij. s; & quicūq; sumuntur ad officiu doctrine debēt oibus cuiuscūq; cōditōis fuerint docendo p'ficere & reli- giosos & seculares religiozū. C' Item q'buscūq; cōpetit aliq' act' cōpetit admitti ad societate illoz qui or- dinant ad actum illum: cū societas nihil aliud esse videat q' adunatio hoium ad vnu aliquid cōiter agendū. C' Unde & oēs q'bus pugnare h'z p'nt cōicare in eodem exercitu qui est societas ordinata ad pugnādū. Nō. n. videmus q' mi- lites religiozū repellāt milites seculares a suo exercitu: nec e'z: s; societas studij est ordinata ad actū docēdi & discen- di. C' Cum q' nō solū secularibus: s; et religiozū liceat doce- re & discere: vt ex p'cedictis p'z: non est dubium q' religiozū & seculares in vna societate studij esse possunt. C' Est etiaz p'dicta snia frivola: q' rōnes quibus intit nullus momen- ti sunt: & ostendit ignorantia eoz qui eas inducunt vel verā- v'ficant. Est. n. societas: vt dicit est adunatio hoium ad aliqd vnu p'ficiendum. & iō fm diuersa ad que p'ficienda societas ordinatur op'z societates distinguit & de eis iudica- ri euz iudiciū vniu'scūq; rei p'cipue sumatur ex fine. Et idē est q' p'lm in. 8. et'p. diuersas cōicatiōes distinguit que nihil aliud sunt q' societas quedaz fm diuersa officia in q'bus hoies sibi iulices cōicant & fm has cōicatiōes amicitias distinguit: sicut eoz qui simul nutriunt vel qui simul negotiant aut aliqd aliud negociū exercēt. Exinde etiam venit distinctio societatis que distinguit in publicā & p'ua- tam. Publica aut societas dicit fm quaz hoies sibi iulice cō- municāt in vna republica p'stitūda sicut oēs hoies vnus ciuitatis vel vnus regni in vna republica sociātur. P'ua- ta aut societas est que ad aliqd negociū p'uatū exercēdūz p'ungit sicut q' duo vel tres societates in eunt vt simul ne- gociant. C' Itaq; aut dictaz societates distinguit in perpetuum & tēporale. Illud emz ad qd aliqua multitudo vel et duo vel tres obligant q'ntūq; est p'petuū. sicut illi qui efficiū- tur alicuius ciuitatis ciues p'petuā societate in eant: q' mā- sio ciuitatis eligit ad totū tēpus vite hois & hec est socie- tas pollitica. Similiter etiam societas p'ua- ta que est inter- vix & vroz & dñm & feruū: perpetuo manet p'pter p'petua- tate vnicuique quo colligantur: & hec societas vocatur icono- mica. C'ū vō negocium ad qd multitudo congregat t'pall' exercendū eligit nō est societas p'petua: sed t'pallis sicut q' multi negociatores ad nundinās p'ueniūt nō vt ibidē per- petuo morentur: s; donec negocia expleāt: & hec est socie- tas publica & t'pallis. Simil' q' duo socij qui idē hospitij p'ducūt nō in eunt p'petuā societate s; t'pales. Et hec est so- cietas p'ua- ta & t'pallis. De his q' societates diuersimode

iudicandum est: vñ qui indistincte noie societatis vñ vel collegij ignorantia suā ostendit. Scdm hec q' p'z de facili re- sponsio ad rōnes eozū. C' Ad illud. n. qd p'mo obijci q' in vno eodē officio nō d' esse dispar p'fessio. Et infra. Ho- mines diuerse professionis simul nō sociabīs: id est q' iel- ligendū est quātū ad illud in quo diuersifican': sicut q' lai- ci & clerici sciēt in his que p'nter tñ ad officiu clerici. vñ ante p'dicta verba p'mittit. Indecor est laicū vicarium ep'i esse & viros ecclesiasticos iudicare. Simil' etiaz religio- zū nō p'nt sociari seculari in illo in quo seculares a religio- so diuersificat: vt in negocijs seculi exercēdis q' sunt religio- so p'hibita. 2. Th. 2. Nemo militans deo implicat se nego- cijs secularib'. Officiū aut docēdi & discēdi est cōe re- ligiozū & seculari: vt ex p'cedictis p'z. vñ nihil p'hibet reli- giosos secularibus in vno officio docēdi & discēdi sociari: sicut diuerse et cōditōis hoies vnū corpus eccle- p'stitūit fm q' in vnitae fidei p'ueniūt. Gal. 3. Nō est iudeus neq; grecus nō est h' & neq; liber nō est masculus neq; femina. Dea. n. vos vnum estis in xpo iesu. C' Ad id qd d' cō obij- ciūt ddm q' sicut qdā sunt cōia religiozū & secularib': qdā aut sunt in qb' differūt: ita est quoddā collegiū qd est tñ seculariū fm qd qdē adunant hoies ad ea p'feciēda que ad seculares tñ spectāt. Aliqd aut collegiū est religiozū tñ in quo. i. aliqd agit ad religiozū vitā ducēda. Aliqd autē est qd est religiozū & secularibus cōe: q' in illo adunantur hoies ad hoc in quo religiozū secularibus nō distinguntur sicut religiozū & seculares cōiter sunt de collegio vnus ecclie xpi in q'ntū in vna fide p'ueniunt que vnitates ecclie p'ficit. Simil' q' docere & discere cōiter religiozū & secula- ribus cōpetit: collegium studij nō d' ceteri. q. collegiū re- ligiozū vel q' collegiū secularium: s; quasi collegiū in se cōprehendens vtrōzū. C' Ad id qd 3° obijciūt. s. q' nullus p'nt eē de duobus collegijs. dicitur q' illa rō t'p'p' deficit. C' P'mo q' pars nō p'nt in numerū p'ra totū. collegiū aut p'uatū pars est publici collegij: sicut domus est pars ciuitatis. C'ū per hoc q' aliquis est de collegio alicuius fa- milie ex h' ipso est de collegio ciuitatis que ex diuersis fa- milijs p'stituit: nec tñ est ex duob' collegijs. C'ū q' collegiū studij sit publicū collegiū per hoc q' aliq' est de collegio p'ua- to aliquoz studiu sicut qui p'ueniunt ad p'ueniēdū in vna domo religiozū vel seculari hoc ipso est de collegio cōi studij nec p'pter hoc est de duobus collegijs. C' Se- cundo p'dicta rō deficit ex hoc q' nihil p'hibet aliquē esse de vno collegio perpetuo publico vel p'ua- to s'nt & semel esse de aliquo collegio publico vel p'ua- to t'p'ali sicut ille qui est de collegio alicui' ciuitatis q'ntūq; est ad t'ps de colle- gio cōmilitantū in vno exercitu: & qui est de collegio alicuius familie p'nt ad t'ps aliquib' sociari in aliquo hospiti- o. Collegiū aut studij nō est collegiū p'petuū sed tēporale. Nō. n. ad hoc hoies ad studiu conueniunt vt perpetuo ibi morētur: s; vadūt & veniunt pro suo libito. C' Unde nihil p'hibet euz qui est de religiozū collegio p'petuo simul esse de collegio scholastico. C' Tertio p'dicta rō fallit: q' illud qd est sp'ale ad oia extendit. Hoc aut q' vnus nō possit eē de duobus collegijs intelligit de collegijs ecclesiasticis: q' vnus nō p'nt esse canonicus in duabus ecclesijs absq; dis- pensatione vel causa legitima. C'ū dicit. 21. q. 1. Clericus ab instanti tpe nō numeret in duabus ecclesijs. In alijs autē collegijs locum nō habet. vnde vnus & idē hō p'nt esse ci- uis in duabus ciuitatibus. C'ū euz collegiū scholasticū nō sit collegiū ecclesiasticū: nihil p'hibet eum qui est de colle- gio aliquo religiozū vel seculari esse s'nt de collegio scho- lastico. C' Ad id qd quarto obijciunt ddm q' religiozū non possunt esse de collegio secularium nisi quatenus h' eis do- cere & discere: qd nō p'nt absq; moderamine & licentia suo- rum sup'iorum: ex quoz ē licentia & iuramēta & colligatio- nes licitas expedientes facere p'nt: vt sic in collegio schola- stico cōnumerent. Sciēdū tñ q' euz p'fectio totū p'fistat in partū adunatiōe illud totū nō expedit in quo p'tes cōueni- re nō p'nt: q' hoc p'fectiō totius repugnat. vñ & ordinatiō- nes que in republica statuunt tales debēt eē q' oib' qui ad rempublicaz p'tinet coaptent. magis vō eēt remouent de ordinatiōes a republica que adunatiōe ciuizū ipediunt

q̄ aliq̄ sc̄isura reipublice toleranda: q̄ statuta sunt p̄pter unitatē reipublice p̄servandā: z nō ēz. S̄it̄ et̄ in collegio scholastico nō debet eē aliq̄ statuta que nō possint p̄gruere oib⁹ q̄ ad studiū licite p̄ueniūt. Verba aut̄ apli q̄ ad suā suam asserēdā assumūt pro eis nō faciūt. Nō q̄ religiosi nō sunt filii illis de qb⁹ loquit̄ apls: q̄d p̄z p̄ singl̄s. Ad. n. d. ad Ro. 12. Rogo aut̄ vos fr̄es zc. intelligit̄ de hereticis qui hoies in fide dissentire faciebāt: q̄d p̄z p̄ q̄d dicit̄ p̄ter doctrinā quā didicistis. Glo. A veris aplis: q̄ illi a qb⁹ declinare iubet de lege agebāt: q̄ cogebāt gētes iudicāre. S̄it̄ illud q̄d h̄i. 2. Thes. 3. Annūciamus aut̄ zc. ad religio sos nō p̄tinet: sed ad eos qui turpia negocia exercēt ocūz sc̄tantes: q̄d per hoc p̄z quod dicit̄ apostolus. Audiuim⁹ enim inter vos quosdā ambulare inq̄ete nihil operantes sed criminose agentes. Glo. Qui feda cura sibi necessaria p̄uidēt. feda aut̄ cura ibi dicit̄ omne illicitū negociū. Similiter q̄d dicit̄. 2. Th. 3. Glo. aut̄ sc̄ito q̄ in nouissimis diebus zc. nō p̄tinet ad religiosos: sed ad hereticos: vt p̄z per id q̄d dicit̄ blasphemū. Glo. in deū p̄ hereses. z p̄ q̄ subdit̄ quēsdam odū aut̄ Joānes z z̄ Sabzes restiterūt. Moysi ita z h̄i. glo. s̄ hereticis resistunt veritati hoies reprobi corrupti mente circa fidem. Nec obstat q̄ dicit̄ habentes q̄dam sp̄m pietatis. i. religionis. Religio enim accipit̄ ibi pro laetitia que fidem p̄stat. In hac enim significatiōe religio est idē q̄d pietas. vt p̄z per Aug. in. 10. de ciui. dei. Dato at̄ q̄ religiois vel oēs vel aliqui tales eēt: non tñ eozum esset a sua cōione eos excludere q̄d p̄z per Glo. que h̄i. j. Cor. 5. super illud. is qui frater nominatur zc. Ez̄ h̄i nec cibum sumere. Glo. Dico nō nominat̄ ostēdit̄ nō temere z quolibet modo sed per iudiciūz auferēdos malos eē ab ecclesie cōione. Et si per iudiciū auferri nō possunt tolerent p̄tius. Nō enim a cōione quēq̄ phibere possumus nisi aut sp̄te confessum: aut in aliquo iudicio ecclesiastico: vel seculari nominatus atq̄ cōiunctus. Hoc ergo dico nōluit hoiem ab hoie iudicari ex arbitrio suspiciōis: vel et̄ extra ordinario vsurpato iudicio: sed poti⁹ ex lege dei s̄m ordinem ecclesie sine vltro p̄fessum sine accusati atq̄ p̄iunctum. Datet ergo q̄ q̄nis religiosi essent tales quales dūt: nō tñ possent eos a sua societate repellere: nisi p̄ns eēt in iudicio cōdenati. C̄n his aut̄ que sequunt̄ in qb⁹ aplice potestati derogant non solum falsitati: sed etiam heresis crimen incurunt: q̄ vt dicit̄ in decretis. di. 22. capi. omnes. Qui romane ecclesie p̄uilegium ab ipso summo oīz ecclesiarū capite traditū auferre conat̄: h̄ic p̄culdubio in heresim labitur. Et infra. fidem quippe violat qui aduersus illam agit que est fidei mater. Hoc aut̄ p̄uilegiū x̄p̄s romane ecclesie contulit: vt oēs ei sicut x̄p̄o obediant. vnde dicit̄ C̄rillus alexandrinus ep̄s in lib. 2. thesaurorum. Cit mēbra maneamus in capite nostro aplice throno romanorū pontifice a quo n̄m est querere quid credere z quid tenere debeamus: ipsū venerantes: ip̄m rogātes pro omnibus: qui ipsū solūz est respēdēde corrigere: z loco illi ligare qui ip̄m edificauit: z nulli alij q̄d s̄m est plenus s̄ ipsi soli dedit: cui oēs iure diuino caput inclinant: z p̄imates mundi tanq̄ ipsi dño iesu x̄p̄o obediunt. vñ p̄z q̄ q̄cumq̄ dicit̄ nō eē obediēdū his que per papā statunt̄ in heresib⁹ labit̄. C̄d̄ et̄ obijciūt q̄ nullus p̄t cogi ad societate iurata. vt lex dicit̄. p̄z q̄ intelligit̄ de puata societate que cōsensu duoz vel triū p̄stituit̄. S̄ad societatez publicā que nō p̄t cōstitui: nisi ex superioris aucte aliq̄s cōpelli p̄t: sic p̄t ceps q̄ p̄t reipublice p̄t cōpellere cūes: vt in sua societate aliquē recipiant: sic et̄ collegiū alicui⁹ ecclesie cogit̄: vt aliquē recipiat in canonicū vel in fr̄es. C̄n cū collegiū studij ḡnialis sit aliq̄ societatis: ad eā aliq̄s iudici p̄t aucte superioris cogere. C̄d̄ illd̄ q̄d postea obijciūt: q̄ b̄ est de illis q̄ nō p̄tinet ad cathedrā dōm q̄ b̄ est falsus. C̄d̄ eū. n. q̄ regit̄ reipublicā p̄tinet ordiare de nutritiōib⁹ z adiuuatiōib⁹ iuuentū in qb⁹ exerceri debeāt. vt dicit̄ in. 10. ethi. C̄n z in politica. vt in. j. ethi. dicit̄ ordinat̄ q̄s disciplinas debent̄ esse eē i ciuitatib⁹: z q̄les vniuersitatib⁹ dicit̄: z vsque. C̄d̄ sic p̄z q̄ ordiare de studio p̄tinet ad eū qui p̄t reipublice: z p̄t p̄t ad aucte aplice sedis: q̄ vñ ecclesia gubernat̄: cui p̄ ḡnialē studiū p̄uidet̄. C̄d̄ at̄ obijciūt vltimo. p̄cedit̄ ex fal-

sis. Nō. n. est ad destructionē studiij: s̄ ad eō p̄fectū: si religiosi secularib⁹ in studio lociant̄. vt ex p̄dictis p̄z. C̄n nulli dubiū eē d̄z seculares cōpelli posse aucte apostolica: vt ad societatem studiij religiosos admittant. C̄n religioso liceat p̄dicare z p̄fessiones audire: si curam non habeat animarum. CAP. III. In solum aut̄ impedire conant̄ ne religiosi fructus in ecclesia faciant per doctrinā veritatis sacre scripture alijs exponēdo: s̄ q̄d pernitiosus est eos a p̄dicatiōib⁹ z p̄fessionib⁹ audiēdis amouere conant̄: vt nec fructus in pplo faciant in exhortatiōe virtutum z extirpatione vitiorum. In quo et̄ p̄fectiores ecclesie sancte se esse ostēdunt. vt dicit̄ Grego. lib. 20. moralium. super illud. quasi caput tunice zc. Hoc conari p̄fectiores ecclesie specialit̄ solent. vt ab ea ante oia verbus p̄dicatiōis tollat̄. Inducūt autēz p̄mo id q̄d h̄etur. 16. q. j. Alia est causa monachi alia clerici. Clerici oues pascūt. ergo. s̄. monachus pascor. z. 7. q. j. c. Hoc nequaquā dicit̄. Adonachorum vita subiectionis h̄z verbum non docendi vel p̄sidentis vel pascēdi alios: p̄dicare aut̄ est pascere vbo dei. Jo. vltimo. Pasce oues meas. glo. Pasce oues est credentes ne deficiant cōfortare. ergo monachi z alij religiosi qui omnes monachorū iure censent p̄dicare nō possunt. Hoc expressius h̄eri vt dicit̄. 16. q. j. c. adijcimus. vbi dicit̄. Statuimus vt preter domini sacerdotes nulli liceat p̄dicare siue laycus siue monachus ille sit: qui cuiuscumq̄ scie noie gloriatur. C̄tem ca. iuxta. Adonachos a populorum p̄dicatiōe omnino cessare cōsumus. Inducunt autē auctoritatem Ber. super cant. qui dicit̄ q̄ p̄dicare monacho nō p̄uenit nouitū nō expedit̄: nō misso nō licet. C̄tem illi qui pascunt populū verbo dei debent et̄ pascere necessaria subministrando. vt p̄z super illud Jo. vltimo. Pasce oues meas. vbi dicit̄ glo. Pasce oues est credentes cōfortare ne deficiant: terrēna subsidia si necesse est subditis p̄uidere. S̄z religiosi si nō possunt necessaria p̄uidere cum paupertatem p̄stentur. ergo nō possunt pascere verbū dei p̄dicando. C̄tem 13. q. 4. di. Nonne greges a pastoribus pascuntur. Per pastores autem. vt dicit̄ Glo. ibidē significatur ep̄i: p̄byteri diaconi: q̄bus grex cōmittit̄. ergo religiosi qui nō sunt ep̄i: vel p̄byteri: vel diaconi habentes gregem cōmittit̄z p̄dicare nō possunt. C̄tem Ro. 10. di. Quomodo p̄dicabunt nisi mittantur: sed nō legimus missos a domino nisi duodecim apostolos. Luce. 9. z. 72. discipulos. Luc. 10. C̄n dicit̄ Glo. q̄ sicut in apostolis forma est ep̄iscoporum: sic in. 72. forma p̄byterorum sc̄bi ordinis: qui. s̄. sunt p̄byteri parrochiales. Adijcitur aut̄ apostolus. j. ad Cor. 12. op̄tinationes. i. eos qui maioribus ferunt opem. vt Titus apostolo: vel archidiaconi ep̄iscopis: vt Glo. ibidē dicit̄. ergo religiosi qui nec ep̄i sunt: nec p̄byteri parrochiales: nec archidiaconi p̄dicare debēt. C̄tem in decretis di. distin. 68. Loepi tam ab hac sacra sede q̄ ab ep̄iscopis totius orbis prohibiti sunt. N̄m̄is. n. improba eorum institutio est z praua. Et infra. N̄z nō amplius q̄z duos ordines inter discipulos dñi esse cognouimus. id est. 12. apostolorum. z. 72. discipulorum. Unde iste tertius p̄cesserit ignorat̄: z q̄d rōne caret extirpare necesse est: z ita ordo religiosorū qui p̄dicat̄: z nō sunt ep̄i qui sunt successores apostolorū: vel p̄byteri parrochiales q̄ sunt successores 72. discipulorum d̄z extirpari. C̄tem Dionysius in. 6. ca. ecclesie hierar. dicit̄ q̄ monasticus ordo nō d̄z eē alijs prelati: vel s̄m alia translationē nō est alioz adductiū. S̄z iducunt hoies in deū p̄ doctrinā z p̄dicatiōe. ergo monachi vel alij religiosi nō debēt p̄dicare vel docere. C̄tem ecclesiastica hierar. constituta est ad exemplar celestis. s̄ illud. Exo. 25. Inspice z fac s̄m exemplar q̄d tibi in mōte mōstratum est. S̄z in celesti hierar. angelus inferioris ordinis nunq̄z exercet offm̄ superioris ordinis. Cum ergo monasticus ordo inter ordines inferiores computetur. vt dicit̄. 6. ca. ecclesiastice hierar. nō debēt monachi z alij religiosi exercere p̄dicatiōis officiū q̄d est superioris ep̄iscoporum z prelatoz alioz. C̄tem si religiosus p̄dicat̄: aut p̄dicat cum potestate: aut sine p̄tate. Si sine p̄tate. ergo

est pseudo apostolus. Si cur potestate. ergo p̄t procuraciones exigere. Dñs. n. mittes aplos ad p̄dicandū p̄ceptis eis ne qd tollent in via nisi virgam tm. vt dicit̄ Marci. 6. Per virgas aut̄. vt glo. ibidē dicit̄ p̄tate accipiēdi necessaria subditis intelligit̄. Hoc aut̄ nō videt̄ religiosi p̄uenire vt p̄curaciones exigere possint. ergo nec p̄dicare debent. C̄tem ep̄iscopi maiore h̄nt auctem p̄dicandi q̄z religiosi q̄ nō habēt curā atarum: sed ep̄i extra dyocēsim suā p̄dicare nō p̄t nisi regit̄ ab alijs ep̄is vel p̄ byteris. vt dicit̄. 9. q. 3. Nullus p̄mas nullus metropolitanus dyocēsani eccliam vel parrochiaz aut aliq̄e de ei⁹ parrochia p̄sumat excōicare vel iudicare. Et hoc idēz habet p̄ multa alia capitula ibidēz. ergo nec religiosi q̄ oīno dyocēsim nō h̄nt nec parrochias p̄dicare p̄t nisi forte fuerint iurati. C̄tem p̄dicatoz nō debz edificare sup aliud fundamentū: nec gliari in plebib⁹ alienis ad instar apli dicit̄. Ro. 15. Sic aut̄ p̄dicauit euāgelijz h̄ nō vbi noiatus est x̄p̄o ne suā pra alienus fundamentū edificare. Et. 2. ad Corin. 10. dicit̄. Nō in inētijs gloriātes in alienis laboribus. glo. C̄n aliq̄ fundamentū fidei posuit: q̄d esset ultra mēsurā gliari. Et infra. ibi. nō in alia regula. glo. exponit de his q̄ sunt de alie no regimine. ergo illi q̄ nō h̄nt curā atarū nō debēt p̄dicare plebib⁹ alijs p̄missis: s̄z fundamentū fidei i fidelib⁹ iaceat. C̄tem aut̄ ostēdere nitunt̄ q̄ cōfessiones audire nō p̄t. 16. q. j. c. placuit. Firmiter z insolubilit̄ oēs p̄cipim⁹ vt alijs monachus p̄ns nemini tribuat. Et alio. ca. placuit. dicit̄ q̄ nullus monachorū p̄sumat neq̄ p̄niam dare neq̄ filijz de baptismo accipere neq̄ iurū visitare z vnctiones facere neq̄ mortuum sepelire: neq̄ de qualibuscūq̄z negocijs sese implicare. C̄tem. c. iter dicit̄. dicit̄. Interdicimus abbatib⁹ z monachis publicas p̄nias dare iurū visitare z vnctiones facere. Et quibus oibus videt̄ q̄ monachis z religiosis q̄ eodē iure censent non liceat p̄fessiones audire. C̄tem rectoribus eccliarū p̄ceptum est. puer. 27. Diligenter agnosce vuln̄ peccoris tui. glo. Pastori ecclesie dicit̄ diligenter adhibe curāz eis q̄bus te peste contigerit. Agnosce eoz actus z vitia q̄ in eis inuenis citius castigare memeto. S̄z nō p̄t agnoscere act⁹ z vita subditorum pastores ecclesie nisi p̄ p̄fessiones. ergo nō debent alijs p̄fiteri nisi suis rectoribus. C̄tem. extra de penitentijs z remis. dicit̄. Anno. in oculis generali. Dis vniuersis sex⁹ fidelis postq̄z ad annos discretiōis p̄uenit oia sua solus p̄ctā saltem semel in anno p̄stet. p̄prio sacerdoti: sed ille q̄ absolutus est a p̄ctis p̄dictis nō tenet vltim⁹ p̄ctā p̄fiteri. ergo si alijs alijs q̄ p̄prio sacerdos possit p̄fessiones audire z absolvere aliques: ille nō tenet semel in anno p̄fiteri p̄prio sacerdoti: q̄d est cōtra decretales inductam. Cum ergo religiosi non sint p̄prij sacerdotes: q̄ non h̄nt plebes sibi cōmissas: videt̄ q̄ nō possunt p̄fessiones audire z absolvere. C̄tem fideles debēt a p̄prij sacerdotibus sacramēta p̄cipere vt in decretali inducta p̄cipit̄: s̄z sacramēta ecclesie nō debet ministrare sacerdos nisi digno. Nō aut̄ p̄t scire aliq̄e esse dignū nisi eius p̄sciaz nouerit per p̄fessionē. ergo sacerdotes debēt audire p̄fessiones subditorum: z ita alijs nō p̄t eos absolvere. C̄tem in ecclia nō solum vitanda sunt mala: s̄z et̄ occasiones malozum. sicut apls de seipso dicit̄. 2. Corin. 11. vt amputē occasionē eozum zc. Sed si aliquis possit alteri p̄fiteri q̄z p̄prio sacerdoti multi possent dicere se esse cōfessos: z sic in cōfessi ad sacramēta accedere z nō possent arari p̄ p̄prio sacerdotem latētes sub p̄tertu cōfessionis alijs facte. ergo hoc nullo mō d̄z esse in ecclesia q̄ religiosi p̄fessiones audiant qui nō sunt p̄prij sacerdotes. C̄tem ad eum solū p̄tinet penitētes absolvere: ad quē p̄tinet corrigere. Sed sicut dicit̄ Diony. in epla ad d̄mosilū monachū correctio nō p̄tinet ad monachos: s̄z ad sacerdotes. ergo religiosi nō possunt p̄ntentes absolvere. C̄tem cū nō habeant aliquas certas puñcias vel dyocesēz vel parrochias sibi cōmissas si possunt p̄dicare z p̄fessiones audire vbiq̄z poterunt. s̄z ampliorē h̄nt p̄tatem q̄z ep̄iscopi vel p̄mates vel patriarche qui nō sunt vniuersales ecclesie gubernatores: cum etiam papa vniuersalem pontificem se vocari. p̄hibeat. vñ dicit̄ in decretis di. 99. Nullus patriarchaz vniuersalitati vo-

cabulo vnq̄z vtratur. Et h̄ idēz habet in sequenti capitulo. C̄tem aut̄ nitunt ostēdere q̄ nec ex p̄missione ep̄oz p̄dicare p̄t aut p̄fessiones audire. Dñs. n. q̄ illud q̄d dat aliquis iam nō h̄z. Si q̄ ep̄i p̄mittūt curas plebiū parrochialis sacerdotib⁹ ad eos iam nō p̄tinet cura ipsarū: z ita ex aucte eoz nō possunt aliqui p̄dicare plebib⁹ aut p̄fessiones audire nisi vocati a sacerdote parrochiali. C̄tem q̄n ep̄s cōmittit curā plebis sacerdoti: i. seipm̄ exonerat z periculum remanet sup sacerdotē: cui cura cōmittitur: s̄m illud. 3. Reg. 20. Custodi virūz iustū. Qui si lapsus fuerit erit aia tua p̄ aia eius. Alias essent ep̄i in magno periculo ip̄portabile onus toti⁹ multitudinis habentes. ergo ep̄iscopi nō h̄nt se vltimus introumittere de plebib⁹ quas sacerdotib⁹ cōmiserunt. C̄tem sicut ep̄s subdit archiep̄o: ita sacerdotes subdunt ep̄is. Sed archiep̄i non possunt se introumittere de illis qui subduntur ep̄is nisi forte propter negligētiā ep̄oz. vñ dicit̄. 9. q. 3. archiep̄us nihil de ep̄orum causis absq̄z illoz consilio agat. ergo nec ep̄i possunt aliquid in plebib⁹ subiectis sacerdotib⁹ parrochialibus absq̄z illoz consensu nisi p̄pter eoz negligētiā vel defectum. C̄tem p̄ byteri prochiales sunt sponi eccliaz sibi p̄missarū. S̄z aliqui alij ex p̄missione ep̄oz in plebib⁹ p̄dictis sacerdotib⁹ p̄missis p̄dicent aut p̄fessiones audiat ecclia habebit p̄les sp̄os: q̄d est id q̄d habet. 7. q. j. S̄z alteri⁹ vxoz nec adulterari ab aliq̄ vel iudicari aut dispōi nisi a p̄prio viro eo viuēte p̄mittit̄: sic nec vxoz ep̄i q̄ ecclia vel prochia idubitatē intelligit̄: eo viuēte absq̄z ei⁹ cōsilio z voluntate alteri iudicari vt dispōi aut ei⁹ cōcubitu. i. ordiatiōe frui n̄ p̄cedit̄. Hoc at̄ nō solū d̄ ep̄is: s̄z d̄ ḡnibus ecclie ministris intelligit̄ vt ḡn. p̄ sequentiā capla p̄bat. C̄tem aut̄ nitunt ostēdere q̄ nec p̄uilegio aplice sedis possunt p̄dicare aut p̄fessiones audire. q̄z statuta patryz aliq̄ p̄dere vel mutare nec romane sedis auctas p̄t. vt dicit̄. 25. q. j. c. statuta. Si q̄ statuti est antiq̄z patry: q̄ nullus p̄dicet vel p̄fessiones audiat p̄ter dñi sacerdotēs. vt dicit̄. 16. q. j. c. adijcimus. nō poterit h̄ ex p̄uilegio pape. alicui cōcedi. C̄tem. 25. q. j. c. sunt q̄dā. dicit̄. Si. n. q̄d docuerit apli z p̄p̄be destruere: q̄d abstrinere roman⁹ p̄fiteri: nō s̄nias dare s̄z magis errare p̄uincere. Si q̄ ordinatio est apli. 2. Cor. 10. vt nlls gliet̄ in plebib⁹ alienis: si papa dat alicui h̄ p̄uilegiū errare p̄uicet̄. C̄tem scriptū est i iure q̄ si p̄nc ep̄o p̄cedit̄ alicui q̄ liceat ei edificare in loco publico: dicit̄ itell̄ q̄ sine p̄iudicio alteri. vt. ff. ne qd in loco publico edificare. l. j. §. si q̄s a p̄ncipe. z. 25. q. 2. c. d̄ ecclesiasticis. dicit̄ Greg. Si n̄ra defendim⁹: ita singul⁹ q̄busq̄ ecclijs sua iura suamus: nec cuiq̄z gra fauente vltra q̄mere ip̄artio: nec vlli q̄d sui iuris est ambim̄ stimulatē dyogabo. S̄z q̄ alijs p̄dicit̄ in prochia alicui⁹ vt audiat p̄fessiones eo irregit̄ eēt in p̄iudiciū sacerdotis prochiales. s̄ si concedat alicui q̄ possit p̄dicare vt p̄fessiones audire nihilomin⁹ h̄ ex q̄ nō poterit sine p̄sensu sacerdotis prochiales. C̄tem si p̄nceps cōcessit alicui liberā testamētū factiones: nihil aliud p̄cessisse videt̄ nisi vt habeat p̄uētā z legitīmā testamētū factiones. Neq̄. n. credētū est romanū p̄ncipē qui iura tuet totam testoz obseruatiā multis vigilijs excogitatam atq̄ inuētā vno vbo velle euertere. vt. C. de ioffi. testō. l. si q̄n. S̄z si papa p̄cedat aliq̄z q̄ p̄dicent vel p̄fessiones audiat: debet itelligi s̄z cōez formaz. s̄ vt h̄ exequat regit̄ sacerdotibus parrochialib⁹. C̄tem monach⁹ q̄ accipit̄ sacramēta officij: nō tñ h̄z executionē officij vt. i. sacra ministrer: nisi sup aliq̄ plebe fuerit canonicē institutus. vt dicit̄. 16. q. j. c. adijcimus. §. monachi aut̄. Et si aliq̄z ex p̄uilegio pape officij p̄dicandi p̄mittat h̄ ex q̄ nō poterit q̄dū plebes nō fuerint eis p̄missis. C̄tem nec papa nec alijs moralit̄ p̄t ecclesiasticā hierar. diuinitus ordinatū mutare aut euertere cū nulli platoz data sit p̄tās in destructionē eius in edificationē. vt dicit̄. 2. Cor. 10. S̄z iste est ordo ecclesiastice hierar. q̄ monachi z regulares sunt in ordie p̄ficiendozum. vt p̄z in. 6. c. ecclesiastice hierar. q̄ nec p̄t h̄z alr̄ imutare. vt. i. religiosi p̄ficiendū h̄ant officij. C̄tem volūt ostēdere q̄ etiā in talib⁹ nō liceat patere licētiā a p̄ byteri parrochialib⁹ aut ab ep̄is p̄dicandi aut p̄fessiones audiat: q̄z ambitionis est igerere se ad officia ecclesiastica. vñ dicit̄. 8. q. j. ca.

lendum. Quia locus superior iperatis q ad picipienda hec obe-
t obedite sibi vntu enacuati ad h ex pprio desiderio
ihelat. Sz pdicare z pffessiones audire pntet ad officiu
clasticu qd est pntis z honozis. g sine no abitois si pnt
tere licetia pdicadi aut pffesioes audiedi: sz h solu face-
pnt cu fuerint reqstia. vñ pdict' error supimpst origines.
Quia vero vt boetius dicit in lib. de duabus naturis:
a fidei inter duas hereses media est: sicut virtutes me-
iu locu tenet. ois. n. vntus in medio rez decore locata co-
tit. Si qd. n. vel infra vel vltra qd oportuerit fiat a vntu
scedat. Sz videam qd circa pdicta sit vltra vel infra qd
qd veritas heat. vt hoc totu reputem' erroz. media autem
via fidei veritate. Sciedu est ergo quosdam fuisse here-
ticos: z adhuc esse qui potestate ecclesiastica ministerij in-
vite sanctitate ponebant: vt videlz qui sanctitate caruerit
ordinis quoq; potestate amittat: z q sanctitate fulget etiā
ordinis potestate potiat. Quia quide suam esse erroneam
qz de ea no agitur: supponat ad pntis. Ex huius aut erro-
ris radice pcessit quorundaz psumptio z pcipue monacho-
rum qui de sua sanctitate psumetes ministroz ecclesie
officia proprio vlturpabant: absoluedo. s. peccato
rez: pdicando absq; alicuius aucte episcopi: qd eis nul-
latenus licebat. vnde dicit. 16. q. j. puenit ad nos. vñ val-
de miramur q quidam monachi z abbates in parrochia
vestra cōtra sanctorum decreta episcopalia iura z officia
sibi arroganter vedicat videlicet penitentia dare z remis-
sionem peccatorum reconciliatione: decimas z ecclesias
cuq; absq; pprii episcopii licetia vel auctoritate sedis apo-
stolice hoc nullatenus psumere debent. Sed quida
nimis incaute ab hoc errore recedetes in erroz con-
trarium sunt prolapsi: asserentes monachos z religiosos ad
pdicta no idoneos esse etiam si de auctoritate episcopoz
hoc agant. Vnde dicit. 16. q. j. Sunt nonnulli nullo dogma-
te fulti. audacissime quidem zelo magis amaritudinis qz
dilectionis inflammati asseretes monachos qui mudo mor-
tui sunt z deo viuūt sacerdotalis officij potetia indignos:
neq; penitentiam neq; xpianitatem largiri: neq; absolvere
posse per sacerdotalis officij sibi diuinit' inunctaz pote-
statem. Sz oio labunt. Quida aut nouellu sibi statuentes
erroz in tantā psumunt audaciam: vt asserant no solum
ppter religiosoz aditione: sed et ppter epoz ipotetiam
no posse p episcopos religiois pdicta committi absq; par-
rochialis sacerdotis voluntate. Et qd et pntiosus est non
posse eis h ipm asserunt p aplice sedis pulegiu indulge-
ri. Et sic per viam cotraria ad eundē finē h error elabatur
cum pdicto vt. s. subtrahant aliqd ecclesiastice potetis: sicut
z illi q in vite merito pntem ecclesie consistere arbitrant.
Ad huius ergo erroz destructionem hoc ordine pro-
cedendum est. Primo ostendemus q episcopi z supe-
riores prelati possunt pdicare z absolvere eos qui sacer-
dotibus subdunt sine licetia ipozum sacerdotuz. Sec-
undo q hoc idem possunt alijs committere. Tertio q
hoc alijs committi qz parrochialibus sacerdotibus expedit
saluti animarum. Quarto q etiam religiosi ad officia
huiusmodi exercēda ex commissione prelatorum sunt idonei.
Quinto q religio aliqua salubriter institui pot ad hec
exequenda de licetia prelatoz. Sexto respondebimus
rationibus que ad partem cotrariaz inducunt. Qz autez
episcopus in parrochia sacerdoti commissa plenam habeat
potestatem: pbatur per id qd dicitur. 10. q. j. ca. sic quidam.
vbi dicitur: q omnia que sunt ecclesie fm cōstitutionem
antiquā ad episcopi ordinationē z potestate pertinet. Et h
idem habet in sequenti capitulo. Sz res temporales eccle-
sie ordinantur ad spūalia. ergo multo fortius spūalia sin-
gularum parrochiarū epo sunt commissa. Atz. q. eadem.
Regenda est vnaqueq; parrochia sub pntione ac tuitio-
ne epi: per sacerdotem vel ceteros clericos quos ipse cuz
dei timore pviderit. Atz in sequenti capitulo dicitur q
ecclesia debet gubernari z dispēdari cuz iudicio z potesta-
te epi: cui totius plebis animē vident esse commisse. Atz
sacerdos cui parrochia pmittitur no pot aliquid in eccle-
sia facere: qd non sit de licetia epi spali vel saltem gñali.
vnde dicit. 16. q. j. Lunctis fidelib; z summpere omnib;

psbyteris z diaconibus z reliquis clericis attendendum
est vt nihil absq; pprii episcopi licetia agant. Non vtiq;
missas sine eius iussu quisq; psbyteroz in sua parrochia
agat. no baptizet nec quicq; ab ei' pmissu faciat. ergo pz
q in parrochia psbytero commissa adhuc maiorez potestates
habz episcop' q sacerdos qui sine pmissione epi nihil in
ea agere pot. Atz. j. Corin. j. sup illud. in omni loco ipso-
rum z nostro. dicit glo. j. mihi pmissus commisso: z loquitur
de suffraganeis. i. de parrochijs subiectis eccleie cōitpio-
rum. vt pz p glo. Si ergo episcopi sunt successores aplo-
rum ipsoz formā tenentes. vt dicit luc. 10. in glo. pz par-
rochia pncipaliter est commissa episcopo qz sacerdoti. No. n.
pot intelligi q ipsa aplo fuerit commissa: z postea ab ipo in
alterum translata: qui no diceret in omni loco ipsozum z
nostro: si ex quo ipsoz ceperat esse: sua ee desistisset. Atz
apolo erat psbyter cōiunctoruz: qui eis sacra ministrā-
bat. vt patet. j. Corin. 3. Apolo rigauit. glo. baptismo. z ta-
men apostolus de corinthijs se intromittebat. vt patet. j.
Corin. 11. Cetera autem cum venero disponam. z. 2. Corin.
scdo. Nam z ego qd donauit si quid donauit propter nos
in persona christi. Et. j. Corin. 4. Quid vultis in virga ve-
niam ad vos zc. z. 2. Corin. 10. Secunduz mēsuram regu-
le qua mēsurus est nobis deus mēsuram pertingēdi vsq;
ad vos. z cap. vltimo. Ideo hoc abfens scribo vt no pre-
sens durius agam fm potestate. Glo. ligandi atq; soluē-
di quā dedit mihi domin'. Patet ergo q episcopi in ple-
bibus sacerdotibus commissa plenam retinent potestates.
Atz cum sacerdotes succedant in locuz. 72. discipulo-
rum. Episcopi vero in locum. 12. apostolorum. vt dicitur
in glo. luc. 10. absurdissimum videtur si dicere velint q
apli solvere no possint z ligare vel alia hz facere sine licetia.
72. discipulorum. qd tñ eos diceret oz si h de epi z pre-
sbyteris dixerint. Atz Dio. dicit in. 5. ca. eccle. hierar.
q quamuis pontificum ordo sit perfectius z ordo sacer-
dotum illuminatiuz z ministrantiuz ordo sit purgatiuz
tamē hierarchicus ordo. s. pontificum non tantum habet
perficere: sed illuminare z purgare: z sacerdotuz ordo no
solum illuminare sed z purgare. Et subiungit causam di-
cens. Ipse quidem minores virtutes in ea que in melio-
ra sunt trāsmouere no possunt: eo q in iustum eis sit ad hz
conari maiestatem. Ipse aut diuinoz virtutes cuz pprijs
hnt z subiectas opationes: vt pz p expositionem maximi
ibidē. Sz q sic sacerdos pot qd diaconus pt z adhuc
ampli' ita z eps pot qd qz pot sacerdos z adhuc ampli'.
Si q sacerdos pot legere euāgelij in ecclesia no requisito
diaconoz ita z eps pot absolvere z alia eccleie sacra mini-
strare qbus voluerit non requisito sacerdote parrochiali.
Atz q facit aliquid p alius z p seipm hz facere pot. Sed
dū psbyteri absolunt sibi subditos hz p eos epi facere di-
cunt. Cñ Dion. dicit in. 6. c. eccle. hierar. Sz q fm nos su-
mus est sacerdos p suos mistros aut sacerdotibus purgans
aut illuminans ipse dī purgare aut illuminare alijs in ipz
reponētib' proprias sacras actiones. g z epus cu voluerit
poterit absolvere subditos sacerdotibus: vel eis pdicare p
seipm. Atz platit ecclesiaz a subditis ecclesiaz obediē-
tia debet in qstū eoz curā hnt. Cñ dī ad heb. vlti. Obedi-
te ppositis vestris z subiacete eis. Ipse. n. purgilant. i. p vo-
bis solliciti sunt pdicando: qñ rōne reddunt p aiabus ve-
stris. Sed parrochianus qzq; magis tenet obedire epo qz
psbytero prochiai. vt pz p glo. ad ro. 13. Tibi dī q maior
ptati est magis obediedū qz minor: sic p cōsuli qz curatori:
z iperatoz qz p cōsuli: qd ad ptatis ordine pntet q mul-
to magis in spūalib' ptatib' qz in spūalib' iuenit. g epi q
sunt in spūaloz ptate pstituti: magis hnt curaz de subditis:
qz et ipsi sacerdotes prochiales. Ad curam aut aiāz perti-
net qd dī. puer. 27. Diligēter agnosce vultum pecora tui
qd sit marie pffessionibus audiendis. Et ita epi pnt audire
pffesioes prochiaoz et pueniētis qz psbyteri parro-
chiales. Atz sacerdotes dant epi vt coadiutores: quia
soli on' ferre no pnt sic septuaginta duo senes dati sunt in
adiutorij moysi. vt pz Mn. ii. Cñ eps in ordinatione sacer-
dotū h exeplo z qbūsdā alijs pmissis subiungit. qzto fra-
gilliores sumus: ita magis hnt auxilijs idigem'. Sed ille

cui dat aliq; adiutor no ex h amittit ptatem opandi cum
sibi vacauerit: imo ipse est pncipalis operas: z adiutor est
agens secundari'. Sz epi pot oia agere q ad curā plebis perti-
nent in requisito sacerdote etiaz magis qz ipsi sacerdotibus.
Atz epi in ecclesia tenet locū dñi nri iesu xpi. vñ Dion.
dicit in. 5. c. ecclesiastice hierar. Pntificū ordo fm' qdēz est
dinaz ordinationū: sublimissim' aut z nouissim'. etenim
in ipz pntific' z ipse ois nre hierar. dispō. Cñ. n. oēs hierar.
videm' in iesuz psumatam: sic vnaquāq; in ppriū dinū sa-
cerdotēz summū. i. epm. vñ z. j. Pet. 2. dī de xpo. Couer-
sit ad pastore z epm aiāz vestraz. Hoc aut pcipue ve-
rus est de romano pntifice: cui vt Lyrillus dicit oēs iure di-
uino caput inclinat: z ei tan qz ipi dño iesu xpo obedūt. Et
Lyr. dī sup illud Jo. vlti. Pasce oues meas. i. loco mei
ppositi' z caput esto fratru. g rīdiculū est dicere z blasphemie
vicini q eps no possit vsq; clauis exercere in queli-
bet sue dyocesis sic z xps possit. Atz ad hz aliq; possit
absolvere in foro pnciali sufficit q heat clauē z iurisdic-
tionez in quelibz sue dyocesis p quā nā sibi determinat:
sic z in alijs sacramētis q hz ptate ordinis: z mān dbitant
pot opari si for' z itēone debita adhibeat. Hoc. n. semp
in ptate eius est. Sz eps hz clauē qz sit sacerdos: hz et iurisdic-
tione in quelibz sue dyocesis. als no possit eos cita-
re z corā se puenire. g pot qd ubet sue dyocesis sine alicui'
sacerdotis regectione in foro pnciali absolvere. Atz id
sacerdotib' necium vt pffessiones audire subditoz: qz eis
facim eucharistie ministrā: qd ab his q sunt in pctō mor-
tali sumi non vs. sed similit' sacra pfirmationis z ordinis su-
mi no debet ab his q sunt in pctō mortali: qz hec sacra gra-
tiam pspūponunt. Itē aut sacra a solis epi ministrant. g
z pari ratione epi pnt pffessiones audire qrumlibz sue
dyocesis. Atz nemo pot assumere sibi id qd no est in sua
ptate: sz sicut cōis puetudo pbat epi assumunt sibi casus
quos volunt de qd' ad eos p absolute reccurrat. g etiā
anteqz eos sibi assumeret h erat in eoz ptate. g z de alijs
casib' pnt absolvere cu voluerint. Atz fm Dio. ptas
est ptas pncipaliter. vt pz in pmo ca. z in. 5. eccle. hierar. Sz
fm qz pnti est a pntis. virtus vltis efficacius agit in id qd
subiicit vntu pticulari: qz et ipsa pticularis vntus. g epus
magis hz vsq; clauis in eos q subdunt sacerdotib' qz ipsi
sacerdotib'. Atz nullus pot dare qd no hz. sz epi est dare
sacerdotib' oem aucte: quā facerdotibus hnt: nullū aut spū-
rituale amittit cu dat: qz spūalia no dant nisi p actionem
dantis in recipientē. agēs aut no amittit vntu agendi ex h
ipso q agit. g epus hz cōem ptate quā hz sacerdos parro-
chialis. Cōmde ostendēdū est q aliq; ex pmissioe epoz
pnt pdicare z pffesioes audire in prochia sacerdotū. Nā
extra de officio iud. or. c. iter cetera. dī q epus viros ido-
neos ad sancte pdicationis officij salubriter exequēdū assu-
mat. Et infra. Incipim' taz in cathedra lib' qz in pntia
libus ecclesie viros idoneos ordinari: quos epi coadiu-
tores z cooperatores hnt no solum in pdicationis officio.
vez et in pffessionib' audiēdis z penitētijs inuigēdis z ce-
teris q pntent ad salutē aiāz. Ex quo pz q clerici pntētia
lium ecclesiaz alicui' dyocesis qd no sunt prochiales sacer-
dotes pnt pdicare z pffessiones audire aucte epi. Iterum
extra de hereticis. ca. excommunicauimus. Sz quia vero. dī
citur. Omnes qui prohibiti vel no missi preter auctonta-
tem ab apostolica sede vel catholico episcopo loci susce-
ptam publice vel priuatiu pdicationis officium vsurpa-
re psumperunt: excommunicationis vinculo inuodent. Ex
quo haberi pot q papa vel episcopus pot dare alicui aucto-
ritatem pdicandi. Atz constat q apostolici: quoniam
episcopi sunt successores per ciuitates z castella presbyte-
ros ordinabant: qui cōtinue cum populis sibi subiectis cō-
morabant: z tamen alios mittebant ad pdicandum z ad
alia exercenda que ad salutē pertinent animaz. j. Corin.
4. Adhā ad vos thimotheuz: qui est filius me' carissimus
z fidelis in domino: qui vos cōmune faciat vias meas q
sunt in chusto iesu. z. 2. ad Corin. 12. Rogauit titum z missi
cum illo fratrem. Glo. j. Barnabam vel lucam. Et ad Ti-
tum. i. l. dū' rei gratia relinqui te crete zc. ergo z aliq; alijs

qz psbyteri parrochiales possunt predicare z confessiones
audire ex commissione episcopi. Atz predicare z co-
fessiones audire sunt iurisdictionis z ordinis simul: sz ea
que sunt hz possunt committi hie saltem qui ordinem hnt.
ergo cuz episcopus possit pdicare z confessiones audire in
parrochia non requisito sacerdote: vt supra probatum est
hoc idēz z alijs poterit ex eius commissione. Atz ad
hoc facit consuetudo romanę ecclesie ad quā accedentes
a penitentiarijs pape ad quoscunq; sacerdotes literas
imperant vt eis confiteant. Atz legati pape z eozum
penitentiarij confessiones audiunt non petita licetia a
parrochialibus: z etiam auctoritate pape vbiq; predicat.
z ita patet q predicare z confessiones audire potest alijs
committi sine licetia sacerdotum parrochialū. Cñ nunc
refat ostendere q religiosi sunt idonei ad hoc q talia eis
committantur. Nam. 16. q. j. ca. peruenit. dicitur q mona-
chi z abbates absq; pprii episcopi licetia hoc nullatenus
psumere debent. vt. vs. penitentiam dent. Ex quo rez-
linquit q ex auctoritate pape z episcopi monachis z alijs
religiosis liceat confessiones audire. Atz. q. eadem dī
citur ex aucte huius decreti q apostolico moderamine z
pietatis officio a nobis est pstitutum: sacerdotibus mo-
nachis aploz figuram tenētib' liceat pdicare: baptizare:
cōionez dare: p pctōibus ozare: pntias iponere: atq; pctā
soluere. Atz in sequenti cap. Sūt tñ nonnulli. dī Boni-
faci' papa. Predim' a sacerdotib' monachis ligādū solue-
diq; officij do opante digne ad ministrari: si eos digne cō-
tigerit h ministerio sublimari. Decretates igit monastice
pffesiois psbyteros sacerdotū potēte arcere officio oio p-
cipimus: vt ab huiusmodi ausib' repmant in posteruz:
qz qzto qzq; celoz est: ita z illis erit potetior. Atz epi
debet diuina iudicia imitari qzū pnt. j. Corin. 3. Amitatores
mei estote sic z ego xpi. sz diuino iudicio aliq; religiosi sunt
reputati idonei: vt eis imediate a deo pdicationis pmitte-
ret officij: sic de egio mōacho bñs Greg. narrat in dia. z
et debto Bndicto. g z iudicio epoz aliq; religiosi pnt re-
putari idonei: vt eis predicatio pmittat. Atz oia q licent
secularibus clericis licet z religiosis exceptis debet idonei
regula eis phibent. Argu. 16. q. j. Sunt tñ nonnulli. vbi dī
q monachis licet absolvere z alia hz facere. Neq; n. bñs
Bndictus monachoz pceptor almitic' huiusmodi rez
fuit iterdictoz: sz secularib' licet ex pmissioe epoz pdica-
re z pffesioes audire. g z religiosis cu in nulla regula h sit
phibitū. Atz mai' est pdicationis officij ex ppria aucte as-
sequi qz ex pmissioe alteri'. Sz religiosi pnt ad platiōis gra-
dus sublimari: i. q eis cōpetit z pdicare: z alia ppria aucte
exeq: q ad salutē ptinet aiāz. g multo magis debet idonei
reputari: vt pdicationis officij: z alia hz ex commissioe epi
exequant. Atz ad illud qd maxie cōpetit pfectis no red-
dit aliq; min' idone' ex h q in statu pfectionis se ponit:
sed pdicationis officij cōpetit maxie pfectis que status reli-
giosū assumunt. Cñ. j. hesdre. l. sup illud. oēs reliq; zc. dicit
glo. Dēs electi de ptate tenebrāz erunt ad libertatē pntēti-
glorie filioz dei z glie oēs societati sancte ciuitatis. l. eccle-
sies annūciari letant: sz tñ pfectoz est in edificatiōe eius-
de eccleie et alijs pdicando laborare. Et q itelligat de p-
fectiōe religionis: pz ex h qd sequit. Eruditores multoz cuz
magis ad celestia diligenda auditores instituit min' pro-
terrens curā gerunt: imo acqsta p spe eternoz reliquit.
Hoc et pz p iterlinearez q dīc. Dēs relig. i. diuites q predi-
care no pnt. g religiosi no reddunt minus idonei ad exe-
quēdū pdicationis officij qz alijs: ita cñ alijs possint ex cō-
missioe epoz pdicare z pffesioes audire. vt pbatū est. z re-
ligiosū pnt h idem. Atz. i. hesdre. 8. sup illud. pmouimus
g a flumine zc. dīc glo. Fratru quoq; cohorte religiozaz no-
bis in auxiliū vocam': q adiuri aiās fidelū ad societatem
electoz z arcem vite pfectionis qñ vasa scā ad tēplū dñi
efficaci' trāfferam'. Ex q pnt idēz qd pus. Atz z h appa-
ret ex cōi. pntitudine orientalis eccleie fm quā sere oēs mo-
nachis pntent. Atz maioris ptatis est legationis officij
exercere: epoz pfirmare: z de eis ecclesijs puideri qz pdi-
care vel pffessiones audire: sz fmū iuenitur religiosi esse
commissus. g z 2^m eis pmiti pot. Atz magis est remotū a

religioso vita cas audire qz pfectiones vel pdicare: s; p' eis comitti pot. g multo for' alia. C' nunc restat ostende...

quq; vo qz suspicant sacerdotes sibi ee inimicos; q' ppter multu aliq. C'n pie plati eorum infirmitati condescendunt...

q' monacho no puenit pdicare itelligedi est qsi ex h' ipso q' monach' nro offm' heat pdicandi. C' Ad aliud qd postea...

catos no dz edificare sup fundamentu alieni. ddm q' falsum est. q' aplm. j. cor. 3. Et sapiens architec't' fundametu...

ostretet postet eū de cipe vt leui? pfessio maiorā taceat. Et pteera dato qd ex h̄ datet aliq̄ occasio malitū multuz pp̄ō d̄erat qd p h̄ vitant multa alia maiora mala sic p̄us ostensuz est; qd p h̄ multus piculis obijciat. Ad aliū qd postea obijci qd ad monachū nō p̄inet corrigere: r̄ sic nec absol uere: d̄m qd v̄ez est p̄a aucte. Sz ex p̄missioe auctez ha bētis v̄nūq̄ p̄t sibi cōpetere: si sacerdotali ordine fungat. Demophilus t̄m cui Dio. scribebat non erat sacerdos: nec ē diacon̄: vt ex h̄s q̄ in eadē epla d̄m̄ app̄et. Ad illud qd postea obijci: qd si possent cōfessioe audire eadē rōne vbiq̄ possent: r̄ sic eēt v̄les ecclie gubernatores: d̄m qd nusq̄ p̄t audire p̄p̄ia aucte: p̄t t̄m audire v̄dicunq̄ eis cōmissuz fuerit: r̄ si cōmitteret eis qd vbiq̄ audirent ab eo qui totū ecclie p̄t: possent vbiq̄ audire. Nec t̄m eēt v̄les ecclie gubernatores: qz nō absoluerent aucte ordinaria: s; p̄missa. Qz autē papa v̄lez p̄t cōfessioe p̄hibet notari: nō iō ē qz ipse nō h̄et auctez immediatāz p̄ plenāz in q̄libet ecclia: sed qz non p̄ficit cūlibet particulari ecclie vt p̄p̄rius: r̄ sp̄alis illius ecclie rector: qz sic cessarent omnium alioz p̄ntificuz p̄tates: r̄ h̄ capm̄ inductuz inducit p̄o ratiōe. Ad ea autē qbus postmodum nitunt ostendere qd nec ē aucte qbus possunt religiosi p̄dicare vel cōfessiones audire: de facili p̄ r̄isio. Qz n. p̄mo obijciūt qd dat aliquis iam non habet: p̄z esse salū in sp̄alibus q̄ cōmunicant non p̄ translationēz alicui? domini: sicut accidit in rebus corporalibus: s; magis p̄ modum emanationis: cuiusdam effectus a sua causa sicut qui cōmunicat alijs sciaz nō p̄pter h̄ sciam amittit: s; est t̄m cōcāte p̄tēs. Qui enim dat ali cui p̄tates non amittit eam: sicut ep̄s qui dat sacerdoti p̄tates qz conficit corpus domini dando nō amittit eam. v̄t de cōcāte r̄eruz sp̄aliuz dicit Aug. in p̄ de doctrina xp̄iana. Omnis res q̄ dando nō deficit durz h̄r: r̄ nō dat nondū h̄r quō habēda est. Et sicut qd dat ep̄s p̄tates sacerdoti ab soluēdi aliquos homines: nō amittit illaz p̄tates: nisi forte estinet p̄tēs quā h̄ sacerdos in parrochia sua: quasi p̄tēs quā h̄ miles in villa sua: qd est ridiculuz: cum nō sint do mini sed ministri. s; illud. ad Corin. 4. Sic nos existimet hō vt ministros xp̄i r̄. z Luc. 22. Reges gentiuz d̄nant eorum. vos autē nō sic: s; qui maior est in vobis fiat sic minor: r̄ qui p̄cellor est: sicut ministror. Ad illud qd obijci p̄tates qz ep̄s qd amittit curā prochie ip̄e se exonerat. d̄s qz saluz est. qz adhuc p̄tinet ad eū h̄r curaz totū? plebis sibi p̄misit. vt h̄r. 10. q. 1. c. quecūq; t̄m r̄ apl̄s de se dicebat. 2. ad Corin. 11. p̄ter illa q̄ extrinsecus sunt instantia mea quo tidiana sollicitudo omnium ecclesiarum. Nō tamē sit onus ei importabile: qz habet alios inferioris ordinis adiutores. Dato autē qd sit in iunio a piculo per hoc qd sacerdoti curaz committit nō t̄m seḡ qd p̄ h̄ sit in iunio a p̄tate quaz in parrochia h̄z. Ad ministri. n. xp̄i nō solum p̄t opari ad salutē plebis ad vitandū p̄culū sibi iminēs: s; et ad augendā meritum r̄ magis fructificādū i p̄plo del sic ē. Paulus multa sup̄er gabat p̄ salutem electoz q̄ sine piculo sue salutis dimittit re poterat. Ad aliū qd obijci. qd sacerdos est sub ep̄o: sic ep̄s sub archiep̄scopo: d̄s qd nō est oīno silē. Cōstat enī qd archiep̄s nō h̄et immediatāz iurisdiccioez in illo q̄ sunt de diocesi ep̄i: nisi cā ad eūz deferret. Sz ep̄s h̄z immediatāz iurisdiccioe in parrochianos sacerdotis cū possit quēlibz coraz se citare r̄ excōicare qd archiep̄s nō p̄t in subditis ep̄oz: vt dicitur est. Qui rō est: qz p̄tēs sacerdotis nā h̄ r̄ ex iure dīno subdit p̄tāi ep̄i curz sit imperfecta respectu illius: vt d̄yō. pbat: s; ep̄s subdit archiep̄o soluz ex ordinātione ecclie: r̄ iō in qd ecclia statuit ep̄m archiep̄o subz: in illis t̄m subiectū est ei. Sacerdos autē qd ex iure dīno ep̄o subditur in oib̄ est ei subiectū: sicut et papa h̄z immediatam iurisdiccioem in oēs xp̄ianos: qz romana ecclia nullis finodictis cōstituitis ceteris ecclijs plata est: s; euāgelica voce d̄ni r̄ saluatoris n̄i p̄mati obtinuit: vt h̄r in decretis distin. 21. c. q̄nūs. Ad id qd postea obijci qd p̄bi parochiarū sunt spon̄s eccliaz sibi cōmissuz: d̄m qd sp̄s ecclie p̄ se loquēdo xp̄s est. de qd d̄r Joā. 3. Qui h̄z sp̄s sp̄s est. Ap̄te enī de ecclia suo noie filios ḡiat. Alij autē qd sp̄s d̄i sunt ministri spon̄s: exteri cooperātes ad ḡiationē sp̄aliuz si h̄oz: qz nō sibi s; xp̄o ḡiant. Qui qdē ministri itātū sp̄o

si d̄n̄r in q̄stū vices veri sp̄s obtinet. Et iō papa q̄ obtinet vices in tota ecclia v̄lis ecclie sp̄s d̄r: ep̄s autē sue dyocesis: p̄byter autē sue parrochie. Cū r̄ dyocesis spon̄s pa pa est: r̄ ep̄s parrochie: nec t̄m p̄ h̄ seḡ p̄ s̄nt p̄les spon̄s vnus ecclie: qz sacerdotes suo ministerio cooperant ep̄o tan q̄ p̄ncipali: r̄ sicut ep̄i papa r̄ ip̄e papa xp̄o. Cū xp̄us ip̄a pap̄: ep̄o r̄ sacerdos nō cōputant nisi vn̄ sp̄s ecclie. Cū p̄z qd ex h̄ qd papa vel ep̄s audit p̄fessioes parochiano: v̄l alij audietas p̄mittit: nō seḡ qd s̄nt p̄les vn̄ ecclie sp̄o si se q̄rēt aut si duo p̄ficerent eadē ecclie eodē gradu: sicut duo ep̄i in vna dyocesi: r̄ duo p̄byteri curati in vna parrochia: qd canones p̄hibēt. Ad ea v̄o quib̄ p̄bare nitunt: qd nec ex p̄uilegio pape religiosi p̄dicare: nec cōfessiones audire p̄nt: nūc residēz est. D̄s q̄ p̄mo obijci qd romanē sedis auctoritas nō p̄t aliq̄d condere: vel mutare p̄ statu ta scōz patruz: d̄cētū qd v̄ez est i illis q̄ statuta scōz deter minauerūt eē de iure dīno: sicut articuli fidei qd determina ti sunt p̄ cōcilia. Sz illa q̄ h̄c p̄es determinauerūt eē de iure positū sunt relicta sub dispōne papē: vt possit ea mutare vel dispensare s; opportunitates tēpōz vel negociorū. Scī enī p̄es in cōcilijs p̄gregari nihil statutare possunt: nisi aucte romani p̄ntifici iterum eēt: sine qua et nec cōcilium p̄gregari p̄t. Nec t̄m papa qm̄ aliq̄d ali fac̄ qz a scīs p̄hibē statutū sit: s; eoz statuta fac̄: qz seruat itentio statuētium et si nō suant v̄ba statutorū: q̄ nō p̄nt in oib̄ p̄s: r̄ in oib̄ r̄p̄ib̄ obseruari suata itentioe statutiū: qd est vitiluz ecclie: sic r̄ in oī iure positū accidit. Berogaf. n. p̄oib̄ statutis p̄ statuta sequētia. Nec t̄m h̄ q̄ aliqui religiosi qui nō sunt ep̄i vel p̄byteri parochiales p̄dicāt: r̄ p̄fessioes audiūt est p̄ decreta patrū: nisi ex sua aucte h̄ saceret sine aucte papē vt ep̄i: vt ex p̄dictis p̄z. Et p̄ h̄ p̄z solo ad id qd postea obij ci: qz papa ex h̄ qd dat alicui licentiā: vel p̄uilegiū audien di cōfessiones: vel p̄dicādū: nō fac̄ p̄z p̄ apl̄s: qz tales religio si nō p̄dicant plebib̄ alienis vt supra d̄cīm est. Nec t̄m h̄ est v̄ez qd papa nō possit aliq̄d facere p̄ apl̄m. Dispensat. n. cū bigamo r̄ in pena quā canones ap̄loz statuerūt p̄bytero fornicanti. Ex decreto autē inducto nō p̄t ampli haberi: nisi qd papa nō p̄t destruiere canonicas scripturas ap̄loz r̄ p̄p̄has: qd est eccliafice fidei fundamētū. Ad id quod postea obijci qd p̄uilegia p̄ncipuz sunt intelligēda sine p̄u dicio alteri: d̄m qd p̄uilegiū d̄r fieri alicui qm̄ subtrahitur ei aliq̄d qd in fauore eius introductū est: vel qd ad vilitatez ei ordinat: s; subitio alicui subditū ad rectorez ecclie nō est ordinata p̄ncipalr̄ ad vilitatez p̄sdētū. s; ad vilitatez subtrōz. Cū Eze. 34. d̄r. Cleb pastozib̄ istū qd p̄cebant semetip̄os. Nōne gregez pascunt a pastozib̄: r̄ iō nullum piudicūz sit rectori ecclie quādo subdit: ei a sua p̄tate exi mit sine piudicio ei: sicut papa eximit abbatēz a p̄tate ep̄i sine ei p̄iudicio: r̄ sicut ep̄m a p̄tate archiep̄i. Si autē ip̄e met opef in subditū q̄ p̄inet ad salutē: vel alijs h̄ ip̄z com mittat: nō solum nō facit ei piudicūz: s; p̄festat ei magnuz be neficiū qd maxie accepta a cunctis rectorib̄ qui nō q̄runt que sua sunt: s; q̄ iesu xp̄i. Cū sup̄ illud Nu. 12. Quid emu laris p̄ me. dicit glo. B̄re. P̄ia mens pastoz qz non p̄p̄iaz ḡllaz: s; auctozie querit: ab oib̄ vult iuuari in eo qd facit. Fidelis enī p̄dicatoz op̄at si fieri valeat vt vitates quam so lus loq̄ nō suffic̄: ora cūctoz sonēt. Ad id qd postea obij ci: qd p̄nceps qm̄ alicui cōmittit liberā testi factioez intelli ḡt t̄m p̄fessioe legitīmā r̄ p̄fetas: d̄m qd sicut papa qm̄ cō mittit alicui qd p̄dicet vel cōfessiones audiat cōmittit ei vt legitime h̄ faciat. Cū p̄ hanc p̄missione nō p̄t p̄dicare ali qua qd nō decet: s; ex quo ab eo dat libera p̄tēs p̄dicandī: non requit ad h̄ qd ei p̄dicatio legitīmā sit qd ab alio p̄tatez accipiat: qz sic inutilis eēt eis p̄tēs a papa accepta: sic ille qd h̄z licentiā ab iperatoz qz testū condant: nō op̄z qd ab alio v̄teri licētiāz petat: s; qd obseruet ea que p̄tinet ad de bituz moduz testandū. Sicut r̄ predicatoz cui dat licentiā a papa p̄dicādū: s; debito nō p̄dicare: vt. Salia p̄dicet pau perib̄: r̄ alia d̄m̄tib̄: obseruet h̄z que B̄re. in pastozali docet. Ad illud qd postea obijci qd monach̄ curz ordia tur nō accipit executionez officij: nisi curz cura plebis sibi committit: d̄m qd p̄tēs ordinis sacerdotale ad duo ordi nat. Et p̄ p̄ncipalr̄ ad corp̄ xp̄i v̄ez cōsecraduz: r̄ huī

p̄tatis executionem statim curz ordinat accipit: nisi sit dese ctus in ordinacione vel in ordinaro. Sc̄dario ordinarur ad corpus xp̄i mysticū p̄ clauē ecclie q̄ sibi p̄mittunt. r̄ huī p̄tatis executionez nō recipit: nisi cura ei cōmittat: vel nisi aucte alteri p̄ntis curaz hoc agat. Nec t̄m p̄tēs sacerdotis frustra datur ei: qz h̄ executionez in hoc ad qd sacerdo tij p̄tēs p̄ncipalr̄ ordinat: s; offiū p̄dicacionis non ordina tur ad aliud q̄ ad p̄dicanduz. Cū cum p̄uilegiuz p̄ncipis non debeat alicui esse inuide: vt iura dicunt: op̄z ex h̄ ipso qd papa committit alicui offiū p̄dicandi: ille habeat execu tionez officij: quicunq; sit: r̄ tamen quādo papa dat p̄uile giū alicui religioso qd possit p̄dicare: nō p̄pter hoc com mittit ei offiū: sed magis officij ad executionem: qz religio si tales non p̄dicant: q̄m̄ vtantes sua potestate: sed aliena sibi commissa: sicut dictum est. Ad aliud d̄m qd sicut su pradictuz est in p̄ma q̄one de doctrina. Diony. ibi loquit de monachis laicis qui nō sunt ep̄i p̄byteri vel diaconi: si tamen de oibus intelligerēt non destruit eccliafiticam hierar. papa mittens monachos ad p̄dicanduz: qz sicut su pradictuz est in ecclia. h̄onach. Ille qd est inferioris ordinis p̄t superioris offiū exercere etiāz in suo ordine manens: sicut etiāz r̄ in celesti: r̄ v̄terius p̄t ad superiores ordinez p̄moueri: qd nō est in celesti. Cū r̄ Anno. tertius ante con cilium generale quod d̄az cisterciensis ordinis misit ad p̄d canduz in partib̄ t̄potosanis. Ad aliud qd v̄ltime obij citur qd religiosi non possunt petere licentiāz p̄dicandū: qz hoc est ambitiois: d̄m qd salūm est: qz p̄dicacionis offi cium r̄ laudabilr̄ appeti p̄t ex charitate: ex p̄lo vsaie qui se ad h̄ ponte obulit. Ita. 6. Ecce ego mitte me. r̄ lauda bilitē potest vitari ex humilitate exemplo. Hieremie qui dicit. Ah Ah Ah d̄ne de? nescio loqui: qz puer ego sum. Hierie. j. vt p̄ glo. Greg. ibidem. Et silis s̄ma h̄. 8. q. 1. ca. in scripturis. Scieduz est qd eccliafita officia duo h̄nt aduicta. 1. op̄: r̄ dignitatez: vt honoz: r̄ rōne honozis lau dabilr̄ recusant: s; rōne opis laudabilr̄ p̄nt queri. j. Th̄. 3. Si quis ep̄atus desiderat bonuz op̄ desiderat. Cū Augu. dicit in. 19. de ci. dei. Exponere voluit qd sit ep̄: s̄m. i. qd desiderari p̄t: qz nomē est opis nō honozis: vt h̄. 8. q. 1. g epatus. Et hoc idē h̄ in glo. sup̄ eodē v̄bo: r̄ iō si op̄ sepa rat a dignitate laudabilr̄ r̄ sine ambitionis periculo potest d̄siderari: r̄ iō nō est abitois si religiosus petat a sacerdotē vel ep̄o licentiā p̄dicandū: s; est s̄gnū dilectiois dei r̄ primi. Cū religiosus teneatur manibus laborare. CAP. V. Cū v̄o per sufficientes rōnes religiosos a fru ctu aiay arcere non p̄nt: eos indirecte impe dire nitunt: s; ponentes eis necessitatē manib̄ op̄e rādi: vt vel sic saltē retrahant a studio quo ad p̄dicā reddunt idonei. In qd hostes ciuitatis sancte p̄fati malignantes oñdunt. Cū sup̄ illud Nec. 6. Cū r̄ pcutiam? fedus r̄. dicit glo. Hostes ciuitatis san cte suadebāt Neemie in capestrā descendere r̄ fedus pa cis secuz inire: sic r̄ heretici r̄ falsi catholici cum veris ca tholicis pacis consortium h̄re volunt: nō vt ipsi ad arcem catholice fidei r̄ op̄ationis ascendat: s; vt potius eos quos in culmine virtutuz cōmorantes aspiciūt: ad infima op̄ez vel paupey dogmatū descendere cogāt. Qz at religiosi ma nib̄ opari teneant multip̄ nitunt ostēdere. Primo p̄ hoc qd d̄r. j. Th̄. 4. Opamini manibus v̄ris: sicut p̄cepimus vobis: s; ad p̄cepta. suandatenent maxime religiosi. ergo debēt manib̄ laborare. Th̄ez. 2. Th̄ez. 3. Siquis nō vult opari nec māducet. glo. Dicit qdaz de opib̄ sp̄alibus h̄ p̄cepisse apl̄m nō de op̄e corpalī in quo agricole: vel opi fices laborant. r̄ infra. Sz sup̄fimo conant sibi r̄ ceteris cali ginez inducere: vt qd v̄lriter charitas monet nō solum fa cere nolint: s; nec intelligere. Et infra. Cū apl̄s suos dei corpaliter opari v̄l viuāt: h̄z ad seruitutez dei religiosi ip̄e cialiter deputant. s; debēt opari sicut apl̄i p̄ceptū. Itē indu ctū h̄ quod h̄r ad Ep̄he. 4. Laboriet opādo manib̄ suis qd bonuz est: vt h̄at v̄n tributū necessitatē patienti. glo. Non t̄m v̄n viuāt: ergo religiosi qui non h̄nt aliunde v̄n tri buant necessitatē patienti debēt manib̄ opari. Th̄ez. Lu. 12. sup̄ illud. Tendite qd possidētis. dicit glo. Nō t̄m cibos v̄ros cōicate paup̄ib̄: s; et vendite possessiones v̄ras: vt oī

bus v̄ris semel p̄ d̄no sp̄etis postea labore manuum ope remini. v̄n viuātis: vel elemosynaz faciatis: s; religiosi qui oīa sua relinquūt debēt de labore manuz suaz viuere et elemosynas facere. Itē religiosi maxie tenent ap̄loz vi taz imitari: qz status p̄fectionis p̄fent: s; apl̄i p̄p̄ijs mani b̄ laborabant. j. ad Cor. 4. Laboram? opantes manib̄ nō stis: r̄ actuz. 20. Ad ea que mihi op̄ erāt ministrauerunt man? iste: r̄ in h̄ se imutabiles oñdebāt alijs. j. Th̄ez. 3. Me qz gratis panez māducauim? ab aliquo: s; in labore: r̄ sati gatione nocte r̄ die operantes: vt nosmetip̄os formā dare m? vobis ad imitandū nos: s; religiosi debēt ap̄los in labo re manū imitari. Item religiosi magis tenent ad opā hū līā q̄z seculares clerici: s; seculares clerici tenent manib̄ laborare. Cū d̄r in decretis di. 91. Clericus victū r̄ vestitū sibi artificio vel agricultura absq; sui officij dumtaxat deo trimēto p̄paret. Itē in sequēti cap. Quilibet clericus v̄bo dei erudit? artificio victuz q̄rat. Itē oēs clerici qui ad ope randū validi sunt artificialia r̄ lras discāt: s; multo fortius religiosi tenent māib̄ laborare. Itē actuz. 20. Ad ea que mihi op̄ erant r̄ his qui mecum sunt ministrauerunt man? iste. glo. iterlinariis. Ex p̄loz opandi et ep̄is est signum quo di scernunt a lupis. s; multo magis illi qui ep̄oz offiū exer cēt: p̄dicādo debēt manib̄ laborare. Th̄ez. Hiero. dicit ad Rusticus monachus. Egyp̄tiorū monasteria hunc morem tenēt: vt nulluz absq; ope r̄ labore suscipiāt: nō tā p̄p̄ vic? necessaria q̄z p̄p̄ aie salutes: ne vagef p̄uictosis cogitationi b̄ s; r̄ eḡit ad salutes aiay in religiosis qd māib̄ op̄erent. Th̄ez religiosi semp̄ debēt ad p̄fectū sp̄uale conari: s; illū. j. ad Cor. 12. Emulamini carismata meliora. Sz sicut dicit Aug. in lib. de ope mona. religiosi qd nō opant manibus illos qui opant sibi an ponēdos eē nō dubitēt. Et actuz 20. sup̄ illud. Beati? est magis dare qz accipere. dicit glo. Il los maxie ḡliscuz et qd cunctis que possident in semet renuen ciantes: nihilomin? opando: vt h̄ant v̄n tributū: nēcessi tates patienti: s; oēs religiosi ad hoc debēt tendere: vt mani b̄ opent. Th̄ez Aug. in eodē libro religiosos nō operātes p̄umaces noiat subdens p̄missis v̄bis. Letez qz ferat ho mines contumaces saluberrimis apl̄i monitis resistentes nō sicut infirmiores tolerari: s; sicut sanctiores et predicari. Sz p̄tūmācia est p̄ctm̄ mortale: alias p̄ p̄tūmācia nullus excōicaref: ergo sine piculo peccati mortalis religiosi non p̄nt dimittere qui manib̄ opent. Th̄ez religiosi excusant a labore manū: maxie vidēt excusari p̄ hoc qd vacant p̄salms: oīonibus p̄dicacionib̄: r̄ lectionib̄: s; p̄ ista nō excusant. s; oīno laborare tenent. Th̄ez dia qd p̄ hoc qd dicit Aug. in libro de ope mona. Quid agant qd opari cor poralr̄ nolūt: cui rei vacēt scire desidero. D̄m̄b̄ in quiunt: r̄ p̄salms: r̄ lectioni: r̄ verbo dei. Et singula istoz re monens dicit p̄ de orone. Cū? exaudif vna obedietis oro q̄z decez milia p̄ceptorū: inuētis illos esse p̄emptores r̄ in dignos exaudiri qui manib̄ nō operant. Sc̄do q̄stum ad vacantes d̄nis cāctis subiūgit. Lantica cātare d̄na etiāz manib̄ opantes facile p̄nt: r̄ infra. Quid ergo ipedit hui dei manib̄ opantē in lege d̄ni meditari: r̄ psallere? nomini d̄ni altissimi. 3. subiūgit de lectione. Qui autem dicunt se vacare lectioni. nōne illic inueniunt qd p̄cepit apostolus. Que est q̄ ista pueritas: lectioni nolle obtēperare d̄i vult ei vacare: r̄ vt qd bonuz est d̄iūt? legat: iō facere nolle bo nuz qd legit. Quis enī nesciat tanto citi? queq; p̄ficere cur bona legit: q̄to citi? facit qd legit? 4. subiūgit de p̄dica tione. Si aut alicui sermo erogādus est r̄ ita occupet vt manib̄ opari nō vacet: nunquid h̄ oēs in monasterio p̄nt? Quā q̄ nō oēs p̄nt cur sub hoc obtentū oēs vacare volunt? Quā q̄ si oēs possent vicissitudine facere debēt: non so lum ne ceteri a necessarijs operib̄ occuparent: sed etiāz quia sufficit vt audientibus pluribus vnus loquat̄r. Sc̄dū d̄i v̄o qd in ista et q̄one v̄ā vitatis reliquētes d̄i ab vno errore recedūt i h̄rū d̄labūt. Sicut. n. q̄rūdā mōcho r̄i error antiq̄ qui dicebat religiosos manib̄ opari sine sue p̄fectionis detrimento nō posse: quia qui manibus la borat nō totaz sollicitudinē in deuz iactat: r̄ ita nō implet illud euāgelicū. Nolite solliciti esse aie v̄re: qd manduce tiaz corpi v̄ro qd induamini. Adat. 6. Cū r̄ cogebantur

negare apm manib' opasse: z dicere hoc qd apls dicit. 2. Thes. 3. Siquis no vult opari: nec māducet de ope spūa...

ne ad labore manuū sunt cogēdi. Item in eodē lib. aug. loquēs de aliquo diuite q bona sua alicui monasterio tri-

suiterat hīs reliquū sps liberum ad manib' laborādum: sicut faciebat cū eet corinthi. Sed quādo erat Athēnis vbi poterat dēdicare: p'dicare: manibus nō opabatur s; viuebat de hīs que dēulerat sibi fratres de macedonia veniēs.

re cōi: sicut pceptus de actu gñatiue virtutis quo species humana multiplicat z saluat: vel et qbus hō non soli ipi s; alijs puidere pōt: z ad hec obseruāda nō quilibet obli-

dū vbi dei. Cui pot dicit qd cū textus sit p̄sū: totū qd in glo. p̄tinetur p̄sū est: r̄o ad h̄ nullus tenet nisi ad hoc p̄ votū obligetur. C̄ Ad id qd. s. obijcitur d̄m qd hoc qd apli manib⁹ laboraverūt qnq; qdem fuit necessitatis: qnq; superogationis. Nec cessitatis quidē fuit qn ab alijs victum invenire nō poterat: vt p̄. j. Cor. 4. p̄ glo. prius inductas. Q̄ et superogationis fuerit p̄ id qd d̄. j. Cor. 9. Ille tñ superogatione trib⁹ de causis apls yrebat. Qnq; quidem vt occasione auferret p̄fendo aplis p̄dicandū q pp̄ sola tēporalia p̄dicabant: vt p̄. 2. Cor. 12. Quid est. n. qd m̄nibus habuistis p̄ ceteris ecclesijs: nisi qd ego ipse nō grauavi vos. 3. ad dādū exēplū ociosis opandū. 2. The. 3. Nocte r̄ die opantes: me quē v̄m grauare. Et infra. Ut nosmet ipsos formā daremus vobis ad unitādū nos. Nec tamen apls laborabat in illis locis in qb⁹ q̄tridie p̄dicandū facultates hēbat sicut athenis: vt Aug. dicit in lib. de opera. mo. Et iō nō est de necitate salutis qd religiosi in b̄p̄lm̄ imitētur: cū nō teneant ad oēs superogationes. Unde nec alij apli manib⁹ laborabāt nisi forte qn non inueniebant q eis daret: in quo casu tenet qlibet manib⁹ laborare. C̄ Ad id qd. 6. obijcitur d̄m qd decreta illa loquunt de illis clericis qb⁹ facultates eccleie z oblationes fidelij nō sufficiūt ad viuēdū q debent victum manibus q̄rere. C̄ Ad. 7. d̄m qd apls dat ep̄s exēplū laborādū in casib⁹ in qb⁹ ipse laborabat: qn. f. p̄ labore manū ab occupationib⁹ ecclesiasticis nō impediant r̄ accipe sup̄r̄ eēt in grauamē r̄ scādālū subdito r̄ de nouo p̄ueroz ad fidem. C̄ Ad id qd. 8. obijcitur d̄m qd labor manuali vt p̄ auctē d̄tero. inductas p̄: nō solū assumit ad victū q̄rēdū: s̄ ad vanas cogitationes repr̄mēdas: q̄ nascunt ex ocio z carnis corruptione. Ocio autē efficaciter remouet nō solū p̄ opa manualia: s̄ et per exercitia sp̄alia qb⁹ et p̄cupia carnis frenat. v̄n d̄c̄ d̄tero. in eadē eplā. Alma sciam scripturarū: z carnis vicia non amabis. Cū q̄tuz p̄inet ad corp⁹ domādūz z oculi tollendū labor manualis nō est in p̄cepto: dū nō homo per alia sp̄itualia exercitia ocinūz euitet: z corpus castiget alijs p̄nē opib⁹: sicut ieiunij: vigilijs: z h̄ inter q̄ cōnumerat ap̄s laborē manū d̄cēs. 2. Cor. 6. In laboribus in vigilijs: in ieiunij. glo. In laborib⁹ opoz: qz manib⁹ suis operabatur. C̄ Ad illud qd. 9. obijcitur d̄m qd laborare manibus qnq; est meli⁹ q̄ nō laborare z qnq; cōuerso. Qn enī ali qz p̄ labore manuum nō retrahit ab aliquo vtiliori opere meli⁹ est manib⁹ laborare: vt exinde possit sibi sufficere et alijs ministrare: z p̄cipue qn eēt in scādālū infirmoz infidelij vel de nouo p̄ueroz ad fidem: si aliqz a labore manū abstinet de sumptib⁹ fidelium viuere velle. In quo casu apls manib⁹ laborabat: vt p̄. j. Cor. 9. Et sic loq̄tur et glo. inducta de actib⁹. Qn at per labores manuum aliq; ab vtiliori ope ipedit: tūc meli⁹ est a labore manuum abstinerē: vt p̄. j. Cor. 9. Super illud. Sine vt mortui sepeliāt mortuos suos: que supra fuit inducta: z sic p̄ exēplū apli: qui ab ope cessabat: qn p̄dicandū oportunitatē hēbat. Facilius at ipeditur moderni p̄dicatores a p̄dicatioe p̄ labore manū qz apli q ex inspiratione sciam p̄dicandū hēbant: cum oporteat p̄dicatores moderni t̄pis ex p̄tinuo studio ad p̄dicandū patos esse: vt p̄. j. auctoritate Grego. supra inductas. C̄ Ad illud qd. 10. obijcitur d̄m qd Aug. illos ab ope desistentes p̄sumaces dicit: q ex p̄cepto apli laborare tenent: qz z apls. 2. ad The. 3. Excoicados dicit: h̄ aut sunt q ociose viuēt ex feda cura sibi victum acquirunt. Et q de talib⁹. Aug. loq̄tur: p̄ ex his que supra dixerat assignans cām quare illi q ex rusticana vita ad religionē p̄uertunt laborare debeāt. Dicit. n. nec enim appet v̄ruz ex p̄posito fuitus dei venerint: an vitam in opem z laboriosam fugientes vacui pacis atq; vestiri voluerint: z in sup̄ honorari ab eis a qb⁹ p̄nē p̄contra qz conseruerant: qz vult manib⁹ opari. Tale. n. manifeste sunt de nūero ociosoz qb⁹ denunciāt apls: vt cum silentio opantes suuz panes manducēt: z p̄cipue p̄sumaces Aug. noiat illos qui dicebant nō licere seruis dei manib⁹ suis opera

ri sensum apli p̄uertētes. C̄ Ad illud qd. 11. obijcitur d̄m qd sp̄ialibus opibus que abieccio tangit: p̄t quis vacare dupl̄. f. quasi inseruens vtilitati cōi z qn insitens vtilitati p̄uuate qd p̄z per singula. Potest enī aliq; oñibus z psalmis vacare diuini offiij in eccleia celebrādo: quod est quoddā opus publicū ad ecclie edificationē ordinatum: z p̄t et p̄dicns aliq; vacare p̄ modum p̄uuate oñionis: qd interdum et layci faciūt. z sic de alijs loquitur Aug. Non at p̄ mō: qd p̄z ex hoc qd dicit qd cātica dina de cātare manibus opantes p̄nt: exēplo opificum q fabulis corda z lin guas donāt: cū tñ manibus ab ope nō recedāt: qd non fineretur in illis qui debent in ecclia horas canonicas celebrare. Similiter lectioni aliq; vacat qn operi publico in scolis docēdo: vel et adiscēdo. vt magi z scolares faciunt religiosi: vel seculares: sed qn operi p̄uato: q sibi ipis ad p̄solationē suā scripturas p̄legūt sicut mōachi in claustris faciunt: z sic loquit Aug. Unde nō dicit. Qui dicunt se vacare doctrine vel instructioni: s̄ dicit q dicit se vacare lectioni. Sicut v̄bo dei aliq; insitit qn op̄i publico publice pplis p̄dicādo: s̄ tanq̄ p̄uato ope insitit v̄bo dei qui v̄sall cui in cōi locutione v̄ba edificatoria loquit: sicut mōachi in deserto fratrib⁹ ad se venientib⁹ multa dicebant ad edificationē ipoz. Et sic loquit Aug. qd p̄z ex hoc qd d̄c̄. Mū quid oēs in monasterio p̄nt venientib⁹ ad se fratrib⁹ diuinas exponere lectioes: z iō et nō dicit si p̄dicatio est erogā da: s̄ si sermo erogādis est: qz vt dicit glo. j. Cor. 2. Sermo est q̄ p̄uatum fit: p̄dicatio aut que fit in cōi. Illi q̄ p̄dicnt sp̄ialibus opib⁹ quasi opibus publicis vacāt: suo labore legitime victūz acquirunt a fidelib⁹ accipiēdo vtilitati cōi inseruētē. Qui at p̄dicnt operibus quasi p̄uatis vacāt a labore manuum abstinetes qnq; quidē sunt transgressores p̄cepti apli: qn. f. sunt de illis quib⁹ denunciāt apls: vt cuz silentio opantes suuz panem māducant vt d̄c̄ c̄tuz est. De his q̄ loq̄ Aug. vt p̄z ex hoc qd d̄c̄. Cur z nō p̄ceptis aplis obseruādis aliq; p̄tes tēporoz deputamus. Et ex hoc qd d̄c̄. Citius exauditur vna obediētis oio qz decē milia p̄tēporoz: z ex hoc qd d̄c̄. Que est ista pueritas lectioni nolle obēperare. Et qbus oib⁹ p̄z qd loquit de vacatib⁹ sp̄ialib⁹ opib⁹: q̄ p̄ceptū apliū transgredunt. Nec transgredunt nisi q ad obseruādis obligant: de quibus p̄us d̄c̄m est. Qnq; at vacates p̄dicnt: vt etiā p̄uatis opib⁹: apli p̄ceptū nō transgredunt manib⁹ nō opantes: qz nō laboriosam vitā ex p̄gritā fugientes vacui z ociosi volūt pacis: s̄ abudātia diuini amoris ab oi exteriori ope retrahunt vt p̄tēporoz vacent: vt per auctoritates supra inductas probatum est. C̄ In religiosi liceat oia sua relinquere z sibi nihil retinere in proprio: nec in cōmuni. CAP. VI. Redictis at nō p̄tēti aduersarij veritatis religionū oium fundamentū ab ipso d̄no firmi ter collocati nitunt euertere. vj. paupertatē: dicētes illicitū fore oib⁹ dimissis pauperē religionē ingredi q possessiones aut reddit⁹ nō habeat: nisi forte sub p̄posito manibus laborādū: inducētēs ad p̄firmationem sui erroris qd d̄r p̄uer. 30. Ad d̄c̄tātē z diuitias ne dederis m̄p̄t̄ribue tñ victui meo necessaria: ne forte fatiat illiciar ad negādum: aut egestate p̄pulsus furer: z p̄uere nōmē dei mei: s̄ ille q dimissis oib⁹ pauperē religionē intrat: q possessiones nō h̄z: victūz sibi necessarium auferit mēdicatā se exponēs: p̄cipue si nō habeat p̄positū labore manū victū q̄rendū: ergo p̄mittit se piculo furti z p̄iuri in q̄ rēphēbil v̄. C̄ Itē eccles. 7. d̄r. Utilior est sapia cuz diuitijs. glo. qz sola. q̄ rēphēbil agit qui sapiam sine diuitijs p̄legit diuitias relinquēs: vt sapi entē vacet. C̄ Itē eccles. 17. d̄r. Propter iopiā m̄st̄i deliquerūt. glo. pp̄ iopiā cordis z opis: s̄ illd̄ qd ē cā piculū est fugiēdū. q̄ aliq; se inopem facere nō d̄z oia sua relinquēdo. C̄ Itē. 2. ad Cor. 8. Apl̄s dat formā fidelibus elemosy nas faciēdi sic dicēs. Sic volūtas p̄p̄tra est s̄m id qd h̄t. glo. vt necessaria retineat tñ accepta est: nō s̄m id qd nō h̄z. i. v̄tra vires. Non. n. volo vt alijs remissio. vob autē tribulatio. glo. i. paup̄tas. s̄ ille qui oia dat nō retinet necia sibi: s̄ v̄tra vires dās paupertatē pati: ergo inordinate dat

z p̄ formā ab ap̄lo traditam. C̄ Itē. j. The. s. sup̄ illd̄. Rogam⁹ at vos fratres: vt noueritis eos. dicit glo. Sic diuitie negligētiam parūt salutis: ita egestas dum saturari q̄rit a iusticia declinat: s̄ illi q̄ relictis oib⁹ pauperē religionem intrat se egestati subiicit: q̄ ponit se in piculo declinādi a iusticia qd v̄r rēphēbile. C̄ Itē. j. ad The. 6. Sup̄ illud. h̄ntes alimēta z qb⁹ tegamur: d̄c̄ glo. z si nūl intulerimus vel ablati sum⁹: nō tñ oino abiiciēda sunt hec tp̄alia. S̄ ille q dimissis oib⁹ religionē intrat: q̄ tp̄alib⁹ possessionibus caret: oino tēporalia abiicit. q̄ inordinate agit. C̄ Itē sup̄ illud Luc. 3. Qui h̄z duas tunicas det nō h̄nt. glo. de duab⁹ tunicis diuidēdis dat p̄ceptum: qz si vna diuiditur nemo vestit. z d̄c̄. n. ipi⁹ p̄ passibilitate huane p̄ditionis seruat mēsurā vt non sibi vnusq; totū eripiat: s̄ qd habet cū pauperē p̄tā. q̄ oia oia paup̄ibus dat nihil sibi referuās v̄tra mēsurā et imoderate dat: z ita peccat. C̄ Itē sup̄ illud Luc. 12. Nolite q̄rere qd māducet. glo. Nō p̄cepit vt nihil pecunie ad v̄sus necios referret a scisciscum z ipe d̄ns luculos habuisset legatur. S̄ nisi eēt bonū referuare aliq̄d sibi referuato. p̄hibita esset nec ois aliq̄d referuasset. ergo bonū z expediēs est aliq̄d sibi referuare z nō oia relinquere. C̄ Itē. dare dāda z nō dāda est act⁹ p̄d̄gilitatē: s̄ ille q dat oia dat dāda z nō dāda: cū nihil nō dādum sibi referuet: q̄ tal⁹ peccat v̄tio prodigalitatē. C̄ Itē Ro. 12. Rōnabile obsequi v̄z. glo. Negd̄ nimis sit. S̄ dare oia est dare nimis: qz excedit mediū: qd r̄z liberalitas i dādo: q̄ dat aliq̄d z referuat qdā. q̄ oia dās religionē intrat nō p̄stat rōnabile obsequi deo. C̄ Itē exo. 20. d̄r. nō occides. glo. subtrahēdo p̄sū vite cui debes dare: s̄ p̄sū vite cōseruande adhibet p̄ bona tp̄alia: q̄ bona tp̄alia subtrahit sibi cui magis d̄z p̄sū vite adhibere venit z illud p̄ceptū decalogi nō occides sibi man⁹ iniiciēdo. C̄ Itē t̄reno. 4. Delugis fuit occisus gladio qz itercis samē: q̄ se exponere fami p̄tē qz se exponere gladio: s̄ h̄ nō licet: dū h̄z qd faciat sine p̄cto. vt Aug. d̄c̄. q̄ multo min⁹ licet se fami exponere: qd facere vidēt q sua relinquūt nihil sibi referuātēs. C̄ Itē plus h̄z sibi tenet q̄ aliq̄. S̄ peccaret aliq; qui alteri totū subtraheret v̄n vitā sustētare deberet: z quodā mō ipm̄ occideret Eccl. 34. Manis egesti vitā paup̄is ē: q̄ defraudat illi h̄z sanguis ē: q̄ peccat seip̄z qdā mō occidēs: q oia relinquit vt religionē intrat: in q̄ cōes possessiones nō sunt v̄n sustētēt. C̄ Itē totū p̄fectionis exēplar vitā xp̄i est. S̄ xp̄s habuit v̄n vitā sustētaret. Legit. n. Job. 12. Luculos hūisse. Et Jo. 4. Legit q̄ discipli ei⁹ luerat in cinita tē vt cibos sibi emerēt: q̄ nō est p̄fectionis q̄ aliq; oia det nihil sibi referuās. C̄ Itē ois religionis obsequi h̄z ortum a p̄uersione discipuloz xp̄i. Cū d̄c̄ d̄tero. in lib. d̄ illūstri b̄ v̄ris q̄ tales i p̄mittit eccleia erāt oēs xp̄iani: q̄les mō sūt religiosi et p̄fectissimi. Et h̄ idē h̄r in collatiōib⁹ pat̄z z h̄r p̄t ex glo. q̄ h̄r actu. 4. sup̄ illud multitudine credētū r̄c̄. S̄ de his d̄r act. 4. Q̄ erāt illis oia cōia z nullus erat egestis iter eos: q̄ illi q̄ dimissis p̄p̄ijs nō h̄nt possessiones in cōi qz oēs eēt egestes nō religiosoz s̄ sup̄stinosoz vitāz ducit. C̄ Itē d̄ns mittens discipulos suos ad p̄dicandū duo eis p̄cepta dedisse v̄: vnū. f. vt nihil in via secū ferret vt p̄z d̄c̄. 10. Ad. 9. z Luc. 6. Aliud vt in viā gentiū ne abirent: vt d̄r d̄c̄. 10. Primum at v̄r reuocasse passione iminētē. Luc. 12. Sed nūc qui h̄z sacculū tollat sili⁹ z perā. S̄c̄m p̄ceptū reuocasse v̄r d̄c̄. vlt. S̄ntes docete oēs gētes. Et Ad. vlt. S̄ntes in mūdū vnūersum r̄c̄. S̄ post reuocatiōē z p̄ceptū nullaten⁹ est obseruādū: s̄ magi est euāgelij gētib⁹ p̄dicandū: q̄ nec p̄m̄ p̄ceptūz est deinceps obseruādū: vt aliq; f. totaliter subdicia vite a se abiiciat. C̄ Itē. 12. q. j. d̄r. Expedit facultates ecclie possideri z pro p̄uas p̄fectionis amore p̄tēt. Et infra. Satis onidit z p̄p̄na debere pp̄ p̄fectionē p̄tēni z sine ipeditōe p̄fectionis possessiones ecclie facultates q̄ sunt p̄fecto cōes possidere: q̄ z si ali qui oia sua dimittant ad religionē p̄uolātēs: talē tñ religio nē debent eligere q̄ h̄at facultates cōes. C̄ Itē. q. eadem. c. vidētēs. d̄r q̄ summi sacerdotes statuerūt possessiones ecclie p̄ferri: vt iter eos q̄ in cōi vita degūt nullus egestis inueniat. Si q̄ aliq̄ cōib⁹ possessionib⁹ sp̄ret in egestate v̄uāt q̄ statuta scōz panū faciūt: z ita peccat. C̄ Itē d̄c̄. 19.

the. 4. sup̄ illd̄. Si fili⁹ dei es mitte te de ois. glo. Memoz tentare deuz qn h̄z ex humana rōne qd faciat. Et infra. Postqz de h̄c humana rōne comēdet se h̄o deo nō tentando s̄ deuote p̄fido. S̄ ille q h̄z diuitias quib⁹ p̄t resistere h̄z q̄ corrupunt corpus. f. calori nālī z alijs h̄z: q̄ q̄ munitur p̄ victūz z vestitūz: h̄z ex humana rōne qd faciat. q̄ h̄z his auxilijs sibi subtractis a deo victum expectet: videt qd peccet tētando deū: sicut si aliq̄ vidēs v̄sum veniētem arma deponeret: qb⁹ vitā suā poterat tueri: videretur tētante deū. C̄ Itē illa q̄ q̄tridie a deo petimus nō sunt abiiciēda. Sed corporalia necia ad vitā q̄tridie a deo petimus dicētes. Manē n̄m q̄tridie a nobis hodie: q̄ tp̄alia nō sunt oio abiiciēda. vt. f. aliq; volūtate se subijciat paup̄rati. C̄ Itē i decretis de p̄sca. di. j. c. Memo. d̄r qd ecclia nō d̄z edificari ante q̄ ille q̄ vult edificare p̄uicet que ad alimēta z custodias z stipēdia custoduz sufficiāt: q̄ illi qui possessiones nō h̄nt p̄ decreta scōz panū viuūt. C̄ Itē modus iste viuēdi cuz cōib⁹ z possessionib⁹ in religionib⁹ est approbat⁹ per anti q̄ p̄res Aug. Basiliū. P̄dicandū z multos alios: q̄ temerariū v̄r aliūz modū nouū inducere. C̄ Itē in nouo testō discipulis xp̄i iponitur vt necessitatib⁹ paup̄ez subueniāt: s̄ h̄ nō p̄t fieri ab illis qui nec p̄p̄rias nec cōes possessiones habēt: q̄ talis modus viuēdi nō est approbādus. C̄ S̄ qz r̄z cognitioes iterūz ex sua p̄sant origie p̄dicte p̄onis ortū z p̄cessū inuestigem⁹. Sciendū q̄ est hereticū quēdā fuisse Rome antiq; t̄pis z Iouinianū noie q̄ in h̄c errore lapsus est: vt diceret oioz baptizatoz q̄ sui baptisma suauerunt vnaz in regio celoz esse remunerationem vt d̄tero. narrat i lib. que p̄ eti scribit: ex quo i t̄pi p̄cessit vt diceret v̄gies viduas z maritatas: q̄ s̄t in xpo sunt lore: si nō discrepēt ceteris opib⁹: eiusdē mēriti eēt: z q̄ iter abstinetā ciboz: z p̄ceptionē eoz cuz ḡtaruz actioe nulla eēt d̄ria: m̄rimoniūz p̄ h̄ v̄ginitatē adequans. In q̄ p̄sū de v̄ginitate suada eneruabat: qd h̄t a domio d̄c̄. 19. Mos oēs capuit v̄bū istud. vt. f. a nuptijs abstineatur: s̄ q̄ p̄ cape capiat: z ab ap̄lo. j. Cor. 7. De v̄ginib⁹ at p̄ceptū d̄nt non h̄eo: p̄sū at do. Cū positio eius p̄ heresidānata est. vt Aug. narrat. Ille aut Iouinianū error in v̄gilatio surrexit. vt d̄tero. d̄c̄ in eplā q̄ v̄gilatiū: q̄ v̄itatez fidei ipugnabat vt ibidē d̄r: pudicitia odio h̄nt: z in p̄uicio seculariū p̄ ieiunia scōz declamās: vt d̄tero. in eadē eplā dicit. Nec solū p̄tētis fuit Iouinianū imitari p̄sū de v̄ginitate euacuās: s̄ supaddere ausus ē et vt p̄sū de paupertate seruada destrueret oio. Cū d̄tero. de eo d̄c̄. Q̄ at asserit eos meli⁹ facere q̄ vtuntur reb⁹ suis z paulatim fructus possessionū paup̄ib⁹ diuidūt q̄zillos q̄ possessionib⁹ vendūt: s̄ oia largiunt: non a me eis q̄ deo r̄ndebitur si vis p̄fctis esse vade z vende oia q̄ h̄es r̄c̄. d̄c̄. 19. C̄ Ad error p̄ successionē erratiū vsq; ad hodierna t̄pa p̄uenit z in heretic⁹ q̄bz d̄z q̄ cathari noiant p̄māst̄: z adhuc p̄manet sic p̄z in qdam tractatu cuiusdā desiderij heretic⁹ che lobardi n̄ri t̄pis quez edidit p̄ catholica v̄itate in quo inter cetera p̄dēnat statū eoz q̄ relictis oib⁹ egere volunt cū xpo. Cū lup̄ at qd est horribil⁹ antiqu⁹ error: renouatus est ab his q̄ fide defendere videbant. Qui more erratiūm in p̄i p̄cedētēs nō s̄ p̄tēti diuitias paupertati egrē vt Iouinian⁹: v̄l diuitias paupertati p̄ferre vt v̄gilatiūz: s̄ paupertatē totalit̄ p̄demnare: dicētes nō eēt licitū sua oia p̄ xpo relinquere: nisi talē religionē intrat q̄ possessiones h̄at: v̄l ni si talis sit q̄ de labore manū viuere intendat. Asserunt et paupertatē laudari in scriptura: nō actualēz q̄ aliq; se reb⁹ tp̄alib⁹ expoliāt: s̄ hituales q̄ aliq; rem tp̄alem p̄tēnit corde z sine possideat. C̄ Ad destructionē igit hui⁹ erroris hoc mō p̄cedem⁹. Cū d̄mo. n. onidem⁹ ad p̄fectionē euāgelicā p̄tinere nō solū paupertatē hituales: s̄ et actualē que fit per abiectionem reb⁹ tp̄alū. C̄ Sc̄do onidem⁹ q̄ hec p̄fectio manet et si possessiones in cōi non hēnt. C̄ 3. q̄ h̄ p̄fectio et in his q̄ possessionibus caret nō semp̄ requirit manuum laborem. C̄ 4. soluemus ea que pro se inducunt. C̄ Ad onidēdū at paupertatē actualē ad euāgelicā p̄fectionem p̄tinere assumat. p̄ illud qd d̄r d̄c̄. 19. Si vis p̄fctis eē vade z vende oia r̄c̄. S̄ ille qui sua vendit z paup̄ibus tribuit nō solū hitualē paupertatē eligit: s̄ et actualē: ergo

actualis paupertas ad euagelica pfectione pntinet. Citem pfectio euagelica pntinet in imitatione xpi...

est etiam possessiones rerum temporalium a se abicere p actualis paupertatem vt mens a cura diuitiarum libe...

possessioes qrit no est monach. Sic appe metuebat pau pertatis sue securitate pdere...

diuitias vel paupertate. Ad illud qd. 2. obijcit qd vtilior est sapia cu diuitijs...

vs. oia dare aliqb? circūstātis adiūctis; cadet in supfluita...

supstitioe si aliq pfecti viri pecuniā referuare noluerit; sicut...

se exposuit fluctui maris: sicut etiā brūis Martinus dixit...

On soli ar pdicti aduersarij xpi paupertate rone ipugnare...

accipe nō pōt ee act? alicui? vtutis nisi liberalitatis; q me...

lib' validis. l. vntca. g grauer peccat religio q sunt vali- di medicado. C'zre 3 religioſos medicates dic. Aug. i. li. de ope mo. Eaz multos ipocritas sub habitu monachozum vique qz dispit callidiffimo hostis circueites puincias hufqz miflos: mufqz ficos: mufqz ftates: mufqz fedetes: z ifra. Des petur: z oes erigit: aut ſup' lucoſe egeſtar: aut ſila- te p'ciu ſcitatiz. g v' q' v'ſa religioſoz medicatu fit repro- bada. C'zre illud qd n'ſt h'z erubefcetiã aduictaz i ſe aliqd in p'pitu d'nis h're v'z: eſt mercedia non fit niſi de turpi: vt Dama. dic. Sz petere vel mendicare n'ſt erubefcit h's: tatoq; magis q'ro eſt melioris nae. v' d'ic Zim. i. li. d' offi. q' verecudia petedi ignuos pdit natales. z p'hs i. 4. eſt. dic de liberali q' no eſt petitur. g medicare in ſe turpe eſt. z ita nullo mō medicare o'z qui aſt v'ſuere p'ot. C'zre. 2. Ro rin. 9. ſup illud. Nylarem datorē zc. d'ic glo. Qui dat: vt ca reat tedio iterpellatus non vt reficiat vitēra idigētis: z rez z meritiū pdit ſed frequenter ſic datur' mendicantibus: q' n'ſa mendicantes ſedum faciunt petendō: ergo z ſi aliq poſſunt de elemofynis v'ſuere: non tamen debēt medicare. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' religioſi et pdicantes de elemo- ſynis v'ſuere: vel et elemofynas petere non debēt. D'ic eni apls. i. ad The. 2. Ne q' aliq' ſuſtitus in ſmone adulatō: n'ſi ſicut ſcitis: ſz pdicatōtes qui medicat: z de elemofynis v'ſuere: o'z adulari illis a q' p'ſcunt: q' p'z ad. 21. ſup il- lud. Et ſelecti illis abiit foras: vbi d'ic glo. Q' paup nulliqz adularis nullū in tanta vbe inuenit hoſpitē: ſz apud lazarū recept' eſt. Et tñ ſm' erat gratioſus cū pdicaret: q' ſicut d'ic Luc. 21. Dis p'pl's manebat ad euz i tēplo audire eū. glo. l. mane t're accelerabat: z. j. ad. 4. d'ic. C'zre in hanc hoiaz z eſurim' z ſtimus: z nudū ſum'. glo. Libere. n. z ſi- ne aliq' adulatōe v'ſitate pdicātes: z gēſa p'ane vite argu- entes gram nō h'nt apud hoies: ergo pdicatores nō debēt elemofynas q'rere. C'zre zeterē. j. ad The. 2. Ne q' ſuſm' in oc- caſio z auaritie de reſtis eſt. glo. Nō dico in auaritia: ſz nec fecim' nec dixi et in quo eēt occaſio auaritie: ſz illi qui petūt elemofynas ſibi dari faciūt aliqd in quo eſt occaſio auari- tie: ergo pdicatores hoc nō debēt facere. C'zre. 2. Cor. 12. Nō ero grauis vobis. nō. n. q'ro q' v'ra ſt: ſz vos: z ad p'ſt. vlti. Nō q' q'ro datur: ſz regro fructū. glo. datur eſt ipſa res que dat: vt nūmus: cibus: por': z h's. Fruct' at bona opa z recta volūtas datoris: ergo v'ſt pdicatores nō debēt q're- re ab his q' pdicat t'pales res: ſz ita nō debēt de medicata vite viuē. C'zre. 2. ad Thi. 2. ſup illud. Laborantē agricolā zc. d'ic glo. C'zre apls vt intelligat euangelizta q' neceſſaria ſt' ſumere h' ab eis in quibus deo militat: z q' tanq' viuēz cultor exerceat: vel tanq' gregē pascit. Nō eſt. n. medicatō: ſz p'as. Ex quo p'z q' viuere de euāgelio p'atis eſt nō me- dicatō: ſz p'as iſta nō cōpetit niſi plati: ergo aliq' pdicato- res: q' nō ſunt plati: nō debēt p' medicatōe de euāgelio v'ſ- uere. C'zre apls. j. ad Cor. 9. Nōlēs o'ndere q' ipſe de ſup'ri- bus fidelitū viuere poterat prius pbat ſe aplm eē ergo illi qui nō ſunt apli: nō p'nt de ſup'rib' fidelitū viuē ſz religioſi pdicātes nō ſunt apli cū non ſunt plati: ergo zc. C'zre. j. ad The. 2. ſup illud. cū poſſem' vobis oneri eē vt xpi apli. d'ic cū glo. In tñ grauat cam pſendo vt ſe abnuere dicat cum liceat illi ſubſidia regere ad cōprimēdum illos q'bus nec facultas erat: nec pudor poſcendi. Zpliee aut' p'atis debi- tur vocat onus p' pſendo aplos qui illud idēbite v'ſu p'as tes ſponte a plebib' erigebat. Ex quo p'z q' illi q' exigit v'ctū a plebib' cū nō ſunt apli. i. plati ſunt reputādi pſendo apli. g pdicatori q' nō eſt plar' nō h'z mendicare. C'zre pdi- catores q' nō ſunt plati v'ctū ſuū ab his q'bus pdicat mēdi- cado q'rentes: aut q'nt qd eſt eis debitu: aut qd nō e' eis de- bitū. Si qd eſt eis debitu: g p'nt illud p'atiue exigere z p- coartationē: qd manifeſte eſt falſū. Si aut petūt qd nō eſt eis debitu: g z debite z ſi iuſte petūt: z ſic pſendo reputā- di ſe: vt p'z p'g p'nductā. C'zre plati recipiēt' a plebib' decimas z oblatōes tenent in ſpualib' eis. p'ndere: ergo ſi aliq' ab ep'is dirigan' ad ſpualia miniſtrada: unūria ſit ple- b' ſi a plebe v'ctū recipiāt cū magis ep'i teneant eis p'ndē- re. C'zre plati mittēt' aliquos ad pdicandū tenentur eis in neceſſarijs p'ouidēre: vt h' extra de offi. oz. In ter cere- taſi g pdicatores ab ep'is miſſis ab alijs v'ctū regrāt hoc

in illoz grauatē cedit: z ita nō debēt ab alijs ſump' accē- pere. C'zre d'ns ad. 23. g p'hibeos d'ic. Clep vobis ſcri- be z p'harſei hypocrite qui comedūt domos viduar' oio- nes logas ozates: g illi ſemp vident eē rephēſibiles: q' ſub p'extu o'ionis aut pdicatiois: aut alicuius h's. elemofynas petūt. C'zre ad. 10. D'ns diſcipulis ad pdicandū miſſis dicit. In quacūqz ciuitate: aut caſtello intraveritis: interro- gate q's in ea dignos ſit. glo. Teſtimonio vicinor' eligēdus eſt hoſpes ne er' iſamia pdicatio legat: z alia glo. Ille ē dign' qui magis ſcit ſe accipere q'z dare: g ad min' in talib' re- phēſibile v' q' q'nt q' d' v'ſites p'ctōes declinat: z ad eos qui ſibi h' p' gra nō reputat. C'zre q'z q'z p'io re ſpual' acci- pit t'pale ſymone crinē icurrit: ſue petarificat g'zēſi ſue re- cipiat abſqz petitiōe oblatū: ſicut Zlyſe' a Naaman reci- pere noluit. 4. z. s. z ſue ante accipiat ſue poſt vt p' illud p'z qd h'f. j. q. j. c. eos. Sz ille qui pdicat p'p'o. ſpualia mini- ſtrat: g nō h' ei accipere t'palia ab eis ante vel poſt: neqz petē- do: neqz oblatā recipiēdo. C'zre. j. ad The. vlti. Ab o' ſp'e mala abſtinetē vos. glo. Si qd ſp'z mali p'tendit z ſi non ſit mali nollite p'cipitanter agē: ſed q' pdicator t'palia q'rat ab his q'bus pdicat ſp'm mali p'tendit. C'zre. 2. ad Cor. 12. ſup illud: nō q'ro que v'ra ſunt: ſz vos. d'ic glo. Non q'rebat apls datū: ſz fructū: ne quaſi v'ctōr euāgelij putaret: ergo pdi- catores nō debēt ab his q' pdicat v'ctū q'rere medicado. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. Eū facis cōmuniū voca pauperes debiles: claudos: z cecos. glo. Al q' in p'tenti nihil potes expectare. Sz a talib' medicis qui ſunt validi z fortes po- tes in p'ti multa expectare cū ſint familiares potētum: ergo talibus nō ſunt elemofynae dāde. C'zre Aug. ad Cinc- centium donatiſtaz. C'zre n'ſt nitunt o'ndere q' talib' etiam elemofyne non ſunt dāde: q' Luc. 14. d'ic. E

bus meremur. An et plures in. j. et h. dicit. Quod admodum in olympiadicis non optimi et fortissimi coronantur...

dici dantes consilium de salute corporis et si nihil manibus operentur possunt licite accipere unde vivunt. Ergo multo fortius illi qui consulunt salutem animarum...

xpi liberalior est quam amicitia seculi. Sed et ex amicitia seculi aliquid petere ab amico suo quod indigeat et precipue si et in aliquid...

tibi autem semper aut crebro de nimis loquentem est excepta elemosyna que indifferenter omnibus patet...

vili vendūt. accipiāt q̄ sustentationez necessitatis a populo in ecedez dispēlationis a dño. Nō enim a p̄plo reddūt q̄si in eces: pp̄ quā. f. finalr̄ fuit illis qui sibi in charitate ferunt euāgelij: s̄ tan q̄s s̄p̄dū datur: quo vt possint labo- rāre pascant. C̄ad. 13. dñm q̄ q̄uis potuerit esse aliq̄ spē- ties mali accipere viciū a gentib⁹ q̄ fides p̄dicabat: pp̄ h̄ q̄ nō erat eis p̄suetuz vt supra dñm est: tñ nunc spē nulla mali appet diuulgata euāgelij doctrina: que hec debent euāgelizantib⁹ ordinant: s̄ p̄cipue illis q̄ nō q̄rūt ad sup̄ fluitatē s̄ ad necitatē: z de qb⁹ p̄stat q̄ nō pp̄ h̄ labori euā gelij se exponūt vt lucenr: cuz h̄ q̄d pp̄ euāgelij accipiūt multo sit min⁹ eo q̄d ab eis in seculo relictuz fuit pp̄ xpm. C̄ad ea vero quibus ostendere nuntur q̄ talib⁹ elemo- syne nō sunt dandē: q̄ p̄ ordinē nō dndū est. C̄ad primū ergo dōs q̄ cū dñm voca paupes a quib⁹ i p̄nti nil potes ex- pectare: intelligendū est q̄ excludit intentio retributionis in p̄nti: nō aut̄ possibilitas euent⁹: cū nullus sit paup̄ a quo aliquid nō possit inuari in p̄nti q̄nq̄ aliquo casu emergen- te. Et q̄ ita debet intelligi p̄ per glo. q̄ ibi dicit. Si inten- dis inuitare vt inuitis ibi potes falli. Nec tñ intelligen- dū est q̄ semp̄ retributiōe eterna careat si aliq̄ diuites vt amicos ad p̄ntiū vocet: cum h̄ possit ex charitate p̄cede- re: z pp̄ dñm fieri: vñ glo. ibi dicit. q̄ paupes vocat: in fu- turo p̄ntiū p̄cipiet: qui amicos fr̄es z diuites vocat: rece- pit mercedem suā. S̄z si h̄ pp̄ deum fac̄ in exēplo filioz Job: sicut cetera fratēne dilectiōis officia ip̄e qui iussit re- munerat. Nec tñ intelligendū q̄ si fr̄es z familiares pp̄ solam familiaritatem vocent q̄ sit p̄ctm̄ q̄uis merito eter- no careat. vñ glo. ibidem dicit. Fr̄es amicos z diuites alte- rutrum p̄ntiū celebrare nō q̄i scelus interdicit: s̄z ostendit nō valere ad p̄ntiā vite. C̄ad 2^m dñm q̄ vbum Aug. itel- ligendū est in illo casu in q̄ loq̄ sapiens eccl. 12. Na miserī cordi z ne suscipias peccatorem. vbi dicit glo. Peccatori- bus: p̄ eo q̄ p̄ctōres sunt noli cōicare: sicut qui nutriūt h̄- striones cum esuriāt xpi paupes. Qui aut̄ dat indigētī peccatori nō q̄ peccator est: s̄z q̄ h̄ est nō peccator: s̄z iustū nutriūt: q̄ culpam nō diligit s̄z nām. Cū q̄ elemosyna da- tur alicui pp̄ hoc q̄ peccator est vel vt peccator sit magis esset ei subtrahenda. Nec tñ sequit̄ q̄ paup̄ib⁹ xpi qui ma- iorib⁹ nō laborant elemosynē nō sint dandē. Nō. n. ex h̄ in- iusticiam incurunt: cuz nō laborando nō peccāt vt supra ostensum est. Et si et p̄ctōres essent: nō tñ eis daret pp̄ hoc q̄ sunt peccatores: s̄z q̄ sunt indigentes. C̄ad. 3. dñm q̄ ei qui inordinate petit non est danda res petita: s̄z cor̄p̄tō: s̄z ei qui ordinate petit dāda est res si facultas adit. vnde Grego. 11. Na dicit. sup̄ illud Job. si negaui q̄d volebāt pau- perib⁹ dicit. Per hec dā vñ sc̄is ostendit nō solū ad iopi- am paup̄ib⁹: s̄z et ad habendū desiderium deseruissē. Sed quid si ip̄a vellent paupes que fortasse accipere nō expe- dire: an q̄ in scriptura sacra paupes humiles dici solent ea sola estimāda sunt q̄ paupes accipere volūt q̄ humiles petunt. Et p̄culdubio op̄s vt incutanter det̄ q̄cquid cuz va humilitate requirit. i. q̄d nō ex desiderio s̄z ex necessita- te postulat. Nam valdeiaz sup̄bia est extra metas iopie aliqd̄ desiderare. S̄z q̄ petentib⁹ ad necessitatez danda est iudicabit̄ res. s̄z petentib⁹ ad sup̄fluitatē dāda est cor̄p̄tō. C̄ad 4^m dñm q̄ tñc in pena subtrahēda est elemo- syne petentib⁹ q̄ ex acceptis occasione iniusticie manife- ste accipiunt. Nec tñ et ita sunt eis subtrahende qn in vlti- ma necessitate eis subueniāt. Religiosi aut̄ paupes nō ex elemosynis acceptis ad iniusticiā abutunt: s̄z magis p̄ eas ad iusticie opa sustentant: vñ nō est ad p̄positum. C̄ad q̄ntuz dōs q̄ Ambro. nō dīc p̄fanda eē in h̄is qb⁹ dāt ele- mosyna debilitatez corpis z verecundā q̄i rōnes dandū: q̄z rō dandū est indigētia ei⁹ cui dāt: s̄z q̄i rōnes quare h̄is magis dari debeat. Cū nō segur q̄ non debilib⁹ vel h̄is q̄ nō verecundant accipere nō sit dandū: s̄z q̄ debilib⁹ z ve- recūdis magis sit dandū ceteris parib⁹: q̄ p̄dicte due cō- ditione nō sunt sole q̄ debeat mouere ad magis dandū s̄z multe alie: sicut bonitas p̄pone: p̄p̄nitas: indigētia z multa h̄. Nec tñ verecūdia accipiēdi est tñ i illis qui sua violenter amiserūt: s̄z et in illis qui voluntarie sua dimise- runt pp̄ xpm: cuz q̄nq̄ eq̄litatez vtriq̄ ingenuas natales ha-

beant: quos verecūdia p̄dit: q̄uis forte volūtarij paupes magis verecūdia rōni subijciāt: sicut z ceteras passiones. C̄ad sextū dñm q̄ cuz multe sint p̄ditiones q̄e alicui po- t̄ fit elemosyna dāda q̄ alteri vt dñm est: nō pot̄ ex vna sola p̄ditione absolute p̄cludi q̄ tali sit elemosyna semper magis dāda: vtputa q̄ magis indigētī semp̄ magis sit dāda. Cū si alie p̄ditiones p̄p̄derēt in alio min⁹ indigente est magis dāda ei. Inter oēs at̄ p̄ditiones efficacior est debitiū vt dicit p̄hs in. 9. et̄. Nā magis debemus reddere debitiū q̄ gratiam impenderem: nisi multe cōditiones ex alia parte p̄ponderarent: vt ibidez dñ. vñ cū p̄dicatib⁹ debeantur ne- cessaria vict⁹ quasi stipēdia q̄dā: vt dñm est: h̄is potissime sunt elemosyne dāde: p̄cipue si indigent: nisi multū ex alia pte p̄ponderaret alie p̄ditiones. C̄ad. 7. dñm q̄ sicut du- plex est felicitas: sp̄ualis. f. z t̄p̄alis: ita duplex miseria. f. t̄p̄oralis z sp̄ualis. Quāuis q̄ volūtarij paupes nō sint mi- seri sp̄uali miseria q̄ simp̄l̄ miseria est cum dñs beatos eos vocet. C̄ad. 5. z Luc. 6. P̄nt̄ tñ t̄p̄ali miserie esse subiecti. vñ z de t̄p̄alib⁹ est eis miseria exhibēda. C̄ad. 8. dñm q̄ p̄ p̄niquitas est vna de p̄ditionib⁹ q̄ facit q̄ alicui sit magis dandū: nō tñ est sola. Et iō nō op̄s q̄ semp̄ magis p̄pingo magis detur vt ex dictis patet. Certia ps p̄ncipalis toti⁹ opis in q̄ ostendit quō religio- siorū famā corūpe nitunt̄ i multos eos frivole ipugnādo z p̄ q̄ habitū vilem z humilem deserant. CAP. VIII. Unc accedēdū est ad refellēdū ea q̄a p̄dicis malignatib⁹ in religioz infamia p̄feritur: q̄d ex eoz p̄sumptioe p̄cedit: q̄ vt Grego. dī- cit in. 5. mora. Nequaquā q̄ sc̄tōz neglecta cor- rigere p̄sumeret nisi dñ se p̄i meliora sensisset. Cū Hiero. Sabinianum sup̄ hac māsica alloquit̄. Ne tibi solus videaris errasse. simulas nefanda de seruis dei: ne- sciens q̄ iniquitatez in alterz loq̄ris z ponas in celū os tuū. Ne mirus si a te q̄lesciūz h̄it dñi blasphemēti: cui p̄ez fa- milias Beelzebub vocauerint p̄es tu. Et ne quid eis ad- malitiā dēst: dupl̄t p̄uertit iudiciū. f. male iudicādo de rebus z male iudicādo de personis. Et h̄ duplex iudicij p̄uersitas distinguit in glo. j. 2or. 4. sup̄ illud. Nolite ante t̄ps iudicare. vñ dicit. Laudendū est ne p̄nitiosa opinione fallamur: vt q̄ nō possum⁹ hoiz indagare p̄sciam de ip̄is reb⁹ habeam⁹ veram certāz: s̄z iustiaz: h̄ nō vt si nescim⁹: an ille vel ille h̄ sit impudicus pudicus: vel iustus sine ius- tus: oderimus tñ impudicitiam z iniusticiā: z iniusticiam pudicitiaq̄ diligam⁹: z hec appetēda illaq̄ vitanda in dei veritate p̄spiciam⁹: vt cuz de ip̄is rebus q̄d appetendum est appetim⁹ z q̄d deuitādū est deuitam⁹: ignoscatur nob⁹ q̄ de hoib⁹ aliq̄ū imo assidue non vera sentim⁹. Nā vero p̄uersitas iudicij de reb⁹ p̄nitiosior est: vt ibidez h̄ p̄ gl. p̄- culosior morbo p̄nit̄ occurrēt. primo videam⁹. quā- liter iudiciū p̄uertunt in reb⁹: deinde quā in p̄sonis. In reb⁹ siquidē p̄uertunt iudiciū dupl̄t. p̄mo manifesta bo- na que a religiois agunt̄ p̄uaa esse iudicādo fm̄ illud ec- clesiastici. ii. Bona in mala p̄uertēs iudicat z in electis ipo- net maculas. Sc̄do que bñ z male p̄nt fieri: illicita asseren- do. In h̄ aut̄ q̄ bona q̄a religiois agunt̄ iudicant esse ma- la seip̄os p̄dēnant: z eos p̄tra q̄s loquunt̄ maxie p̄menda- biles ostendunt. Se quidem p̄dēnant: q̄i sibi bona displicere ostendūt. vñ de talib⁹ dicit Grego. in. 6. mora. Nūc malus bo- nis derogat: z recta q̄ agere negligit̄ hec in alijs obtrectan- do lacerare nō cessat. Lōmendabiles et̄ ex hoc illos cōtra quos loquunt̄ ostendūt in eis. Dantelis inocetiaz ostēdo: de quo dixerūt p̄ncipes Babylonis. Daniel. 6. Nō inueni- m⁹ danieli h̄uic aliquas occasionē nisi forte in lege dei sui. glo. Felix p̄uersatio in q̄ inimici culpam nō inueniunt nisi in lege quā custodit. Ita z p̄dicis malignatēs in lege dei quā religioi custodit̄ occasionez detractionis inueniunt eos in p̄p̄tū idēctēs. C̄adimo ex ip̄o hitu humilitatis quem deserūt. Sc̄do ex officio charitatis q̄d p̄misit̄ pendūt dum alijs h̄iūt iuxta posse alioz negotia charita- tine p̄tractando. C̄3° ex h̄ q̄ nō habetēs hic manentē ciui- tatez de loco ad locū dīcunt̄ ad fructificandū in populo dei. C̄4° de hoc q̄ studio vacant. C̄5° de hoc q̄ verbum dei ordinate z gratiose proponunt C̄ad hoc etiam refer-

tur q̄ in eis paupertatem z mendicitatem z doctrinam cō- tēnunt z fructum aiaz quez in p̄plo faciūt ex lina prelato- rum de quib⁹ supra tractatuz est. C̄ultatē vero vestium in religiois vitaz agētib⁹ p̄p̄ribiles multipl̄ nituntur ostēdere. C̄adimo ex hoc q̄ dñs dicit. Mat. 7. Attendite a falsis p̄p̄bis qui veniūt ad vos i vestimēto ouiu: eos qui vilib⁹ vestib⁹ induunt ex h̄ intendētēs suspectos reddere q̄ sint falsi p̄p̄be. C̄Item Apoc. 6. sup̄ illud. Ecce equus pallidus zc. Dicit glo. Tūdens diabolus nec per ap̄tas tri- bulationes: nec per ap̄tas hereses posse se p̄ficere: p̄mittit falsos fratres qui sub habitu religionis obtinēt nām z rufi z nigri equi peruertendo fides. Et ex hoc arguit̄ vt supra. C̄Item dicit antiq̄s t̄p̄ib⁹ a sede aplica ep̄is gallie eē man- datuz vt eos corrigant qui dissimulē hitū alijs volebāt assu- mere vt quadam spē sc̄itatis humiliozib⁹ induit: q̄d man- datuz pape in registro romane ecclie h̄ vt dicit̄: q̄uis in corpe decretoz nō cōtēneat. Et quo volunt h̄re q̄ hoies ad min⁹ in seculo viuētēs humiliozib⁹ vestib⁹ nō vtantur q̄z alij sui stat. C̄Item Aug. dicit in. 3. lib. de doc. xp̄iana. Quisq̄ reb⁹ t̄p̄alib⁹ restricti⁹ vñ q̄s se h̄it mores eozum: cuz qb⁹ viuunt̄ intēperās aut sup̄stitiosus est. Et quo p̄z q̄ vitupabile est q̄ aliq̄s vtatur viliozib⁹ vestib⁹ q̄z illi cuz quib⁹ viuūt. C̄Item Hiero. dicit ad neporianum. Vestes pullas equē vita vt cādidas. Ornatas z sordes pari modo fugiende: q̄z alterz delicias alteruz gliam redolet. Et ita vt q̄ vituperabile sit viles vestes portare. C̄Item Ro. 14. dñ. Nō est regnuz dei esca z pot⁹. glo. Nō interest oino qd alimētoz in hoc q̄ alijs quis captiuoz id faciat p̄gruentia hoiz cuz qb⁹ viuūt z p̄one sue z p̄ valitudinis sue necita- te. q̄ pari rōne nec ad vntēz oino interest quib⁹ vestib⁹ vta- tur homo: dum nō p̄gruentia p̄one sue hoc faciat: z ita vt esse religio in hoc q̄ alijs in signum p̄p̄us mundi ha- bitum vilez exterius portet. C̄Item ipocritis vt esse maxi- muz p̄ctōz. vñ dñs in euangelio contra ipocritas plus in- uehetur q̄z p̄tra alios peccatores. Et Grego. in p̄mo pasto- ra. Nemo ampl̄ in ecclia nocet q̄z p̄uerfe agēs: nomen vel ordinēz sanctitatis tenet. Sed sub vilitate vestiuz later ipocritis: p̄ciositas aut̄ vestiuz ad delicias carnis p̄tinet vt et aliq̄ez motuz sup̄bie occasionalr̄ iducit: s̄ vituperabilis est excedere in vilitate vestiuz q̄z in p̄ciositate. C̄Item dñs iesu xpo ois religionis z sc̄itatis perfectio fuit: sed ip̄e por- tauit vestez p̄ciosam. f. tunica incōsutilēz q̄ de sup̄ erat con- texta p̄ totuz. vt dñ Jo. 19. In quo vt q̄d erat sc̄a tali opere sicut panni s̄sumt̄ acu cum auro z serico. Et p̄ciosā esset p̄z ex h̄ q̄ militēs eam diuidere noluerūt: s̄z fortēssim̄ eam miserunt. Ergo hoc ad religioez nō p̄tinet q̄ alijs vilib⁹ vestib⁹ induat. C̄Item dñs papa p̄ciosus z sericis vestib⁹ vitur: z reges et antiq̄i purpureis vestib⁹ vtēbant. Nec laudabile eis esset si viliores vestes assumerent. Ergo pari rōne nec i alijs laudabile est si viliores vestes assumat̄ q̄z sui- stat⁹ regat. Et sic p̄ h̄ in p̄p̄tū idēct̄ hitus humilitatē. C̄hoc autem q̄ntū sit p̄ntū veritati patet per illud quod dñ. 21. q. 4. Dis t̄actantia z ornatura corp̄alis a sacrato or- dine aliena est. Eos q̄ ep̄os vel clericos ois se fulgidis z cla- ris vestib⁹ ornāt: emendari op̄s. Nā si in hoc permāserint: epithimio p̄dant. Et infra. Igit̄ si inuenti fuerint deriden- tes eos qui vilib⁹ z religiois vestib⁹ amicti sunt: p̄ epithi- mū corrigant. Miseric. n. t̄p̄ib⁹ ois sacrat⁹ vir cū mediocri aut vili veste p̄uerfabat. De ḡppe q̄d nō pp̄ necitatez suaz s̄z pp̄ venustatez accipit̄ elatiōis h̄z calūniā: quēadmoduz magn⁹ ait Basili⁹. S̄z q̄ vilitas vestiuz est amplectenda z p̄ciositas fugienda z q̄ grauit̄ p̄mēdi sunt qui q̄ vilita- tez vestium loquunt̄. C̄Item eoz falsitas appet̄ exēplo Jo- annis baptiste de q̄ dñs. 3. dñ: q̄ h̄bat vestimentū de p̄t cameloz. vbi dicit glo. Qui p̄ntiam p̄dicat hituz p̄ntē p̄ntē dit. In eo vilitas vestis z cibi laudat̄: quoz vltis in diuite arguit̄. Et alia glo. dicit ibidez: q̄ h̄ dei non d̄ h̄re vesti- mentuz ad decorez vel ad delectationē: s̄z tñ ad tegendaz nuditatem. Et Mat. p̄ sup̄ illud. Erat Joan. vestitus pilis dicit glo. Lōnēniens vestis p̄dicator. Et qb⁹ p̄z q̄ h̄i dei z p̄cipue q̄ p̄ntiam p̄dicat̄ debent vilibus vestibus indui. C̄Item p̄bat̄ exemplo antiq̄z p̄p̄bar de qb⁹ dñ ad Heb. ii. Circuerūt in melotis: pellib⁹ capinis. glo. C̄t̄ h̄yas z

alij. Mel⁹ est aial q̄d z tar⁹ dñ: cui⁹ pellis melota dñ z est valde hyp̄sida: vel melota est vestis de pilis cameloz: vt p̄z ibi per glo. C̄Item p̄bat̄ bñ h̄ylarionis exemplo z arse- nij z alioz pat̄z in heremo de qb⁹ narrat̄ in eozuz gestis q̄ vilissimis vestib⁹ iduebant. C̄Item Apoc. ii. Dabo duob⁹ testibus meis z p̄p̄habūt dieb⁹ mille ducentis seraginta amicti faccis. glo. i. predicantes p̄ntiam z exēplo ostēdētēs. C̄Item alia gl. ibi. Et ad exēpluz eoz debetis p̄dicare. Et quo itēz apte h̄r q̄ debēt vilib⁹ indui p̄cipue p̄ntiaz p̄dicā- tes. C̄Item q̄ vilitas vestium sit approbāda z p̄ciositas reprobanda apte ostēdit Grego. in omel. Nō quidā erat dī ues. sic dices. Sūt nōnulli qui cultū s̄biliz p̄ciosarūq̄ ve- stiuz nō putant esse p̄ctm̄. Nō videll̄ cet̄i culpa nō eēt neq̄ quaz sermo dei taz vigilanter exp̄meret q̄ diues q̄ torq̄ba- tur ap̄d inferos bysso z purpura idūt̄ fuisse. Nemo ḡppe vestimenta p̄cipua nisi ad inanez gliam querit: vt hono- rabilioz ceteris esse videat. Nam q̄z p̄ sola inani gliā vesti- metuz p̄ciosuz q̄r̄ ip̄a res testat̄: q̄ nemo vult ibi p̄ciosus vestib⁹ idui vbi ab alijs nō possit videri. Quā culpā possi- mus mel⁹ vilis indumenti vtute ex diuero colligere: q̄ h̄ abiectio p̄ciosi indumenti vtus nō eēt euāgelista de Joā. taz vigilanter nō diceret. Erat Joannes idūt̄ pilis came- loz. C̄Item j. pe. 3. sup̄ illud. Quaz nō sit extrinsec⁹ zc. dī- cit glo. Sicut Eyp̄ian⁹ ait: serico z purpura indute: xpm induere non p̄nt. Auro z margaritis z monilibus adorna- te. ornamenta cordis z corpis p̄diderūt. Nā si petr⁹ mulie- res quoq̄ admonet coerendas q̄ excusare p̄nt cult⁹ suos p̄ maritos q̄to magis ad v̄ginē obseruare fas est: cui nul- la sui cult⁹ p̄petit venia. Et quo p̄z q̄ et in clericis multo ampl̄i reprehēbilis est h̄it ornar. C̄Item illud p̄ q̄d vtus metus manifestat̄ p̄ se loquēdo est laudabile: q̄uis eo pos- sit aliq̄s in sup̄biaz vt̄: s̄z vilitas vestiuz est h̄. Cū Hiero. dicit ad Rusticiū monachū. Sordes vestiuz candidē men- tis indicia sunt. Nilis tunica p̄p̄tū seculi p̄bat̄: ita dūta- rat ne alius tumeat: ne h̄it sermoq̄ dissentiat. ergo vilitas vestiuz fm̄ se est sectāda dñm sup̄bia remoueat. C̄Item illud q̄ diuinas m̄tam p̄meret nō pot̄ esse malum: s̄z p̄ vili- tatez vestiuz dñm m̄tam p̄mererunt et maximi p̄ctōres. Cū. 3. R. 21. Dicitur de ip̄issimo achab q̄ cum audisset sermones helye sc̄dit vestimenta sua z opuit cilitio carne suam: teiunauitq̄ z dormiūt in sacco. Cūde dñs de eo di- xit ad helyam. Nōne vidisti Achab humilitatuz corā me. Nā igit̄ humiliat⁹ est mei cā nō inducāz malū in dieb⁹ ei⁹. Et tñ nō fuit vā humilitas cordis: vt ibidez glo. dīc. Et Jo- ne. 3. Dicit q̄ abiecti ex vestimentuz sui a se z idutus est sacco z sedit in cinere: z h̄ idem alijs p̄cepit. s̄z vilitas ves- tium est deo accepta. C̄Item p̄hs p̄bat̄ in. 10. et̄. q̄ vt̄ tes non solum in interiorib⁹ actib⁹: s̄z in exteriorib⁹ et̄ confi- stunt: z loquit̄ de moralib⁹ vt̄tib⁹. Humilitas aut̄ q̄dam moralis vtus est. Nō. n. est intellectualis neq̄ theologica: s̄z nō solū in interiori consistit: s̄z et in exteriorib⁹. Cuz s̄ ad humilitatez p̄tinet q̄ h̄ p̄ntat̄ seip̄m h̄ et ad humilitatez p̄tinet q̄ p̄p̄ribilib⁹ exteri⁹ vtat̄. C̄Item malū nunq̄ palliat nisi sub eo quod h̄z sp̄s boni: s̄z hypocrite sua mala palliant sub vestiuz vilitate: s̄z vilitas vestiu q̄ntuz est i se h̄z sp̄m boni: s̄z se p̄mēdabilis est: z si ea aliq̄ abuti possint. C̄Item sicut teiunium z elemosyna sunt p̄ntē instr̄: ita z vilitas vestiuz est laudabilis: s̄z teiunium z elemosyna p̄ se s̄t laudabilia: s̄z vilitas vestiuz p̄ se est laudabilis: q̄uis eis aliq̄ abutant̄. C̄Dis igit̄ consentiētes dicim⁹ vilitatez vestiu p̄ se loquēdo p̄mēdabilez: vt p̄tē z p̄ntē z humili- tatis actum: q̄uis et aliq̄ vilib⁹ vtant̄ vestib⁹ q̄ p̄ciosiorib⁹ fm̄ sui stat⁹. p̄ditionez licite vt̄ possent: sicut q̄ fm̄ stat⁹ sui p̄ditionem licite carnib⁹ vt̄ possent. z nō teiunare cōmen- dabilliter a carnib⁹ abstinent z teiunāt. Per accidēs tamē pot̄ esse malū vt̄q̄z: vt si ex p̄dicis p̄turbent illi cū q̄bus nō focaliter vitaz agere op̄z: vel et si aliq̄ p̄ntē op̄ibus ad inanez gliam abutatur: sicut z de ofonēz teiunioz de ele- mosyna dñs Mat. 6. docet. C̄ad p̄mum q̄ dñm: q̄ ex hoc q̄ falsi p̄p̄be vestimentis ouiu vtunt̄ ad deceptionem vili- tas vestium nō est reprobanda: s̄z magis p̄mēdēda. Nō enī vilitate vestiu malitiam suā obtegerēt nisi vilitas vestium sp̄m boni h̄eret: alias scriptura q̄ heretici abutant̄: vt dñ

2. De vitiis reprobanda essent: sicut pietas cuius spes heretici habent: ut dicitur 2. Thym. 3. Cuius et glo. dicitur ad 7. ibidem: quod non a veste: sed ab opibus: propter falsum cognoscunt. Et infra. Dicitur quod oves non debent pelles suas deponere: et si aliquid lupi eis se precat. Ad 2. dicitur quod diabolus ministris suos falsi religionis hitu non obtegeret ad decipiendum: nisi religiosus hitus in se est spiritus boni habet. Nec tamen boni debet a tali hitu abstineret: nec ex tali hitu aliqui iudicandi sunt mali: ut patet ex glo. inducta quod hitus dicitur. Cuius et hiero. dicit in lib. 2. Eluidius. Nunquid vinitatis est culpa si simulator vinitatis in crimine est. Ad 3. dicitur quod illa prohibito non fuit facta: quod vilitas vestium reprobanda est. Sed quod forte aliqui ad deceptionem vilitate vestium vtebant. Ad 4. dicitur quod Augustinus loquitur quod ex restrictione vite turbat societas inter eos quos opus socialiter vivere. Si. n. simpliciter est intelligendum: tunc qui teinaret vbi alij non teinuant reprehensibilis esset quod manifeste appareat falsus. Ad 5. dicitur quod Hiero. in vbiis pmissis non vilitate vestium cauenda esset docet: sed abusus: ut. f. ex vilitate vestium alijs in relatione non incidat: sicut sibi dicitur: esset quod ad vilitate vestium rusticus mo. in dicitur: et eaz in Damachio viro nobilissimo commendat: ut patet in Damachio de morte pauline. Ad 6. dicitur quod versus exteriorum rerum dupli considerari potest: vno modo ex natura ipsarum rerum: et sic est idifferens: alio modo ex fine ad quem ordinatur: et sic in vtu exteriorum rerum illud quod est ordinabile ad meliores fines est commendabilis: sicut abstinentia ciborum quod ordinabilis est ad occupationem carnis domada: est commendabilior quod cibus vici: quo quod vici cibus cum gratia actione: cuius dicitur Iovinianus hereticus assererat: ut patet in Hiero. quod hunc et alios eius errores condemnat. Sicut et vilitas vestium ordinatur ad humiliandum animam: et ad corpus domandum: unde et pari ratione vilitas vestium sic se magis commendabilis est quod habitus cibus: et hoc modo sicut teinatio. sicut religiosi: ita et in vestium vilitate. Ad 7. dicitur quod hoc quod ipocrisis quod sub vilitate vestium latet est magnus peccatus non potest haberi quod vilitas vestium sit deterior quod piositas. Non. n. hoc modo opatur vilitas vestium ad ipocrisim: sicut piositas eaz ad delicias carnis: vel ad supbia. Neciositas enim vestium per se et directe ad predicta vitia ordinat. Cuius excessus in piositate vestium per se loquedo vitupabilis est. Vilitas autem vestium non ordinatur per se et directe ad ipocrisim: sed ipocrisis est abusus quo quedam eius: et ceterorum operum sanctitatis. Et quod quod res est sanctior tanto abusus eius est vitupabilior: ex hoc quod ipocrisis est magnus peccatus: manifeste commendabilis reddi tur vilitas vestium et cetera exteriora pnie opera: quibus ipocrisis abutitur. Nec tamen pcedendum est quod ipocrisis simpliciter loquedo sit maximus peccatus: quod infidelitas quod mensuratur de deo est grauior quod simulatio: quod mensuratur de seipso. Ad 8. dicitur quod non est credibile quod dominus Iesus christus piosis vestibus indueretur: qui Iohannes commendabilem ostendit: quod non erat mollis indueretur. alioquin phisei qui exterioris sanctitatis ostentabat: sicut de eo dicebant quod erat vorax et potator vini et publicanorum amator: ita et de eo dixissent quod esset mollis indueretur. Ad vilitatem et qui ei illud debent non esse veste purpurea induissent in signum regie dignitatis sicut tunica icostulitans auro et serico preterta fuisse. Sed quod tunica eius milites diuidere noluerunt: hoc non fuit propter preciositate vestis: sed propter numerum: quod quatuor ptribus si pauerat quod milites de vestibus christi fecerunt: et diuisa fuisse: set oino fuisse in unum quo manifeste apparet quod non erat de preciosa materia. Ad 9. dicitur quod quidam sunt status hominum quod est hitus determinatus: sicut quilibet religio sui determinati habitus habet. Ita et antiquis ptribus reges et dignitatis pstituti determinatos hitus habebant quod sue dignitatis insignia: et sic et nunc sumus potest determinati hitu vti. Cuius sicut religio sui religionis non licere assumere viliores hitus qui sue religionis metas excederet: quod intra metas hitus suere religionis si viliores vti non sit reprehensibilis: sed laudetur ita et non fuisse laudabile in antiquis pncipibus: nec modo esset in summo pontifice si viliores habitus assumeret: et metas hitus pueri. Secus autem est de pncipibus et alijs hominibus quod non hitus certus habitus determinatus. In eis enim non est vitupabile si viliores vti: quod eis conuenire possit secundum suum status.

tu. Cuius. 2. Thym. 6. De quod dicitur de iudeo David ait. Quam gloriosus fuit hodie rex israel: discoperies se ante ancillas suorum suorum: et nudat: est quod si nudetur vno de scurris: et huius in oculis meis: et dicitur. 1. 4. Tu scis necitate mea quod ab hominibus signis superbie et glorie mee quod est super caput meum in diebus orationis mee: et non potest illud in diebus silentij mei. Et quoque patet ex regibus et pncipibus est laudabile quod humilibus sunt contenti: quando sine scandalo fieri potest et sine detrimento proprie auctoritatis. Quomodo religiosos impugnatur quodum ad opera charitatis. CAP. IX. In secundo videntur est quod in suggestionibus religiosorum pponitur quod religiosi de aliorum negocijs se intromittunt: idcirco illud quod dicitur in The. 4. Opus dicitur: ut qui sitis: et ut vti negocium agatis. gl. Dimissis alienis quod vobis vile est in emendatione vite. Cuius. 2. ad The. 3. Audiuimus inter vos quoddam ambulantes in gete: nihil operantes: sed curiose agentes. glo. De alienis hoc modo meretur pasci: quod scilicet abhorret disciplina dñica. Cuius. 2. ad The. 2. Memore militans deo iplicat se negocijs secularibus. glo. Quibuslibet: sed frequenter aliena negocia sunt secularia: et ita ex his volunt habere quod religiosi de aliorum negocijs intromittere non debeant. Quod est expresse in simam Jaco. apli dicitur Jac. j. Religio munda et immaculata apud deum et ptes huius est: visitare pupillos: et viduas in tribulatione eorum. gl. Succurrere eis quod carent pñdio in tpe necitatis. Cuius. ro. vl. Comedo vobis Iherosolimam. glo. Ea p alijs negocijs tunc tps romas pñca est. Cuius subdit apls. Et assistatis ei in quocumque negotio vti indigerit. Cuius. 4. vlt. Alter alteri onera portate: et sic adimplebitis leges christi. Iherosolimam quod comedabile est quod alijs ex charitate alteri negocijs gerat: ut sua. Sed tamen hoc potest dupli male fieri. Vno modo quod aliquis est ita curiosus ptractator aliorum negociorum quod oino negligit sua: et huius pphibet apls. j. ad The. 4. dicitur. Opus ram dicitur ut quieti sitis. glo. a curiositate. Et ut vti negocium agatis. glo. dimissis alienis. Ad huius emittit aliena iubet ut sua quisque ptractet. Alio modo quod alijs cooperatur alijs in turpibus negocijs: vel etiam turpitudine: et hoc etiam pphibet idem apls. 2. ad The. vlt. Cuius dicit glo. sup illud. Curiose agetes. Hoc modo meretur pasci quod scilicet abhorret disciplina dñica. Eorum. n. deus venter est quod feda cura necia sibi puidet. In huius. n. quod veteres pasceere intendebat ostendit turpis intentio. In huius. n. quod turpi cura habebant tangit turpe negocium. Cuius. 2. huius. n. ad duo prima. Ad 3. dicitur quod secularia negocia sunt illa. ut gl. ibidem dicit. Est autem occupat colligere cura pecunie sine labore corporis: ut faciunt negociatores et huius: et talibus negocijs religiosi se iplicare non debent: ut. f. p alijs negocijs: vel alijs huius exerceant: sed pter huius de aliorum negocijs nihilominus se nisi corditer intromittere pnt: sicut dando pñdio vel ite cedendo: vel alijs sili modo. Quod religiosos impugnatur quodum ad viliarium pro salute animarum. CAP. X. In tertio videntur quod religiosos iculantur discursu: idcirco illud quod apls dicit. 2. The. vlt. Audiuimus quoddam iter vos abulare in gete. Ex quo eos girouagos appellat. Cuius. 1. cor. irrisiones inducunt. quod Aug. in li. de ope mo. quoddam monachos notans ait. Nisi quod missos: nisi quod fixos: nisi quod stantes: nisi quod sedentes. Cuius. 2. ad The. 6. Quocumque introieritis in domum: illic manete. gl. Alienus est quod plicatore p domos cursum et hospitij iura mutare. Cuius. Luc. 10. In eadem autem domo manete. gl. Non est de domo in domum vaga facultas de emigrandis ut in hospitali amore suet pñtia. Cuius. ad huius facere vti quod dicitur. 30. Ite clamant super huius supbia tantum est: gesce. gl. in terra tua. Cuius. Hiero. 1. 4. Ipsi huius dilexit mouere pedes suos et non quiuit et dño non placuit. Cuius. autem irrisio non est noua: sicut in Dionys. narrat epla ad Apolophanum: ipse gentilis exis paulus irridebat vocans mundi circuitores: quod pceptum dñi diligenter implebat dicitur. Hiero. vlt. Etes in mundum vniuersum plicate euangelium omni creature. et Jo. 15. Dominus discipulis dixit. Ego elegi vos ut eatis et fructus afferatis. Hic et discursus

significat fuit Job. 37. Nubes spargunt lumen suum que illustrat cuncta per circuitus quocumque eas voluntas gubernatis duxerit ad oem quod pcepit illis super facies orbis terrarum. glo. Nubes spargere est plicatores fides exple vite zagedo et loquedo dilatare. Que illustrat cuncta per circuitus quod plicationis luce mundi fines illuminat. Cuius. Job. 38. Quis dedit vehemens imbri cursus: quod de cursu plicationis glo. exponit: et Greg. in mo. Cuius. Zach. 6. Qui st erant robustissimi exierunt: et querebat ire et discurrere per oem terram: quod glo. de apls et alijs plicatores exponit. Cuius. ad ro. vlt. super illud. Salutate eos qui ex narcissi domo. glo. Narcissus iste dicitur fuisse pbyter qui sicut in alijs codicibus legit pegrinatio pñmabat scos fies. Cuius. 2. 27. Qui ingrediens ipetu a Jacob. glo. Ad plicandum implebit facies orbis femine. glo. Semine plicationis. et in ps. In oem terram etc. Cuius. puerb. 16. Discurre: festina: suscita amicum tuum. glo. A sono pñti. Excitat autem alijs a sono pñti plicationis: discursus plicationis ad salutem aiaz est commendatus. Cuius. 2. 27. hec erat visio discursus in medio aialius. sup quo dicit Greg. in. 5. omel. i. pñs sup 27. Huius qui aiaz cu stodes sunt: et pascendi gregis onera susceperunt mutare loca minime pñtunt. Huius autem quod amoz dñi in plicatione discursus rote eius ignis ardes sunt: quod cur ex eius desiderio per varia loca discursus. vti ipsi ardet: et alios incendit. Ex hac autem aiete duo habent. f. alij pñti plicare quod pñti plicationis debet per diuersa loca discurrere non in vno loco manere. Cuius. sup illud. Qui ambularet quod sonus erat multitudinis: ut sonus castroz. omel. 8. pñe pñt sup 27. dicit Grego. Alia sunt castra plicationis quod huc illucque colligedis aiaz bus in sci opus pñctum laborat. Cuius. 2. 27. igit plicationis: quod plicationis discursus ad salutem aiaz pcuradaz commendatus est. Cuius. dicitur est: quod discursus triplici in sacra scriptura vtu perat. Vno quod ex incostantia mentis pcedit vel ai leuitate: et huius pncipue accidit in illis quod sine aliquo fructu discursus. Alio quod ex pncipue terrenorum ad lucra qrenda discursus. Tertio quod pñti in citat malitia ad alijs mala pcurada: et de his tribus habet in can. iude. Tunc illis quod in via caym abierunt: et erroze balaam mercede effusi sunt. In quod ostendit iterum nocedi. Huius sunt in epulis suis male pñtates sine timore: semetipos pascentes nubes sine aqua: et vti circulerunt. In quo tangit pncipue ipelles ad motu. Arbores autem infirmitate arguit quod ostendit. quod ex leuitate sine fructu discursus. Cuius. 2. 27. arguit quod dicit de ingetudie discursus: et leuitate pcedetes reprehedit: vel et ex pncipue: quod pñt ex huius in glo. subiungit. Qui feda cura pñtis sibi querebat per curiosas ingetudine. Sicut quod dicit aug. quoddam monachos: nisi quod missos: nisi quod fixos: nisi quod stantes: nisi quod sedentes: arguit eorum discursum ex leuitate pcedetes: vel potius ex cupiditate. Cuius. subiungit quod pñti qrendu discursus: et in huius reprehensibilis erat. Cuius. 2. dicitur ad 2. Luc. 10. Manifeste pphibet discursus de domo in domum. i. de hospitio in hospitium ad quod frequenter pncipue inducit: ut. f. pñt in illis quod ea que huius non sufficiunt laetitia qretes: vti de domo in domum discursus. Cuius. autem dicitur. 30. pñt ad ai leuitate p quam huius in deo fixus non est ad diuersa discursus in quod quere in uenire possit. Cuius. huius ad huius dicitur pñt in domum auxilio non pñt in egyptu descendere volebat: ut egyptiorum patrocino saluaret. Cuius. dicitur dicitur. 1. 4. ad discursus ex leuitate pcedetes referendu est: quod pñt ex huius quod dicit. Qui dilexit mouere pedes suos. Et. n. quod ex leuitate mouet huius quod circuehit appetibile vti. vti gl. expoit ibi motu pedu d motu affectus. Quod religiosos impugnatur quod ad studiu. CAP. XI. In quarto videntur est quod in religiosorum suggestionibus inducitur quod studio vacat. Dicit enim. 2. ad Thym. 3. In derogationem quorumdam per quos pericula ecclesie imminerunt quod erunt semper discentes: et nunquam ad scientiam veritatis peruenientes: et ita ex hoc ipso suspectos eos reddere voluit quod studio vacat. Cuius. Greg. in. 13. lib. moralium. sup illud Job. 16. Innotis meus terribilibus oculis me intuit: est: sic carnata veritas in plicatione sua paupes idiotas et simplices elegit: sic ecotario datur: ille quoque in fine mundi apostata angelus assumit ad plicandum

falsitate sua astutos ac duplices: atque huius mundi sciam habentes electurus est. Cuius. ex huius ipso eos qui pñcios antipri simulat: quod plicationis officiu scientia fulgētis exercent. Cuius. apoc. 1. 3. Cuius alia bestia ascendit de terra: et habebat cornua duo sicut agni. glo. Descripta tribulatio quod erit per antipri et suos pñcios. subiungit alia quod fiet per aplos suos: quos ipse per toni mundu sparget. Cuius. glo. ascendit. i. i plicatione pñtēt. Cuius. sup illud. habebat duo cornua. glo. Quod simulabit se huius innocentia et pura vita: et vera doctrina: et miracula que xps habuit: et suis discipulis dedit: vti duo testamēta sibi usurpabit: et ita vti quod illi quod cū scientia duoz testoz in plicatione pñtēt scitates simulates sint apli antipri. Cuius. j. cor. 8. Scia istar: charitas vero edificat: sed religiosi pncipue humilitate sectari deberent. ergo deberet a studio scie abstinere. Cuius. de beato benedictino qui fuit pncipue in religione. dicit Greg. in. 2. dya. q. re cesso a studio litterarum scietur nescius: et pñtēt in doctus. vti ad eius exemplū deberet religiosi scietie studiu deserere. Cuius. apls. 2. ad The. 3. Arguit eos quod relicto ope manuali curiositati vacabat et ocio. Sed curiositas in studio scientie consistit. quod non deberent religiosi ab ope manuali desistere ut studio vacaret. Cuius. autem cogitationis ipsi auctores non sunt: sed Iulianus apostata: quod ut ecclesiastica narrat historia seruos xpi a studio litterarum coercuit: cuius imitatores se ostēdit: quod religiosi studiu iterdicitur manifeste contra auctoritate scripture loquētis. Dicitur. n. 2. 5. Preterea captiuus ductus est populus meus: quod non habuit sciam. gl. Quia noluit huius. Non autem volutari defecto scie puniret: nisi studium scie laudabile est. Cuius. 4. Nocte tacere feci matrem tuam: cōtuitit populus meus eo quod non habuerit sciam: quod tu sciam repulisti: repellat ne sacerdotio fungaris mihi. In hoc etiam manifeste ostēdit quod defectus scie grauius puniunt. Cuius. in ps. Bonitate et disciplina et sciaz doce me. glo. Bonitate. i. charitate inspira: disciplina. i. sapientia dea. sciam. i. mētē illumina. Scia. n. vtilis est quod sibi huius innotescit. Cuius. Hiero. ad rusticus mo. Nunquid de manu et oculis tuis recedat liber. Et infra. Ama sciam scripturarum: et carnis vitia non amabis. Ad in epla ad paulinum mo. Sancta rusticitas solum sibi pñtēt: et quodum edificat ex vite merito ecclesiam christi: tamen nocet si pñtēt non resistat. in quo manifeste scōz scia pñtēt simpliciū sanctitati. Cuius. in eadē numeratis sacre scripture libris subiungit. Nocte frater charissime inter hec viuere ista meditari: nihil aliud nosse: nihil aliud qreere. Nonne videt tibi iam hic in terris regni celestis habitaculum. Ex quo patet quod celestis pueratio est in studio sacre scripture comozari. Cuius. autem illis quod plicationis officiu deputant: pncipue studiu scripturarum conueniat. patet illud quod dicit apls. j. Thym. 4. Quis venio ad te de lectio: exhortationi: et doctrine. Ex quo patet quod exhortari et docere volētibus necessarium est studiu lectionis. Cuius. Hiero. ad rusticum mo. Ad huius tpe discere quod postmodum doceas: et idē ad eudē. Si clericus te titillat de scietibus: discas quod possis docere. Cuius. Greg. in pastoralis. Nimirum necesse est ut quod plicationis officiu exercebat a sacre lectionis studio non recedat. Cuius. vita religiosorum pncipue ad pteplationem ordinat: sed pars pteplationis est lectio: ut Hugo de sancto victore dicit. sed religiosi studio vacare pñtēt. Cuius. illi pncipue sunt ad sciam capiendā idonei quod carnalibus curis magis sunt separati. Et. 28. Quē docebit sciam: et quē intelligere faciet auditum? Ablactatos a lacte: parvulos ab vberibus. et Romē. dicit in. 7. pñtēt castitas et alie vites quibus pncipue carnis respunt pncipue valet ad acquirendas scias speculatas. Cuius. igit religiosi pncipue carnis domum de magis iseruat pñtēt et abstinentia eis pncipue studium litterarum pñtēt. Cuius. in quo non solum studio litterarum sacra: sed etiam studio litterarum secularium laudabiliter vacare possunt expresse habet per Hiero. in epla ad Damachium mo. Si ad amaueris captiuā mulierem: sciam. f. seculare et eius pulchritudine captiuus fueris: de calua eaz atque illecebras criminū atque ornamenta vborum cum remotis vnguib' secalia: lana eaz pphali vitro: et tunc reges cū illa dicit: sinistra eius sub capite meo et dextra illius amplexabit me: et multos tibi fetus captiuā dabit: ac de moabitide efficiet istis. Ex quo patet quod et mo-

medare possint. Greg. ostendit in omel. nona pme ptis sup...

medare possint. Greg. ostendit in omel. nona pme ptis sup...

psbyteri duplici honore digni habeant: maxime qui labo...

Secundo de hoc qd religiosi detractoribus suis resistunt.

INCIPIT DE HOC QD RELIGIOSI DETRACTORIBUS SUIIS RESISTUNT. CAP. XIII.

sentia aut corporis infirma: et sermo contumeliosus: hoc cogit...

tertio de hoc qd religiosi in iudicio predeunt.

INCIPIT DE HOC QD RELIGIOSI IN IUDICIO PREDEUNT. CAP. XV.

dicat in alijs est faciendum: qd videt qd religiosi ad qd precipue...

dit aliquis extraneus amorem suum: ergo per hoc quod aliquis homini placere dicitur deo extraneus redditur. **C**eterum illud quod in vicium sonat precipue a religiosis cauere debet esse placidum sonat in vicium: ut patet per philosophum in 4. ethicorum. ergo religiosi querere non debent ut hominibus placeant. **E**x his igitur probare volunt quod nullo modo aliquis debeat querere hominibus placere. **S**ed hoc est falsum multipliciter ostenditur. **D**icit enim ad **Rom.** 15. Christus propter nos placet in bonis ad edificationem. **C**eterum ad **Cor.** 10. sine offensione estote iudeis et gentibus et ecclesie dei: sicut et ego pro oia oibus placeo. **C**eterum ad **Rom.** 12. mundi debet bona non solum coram deo: sed et coram oibus hominibus. **H**oc autem non est necessarium si non oportueret curare quantum hominibus placere: quod gloriatur deus ut hominibus placeat. **C**eterum ad **Mat.** 5. sic luceat lux vestra coram hominibus ut videant opera vestra bona: et glorificent patrem vestrum qui in celis est. **S**ed nullus mouetur ad gloriam suam ex bonis operibus nisi per hoc quod sibi placeat. **Q**ui gloriatur deus ut opera sua sint talia que alijs placere debeat. **C**eterum ad **1. Pet.** 2. quod ei iudicium est quod tribus modis prohibet ne aliquis hominibus placere desideret vel querat. **U**no modo ne pro seipsum placere querat quasi in humano fauore sine constitutione. **S**ed hoc quod hominibus placere curat deus aliquis referre vultius ad aliquid bonum. **S**ed ad dei gloriam vel proximo salutem. **E**t hoc est quod **Ber.** dicit in pastorali. **S**ciendum est quod deus ut rectores boni placere hominibus appetant. **S**ed siue estimationis dulcedine proximos in affectum vitatis trahat non ut se amari desideret: sed ut dilectione sua quasi quandam viam faciant per quam corda audientium ad amorem dei et dei ad amorem dei ducant. **D**ifficile quippe est ut quislibet recta deuiciet predicatorem qui non diligit libenter audiat. **E**t **Isa.** ad **Isa.** **P**aulus ista inquit cum suis nobis studij occulta manifestat dicens. **S**icut et ego pro oia oibus placeo. **Q**ui tamen rursus dicit. **S**i adhuc hominibus placere christi seruus non eum. **P**lacet ergo **P**aulus et non placet: quia in hoc quod placere appetit non se: sed per se hominibus vitates placere dicit. **A**lio modo quod aliquis ut placeat hominibus facit aliquid pro quo deo displicet. **E**t hoc est quod **Ber.** dicit super epistolam ad **Gal.** exponens illud. **S**i hominibus placere debet. **S**icut inquit fieri potest ut pariter deo et hominibus placeamus placendum est et hominibus. **S**i autem aliter non placeamus hominibus nisi deo displiceamus deo magis quam hominibus placere debemus. **C**eterum modo quod aliquis quod in se est facit exteri: et tamen ab alijs temerarie iudicatur. **T**unc ergo sibi deus sufficit quod deo placeat in conscientia non curans quod hominibus placeat qui puerile iudicatur. **E**t hoc est quod **Ber.** dicit ad **Gal.** inquit illud. **S**i adhuc hominibus placere debet. **S**unt homines temerarii iudicantes detractores: susurratores murmuratores: querentes suspicari quod non videt quod dicit et tacere quod non suspicant. **C**ontra tales sufficit testimonium conscientie nostre. **C**eterum in hoc de facili patet ratio ad oia obiecta. **U**bi dicitur diffipauit omnia eorum quod hominibus placere: intelligendum est de his qui ita hominibus placere volunt quod in hoc fine constituitur quod ut hominibus placeat deum offendunt. **E**t sic intelligendum est quod dicitur ad **Gal.** si hominibus placere debet. **V**t ex dictis patet. **C**eterum ad tertium dominum quod dicitur illi qui veritate annunciant malis displicet qui corrigi noluerunt: et hoc ipso bonis placet qui correptionem amant: vultus puer. **9.** **A**rgue sapientem et diligit te. **C**eterum ad 4. dominum quod dicitur **Ber.** intelligendum est quod aliquis ita hominibus placere querit ut in his finis constituat: ut scilicet modo amari quod deo amari debet. **S**ed aliquid quod dicitur modo deus fiat: quod patet per hoc quod immediate promittit. **H**ostis inquit redemptoris est qui per recta opera quod facit vite ab ecclesia amari percipit. **C**eterum ad 5. dominum quod dicitur **Aug.** est intelligendum de inordinato sui amore: ex quo procedit ut aliquis pro se hominibus placere querat. **C**eterum ad 6. dominum quod placidus sit pro bono non dicitur qui qualicumque hominibus placere querit: sed qui in hoc excedit: dicitur placere querit plusquam oportet vel in quibus non oportet. **U**bi n. qui si quod oportet placere studet amicis ibidem vocat. **C**eterum ad 6. dominum quod religiosi gaudent de his que per eos deus magnifice operatur. **CAP. XVIII.**

Sexto videamus quantum nituntur ostendere quod religiosi gaudent non debet de his que deus magnifice per eos operatur. **U**bi n. 10. dicitur. **I**n hoc nolite gaudere: quod spiritus vobis subiungunt. **Q**ui eadem ratione nec de alijs magnifice per eos factis gaudent debet. **C**eterum ad **Iob.** 31. dicitur. **S**i letar super ditibus meis multum: et quod plima repperit manus mea. **S**i vidi solam cum ful-

gerere: et luna incedere clare et letantem in abscondito cor meum. **Q**ui dicitur male mihi accidit. **Q**ui exponens **Ber.** i. 22. lib. mo. dicit. **Q**ui scilicet virtutem intelligentiam scientiam non corruptit: multum ditibus gaudent de seipso. **U**bi vero eius magnitudo operis non insauit sole fulgere non videtur. **Q**uia illi nec fama laudis extulit: clare incederet luna minime attenderet: quod pro non debet nec de scientia nec de fama nec de opibus gaudent. **C**eterum gaudio aliqui rei gloria circa illa re adtingit. **S**ed homo non deus gloriari de bonis proprijs finit illud **Ber.** 9. **N**on gloriatur sapiens in sapientia sua: et non gloriatur fortis in fortitudine sua: et non gloriatur diues in ditibus suis: nec de bonis que per eum sunt aliquis gaudent deus. **E**t sic videtur ostenditur quod nullo modo aliquis gaudent de bonis que per eum deus facit. **C**eterum ad **1. Pet.** 5. sit falsus manifeste ostenditur per illud act. 11. vbi dicitur: quod multus numerus crediturum: puerus est ad dominum. **S**ed ad predicationem quoniam fidei. **H**eruenit autem sermo ad aures ecclesie super istis: et miserit **Barnaba** vsque ad antiochia. **Q**ui cum puenisset et uidisset gratiam dei gauisus est. **G**auderat ergo apostolus de bonis proprijs suis et socios fructus fiebat in ecclesia. **C**eterum ad act. 15. dicitur de paulo et **Barnaba** quod ducti ab ecclesia presbiteris phenicis et samariis narrantes puerionem gentium: et faciebant gaudium magnum oibus fratribus etc. **E**t hoc est quod dicitur **Ber.** phil. 4. **C**eterum ad **1. Cor.** 13. fratris mei charissimi et desideratissimi gaudium meum et corona mea. ergo pro quod apostolus gaudebat de illis quos ad christum puer tebat: ergo et religiosi et alij perfecti vult gaudent in illis que deus magnifice per eos facit: precipue in puerione aliorum. **C**eterum nullus agit gratias de hoc in quo non credit sibi gratias esse factas: sed nullus reputat sibi gratiam fieri de eo quod non gaudent. **S**i ergo non est gaudendum de his que deus magnifice per eum operatur non est de his que agere: quod est oino absurdum. **C**eterum in **1. Cor.** 13. **n**ihil est iustum quod non gaudent iustis operibus. **E**t hoc dicitur ad **1. Cor.** 13. **S**eruitus domini in letitia. **S**ed nihil magnificentius deus operatur facit quam opus iustitie quo ei fruitur: scilicet viri gaudent de his que deus magnifice per eos operatur. **C**eterum ad **1. Cor.** 13. dicitur deus est deus gaudentis. **E**t hoc dicitur in solo summo bono ponendus est quod prope dicimus frui. **A**lijs autem rebus homo gaudent debemus: vult talia gaudio finis non ponat: sed referat ad vltimum finem. **Q**ui ergo gaudent de bonis que deus per eum operatur: gaudent in deum referens recte gaudent: quod ostendit dominus aliquis pro hoc gaudent de his que deus per eum facit: quod videtur in his que deus deus et aliorum salutem. **S**i autem aliter gaudeat suis operibus: fruitur et peccat: vult **Ber.** i. 22. lib. mo. exponens prefata verba **Iob.** sic dicit. **N**on dicitur scilicet viri de sua bona opione gaudent: sed cum per hoc ad meliora proficere gaudent: quod aliud est fauores querere et aliud deus perfectum exultare. **C**eterum per hoc de facili patet ratio ad obiecta. **U**bi dicitur **Luc.** 10. in hoc nolite gaudere: quod spiritus vobis subiungunt: est intelligendum quod de hoc gaudent non debet quod dicitur puerus de professione: sed quod dicitur puerus ad dei et suam exaltationem: vult dicitur **Ber.** ibidem. **N**olite gaudent de humilitate dyabolica: propter superbiam cecidit. **S**ed gaudent de sua ibi humilitate. **E**t hoc dicitur: quod homo non debet gaudent quod deus de maximo bono: sed quod dicitur fieri sine merito eius quod talia operatur: vult gloriatur dicitur: sed principale gaudium eorum esse de his que eos ordinat ad vitam eternam. **V**ult sequitur: gaudent autem quod nota verba scripta sunt in celis. **C**eterum ad **1. Cor.** 13. dicitur deus vult **Iob.** sic intelligenda de gaudio elationis: et hoc est patet in vbi **Ber.** iductis. **S**uperbia autem gaudium est quod alijs de bonis que deus per eum facit: quod propria gloria delectat. **C**eterum ad 3. dicitur quod ille quod gaudium de quo agit refert in deum non in seipso gloriatur: sed gloriatur in deum in quem refert hoc de quo gloriari possit. **C**eterum ad 13. quod religiosi curias principum frequentant. **CAP. XIX.**

Tunc septimo restat ostendere quantum nituntur probare quod religiosi non debent in familiaribus principum et magnatum puerari. **U**bi dicitur **1. Cor.** 11. dicitur. **E**cce quod molli bus vestimur in domibus regum sunt. **S**ed mollium vestiri religiosi non oportet cum statu pnie. **P**ropter an: ergo in domibus regum et principum religiosi esse non debent. **C**eterum glo. ibidem dicitur. **R**igida vita et predictatio deus declinare mollium palliatia: quod frequentat: mollium ibidem dicitur. **V**ult aduulantes. **E**t sic idem quod prius. **C**eterum ad **Luc.** 9. super illud loquebatur illis de regno dei: dicitur glo. **A**llis non ociofis non in ciuitate synagoge. **I** secularis dignitatis residentibus: sed inter desertum christum querentibus celestis gratie alimonia impartitur. **S**i ergo

religiosorum vita ad hoc est ordinata ut alijs alimonia celestis gratie cosequetur: ad hoc non debet religiosi cum his sunt in seculari dignitate puerari. **I**tem **Ber.** ad paulinum puerari multitudine hominum et officia et salutatio et conuicia veluti quidam cathenas fugias voluptatum: sed in curijs principum pueniunt multitudines et conuicia frequentant. ergo religiosi ibi morari non debent. **I**tem **Boetius** dicit in lib. de consolatio. quod illi qui in potentia gloriatur: quod vel regnare vel regnatum adherere. **S**ed hoc est reprobabile in religiosis quod humilem vitam elegerunt quod in potentia gloriatur: sed regnatum adherere non debet. **C**eterum ad honores ad superbiam vite pertinet: quod est vult de tribus quod in mundo reprobandum religiosi quod multo adrenuiciauerunt debent ab his que ad honorem pertinet abstinere. **S**ed hoc videtur ad honorem pertinere quod alijs predicet in curijs regum vel principum vel synodis vbi multitudo hominum congregatur: sed religiosi de talibus se intromittere non debent: et sic nituntur concludere quod religiosi nulla tenus debent in curijs regum vel principum puerari. **C**eterum ad hoc manifeste falsum ostenditur ex hoc quod multi scilicet viri cum regibus et principibus puerati sunt. **I**oseph. n. pueratus est in curia pharaonis dicitur quod in ps. dicitur. **C**onstituit dominus domum suam et principem ois pos sessionis sue. **A**loytes et in domo filie pharaonis nutritus est et in structus: ois sapia egyptiorum pueratus act. 7. **M**acch. et pueratus iter familiares dauid et salomonis computat. **D**aniel et in curia regis babilonis pueratus est: principes super oes puicias babilonis: sed postulat in regem et pueratus super oia puicias babilonis **S**drach: **M**isach: **A**bdenago. **I**tem autem **D**aniel erat in foribus regis. **D**aniel. 2. gl. **A** regis laterem non recedens honorari familiaris. **M**elchias et pueratus regis pueratus fuerit: vult **Neemias**. **J**. **A**rdoch: et factus est princeps in curia asueri hester. **8.** **I**n nouo et testamento in regum palatij aliqui scilicet morati fuisse legunt. **U**bi phil. vlti. dicitur. **S**alutat vos scilicet marie at quod dicitur como cesari. **S**ebastianus et in curia dyocletiani iter pmos pallatij fuisse legitur: **I**oanes et **P**aulus fuerunt de familia puerati augusti. **Ber.** i. plo. moral. narrat quod iter reno palatio excubabat: vbi multi ex monasterio freres germana charitate puerati secuti sunt eum. **N**on est ergo illicitum viri perfecti et viris religiosi in curijs regum puerari. **C**eterum ad hoc appetat quod in ista pueraria sit tenendum: scilicet deus scilicet viri aliquid pro se querat: aliquid pro alio: pro se quod dicitur christo pro puerationes inherere: vult in hoc mundo quantum pntis vite firmitas patitur: vel in futura vita vult eum plenissime pteplent: sed pro alio in terdu cognunt a desiderata pteplatio de discedere et se actionum tumultibus implere. **S**ic ergo in desiderio hinc getes pteplationis: et tamen pro salute primorum patienter sustinet laborem actionis. **U**bi **P**aulus. phil. i. coartor et duobus desiderium hinc dissoluit et eum christo pmanere at in carne necessarium propter vos. **Ber.** et in home. 4. 2. pntis super **Ber.** aut. **A**udenti spolum suum fortiter amant vna solet esse consolatio: si per hoc quod a vi sine differat aliorum aie per eius verba pntiat et ad celestem spolum amoris facit inardescat. **E**t hoc necessitate ptingit quod scilicet quod in mundo hinc se igerat et magnam gratiam et confortia querant: non fauore humano vel potentia delectat. **S**ed per plures ad via salutis trahet possunt: quod vult dicit **Aug.** 8. pntis. **A**duiti noti mlti sunt autem ad salutem: et multus pntis secutus: quod vult ipse ista dicit. **N**on hostis vicis i eo que plures et dicitur plures tener. **I**tem autem supbos et nomine nobilitatis. **D**icitur in plures noie auentis. **I**tem vigete charitate nobilitatis et auentes hinc scilicet pntia querunt: vult eos pluribus possunt pntis ad salutem: et nisi hoc faceret eent merito arguedi. **U**bi dicit **Ber.** in pasto. **Q**uia me te his quod primis pntis emiseret utilitati ceterorum: se cretum pponit suum: quod ipse summi pntis vni genitus: vult multus pntis de sinu patris egressus est ad publicum nrim. **C**eterum ad hoc visis facile est rider ad obiecta: quod dicitur **Mat.** 11. **Q**ui mollium vestimur etc. satis apte ostendit quod de his loquitur quod in curijs regum morantur vult ibi suas pntis ad voluptates: sicut quod dicit glo. **Luc.** 9. **N**on ociofis etc. intelligit de illis qui in ciuitate vel seculari dignitate resident ibi gerem hntes. **S**ed scilicet que sua in deo solus hnt et in ipso residet. **Q**ui autem eos oporteat in dignitatibus vel cum multitudine comorari magis laboris reputat quam getes. **C**eterum autem dicit **Ber.** multitudine hominum etc. pro quod loquitur de frequentatibus multitudines et hoc non ad fructificandum: sed ad delectandum: quod patet ex hoc quod sequitur: quasi cathenas fugias voluptatum. **C**eterum ad **Boetius**

dicit illi quod in potentia etc. manifeste apparet vult esse. **N**on tamen sequit si illi qui in potentia gloriatur vult potentibus adherere ergo ecouerto oes quod potentibus adherent vult adherere volunt in potentia delectent: cum hoc possit fieri pro alia causa: vult dicitur est. **S**ed et quibus predicare multitudinem sit honorificum: non tamen sancti in hoc gloria sua querunt: sed dei: imitates est quod dicit **Bo.** 7. **E**go gloriam meam non quero: sed eius qui misit me. **C**eterum ad hoc puerant iudicium in infamia pntis religiosorum: mala si qui in eis sunt extendendo. **CAP. XX.**

Item igitur quo blasphemantes puerant homines iudicium de rebus puerant: nunc videndum est quo puerant iudicium de pntis. **F**orte autem possent aliquid videri quod detractores quod pntis in offensa essent: tolerare sine pntis: tunc quod vult **Ber.**

Dicit. **9.** **h**ome. pntis super **Ber.** **D**eruerunt deo derogatio vite nostre approbatio est: quod ita ostendit nos aliquid iusticie hnt si illis displicere incipimus quod non placet deo: iuxta illud quod dicit **Bo.** 15. **S**i mundus vos odit etc. tamen etiam quod humana iudicia sunt paruipededa: sed ap. j. **Cor.** 4. **A**libi pro minimo est vult a vobis iudicari aut ab humano die: et precipue cum nostre pntis de deum teste habeamus: sicut illud **Iob.** 16. **E**cce in celo testis meus etc. **S**ed interius pntis vult apparet hnt de trahentium linguas esse efficaciter repmentas propter tria. **C**eterum ad hoc detractio non ad vnam pntis: aut ad plures determinatas fertur: sed ad totum religiosorum collegium. **U**bi eorum temeritati est viriliter resistendum: ne oues nri pastorem luporum moribus lacerentur. **I**tem detestatione. **n**. mercedarij dicitur. **Bo.** 10. quod mercenarius videt lupum venientem et dimittit oues et fugit. **L**upus autem vult glo. ibidem dicit est vel violentus quod copozaliter vastat: vult dyabolus quod spuat dis sipat. **R**eprehendunt et quod dicit **Ber.** 13. **N**on ascendit is ex aduerso neque opposuistis murum pro domo ista. **C**eterum ad hoc eorum vita dignare nituntur. quibus non solum pntis necessaria est pro seipso: sed etiam fama vult in primis per pntis professionem cere possint. **D**e istis n. detractores: super illud ad **Gal.** 4. **e**isce ancilla etc. dicit glo. **D**es qui in ecclesia terrenas felicitates querunt adhuc ad ysaac pertinet. **I**psi sunt qui cotendunt spualibus pntis: et detrahunt illis et hnt labia iniqum et linguas dolosas. **E**t ideo talibus detractores resistendum est. **U**bi dicit **Ber.** in home. pntis. **I**tem quod vita in exemplum imitationis est positus: debet si pntis detrahentium sibi verba copescere ne eorum pntis non audiat quod audire poterant et in pntis motibus remanentes bene viuere pntis: vult de **I**oanes detrahentis sibi verba copescunt in epla ad **galy** cum dicit. **S**i venero comonea eius opera que facit vobis malignis gariens in nos. **E**t **P**aulus. 2. ad **Cor.** 10. epistle inquit graues sunt etc. **C**eterum ad hoc non in hoc nituntur ut infamem sed ad hoc tendunt vult totaliter extirpent. **U**bi manifeste apparet ex hoc quod prelatos inducunt vult eos faciant ab oibus euitari: vult in necessarijs eis non pntis: et ad eorum pntis tunc nullum admittit pntis. **U**bi dicitur consilium significat **1. Cor.** 7. **E**o quod consilium interit: et tamen in malis: effraym et filius romelle dicetes. **A**scendam ad iudam et suscitarem: eum et auellamus eum ad nos. **S**ed vult ibi dicit non stabit et non erit istud. **I**ta etiam sunt consilia de quibus dicit **Ber.** i. **L**ogitauerunt super me consilia dicetes. **E**radamus eum de terra vult uentium et nome eius non memoret amplius. **S**ed in consilio eorum non veniat aia mea dicit **Iacob** **Ber.** penul. **U**bi eorum crudelitas non deus apli: tolerari. **U**bi dicit **Ber.** 7. **E**radati sumus ego et pntis me: pro eorum. **S**ed pntis consilia vult pntis et iugulemur et pereamus. **A**lter vult in seruos et famulas vederemur: et tunc tollerabile malum: et gemetaceret. **U**bi tamen ecclesi. 4. **N**e accipias faciem aduersus faciem tuam: nec aduersus aiaz tuam medacium: vult quod eorum detractores: resistat: scilicet dicit quod ipse in sua detractioe quod dicitur pntis: de viris enim spualibus mala si qui sunt vera extendunt. **D**ubia asserunt: falsa pntis: bona pntis. **E**t extendunt sigde mala que in religiosi iueniri pntis triplici. **U**bi dicitur ad **1. Cor.** ea. vult ea que pntis pntis ab eis pntis sunt in eorum pntis memoranda. **E**xponetes. n. h. quod dicitur. **2. Th.** 3. erunt homines: scilicet amantes etc. **S**ed religiosi dicitur in eorum opprobrium hnt de eis itelligunt: quod ex statu in quo hnt pntis detinebant ad statum religionis pntis: quod ipse detractores secta penetrant domos ap.

pellat. Si in h manifeste errare quincunt: qz vt dicit Bie- go. in. 18. Ado. sup illd Job. 28. Ferru de terra tollit. Tunc ferru de terra tollit on fortis ppugnator ecclie a terrenat quia prius tenuit actioe separaf. No g d3 i eo defici qd fu tr: qz ia cepit ee qd no fuit. E. apls. j. Cor. 6. post multozuz enumeratione pctozz subiugit. Et h aliqui qde fuifis: sed ablati estis: sed scificati estis: fz iustificati estis. zc. Expd et eoz p itentione apli est. No. n. vult qz pus fuerint tales qz les pditerat: z postea penetratores domozz efficiant: fz qz fil dñi domos penetrat sunt de numero eoz pctozz qz pus enumerauerat. Scdo extendunt quo ad psonas: vt. v3. qd ab vno vel duobz gerit tott religio iponere psumant: sic cu dicit qz no sunt cibis sibi appositis. xxi. lautiora qz rentes z multa h3: qz et si ab aliqbz aliqui fiat nullaten? sunt totali collegio iponeda. vñ dicit Aug. ad vincetiu donat fia. z hr. 23. q. 7. Quicuzqz Quisqz res paupz qz sb noie ecclie tenebatur no p iusticia: fz p auaritia: tenet displicet nobis. Sz nec facile ista mstrat. Nonullos toleramus quos corrigere vel punire no possum: neqz pp palea reli- gimus area dñi: neqz pp pisces malos rumpim? recta dñi zc. No g pp h infamadu est religioz collegiu: si aliq ex eoz numero graua et pctā mittit. alias fili no z aplortū col- legiu vitupabile fuit pp h qd dñi. Jo. 6. none. 12. vos elegi. Et vn? ex vobis dyabol? est: vn? et Cant. 2. of. Sicut liluz inter spinas sic amica mea iter filias. gl. Grego. Nec mali sine bonis: nec boni sine malis ee pnt: fz m de his dicit pot qd dñi. j. Jo. 2. Ex nobis pdierut: fz ex nob no erat. Cetero exte dñi religioz mala fz quantitate. v3. eoz pctā le- uia vltra modū aggrauado. No. n. pot h3 in h mudo sine pctō viuere: fm illud. j. Jo. j. Si dixerim? qm pctm zc. Sz m pctā leuia qz et in qbuicuzqz pfectis iueniunt qñ graua exaggrat? illud puer. 34. Ne isidieris z qras ipietatem in domo iusti. Et ad h pertinet qz religioz pseudo aplos ee dicit his signis qz qrit opulētoza hospitia in qb? meli? pcurant: qz pcurat aliena negotia: vt sic mereat hospitia. qz rapit bona tpalia illoz qb? pdicat z alia h3 qz in vi- tiū sonent: m tñ sit tā graua vt p eis dicit possint pctozes q h3 pmittit: mediū vt p eis possint dicit pseudo apli: vñ super illud Sal. 2. Mos nā in dicit: z no ex getib? pctozes dicit gl. Hoc nomē no est vfitatū in scriptura de illis q cum iuste z iadabilr viuant: no tñ sunt sine pctō. Et sic eis puenit qd dñi. Sal. 7. q. f. videt festuca in oculo frīs sūt z trabē i oculo suo no vident: vbi dicit glo. Adulti pueniē matouibus leuioza in fratre malum vituperare z damnare qz emen- dare: pleni odio z inuidia z malitia. Implent etiaz quod dicitur ad. 23. Colatēs culicem: camelum aut glutietes: minima religiozoum peccata mordaciter arguentes sua graua non curantes.

Am restat videre quo in diffamationem reli- giosoz falsa ptingit. Et qz vt diximus: ad co- terendū est cor eoz: vt dñi. Esa. 10. No sunt co- tenti qlibet mala ptingere: fz grauissima qb? eos suspectos reddant z houz societate idi- gnos oib? odiosos. Et vt eos sua detractioe pleni? oppri- mar: eis iponit mala illa q in ecclia pessima iueniri pnt: z fz ei? inuā vt in primitiua ecclia: z fm ei? pgressuz: sicut fz tepus qd nūc agit z fm eius terminū: sicut erit teponibus anti xpi. C. Dicit. n. eos esse pseudo aplos: q in primitiua ec- clesia vituperant. Dicunt eos esse fures z latrones z pe- netratores domozz: qles p totū tepus ecclie sunt cauendi. C. Dicit eos nūcios anti xpi nouissimoz tepoz picula p- curates qles in finali ecclia sunt timedi. A qb? tribus eos p ordine defendam? z pmo quātū ad hos q pseudo apli dicunt. C. Ut ergo appareat qz fallaciter h nome religio- sis imponat: qd h nome significet videam?. Inueniunt eniz in sacra scriptura mlta q ad idē pnt: sicut pseudo pphe te z pseudo apli z pseudo xpi: q oia in fallitate sonāt z ad idē pnt: vñ de eis sile est iudiciuz. Ad p3 ex hoc qd hr. 2. De. 2. fuerit z pseudo pphe in pplo: sicut z i vobis erit magistri mēdaces. Prophe aut z apli officiu est vt fit me- diator iter deū z pplm: verba dei p plo annunciādo: sicut hr. 2. Cor. 5. Pro xpo legatione fungimur tanqz deo exhor- tate p nos. Cñ ex duobus dicit aliquis falluz ppha z fal sus apls. Primo ex hoc q a deo no est missus put dicitur h dicit. 23. No mitteba propheetas z ipsi currebat. no loq- bar ad eos z ipsi pphetabat. Scdo ex h q vba dñi no po- nūt: fz falsa de suo ptingūt: vñ in eodē caplo dñi. Nolite au- dire vba pphaz q pphetant vobis z decipiūt vos. Cñso ne cordis sui loquunt no de ore dñi. Et ese. 13. h duo tagū tur. Cident inqz vana z diuimant mēdaciū dicetes ait dñs cu dñs no miserit eos. Et addit tertiu qd ad pntiaz fal- sitatis pntet cu subdit. Et pfeuerauerit pfirmare sermo- ne: vñ cur hieremias qñ fallus ppha pdenaret: h duo a se remouit h dicit. 26. inqens. In vitate mūt me dñs ad vos qñti ad pmū: vt loqrer i aurib? vris oia vba h3 qñti ad? Et hec duo in nouo testō pseudo aplos cōstituit. v3. qz no mittunt a dño: z q falsaz doctrinā disseminat. Intelligunt aut a dño mitti etiā qñ a platis ecclie mittunt. vñ Aug. ad Ro. h. Aplis interpretat missus. Aploz quattuor sunt gene- ra. A deo. A deo z p hoies. Et p hoiem tñ. Et ex se. A do: sicut ad. 2. A deo z per hominē: sicut iesus naue. Per hominem tantum: sicut nostris temporibus multi fauo- re vulgi in sacerdotiū subrogati sunt. Et se sunt ipsi pseu- do pphe: z postea subiugit. Illū cognosce missus a do que no paucoru homiu laudatio vel potius adulatio eligit: fz illū que vita z mores optimi z aplioz exactio pmendat sacerdoti. C. etiā pseudo apli dicant illi q doctrinā here- ticaz disseminat: p3 ex h qd hr in glad. Sal. j. sup illud. Nisi q sunt aliq q vos turbat. glo. Nō erat pseudo apli q dicebat aliud euāgelū esse: z aliud legē moysi. z ad. 13. sup illd. Exurgēt pseudo xpi z pseudo pphe zc. dicit gl. De hereticis accipiendū est qz eccliaz venietes se xpos ee mentium: quozū pmus est Symon mag? extrem? anti xps. Ad h aut q aliq no missus pdicet vel falsam doctrinaz pdicet ex aliq mala radice mouet vt pote vel ex auaritia lucrū qrens vt ex supbia vt inani glia. Cōtigit et h3 hoies gra dei desertos p multa vicia desuere z magna z parua. No tñ ex oibus his radicib? vel h3 vicijs dicunt pseudo apli vel pseudo pphe: qz no ois q pp lucrū pdicat vel pp fauore mudi pseudo apls est. Alias no eet dña iter merce- nariū z pseudo apls. Qui. n. aliud qz fructū aiaz z honore dei p pdicationē qrant mercenarij dicunt: siue vera siue falsa annūciant: z siue missi siue no missi. Sz pseudo apli seu pseudo pphe dicit no pnt nisi qñ n sūt missi vt falsa an- nūciant. Silt et no oēs pctozes q verbū dei annūciant vel sacra ministrat sunt pseudo apli vt pseudo pphe. Ceteri. n. latī sunt veri apli: q m pctis exigētib? interdū pctozes iue- niunt. In h etiā detractozz qz qz agim? insipientia siue mali- tia ostēdit: q religioz pseudo aplos vt pseudo pphas no minare psumit ex qbusdā signis: qz qdā pctā leuia sunt: qdā vo graua: no tñ ad duo pdicta pntia: vt pote: qz q-

CA. XXI.

Inc vidēti est qño dubia aherūt in religio- sou infamia. Dubia aut maxie sunt futura z et occulta cordis: de qb? etiā iudicare psumit de futuris quidez cu dicit qz erūt finaliter in- monb? reprobi z tadē in fide erūt corrupti. De occultis vo cordiū dñi dicit qz querūt fauore mudi: qz qunt sua gloria z no xpi: multa h3 in qb? manifeste teme- rarij iudices pñcitur: vt p3 p hoc qd habet Ro. 14. No ergo ampl? iudicē iudicem? vbi dicit glo. In his duobus. temerariū iudiciū. f. cu incertū est quo aio qd factū sit: vel cu incertū est qñs futur? sit q nūc bon? vel malus manife- ste apparet. Ciel supbia vel inidētia est d his iudicare. Qd maxie facit q magis amant clamare z vitupare qz corri- gere z emēdare. In hoc et sibi qd sol? dei est vsurpant. f. scire futura z secreta cordiū. Cñ dñi Esa. 41. Annūciate qz vctura sūt i futur? z sciem?: qz dij estis. Et h dicit. 17. Mianū est cor hois z scrutabile: qz cognoscerit illud? Ego dñs zc. vñ. j. Cor. 4. Nolite ante tempus iudicare zc. glo. Aliter eni iniuria iudici fit: si ante sententiaz eius a seruo pcedat snia quod intelligendum est in illis quoz sibi dñs iudiciū reseruant. Tertio falsa cōfingendo: qz f. religioz sunt pseudo apli pseudo pphe: z pseudo xpi. CAP. XXII.

rit honore ppriū: qz qrit de inimicis vindictā: z qdā alia h3: q etiā si oia aggregata eent i aliq hoie pdicāte: no tñ eū pseudo aplm pntuerēt vt ostēderet: dūmō va pdicāte z missus. De falsitate aut pdicatiois nihil pponere audent. Sz de h q dicit eos pdicare non missos qd ad rez pnter qz ianiter dicat p3 ex his q supradicta sunt. Cū de eoz pdi- catione ageret. vñ relinquūt in h eos ee mēdaces qz eis tñ crimē iponere psumūt: religioz pseudo aplos notando. Possent aut eadē astutia vel ipsimet vel qlibet aliq de fili crimine infamari. Cñ. n. pseudo apli multa egerit qz et aliq pctozes agūt: z itē dū ēt iustitice et iustia cūm pmpriū hē arguere. pseudo apli legunt h vel illud secisse: vñ zillū qz vt illd faciūt sunt pseudo apli reputādū. Sed in hoc argu- mento manifeste vanitas inueniret: vt ex dictis patet. Quarto crimina imponendo que ecclia toto tempo- ris processu patitur scilicet qz religioz sunt lupi: fures la- trones z penetrantes domos. CA. XXIII. Inc vidēti est qño religioz crimina imponat q ecclia toto tps sui pcessu patit: vt pote qz dicit eos ee lupos latrones z penetrates do- mos. C. n. n. sint fures z latrones p hoc volūt ostēdere: qz vt dicit no intrat p hostiū i ouile ouiz: dum p fessiones audiunt z predicant z docent ali- unde qz p hostiū. Et quo manifeste insipiente cōmici pnt: qz hostiū rpa ē: vt p gl. ibidē p3. Nec plar? hostiuz dicit pot Cñ glo. ibidē dicit qz hostiū sibi soli xps retinuit. No er- go itelligit intrare no p hostiū: qz no intrat p planū: fz no in- trat p rps: sic iudei gēiles pbi pharisei z heretici: vt ibidē gl. exponit. Iti g fures dicunt: qd alienū ē suū dicit. i. oues dei suas faciūt no puertero ad doctrinā xpi: fz ad suā. C. Latrones: qz qd furant occidūt retrahēdo a fide vt ex vbis gl. oia ibi accipi pot. Et tñ dato qz fures z latro- nes dicit deberēt qz rpm annūciant fm verā doctrinaz no p prelatos ecclie: qz hoc sit a religioz allenū ex pdictis manifeste apparet: nisi illū errozes aliq sapiat qz eps vel papa non sit immediatus plar? cuiuslibet qz parrochiali sub- dit sacerdoti. C. Lupos aut rapaces eos dicit p h qz acce- dunt ad ministrandū fidelibus xpi spūalia alimēta: intrin- secus aut intendunt refici de bonis carnalib? eoz: sicut lu- pi accedūt ad oues vt de carnibus eaz reficiant. In quo et manifeste dñpere quincunt. Manifeste. n. Jo. 10. Dñs distinguit iter mercenariū z lupi. Hoc aut qd lupo iponūt glo. mercenariū attribuit: qz sic dicit. Mercenari? est qz que rit q sua sunt no q xpi q seruit do no pp deū: fz p aliq mer- cede. Illi ergo q in h tñ offendūt qz intendunt tpalia acci- pere z p eis pdicat mercenarij sunt no lupi. nisi ipsi vt cor- potaliter mactent p potētia: sicut tyrāni vel spūaliter dis- sipent: sicut dyabolus z eius ministri heretici: vt p gl. ibi- dē p3. Hoc etiā apparet p hoc qd dñi act. 20. Scio qñi tra- bunt post discessionē meā lupi rapaces in vos. gl. Heretici callidi in fraude: fortes in disputatioe: crudeles in occisio- ne. Et p hoc et qd habet ad. 7. Intrinsicus aut sunt lu- pi rapaces: qd glo. spūaliter exponit de hereticis q venena- to aio z intentione nocēdi lupi rapaces sunt vt exterius h de f copia psequēdo: vel iterius corrupendo. Cñ et h se- temerariū iudiciū iudicare de aliqb? q carnalia pncipa- liter intendāt qz spūalia feminātes carnalia accipiāt ex- dictis p3. Dicit etiā eos esse penetrates domos p hoc qz p fessiones audiūt sine licētia sacerdotū. Sic. n. penetrant domos p fessiones: qz pbant p quādā expositionē glo. qz habe- tur. 2. Th. 3. sup. illud. Et his sunt q penetrat domos zc. glo. Penetrat domos. Lrimant ppuetate cuiusqz: z quos idoneos iueniūt captiuos ducūt. Proprietate aut cuiusqz rimari no pnt nisi p fessiones audiunt. C. Ergo huic aucti- multū inueniunt: videamus itellectū eius. Mēdicit. n. apls q in nouissimis diebus istabant tepozā periculosa: z erūt hoies seipos amātes zc. Nouissimū aut dies vt Aug. dicit in epistola ad hesitiū: qñqz dicunt etiā ipsa aploz tepozā. vñ illd qd dñi. Joel. 2. In nouissimis dieb? effundā de spū meo zc. Mēdicit dicit ee cōpletū in die pēpē. act. 2. Dñqz etiā nouissimus dies dñi oim vltimus. Jo. 6. Ego refuici- tabo eū in nouissimo die. Illic aut o3 vt intelligant nouis- simi dies q sunt illi nouissimo ppingozes eo qz apis i futu-

ruz loquit. Instabit inqt tepozā piculosa z erūt zc. qd ad illud pntere vt qd habet ad. 24. qz refrigeret chari- tas multoz z abundabit iniquitas: vñ glo. ibidē dicit: vnde apls. Erūt hoies seipos amātes. No ergo vba apli sunt i- telligēda qñ vicia qz numerat vllō seculo ynqz defuerūt: fz qz abundate malitia in futuris tepozibus crescent. Qui- dā tñ in primitiua ecclia erat qz etiā illis vicijs abundabat alias frustra diceret. Et hos deuota. Et qñ thimotheo que- renti quo possum vitare qz nōdū sunt. Rūdet apls. Ex his iā sunt illi q penetrat domos zc. Illa igit vicia q supra po- suerat ad futuz pntere vult. Sz hoc qd dicit ex his sunt q penetrat domos ad pñs. Cñ dicit penetrat no penetrabit captiuos ducūt no dicit. Nec putādū ē h loco p tps fu- turi vba pntis tps posuisse vt Aug. i eadē epla dicit. Erūt g i primitiua ecclia aliq ex hoc actu notū: qz penetrabat do- mos zc. quos vult itelligi illis vicijs esse urentos q in no- uissimis tepozibus abundabūt. Qui aut sunt isti. xps i. ex- ponit ad Titū. j. vbi sic dicit. Sūt multi inobedientes z va- niloq z seductozes q de circūcisione sunt: qz opz redargui q vniuersas domos subuertit docentes qz no oportet cur- pis luci gra. Sic ergo qd dicit ex his sunt q penetrant do- mos de illis itelligit qz lateiter circūbant domos falsam doctrinā disseminando: siue intelligat de domo pscientie siue de domo materiali: z captiuabant vinculis erroris. vnde subiungit apls. Hoies corrupti mente reprobi circa fidē. Nec est intelligendū vt ipsi volunt qz hoc qd dicitur reprobi circa fidē accipiat p futuro. quā dicit. Qui nūc penetrat domos: erunt reprobi circa fidē: qd p3: tum ex h qz dicit pntialiter h3 restunt veritati: tñ ex hoc qd sequit. Sed vltra no p ficient. Insuperbia. n. eozum manifesta erit glo. p bonos pntem p Jo. aplm p que in asia destruedos hereticos pdicit. Et dñi p3 qz hereticis apls loquit. Cñ dato qz religioz p fessiones audiūt sine licētia platoz: dum- mō heretica doctrinā no seminarent: ista vbi apli no no- tarent. Et sic et exclusū est totū eoz figmētuz quo ptingere nitunt occasioe hoz vboz p religioz qz p fessiones audi- unt nouissimoz tepoz picula iminere. Cñ aut religioz licite z vtilr p fessiones audiūt sup domū est cu dñs ageret. Cñ mala q in finali ecclia timent religioz iponūt p- bare volētes qz e vicio istet tpa anti xpi. CA. XXIII. Am videam? quo mala q in finali ecclia timent tur religioz iponāt dicentes eos esse nūcios anti xpi. Ad qd psuadenduz ad duo ostēdēda conant. Primo qz nūc qñi e vicio tpa anti xpi imineat. Scdo qz nūcij anti xpi sūt spūalr reli- gios qui predicant z p fessiones audiunt. De quibus per ordine agem?. C. aut no loqe sūt tpa nouissima ex h3 p- bare volūt: quod apls dicit. j. cor. 10. Nos sumus in quos fines seculoz deuenerūt. z. j. Joā. 2. Filioi nouissima ho- ra est. Et heb. 10. Adhuc modicū aliquātulūqz qz vltur? est veniet z no tartabit. Et Ja. 5. Ecce iudei ante ianuā assi- stit. Et qb? oib? hre volūt qz a tpi? aploz qñ h dices- bantur iā tñ tps sit elapsū qz nūc ppe imineat tps anti- xpi. Que qdē vba si sic intelligant vt tps anti xpi. pp in quoz esse denūciet eo mo loquēdi quo tps qñtūqz spatium in sacra scriptura breue solet accipi in cōpatione eterni- tatis: fm que modū dñi. j. cor. 7. Tps breue est: i nullo repa- hēnsibiles inueniunt. Sz m hec eoz assertio ad suā sniam pfirmandā efficacia no hēbit: qz. v3. volūt asstruere qz nunc sint cauenda illa picula qz ppinguissimis tpi? anti xpi. pze- dicant futura. Et qz p religioz qz nūc sūt: eneniēt de qb? ingri volūtā platis. Si aut ex his vbis aliqz dñi finitū tem- pus signari volūt: vt pote qz anti xps veniet ista septez an- nos aut centū aut mille inueniunt psumptuosissimi multos auctib? iuncti. Dñs. n. act. j. querētib? discipulis de h ipso rūdīt. No est vestrū nosce zc. Et qz argumētā Aug. i epla ad hesitiū. qñ no est eoz nosce: multo minus aliozum. Et ad. 24. De die aut illa nemo scit neqz angeli celozū. Et idē habet ad. 13. Et. 2. thes. 2. No moueamini a sensu nro qñ iustet dies dñi. Et Aug. dicit in epla ad hesitiū lo- quēs. Dixisti euāgelū dicit. De die ille z hora nemo scit. Ego aut inqt p possibilitate itella mei dico: neqz menses: neqz annū aduēt? ipi? sciri. posse. Ita. n. vt sonare tanqz

tatem regit. i. ciuitatem vel puinciam anthonomasice rex vocatur. Qui aut domum regit no rex sed pater familias dicitur.

Quo vilius est multitudinē hoium simul viuentiu regi per vnum q̄ per plures.

CAP. II.

Is aut pmissis requirere op̄s qd puincie vel ciuitati magis expedit: vtruz plurib⁹ regi vel vno. Hoc at p̄siderari p̄t ex ip̄o fine regimi nis.

b

Subernatoris eni est nane p̄tra maris picula suan do illesam pducere ad portum salutis. Bonuz aut z salus p̄ciatē multitudinis est: vt ei⁹ vnitas p̄seruet q̄ dicit pax. Qua remota socialis vite petit vtilitas: quinimmo multu do dissentiens sibi ip̄s fit onerosa.

CAP. III.

Quo vilius est multitudinē hoium simul viuentiu regi per vnum q̄ per plures. CAP. III. Tunc aut regimē regis est optimū: ita regimē tyrāni est pessimū.

magis vni tātō est vtili⁹ regimē: vt regnū meli⁹ est q̄ aristocratiā. Aristocratiā vō q̄ pollitiā: ita ecōuerso erit z in iustū regimē: vt v3 q̄to regēs est magis vni tanto magis sit nocuū.

principatus gemet p̄p̄s: quasi sub seruitute deductus. Et iterum. Qui surrexerit ip̄i abscondent hoies: vt tyrānoꝝ crudelitatem euadant.

Quo variatū est dñius apud Romāos: z q̄ iterdū ap̄ eos magi aucta est res pu. ex dño pluriū.

CAP. III.

Qua igit optimū z pessimū p̄sunt in monar chia. i. p̄cipatu vni: multis quideꝝ p̄pter tyrānoꝝ malitiam reddidit regia dignitas odi osa.

c

plurimū sequit ex regimine pluriū q̄rat bono pacis qd ē p̄cipuū in multitudine socialit: qd q̄dē bonū p̄ tyrānidē nō tollit: s; aliq̄ p̄cipulariū hoium bona impediunt nisi fuerit excessus tyrānidis: qd in totā cōitate desernat.

toꝝ multitudine iminet: qz dissentiētib⁹ p̄ncipib⁹. p̄ns est vt in multitudine sequat dissensio. Si vō vni⁹ p̄sit pleriqz quidē ad bonū cōe respicit: aut si a bono cōi itatione auer tat: nō statim sequit vt ad subditoꝝ depreffionē intendat qd est excessus tyrānidis: z i malitiā regimē maximū gra dū tenens: vt supra ostensum est.

CAP. VI.

Qua igit vni⁹ regimē prelicidū est: qd est opti mū: z p̄tingit ip̄m in tyrānidem conuertit: qd est pessimū vt ex dictis p̄s. Laboratū est diu genti studio: vt sic multitudinē p̄uideatur de rege vt nō incidat in tyrānū.

reuerter subditos ee. 2. De. 2. Nec est. n. gra: si pp scias dei sustineat quos tristitas paties iniuste. Cui cum multi Ro. impatores fide xpi psequerent tyrannice: magna multitudo tam nobiliti qd ppli eet ad fides uerfa: no resistent: sed morte patieter q armati sustinetes pro xpo laudantur: ut in sacra tebeorum legione manifeste apparet. Cuius gis qz a ioh iudicatus est hoste iteremisse qd ppli rectorem h tyrannum. Cui z in veteri testameto leguntur occisi fuisse hi qui occiderunt Joas regem iuda: quamuis a cultu dei recedentem eorumqz filijs reseruatim fm legis preceptis. Cuius aut hoc multitudini piculosum z eius rectoribus si puuata psumptione aliqui attentaret presidentis nec ee tyrannoz. Meriqz. n. h. piculis magis exponit se ma li qd boni. Cuius aut solet esse graue dnum no minus regum quaz tyrannozum: qd fm sniam Salomonis. Dissipat impios rex sapiens. Cuius igit ex hui psumptione imine ret piculu multitudini de amissione regis: qua remedium de subtractione tyrani. Cuius aut magis ptra tyrannorum sculcia no puuata psumptione aliquoz: sed auctoritate publica pcededu. Cuius quidem si ad ius multitudinis alicui ptiueat sibi promidere de rege no iniuste ab eadem rex instituit pot destrui: vel refrenari eius ptas si pte regia tyrannice abutatur. Nec putanda est talis multitudo fideliter agere tyrannum destitues et si eidem in perpetuu se ante subiecerat. Quia hoc ipse meruit in multitudinis regimine se non fideliter gerens: vt exigit regis officium: qd ei pactum a subditis no referuetur. Cuius romani tarquinii supbi: que in regē susceperat: pp eius z filiorum tyrannidem a regno eiecerit substituta minor. i. s. filiarum pte. Sic et domitianus qui modestissimis imperatoribus Clepiano patri z Tyto fratri eius successerat duz tyrannidem exercet a senatu romano iteremptus est oibus que peruerse romanis fecerat per senatus consultum iuste z salubriter in irritum reuocatis. Quo factum est: vt Beatus Joanes euangelista dilectus dei discipulus qui per ipm domitianum in pathmos isulam fuerat exilio relegatus: ad ephesum per senatus consultum remitteretur. Cui vero ad ius alicuius superioris pertineat multitudini puiderere de rege. Expectandus est ab eo remedium ptra tyranni nequitiaz. Sic archelay qui in iudea p herode pte suo regnare iam ceperat: paternam malitiam imitatis iudeis ptra eum querimoniam ad cesarem augustu deferentibus: primo quidem ptas dimiuit ablato sibi regio noie z medietate regni sui iter duos frēs suos diuisa. Deinde cum nec sic a tyrannide pcesceret: a tyberio cesare relegatus est in exiliu apud Lugdunum gallicie ciuitatem. Cui si oino cotra tyrannum auxilium humanu hri no pot: recur redū est ad regē oium deū q est adiutor i oportunitatib in tribulatione. Cui. n. pōe subest: vt cor tyrani crudele ueritat in mansuetudinē h Salomonis sniam: puer. 12. Corregis in manu dei quocūqz uoluerit inclinat illd. Ipe enī regis Assueri crudelitate q iudeis mortē pabat in mansuetudinē uertit. Ipe est qui ita Nabuchodonosor crudeles reges uerit: q scūs est diuie pōe predicator. Nūc igit iquit ego nabuchodonosor laudo z magnifico z glorioso reges celi: qz opa eius vā z vie eius iudicia z gradietes in superbia pōt humiliare. Dan. 4. Tyrannos uero quos reputat uerisione idignos pōt auferre de medio: vel ad infimum status reducere h illud sapiētis. Eccl. 10. Sedes ducuz sup bonū destruit de: z sedere fecit mites pro eis. Ipe est enim q uidēs afflictionē ppli sui in egypto: z audies eoru clamore Pharaonē tyrannū deiecit cum exercitu suo in mare. Ipe est q memoratum nabuchodonosor pū supbiē tē no soluz eiecit de regni solio: s; et de hoium pfortio in silitudines bestie pmutauit. Cuius n. ab breuiata manus eius est: vt pplm suū a tyrannis liberare no possit. Nō mittit enī pplo suo p saliam regem se daturū a labore: z cōcussioe: ac fultute diua qua an seruiet. Cuius p Ezech. 34. dicit. Liberabo meū gregem de ore eoz. i. pastoz qui pascit seipos. S; vt h bñficiū ppli a deo psequi mereatur d; a pctis cessare: quia in uitione peccati diuina permissione impij accipiūt pncipatū dicēte dno p De. 13.

Dabo tibi regē in furore meo. Et in Job. 34. D; q regna re facit hoiem ipocritaz pp pctā ppli. Tollenda est igitur culpa vt cesset a tyrannozum plaga. Cuius querit scūs doctor quid precipue mouere debeat regem ad regendum: utrum honor: vel gloria: z ponit opinionones circa hoc quid sit tenēdus. CPA. VII. Cuius aut h; p dca regis est bonū multitudinis querere: ut onerosum regis officium nisi ei aliquod pprium bonū ex h pueniret. Cuius igitur considerare quale sit bonū regis puenies premiu. Quibusdam igit uisum est. no ee aliud nisi honorem z glam. Cuius z Tullius de re pu. diffinit pncipē ciuitatis ee aledum gla. Cuius rōnem Ari stoteles in libro ethicozum assignare uidetur. Quia pncipis cui non sufficit honor z gloria consequenter tyrannus efficitur. Inest enim animis omnium: vt proprium bonum querant. Si ergo contentus non fuerit pncipis gloria z honore queret voluptates z diuitias: z sic ad rapinas z subditorū iniurias conuertentur. Cuius hanc sententiam receperimus: plurima sequuntur inconuenientia. Primo namqz hoc regibus dispēditosum esset si tot labores z sollicitudines paterentur pro mercede tam fragili. Nihil. n. vti in reb; humanis fragiliū gloria: z honore fauoris hoium cū depēdeat ex opinionibus hominum quibus nihil mutabiliū in uita hominum. Et inde est qd Elias propheta. 40. huiusmodi gloriam nominat florem feni. Deinde humane glorie cupido animi magnitudinem aufert. Qui enim fauorem hominū querit necessē est vt in omni eo quod dicit aut facit eorum uoluntati deseruiat. Et sic dum placere hominibus studet fit seruus singulorum. Propter quod z idēz Tullius in libro de officijs cauendam dicit esse glorie cupidinem. Eripit enī animi libertatē pro qua magnanimitas uis omnis debet esse contentio. Nihil autem principem qui ad bona peragenda instituitur magis decet. quam animi magnitudo. Est igitur incompetens regis officio humane glorie premium. Simul etiam est multitudini nociuum si tale premium statuatur principibus. Pertinet enim ad boni uiri officium: vt contemnat gloriam sicut alia temporalia bona. Cuius enim z fortis animi est pro iustitia contemnerē gloriam sicut z uitam. Unde fit quoddam mirabile. Et quia uirtuosos actus sequitur gloria. ipsa gloria uirtuose contemnatur: z ex contemptu glorie homo gloriosus reddatur secundum sententiam Sabij dicentis. gloriam qui spreuerit ueram habebit. Et de Latone dixit Salustius. Duo minus petebat gloriam tanto magis assequabatur illam. Ipsi que christi discipuli se sicut dei ministros exhibebant per gloriam z ignobilitatem: per infamiam z bonam famā. Non est igitur boni uiri conueniens premium gloria: quam cōtemnunt boni. Si igitur hoc solum bonū statuatur pncipibus: sequet bonos uiros non alium ere principatum aut si assumpserint ipreniatos esse. Cuius ex cupidine glorie piculosa mala pueniunt: multi. n. dū imoderate gloriā in rebus bellicis gerunt se ac suos perdidērūt exercitus libertate patrie sub hostili potestate redacta. Cuius Torquatus romanus pncipis in exēplo huius uicadi discriminis: filiu q cotra iperium suū prouocatus ab hoste iuuenili ardore pugnauit: s; uicisset occidit: ne plus mali esset in psumptionis exēplo qz uilitatis in gloria hostis occisi. Cuius etiam cupido glorie aliud sibi familiare uicium: simulationē. v; Quia. n. difficile est paucisq; ptingit ueras uirtutes assequibus solis honor debetur: multi glam cupientes uirtutum simulatores sūt. Propter qd sicut dicit Salustius. Ambitio multos mortales falsos fieri coegit. Aliud clausus in pectore aliud pntū habere in lingua: magisq; uultū qz ingenium habere. Sed z saluator noster eos q bona opera faciūt: vt ab hoibus uideant hypocritas. i. simulatores uocat. Sicut igitur piculosum est multitudini si pncipis voluptates z diuitias qrat pro pncipio: vt raptor z pumeliosus fiat: ita piculosum est cū detinet glorie premio: ne psumptuosus z simulator existat. Cuius quātū ex dictoz sapiētū intentione appa-

ret no ea rōne honorē z gloriā pro pncipio pncipi decreuerunt tanqz ad hoc pncipaliter ferri debeat boni regis intentio: s; qz tolerabilius est si gloriā querat. qz si pecuniam cupiat vel uoluptatē sequeat. Hoc. n. uitiū uirtuti pncipis est: cū gloriā quā hoies cupiūt vt ait Augustinus nihil aliud sit qz iudiciū hoīz bene de hoib; opinantiū. Cupido. n. glorie aliqd h; uirtutis uefigiū: dū saltem bonozum approbationē querit z eis displicere recusat. Pncipis igit ad uerā uirtutem pueniētibus tolerabilis uidet: si preferatur ad regimē qui uel iudiciū hoīz metuēs a malis manifestis retrahit. Qui. n. gloriā cupit: aut uera uia p uirtutis opera nitit: vt ab hoibus approbet: uel salte z dolis ad hoc cōtendit atq; fallacijs. Et qui dñari desiderat si cupiditate glorie carens no timeat bene iudicātibz displicere: p apertissima scelera querit plerūq; obtinere quod uoluit. Unde bestias superat: siue crudelitatis: siue luxurie uictijs. Sicut in Nerone Cesare pater: cuius vt Aug. dicit tanta luxuria fuit: vt nihil putaret ab eo uirile metuēdus: tanta crudelitas: ut nihil molle habere putaretur. Cuius autēz satis exprimit per id qd Aristoteles de magnanimitate in ethicis dicit qd no querit honorem z gloriam quasi aliqd magnum quod sit uirtutis sufficiens premium: sed nihil ultra hoc ab hominibus exigit. Hoc enim inter omnia terrena uidetur esse precipuum vt hoī ab hoibus testimonium de uirtute reddatur. Cuius declarat sanctus doctor qd est uerus finis Regis qui mouere ipūz d; ad bñ regendū. CAP. VIII. Cuius ergo mudanus honor z hoīz gloria regie sollicitudinis no est sufficiens premium. Inquirēdum restat quale sit eidem sufficiens. Est aut puenies vt ex pncipio expectet a deo. Minister. n. pro suo ministerio premium expectat a dno. Cuius autē pplm gubernādo minister dei est: dicēte apostolo Ro. 13. qz ois potestas a dno deo est: z qd est dei minister uindex in ira ei qui male agit. Et in libro sapientie reges dei esse ministri describunt. Debent igit reges pro suo regimine pncipio expectare a deo. Remunerat autē deus pro suo ministerio reges interdū teporalibus bonis. Sed talia premia sunt bonis malisq; cōmunita. Cuius dñs Ezech. 29 dicit Nabuchodonosor Rex babilonis seruire fecit exercitū suū seruitute magna aduersus tyrum z merces no est reddita ei: nec exercitū eius de tyro pro seruitute q seruiuit mihi aduersus ea: ea. i. seruitute qua potestas fm apostoli dei minister est uindex in ira ei qui male agit. Et postea de pncipio subdidit. Propterea hec dicit dñs de. Ecce ego dabo nabuchodonosor regē babilonis in terra egypti: z diripiet spolia ei: z erit merces exercitū ei. Si ergo reges in ira dei hostes pugnant: s; no intentione seruiēdi deo: s; sua odia z cupiditates erequēdi tanta mercede dñs remunerat vt de hostib; uictoria tribuat: regna subiciat: z spolia diripienda pponat quid faciet bonis regibus: qui pia intentione dei populū regūt: z hostes impugnat: Non quidez terrenam: sed eternā mercedē eis promittit: nec in alio qz in seipso: dicēte Petro pastoribus populi dei prime De. 15. Pascite q in uobis est gregē dñi: vt cum uenerit pncipis pastorum. i. rex regum xps: percipiatis inmarcescibilem glorie coronā: de qua dicit Esa. 28. Erit dñs fertus exultationis z diadema glorie populo suo. Hoc autē rōne manifestat. Cuius enī mentibus oīz rōne uentium inditū uirtutis pncipio beatitudinē ee. Cuius. n. uirtutis uirtutis rei describitur que bonū facit habentē z op; ei bonū reddit. Ad hoc autē qd bñ operādo nitit puenire qd est maxime desiderio iditūz. Hoc autē est ee felicitas: qd nullus pot no uelle. Hoc igit premium uirtutis cōuenienter expectat: qd hoīz beatū facit. Si autē bñ operari uirtutis est opus: regis autē opus est bene regere subditos: hoc etiā erit pncipio regis qd eū faciat ee beatū. Cuius autē hoc sit hinc cōsiderādum est. Beatitudinē quidez dicimus uirtutis desiderādo finē. Nec enī desiderij mot; vsq; in infinitū pcedit: esset. n. inane naturale desiderij cū infinita ptransiri non possint. Cuius autē desiderij intellectualis nature sit uis boni: hoc solum bonū uere beatūz facere poterit: quo adēpto nullū bonū re-

stat qd amplius desiderari possit. Cuius z beatitudo dñi boni pfectū quasi oia desiderabilia in se pprehēdens. Tale autē no est aliqd bonū terrenū. Nam qui diuitias habet amplius habere desiderant. Et simile p; in ceteris. Et si ampliora non querūt desiderant tamen vt ea pmaneat uel alia in locum eorum succedant. Nihil enī pmanens inuenitur in rebus terrenis. Nihil igitur terrenū est quod quietare desiderij possit. Nec igitur terrenū aliqd bñm facere pot vt possit ee regis cōueniens pncipio. Cuius autē cū uisib; et rei finalis pfectio: z bonū completū ab aliquo superiorē dependet: qz z ipsa corporalia meliora reddunt ex adiunctione meliorum: peiora uero si deterioribus misceantur. Si enim argēto misceat aurum: argentū fit melius quod est plūbi admixtio e i pur efficit. Cōstat autē terrena oia esse infra mētē hūanā: beatitudo autē est hoīs finalis pfectio: z bonū cōpletū: ad qd oēs puenire desiderat. Nihil igitur terrenū est: qd hoīz possit bñm facere. Nec igitur terrenū aliqd est pncipio regis sufficiens. No. n. vt Augustinus dicit xpianos pncipis qz diuitius sperarūt uel impatores filios morte placida reliērunt: uel hostes reipub. dimiuerūt: uel ciues aduersum se insurgēs z cauere z opprimere poterūt: s; felices eos dicimus si iuste imperant: si malunt cupiditatibus potius qz gētibz quibuslibet imperare: si oia faciunt no pp ardore inanis glie: s; ppter charitatem felicitatis eterne. Tales imperatores xpianos felices dicimus interī spe: postea re ipsa futuros. cū id qd expectant aduenierit. S; nec aliqd aliud creatum est: qd bñm hominē faciat: z possit regi decerni p pncipio. Tendit. n. uirtutis uis qz rei desiderij in suū pncipio a quo ee suū pncipioz causa: tur. Cuius uo mētē hūanē no est aliqd qz deus: q ea ad suū imaginē facit. Solus igit de; est qui hoīs desiderij gratia re pot z facere hominē beatū: z esse regi cōueniens premium. Cuius amplius humana uis boni cognoscitua est p intellectū z desideratua p uolūtatē. Bonū autē uirtutis sale. no inuenit nisi in deo. Nihil ergo est qd possit hoīem beatū facere eius implēdo desiderij: nisi deus: de quo dicit in psalmo. Qui replet in bonis desiderij tuuz. In hoc ergo rex suū premium statuere debet. Hoc igit cōsideranda David rex dicebat. Quid mihi est in celo: z a te qd uolui sup terrā: Cui qstioni postea respondēs subiūgit. Nihil at adherere deo bonū est: z ponē in dno deo spes meā. Ipse enī est qui dat salutē regibus no solū teporale qua cōmuniter saluat hoies: z iumētā: sed etiā eam de qua p Esaias 51. dicit. Salus autē mea in sempiternū erit: qua hoies saluat eos ad equalitatē angeloz pducens. Sic igit uerificari pot: qz regis pncipio est honor z gloria. Cuius. n. mudanus z caducus honor huic honozū similis ee pot: vt hō sit ciuis z dom esticus dei: z iter dei filios cōputatus: z hereditatē regni celestis assequat cū xpo. Nūc est honoz quem pncipioz z admirās Rex David dicebat. Nūc enī honoz rati sūt amici tui deus. Que isup hūanē laudis gloria huic cōparari pot quā no fallax blandiētū lingua no decepta hoīz opinio pferit: sed ex interioris cōscientie testimonio pducit: z dei testimonio cōfirmat: q suis cōfessionibus promittit: qz confiteat eos in gloria patrie coram angelis dei: Cui autē hāc gloriā querit ea inueniūt z quā no solum sapiētiam quaz quesuit accepit a dno: sed factus est super reges alios gloriosus. Cuius declarat sanctus doctor qd pncipio regū z pncipioz r; suppremiū gradūz in beatitudine celesti: z hoc multis rationibus ostēdit z exēplis. CAP. IX. Cuius autē restat ulterius qz z eminente obtinebūt celestis beatitudinis gradū qz officij regūz digne z laudabil; exequunt. Si enī beatitudo uirtutis est pncipio: cōsequens est vt maior uirtuti maior gradus beatitudinis debeat. Est autē pncipio uirtus qd hō aliquis no solū seipuz: s; et alios dirigere pot: z tāto magis quanto plurū est regitua. Quz z scd; uirtutē corporale tāto altiqz uirtuosoz reputat: quanto plures uincere pot: aut potera plura lenare. Sic igitur maior uirtus regit ad regendū domesticā familiā qz ad regēdū seipsum: multoq; maior ad regimē ciuitatis z regni.

Est igitur excellētis virtutis bñ regium offiū exercere. Debet igitur excellēs in bñtūdine p̄mūz. Adhuc in oibus ar-

CAP. X.

Am regibus tā grāde in celesti bñtūdine p̄- mū pponat: si bñ i regēdo se habuerint: dū-

la sit amicitia subiecte multitudinis ad tyrannuz: vt ex pre- habitis patet. De subditorum autem fide tyrānis confidē-

declinat: nisi cupiditate alicuius modi tractet. Inuāit itūq; tyrānus excellētissima beatitudine que regib⁹ debet p̄p̄-

assumere. Inuenit autē in rerum nā regimen z vniuersale z particulare. Vniuersale qdē fm q̄ oia sub deo regimine p̄-

CAP. X.

CAP. XI.

do. Que si diligenter recogiter ex altero iustitie in eo zelus acceditur: dñi considerat ad hoc se positum vt loco dei iudicium in regno exercent: ex altero vero mansuetudinis z clemencie lenitate acquiritur: dñi reputat singulos qui suo sub sunt regimini: sicut propria membra.

Assumit ex hac similitudine modum regiminis: vt sicut deus vnāquāqz rem distinguit quodam ordine z propria operatione: z locum rex subditos suos in regno: eodē modo de anima.

CAP. XIII.

Non est igitur considerare qd deus in mūdo faciat. Sic. n. manifestū erit qd imineat regi faciēdū. Sūt autē vtr̄ consideranda duo opera dei in mūdo. Vnū quo mūdū instituit. Alter quo mūdū instituit gubernat. Nec autē duo opa oīa h̄z in

corpe. Nā pmo qdē vntate aīe informā corpus: deide vō p aīam corpus regit z mouet. Hōz autē scdm qdē magis pro pte pnet ad regis offiū. Cū ad oēs reges pertinet gubernatio z a gubernationis regimine regis nomē accipit. Nā mū aut opus nō oībus regibz puenit. Nō. n. oēs regnū aut ciuitatē instituit in quo regnāt: s̄z regno ac ciuitate: iaz institutis regiminis curā impendit. Est autē considerādū qd nū pcesisset qui institueret ciuitatē aut regnū: locū nō h̄eret gubernatio regni. Sub regis. n. officio cōprehēdit et institutio ciuitatis z regni. Nōnulli. n. ciuitates instituerūt in qb̄ regnauerūt: vt Nūus nūuē: z Romulus Romā. Sūt et ad gubernationis offiū pnet: vt gubernata cōseruet ac eis vīat ad qd sunt pstituta. Nō igit gubernationis offiū plene cognoscī poterit: si institutiois rō ignozet. Ratio autē institutiois regni ab exēplo institutiois mūdi sumēda ē. In quo p̄ pcedat ipsaz rex pductio: deide ptiū mūdi ordinata distinctio. Alteri autē singulis mūdi p̄tibz diuerse rez spēs distribute vidētur: vt stelle celo: volucres aeri: pisces aq̄: aīalia terre. Deide singulis ea qb̄ idigent abūdātē diuinit̄ pūta vident. Cū h̄c aut institutiois rōne Moyses subit̄ z diligenter exp̄ssit. Dñs. n. rez pductiones pponit dicēs. In p̄no creauit deo celū z terrā. Deide fm ordinē pueniētē oīa diuinit̄ distincta eē denūciat. v̄z. diē a nocte: a supioribus inferiora: mare ab arida. Nō. n. celū luminaribz: aīa rē mare piscibz: aīalibz terrā omatā refert. Cū assignatū hoībz terre aīalibz dñiūz. Cū vō plāz tā ip̄s q̄z aīalibz ceteris ex puidētia dīna denūciat. Institutor autē ciuitatis z regni de nouo pducere hoīes z loca ad inhabitādū z cetera vite s̄bidia nō p̄: s̄z necē h̄z his vti q̄ i nā p̄xistūt. Sic et cetera artes opatiois sue mām a nā accipiunt: vt fabri ferrū: edificator ligna z lapides in artis vsum assumūt. Cū necesse est igit institutori ciuitatis z regni: p̄mū qdē congruū locū eligere qui salubritate habitatores p̄seruet vberitate ad victum sufficiat: amenitate delectet: munitione ab hostibus tuto reddat. Qd si aliqd de dca oportunitate deficiat: tanto locus erit pueniētiō: q̄zto plā vel magi necessaria de p̄dictis habuerit. Deide necesse est vt locū electūz institutor ciuitatis aut regni distinguat fm exigētā eozū q̄ p̄fectio ciuitatis aut regni requirit. Nā si regnū institūdū: fit opz puidere qd locū apr̄ sit vrbibz p̄stituentis: qd villis: quis castris vbi p̄stitūda sint studia līrarū: vbi exercitia militū: vbi negociatoz p̄uētus: z sic de alijs que p̄fectio regni requirit. Si aut institutioi ciuitatis opa def̄ p̄uidere oportet: qd locus sit sacris: qd iuri reddendo: qd artificibz singulis deputandus. Alterius autēz oportet homines cōgregare: qui sunt congruis locis fm̄ sua officia deputandi. Demūz vero p̄uidendū est vt singulis necessaria sup̄petant fm̄ vnūcuiusqz constitutionem z statū. Aliter enī nequāqz possit regnum vel ciuitas cōmanere. Cū nec igitur sunt vt summarie dicatur: que ad regis officium pertinent in institutione ciuitatis aut regni ex similitudine institutionis mundi assumpta.

Quis modus gubernadi competat regi: quia s̄z modū gubernationis diuine: qui qdēz modus gubernadi a gubernatioe nauis sumpsit inuētū. vbi z ponit cōparatio sacerdotis dominij z regalis. CAP. XIII.

Sicut autem institutio ciuitatis aut regni ex forma institutionis mundi conuenienter accipitur: sic z gubernationis ratio ex gubernatione sumē

da est. Est tamen preconsiderandū qd gubernare est id qd gubernatur conuenienter ad debitū finem perducere. Si cut etiam nauis gubernari dicitur: dum per naute industria recto itinere ad portum illesa perducitur. Si igitur aliquid ad finem extra se ordinatur vt nauis ad portū: ad gubernationis officium pertinēbit: non solum vt rem in se conferuet illesā: sed qd vltimus ad finem perducatur. Si vero aliquid esset cuius finis non esset extra ipsum: ad hoc solum intenderet gubernationis intentio vt rem illam in sua perfectione conseruaret illesā. Et quāuis nihil tale inueniatur in rebus post ipsūz deum qui est omnibus finis: erga id tamen quod ad finem extrinsecū ordinatur multipliciter cura impedit a diuersis. Nam forte alius erit qui curam gerit vt res in suo esse conseruet. Alius autēz vt ad vltimam p̄fectionē pueniat: vt in ipa nauē: vnde gubernationis ratio assumit: manifeste apparet. Faber enim lignarius curam habet restauradi si quid collapsūz fuerit in nauē: sed naua sollicitudinē gerit vt nauem perducatur ad portum. Sic etiam contingit in homine. Nam medicus curā gerit vt vita hominis conseruetur in sanitate. Zconomus vt suppetant necessaria vite: doctor autem curam gerit vt veritatem cōgnoscat: institutor autem morum: vt fm̄ rationem viuāt. Qd si homo non ordinaretur ad aliud exterius bonum: sufficerent homini cure p̄dicte. Sed est quoddam bonum extraneūz homini quādū mortaliter viuūt. i. vltima beatitudo que in fruitione dei expectat post mortem. Quia vt apostolus ait sc̄de ad Corin. 5. quādū sumus in corpore peregrinamur a domino. Unde homo christia nos cui beatitudo illa est per christi sanguinem acquisita: z qui pro ea assequenda sp̄i. sancti arā accepit: idiget alia spiritali cura per quam dirigat ad portum salutis eterne. Nec autēz cura per ministros ecclesie christi fidelibus exhibetur. Qd autem oportet esse iudicium de fine totius multitudinis z vnus. Si igitur finis hominis esset bonūz quodcūqz in ipso existēs: z regende multitudinis finis vltimus esset similiter vt tale bonum multitudo acquireret z in eo permaneret: z si quidem talis vltimus siue vnus hominis siue multitudinis finis esset corporalis vita z sanitas corporis: medicus esset officium. Si autem vltimus finis esset diuitiarum affluentia. Zconomus rex quidā multitudinis esset. Si vero bonum cognoscēde veritatis tale quid esset ad quod posset multitudo ptingere: rex haberet doctoris officium. Videtur autēz vltimus finis esse multitudinis congregate viuere fm̄ virtutem. Ad hoc enim homines congregantur vt simul bene viuāt quod psequi nō possēt vnūquisqz singulariter viuens. Bona autēz vita est fm̄ virtutem. Cūruosa igitur vita est congregationis hūmane finis. Nūius autem signum est qd hi soli partes sunt multitudinis congregate qui sibi inuicem cōmunicāt in bene viuēdo. Si enim propter solūz viuere hoīes cōueniūt. aīalia z serui essent pars aliq̄ cōgregationis ciuilis. Si vero pp̄ acquirēdas diuitias: oēs simul negociātes ad vnā ciuitatē p̄tinerēt. Sicut videmus eos solos sub vna multitudinē computari qui sub eisdem legibus: z eodem regimine diriguntur ad bene viuēdum. Sed qd homo viuēdo fm̄ virtutē ad vltiorē finem ordinat: qui consistit in fruitione diuina vt supra iam diximus: opz eundē finē eē multitudinis humane qui est hoīs vnus. Non est ergo vltimus finis multitudinis cōgregate viuere fm̄ virtutē: sed per vtuosam vitam puenire ad fruitionēz diuinam. Cū quidem autē ad hunc finē pueniri posset virtute humane nature: necesse esset vt ad officium regis p̄tineret dirigere hoīes in hūc finem. Nunc enim dici regem supponimus cui summa regiminis in rebus hūanis cōmittit. Tāto autē est regimen sublimius: q̄zto ad finem vltiorē ordinatur. Semp̄ enī inuenit ille ad quem p̄tinet vltimus finis iperare operantibus ea que ad finē vltimū ordinant. Sicut gubernator ad quē p̄tinet nauigationē disponere: imperat ei qui nauē cōstituit: qualē nauē nauigatori aprā facere debet. Cū illis autē qui vtr̄ armis iperat fabro qualia arma fabricet. S̄z qd finem fruitionis diuine nō consequit homo per vntē humanam: sed virtute diuina iuxta illud aposto li. Ro. 6. Gratia dei vita eterna: pducere ad illū finē nō p̄

mani erit: s̄z diuini regiminis. Ad illū igit regē h̄z regimen p̄net qd nō est solū hoīs: s̄z et deus. s. ad dñz n̄m iesūz x̄p̄z qd hoīes filios dei faciēs in celestē gliaz intrōdurit. Hoc igit regimē et traditū qd nō corripet: pp̄ qd nō solū sacerdos s̄z rex i scripturis sacris nominat dicēte. 11. 23. Regna bit rex z sapiēs erit. Cū ad eo regale sacerdotiūz deriuat. Et qdē ampli⁹. oēs x̄pi fideles igitur sunt mēbra ei⁹: reges z sacerdotēs dicunt. Cū dicitur ergo regni ministriū vt a ter renis eēt sp̄ualia distincta: non terrenis regibz: s̄z sacerdotibz eē cōmūsiūz. Et p̄cipue s̄mo sacerdoti successori. Nō. n. x̄pi vicario Romano pontifici: cui oēs reges ppli x̄piani oēs eē subditos: sicut ipsi dño iesū x̄po. Sic. n. ei ad quēz finis vltimi cura p̄tinet vbi dicit debet illi ad quē p̄tinet cura aīcedētiū finit̄: z ei⁹ iperio dirigi. Cū igit sacerdotiū gentiliūm z toti⁹ diuinoz cult⁹ erat pp̄ p̄talia bona p̄quēda: qd oīa ordinant ad multitudinis bonū eē cui⁹ regi cura icūbit: cōueniētē sacerdotēs gentiliū regibz subdebant. S̄z z qd in veteri lege p̄mittebant bona terrena nō a demonibz s̄z a deo vō religioz pplō exhibēda: z in lege veteri sacerdotiū regibz legunt fuisse s̄bi. Sed in noua lege est sacerdotiū alt⁹: p̄ qd hoīes tradunt ad bona celestia. Cū in lege x̄pi reges d̄bet sacerdotibz eē subiecti. Propter qd mirabil⁹ ex diuina puidētia factū est: vt i. Ro. v̄b. quā d̄s puideret xpiani ppli p̄ncipalē sedē futurā h̄ mos paulatiz inoleceret vt ciuitati regiorū sacerdotibz subiaceret. Sicut. n. marim⁹. Alteri⁹ refert: rōia post religionē ponēda sp̄ n̄a ciuitas dicit: et in qb̄ s̄mo maiestati decus p̄cipi voluit. Quapp̄ nō dubitauerit sacris iperā finire. Ita se hū manaz rex habitura regiorū extimātia qd dicitur p̄ bene atqz cōstanter fuissent famulata. Qd vō et futurū erat vt in gallia xpiani sacerdoti plurimūz vigeret religio: diuinit̄ est permittit vt etiam apud gallos gentiles sacerdotēs quos diuides noīabat totius gallicie diuinit̄: vt refert Julius cesar in libro quem de bello gallico scripsit.

Qd sic ad vltimū finē p̄sequēdum requirit vt rex subditos suos ad viuēdū fm̄ vntē disponat. Ita ad fines medios. Et ponunt hic que sunt illa qd ordinat ad bñ viuēdū: z qd impediunt: z qd remedium rex apponere debet circa dicta impedimenta.

CAP. XV.

Sicut autē ad vitas quam in celo speramus beatam ordinatur sic ad fines vita qua hic hoīes bñ viuūt: ita ad bonū multitudinis ordinant: sic ad finē qd cūqz particularia bona p hoīes pcurant: siue ditte: siue lucra: siue sanitas: siue faciētia vt eruūtio. Si igit vt dicitur est qd de vltimo fine curā h̄z p̄esse d̄z his qui curam h̄nt de ordinatis ad finē z eos dirigē suo iperio: manifestū ex dictis fit qd rex sic dñs z regimē qd administrat p sacerdotiū offiū subdi d̄z: ita p̄esse d̄z oibz hūmanis officijs z ea iperio sui regiminis ordinare. Cū cūqz qd icūbit aliqd p̄ferere qd ordinat in aliud: sic in finē: h̄z d̄z attendē vt sūt op̄ sit p̄gnū fini. Sic faber sic facit gladiū vt pugne pueniat. Et edificator sic d̄z domū disponere: vt ad habitandū sit apta. Qd igit vite qd in p̄nti bñ viuim⁹ finis est b̄titudinē celestis: ad regis offiū p̄tinet ea rōne vitā multitudinis bonā pcurare s̄z qd p̄gnū ad celestē b̄titudinē p̄sequēda: vt. s. ea p̄cipi at qd ad celestē b̄titudinē ducit: z eoz p̄na s̄z qd fuerit polē iterdicat. Que at sit ad verā b̄titudinē via: z qd sint ipedimēta ei⁹: vt lege diuina cognoscit: cui⁹ doctrina p̄tinet ad sacerdotiū offiū s̄z illud Malachie. 2. c. Labia sacerdotū custodiūt sc̄iaz: z legē requirēt de ore ei⁹. Et s̄o i deuteronomio. 17. dñs p̄cipit. Postq̄z sedit rex i solio regni sui d̄scribet sibi deuteronomij legis h̄i i volumine accipiens exp̄lar a sacerdote lenitice trib⁹: z h̄bit secū legetqz illud oibz diebz vite sue: vt discat timere dñz deū suū z custodire v̄ba z ceremonias ei⁹ que i lege p̄cepta sūt. Nō. n. legē igit dīna edocet: ad h̄ p̄cipiū studiū d̄z itendē: qd vltimū ordinant sibi d̄bita bñ viuāt. Qd qdē studiū in tria diuidit: vt p̄ qdē i subiecta multitudinē bonā vitā instituat: sc̄do vt institutā p̄seruet tertio vt p̄seruatā ad meliora p̄moneat. Cū ad bonā autēz vntē hoīs vitā nō regunt: vntē p̄ncipale qd est opatio s̄z vntē. Cū. n. est qd bñ viuūt. Aliud vō sc̄dantiū z qd iustriū mētale. s. corporaliū bonoz sufficiētia: quoz v̄sus est neces-

sarius ad actū d̄nt. Ipsa tñ hoīs vnitas p nāz catur. Cū vltitudis aut vnitas qd par d̄z: p̄ regis iustitia est pcurada. Sic igit ad bonā vitā multitudinis institūda tria regunt. Sc̄do qdē vt multitudo in vnitate pacis p̄stituat. Sc̄do vt multitudo vinculo pacis vnita dirigat ad bñ agēdūz. Sic enī hō nihil bñ agere p̄t n̄si p̄supposita suaz p̄tū vnitate: tenita hoīz multitudo pacis vnitate carens: dñi ipugnat se ipsam ipedit a bñ agēdo. Tertio vō requirit vt p̄ regis iustitia necessarioz ad bñ viuēdum adit sufficiēns copia. Sic igit bona vita p̄ regis offiū in multitudinē p̄stituta: p̄sequēs est vt ad ei⁹ p̄seruationē itendat. Cū aut tria qbus bonū publicū pmanere nō sinit. Quoz qdē vntē est a nā p uentēs. Nō. n. bonū multitudinis ad vntē tñ p̄s institui d̄z: s̄z vt sit qdāmō p̄petuū. Hoīes autē cū sint mortales in perpetuū durare nō p̄nt. Nec dñi viuūt semp̄ st i eodē vigore: qz multis variatioibz hūana vita subijcit: z sic nō sint hoīes ad eadē officia pagēda equalit̄ per totā vitā idonei. Cū h̄z at ipedimētū boni publici p̄seruadi ab exteriori pueniēs in pueritate voluntati p̄stitit: d̄z vel st d̄sides ad ea pagēda qd requirit respū. vel itup st paci multitudinis noxiūz d̄z trāsgrēdiēdo iustitiā alioz pacē p̄turbat. Tertio autē impedit mētū reipub. p̄seruade ab exteriori catur: dñi p̄ incurūz hoīstū par dissoluit: z iterdū regnū aut ciuitas funditus diffipatur. Cū igit circa tria p̄dicta triplex cura inminet regi. Cū qdē de successioe hoīmū z substitutioe illoz qd diuerfis officijs p̄sunt: vt sic p̄ diuini regimē in rebus corrupti bilibz: qz semp̄ eadē durare nō p̄nt. p̄sūz ē vt p̄ ḡtatioez alia in locū alioz succedat: vt vel sic p̄seruet itegritas vn̄ uersita p̄ regis studiū p̄seruet subiecte multitudinis bonū: dñi sollicitē curat qd alij in deficiētū locū succedat. Cū cūdo aut vt suis legibz z p̄ceptis: penis z p̄mijis: hoīes sibi subiectos ab iniquitate coerceat: z ad opa v̄tiosa inducat: exēplū a deo accipiens qui hoībz legē dedit: ob̄snatibz qdē mercedem: trāsgrēdiētibz penas retribuēs. Tertio inminet regi cura: vt multitudo sibi subiecta p̄ hostes tuta reddat. Nihil. n. p̄desset interiora vitare p̄cula: si ab exterioribus defendi non posset. Si igit bone multitudinis institutioi teritiū restat ad regis offiū p̄tinet: vt sit de p̄motione sollicitē. Qd fit dñi in singulis qd p̄missa sunt: si qd iordiatū est corrige re: si qd deest sup̄plere: si qd melius fieri p̄t studet p̄ficere. Cū a p̄pls fideles monet: vt semp̄ emulent carismata mēloria. Nec igit sunt qd ad regis offiū p̄tinent: de qbus per singula diligentius tractare oportet.

Explicit liber primus de regimine principum.

Incipit vice capitulorum sc̄di libri.

Quali ad reges p̄tinet instituire ciuitatem vel castra ad gliam p̄sequendā: z qd eligere debet ad hoc loca temperata: z postea subiūgit que cōmoda ex h̄ regna p̄sequuntur: z que icommoda de contrario.

CAP. I.

Quali eligere debet reges z p̄ncipes regiones ad ciuitates vel castra institūda: in qbus aer sit saluberrim⁹: z oīa d̄t in quo talis aer cognoscit z qb̄ signis.

CAP. II.

Quali necesse est talem ciuitatem p̄struēda a rege h̄re copiam rerum victualū: qz sine eis ciuitas esse perfecta non p̄t: z distinguit duplicem modum istius copie. p̄mum tñ magis cōmendat.

CAP. III.

Quali regio quā rex eligit ad ciuitates z castra institūda debet h̄re amēnitas in qbus cines sunt arcendi vt moderate eis vtantur: qz seipsius sunt causa dissolutiois. Unde regimen z quodcūqz dominij dissipatur z annihilatur.

CAP. IIII.

Quali necessarium est regi z cuiusqz domino abundare in diuitijs tēporalibus que naturales vocant: z ponitur causa quare.

CAP. V.

Quali expedit regi z cuiusqz p̄ncipi h̄re alias diuitias naturales: vt sunt armēta z greges sine qbus dñi bene regere terram non possunt.

CAP. VI.

Qd oīz regē abūdare in diuitijs artificialibz: vt est aurū z argētū z numisma ex eis p̄statum.

CAP. VII.

Quali ad regimē regni z ciuitatis dñi necessarij sunt ministri sibi: incidenter distinguitur de duplici dominio politico z disporico: ostendens multis ratiōibus qd pol-

litium oportet esse suave. CAP. VIII.
 De principatu politico quis est et qualiter ad regale redu-
 citur ubi incidenter comparat politicum ad politicum
 in diuersas regiones et tempora. CAP. IX.
 Habitatio distinctione dominij hic distinguitur de mini-
 stris in differentiam dominorum et quedam genera mini-
 strorum oibus dominis communia; postea probat seruitu-
 tem in quibusdam esse naturalem. CAP. X.
 Quod necessarium est regi et cuiuslibet domino in sua iurisdic-
 tione munitiones habere fortissimas; et rationes que ibi
 multe ponuntur. CAP. XI.
 Quod ad bonum regimen regni sine cuiuslibet dominij spe-
 ctat stratas siue quaslibet vias in regione vel puincia ha-
 bere securas et liberas. CAP. XII.
 Quod in quolibet regno et quocumque dominio necessarium est
 numisma proprium; et quod bona ex hoc sequuntur; et que
 incommoda si non habeatur. CAP. XIII.
 Quod ad bonum regimen regni et cuiuslibet pollicie pon-
 dera et mensurae sunt necessarie exemplis et rationibus per-
 suadetur. CAP. XIV.
 Quod ordo regis et quilibet ad obseruationem sui status adhibe-
 re solli cunctudine ut de erario publico pvideat pauperi-
 bus; et hoc exemplis et rationibus probat. CAP. XV.
 Quod ordo regis et quilibet ad cultum diuinum iten-
 dere; et quod fructus ex hoc sequatur. CAP. XVI.
 Explicunt hec capitulorum scdm libri.

Incipit liber secundus.

Quod ad regem pertinet instituire ciuitatem vel castra ad glo-
 riam consequendam; et quod eligere debet ad hoc loca tempe-
 rata; et que comoda ex hoc regna consequantur et que com-
 moda de contrario. CAP. I.

Primum igitur principue exponere re-
 gis officium ab institutione ciuitatis aut re-
 gni. Nam sicut Ctegetius dicit: potentissime
 nationes et principes nominati nullam ma-
 iorem potuerunt gloriis assequi; quam aut funda-
 re nouas ciuitates; aut ab alijs conditas in nome suu sub qua
 amplificatione trasferre. Quod quidem documet sacre scripture
 pcoradat. Dic. n. sapiens in ecclesiastico. 40. q. edificatio ciui-
 tatis confirmabit nomen. Hodie namque nomen romuli nesciret;
 nisi quod condidit roma. In institutione autem ciuitatis aut regni si
 copia defuit quod est regio per regem eligenda. quia et parat esse
 oportet. Ex regionibus temperate habitatores multa comoda conse-
 quuntur. In primo namque sequuntur homines ex temperate regionibus
 icolumitate corporis et longitudine vite. Et n. sanitas in qua
 daz temperate humorum consistat; in loco temperato conseruabit sa-
 nitas. Simile namque suo simili conseruat. Si autem fuerit exces-
 sus caloris vel frigoris; necesse est quod in quietate aeris cor-
 poris quietas inuenerit. In quodam namque industria; aialia quodam
 tpe frigido ad calida loca se transferunt; et in tpe calido
 loca frigida repetentes; ut ex parte dispone loci tpe tempe-
 rate consequantur. Cursum autem aial uinat per calidum et humidum
 si fuerit calor intensus cito naturale humidum exiccat et deficit
 vita. Sicut lucerna cito extinguitur; si humor in fusus cito per
 ignis magnitudine consumat. In in quibusdam calidissimis
 ethiopi regionibus homines vlt. xxx. annos non viuere phi-
 bent. In regionibus vero frigidis in excessu. nate humidum de
 facili congelat; et calor natus extinguit. Deinde ad oportunitates
 belloz quibus tuta reddit humana societas; regionibus
 temperate plurimum valet. Nam sicut Ctegetius refert; oes na-
 tiones que vicine sunt soli; nimio calore siccate; amplius quod
 sapere; minus de sanguine habere dicunt. Sic ppea constan-
 tiaz atque fiducia de proprio pugna non habent; quod metum
 vulnera quod modicum sanguine se habere nouerunt. Et septentrio-
 nales populi remoti a solis ardoribus inconfutiores quodam; sed
 in largo sanguine redudantes sunt ad bella promptissimi.
 His qui temperationibus habitant plagis; et copia sanguinis
 suppetit ad vulnes; motusque contempit; nec prudentia defi-
 cit que modestia seruet in castris; et non parum pdest vti in di-

micatioe silij. Demum tpa regio ad politica vita valet.
 Ut enim Aristoteles dicit in sua politica. Que in frigidis
 locis habitant geres sunt quod plene aiositate; intellectu autem
 arte magis deficientes. Propter quod libere pferunt magis.
 Non viuunt autem politice; et vicinis populo prudentia principari non
 pnt. Que autem in calidis sunt intellectus quod sunt et artificio
 se piaz; sine aiositate autem populo quod subiecte quod sunt et subie-
 cte pferunt. Que autem in medijs locis habitant utroque par-
 ticipant. Propter quod et liberi pferunt et maxime politice
 viuere pnt et sciunt alijs principari. Est igitur eligenda regio tem-
 perata ad institutionem ciuitatis vel regni.
 Quod autem eligere debet reges et principes regionis ad ciuitates
 vel castra institueda in quibus aer sit salubris; et ostendit in quibus talis
 aer cognoscitur et quibus signis. CAP. II.
 De electione autem regionis oportet ciuitati pstitue
 de idoneo loci eligere; in quo per vtriusque aeris sa-
 lubritas regreda. Conuersatio. n. ciuili placet
 nalis vita; quod per salubritate aeris seruat illa.
 Locus autem saluberrimus erit ut Ctegetius tra-
 dit; excelsus; non nebulosus; non primosus; regionemque celi
 spectans; neque estuosa; neque frigida; demum paludibus
 non vicinas. Eminentia quodam loci solet ad aeris salubritate
 tem pferre; quod locus eminens veterum pflationibus per qui
 bus reddat aer purus; vapores et qui virtute radij solaris
 resolunt; a terra et ab aquis multiplicat magis in conu-
 libus et in locis demissis quibus in altis. Unde in locis altis aer
 subtilior inuenit. Non autem subtilitas aeris que ad liberam et
 sinceram respirationem plurimum valet; impeditur per nebulas
 et pruinas que solet in locis multum humidis abundare.
 Unde loca huiusmodi inueniuntur salubritate esse contraria.
 Et quod loca paludosa nimia humiditate abundant; oportet
 locum pstruere vbi electum a paludibus esse remotum. Quibus
 enim aere matutine sole oriete ad locum ipsum pertinent et eis
 orie a paludibus nebulae adiunguntur status bestiarum palu-
 strium venenatorum cum nebulis mixtos spargit; et locum facit
 pestilentem. Si tamen mentia pstructa fuerint in paludibus
 que fuerint prope mare spectent; ad septentrionem vel
 circa; heque paludes excelsiores fuerint quibus luttus marmum
 rationabiliter videbuntur esse constructa. Fossis enim du-
 ctis exitus aque patebit ad litus; et mare tepstatibus actum
 in paludes redundando non permittet animalia palu-
 stria nasci. Et si aliqua animalia de superioribus locis ve-
 nerint in consuetudine saliedine occidentur. Oportet et locum
 vbi destinatum ad calorem et frigus temperate dispo-
 ni; in aspectum ad plagas celi diuersas. Si enim mentia
 maxime prope mare constituta spectabunt ad meridiem;
 non erunt salubria. Nam huiusmodi loca mane quidem
 erunt frigida; quod non respiciuntur a sole; meridie vero erunt
 feruentia propter solis respectum. Que autem ad occidentem
 spectant; orio sole tepescunt vel et frigent; meridie calent;
 vespere feruent propter calorem primitate et solis aspectum.
 Si vero ad orientem spectabunt; mane quidem populo opposi-
 tione directe temperate calefcet. Nec multum in meridie ca-
 lor augebit; sole non directe spectante ad locum; vespere vero
 totali radij solaris aueris loca frigeant. Eademque vel simili-
 lis temperies erit si ad aquilonem locus respiciat vbi; econ-
 uerso est quod meridie respiciente est demum. Experimento
 autem cognoscere possumus quod in maiore calore minus salu-
 briter aliquis trasmutat. Que enim in frigidis locis corpora
 traducuntur in calida non pnt durare; sed dissoluntur; quod calor
 fugendo vaporem naturales virtutes dissoluit. In et in sa-
 lubribus locis corpora estate ifirma reddunt. Quia vero ad
 corporum sanitatem conuenientium ciborum usus requiritur; in hoc
 conserre oportet de loci salubritate qui pstitueda vbi eligatur.
 ut ex parte dicitur ciborum discernat qui nascuntur in terra; quod quidem
 explorare solebat antiqui ex aialibus ibidem nutritis. Lum-
 enim hominis alijque aialibus commune sit vti ad nutrimentum
 his qui nascuntur in terra; pnt est vti si occisorum aialium viscera
 inueniuntur bñ valctia quod homines et in loco eodem salubritas pos-
 sint nutriri. Si vero aialium occisorum appareant motu-
 da membra; rationalibus accipi potest quod nec hominibus illius lo-
 ci habitatio sit salubris. Sicut autem aer temperatus; in
 salubris aqua est regrenda. Ex his enim maxime depedet

sanitas corporum; quod sepius in usum hominum assumunt. Et de
 aere quidem manifestus est. quod quotidie ipsum aspirando
 introsum attrahimus usque ad ipsa vitalia. In principali-
 eius salubritate ad incolumitatem corporum confert. Item
 quod inter ea quod assumunt per modum nutrimenti; aqua est quia se-
 pissime vtiuntur in potibus quibus in cibis. id nihil est propter aeris
 puritate magis pntes ad loci sanitatem quibus aqua salubritas.
 Est et aliud signum ex quo considerari potest loci salubritas.
 Si. v. hominum in loco comorantium facies bene colorate ap-
 pareant; robusta corpora et bene disposita membra. Si pueri
 multi et viaces; si senes multi reperiantur ibidem. Econuerso
 si facies hominum deformes appareant; debilia corpora; erina-
 nita membra vel morbiditas; si pauci et morbi diu pueri; et adhuc
 pauciores senes; dubitari non potest locum esse mortiferum.
 Qualiter necesse est tale ciuitatem pstruenda a rege habere
 copia reze victualium; quod sine eis ciuitas esse perfecta non potest;
 et distinguit duplicem modum iustitiam copie primus tamen
 magis commendat. CAP. III.
 Oportet autem ut locus construendus vbi electus
 non solum talis sit quod salubritate habitatores con-
 seruet; sed vberitate ad victum sufficiat. Non enim est
 pole multitudine hominum habitare vbi victua-
 lia non suppetit copia. In vtriusque pibus cum renocates ar-
 chitector pntissim; Alexandro macedoni demonstraret in
 quodam mote ciuitates egregie forme pstrui posse. interrogat
 se ferit Alexander si essent agri quod ciuitati. possent frumetoz
 copia ministrare. Ad cuius defecere inueniret; respondit vitupe-
 randum esse si quod in tali loco ciuitatem pstrueret. Sicut enim na-
 tus infans non potest alere sine nutritis lacte nec ad incrementum
 pducitur ciuitas sine ciborum abundantia frequetiam populi
 habere non potest. Duo tamen sunt modi quibus alicui ciuitati potest as-
 fluentia rerum suppetere. Unus quod dicitur est propter regionis ferti-
 litate abunde oia pducuntis; quod humanis vite requiritur necessi-
 tas. Alius autem per mercationis usus. Ex quo vides necessaria
 vite est diuersitas pibus adducant. In primo autem modus
 puenientior esse manifeste pnt. Tanto enim aliqd digni-
 ens esse monstrat. Sufficietia autem pleni possidet ciuitas; cui
 circūiacens regio sufficiens est ad necessaria vite; quibus illa quod in-
 diget ab alijs per mercationem accipit. Dignior enim est ciuitas
 si abundantia rerum habeat ex territorio proprio; quibus si per merca-
 tores abundet. Quod hoc etiam vtriusque esse securus; quod propter bellorum
 enatus; et diuersa viarum discrimina de facili potest impediri vi-
 ctualium deportatio; et sic ciuitas per defectum victualium oppri-
 metur. Est et vtriusque ad conuersationem ciuilem. Nam ciuitas
 quod ad sui sustentationem mercationum multitudine indiget; nec-
 cesse est vt pntium ex neozum pntu patiat. Ex neozum autem con-
 uersatio corrumpit plurimum ciuili mores; sicut Aristoteles do-
 cetrina in sua politica; quod necesse est euenire vt homines ex neozum
 alijs legibus; et pntudine enutriti in multis aliter agant
 quod sunt ciuili mores. Et sic dicitur ciues eoz exemplo ad agenda
 similia puocant ciuili conuersationem perturbat. Cursum si
 ciues ipsi mercationibus fuerint dedit; pandet pluribus vitijs
 aditus. Nam cum negotiatorum studium maxime ad lucrum redat;
 per negotiationis usus cupiditas in cordibus ciuili traducit.
 Ex quo conuenit vt in ciuitate oia fiant venalia; et fide sub-
 tracta locus fraudibus aperit; publicorum bono ptepto oppri-
 prio comodo quibusque deseruiet; deficietque virtutis studium;
 dum honor virtutis pntibus oibus deseret. In necesse erit in
 tali ciuitate ciuile conuersationem corrumpi. Est et negocia-
 tionis usus dicitur plurimum exercitio militari. In negocia-
 tores enim dicitur vmbra colit a laboribus vacat; et dum frumetum di-
 tibus mollescit aior; et corpora reddunt debilia et ad labores
 militares inepta. In huiusmodi ciuilia negociatio est militibus
 interdita. Conuenitque ciuitas illa solet esse magis pacifica
 cuius populus rarius congregat; minusque intra vrbis mentia re-
 sidet. Ex frequetia enim hominum concursu daf occasio libere sedi-
 tionibus; ma ministrat. In huiusmodi Aristoteles doctrinam vitulius
 gdes quod propter ciuitates exercet; quod quod intra ciuitatis
 mentia iugiter comoret. Si autem ciuitas sit mercationibus
 dedita; maxime necesse est vt intra vrbem ciues resideant; ubique
 mercationes exercet. Melius igitur est quod ciuitati victuali-
 um copia suppetat ex proprijs agris; quibus quod ciuitas sit totali

ter negociationi exposita. Nec tamen negotiatores omni-
 no a ciuitate oportet excludi; quod non de facili potest inueniri lo-
 cus qui sic oibus vite necessarijs abundet; quod non indigeat
 aliquibus aliunde allatis. eorumque que in eodem loco supabun-
 dant eodem modo reddere multis danosa copia si per merca-
 toz officium ad alia loca transferri non possent. Unde
 oportet quod perfecta ciuitas moderate mercatoribus vraf.
 Quod regio quam rex eligit ad ciuitates et castra instituen-
 da debet habere amenitates in quibus ciues sunt arcentur
 di vt moderate eis vtantur; quod sepius sunt causa dissolutionis
 vnde regnum dissipatur. CAP. III.
 Et etiam pstruendis vrbibus eligendus locus quod
 amenitate habitatores delectet. Non enim facile
 deserit locus amenus; nec de facili ad locum
 illum pnt habitatum multitudo cui deest ame-
 nitas; eo quod abique amenitate vita hominis diu du-
 rare non possit. Ad hanc autem amenitatem pntinet quod sit locus
 capoz planicie distans arborum ferax; montium ppinquitate
 aspicius; nemoribus grat; et aque irriguus. Ceterum nimia
 amenitas supflue ad delicias homines allcit; quod ciuitati plu-
 rimam nocet; id oportet ea moderate vti. In primo namque homines
 vacates dicitur sensu hebetant. Immergit enim earum suauitas
 sensibus aiam; ita quod in rebus delectabilibus liberi iudici-
 um habere non possunt. In huiusmodi Aristoteles prudentia iudici-
 cis per delectationem corrumpit. Deinde delectationes sup-
 flue ab honestate virtutis deficere faciunt. Nihil enim magis
 pducit ad immoderatum augmentum; quod modicum virtutis cor-
 rumpit; quod delectatio; tamen quod delectationis est amida; et sic
 modica delectatio sumpta pceptat in turpium delectatio-
 num illecebras; sicut ligna sicca ex modico igne accedunt;
 tamen etiam quod delectatio appetitum non satiat; sed gustata sitim sui
 magis inducit. In ad virtutis officium pntinet vt homines a de-
 lectionibus supfluis abstineant. Sic enim supfluitate vitata
 facilius ad mediu virtutis pueniet. Consequenter etiam
 delectis superfluis dediti mollescit aior; et ad ardua queque
 attendanda; nec non ad tolerandos labores et picula abhor-
 rida pusillanimes fiunt. In ad bellicum usum deliciae plu-
 rimam nocent. Quod vt Ctegetius dicit in libro de re milita-
 ri. Aliter tamen metentes quod minus deliciarum se nouit habuisse
 in vita. Demum delictis resoluti plerumque pigrescunt; et in
 terminis necessarijs studijs et negocijs debitis solis deli-
 cijs adhibent curam; in quibus quod prius ab alijs fuerat congregata
 pntis dūp pnt. In ad paupertatem deducti dum pntis deli-
 cijs carere non pnt; se furtis et rapinis exponunt vt habeant
 vti possint suas voluptates explere. Est igitur nocuum ciui-
 tati vel ex loci dispositione vel ex quibusque alijs rebus; de-
 lectis supfluis abundare. Oportum est igitur in conuersatione
 humana modicum delectationis quod per comumeto habere; vt aius
 hominum recreet; quod vt Seneca dicit de tranquillitate animi ad sere-
 nitatem. Danda est animis remissio. Meliores enim aptioresque re-
 quieti resurgunt quibus pnt aior temperate delectis vti; vt sal in ci-
 borum coctura per ipoz suauitate; quod supflue immissus illos cor-
 rumpit. Amplius autem si id quod est ad finem vt finis quibus tollit et
 destruit ordo nate. Sicut si faber quibus martellum pro seipsum
 aut carpentari ferraz; siue medicus medicinas; quod ordinant
 ad suos debitos fines. Finis autem que rex in ciuitate sui regi-
 minis dicitur intendere; est viuere in virtute. Ceterum autem glibet
 vti dicitur; sicut his quod sunt ad finem; et quibus est necessarium in pfe-
 quendo finem. Hoc autem non pnt in his quod supflue delectationibus
 inuicunt; quod tales delectationes non ordinant ad finem la dcm;
 immo quibus vident vt finis. Quo quidem in quibus videbant vel
 le vti illi impij quod in libro sapientie dicitur non recte cogitant
 res; vt dicta scriptura testatur. Tenite frumamur bonis que
 sunt; quod ad finem pntinet et vtamur creatura tanquam in inuicute
 te celeriter et. quibus ibidem sequuntur. In quibus inmoderatus
 usus delectabilium corporis vt inuenilis etatis ostendit; et
 digne a scriptura reprehendit. Hinc est quod Aristoteles in suis
 etpicijs usus delectabilium corporis vsui ciborum assimilat; quod
 amplius minus sumpti sanitate corrumpit. Qui autem
 mensurati sunt; et saluantur et augent. Ita de virtute cotin-
 git circa amenitates et delicias hominum.
 Quod necessarium est regi et cuiusque dno abundare diuitijs; te-
 poralibus quod nales vocant; et ponitur causa. CAP. V.

patre nostro: qui p multa tpa fuit ante ligurgum z omnes pbs. Cui de ipso scribit in Sen. q agru emt p sepultura fuoz pco qdringentoz: fclor publice ac pbate monet. Sed quis ex se numisma sit necessarium: pprii: in oi regimine: fz pcpue regis. Lur due sit cause. Una accipim ex pre regis. Alia vero ex pre ppli sibi subiecti. Cuius ad pnu numisma siue moneta ppria omametu est regis z regni: z cuiuslibet regimie: qz in ea representat imago regis: vt Cesaris sicut dictu est supra. Cui in nulla re tanta pot ee claritas memorie ei: eo q nihil sic p man hoium frequetate: qd ad regem vel quecuqz dnm ptimeat qstum numisma. Cuius aut in qstu moneta regula est z mensura rerum venalium intrin mstrat sua excellencia: vt imago ipsius sit in nimo regula hoiaz in ipsoz comercijs. Cui moneta dicit qz monet metem: ne fraus iter hoies cu sit mensura debita coitat: vt imago Cesaris sit in hole: qst imago diuina: sicut Aug. exponit ptractas dicta maz. Numisma vo dicit qz nobz pncipiu effigie qz designat: vt tradit Ysidor: Idem qd manifeste apparet qz ex numismate maiestas dnozum relucet. Et io ciuitates: siue pncipes: siue plati hoc pro sua gloria singulariter ab iperatozibz impetrat: vt habeat speciale numisma. Cuius numisma pprii cedit in comodu pncipio: vt dictu est supra: qz p ipsuz mstrant tributa z quecuqz exactioes q sunt in ppo: vt in lege mada bat diuina circa oblationes. vz z redeptioes quas cuqz facerit loco. Cuius aut ipso factura ppter auctez pncipis causat comodu regis: qz nulli alij licet sub eadez figura z supscriptione cudere vt iura getiu madat. In qua qdez z si liceat suu ius erigere in cudedo numisma: moderatus m dze pnceps qcuqz vel rex siue in mutado: siue in diuinedo podus vel metallu: qz hoc cedit in detrimetu ppli: cu sit reru mensura sicut supra dictu est. Cui tantu est mutare moneta siue numisma quatum statera siue qdcuqz pondus. Hoc aut qud deo displiceat in puerb. 20. c. scribitur. Hodus ingt z podus statera z statera vtriuqz ab omniabile est apud deu. De quo et grauer rex aragonum rephen dit ab Anno. papa: qz numisma mutauerat diminuendo in ppli detrimetu. Propter qd z filiu obligate se per iurametu: dicta seruare moneta a dicto abfoluit iurameto: eidez madas vt ipfaz ad pntiu statu reformaret. Iura etiam in numismatibz fauet mutuis z pactioibz qbuscuqz. Admandat eni solui mutua z pacta seruari: iuxta illi tps numisma in omni mensura qualitatis z qstatis. Concludit ergo qd aliter vniciuqz regi numisma propriuz est necessarium. Sed etia ex parte ppli adhuc numisma regis pprii est necius: vt et ia dictis appet. Cuius qz expeditior est in comutationibz mensura. Cuius qz certior iter pplares est. Cuius n. sit q alias monetas ignorat: z sic de facti pnt simplices pueniri fraude: qd est ptra forma regalis regimie. Circa qd romani pncipes puiderut. Cui tradunt hystorie q tpe dmi nri iesu xpi in signu subiectionis romanoz vnu erat numisma in toto orbe terraz: in quo erat Cesaris imago: qua statim cognouerit pharisei fscitatu a domino iesu xpo ad discooperiedu eoz fraudem. Et istud numisma de ce vsuales valebat denarios. Qd solebat glibet thelonearijs pdictoz pncipiu siue eoz geribus vicem in puincijs vel ciuitatibz seu castris. Cuius pprii numisma fructuosus est. Cui eniz extranee monete coicatur in pmutationibz: oz recurrere ad artez capsona: cum talia numismata no tantu valeat in regionibz extraneis: quatuqz i pprijs. Et si sine dno ee no pt. Et pcpue accidit i pnbz theotonte z regionibz circustantibz: pp qd cogunt cu de loco ad locu traferat massaz auri vel argeti secu deferre z qstet in comutationibz reru venalium indiget tantu vendunt. Cui pbs in li. 4. politicoz: pps pecuniaz distinguos: siue artis pecuniarie siue numismatice: siue capsona obolostatica z cathos. prima solam dicit esse naturalem: quia ad comutatione reru naturalium ordinatur: quod facit proprium numisma z no aliud: vt ex iam dictis apparet. Cuius propter hoc ipfaz sola comodat alijs supradictis pzetis: z de qb infra dicit. Concludend est igit in oi regimine p pseruatiode dmi: fz pcpue regalis: neciu ee numisma p pium: siue ex parte populi siue ex parte regis vel regimie

nis cuiuscunqz. Qualiter ad bonu regimie regni z cuiuscunqz dominij siue pollitie pondera z mensura sunt necessarie: exemplis z ronibz persuadet. CAP. XIII. Cuius habitus agedu est de pderibz z mensuris q necessariae sunt ad dmi cuiuscunqz regimie pseruadu: sic z numisma: qz cu eis soluunt tributa: seu et qz p ipsa lites diminuunt: z i emptionibz z veditionibz fidelitas seruatur: vel qz sic z numismata vite sunt humane istra: imo plus imitant nam lem actione qz numisma: qz scriptu est in lib. sapie. ii. c. q oia disposuit deus in numero: pderere: z mensura. Si q oes creature his tribz limitibz terminant: magis videt qz pondus z mensura a na trahat origine qz numisma: z io magis necessaria in repub. siue in regno. Cuius aut podus z mensura in qstum talia semp ordinant ad mensurata z pderata. Aliter per se nihil sunt: fz numisma quis sit mensura. z in istm in pmutationibz: m p se aliqd ee pot: puta si cōfetur erit aliqd. vz aurū vel argētum: qz semp no ordinabitur ad pmutationes. Et hoc et hz veritate in alijs spbz pecuniaz: imo amplius vt in capsona que no pprie ordinat. vt sit mensura reru venalium: fz magis ad pmutationem numismatis. Cuius in obolostatica q consistit circa pderis excessum in pmutationibz: qz inuētis supra podus in metallis resoluit: vt sunt pderatores in trabuchetis z alijs pderibz. Cuius nec cachos. i. ars furnaria que magis ordinatur ad numisma sicut ad sinez alijs pmutationibz exclusio. De qbus spbz in. 4. politicoz agit pbs. z istra dicit: z supra est tactu. Cuius illi actus sunt maxie necessari in repub. siue in regno qz ex iure nre. pcedit: qz leges istitute p pnci pes ide habet initiu. alias iuste leges no eent. Sz talia sunt de iure nre: qz adequat nales iusticia. Sic q ad nam regni siue pollitie: mensura z pdera sunt necia. Hinc est q pms dicit istra ppi. vz. z dnozes vt de scribit Ysidorus tradendo leges diuinas que pme fuerit simul cu illis pondera z mensuras pstituit siue pro cibis z potibz: vt ephi. z gomoz. z modius: z sextarius: siue in terris z panis q cubitales hnt mensuras: siue in auro z argento: z numismatibz q sunt statera z alia pdera. Cui cu dictus Ysidorus in leuitico expoz taref populuz ad iustitiaz faciendaz statim subiugit regulas naturalis iusticie: vt Origenes ibidez exponit. Non facietis inquit iniquu aliquid in pderere z mensura. Statera iusta z equa sint pdera: iustus modius: equusqz sextarius. Refert iteruz Ysidorus q Sidon argus grecis mensuras dedit: vbi tuc florebat arginoz regnum circa tepora presertu dicit Ysidor. Narrat etiam hystorie Lerere mensuras agriculture z frumentis grecis fisione tradidisse. Unde z dea frumetaria z demetra est vocata. Ex his ergo apparet qz nalter oportet regem vel quecuqz dnm ad bonu ipsoz regimie mensuras z pondera populo sibi subiecto tradere ppter causas iam dictas: z exemplo dictorum pncipum: de quibus nunc est actum. Cuius sanctus doctor declarat q oportet regem z quelibet dominuz ad cōseruationem sui status adhibere sollicitudinem: vt de erario publico puideat pauperibus: z hoc exemplis z rationibus probat. CAP. XV. St autē z aliud qd est ad bonu regimie pnt nens regni siue puincie: vel ciuitatis: vel cuiuscunqz pncipatus: vt. vz. de coi erario puideat p pncipem: qui pnt idigētis pauperz pupilloz: z viduaz: ac aduenis z pegrinis assistat. Si eni na qcuqz no deficit in necijs: vt pbs dicit in. 3. de celo z mudo. Multo minuz ars que imitat nam. Inter oes aut artes ars viuendi z regedi supior z amplior est: vt tradit Tullius de tusculanis qonibz. Ergo reges z pncipes in necijs deficere no debet indigētibz: imo potz subuenire. Cuius reges z pncipes vices dei gerūt in terris p quos deo mudi gubernat: sicut p causas secudas. Cui z Samu el ppheta spet in dno cu querela pponeret coram deo. respōsuz habuit qz no ipfuz israeliticus pplis spreuerat: fz deuz: cuius. vz. vices gerebat. Et in puerb. dicit. Per me reges regnat: z legti cōditores iusta decernūt. Sz deo specialiter est cura pauperz ad nre ipsoz defectu. supplēdus.

Propter qd sic agit diuina puidentia circa idigentem: sicut pr erga filios ipotentes: de quibus amplior icubit sollicitudo pp ampliorē necessitates. Cui z ipse dno sibi reputat fieri spauter qd sit paup ipso attestate qui dicit. Qd vni ex minimis meis fecistis: imple scilicet. Ergo ad istu defectus pauperz supplēdū sic vices dei geretes in terris pncipes z plati sunt debitores: z sic ptes quos cogit officiu ee auxiliatores subditoz: vt pbs dicit in. 8. etb. ipsoz cum effectu beneficij spale debet cura hie. Talem aut sollicitudine habuit Philippus rex macedo circa phisiaz. Quoz vt scribit Tlegeti. lib. 3. de re militari: cum pus haberet offensuz audiens ipfuz lib nobile habere tres filias: z cuz ipfuz inopia p mi ab amonētibz de hoc qres vtrum meli foret ptez egra corponis abfcondere qz curare familiariter acceperit z accepta de facultatuz domestica pecunia instruxit z fidelio rez habuit. Cuius aut qz reges z pncipes coes habet actiones z vlez diligētia subditoz no sufficiat ho solus ad pncipias actiones: oz qz in multis dicitur: qz talis actio siue actioes q sunt p pzb gubernare: iudicare ac vnicuiqz suoru subditoz fz merita puiderē transcendit vtrū nre. Propter qd dicit qz est ars artiu regimie aiaz. Et arduuz est valde vt q necit tenere moderamina vite siue iudicet: vite alie ne. Scdm quam causaz Sauli assumpto z inficto in regez p Samuelem ppheta pcpit qz ascēderet ad cumeū ppharuz: vt bidez p eleuatione mens pphando cu eis circa populū gubernandū ex diuina istruētia haberet notitia agendoz. Qd z factuz fuit: vt p. in. j. reg. Cui impolte est reges z pncipes no errare pp dicta causaz: nisi ad illu q oia gubernat: z oiaz est cōditoz: z puerat. Et pp hac causaz dicit in ecclesiastico de regibz istra p pter David: z zechiam: z Josia q fuerunt viri istrales: ac a deo illuminati: oes peccauerūt dno. Isti aut defectu subuenit per elemosyne bnficiū: vñ paupes sustēnt. Sicut p Danielez pphaz dicitur est illi pncipi Ethnico regi babilonis Nabuchodonozor: qz in toto oriente gitalis erat monarcha. Istā tua elemosynis redime: z iniquitates tuas in misericordijs pauperz conuerte. Sicut qz ipse elemosyne quas faciūt pncipes indigētibz quasi qda fidelitudo coraz deo p ipfis ad soluedūz debita pctoz: vt pbs dicit de numismate respectu reruz venalium. Et sicut numisma est mensura in pmutationibus p vita corporalis: ita in vita spuali: ppter qd in ecclesiastico dicit. Vlyna viri qsi sacculus cuz ipso z graz hominis qst pupillaz oculi seruat. Et his igit factis est manifestuz qst oportuū est regibz z cuiuscunqz dno in ipsoz dominio de coi erario reipn. siue regali pauperibz puiderē. Hinc est qz in singulis puincijs: ciuitatibus z castris ad talia ministeria exercenda sunt hospitalia instituta: siue per reges: siue p pncipes: z cues ad pauperz inopia subleuandum: z no solu apud fideles: sed etia infideles. Domo. n. istituebāt hospitalitatis ad pauperz subiectionem quas Jo nis hospitalia noabant: vt p. in li. 2. z. z. acb. ppter effectū benivolentie z pietatis: qz eidez attribuit planete sm astrologos. De Aristotele et tradunt hystorie q Alexandro exhortatozias litteras destinauit qz pauperuz inopie memor esset ad prosperitatem sui regimie augmentandum. Cuius sanctus doctor declarat qst oportet reges z quecunqz dominatē ad cultū diuinuz intendere: z quis fructus ex hoc sequatur. CAP. XVI. Is habitus agedu est de cultu diuino ad que reges z pncipes studere debet toto conatu z sollicitudine: sicut ad sine debitu. Et io hic in b vltimo caplo tradit: de quo z rex ille magnificus Salomon in eccles. 12. c. scribit. Sinez loquedi oes pariter audiam. Deuz time: z madata ei obserua. hoc est eni ois ho. Et quis iste finis oibz sit necessarius: diuinuz. vz. cultus z reuerētia p obseruatiā madatoz: vtiaz dicituz est. regi tū magis ppetit. Et hui rei est magis debitor ppter tria q sunt in ipso. Et qz. vz. ho: z qz dnas: z qz rex. Qz ho singulariter a deo creat. Ceteras eni creaturas deo dicēdo fecit. Cui vo hoies creauit: dixit. faciam homines ad imaginē z similitudinē nraz. Cui apls in actibz aploz. 17. c. refert vba arati poete dicitis: qz nos gen deo sum. Et hac qz pte debitores sum: oes deo in gfalli ad diuinā re

uerētia: qd est p pceptū pme tabule. Cui dicit pplo istrales: co in deutro. p dnozes: z p pns nobis. Audi istrales deus tu: deus vn est. Quasi ipse solus sit cui debet reuerentia z honor in qstu ab ipso solo creati sum: z singulari qda protatiua pducti. Et pp hoc habita cōsideratioe tanti beneficii subdit dnozes in eodes statz loco: dicit. Diliges dnm deū tuuz ex toto corde tuo: z in tota aia tua: z in tota fortitudine tua. In hoc volēs offendere qz totū deo debeamus qd sum. Et in recognitiōe ei pceptū d decimis fuit institutu: ad qd glibet obligat no in quātitate numeri: sed cuiuscunqz rei ex dicta iam causa. Sed quis quilibet ad b fit obligat: plus tñ pnceps et sicut pziata psona: in qstum pls picipat de nobilitate huane nre rōne sui gnis vñ trahit origine: z inde nobilitatē. vt pbs pbat in sua rhetorica. Cuius cōsideratiōe mor Cesar augustus qz Octavianus vt hystorie tradit. Diuinos honores no sustines q eide exhibebant a ro. pplo: pp corpis ei pulchritudinē: z ai pbitatē: suū creatorē z factorē qstuit a Sybilla tyburina: quez z inuenit z adorauit: pphibuitqz edicto publico ne ipfuz vltorius aliqs de dicto pplo adoraret: vel deum aut dnm vocaret. Cuius aut z in qstu dno: qz no est pns nisi a deo: vt apls dicit ad romanos. 13. c. Cui z vices dei gerit in terris vt dcm est supra. Propter quod tota vtu dñi ex deo depēdet sicut ei ministri. Cui aut est depēdētia a dno necessaria est superior reuerētia: qz se nihil est: vt i ministeria regalū curiarū cōtingit. Propter qd in apoca. Quotienscuqz agit de celestiu spūz ministerio qui p fenozes tanqz maturiozes in actionibz: z aiala q poti agunt qz agant ex vehemēti irradiatiōe diuina: z in ministerio designantur. semp de eidez subiungit: qz ceciderūt in facies suas z adorauerūt deu. Qui qdes dno acti sunt latre: scies qz dñe excessus in regno hoiaz: z cuiuscunqz voluerit det illud. Circa qd et motus Alexander: vt hystorie tradit: cuz pposito vadens in iudeā destruedi regione: cu appropinquatū hierusalē ei irato in albis summus pontifex occurrit: cu minister templi māsuefactus: z de equo descēdens ipse ei vice dei reuerentus est. Et ingressus tēpluz maximis honorauit donis: z gētem totā p diuina reuerētia libertate donauit. Cuius solum aut fecit ho z dno ad diuinū obligat cultum: sed etiaz sicut z rex: qz inungunt oleo consecrato: vt p. de regibz istrales: qui oleo scō inungebant manibz ppharum. Cui xpi dñi vocabant pp excellētiā vtrius z gre in puincione ad deū: qd p dñi ee debebat. Scdm quā vnctione quāda psequēbant reuerētiā z delationē honoris. Propter qd etia David qz pcedit clamidē regis Saulis pcessit pect: sicut in penitudinis signu: vt scribit in. j. lib. reguz. Rex etia David cum lamētabili deplorat montez Saulis z Jonathētia qrelaz pponit de allophloz irreuerētia: qz sic occiderat regem Saul qst no esset vnct: oleo: vt in fine scribit scdi libri regū. Cuius sanctitatis etiā argumētum assumim ex gestis frācoz: z bti remigij sup clodouē reges p mus xpiani inter reges frācoz ex delatiōe olei desup p columba: quoz ex pfatus fuit in unctus: z in unguēt posteri signis z portētis ac varij curis apparentibz in eis ex vnctione pdicta. Cuius aut z in dicta vnctione: vt Augu. ait de ciui. dei. figurabat rex verus z sacerdos. iuxta Dan. ppham. 9. c. Luz venerit inquit sanctus sanctoz cessabit vnctio vestra. In qstuz igit figurā gerūt in hac vnctione illi q est rex regū: z dno dñantū: vt dñ in apoc. 19. c. Qui est xps dno nri: debitores sunt reges ad ipfuz imitadu: vt sit debita ppositio figure ad figuratuz: vmbre ad corp: in quo verus ac pfectus cultus diuinus includit. Idz igit quā necessarium sit cuilibet dno: vt sit deo deuotus z reuerens: fz pcpue regi ad cōseruationē sui regimie. Cui exemplū vabim qdē a p mo vrbis rege. vz. Romulo: vt hystorie tradunt. In pmoz dio. n. sui regimie in vrbe romana: fabricauit asplū qd tēplū pacis noabat multis ampliāz gratijs. Pro cui numine z reuerētia oem sceleratū q ad ipm cōfugeret cuiuscunqz status reddebat imūne. Quale aut habuerint exituz po-

feri eius q in diuino cultu fuerit negligentis: z qui fuerunt feruientes scribit maxim' Valeri' in principio libri sui. Quid vero dicas de beicolis regib' siue veteris siue noui testamenti? Res. n. qui ad diuinam reuerentiam fuerit solliciti: feliciter sui consumauerunt curas. Qui vero ecotra ifelices cōsecuti sunt exitum. Tradit etia hystorie q in qlibet monarchia ab initio seculi tria se inuice p ordinē cōitata sunt. Diuin' cult' sapia scolastica: z secularis potētia. Que qdē tria seinuice p ordinē cōsequūtur: z in rege Salomone ex suis meritis cōseruata sunt: qz per diuinā reuerentiā cum descendit in ebriō locū ofonis assumpt' in regē cōsecut' est sapiam: z ex vtroqz vterius in regali vīte super reges sui tps excellētia. Et vō a vero cultu de recessit infelices exitum habuit: vtz in 3. lib. regum. Cū dec igitur de pertinetibus ad regimē cuiuscūqz dñi: sed precipue regalis in hoc lib. in tantis sint dicta.

- Incipiunt capitula tertij libri.
CAP. I. In pmo capitulo considerat z pbat omne dominiū eē a deo considerata natura entis.
CAP. II. In scdo caplo pbat hoc idem ex cōsideratione mor' cuiuslibet nature create.
CAP. III. In tertio capitulo ad hoc idem arguitur per cōsiderationem suam.
CAP. IIII. Qualiter dominiū romanorū fuit a deo pūitūz propter zelum patrie.
CAP. V. Qualiter meruerūt dominiū romani pp leges sanctissimas quas tradiderunt.
CAP. VI. Qualiter cōcessus est eis dominiū a deo ppter ipsorum cūilem beniuolentiam.
CAP. VII. Qualiter deus permittit aliquod dominiū ad punitionem malorūz q tale dominiū est quasi instrumentum diuine iusticie contra peccatores.
CAP. VIII. Tale dñiū interdum cedit in malūz dominantis: qz ppter ipsorum ingratiūdem in superbiam elati grauitē deprimentur.
CAP. IX. homo nāliter dominat aialibus siluestribus z alijs rebus irrationalibus z quomodo. z probatur multis rationibus.
CAP. X. De dñio hoīs s'z gradū z dignitatē: z p de dñio pape ql' pferatur omni dño.
CAP. XI. De dominio regali in quo cōsistit: z in quo differt a politico: z quomodo distinguitur diuersimode fm diuersas rationes.
CAP. XII. De dño imperiali vnde istud nomē habuit originē: z q busdaz alijs noibus: vbi incidenter distinguuntur monarchie: z quantum durauerunt.
CAP. XIII. De monarchia xpi quō i trib' excellit: z de Octauiano augusto quō gessit vices xpi.
CAP. XIV. De dno qz questio de monarchia xpi quō tpe icēpit: z quō latuit: z quare: z duplex assignat causa sue occultatiōis: z primo ponitur vna.
CAP. XV. Sedaratio quare dñs assumpsit vitā abiectā z occultā: lz esset verus mūdī dñs: z exponunt verba Esaię prophete de ipso.
CAP. XVI. Cōcedit qz isto mō aucta fuit respu. p exēpla antiquorūz ro. z postea subdit de Constantino.
CAP. XVII. De ipatores pstatinopolitani sequētes a pstatino fuerūt obedientes z reuerētes ecclie ro. oñdit per qtuor cōcilia qb' dicti pncipes se subiecerūt.
CAP. XVIII. De duob' sequentib' pncipib' post alia qtuor celebratis tpe Justiniani iunioris: z q fuit rō qre ipiuz trāllatū fuit a grecis ad germanos.
CAP. XIX. Quatr diuersificatur est modus imperij a Charolo magno vsqz ad ottonem tertiu: z vnde plenitudo potestatis summo pontifici conuenit.
CAP. XX. Cōparatio regalis dñij inter impiale z politicu: z qualiter conuenit cuz vtriqz.
CAP. XXI. De dño pncipi qz subsumit ipatoib' z regib': z diuersis noibus eorum quid importent.
CAP. XXII. De qbusdā noib' dignitatū singularib' i qbusdā regionibus: z qle sit oñz istoz regimē.
CAP. XXIII. Expliciunt capitula tertij libri.

In hoc pmo capitulo considerat z pbat omne dñiūz eē a deo: considerata natura entis. CAP. I.

Quia cor regis in manu voluerit inclinabit illud. z in puerb. 21. c. scribit. D. z ille magnus monarcha in oriente. Cyrus. v3. rex p'larum p publicū cōfitef edituz. Post victoriā em de Babylonia psecutam quam vsqz ad solum destruxit ac occisio Balthasar rege ibidem sicut hystorie tradunt: sic ait vt in principio libri Esdre patet. Nec dicit Cyrus rex p'larum. Omnia regna mundi dedit mihi dominus deus celi. Inde manifeste apparet a deo oē puenire dñiūz sic a pmo dñante. Qd qdē ostēdi pot' triplici viā: quāz pbs tāgt. Qu' vel in qzūm ens: vel in qzūm motor: vel in qzūm finis. Rōne qdē entis: qz oē ens ad ens pmiū reducere sicut ad pncipiū ois entis: z vt oē calidū ad calidūz ignis: vt p3 p pbi in. 2. metaph. Quā g rōne oē ens ex ente pmo depēdet eadez z dñiūz: qz ipm sup ens fundat: z tāto sup nobili' ens quāto z ad dōminādū sup hoies in nā coeqles eis dēz pponit. Cū z cām h3 nō supbiēdi: s'z humane suūz pplm gubernādū: vt Seneca dicit in epla ad Lucillū. Propter qd i ecclia dicit. 32. c. Rectore te postuerit: noli extollis: esto in illis: quasi vni' est illis. Sicut g oē ens ab ente p depēdet: qd est pma causa: ita oē dominiūz creature a deo sicut a pmo dominante: z pmo ente. Cūplius aut ois multitudo ab vno pcedit z per vniū mēsurat: vt p3 p pbi in. 10. pme pbie. g eodē mō z multitudo dominātūz ab vno dominante trahet originez: qd est de'. Sicut videm' in regalib' curijs qz in diuersis officijs multi sunt dominātes: s'z oēs ex vno depēdēt. v3. rege. Propter qd pbs in. 12. pme pbie dicit qz sic se h3 de' siue prima causa ad totūz vniuersūz: sic dux ad exercitiūz: a quo tota multitudo castrorūz depēdet. Unde z ipse Moyses in exodo. 15. c. Deū dūcē ppli vocat. Dux inquit fuisse in misericordia tua ppo quez redemisti. A deo igit oē dñiūz h3 inittū. Curus ad idem. Virtus est proportionata enti: cuius est vīus z adequat ei: qz virtus fuit ab essentia rei: vt p3 p pbi in. 1. z 2. lib. de celo. Sicut ergo se h3 ens creatū ad icreatū: qd est de' ita vīus cuiuslibet entis creati ad vīte z hęc est de' ens: vt supra dicituz est. Et sic idē qd pbs. Cū apls dicit ad heb. qz deus potat oia vbo vīus sue. In ecclia dicit. i. c. etiā scribit qz vni' est altissim' creator oium: oipotēs: rex potens: metuendus nimis: sedēs sup thronū dominās deus. In qbus vbius satis apparet a q ois creatura h3 esse: vīte z opationē: z p oīs dñiūz. Et multo amplius rex: vt superius est ostensum.

In hoc idem pbat ex cōsideratione mor' cuiuslibet nature create. CAP. II. On solū āt rōne entis: s'z rōne etiā mor' pbat a deo puenire dñiūz. z pmo qdē assumēda est rō pbi. in. 8. pbycorūz. Qz oē qd mouet ab aliq' mouet: z i mouēt' z motis nō est abire infinitū. g o3 venire ad aliq' pmiū monēs imobile: qd est de' siue causa pma. Inter oēs aut hoies qui plus habēt de rōne mor' sunt reges z pncipes: z oēs qz pnt sunt: siue in gubernādō: siue in iudicādō: siue in defendēdo: z sic de alijs actib' q ad curas regimētis pnt. Cūde Seneca de cōsolatiōe fratris ad Polibū sic loquit de celare expōrtas eum ad p'pū mundi. Cū voles oīuz rerum obliuisci cogita celare. Cūde quantā hui' vite indulgētia ridē: quātā idustriā debeas: itelligēs nō magis tibi icurāz: nō licere qz illi. Si quis mō est fabulū traditus: cui' humeris mūdus imitit. Celari quoqz ipi cui oia licet: ppter hoc ipsuz multa nō licet. Quiz domos illius vigilia defendit: oium ocū illius labor: oium delicias illius idustria: oium vacationēz: illi' occupatio. Ex quo se celat oib' terraz dēdicauit: sibi eripuit: z syderuz modo: qz i regeta semp curus suos explicant: nūm qz illi licet nec subsistere: nec qz qd suūz facere. Si g reges z alij dñi tñ habent de rōne mor'...

ipis nō pnt pncere nisi p influētia z vīte z mouētis pmi: qd est de': vt supius est pbatū. Propter qd in lib. sapientie vbi cōnumerant effect' diuine virtutis p suā sapiam: vob' lens auctor ostēdere quall' oia influētia diuini mor' participant subdit statūz: oibus mobilib'z mobilior est sapia. Attingit aut vbiqz ppter suā mūditiā vocās absolutā z sup' gradientē ac imitā diuinā virtutes ad oia mouēdū ad similitudinē corpis lucis: qz ex hac pte nām imitat diuināz. Curus ad idēz. Dis causa pmaria plus est influēs in suum causatū qz causa scdaria. Et aut pma de' est. g si in vīte pme cause oia mouent z influētia pmi mor' oia recipiunt: z motus dñoz erit ex vīte dei z ex deo mouente. Cūplius aut si est ordo in motib' corp'alib'z multo magis z in spūalib'z erit. Sic aut videm' in corpib' qz inferiora per supiora mouent: z oia reducunt ad motū supremi: qd est nona spera fm Ptolemeū in pma distinctione almagesti: s'z Aristot. in. 2. de celo est octaua. Si g oēs motus corp'alē regulāt' p pmiū: z a pmo hūit influētia: multo magi spūales sube pp maiorē assimilationē quā hūit in alterut'z. Cū aptiores sunt ad recipiēda influētia pmi z supremi mouētis siue motoris: qd est de'. Quē qdē motū nō bis tradit bñs Dionys' in li. de di. noib'. z de celesti hierarchia distiguēs in eis motū: sicut z in corpib'z. v3. circularē: rectū z obliquū. Qui g dēz mot' sunt qdā illuminatiōnes qz recipiūt a supiorib' ad agēdū: vt idē doctor exponit. Ad quas qdē illuminatiōnes recipiēdas necia est dispositio in qua fit ista influētia mor'. Inter oēs aut hoies qz p ratios eē debeāt sunt reges z pncipes z alij dñatores orbis. tū ex exercitio qd pnt. tū ob vīes actiones regimētis. vñ z mēs magis eleuat ad diuinā. tū etiā qz hoc eis icūbit: vt se disponāt: vt cura eis ipōita in gubernādō regē: z alia qz sunt necia in actib' regimētis qz supra ipm sunt z nām pncipalē exercēdū p talē motū diuine influētie sufficiētius deducant. Sic n. David rex se disposuit. Propter quā causāz ex motu illuminatiōis pstate supra oēs reges z pncipes meruit in suis psalmis spūm pphētie itelligētie: vt doctor tradit scripture sacre. Ex cui' hūio actu pncipes ethnici de qb' Daniel ppha mētiōē facit: vt Nabuch. z Balthasar p' z fili' meruerūt obūbzari. vñ z influētia diuine illuminationis mouit eoz fantasīā in imaginatiōis vīsiōnibus: vt in Dan. est manifestū: vt scirent qd circa regale regimē eis eēt agēdū. S'z qz mēs ipoz nō erat disposita: sed inuoluta tenebris pctoz: ad ipm notitiā nō potuerūt venire. Propter qd insignito lumine pphie Danieli dictuz est. Tibi dat' fuit spūs itelligētie ad ista iterpādū: vt verificet qd p Salomōē dicit in puerb. Adēū est pñitū z eqtas mea ē prudētia: z mea ē fortitudo. Per me reges regnāt z leges p'ditorēs iustia decernūt: p me pncipes iperāt. z potētes decernunt iustitiā. Et sic manifestū est qualiter omne dominiū est a deo in cōsideratione motus.

In hoc idem pbat per cōsiderationē finis. CAP. III. Ed z respectu finis adhuc hoc idē appet. Si enī est hoīs agere pp finē rōne sui intellectus: qui finē in vna qz qz' actiōe pstituit: vna qz qz nā quāto est magi itellectiua tāto magis pp finē agit. Cū g de' sit sūma itelligētia z purus act' itelligēti sui actiō magis finē includit. Ergo o3 dicere qz in vno: quoqz siue vniuscuiusqz rei create pexigat actiō itellectus diuini quā z nos diuinā prudētiā vocam': p quā dñs cuncta disponit: z in debitiū finē deducit: vt Boeti' de cōsolatiōe pbie ipsaz noiat. Scdm quā rōne dicit in lib. sapie: qz diuina sapia attingit a fine vsqz ad finem fortiter: z disponit oia suauiter. Cōcludit g ex h3 qz qlibet res quanto ordinat ad excellētiōē finē: tanto plus pncipat de actioni diuina. Hānt est regnū cuiuscūqz cōitatis seu collegij: siue pollicie: siue regalis: siue cuiuscūqz p'ditiōis: qz cū intēdat nobi lissimū finē: vt pbs tāgit in epi. z in pmo politicoz. in ipō diuina pntelligit actiō: z siue vīte dñoz subijcēt regimē. Et hinc forte trahit originez veritatis qz bonū cōe dī potētia a pbo in eth. Cūplius in regimē legisator semp o3 intēdere vt cūes dirigant ad vīuēdūz fm vīuē: imo h est finis legisatoris: vt pbs dicit in. 2. eth. Propter qd z apo...

solus dicit ad thimotheū: qz finis pcepti est charitas. S'z ad istū finē venire nō possum' sine motione diuina. Sicut nec calor calefacere sine vīte caloris ignis: nec lucidū luere sine virtute lucis. Et tāto alt' z excellētius motio pmi mouētis: quāto vīus diuina sup'gredit' z transcēdit virtutē creatā z oē genus opis: s'z z fort' influit in tātū vt dicat ille Esaias ppha. 26. c. Oia opa nostra opar'es in nobis dñe. Et vox euāgelica. Sine me nihil potestis facere. Curus ad idēz. Finis mouet efficiētē: z tāto efficiētius quāto finis nobilit' z melior reperitur: vt bonūz gētis respectu boni cūitatis vel familie: sicut pbs dicit in pmo poli. Finis aut ad quē pncipal' rex intēdere o3 in seipso z in subditis est eterna beatitudo: que in vīsiōne dei pñit. Et qz ista vīsiō est pfectissimūz bonūz: maxime debet mouere regē z quēcumqz dominū: vt hūc finē subdit' psequatur: qz tunc optime regū si talis in ipso sit finis intētus. Tali autē mō suos regebat z gubernabat rex ille: z sacerdos v3 ielus: qui dicebat in Joāne. 10. c. Ego vitā eternā do eis. Et itez. Ego veni vt vitā habeant z abundantius habeant. Hoc aut maxime facit rex qz sup gregem suā sicut bonus pastor: iungit: qz tūc sup eū diuina lux irradiat ad bene regēdūz: vt pastobus in ortu regis nostri z saluatoris. Et irradiatiōis iam dicte ad bonū regimē z in pncipe z in subditis motū circularē accipim' rectū z obliquū: de quibus distinctum est supra: z beatus Dionysius loquit' i quarto. c. de diuinis noibus. Hic enī mor' ideo rectus dicitur: qz fit per diuināz illuminatiōē super pncipe ad bene regēdū: z sup populū meritis pncipis. Sed obliquus vocat: quādo per diuināz illuminatiōē sic subditos regit qz virtuose viuunt: z insurgit in eis diuina laus z gratiariū actiō: vt sit quasi quedāz arcualis figura ex chorda recta z arcu obliquo. Sed circularis motus diuinoz radioz dicitur: qz diuina illuminatiō irradiat pncipez vel subditū: ex qua quidē eleuant ad deū cōtemplādū z diligēdū. Qui ideo circularis mor' vocat: qz est ab eodēz ad idēz z a puncto ad punctū: qd circularis motus est pñitū. Quē quidē motū pbs etiā ponit in. 12. metaph. vbi dicit qz motor pmius siue causa pma qd est deus mouet alia sicut de' sideratū: hoc est rōne finis: qz est ipse: de quo z ppheta Dauid loquit' in ps. 13. fm sacros doctores ad aptē ad xpm regem nostrū. Deus inquit iudiciū tuū regi da: z iustitiā tuam filio regis. Iudicare populū tuū in iustitiā: z pauperes tuos i iudicio. Suscipiat mōtes pacē populoz: z colles iusticiā. Que quidē oia deprecatiua sunt regis z cuiuslibet dñi: ad deūz pro bono regimine populū: ad qd pncipaliter conari debent: vt dictū est supra. Et qz mentem sic dispositam habent ad diuinā influētiā recipiēdū. p salute subditoz statim subdit'. Descendit sicut pluuia in vellus: z sicut stilliciā stillantia super terram. Orientur in dieb' eius iusticia z abundantia pacis. Per que oia satis manifestum est qz dominiū est a deo in relatione ad finē siue remotū: qz est ipse: siue ppinquū qui est opari fm veritatem. Cū hie sanctus doctor declarat qz dñm romanū fuit a deo pūitūz ppter zelū patrie. CAP. IIII. Inter oēs reges z pncipes mundi romanū ad p'dicta magis fuerūt solliciti: de illis isip' raut ad bñ regēdū. Cū z digne meruerūt i'peritū: vt pbat Aug' li. de ci. dei diuersis causis z rōnib' qz ad pns pstrigēdo ad tres reducere possum': alijs vt tradat' p'p'ditiō'z reseratiō: qz itulit meruerūt dñiū. Cūa sumit ex amore p'ie. Alia vō ex zelo iusticie. 3' at ex zelo ciuili' beniuolētie. Cūa iaz dca v' fati erat digna dño qz pncipabat quādā nāz diuinā: eo qz ad cōitātē su' fert effectus. Celsat. n. ad vīes actiones ppli. Sic dā ē vīz cā rez. Cū z pbs dicit i. j. eth. qz bonū gētis est bonū diuinū. Et qz regale regimē: z qdēūz dñiū cōitātē i potat: cōitātē diligēs dñij cōitātē meref: vt sic ipz pcomitet pñitū h3 meriti qlitatez. Et h' requit p'ditiō diuine iusticie vnicuiqz mercedē repēdere iux vīutis op' vt vbi scribit i apoca. i. p'leaf i eis. Opa eoz sequunt' illos. Et itez in Mat. 25. c. scribit: qz dñs dedit vnicuiqz h3 ppriā vīutēz. Cūplius aut. Amoz p'ie in radice charitati fūdat: qz cōis pprijs: nō ppa cōib' anponit: vt bñs Aug. dicit exponēs...

verbi apostoli de charitate. Virtus aut charitatis in merito antecedit oem virtutem...

avaritia relegates in dno: siue turpis lucri gratia; neque delecto: neque libidini obnoxii...

CAP. V.

St aut a lia ro vñ digneromani dñuz sunt adepti: zelus. vs. iusticie. Quo qdē mō acqſierunt principatū qdā iure nāe a quo hz exordiatum oē iustū dñuz.

CAP. VI.

Etia vō vñs p qz subingauerunt romāi mūdū z meruerūt dñuz fuit singularis pietas ac ciuilibz beniuolētia.

terius lib. s. hñanitatē dulcedo barbarorum ingenia penetrat. Et hoc experimentum habet. Cui z in prouer. 6. c. dicit: qz verbum dulce multiplicat amicos z mitigat inimicos.

Quomodo cessus est eis dominuz a deo ppter ipsoz ciuilem beniuolentiam. CAP. VI. Etia vō vñs p qz subingauerunt romāi mūdū z meruerūt dñuz fuit singularis pietas ac ciuilibz beniuolētia.

amorez trahebāt. Pro qd oibz ex merito virtutū in ipso diuina bonitas consentanea videt ad ipsoz pncipatū ex causis z rōnibz assignatis.

CAP. VII. Cui aut a lia causa vñ dñuz est a do pmissū qz a sacra accipim? scriptura: nec pboz z sapientū huius seculi sentētia zia.

Cui z sacra scriptura dicit in Job. 35. vs. qz facit regnare hominē hypocritā ppter pctā ppli.

Ubi ponit qz sic se hz tyrannus ad subditos sicut dñs ad seruos: z sicut artifex ad organuz z instrumētū.

fito mese sui conuulsi videbat digitos man in pariete scri...

CLIC sanctus doctor declarat q interdu tale dnuuz cedit...

CAP. VIII.

Adhuc infitiduz est circa diuina puiden tia in dno. Coningit eni iterduz q cu qd astu...

CLIC sanctus doctor declarat q homo naturaliter dnat animalib siluestribus z alijs rebus irrationabilibus...

parthos: z in qbusda motib dicta regina insidijis coposi...

CLIC sanctus doctor declarat q homo naturaliter dnat animalib siluestribus...

CAP. IX.

CLIC sanctus doctor declarat q homo naturaliter dnat animalib siluestribus...

cto dominio quanto magis ad statum attingimus innoce...

CLIC sanctus doctor declarat q homo naturaliter dnat animalib siluestribus...

CAP. X.

CLIC sanctus doctor declarat q homo naturaliter dnat animalib siluestribus...

adduci: qz satis est claru. Sz redeidum est ad clas iam di...

fon grece : latine statio di. Judices vero quasi dantes ppla: q pprie assessores dicunt: q et proes qñ p alios locos tenentes in curia. Sz preses nome est sacre scripture: sic dicitur ut tradit Thodorius: qz alicuius loci tutela pñdiall tenet. Sunt et alia duo noia ad dignitate pñetia in curia regis: de qbus fit metio inter officiales curie Salomonis in tertio regu vt a comatarijs: z scriba q in officijs distinguebatur: qz vnus preerat legioibz scribedis per pncipē istitutus: qd idē vñ q magistratus. Alii aut ppositi erat resposiuis regis: que nos casellariū appellam. Hæter hec at sunt z alia duo noia vñtata qd in pñibus gallie: forte ex proprio idiomate alicui gētis: i qb nos ab ipis talē possum erbi mologia foriri: vt est mariscallus z senescallus: qui pprie rectores expositi sunt ad vñia negocia regionis. Qd vñtuz nome ipozat: vt mariscallus. i. dñs laborz. Adaris enim siriace dña vel dñs latine: callus at laborem ipozat. Senescallus aut a senes pp maturitate regiminis: z callus calli. In tali. n. officio nō debet exponi nisi hoies magne expericie z laboris assidui. Cæpud hispanos aut hoies sub rege pncipes: diuites hoies appellatur: z pncipue in castella cur est rō: qz rex pñdet in pecunijs singulis baronibz fm merita sua: vel fm cōplacentia: hos depūmit: hos exaltat. Ut in plibus eni munitiones z iurisdicōes nō hñt: nisi ex voluntate regis. Et idē vocatur diuites hoies: qz cui in maior summa puidet per regē ille maior est pnceps: qz pluri bus pot militibz puidere. Quē modū adhuc obseruat romane militie: eo q sub stipēdijs viuunt. Sūt ibi z alij qui vocant ifantes: alij ifantiones. Quoz pñi sunt de genere regio: qui filij vel nepotes sic dicit ab innocentia ppli: quia nullū debent ledere: sz cōseruare ac in iustitia fouere: z regi sicut ifantes in oibus obedire. Qd hodie male obseruatur ibidēz. Scdi vō sic sunt dicit: qz pñmos debent seq sicut maiores. Sūt eni nobiles qui plus vtunt: hñt qz miles sim plex: z aliquoz castroz z villaz dñi: qui z alicubi castella ni dicitur. Dicit aut sunt ifantioes: qz min pñt iter alios pncipes ledere pp ipō suā sicut pueri ab infantia rece dētes. Si. n. ledat subditos suos rebellat maioribz pncipibus adherētes. z sic pdit dñū. Itē nec po hñt maior pncipibz: sic nec puer respectu viri. Itē igr de pncipibz sūt: z subalternatis regibz dca sufficiat: z qd significant: vel qd imponēt. De ceteris vō dignitatibz supra pmissis: qz vt in plibus pñent ad pollitiaz: sz aliqua sint cōia ifra in sequēti ope declarabit. Itē. n. vidēdū est quale est dictoz pncipum regimē. Circa qd est tridēdū fm sniam sacre scripture. Dñ. n. in ecclesiastico: fm iudicē ppli: sic z ei ministri sunt: z qualis est rector ciuitatis tales habitates in ea. Tales. n. pncipes modū hñt cōiter rege. regali vñ impiall: nisi forte in aliquibus locis pp cōstetudine vsurpatā: vel ex tyrānide: vel pp malitia gētis: qz alr domari nō possunt: vt dcm est supra: nisi tyrānico regimine: vt accidit in isula Gardinie z Corice. Itēz in qbusdam insulis grece. Item in Eyyro in qbus dñantur nobiles pncipatu dñpotico vt tyrānico. Unde z de isula Sicilie tradunt historie q sem per fuit nutriti tyrānoz in pñibus it Italie. Comites z alij pncipes: nisi forte per violētia tyrānizent: opz subditos suos regere more pollitico z ciuili. Inuentiūt et apud eos quedaz noia dignitatū ex iure iperij dependentiū z supra simplicē militiam trāscēdētū: vt sunt valuasalli z cathani: qui z pceres appellantur iurisdicōne sup subditos habentes: qz nō hodie per ciuitati po sit diminuta vel subtracta totali. Valuasalli autē vocatur a valuis: qz deputati erant ad custodiēdum portas pallatij regalis sive iperialis quos nos hostiarios appellamus. Cathani ab vñtate operum in curia pncipum z strenuitate super alios simplices milites sunt dicit: qui z pceres quasi an alios pcedentes dicitur. Catha enim vñ greco noie significamus. Adulta et sunt alia noia fm diuersas regiones z linguas ad beneplacitū pncipi istituta. Sed h ad pñs sufficiant reliqua referuando ad regimē pollitice de quo spālis dz esse tractatus pp diffusionem mæe. Cibi de noibus dignitatū agēf: put patietur nā regiminis fm diuersos puinciaz mores: vt pñi z historici tradunt scriptozes.

Explicit liber tertius.

Cincipiunt vice caploz quarti libri. **C**ogitur de dña inter pncipatum regale z pncipatū polliticum quem diuidit. **CAP. I.** **C**ontenditur necessitas constituendi ciuitatem in duos pp cōitatem necessariam humane vite: circa qua pncipue consistit pncipatus polliticus. **CAP. II.** **C**onobaf h idē ex pte ale sive ex pte itells sive voluntatis: pñtione. vñ. ciuitatis eē neciaz. **CAP. III.** **C**de cōitate ciuitatū in q pñt: vbi Arist. refert opionem Socrati z Platonis que h declaraf. **CAP. IIII.** **C**de opione Socratis z Platonis circa mulieres qño it exponende rebus bellicis. **CAP. V.** **C**Assumit alterā pte q non est cōueniens mulieres exponi debere bellicis rebus z respondet ad argumenta supius in pñm facta. **CAP. VI.** **C**Refert aliā opionem dictoz pñoz qñū ad pncipatum quem volebat eē ppetuū: circa quem disputat ad vñaz partem: quod est melius. **CAP. VII.** **C**ōsentit auctor meli eē in pollitia nō ppetuare: z ridet ad ptes oppositā: vbi dicit nullū hñt in sobardia dñū nisi per viā tyrānicā: duce venetiaz excepto. **CAP. VIII.** **C**Disputat auctor de cōitate bonoz qñū ad possessiones quā qdez pñs noie pñeas dīc ade qñū debere in oibz: z qd est falsū qd ligurgus sentit. **CAP. IX.** **C**Agit rursus d pollitia Platonis z Socrati qñū ad gñā hoium qui regunt i ea q sunt qnqz. Cibi multū disputat de numero bellatorum. **CAP. X.** **C**Agit vltimus d pollitia pñodomi pñi: qui reprehenditur qñū ad gñā hoium: qz ponit solum tria: z qñū ad numerum populi. **CAP. XI.** **C**Refert et opionem eiusdē qñū ad possessiones qñ in tres ptes dicit: z in quo saluat sua positio. **CAP. XII.** **C**ponit opionem eiusdē circa iudices z assessores pollitice: vbi diuisione fac multiplicē z notabile circa ea q sunt agenda per iudices. **CAP. XIII.** **C**De pollitia lacedemonioz quam reprehendit circa regimē seruo z muliez z circa bellatores. **CAP. XIII.** **C**Reprehendit et dcaz pollitia qñū ad leges filioz z iudicū: mouens qñem: vtrum pauperes sint eligēdi ad regimē polliticum. **CAP. XV.** **C**Redit adhuc sup pollitia lacedemonioz: qñū ad ipozum regimē: reprobas modū quē tenebant circa ipm ostēdens iconuenientia que seqbatur ex hoc. **CAP. XVI.** **C**Ex eadē cā ponit qdā dca pollitia lacedemonie repte hēsbilia q erāt mā dñfensiois i ppla. **CAP. XVII.** **C**De pollitia cretē z dña ei: ad lacedemoniēsem: de auctozibz dcaz pollitice z legibz ligurgi. **CAP. XVIII.** **C**De pollitia lacedoni. qñ famosa fuit: z in q pñentebat lacedemonij z cretē. cu ipa z i q differēbat. **CA. XIX.** **C**Alteri Arist. in pollitia lacedoniē. tradit documentū de electione pncipis: vtrū diues: an paup sit eligēdus: z qualr paup vtuosus sustitari debeat: z vtrum vni pncipi competant pla dña. **CAP. XX.** **C**De pollitia Dithagore quā didicit a pñctis pñis dñnoe z ligurgo: quō totus suus conatus ad hoc fuit assuefacere hoies ad vntem. **CAP. XXI.** **C**De documētū pñthagorici sb figur z enigmatibz tradit: z d duobz pñthagoricis fidelissimis amicis. **CAP. XXII.** **C**In q pñt pñca pollitia ex q accipit felicitas pollitice: qñ. vñ. ptes pollitice sunt bñ disposite. z sibi adiucem cor respondent. **CAP. XXIII.** **C**Diuidit pollitia triplē: z vñā quāqz ptes pñegit. Et pñmo qualr in ptes distinguit itegrales fm opionem Socratis z Platonis. **CAP. XXIII.** **C**Diuidit sufficientiam partiū itegralium pollitice qñ pñodomus tradit z romulus. **CAP. XXV.** **C**Agit vlteri de alijs pñbz pollitice respectu regiminis: vbi vba exponūt diuersoz officialium. **CAP. XXVI.** **C**De pñbz pollitice qñū ad bellatores: qñ distinguit fm triplē pñderatioē diuersaz scripturaz. **CA. XXVII.** **C**De noibus ducum: z numero cohortū: z quid significet vnumquodqz. **CAP. XXVII.** **C**Explicit vice caploz quarti libri.

Cincipit liber quartus. **C**De differētia iter pncipatū regni: z pncipatū polliticū quem diuidit in duos. **CAP. I.** **I**nstiues eos pncipes sup oēs trāmeozes erūt nois tui dñe. Licet dominium omne sive pncipatus a deo sit institutus: vt supra est dclaratū i 3 libro: diuersimō in xpo tradit modus a pñoz p sacra scripturā. Qz sup i pfato iā lib. acti ē de monarchia vni: pñta d dñō sūmī pñctis regali z impia li ac ipoz nāz pcomitātibz: nñc h pgrue agit de dñio plurū qd cōi noie polliticū appellam. Descriptū nobis i pñ sumptis vbi dupl: z qñū qdē ad modū assumēdi: z qñū ad modum viuēdi. Adodus aut assumēdi in hoc gradū: electū est i quocūqz bonis gñe nō p nāe origine vt de regibz accidit: qd vbi institutionis ipozat. Constitues ingt eos pncipes. Sed addit sup oēm terrā: in hoc oñdēs gñā lem regulā in pncipatu pollitico: vt gñālis sit per viā electionis: vt statuatur pnceps. Sed q sit virtuosus. Cñ subdit. Admōres erūt nois tui dñe: in pñderatione. Cñ diuina suozūqz pceptoz que sunt regibz quedā recta rō agēdorum. Cñ dñoz qd in puerbis dñi q mandati dñi licentia est: z lex lux. Adarimus et valerius de Cesare dicit q celesti pudentia virtutes p ipm fouebant: z vicia vñdī cabant. De hoc igit pncipatu in pñti libro est ptractādūz quem pñs sic distinguit iu. 3. poli. z supra ostēdit in principio libri. Qz si tale regimē gubernat per paucos z virtuosos vocat aristocatia: vt p duos cōsules: vel etiam dictatores in vrbe romana in principio expulsi regibus. Si aut p multos veluti p cōsules: dictatores. z tribunos: sicut in pñssu tpis in eadē contingit vrbe postea vō senatores: vt historie narrant tale regimē pollitiam appellat a polis quod est pluralitas sive ciuitas: qz hoc regimē pncipue ad ciuitates pñnet: vt in partibus italie maxime videmus: z olim viguit apud athenas post mortē codri: vt Aug. refert de ciui. dei. Tunc enim a regali dñio destiterunt magistratus reipu. assumentes sicut in vrbe. Sed quocunqz modo diuiditur contra regimē sine monarchiam: z ipoz oppositum contra oppositū. Quia si ppositum in iposito z oppositum in opposito. Et qñ vñqz pluralitatem includit ista duo ad polliticum vt extendunt put diuiditur contra regale seu dñpoticum: vt pñs tangit in. j. z. 3. polliticorum: de hoc ergo hic est agēdum. Cñ pñmo quidem in quo differt a regali sive imperiali sive monarchico: qd ex supradictis in. j. z. 3. lib. aliquāliter videri pot. Sed nunc etiam differētia est addenda. qz legibus astringuntur rectores pollitici: nec vltra possunt procedere in pñsecutione iustitie: qd de regibus z alijs monarchis pncipibus non conuenit quia in ipozum pectore sunt leges recondite prout casus occurrunt. Et pro lege habetur quod pncipi placet: sicut iura gentium tradunt. Sed de rectoribus polliticis nō sic reperitur: quia non audebant aliquam facere nouitatem preter legem conscriptaz. Cñ de in pñmo machabeoz scribitur q romani curiam fecerunt: z q quotidie consulebant trecento singinti consilium agentes semper de multitudine: vt que digna sunt gerāt. Per qd habet q in regimē romano a regū expulsiōe dñū fuerit polliticū vsqz ad vsurpationē iperij: qd fuit qñ Julio cesar pñtratus hostibz: vñ. popeio occiso z filijs: sbiugatoz obse singulare sibi assumptū dñūz z monarchiā: pñertitqz pollitiam in dñpoticum pncipatum sive tyrānicū. Itaz sicut historie tradunt post predicta ad contemptum senatoroz videbatur intendere. Ex quo pñuo cati maiores vrbs ipm in capitolio viginti quatuor pugionibus perforauerunt: auctozibus Buto z Laffio: plurimozqz senatu. Aduertendum etiam hic q quamuis vnus dominaretur singulis annis: vt in dicto libro machabeozum scribitur: sicut in ciuitatibus Italie etiam domo contingit regimē tamē dependebat ex pluribus: z ideo non regale sed polliticum appellabatur: sicut z de iudicibus italie elicti populi accidit. cum tamen non regaliter sed poll-

tice populum regerent: sicut dictum est supra. Considerandum etiam q in omnibus regionibus: sive in germania: sive in Scythia: sive in Gallia: ciuitates pollitice viuunt: sed circumscripita potentia regis: sive imperatoris: cui sub certis legibus sunt astricti. Est etiam alia differētia quia rectores sepius exponuntur examini: si bene iudicauerunt: aut reuerunt secundū leges eidez traditas: z ex contrario subijcitur penis. Unde ipse Samuel sicut in pmo regum scribitur: qz populum israheliticum iudicauerat pñcto modo: tali se sentētie exponit assupto in regē Saule. Ecce ingt pñto sum loquimini de me corā domino: z xpo eius. f. Saule: vñ vñ bouē cuiuscūqz tulerim: si quēpiā calūniat: sūz: si oppressi aliquē: si de manu alicuius munus accepi. Sic etiā de pñsilibz romanis tradit historie. Propter quā causaz accusat Scipio africanus ab imperijs emulsi: qz pecunia coruptus fuisset: vrbe reliq. Et ex talibz falsis emulationibz in pñssu tpis exorta sunt bella ciuilia. Qd in regibz vel ipatozibz locū nō hñt: qz regio nes interdū eis rebellat si iura regni trāscēdat: sicut i partibus pñspante z vngarie frequēt accidit: z ide etiā i oriente sepi machinatur mortē dñis: vt apud Eyyptū de Soldano pñgit. z in Persyde: z Aljria: de pncipibz Tartarorum. Ex qua causā qz pncipes sepe efficiunt tyrāni: qdaz regibus idignū iudicat: vt etiā pñs narrat in sua pollitica: qz reges in ipozz puincijs ppetuāt in filijs: hoc est qñ hñ regū succedat in regno: sz ipso mortuo eligit pñs quem magis ornati moribz pñpēdit: sicut fiebat de impatoribus: vt supra patuit in tertio lib. z in Eyyro adhuc obseruatur modernis tpibz. Querūt. n. pueri i elegantibus in diuersis regioibz: z pncipue in pñbz aglonis: qz sint stature pncere: z ad militarem disciplinam idonei. Itē de erario publico nutriunt: exercitatur in gymnasijs: in disciplinis scolasticis: in ciuilibz actibz: z rebz bellicis assituit Soldano in ministerio sicut tradit: z post mortē ei qui pbat inueniunt ad pncipatū assumūt. Interdū eni ipedit ex violentia sive ex tyrānide: aut fastu ambitionis. Sūt z alti dif ferētie circa regimē qñū ad rep: regimē z alias circumstantias: de qbus pñs mentionē facit in. 4. polliticoz. sz ista sufficiat: z q dicta sunt supra in scdo z tertio libro. **C**hic ostēdit necessitate cōstituēdi ciuitatē ppter cōitate necessariā humane vite circa quā pncipue pñt pncipatus polliticus. **CAP. II.** **E**t qz regimē polliticū maxime consistit in ciuitatibz: vt ex supra dictis appet. puincie. n. magis ad regale pñnere vident: vt i pluribus rep: excepta roma: qz p pñsules z tribunos ac senatores gubernabat orbē: vt in dicto libro mach. est manifestuz: z qbusdā alijs Italie ciuitatibz: qz hñent puincijs regunt in pollitice. 10 de ipis pñstitutione nñc est agēdū. Et pmo qd ostēdēda ē ei pñstitutione necessitas: z que ei cōitas. Scdo vō quod sūt ptes ei sive ex qbus hoiaz generibz pñonit. Cñ necessitudo aut appet pñmo qd cōsiderata humana idigētia p quā cogit hō in societate viuere: qz vt in Job. 13. scribit. Hō nat de multitudine viuēs tpe: repletus multis miserijs. i. necessitatibz vite: in qb miseriam manifestat. Cñ fm nām est aial sociale sive polliticū. vt pñs pbat in. j. poll. z ide pcludit cōitas tem ciuitatis eē necessariā pro necessitatibz humane vite. **C**Ampli aut nā puidit ceteris aialibus ornāmēta z munimenta in sui exordio. Cñ ex vrute nāe extrimatina vitat pñia: z cōueniētia diligit nullo dirigēte pñio: vt opus nature sit in eis opus itelligētie: sicut pñs tradit in. 2. pby. Sed in hoie nō sic imo iustroctore idiget ad eligēdi pportiona tā nāe: pp qd nutrice hñ ad ista docēda. Cñ rursus ad idēz vestes z tagimenta qbus ornant aialia z plāte stati sicut nascuntur: z hō caret: significatiua sunt idigētie p qb oz recur rere ad hoium multitudines: vñ ciuitas pñt. **C**Propter qd dñs ostēdit in hoc lilia agrū: z volucres celū: z sic de similibz melioris eē cōditiois qz hō referēdo idigētia ad illum magnificum regē Salomonē: qui tā excellētē abūda uit. Respiciēte ingt volucres celū: qz nō serūt: neqz metunt neqz agregāt in horrea. Cōsiderate lilia agrū: qñ nō laborant neqz nent. Postea subdit. Proco vobis qz nec Salo

mon in omni gloria sua cooptus est sicut vni ex istis: qui maioris fuerit indigētie q̄rum ad victū z vestimēta ac tegmēta q̄ plāte z aialia. C̄mplius aut̄ ferocitas aialium que facta sunt hōi nociua post lapsus Ade. ad hoc ipm̄ in dicit. C̄ad maiores enī securitatē hōis cuiuscunq̄ rei timēde necessaria est cōitas hōium ex q̄b̄ cūitas cōstituit vnde hō reddat securus. Et ide mor̄ fuit Laym̄ ciuitates cōstruere: vt in genesi scribit. C̄n̄ z in eccliaſtico dicit q̄ edificatio ciuitatis cōfirmabit nomen. C̄Rursus p̄ter necessitatē in corpore sano: sūt z alie cōditiōes necessitatē p̄tinētes ad corpa egra: q̄b̄ hō frequēter subijcūt. C̄ad sui aut̄ reparatiōe sibi hō solus nō sufficit: quēadmodū aialia cū patiunt̄ q̄bus nā p̄uidit: vt sine hōiuz medicina current: cognoscētia p̄ extimatū eis inditā herbas sanas: tinas eozidēt: seu quēcūq̄ alia ordinata ad ipsoz salutē. Hō aut̄ hōz ignarus idiget medicis medicina: z oīuz mī nisterio: que oīa multitudine requit hōiuz: que ciuitate facit: z sic idē q̄d p̄us. C̄mpli aut̄: q̄ casus sunt multi in quos hōies accidūt p̄ iopinatū euentū: q̄b̄ releuant in societate. C̄n̄ in eccliaſte. 4. c. scribit. Cleh solū: q̄ si ceciderit nō h̄z subleuatē se. Si aut̄ fuerint duo fouebunt mutuo. Et q̄b̄ oīb̄ cōcludit̄ ciuitatē eē necessariā hōi cōstitūda p̄pter cōitatē multitudinis sine q̄ hō viuere decēter nō pōt. Et tāto magis de ciuitate q̄ de castro: vel q̄cūq̄ villa q̄z to in ea plures sunt artes z artifices ad sufficiētā humanā vite: ex q̄b̄ cūitas cōstituit. Sic. n. Aug. diffinit̄ eā in p̄mo de ci. dei. q̄ est multitudo hōiuz in vno societatis vīculo colligata. Aduertēdū aut̄ q̄ sup̄ius in p̄ncipio p̄mi libri p̄batū est societate humanā eē necessariā. z hīc similit̄er. Sed aliter z aliter vtrobiz: q̄z ibi h̄m q̄ ordinatur ad p̄ncipē hīc aut̄ h̄m q̄ partes multitudinis sibi inuicē sunt necessarīe: p̄pter quā causam necessariū sunt iustitūte ciuitates z castra. put ordinant̄ ad pollutū regimē.

cordis ad partē intellectuā p̄tinēt: vt p̄b̄s dicit: z ad alterū ordinat. P̄opter q̄d in eccliaſtico scribit. Sapia absco di ta z thesaurus iustus q̄ vtilitas vtriusq̄. Hoc idē z de scriptura dici pōt: q̄ respicit multitudinē: sine q̄ nec fieri: nec explanari valeret. S̄ ex pte voluntatis q̄ potētia rōnal pōnit a p̄ho hoc idē dici pōt. Que. n. sunt vtutes in ipsa q̄ ad alterā ordinant̄: ac multitudinē requit. C̄na q̄dez est iusticia quā respectu voluntatis ius gētū sic diffinit. Iusticia ē cōstās z p̄petua voluntas ius suū vnicuiq̄z tribuēs. Que q̄dez siue legalis q̄ dīnatū iustū vocat a p̄ho: siue distributiua: siue cōmutatiua: q̄ ptes iusticie oēs sunt pollutie in ciuitatib̄: sunt p̄cipue necie: imo sine eis exerceri nō pōt: vt p̄b̄s tradit in. 5. ethy. Nec etiā ipē ciuitates p̄seruari. P̄ter q̄d cōcludit̄ ciuitatis p̄structionē eē necessariā h̄m nām respectu talis vtutis. Scda vō que in voluntate ponit̄ z ad multitudinē refert: est amicitia que p̄ncipal̄ cōitatem requit multitudis: z sine ea nō est ista vtus: de q̄ p̄b̄s dicit in. 8. ethy. q̄ maxie ē neciā ad vitā humanā: eo q̄ nullus eligeret viuere sine amicis. C̄n̄ idem Aristo. numerat vtū litates istū vtutis ad ostēdēdā ipsius necessitatē. semp̄ n̄ respectu multitudinis. P̄mo q̄d in ifozumijs: q̄ in talib̄ recurrit ad amicos. C̄tē in eifozumijs: q̄ p̄ amicos cōseruant. C̄n̄ p̄cipue op̄ h̄nt amicis q̄ diuitias possidet: z sunt in p̄ncipatib̄: vt p̄b̄s idē ait. Amicis aut̄ idiget iuuenes: vt religēt a p̄cupiscētijs: z ad nō peccādum. Senes vō ad famulātū: z sic de singulis generib̄ hōiuz. P̄ter que colligit̄ cōitatē multitudinis hōib̄ eē necessariā h̄m nām: z p̄ p̄ns cōstructio ciuitatis: in q̄ si amicitia vigeat z nutriatur p̄cordia: ciuitas quādāz causat armoniā z aie suauitatē: vt Aug. de ci. dei dicit lib. 2. ex sumis. v3. ifimis z me dijs ordinib̄ q̄bus moderat. P̄opter q̄d p̄p̄ba dicit. Ecce q̄z bonū z q̄z iocūdū habitare fratres in vno. Ad etiāz Aug. duas cōstituit ciuitates in dicto lib. h̄m duos amores. P̄ter hec vō est alia rō ad ostēdēdā cōitatē multitudinis hōiuz eē necessariā: apperit. v3. humanā ad cōicandū opa sua multitudinē: vt molestus sit eidē aliq̄d virtutis agere absq̄ hōiuz societate. C̄n̄ Tullī dicit in lib. de amicitia. q̄ nā nihil solitariū amat. Clez est. n. q̄ ab archita tarētino: vt opinor dicere solitū eē a senib̄ n̄ris audiri. Sigs in celū ascēdit̄ nām q̄ mundū ac sydez asperisset pulchritudinē in suauē illi sine amico vel socio admirationē fore. Ipse etiāz diuitie nisi effuse in multitudine nō clarescunt: vt Boetius dicit. Patet igit̄ hominem siue ex parte corporis: siue partis sensitiue: siue cōsiderata sua rationali natura: necesse habere viuere in multitudine. Ex qua parte necessaria est h̄m nām p̄structio ciuitatis. C̄nde de p̄b̄s dicit in. j. polluticoz. q̄ nā quidam oībus inest ad talē cōmunitatē qualis est ciuitatis cōitas. Et q̄uis p̄mos institutores ciuitatū malos hōies scriptura refert: vt Laym̄ fraticidā. Mēbroth oppressorem hōiuz: qui edificauit Babilonē. Assur qui edificauit Ninuē: vt in genesi scribit a Mēbroth fugatus. moti tñ fuerūt ad cōstruēdū ciuitates p̄pter hōiū cōmōditates iam dictas: reioiquendo tamē in suuz diuim pro quo cōseruādo necessaria erat in vnoz multitudinis cōgregatio.

De cōmunitate ciuitatis in quo consistat: vbi Aristoteles refert opinionem Socratis z Platonis quam hīc auctores declarat.

CAP. III.

Alita igit̄ necessitate cōstitūde ciuitatis p̄pter cōitatē hōiuz. nūc querēdū videt̄ in quo sistat ista cōitas C̄irca q̄d dicit̄ p̄bi z sapientes diuersas cōstituerūt pollutias respectu cōmunitatis: vt p̄b̄s refert i sua poll. vbi p̄mo narrat opinionē Socratis z Platonis. in. 2. poll. q̄ cōitatem ponerēt in sua pollutia q̄tū ad oīa: vt. v3. oīa eēt cōitā tam diuitie q̄z vxores z filij moti q̄dez ex bono vniouis in cōitate p̄ quā respub. cōmetat̄ z crescit. C̄mpli aut̄ cūz bonū sit diffusū z in cōicatiū. quāto res cōior est tūto plus de bonitate h̄re videt̄. q̄ oīa cōicare plus h̄z de rōne vtutis z bonitatis. C̄p̄. amor est vtus vniūta: vt Dionysius tradit. C̄bi ē cōmōnis maior rō ibi plus vigeat virtus amoris qui cōitātē cōstituit z cōseruat: vt Aug. dicit: z dicit̄ est supra. q̄ oīa habere cōitā tam diuitias q̄z vxores

z filios h̄z rōnem maioris bonitatis. C̄lde autez rationes sunt z multe alie quas p̄b̄s refert iuxta opinionē Socratis z platonis: licet nō per eadē verba: sed a sentētia nō discordat. Et si attēdimus ad qualitātē dictoz p̄hoz: q̄ fuerunt hōies vtutib̄ vedit sup̄ oēs p̄hos: eo q̄ solas vtutes boni hōis ponebāt. nō videt̄ credibile talē cōitatem eos posuisse eo mō quo Aristo. videt̄ eis iponere in p̄dicto li. q̄ hoc videt̄ magis bestiale q̄z humanū: feminas. s. eē communes q̄tū ad mixtionē carnis. C̄n̄ z sacra scriptura matre separata a filijs: z filia a patre: z virtū vxori cōiungit: ac solū cū sola distinguit i cōiugio in p̄mo hōis p̄cepto. P̄pter q̄d in genesi dicit. Quāobrem relinquet hō patrem z matre z adheret vxori suē: z erūt duo in carne vna. Mō aut̄ dicit plures. S̄ z de filijs est ipole: q̄ in actu gñationis duo femina nō auentūz: vni solus ex pte viri. P̄pter q̄d ipsa ē aialia suos natos cognoscūt q̄to tpe est necessariū ad nutrimētū filioz: vt in pullis aut̄ maxime cōtingit ante q̄z aduolare possunt. Q̄z dicam̄ dictos p̄hos minus cōpositos aialib̄ videt̄ absurdum: q̄ ad cōponēdos mores corrigēdosq̄ totā suā flerēt p̄ham: vt Aug. tradit de Socrate. 8. de ciui. dei. cui vō doctrinā plato eius discipulus fertilissime sortitus est: vt Maximus valerius scribit. Qui cū sapiētissimus oīuz eēt sup̄t̄p̄s: z a iuuenib̄ studiosis certans q̄refet̄ arthenis in egyptū descēdens a sacerdotib̄ illius gētis geometrie multiplices numeros celestū rōnū obseruare p̄cepit. Et in Italiā pagans ab Archita z Arione pythagore p̄ceptis istructus est. Talibus z tātis viris tāq̄z pollutia attribueret: vñ ordo destrueretur nāe nō est sine admiratione. S̄ z ipsi p̄metatores Ar. hoc idē attribuit: q̄ nō plene retulerit alioz opinionē: z p̄cipue Socratis z Platonis: sicut Enstrachius dicit sup̄. j. ethy. circa idē bonitatis z simplicitatis in sine p̄mi de celo. de gñatiōe mūdi. Aug. aut̄ in. 9. de ciui. dei hoc idē refert de opinione stoycoz circa passioēs aī: q̄d aliqui attribuebant stoycis: quoz p̄ncipes Socrates fuit: q̄ in sapiētē nō caderet: vt idē Aristo. in. 2. ethy. p̄fato iponit p̄ho. Et tñ Aug. idē dicit eē falsū ex ista B. Bely in lib. noctū athēcarū. S̄z hec oīa referēda sūt ad effectū amoris. q̄z dicit̄ p̄bi vtutib̄ erāt p̄dicti: z ad h̄ sollicitabat̄ eoz conat̄: vt aut̄ amoris ad parū nobis cur̄ p̄mo p̄cipit: diliges inq̄ saluator p̄mū tuū sic teip̄s: cur̄ ip̄i sub q̄bus aduēta meta phoris soliti eēt loqui volētes p̄uadere ad cōcūtes amorem p̄ quē ciuitas p̄ficit: cōitatez posteritū in vxorib̄ z filijs in dilectione mutua. S̄z in possessioib̄ in cōicatione neciā. Q̄z si q̄s viderit fratē suū necessitatē h̄re z clause: rit vlcera sua ab eo: quō amor dei manet in eo: Q̄d fuit p̄cipuū stoycoz. Rerū. n. exteriorū siue diuitiarū p̄emptiuū erāt: vt de Socrate refert Hiero. C̄p̄ter hoc aut̄ p̄ rīso ad obiecta. q̄z vniū z amor h̄z gradū in inferiorib̄ entib̄: qm̄ p̄fectior est vniū in corpore aiato si in diuersis organis virtus aie diffundat̄ ad diuersas opationes vnitas in vna suba aie: sic appert̄ tā in aīatis p̄fectis: q̄z in aīatis q̄ h̄nt solū sensū tact̄: vt sunt vermes z q̄dā aialia q̄ Arz. vocat i scdo de aīa. aialia ip̄fecta. P̄opter q̄d z apls cōparat corpus mysticū. i. eccliaſ vō corpi z nātū in quo sūt mēbra diuersa sub diuersis potētijz z vtutib̄ in vno p̄ncipio aie radicatis. C̄n̄ z vniōne allegatā reprobat apls in p̄ma ep̄la ad Cor. v. Si totū corpus oculis vbi audit̄: Et si totū auditus: vbi odorat̄: Quasi neciū sit in q̄libet p̄gregatione: que p̄cipue est ciuitas: eē distintos gradus in ciuib̄ q̄tū ad domos z familias: q̄tū ad artes z officia. oīa tñ vnita i vniculo societatis: q̄d est amor stoycoz ciuiū: vt dicit̄ est supra. z de quo ē apls dicit ad col. Eū. n. cōnumerasset q̄dā opa vniōis: ad que ciues adinūc obligant. statz subdit. Sup̄ h̄ aut̄ oīa charitatē h̄ntes: q̄d est vniculū p̄fectiois: z par̄ xpi exultet in cordib̄: vñ: in qua vocati estis in vno corpore distincto. v3. p̄ mēbra iuxta ciuiū statū. Et q̄ diuersitate artū z offoz quāto in eis multiplicat̄ amplius tantō ciuitas reddēt̄ magis famosa: q̄ sufficiētā humane vite p̄ quā neciā est p̄structio ciuitatis magis reperit̄ in ea. C̄p̄ si forte allegat̄ de discipulis xpi q̄b̄ oīa fuerūt cōia: nō iponit legē eoz: qm̄ stat̄ eoz oēm modū vniūdi transcedit. Ip̄soz. n. pollutia nō ordinabat̄ ad vxores z filios:

sed ad ciuitates celestē: in q̄ neq̄ nubēt neq̄ nubent: sed erūt sicut angeli dei. C̄S̄ q̄rum ad diuitias bona erant cōia. Q̄d solū p̄fectoz est: z dñs dicit in euāgelio. Si vis ī q̄ p̄fecte vade z vede oīa q̄ hēs: z da paup̄ib̄: z veni seque me. Hoc z focratici fecerūt z platōici sic p̄ceptiū rez p̄p̄aliū: vt de plorino scribit mercuriū trimegistū: z macrobiū sup̄ sōlū Scipiois. In ceteris at̄ ciuib̄ cōis stat̄ expe dit possessiones habere distinctas ad vitāda litigia. Sic enī z de Abraam̄ z Lot̄ scribit in genesi. Luz. n. cōtēlio ouire tur iter ipsoz pastores. p̄ pastura gregū: ne q̄s dixit Abraam̄ ad Lot̄ sit iurgū inter me z te: z pastores meos z tuos. Fratres. n. sum̄. ecce vniūersa terra corāz te est. Si ad sinistrā leris ego dexterā tenebo. si dexteram elegeris ego ad sinistrāz pergā: q̄d habem̄ q̄d inter ciues expedit ad societatem seruandam ipsoz diuitias esse distinctas. z sic patet respōsio ad p̄dicta.

De opione Socratis z Platonis circa mulieres: quō sunt exponēde rebus bellicis.

CAP. V.

Ad eadē pollutā redeūdo p̄dictoz p̄hoz quedā alia Aristo. eis dē attribuit in p̄fato libro: q̄z volebāt mulieres instruedas in rebus bellicis. Quoz argumētū iducit̄ h̄z ip̄sos: q̄z videmus in aut̄ rapacib̄ ferociores esse feminas: z efficacī pugnare: hoc idē z de bestiis liquet: sicut p̄cipue in ferocib̄ aialib̄ est manifestū. C̄mpli aut̄ cōporale exercitiū cōfert feminis q̄tū ad vtutē corpis z fortitudinē: sicut in ancillis familiarū: z mulierib̄ rusticanis est manifestū: q̄ fortiores sunt z saniores. Virtutis autem p̄p̄iuz est q̄ bonū faciat habētē: z opus suū bonū reddat. Si q̄ i gymnasijs ac reb̄ bellicis magi p̄fortat̄ femia vtus: p̄grie opa bellica vidēt̄ eidē p̄petere. C̄mpli autem p̄portio q̄tatū p̄maruz ad hoc idēz iducit̄: vt calidū z p̄midī: frigidū z sicci: ex q̄bus ad mediūz deductis fortificat̄ mixtū in sua vtute. Sic. n. videm̄ ligna viridia ex quo in eis humidū est cōsumptū: z ad mediūz deductū q̄ fortius ardet. Sic etiā videmus in anibus rapacib̄ q̄ feminē rōne sui motus sunt fortioris nāe z maioris copulētē. Cum igit̄ in mulieribus abūdet humidū sicut in pueris: p̄ motuz cōsumit̄ z venit ad tēperamētū: z vires recipit. Il dñs aut̄ argumētū assumit̄ de regno amazonū: q̄ fortissimum fuit in ozēre: z quasi totā aīaz tertā partē oībz subituga uerūt sibi: vt hyfthouē narrat̄: que de scytis orientālib̄ traxerunt originē. C̄nde z apud ip̄sos scytas de quibus descenderūt Tartari: mulieres in reb̄ bellicis exponūtur: z cū suis militat̄ viris. Et q̄b̄ oīb̄ moti forte fuerūt p̄fati p̄bi in p̄stōne pollutie mulieres fore ad opa bellica exponēdas. C̄Sed p̄ hāc pollutā rōnes sunt fortes q̄b̄ difficīle est respōdere. C̄na q̄d est Aristo. in. 2. polluticoz. Quia nō est eadē rō de aialib̄ z hōibus: eo q̄ aialia nō subijcūtur dñō Iconomico. Solus aut̄ hō gubernationi intēdit familie. Que quidē fieri nō pōt vbi mulieres exponerentur armis: q̄z sic in pollutia officia sunt distincta z i yconomia: vt pater familias ad exteriora negocia intēdit mulieres aut̄ ad intrinsecos actus familie. Cui q̄d argumētum assumere possum̄ ex parte romane reipi. que vt tradunt hyfthouē: duos habebat p̄sules. C̄nus intēdebat bellicis rebus. alter repub. gubernabat. Hoc idē z de amazonibus scribit. In quoz regno seu monarchia due erāt regine siue monarche: que sic distinguēbantur in officijs: sic de romanis cōsulibus est dictū. C̄Scda rō sumit̄ ex ipsa mēbrozi muliebriū teptitudine ad pugnādū. Sic. n. p̄b̄s distinguit de gestis aialū iter masculuz z feminā: q̄ masculus h̄z sup̄iora mēbra grossiora: brachia: manus: neruos: z venas: ex q̄bus vos grossior gñatur: mates vō z vēnē z alia circūstātia subtiliora. mulieres aut̄ ecōuerſo. Et hoc vt in actu gñationis sunt aptiores. C̄mpli aut̄ z mānillas ad nutriēdā p̄lez: que oīa sunt ipeditiua pugnē. C̄nde z de amazonib̄ scribit: q̄ puellis mānillas amputabant dextras: sinistras aut̄ cōp̄imebāt ne ipeditent a sagittando. C̄Tertia rō sumit̄ ex dispositione aie. Tradit. n. p̄bus de gestis aialū: q̄ mulier est masculus occasionatus. C̄n̄ sicut deficit in cōplexiōe: ita z i rōne. Et idē est q̄ p̄ defectum caloris z cōplexionis sunt pauide z mortissimide.

Ad in bellis maxime fugiendi est. Propter vo defectu rationis caret astutus gbus pugnantes vplurimum sunt victores: sicut Clegetus tradit de re militari. Cui tradunt hystorie: q alexander gbusda astutis z bla ditus demit amazones magis qz belladu fatitudine. Quorum regnum tibus eius fortissimum z potetissimum erat in asia. Quarta ro sumit ex piculoso comerto viri z mulieris: qactus venerius corripit extimatione prudentie: vt tradit pbs in. 7. ethy. z impossibile est in eo aliqd intelligere. Ex qua causa virilis animo eneruat. vi ferit hystorie Julium cesarem cuz bellu imineret in fuisse suas oēs delicias separa: rta castris: z pcpue mulieres. Lyrus etiā rex pparū cum lydos supare nō potest: qz fortissimi erant: z ad labores asueti: tanqē p ludo z vltz veneris ibidē cōstitutos virtute z fortitudine eneruatos pdomuit. De iphs in sup roma nis antique sic scribit Clegeto in principio pmi lib. Ad ipos pfectos ad bellu semp: qz nullis voluptatib: nullisqz delicijs fragebant. Quid plura: qz et equi fortissimi: q alias sūt andacissimi ad pugnādū: z pcul odorāt bellu: ex pferētia eā distrahūt a pugna. Propter hac sū cāz spe amozes: vt hystorie narrāt nulluz viz in sua recipiebāt acie. CAP. 5 igit ex iam dictis mulieres a reb: bellicis excludi debere. Assumit alteram partem q non est conueniens mulieres exponi debere bellicis rebus: z respondet ad argumen ta in cōtrarijs facta.

nereda si habeat que sequunt. Cui pmo ponit arē filandū. Quasi inqt lana z lino: z opata est cōsilio manu suaz. Per hoc volēs ostēdere: q istud sit ppiū eaz offm. Propter qd z in gestis charoli magni scribit: q filius suos qz itime dilexit colo z suso mādauit insistere z opolas ed. Cui terius Salomon subitigit alios actus mulieris: quin referunt ad domesticā domuz: vt est filioz curā hre: familiam dispensare: siue domui puidere. amicos viri sui honozare ac defect: ei supplere: q sūt pbe opatōes pugis: z ad bona matrimonij pūnetes: vt de Abigail vxoze Nabal car mellu scribit: sicut p3 in pmo reguz. S3 qz talis sollicitudo multas h3 prurbatōes: vt de zarthā dicit in luca. zarthā martha sollicita es: z turbaris erga plurima: cum talia sint obiectū virtutis z fortitudinis: ideo dicit sapiēs talē mulierem forte vocat: nō qdē fortitudine ad opa bellica: s3 ad patierē gubernādā familiā: vt superius est ostensum.

Refert aliā opinione dictoz pborum qzrum ad principa tum quem volebant esse perpetuum: circa quaz disputat ad vtrāqz partem. CAP. VII.

Et aut z alia cōditio qua pbs in. 2. politi cor attribuit pollicē: dictoz pboz. v3. magistratus ad regimē iuxta mores attheye regionis. Cuius caput sunt Athene post mortē. v3. Lo dri regis. Quos qdēz magistrat: romana ref publica senatores vocabat. Illos pparū pbi voluerunt esse pperuos z quoscumqz officiales in sua polliā constitutos. Quoz motuz sūt imitatio nāe: vt Aristo. eis iponit. Cui demus. n. in terra q partes ei: eodē mō semp se habēt: vt in mineris cōtingit: qz minera auri in eadē pte terre semp generat aurū: z minera argēti argentum. Cui in Job. 28. c. dicit. h3 argētū venarū suaz pncipiar: z auro locus est in quo cōstāt. Ex hoc ergo pncipio sic cōcludit: q si loc' auri nunqz mutat: z argenti: vt fiat locus plūbi vel ferrinec locus plūbi vel ferr: vt fiat locus auri vel argenti. Sic z in pncipantib: ptingere d3: qz nec pncipes: cui nec officiales mutari debent vt sāt alioqz subditū: vel qz subditi fiant officiales vt pncipes: qz ars imitat nāz in qzū pōt. Cuius aut ad hoc idēz pbādūz sic argumētus assumi pōt: qz vt pbs dicit in principio sue metaph. Experientia facit arte: z in expiētia casuz. Et Clegeto de arte militari. Scia inquit rei militaris nutrit audaciā. Nemo. n. facere metuit: qd se bene didicisse pdidit. Ex hys aut arguitur: qz si fiat mutatio rectorz: vel pncipiū seu magistrat: interdū assumit in expertus: ex quo multi cōtingūt errores in polliā. Cuius ad idē. Talis vicissitudo regimēi derogat: vt dictū est supra in. 2. lib. qz dāt occasio subditis nō obedientie ex spe enadēdi manu pncipis: vel veniēdi ad dictū pncipatū. Et sic motuz dictoz pboz Socratis. v3. z platonis videt cōsoni rōni. Sed ecouerso sūt motuz sapientuz vbis siue romane reipu. Qz post expulsiōnē regū statuerūt cōsules.

vi in. j. machab. scribit iter alia comedabilia de romanis qz comūtūt vni hoi magistratū suū p singulos annos dominari vniuerse terre siue: z oēs obedūt vni. Cuius autes assignāt hystorie. vt nec isolēs diu maneret: z moderatior cito succurreret. Quā quidē cāz pbs etiā tāgit in. 2. politiaz. qz mutare alioqz pncipatū: ac dignitates: magistratus psonis idoneis distribuere causa est maioris pacis in ciuitate z in polliā qctiqz. Alia aut causa assumit ex vno pncipio pbi. s. eth. vbi dicit: qz pncipat' virū ostēdit. Contin git. n. interdū psonā assumpta ad dignitatē eē hoiem vtuozum in gradu suo. s3 postqz statū pncipat' acceptit eleuat i supbiā z tyrānus efficit. Sicut accidit de Saule de q d3 in pmo regū: qz qū assumpt' est i regēter filios israhel nō erat melior vir illo: z solis duob' annis in sua pmasit innocētia. Postqz aut fact' tyrānus z deo iobediēs dictū est ei p Samuele. Qz abiecit i smone dnt: z nō obedisti voci eius abiect te dñs ne sis rex. Cuius aut gradus qdā est in nāhois qzū ad vtutes z gras. Quida. n. sūt ad subiectiōnē dispositi: sed ad regimē minus valēt. Quida autē ecouer so. Ex tali q opione: qz bon' subdit' assūp' z male regēs se ppetue cū pncip. xū eē cā scūlire in ciuitatē pueniēs est mutare rectorē. Cuius appetit' honozis inest hoi. vñ maxim' valer' dicit: qz nulla ē tāta humilitas q hac dulce

res z fortiozes sunt femine ad pugnādū z capiedū pda. er go sūt erit in mulierib'. CAP. 6. Ad h est rrisio: qz non est sile de aubus z bestijs z mulieribus: vt enim dictum est supra: homo nāiter est ciuilis z yconomicus: z in gubernatione sue familie ppius actus est mulieris: siue in nutritione filioz: siue in honestate seruanda in domo: siue in puisione victualū. Que oia fieri nō possent si reb: bellicis intēderent. Et ppter hec nā ipaz sic dispositū vt ab ipsa pugnādū occasio tolleret. Qz vt pbs vult in lib. de aiāibus. z Mulieres debillora habēt corpa qz viri: z sunt minoris calozis z sola illa mēbra grassioza in eis videm' que ad actū ordi nant qctiōis: z gestus vt vter: ac ad nutrimētum māmille. Dia aut alia habēt subtilioza z debillioza qz viri z minus neruosa in qb' fortitudo cōstist: vt sunt pedes z crura manus z lacert: z sic de singulis mēbris vbi fortitudo fundat: vt dictū est supra. CAP. 7. Qd vo dicit: qz fortitudo agef in eis p exercitiū: hoc est vez. qz pugnare expedit eis. CAP. 8. Ad hoc respondere potest: qz sola fortitudo nō sufficit ad vincēdi in pugna: vt pbat vegeto de re militari in pncipio. s3 astutia bellādū qua mulieres caret. Rudis. n. z ido cra multitudo exposita est semp ad necem. Sic aut venitas corpoz romanoz aduersus germanoz pccitantes pueniuit: vt ibidē dicit. Et ppterea mulieres nō debent actibus exponi ex gbus a virtutib' excludant. Qd ptingit si rebus bellicis deputent: ppter incētiuz libidinē qd in eis est z respectu sui: z ex cōortio viri. Propter qd nā mulie ri multa frenā puidit: vt est verecūdiā: que est pcpūū vñ culū ei: vt Hiero. scribit ad cellāriam virgines. Callares vestes annulus in digito seruitus viri. Sic. n. scriptura sacra testat: qm sub viri ptatē erit. bellicis aut reb' intēde re in repub. libertatē meref. Cui z militib' iura gentiū spe ciales apices pūlegioz pcedūt. CAP. 9. An aut tertio obijct sup idem mediū de fortitudine ad bellādū locū haberet si sola fortitudo eēt cā victorie: z aptitudo mēbroz eēt in feminis ad pugnādū sic i viris. Cui' pūū ē pbatū. Et pterea nā mulierē ē a viro pati z nō agere. pugnare aut summa est actio cū sit act' fortitudinis: q solus si laudabil' exercentur meref coronā. Qd m est q simpl' mulierē nō debere exponi bellicis reb': sed in domo qscere: curā gerere rei familiaris: vt dictū est supra. Cui z in b Salomon in fine p herbioz fortitudine mulieris cōmedat. Spāle de ipsa cōponēs cātū sub lris hebraicis alphabeti: ac totū circa eaz ad domesticā referēs actionē. Mulierē inqt forte qz inueniet: Procul z de vltimis finib' pcciū eius: qm multū sit re-

duē nō tangat. Et hic sequit aliū. s. qz est supioris ipatēs. Dare sū pncipatū vni soli est cā sediciois in multitudo. Et ista ē et rō Ar. i. 2. pol. vbi dicit q Socrates semp fac eoidē pncipes qd sediciois ē cā apd nullā dignitatē possidētēs. Clidentes. n. se oino statu carere: si ptingat eos eē viriles z atosos ad discōrdias nitunt ciuū. Propter qd maximus valeri' refert de Fabio duce romano lib. 10. z de q dicit ē supra: qz cū sepi' pūlatū hūisse: z i sua pgenitē talis dignitas a logo tpe p successiōnē cōtinuata regē: id egit cuz pppo vt aliqū vacationē ei' honozis fabie gētī darēt. Laudabil' igit polliā ē in q h3 merita vni cuiqz cui vicissz distribū tur honozes: vt antiq fecerūt rō. quā ē pbs magi cōmedat. Cui dicit dēclarat mell' eē i polliā nō ppetuare z pmetēs z rī det ad pte oppositā: vbi ē dicit nullū in lōbardia hre dñuz nisi p viā tyrānicā: duce Ctenetiaz excepto. CA. VIII.

Ad qd p se inducit de mineris pparū pbi nō habet similitudinē siue necessitatē in arguen do: eo qz mineris: siue auri siue argēti: siue cuiuscūqz metalli recipiūt impfisionē a cozpe ce lesti que est ad vni dēterminata. Cui sicut si culnea semp ficus pducit z nō aliū fructū ppter eadē pncipia q sunt in ipsa: z mediātē influētia celesti. Ita z eadez pars terre sic disposita vt sit minera auri semp faciet aurū. S3 nō sic est de volūtate humana q sideribus nō subijct: vt ptholomeus pbat in cētilogio: qz volubilis est. Cui ac' hūant ponunt a pbo in ethicus de ptingētī mā: z inde variant de bono in malū z ecouerso. Et iō ppetuatio ē p rifulosa. S3 qd potētia d' de experiētia: hoc supponi d3 vt eligat expertus q possit z sciat regere: z ciues dirigere ad virtutē. Alias si eligat vnus insufficientis pōio vel amozes: iaz polliā est corrupta. Formam. n. eligendū tradit ille ietro: moyti cognatu suo: vt in exodo scribit: loquens de pncipi bus z assessoribus ppli. Proinde inqt viros potētes de oī pbo: in qbus sit veritas: z q oderūt auaritiā. z cōstitue ex eis tribunos: z cēturiones: qnquagenarios z decanos: qz iudicent pplm. Pbs ē in quito eth. dicit: qz nō sūm' hoies pncipari in quo est nā humana tū: s3 illū q est pfectus sūm rōnē: qz si aliter fiat assumptus ad pncipatum dat sibi plus de bonis z tyrānus efficit. CAP. 9. An dicit vltimo de de regatione regumini: si pncipatus imiter: hic atē dē dū est sicut tactū est supra in scdo lib. qz regione diuersificatur quātū ad hoies: z in cōplexione z in mō viuēdi: sicut cetera viuētia: sū aspectuz celi: vt ptholome' tradit in qdrī partito. Si. n. plate trasferunt ad aliā regione ad eius natūrā puerunt. Sile est de piscib' z aiāibus. Sic ergo de viuētibus ita z de hoibus. Ballici. n. qui se transferūt in siciliā ad nām applicant siculoz. Qd qdem apparet: qz vt narrat hystorie tā ter est populata dicta isula de pfata gente. Pro. n. tpe charoli magni: scdo ad trecetos annos tpe Roberti guiscardi: z tpe nris p regem charoli. Qui iaz imbuerūt ipoz nāz. Idoc s3 supposito dicitū est: qz regimē z dñuz ordinari d3 h3 dispositionē gētis: sicut ipse pbs in polliā tradit. Queda sūt puicie sūt seruilis nāe: z tales gubernari debēt pncipatu dispositio: includēdo in dispositio et regale. Qui sūt virilis ai z in audacia cordis z in confidētia siue itelligētie sunt: tales regi nō pnt nisi pncipatu polliā: cōi noie extēdēdo ipz ad Aristocraticum. Tale sūt dñuz maxie in Italia viger. Cui min' subijctibiles fuerūt semp: pp dictā cāz. Qz si velis trapē ad dispositiū pncipatū: s3 eē nō pōt nisi dñi tyrānizent. Cui partes insulares eiusdes q sp habuerūt reges z pncipes: vt Sicilia: Sardi nia: z Louica q habuerūt tyrānos. In pbi' autes ligurie: emilie z flaminie q hodie Lombardā vocat nullus pncipatū hre pot ppetuū nisi p viā tyrānicā: duce Ctenetiaz excepto: qz tū tēperatuz h3 regimē. Cui pncipat' ad tps meli' sustinet in regiōib' supradictis. Qz. n. d' derogare polliā nō ē vez si eligant idonei. Alias vt dicit cōi ē corripit polliā. Adoneos sūt Ari. tradit i polliā sic. qto medio cres ciuitatis h ē nec nimis potētes: qz de facili tyrānizāt: nec nimis inferioz. p ditiōis: qz statz democratizāt. Cui. n. se in alto pnsiderāt sūt imozes: z sic ignari regiminis in erroris baratū submergunf: vt de ipozuidā cura ad subditos vel de psumptuosa audacia ad alioz grauiam. Cui z pol

lita corripit z ingerat. Assumēdi igit sunt rectorēs vicis sim in polliā siue psoles siue magistratus vocent siue qctiqz alio noie: dūmō idonei reperiant. CAP. 10. An aut nec per culū iminet: qz iudicat sū leges eis traditas qb' sunt per iuramentū astricte. Cui nō est mā scandalū punitio: qz ta les leges ab ipsa multitudo sunt institute. Cuius nec dñio derogat si leuiter punitat h3 nāz gētis subiecte: qz ali qū in talib' regiōib' meli' polliā seruat dissimulādo culpā vt dimittēdo penā. In quo factio vnus epicetis de qua pbs loquit in. 5. eth. videt locū hre q iustū legale diminu it. In quo et regimē regule illi' sūmi pastozis sunt atē dē de. v3. bti Gregozij in registro z pastorali in qbus modum correctionis tradit h3 psonaz statum z qualitatē. CAP. 11. An dīsputat de cōitate bonoz qzū ad possessiōēs quā qdā pbs noie pheleas dicit debere adē qri in oib' qz est falluz: qd ligurgus pbs sentit.

CAP. IX. T qz opinioēs dictoz pboz vñebāt circa cōitate possessiōnū: qzruū vt de alijs dicit q circa ipsas suā pstituerūt polliā. Duo. n. fuerūt pbi q pnsiderātes litigā gūari in ciuitatib' ex eo q vnus abundat z alter caret: voluerunt in sua polliā adēquare in ciuitatibus suis possessiōēs. Cui sūt pheleas calcedoniū de quo pbs loquit in scdo polliā. Alter fuit ligurgus spartanoz regis filij: qui lacedemonijs iura pstituit vt tradit Justin' vt equata posses sio nemine potētiōe altero redderet. z Sodius at quem teneri voluit pheleas in adēquādo narratur a pbo: vt fieret v3. in ipsa pstitutione ciuitatis: habita pnsideratione multitu dinis ciuuz z capoz alias difficile iudicabat. Et vt h pse ueraret ordinabat mīmōtia sū iter maiozes z minozes. Et sic p h tollebant iurgia: mouebant iniuriē: auferebant arrogātie vel supbiēdi mā. Ad h ē mouebat exēplū i alijs polliā. Qz vbi est bonoz tpaliū ineqūitas ptingit sepino pturbatio. Pbi. n. est inuidēdi occasio. Inde cupiditas orit q iuxta apīm radix oīuz maloz est. Ipse ē ligurgus: pp hac cām: in legibus qz lacedemonijs tradidit: p ipsoz conser uanda polliā artificiales sbraxit diuicias siue numūma ta i cōmutatōib' rez venaliū: in solis nālib' diuictis tales pmutaciones relinqēs. CAP. 12. An dicit pōne h3 reprobat in scdo polliā: qz onidēs hac adēquātiōe oino ipossibilez. z p p3 z h rōnē. Et pmo ex pte hūane nāe que nō sp i familijs multiplicat eqūiter: qz ptingit vnuz p rez familias hre multos filios: aliū at nullū. Qz q isti duo haberēt eqles posses siōēs eēt imposse: qz vna familia deficeret in victualib': al tera supabū daret. Et h ē h pnsionem nāe. Qz q familia pp multiplicat in plē amplit' cedit ad firmamētū polliā vt ipsi' augmētū: qz q in gūitiōe plis deficit. Et quo dam ure nāe magis meretur a rep. siue polliā puideri. CAP. 13. An plī' at nā nō deficit i necessarijs vt dicit est supra. Ergo nec ars q ciuilis est regimē. S3 h ptingit si in familijs adēquā possessiōēs: qz v3. ciues moriunt penuria: vñ polliā corripit. Ad m m at ex pte nāe humane segf in cōuentēs adēquē possessiōēs: s3 ex gradu psonē. Et. n. d'ra iter ciues: quē admodū inter mēbra corpa: cui polliā ē supius pparata. In diuersis at mēbris vnus diuersificatur z opatio. Cōstat enī q maiozes expēsas cogit facere nobilis qz ignobilis. Cui z vñ liberalitatis in pncipe magnificētia vocat: pp magnos sumptos. Hoc sūt fieri nō possit vbi possessiōēs eēt eqles. Cui z ipsa vox euangelica testat de illo pbfes milias siue rege: q pegre pfect' est: qūter seruis suis bona distribuit: s3 nō equalitē: imo vni dedit qnqz talēta: alteri duo: aliū vo vni: vnūcūqz h3 ppiā dntē. CAP. 14. An aut nec ipse ordo nāe hoc patit: nō quō dīna puidētia res creatas in qdā inēquitate pstituit: siue qzū ad nām: siue qzū ad meritū. Cui ponere eqūitates in bonis tēpōzabilibus: vt sunt possessiōēs: est ordinē in rebus destruere: quē Augustinus respectu inēquilitatis diffinit de ci. dei. Est. n. ordo parituz z dīpariū rez sua cuiqz tribuens dispositio. Et ex h Orige nis in piarchon rephendit: qz oia dixit dixit ex sui nā: sed facta sunt inēqūia pp defectū sui hoc est pp peccatuz. Nō ergo ex adēquātiōe possessiōnū vitant litigia: quin potius augmētāt: dum in hoc destruit siue tollit ius nature: quando subtrahit indigētī q plus meref. Item qz contra

ronem esse oia equalia in pollitia: cuius oia deus institue rit in numero pondere z mensura: vt in lib. sapie dicit. Que graduz in equalitatis ponunt in entibus: z per consequens in ciuilibus siue pollitis.

Capitulum rursus de pollitia Platonis z Socratis qdum ad genera hoium qui regunt in ea: que sunt quinqz. Cui multum disputat de numero bellatoz. CAP. X.

Ed redendum est ad pollitia Socratis z Platonis: qz quedam alia pstituerunt in ipsa: pter ea que dca sunt supra. Sua. n. ciuilitate distinxerunt in quinqz gna hoium. v. in pncipes: pncipales: bellatores: artifices: z agricolas. Que quidem diuisio satis videt sufficiens ad pfectione ciuitatis: qz oia genera hoium coprehedit: q ad regime pollitiuz pertinet. Sz Aristoteles in b p dco p hōs vt reprehendere: tum qz nūmex ponebat bellatoz excedētem pportione ciuitatis. ponebat. n. mille bellatores ad min⁹ vel ad plus quinqz millia. Scdm qd pbs reprehendit est: qz sic distinguebat bellatores ab alijs q nullo mō se exponeret bellicis reb⁹ alij ciues a bellatozib⁹. Sz qd ad pmi non vt determinatus numer⁹ posse ponit: eo q oēs ciuitates nō sunt eqūis potētie z vtutis. Cū cōsiderāda est multitudo ppli in ciuitate z fm nūmex pstituerunt bellatores. Itē latitudo regionis: vt sit sufficiens pascuozum z victualiz. Cū Aristoteles dicit in scdo pollitiuz: qz sit tāta debeat esse multitudo bellatoz in ciuitate oīz ipam ade qri ciuitati Babiloni e: q. v. ex cedit in gēis multitudine: z in latitudine campoz. Sed si attēdimus ad ipsuz nūmex bellatoz qui est mille vt hystorie tradit fm vna expōitione pollitia Platonis z Socratis cū ciuilitate cōcordat romuli: pmi cōstructoris vrbis: a quo z istud nomē miles origīe hūit: vñ z miles dī electus ad bellandū ex nūro mille: qz mille erāt tūc expediti bellatores ab ipso electi ad pugnādū p aduersarios vrbis: vt p sabinos pmo: vltim⁹ p Samites. Et sic in b cōcordabat Romulus cū Socrate z Platone: h pmius pncipales vrbis per longū tēpus p hōs ancesserit spe dictos. Et hō mō dī miles qm vnus ex mille. Juxta qd scriptura volens cōmendare scdm Dauid de cōstantia z fortitudine: dilect⁹ inqz me⁹ cādū z rubicūd⁹: elect⁹ ex milib⁹. Et sic ipōtet qdaz excellētia in pugnādo. Quos scriptura facta expeditos vnaculo appellat i genesi. Sic. n. scribit de Abrahā qz p quoz reges pcessit cū trecētis decē z octo expediti vna culis: q quinqz reges venierāt capto Lot⁹ nepote eius: qz Abrahā cū tota familia. Cū sat credible vt q maiorē hūit multitudinē ad pugnādū: h istū noīant pp ipoz pbitate ad iudicādū. Sic z Bedeon trecētis elegit de ppo israelitico ad pugnādū p castra madianitaz vt in li. iudici tradit qz pbant diuio mādato eē aptiores ad pugnā: ex eo qz trās fies ppls qdaz a qz oib⁹: ex ppls bibētib⁹: ex ags p dicitis z genua flecētib⁹ illi soli labuerūt: vt canes non poplite fle ro. Tales igit sic electos nō vt posse mille in ciuitate reperiri: z multo minus quinqz millia. Et sic vera est sententia Arist. p Socratem z Platone si sic itendat. Scdm vō qd Aristoteles iprobat est de distictioe bellatoz: qd alij ciues sunt im munes a bello: vt pncipales z artifices. Qd nō est ver⁹ vbi sit aggressus multitudinis hostiū p ciues. Quāuis autē bellatores sunt aptiores ad pugnā: qz experientiaz: hūit z pugnādi artē: vt ait Clegetius: nemo facere metuit qd se bñ didicisse cōfidit: ppetum tū multitudinis sustinere nō possent nisi cū multitudine. Sic. n. Judas machabeus defecit: qz cuz paucis pugnauit contra multitudinē bacchidis pncipis demetrii regis: recedente ab ipso multitudine siue gentis: sicut patet in p libro machabeoz. Cū hinc est et qz qūis Saul elegerit tria millia viroz ad defensionem sui regni: duo. n. millia erāt cū ipso: vbi ipse curia tenebat vt in magnas z in bethel: mille vero cuz Jonathan in domo ppta vt in gabaa Beniamin: in bethel contra multitudinē hostiū multitudine vnus est. Cū cum naas ammonites rex eius dē regionis obfideret cum multitudine Iabes galad trecenta millia de filijs israel congregauit in castris z triginta millia de tribu Juda ad expugnandū ammonitas p fatos: vi scribit in primo regū. Sz aduertendum qz militaris disciplina Clegetij in tertio lib. fm sniam lacede

moniorum siue atheniensuz restringit numerum in exercitu armoz. v. ad decēz millia peditum z duo millia equoz vel ad plus viginti millia peditum: z quatuor millia equoz ostendens magnā multitudinē esse dānosam: tum qz difficilius regitur: tum qz laboriosius in victualib⁹ puidetur. Vbidem etiaz in exercitu cōputat nō solum tyrones: sz etiam auxiliatores quod ad alios ciues referimus qui nō erant militie deputati. Et preterea idē Clegetius in primo libro: vbi docet eligi tyronem: ad agricolas z artifices magis remittit eo qz assueti sunt ad labores. Assumendi sunt igit ciues ad pugnā: nō solum bellatores distincti in quoz cunqz genere sint: siue consiliarij: siue artifices: siue agricoloz: dūmodo disponem corporis habeant: vide nō impediuntur a pugna: vt sunt hoies corpulēti z ponderosi ad ambulandū: ciues nimis delitijs dediti: hoies et puecte etatis quos emeritos habebant anti qui Romani: hoies et quos diuina lex phibet ad pugnā. Hos excludere a pugna dignum videt: vt p in deuteronio. Quos lex predicta phibet istate exercitu z acclamante ptoze. Cū quoz gna hoium ponunt: qz pugna excipiunt ibidē. v. qz edificasset nouā domū: z nō ea finisset vsus: vt qz plātaffet nouā vineā: qui in proximo vroz durisset. Que qdem tria intentionez distrahūt a pugnante: z ex hoc efficitur minus audax. Quartū genus est nimis timētū mortē qz a sacra scriptura formidolosi vocant. Cleget⁹ et in principio pmi libri in ter artifices quinqz gna hoium dicit excludenda a castris. v. piscatores: aucupes: dulciarios. i. qui delitijs itendūt leniciones. i. qui molles sunt z flexibiles. Itē qui vidēt itēdere ad genera. i. ad opera muliebria: vt sunt opera textrina siue venerea. Letez de ordine castrorū siue exercit⁹ z ipso nō p rectoribus seu motoribus nō est pntis negocij: qz nō non videt cōgruū docere pugnare vel de eiusdem pugne gymnasio agere: sz loz vera tradere pollitia per quā si ad veraz ptingam⁹ disponimur ad viuēdū fm vtutē: z qz pncipamus celestē que est ciuitas dei de qua glōsa dicitur. Cū hinc declarat de pollitia ypodomi p hōi qz repēdit qz ad gna hoium: qz ponit solū tria z qz ad vnum ppli. XI. Reter has aut qzuis pbs in. 2. pol. multas p tractet pollitias inter alios: tū a supradictis qz multū de pollitia tractauerūt fuit ypodomus pbs. Eurifontis filij: sz miles pta: vñ Thales vñ ex septē sapiētib⁹ origīe traxit. Hic. n. suam pollitiā ex multis had pla ordinauit. Et pmo qdem in ea nūmex multitudinis dēterminatū tradidit ciuitate circa decē millia viroz. Quē nūmex sufficienter putabat in oi ciuitate: cui⁹ forte fuit moriū qd supius traditū est de castris: qz meli⁹ gubernant: z in victualib⁹ potē p retores pgruētius puideri. Victa aut multitudines ad tria gna hoium reducere: ad bellatores. v. artifices z agricolas. In qz qd diuisio sic ponebat eos eē distinctos: qz nec bellator ad cultū terre nec ad negociatōes: nec agricola ad arma trāsiret. Noz aut genex hoium sufficiētā dicebat eē: qz ordinant ad pseruationē humane vite. Agricole qdem qz ad victum. Artifices aut qz ad qz ad tegumētum: sed bellatores ad honozum suoz firmamētuz siue custodiam. Sed si ad ea que dca sunt supra: z infra dicēdum facit erro rez dicti p hōi pncipe possim⁹ ex iā dicitis: qz in pollitia dēterminatū nūmex dare nō possum⁹: sz multiplicat in ea ppls vel pp amēnitatē loci: vel pp famā regiōis: vel pp fecūditatem gentis. Cū rursus videmus ciuitates qz qzto magis abūdant ingentitātō maioris potentie z famosiores iudicant: nec pp hōi ipedit in regimie si per officiales bñ disponat z retores: qz pene in legib⁹ instituit hoium arcēt malitiaz: vt sunt in pollitia medicie qdā vt tradit pbs in. 2. eth. Nec itēz distinguit sic qz qz cū oportunitas hoc requirit illa tria gna sunt admixta: qz artifices z agricole: aliqñ sunt bellatores cū de istis duob⁹ gñibus hoium pncipe eligant tyrones: vt dcm est supra ex vbis Clegetij. Et conuerso dicim⁹ d bellatorib⁹ ad artifices z agricolas cū de ei septē sumant: sz z sua diuisio d solū trib⁹ gñib⁹ hoium nō est sufficiens: qz relinqt pncipales z sapiētes qz pncipales po pollite: siue qz pncipales pollitia ipsa nō regit: vt n. hystorie tradit Demosthenes atheniens p fatos viros pitos vel qz

cuqz senes expertos sic se hpe ad pollitia diffinit vt canes ad gregē quoz custodia arcent lupi: sic z se hnt sapiētes z aduocati i ciuitatib⁹: qz canes sint ppli: vñ Tullij scribit in li. de officijs qz Solo pl⁹ p fuit reip. ciuitatē atheni. qz legib⁹ z institutis ei⁹ erudita fuit qz victoria themistoclis. Qd bellū gestū fuerat p hōi magrat⁹ siue senar⁹ instituti ab eodem armis qñ solo eqta i lectulo athenis iacēs eripet. Et qz ut ad hōi eodē li. eccles. 9. c. scribit d sapiēte. Ciuitas pua z pauci in ea viri: venit p ea rex magn⁹ z vallauit ea: extruxitqz munitiones p gētē z pfecta est obfidiō: sicut accidit de athenis p Diphilippū regē macedonū: vt hystorie tradunt. Inuētus ē in ea vir paup⁹ z sapiēs: vt dicit p hōi: quozū fuit p pūū mūdus pncipis: z qñ vitā religioz eligere: sic hieronim⁹ scribit. Et postea subdit in eodē li. qz liberauit vrbē p sapiāz pollia. Cū cludat qz pncipales pncipales nō debere excludi a pollia. Eodē et nō nec retores: cuz sint caput vniuersitatis ciuilib⁹: ex quo totū corpus depēdet. Refert et opinione eiusdē qz ad possessiones qz in tres pres diuidit: z in quo salua sua positio. CAP. XII. Cū aut z alia qz dicitur ypodom⁹ posuit i sua pollitia: vt ē de distictioe possessionū. Qz in tres pres distinguebat possessiones totū regio nis ciuitatis. Quasda. n. deputabat ad rē sacra: qz d. dno cultui dedicabant: vt sit hodie bona eccliaistica: qdā autē assignabat cōes qz bellatozib⁹ dispēlabant: qdāz vō pncipales qz agricolis debebant. Aristi cib⁹ vō nihil assignabat: eo qz ex arte sufficiēter viuēre possent. Sz h diuisio z si sufficiens videbat in multis: i qz tū ad aliqd laudabilis erat: in eo. v. qz dīne reuerētē dēferebat. Quā qdē z iure nāe: z iure dno debem⁹. sic. n. mos fuit apud antiqz romanos: vbi vīguit disciplina. Cū z in exodo scribit qz tota terra Egypti imminente fame tpe Joseph in vntute redacta ē regis: pter terraz sacerdotū: qz. v. sic erat dedicata deo qz alienari nō poterat: sic nec hodie possessiones ecclie nisi multū legitimis casib⁹. Pbs et refert in sua metaphisica qz egyptij fuerunt de pncipis p hōi vacatib⁹: z pncipue in mathematicis artib⁹: cui⁹ rōnez affi gnat: qz gēs illa sacerdotalis plus vacare pmissa ē: ex abundātia. v. eoz quā hēbant ex possessionib⁹: eis cōcessis p qz tollit sollicitudo in qrendo victū. Et qzuis lex moysayca p hōi beat sacerdotib⁹ iter frēs suos possessiones hpe: plus tū eis dē cōcessit: dū oīuz ciuū possessiones i parte fructuz percipiunt. v. de cōmiaz. Cū in malachia scribit. Afferte in quit oēm decimationē: vt sit cibus in domo mea. Et de hōi qz de ope pfecte iustitie se ille phariseus extollit in Luca Decimas inqz do. v. sacerdotib⁹ leuitis oīuz qz possideo Rōnabile ēt erat qz ypodomus de bellatozib⁹ seu militib⁹ ordinauerat: vt stipendia perciperent de bonis cōtatis sic cō munitatē dseruūt. Sic et romana respub. statuit: vt de publico errario viuēret. Quo qdēz titulo dixit Gohes baptista militib⁹: vt in luca scribit. Estote inqz pncipi stipendijs vris. Et apls in pma epistola ad corinthios. Quis inqz militat stipēdijs suis vnqz: Sz in b sua deficiebat pollitia: in quātū solis agricolis pbas assignabat possessiones: nisi forte b dicat rōne agriculture: qz hōi est pncipis eoz act⁹. Cū agricole pncipales dicunt possessiones habere qz ad cultura. Eter vero ciues quātū ad vsum. Alias effert in pfecta pollitia z de sectu. Cū stat. n. possessiones vt dicitur est supra in secūdo lib. inter nales diuitias cōputari: qz sic vocatur: qz hōi ipso nāitē indiget ad necessaria hūane vite: z pp ipsoz amēnitates ad recōcultationē aie. Cū pncipus hōi pmo vnus est eis diuino mādato: qz collocat⁹ est i paradiso quez dñs plantauerat diuersis arborz generib⁹: vt operet z custodiret illuz operatione qdem delectabili sine fatigatōe: vt Aug. exponit octauo lib. sup gen. ad lraz. De pncipis etiā filijs adē. v. Layn z Abel hystoria gen. narrat: qz pncipus ares quam didicerūt vni gubernare diuitias nales: qz Layn factus est hōi agricola: Abel at custos ouū. In hoc

volēs oñdere: ipas eē iustitias ad indigētia vite. Ergo nō solis agricolis erāt assignade possessiones vt ypodom⁹ dicit. Ad pfectionē igit pollitie regit: vt nō solū agricole pncipales habeat possessiones: sz et alij: nisi eo mō quo supra est de claratū. Et tāto ampl⁹ abūdēt qzto in altiori culmie sunt pstituti: vt supra de regib⁹ ē dictū: vt tā patuit: ne forte ex nimia cura reruz tēporaliū distrahant a reb⁹ bellicis: vel ipozū nimia amēnitatē mollescāt: qd cedit in pollitie non modicū detrimentuz. Cū z ipse ypodomus pncipales eis auferbat possessiones vt solis armis intenderent. Cū dicit opinione eiusdē circa iudices z assessores pollitie: vbi diuisionem facit multiplicem z notabilem circa ea que sunt agenda per iudices. CAP. XIII. Et qz pbs de dicto ypodomo loqz adhuc sermone fecit circa suā pollitia: z de ipsa multa est dictū: sub cōpendio accipiēda est suā traditio qz restat. Quz. n. referre pollitias: cū qñ bet ciuitas suā habeat: z diuersam: laboriosum esset scribere z fastidiosum audire. Illud autē in quo multū iustit dicitur ypodom⁹ fuit de iudicis vt refert Aristoteles i. 2. pol. Cū pmo qdē de iudicis respectu sui: qz oia iudicia ad tria reduxit in qz hoies litigant. v. vel de dāno rerū vel de iniuria in psonā. Et hoc dupl⁹ vel de offensa in vbo vel de gustu qd d honorationē Aristotele appellat: fm dictū p hōi: vel est de lesione siue pcutiēdo siue vñ nerādo quaz pbs mortē vocat: qz ad mortē ordinat: de qz loqz est sermo i iure ciuili: z h iniustificationē vocat ibidē: qz i iustitiaz exercēt. Cū distigebat et de iudicib⁹ ex pte iudicātiuz: qz ad duo gna referēbat. v. ad pncipales ordinariū. Scdm vō erat puocatoriū qd ipse pncipale vocat: in quo erat appellatōis refugū. Et istū vt pbs narrat i scdo pollitiuz: volebat pstitui ex seniozib⁹ electi ciuitatis: qz male iudicata reuocaret: qz Tusci anclanos vel priores vocat: z ad hoc sunt inuēt. Interdū at ē iudicis cōfētus ad idē: sic noiatus qñ curaz gerens pollitie ne ledat p iniustitiā vt faciūt collegioz yconomi. Itēz statuit dicitur ypodomus in sua pollitia: in vtroqz ptoio: tā ordinario qz pncipali vt iudicia fierēt sine collectione sapientuz: sz glibet scriberet sigillatū in pugillarib⁹ de snia ferēda sui p hōi: quā ordinariorū iudici appellationis secreto porrigeret. Cū cām Ari. assignat ne forte timore ciuū dēceret z declinaret a vō. Quēz modū hodie pollitie Tuscorū obseruat: ponēdo fabā siue denariū i pncipalib⁹ dputatis ad affirmatiuā vñ negatiuā sup reb⁹ agēdis prep. siue p adēnādo siue p absoluendo ciuem. Item statuit idēz ypodomus in sua pollitia quasdam leges pietate plenas: z iuri nature pstanteas: circa qdam genera hoium. Cū pmo quidem qz ad sapientes: vt si ex eis aliqz ordinaret expediens ciuitati vel castro: honozem psequeret iuxta meritū opoz: sicut factū est Joseph p Dpharaonez vt in gen. scribit: z sic accidit Alardochoe per assueruz. Et h ppter bñficia que vterqz pulerat vnus quidē regionis: alter vō pncipi. Hoc idem et de bellatoribus pncipit vt si aliqz eoz morerentur in bello ob defensionē prie z bono ciuitatis: ipoz nati ac piperent cibum de erario publico. In quo qdem romana respub. maxime conatū adhibuit victoriosos milites honozare siue in morte siue in vita: vt hystorie tradunt. Sed pncipue in filijs: qz in eis cum sint ipoz flitudo satis per ppetual memoria: vt veruz sit quod in eccliastico scribitur: Mortuus est enim z quasi non est mortuus. Sitem enim reliqz possit. v. in bñficio adepto causa pris. Item statuit qz totus ppli. v. taz bellatores: qz artifices: qz agricolae pncipales eligerēt: molebat. n. pncipales p successionē: quē admodū p maiorē pte obfuit ciuitates italie. Item statuit qz pncipales de trib⁹ pncipales curā: pncipue. v. de reb⁹ cōlib⁹: de pegrinis: z orphanis. Orphanos vocat oēs ipotētes qz nō pnt sua iura pseg. Qd z lex diuina spālīter pncipit: eo qz eosdē alij de facili ledūt pp ipotētia resistēdi. Ista sunt igit tur qz de pollitia tradit idēz pbs. Et qzuis idēz pbs in scdo pollitiuz ipas repēdat in multis qz disputabilia sunt in vtrāqz parte: sicut act⁹ hūani cū sint de mā ptingenti: multa tū laudabilia scribit z qz cū pollitia romana pcordat: sic cur ista videbit. Et h de ipso iustit ad pncipales dicta.

De pollitia la cedemonioz qua rephedit circa regimen seruo: qz multoz z circa bellatores. CAP. XIII. Tunc igit ad alias pollitias pcedendu qz pbs referit in p'dicto lib. scdo vt cretesiu z lacede monioz: qz clare videbant: z ex fama regiois z ipaz antiquitate: z ex auctore. Et lz i multis Aristoteles comedit pollitia p'dicta: multa in ibide rephedit. Cuius quide de remissioe qstuz ad seruos: qz no vt subditos: s; vt amicos eos habebat. Et inde lascinebat z efficiebant elati: z p'cabant rixas in cofinibus lacedemonioz z tyrannos: vt de eis illud p'peteret qd in puer. 29. c. di. Qui delicate a pueritia nutrit seruus suus postea illi sentiet cotumace. Cuius ibide dicit. Seruus verbis no pot emedant: qz qd dicit intelligit: z ridere contentit. Sz forte h no sine rone ptingit iterdum qn uninet pugne cu hostib: qz tunc serui manumittunt: eo q audaciores sint ad aggrediendu. Tn in. 3. lib. regu scribit: qz rex Alcab p pe distequos ciuitatis ex mandato dei Syria p'cussit z fugauit. Propter qd historie romae tradit: qz p'ficti ipoz apud canas tata fuit ipoz strages: qz coacti sint relegatos z p'scriptos renouare ac suos libertate donare: ex qb'acie fecerut ad defensionem vrbis. Quz lacedemonij ifestos habebat p'pines: no suos lem tolerabat. Lacedemonij. n. p'pines erant: vt ipse Aristoteles dicit: duab' regioib'. Archadie vsz z mesene. Ite thesalonice. Ab alia at pre Achate z the besz qz antiqz mlti vrbes fuert. Rephedit qz lacedemonij si p'pares qz suos vocat sustinet: no refrenado eorum stultitias ex ra dca ca. Sz tolerari p'nt si p'pines sunt nimis ifesti: vt dcm e supra: qz p'dicti suis dat audacia ad inuadend z refrenaduz malitia hostiu. Et ex eade ca dabat libertas mulierib'. Tn efficiebat lascine. De h. n. a p'ho rephedit qz suas mulieres no refrigebat a discursib'. Qd mlti heri elahus libido. vt d' Dina accidit filia Jacob: sic i genesi scribit. Que opp'la fuit a Sichem filio regis. Emoz: qz sine custodia discurrebat p' regioes. Tn in ecclastico. 26. ca. di. In filia no auertere se: firma custodia ne iuenta occasione abutatur se. Ita z de lacedemonioz p'pungebat qz vinebant voluptuose p' nimia libertate. Sz eos excusat Aristoteles p' ipoz nimia belloz exercitia qz habebat lacedemonij. Tn vroz eoqz cogebant discurre ad gubernationes familie. Sz si alias sustinuissent ipoz vrbis mala erat pollitia. Tertium aut qz Aristoteles disputat de lacedemonioz pollitia est circa milites: vtz deberet vroz hie vt mulierib' p'ungit qz h e distrabant a pugna. Ex actu eni carnal' delectationis mollescit aius z m' vrbis redditur: vt dcm est supra. Et sua e Platonis vt theofrastus refert qz mulierib' reb' itentis no expedit nubere. Sed Aristoteles istud reprobat deo scdo lib. qz bellatores naltere sit p'ni ad luxuria. Ea aut assignat in qda libello de p'bleu matib' traslato de greco in latinu federico impatori. Sz pbs ibide i'roduit hofodi poete fabula: que marie cu vere iunxit. Tn si abstineat a mulierib' plabunt in masculos. Et io Aristoteles in h reprobat Platonis stiaz: qz minus malu e mulierib' carnal' comiseri: qz i vilia declinare stagitia. Tn Aug. dicit qz h facit meretriz in mudo: qd sentina in mari vt cloaca in pallatio. Tolle cloaca z replebis fetore pallatium: z sit de sentina. Tolle meretrices de mudo: z replebis ipz sodomia. Propter qua caz ide Aug. ait in. 13. de ci. dei: qz terrena ciuitas vsuz seozoz licitiam turpitudinē fecit. Idoc et viciu sodomitici ipse pbs in. 7. ethi. dicit accidere p' vitiofaz n'az z pueriaz p'suetudinē. Et hoiu et no est puenientia vel inconuenientia assignare: cu no sint p se delectabilia huane nae. Tn mediu vrbis ibi ee no pot. Et hoc p'cordat cu aplb ad Ro. qz tales act' gno minie passiones appellat. Quartu at qz Aristoteles rephedit in lacedemonioz pollitia: e de ineqli diuisione p'pofessionu: qz vn' cuius qst tota occupabat regionē: ex re. v3. p'ccuaria: sic septu accidit d' feneratorib': alij vo ciues expo liant fugiunt: z sic remanet pollitia nuda. Item circa vroz eo: qz i b'ois d'uncti vroz rone dotz duas occupabat pres sic accidit i fracia de medietate bonoz. Residuu vo distigebat seu distribuabaf hredib' z p suis legat. Sz qz tuciqz tolleret apd lacedemonios d' alijs ciuib' diminutio

possessionu: qstuz tñ ad bellatores sustineri no bz: qz eos ciuitas p'suat in sua vrbte. Idoc at Arist. accidisse spartiaz h e lacedemoijs dicit: qz ad nihilu sut redacti p' dicta caz. Et tñ soliti eent hie decē millia bellatores: qd no erat modicu apd veteres. Isti at sut illi spartiate de qb' agit i scdo mach. qz p' virilitate ai cum iudeis z romanis specialem habebant amicitiam. Rephedit etiam dictaz pollitiaz qstuz ad leges filiorum z iudicium: mouens qonem vroz pauperes sunt eligendi ad regimen polliticum. CAP. XV. Sz z alio qd rephedit Arist. i dca pollitia de generatione. v3. filioz. Statuerat. n. in sua pollitia ad puocadu ciues qz zelaret multiplicacionē p' qz qui tres h'eres filios assumeret ad dignitate publicoz negotioz. Et qz qtuoz eet sine vectigali. Idoc at erat ca de paupandi ciues. Tn fiebat ipoteses ad inuadend hostes: z h fuit in eis ca dissensionis. Tn regio dimunuta e i vrbte. Isti at rephedit ee in rone fundat. Quz qz generet ples n e vrbt: ex qz meret peminetia. Ista vt i bellado p' repu. qd e vrbt fortitudis: vli p'suludo ciuitatis: qd p'nter ad p'ndentiaz: vli regedo ciues: qd p'nter ad institia: vli p'uerfado honeste cu eis: qd p'nter ad teperratia. Sz qz in gñando qz mereat p'mit i repu. h no e vrbt qz et vltis hō p' hie vrte gñatua meliozes. Tn qz in h hō noiet no e dignitas: qz honor n' d'bet nisi p' vrte: vt pbs dicit in pmo eth. In oib' igitur actib' pollitie inter ciues equa e ponderatio oneris z honoris preter qz in p'ndicatio: vt veruz sit qd dixit David: sicut in primo regum scribitur. Recuperatis spolis s de Sicelech contra amalechitas equa inquit erit portio euntis ad bellum z remanentis ad sarcinas. Et quauis lex mosaica sterili maledictione imp'ceat vt in exodo z deuteronomio e manifestu: z ad multiplicanda gñationē plurim vroz sit facta cōcessio: hoc no fuit sibi cōcessio nisi ad vrte referedo ad cultu diuinum: sicut Aug. dicit de ci. dei. Aliud autē qd rephedit pbs in lacedemonioz: vñ ipoz corrupta fuit pollitia circa electio nē iudicium est: qz eligebant paupes qz egessate copulsi corrumpebant pecunias a maiorib': z inde opprimebant iusticia z exercebant tyrannides. Coparatione ergo istius pollitie democratiā pbs magis comendat: qz deficientib' in ciuitate hōibus vtuosis ad regimē ex qb'us stituit pncipatus qz aristocrazia vocat: meli' regit p diuites malos. ex qb'us constituit pncipat' qz appellat democratia. Ad qz expe dit pollitie paupes assumi z cupidos ad iudicadu. Unde narrat historie qz duo viri p' p'ules romanos fuerant electi ad gubernadu hspania: qz vn' nimis paup'alter nimis erat auarus. Lijqz delatio facta fuisset in capitolio de iphs: qz de h litigabat: Scipio african' de neuero p'suluit vruqz coruptozē diffinies pollitie sine cuiuscunqz regiminis: qz se hnt ad ciuitate velut saguisque ad corp' huānu Tn in puer. di. Sunguisque due sunt filie dicetes afferat fer: qst ad hoc sit pncipalis eoꝝ intētio extorquere pecunias. Sz qd dicem' d' fabricio p'sule: qz pauprim' fuit: vt scribit valer' maxim'. Itex de lucio valerio de quo dcm est supra qz iter in suma paup'ate mortu' est: Ad hoc autē d' stringit o3 de duplici idigētia: voluntaria. s. z necessaria. Voluntaria habuit xps z sui discipuli. Et h'ac habuit fabricius z alius p'sul roman': qz vt fideliter gubernaret repub. diuitias p'seruit. Adaluit. n. fabrici' diuitib' impare qz locu pletē fieri: vt dcm est supra de ipso. Idoc ergo no repellit a regimine: s; secunda necessaria: qz talis raro vel nunqz bñ regit: vel p'sulit: nisi suo appetitu vacuo satis def. Lur' io z d'ria de vtraqz paup'ate haberi pot' ex diuersitate finis. Finis aut paup'atis voluntarie e bonu honestu sine bonis vrbtis. Finis vo necessarie iopie e bonu vtile: ad qd appetit' est p'nuo. Idoc aut est cui' gra aliqd agit: vt pbs dicit. Quicqd ergo agit qz talē hnt indigētia: ad huc sine dedit cuit vt suu ipteant ventre z burfay. Sz qui voluntaria: sicut p'temptiu diuitiaz: ordinat oia ad vrtes. Et io cu gubernat vel regit ciues: sup i eis bonu vrbtis itēdit. qd e bonu huānu: vt ide Aristoteles dicit in pmo eth. C' Ampli' autē nā nihil frustra operat: vt dicit pbs in pmo de celo. Appetitus vo ei' qz no hz diuitias ex necessitate z no voluntate

semper tēdit ad hndū diuitias. Si ergo non p'segitur erit frustra. Et io nā appetit' ad hoc ipellit: sicut refugiens vacuu quod sustinere no pot. Ergo difficile est vitare vt non ife: quat quociqz mō ad hndū diuitias. Periculosum est igit pollitie sine repub. paupere assumi ad p'sulatu sine ad iudicadu: vt pbs dicit: nisi quando paupras est placida: qz tūc est refecata cupiditas: que otium maloz est radix: vt scribit apls. Talis enim idigētia ad regimē pollitie est optim'. De quo in ecclesiaste scribit qz iuentus est vir paup' z sapiens qui liberauit vrbem per sapientiam suam: nulla videlicet cupiditate impeditam. C' Redit adhuc sup pollitia lacedemonioz qstuz ad ipoz regē: reprobas modū quē tenebat circa ipm: oñdens iconuenientia que sequebant ex hoc. CAP. XVI. Idoc hoc autē z sup lacedemonioz regimē est agendū. Noluit. n. histori' vt Iustinus h' i hspanus magnus gestoz scriptoz: dcaz ciuitatez habuisse regem: z ipse Aristoteles in scdo polliticoz hoc affirmat: qz rex eet respectu regionis z puincie: sicut in vrbe ptingit. Idoc et videmus in multis partibus europe occidentalis z borealis qz regē habent: z quelz ciuitas suas leges z pollitiam. Ista: fracia Hispania: Gallia: z Germania: lacedemonij igit qui spartiate sine spartanz regē habuerūt: quo Letallus regnavit. Cuius ligurgus vt tradit idem Iustinus in pupillari etate curā suscepit: vt in cretensi pollitia patebit. Circa qd qdez regimen regis spartiatz seu lacedemonioz procedit pbs in pollitica rephendens ipm de multis. Cuius de p'nfione regis: qz no sustinebat occasione inueta qz regimē eet p'petuu. Sed nec et ad vitā modū rectorz polliticoz serua re volentes: qd in p'ndicium no modicu videbat ee regimē nis. Qz in hoc eneruabaf ipoz p'ras: z subditis dabaf occasio resiliendi a legibus obseruandis. Et sic no poterant ipoz reges facere viros p'fectos z vtuosos. Propter quaz cam: lz dictus pbs no faciat mētionē: historie tñ tradit lacedemonios fuisse gentē idomabile: nisi qz per dcm ligurgum fuit morum maturitate ac p'claris legibus regulata: de qb'us infra dicef. Sequebat et istud iconueniens qz si qñ ciuitas legatos mitteret: vt ipse pbs dicit ad aliquā ciuitate vel puincia sine regione: cu gdaz ex eis pugnarent pro rege: qdam aut hostes foret cognoscebat ipoz dissensio. Tn m'nerant cari: z de sua legatioe raro reportabant ientū. C' Et aduertendū qz qñs p'sules in vrbe annuales essent: vt dcm est supra: z assignata ca est: sicut z magistratus Athene: tñ non sic erat faciendū de rege: imo si no sit p'petuus valde piculosum est ciuibus. Dcm est eni supra qz hec est dia iter regē z rectorum pollitici: qz alter. v3. polliticus solis legibus sine ciuitatis pplz iudicat. Regalis vo pnceps vtra leges qz inuenit vel ante statuit: oportunitis t'pib' legibus qz in pectore deferit vti pro meliori exitu sui regimēnis ac sine gentis salute. Sz g tales pncipes ad tpa regnēt: ptingit ipoz ad iudicadu esse p'cipites: sine p' ciues qui de ipo amouedo fuerūt solliciti sine alicui rei adipiscēde cupidine: vel vt amicis p'sent gram: quam si regnassent non fuissent factur'. Cuius aut ad p'mū hēmus exēpluz illi' qui dixit in Luca: exponēdo vt l'ra sonat. Tlez tñ inimicos illos qui noluerūt me regnare sup se adducite huc z iterfite ante me. Idoc eodē mō vt historie tradit: herodes occidit multos ex nobilib' in deoz qui conabant sibi regnū auferre. Quāuz aut ad scdm exēplū assumi possent de vltico inq'rat' in eodē euangelio. Qd extēdit pot ad oem gradū regimēnis: qz gerūt vicem dnoz in terra: qd z pncipes orbis faciūt in respectu dei. Cum enim timēt amoueri ab officio: de erario publico dñij sui iugiter sibi amicos copulant. Ex qb'us oibus manifestu est: qz maximū est periculum alicui t'pali rectori p'ferre regēdi arbitriū in faciendū iustitia. Sed si dñium est p'petuu rector curabit de subditis: sicut de re p'pria ad quaz quotidiē z continuo sollicitat qñ ad suas diuitias nāles z ad idēficiētē thesaurz. Propter qd sic ipos gubernat: sic pastor regem: z sic ortulanus planta: quoz qñs qz lesio eis efficit scandalosa. C' Et eadē ca ponit qda in dca pollitia lacedemonie rephēntia: qz erat mā dissensionis in p'plo. CAP. XVII.

Merat et qda p'suetudo talib' dñis in pollitia lacedemonioz ex eadē ca trahens forte origi nē: qz tales pncipes de repub. no curabāt: vt in eozū solenitatib' z ostentatōib' p'm' fieret exactioes in p'plo. Tñ grauati paupes seditionē p'cabāt: z sic eneruabaf pollitia. Propter qd vt de publico fieret erario pbs in scdo lib. polliticoz magis comendat. Quā qdē consuetudinē dicit in Creta fuisse sine legem constitutam. Exactiones enim sine vectigalia multiplicata in populo nisi pro vrgenti causa v'puta pro cōseruatione ciuitatis vel regionis: ipfam conturbant z sunt in ea causa dissensionis z litis. C' Ex hac et eadez rone sequebat aliud iconueniens. qz inualis pnceps distinguebat ab ipa. Ex qua seqbat diuisio aioz: z per p'ns dissensio pollitie: qz no accidisset si fuisset pnceps p'petuus: qz quicūqz fuisset dux ciuitatis fuisset ei subiectus. Facit aut mētionē de nauali bello: qz lacedemonij multū dominabant mari. Concludit etiam ex eodem fonte malam ee pollitia p'dictorum: qz viri militares no assumebant qui essent fortes vrbte. v3. fortitudinis: que est vna de pncipalibus iter vroz: qua ciues exponunt se morti pro repu. sicut regulus apud penos. Sed habebant dicti milites sine pncipes partem virtutis quam pbs increpat in sua pollitica. Distinguit. n. Aristoteles in. 3. ethi. duplicem fortitudinē quorum altera hic tangit que militaris dicit que solis viribus inicit corporis z hanc pbs vocat partem vrbtis sine fortitudinis: qz requirit iterdum in vera fortitudine. Alia est que gra reipuz se exponit z non cedit neqz fugit piculis ex crescentibus de qua Seneca dicit in lib. de dei puidētia. Fortissimos inqz sibi pares fortuna qrit. Agnē experit in Mntio. paup'ratez in Sabuzio: exiliū in Rutilio: tormēta in regulo: venenum in Socrate: mortē in Cathone. Et de qua et d' in pmo macha. per Athathathiaz de filio. Judas inqz fortis viribus g' suuēte sua sit vobis pnceps: z ipse ager bella ppli. Pro qz hostibus gra reipu. non cedēs: s; pro ea dissolut' corde incede opp'fuis occubuit. Ista aut fortitudo est imperfecta: se cūda aut p'fectissima vrbis. Assumē igit ad bellandū sine pncipe sine quēcūqz militē qui no sit fortis scda fortitudie: no est bone pollitie: qz septius tales puerunt in tyrannos vel piculis cedūt: vt dcm e supra. C' Ite ex eadē ca: qz. v3. pnceps no p'petuus erat nec ad vitā cōtingebat: no erant in pollitia lacedemonioz expēse cōes pro bellatoz'. Et ide seqbat qz expti milites non gerebant bella ppli pp de sectu stipēdioz qb'us respu. puiderē non poterat: s; exponēbant idioze. i. in xpti plebei. v3. z amatores pecuniarū z hoc Aristoteles reprobat in dicto lib. qz septius erant ca ruine ppli. Idoc igit de pollitia lacedemonica intantum dicit sufficientiant. C' Hic declarat de pollitia cretensi: z dca eius ad lacedemoniam: de auctozibus dicte pollitie z de legibus ligurgi. CAP. XVIII. Extractat et dictus Aristoteles in dicto libro de pollitia cretesium: quaz dicit tradidit a ligurgo fratre regis lacedemonioz cuius nomē polita pie catilli: vt iustin' refert. Itex a minoe rege eiusdē isule: qz fuerūt p'mi legū iuētozes in grecia: ad qz d'cedas p'fect' e' Dithagoras ipasqz creteses p'docuit: sicut idē tradit iustinus. De qb'us et duobus pbs in p'fata mode loquant: nos tñ relatiōi eiusdē iustini magis insistimus: qz p'clarissim' fuit historiaz scriptoz antiquoz: qz hic forte cōgit lacedemonios cum cretesib' eadē modū habuisse pollitiaz: vñ pbs dicit lacedemonios in hoc imitari creteses: qñ ab iphs leges habuerint. Ite igit in multis pueniāt differēt tñ qstuz ad puincia z festiuitates: qz fiebat de cōerario apud cretesē. qd dabaf ab icolis de fructibus z pecozib' qz offerebant in sacrificijs in his qz ad deos p'nter quo mō iuente sunt decime. Alia dca erat de mulieribus: qz lacedemonij zelabāt multiplicacionē plis. Cretesē. non tñ. Tertia differentia erat de agricultura: qz terras lacedemonioz colebant serui: terras vo cretesium colebat incolē: per quos oblatioes fiebat iaz dicte. Quarta dca erat: qz apud cretesē. eligēbātur p'sules sine sapīetes qz b'omozim

est in pmo de ciui. dei est hominum multitudo aliquo societatis vinculo colligata que vera vite beata redditur. Nec autem diffinitio a sua phi no discordat: qui in perfecto pollitice regimine felicitatem ponit polliticam: vt lex. j. ethi. p3. Virtus enim qua rector polliticus ciuitatem gubernat architecta est respectu cuiuslibet aliarum virtutum que sunt in ciuibus: qz cetera virtutes ciuiles ordinatur ad istam: sicut ad militarem equestris z sagittaria. Et ideo in opatione ei scum sit vna suprema consistit felicitas pollitica: vt pbs vt velle in comemorato iam libro. Sic enim de vera z perfecta pollitica contingit quemadmodum de corpe bene disposito: in quo vires organice sunt in pfecto vigore. Et si vna suprema que est ro ceteras dirigat inferiores potestas: z ad suu mouetur iperiu: tuc insurgit quedam suauitas z pfecta delectatio viru in alterutro: qua armoniaz vocam. Cuiusmodi dicitur in 3. de ci. dei qz respu. sine ciuitas bn disposita melodie vocib comparatur: in qua diuersis sonis proportio adiuicet fit catus suauis z delectabilis auribus: que proprie fuit in statu inocente regulata ex vtu te originalis iustitie preter actus diuine cognitionis. Unde cabatur cotemplatiua felicitas z et modo fm quada partitipatam virtutem in vris perfectis: vt nihil velint nisi qd regula mandat ronis: z quod deo placet. Et ex hac gdem rone motus fuit pbs assimilare tempu. seu polliticam naturali z organico corpori. In quo sunt motus depedentes ex vno mouete sine ex duobus: vt sunt cor z cerebrum: z tu in qualibet pte corporis est opatio propria pms motib: cor respodet z in alterutro subministras. Cuiusmodi dicitur diuini numeris beneficio aiari asserit: qz summe equitatis nutu dei agitur moderamine ronis. Qd z apls confirmat in prima epla ad cor. Quides totam ecclesia esse vnum corpus distinctum in pibus: sed vnicuique vinculo charitatis. Ad veram igitur ciuitatem sine pollitiam requirit: vt membra sint pformia capiti z adiuicem no discordet: z sint oia sic disposita in ciuitate: vt iam est dcm. Amplius autem in causis z causis z mouebus z motis ita videmus qz est debita proportio iporum adiuicem qzum ad influentiam: qz inferiores mouentur fm superiores motum z superiora mouent qzum ad inferiores conuertes: cum natura no deficiat in necessitate. Si igit talis est ordo superiorum ad inferiores z conuersio in qualibet natura creata: multo magis esse o3 in natura intellectuali qsto perfectior est inter entia. Si ergo talis dispositio suauitatem facit cotemplado: multo magis operado. Et hinc Pythagorici moti fuerunt in celestibus corporibus ponere melodia: vt pbs dicit in scdo de celo: propter ordinatos motus quos hnt z indeficibiles. vñ insingit summa suauitas: z quia ipsa fore dicebat aiat: ex hac pte eis de dabat felicitatem. g sic pollitice viuere pfectam z felicem vitam facit. Cetera ordo est parium disparitum: rez sua cuiqz tribuens dispo. vt Aug. dicit. 18. de ci. dei. Per quam ditionem habemus diuersum gradum in pollitica: tam in executione officiorum qz in subiectioe sine obediencia subditorum. Cuiusmodi perfecta socialis congregatio: qz quilibet in suo statu debita habet dispoem z opationes. Sicut eni edificiu est stabile quando ptes eius sunt bn site: sic de pollitica contingit qz firmitatem hz z ppetuitatez qz qliber in suo gradu: sine rector: sine officialis: sine subditus debite operat: vt sine conditiois regit actio. Et qz ibi nulla est repugnantia: pter ibi erit summa suauitas z perpetua firmitas status: z hoc est propriuz felicitatis pollitice. vt pbs tradit. Hos aut tales rectores ciuitatis sine pollitice pro seruando in pace pbs: describit nobis in exodo vtro cognatus: z dicit. Prouide inquit de plebe viros potetes in quibus sit veritas: z qui oderint auaritia: z constitue ex eis tribunos z ceturiones z quatuor genarios: z decanos: qui iudicet pplm oi tpe: z postea subditur. Si hoc feceris i plebis iperium dñi: z precepta eius poter sustinere: z ois h pbs reuertet in pace ad loca sua. Quasi oia subsistat in quadam suauitate mentis z pace repositis: ex quibus insurgit felicitas hois. si tales sunt gubernatores reipub. quales hic ordinatur. Tales z Salustius dicit fuisse rectores romanos. Cuiusmodi respu. ex parua facta est magna: qz in eis fuit domi idustria: fois iustum iperium anti-

mus in consulendo liber: neqz libidini neqz delicto obnoxius. In quibus tales actus vniuersi regiminis nobis traduntur: vñ perfecta z felix ostenditur pollitica. Cuiusmodi pollitiam tripli z vnaquaqz partem profegitur z pmo quatuor in partes distinguit iegrales fm opinionem Socratis z Platonis. CAP. XXVIII. Tunc igit de his in spe est agendum: in que sine in quas partes: ciuitas sine pollitica diuidit. Quas gdem opz accipere: vel respectu toni ciuitatis cui partes iegrales respondet vel respectu sui regiminis: aut vt ad negocia ordinatur bellica. Quia fm hanc diuisionem diuersa fortituntur vocabula a diuersis historiariuz scriptoribus z auctoribus legum. Quatuor aut ad pmi modum trahendz diuisionem accipe possim: supius tacta que est Socratis z Platonis: qui tota pollitica in qnz colligebat ptes. In rectores. scilicet polliticos: bellatores: artifices: z agricolos. Alia aut que est Platonis pmi pncipis vbiis rome qui vt historie referunt: diuisit multitudinem sui ppli in tres ptes. v3. senatores: milites: z plebe. Pollitica vero ypodomi per tria gna hoiz dicebatur z ipsa pstituit per bellatores: artifices: z agricolos: vt supra est traditum. Nam aut quelibet sustineri pot: z ronez hz. Cuiusmodi n. que qnz hoium gna coprehedit satis vt puenies. Si eni vires aie consideremus quaz respectu nostra attendit idigentias. vnde accipit pstitutiua ciuitatem necessitas manifestu est dca3 diuisionem esse sufficientem. Partit enim homo idigentiā respectu partis intellectiue: vt possit viuere fm vntute propter quod est sibi. puia directio in agendis ad quod ordinat cotemplatiua que ponit a pbo inter intellectuales virtutes. Cuiusmodi in ecclesiastici. 31. ca. scribit. Silius inquit sine consilio nihil facias: z post factu no penitebis: ideo in repub. sine in pollitica consiliarij sunt optima pars et: pp qd a plutarcho comparit oculo qui iter ptes corporis est no bilioz. Indiget et refrenatiua concupiscencie sine affectiue que inordinata est: vt ipse pbs tradit. Cuiusmodi ipsas egritudines in. 7. ethi. appellat. Et inde necessarij sunt rectores ad corrigendu hoium malitiam: z propter quod apls dicit qz no sine causa gladius portat vindex in ira ei qui male fecit. Ex qua rone institute sunt leges per pncipes z rectores: vt per pbs in. 3. de ipse apls in epla ad Gal. 3. c. Lex inquit propter transgressiones posita est: z itez. Iusto non est lex posita: sunt et z alie idigentie humane vite que rident alijs potentis aie vt est regumetu: ornamentu: z nutrimentu. Duo gdem pma in digentia supplem ptes sensitiue hois: qd artificiu est offm sine in edificijs: sine in vestimentis: sine in calceamentis: sine gbuscuqz alijs artificialib reb: que aspectu vel auditu vt odoratu sine tactu delectat vel eis de pferit supplementum. Sed ad idigentiā supplemā humane vite qzntu ad nutrimentu qd rident parti vegetatiue ordinantur agricoli: sine i pane: sine in vino: sine in fructib: sine in gregib: sine in armentis: sine in volatilib: que oia de iure ad ciuitatem per agricolos deferunt z trasportant. Bellatores aut pgra sunt p pollitice: ordinata qd ipulsores aliaz ptiu z ad iparu munimē. Ad hoc eni pstituit miles in ciuitate: vt se pro sua patria p hostes opponat. Cuiusmodi ad hoc iuramento astringunt cū ad gradu militarez ascēdūt pro repub. no recusantes mouē vt in pollicrato tradit: vbi de sacro militis agit. Est ergo bellator in repub. necessarius z pars pcpua pollitice: qz eius offm est assistere pncipi pro exequenda iustitia: vt dñ in comemorato libro: z fidelit z constanter p hostes pugnare pro cōseruanda patria: z sic no solum parti pollitice: sed totius militaris gradus in repub. singulariter est fructuosus. Ex gbus oibus manifeste p3 sufficientia pollitice Socratis z Platonis qzum ad partes eius. Cuiusmodi ostendit sufficientia ptiū iegraliū pollitice quas ypodomus tradit z Romulus. CAP. XXV. Ed z de duobus alijs modis in dca3 adhuc diuisio tolerari pot: qz coprehēdunt cū pma cuius sufficientia est idigentiā. Et qdem de diuisione Romuli cū de senatorib agit: rectores accipim polliticos z sapientes ois adificios sine assessores: sine quoscūqz alios iurisperitos. Plus eni pncipes pollitici sunt pstitutiui qz regales vel imperiales.

Sicut z de romanis scribit in p3 Salust. qz cōsulebat quod tredecim viginti de multitudine: vt que digna sunt gerant. Cuiusmodi rō esse pot: qz regimen pollitici solis roborat legibus: vt dcm est supra. Cuiusmodi Regale vo sine iperiale: z si legibus gubernet: in casib: vñ oportunitas ac geredis gbuscuqz negocijs regimē cōstitit in arbitrio pncipis: qz pro lege hz qd pncipi placuerit: vt iura diffiniunt. Cōcludēdū est igit in dñto pollitico consiliarios maxime fore necessarios: qz in noie senatorz icludim. Cuiusmodi Idorus dicit in vndecimo ethimologiaz: qz senator a cōsuledo z tractado est dca3 qz sic se hz vt pstat z nulli noceat. Cuiusmodi z Aug. de ciui. dei se nes iter senatores pnumerat. Coprehēdū et in noie senatoris rectores: sicut idē Idorus tradit in ptenoiato iam libro ex vbiis Salustij dca3: qz senatores ptes vocati sunt pp diligentiem curā regiminis. Nam sicut ptes filios: ita illi repub. gubernabat. P3 igit qz in noie senatorz qz romulus distinxit a militibus z plebeis: et rectores z consiliarios coprehēdit: quos Socrates z Platon in sua pollitica posterit distinxerunt. S3 in noie plebis artifices z agricolos accipere possim: qz vtrūqz genus de gte plebea accipit. Et apparet qz diuisio multitudinis in ciuitate p pstatos piosa diuisioe quā fecit Romulus no discordat. De distinctione tamē ypodomi is ptracti vt eē dubiū: qz nulla sit ibi dca3 mētio de consiliarijs z rectoribus: nec ad partes rediunt valent per dcm pmi assignatas: cū actus z nāe ipsaru penit sint diuersa. S3 si attendim: ad ea qz de ciuitate eius sunt tradit qd factu soluit. P3 tractat eni de iudicibus z assessoribus. vbi circa ipos sua ponit distinctionē: z nos ex ea posse mus accipere consiliarios: z rectores: de qz p tato mētionēz no facit cū de ptrib agit pollitice: eo qz illas partes solū assuunt que ad idigentiā referunt corporalis vite: vñ z sua positio qzntu ad subam a pma. v3. Socrati z Platonis no vt differre. Nec igit de ptrib pollitice ex qz pstituit dca3 sufficientia. Cuiusmodi tñ de eis adhuc considerādū vt. de bellatoribus v3. qz oēs pollitice de ista pte faciūt mētionem. Cuiusmodi gdem rōnem hre possim: a vegetio de arte militari in sine pmi li. qz oēs regiones z ciuitates per bellatores in suo sunt pferuate vigore: z qz repub. diminuta est p dissuetudinē bellandi in vbe: post pmi bellu punicū p viros viginti i pace vti tō dca3. Cuiusmodi Romanos vbi qz victores sic enervauit: vt in 2o bello punico hānibali pte eē no possit. Tot itaqz cōsulibus: tot exercitiibus amissis: tuc demū ad victoriā puenērūt: cū exercitiū militare condiscere potuerunt: z postea concludit. Semp g legedi exercitadiqz sunt iuniores. Cuiusmodi eni pstat suos erudire amicos: qz alienos mercede cōducere. Necessarij igit sunt bellatores ois tpe in repub. tuz pro pace ciuiū pseruanda: tuz p icursu hostiū euitado. Quoru cōsiderato fructu i repub. amplior eis iter ciues pferit honor: tan qz magis necijs ad pseruationē pollitice: z propter piculū cui se pro ipa debet exponere. P3 propter qd eis de for dabat victoriosos corona. Nunc est qz in pollicrato assimilatur manui. que fm Bris. in scdo de aia z organū organorum. Iura et ipos milites ampliori decorat puellegio inter oēs ciuiles: sine in testamētis: sine in donatiombus: sine in gbuscuqz negocijs: sed pcpue dum sunt in castris ac sinuz exercent officium. Cuiusmodi vlti de alijs ptribus pollitice respectu regiminis vbi vba exponunt diuersoz officialiū. CAP. XXVI. P3 aut pollitice respectu regiminis: qz Romana repub. magis ordinē pcpui tenuit: z post targniū expulsuz a regno gradus officialiū ponit ab historiaz scriptorib: de ipis spāliter tan qz alioz exemplarib: est agēdū. Narrat eni p3 siles institutos: vñ. v3. qz maxime egerat vt expelleret targnos: z targniū volatinū maritiū Lucretie: sic dca3 vel a pfulēdo ciuibus vel a regēdo cuncta consilio. Quos mutados id elegerūt p singulos ānos: vt dcm est supra: vt nec ipolēs diu māeret z moderatior cito succurreret. P3 propter hoc aut duo pares erāt: qz vñ rē ciuilem alter vo rei militaris curaz gerebat. P3 doctura aut tps. i. qnto ab exactis regib: āno iuenta est dictatura: occasioe hita alicuius notitatis in vbe. Cuiusmodi n. gener targni ad vindicādū regis in iurā magnū pgregasset exercitū p ciuitate ad pfortationem

gētis noua instituta est dignitas: quā dictaturā appellarunt maior pte ac iperio pstatu. Sic tpe excellētor: quia de qnto in qntū annū ipoz expirabat offm: cōsulat: aut p annū. Nō dictatores magistri a pbo vocabant: quā dignitate ferūt historie habuisse Julii. Eodē et āno tradit magz egū instituti qui dictator obseqbat. Dictator aut pmi: vt scribit Europi: fuit lami: qz magz equiz spurius cassius. Cuiusmodi aut anno: qz pules nimis granabāt plebe a pbo istituti fuerūt tribuni: sic dca3: vt tradit Idorus lib. 9. ethimologiaz: eo qz iura pbo tribuāt: que locū in ciuitatib: Ita lie tenent Anziani ordinati ad defensionēz gentis plebe. Cuiusmodi aduertēdū hz qz senatores semp fuerunt: ex q sunt Romulo instituti: vñ tradit historie: qz qz pules cū senatorib: pbo erāt ifestiu: iuenti fuerūt tribuni in fauore plebis. Sūt aut z alia noia officialiū vrbis: de qz historie faciūt mētionēz sed pcpue Idorus lib. 9. ethim. v3. censores: ptiū: pfecti: ptores: ptes: pscripti: pcosules: ex cōsules: cōsoli: decuriones: magist: z tabelliones: de qz oib: sub compedio est dcm. Censoria aut dignitas apud veteres romanos erat: que apud modernos ē dignitas iudicialis: cetero. n. iudicis ē. Dicunt et cēsores pmonioz: vt tradit idē Idorus a cēsu eris appellat: qd est offm spālis cure i ciuitate: sine in tutorib: dādis: sine actoribus: sine curatoribus: vel gbuscuqz cās z negocijs pupilloz z viduaz: vel et reb: pmonialib: diuidēdis. Cuiusmodi ptiū id dicunt: qz sic ptes filijs: sic illi ciues romane reipu. curam gerāt: quos fuit domus Fabia. de q dcm est supra. P3 dca3: qz no erat offm in repub. qz qdā pna reuerētia ppli ad aliquā pgenies ciuitatis pro zelo pollitice ro. que gerebat. Cuiusmodi iura gētuz ptiatū oi eminentie sine pncipatū pferūt: sic p3 omni cure tutorie. P3 defecti at dca3 sunt: eo qz ptozia pte pnt. vnde z ptozes idē qd pfecti dicunt. P3 importat. n. tale offm oimodam factionēz qz pcpua sit operator z executor iustitie. Scriptura tamē sacra ad exteriores refert actōes: vt in pn. exodi scribit qz pcepti Pharao pfcis operū z exactoribus ppli dca3. Nequa qz vtra dabitis ppo paleas ad pfcion dos lateres. Nō aut z ptozes vocabant ex psecutione iustitie. P3 es at pscripti appellabant senatores rone officij: vt eni refert Idorus cū romulus ipos instituit in decē curias ipos eos dca3 elegit: z noia eoz pnt pbo in tabulas aureas cōtulit atqz idē noiat sunt ptes pscripti: qz et in tres ordines distinxit. pmi vocabantur illustres: scdū spectabiles: tertij aut clarissimi: quz vba exponere loqum est. Cuiusmodi cōsules aut dca3 sunt coadiutores pfuli qz ptolecti sine ad iecti pfulibus: nec pfulatu fungebatur simplici: nec pcurator curatoris sine actoris. vel pcosul dicebat assessor qui vice pfuli iudicabat. P3 cōsul vo dicebatur pful amotus ab offō pacto victis sine anno: vñ ex consul qz extra cōsulationē exiit. Nō debet tñ aliqua fastigia sui pfulatus sine alicuius eminentatis sine alicuiuscuqz signi eminentie: per qd cognoscere fuisse pful. Censoriū aut minores iudices dicebat: ad actō cēsozie curie vel regiminis deputati: de qua dca3 est supra qz inferiores cēsores. Sed decuriones ad oem actuz curialis officij sic dca3: vt dicit Idorus. qz sunt de ordine curie: z qz offm curie administrat: sic vocat ē Joseph ab arimathia nobilis. v3. decurio: ac vir iust: z bonus qz pro dño nro Iesu xpo mercatus sindonē offōssimā z reuerentiā li bz satis est declarati. Nō casit agēdū est de altero officio: z ifimo cuiuscūqz regiminis: qd est tabellio sic dca3: vt tradit Idorus. qm ptozitor sit tabellaz z susceptor in gbus acta gerunt sine reipu. sine psone puate. Idē et z scriba publicus vocat: qz ea solus scribit gesta q publica vocātur: que z iura gētū seruū publicū appellat. Restat aut de vno solo noie dignitatis diffinire qzntu ad regimen pollitice: quod scipio appellatur: qd qd hz proprietate vocabuli baculus dca3: cui qst ad sui ducatu iustit z iustitatur. Quo p3 comellij scipiois idiguit. Nōc aut ptem tradit historie fuisse cecuz. vñ cū baculo sine scipioe veniebat in for. Zid hui: igit silitudinez fili: ei: p publicus comelius: qz sustētauit repub. cōtra hānibalē z cartaginē vocat: est scipio: z qz totā affricam subinguit romanis dca3: est scipio affrican: ad dñam alterius scipionis nepotis eius qui hispaniam deuicit: z vo

Quomodo aduersarius nititur quadam absolutione fingere.

CAP. III.

Isautes ronibus positus nititur quadam absolutione fingere: que est. Si aliquis talis dicat qd ad ministerium sacerdotis pertinet oratio absolutione dei ipetras: postea tñ dz dicere i dicatue. Ego te absoluo. i. absolutu te ostendo. Quã quidẽ absolutiones nec ego approbo si simpliciter vt verba sonat intelligat. nro em orone sacerdotis im petraf remissio peccatoz: sed passione xpi. Alloquin si sacerdos esset in peccato mortali absoluerẽ nõ posset. Pre mittit autẽ oratio vt impetretur cõsentu idoneitas ad suscipiendũ effectũ sacri. Que quidẽ oratio lz plus valeat a iusto qz a peccatore oblata ppter meritũ persone: qd ad dicitur: tamẽ etiã a sacerdote peccatore oblata non est cassa qz pponit ab eo in psona totius ecclesie. In formis autẽ sacrozoz nõ plus facit verbũ a peccatore qz a iusto platur: qz nõ operat ibi meritũ hominis: sed passio xpi z virtus dei. Similiter nõ sufficit illa expositio. Ego te absoluo. i. absolutu te ostẽdo: qz in hoc in sacris noue legis nõ esset nisi ostẽso vel significatio: qd idẽ est. Sed est sensus. Ego te absoluo. i. sacm vel ministeriũ absolutionis tibi impẽdo. Nisi forte sicut aliquis dicit ostendere nõ solũ significãdo: sed etiã faciẽdo. Si tñ dicta respõsio sustineat: nõ inutile erit p̃siderare qz frivolis eam rationibz impugnet. Obijcit enim pmo qd dñs dedit potestãtẽ discipulis sanãdi oēs infirmitates corporales z spũales: sed in sanatiõne copozaliũ infirmitatũ nõ dicebat: ego sano te: sed sanet te dñs iesus. ergo nec in sanatiõne spũali debet dicere sacerdos. ego te absoluo. nro aduertit aut qm hoc obijcit qd potestas sanãdi infirmitates erat gratia specialiter homini data: nõ ad sanãdũ: sed ad sanitatẽ impetrãdã. Postestas autẽ clauũ nõ coputat inter gratias gratis datas: sed est virtus sacrãlis: que p̃ncipalĩ residet in xpo: instrumentãlĩter autẽ seu ministeriãlĩ in sacerdotibus clauẽs habentibus. Nisi verbũ dicentis. Sanet te dñs: nõ sanabat: s; sanationẽ impetrabat. Verba autẽ sacrãlia efficiunt qd figurant. vt supra dictum est. Secundo obijcit. qd temerarium videtur denunciare aliquẽ esse ab omnibz peccatis absolutũ: qz sic efficit angelus dei. Sed multo magis est temerarium dicere qd per clauẽs ecclesie nõ fiat certa remissio peccatoz. vt Augustinus dicit. Nunquid enim est abbeuata manũ domini: vt qui in baptisimo ab oibus peccatis mundat in sacramento penitentiẽ hoc non faciat. Tertio obijcit: qd dicere ostẽdo te absoluit: nõ est eum ostendere absolutũ: sicut dicere comedo nõ est comedere. In quo decipit non cõsiderans qd forme sacrozoz nõ solum sunt verba significatiua: sed factiua. Quarto obijcit: qd cur dicit. ego te baptizo nõ est baptizare nisi sequatur immersio vel intinctio. Sed hoc est valde ridiculũ: quia in sacramento baptisimĩ elemẽtũ materiale requirit cum forma sacramenti: sed in sacramento penitentiẽ elemẽtum exterius nõ adhibet. Quinto obijcit: qd temerarie sacerdos dicit. Ostẽdo te absoluit: cur ignorat an deus absoluerit. Sed in hac eãdem ronem temerariũ esset dicere: ego te baptizo: cũ ignorat an deus interius baptizet. Neutrius autẽ est temerariũ: qz sacramẽta habet certos effectus: lz impediri possint per fictionem recipientis. Unde sacerdos dicens. ego te absoluo: vel ego te baptizo cur certitudine denũciat sacramenti effectũ. Sexto dicit ad id qd. 6. z. 7. obijcit de incertitudine dimissionis pene. Octavo obijcit qd nõ potest dicere ostẽdo te absoluit: nisi forte aliquid sit reuelatũ: sicut Joãni euãgeliste: vel brẽ virgini. Ad qd etiã sup id qd dicitur est. addẽdũ est qd si iudex absqz meritate testibz auditis p̃t p̃nticlarẽ aliquẽ innocentẽ: qz ius forte sit nocens in re veritate: nõ temerarie ostendit sacerdos aliquẽ absolutũ in foro penitentiẽ: in quo credit penitentiẽ pro se z contra se. Ex quo etiã p̃z qd nõ est periculosus sacerdoti dicere. ego te absoluo illis in quibz signa cõtritiõis videt: que sunt dolor de p̃teritis: z p̃positum de cetero nõ peccãdi: alias absoluerẽ nõ dz. Periculose autẽ solã orationẽ dicit: qz hoc nõ est absoluerẽ: sed sub dubio penitentiẽ relinquere. Dare autẽ pro aliquo vt

absoluitur: potest siue sit cõtritus siue non.

CAP. III.

Impositio manũ nõ est de necessitate huius sacri. Alterius autẽ nõ mirũ temerarie asserere p̃nticlarẽ: qz impositio manũ sit de necessitate huius sacri. Primo qdẽz pp hoc qd act. 8. dz. Imponerẽt manũ sup illos z acciperẽt spiritũ sanctum. Illa. n. impositio fuit loco sacramenti confirmatiõis: qd dat per maiores ministros. Secundo obijcit qd dicit. vlt. dicit. Sup egros manus imponent. Sz hoc est ridiculũ: qz nõ loquit de impositiõne sacrãlis: sed de signis faciẽdis. Tertio obijcit qd Aug. dicit qd sacm nõ ue legis dz eẽ signũ sacre rei: z p̃ nãles similitudine qd de suo addit: p hoc volẽs dicere qd sola vba nõ faciũt: nec perficiunt sacm. Sz p̃z in omni sacro: qd vba ad mãm accedentia pficiũt sacm. In sacro. n. eucharistiẽ sola verba. plata sup mãm p̃secrãdã pficiũt sacm. In baptisimo eẽ vba prolata sup aquã tñ nõ faciũt sacm: s; sup aquã adhibita in baptisimo: qz totũ est loco mãm. Ipe autẽ peccator p̃nticlarẽ est sicut mãm in hoc sacro. Nisi vba absolutionis sup euz plata efficiunt p̃nticlarẽ sacm. Quarto obijcit qd dicit. 19. qd oblati sunt paruuli vt eis manũ imponeret. Sz hoc nõ potest ferri ad p̃nticlarẽ sacm qd puulis ipedi nõ consuevit. Oblati sunt autẽ ei vt manũ imponeret bñdicẽdo in p̃nticlarẽ iudeoz: vt dicit Remigius. Quinto obijcit qd dicit. 8. Cũ vidisset Symon qd p̃ impositionẽ manuũ aplorũz. Hoc autẽ p̃nticlarẽ ad impositionẽ manuũ que fit in cõfirmatione: vt supra dictũ est. Sexto obijcit ad hoc autẽtem magistri Euielmi Aluerti qd an hoc dixerit nescio: s; scio eũ nõ fuisse tãtẽ auctũ vt ei dicto frãdũ sit in tanta re: p̃sertũz cũ dñs Petro p̃nticlarẽ clauũ exponẽs nõ dixerit. Eũ cum qz manũ impositio: sed qd cum qz solueris. Obiectiões p̃dictãz z earũ solutiões. CAP. V. Vltimo redit ad p̃mũ resumẽs rones p̃us ad ductas: qd nõ dz sacerdos dicit. ego te absoluo. tñ qz hoc p̃nticlarẽ ad p̃nticlarẽ dei. tñ qz sacerdoti icertũ est an ille absoluat. Que itãz supra soluta sunt. Ad id etiã obijcẽdo qd vix. 30. anni sunt qd oēs hac sola forma vtentur. Absolutiõne z remissionẽ zẽ. Sz quõ de oibus p̃t testimonium phibere: qui oēs nõ vidit: Sz hoc certũ est qz itãz sunt mille ducenti anni z amplũ qd dictũ est. Petro qd cum qz solueris zẽ. Quare autẽ non dicat in forma: ego tibi remito sicut ego te absoluo: itã supra dictũ est. Obijcit autẽ vltẽriũ qd si sacerdos p̃t absoluerẽ a peccatis: vltẽriũ eẽ absolui qz accipere crucẽ trãsmarinã. Qd qz ridiculũ sit dictũ de facili p̃t aduertĩ. Non enim crux trãsmarina datur valitura nisi absoluta a pctis: ad remissionẽ toti p̃ene p̃ peccatis debite. Obijcit autẽ vltẽriũ qd vesp̃ iminet ṽsificãti aias que nõ viuũt: vt dicit 13. Et sic sacerdos se cõmittit discrimini: cũ nesciat qd viuãt. Sz hoc iam solutũ est. Dz z si nesciat qd viuãt: scit tñ qd sacm iustificare p̃t. Alterius obijcit qd sicut dicit Ambr. Dñs parẽ vim eẽ voluit ligãdi z soluedũ: s; sacerdos nõ ligat vinculo pctis: s; peccatoz vinculis p̃stringit: vt dz puerb. 5. 8. sacerdos nõ absoluit a vinculo culpe. Etra qd ddm: qd hoc sacerdos fac ligãdo z soluẽdo p̃ ministeriũ: qd de dedit p̃ auctẽ. Deus enĩ absoluit a pctõ directe q̃ram appõnẽdo: z ligat: vltẽra hit in pctũ gram nõ appõnẽdo: vt dicit ro. j. Similiter sacerdos tanqz minister a pctõ soluit sacm g̃re appõnẽdo: z ligat nõ appõnẽdo. ppter hoc qd ligat ad penã quã iniũgit. Inducit autẽ vltimo auctẽ Hilarij: qd soli deo de se credẽdũ est: sic absoluitiõne a culpa qua solus deũ fac sacerdos ondere nõ p̃t. Cũ qd Bio. dicit: qd sacerdotibz nõ eẽ vtrũ dũ vtrũ hierarchicis nisi quo deitas vulnerit eos. sed hec ex supioribz sũt soluta mltoties z iterare nõ õz. Ad extremũ inducit qd ante p̃nticlarẽ clauũ Petro traditã sit mentio de reuelatione sibi facta: quasi oporteat semp reuelationẽz diuinã sacerdotẽ expectare anteqz clauũ vtat. Nõ aduertit autẽ qd reuelatio facta petro non fuit de idoneitate absoluedoz: s; de p̃nticlarẽ xpi p̃ quã sacra g̃re cõtritiõis effectũ habet. Cũ de sunt igit rones quas p̃ se iducit. Que nõ solũ demonstratiões nõ sunt: s; vix apparẽtes rones in dicari possunt. Cũ lutas autẽ dei fuit vt p̃ defensione po

refatis petro tradite in festo cathedre Petri hoc opus de vestro mado copilans laborarem.

Explicit opusculũ vigesimũ secundũ sancti Thome aquinatis de forma absolutionis.

Incipit opusculũ vigesimũ tertium eiusdẽ. vs. expositio p me de decretalis ad archidiaconũ cudestinũ.

Aluator noster discipulos ad predicãdũ mittẽs tria eis intulit. Prõo qdẽz vt doceret fidẽ. Scõdo vt credẽtes ibneret sacris. Tertio vt credẽtes sacris ibutos ad obseruandũ diuinã madata iduceret. Dicit enĩ dñs. vlt. Eũtes docete oēs gẽtes q̃tũ ad p̃mũ. baptizantes eos in noie patris z filij z sp̃is sancti. q̃tũ ad scõz. docetes eos seruare oia q̃cũqz madaui vobis q̃tũ ad tertiu. Inter que tria deceter fidei doctrina p̃mittit. Et. n. fides oium bonoz spũaliũ fundamẽtũ. In illõ apli heb. ii. Est autẽ fides i. fundamẽtũ sp̃erãdãz rez. Est enim fides p̃ quã aia viuificat p̃ grãm in illud apost. Gal. 2. Dz aut nunc viuo in carne: in fide viuo filij dei. Et Abachuc. 2. Iustus ex fide sua viuuit. Ipa est p̃ quã aia a peccatis purgatur. act. 17. Fide purificãtis corda eoz. Ipa est p̃ quã aia iusticia ornãt. ro. 3. Iusticia autẽ dei p̃ fidez iesu xpi. Ipa est p̃ quã aia deo desposãt. Hez. 2. Sp̃s sãbo te mihi in fide. Ipa est p̃ quã hoies i dei filios adoptant. Jo. j. Dedit eis p̃nticlarẽ filios dei fieri his qd credit in noie ei. Ipa eẽ p̃ quãz accedit ad deũ. heb. ii. Accedẽtẽ ad deũ õz credere. Ipa deniqz est p̃ quã hoies eterne vite brauũ p̃sequunt. s; illud Jo. 6. Ilyc est voluntas patris mei qd milt me vt ois qd vider filiu z credit in eũ: habeat vitã eternã. Cõuenienter ergo xpi vicariũ. p̃positurã madata qd ecclia p̃ apostolorũ p̃dicatiõne fundata pacifice gubernatã: titulu de fide p̃mittit. Sed cõsiderãdum est: qd cur multi sint articuli fidei: quoz quidãz videtur pertinere ad diuinitatem. quidãz vero ad humanã naturã: quã filius dei in vnitãte persone assumpsit. alij vero ad diuinitatis effectũ. fundamẽtũ tñ totius fidei est. ipsa p̃ma veritas diuinitatis: cur oia alia eã rone cõtineant sub fide: in q̃tũ ad deũ aliqua liter reducunt. Nisi dñs discipulis dicit. Jo. 14. Creditis i deũ z in me credite. Per qd dat intelligi qd in xpm creditur in q̃tũ est deũ: qd fide p̃ncipalẽ de deo exite. Inter ea vero qd de deo fide tenem. hoc est singulare fidei xpiane vt trinitatẽ p̃sonarũ in vnitãte diuine essentie fateamur. Sub hac enĩ professione xpo per baptisimũ sumus coniuncti: vt p̃z id qd supra inductũ est. Baptizate eos in nomine patris z filij z sp̃is sancti. Illa vero que de deo asserimus: nobis z alijs cõmunia eẽ inueniunt: puta qd deus est vnũ: oipotẽs: z si qua alia de deo fide tenent qd eẽ iudei z saraceni nõ diffident. Cũ ad isinuãdũ. p̃pitiũ z singulare dogma fidei xpiane nõ p̃ntulaur fidei tractatũz de deo: s; de trinitate. Addit autẽ summa: qz diuina trinitas arcẽ quãdam tenet inter plurimas trinitates ab ea deriuatas. Veruatur enim ab illa trinitate diuina: quedam trinitas in aia nostra: in quã ad imaginẽ dei sumus in memoziaz: intellegentiaz z voluntatẽ. Deriuantur z ab ipsa alie trinitates in singulis creaturis: put modum quẽdam: z spẽm: z ordines hnt in que in eis diuine trinitatis q̃tũ qdãz vestigiũ inuenit: vt Aug. dicit in lib. de trinitate. Ad discretionem igit hartũ oĩuz trinitatũ que a diuina descendũt: dicitur de summa trinitate. Sed de hac trinitate diuina diuersi heretici diuersa errãtes dixerũt. Quoz sabellius abstulit p̃sonarũ distinctionẽ: dices p̃ris z filij z sp̃is. eẽ vnã eẽntiã z p̃sonã: s; eos solũ differre noibz. Ariũ vo posuit triũ p̃sonarũ eẽ diuersas subbas: in dignitate z duratione differetes. Que oia z p̃silia fides cõdenat catholica. Cũ igit de summa trinitate z alijs ad fidẽ p̃nticlarẽ hic tradere intẽdit qd fides catholica tãz nõ addit. Et fide catholica. Dicit autẽ fides ecclie catholica. i. vltis: vt Boetũ dicit in lib. de trinitz ppter vltũ p̃ceptũ regularũ. tñ ppter ea: qz eius cultũ p̃ oēs pene mundi terminos emanãt: ihereticoz vero erozes sub certis terrarum angulis includunt. Prima decretalis de reprobatione erozũz tam hereticorum qz p̃horum.

Clia de fide sancte trinitatis cõsiderãdũ est: pmo opz scire qd duplex est actũ fidei. s. corde credere: z ore p̃teritũ. s; illõ ro. 10. Corde creditur ad iustitiã: ore autẽ cõfessio fit ad salutẽ. Ceterqz autẽ actus aliqd requirit ad sui p̃fectiõnem. Nã iterioz actus fidei exigit firmitatẽ absqz omni dubitatiõne qd firmitas puenit ex infallibilitate diuine veritatis cui fides inicit. Cũ de dẽ Jo. j. Postulet autẽ in fide nihil hẽtãz. Sed cõfessio fidei dz esse simplex. i. absqz similitatiõne. In illud. j. ad thi. j. Sũnt p̃cepti est charitas de corde puro z scia bona: z fide nõ ficta. Debz eẽ simplex. i. absqz erroris p̃mixtiõne. In illud. j. ad thi. 2. Exortatio nõ stra nõ fuit de errore. Dz eẽ esse absqz variatiõne. 2. ad coi. j. Sermo noster qui fuit apud vos non fuit in illo est z non. Quãtũ ergo ad p̃mũ actũ fidei dicẽ. Firmiter credimus. Quãtũ ad scõm dicit: z simpliciter confitemur. Cũltimo autẽ cõsiderãdũ est qd fidei xpiane articuli a gubstãdam duo decim a gubstãda quatuordecim copuratur. Cõzõz illos qui copuratur quatuordecim: septẽ articuli p̃nticlarẽ ad diuinitatẽ: septẽ vero ad humanitatẽ. Illi autẽ qui ad diuinitatẽ p̃nticlarẽ sic distinguunt: vt vnus sit articulus de diuine eẽntie vnitãte: qui tangit in simbolo: cum dñ. Credo in vnũ deũ. Cõsecũdus est de p̃sona patris: qui tangit cum dñ. Patres oipotẽtẽ. Tertius est de p̃sona filij: qui tangit cum dñ. Et in iesum xpm filiu eius. Quartus de p̃sona sp̃is sancti: qui tangit cum dñ. Et in sp̃m sanctũ. Quintus est de effectu quo a deo creamur in esse nãe: qui tangit cum dñ. Creatorẽ celũ z terre. Sextus est de effectu dei in qd reuertimur in esse g̃re: qui tangit cum dñ. Sãctã ecclesiã catholicã sanãtoz cõionẽ: z remissionẽ pctõz. Dz. n. per grãz dei in vnitãte ecclie congregamur: sacra cõicamus: z remissionẽ pctõrum p̃sequimur. Septimũ articulus est de effectu dei quo p̃ficimur in esse glie: z q̃tũz ad corpus: z q̃tũ ad aiaz. Et hã tangit cum dñ. Carnis resurrectionẽ z vitãz eternã. Cũ articuli vo septẽ ad icarnationẽ p̃nticlarẽ sic distinguuntur: vt p̃mus sit de xpi p̃ceptiõne: qui tangit cum dñ. Qui p̃ceptũ est de sp̃u sancto. Scõdus autẽ est de eius natiuitate: qui tangit cum dñ. Marã ex maria virgine. Tertius est de eiũ passionẽ: qui tangit cũ dñ. Passus mortũ z sepultus. Quartus est de descẽsu ad inferos. Descẽdit ad inferos. Quintus de resurrectione. Tertia die resurrexit a mortuis. Sextus de ascensione. Ascendit ad celos. Septimus de aduentu ad iudiciũ. Inde vetur est iudicare viuos z mortuos. Illi vo ponẽtes duodecim articulos ponit vnũ articulu d̃ tribz p̃sonis: z articulu de effectu glie diuidit in duos: vt scz alius articulus sit de resurrectione carnis: z alius de vitã eterna. Et sic articuli ad diuinitatẽ p̃nticlarẽ sunt sex. Cũ p̃ceptionẽz z natiuitatẽ xpi sub vno articulo cõprehẽdit: z sic eẽ articuli de humanitate sunt sex: vñ oēs sunt duodecim. Cũt ergo p̃sequitur articulu p̃mũ de eẽntie vnitãte. Cũ pmo ponit vnitãtẽ diuine eẽntie. Cũt est solus z verus deus. In illud Jo. 17. Ut cognoscãt te solũ verũ deũ. Lemitã. 6. Audi israhel dñs deus vnũ: deũ vnũ eẽ. Per qd excludit error gentiliũ ponẽtiũ multos deos. De autẽ verus qui est essentialẽ z nãlĩter deus vnus eẽ. Dicitur enĩ aliq diũ nõ veri: sed per adoptionẽ: vel p̃icipationẽz diuinitatis: siue nũcupatiõne: s; illud ps. Ego dixi diũ estis. Dicitur etiã aliq diũ in opionem errãtiũ: in illud ps. Dẽs diũ gẽtũ demonia. Deide ostẽdit excellentiam diuine nãe siue essentie. Et pmo q̃tũz ad hoc qd nõ comp̃hẽdit tẽ poze: qd hãt cum dñ. Eternus. Dz enĩz eternus: qz caret p̃ncipio z fine: z qz eius eẽ nõ variãt p̃ p̃teritũ z futurũ. Nihil enĩ ei subtrahit: nec aliqd ei de nouo venire p̃t. Cũ de dicit ad Moysẽ exo. 3. Ego sum qui sum: qz scz ei eẽ non nouit p̃teritũ z futurũ: s; semp p̃nticlarẽ esse hz. Et aplõ dicit ad ro. vlt. Nũc patefactũ est p̃ scripturas p̃p̃hãz in p̃ceptum eterni dei. Scõdo ostẽditur: qd ei magnitudo excedit incomparabilẽ oium magnitudinẽ creaturãz: cum dicitur. Immẽsus. Illud enĩ mẽsurari p̃t per aliqd aliud: qd si excedat in magnitudinẽ: nẽt excessus est in aliquã proportiõne. Sicut binarius mẽsurat senariũ in q̃tũz ter duo faciũt sex. Senarius autẽ excedit binariũ in p̃portione: aliã quã: s; quã binarius mẽsurat senariũ: qz est triplũ ei. De

aut excedit magnitudine sue dignitatis oem creaturas in infinitum: et ideo dicit in eis: quia nulla est comparatio vel proportio alicui creature ad ipsam, unde dicit in ps. magnus dominus et laudabilis nimis: et magnitudinis eius non est finis: et baruch. 4. dicit. Magnus est et non habes finem: excelsus est et inmensus. Tertio ostendit quod excedit omnem mutabilitatem: cum dicit. Incomutabilis: quia nulla est apud ipsum variatio. Et illud Ja. 1. Apud quem non est transmutatio: nec vicissitudo in oblatione. Quarto ostendit quod sua potestas transcendit omnia: cum dicit. Dipotes: quia simpliciter omnia potest. unde ipse dicit gen. 17. Ego deo oipotens. Et sicque obicitur id quod apostolus dicit. 2. ad thimo. 2. Ille fidelis permanet negare seipsum non potest: et ita non est oipotens. Dicitur quod negare seipsum est deficere a se: non posse autem deficere: non est re defectu potestatis: sed ex potestate perfectio: sicut etiam apud homines ex magna fortitudine est quod aliquid vinci non possit. In hoc ego vere deo oipotens ostendit: quod omnia potest facere: et in nullo potest deficere. Quinto ostendit quod excedit omnem rationem et intellectum: cum dicit. Incoprehensibilis. Illa enim coprehendere dicuntur quae perfecte cognoscuntur: quaeque cognoscibilia sunt. Nulla autem creatura nisi potest deus cognoscere: quia cognoscibilis est: et propter hoc nulla creatura potest eum comprehendere. Unde dicit Job. 11. Forsitan vestigia dei comprehendes: et usque ad perfectum oipotens reperies: quod si dicat non. Et Jeremie. 33. dicit. Dominus exercituum nomen tibi magnum consilio: et incomprehensibilis cogitatu. Sexto ostendit quod excedit omnem locutionem: cum dicit. Ineffabilis: quia nullus potest sufficere effari laudem ipsius. unde dicitur eccl. 43. Exaltate illum quantum potest. Sator est. n. of laude. Deinde accedit ad articulum trinitatis ponens quod primo nota triu personarum: cum dicit. Pater: et filius: et spiritus sanctus. Quae quidem exprimitur a dath. vlti. Vocete oes gentes baptizantes eos in nomine patris et filii et spiritus sancti. Et circa haec tria nota diuersimode aliqui errauerunt. Sabelus enim dicit quod pater et filius et spiritus sanctus solus nobis distinguitur: dicens: eundem in persona esse qui quique dicitur pater: quique filius: quique spiritus sanctus: propter rationes diuersas. Et ad hoc excludendum subditur. Tres quidem persone. Alia est enim persona patris: alia filii: alia spiritus sancti. Et tria nota diuersimode sunt diuersae substantiae. Et ad excludendum hoc subditur. Sed vna substantia. Verum quia substantia secundum vnum vocabulum aliter sumitur apud nos: et aliter apud grecos: ne circa hoc posset fieri aliqua deceptio subditur. Seu natura: apud grecos enim hypostasis. I. substantia accipit sicut apud nos persona pro aliqua substantia quae dicitur substantia vel remanentia. Sicut hic homo est suppositum vel res humane naturae. Apud nos vero secundum eam vnum loquendi substantia dicitur essentia vel natura: sed quod humanitas dicitur natura hominis. Sic igitur datur intelligi quod in diuinitate tres sunt substantiae. I. pater et filius et spiritus sanctus: sed vna numero simpliciter natura est in qua subsistunt: quod in rebus humanis contingere non potest. Petrus enim et Paulus: et Johannes: sunt quidem tres subsistentes in natura humana. Sed natura humana et sic vna specie in istis tribus: non tamen est eadem numero: et ideo tres homines sunt: non vero homo. Quod vero in patre et filio et spiritu sancto est vna numero diuina natura. dicitur quod pater et filius et spiritus sanctus sunt vnus deus: et non tres dii. Postea autem aliquid praue intelligere vna essentia triu personarum. Ita. I. quod vna pars illius naturae est in patre: alia in filio: alia in spiritu sancto: sicut si dicerem vna aqua esse in tribus riuibus definitibus ab vno fonte: ita. I. quod vna pars aquae est in vno riuo alia in alio: tertia in tertio. Si autem esset vna natura triu personarum: sequeretur quod diuina natura esset composita ex pluribus partibus. Et ideo ad hoc excludendum subditur. Simplex omnino. I. nullam compositionem habens. De enim compositum posterius est hic ex quibus componitur. Sic igitur aliquid esset pars deo quod est impossibile. Et postquam aliquid querere. Si trium personarum est vna simplex natura. unde ergo tres personae distinguuntur: et ideo ad hoc excludendum subditur. Pater a nullo: filius a patre solo: ac spiritus sanctus pariter ab vtroque. Cuius considerandum est: quod quicquid in diuinitate absolute dicitur: eodem est et vnum in tribus personis: sicut quod dicitur deus bonus: sapiens: et oia haec. Ibi enim solus inuenitur distinctio vbi aliquid inuenitur primum ad relationem originis: quia pater a nullo est: secundum hoc inascibilis dicitur. Filius autem de filio: quia a patre

est per generationem: sed illud psalmiste. Ego hodie genui te. et hoc patri attribuit paternitas. et filio filiatio. Spiritus autem sanctus ab vtroque procedit: et hoc spiritus sancto attribuit perfectio: patri vero et filio compositio spiratio: quia. I. comiter spirant spiritum sanctum. Sic igitur quae sunt notiones: secundum quas distinctiones personarum designantur in diuinitate. I. paternitas: quae est constitutiva patris: per quam ostendit quod genuit filium. Filiatio per quam ostendit quod filius est a patre: et perfectio per quam ostendit quod spiritus sanctus est a patre et filio. Inascibilitas per quam ostendit quod pater a nullo est. Compositio spiratio per quam ostendit quod pater et filius comiter spirant spiritum sanctum. Sed rursus posset alicui occurrere falsa cogitatio: ut quod in rebus humanis filius a quodam principio temporis a patre generari: et generatio eius non semper durat: sed certo termino temporis finitur: sicut enim fit circa originem diuinarum personarum: ut. I. filius ab aliquo tempore ceperit a patre generari: et aliquo tempore eius generatio fuerit finita: et filius de spiritu sancto. Ideo ad hoc excludendum subditur: ab initio semper ac sine fine pater generas filium: nascens: spiritus sanctus ab vtroque procedens. Cuius exemplum aliquo modo in creaturis inueniri potest: sed imperfectum. Vidimus enim quod a sole radius procedit: et statim qui fuit sol radius. Perfectus ab eo nec vnquam definit radius: nec radius a sole: unde dicit apostolus ad hebraeos primo. Qui cum sit splendor glorie. Spiritus autem sanctus ab vtroque procedit: sicut calor a sole et radio. Unde dicit in psalmista. Ille est qui se abscondit a calore eius. Sed hoc exemplum deficit quantum ad hoc: quod sol non semper fuit: et ideo nec radius eius semper ab eo procedit: quod vero deus pater semper fuit semper ab eo procedit filius: et ab vtroque spiritus sanctus. Postea est aliud exemplum ponitur in anima humana in qua verbum iterum conceptum a memoria procedit: et ab vtroque procedit amor. Et ita etiam a patre procedit filius sicut verbum eius: et spiritus sanctus sicut amor comitatus vtriusque. Sed hoc exemplum deficit in duobus. Primo quidem: quod intellectus humanus non semper fuit: et quod non semper verbum in corde suo actualiter concipit. sed intellectus diuinus semper fuit: et semper ab se ipso iterum concipit. Unde semper in eo oritur verbum quod est filius: et procedit amor quod est spiritus sanctus. Quod vero heretici ariani filium patri postponebant et spiritum sanctum vtrique: hoc non potest excludi. Est autem considerandum quod ariani postponebant filium patri. Primo quidem quantum ad essentiam: dicentes quod essentia patris est dignior quam essentia filii. Et ad hoc excludendum subditur. Substantiales: quia. I. essentia patris et filii vna est: et in nullo differens. Secundo vero quantum ad magnitudinem: non quod in deo sit magnitudo molis: sed magnitudo virtutis quae est perfectio bonitatis sue. Dicebat enim pater esse filio maiore etiam secundum diuinitatem. Et ad hoc excludendum subditur: coequalis. Secundum humanitatem vero dominus dicitur Io. 14. Pater maior me est. Tertio quantum ad potestatem dicentes filium non esse oipotens. Et ad hoc excludendum subditur. Et cooipotens. Quarto quantum ad durationem: quod dicebat filium non semper fuisse. Et ad hoc excludendum subditur. Coeterni. Quinto quantum ad operationem. Dicebat enim quod pater operatur per filium sicut per instrumentum suum: vel sicut per ministrum. Sed ad hoc excludendum subditur. Cuius vniuersorum principium. Non enim filius est aliud principium reus quasi inferius quam pater: sed ambo sunt: vnus principium: et quod dicitur est de filio intelligendum est etiam de spiritu sancto. Deinde accedit ad alium articulum qui est de creatione reus: vbi varias opinioniones excludit. Fuerunt enim aliqui heretici sicut manichei qui posuerunt duos creatores vnum bonum quod creauit creaturas invisibiles et spirituales: alium malum quod creauit creaturas visibiles et corporales. Fides autem catholica confitetur deum patrem deum et visibilia quae inuisibilia a deo esse creata. unde Paulus dicit act. 17. Deum qui fecit mundum et oia que in eo sunt: hic celi et terre cum sit dominus et creator. Et heretici deum creduntur apertam esse secula verbo dei: ut erant inuisibilia visibilia fieret. Unde adhuc errorem excludendum dicitur. Creator omnium visibilium et inuisibilium spiritualium et corporaliu. Alius error fuit ponentium deum quidem esse primum principium productionis reus: sed non immediate oia creasse: sed mediis angelis mundum hunc esse creatum. Et hic fuit error meadriano. Et ad hoc errorem excludendum subditur. Cuius oipotenti virtutes: quia. I. sola dei virtute oes creaturae sunt productae. sed illud psalmiste. Videbo celos tuos opera digito-

rum tuorum. Alius fuit error. Originis ponentis quod deus a principio creauit solas spirituales creaturas: et postea quibusdam earum peccantibus: creauit corpora: quibus quibusdam vinculis spirituales subiecit alligarent: ac sic corporales creaturae non fuerunt ex principio dei intentione productae: quod bonum esset eas esse: sed solum ad puniendum peccatum spirituum creaturaz. cum tamen dicatur gen. 1. Cuncta que fecerat et erat valde bona. Unde ad hoc excludendum dicitur. Simul ab initio temporis vtrique de nihilo condidit creaturas spirituales et corporales: angelicas videlicet et mundanas. Alius error fuit. Alius ponens quidem oia a deo producta esse: sed ab eterno: et nullum fuisse principium temporis: cum tamen scriptum sit gen. 1. In principio creauit deus celum et terram. Et ad hoc excludendum addit. Ab initio temporis. Alius error fuit anagore quod posuit quidem mundum a deo factum ex aliquo principio temporis: sed tamen mundum ab eterno perterritum esse: cum tamen eas factam a deo: cum tamen apostolus dicat ro. 4. Qui viuificat mortuos: et vocat ea que non sunt tanquam ea que sunt. Et ad hoc excludendum addit. De nihilo. Fuit autem alius error. Tertulianus ponens aiaz hoc excludendum subditur. Deinde. I. condidit deus humanam. I. nam quasi comitem. ex spiritu et corpore constructam. I. hunc ex spirituali natura et corporali. Secundum autem predictum manicheorum errorem ponentium duo principia: vnum bonum et vnum malum: non solum attendebat distinctio quantum ad creationem creaturarum visibilium et inuisibilium: verum etiam inuisibilia sunt a bono deo: visibilia a malo: sed etiam quantitas ad ipsa inuisibilia. Non enim dicitur. I. primum principium esse inuisibile: et ab eo quaedam inuisibiles creaturas esse productas: quas dicebat esse naturaliter malas: et sic in ipsis angelis erant quidam naturaliter boni ad boni dei creationem pertinetes qui peccare non poterant: et quidam naturaliter mali quos demones vocamus qui non poterant non peccare: contra id quod dicitur Job. 4. Ecce qui seruiunt ei non sunt stabiles: et in angelis suis reperit prauitatem. Similiter et circa animas hominum errabant dicentes quasdam esse bene creationis que naturaliter bonas faciunt: quasdam autem male creationis que naturaliter facit malum. contra id quod dicitur Ecclesiastes. 7. Deum fecit hominem rectum. et ipse inmiscuit se iniquis questionibus. Et ideo ad hoc excludendum dicitur. Deus autem. I. principalis: et alij demones quidem a deo natura creati sunt boni: sed ipsi per se mali facti sunt scilicet per liberam voluntatem arbitrii: homo vero diaboli suggestionem peccauit. I. non naturaliter: sed propria voluntate. Deinde accedit ad articulum incarnationis: et quia euangelium christi sicut dicit apostolus Ro. 1. Deus ante premisserat per prophetas suos in scripturis sanctis ideo premitit de premissionem prophetarum. Circa quae errauerunt multi. Manichei et alij heretici vetus testamentum dixerunt non a bono deo qui est pater christi: sed a malo deo esse traditum: et per consequens doctrina veteris testamenti semper fuisse mortiferam. Quod manifestum falsum ostendit per hoc quod dominus dicit Ioan. 2. Loquens de templo iudeorum. Nolite facere domum patris mei domum negotiationis. Ubi manifeste patet suum dicit deum veteris testamenti qui in templo iudeorum colebatur. Ariani vero dixerunt in veteri testamento diuersis visionibus filium apparuisse non autem patrem: quod manifeste falsum ostendit per hoc quod ab ababe in figuram trinitatis tres viri apparuerunt: ut legitur Gen. 18. Cataphruges etiam posuerunt prophetas veteris testamenti quasi arrepticos esse locutos non intelligentes que loquebantur: contra id quod dicitur Danielis. 10. Intelligentia opus est in visione. Ad hoc igitur errorem excludendum dicitur quod hec est sancta trinitas de qua dicitur est: que. I. est filius communem essentiam indiuiduam: et secundum proprietates personales discreta per adoysem et sanctos prophetas: aliosque famulos suos. Ubi videtur distinguere re veteris testamenti. I. in lege que per adoysem data est: et prophetia sicut fuit Isaias: Jeremias etc. et in eos qui agio-grapha descripserunt: sicut fuit Salomo: Job: et alij huiusmodi quos famulos dei hic notaui. Secundum quae distinctio ne dominus dicitur Luc. 2. vlti. Oporet impleri omnia que scripta

sunt in lege et in prophetis et in psalmis de me. Iuxta ordinem tiffimam dispositionem temporum: quod ponitur ad excludendum errorem gentium qui irridebant fidem christianam ex hoc quod post multa tempora quasi subdito deo in mentem venerit lege euangelij hominibus dare. Non autem fuit subditum: sed conuenienti ordinatione dispositum: ut secundum humanum generi per legem et prophetas fieret pronuntiatio de christo tanquam hominibus parulis et minus eruditis. secundum illud Gal. 3. lex pedagogus: non ostendit in christo et hoc est quod dicitur in iuxta ordinem tiffimam dispositionem temporum doctrinam humano generi tribuit salutarem: mortifera vero manichei dicebat. Alius igitur promissis accessit ad ipsam incarnationis mysterium explicandum: in quo etiam diuersos errores excludit. Ubi primo sciendum est quod sabelianum profudetes diuinas personas concedebat. pater esse incarnatum: quod dicebat eundem in persona esse patrem et filium. Contrario autem ariani diuidetes substantias diuinitatis ex hoc quod filius est incarnatus: et non pater: volebat concludere aliam esse essentiam patris: et aliam filij: et alia operationes vtriusque. Fides autem catholica media via inter vtrumque incidens: propter distinctionem personarum dicit filium solum esse incarnatum. Est enim facta incarnationis per unionem in persona non in natura: ut infra dicitur per unionem autem nature et operationis in tribus personis dicit trinitatem totam operatam fuisse in incarnatione: et hoc est quod dicitur. Et tandem vniuersus dei filius iesus christus a tota trinitate comiter incarnatus fuit. fuit etiam error eluidij qui posuit aiaz quod cepisset vginem: et pepisset: sed post partum non semper vginem permanisset: sed ex Joseph postmodum alios filios genuisset. Et ad hoc excludendum dicitur. ex maria sp. vginem. Alius vero. I. Ebionite grauius errauerunt dicentes christus ex Joseph semine esse conceptum. Et ad hoc excludendum subditur. Spiritus sancto cooperante esse conceptus. fuerunt autem alij. I. manichei qui dixerunt christus non veram carnem accepisset: sed fantasma: cam contra id quod dominus discipulis post resurrectionem estimatibus eum fantasma esse dixit. Luc. vlti. Spiritus carnes et ossa non habent me videtis habere. Ad quod excludendum dicitur. Verus homo factus. Ariani vero dixerunt quod filius dei assumpsit solum carnem sine anima: et quod verbum fuit carni loco anime. Sed postea apollinariste dixerunt eum hunc aiaz sententiam tatum: contra id quod dicitur Mat. 26. Tristis est anima mea usque ad mortem. Et Ioan. 10. Nostate habeo ponendi animam meam: et ideo ad hoc excludendum dicitur. Et alia ratio nali. Alius vero. I. seges valerini posuerunt corpus christi non esse assumptum de vginem: sed de celo allatum: et id quod dicitur ad Gal. 4. facti ex muliere: ad Romanos primo. Qui facti est ex femine David secundum carnem. Et ad hoc excludendum dicitur. Et humana carne compositus. Circa autem ipsam unionem hunc errauerunt Nestoriani et Eutiches. Quorum Nestoriani posuerunt unionem esse factam solum in habitatione gratie: sicut etiam in alijs sanctis deo esse per in habitationem gratie: ut sic dei et hominis sit alia persona: et id quod dicitur Io. 1. Verbum caro factum est. I. filius dei factus est homo quod non potest dici de alijs quos per gratiam inhabitat. Eutiches vero posuit quod facta est unio dei et hominis in vna natura. I. quod christus asserbat esse ex duabus naturis: non autem in duabus: quia. I. tenebat quod ante incarnationem erat due nature dei et hominis: sed post incarnationem facta est vna natura: unde ad vtrumque excludendum dicitur. Cuius in duabus naturis persona via vite manifesti demonstrauit: fuerunt enim quidam Eutiches sectatores. I. Theodosius et Balan: quod ponentes vnam naturam christi ex diuinitate et humanitate: profecta diuersimode errauerunt. Nam theodosius posuit illam naturam esse corruptibilem et passibilem. galan autem incorruptibilem et impassibilem: et ad hoc errorem excludendum dicitur. Cuius cum huius diuinitas sit immortalis et impassibilis: huius humanitas facta est passibilis et mortalis. Deum accedit ad articulum passionis dicens. Qui est per salutem humani generis in ligno crucis passus et mortuus. Post quem ponit articulum de descensu ad inferos. v. Descendit ad inferos. Nostate vero ponit articulum de resurrectione christi dicens. Et resurrexit a mortuis. Ad hoc dicitur ponit articulum de ascensione dicens. Ascendit in celum. Notandum est quod horum articuloz veritate predictus Arius et Apollinaris error saluare non potest. Si enim christus anima non habuit: sed verbum fuit carni loco anime: et in morte separatus fuit a carne: quia est quod illud quod carni. puenit de filio dei dici non possit: unde non potest dici quod filius dei tacuit in sepulchro: vel quod a mortuis resurrexit. Sicut

etiam dici non poterit quod ad inferos descendit: quod diuinitati... sed seipsum cum sit oino immobilis: ascendere vel descendere... non potest. Et hoc ad excludendum predictum errorem: predictum articulum... dicitur explicat subdes. Sed descendit in aia z resurrexit in caritate: ascenditque pariter in vtroque. In morte enim christi aia est separata a carne: sed diuinitas indiuisibiliter vtriusque. scilicet aie z carni manfit vnita. Cuius cum aia christi descendit ad inferos: dicitur filius dei descendisse secundum aiam sibi vnitam. Similiter etiam cum caro christi que in morte quodammodo ceciderat resurrexit ad vitam: dicitur filius dei qui secundum diuinitatem non poterat secundum carnem resurrexisse. per hoc quod caro iterato aiam resumpsit: sic secundum vtrumque. scilicet secundum animam z corpus ascendit in celum. Deinde ponit articulum de aduentu ad iudicium dicens. Venurus in fine iudicare viuos z mortuos. Dicit autem viuos eos qui reperiuntur viuus in aduentu iudicis: mortuos autem eos qui ante fuerunt premortui. Quod non est sic intelligendum: quasi aliqui sunt futuri qui non moriatur: sed quia in ipso aduentu iudicis moriuntur z statim resurgent. Vel viuos z mortuos intelligere spiritualiter possumus. scilicet iustos z peccatores. Et quia aliqui fuerunt peccatores quod in finali iudicio aliqui saluabuntur non propriis meritis: sed precibus aliquorum sanctorum donati: ideo ad hoc excludendum subdit. z redditurus singulis secundum opera sua tam reprobis quam electis. Deinde ponit articulum resurrectionis generalis que pertinet ad effectum glorie dicens. Qui oes tam reprobi quam electi cum suis proprijs resurgent corporibus que nunc gerunt. Quod ponit ad excludendum quorundam hereticorum errorem: qui dicit quod resurgentes non habebunt eadem corpora que nunc per mortem deponunt: sed quedam corpora de celis allata. Quod est contra illud apostoli prime ad cor. 15. Oportet corruptibile hoc induere in corruptionem. Cosequenter autem assignat causam resurrectionis corporum cum dicit. Ut recipiant secundum opera sua siue bona siue mala. Quia enim homo aut bene aut male operatus est in aia simul z corpore: iustum est: vt in vtroque danetur aut puniatur. Et quia origenes posuit quod pena damnatorum non erit perpetua similiter nec gloria beatorum: ideo ad hoc excludendum dicit. Et illi cum dyabolo pena eternam: z isti cum christo gloria sempiternam. Sicut enim iniudicia dyaboli mors intravit in orbem terrarum: vt dicitur Sap. 2. ita per gratiam christi reparatur ad vitam: sed illud Joa. 10. Ego veni vt vitam habeat z abundantius habeat. Deinde accedit ad articulum quod est de effectu gratie. Et primo tangit effectum gratie quantum ad ecclesie unitatem cum dicit. Vna est fidelium vniversalis ecclesia extra quam nullus saluatur oino. Vnitas autem ecclesie est precipue propter fidei unitatem. Nam ecclesia nihil est aliud quam aggregatio fidelium: z quod sine fide impossibile est placere deo: ideo extra ecclesiam nullus potest locus salutis. Salus autem fidelium consistit in peccatis sacramentis: in quibus virtus passionis christi operatur. Et ideo sequenter exponit quod fides catholica sentiat circa ecclesie sacramenta. Et primo circa eucharistiam cum dicit. In qua ecclesia ipse idem christus est sacerdos z sacrificium: quod est ipse obtulit seipsum i ara crucis oblationem z hostiam deo i odore suauitatis: vt dicit ad epistolam 5. In cuius sacrificij commemoratione quotidie in ecclesia offert sacrificium sub specie panis z vini. Circa quod sacrificium tria determinat. Primo quod veritate rei sub sacramento continetur cum dicit. Vnus corpus z sanguis in sacramento altaris sub speciebus panis z vini veraciter continentur. Dicit autem veraciter ad excludendum errorem quorundam qui dixerunt quod in hoc sacramento non est corpus christi sed rei veritate: sed solum figuram sicut in signo: dicit autem sub speciebus panis z vini ad excludendum errorem quorundam qui dixerunt quod in sacramento alteris sit continens suba panis z suba corporis christi: quod est contra verbum domini dicentis. Hoc est corpus meum. Secundo. Sed hoc dicitur magis. Hoc est corpus meum. Ut ergo ostendat quod in hoc sacramento non remanet substantia panis z vini: sed solum species. scilicet accidentia sine subiecto dicit: sub speciebus panis z vini. Secundo ostendit quomodo corpus christiicipiat esse sub sacramento. scilicet per hoc quod substantia panis conuertitur miraculose in substantiam corporis christi: z substantia vini in substantiam sanguinis: z hoc est quod dicit. Et substantiam panis in corpus z vino in sanguinem potestate diuina: ad mysterium perfectum unitatis. scilicet ad

celebrandum hoc sacramentum: quod est signum ecclesiasticę unitatis. Accipiamus igitur ipsi de suo quod ipse accipit de nostro. In hoc enim sacramento accipimus de corpore z sanguine christi que filius dei accepit de nostra natura. Tertio determinat ministrum huius sacramenti: in quo etiam tangit ordinis sacramentum. Et hoc est quod dicit. Et hoc vtriusque sacramentum nemo potest conficere: nisi rite fuerit sacerdos ordinatus. Quod est contra heresim pauperum lugdunensium: qui dicit quilibet hominem istud sacramentum posse conficere. Addit autem. Secundo clauas ecclesie quas ipse concessit apostolis z eorum successoribus iesus christus. Quod dupliciter potest intelligi: vel quia sacerdos rite ordinatus clauas ecclesie suscepit: vel quia potestatem clauium sacerdotalis ordo confertur. Sicut autem clauas ecclesie auctoritas discernendi z potestas iudicandi. Deinde accedit ad sacramentum baptismi circa quod primo tangit formam cum dicit. Sacramentum vero baptismi quod ad invocationem idiuine trinitatis. scilicet patris z filij: z spiritus sancti. Nec est enim forma baptismi. Ego te baptizo. In nomine patris z filij z spiritus sancti: vt tradit Mat. 28. Secundo ponitur materia cum dicit. Cosecratur in aqua. Non enim in alio liquore potest hoc sacramentum fieri nisi in vera aqua. Tertio ostendit quibus sit conferendum hoc sacramentum cum dicit. Tam paruulis quam adultis. Quod ponit ad excludendum errorem pelagianorum qui dicebant paruulos non habere peccatum originale propter quod oporteat eos ablui per baptismum. Quarto tangit ministrum huius sacramenti cum dicit. In forma ecclesie a quocumque rite collatus proficit ad salutem. Quod est contra errorem donatistarum qui baptizatos ab hereticis dicebant non suscipere verum baptismum: sed esse reprobos. Fides autem catholica recognoscit esse verum baptismum a quocumque fuerit collatus in forma ecclesie supra dicta. Deinde accedit ad sacramentum penitentie dicens. Si post suspensionem baptismi quis lapsus fuerit in peccatum: per veram penitentiam tempore potest reparari. Quod ponit ad excludendum errorem nouatianorum qui dicebant quod peccata post baptismum non possunt reparari penitentia. Deinde accedit ad sacramentum matrimonij dicens. Non solum autem vngues z continentur: verum et coniugati per fidem rectam z operationem bonam placetis deo: ad eternam merentur beatitudinem peruenire. Quod ponit ad excludendum errorem Taciatorum z manicheorum qui nuptias damnabant. De alijs autem sacramentis mentionem non facit: quia circa ea non fuit specialiter erratum.

Expositio eiusdem super secundam decretalem per beatum Thomam aquinatem ad archidiaconum eiusdem destinatum.

Dei. Opusculum, XXIII. Amamus ergo

reprobanus. reposita forma catholice fidei i predictis bus: in hac decretali dicitur error iohanne probare volentis doctrinam magistri Petri lombardi circa unitatem diuine entitatis z trinitatem personarum. Et vt vtriusque titulo plenius videatur accipiendum id quod in predicto est dictum: quod sancta trinitas secundum commune entitatem est idiuina: z secundum proprietates personales discreta: vt supra expositum est persona patris non distinguitur a persona filij nisi paternitate z filius distinguitur a patre filiatione: in quantum. scilicet pater genuit filium z filius genitus est a patre z similiter spiritus sanctus distinguitur a patre z filio: in quantum procedit ab vtroque. Persona igitur in diuinitate distinguitur: in quantum persona generat vel generatur vel procedit. Si ergo essentia diuina fiat vel procedit: consequens est quod distinguitur in tribus personis: z quod sicut est alia persona patris alia filij alia spiritus sancti: ita etiam sit eorum alia z alia substantia vel essentia. Quod in arrio damnauit Nicena synodus asserens filium hominifison patri id est coessentialem z consubstantialem. Quod magister Petrus sequens docuit quod vna est essentia vtriusque communis patris z filij z spiritus sancti: quod nec generat: nec generatur: nec procedit: vt sit penitus idiuina: vt patet in quinta distinctione primi sententiarum eius. Iohannes autem abbas florentis monasterij non bene capiens verba magistri predicti: vt pote in subtilibus fidei dogmatibus rudis predictam magistri Petri do-

ctina heretica reputauit: ipones ei quod eternitate inducetur in diuinitate ponens tres personas z communes essentia: quod credebat sic ponit a magistro Petro quasi aliquid distinctum a tribus personis: vt sic possit dici quasi quatuor credebat. n. quod ex ipso quod dicitur diuina: nec est generans: nec genita: nec procedens: distinguitur a patre z generatur: z filio z generatur: z a spiritu sancto quod procedit. Et ideo ipse Iohannem protestatur quod in diuinitate non est aliquid res vna quod sit pater z filius z spiritus sanctus: siue illa res vna dicatur substantia: siue entia: siue natura: his. n. tribus nominibus idem intelligimus. Sed ne videatur totaliter a fide Nicene synodi recedere: concedebat quod pater z filius z spiritus sanctus sunt vna essentia: vna substantia: vna natura quasi vna essentia possit predicari de tribus personis: vt dicamus tres persone sunt vna essentia: non autem econuerso: vt dicat vna essentia est tres persone. Sed in hoc ipso quod concedebat tres personas esse vniam essentiam: vel substantiam vel naturam non habebat sanum intellectum. Non enim ponebat unitatem entitatis personarum esse veram: realem z simplicem: sed quasi similitudinariam z collectivam. i. quasi ex pluribus congregatam: sicut multi homines dicuntur vnus homo: multi fideles dicuntur vna ecclesia secundum illud act. 4. Multitudo inuidentium: erat cor vnus z aia vna: z spiritus illud apostoli: prime ad cor. 6. Qui adhaeret deo vnus spiritus est. cum ipso: z prime ad cor. 3. Qui placet z qui rigat vnus spiritus. Iheronimus. j. ad cor. 12. z ad Romanos. 12. Multi vnus corpus sumus in christo. z 3. regum. 22. dixit Iosaphat rex iuda ad regem israel. Populus meus z populus tuus vnus sunt. In quibus omnibus significat unitatem: collectiuam z non veram simplicem. Quod autem huiusmodi dicitur esse vna substantia: vel essentia: vel natura vnus personarum: pbare nitebat quibusdam auctoritatibus. Dicit enim Iosaphat. 17. quod dominus pro fidelibus suis patrem exorans inter cetera dicit. Culo pater vt sint scilicet fideles mei vnus i nobis. i. in me z in te per fidem z charitatem: sicut z nos vnus sumus: z tandem in patria sint consummati in vnum. Ex quo sic arguebat. Fideles christi non sic sunt vnum vt sit aliqua vna res: que communis sit omnibus: sed sunt quodammodo vnus collectione. i. vna ecclesia propter unitatem catholice fidei: z tandem erit in patria vnus regnum: propter vnionem indissolubilis charitatis: quia charitas vie dissolui potest per peccatum: charitas autem patrie indissolubilis est. Certe credebat enim ad hunc opinionis assertio nem quod dicitur. j. Iosaphat. vltimo. Tres sunt qui testimonium dant in celo: pater verbum: z spiritus sanctus. Pater quidem cum dixit. Hoc est filius meus dilectus: z hoc in baptismo vt dicitur Mat. 3. z in transfiguratione vt habetur Mat. 17. Filius vero dedit testimonium fidei christi plane per doctrinam z miracula. Cui dicit Iosaphat. 8. Ego suis testimonium pater deo me ipso: z testimonium phibet de me qui misit me pater. Spiritus sanctus testimonium perhibuit in specie columbe super christum appares in baptismo: z per aduentum suum in discipulos christi: z ad insinuandam unitatem trium personarum subditur. Et hi tres vnus sunt: quod quidem dicitur propter entitatem unitatem. Sed h Iohannem puerse trahere volens ad unitatem charitatis z consensus iducebat cosequenter auctoritates. Nam subditur ibidem: z tres sunt qui testimonium dant in terra. scilicet spiritus: aqua z sanguis. In quibusdam libris additur: z hi tres vnum sunt. Sed hoc in veris exemplaribus non habetur. Sed in quibusdam libris dicitur esse appositum ab hereticis Ariani ad peruerendum intellectum sanus auctoritatis premisse de unitate essentiali trium personarum. Similiter etiam Ariani utebantur illa auctoritate vt sint vnum in nobis: sicut z nos vnus sumus ad ostendendum quod pater z filius non sunt vnum: nisi secundum consensum amoris: sicut z nos: vt patet per Augustinum z Iulianum qui dicunt huc fuisse peruersum sensum Arianoz. Unde manifestum est quod Iohannem in errorem Arianoz incidit: sed non pertinaciter: quod ipse scripta sua apostolice sedis iudicio subiecit vt infra dicit: z ideo cosequenter ponitur determinatio ceteri liij pro veritate. In qua quidem determinacione quod facit Iohannes enim asserit veritates que magister Petrus docebat. scilicet quod diuina essentia est verba summa res: incomprehensibilis cogitatur: z ineffabilis verba: de qua vere predicatur tres persone z simul z sigillatim. Note est. n. vere dici quod essentia diuina est pater: z filius z spiritus sanctus. Et iterum vere dicitur essen-

tia diuina est filius essentia diuina est spiritus sanctus. Quod quidem in nobis non accidit. Non enim essentia patris est personis: sed essentia dei patris est ipse pater: quod petrus dicit: ex multis copositus: non autem persona patris: neque persona filij: neque persona spiritus sancti. Secundo vbi dicitur ideo in deo etc. soluit rationem quam pro se iducebat Iohannem. Est enim considerandum quod nihil connumeratur alijs nisi quod ab eis distinguitur. Cuius cum aial non distinguitur ab hoie equoz: bone: quoniam quodlibet est aial: ideo non possumus dicere quod homo: z equus: z bos: z aial sunt quatuor: sed sunt tria tantum: quod quodlibet illorum est aial. Ita quod quilibet trium personarum est illa res. scilicet diuina essentia vel natura: non potest dici quod tres persone z illa res sit quatuor: quia illa res non est aliquid aliud a tribus personis. Quod quidem pbat per hoc quod sola diuina essentia est principium creatis vniversalis. Ita quod nihil potest inueniri propter diuina essentiam: quod non sit idem cum essentia diuina: vel non sit creatum ab ea: tres autem persone non sunt create a diuina essentia: quod creatus pater: creatus filius: creatus spiritus sanctus: quoniam possumus dicere: quod pater est principium vniversalis z spiritus sanctus. Cuius manifestum est quod diuina essentia non est aliquid aliud a tribus personis. Cuius non est quia ternitas in diuinitate: sed trinitas. Sed quod Iohannem credebat quod ex dicit magistri sequere quod esset essentia distincta a tribus personis: ideo tertio cum dicitur z illas res non est generans etc. ostendit quod hoc non sequitur. Tertio enim quod possumus dicere quod diuina essentia non est distincta in tribus personis. Sed hoc. n. aliquid dicitur distinctum in diuinitate quod est genans: vel genitum: vel procedens: vt dicitur est. Possumus tamen dicere quod essentia diuina est ille qui distinguitur. i. pater quod distinguitur a filio: z spiritus sanctus dicere quod essentia diuina est pater qui genat: z filius qui genitur. z est spiritus sanctus quod procedit. Ita. scilicet quod distinctiones iponitate per hec tria adiectiua: generans: genitum: z procedens determinat ipsas personas de quibus predicatur predicta adiectiua: non autem essentiam vel naturam que non distinguitur. Non ergo sequitur quod Iohannem putabat. Essentia non est genans: pater est genans: ergo essentia non est pater. Quod si essentia non generat: est tamen ille qui generat. i. pater: z spiritus sanctus non nascitur: sed est ille qui nascitur. i. filius: neque essentia procedit: sed est ille qui procedit. i. spiritus sanctus. Quarto cum dicitur: sed igitur alius etc. ostendit quod quilibet quilibet sit si gnada distinctio personarum. Circa quod considerandum est quod in diuinitate masculinum genus refert ad personam: neutrum autem genus refert ad entitatem vel naturam. Sicut et in rebus humanis per masculinum genus quimus de persona: sicut quod currit pater: per neutrum genus querimus de natura: sicut quod est homo: aial rationale. Quia igitur in diuinitate essentia idiuincta: persone vero distincte: ideo nominibus distinctiuis vtuntur in diuinitate in masculino genere: non autem in neutro. Dicitur enim quod si sit alius pater z alius filius: z alius spiritus sanctus non tamen sunt aliud z aliud: quod non est alietas in entitate: z si sit alietas in personis: sed idem quod est pater z filius z spiritus sanctus: quod est eadem essentia trium. Et propter hoc sunt oino idem si idem sit neutrum generis: quod hoc patet ad idem entitatem: non autem sunt idem masculine: quod hoc tolleret distinctionem personarum. Ideo autem opz quod sunt idem neutrum vt credatur esse substantiales. Sed fide orthodoxa. i. recte gloriemur: ab ortos quod est rectum z doctum quod est gloria: z catholica. i. vniversalis: sicut supra expositum est. Hoc. n. determinatum est in Nicena synodo quod filius sit homo: vnus. i. substantialis pater. Quinto cum dicitur. pater. n. ab eterno etc. pbat quod vna z eadem sit essentia trium personarum. Iohannes enim generatio filij dedit ei substantiam suam: cum generare nihil aliud sit quam ex sua alia producere. Et sicut ab eterno pater genuit filium non quod filius non existeret: ita et ab eterno pater dedit substantiam filio: non quod quodammodo filius non haberet: sed quod ab eterno eas ab alio habuit. i. a patre. Et de ista datione ipse filius dicit testatur. Joa. 10. Pater meus quod dedit mihi manus oibus est. Idem quod est maximus est diuina essentia. Scilicet tamen quod altere habet in generatione humana z aliter in diuina. Quod. n. natura diuina bilis est: prout homo genans pater subie sue trahit fundere in filium. Diuina autem natura est simplex z indiuisibilis: z ideo subiegit quod non potest dici quod pater parte subie sue filio dederit. Sicut et non potest dici quod pater dans substantiam suam filio eas sibi non retinuerit: quod sic pater dedit esse diuina substantia. In corporalibus. n. quod datur non retinetur: sic qui datur equum non retinetur ipse: sed in spiritualibus si datur aliquid z retinetur: sicut qui datur aliquid scientiam retinet ipsam.

tionem: et per appetitum sensitiui passiones. scilicet timore: et alia
 huiusmodi que sunt magis vel minus dispositio: et corporalis coplerio
 ne que subditur disponi stellaz. Quia tamen homo per intellectum
 voluntate imaginatiois fantasmata: et sensibiles appetit passio-
 nes recipere potest: ex stellarum dispo[n]e nulla necessitas
 aducitur huiusmodi ad agendum: sed quedam inclinatio sola qua
 plures moderato refrenat. Propter quod et Ptolomeus dicit
 in celo logo quod sapiens homo dicitur astris. i. inclinationi que
 ex astroz dispo[n]e relingitur. Stultus vero omnino secundum eas agitur:
 quoniam ratione non utitur: in quo parum discordat a bestiis: secundum
 illud psalmi. Non cum in honore esset non intellexit compara-
 tus est iumentis insipientibus: et silis factus est illis. Et quod stulto-
 rum secundum Salomonem infinitus est numerus: in paucis autem pre-
 cetero dicitur in plibus hominum inclinationes celestium corpoz
 sortium effectum. Et per hoc quod astrologi ex inspectio[n]e stella-
 rum vera prencipia precipue circa coelos euentus: quoniam in par-
 ticularibus frequenter deficiat: pro ratione que corporibus celesti-
 bus non est subiecta. Cuius in practico[n]e pictorum geometrie
 actores hoc obseruandum putat: ut ille qui praeparat picta
 abis: quod in meditate rationis procedat: ille qui prelatat: quod si
 rationi sollicitudine istigatus interroget non quod ex deliberatio-
 ne rationis. Quod et in oibus talibus prelatationibus dicitur esse ser-
 uandus. Quoniam autem secundum prencipia inclinationis modum compo-
 ra celestia disponat ad aliquos actus humanos necessita-
 tem non imponendo: non tamen ad oes euentus humanos talis inclina-
 tio se fit extendere. Corpora enim celestia naturaliter agunt: et aut
 hoc nunc propter ut ad unum aliquid tendat: sicut et actio rei
 naturalis ab uno procedat principio. scilicet forma rei que est naturalis
 actiois principium. Intellectus vero agit per formas mente conce-
 ptas que in eodem modo multiplicari: et ideo rationales non de-
 terminantur ad unum sed se habent ad multa. Et hoc quod in humanis
 euentibus casualiter accidit per accidens sunt: puta quod hoc factus
 sepulchris iueniat thesaurus. Quod vero per accidens est. non est
 unum. Cuius nullus agens naturaliter inclinare potest ad id quod per accidens
 euenit. Possunt igitur esse in hoc aliquid inclinatio naturalis ut sepul-
 chrum foderet: et hoc aliquid unum est: sicut ad hoc quod thesaurus
 rursus quereret: sed hoc quod foderet sepulchrum thesaurus occurrat
 non potest esse nisi in se. Non igitur per modum inclinationis ad
 oes euentus humanos secundum prencipia optionem sortium inquisitio
 efficax esse potest. Sed intellectus praecipue ut unum quod euenit praeci-
 pue ex multis vniuersam coponem formandam. Et non nihil pro-
 hibet aliquid quod per accidens euenire videtur ab aliquo intellectu esse
 preordinatum. Sicut si aliquid lapide in via ponatur ad quem qui
 ab eo mittit ipingens cadat: casus quidem euenit est per accidens
 non eueniens secundum eius prepositum: est autem dispositio per intellectum al-
 terius eum mittentis. Et secundum hunc modum aliquid dicitur quod ea que in
 humanis euentibus secundum nos videtur esse sortium: ab aliquo
 superior intellectu ordinatur. Supremus autem intellectus deus est
 qui sicut supra sapia vniuersa in esse produxit. ita et eadem sa-
 pientia seruatur: et mouet oia dirigens in debitum finem: secundum
 illud sapientum. 7. Attingit a fine usque ad finem sortiter: et dispo-
 nit oia suauiter. Diuina autem dispo[n]e non solum mouetur
 corpora: sed et hominum mentes ad proprias actioes. Ad deo enim
 illuminatur intellectus humanus ad veritatem cognoscendam.
 Unde psalmista petebat. Illumina oculos meos ne vnquam
 obdozam in morte. Eius est virtute mouetur hominum vo-
 luntates ad desiderandum et agendum: secundum illud apostoli ad philip-
 2. Deus est qui operatur in nobis et velle et perficere pro bona vo-
 luntate. Et quod intellectus et voluntas sunt propria principia actuum
 humanorum: non est quod humani actus subdantur dispositio-
 ni diuine secundum illud scripturae. 26. Omnia opera vestra operatus est nobis.
 Quia igitur humani actus et exteriorum rerum motus promi-
 dentie diuine subdantur: quid vnquam accidere debeat ex
 diuina dispo[n]e procedit: per quam quidam sui prepositi debi-
 ritus sine assequitur. Cuius psalmista petebat. Dirige me in vita
 tua. Et iterum et homines in aliquo bonorum dispo[n]e diuina
 educitur: preter eorum prepositum. Unde et apostolus dicebat ad
 ephesios. 3. Deus potens est facere oia superabundanter quam peti-
 mus aut intelligimus. Cuius est ex diuina dispo[n]e procedit
 quod homines deficiunt a suo proposito: secundum illud Job. 5. Qui diffi-
 pat cogitationes malignas: ne possint implere manus eorum
 quod ceperat. Interdum et ex diuina dispo[n]e deficiunt aliquid
 aduersa: que nec cauere poterunt secundum illud scripturae. 23. Qu-

cent eas pedes sui longe ad peregrinandum: quod cogitauit
 super tyrum quodam coronatum: et postea subdit. Quis ex
 citatus cogitauit hoc. Et ideo est quod dicitur. Scio die
 quod non est homo via eius: nec viri est ut ambulet et dirigat gres-
 sus suos. Cuius igitur per hoc quod humanarum rerum euentus non
 subdantur totaliter dispo[n]e humanarum sed dispo[n]e diuine: ex qua
 contingit: quod aliqui ad ampliora bona proueniunt quam exco-
 gitare potuissent: qui dicuntur bene fortunati: quodammodo ab
 his que prudenter dispo[n]it deficiunt et ad inopinata ma-
 la deueniunt: qui infortunati dicuntur. Hoc autem non solum aucto-
 ritate diuina firmat. sed ex sententijs philosophorum. Aristoteles
 enim in libro de bona fortuna sic dicit. Quod in principio non
 ro: sed aliquid melius. Quid igitur erit melius scia et intellectu ni-
 si deus? Et per hoc bene fortunati vocantur: quod si preterea faciat di-
 rigitur sine ratione existens. Non enim principium tale quod est
 melius intellectu et consilio. Cuius igitur secundum predeterminata: ex
 diuina dispo[n]e inquisitio sortium efficaciam potest habere: in quibus
 et euentus exteriorum reorum diuine prouidentie subiacent: per
 ipsas humani actus diriguntur. Et sic potest contingere deo facie-
 re ut humani actus tale sortium effectum sine processu qui co-
 petat exteriorum reorum euentibus. Cuius dicitur proverbia. 16. Sortes
 mittuntur in finem sed a domino temperatur. et Dionysius dicit. scilicet
 ecclesiastice Hierar. de diuina sorte que super altatibz diui-
 nitus cecidit. Aliquid quod aliter dixerunt non religiose tractantes
 sicut arbitros: mea autem ipse intentionem dico. Videtur mihi
 huiusmodi sacra eloquia sorte noiare te archicum. i. diuinum quodam
 donum demonstrat illi Hierarchico choro id est applico diuina
 electioe susceptum per quod datur intelligi ad sorte pertinere: cuius
 ex dono dei per certum effectum humanorum actuum declaratur
 hominibus quod diuina dispo[n]e beat vel in rebus diuidentis quod pertinet
 ad diuisoriam sorte vel in rebus agendis quod pertinet ad prelatio-
 nam vel in futuris prenotandis quod pertinet ad diuina-
 toriam sorte. Considerandum tamen quod diuina dispo[n]e quorundam
 spirituum misterio operatur: secundum illud psalmi. Adhuc dicitis domino oes angeli
 eius. et postea subdit. Adhuc dicitis ei qui facit voluntate eius.
 Cuius eorum operatio in oibus diuine dispo[n]e preordata: et sic de
 his que per eos aguntur id est iudiciis: et de his que aguntur
 dispo[n]e diuina. Cuius tamen quodam deceptoris spiritus quod demo-
 nes noiam: qui quoniam in ipsis est dispositio diuine reni-
 tantur: vti tamen deus eis ad sue dispositiois impletionem: et
 malis hominibus vntur ad implendum sue prepositi voluntatis:
 ut per in tyrannis quoque negia vsus est ad coronas marty-
 ribus fabricandas. Non autem inuidia et fallaces spiritus ambunt
 honore diuinitatis sibi ab hominibus deferendi: et ideo illis rebus
 se ingerit que ad deum pertinere videtur. ut diuinitatis eius ho-
 nor ab hominibus deceptis exhibeat. Et ideo est quod imaginibus
 quas a principio fecerat homines ex iordinato affectu ad mor-
 tuos: demones se inserunt: in quibus nra dabat: ut ex hoc de-
 unum honore sibi procureret. Cuius autem cum per sortes
 vel quod alio modo homines preter debitum ordine occulta ex-
 runt: ingerit se demones ut diuinitatis preteritu homines in er-
 rore educat. Cuius Aug. dicit in 2. super Gen. ad litteram de ma-
 thematicis loquitur: qui per astra futuros euentus prencipiant.
 Fatendum est igitur quod ab istis vera dicitur. istum quodam
 occultissimo dicit: que nescientes humane mentes patiuntur
 quod cum ad decipientes homines sit spiritum inuidioz et seducto-
 rum operatio est. Et in secundo de doctrina christiana dicit oia huiusmodi
 diuinitatis gratia ad pacta quodam cum demonibus inita pertinere.
 Et ab hoc non discordat sententia alexandri. Valerij: qui dicit quod ho-
 minum obseruatio aliquo tractu religionis in iuxta est: quoniam non
 fortuito motu: sed diuina prouidentia postare credit. Cuius ex
 premissis vnde sortes efficaciam habent.
 CAP. V.
 Is igitur visis de facili per vtrum sortibus liceat vti.
 Et per manifestum est quod nulli christiano huiusmodi aliquid pra-
 ctu societatis cum demonibus huiusmodi. Dicit enim
 apostolus. 1. ad Cor. 10. Nolo vos socios fieri de-
 monioz. Ad quam societate pertinet non solum
 manifeste demonum inuocatio: et quibus nigromantici vntur
 sed et quicquid occultis pacta cum demonibus inita. Et ideo Aug.
 gust. in 2. de doctrina christiana premissis diuersis superstitionibus
 hominum obseruationibus subdit. Oes artifices huiusmodi vel nuga-
 torie vel noxie superstitionis ex quadam pestifera societate

hoium et demonum: quasi pacta infidelis et dolose amicitie
 p[er]tinenta penit sunt repudianda et fugienda christiano. Unde et
 deu. 18. dicit. Non inueniat in te qui iustret filius sui aut filiaz
 duces per ignem: aut qui Zriolos sciscitetur et obseruet som-
 nia atque auguria: nec sit maleficus aut incantator: nec fictio-
 nes consular nec diuinos et qrat a mortuis veritate. Cuius
 adhuc dubitatio restat que sint dicende superstitione inquisi-
 tiones sortium vel quarumcunq[ue] diuinationum: per que pacta cum
 demonibus habent. Cuius quidem dubitatio solutio haberi
 potest ex premissis Augusti. verbis: si subtiliter discutantur.
 Dixit enim per artes nugatorie vel noxie superstitionis pacta
 cum demonibus fieri. Noxia autem superstitione de que aliquid mani-
 feste illicitum pertinet: sicut inuocatioes et sacrificia demonum
 vel quodcumq[ue] huiusmodi. Nugatorie autem dicitur quod aliquid
 ad quod vntur et extendi non potest. Hoc enim in vanis fieri videtur.
 Clara ergo nugatoria dicitur. Sicut si eger medicina assumat
 quod morbum quem potest sanare: non est superstitione nugatio. Sed
 si quis collo alliget quodammodo oino ad sanitatem non pertinet: et
 secundum simiam medicorum: hoc ad nugatorias superstitione pertinet
 videtur. Et sic est: cum vestis a sortibus rodit plus timere suspitio-
 nem mali futuri quam p[er]is vntum dolere. Et multa huiusmodi exem-
 pla Aug. ponit ibidem. Ad que diuina sorte se possit exten-
 dere haberi potest ex premissis. Notum est enim quod celestium cor-
 porum virtus extendit se ad corporales effectus: non autem ad imutan-
 dum liberum arbitrium hominis. Cuius si quis astrologum prelatat vtrum
 sit estas futura pluuiosa vel sicca: non est nugatoria consulta-
 tio: sicut si quis prelatat vtrum sibi foditum sepulchrum the-
 saurus occurrat: vel quod sibi iterogant alius sit responsurus.
 Cuius talis prelatatio ad societates demonum pertinet: qui in-
 ordinatis hominum moribus se immiscet. Cuius quoque est in au-
 gurio obseruandum. Si quis enim conuicia frequenter crocitate
 mori futura prencipit pluuiam: non est nugatorie superstitione
 nis. Sicut enim aialia quodammodo naturali instinctu ex impressio-
 ne corporum celestium secundum dispo[n]e aeris ad teporis cognitio-
 nes: secundum quod est necessarium nature ipsoz: secundum illud Hier. 8. Adhuc
 uis in celo cognouit tempus suum: vntur et cyconia cui-
 stodiunt tempus aduentus sui. Sicut et si quis ex subito volatu
 auis denunciet ibi latere insidias vnde aues volando reces-
 ferit non est superstitione sed humana industria. Si vero per mo-
 tum vel garrutiuum auis de humanis actibus prencipit aliquid
 superstitionis esse. Sicut et si sortibus et oibus sibi obhuan-
 dum: quod quicquid aliquis certam causam potest habere vel nales
 humana vel diuina superstitionis non est. Sed solus id nuga-
 torij dicitur et superstitionis quod certam habere non potest causam.
 Et hoc ad societates demonum pertinet: qui talibus rebus efficaciam ali-
 quam prestat: ut vanitates et aios hominum implent. Cuius in
 ps. dicit. Huiusmodi vntur est nomen domini spes eius et non respexit
 vanitates et insanas fallas. Cuius igitur sortes sacri cano-
 nes damnant: que diuin noxia vel nugatoria superstitione fi-
 unt ad societates demonum pertinere. Si autem ea que valent
 vel humana causam habent culpa caret: multo magis ea que di-
 uino auxilio iustitiam. Nam ad beatitudinem hominis pertinet
 secundum psalmi. Et nomen domini sit spes eius: et ideo si per sortium
 protectione aliquid diuinum regat iudicium: non est secundum se pec-
 catum. Dicit enim Aug. super illud psalmi. In manibus tuis
 sortes mee. Sortes non est aliquid mali sed res in huma-
 na dubietate diuinam indicans voluntatem. Cuius sciendum tamen
 quatuor modis in huiusmodi sortibus peccatum posse contingere.
 Cuius modo si absque vlla necessitate putet aliquid ad sor-
 tes esse recurrendum. Hoc enim videtur esse tetare deum: si quis huiusmodi
 quod faciat ex humana industria: eo pretermisso putet esse
 regendum diuinum iudicium. Et enim scdi paral. 20. Lum-
 ignozemus quid agere debeamus: hoc solum huiusmodi residui:
 ut oculos nostros dirigamus ad te. Cuius si absque debita reue-
 rentia et deuotione et in necessitate sortibus regat diuinum
 iudicium. Unde Beda dicit super actus apostolorum. Si qui necessita-
 te aliqua compulsi deus putat sortibus exemplo apostolorum esse co-
 sulendum: videat hoc ipso apostolos collecto fratrum cetum et preci-
 bus ad dei iussu egisse. Cuius si diuina oracula ad humana
 terrena negocia peruertantur. Cuius Aug. dicit ad inquisitio-
 nes ianuarij. In qui de paginis premissis diuersis sortibus legitur et
 si optatum sit ut id potius faciat quam ad demonia consulenda co-
 currat: tamen ista mihi displicet consuetudo: ad negocia secula-

ria et ad vite huiusmodi vanitate diuina oracula velle conuertere.
 Cuius si illud quod est per diuinam inspirationem factum: aliquis
 forte velit committere sortibus. Sic ad ecclesiasticas dignitates
 sunt homines promouendi concordia electionis quam conspiciunt. vt
 dicit Amb. sup. Luca. Cuius sicut Beda dicit super actus apostolorum:
 matthias ante petre costit ordinatus sorte quoniam: quoniam nondum
 sp[irit]us sancti plenitudine in ecclesia effusa: septem autem diaconis postea
 non sorte sed discipulorum electione: apostolorum vero oratione et ma-
 nus impositione sunt ordiati. Preterea autem necessitas in qua
 licitum est per sortes diuinum iudicium implorare: maxime videtur lo-
 cum habere ad prelatationem sorte: et apud antiquos iustos fre-
 quenter iuenimus aliquos deum in dubijs negocijs consul-
 tasse sicut legitur. 1. Re. 30. quod prelatat David dominum dices. Per-
 sequar latruculos hos et comprehenda eos an non: hoc est et
 hoc necessitas ad sorte pertinere diuisoriam: quoniam. scilicet predictio
 hominum super reorum diuisione aliter sopiri non potest: nisi per sor-
 tes diuino iudicio committat: secundum illud proverbia. 18. Contradictio-
 nes coprimunt fors et iter potentes quoque diuindicat. Nec solum
 in reorum diuisione necessitas diuisorie sortis potest puenire: sed
 et in diuisione eorum que sunt a diuersis agenda. Cuius Aug. dicit
 in epla ad honozatum. Si iter dei mistros sit discipatio que
 eorum prelatationis tepore maneant: ne fuga oium: et qui eorum su-
 gant ne morte oium deterior ecclesia: si hec discipatio
 non poterit terminari: quoniam mihi vntur qui maneant et qui
 fugiant sorte eligendi sunt. Sicut et sortis necessitas immu-
 net: si aliquid dandum occurrat plibus quod non nisi vni eorum
 dari possit. Cuius Aug. dicit in primo de doctrina christiana. Si ti-
 bi abundaret aliquid quod oporteret dari ei qui non habet: nec
 duobus dari potuisset: si tibi duo occurreret quoz neuter
 aliu vel idigentia vel egestate aliquid vel necessitate superaret
 nihil iusti faceres quam vt sorte legeres cui dandum esset quod da-
 ri vntur non possit. Et quod terre dignitate offisi ad tempo-
 ralia dispensanda ordinat: potest et licite ad huiusmodi sortes haberi
 recursus: si aliter electio concordis esse non potest: quoniam. n. rector
 quondam sit non sorte sed industria prudens: tolerabilius tamen
 est sorte seculari rectoris querere: quam plim dissonantibus
 laborare. De rectore vero spuali est alia ratio vt supra iam dixi-
 mus. Sed in diuinatoria sorte prelatata necessitas non videtur occur-
 rere. Cuius dominus dicit discipulis. Non est vntur nosce tpa vntur mo-
 meta que per posit in sua p[ar]te. Si qua tamen futura necessa-
 ritate prenoscere siue ad cautela ecclesie siue aliquid singularis
 p[ro]p[ri]e: hec per spiritum sanctum fidelibus inotescunt. De quod dominus dicit
 Joa. 10. Que vntur sunt annuntiabit vobis. Cuius et de huiusmodi
 futuris: per modum prelatationis sorte iudicium diuinum regre-
 re: licite legitur iudicium. 6. Quod gedeon fuit a domino si per man-
 ei: populus israel eest saluatus petes signum in vellere. Sed quod
 diuisoria sorte locum possit habere etiam si res humane sortium
 ageretur: vt supra dicitur est: contingit aliquem diuisoria sorte
 vntur: non quod regat diuinum iudicium: sed quod committit fortune.
 Quod maxime videtur in tarillatorio ludo. Hoc autem vitio vanitatis
 non caret. In tamen igitur nunc de sortibus dicitur est.
 Explicite opusculi. 25. v. de sortibus secundum beatum Thomam
 aquinatem ad dominum Jacobum de burgo.
 De iudicijs astroz ad fratrem Reginaldum ordinis predi-
 catorum socium suum charissimum. Opus. XXVI.
Hic petisti vt tibi scribe-
 ret iudicijs astroz vti: petisti tamen fa-
 tis facere volens ea que a sacris doctoribus
 super hoc traduntur scribere curari. Cuius
 huiusmodi quod te scire: quod vntur celestium cor-
 porum ad imutanda corpora inferiora se ex-
 tendit. Dicit enim Aug. 5. de ciui. dei. Non
 vntur que quazque absurde dicitur ad solas
 iudicijs astroz vntur ad prenoscedum corporales effectus puta tepe-
 state et serenitate aeris: sanitate vel infirmitate corporis: vel vber-
 tate et sterilitatem frugum et similia que ex corporibus et na-
 turalibus causis dependent: nullum vntur esse petunt. Nam oes ho-

ret iudicijs astroz vti: petisti tamen fa-
 tis facere volens ea que a sacris doctoribus
 super hoc traduntur scribere curari. Cuius
 huiusmodi quod te scire: quod vntur celestium cor-
 porum ad imutanda corpora inferiora se ex-
 tendit. Dicit enim Aug. 5. de ciui. dei. Non
 vntur que quazque absurde dicitur ad solas
 iudicijs astroz vntur ad prenoscedum corporales effectus puta tepe-
 state et serenitate aeris: sanitate vel infirmitate corporis: vel vber-
 tate et sterilitatem frugum et similia que ex corporibus et na-
 turalibus causis dependent: nullum vntur esse petunt. Nam oes ho-

mines circa tales effectus aliqua obseruatione vtiitur coz... re qd obseruatur fm motum solis. Naute navigacione v...

Explicit opusculi. 26. v. de iudicijs astrorum fm scitu... Thomam aquinatem: ad fratrem Reginaldum socium...

De eternitate mundi 3 murmurātes. Opus. XXVII.

Apposito fm fidez ca... mudi ab eterno non fuisse: sic qdam...

tum puenim: qd e illud in q ab eis differim. Si. n. itelli... gat qd aliqd pter deū potuerit semp fuisse: quasi possit esse...

oipotēs ē de: faciat vt q scā sunt scā nō fuerint: nō videt... h se dicere: si oipotēs ē faciat vt ea q vā sunt: eo ipso q vā...

ratio qua dicitur aliquid esse factum ex nihilo est cūtelu... gimus eē quidem factum: sed non eē aliquid vnde sit fa...

cum audiunt vsum Platoni mundum hunc nec habuit... se inuim tempozis nec habiturum esse defectuz hoc mo...

Explicit opusculum. 27. v. tractatus de eternitate mu... di clarissimi doctoris sancti Thomae de aquino ordinis...

De fato. An factū aliquid sit. Opus. XXVIII.

Veritur de fato an sit... sit et qd...

qntitate mesurati certitat z nūerat. Si q vita que est e... ferioz: mesura circuli que vocat pyodus mesurat: est acci...

verum est: quod ad corpora sicut videtur August. dicere quanto de civitate dei: quod afflatus sydereos possimus dicere valere vsq; ad corporum transmutationes non autem anime. Contra. vires anime vegetabilis et sensibilis non operantur extra sui organi armoniam. Si ergo armonia regatur afflatus celestibus syderis per consequens et operationes anime vegetabilis et sensibilis afflatus syderis regulabuntur. Uterius etiam de aia ronali videt: quia dicit pbs quod intellectus nri est cu continuo et tpe: palia aut et continua sensu et imaginatioe percipiunt. Habetu aut est ia q; talia subiacent afflatus syderis. ergo et opationes intellectus siue anime ronalis. Item dicit pbs q; aia est instrumentum intelligetie: et quod intelligetia ipm in ea: et illuminat ea. ergo intelligetia mouendo causas formas illuminationis in aia intellectu: sed iter mouens et motum no est mediu: vt dicit pbs. 7. pby. q; intelligetia sic mouens erit imediata aie. aut ergo per seipaz: aut p aliqd mediu de ferens causalitate suaz ad aiaz. No per seipaz: q; pbyce loquedo intelligetia est motor orbis. opz q; q; sit mediu de ferens illuminationes ei: ad aiam. mediu aut hic no pot accipi: nisi motus celi istius p motu inferioribus formas motoris: q; intelligetia p motuz celi regulat et causat opationes intellectuales aie: et hoc p sile videre possumus. Cor. n. qd fm Aris. est incipiu vite et vegetatiouis et sensus: mebris a se distatib; vtutes has no ifiunt nisi per vehiculu spūs. Et sic est in oibus mouetib; et motis que distat abiuicem. Sit est de intelligetia et aia: quonia intelligetia distat et ipm in aiam ronale huc locu distas ab ea. No. n. pbyce dicit pot q; intelligetia veniat iferius: q; fm pbs intelligetia in orbe est: et numerat ad numez orbis: et ad numez motuz orbis: et ipse orbis motus fm Aris. copo nri ex intelligetia mouete et circulo celesti. C;tesz somnia et gbus pnotificatur futura: vt dicit Macrobius: siue int ora cula: siue intelligetie: siue pphie: siue in nobis et causant: vt dicit pbs in. j. de somno et vig. p signi: vel per cam: vel per accis: qd in q; accis est accis per se et no coiter. Est autem somnu passio sensus colis. q; per aliqd dormitiouis accidit somnu dormiti. Accis aut dormitiouis qd est pnotificu futuri no pot cari a calido: humido: frigido: et sicco: q; sunt in ma. q; opz caetur a forma aliq; que est forma ordis et regula vite itionis: et hec foia no pot ee nisi a circulo celesti. q; per circulu celesti alqd iheret iferioib; p qd regulat tota vite dispositio: et hoc fatu vocat: q; fatu est. C;tesz Ptholomeus dicit. q; pector meiu pnotificat per signa futuroz accepta a stellis scdis: stellis scdas vocas effectus stellaz que apparit in iferioib; elemetis: sicut in nubib; vel in aliquo hb; et ex hoc habet q; effectus stellaz in iferioib; sunt ex quibus futura vite dispo et causat et noscitur. Hoc aut fatum vocat mathematici. q; fatum est. C;tesz Boe. s. de pso. pbyce loquitur de casu et fortuna que cant ex duab; causis p se co: curribus: sicut qn aliq; itedit fodere thesaurz: et aliq; in eode loco itedes fodere sepulchru: pseq; qn a fortuna iuctio: neq; thesauri: et sic catur ex duab; causis per se: pcurrib; vt dicit Boe. Has at causas pcurrere fecit ordo iste inenitabili. in exone caru: qui de fonte scie dei pcedit. Conexo aut te hb; caru a Boe. fatu vocat. q; fatu est. C;tesz Boe. ibide. Qui summa puidit puidetia simpli fatu dirigit singula in motu: locis: formis: pib; distributa. q; fatu est. C;tesz dicit q; fatu est ordo pscie diuine: h no repugnat his que de ca st qm pscia diuina ea que ordiant exequet: et admistrat misterio carum nalium: vt explicitus ordo esse et vite ab h; causis fatum vocet. C;tesz dicit Greg. in ome. de ephra dñi. Ab ita fidelu cordibus vt fatu aliqd ee credat. Et traditronem: qm stelle facte sunt pp hotem: no homo pp stel las. si q; stellaz motus no ee in hois ministerio stella q; magis apparuit: no mouet ad nutuz dñi qd est iconueniens. C;tesz Augu. in lib. de doc. epiana fatu dicit nihil ee. et si mathematici aliquid vera de futuris pnuiciare videtur. dicit hoc fieri arte demonu ad deceptione fidelu. C;tesz si est fatum aut est causa aut causatum: no catum. q; hoc regulat fato vt dicit mathematici. Si causa aut iferio: aut supio: no iferio: q; illa sunt: calidu: frigidu: humidu: et sic: quozuz nullu est fatu. no supio: q; causa supio: ee celestis circulus euz suo motu: qd mathematici no dicit ee fatu: sed ee fati

factu. fatum ergo nihil est. C;tesz res non hnt nisi duplex ee vt dicit Aug. sui causa pma in qua sunt vita et lux: quoz neutru est fatu: et in seipis. Sed ee rei in seipis no est fatuz vt dicit mathematici: sed potius regulat a fato. q; fatuz nihil est. C;tesz Aug. dicit q; iferioz cam sufficit dicere voluntatem dei: q; oia sunt dei voluntate: vel pmituntur. Voluntas autem dei no est fatum. q; fatum nihil est. C;tesz si fatuz h; ee tenet ordinem: cu ergo fatu no teneat ordinem: q; videmus idignos exaltari et dignos deici qd iordinatu est: et fatu cir ca talia sic: fatu nihil esse videt. C;tesz si fatu est effectus circuli celestis: ea que sunt vni circuli: videtur esse vnus fatu. Sed Jacob et Exau ex vno pscubitu Isaac pcepti sunt. et sic videtur ee vnus circuli: et tñ no fuerit vni fati: sic co seques probauit euetus. ergo fatum nihil videtur esse. Quid sit fatum. Articulus. II. Secundo querit quid sit fatu. Boe. n. s. de pso. dicit q; fatu est dispositio iheris mobilib; per quas puidetia suis quecuq; tribuit ordinib;. Hermes aut tremegistuz dicit q; fatum qd greci ymeramonē dicunt est complexio caru singulis tepozat distribuens: que factio deoz celestiu sunt pordinata. C;teszideo q; fatu multipl; di. vno mo d fatuz mozs distone podoz iducta. Sic di in claudiano. Vnoz post fata gescit: et hoc modo decursum vite tribus deabus fatalibus platonici tribuebant iceptione. f. clotho. lachesi p gressuz: et co cluione terminat antrope: sicut dicitur. Clotho colum portat: lachesis trahit: atropos occat. Et hoc modo no qrit h de fato. Secundo modo d; fatum dispositio puidetie diuine de futuro progressu ee et vite iferiois: que dispositio cum sit eterna: pstat q; nihil ponit in rebus: et cu explicat in effectu: tuc effectus iste per res coplet tpb;: et loc opozumis: sicut pordinatio et pdestinatio alicuius in mete de agedis negociis suis p nuciū nihil ponit in nuciū: q; tñ per nuciū explet qn nuciū dirigit: et sibi iniugit negociuz: hoc mo loquitur Boe. d. fato: et h mo itez no qrit h de fato. sed na tamē huius pordinatiouis et pdestinatiouis in mete diuina existes simplex est: et eterna diuina imālis: icomutabilis. et cli p res tpales explicat tpalis sit et mālīs. et multiplicata: mobilis et ptingens. Tertio modo d; fatum forma ordinis ee: et vite iferioz causata in ipis ex piodo celestis circuli: quod suis radiationibus ambit natiuitates eozuz: hoc mo Hermes loquit de fato: vocas stellas et sacra deorum. immobile dispone ee et vite iferiois. Est aut hec forma no forma dās ee. sed potius forma cuiusda vli ordinis ee et vite simplex: et eterna multiplex in vntate. Simplex est a simplicitate circulationis. Multiplicitate aut virtutis h; a multiplicatiōe eoz que ptingentur a circulo. Sicut. n. a multis stellis et sitib; et spatis et imaginib; et radiatiōib; et multiplicib; angulis qui scribuntur in intersecatiōib; radioz celestiu corporz et radioz pductione sup rez. Per aspectu. n. solis sicut dicit Ptholomeus oēs vtutes eoz qui sunt in celesti circulo pgregantur et adunantur. Hec at talis foia mediu est iter necessarii et pole. Necessariū. n. est qd est in motu celestis circuli. pole aut et mutabile qd est in ma gfiabilium et corruptibilium. Forma aut ista causata ex celesti circulo et iherens generabili et corruptibili: media est iter vruq;. De. n. qd procedit a causa nobili in catum ignobile. in aliquo t; ppuetate sue causenti esse suū no est nisi q; tum pmitit polkas eius in quo est. D; oē qd recipit in aliquo. vt dicit Boe. et Aris. s. pbycoz est i eo in quo recipit fm ptate recipiens. et no h; ptate cause a qua est. Hoc pot sum; videre in his que a Dionysio dicitur. Ppocessio enim diuine sicut est vita: rō: sapia: et h; fm q; pcedit logi a deo fm gradus entium efficiuntur magis tpalia et mutabilia: et comixta: et po mālī et puatiōis admixta: cum tamen in deo sint simplicia: et eterna: et imutabilia: et imālia. Et similitur est de forma ordinis eū. et vite que in celesti circulo est necia et ientabilis et alterabilis. In reb; aut gfiatis pp mutabilitate ipaz ee est recepta mutabilis et ptingens. C;tesz Boetius in. s. de pso. figurat multos circulos in quozum centro ordo et causa est fati et fataliū: et in circulo distate in quo cotinetur gfiabilia et corruptibilia eiusde fati est cotinētia et mutabilitas p ee gfiatoz et corruptoz. Et sic est di

positio ee vite in mete motoris pmi qd explet circulus iuxta catum propinquior: et eode ordine forma dispositio: p ut est in piodo celesti explet dispositio q est in mete pmi motoris: et circulus a cetro distas designat eade forma dispositio: put mutabilis: adheret gfiatis et corruptis. Forma autē cu sit imago piodi potētiā et vtuāli pphat totū ee et componem et durationes gfiatoz et corruptoz: et sic h; sit necessaria: est tamē mutabilis et ptingens. D; unus autem causas optime assignat Ptholomeus in qdripito: dices q; p; virtutē stellarū: per aliud et per accis sūt iferioib;. Per aliud qdē. q; p; spērā actiuoz et passiuoz: p q; q; lites actiuas: et passiuas iheret iferioib;. Per accis aut. q; h;ec forma et si affluat a cā necia et imutabili: accipit ee i reb; ptingentibus et mutabilibus accūtaliter. Et duobus aut h; mutabilitatē. f. ex q; lites elementozū per que defert ad generata: et ex ee gfiatoz in qbus est sicut in subiecto. hoc q; est fatum. Et sic pme rōni pntentius. Lō cedimus. n. q; hoc mo h; ee. C;tesz d; hoc mo pcedimus: q; que sūt mēsuratur piodo. C;tesz d; tertū et quartam dōm: q; iferioza gdem nata sunt obedire supioz: sed iferi et supioz dupl; referunt ad iuce. Si. n. relatio fiat per vna simplice forma quaz dat supioz motor: vix est q; supioz mouete de necessitate mouetur iferius. et talis fosterelatio est iter motoris supioz orbū celestiu. Si aut iferioz motor sicut forma vna qua non accipit a supioz: sed referat ad ipm sicut direct; ab ipso et in strumētū eius: nihil pphat qn p; sūt sue forme vel aliā d; spōnem ipediat: ita q; a supioz motū no suscipiat: et sic est de calido et frigido relatis ad vtutes celestiu. Calidū enim per ppia formā: no p celesti d; ee pgregatiū homogeneoz: et disgregatiū etherogeneoz: et frigidū ecōtrario. et ideo iste q; lites per p;teritū iuctam in mā et diuersitatez d; spōnem mae sepe excludit d; spōnem et effectū mor; celestis. P;ropterea Ptholomeus dicit q; sapiēs h; dñat ares. vñ dicit Comētator. q; si effectus circuli celestis in curando humores corp; disponat ad qrtana sapiēs medic; hoc pul dens per calida et humida corpa disponit ad sanitatē: et tūc excluso effectu celesti qrtana no iducit. C;tesz id qd viterius obijcit dōm est q; hoc mo ad celū referunt vtutes operationū vegetabilū vt sint et impediabiles ab oppositis d; spōnibus iuentis in aia sensibili. Hoc. n. faciūt apprehensa in virtutib; aie sensibilis qd faciūt d; spōnes actiuaz q; lites fatū in corporib;. C;tesz imaginatiōem mulier; pcepta: corp; totū trāsmutat ad venera. P;ropterea quod ēr Auicē dicit: q; qd ē imaginatiōe lepre leprosus scis est: et patētib; fluxū sanguinis pphat Sal. aspectū rubicidior. Si q; h; apprehensa sūt p;ta motū celesti: excludit effectū celestis: per p;tas d; spōnes et apprehēsiōes aiales iuat celestis effectū: et hoc est qd dicit d; desalon q; celestis effectus qui vocatur alate iuat a sapiete astronomo: sicut in pducendie terre nascētib; iuat per feminatiōem et artē. C;tesz hoc qd obijcit de causa somnoz de plano videt mihi ee pcedendum: maxime de somnijs que sūt p imaginarias visiones. C;tesz hoc qd obijcitur de illuminatione itell; aie ronalis fm p;ham rīdēdam est dupl;. Uno mo h; stocicos qui ponit q; cū sba nobilior p iperitū habeat mouere iferioz et iferioz obdit ei: sic et in fantasmatib; aia vni vidēdo alteruz ipedit et ligat opatiōes ei. Dicit. n. q; vtute alicui; nāe si perioz: siue intelligetie: siue stelle: aia vni ponit in gradu supioz et alteri: iferioz: et tūc iferioz nata ee moueri ab apprehēsiōe supioz: et sic fieri fassinatiōe. Et cū dicit Aris. q; inter mouens et motum no sit mediu: no intelligit semper de imediatione loci sine spaci;: sed de imediatione gradus supioz et iferioz: ponēs exēplum qd post iductū est. Q; organū imaginatiōis no est imediatum vasis seminarijs: et tamen ad imaginē mulieris extendunt vasa seminaria et effluunt semper propter imediatione supioz itatis et iferioz itatis: que est iter recipiēs et id cui pceptū. Hoc aut fm sententiam p;patheticoz non bñ pgruit: q; sine dubio iter agēs et actum: iter mouēs et motū imediatio d; ee et p;fectio h; contactum. P;ropterea dicimus: q; sicut calor digestiuus dupl;cia est vtutis. et vna vtutē h; in q; tum est calor ignis fm se p;siderat: que est alterare et separare ea q; sunt diuersi generis et decoquere: alterā h; in q; tum est instrumentum aie q; est

fm vite fm qua terminat digerēdo ad formā vite: ita et cū corpus orbicularis: et sic mouet corpa. Alio mo put est instrumentum itelligetie mouētis: et hoc mō effectus eius efficit in aia sensibili per formas corporz. et in aia itellectuali per formas illuminationis. Quia sicut p;ctimus forme que sūt in aliquo: sūt fm ptatē recipiēs. et no fm ptatez agentis. Quecuq; alia ad hāc prem obiecta sunt: plana sunt. C;tesz dicit Gregorij dōm est: q; ipse loquitur de fato fm qd a quibusda pbs et hereticis necessitate rebus iponere dicebat. fm qd dicit poeta. P;riodo te tua fata trahūt: ne incepta relinquere possis. C;tesz hoc quod querit vtrū fati sit causa vel catum dōm: q; est similitudo cause vniuersi ordinis ee et vite. et sic est aliqd cause: h; no vera causa: et fm q; ad heretibus gfiatis est dispositio causati: h; similitudine cause ex pimat. Est. n. forma p;nes pcuruz ee. et vite mobilis et ptingens. C;tesz hoc qd obijcit de gemellis dōm. q; h; possem; dicere q; in vno pceptu semē per vices p;icit. et pro vices a mīte glutiat. et sic no est vna hora pceptoz geminoz: ita et si dicerem; ee vna hora pceptoz: centrū tñ cordis eozū a quo icipit pcept; forma: no est vni: et mutato centro necesse est mutari totū circuli. et sic orizon eoz non est vnus: nec angulū: nec eade domoz dispositio. et sic tota perioz dū efficit diuersa. et per p;ns aderēs rebus natis d; spō fa talis. necessario variatur. Et per hoc p; solutio de his que querita sunt de hoc articulo. C;tesz fatum necitate rebus imponat. Articulus. III. Tertio querit vtrū fati rebus necessitate iponatur: et videt q; sic. Lm. n. causa est necessaria ipm est neciu: cā fati est celestis circulus q; ee necius. q; fatu est necius: et necessitatez rebus iponit. C;tesz fati est regula et mēsurā totius vite et ee. Regulatum aut necio referat ad regulā: et regula est necia. q; zc. C;tesz fortioza sunt supioza q; inferiora. ergo supioza trahūt iferioza ad sui d; spōnem neciam: cum aut fatum sit vinculu. per qd iferioza trahunt ad supioza: videt fatum necessitate rebus imponere. C;tesz Aristo. dicit: q; inter mouētia supioza et iferioza p;cos est armo nia: sicut in chordis cythare. h; armonia necessaria est q; inferiora per oia psequatur d; spōnem supioz. q; d; spō supioz adherēs iferiozibus necessitate iponit eis. Contra. fati est adherēs rebus mobilib;. h; motus mobilib; mouetur ea que sūt in ipis. q; fatum est dispositio diuersa. mutabilis: ptingens. ergo contingenter se h; ad rez: et non imponit necessitatem. C;teszideo. dōm q; fati multipl; d; ee cā: vt supra dixim;. ideo nullā necessitate iponit reb;: h; inclinat ad effectus celestiu si no sit dispositio fortioz in mā ad p;rium mouens. et h; h; mouētia afflat pbs in lib. de sono et vig. dupl;cia. cōstltarijs. Sapiētes. n. p;liarijs ex rōnibus certis persuadent aliqd vtrū ee faciendum: qd tñ iferioz p; aduersos casus obuitates distinat. Tunc soluit lex consilij sapienter. et est verbum suuz tale q; supueniētibus consilijs alijs: consilia mutatur sapiēter. Regula. n. vt dicit Aris. lesbie edificatiō nis mutatur ad edificatum. Est. n. lesbia insula in qua lapides non ad rectā lineā sunt dolabiles. et ideo opz q; regula fm qua dolatur aliq; tūllū curuet ad ipas edificatiōes. et ita est de d; spōne ee et vite inferioris: in qua propter causas que sunt in mā sepe mutat dispositio sapiēs circuli celestis. et dispositio adherēs in obilibus que fatū vocat extra rectitudinē celestiu declinās exorbitat propter multas oppositas iferioz transmutationes. C;tesz p;num ergo dōm: q; fati causa necessaria est. h; ex hoc no sequitur aliqd nisi q; sit necessarius ipsum ee. h; no sequitur q; necessitate reb; imponat. q; non iheret eis fm ptatez celestiu que necessaria sunt. sed fm ptatē iferioz que oino mutabilia et ptingentia sunt. C;tesz dōm dōm q; relatio que est iter regulano et regulatum necessaria est imālis relatio que est iter p;ez et siliū. h; q; mutatio causat relationē et causat relatiōis destructio nem: adeo mutatio que est in reb; mobilib; causa est q; regulati no sequitur regulā: et no sequitur ad ipaz. et quo ad h; ee non regulat. C;tesz d; tertū dōm: q; h; fortioza sunt supioza q; iferioza: tñ ex ipoz iferioz ptingit q; no oino pntē iferioz effectus: et quo ad hoc ex pte ipoz soluit vinculu. C;tesz q; zc.

cum dicitur qd solutio teporarie chordaz dissonantia inducit in cythara: r hinc mutatio r alteratio isferious dissonantiaz facit ad effectum supioris. vii dicitur Dama. qd supiora isferioruz que dam sunt signa nostror actuum: r nullo modo causa.

III. An fatum sit scibile. Terti. Quarto querit an fatuz sit scibile: r videtur qd no: qd cu sit effectus celestis circuli: r siluudo qda ipsius: sicut forma alicuius silis est ipsi cau se eiusdem ordinis: s; i celesti circulo qd ad nos sunt infinita considerada sicut stelle numero: r spere: r virtutibus: r situs earum in circulo declinat: r extra ipsuz: r distancie: r punctiones: r quantitas anguli sub quo incidit radius. r pars forme. r gradus lucidi: r vmbrosi in puteis: r in turbibus exites r h; infinita quo ad nos. s; videtur qd effectus eius a nullo sciri possit. Tercz circulus puenet datoris forme: r datoris sensus r itells qui yles r alchamto dr a mathematicis. alr. n. non esset mensura totius vite: qz hinc vite non includeret. Hora autem pncipij oium est hora casus feminis in matrice: sed hac quo ad nos no cotingit scire. s; ignorabit forma dispons totius vite: r sic igno rata est dispo reru. Nec et videt ex effectibus. Sunt enim quedam quoz videt ee vna piodus: r t accntia eoz per se sicut est sexus masculinus r femininus sunt eade: r cam huius no ptingit sciri ex celestis circuli effecta. Similit et natus octauo mese moit: vt frequetius. r in septimo viuut. Similit in geminis quoz vnus est masculus alter femina rarissime ptingit masculu vnere: femina vo alicui supuluit. r cam ipossibile aut difficile est assignare ex circulo celesti. Tercz luminarib; exnibus in capite argon. i. gorgonis si ea mara respectu inimicitie radianerit: natus vt dicitur in cruce. Tercz dicit qd luna exite in leone vestimenta noua iduere malum est. Damisestuz est aut qd hec oia si eent scibilia eet deductio syllogistica ad ea: sed h non est. N. n. sequitur Luna est in leone. s; maluz est induere vestes nouas. aut luminaria sunt in capite gorgonis. ergo respicit ea inimicitia: r radiatio motoris a quadrato vel ab opo posto diametro. ergo natus tunc suspendetur in cruce.

Respondeo. ddm qd due partes sunt astronomie sicut dicitur in tholomeus. Tria est de stibus r motibus supior qz tianibus eoz r passioib; ppia. r ad hac per demstratione puenit. Alia est de effectib; astroz in inferiorib; que in reb; mutabilib; recipiunt: r io ad hac no puenit nisi p plectura. r opz astronomi in ista parte sm aliquo pbycti habituz inferioris certitudinis ee: r ex signis pbyctis plecturari. Confecturatio aut cum sit ex signis mobilibus generat habituz minoris certitudinis qz sit scia vel opinio. Qu. n. hec coia si gna sint r mutabilia: no pot ex ipis haberi via syllogistica: eo qd vt videt: vt in pluribus icluunt signa tm: r sunt iudicia quedam multis de causis mutabilia: sicut pz per ante dicta. r ideo sepe astronomus dicit ve: qz dicitur suu est quo ad disponem celestiu verisimili: s; hec dispo sit a mutabilitate rez exclusa. Ad pmuz ddm qd multa taliter quo ad nos infinita considerada eent: sed consideratur paucissima ex qbus alia pno scitur: de quibus h; comecturatio: propter quod dr per tholomeu: qd per celoz motus no nisi coter indicare debem: r pates rez pntes quas pprie reruz cae frequetier excludit. Ad scdm ddm qd hora talis diffi culter cognoscit. r ideo in etum est remediuz vt accipiatur gradus ascends circuli: hoc est hore punctionu luminariuz cutade quaf circulus: qz ille h; influentia ad com necessitate: que proximo sequitur: vel accipiat ascends ad natuistatem ex vtero. Ad aliud ddm qd via syllogistica sciri non pot conclusio plecturalis. s; tm imperfectio scie. vt dicit tholomeus: qn hoc sciat no ipedit. vii sciri pot: sicut est in pno sticatione somnoz. N. n. habitudo syllogistica est iter somnuz r pronosticatione somnij: r sic est in oib; estimationib; plecturalibus. Ad aliud qd obijcit de disparitate sexus in geminis ddm qd sexus femine fit semp propter occasio nem defectus alicui pncipioz. Luz. n. semē masculinu fateturuz sit: r formatuuz r icorporat per vtutes formatiuam qua h; in semine ipso semp iducit formaz masculinu de in tatione propria: nisi qlitate mae ipediat: r io sexus femine

accidit ex defectu nae picularis: que nunqz itendit face: re femina. s; cu melius fieri no possit ex na vli sit adiutoriu gitationis r no giatoz pprie: r hec est femina. r h est qd dms itendit dicere. No est bonu ee hoim soluz faciam ex adiutoriu sibi file. vii dispar sexus in geminis prouenit ex defectu pncipioz nallu in altera pre feminis. r no ex pio do celesti. Qz aut in talibus mas frequetius moit: puenit ex hoc qd cu tales gemini ex vno semine diuiso gntantur fit ma male terminabilis a vtute formatiuaz: qz si fuisset bene terminabilis vtruzqz formasset in marem. Ad h; aut masculi maioru r multiplici idiget terminatione qz ma femine: r io mas remanet egror r debilis in terminatione mae causaz habes mortis. In femina aut pua sufficit terminatio: r ppter mollietiem corporis supuluit. Frequetissime tm ambo moituz. Ad id quod dr de octauo mese ddm no est qd qda dixerit qd vt frequet 8° mese moit: qz 8° mese fatur no attribuit: cui friditas r siccitas natiu itersciuit. Hoc eni falim probat: qz multi in astronomi: filij fatum ee dicunt qd diu supuluit. La g no est in circulo: s; i pncipijs mae. Luna. n. est mēis distatua: ad cui puerione comēsurant pcep: r impgnatioes. vt dicit Arist. Luna. n. e alter sol: eo qd reci pit lumē a sole: r qd sol fac in ano: luna fac in mese. A p. n. itatione vsqz ad h; qd e dimidia est calida r hu. sic tpa veris. A mediatioe vsqz ad plenilunū est calida r sic. sic est estas. A plenilunio vsqz ad scdaz mediatioe est fr. r sic. sic e autu nus. A scda mediatioe vsqz ad punctione est frig. r hu. sic hyems. Qz aut nata fit mouere humorē pz put est in accessu r recessu maris: q accessus r recessus maris in media lu natione q est noue diez recedit ad circulu in ascēdēdo r descēdēdo. Si. n. minimū sit fur maris ad idē pūctū puitatis reuertet. xiiij. die. Luz. n. luna in media lunatioe no trāse: at nisi medietate circuli sui: tm motus augis ex opposito occur res sibi cōplet alā circulatione mediā. Luna. n. in qz men se bis est in auge. s; in puetioe r pūctioe. Luna. n. cu in cō iuctioe viuificū lumē a sole accipit: r cu venus nunqz a so le distet lōge. r venus heat mouere humorē seminalē: luna qz soli ptingit acqrit veneris vtutē. r sic ex vtute ppria mo uet humores. r ex vtute solis isluit vitā humorū moto. r ex vtute veneris mouet feminis genitram ad formas genit ure pueniētes. Et qz Mercurius h; comiscibile vtutes ex multis girationibus ei qz h; sup oēs alios planetas: luna hac vtutē lucrat ex pūctioe ad ips. r ex illa semē viri r fe mine mouet ad comixtionē. Sic g luna puerioib; suis cō mixtioes pceptus r impgnationes causat r regulat. Sunt aut in genitura septē mutatioes nece: quaz pma est semi nis puerio: r pcpioe ad foias cordis. Scda est mae distin ctio ad formā mēbroz pncipalū que r cātūas hnt vtutes. sicut epar causat vtutes nales. r vasa seminaria vtutes formatiuas pceptuū. r io in scda mutatioe feminis ad herent pūcto cordis tres viscule qz fac spūs ad locū cere bri: epatis: r vazo seminaliū. Tertia mutatio est distinctio mae qz viscule cerebri ascēdit sursum. r vesicula epatis ali qz ad dextrū r ad vltimū descēdit ad vesiculā vazo rum se minaliū: r hūc ascēsus r descēsum facit spūs exufflatioe q est in corde. Quarta mutatio est totū mae distinctio vt distri buat locis mēbroz scdarioz. qui cātrices vtutes non hnt r hac distinctioe itez fac spūs exufflatioe cordis: q exuff latio pfozat. r distēdit mām. r pfozādo facit viā venarum pulsatiū r getaz: r neruoꝝ. extēdēdo aut distribuit mate riam vniūscuiusqz mēbroz in locū pprium. Quinta muta tio est trāsmutatio mae in figurā mēbroz: quā figurā no recipet nisi humidū eet in ea. r hac mutatioe facit cū vis formatiuaz cordis in locū mēbroz per spm exufflat. Ad em bra aut figurata non sunt apta recipere vtutē opatiua r mo tuā: nisi per pferatione r colligationē. Sexta mutatio ē que cōplet per calorē cordis cū spū diffuso in mēbus. qui exiccās supfluit humidū. solidat r pfozat iūcturas r cō nexioes. Septima mutatio est mot. s; per vtutes motiuas que oib; mēbus a corde isluit. r cuz ois motus geniture fit a luna: sic tam dcm est. opz qd septē puerionibus lune in ho mine. qd est pfectissimū feminis cōpleat: r h; iste mutatio nes feminis no sint successiue s; h; maxum planctaz est discuz eaz no cōplet nisi cōpleto nūero comētionū h; septē mē

ses. r in aialib; alijs ab hoie no hec ita regularit obfnatur pp ignobilitate suaz pponit: s; aliq diuuz vt elephas alia breuioi tpe impgnatur. pfectus et puerioib; h; embuo ea que exigit ad neccitate. r sic dicit Sal. Virtus formatiuaz tri pliciter se h; ad semē. seu ad mām. Aliq. n. mā est diminu ta r vna abūdās. Aliq. v; est deficiēs r mā supabūdās. Aliq. sunt fm qlitate pportioata. r qn qd vrus est abū dās r mā diminuta terminata est cōplo septimo mese: r tūc virtus abūdās forte facit motu ad exitū. r nascit puer: r cō ualecit r efficiē paruis corporib; r agilis valde in opatiōi bus. qz aut adēta sunt vrus r mā. r qn est supabūdās mā tūc no est cōpleta cōplo septimo mese: sed gescit per vnaꝝ lune puerione in octauo mese r facit motū ad exitū r na scit nono mese: r pualescit: r hoc est vt in plurib; ex oib; natiuitas. Sed qn vrus est deficiēs r iobediēs mae ex an gustia fac motū in septimo mese qz v; motuua data: r ex dispo ne no pprobat ipz nisi in octauo mese: r tūc nascit r moit: vt in pluribus. r hoc no puenit ex piodo: s; ex dispo sitione r corrupōe pncipioz nallū. Hec aut que dicta sunt vt in plurib; sunt vera. Adulū. n. variatiois facit cōplo nes feminaz r pplones climatiū. pp qd ego vidi vna qd p perit in vndecimo mese puerū maxime qntatis. r Arist. dicit se vidisse vna que pepit in. 14. mese silr. Ad illud qd obijcit de capite bozonis dicitū qd ille stelle funere ē sunt: r mōstruosam idicat vt terminationē: pp qd ipse et pfluus caput auero vultu absclitum tenet: s; hoc sicut dixi mus no iponit rebus necessitate. s; facile r mutabile iclma tionē h; . Ad illud qd obijcit de noua veste induta luna exite in leone eodē mō obz est. Sicut. n. radiatio piodi dis pōnem ordinis ee r duratiois ipūnit reb; nallū. ita etiaz impūnit artificiatuz: pp qd figure imaginum magicaz ad aspectum stellarum impūnitur r fieri pcpitūtur.

In quo gie cause fatum icidat. Terti. Quarto querit in quo gie cae icidat: r h; voluz est p antia: qz in veritate causa no est: s; est ali quid cause. Est. n. for ordinis: r vite imaginē hns: r vtutes celestis circuli: sicut dicitur: ali qz qd aliqua non sunt vere entia: s; sunt aliqd entis: sic ea que sunt in aia: r fm aliquos mot: r tpa. vt dicit Arist. Quidā tm nitūtur probare qd sit ca: eo qd Plato ponit cōpares stellas h; que nascitur: in qd sunt for: que sit cae rez giataz r regula esse r vite eaz. Inducit. n. deti deozū dicit ee deos corporales qd sunt stelle: r dicit. hoz giatōz in inferioribus semēte ego faciā vt vobis pdam: vestrū erit parare ea. r pcpit eis quos siles sibi videt iustiaz r pta tem colere: r h; vinēt post terrenū dissolutionē intells. H doc de hoibus dicit qd quoz imortalis est itells: r post moztē sydereas sedes accipiet sicut a semēte sydez in gitationem descēdit. Propterea dixit qd descēdēs per circulos plane tarū vtres aie accipit: memorā itelligētā: r volūtarem: sic exponit Macrobiū sup somniu Scipiois. H doc ē vt videt tā gere Quidā loquēs de lacteo circulo. r dicit. Hae iter est supis ad magni tecta tonātis. H doc ē vt per rōnem. Quia quoz vnus est eēntialis act: illoz videt ee vna nā. Intel ligētie aut celestis r itelligētē hois in pceptione viri vt ee vnus eēntialis act. g vna nā. Inde vlteriū quartūqz for maz vna nā est illarū vna relatio est ad corpus vniū mae si in aliq corpore ee dicitur. s; itelligētē celestis relatio est ad stellā: vel ad orbē fm cōpare stellā. g itellectualis nāe in hoie erit relatio ad stellā cōpare. H doc ē vt videt per dictuz Comētatoz sup. ii. metaph. vbi dicit qd finis pspertatis in intellectus hois est: s; post moztē ptiuetur motozū celesti.

Solo. ddm qd falluz r hereticū est dicere qd aie intel lectuales descēdāt a compare stella. Egypcioz. n. pborū fuit opinio qd intellectuales aie stellis a deo deoz factis terre no effectū quo aliq efficiunt granant: que granate depri munt ad corpora gfiabilia r corrupibilia: r ibidē deputate p cultuz pietatis r iustitie recipiunt ad cōpares stellas. Affectū aut terrenū ad itellectualēs aias puenire dixerūt: eo mō quo afficit aia s; certā dulcedinē nutrimenti corporis. H dicitur. n. qd subtilissimo vapore paludū mectidantuz in ter duo solstitia positaz sup qz maxum planctaz est discuz ter nutriunt corpora planetarū: qz qn illum attrahunt

ex gravitate depmunt r retrogradantur: r qn eūdē digerūt eleuatur r cursu dirigunt. H dicit aut subtilitate in spa ignis r aeris nectar deoz vocabāt: r h; mō affectū terrenū ad aias in stellis positas puenire dixerūt. H pereti aut ab hac opione occasione erroris sumētes dixerūt aias esse in celo cuz angelis factas. r ppctm qd comiserūt in corpa ee de trufas. vt h; purificate ad celestes sedes recipiantur. r h; est qd dicit David. Educ de carcere aiam meaz rē. H dicit g refu tatis ddm est cū pbo. r de causis ppietati eloz r planeta ruz: qz cū cadit semē viri in mīcē mulieris decogitur in ea de coctioe forti: r fit frustū carnis: r creat in ea aia iustu di. Ad pmū g ddm qd plato cuz dicit semētes aiarū ee in stel lis: hoc dicit rōne silitudis pportiois itells hūani ad itellm itelligētē celestis: nec stelle hoc assecurit. nisi p ministe riu sicut ipse de deoz dicit qd ipse hoz semētem facit. Se mētis. n. h; no est in po que sit aia actū: s; est ipsa factio nāe itellectualis. Dcm aut Quidā in lib. metamoz. est non nisi per viā cādida cādore inocēte r iustite puenit ad magni tecta tonātis. Ad id qd obijcit per rōne ddm qd quozū vnus est eēntialis act: illoz est vna nā. Intellegere at r cō tēplari itellecta no ex equo est itelligētē celestis r aie rōna lis. sed per pus r posterius: qz itellectus itelligētē est sine continuo r tempore: r sine collatioe r in ista pima rez ve ritate: itellectus autem noster est cū ptiuo r tempore: hns se ad pimas veritates rerū: sicut oculus vespertilionis ad lucē solis. Sic autem itelligere per prius r posterius pue nit supiori r inferiori que specificē differūt. Ad dictū cō mētatoz ddm qd ptiuatō no est fm vnaꝝ nām comūne: sed fm vnum cōe obiectum speculationis ad beatitudinē post moztē pertinētis: sicut dicit pbs lib. celi r mundi qd extra celum no est tempus nec locus. sed vita beata: itell: gens extra celum esse quod est super cursuz syderum in lo co quiete contemplationis bonozum.

Explūcit opusculum. 28. bñ Thome de aquino de fato. De principio indiuiduationis eiusdē. Opus. XXIX.

Loniā due sūt i hoie po cognoctiue i. sensus r itells manifestū ē illas di uersitate supponē ex pte obroz stioz Sciēdū ē aut qd i cognoctōe hūana fū damētū r origo ē sensus. Tū ppinq or ē rei ee nec. s. quā tota actio virū sensitiua fundat s; h; i l; piberme nias. Tū pp manifesta passionē sen suū a sensibilib; tāqz a ppinq ortā passioes itellectuū di xit ee silitudines rez. De passioib; vo sensuū nullas mēto ne fecit vbi: qd tm pncipalr scū ē: qz passioes itellectuz sunt cae vocū imediati qz passioes sensuū: de qb; tūc agē iten debat. Certū ē aut accntia ipsa sue. ppna sine cōia: ee sensibilia siue obta sensuū: vt h; i li. 2. d. aia. Tū cū sup ppriuz obm vniū po altera no seraf nisi p accūs: ite oculis videt dulce in qzū ē albiū vel nigrū: ipolte est itellm ferri sup illa accntia nisi per accūs: in qzū. f. agit circa ipsa fanta mata q sunt a pte ipoz sensibilib; accidētū. Et h; est p modū cuius dā reflexiois. Reflexio at est duplex. Tūa ab origine po tētie: altera ab origine obiecti. H dmo nāqz qlibet potētia ferf sup obiectuz suū ppriū: r illud h; determināre actū ipi us potētie. Tū vltra no trāsit act: potētie qz sub forma vlti riori ipsius pncipaliois obiecti: aliter nāqz no eet id ppri us eius obiectū. Proptū. n. obiectū est p cui r formatioez potētia actū suū exercet: sic h; color ad vīsz: r sonus ad auditū. Quiditas aut rei sensibilib; est obm itells propriuz vt dr in. 3. de aia. Tū quocūqz aia se vtrū. h; obiectū est sibi rō agēdi. H dicit vltredū in se p actū r po suū. vlt redū p obiectū i ipaz origine obiecti. f. p fantasmata in spēs sensibilib; . H; istū sunt duo modi reflexiois sue: qz altera cog scit se r q a pte sua sc. Altera vero qd se a pte obiecti sui. In vtroqz vo mō sua cognoctio ad aliq cōparēs terminatur. Qu. n. in ipso suo obiecto figit acies rōne vhs apphēdit: qd solū in istis isferiorib; ab itellm determinatur vt ppriū ob iectū: cū oia singularia apud nos mālta sint. Ad. n. impē dit itellectuz: singulare vo nō. Adā nāqz nō est scibilib; nisi p analogiaz ad formā vt dicit pmo pbycoz. Si autem eē

... sunt idē qđ illa: qđ neq; gen^o est mā: s; a mā sumptū: vt signi- ficās totū: nec dīa est forma: sed a forma sumpta vt signifi- cās totū: sed spēs est totū et significās vt totū. s. gen^o et dif- ferentiam vt sunt simul cōposita. Unde dicimus hominem esse aīal: rōnale: et non ex aīali rōnali: sicut dicimus eum esse ex aīa et corpore. Ex aīa enim et corpore dī esse hō: sicut ex duab; res reb^o qđā tertia res que neutra illaz est. hō. n. neq; est aīa neq; est corpus. S; si hō aliquo modo dicat ex rōnali et aīali nō erit sicut res tertia ex duab; reb;: s; sicut intel- lectus terti^o ex duobus intellectibus. Intellectus enim aīalis est sine dēterminatione spālīs forme: expmēs naturam rei ab eo quod est māle respectu vltime pfectiōis. Intellectus autē huius dīe rōnalis pstitit in dēterminatione spālīs forme: ex qbus duobus intellectibus cōstituit intellect^o spēi vel diffōis. Et iō sicut res cōstituta ex aliquibus reb; non re- cipit p dicationē rez ex qbus pstituit in nā: sic et intellectus nō recipit p dicationē rez ex qbus intellectus ex quibus pstituit. Non enim dicimus qđ diffinitio sit genus aut dīa. Quāvis autē genus significet totam essentiam speciei: non tamen opouet vt diuersarum spērū quarum eadē essentia sit vna essentia. Quia vnitās generis ex ipsa dēterminatione vel idifferentia procedit: non autē ita qđ illud qđ significat per gen^o vna natura num ero sit in diuersis spēibus: cui sup- ueniat res alia que sit differētia ipsuz dēterminās: sicut for- mā dēterminat māz que est vna numero: s; qđ genus signifi- cat aliquā formā: non tamē dēterminat hāc vel illā: quā dēterminatē dīa exprimit que nō est alia qđ illa. qđ ideter- minate significatur per genus. Et ideo cōmētator dī- cit in nono Meth. qđ materia pma dicit vna per remotio- nē oīum formaz: s; genus dī vni per cōitatē forme signifi- cate. Unde p; qđ per additiōē dīe remota illa indetermi- natiōe qđ erat cā vnitātē gñis: remanēt spēs diuersē per eē- tiā. Et qđ vt dcm est nā spēi est dēterminata respectu idē- titatē: sicut natura gñis respectu spēi: inde est qđ sicut illud qđ est genus prout predicabatur de spēi ipicat in sua signi- ficatiōe qđuis idētitate totū illd qđ dēterminatē est in spēi: ita et illud qđ est spēs fm qđ p dīcat de idētitate o; qđ signifi- cat totū illd qđ eētitatē est in idētitate. s; in idētitate. Et hoc mō essentia spēi significat noīe hoīs. Cū hō de fonte p- dīcatur. S; autē significet natura spēi cum p dīcōe māe si- gnate que est p m^o idētitatiōis: sic se habebit per mō- dum partit: et hoc modo significatur nomine humanitatis. Humanitas. n. s; illud: vñ hō est hō. Et dīa dēsignata nō est illd: vñ hō est hō. Et ita nullo mō iter illa cōtinet ex qđ hō habet qđ sit homo. Quia igit humanitas in suo intellectu includat illa tñ ex quibus homo habet qđ sit homo: p; qđ a significatiōe eius excludit et p dīcat mā signata. et qđ pā non p dīcat de toto: inde est qđ humanitas nec de hoīe nec de sor. p dīcat. vñ Aut. dicit qđ qđitas p pōsit nō est ip; p pō- sūti cuius est qđitas: qđuis illa qđitas sit cōpositiō. Cū hū- manitas: s; sit cōposita non est hō. Immo o; qđ sit recepta in aliquo qđ est mā signata. Sed qđ vt dcm est dēsignatiō spēi: respectu gñis est per formā: dēsignatiō autē idētitati re- spectu spēi est per māz: iō op; vt nomen significās illud: vñ natura gñis sumit cū p dīcōe forme dēterminatē p dīcō- nis spēm significet prem māle totius: sicut corpus est pars mālis hoīs. Nōmē autē significans idētitatē nā spēi sumitur cū p dīcōe māe dēsignatē: significat prem formale: et iō humanitas significat vt forma qđam et dī qđ est forma tota: us: non qđez quasi supaddita partibus eēntialibus. s. māe et forme: sicut forma domus supaddit pibus integralibus eius: sed magis est forma qđ est cōpctēs totū. s. māz et for^o tñ cū p dīcōe eoz per que nata est mā dēsignari. Sic igit p; qđ eēntia hoīs significat hoc noīe hō: et hō noīe hūanitas vt dcm est: s; diuersimode: quia hoc noīe hō significat eā vt totū in qđtum. s. nō p dīcat dēsignatiōē nāe. sed impli- cite p dīcat eam et idētitatē: sicut dcm est qđ genus cōtinet dīam: et ideo p dīcat hoc noīe hō de idētitate. S; hoc noīe humanitas significat eam vt prem: qđ nō p dīcat in si- gnificatiōe sua: nisi illud qđ est hoīs in qđtum est hō: et p dī- dit oēm dēsignatiōē māe. vñ de idētitate hoīb; nō p dī- cat: et pp hoc et noīe eēntie: qđuis inuenit p dīcatūz de re. Dicit. n. iocrate eē eēntia qđdam: et qñq; negat. dicimus. n.

... CAP. II. Essentia for. non est for. Ito igit qđ significet noīe eēntie in sbijs com- positū: vidēdū est quō se hēat ad rōnem gñis et spēi: et dīe: qđ vñ illud cui puenit rō gñis: vel spēi: vel dīe: p dīcat de hoc singulari signa- to: impossibile est qđ rō vltis. s. generis vlt spēi cō- ueniat essentia s; qđ per modū p dīcat: vt noīe humani- tatis vel aīalitatē: et iō dicit Aut. qđ rōnalitas non est diffe- rentia: sed dīe pncipiū. Et eadē rōne humanitas nō est spēs: nec aīalitas genus. Cū sicut et non pōt dīci qđ rō gene- ris et spēi pueniat eēntie fm qđ est qđam res exis extra sin- gularia. put ponebāt Platonici: qđ sic nec genus nec spēs predicaretur de hoc idētitate. Non. n. pōt dīci qđ for. sit hoc qđ ab eo separatiū est. Nec itez illud separatum pice- ret in cognitione illi singularis. Et iō relinqtur qđ rō gene- ris vel spēi pueniat essentia fm qđ significat p modū totū: vt noīe hoīs vel aīalis: prout iplicate et idētitate p dīcat totū hoc qđ in idētitate est. Cū hō at vel eēntia sic accepta potest dupl^r p dīcarī. Cū mō s; rōnem p pūā. et hō est ab- soluta p dīcatō iph^o: et hoc mō nō nō est vñ de ea nisi pue- niat sibi fm qđ ipm et fm qđ hō. Cū qđqđ alioz attribuat sibi falsa erit attributiō: vbi qđ hō in eo qđ est hō puenit rōnale: et aīal: et alia que in dīcōe ei^o cadit. Albi autē et nō grū vel qđqđ hō qđ non est de rōne hūanitatē: nō puenit hoī in eo qđ est hō: vñ si qđat vtrū nā sic p dīcatō pōt dī- ci vna vel p dīcatō p dīcatō est: qđ vtrūq; est ex itellm humanitatē: et vtrūq; potest sibi accidere. S. n. p dīcatō et fer de itellu ei^o. nunq; pōt esse vna: cū tñ vna sit hō qđ est in for. Sicut si vnitās eēt de rōne est. nō eēt vna et eadē hū- nitas sortis et platonis. nec pōt in pluribus plurificari. Cū hō mō p dīcatō fm eē qđ hō in hō vel in illo. et sic de ipa aliqđ p dīcatō per accēs rōne ei^o in quo est: sic dī qđ ho- mo est albus: qđ for. est albus: qđuis hominū albi non pue- niat fm qđ est homo. Cū hō aut natura habet duplex esse: vñ in singularib;: et aliud in aīa. et hō vtrūq; psequitur dī- cēt nām accēs: et in singularibus hō multiplex esse fm sin- gularitū diuersitatē: et tñ iph nāe fm suam p pūā p dīcatō- nē absolutam. nullū illorum esse debet. Falsum enim esset dicere qđ eēntia hoīs in qđtum huiusmodi habeat esse in hoc singulari: qđ si esse in hoc singulari pueniret hō in- quātū est homo nunq; eēt hō singularē. Sicut et si pue- niret hominū in qđtum est homo non eēt in hō singulari nunq; eēt in eo: sed vñ est dicere: qđ homo non in qđtum est homo hō qđ sit in hoc singulari vel in illo: vel in aīa. Ergo p; qđ nā hoīs absolute p dīcatō abstracta qđlibet eēt: ita tñ qđ non fiat p dīcatō aliquid eoz. Et hō nā sic considerata est que p dīcatō de idētitate hoīb; nō tñ potest dīci qđ rā- tio vniuersalis pueniat nāe sic accepte. qđ de rōne vni- uersalis est vnitās et cōmunitas. Nāe autē humane neu- trū hōz puenit: fm suā absolutā p dīcatōē. S. n. cōmunitas eēt de itellu hoīs: tñ in quocūq; inueniret huma- nitas inueniret cōmunitas. et hoc falsū est. In for. n. non inuenitur aliqđ cōmunitas. s; qđquid est in eo est idētitati. Sicut et nō potest dīci qđ ratio gñis vel spēi accidat nāe hu- mane s; eē: qđ hō in idētitate. qđ non inuenit in idētitate nā humana s; vnitatē vt sit vñ qđ oib; pueniēs: qđ ratio vltis exigit. Relinqtur qđ qđ ratio spēi accidat nāe humane fm illud eē qđ hō in itellu. Ipsa. n. nā humana in itellu hō eē abstractū ab oib; idētitatib;: et ideo hō rōne vni- uersalis ad oīa idētitata que sunt ex aīam: put eē qđlibet est sili- tudo oīum idētitatē in oīz cognitionē: quātū sunt hoīs et ex hoc qđ talē relationē hō ad oīa idētitata: itellū adiuēnt rōne spēi: et attribuit et. Cū dīc qđuis inueniret in pmo de aīa qđ itellū est qui agit in reb; vltatē. Et hō et Auicē. dīc i sua Meth. Cū qđuis hōc nā intellectus hēat rōnem vltis fm qđ compaf ad res ex aīam: qđ est vna silitudo oīum: tñ fm qđ hō eēt in hō itellu vel in illo est qđāz spēs intellecta par- ticularis. Et ideo patet defectus cōmētatoris in lib. 3° de aīa. qui voluit ex vniuersalitate forme itellecte vnitatē itel- lectus in oībus hoīb; pcludere: qđ non est vniuersalitas illius forme fm hō esse quod habet in intellectu: sed fm qđ refertur ad res vt rerum similitudo. Sicut etiam si esset vna statua corporalis representans multos hoīs: constar

... illa imago vel statua haberet esse singulare et proprium fm qđ esset in hac materia. sed haberet rationem cōmuni- tatis fm qđ esset cōmune representatiuum plurium. Et qđ nature humane fm suam absolutam considerationem cō- uenit qđ p dīcatō de for. et ratio speciei non puenit sibi fm considerationem absolutam: sed est de accidentibus que psequunt eam fm qđ esse habet in intellectu: ideo nomen speciei non p dīcatō de for. vt dīcatur for. est species. Ad de necessitate accidentis: si ratio speciei pueniret hominū: fm esse quod habet in for. vel fm suam considerationem absolutam: scilicet in qđtum est homo. Quicquid emz con- uenit hominū in qđtum est homo predicatur de for. et tamē p dīcatō conuenit generi per se cum in eius dīffinitione ponatur. P dīcatō enim est quoddā quod complect per actionem intellectus componētis et diuidentis habēs fun- damētum in re ipsa: vnitatem eozum: quozum vnum de al- tero dīcitur. Unde ratio p dīcatōis potest claudī in ra- tione huius intentionis que est genus que simul per actū intellectus completur. Nihilominus tamē illud cui intel- lectus intentionem p dīcatōis attribuit componētis id cum altero non est ipsa intentio generis: sed potius illud cui intellectus attribuit intentionem: generis: sicut quod significatur hoc noīe animal. Sic igitur p; quāz essentia vel natura se habet ad rōnem speciei: quia ratio speciei nō est de his que conueniūt ei fm suam absolutam consi- derationem: neq; est de accidentibus que cōsequunt eaz: fm esse quod habet extra animam vt albedo et nigredo: s; est de accidentibus que psequunt eam fm esse quod ha- bet in intellectu. Et per hunc modū puenit et sibi ratio ge- neris: vel speciei: vel differentie. CAP. III. Tunc restat videre quemadmodū sit essentia in sbijs separatis. In aīa: et cā pma: et intelligētis. Quāvis autē simplicitatē cōp pme oēs p dīcatō: tñ qđā nitunt iducere cōpōnem forme et māe in intelligētis et in aīa. Cū pōnis auctoz vt fuit se auicebron in lib. fontis vite. Hoc at dīctis p hōz cōiter repugnat: qui eas sbas a mā sepatas noiant: et aliq; oī mā esse pbat. Cū rō potissima est ex vntē itelligēdi que in eis est. Cūdem rō potissima nō esse in actu intelligēdib;: nisi fm qđ separat a mā et a p dīcatōibus ei^o: nec efficit itelligēdib; in actu nisi per vntēz s; intelligētis. fm qđ recipit in ea: et fm qđ agit per eam. Cū op; qđ in qualibet sba intellectu- na sit oīo inunitas et cā: ita qđ neq; habet māem. pte sui: nec et sit sicut forma impressa in mā: vt est de formis māli- bus. Nō pōt autē aliq; dicere qđ itelligēdib; nō ipedit qđ- libet mā: s; mā corpālīs tñ. S. n. hoc eēt rōne māe corpa- lis tñ: cū mā nō dīcat corporālīs nisi fm qđ est sub corpa- li forma: tñ oportet qđ hō hōet mā. s. ipedit itelligēdib; a forma corporālī. Et hoc nō pōt eē: qđ etiā ipsa forma cor- porālīs actu itelligēdib; est: sicut et alie forme fm qđ a mā abstractunt. Cū in aīa vel itelligētia nullo mō est cōpositi- tio ex mā et forma: si hoc mō accipiat mā in eis: sicut in sub- stantijs corporalibus: sed est tñ cōpositiō forme et eē. Cū in cōmōto nōne p pōnis libi de causis dī: qđ itelligen- tia est hōis formā et esse. Accipit. n. libi foia pro ipsa qđitate vñ nā simplici. Et quo mō hōc sit: planū est videre. Que cūq; n. sic se hōet adiuicem qđ vñ est cā alteri: illud qđ hō rōne cāe pōt hōe eē sine alio: s; nō p dīcat. Talis. n. inueni- tur habitudo forme et māe: qđ forma dat eē māe: et iō ipos- sibile esse māem sine aliqđ forma. tñ nō ipole est eē aliquam formā sine mā. Forma. n. in eo qđ forma non hō dependen- tiam ad māz. Cū si inueniant aliqđ forme que nō possunt esse nisi in mā: hō accidit eis hōz sunt distātes a pmo p nō: qđ est act^o purus et p mūs. Cū ille forme que sunt p pūq; sine p pncipio sunt foie per se sine mā subsistētēs. Nō enī for^o fm totū suū genus mā idiget fm qđ dcm est. Et hōmō forme sunt itelligētie: et iō nō o; qđ essentia vel qđitas hōz formaz sine sbarum sit aliud qđ ipsa forma. Cū hōc ergo differt essentia sbe cōposite et sbe simplici: quia essentia sbe cōposite non est tñ forma nec tñ mā: sed cōplectit vtrūq; s. māem et formam. Essentia autē sbe simplici est forma tñ. Et ex hac causā alie due dīe. Cū est qđ eēntia sbe cōposite pōt significari vt totū vel vt p; qđ acci-

... dit pp māe dēsignatiōē vt dīctus est. Et iō non quolibet mō p dīcat essentia rei cōposite de ipsa re cōposita. Nō enī pōt dīci qđ hō sit qđitas sua. Sed essentia rei simplici que est sua forma non pōt significari nisi vt totū: cū nihil sit ibi pter formā quasi formā recipiēs. Et iō quocūq; mō sumat vel significet: essentia sbe simplici de ea p dīcat. Unde dicit Auicē. qđ qđitas ipsius simplici est ipsummet sim- plex: qđ non est aliqđ aliud recipiēs ipsam. Sca dīa eē: qđ essentia rez cōpositaz: ex eo qđ recipiunt in mā dēsigna- ta multiplicānt fm diuisione eius: vñ contingit qđ aliqđ sint idē specie et diuersa numero. Sed cū essentia rei simplici non sit recepta in mā: nō pōt ibi eē talis multiplicatiō: et iō op; vt nō inueniant in illis sbijs plura idētitata eīusdē spēi sed quot sunt idētitata tot sunt ibi spēs: vt Auicē. expmēs dī- cit. Cū hō aut sbe qđuis sint forme tñ sine mā: non tñ in eis est oimoda simplicitas: nec sunt act^o purus: s; hōt p mīctio- nē pō. Et hoc sic p; quicqđ. n. non est de itellecto qđitas vel eēntie hoc est adiuēntis eē et faciēs cōmōne cum eēntia: qđ nulla essentia sine his que sunt partes essentie in- telligē pōt. Quia aut eēntia vel quiditas pōt itelligi sine hoc qđ intelligat aliqđ de eē suo. Possū. n. itelligere qđ est hō vt p hō: et tñ ignorare an eē habeat in rez nā: ergo p; qđ eē aliud ab essentia vel qđitate. nisi forte sit aliqua rez culus qđitas sit eē suuz: et hec res non pōt eē nisi vna et p; mā: qđ impole est vt fiat alicuius multiplicatiō nisi per ad- ditiōē alicuius dīe: sicut multiplicat nā generis in spēs: vel per hoc qđ forma recipit in diuersis idētitatib;: vel p hoc qđ vñ est absolutū et aliud in aliquo receptuz: sicut si qđā calor sepa- ratus eēt alius a calore nō separato ex ipsa sua separatiōe. Si autē ponat aliqđ res que sit eē tñ: ita vt ipm eē sit nā sub- sistēs: hoc eē non recipiet additiōē dīe. qđ iam non eēt eē tñ: sed eē: et pter hoc forma aliqua. Et multo minus recipi- et additiōē materie: quiaz esset eē non subsistēs: sed māle. Cū relinquit qđ talis res que est sic sumit eē nō pōt esse nisi vna. Cū op; qđ in qualibet alia re pter eaz: aliud sit esse suū et aliud qđitas vel natura seu forma sua. Cū op; qđ in intel- ligētis sit eē pter formam. Et iō dcm est qđ itelligētia est habēs formā et eē. Omne autē qđ recipit aliqđ ab alio est in pō^o respectu illi: et hoc qđ est in eo receptū ē act^o vñ. Ergo o; qđ ipsa qđitas vel forma que est itelligētia: sit in pō^o respec- tu eius esse qđ hō a deo: et illud eē receptū est per modūz actus. Et ita inuenit pō^o et actus in itelligētis: non tñ for- ma et mā nisi equoce. Cū etiam pati: recipere: subesse et oīa hōz que vident reb; rōne māe cōuenire: equoce pueniunt sbijs corporalib; et sbijs itellectualib; vt in. 3. de aīa. Cōm- mētator dīcūt. Et qđ vt dcm est itelligētie quiditas est ipa- met itelligētia: iō qđitas vel eēntia eius est ipmmet qđ est ipsa: et eē suū receptū a deo: est illud qđ subsistit in rez nā. Et p p dī a qđlibet hō sbas cōponi ex quo est et qđ eē: vel ex quo est et esse. vt Boet^o dīcūt. Et qđ in itelligētis po- nitur pō^o et actus: non est difficile inuenire multitudinem itelligētiaz. qđ eēt impossibile si nulla potentia in eis esset. Cū cōmētator dīcūt in tertio de aīa qđ si nā itellectus pōssibilis esset ignota nō possēmus inuenire multitudinē in sbijs separatis. Cū ergo dīffinctio earum adiuicem fm gradus potentie et actus: ita qđ itelligētia superior que ma- gis p pūqua est pme: hō plus de actu et minus de potētia sic de alijs. Et hoc cōplect in aīa humana: que tenet vlti- mū gradū in sbijs itellectualib;. Cū itellū pōssibilis. et se

habet ad formas intelligibiles: sic prima materia que tenet ultimum gradum in esse sensibili ad formas sensibiles: ut cometator in 3. de anima dicit. Et ideo philosophus comparat ea tabule in qua nihil est de pictura. Et per hoc quod iter alias formas intellectuales plus habet de potentia: ideo efficitur in propinquitate rebus naturalibus: ut res malestrata habetur ad principium esse suum: ita scilicet quod ex anima et corpore resultat esse unum in uno composito: quoniam illud esse putatur esse alio non sit de pedes a corpore. Et tunc post istam formam que est anima inuenitur alie forme de potentia habentes et magis propinque materiae: in tantum quod esse earum sine materia non est: in quibus et inuenitur ordo et gradus: ut quod ad primas formas elementorum que sunt propinquissime materiae. Unde nec alia operatione habent nisi secundum exigentiam qualitatum actionum et passionum et aliarum quibus materia ad formam disponitur: ut per ignem et aquam et humum.

CAP. III.

De visis per quos essentia in diuersis inuenitur. Inuenitur enim triplex modus habendi essentiam in substantiis. Aliquod est in se: sicut deus cuius essentia est ipsum esse suum. Et ideo inuenitur aliquod per se dicentes quod deus non habet gradum vel essentiam:

quod essentia sua non est aliud quam esse eius. Et per se sequitur quod et ipse non sit in genere: quod est in genere: oportet quod habeat gradum que dicitur esse sui: cuius gradus vel natura generis aut natura spiritus non distinguitur secundum distinctionem rationem nature in illis quorum est genus vel species una: sed esse est diuersum in diuersis. Nec oportet quod dicimus quod deus est esse suum: ut in illo errore incidamus qui dixerunt deum esse illud esse: quod quilibet res esse formaliter. Hoc enim esse quod deus est: huiusmodi dicitur esse: ut nulla sibi additio fieri possit. Unde per ipsam suam puritatem esse distinctum ab omni esse: sic si esset quodammodo color separatus: ex ipsa sua separatio esset alia colore non separato. Propter quod in composito nonne proponitur libri de causis dicitur: Individuatio primae causa que est esse suum: est per puram bonitatem eius. Esse autem dicitur in intellectu suo non includit aliam additionem: ita non includit in intellectu suo perfectionem additionis: quod si habet esse: nihil potest iterum intelligi esse: in quo super esse aliquid adderet. Sicut dicitur sit esse suum: non oportet quod deficiat ei relique perfectiones et nobilitates: imo habet omnes perfectiones et nobilitates que sunt in omnibus generibus.

Propter quod perfectum simplex dicitur per philosophum et cometator in 5. de metaphisica dicitur. Sed habet eas omnes excellentiori omnibus rebus: quod in eo sunt unum: in alijs diuersitate habent. Et hec est ratio quod omnes iste perfectiones inueniuntur sibi secundum suum esse simplex: sicut si per unam qualitatem aliquid potest efficere operationes omnium quantum ad illam: in illa una qualitate omnes quantitates habentur deum in ipso suo esse omnes perfectiones habet. Secundo modo inuenitur essentia in substantiis creatis intellectualibus in quibus est aliud esse quam essentia earum: quoniam essentia sit sine materia. Unde earum esse non est absolutum: sed receptum: et ideo limitatum et finitum ad capacitatem tempore recipientis. Et natura gradus earum est absoluta non recepta in aliqua materia. Et ideo in libro de causis dicitur quod intelliguntur sunt infinite in se: et finite superius. Sunt enim finite quo ad esse suum quod a deo superiori recipiunt: non tamen finitum inferioribus: quod earum esse non limitatur a capacitatem alteri nature recipientis eas. Et ideo in talibus substantiis non inuenitur multitudo individuorum in una specie ut dicitur in anima humana per corpus cui unum. Et habet individuationem ex corpore accidentaliter dependeat quantum ad sui incarnationem: quod non accipitur sibi esse individuum: nisi in corpore cuius est actus: non tamen oportet destructo corpore individuationem pereat: quod cum habeat esse absolutum ex quo acquiritur est sibi esse individuum: ex hoc quod facta est forma huiusmodi corporis: illud esse semper remanet individuum: tunc dicitur Avicenna quod individuationem animarum et multiplicationem dependet a corpore quantum ad sui finem: sed non quantum ad sui finem. Et quod in istis substantiis gradus non est idem quod esse: ideo sunt ordinabiles in predicamento. Et per hoc inuenitur in eis generis et species: et dicitur: quoniam in dicitur esse nobis occulte sunt. In rebus enim sensibilibus est ipse dicitur esse ignote sunt. Unde signum per dicitur accidentales: quod ab essentialibus ordinatur. Sic dicitur per suum effectum: sic bipes ponitur dicitur habere. Accidentia autem substantiarum immaterialium propria nobis sunt ignota. Unde dicitur earum nec per se nec per accidentales dicitur a nobis signum per se. Unde dicitur scilicet dicitur esse quod non eodem modo sumit genus et dicitur in illis substantiis et in substantiis sensibilibus: quod in sensibilibus genus sumit ab eo quod est male in re: dicitur vero ab eo quod est female in ipsa. Unde dicitur Avicenna in primo libro sui de anima quod forma in rebus compositis ex materia et forma est dicitur simplex eo quod constituitur

ex illa. Non autem ita quod ipsa forma sit dicitur: sed est per se differetie ut ideo dicitur in sua meth. Et dicitur talis dicitur esse dicitur simplex quod sumit ab eo quod est per se dicitur re. Ita forma. Unde autem subiectiones sunt simplices gradus: non poterit in eis dicitur sumi ab eo quod est per se dicitur: sed a tota dicitur. Et ideo in principio de anima dicitur Avicenna quod dicitur simpliciter non habent nisi species quare essentia nature sunt compositae ex materia et forma. Sicut in eis est ex tota essentia sumit genus: non tamen differetie. Una enim substantia separata inuenitur cum alia in immaterialitate: et differet ab ea in gradu perfectionis secundum recessum a potentia et accessu ad actum purum. Et ideo ab eo quod sequitur illas in quantum sunt males sumit in eis generis: sic intellectualitas vel aliquid habet. Ab eo autem quod sequitur in eis gradum perfectionis: sumit in eis dicitur: nobis tamen ignota. Nec oportet quod has dicitur esse accidentales: quod sunt habet maiorem et minorem perfectionem quam non diuersificat species. Gradus enim perfectionis in recipiente eadem forma non diuersificat species: sic albus et minimus albus in recipiente eiusdem rationis albedines: sed diuersus gradus in ipsis formis vel nature per se dicitur diuersificat species: sic natura procedit per gradus de plantis ad animalia per quod que sunt media iter animalia et plantas secundum philosophum in 7. de animalibus. Nec iteque est necium ut vel distinctio intellectualium substantiarum sit semper per dicitur dicitur: quod habet esse ipse in omnibus rebus: accidentales ut philosophus dicit in 12. de animalibus. Tertio modo inuenitur essentia in substantiis compositis ex materia et forma in quibus est esse receptum a finitum per hoc quod ab alio esse habent. Et iteque natura vel gradus earum est recepta in materia signata. Et ideo sunt finitae et in se ipse et in eis ipsa per diuisionem materiae signate est possibilis multiplicatio individuum duorum in una specie: et in his quatuor se habeat essentia ad intentiones logicas dicitur esse supra.

CAP. V.

De rebus videlicet quos sunt essentia in accidentibus: postquam quatuor sunt in omnibus substantiis dicitur esse. Et quod ut dicitur esse essentia est illud quod per distinctionem significat: oportet ut eo modo habeat essentia quo habet distinctionem. Distinctionem autem habet incompletas: quod non potest diffiniri nisi ponatur subiectum in eo dicitur. Et hoc ideo est: quod non habet esse per se absolutum a subiecto. Sic est ex forma et materia relinquitur esse subiectum: quod opponitur: ita ex accidente et subiecto relinquitur esse accidentale: quod accidentis subiecto aduenit. Et ideo nec forma subiecti copletur essentia habet nec materia: quod in distinctione forme subiecti: oportet quod ponatur illud cuius est forma. Et ita diffinitio eius est per additionem aliquid quod est esse generis eius: et diffinitio forme accidentalis. Unde in distinctione anime ponitur corpus a naturali qui considerat ea in quantum est forma per se corpus. Sed tamen iter formas subiecti et accidentales tamen multum interest: quod sicut forma subiecti non habet esse absolutum sine eo cui aduenit: ita nec illud cui aduenit. Similiter. Et ideo ex consideratione vtriusque relinquitur illud esse in quo res subsistit per se: et ex eis efficitur unum per se. Propter quod ex distinctione eorum relinquitur essentia quodammodo. Unde forma quoniam in se considerata non habeat perfectam et copletam rationem essentie: est tamen per se esse copletum. Sed illud cui aduenit: est ens in se copletum subsistens in suo esse: quod quodammodo naturaliter procedit accidentis quod supuenit. Et ideo accidentis supueniens ex distinctione sui cuius est cui aduenit: non caret illud esse in quo res subsistit: per quod res est ens per se. Sed caret quodammodo esse secundum: sine quo res subsistens intelligitur potest esse: sicut unum per se: sed unum per se. Et ideo ex eorum distinctione non resultat substantia vel essentia quodammodo sic ex distinctione forme ad materiam. Propter quod accidentis neque rationem copletam essentie habet neque per se copletam essentie est: sic est ens habet quod ita et essentia habet quod habet. Sed quod illud quod dicitur maxime et verissime in quolibet genere: est causa eorum que sunt post in illo genere: sic ignis qui est in fine caloris: in rebus caliditas causa est caliditatis. ut in 2. meta. dicitur. Ita quod quodammodo quod est in genere entis verissime et maxime essentiam habet oportet quod sit causa accidentis: que secundario et quasi secundum quod, ratione entis principat: quod tamen diuersimode conuenit. Quod enim partes subiecti sunt materia et forma: ideo quodammodo accidentis: principat sequitur formam: quodammodo materiam. Forma autem inuenit aliquid cuius tamen esse non dependet ad materiam ut anima intellectiva. Quodammodo vero non habet esse nisi per formam. Unde in accidentibus que sequuntur formam est aliquid quod non habet coicationem cum materia: sicut intelligere: quod non est per organum corporale: sicut probat philosophus in 3. de anima. Aliquod vero ex sequentibus formam sunt que habent coicationem cum materia: sicut senti-

re et huiusmodi: sed nullum accidens sequitur materiam sine coicatione ne forme. Unde in his tamen accidentibus que sequuntur materiam inuenitur quedam diuersitas. Quedam enim sequuntur materiam secundum ordinem quem habet ad formam substantiam. Sicut masculinitas et femininitas in animalibus quorum diuersitas ad materiam reducitur: ut dicitur in 10. meth. Unde remota forma animalis dicitur accidentia non remanent nisi equo. Quedam vero sequuntur materiam ordinem quem habet ad formam generalem: et ideo remota forma speciali adhuc in ea remanent: sicut nigredo cutis est in ethiopo ex mixtione elementorum: et non ex ratione anime: et ideo post mortem remanent in ea. Et quod vnaqueque res individuatur ex materia: et collocatur in genere vel specie per suam formam: ideo accidentia que sequuntur materiam sunt accidentia individua: secundum que individua et eiusdem specie differunt adiuicem. Accidentia vero que sequuntur formam: sunt proprie passiones vel generis vel specie. Unde inueniuntur in omnibus principatibus materiam generis vel specie: sicut inueniuntur in homine formam: quod risus inuenitur ex aliqua apprehensione anime hominis. Scilicet dicitur quod accidentia aliquid ex principatibus essentialibus causantur secundum actum perfectum: sicut calor in igne qui semper est actu calidus. Aliquando vero secundum aptitudinem tamen sed complementum accidit ex agente exteriori: sicut dyaphanitas in aere que completur per corpus lucidum exteriori: et in talibus aptitudo est accidentis inseparabile: sed complementum quod aduenit ex aliquo principio quod extra essentiam rei est vel quod non intrat constitutionem rei: est accidens separabile sicut moueri et habere.

CAP. VI.

De rebus videlicet quos sunt essentia in accidentibus: postquam quatuor sunt in omnibus substantiis dicitur esse. Et quod ut dicitur esse essentia est illud quod per distinctionem significat: oportet ut eo modo habeat essentia quo habet distinctionem. Distinctionem autem habet incompletas: quod non potest diffiniri nisi ponatur subiectum in eo dicitur. Et hoc ideo est: quod non habet esse per se absolutum a subiecto. Sic est ex forma et materia relinquitur esse subiectum: quod opponitur: ita ex accidente et subiecto relinquitur esse accidentale: quod accidentis subiecto aduenit. Et ideo nec forma subiecti copletur essentia habet nec materia: quod in distinctione forme subiecti: oportet quod ponatur illud cuius est forma. Et ita diffinitio eius est per additionem aliquid quod est esse generis eius: et diffinitio forme accidentalis. Unde in distinctione anime ponitur corpus a naturali qui considerat ea in quantum est forma per se corpus. Sed tamen iter formas subiecti et accidentales tamen multum interest: quod sicut forma subiecti non habet esse absolutum sine eo cui aduenit: ita nec illud cui aduenit. Similiter. Et ideo ex consideratione vtriusque relinquitur illud esse in quo res subsistit per se: et ex eis efficitur unum per se. Propter quod ex distinctione eorum relinquitur essentia quodammodo. Unde forma quoniam in se considerata non habeat perfectam et copletam rationem essentie: est tamen per se esse copletum. Sed illud cui aduenit: est ens in se copletum subsistens in suo esse: quod quodammodo naturaliter procedit accidentis quod supuenit. Et ideo accidentis supueniens ex distinctione sui cuius est cui aduenit: non caret illud esse in quo res subsistit: per quod res est ens per se. Sed caret quodammodo esse secundum: sine quo res subsistens intelligitur potest esse: sicut unum per se: sed unum per se. Et ideo ex eorum distinctione non resultat substantia vel essentia quodammodo sic ex distinctione forme ad materiam. Propter quod accidentis neque rationem copletam essentie habet neque per se copletam essentie est: sic est ens habet quod ita et essentia habet quod habet. Sed quod illud quod dicitur maxime et verissime in quolibet genere: est causa eorum que sunt post in illo genere: sic ignis qui est in fine caloris: in rebus caliditas causa est caliditatis. ut in 2. meta. dicitur. Ita quod quodammodo quod est in genere entis verissime et maxime essentiam habet oportet quod sit causa accidentis: que secundario et quasi secundum quod, ratione entis principat: quod tamen diuersimode conuenit. Quod enim partes subiecti sunt materia et forma: ideo quodammodo accidentis: principat sequitur formam: quodammodo materiam. Forma autem inuenit aliquid cuius tamen esse non dependet ad materiam ut anima intellectiva. Quodammodo vero non habet esse nisi per formam. Unde in accidentibus que sequuntur formam est aliquid quod non habet coicationem cum materia: sicut intelligere: quod non est per organum corporale: sicut probat philosophus in 3. de anima. Aliquod vero ex sequentibus formam sunt que habent coicationem cum materia: sicut senti-

Monia quoddam prae est illud quod per esse non est: dicitur esse potest illud aut quod dicitur esse actu: sed duplex est esse. Scilicet esse essentialis: sicut esse subiecti: ut homines esse: et esse esse simpliciter. Est autem aliud esse accidentale: ut hominem esse albus et habere esse secundum quod. Ad vtriusque autem esse est aliud in potest. Aliquod in potest ut sit albus ut habere ut spiritus et sanguis menstruum. Aliquod in potest ut sit albus ut habere. Tunc autem illud quod est in potest ad esse accidentale potest dici materia sicut spiritus hominis et habere albedinis. Sed in habere dicitur: quod illud quod est in potest ad esse subiecti dicitur materia prima. Quod autem est in potest ad esse accidentale dicitur materia secundum. Subiectum enim dicitur esse accidentis: scilicet existens: qui accidentis non habet esse nisi per subiectum. Unde dicitur quod accidentia sunt in subiecto non autem dicitur quod forma substantialis sit in subiecto: et secundum hoc differet materia a subiecto: quod subiectum est quod non habet esse ex eo quod aliquid et aduenit: sed esse per se et habere esse copletum: ut habere non habet esse aduenit: sed esse per se esse copletum: imo nullum esse habere: ut dicitur cometator in secundo de anima. Unde simpliciter loquendo forma dat esse materiae. Accidens autem non dat esse subiecto: sed subiectum accidentis: aliquid aduenit ponatur unum pro alio. Similiter pro subiecto et contrario. Sicut autem dicitur quod est in potest potest dici materia: ita dicitur a quo habet aliquid esse quod dicitur esse sit illud esse subiecti: sicut esse accidentale: potest dici forma: sicut homo cum sit potest albus sit per albedinem actu albus: et per sperma cum sit potest homo sit actu homo per animam: et quod forma facit esse in actu ideo dicitur quod forma est actu. Quod autem facit esse actu substantiale dicitur forma subiecti: et quod facit actu esse accidentale dicitur forma accidentalis. Et quod generatio est motus ad formas duplici forme videtur duplex generatio. Forme substantiali respondet generatio simpliciter: forme accidentali videtur generatio secundum quod. Quod enim introducitur forma subiecti dicitur aliquid fieri simpliciter: sicut dicitur homo sit vel homo generatio: quod autem introducitur forma accidentalis: non dicitur aliquid fieri simpliciter: sed fieri hoc: sicut quod habere sit albus non dicitur simpliciter hominem fieri vel generatio: sed fieri vel generatio: albus: et huiusmodi duplici generatio opponitur duplex corruptio: scilicet simplex et secundum quod. Generatio vero et corruptio simpliciter non sunt nisi in genere subiecti. Generatio vero et corruptio secundum quod sunt in omnibus alijs generibus: et quod generatio est quodammodo mutatio de non esse vel de non ente ad esse vel ad ens: contrario autem corruptio debet esse de esse vel ente ad non esse vel non ens. Non autem ex quolibet non esse sit generatio: sed ex non ente quod est ens in potest: sicut idolum ex cupro quod est idolum in potest et non actu. Ad hoc autem quod sit generatio tria requiruntur. Scilicet ens in potest quod est materia: et non esse actu quod est puatio: et id per quod sit actu quod est forma. Sic quod ex cupro sit idolum: cuprum quod est in potest ad formam idoli est materia. hoc autem quod est figuratum sive dispositum est puatio. figura autem a qua dicitur idolum est forma: non autem forma substantialis: quod cuprum autem aduenit figure habet esse actu et ens esse non dependet ab illa figura: sed est forma accidentalis. Quod enim forme artificiales sunt accidentales. Ars enim non operatur nisi circa id quod iam constitutum est in esse perfecto a natura. Sicut igitur tria principia nature. scilicet materia: forma: et puatio: quorum scilicet forma est id per quod sit generatio: alia duo sunt ex parte eius: ex quo est generatio. Unde materia et puatio sunt idem subiecto: sed differunt ratione. Idem enim est es et figuratum ante aduenit forme. Sed ex alia ratione dicitur es: ex alia figuratum. Unde puatio dicitur secundum non per se: sed per accidens: quod scilicet dicitur cum materia: sicut dicitur quod est per accidens quod medicus edificat. Non enim ex eo quod medicus: sed ex eo quod edificator est quod coincidit medico in eodem subiecto. Sed duplex est accidens. scilicet necessarium quod non separa re sicut possibile homini: et non necessarium quod separa sicut albus ab homine. Unde habet puatio sit secundum per accidens non tamen sequitur quod non sit necessarium ad generationem: quod materia a puatio nonnunquam demudatur. In quantum enim est sub una forma habet puationem alterius et est: sicut in igne est puatio aeris: et in aere est puatio ignis. Et scilicet dicitur quod cum generatio sit ex non esse: non dicitur quod negatio sit secundum sed puatio quod negatio non determinat subiectum. Non videtur enim potest dici esse de non entibus: ut chimera non videtur

z itez d e entib que no sunt nata hie visu sic de lapidib. Sed puatio no di nisi de determinato suto in quo. s nar? est fieri hie: sic cecitas no di: nisi d e his q sunt nata videre: z qz gñatio non fit ex no ente simplr: sed ex no ente qd est in aliquo suto z no in quolibet: sed in determinato: no. n. ex quolibet no igne fit ignis: sed ex tali no igne circa quez nata fit fieri forma ignis: ideo di q puatio est pncipiuz z no negatio: s in b differt ab alijs: qz alia sunt pncipia z in esse z in fieri. Ad h. n. qz fiat idoli: opz qz sit es: z qz vterius fit figura idoli: z itez qñ est ita idoli: opz hec duo ee: s puatio est pncipiuz in fieri z no in ee. Qu di fit idoli: opz qz no fit idoli. S. n. ee no fieret: qz qd fit no est nisi in successibus: vt in tpe z motu. Sz ex q iam idoli est: no est ibi puatio idoli: qz affirmatio z negatio non sunt simul. Si h nec puatio z habit. Sz puatio est pncipiuz p accis: vt supra est expositi. Alia vo sunt pncipia p se. Cz dicit ergo p qz ma per se differt a forma z puatioe im rone. Ad a. n. est id in quo intelligit forma z puatio: sicut in cupro intelligit forma z figurati. Quqz tñ ma denolat cu puatione: qñqz sine puatione: sicut es cu fit ma idoli non iporat puatioe: neqz ex hoc q dico es no intelligit idi expositi sine inguaturum. Sed farina cu fit ma respectu panis iporat in se puatioe forme panis: qz ex hoc q dico farina significat in dūpō sine inordinatio: opposita forme panis. Et qz in generatione ma sine sūm pmanet: puatio vero no nec compositi ex ma z puatione: id ma que no iporat puationem est pmanes: q aut iporat e trāsies. Et est sciēdū q qdā mā hū cōpōnem forme: sicut es cu fit mā respectu idoli: ipsum tū est cōpositū ex mā z forma: tō es non dī mā primā: qz hū forma. Alia at mā que itelligit sine qlibet forma z puatione: s est subiecta forme z puatioi dī mā pma pp hū qz an ipam est it mā alia. z hec ē dī yle: s ē chaos vel pfuio grece. Et qz oīs diffinitio z oīs cognitio est per foiaz. tō mā pma no pōt p se diffiniri nec cogitā: s p cōparatiōem ad formā: vt dicit qz illud est mā pma: qd hoc modo se hū ad oēs formas z puationes: sic est idolum z inguaturum: z hec dī simplr pma. Id est ē aliquid dī mā pma respectu alicuius gñis sic aqua respectu liquabiliū: que tñ no est pma simplr: qz est cōpositū ex mā z forma: vñ hū mā pma pūorem. Cz sciēdū est q mā pma z ē forma non gñat neqz corripit: qz oīs gñatio est ex aliquo ad aliqd. Ad autē ex quo est gñatio est mā. Ad at ad qd ē gñatio: est forma. Si qz mā z forma gñant māe ēlet mā: z forme ēlet forma: z sic in infinitū. Cū gñatio no est nisi cōpositi. ppe loquēdo. Sciēdūz est ēt q mā pma dī vna numero in oib: s vñū numero dī duobus modis. s qd hū vñā formā determinatam in numero sicut for. z hū mā pma no dī vna numero: cuz in se non hēat aliqūā formā. Dī ē aliquid vnum numero qz est sine dīspōnibus que faciunt differre im numero: z hoc modo dī mā pma vñū numero: qz itelligit sine omnibus dīspōnibus que faciunt differre numero vel a quibus est dīta in numero. Cz sciēdū ēt q mā pma non habet at in sua rōne aliqūā formāz vel puationem: sicut in rōne eris non est figurati vel inguaturus: mā tñ nunqz denu datur a forma z puatioe. Quādoqz enīz est sub vna forma qñqz sub alia: per se aut hūm qz pot esse: qz cum in rōne sua no habeat aliqūā formā: non pōt esse in actu: cū esse actu no sit nisi a forma: sed est solū in pō: z id qd est in actu no pōt dīci mā pma. Ex dicit ergo p z tria esse pncipia nature. s. mā: forma: z puatioe. Sed non sunt hec sufficiētia ad gñationē. Qd enim est in pō no potest se reducere ad actū: sicut cuprum: qd est in pō ad idolum non facit se idolum: sed indiget opante ad hoc q forma idoli exeat de pō in actū. Forma ēt no potest se extrahere de potētia in actū. Et loquor de forma generati: quā dicimus ee terminum gñationis. Forma enī no est nisi in facto esse: qd autēz opatur est in fieri. i. dum res fit. Opz q pter māz aliqd aliqd pncipiū esse quod agat. Et hoc dī cā efficiēs: vt moēs. vel agens: vel vñ est pncipiū motus: z qz vt dicit Arist. in scdo meta. oē qd agit non agit nisi itendendo aliqd: opz ee aliud qru. id. s. qd itēdit ab opante: z hoc dī finis. Cz sciēdū qz hōmne agens tam nāle qz volūtariū itēdat finem: no tamē legur qz oē agēs cognoſcat finem. vel

deliberet de fine. Lognoscere aut finē est necessariū in his quoz actiones non sunt determinate: sed se hnt ad opposita: sicut sunt agentia volūtaria: z ideo opz qz cognoſcant finem per quē suas actiōes determinēt. Sed in agētib: nālibus sunt actiones determinate. Unde no est necessariū eligere ea que sunt ad finē: z ponit exēplū. An. de cybare: do quē no opz de qlibet pcuſſiōe chordarum deliberare: cum pcuſſiōes sint determinate apud ipm. Allogn estēter in ter pcuſſiōes moza: qd ēlet absonū. Ad agēs autē videt de opante volūtariē: qz deliberet qz de agēte nāli. Et ita patet per locum a maior qz si agens volūtariē de quo magis vñ no deliberat aliquādo: ergo nec agēs nāle. qz poſte est agēs naturale sine deliberatione itendere finem. z hoc itendere nihil aliud est qz habere naturalem inclinationē ad aliqd. Cz dicit p qz sunt quatuor cause. s. mā: efficiēs: forma: malis: z finalis. Licet autem pncipiū z causa dicatur cōuertibil: vt dī. s. meta. tamē Arist. in libro phy. ponit quatuor cās z tria pncipia. Causas enī accipit tam pro extrinsecis qz pro intrinsecis. Ad autē z forma dicatur intrinsece rei: eo q sunt ptes qstūates rem. Efficiēs autem z finalis dicatur extrinsecis: sicut extra rem. Sed per pncipia accipit solum causas intrinsecas. Puatio autē no noiatur inter cās. quia est pncipiū per accis: vt dī dicit: z cuz dicimus quatuor ee causas itelligim: de causis per se ad qz tamen oēs cause per accis reducūtur: qz omne qd est per accidens reducū ad id quod est per se. Et hū Arist. ponit pncipia pro causis intrinsecis in primo phy. vñ vt dī qnto metaph. pncipia proprie dī de causis extrinsecis: elemētum vero de causis que sunt partes rei. s. de causis intrinsecis: causa vo de vtrisqz: tñ aliqñ ponit vnūz pro alio. Dia enim causa pōt dīci pncipiū: z omne pncipiū cā. Sz tñ cā vt addere supra pncipiū cōtēter dīci: quia id qd est pncipiū sine ex oē psequat esse posterioris sine no pōt ee pncipiū: sicut faber dī pncipiū cultelli: qz ex eius opatiōe cultelli est esse. Sed qñ aliqd mouetur de albedine in nigredinē: dī qz albedo est pncipiū illius motus: z vñ omne id a quo incipit motus dī pncipiū: tamē albedo non est id ex cuius ee cōsequitur ee posterioris. s. nigredinis. Sed cā solū dī de illo pncipio ex quo psequitur ee posterioris. Cū dī qz cā est id ex cuius esse psequitur aliud: z ideo illud pncipiū a quo incipit motus: no pōt dīci per se: cā: s. si dicatur pncipiū: s. pp hoc puatiōem ponit inter pncipia: z no inter causas: qz puatio est id a quo incipit generatio. Sed pōt dīci ēt cā per accidēs in qñtū coincidit cū mā sic supra dīci est. Elemētū autē no pprio dī nisi de causis ex qb? est cōpō rei: que pprie sunt māles: z itez no de qualibet causa māli: sed de illa ex qua est prima cōpō: sicut no dicimus qz mēbra sint elemēta hoīs: qz mēbra ēt cōponūtur ex alijs. Sz dicim: qz terra z aq sunt elemēta: qz non componūtur ex alijs corpōib: sed ex ipsis est prima cōpositio corpōis nāliū. Cū Arist. qnto meta. Dicit qz elemētū ē ex quo componit res pmo: z est in ea: z no diuidit im formā. Expositio pme pticula. s. id ex quo cōponit res pmo: pz per ante dicta. Scda pticula. s. z est in ea: ponit ad dīam illū māterie que ex toto corripit per gñatioem: sicut panis est mā sanguinis: sed no gñatur sanguis nisi corripat panis. Cū panis no remanet in sanguine. vñ no pōt dīci panis elemētum sanguinis. Sed elemēta opz alioquō mō manere: cum no oīno corripātur: vt dī in lib. de generatiōe. Tertia pticula. s. z no diuidit im formā. i. spēm ponit ad dīam eorum que hnt ptes diuerſas in forma. i. in spē sicut manus: cuius ptes sunt caro z ossa que differēt im spē: s. elemētū no diuidit in ptes diuerſas im spē: sic aq. cui? quilibet ps est aqua. Illo. n. opz ad esse elemētū vt no diuidatur per qzitate: sed sufficit si no diuidat im formā. Et si etiāz nullo mō diuidat dī elemētū: sicut hie sunt elemēta dicto num. Ipz ergo ex dicit qz pncipiū alioquō mō est plus qz cā z cā plus qz elemētū. Et hoc est quod dicit commentator in quinto metaph.

Pro aut qz sunt qtuor gñā cāz: sciēdū est qz no est poſte qz in idē hēt plures cās: vt idoliūz cui? cā est cupiū z artifex: vt efficiēs: cupiūz aut vt mā. Nec est ipole: vt idē sit cā pūorem

sicut gubernator est causa salutis nauis z submersionis. s. huius per suā abſtīnām: illius per suā pīctām. vt dicit pñs secūdo phy. Cz sciēdūz est ēt qz non est impole vt aliqd idem fit cā z cātū no qdem respectu eiusdem: s. dīuerſimodo de: vt ambulatio est aliqñ cā sanitatis vt efficiēs: sed sanitas est cā deambulatiōis: vt finis. Deambulatio. n. est aliqñ cā sanitatis: z pp sanitatē. z ēt corpus est mā. aīe: aīa ve ro forma cōpositis. Efficiēs vo dī cā respectu finis: cum finis no fit in actu: nisi per opationem agentis. sed finis dī cā efficiēs: cū efficiēs no opef: nisi per itētionē finis. vnde efficiēs est cā illi? qd est finis. vtputa deambulatio: vt fit sanitas: no tñ facit finē ee finē. z iō. non est cā casualitatis finis. id est no fac finē ee cām finalē: sicut medicus fac sanitatem ē in actu: no tamē fac qz sanitas fit finis. Finis ēt no est causa illi? qd est efficiēs: s. est cā vt efficiēs fit efficiēs. Sanitas enīz fac medicū ee medicū: z dico de sanitatē que fit opate medicō: sed fac qz medic? fit efficiēs. Unde finis est cā cālītatis efficiēs. qz facit efficiētē ee efficiēs. Et sicut facit māz ee māz. z formā ee formā: cū mā non suscipiat formā nisi pp finē. z formā no pficit māz nisi per finē. vñ dī qz finis est cā cāz. qz est cā cālītatis in oībus cās. mā ēt dī causa forme: in qñtū forma non est nisi in mā: z sicut forma est cā māz: in qñtū mā no hūz estē in actu: nisi per formā. Ad a. n. z forma dicunt relatiue adiuicem. vt dī. z. phy. Dicunt ēt relatiue ad cōpositū sicut cā z cātum. z sic simpliciter cōpositus z sicut cōpositū dī ad ptes. Sz qz oīs cā in qñtū est cā est nālī pūoz suo cātō: sciēdū est qz pñs dī duobus modis. vt dicit Arist. in. 3. de aīal. per qz diuerſitate pōt dīci aliqd pñs z posterior respectu eiusdem: z cā z cātum. Sz n. aliqd pñs altero gñatiōe z tpe. z itez sba z cōplemento. Cū enim opatio nāe procedat ab imperfecto ad pfectū z ab incompleto ad cōpletū: iperfctū est pñs pfecto. s. gñatiōe z tpe. s. pfcū est pñs ipfctō sba: sic pōt dīci qz vñ est an puerū im sbam z cōpletū. s. puer est an vñū gñatiōe z tpe. sed hūz in reb? generabilib? imperfectū sit pñs pfecto. z pō actu: cōsiderādo qz in vno z eodē pñs est imperfectū qz pfcū z pō qz act? simpliciter loquēdo opz actu z pfcū pñs ēt. qz dī redūct pōm ad actu: actu est. z qd pfcū impfctū pfcū est. Ad qd est pōz forma gñatiōe z tpe. Ad a. n. id cui aliqd aduenit qz id qd aduenit. Sz forma est pōz mā sba z cōplemento. qz mā no hūz ee cōpletum nisi per formā. Similr ēt efficiēs est pñs sine gñatiōe z tpe: cū ab efficiēte fiat motus ad finem. Sed finis est pōz efficiēte in qñtū est efficiēs sba z cōplemento: cum actio efficiētis non compleat nisi per finem. Ergo iste due cāe. s. mālis z efficiēs sunt pñs per viā gñatiōis. Sz forma z finis sunt pñs p vñā pfcōnis. Et no tādū qz duplex est nēcitas: absolutā z conditiōnalis. Nēcitas q de absoluta est que pcedit a causis pōz in viā gñatiōis q sunt mā z efficiēs: sicut nēcitas mortis que prouenit ex mā z dīspōne pūorum componētūz. z hec dī absoluta que no hūz impedimētum. Dicit etiāz nēcitas matērie. Nēcitas autē conditiōnalis pcedit a causis posteriorib? in gñatiōe. s. forma z sine. sicut dicimus qz nēcium est esse cōceptiōē si debeat gñari homo. Et ista dī conditiōnalis qz hūc muliere? pcepe no est nēcium simpliciter. sed sub conditiōne. s. si debeat gñari homo. z hec dī nēcitas finis. Et no tādū qz tres cause possunt incidere in vñū. s. forma: finis z efficiēs. sicut pñs in gñatiōe ignis. Ignis. n. gñat ignes. qz ignis est cā efficiēs in qñtū gñat. z iterū ignis est cā forma: lūz in qñtū facit ee actū quod pñs erat in pō. z iterū finis est. in qñtū terminatur ad ipsūm opationes agētis. z in qñtū est itentus ab agēte. sed duplex est finis. s. gñatiōis z rei gñate. sicut pñs in gñatiōne cultelli. forma. n. cultelli est finis gñatiōis. Sed incidere qd est opatio ipf? cultelli: est finis gñati. s. cultelli. Finis autē gñatiōis coincidit cū duabus dīctis causis aliqñ. s. qñ sit gñatio a similit in spē. sicut homo gñat hoīez. z oliua oliuam: qd non pōt itelligi de sine rei gñate. Sciēdū tñ qz finis incidit cum forma in idem numero. qz est idē numero: quod est forma gñati z finis generationis. sed cum efficiēte no incidit in idem numero. sed in idem specie. Impossibile est enim vt facies z factū sint idem numero. sed possunt ee idem specie. Unde quando homo gñat hoīez homo generās z generat? sunt in nu-

mero diuerſi. sed idē spē. Materiam autem non coincidunt cū alijs. z qz mā ex eo qz est ens in pō hūz rōnem impfcti. s. hūc cause cum sint actu hnt rōnem pfecti. Imperfectum autē z unperfectum non coincidunt in idem. Sz ergo qz quatuor sunt cāe. s. efficiēs: forma: mālis: z finalis. sciēdū est qz quilibet ipſaz cārum dīctur multis modis. Dīctur enī aliqd cā per pñs: aliqd cā per posterū: sicut dicimus qz ars z medicus sunt causa sanitatis. sed ars est causa per pñs z medicus per posterū. z similit in causa formali z in alijs causis. Et nota qz semp debemus dūcere qñem ad cām pnam. vt si qruat quare iste sanus. Rūdēdū est qz medicus sanauit eum. z itez quare medicus sanauit eum: pp artēz sanādi quāz habet. Cz sciēdū est ēt qz idē est dī cā ppropingoz: quod cā posterior. z cā remota qd cā pīoz. Cū iste dīne dīmēſiōes cārum: aliqua per pñs: aliqd per posterū. z cāz aliqua pīnz aliqua remota: idē significāt. Hōc autē obſūdu est qz semp illud qd vñus est cā remota dī. qd aut specialius cā pīnz: quā sicut dicimus qz forma hoīs propinqua est sua diffinitio. s. aīal rōnale. s. aīal est magis remotum z itez substantia remotior. Dia enīm superiora sunt forme inferiorum. z similit mā idoli propinqua est cuprus. sed remota est metallum. z iterūz remotior corpus. Cz cārum alia est causa per se alia per accidēs. Causa per se dī que est cā alicuz rei in qñtū hū. sic edificator est cā domus. z lignūz mā scām. Causa per accidēs dī illa que accidit cāe per se. sicut dicimus qz grāmaticus edificat. Grāmaticus enīz dīctur cā edificās per accidēs no in qñtū grāmaticus. s. in qñtū accidit edificatori qz si grāmaticus. z sicut enī in alijs causis. Cz cāe causarum qdam est simplex: qdam composita. Simplex cā qñ solū cā dī illud qd per se est cā. vel solū id qd p accis est. vt si dicamus edificatorē ee cāz dom? z similit si dicam? medicū ee cām dom?. Cōposita autē cā ēt qñ vñ qz dī cā vt si dicam? edificator medic? est cā dom?. pōt ēt dīci cā simplex im qz exponit An. illud qd sine aduiciōne alteri? est cā. sicut cupri est cā idoli sine aduiciōne alterius māe. Cz cupro. n. fit idoli. z sicut dī qz medicus facit sanitatē vel qz ignis calefacit. Cōposita autē cā est qñ opz plura aduenire ad hū qz fit cā. sicut vnus hō no est causa motus māe. sed multi. z sicut vnus lapis no est mā dom?. s. multi. Cū cāz qdam est actu qdā pō. s. in actu est cā ēt actu re. vt edificator dum edificat. vel cuprum cum ex eo fit idolum. s. in pō est que hūz causat rē in actu. pōt tamē cāre sicut edificator no qz edificet. s. qz pōt edificare. z cuprum dū no est idoli. Et sciēdū est qz loquēdo de causis in actu necessariū est cām z cātum sicut ee. ita qz si vñū sit. z alterum. Si. n. sit edificator in actu. opz qz edificet. z si fit edificatio in actu: opz qz fit edificator in actu. Sz hoc no est necessariū in cās que soluz sunt in pō. Sciēdū est autē qz cā vñs cōpat cātō vli: z cā singularis cōpat cātō singulari. sic dicimus qz edificator est cā dom?: z hū edificator hū dom?. Cz sciēdū est ēt qz loquēdo de pncipijs intrinsecis. mā z forma im pueniētā z dīctāz pncipiatorum z pueniētā z dīctāz pncipior: qdaz sunt idē numero vt for. z hū de monstrato forte: qdā sunt diuerſa numero: z idē spē sicut for. z plato: qui hū differat numero pueniūtū in spē humana. Quedam vero differunt in specie: s. sunt idēz genere sicut homo z asinus pueniunt in genere aīalī. Quedā vo non sunt diuerſa in genere: sed sunt idem solū im Analogia: sicut sba z qzitas que no pueniūt in aliquo gñe: sed conueniūt solū im Analogiam. Conueniūt enī solū in eo quod est ens. s. no aut non est genus: quia no predicat vnioce sed analogice. Cz ad hū itelligētā sciēdū est qz tripli cīter aliqd predicatur de pluribus. s. vnioce: equiūoce z analogice. vnioce qdē predicat aliqd hūz idē nomen z im rōnem eādem. i. dīffōnem: sicut aīal predicatur de hoimine z asino. vtrūqz. n. dīctur aīal: z vterqz est substantia aīata sensibilis qd ēt dīffīnītiō aīalīs. Equiūoce predicatur quod predicatur de aliquibus im idē nomen. z im dī uersam rōnem. sicut canis dīctur de latrabilī z de fydere celesti qui pueniūt in nomine z non in dīffōne neqz significatione. Ad enī quod significatur per nomē est dīffīnītiō

tate. Et idē est de alijs accidentib⁹ que sequitur mixtionem elementoz: vt albu⁹ z nigrū: que nō remanēt in mortuo quo ad ipsam. eē actu: nisi eoz⁹ silitudo quedā. Essentia vō h̄s accidentium non alit⁹ auferuntur nisi destructa origine ipa cui in obit⁹ iherēt: z trahitur ad eē actu cū materia quas sequitur in ordine p̄dicto ad formā vñ h̄s est h̄s. z idē hec accētia nō migrāt derelinquēdo suū s̄m: qz quod a s̄bro acceperit in subiecti corruptione corrupit. Et idē resp̄cū esse actu posterioris subiecti a quo etiā ordinē seu originē h̄nt idē terminate erāt dimēiones in vno: terminant autēz cū acgrūt esse actu talis subiecti ad qd p̄dēt s̄m radicē. vñ s̄m ppria eius mensura ē hoie mortuo. Cetero dicitis ergo manifestū est necesse esse ponere eētia alicui⁹ forme i s̄ho mine sine esse. per cui⁹ naturā dicte dimēiones manēt p̄dicto modo de quo in sequētib⁹ agef. Manifestus est et s̄bro eodē manēt dimēiones eadē manere z ipso corrupto redigi in materiā eadē. de qua itēz eedez numero educi nō p̄nt per nām. Cū si per nām eedem specie ducte eēt nō foret apte trahi ad esse actu eisdē aie. si tñ per miraculum educitur eedē numero nate erūt ad eūdez actū aie recipi. Cetero quo p̄s qz idē homo numero resurget: z nō alit⁹: cum oia sua p̄ncipia redeat adiuicē eadē numero. Alia. n. humana simplr eadē numero manet post mortē cū plenitudine virtutū suaz ad p̄ncipiū mām in omni gradu element quo p̄us ea p̄fici. Et itēz mā manet eadē numero: cuz ipsa fit incorruptibilis. Eadē ē dimēiones necesse est manere in mā: h̄s nō nūi in potētia. Alit⁹ agens p̄bycum eadē numero produceret: qd falluz est. Manifesto ergo in po⁹ mae eedē numero respectu agētis diuini: qz alit⁹ nō foret idem numero idiuicū: cū dimēiones agāt ad idiuicationē: vt supra dcm est. Et ideo ex eadē mā z eisdē dimēionib⁹ cū aia eadem resurget idem homo numero z non alius.

z ideo alia est compositio totius rei z sui esse. In rebus vero imaterialibus: creatis tamen altera compositio inuenitur: rel. f. z esse. In ipsis ergo nō est essentia habēs esse per aliquid quod realiter se differat: cum idēz sit eētia z res que significat. vt habēs esse. Ideo eētia in eis est nō tanqz p̄ncipiū tñ quo aliquid dicitur esse: sed sicut habens esse absolutū nō inherēs. In substantijs vō compositis z materialibus: in quibus essentia realiter differt a supposito: essentia nō habet esse nisi per suppositum cuius est esse simpliciter z absolutum. vnde essentia in eis nō est vt habens esse: sed vt reductum ad esse per suppositum aliquod z idē uiduum: cuius est habere esse absolutū. ad quod terminatur actio producētis. Cū ergo forma materialis sit ad quas nō sequitur aliquid suppositū vel idiuicū cuius est habere esse absolutū ad quod terminet actio producētis. vt dcm est. possibile erit ponere formā aliquā substantialem sine esse. sicut possibile est ponere id quod est p̄ncipiū sine relatione p̄ncipij z sine p̄ncipiatō. In imālib⁹ vō nō est hoc iuenire. cū in eis nō sit eētia que nō sit suppositū. vnde posita eētia in eis necessario ponit eē quod est suppositū. Ad p̄stitutionē aut suppositi materialis siue idiuicū q̄ntas terminata regit: que vbiqz fuerit tale in idiuicū necessario erit: cū ipsa sit propriū z inseparabile signū idiuicū. vt supra dcm est. Des aut forme elementares terminata a q̄ntates regit z diuersas abiuicem. Unde vbiqz fuerit forma elementaris necessario erit suppositum: cuius est habere esse completū z terminatam q̄ntate. Unde forme elementares nō possunt in eēntijs suis simul esse in vna re: vt patet libro de ḡnitione z corruptione. In mixtis autem rebus in quibus forma nō educit de materia quātitatis nō sequitur materiā in ordine ad talē formā: licet eē actu per eas in re habeat: vt dicitū est: cum quātitas semper respondeat illi p̄ncipio: vel redeat in p̄ncipiū a quo originē sumpsit. Anima aut hominis non est q̄nta: nec per se nec p accidēs: vt dcm est. vnde nō repugnat in tali re ponere eē eētia forme a qua dependet q̄ntas s̄m originē siue cum eē quod se habeat ad illā formā vt p̄ncipiū ad p̄ncipiatū. Unde tali essentie forme ratio actus nō cōuenit: sicut nec materie: cū eē sit actus cōmunitis z p̄mus: nō solum māuz sed et formaz. Unde sine eē forma non dicitur actus. Solū n. nā substantialis esse in substantijs ipedit duas formas substantiales simul esse in eadē materia: qz eē substantie est eē simplr. Unde quod aduenit tali eē est accidēs necessario. Esse et substantie habet se sicut vnitas rei: qz vñ z ens conuertitur. Unde vna res nō pot habere duo eē substantia: nisi amittat vnitatē suā. Unde in re composita ex substantia z accidēte nō est vnitas nisi s̄m quid. Nihil ergo contradictionis sustinebimus si posuerimus in re aliqz formas: ad quas tamē nō sequat esse simpliciter. Solum. n. per naturā ipsius eē simplr quod in substantia reperit simplr ipedit pluralitas formaz substantialem eisdē rei. Unde certū est z a p̄his oñsuz qz ipole est plura eē substantialem in vna re ponere: sed solū forma ad quā esse sequit in re ipsa ponitur. Alie vero ei non numerātur. Cū modo aut hoc itelligi possit diligētē p̄siderādū est in rez progressu. Scidū est itiqz: qz materia est in potētia ad oēs formas que de ea educi possunt. Unde q̄nto ad plures earū simul accedit: tāto plus p̄ficiē eius potētia. z ideo in elementis materia est minime perfecta: qz solū vnica forma vnus elemētū perficitur simul. z si quādoqz virt⁹ forme alterius elemētū sibi asit hoc nō est per modū manētis: s̄ per modū alterātis: sicut p̄s quādo calor ignis agit in aerē ad iductionem forme ignis. In corporibus vero mixtis magis perfecta est materia. Ibi enīz cū vna forma mixti que dat eē sunt oēs forme elemētōz virtute tamē z non in eēntia: qz quelibet illaruz requit debitā q̄ntitatē z terminatam: vt dicitū est. Unde cū vñ sit suppositū mixti: z eē vñ vna est forma eius. Supposita aut mixta qdā sunt aiata: z p̄cipue h̄s cui⁹ forma nō pducit ex mā disposita per q̄ntitatē mixti. vñ p̄ueniēs est vt in aiatis sint eēntie aliqz formaz sine eē. Hoc. n. est p̄p̄ngū simū in quo aiata possunt trāscēdere simplr mixta. s̄ p̄ficiēdo suā mām in acquisitione pluriū formarū simul: sicut videmus qz alio mō sit simplex ex mixtis: z alio mō ex mā p̄

CAP. VIII.

Uinc restat ostendere quomodo, posse sit eēntiaz alicui⁹ forme ponere in hoie sic qz ad eā nō se quat aliqd eē s̄bale. Hoc. n. suppositūm in p̄p̄us. Ad hūc qz euidētā p̄siderādū est qz p̄p̄us eē s̄bale eē simplr. vñ ḡnatio q̄ terminat ad formā siue eē s̄bale est ḡnatio simplr. p̄p̄iū vō p̄accēs eē s̄m qd: sicut ḡnatio rei que terminat ad esse rei sub forma accēntali est ḡnatio s̄m quid. Esse aut simplr est esse absolutū: nō depēdēs ab esse alteri: sicut ei iherens. Licet omnia depēdāt a deo sicut a causa p̄ma. Sic aut aliqd cōtinet p̄fectā rōnē eēnti: s̄m qz p̄fecta ratio eēnti repit in eo vt in suba. vt d̄r. 6. meta. Ad istud ergo eē absolutū participandūz accēdūt partes substantie: per qd trahunt ad gen⁹ sui totius. Esse vero accidētis depēdēs est per modū inherētis. Cū accētia nō trahunt in genus illius cui iherēt. Ex quo p̄s differētia iter eē partis alicuius totius: z esse accidētis. Esse aut alicuius totius absolutū aliqñ est p̄p̄iū effect⁹ del. f. qñ tota res s̄m oia p̄ncipia sua deducit ex nihilo ad eē p̄fectū: sicut fuit in p̄ma productione rez in qua causalitas dei extēdebat vsqz ad ipsaz māz. Qñqz vō eē effect⁹ creature. s̄ qñ agēs p̄byco agit ex sup̄pōne subiecti nō producēs totū illud qd p̄rinet ad esse rei: sed formā tñ: trāsmutādo mām ad talē vel talē formā. Ad mām. n. actio creaturē nō se extēdit: vt supra dicitū est. In h̄. n. p̄uenit agēs diuini cum agētē p̄byco: qz virtūz ad esse absolutū terminat actionē suā: quod est vltimū trāsmutationis siue simplicitis emanatiōis. s̄ in simplici manatione non sit p̄rius z posterior nisi s̄m intellectum tñ. Cum ergo tale esse absolutum sit terminus vtriusqz actionis. vt dicitū est. Materia autē non est esse vt subiecti: quod est esse absolutū: nec etiāz forme materialis cum ipsa nō sit habēs esse: s̄ sit quo aliqd est: sicut materia est: in quo aliquid est: z neutra actio terminatur ad materiam vel formam materialem sed ad esse compositi cuius est per se: absolute subsistere. De intellectu enim eius est habere esse quod nō est de rōne z intellectu essentie. In tali enim composito necessario est compositio duplex: suppositi. f. z essentie: que in re materiali differit necessario: cum in idiuicū in materialibus multa ad dat supra naturam speciei: que essentiaz tñ complectitur.

ma i qua nihil est de actu forme educēde ante qz fiat: sic in ere nō est aliqd de for⁹ p̄biale an qz p̄biale fiat: z ligno s̄m nihil est de lecto an qz fiat. Sic. n. se h̄z mā p̄ ad ea qz ex ea sunt: sic h̄z argētū ad statūā z lignū ad lectū: vt d̄r. j. p̄by. In mixto vō manēt forme miscibiliū s̄m vtutes. s̄m p̄bm. virtus autē ad actū p̄tinet. z iō in mixto est vnde agat ad generationē alteri: miscibiliū s̄m qz vñ vñ: miscibiliū vñ cit p̄portione in qua saluat forma mixt. vñ corrupto mixto ḡnatur corpus simplex. In hac nāqz trāsmutatione fit spoliatio oīuz qz erāt ipsius mixti: nec aliqd manet nisi mā p̄ma tñ. s̄ in ḡnatioē ip̄i mixti nō sit spoliatio simplicitis vsqz ad mām p̄mā: alit⁹ virtutes simpliciū non manerent in mixto. nūc at manēt vñ nō est corruptio simplr per quā fit ḡnatio cōpositi: cū elta nō corrūpanē penit: sicut d̄r. j. me. p̄tauroz. qz eoz est mixto quoz est separatio. nō. n. miscētur nisi ea que apta sunt per se existere. Idē. n. est de mā di spōita per aliquā alterationē factā circa ipsaz z de mixto: tūc. n. vñs forme educēda est in ea potētia. Cū potētia sua nō est iā adeo remota ab actu forme sicut ante alterationēz. Ante nāqz alterationēz ipsa mā erit in po⁹ remota ab actu. Inchoata vō alterationēz incipit potētia appropinqre actui: sicut vincētē lūzo miscibiliū appropinqur ad actūz simplicitis est. Cuz vō alteratio magis ac magis intēdit plus z plus ad actū accēdit. Cū cōpleta alterationēz mā est in actu cōstituta. Alia igit po⁹ māe nude z nō dū alterate a potētia mixti in qua est vñs alteratiua. Cū hec est propinqoz actui q̄nta z perfectior: qz magi procedit ad suū actū. Si igit foret in mixto forma elti simplicitis: qd est ipole: sicut supra oñsum. statūz vnico vñs sue actu foret per se existens. Esse. n. est p̄p̄ngūmū eēntie forme: s̄ abiuicēz differat in mālibus. s̄o h̄z propinqoz sit potētia māe in q̄ntas miscibiliā in mixto actu suo qz potētia māe nude in qua nihil de actu ē. alterationēz tñ idiget ad hoc qz hec potētia actui suo p̄ungat. Cū miscibilia in mixto tūc sunt in potētia: maxie appropinqa actui qñ mixti ē in optima sui p̄portioē. Sz tūc maxie elōgata sunt ab actu suo i tali ḡntio: tñ tñ dī stat sicut potētia māe nude. Potētia autē in qua sunt pres organice ad eē per se est in maiori p̄p̄ngate ad eē seozuz q̄nt potētia ipsius mixti. qz sicut d̄r. 7. meta. partes aiatoz sunt in potētia propinqa actui eoz p̄p̄o per separationē a toto: qd verū est. de toto ē in ip̄fectissimo gradu suo manēt. Cū qñqz vñs alteratiua q̄ in rebus inenit aiatis in q̄ntum mixte sunt ex q̄ntoz p̄mis corporibus minime agit. s̄ qñ elta maxie ducta sunt ad mediu: vt ē in hoie i quo iter oia mixta maxie est elōgatio a p̄riate: adhuc tñ pres aiatoz sunt in po⁹ maxie propinqa actui. alterationēz tñ maxie distāte a suo termino. Cetero quo p̄cludit qz hec propinquitas nō ē p̄ d̄pōnē māe: p̄ alterationē aliqā: cui⁹ termin⁹ sit iductio noue forme p̄ eēntiā. Essentia vō forme nouiter iduci nō pot: nisi recedēte alterationē: cuius terminus ē productio forme de noua. Constat tñ qz in p̄te a toto sepata sit forma subalta. Cū vñ ipole sit duo eē subalia in eadem re ponere: vt supra dicitū est. nec p̄ aliquā alterationē p̄cedētem pars est in potētia in suo toto maxie propinqa actui: nec forma de nouo iducit nisi per alterationē. Cū nec cellū qd est agēs vlt respectu istoz inferiorū: nec aliqd p̄ticulariūz agētū agit nisi alteret. z ideo cellū est p̄mū alterās s̄m p̄bz. Necessario ergo seq v̄ aliquā formā in p̄te rei sine esse ponere. z iō p̄tem eē in po⁹ maxie propinqa actui. Esse. n. est maxie propinqūz forme: vt dcm est: qz nō requit ad hoc qz eē s̄bale propria sequat formā: nisi qz res per se ponat: qd vnica actione fieri potest.

CAP. IX.

Quo ipole est duo eē subalia simplr: eē in eodē cōposito materiali. X. dicitis ergo manifestū est triplicē eē potēntie d̄riam in qua aliqd d̄r eē. f. po⁹ materie in qua nihil est de illo quod de potētia educit. Secūda est potētia mixti vel māe que est in alterationē: in qua h̄s nō sit eēntia: for⁹ iducēde est tñ vñs. Tertia est po⁹ totius per quā pres sunt in toto que est maxie actui proprio propinqa s̄m p̄bm. Cū in eis nihil est sic agens ad p̄p̄iū actū. Sic est qñ armonia est p̄fecta necessario erūt eēntie formaz p̄pe sua esse. Hoc

aut facilius sciet si gradus z ordo rez nullum diligenter discutat. Sciedum igit qz cōmissus vnitatis modus reperitur in rebus mālibus que est vnitas cōtinuitatis. In oib⁹ enim rebus mālibus hec vnitas repit. P̄mū nāqz accēs qd sequitur mām est q̄ntitas. Sup hac vnitate repit in diuersis reb⁹ vnitas siue proprie forme in q̄ntas qdē magis in q̄ntas vō min⁹ p̄fecte: vt habet. 4. meta. Vnitas p̄tinuitatis in re p̄pta: maxie potēntialis inenit: qz oē p̄tinuit⁹ est vñi actu z multiplex in potētia: sicut pres linee nō sunt alia qua duo actu. s̄ vnuz. ipsa vō linea est duo in po⁹: z facta diuisione fit duo actu. Sola. n. diuisio p̄tinuit⁹ facit eē actu. Unde in diuisione linee nō iducit aliqd noui in ipsis diuisis s̄ eadē eēntia linee q̄ pus erat actu vna: z multiplex in potētia per diuisionē facta est multa i actu. Est tñ h̄c silitudo cuiusdā corruptiois: qz act⁹ prior qz erat totū ablat⁹ est: z potētia ducta est ad actū posteriorē p̄ diuisionē solā. Eodē p̄ntitus repit in lapide: z in igne: z in oib⁹ corruptibilibus z ḡnabilibus inaiatis. Forma. n. totū in eis p̄ quā h̄nt quāda vnitate siue nāe super vnitate q̄ntitatis s̄m totaz rōnem forme est in qualibet parte talū rez. Cū facta diuisione manet eēntia eiusdē forme in p̄tibus abiuicem diuersa. Que libet. n. pars ignis est ignis: z qlibet pars lapidis est lapis. Est tñ in istis diuisionibus qdā silitudo corruptionis z generationis: nō qz noue forme per diuisionē talū iducatur: s̄ qz eē siue act⁹ hor auferit per diuisionē ipsam z po⁹ ducit ad actū propriū. Sup hec aut sunt aiata ip̄fecta vt plātē: z qdā aiata ip̄fecta vt sunt aiata anulosa. z in ipsis idē iuenit: qz cū auellit ramus ab arbore nō aduenit noua eēntia vegetabilis: s̄ eadē eēntia vegetabilis q̄ vna erat in arbore tota: et actu vno s̄l erat multiplex in po⁹: z p̄ diuisionē noua eē p̄dit z act⁹ alit⁹ z alit⁹ secur⁹. S̄l ē in aiatis anulosis vna aiata in actu z vñi eē: s̄ multiplex in po⁹ accēntali. vñ facta diuisione remoto actu prior z vnitate act⁹ sunt multa in actu. Et sic facile est vidē quō eēntia alicui⁹ for⁹ est in potētia accēntali ad eē: qd tñ nō dū h̄z. Et hoc totū p̄tingit p̄ im̄ perfectionē talū formarū: qz cū sint sub vnico actū sit sunt sub potētia simplici: respectu eē diuersoz que acgrunt eis sine aliqua corruptione in suis eēntijs: s̄ sola diuisioē. In aiatis vero p̄fectis: precipue in hoie forma que est vna in actu nō est multiplex in po⁹: vt p̄ diuisioēz p̄tinuit⁹ eadē eēntia forme sub diuersis eē: z sub diuersis actib⁹: cum aia hois nō diuidat: nec p̄ se. nec p̄ accēs. vt dcm est. Cū cum in hoie sit vnitas cuiusdā cōtinuitatis que manifestior est in carne sua z ossib⁹ q̄nt in alijs mēbris que sibi p̄iungunt p̄ nām ipsam p̄tinuitatis: necessario erit alia eēntia forme in eo que p̄ solā diuisionē a toto habeat eē actu. hoc. n. oib⁹ p̄tinuit⁹ inenit. Hoc. n. est for⁹ respectu cui⁹ q̄ntas sequitur mām sup ipsam formā rediēs: vt supra dicitū est. Cōm p̄ nāqz forma a qua q̄ntas s̄m originē pendet est diuisibilis per accēs. Et hoc factū manifestū ē: qz cū pres hois sint in eadē propinqate ad per se eē sicut pres aliāz rez p̄fectarū sicut dcm est. iō nulla noua eēntia forme itroducit p̄ diuisionem: s̄ eē nouū acgrif. forma vō hois diuidit nō pot vt in ea acgrant multa noua z diuersa esse. iō necio erit in eo alia eēntia forme siue ab eēntia forme q̄ p̄ diuisionēz solā eē acgrif. Sz i hoc ē d̄ria iter aiata p̄fecta z ip̄fecta. qz ip̄fectū nō erat illa eēntia siue eē simplr: s̄ eēntie eē acgrifto p̄ diuisionē. In p̄fectis vō erat siue eē simplr sibi debito: qz duo eē s̄balia impole est s̄l ponere in vna re: vt dcm est. Est etiā alia differētia a parte diuisionis ipsius. qz cum diuidi non possit nisi quod est actu q̄ntū. q̄ntas at in hoie nō est actu per formā: respectu cui⁹ sequat mām vt rediēs sup formā: per solā aiata a qua est tot⁹ act⁹ qz est in hoie. Cū igne vō i lapide q̄ntas est actu p̄ formā quā ipa q̄ntas seq i mā: idē est qz diuisio in hoie est in q̄ntitate actu p̄ aiata. Sz qd efficit per diuisionē in eē acgrifto nō est aliqd de eēntia anime s̄m aliquid esse: sed est aliquid de essentia forme originis ipsius q̄ntitatis cui datur esse actu per diuisionēz. In rebus vō imp̄fectis diuisio est in q̄nto actu: z hoc p̄ formā ad quā seq ipa q̄ntas cui p̄ diuisionē auferit vnuz eē actu pus habitū. z acgrunt duo vel plura sub q̄ntas eēntia ipsa diuidit q̄ pus erat vna: s̄ quā erat vñi eē in re ante diuisionem. Sz aut eē vñi eē an diuisionē in rebus. nihilominus

illa eade eentia forme erat in po actuali qd multa ee sit cu vno ee acta qd habebat: et eism erat ma vna z eade nte- ro. Et tii pstat qd alii respectu h3 ma ad esse actu pnum: z alios respectus ad alia esse actu per diuisione acqstibus: tii respectibus ma rindebat eade essentia forme ante ipsa ee actu. U3 n. potetia ma no differat ab eieentia fm qd potetia dicit pncipiū receptiui. differ tñ fm qd dicit. relatioz ma ad formā: z isto modo pñt esse in ma multi respectus: eentia tñ ei manēte vna. Sicut qd ma per vñi respectu tñ h3 vñi esse: euz alijs tñ respectibus multa h3 essentie et for me sine ee per diuisione acqstō rinde: ita sub forma pfcā cuiusmo di est aīa humana refip in mā hoīs vñum esse tñ. U3 in eade mā sint essentie aliāz formarum sine ee: quod tñ eis sola diuisione acquirit. Huius exēpli est repire in linea z pūcto. Pōtracta. n. vna linea pūct⁹ qui eā terminat esse h3 fm qd illa linea terminat. in ipso aut pūcto sunt multi z diuersi respectus fm qd pōt ee termin⁹ multāz lineāz: sed p vñi respectu ipole est nisi vñā lineā recipi in puncto. Cñ per alias lineas que in eo recipiunt simul cū lineā p⁹ pōtracta nō acqrit pūcto aliquid ee in eaz terminatione et līs nō ptractis minus h3er pūctus esse in terminatione pxi me linee: per que modū de mā z eius respectib⁹ imagina ri possunt: cū ipsa in sui nā iduisibilis z sine pñb⁹ sit oīno vt pūctus: h3 in multis sint dissimilia. Scdm ergo vñum respectus eius ee qñ per vñā lineā ipossibile est sibi inesse ni si vñā formā que det sibi ee. vñ cum predicta sub accipiā tur quasi in vno respectu: veluti cum ex vna parte linea ac cipit in pūcto: ipossibile est vt pūcta cōrēta in linea pūcta mentali: substantie per diuersas formas pōctetur de fonte: h3 per vñā z eādē. Scdm alios vō respectus quos h3 de pōpe ad ee per se sine tñ ee poterit eentias forāz recipe. Dī rabilis. n. est potentia maē. nec sciri pōt nisi cognoscēdo ea que in ea ee habent. f. pferēdo de formis que in ea ee hñt: vt p3 pūmo phycoum.

Explicit opusculū trigesimūscdm beati Thomae aquina tis de nā maē sine de diuisionibus interminatis.

De mixtione elementorum eiusdem ad magistrum philippū. Opusculum. XXXIII.

Abūm apud multos ee so- let quōd eita sint i mi- rto. Quidē at qbusdā qd qūtatib⁹ acti- uis z passius eltoz ad mediū aliqñ- deductis per alterationē for- sbales eltoz maneat. Si. n. non remaneat vñ ee corruptio qdā eltoz z non mi- xitio. C. Rurūz. si fo: sbal corp⁹ mi- xti sit actus maē non ptesuppositus formis simplicium cor- poz: tūc simplicia corpora eltoz amittē rōnem. Est enim elementū ex quo cōponit aliquid pmo: z est in eo: z est in diuisibile fm spēm. Sublati. n. formis substantiaibus non sic ex simplicibus corporibus corpus mixtur: componetur qd in eo remaneat. C. Est autē impossibile sic se habere. Im- possibile est enim materia fm idem diuersas formas susci- pere elementoz. Si igit in corpore mixto forme substantia- les eltoz saluāt: oportebit diuersis materie partibus eas inesse. Materie aut diuersas partes accipe est impossibile nisi intellectu qūtatē in materia. Sublatā. n. qūtatē sub- stantia remanet in diuisibilis: vt p3. j. phycoz. Ex materia autem sub qūtatē existere: z forma substantia adueniente corpus phycū constituit. Diuersae igit partes maē formis eltozum substantiee plurīū corpoz rōnem suscipiūt. Adul- ta aut corpora ipossibile est simul esse. Nō igit in qualibet parte corporis mixti erūt quatuor elementa: z sic non erit vera mixtio: sed fm sensum. sic accidit in pgregatioe ius- sibilīū sine iensibilium corporum pp paruitatem. C. Ampli- us. oīs forma subalis propriam requit dispositionem in ma- teria sine qua esse non potest. Cñ alteratio est via ad gene- rationē z corruptionē. Impossibile est aut in idem cōueni- re. propriā dispositione que requit ad formā ignis: z que re- quirit ad formā aque. qd fm tales dispositiones ignis z aque sunt ptraria: cōtraria autem impossibile est simul esse in eo- dem adēquate. Impossibile est igit qd in eadem parte mi- xti sint forme substantiales ignis z aque. Si igit mixtur fiat

remanētibus formis substantiaibus simplicium corpoz se- quitur qd non sit vera mixtio: sed ad sensum solūz quasi su- xa se positis partibus insensibilibus propter paruitatem. Quidā aut volētes vtrasq; rationes euitare in maius in- conueniens inciderunt. Cñ enim mixtiones elementorum ab eorum corruptione distinguēt: dixerūt formas qdem substantiales elementoz remanere in mixto alicqualiter: sed ne cogērēt dicere esse mixtionē ad sensum: z nō fm veri- tatez posuerūt qd forme elementoz non remanēt in mixto fm suū completētū: sed in quodā mediū reducāt. Di- cūt enim qd forme elementoz suscipiunt magis z minus: z habēt cōtrarietatem adiūicem. C. Sed qd hoc palam repu- gnat opinioni z dicitis philosophi dicitis in pūdicamentis: qd substantie nihil est cōtrariū. z qd non suscipit magis z mi- nus. vltērius procedit z dicitur qd forme elementoz sunt im- perfectissime: vt pote materie pme propinquiores. Unde sunt medie inter formas substantiales z accidentales. Et sic in qūzum accedūt ad naturā formarum accidentāliū magis z minus suscipere possunt: h3 habeat cōtrarietate adiūicē. C. Dec autē positio multipliciter est improbabilis. Primo quia esse aliquid medium iter substantia z accidēs est oīno impossibile. Estet enim medium iter affirmationē z negatio- nem. Proprium. n. accidentis est esse in subiecto: substantie vero in subiecto non esse. Forme autē sbales sunt qdem in materia: nō autē in subiecto. Nā subiectū est hoc aliqd forma aut substantialis est que facit sub hoc aliqd: nō autē psupponit illud. C. Tridicūlū est dicere mediū esse inter ea que nō sunt vnius gēnūs: qd mediū z extrema opz eiusdē gēnūs ee. vt pbat in. 10. meta. Nihil qd pōt ee mediū iter sub- stantia z accidēs. Deinde ipossibile est formas substantia- les eltoz suscipe magis z minus. Dis. n. forma suscipiens magis z minus est diuisibilis per accidēs: in qūzum. C. potest ea subim participare magis z minus. Scdm id autē qd est diuisibile per se vel per accidēs cōtingit esse motū p̄tinuū: vt p3 in. 6. phycoz. est. n. loci mutatio: z augmētū z decre- mētū fm locū z qūtatēz que sunt p se diuisibilia. alteratio aut fm qūtatēz qd suscipiūt magis z minus: vt calidū z al- bū. Si igit forme elementoz suscipiūt magis z minus: tam generatio qz corruptio eltoz erit motus p̄tinuus quod est impossibile. Nā motus p̄tinuus nō est nisi in tribus gene- ribus. f. qūtatē: qualitate: z vbi: vt probatur in. 5. phycoz. C. Amplius. oīs differētia fm formā sbalem variat speciē. quod aut suscipit magis z minus: differ id qd est magi ab eo quod est minus: z quodāmodo est ei p̄xiū: vt magis al- bī z minus albū. Si igit forma sbalis ignis suscipit magis z minus: magis facta vel min⁹ facta spēz variabit. nec erit eadē forma sed alia. Nunc est quod dicit pbs in. 8. meta. qd si- cut in nūteris variat spēz p additionē z subtractionē: ita in- substantijs. C. P3 qd alii modū iuenire quo veritas saluet mi- xtionis. z elta nō totali corrupātur: h3 aliqñ in mixto pma- neat. C. Cōsiderādū est igit: qd qūtatē actiue z passiue elto- ruz sunt adiūicē p̄te: z suscipiunt magis z minus. Ex p̄xijs aut qūtatibus suscipiētib⁹ magis z minus pstitūt pōt me- dia qūtatē que vtriusq; sapiat extremi nāz: sicut palidū iter albū z nigriū: z tepidū iter calidū z frigidū. Sic igit remis- sis excellētis qūtatē eltarium pstituit ex eis quedā quali- tas media que est p̄pūa qūtatē corporis mixti: differens tñ in diuersa fm diuersā mixtionē p̄potionē. Et hec qdē q- litas est propria dispositio ad for̄m corpis mixti: sic qūtatē simplex ad for̄m corpis simplicis. Sic igit extrema iueniū- tur in medio quod p̄cipiat vtriusq; nāz: sic qūtatē simpli- ciū corpoz iueniunt in p̄pūa qūtatē corpis mixti. Quali- tas autē corpis simplicis est qdē aliud a for̄ subali ipiūs: agit tñ in virtute for̄ subalis: aliqñ calor calefaceret tñ: nō aut per ei virtutē for̄ subalis educeret in actū: cū nihil agat extra suā spēz. Sic igit virtutes forāz subaliūz simplicius cor- poz saluātur in corpib⁹ mixtis. Sunt igit forme eltozum in mixtis non actu h3 virtute. Et hoc est quod dicit pbs in p de gūatione. Nō igit manēt elta in mixto actu vt corpus z al- bum: nec corrupunt: nec alterātur ambo: nec altez. saluā- tur enim virtus eorum.

Explicit opusculū trigesimūtertius bti Thomae de aqū- no de mixtione elementorum.

De occultis operibus nāe eiusdem ad quedam milites.

Opusculum. XXXIII. gbusdā nālib⁹ cor- pōib⁹ qdāz nāles actiōes appent qz pñā marie apphē di nō pñt: requirit a me vñā dilectio: vt qd sup hīs multiplicitatē trāscriberē. C. Videmus sigdē qd corp⁹ eltoz in se diuantiū mor̄ seqt: puta qd lapis mo- uef ad mediū h3 p̄prietatē terre diuanti- tis i eo. z detalla et h3 p̄prietatē aq hñt i fridādū virtutē. Que cūq; igit actiōes z mor̄ eltoz corpoz sunt h3 p̄prietatē z virtutē eltoz ex qb⁹ talia corpa cōponunt. Tales aut actiōes z motus hñt manifestā originē: de qua nulla emergit dubi- tatio. C. Sunt autē quedā opationes talū corpoz qd a virtuti- bus eltoz cārī nō possunt: puta qd magnēs attrahit ferruz: z qd quedā medicīne quosdā determinatos humores pur- gat: z a determinatis corpis p̄tib⁹. Opz igit tales actiōes in altiora hñt p̄ntipia reducere. C. Est autē cōsiderādū qd aliqd agēs i ferius h3 supioris agētis virtutē agūt vel moue- tur. C. Nō modo in qūtum actio pcedit ab eo h3 formā vel vir- tutes sibi ipressam a supiori agētē: sicut luna illuminata per lumē a sole receptū. Alīo modo agit per solā virtutē supioris agētis nulla forma recepta ab agētē: h3 per solū motū a su- periori agētē mouet: sicut carpētator vñt terra ad secādūz. Que qdem sectio est principāl actio artificis. secundario vero ferre in qūtum ab artifice mouet: non qd talis actio se q- tur aliqd forma vel virtutē que in terra remanet post mo- tionē artificis. Si qua. n. elaria corpa a supiorib⁹ agētibus aliquas actiōes vel motus p̄cipiat: opz altero dictoz mo- doz hoc ee. f. qd tales actiōes psequātur aliquas formas: vel virtutes ipressas corpibus elementaris a supiorib⁹ agētib⁹ vel qd tales actiōes psequātur solā motione eltoz corpō- rii a dētis agētib⁹. Supiora autē agētia qd nāz eltoz z eltato- rii excedūt: sunt nō solū corpora celestia: s3 et supiores sub- stantie separate. Ex vtriusq; autem aliqd actiōes vel motus in corpibus inferiorib⁹ iueniunt: que nō pcedūt ab aliqua forma inferioribus corpibus ipressa: h3 solū ex supioz agētū motiōne. Alqua. n. maris fluēs z refluxēs talē motū font p̄- ter p̄prietatē elti ex virtute lune: nō per aliquā formā sibi im- pressā: h3 ex lune motiōne: qua. f. aqua mouet a luna. C. Al- parēt et quārīdā nigromāticaz imaginū qdā effectus qui pcedūt nō ab aliqb⁹ formis qd suscipiūt dicte imaginēs: sed a demōniū actione qui in dētis imaginibus operantur. Qd qdē qñq; ptingere credunt opatiōe diuina vel bonozi angeloz. Q. n. ad vmbzā Bētri apli sanarent iſtmi: vt ad tactū reliqarū alicuius sancti aliqua egritudo pellat: nō sit per aliquā formā hīs corpib⁹ iudā: h3 solū p opatiōē di- uinā qd hīs corpib⁹ vñt ad tales effect⁹. H3 aut nō oēs opa- tiones corpoz eltatoz occultas opatiōes hñtūm ee tales. Primo qdē qd dicte opationes que nō psequunt aliquas for̄m ipressam nō iueniunt cōter in oīb⁹ que sunt eiusdē spēi. Nō. n. omne os nec oēs relīge sancto z tā gēdo sanāt: sed aliqzoz: z aliiqñ. nec oēs imaginēs h3 habēt effectus: nec oīs aqua fluit z refluit fm motū lune. Quedā vō opa- tiones occulte i gbusdā iueniunt corpib⁹: que sibi iueniunt in oīb⁹ que sunt eiusdē spēi: sic oīs magnēs attrahit ferruz. C. Unde relinquit tales opationes psequūt aliqñ qd intrinsecū pncipiū cōmune hñtibus hāc spēz. C. Deinde opatiōes de gbus supra dētū est non semper h3 hñtibus pcedūt. Cui⁹ euidēs signū est: qd non pueniūt ex aliq virtute idita z per- manēte: sed solo motu alicui⁹ supioris agētis: sic terra non semper secat lignū sibi p̄inctū: h3 solū qñ ad hūc effectū ab artifice mouet. C. Quedā vō opatiōes occulte sunt corpo- rum inferioroz: que quicūq; adhibent suis passiuis siles effe- ctus pducūt. Sic reubarbaz temp purgat z determinatum humorē. C. Unde relinquit talē actionē prouenire ex aliq vir- tute iudā z pmanente in tali corpore. C. Restat autē consi- derare qd sit istud pncipiū intrinsecū pmanens a quo tales opationes pcedūt. H3 aut hoc pncipiū pōm quā dā esse. Nō. n. dicimus pncipiū intrinsecū qd agēs agit: vel paties paties: que qdē pōm h3 p̄ferat ad vltimū in qd aliqd p̄ acci- pit nomē z rōnē virtutis. Talis at vñ qd talū actionū vt pas-

sonum pñā marie ondēt ex for⁹ rei specifca deriuari. De- entz accēs qd est alicui⁹ spēi p̄pūū deriuat ex pncipijs eēn- talib⁹ illi spēi. Et ide est qd ad demōstrādū p̄pūas passio- nes de suis s̄tib⁹ accipim⁹ p cā diffōnē designatē eēntialia pñā rei. Est autē essentie z qditatē pñā for⁹ in determinata mā exis. Opz igit tales virtutes pcedere a formis talūz re- ruz fm qd in p̄pūis materijs existūt. Deinde cū nā rei dicat forma vel mā illusi: si qua virtus rei ab hīs non deriuet nō erit tali rei nālis virtus: z p̄ p̄is nec actio vt passio a tali vir- te pcedēs erit nālis. Tales aut actiōes qd sunt p̄ter nāz non sunt diurne. Sic qd aq calefacta calefat. Actiōes aut oc- culte de qb⁹ nūc loqimur eodē mō se hñt temp vel vt frequ- ter. Relinquit h3 virtutes que sunt hāz actionū pñā essentia- les esse: z a forma pcedere fm qd in tali materia existit. C. Formaz aut subaliūz platonici qdē pncipiū attribuebāt in subijs separis qd spēz vel ideas vocabat: qz imagies di- cebāt ee formas nāles maē ipressas. S3 hoc pñā nō potest sufficere. P̄mo qdē qd opz faciēs sile ee factio. Ad autē qd sit in reb⁹ nālib⁹ nō est forma h3 cōpositū ex mā z forma. Ad h- eni aliqd sit vt sit. P̄prie autē ee dī cōpositū substantēs. For- ma aut dī ee vt qd aliqd est. Nō igit for⁹ p̄prie ee id qd sit: h3 cōpositū. Ad igit quod fac res nāles ee non est for⁹ nā. h3 cō- positū. Deinde formas absq; mā exites oz immobiles ee. qd motus effect⁹ exis in pō qd p̄ maē puenit. Cñ oīs qd p̄t eodē mō se habeat. A cā aut eodē mō se hñt pcedit for- me eodē modo se hñtes. Qd qdē in formis inferioroz corpo- ruz non appet p̄ p̄gationē z corruptionē talū corpōzum. Relinquit igit qd pñā formarum talū corpoz corruptibili- um sunt corpa celestia qd diuersimode se hñtia h3 id sit: h3 recessum: generationē z corruptionē causant in hīs infe- rioribus. P̄prie tamen tales forme a substantijs separa- tis vt a primis pncipijs: que mediāte virtute z motu cor- poz celestium ip̄mūt formas apud se hñt intellectas in mate- riā corporalē. Et qd actiones z virtutes corporum naturali- um ex formis specificis causari ostēdim⁹: p̄sequens est qd vltērius reducātur: sicut in altiora pncipiā in corpora cele- stia vel in virtute celestium corpōrum: z adhuc vltērius in sub- stantias separatas intellectuales. C. Tūz qd autē horum prin- cipioz vestigiū quodā apparet in ip̄is naturalūz rerum operationibus. Nā qd talia nature opera fiant cum quada- trāmutatiōe: z fm certum cuiusdā tēpōis spaciū p̄tueni- erit ex corpore celesti: per cuius motū tēpōis mensura dif- finitur: sed a substantijs separatis intellectualibus iuenitur in nature operationibus: qd determinatis vñs ad determi- natos fines rez ordine z congruētissimū mō procedunt: sic z eaq; sūt ab arte: ita qd totū opus nature vt opus ee cu- iusdā sapiētis. P̄prie qd nō dī sagaciter operari. Opus aut sapiētis opz esse ordinatum. Nō. c. n. proprie ad sapien- tē dicimus pertunere: vt oia congruo ordine disponat. C. Igitur forme inferioroz corpoz proueniūt ee sapiētia substā- tie separate mediante virtute z motu corpoz celestium: opz in hīs formis inferioroz corpoz quedā ordinem iueniri: ita scz qd quedā sint iperfectiores z materie propinque: que dā aut perfectiores z proximiores superioribus agētibus. Imperfectissime vō forme z maxime materie propinque sunt forme elementoz: ex gbus inferiora corpora cōponunt materialiter. que qdē tāto sunt mobilia quāto a cōtrarie- tate elementoz magis recedēt ad quadā equitate mixtio- nis accedunt: p̄pter quā quodāmodo assimilātur corpo- rib⁹ celestib⁹: que sunt ab oī p̄tietate aliena. Illud autē qd est ex p̄xijs cōpositū neutri est actu p̄xiōz: h3 potetia tñ. Et iō qūto talia corpora ad maiorē equitatē mixtionis accedūt tāto nobilioz for̄m sortunt a deo qle est corp⁹ hñtūm: qd est tēp̄ratissimū mixtōis vt pbat bonitas tact⁹ in hoīb⁹ nobilissimā formā h3. f. aiaz rōnalē: virtutes aut z actiōes oz formis proportionari a qb⁹ pcedūt: z ide est qd formas elemē- toz qd sit maxie māles psequunt qūtatē actiue z passiue. P̄prie calidū: frigidū: hñidū: siccū: z alia silia qd p̄tinēt ad maē dispōnē. Forme vō mixtoz. f. iatatoz corpoz puta lapidū metalloz mineralū: p̄ter virtutes z actiōes qd ab elementis p̄cipiāt ex gbus cōponunt qdā alias virtutes z actiōes no- biliores hñt p̄tes formas eoz specificas: puta qd aurū le- tificat cor: saphyr⁹ sanguinē p̄tingit: z sic temp accēdēdo

Quo forme specificae sunt nobiliores: tato virtutes et operationes ex eis procedentes excelliores existunt...

De motu cordis ad magis philippum. Opus. XXXV. Quod mouet necesse est...

ut ignis mouet terra sursum et terra deorsum. Dicitur autem motus cordis esse violentum est est oino ex ratione...

admodum ciuitate bene ac legitime recta. In ciuitate enim quando semel stabilita fuerit ordo...

augeri: hoc autem de decremento patitur: ut iam moueat et pmutet...

Explicit opusculum. 35. bti Tho. agnatis de motu cordis. De istatibus. Quid sit tempus et quid tempus in istis...

Atonia oem durationem duracionem duracionem duracionem duracionem duracionem...

Inter voluntate alterat aliquando et prudentia et inobediencia

conclusio

conclusio

serete. ideo tps qd est mensura mota quo hz punitate: sic a subiecto formaliter est numerus: p h est mensura qzuis ee habeat per motu: sicut accidens a suo subiecto. Si ergo tps nrm conderet formaliter est numerus suus et qzuitas discreta: sz rone sui subiecti est qzuitas continua. vii tps no est numerus absolutus: sz applicatus rebus. Quaitas aut discreta hz oigine a qzuitate continua. vt dicitur p. ph. p. diuisione. n. cotinuitate additio in numero. Nec foret due vnitates facietes nrm m eri aliqua rez: nisi ille res eent diuise ab iunctis: in se m retinetes vnitate. Diuisio aut rez singulariz eiusdem spai: est per miaz no p forma: cu spes sequat forma. Spes autez vna est. In angelis aut ma no est. ideo i se separte a phis vocatur. ex quo pz q mensura actionu in angelis cu iustis vt in libro no pntet ad quatitate discretaz. Diuisio. n. z numerositas q est in eis est solutio formalis z nullo modo malis: cu tot sint i eis spes quoz idiuindua: z io multitudine que est in eis est de trascendentibus. Lertuz est. n. q vnuz z multa idiuindut ens: pz q illud vnu z multa no sunt in aliquo genere determinato: puta in qzuitate: cum vnitas talis z multitudine possit reperiri vbi nulla est qzuitas. vt in angelis. Te pus aut q mensurat eoz actioes no est punitate nec numeros qui est qzuitas discreta: cu ista oriat a punitate: sz e numerus qui est multitudine q est de trascendentibus. z ex talibus idiuinduibilibus copont hz. z io no opz iter duas eius actioes que pñciunt in diuersis idiuinduibilibus illius tps: aliqd me dū cadere. Nos sunt. n. due actioes immediate sibi succedentes: sicut z due vnitates. Solū enim iter duo idiuinduibilia tepozis nisi quod ex talibus coponi no pot: cuz sit punitate: ca dit mediū. Sz si ex eis coponeret tempus nrm: nil caderet mediū: qz ptes rei immediate couert: z io istatia in tpe nostro no sunt ptes: cu sibi inuicē immediate succedere no possint. Cz dicitis q manifestū est no ee trāsitu cuz angelis aliqd morose intelligit: sic qñ intelligit duo successiue. Apud nos autem successio qdā est: qñ intelligim vnu punitate: sic qñ intelligimus plura successiue. Et huius dicta est: qz tps qd mensurat actioes nras no est in eis: sicut in libro: sz mensura eaz tñ. In motu vno pmo est sic in subiecto. z ab illo hz trāsitus per nām qñ sibi est cu eentia motus: sicut in quodā trāsitu. Et io qñ intelligim aliqd idiuindubile puta a. oz q ipz soluz sit intelligim: cu no habeat qd pñt qd posterius intelligatur. Et enim idiuindubile si morose intelligat z quiescat intellectus illud intelligēdo z aliqd qd trāsēdo: mensura actionis nostre nullū trāsitu habebit cu ipa sit nota simul. Itā. n. mēsure intrinsece est nihil accipere a mēsurato. Tps autem est mēsurā extrinseca oium pter qz ipzus tñ in quo est: sicut in subiecto: z idē est motus pñt. Erīt trāsitus: qñ intelligim aliqd idiuindubile no a parte actiois nre causat in ipso tepoze cu in eo nihil causat: nisi a subiecto pñt: sz a pte ipz tps applicati actiois nris tanqz mēsurā mēsurato z no tanqz accūs subiecto. Eū aut angelus aliqd vnu itelligit morose nullus trāsitus est. sz vna pñcula ipz tēporis idiuindibilis quo mēsurat actio ei: que cu qz mora fuerit in illud intelligēdo. Mo enim aliqd punitate vnuz vniforme est trāsitu hns: cui tps illud sit mēsurā z accidēs vt apud nos. Et ideo particule illius tepozis non hnt trāsitu. nec a pte itelligibilū sibi succidētū. cum vnuz aliqd idiuindubile itelligat: nec a pte alicui sibi cui eentia est in punitate motu z trāsitu. Itō aut imaginationē nram trascēdit: qz imaginationē nra no trascēdit punitate z tps. Cna ergo pñcula idiuindibilis illi tps manere pot cu multo tpe nro: cui n partes illi pñcule commanere no possunt: nec tñ propter hoc est in illa pñcula successio vel continuatio aliq: cu tēp illud no sit accūs alicui in successione z punitate eentis: vt dicitur. Manifestū est ergo qz vñ omne tēp pñt essentia liter in qdam motosa successione. Accidit aut ei q illa successio sit punita vel discreta rone eoz qbus applicat. Discretio. n. illa que est tepozis in angelis no est ei: vt numerus quo numerat. hoc. n. est absolutū a tepoze: sz ea ab actio nibus que sibi succidēt sine mediū. CAP. II.

Quali i toto tpe e istas idē differēs rone. CAP. II. Cnc vero de ipis instantibus superest agere. Sci enduz est ergo q sicut pñctus se hz ad lineam: ita se hz nūc ad tempus. Geometre aut imaginantur

pñctum per motū suum causare lineam. Quoz rō est: quia linea non habet nisi vna dimētionem. vnde idiuindibilis est sūm latuz z profundū. z ideo nō est in linea. vnde pñctū excedat in latū. Eū autē in lōgū linea excedat pñctum si imaginemur pñctum qescere non poterimus imaginari ipm esse causam linee. Si vō imaginemur ipm moueri: sz in ipso nulla sit dimētio: nec aliq diuisio per pñs: per nām tamē motus sui relinqtur aliqd diuisibile: z qz pñctus no habz causare lineā nisi sūm q linea caret latitudine z profunditate: nō aut hz qz hz lōgitudine. id ex nā motus sui qd relinqret dimētionale vna dimētio: z tale necessario erit linea. Ille tamē pñctus nihil est de ipi linee essentia. qz nihil vnuz z idem reatr oibz modis idiuindibile potest sit in diuersis pñctibus eiusdem pñcti pmanētis esse. Necessario tñ si eēt de eentia linee pñctus p sui motū foret de eentia cuiuslibet pñctis sive qz rōne pñcti ad vna pte eiusdem eadem rōne pñcti ad oēs. cu equalr ad omnes. se habeat. Nec pot esse terminus ei: vel pñctio aliq: cum ille pñctus sit aliqd vnuz reatr. Cnde non potest esse plures pñcti reatr. Cz in linea tamē sunt plēs pñcti z reatr ab iunctis diuisi. vt duos eius terminū. z sit in eius pñctio. Linea enī est qzuitas pñctum habens z manēs: nec cum pñctio moto trāsēs. Pñctus ergo mathematicē imaginatus qz motu suo causat lineam necessario nihil linee erit. sz erit vnū sūm rē z diuersum sūm rōnem. z hec diuersitas que pñcti in motu suo reatr est linea: nō idēitas sua sūm rem. In hac ergo linea pñctio per diuersitātē pñcti erit pñctio quedam duo actu vt eius terminū: qui cadit in eius diffinitionē: z inuindita alia in potētia hz q ipa est in infinitū diuisibilis potētialr per quē modū de istā tepozis est agēdus: nisi q istas ē de suba tepozis. Sciēdū est ergo qz mobile est cā mot: nō effi cūō sz materialis. Ador. n. est in mobili. vt in libro. sic dī in. 3. ph. mēsurā sūm rōnem. z hēc diuersitas que pñcti sit in quodā reatr vt dī. 4. ph. z qdā referit h ad istans eui dicētes ipm esse idē sūm rem cu instanti tepozis: differēs tñ rōne: dicētes qz pñctum mobile cui mēsurā est istas: qz eentia sua est tota simul z nō in aliq successioe. sic z eentia istas est tota sūm. ideo est vnu z idē reatr in toto motu suo. sed diuersum z diuersum rōne: z hec ei est diuersitas est totus motus eius: cuius ipm mobile sūm eentia nihil est. sz est pñctus extra genus eius: cum ipm sit substantia. motus vō accūs eodē modo vō istas qd e mēsurā ipz mobilis sequēs ipuz est vnu sūm rem: cu nihil pdat de suba ipsius mobilis cui istas est mēsurā inseparabilis: sed diuersum z diuersuz hz rōnem: z hec ei est diuersitas est tps eentia cuius ipm istas quod est mēsurā pñcti mobilis nihil est sūm eos. z ideo aliud in eentia sua est istas qd est vnu in toto tpe a quolibet istas ei qd est in toto tpe vel vt pñctus vel vt terminū. Illud. n. istas est mēsurā eentie pñcti mobilis sūm quod est pmanēs nullū aut istoz istātium est mēsurā alicuius: qz ipm tempus in quo reperimē predicta istatia est mēsurā oium iferioruz nō solum sūm suos motus: sed et hz sua esse: qz iferiora sunt trāsmutabilia nō solum sūm locū: sz et sūm sūm esse: cu sint corruptibilia. vñ dicit qz multos decipit equocatio instantis que multiplz later in gñe sūm pñm. Itō. n. est aliquod istas quod mēsurat aliquā rem iferius: qd idē sit in toto tpe ipz motus: cu nullum tempus sit accidens motus rei inferioris: sed pñcti mobilis tñ. vnde cum res inferior mouet motus eius est accidēs ei: sed tempus eius nō est accidēs hu ius motus: sz mēsurā tñ. Adēstra. n. est accidēs pñcti mēsurati tñ in isto gñe. aliorum aut mēsurā tñ. non autem accidēs: z ideo tps nō est in aliquo motu alicuius rei corruptibilis vt in subiecto: sz in motu pñcti mobilis tñ. Itō tamē rō de isto tpe cuilibet motui pñctulari aliqd attribuz z assignare in eo pñm z hēc p comparationē ad pñm z ad terminū alicuius motus pñctularis: sic facit in die cu accipit ortū z oc casum solis tanqz principium z finem tempozis. Cuius sit mēsurā istas tps z euum. CAP. III.

Itō autē est aduersum qd dicitur. 4. ph. dicitur ipm istas sequi rem motu: sicut tempus se quif motus: hoc qz non demouemur in notitia pñctis z posterioris in motu p ipz mobile: qz cu ipm iuenimus in aliq parte magnitudi

nis per quam mouet statim dicimus motum per quem illic aduenit pterisse z motu p quez ide ad aliam ptem magnitudinis trāsbit futuz ee: z sic p mobile alteratuz appret hēdimus numeruz motus. Sūm est tpe: qz id qd distinguūt ptes tps ab iunctis est nūc qd est pñctus tps vnuz z fi nis alteratuz: ergo a comutata pñctio: sicut se hz tempus ad motum: ita se hz vnuz tps ad mobile: vñ videt pñs vel le motu tps seq ipm mobile: ita qz idē nūc sit mēsurā mobilis z pñctus ptes tps ad iunctis. Idem est nūc dicitur: pmo mēsurare tps ipm. qz vnūquodqz mēsurat p id quod est notus in suo gñe. vñ illud de gñe tepozis est: de eodem eiaz nūc substiuit qz nihil tepozis est nisi ipm. sūm: ex quibus pz q istas quod sequit mobile sit de suba tepozis: cuius op postuz dicebat. Ad huius ergo difficultatis solutiōem nō rādum est qz istas eui nō est accidēs pñcti mobilis: sed mēsurā tñ: sūm illud eius qd est ialterabile. sūm essentia. accidēs vero est pñcti euitent: z sequitur illud tpe accidēs subiectū suū: alia aut nō. vñ manifestū est qz nō est idē nūc eui z nō tps quod sequit mobile. Hoc enī est mēsurā mobilis sūm qz est idē in toto motu z accidēs eius. vñ pñs que res naturam istas in. 4. ph. docet qz nihil tepozis est nisi in istas: z ad hoc acceptū rōnem ex habitudine motus ad mobile dicens qz sicut loci mutatio z ipsum mobile sunt si mul: sic numerus mobilis simul est cu numero motus localis: sed tempus est numerus loci mutationis: ergo numerus ipz mobilis semp erit cu tepoze. hoc aut nihil aliud est qz nūc. ergo nūc z tps sunt simul. Ad dicit aut qz ipm coparatur ad id qd fert: nō sicut numerus: sed sicut vnitas cum nunc sit idiuindibile. Ex qbus manifestū est aliaz esse naturam istas quod mēsurat mobile sūm illud quod est z sūm id qd est idem in toto motu: aliud aut est quod pñctus tps: pz. n. ex parte motus z mobilis mobile esse idem in toto motu reatr: sed atēz z atēz rōne. sed hec eius alteritas pñcti in qbus ista idiuindibilis motus que dicitur mutata ee: sine tñ interpolatioe: z hz pñctus motus: qñ quies in aliquo illoz nō accidit. Ad mobile autē nihil est hoz: cu quodlibet hoz accidat sibi: simul tamē sunt hec mutata ee cu mobili: qz ei sunt vt sibi: sicut autē a pte mobilis: ita z a parte istas qd sequit mobile est accipere diuersa z diuersa esse. Et h eius diuersitas pñcti in ipis idiuindibilibus tps: que z dicitur mēsurā esse: z ista mēsurā esse sine interpolatioe sunt instatia que pñctus tps: z h nihil aliud sunt nisi diuersa z diuersa rō eius idē istas: qd idē est reatr in toto tpe sequēs mobile iquātū est idē re in toto motu. Ad hēc autē adiūgitur istas eui quod mēsurat mobile sūm se: sic aliud nūc est mensura ei: in qz tñ eentia eius cōiuncta est motū. vñ sicut bene arguit qz nihil motus est nisi mobile sit. z tñ mobile nō est aliqd de suba seu de eentia motus: nisi forte sicut sūm vt pñctus ad accūs suū cu cadat in ei diffōne. sed hoc est qz accidēs diffinitur p suppletionē subroz qz pñctus eentia eoz. ita bñ arguit qz nihil tps sit nisi istas sit: nec tamē io sequit qz illud istas sit aliqd tps: z io pñs substiuit me cu vellet ondere nihil tps esse nisi nūc nō hoc directe pñctus quod itēdere videbat. sed directe pñctus nūc z tps ee simul. sic mobile z motus sunt sūm: z pñctus qz motū ee ipz mobilis est pñctio ipz motus: nō aut ipm mobile: sz sicut mobile nō sepaf a moto ee nec a motu: sz semp sunt sūm: ita ee de ipso nūc: qz ipa diuersa ee sunt eentia ei: pñctus: nō dico diuersa ee ei: qz diuersitas nō attingit eentia eui: sz ei cōiūgat: sz attingit nūc tps. vñ h diuersa ee ei adiūcta erūt ali quid tps z nō ipm nūc: pter quod tñ nihil tps est. Apz vō instas qd in se alterat diuersa z diuersa rōne quo ad sua ee est aliqd tps: sz nō tps. Cū pñs ibidē cu pñs vocasset ipm nūc numeruz mobilis. sup hoc. n. stabat argm ei: substiūgit nūc nō copari ad mobile sic numeruz. sz sic vnitate nūc quaz pñctus nō ee numeruz. sz ei replicatio que est sibi atēz z atēz nūc ee numerus. Itā autē replicatio vnitas nō est ipa vnitas. sz accūs ei: sz ipa quo qz sit accūs. Instas qz quod est qñ vnitas ipz pñcti mobilis sūm pñm nō est istas eui: qz istans eui est aliqd p eentia ab istatibz cōtinuatibz tps. Itō illo tñ ista deriuatur z oriūnt: sz ipz est idē in eentia sua: qz nulla cadit alteratio sicut in essentia pñcti mobilis. Nec alterabit ee pñctus ad alteratiōem pñcti mobilis. quod alterat sūm vbi:

hoc est istas qd nos vocam eui qd est pñm tps. vñ Boetius. 3. de pso. Qui tps ab euo ire iubes: qz ab isto instanti procedit tps. sic motus a mobili: nō tanqz ab aliq sui gñis sed ex pñctis: sicut dicim iferiora pcedere a superioribus. Itō subitū discernēdum est iter ista duo nūc. qz pñm nūc est mēsurā tñ: scōz vō ee est accūs z ad gen tps pñctis: io dī mēsurare tps. vñ ph. 4. ph. p copatioe mobilis ad motū docet quōd istas mēsurat tps. qz. l. vñ quod qz mēsurat p id quod est notus sui gñis. Inter ea aut que ad tps pñcti nūc est istas: sicut z ipm mobile notū est i motu: z ipz cognoscit ipz motū. Cū pñctus dicitur est qz duobz modis aliqd pte ee mēsurā alteri. vno modo qñ ipa mēsurat vel plies accepta eparat mēsurato sic trimari: aliūm trimariū mēsurat vel nouenariū. Itō modo qñ vñ est rō cognoscēdi aliud. vñ de isto cognitio nō hñ nisi sūm qz aliq ducit itellm in cognitioe ipz. z ideo illud nō erit absolute mēsurā alteri: sz mediate scia: z ideo pñs dicit. 10. meta. p scia est mēsurā scibilis: hoc aut erit p modū illi: p quod itells ducit in cognitioe talis rei. Itō modo mobile pñcti mēsurā mot: qz p ei nouitā duent i nouitā mot: vt ibi dē dī: qz mobile est pmanēs: motus vō trāsēs. Ideo mobile notū est ipz motu: sūm istas talis motus est simpliciter: qz pmanēs est z idē re: tps vō trāsēs: sz qñqz tps sit nobis notus: qz est aliq mō sūm sensui qz est sensibile cōe cu sit numerus motus. Eū aut dī qz nihil est pñs de tpe nisi nūc: nō significatur aliqd istas qd est pñctus ptes tps ad iunctis: cu tpe labit nec pmanet vt itēz signari possit: sicut pot pñctus in linea vnuz z idē ex tñ bis sūm iquātūz scilicet est pñctus pñctus z finis respectu diuersaz pñctuz linee: nihilominus idē nūc est pñctus vnuz pñctus z finis alteri: in tpe sic in linea pñctus. sz hoc dī de nūc qd sequit id qd fert. Ad. n. manet idē sūm eentia in toto tpe: variatū tñ per rōne: z in ista diuersitate ei iueniuntur multa instatia: semp tñ labētia cum tpe. Itō stat aut nullū talū istatū labētū ee cām tps: cum nulluz ipoz maneat in toto tpe. sz trāsēat cu qlibet parte tepozis. Itā. n. sunt diuersē rōnes ipius istas: qd est idē i toto tpe: z ideo vocatur istatia: qd aut istas pmanēs patit ali quā alteratiōem sibi adiūgi: qz dcm est ipm nūc hēc diuersum z diuersuz ee: hoc accidit qz vnu z idē nūc hēc diuersas mēsuras: sic p de corpe celesti: qd hz sūm ee qd est i trāsmutabile mēsurat euo qd est istas pmanēs: sed quia idē corpus hz trāsmutatiōes adiūctam motū mouet enim sūm locū. tps autē est mēsurā motus. vt dcm ēio hoc istans. sz sit itā mutabile est tñ mutatiō adiūctuz rōne sui subri qd mouet sūm locū: vt dcm est. z sic accidēt. hz mutatiōem adiūctam suē alteratiōem: sūm in subis sepatis repit qui dam motus affectionū z itellectionū. nō aut hz sūm ee. Cū vbi cū qz reperit nā istus nūc: semp est repire motū aliq ad iunctū. Ex q manifestū est qz eui nō ē vt in libro i pō mobili: sz ē mēsurā ei tñ: vt in libro autē ē in pmo euitentio: sic eni tps respū pñcti mobilis ē accūs z mēsurā: respū aut motū alioz iferioruz mēsurā tñ. Ita eui respū pñcti in genere eoz que euo mēsurant ē accūs z mēsurā. Respū autēz alioz est mēsurā tñ: z qz pñm in qlibet gñe est vnu tñ. In vno aut sūm ipole est pñs ee eentia vni nre ab illo vnitate erit tñ vnu eui oium que euo mēsurant. sic tps est vnu oium: qz motus pñcti mobilis est vnuz.

Quid mēsurat opatiōes angeloz. CAP. III.

Considerādū ē aut qz nulla actio i se separate mēsurat isto nūc: cum nulla actio sua sit sua sba: solū enim dei actio est ei sūba: z io sba z actio ei ē eterna. cu at angelus agit aliqd ex: sicut qñ aliqd agit circa ista corpa inferiora illa trāsmutado sicut scm ē in angelo Thobie: tūc actio sua mēsurat tpe nro. si aut actio sua nō fuerit ad ee cūm modū est itelligere. tūc si itelligit in vbo actio sua mēsurat eternitate pñctipatiue. Sic enī actio sua nām sua trascēdit: qz p nāz suā nō videret res in vbo. Si vō itelligat p spes suas: tūc actio sua cu sit successiua mēsurabit tpe qd nō est cum nro: nec ee cu eo qd foiale est in ipso: z huius tps vna pñcula cu multo tpe nro ē pñctus nō ee pñctus intercedente qzuis in tpe nro multa media cadāt pp eius pñctuitatez. Eū vō itelligibilū sibi succidēt: erit tñ tps pñctus ex multis pñctis

culis iduisibilibus in seipso. z he pncule no sunt istantia: qz nulla istaz est eade in toto tali tpe: sicut est istantia in tpe. Nec aliq istaz est pnuatio tps. s; qlibz est ps sic vni tas numeri. Ex his manifestu est qz tps n; no catu ab illo tpe s; ab euo qd est ide in toto tpe. Euo aut nulla actio me sura. s; ee ipsoz euiternoz. z ita euiterna. Eui aut non se bz ad tps sicut aliqd eiusdez spei. sed tanqz causa analoga. Der pus. n. iuenit ro mensura in euo qz in tpe. Cui a parte eui qd toti tpi nro coexistit z cuilibet ei ista i ferri potest pmuz angelu toti tpeo nro coexistet. s; no qz mēsuratur euo. Tps eni nrm cōcomitanter se bz ad angelu rōne eui cui tps nrm est aduictus. Cui si aliquo mō diceret angelus cōmetiri: seu mēsurari tēpori: qd est mēsurā mot. necessa rio hoc foret per cōmitatā: z h pueniēter posset dici si tē pus nō hret finē sicut est phi opinto. Tūc. n. tps in deficient ter seqret eui. Sed qz tps nō semp durabit: cessabit nāqz mor nō est pcorāia seu pcomitāia tps z eui nisi vt nūc. Tps vero quod mēsurat actiōes angeloz cōcomitāt sim pū ipsum euoz. Semp. n. angeli itelligēt per spēs rez p pūas qz apud se hnt. Cui si tēp nō absolute euoz cōcomitā tur tēpori: tēpori aut nro in nullo pportioat nisi forte acci dētaliter. Dōt. n. vna pncula iduisibilis illius tēporis toti tēpori nro cōmanere: z vltra hoc sim morā quā faceret an gelus sup idēz itelligibile. z nām illius tps nō pferret. qz itelligere angeli mēsurat tpe nro: nec ēt qz tps nostruz cōmetiāt vnicā ei itellectionem vt oñsum est: nisi ex sup positioe. Et si ponat vna pncula illi tēporis in qua itelligit vnum itelligibile coexistere alicui pnculari tpi apud nos. Tūc. n. ex ipotēsi seqret tēpus nrm cōmetiri ipā itellige re angeli: nō tanqz pūia mēsurā ei: s; tanqz quid eam cō comitāt: z adhuc remotius qz eui: qz tps nrm nō compa t illi tpi sine illi itelligere nisi per euoz a qz effluit vtrūqz tps. Quid sit subz eui. CAP. V.

Cūc vō restat oñdē cuius sit eui vt subti. Ad cui' euidētiam pñderādū est qz sic dī. 10. me ta. Cūquodqz mēsurat per simplicius sui ge neris. Est aut accipe simplr simplicissimum fm multitudinē. sed nō fm magnitudinē. Et hoc vel simplr sicut vnitās est mēsurā oīs nūeri vel in ipso gñe hñs rōnez gñis: sicut binari' est numer' simplicissim' minimā hñs cōpōnem: s; nō mēsurā simplr s; tū numeroz parū. Simplicissimū aut in motib' fm multitudinē est prim' motus quo mēsuratur alij mor'. Sed mō vero ma gnitudinē nō est accipe simplicissimū: qz magnitudo est di uisibilis in inuitū. Et statuto tñ significat minimū fm ma gnitudinē ad quod oīa mēsurantur vt pedale vel hō. Et in aliq istoz semp erit ista mēsurā vt i scto. Ad alia aut cōpat vt mēsurā tñ. iō tps est in p' motu vt i scto. Qz vō in reb' ordinatis iter se supmū inuitū attingit istūz supzemi. Ideo tēpus in' supremo sui vbi est sicut in scto cōiūgū euo quasi istino sui: qz eui nō pūnet ad celum nisi sicut mēsurā tñ. Opz qz eui ee vt in scto in re tali cui pūgūf eternitas in tra ctione mēsurē. Nulla aut creatura fm esse suum est eterna. Cūdot tñ fm actionē suā pncipare eternitatem: sicut ange lus qz ituef rez in speculo eternitatis. Dec. n. est pfectio eē tie nāe angelice. f. vñio gñe. Eui ergo vt in scto erit in illo qui magis pncipat tali vñione. Illi. n. eēntia est magis pfecta z nā sublimata. Et iō suppositio qz lucifer fuissef ma ximus angeloz h stetit: in eo foret eui vt in scto. Sed qz ei nā nō est pfcā pfectioe gñe eterne nō est in eo aliqd qd sit in alijs mēsurā. s; i eo qui magis iter oēs est gñe pnci pēs. Manifestū est. n. qz in coxpe pfectissimo qd est maxī me a corruptioe remotū. vputa celesti: est vñ alia mēsurā. Eius aut pfectio seqtur nāz suā. qz nō est aliqz nū' ad op positū sine pfectioe in eo. In angelis at nō est tota pfectio a nā: qz pōt in eis ee mor' ad oppositū: sic pz de illis qz pec cauerūt in qb' aliq pfectioez nām hēbāt multis qz steterūt: quoz nā pfcā est p gñam. Et ille qz pfectioez nāz hz in gñā. hz in se vñ alij mēsuratur. Et iō hz cōmetatorē. 10. meta dī. De' qui est simplicissim' est mēsurā oīum simplr: nō tanqz eiusdez gñis: s; qz vñūquodqz tñ hz de ee z bonitate qz vñū ad illū plus appropinquat qui est ipā bonitas z ipm ee a quo oīa bona sunt qui est de' bñdict' in secula. Amen.

Explicit opusculū. 36. eiusde bti Thome de aquino de instantibus. Cūscē de quatuor oppositis. Opus. XXXVII. Cū dīctio est maxima oppo: z qz ea imediate sequitur oppositio pūatiua. CAP. I.

Dicitio quatuor sunt pōnes vt dī in pñtis. iō de eis breuit agē itēdīm. Dicitio. n. pñderādū est qz oppo dīctōis p' ē z maior iter alias. Cui rōne assignat pñs in li' postero rū dīcēs qz dīctio est oppo cui' hz se nō ē mediū. Ad dīctū. n. oñdū dīctū pueniētā: z iō minuit rōne oppōis. Cū igr in oib' alijs oppōibus sit iuenire mediū iō oēs dī minuit de rōne oppōis dīctioe. Alie. n. oppōis mē diū hnt. qdā tñ plus qdā minus. z hz hz mag' z minus pnci pāt de rōne oppōis dīctioe. z pñter magi z minus op nant. Cū dūmū. n. in qūbet gñe est cā oīuz qz sunt in illo ge nere. vt pz. 10. meta. Et iō qz magi alij pncipāt rōne pū mi in gñe oppōis: tāto minus pueniūt in medio. Cōueni re aut in medio est dupl'. Alie. n. pueniūt i medio eiusdez gñis cuz eis. z itēz in medio mē. Sicut albū z nigrū pue niūt in medio colore. z itēz in scto. Alia vō pueniūt in medio mē tñ: sic pūia imediate z habitus z pūatio. Cōtra ria nāqz imediate sūm cōe hnt z sū hnt hitus z pūatio. S; in his dīa est: qz in qbusdā pūatiue oppositio seruat' ordo re spectu scti. z iō nō fit reddita pūatio ad hitū. S; est de qbusdā pūis imediate sicut est de qbusdā istimantibus que sunt icurabiles. Et tā in his qz in pūatiōibus nō relin quit aliq vñus in scto ad habitū. Alia aut sunt pūia imedia ta. sicut est sanitas z egritudo que idifferēter hz ordine quo dam respiciunt suum sūm: z tñ per vñū eoz nō aufert po' ad reliquum. In relatiuis vō neutro modo est cōueniētā. Nō enim cōueniūt in subiecto. Adē. n. nō est p' z fili' hz p' p' refer' ad filiū. Nec pueniūt in medio sui gñis: cum nō sit in relatiuis magis z min': hnt tñ quēdam spālē modum pueniēdi: qz vñū illoz fm illud qd est depēdet ad alteruz. Relatiua. n. se mutuo includūt: z ponūt z pmitūt fm pñm. In dīctiois vō nihil eozz repit. Illi. n. hnt mediū sui gñis cū alterz extremū sit nō ens: sicut p' ponit filiū. Et iō cō tradictio simplr est fm se nō hñs mediū. Cū mēntē cō ueniūt dīctioe oppositā: z maxime opponūt. Cū dōst oppositōem aut dīctiois sequitur alie oppōnes ordie q dā: z iō fm magis z minus repit in eis oppō. Pūatiue g' opposita cuz nō habeāt mediū sui gñis sicut ali qz pūia hnt: nec depēdētā aduictē: sic relatiua: cū nō hnt subiectū cōe. fmū locū tenēt post dīctioem. In his aut alterz extremuz pūatio. f. nihil ponit. Cū de se negatio est z nō ens. Pūa tiōes. n. fm pñm sunt de gñe nō entūz. S; nō est negatio absoluta. s; talis habit' qz regit subm. iō pūatio est negatio in scto. Pūatio. n. de se est tā qz alterz extremū dīctiois: s; rōne hitus quez sequr determinat ad sūm z ad genus sui hitus. Et iō pūatio est negatio in gñe z ēt in scto vt dcm ē. S; pñderādū est qz nō pueniūt oīno in scto. qz pūatio cuz inest aufert a subto rōnem pūetatis pūa hitē: cū hitus idu ci nō possit. Hoc aut nō facit oīs pūetas. Cū manifestum est pūatiue opposita maxime oppōi z maxie attigere op positioem dīctiois. Ex qz de facili oñdit: cū pūatio nata est oppōi. z quō. Pūatio nāqz id qd oppōitōis hz acci pit a tradictiois. Cū i inuenit negatio absoluta. nō esse scz. Cū cū pūatio sit de gñe nō entūz qz tñ se est: qz de sua attingit vñus extremū dīctiois. z si deficiat: qz omne qd est post deficit a pmo. vñ alterz extremum dīctiois ter minat ad sūm z ad genus pūatiū: illud cui opponit pūa tio per se erit aliqd ee in subto. sicut ee absolutus est cui opponit nō ee pmo z per se in dīctioe. Sicut ergo nō esse qd est alteruz extremū dīctiois opponit ipm esse absolute pmo z per se: et aut ad qd seqtur ipm ee simplr sic for' sub

hāntal' vel ee mē ex pñti soluz opponūt. qz mē est aliqd qd regit ad h' qz totū ens habeat: opponit ex pñti: ita nō ee in subto qd est pūatio: pmo z p se alicui ee opponit qd est nati repūti tali subto. et aut ad qd seqtur tale ee. i. hitū opponit ex pñti. In ordine enim pncipioz formalū. pū mū est ee: qz esse est fm act': nec aliqd designat in actu nisi per ee. Illi. n. aliqz hz sanitatem actu nisi sanitas pona tur ee in eo. S; oēs forme sequuntur ipz ee in ordine actu sine pncipioz formalū: vt dcm est. Sed iheredo e'no est. forma. n. per pūa iheret. z per ipam ipm ee. Et iō cōsiderā do ipam iheretia: ee sequitur forma. Et h' facile est videre in re mālū: vputa in lapide: vbi ee nō ē ipm' for' s; p' ipm' rei lapidis. f. mē. Adē aut z for' ex pñti. Videmus. n. qz esse in re tali p mediū z qz dīctat se hz ad formā. Ip'm. n. esse in lapide est act' rei. imediate z p: z p re ipaz ipz ee act' for me talis rei nō vt entis: s; vt ei' qd aliqd est. Ex quibus pz qz ee pūa est in ordie actu qz forma. S; qz mē imediate hē pūigi forme cui ipa est pportioata: ex qz pūctioe resul tat cōpositū cui' act' est ipm ee. iō forma est mediū in acq: rēdo: ee ipm mē z ipm cōposito: qz ipm cōiūctū nō ee ni si forma iherēs ee mē. Et iō fm iheretiam pōz est forma z esse posterius. vt dcm est. Pūatio g' fm id quod oppō nes dīctiois attingit nō ee. s; qd est negare p' actū directe opponit alicui ee: z ex pñti opponit illi ad qd ee seqtur: fm vō qd deficit a dīctioe: qz accipit vt in subto z p moduz iheretis: p' repugnat hitū: qz habit' est pūio in inherendo. vt dcm est. S; manifestū est qz h' debet pūatiōi in qzū de ficit a pfcā rōne oppōis. Et dīctis g' manifestus ē qz plus regit ad oppōnez pūatiuz qz dīctioe. Sed tñ id quod addit oppositio pūatiua supra dīctioez nō auget oppo sitionez: s; minuit. Cū dūbiū est quō oppō dīctioia ma for sit qz pūatiua. Cū. n. oppositio nō fit nisi elogatio po' ab actu sic calor fac po' sui scti distare a frigidio: pūatio autē oīno remouetā suo hito po' ad hitū cū ipote sit habituz iduct' post pūationē: vñ nō magis p' nā de ceco facere vī detē qz ex nō ente ens: nō min' vt opponit vñus z cecitas qz ens z nō ens. Cū dūbiū est ēt qz dupl' elogat aliquid po' ab actu: qz in nō ente simplr nihil po' est ad esse. Alie' iherponēdo obstaculū ne po' ducat ad actū. Sed hoc pñtin git dupl'. vno mō ad tps z mobil' sic albedo fac' subiectuz suū distare a nigredine. Alie' mō imobil': z sic pūatio re mouet po' sui scti ad hitū: nō qz po' oīno auferat: s; qz obstaculū indelebile ponit in suo scto. Et iō dē qz pūatio aufert po' ad actū. Cū magis miraculuz est in qūbet die aias creare: hz hoc minus miref qz ceuz illuminare: quod tamen: qz rariuz est mirabilius putatur.

De oppositione cōtraria qz magis distet a cōtradictoria qz pūatiua. CAP. II. Dīctio aut relatiua minimū hz de dīctio ne. nō quā habeat mediū sui gñis qd in alijs minuit rōnem oppōis: s; qz nō regit extre mareall' diuersa. Cū sunt enim qdām relatio nes que sequuntur actioez intellectus sic est de relatiōe idētitatis: z de gñe z de spē: z pūamodi in qui bus nulla est diuersitas: nisi quam facit intellectus. In alijs vō relatiuis qz fundātur sup qzitate vñ actioe est diuersitas realis. vt pz de duplo z dimidiopie z filio. z hz. In oibus aut alijs oppōib' est repire diuersa extrema. sicut pz de al bo z nigro que sunt pūa. d vñi z cecitate qz sit pūatiue op postā. In dīctiois vō absolute nō sunt extrema reali di uersa: qz nō ens nō est aliqz res. Sūt tñ extrema dīctiois semp reali nō eadē: qd tñ i relatiuis qz qz deficiat: vt dicitur est. In alijs aut. f. relatiuis quoz ee est ad aliud pp depēdē tiam eoz ad se mutuo: adhuc minus de contradictioe est qz in oppōib' alijs: qz extrema nō includūt se iuncte nec ponūt iuncto cum vñū iest reliquū ipote est iest. Et hoc vñ vez ē in oib' oppōib' qz extrema cōueniūt in aliq subto vt est de albo z nigro: vñi z cecitate. Et iō trāsmutatur subm fm illa alterz relinquit z alterum regit z sic gñatio vñus est corruptio alterius. Cū modo diuersi modi trāsmutationū sequuntur oppo sitiones pñctas. CAP. III.

ipsum nō habuerit subiectū nec aliud habebit. In opposi tioe autē pūa vtrūqz extremū aliqd est realiter: s; imperfecti us deficiat magis a ratiōe entis: per que modū dicit pñlo sophus in libro de sensu z sensato: qz nigredo est pūatio albedinis. Et similiter vtrūqz extremū regit idē subiectuz. Cū oportet qz oppositio pūa magis distet ab oppositioe dīctioia qz pūatiua. Cū tñ qd dīctiois in ea est to tum est per nām dīctiois: fm videlicet quod alterz extre mū pūnet ad ens: alterz vō ad nō ens. Alie' enim z nigrus sunt albū z nō albū: sicut vidēs z cecus sunt vidēs z nō vi dēs. z in dīctioe ens z nō ens: sed differēt: quia in dīc tioe absoluta ens z nō ens accipitur vñ. In pūatione vero nō vidēs nō accipit vñ. Lapis enim est nō vidēs. nō tamē illud nō vidēs opponit vñiōi per modū pūatiōis: s; nō vidēs: quod tamē nati est videre. Hoc aut est nō vidēs in particulari acceptum. Similr nō albū opponit albo sic nigrū: nō qd nō albū ethiopsis: sed nō albū: quod tamē na ti' est esse albū. Et dīctis g' manifestū est qz dīctio hz qz dīctio est: nihil negat in gñe. sed simplr ex genus. Qz aut dīctioe ppositioes vt cōiter accipiūt in gñe: vputa ho mo alb' homo nō alb': homo currit homo nō currit: h' nō est per nām dīctiois simplr: sed per resolūtiōez. ppositio nū pūa in dīctiois ex qbus nāz oppositiois accipiūt. Adē enim est homo niger z homo nō albus: homo nō cur res z homo stās. Et iō oēs tales dīctioes habēt extrema in gñe. Unde est qz sophyste decepti sunt pūates alterz ex tremū dīctiois nō esse. f. in gñe pūneri: quia viderūt pro positioez vñā nō esse alteri dīctiois nisi de eodē subiecto idē re vere affirmaret: z falso negaret. z hoc in eodē tēpore qz acceperūt in pñctis dīctis resolūtiōez tamē in dīctioe ria. Que qdē pñctas pūa necesse est pueniētāz habere in subiecto z gñe: vt pz de albo qd opponit nigredinē. Nam qd nō est simplr: nō est albū. Ideo nāqz vera est ppositio in' qua negat ee albū de eo qd nō est: sicut est illa in qz affir matur ee de eo qd est. Et iō cū dī. for. est alb'. for. nō ē alb' nō est dīctio absolute. s; dīctio pncipata in cōtrarijs: in albo. f. z nigro. Et iō in oib' talib' ppositioib' vtrūqz extre mū est in gñe. In dīctiois vō absolute neutru extremuz est in gñe. Illi. n. sūt ee z nō ee. Manifestū. n. est qz ens nō est in gñe nec sūi oppositū. Et iō sic oēs res que sunt in ge nere est reducere ad ens qd nō est in gñe. ita oēs oppōnes rez in gñe existētuz est resolūere in oppōnem illā cui' ter minū nō sunt in gñe. Et sicut res tāto pfectiores sunt: qzto magis pncipat de ente: sicut suba est pfectior accite: qz in ea replt pfcā rō entis: ita oppositioes rez tāto pfectiores sunt in gñe oppōnum: qzto magis accedūt ad pncipadāz oppōnez cui' extremū est ens. Et h' reperit in pūatiōe z ha bitu que sunt extrema p' oppōis pūnetā ad subam.

De oppositione relatiua. CAP. III. Dīctio aut relatiua minimū hz de dīctio ne. nō quā habeat mediū sui gñis qd in alijs minuit rōnem oppōis: s; qz nō regit extre mareall' diuersa. Cū sunt enim qdām relatio nes que sequuntur actioez intellectus sic est de relatiōe idētitatis: z de gñe z de spē: z pūamodi in qui bus nulla est diuersitas: nisi quam facit intellectus. In alijs vō relatiuis qz fundātur sup qzitate vñ actioe est diuersitas realis. vt pz de duplo z dimidiopie z filio. z hz. In oibus aut alijs oppōib' est repire diuersa extrema. sicut pz de al bo z nigro que sunt pūa. d vñi z cecitate qz sit pūatiue op postā. In dīctiois vō absolute nō sunt extrema reali di uersa: qz nō ens nō est aliqz res. Sūt tñ extrema dīctiois semp reali nō eadē: qd tñ i relatiuis qz qz deficiat: vt dicitur est. In alijs aut. f. relatiuis quoz ee est ad aliud pp depēdē tiam eoz ad se mutuo: adhuc minus de contradictioe est qz in oppōib' alijs: qz extrema nō includūt se iuncte nec ponūt iuncto cum vñū iest reliquū ipote est iest. Et hoc vñ vez ē in oib' oppōib' qz extrema cōueniūt in aliq subto vt est de albo z nigro: vñi z cecitate. Et iō trāsmutatur subm fm illa alterz relinquit z alterum regit z sic gñatio vñus est corruptio alterius. Cū modo diuersi modi trāsmutationū sequuntur oppo sitiones pñctas. CAP. III.

Ad huius evidētia considerādū est qd est terminus ge-
nerationis: et tō qd dicitur qd aliquid acgrat an ipsuz eē nō dicit
res generari: et hoc est eē simplr: qd p b3. Et quia vna res nō
pōt hēre sū duo diuersa esse simplr: aliud aut esse qd simplr
nō inuenit in suba sed in accidētib: in qbus est magis z
minus: z tō semp cū vni esse acquirat aliud abicitur z e2.
Et sic generatio z corruptio sese psequunt s3 p b3. Hoc at
eē nō esse in cōit: s3 esse h vllō cōpositū in spē dētermina
ta. De eni agēs nāle est in spē aliq: z tō sua actio nō exten
ditur ad eē qd nō fit in sua spē: cuiusmōi est eē in cōi: acce
ptū qd est alterū extremū dictionis absolute. vt dicitur est.
Sill: nō eē qd est termin' a qm. gñatione simplr nō est nō
eē absolute: sed nō eē h: eē in aliq: vt nō esse actu: esse esse
in pō s3 p b3. Et sic aut in pō ad vni necessario adiungit
esse actu aliud: qd nunqz est eē in pō pura sine aliquo actu.
Alit mā esset sine forma. Et p b3 ista extrema sub sunt po
tētie nāli. Et sic enim in pō p esse actu adiuctū sub est agē
ti nāli. Agēs eni nāle semp regit subm: actu in qd agat.
Et ideo finis actionis sue est spoliatio actus prioris z indu
ctio noui actus. Et hīs manifestū est qd illud nō esse esse
simpliciter extra genus: sed est negatio existentis in gene
re vt principūz est in genere. Actus enim est alterum eo
rum principūz que sunt in genere: quia genus diuiditur
per actum z pōm. Ideo negatio huius vel illius actus ad
idē gen' pertinet: qd negat in illo gñe: z nō in alio. Ideo nō
esse qd est termin' in gñatione simplr pñet ad genus sub
stantie. Et sic inter ista extrema dictione per resolutionē
vt dicitur est supra de non albo quod opponitur nigro.
Nihil eni nō albu sic est non album quod nō fit nigri vel
medio modo coloratum. Diuersimode tamen fit hic z ibi
resolutio oppositionis posterioris in contradictionē. Nā
in qualitibus istis vtrūqz extremum est aliqd actu in se
sicut nigredo z albedo: z tō ex vtraqz pte pōt sumi nega
tio. Pōt. n. dicit nigruz z nō nigri: sicut dicit albu z nō albu.
S3 in gñatione simplr alterū extremū nō est aliqd actu in
se vt p3 de mā pma: h3 habeat actu adiunctū. Et tō nō pōt
ex vtraqz parte sumi negatio: s3 ex altera tē. In gñatione
ergo simplr sit resolutio priorū extremoz in dictione: quia
vni termin' eē. s3 vllō qd acgrit p generationē rōne q
litas sue opponit actu adiuncto ipsi eē in potētia pp ei'
qūitates: sicut ignis dicitur ipse aque pp nāz calidi z frigidū.
Sicut ergo dicit nō albu qd tū est nigri vel mediūz opponi
albo z nullū aliud nō albu: ita nō eē actu hoc sine eē in po
tētia hoc: cui tū adiuctū est esse actu aliū: opponit eē actu
hoc. Et dicitur ergo manifestū est qd ad alterū extremūz
dictionis simplr ad esse. s3 pñet ambo extrema gñationis:
eē. s3 z nō eē h3 qd est eē in pō. Et sic eni in pō aliq mō ad
eē pñet. S3 cōpando vni eoz ad alterū: esse in pō est qd
nō esse: qd qd est in pō nō est h3 p b3. Et sic eē albu z nō
esse albu: qd est eē nigri vel medio colore coloratū ad esse
pñet h3 nō esse albu vel eē nigri comparū ad esse albu sit
qdamō nō ens: cū ad vilius extremū dictionis spectet.
Qd aut ista nō sint absolute dictione manifestū ē ex dicit.
Nā nō eē qd est alterū extremū gñationis nō est nō eē sim
plr s3 p b3: sed illud nō eē idē est qd eē in pō. Et tō mani
festum est qd talis nō eē z eē oppositi est cōe. sub3: mā. s3. Et
sic est de nigro vel nō albo: qd idē est: z albo. Hoc eni est
cōe subm qd est ens mediūz. S3 dictione mediūz nō hnt
s3 p b3 vt supra dicitur est. Cū ista sunt dictione per reso
lutionēz aliarū oppōnū in dictione: qd oppositio dictione
ria includitur in omni alia oppositione vt supra dicitur est.
sicut prius includitur in suo posteriori. Cū hīs obicitur so
phiste dicentes vtrūqz extremum contradictionis in ge
nere esse. Quorū ratio est. Quia illud qd nihil est nihil po
test negare. Cū nō ens quod est extra genus nihil negat.
Ad dicitur etia qd pñia possunt s3 esse falsa: contradictoria
vero non. Unde nō videtur eis qd oppositio contraria pos
sit resolui in contradictionē. Dicitur enim est ergo eis qd ens
vno modo dicit qd significat veritatem. p pōnis: vt dicitur
quito meta. Tō enim ita vera est negō entis de eo quod nō
est: sicut eius affirmatio de eo qd est: s3 per oppositū neces
sario erit falsa affirmatio entis de eo quod non est: z nega
tio entis de eo quod est. Et enim qd res est vel non est

oratio dicitur vera vel falsa s3 philosophum. Et ideo id
quod nihil est non negat aliquid quod est esse: sed negat
aliquid quod non est esse. Et ideo duplex est sermo quo
dicitur: quod non est nihil negat: vno modo a parte predi
cati: z hoc est illud quod negatur: z sic verum est: id quod
non est nihil negare: qd quod non est nihil: est aliquid: z
esse aliquid aliquid est: z hoc negatur per alterum contra
dictorium. Alio modo a parte subiecti: z sic de eo quod
non est: vere potest esse remoueri. Cūde cum negare peni
near ad compositionem que cōmunit est subiecto z predi
cato ipsa cum a parte ipsius subiecti nihil habeat: rationē
non entis habet: a parte vero predicati aliquid habet ipsa
compositio. Et ideo a parte subiecti remouet naturam rei
z proprietatem subiecti. a parte vero predicati naturam nō
remouet: sed inherētiā tū. Qd aut dicunt contraria sim
ul falsa contradictoria vō non: hoc est in propositionib:
ratione signorum: que in pñarijs sunt vniuersalia ex vtra
qz parte: in contradictorijs vero non: nec ex vna tū. Cum
enim dicitur aliqd pñgeter inest alicui subiecto: nō pōt
vtr de eo affirmari vel negari nisi falso. Et tō falsitas que
est in talib: p pōnibus accidit: qd accipit vt subiectum cō
trarioz: qd nō est s3 m h3 se: s3 h3 aliqd sui: nō tū qd h3 se de
noari pōt. Cū falsitas attēdit a parte subiecti: z nō a pte pñi
orum: ideo causat ex additione signoz. Signa aut subie
ctis habet addi. Si vō attēdat nā ipsoz pñoz tū iter qd est
oppositio nō erit pñemētia in falsitate. Si. n. accipiat sub
iectū s3 m qd natū est subiecti pñijs vt corpus: impossibile est h
mul falso affirmare z negare de eo alterū pñioz: vt puta si
accipiat aliqd hō vt subiectū fantatis z egritudinis: affir
matio vni' pñioz de eo est negatio eiusdē: qd est affirma
tio alteri'. Et ideo nec simul vere sunt: nec simul falsē: sicut
nec due dictione absolute. Considerādū est qd qñ aliquid
reperit in pñarijs oppositis vtrūqz hoc fit a pte subiecti: aut a
parte extremoz. Si a parte extremoz attribui d3 ipsi op
positiōi s3 m se. Si aut a pte subiecti nō nisi per accidēs. Et tō
accidit qd due p pōnes pñe sunt simul falsē a pte subiecti pro
positionis: z nō rōne extremoz: vt dicitur est. Et tō qñ negat
alterū extremoz de subiecto aliquo: vt albu: p3 qd ipsa nega
tio supponit aliquid a quo remouet albedinē. s3 subm: z
sill qd remouet. In dictione aut absolute nō presupponit
tur aliqd tanqz subm cū nō habeat mediū: vt dicitur est. In
oppositis vero relatiue nō est trāsmutatio: sed tū ipsa rela
tio qñqz sequitur trāsmutationē: sic sunt relatiua q sequitur
actionē: vt paternitas z filiatio que sequitur gñationē na
turaliter. In alijs vō generib: sup que gñatio fundatur. vt
est trāsmutatio inter ipsa extrema: sic gñatio iter esse z non
esse: z hoc pñet ad gen' substantie: vel ipsuz gen' cōstitit in
ipsa trāsmutatione: vt actio z passio. Trāsmutatio aut mul
tas h3 spēs: vt p3 in lib. pñy. sed motus qui est vna spēs nō
est nisi in trib' generib: vt ibidē p3. Et hec de quattuor op
positis dicta sufficiant.

Explicit opusculum trigemum septimum beati Thome de
aquino de quattuor oppositis.

De demonstratione eiusdem sancti Thome.

Opusculum. XXXVIII.

habendum
Cognitio dē
demonstratioe
Sciēdū qd dēmiatio est syllogismus ex veris
pñijs z imēdiatis priorib' notiorib' cau
sib' z cōclusionis. Et hec est demonstratio po
tissima. Aut ex talib' que per aliqua vera:
z prima principūz sue cognitionis sumpserūt: z hec est
demonstratio nō potissima. Cūde sciēdū est qd tria exigit
tur ad demonstratiōē. s3 subm: passio: z dignitas. Subie
ctum est de quo predicat passio. Passio aut est actus p se
uertibile cū subiecto de quo predicatur. Est ergo demon
stratio potissima qñ predicat passio de subiecto vniuersali p
mediū qd est diffinitio dices quid z ppter quid. Subie
ctum aut vniuersale passionis alicui' est qd est cōuertibi
le cū sua passione: z qd h3 causas: ita se sue passionis. Cū
triangulus est subiectum vniuersale huius passionis que
est habere tres angulos: quod est cōuertibile cum sua pas
sione. qz quicquid est triangulus habet tres angulos zc.

z cōuerso: z triangulus in eo qd triangulus est habet tres
angulos. Subiectum particulare est quod nō est cōuertibi
bile cum illa passione: z nō habet causam intra sue passio
nis: vt yfocheles: quia non quicquid habet angulos tres
est yfocheles: quia yfocheles in eo qd yfocheles nō habet
tres angulos: sed in eo qd triangulus. Diffinitio vero di
ces quid est diffinitio data per essentialia. Et est diffinitio
subiecti: vt triangulus est figura plana. tribus lineis con
tenta. Diffinitio vero propter quid est diffinitio data per
causam: z que est diffinitio passionis: qz diffinitio passio
nis dicit causam inherētie passionis in subiecto per qd
subiectum passio habet esse. verbi gratia. Habere tres an
gulos equales duobus rectis est habere angulum extrin
secuz equalē duobus rectis intrinsecis sibi oppositis: z p
pter hoc passio inest triāgulo p sua diffinitionem. Si aut
queratur. ppter qd h3 triangulus zc. Respondet qd h3 angu
lum extrinsecū equalē duobus rectis sibi oppositis. Et di
co qd diffinitio dices qd z ppter qd: que. s3 est ex oppositis:
ita ex diffinitione subiecti z passionis est mediū in potissi
ma demonstratiōe: ppter quā predicat passio p pñia de subie
cto vniuersali z adequate. verbi gratia. Dis figura plana
tribus lineis cōtēta habet angulū extrinsecū equalēz duo
bus intrinsecis sibi oppositis h3 tres angulos zc. In hac p
positione maior cadit scdē: modus dicens p se qd est qñ dif
finitū predicat de diffinitione: sed omnis figura plana trib'
lineis cōtēta h3 angulū extrinsecū equalēz duob' intri
secis sibi oppositis. In hac minor cadit pñius modus: q
est qñ diffinitio vel pars diffinitionis predicat de subiecto
qui est cū reduplicatione cause: vt luna ppter iterpositio
nez terre deficit: z interēptus ppter iterēptionem interit.
Illud exēplū est de potissima demonstratiōe. Omne cor
pus naturale illuminatū a sole pñatur luce a terre obie
ctū deficit: luna est h3. ergo luna deficit. Et probatur. pas
sio per diffinitionē dices quid z ppter qd. Demonstratio
vero nō potissima fit multipliciter. s3 quādo predicat passio
de subiecto particulari p mediū qd est subiectū illi' pas
sionis: qz. s3 subiectū est causa pñia passiois in subiecto
particulari: vt si. pbat habere tres de yfochele per triāgu
lus. s3 ois triangulus h3 tres. yfocheles est triāgulus. ergo
yfocheles h3 tres. vnde iste syllogismus pōt esse sophisti
cus vel dialecticus: vel demonstratio particularis. Syllo
gismus n. sophisticus est si pbat de subiecto particulari
tanqz de subiecto vniuersali z cōuertibili ppter identita
tez quā habet yfocheles: cū triāgulo. Quādo. n. ppter idē
titates in parte subiecti cū predicato mouet ad credēdūz qe
quid dicit de vno z de altero est fallacia accidētis. Syl
logismus dialecticus est. pbat passio de illo: vt de yfo
chele: vt de subiecto particulari p triangulū: in qntuz est cō
mune predicabile qd dā de plurib'. Manifestū est. n. qd in
syllogismo dialectico est cōe predicabile de plurib'. Item
demonstratio particularis est qñ passio de yfochele vt de
subiecto particulari p triāgulū s3 m qd est causa pñia pas
sionis in subiecto particulari. Triāgulus. n. est causa pñi
marqz yfocheles h3 angulos tres. nō. n. yfocheles i eo qd
yfocheles h3 tres: s3 in eo qd triāgulus. Aut demonstratio
nō potissima fit aliter. s3 qñ pbat effectus p causam remo
tas. vel qñ pbat causa per effectum. vt si pbat habere tres
de yfochele non per triangulum qui est causa proxima z
immediata yfocheles: vt dicitur est. Sed per figuram pla
nam zc. que est diffinitio trianguli z sue passionis dicens
quid z propter quid: quid est causa proxima respectu sub
iecti vniuersalis: z causa remota respectu subiecti particu
laris. Item aliter fit demonstratio. nō potissima quādo pro
batur causa per effectum vt si de planeta probetur prope
esse per non sintillare hoc modo. Omne corpus lumino
sum nō sintillans est ppe positū visui. sed planeta est h3. q
ppe ponitur nobis. Hic enim demonstrat causa p effectū.
qz ppe posit' est causa et' qd est nō sintillare z nō ecōuer
so. Nō. n. qz planeta non sintillat est ppe positus: sed qz p
pe positus nō sintillat. Si vero per corpus luminosum de
mostret nō sintillare demonstrabit effect' p causas. Simi
le est si pbetur de luna qd sit circularis: qz auget circulari
ter hoc mō. De corpus luminosūz vel aptū illuminari in

quo lumē auget circulariter est circularē luna augetur cir
culariter: iō est circularis: sed qz circularis z sperica est lu
na. ideo lumē circulariter auget. Et sic patet qd diximus.
Explicit opusculū trigemū octauum sancti Thome de
aquino de demonstratione.

De fallacijs eiusdem doctoris ad quosdam nobiles ar
tistas. Opusculum. XXXIX.

De duplex est modus rōcinādū. i. rectus z non rectus.

Dialogica est
Sciētā:
z ad rōcinādū iuētā. Rōcina ri aut
pñit recte z nō recte. Cūqz. n. ad
logici pñideratiōē spectat. vt p re
ctā rōcinatiōē ad reuerā cognitiō
nē pueniat: z falsāz rōcinatiōē vt
tādo errorē falsitatis euitet. Uterqz
rōcinādū mod' cōpetit vni. hō i' z ad
seipsūz z ad aliū. nā z secū aliqz pñiderās p recte z nō re
cte rōcinari: z cū alio pñerēs. S3 cū aliqz secū pñiderās
rōcinat nō recte: ppter itētiōē h3 accidit: qz null' simp' de ce
ptionē itēdit. Cū āt ad aliū rōcinat nō recte pñit: vt ex pñemētiz
sumere: vt victoriā hēre ad sui glā. Rōcinatiō āt qd ad seipsū
est: s3 illi dicit pñerē aliq' alia spēs argumētatiōis. S3 rōci
natiō qd est ad alterū nō solū est s3 illi vt argumētatiō: s3 dōci
putatiō. vertit. n. iter duos. s3 iter opponētē z respōdētē.
Et ideo de falsis rōcinatiōib' tractatur: s3 de disputatiō
ne icipiendū est.

De disputatiōe. CAP. I.

Disputatio est actus syllogisticus vni' ad alte
rum ad aliqd ppositū ostēdēdū. Per h3 qd di
cit actus tangit disputatiōis gen'z p h3 qd
dicit syllogisticus tāgīt disputatiōis in s3. i.
s3 illis sub quo cōprehēdunt oēs alie spēs ar
gumētatiōis z disputatiōis: sicut ipsecū sub pfecto. Et
p hoc distinguit disputatiō ab actib' corp'alib': vt currere.
vel comedere: z ab actib' voluntarijs vt amare: z odire.
Nā p hoc qd dicit syllogisticus ostēdit qd act' rōnis: per hoc
qd dicit. vni' ad alterū: tangit due pñone: opponētis z re
spondētis. iter quas verū disputatiō. etiā h3 addit ad disse
rētiāz rōcinatiōis quā h3 qui secū rōtinat. Per h3 aut
qd dicit ad ppositū ostēdēdū: tāgīt disputatiōis effectus
sue terminus aut finis pñm'. Et per hoc distinguit dispu
tatiō a s3 illis exēplaribus q nō inducunt ad ostēdēdū ppo
sitū aliquod: s3 ad formam syllogisticam exemplificandā.

De quattuor spēs' disputatiōis. CAP. II.

Disputatiōis aut' qtuor sunt spēs. s3 doctrina
lis: dialectica: tētiua: z sophistica: que etiā
alio noie dicit litigiosa. Doctrinalis hie de
mōstratiua est qd ad sciētā ordinat. pcedēs ex
pñijs z vīs: z p se notiat: pñijs pñcipijs il
lūs sciē: de qua fit disputatiō: z h3 vertit iter docētē z adis
centē. Dialectica vero disputatiō ēt ex pñabilib' pro
cedēs: z ad opitiōē vel ppositū tēdēs. Probabilia autē
dicunt que vidēt oibus. vel pluribus: vel sapiētib': aut
oibus: vel pñcipijs: z maxime notis. Tētiua autē dispu
tatiō est que ordinat ad expñemētz sumēdū de aliquo per
ea que vidēt respōdēt. Sophistica autē est tēdēs ad glo
riā vt sapiēs esse videat. vñ dī sophistica quasi apparēs sa
piētia: pcedit ex hīs que vidēt esse vera sue pñabilia: z
nō sunt: vel simplr falsas. p pōnes assumēdo: q vidēt esse
vere: vel in vūte falsari p pōnuz argumētando. Locales
enī argumētatiōes sunt in vūte verarum. ppositionum
ex qbus tota vūte argumētatiōis pēdet: sicut ista argumē
tatiō. fortes est h3: qz for. est aial. pcedit ex vūte hui' ppo
sitiōis: de quocūqz predicatur spēs z gen': q est simplr va.
sophystice sic argumētā. for. est aial. q est h3: que in vūte
hui' p pōnis falsē pcedit. de qcunqz predicat gen' z spēs.
Relictis alijs disputatiōib' ad pñens de hīs que ad sophy
stica pñet intēdam. Qd vō sophistica vt dicitur est ad glo
riam tēdit volēs sapiēs videri. hoc aut assequi studet per
hoc qd de aduēfario cū quo disputat victoriā habeat ap
parentē: qd quidē fit cū ipsūz ad aliqd icoueniēs ducat. iō

Quæcūq; sunt duo & tria sunt duo: q; q; sunt duo & tria. q; q; sunt duo. Nec sicut minor est duplex: q; in sensu cō-

CAP. VI.

Equit de fallacia accentus. Accentus autem h; q; hic sumit est modus pñiciadi aliqua dictione.

carum modos pñiciadi dictione. Primo nãq; variat p di uerfos sonos siue accentus q; sunt tres. accentus graui;

CAP. VII.

Equit de fallacia figure dictionis. Figure dictionis ad altera: sicut aliqd d; ad figura alterius factū qd ei assimilaf.

habuisti mō habes: s; olim habuisti paru os: ergo mō habes paru os. Nō sequit: q; mutat quātū quātūtatē discre-

CAP. VIII.

Equit de fallacijs ex dictione q; i b differit a fallacijs in dictione: vt supra dicitur: q; i fallacijs i dictione pñicipij motū siue cause

CAP. IX.

Ascendū est p̄prio de fallacia accidentis. vbi sciendū ē q; accūs h accipit put distiguit p se.

q; q; est verū de vno: sit et verū de altero. Et iō si ex hoc q; aliqd ē de vno verū pcludat eē verū de altero ē fallacia

gonicis: ita ex hypotheticis: ex eo qd medium diversimode sumitur: put scilicet comparat ad unam extremitatem est diversum ab alia: sicut hic. Si nullu tempus est dies non est. per locuz a toto in quantitate. Et si dies no est nox est. p locum ab oppositis: ergo si nullu tempus est nox est: si si nox est aliqd tempus est: igitur si nulluz tempus est aliqd tempus est. Idz ergo qd illud mediu qd est diem no esse: est diversum ab eo qd est nocte esse fm qd sequit ad hoc qd est nullum tempus esse. Ex hoc. n. est qd diem no esse no sequit nocte esse: nisi supposito tepore: fm qd sequit ad hoc qd est nulluz tempus esse: supposito tepore: sicut ex hoc qd est videte no ee sequit ceci esse supposito animali quod est nati videre.

De fallacia fm quid z simplr. CAP. X. Equit de fallacia fm qd z simplr. Simplr aut te h dicit: qd nullo mo addito dicit: vt cu dicitur. fontes est albus: vel fontes currit. Secu dicit qd aut dicit quod cu aliquo addito dicit: vt iste currit bn: vl for. est alb' sz dent. Hoc aut qd additur dupliciter se hz ad id cui addit. Na quando qz no dimiuit de rone ei' cui addit. Et tuc pot pcedi ab eo qd est fm qd: ad h qd e simplr: vt cu dicitur. iste currit veloci ter. Igitur currit. Velocitas. n. nihil dimiuit de rone cursum. z e in pdicto argumeto loc' a pte in mo. Quqz vo id qd additur dimiuit aliqd de rone eius cui addit: vt cu dicitur. Ethyops est albus fm dent. Na hec determinatio dentem dimiuit aliqd de rone eius qd dicit albus. Non eni pot dici albus: nisi q totus est albus: vel fm plures z pnci paliores partes: z io si cludatur ethyops est albus dent ergo est albus. est locus pophypticus: vel fallacia fm qd z simplr est deceptio puenies ex eo qd dicit fm qd accipit: ac si eet dicit simplr. La apparetie i hac fallacia est conuenientia ei' qd est sz qd ad id qd est simplr. La vero no existetie est diuersitas eorude. Sit aut quqz modi huius fallacie. z fm' modus est qn determinatio addita habet op positione ad illud cui additur vt in hoc argumeto. Lesar e ho mortuus. ergo est ho. no segtur. Na ee hoiez mortuum hz oppositione ad hoiez: eo qd viuus est de rone hois: cu ho sit aial: z aial est substantia aiata sensitua. Et sic pz qd hec determinatio mortuus tollit hois rone. Sicut iste est bonus latro. igitur est bon': na bonu p se suppositu oppositione hz ad latrocinu. Sicut hic. medar dicit veru: dicedo se dicere falsuz: ergo dicit veru. no segtur. Na dicere veru op ponitur ei qd est dicere falsuz: z e conuerso. Scds modus p uenit ex eo qd aliq determinatio addita perinet ad anime actu. Nam aliqui act' aie pit esse circa existetia z circa no existetia. sicut hic. chimera est aial opinabile. igitur chimera est aial. no sequitur. Na opinabile additu aiali dimiuit de ei' rone: sicut hic. Lesar est in memoria hoisuz. Igitur Lesar est. Sicut hic. tu habes felicitate in tua voluntate. Igitur habes felicitatem. Tertius modus est qn determinatio addita significat aliquid in potetia esse: sicut hic. ouis potencialiter est animal: ergo est animal. no sequitur. Nam esse in potentia dimiuit de ratione eius qd est esse simplr. Quartus modus est quando determinatio addita significat partem: sicut hic. Ethyops est albus dete: ergo est albus. Non sequitur: qz esse in parte dimiuit de ratione ei' quod est esse simpliciter. Sciendum tamen qd si a parte sit natum de nominari totum non accidit fallacia: vt patet in hoc pzo cessu. Iste est crispus fm capillos: qd est crispus: bn sequitur: qz homo denominatur crispus fm capillos: z hic modus se extendit ad alias partes s. loci vel teporis vel aliorum totorum. Si vero aliquid additur toti in loco mediante parte in loco a qua parte totum non est natum deno miari: accidit fallacia in his pzo cessib'. vt hec dicta est bona in locis egrotatiuis: ergo est bona. Non sequitur. quia hoc quod dicit in locis egrotatiuis significat partem in loco. Similr est de toto z parte in tempore: sicut hic. bibere vinum est malum egrotanti: ergo est malum: z eade ratio est in oibus similibus. Quint' modus est quando determinatio addita cogit terminum cui additur stare materialiter: sicut hic. Sapiens vult amittere malu: ergo vult malu. no sequitur: nam amittere malu no dicit malu simpliciter: sed fm quid. Similiter hic fur vult sumere bonum

igitur vult bonum: z est eadem rd in alijs similibus. Sic ergo patet ex dictis qd hec fallacia prouenit fm rone pfecti z imperfecti. Itaz determinatio dimiuit eo qd significat aliquid esse imperfecte.

De fallacia fm ignorantiam elenci. CAP. XI. Equitur de fallacia fm ignorantia elenci. Est aut elencus syllogismus p traditiois q quadoqz est vnus quadoqz duo. Cuius qde qn co cludit contradictoria alterius propositionis prius date: sicut si detur aliquod aial esse icorruptibile z procedat sic. Omne compositu ex corruptibile. Nec enim pclusio est pdictoria pponis date. Quo. n. syllogismi pstituit elencum qn ex duobus syllogismis concludit pdictoria: sicut supradicto syllogismo contraponat alijs talis syllogismus. Nullu beati est corruptibile: z ali quod aial est beati. igitur aliquod aial no est corruptibile. Quia igitur de rone elenci est syllogism' z pdictio: ideo quod est ptra diffinitione syllogismi z pdictionis est contra diffinitione elenci. Et ideo cuz in qlibet fallacia defectus accidat: pp hoc qd aliqd omittit de diffone syllogismi z pdictionis: ideo ois fallacia reducitur ad ignorantia elenci: sicut ad giale fm'. Quia vo in diffone elenci ponit pdictio quasi vna que pstituit spem: ideo spaliter omittio eorum que ad pdictione requiruntur ignorantia elenci pstituit fm qd est fallacia spalis. Sed qd fallacia esse no pot si apparetia desit: opz ad hoc circa pdictione sit fallacia vt sit apparetis p traditio: z cum hoc aliqd ad veritate p traditio nis desit. Apparet aut pdictio esse non pot nisi sit vnus z eiuusde: qz nisi sit ibi vni z idem no videbit ee pdictio vt dicedo ho curritasinus no currit. Ex vera aut p traditioe no pot deficere nisi ex defectu vnus z eiusde. Unde h obseruato ex defectu aliquoz que ad pdictione requiruntur fit fallacia. Est aut pdictio oppositio vnus z eiusde no rei nisi rei z nois simul fm ide ad idem sit z in eode tpe. Fallacia aut fm ignorantia elenci est deceptio puenies ex eo qd no obseruatur ea que sunt necessaria ad diffinitione elenci z precipue ex parte pdictionis: vnde di ignorantia elenci: ga accidit deceptio solu per hoc qd diffinitio pdictiois ignoratur. Causa aut apparetie in hac fallacia est similitudo apparetis pdictionis defectus ad pdictione perfectam. Causa vo no existetie est diuersitas eorude. Modi hui' fallacie sunt quattuor. Primus peccat ptra hanc particulam ad idem vt hic: duo sunt duplum ad vnu: z no sunt duplu ad tria: igit sunt duplu z no duplum. No sequit: qz omisso hoc qd est esse ad idem no est pdictio. Secundus aut peccat ptra hac particulam fm idem: sicut h. Illoc est duplu ad illud fm longitudinem z no est duplu fm latitudine: ergo idem est duplum z no duplu. Non segtur: qz omittit hec particula sz idem que requirit ad pdictione. Tertius peccat ptra hanc particulam similitudine: sicut hic. celu mouet circulariter z non mouetur sursum z deorsum: ergo mouetur z no mouetur: non sequit: qz omittio huius particule sit tollit pdictione. Quartus est ptra hanc particulam in eode tpe: sicut hic. domus est clausa in nocte: no est clausa in die: ergo est clausa z non est clausa. Non segtur: qz diuersitas tps ipe dit pdictionem. Et est sciendu qd hec fallacia prouenit cum fallacia fm qd z simplr in hoc: qz in vtraqz procedit ab eo qd di cu determinatione ad id qd di simplr. Sed hec est diffrentia: qz in fallacia sz quid z simpliciter determinatio dimiuit de ratione eius: quod est simpliciter esse: quod no de necessitate accidit in hac fallacia. Sed he determinationes addite dimiunt de ratione contradictionis. Bene enim sequit. Illoc est duplum ad illud fm latitudines. igitur est duplum ad illud. Non tamen segtur qd sit contradictio si ad diuersa referatur. Patet etia ex dictis qd h fallacia prouenit fm giale entium pdictione que est oppositio. Nam est omnis p traditiois pncipiump.

De fallacia petitionis pncipij. CAP. XII. Equitur de fallacia petitionis pncipij. Pncipiump h dicit pncipale ppositu. Tunc igitur aliqs petit pncipiump qd aliquis petit sibi concedi pncipale ppositu qd dz probare qd qui

dem s sub eodem nomine petat nulla sit fallacia: sed petens videbit deridendus: sicut si velit probare homo currit z petit eadem sibi concedi. Si vero petat id quod vult probare sub alio vocabulo poterit esse fallacia z tunc proprie petit illud quod est in pncipio. Illud quod in se continet pncipale ppositu. Fallacia ergo petitionis pncipij est deceptio prouenies ex eo quod ide assumitur ad probationem sui ipsius sub alio vocabulo. Causa ergo apparetie in hac fallacia est diuersitas apparetis. Similitudo pclusio nis est ex pmissis: causa vo no existetie est idetitas eartidem. sunt autem modi huius fallacie quinque. Primus modus est quando diffinitum petitur ad diffons probatione vel e conuerso vt si debeat probari qd homo currit z petat concedi qd animal rationale mortale currat. quo co cesso arguat sic animal rationale mortale currit. Igitur homo currit. Nec nulla probatio est. qz similr dubitat de pmissa z co clusioe. Secundus modus est quando vnuerfale petit ad probationem pncipalis vt si debeat probari qd oium pncipiorum eadem est disciplina: z assumat ista. oium oppositorum eade est disciplina. ergo oium pncipiorum eadez est disciplina. Nec pmissa no est magis nota qz co clusio. Tertius modus est quando petitur oia particularia ad probatione vnuerfalis vt si debeat probari qd oium oppositorum est eade disciplina z assumat ista. oium pncipiorum est eade disciplina. oium pncipiorum oppositorum eade est disciplina. z sic de alijs. Igitur oium oppositorum est eade disciplina. hec est co clusio in pmissis petit. Quartus modus est quando petitur diuisum qd debet probari pncipij: vt si debeat probari qd medicina sit scia sana z egruz sumat ista: medicina est scia sana: z medicina est scia egruz. ergo medicina est scia sana z egruz. hic et petitur id quod deberet probari. Quintus modus est quando petitur vnus correlatiuoz ad probatione alterius vt si debeat probari qd Socrates sit pater Platonis z sumatur ita: Plato est filius Socratis. Igitur Socrates est pater Platonis. hic et petitur quod deberet probari ab alijs vbis. Et est sciendu qd hec fallacia no peccat ptra vim illatiua argumeta di. qz bn segtur pclusio datis pmissis cum seruet debita habitudo iseritis ad illatum: sz peccat ptra probatione argumeti. Nam probatio debet ee magis manifesta: quod h no obseruat. Tn hic no accidit deceptio ex eo qd pclusio no ifert ex pmissis cum illatiuis pdictis sint fm locos dialecticos: sz accidit deceptio ex eo qd petit ide concedi ac si eet diuersum. Tn si in pmissis modis argumeta di accipiantur pmissis ex eo qd sint magis note: z no quasi petite. no erit argumetum sophisticum: sz dialecticum. Patet autem ex pdictis qd hec fallacia prouenit fm idem z diuersum prout non discernitur inter ea.

De fallacia consequetis. CAP. XIII. Equit de fallacia psequetis. Consequetis aut vt hic sumit est quod sequit ad antecedes in ppositioe pdictiois: sicut hic. celu mouet circulariter z non mouetur sursum z deorsum: ergo mouetur z no mouetur: non sequit: qz omittio huius particule sit tollit pdictione. Quartus est ptra hanc particulam in eode tpe: sicut hic. domus est clausa in nocte: no est clausa in die: ergo est clausa z non est clausa. Non segtur: qz diuersitas tps ipe dit pdictionem. Et est sciendu qd hec fallacia prouenit cum fallacia fm qd z simplr in hoc: qz in vtraqz procedit ab eo qd di cu determinatione ad id qd di simplr. Sed hec est diffrentia: qz in fallacia sz quid z simpliciter determinatio dimiuit de ratione eius: quod est simpliciter esse: quod no de necessitate accidit in hac fallacia. Sed he determinationes addite dimiunt de ratione contradictionis. Bene enim sequit. Illoc est duplum ad illud fm latitudines. igitur est duplum ad illud. Non tamen segtur qd sit contradictio si ad diuersa referatur. Patet etia ex dictis qd h fallacia prouenit fm giale entium pdictione que est oppositio. Nam est omnis p traditiois pncipiump.

De fallacia psequetis. CAP. XIII. Equit de fallacia psequetis. Consequetis aut vt hic sumit est quod sequit ad antecedes in ppositioe pdictiois: sicut hic. celu mouet circulariter z non mouetur sursum z deorsum: ergo mouetur z no mouetur: non sequit: qz omittio huius particule sit tollit pdictione. Quartus est ptra hanc particulam in eode tpe: sicut hic. domus est clausa in nocte: no est clausa in die: ergo est clausa z non est clausa. Non segtur: qz diuersitas tps ipe dit pdictionem. Et est sciendu qd hec fallacia prouenit cum fallacia fm qd z simplr in hoc: qz in vtraqz procedit ab eo qd di cu determinatione ad id qd di simplr. Sed hec est diffrentia: qz in fallacia sz quid z simpliciter determinatio dimiuit de ratione eius: quod est simpliciter esse: quod no de necessitate accidit in hac fallacia. Sed he determinationes addite dimiunt de ratione contradictionis. Bene enim sequit. Illoc est duplum ad illud fm latitudines. igitur est duplum ad illud. Non tamen segtur qd sit contradictio si ad diuersa referatur. Patet etia ex dictis qd h fallacia prouenit fm giale entium pdictione que est oppositio. Nam est omnis p traditiois pncipiump.

et pz qd in psequetis pseques est aliquo modo ps accitio. Na oe qd segtur aliquo modo accidit: sz non oe qd accidit segtur. No. n. sequit si est homo est album: si vera: qz h ho sit albus. Et io vbicuzqz est fallacia psequetis aliter ordinatis terminis pot fieri fallacia accidetis: sz non conuertitur. Causa apparetie in hac fallacia est conuenientia co sequentis cum antecedete. Causa vo no existetie est diuersitas eorudem. Sunt autem modi huius fallacie duo. Prim' modus procedit ex psecutioe magis cois ad minus comune: siue magis comune sit genus siue accides: vt patet in his paradoxis. Si aliqd est asinus est aial: sed tu es aial. igitur tu es asinus. No segtur. no enim psequetia prius posita conuertitur. Similiter hic. si aliquid est mel est rubeuz: sed fel est rubeuz: igitur fel est mel. Similiter hic. si aliquid est fur errat de nocte: sed tu erras de nocte. igitur tu es fur. In his enim oibus putat psequetia conuertit que no conuertitur. Tn est fallacia psequetis. Si autem sumatur ppositioes categorice in eidez terminis est fallacia accidetis: sicut. asinus est aial. tu es aial. igitur tu es asinus. z h. mel est rubeuz. z fel est rubeuz. igitur mel est fel. Scds modus est qn proceditur a consequentia oppositi ad similem consequentiam in alio opposito: vt si dicatur si aliquid est generatum habet pncipiump: sed anima non est generata. igitur anima no habet pncipiump: sed semp fuit. no segtur. Est. n. in oppositis duplex psequetia: vna in ipso: altera in pncipio. In ipso qde est psequetia: qz sicut ad antecedes sequitur psequetis: ita ad oppositum antecedetis sequit opposituz psequetis: vt si est iustum est bonuz. igitur si est iniustum est malum. Consequetia e conuerso est qz sicut ad antecedes sequitur co sequetis: ita ad oppositum psequetis sequit oppositum antecedetis: vt si est homo est aial. igitur si no est aial no est homo. In oppositis. n. fm affirmationem z negationem non est consequentia in ipso: sed in contrario: ideo quando proceditur in huiusmodi oppositis ac si esset co sequentia in ipso est fallacia co sequetis: sicut in exemplo pz. In his aut terminis est fallacia accidetis categorice ppositioibus sumptis vt si dicatur sic. De giatu hz pncipiump: sz aia no est giatu igit no habet pncipiump. Et est sciendu qd sicut primus modus peccat contra co sequetia procededo a ppositioe co sequetis ad ppositioem antecedetis: ita secundus peccat procedendo a destructione antecedentis ad destructionem co sequetis. Est autem pncipio modo procededu. s. a destructione psequetis ad pncipio antecedentis. Patet enim qd hec fallacia prouenit fm rone prioris z posterioris. Et nota qd quoddam pseques est in plus suo antecedete z quoddam in minus. Co seques in plus est in terminis vltibus: sicut cum dico ho est giatu est. Co seques in minus est: sicut totum in gitate z ei' ps vt cum dz oium oppositoz eade est disciplina: ergo oium pncipiorum.

De fallacia fm no cam vt cam. CAP. XIII. Equit de fallacia fm no cam vt cam. La aut hic dz qd est ca iferendi fm qd pmissis dicitur ca co clusionis ee. Est g fallacia fm no causaz vt cam quando iter pmissas ex qbus sequitur pclusio ponit ppositio aliq que nihil ad co clusione operat: z sic no est ca. Tn ad hoc qd fiat fallacia qz q videat ee causa: quod qde fit per hoc qd conuenit cu alijs ppositioib' q sunt cause co clusiois in terminis. Ex hoc aut qd ppositio que no est ca sumit vt causa no prouenit aliq deceptio nisi quando ex co clusioe reddid ad pmissas z iter mittit aliq pmissaz: quod qde fit in syllogismis ad ipsofibi le in qbus per hoc qd pclusio est impossibilis ondit aliq pmissaz id possibile fuisse. Et io hec fallacia no hz fieri nisi in modis syllogismis. In syllogismis. n. onfinitis in qb' aliud directe onditur ad nullum icouenies dicit pot rridens si sumat in pmissis aliq ppositio q no est ca co clusiois ac si ee ca. Est ergo ca apparetie in hac fallacia conuenientia ppositiois q no est ca cu illis q sunt cause. La vo no existetie e defectus habitudinis debite iter pponem iferet z ppositioem illata. Formaz aut fm hac fallacia hoc modo paradoxis. putas ne aia z vita sunt ide. quo dato. pcedit sic. Aia z vita sunt ide: z mors z vita sunt dia: z giatu z corruptio sunt dia: sz mors est corruptio. g vita est giatu. igitur viuere est giatu: qd est impo. Na q viuut no giat: sed

gñale: s; pot' per ea pñcíp in eē actu: z iō in viuo z mortuo quātitas dīmensīua manet. z sūt albedo z nigredo z vesti-

De accidentibus. CAP. II.
Unc restat de accñte scdo modo deo agere. Scīdū est igr q' oia accñtia vltā quedā sunt sequētia res s'm eē quod hñt in aia: q'z intells est qui facit vltatem in rebus: vt dīc' Commē tator. z. de aia. Et nō solum opat' circa subas:

De ente. CAP. I.
Uonā ois creatura gene- ris līmitib' cō- tīnet: ne circa nās rez aliq' error cāe- tur: de gñe z dīfficultatib' ipz' pñgē- tib' aliq' d' factū scīaz a se iūicē dī- uerfaz out' pcessusq; dīscernī possit: dīcē dīdīm: inīctuz sumētes ab illo ad qd itellz oēz scīpe z resoluē necē ē

obm itells p' m: cū nīhil scīri possit nī s'm q' est ens actu. vt dī in. 9. meta. Cñ nec oppositū eī: itelligere pōt itells: non ens. s. nī s' fingēdo ipm ens aliquo modo. Qd cū itells ap- prehendere nītīc' effīcīt ens rōnis. De quo modo sunt dī in qnto metaph. q' ens vno modo dī de quo ipñt. ppōnes formari: ēt s' eētīaz nō hēat. Ens igr est cuius actus est eē: sicut vīuētīz vīuere. Sic. n. se hñt pēc trīa adīuīcem: ens eē z eētīa: sicut vīuētīz vīuere. Cūta enī est pñcī-

pium quo vīuēs vīuēt: z eētīa est pñcīpū quo ens est: nī s' q' vīta z vīuere sīgnīfīcāt actum: vīta in abstracto: vīuere vero in p'creto: sicut cūrsus z cūrrere. Unde non est vīta sī ne vīuere: eētīa tñ non sēmp' pñtīt eē. In ente autē sic accepto duplex analogīa repīt. Dīcīt. n. ens de deo z crea- tura: sed per p'us de deo: z per p'ostērius de creatura. Licet verīus sīt deūz eē sup' oē ens: q'z eē ens: sicut dīc' Dīonysīus z Damascēnus. Nō p'pter hāc tñ analogīā nō sēg' ens eē p' us vtroq; deo. s. z creatura: s' p'us est ens sūba z accīdētī de q'bus analogīce dī. Cñ cūī' eūdētīa est scīdū q' qñ tota rō analogī repīt in altero de q'bus p'edīcāt sīc tota rō entīs absolute in deo repīt: tūc nō erīt p'edīcatum p'ius vtroq; cūī' p'edīcatū nō excedat sūbm: cūī' vō tota rō p'edī- catū in neutro sūbo: s' necesse erīt p'edīcatū p'us eē. z cōī' vtroq; sūbo: sīc tota rō entīs nō saluat' in sūba que est gen' p'ius: cūī' ens dīuīnū nō īcludat. Cñ ens autē genus esse nō potest: vt dōcet in. 1. j. meta. z in. 3. Nulla. n. dīa p'īcipat' ge- nus: q'z genus sūmīf a mā: dīa vero a forma. Sicut rōnale a nā itellectīua: aīal vero a sensītīua. Forma autē nō īcludīt in mā actu: sed in pō' tñ. Sūmīl' dīa nō p'ertīnet ad nām gñīs: s; gen' p'īnet dīas p'āte: z iō dīa nō p'īcipat' gen': q' cūī' dico rōnale sīgnīfīco aliq' quod h'z rōnēz: nec est de itellectu rōnalis q' sīaīal. Illud autē qd' p'artīcipat' est de itellectu p'artīcipatīs. Nulla autē dīa pōt accīpi de cuius itellectu nō sīt ens. Cñ manifestū est q' ens nō pōt habē- re dīas sicut genus h'z: z iō ens genus nō est: s; est de oīb' cōīter p'edīcabīle analogīce: sīl' dōm ē de alīs trāscēdētīb'.

De trāscēdētīb'us. CAP. II.
Cñ autē s' trāscēdētīa: vīdēlicet ens: res: ali- quīd: vñū: vey: bonū que re idē sūt: s; rōnē dīstīnguūt. Sic. n. in dēmōstratōīb' resolu- tū opz' oēs ppōnes vīq; ad pñcīpīa ipsa ad q' necesse est scīre rōnēz. ita in app'ehēdōe p'ra- dīctorum opz' scīre ad ens: quod in quolibet cognito nālī ter cognoscīt: sicut z pñcīpū in oībus p'oposītōīb' que sūt post pñ' cōtīnet. Cñ opz' oīa alīa alīquīd addere sup' ens: quod de itellu entīs nō sīt. Nīlīl enī addere possunt: de cui' itellū ens nō sīt. Cūī' igr p'īngīt adde- re aliq' sup' aliq'. Aliqñ nāq; illud cui sit additio nō est de itellū eius quod addīt: sicut in dīuīdūt addīt sup' rōnēz spēī māī idīuīdualem: de cuius itellū nō est spēs ipsa z ta- lis additio est realis. De itellectu tñ p'īstītū ex spēīe z illo additō est spēs ipsa: sicut de itellectu Sōz. est homo. Ali- qñ autē illud cui sit additio est de itellectu eius quod addīt: sicut ens est de itellectu oīum. Aliq' tñ addere dīcīt' sup' ens. q'z aliq' impōrtāt quod de rōnē entīs nō est. Et talīs additio nō pōt esse nī s' rōnīs tñ: cūī' nullā rez īpōrtent que nō sīt ens: s; aliq' dīcāt quod ens nō dīcīt. Cūī' autē additum sīt de itellū eius cui sit additio nō p'īngīt. Homo enīz pōnt sup' aīal z id qd' pōnt nō est de itellū animalī. Aīal vero nīlīl pōnt sup' hōīem: q'z quīcqd' aīal dīc' hōīo dīc' z amplīus. Sup' ens igr quod addīt vt dīc' Aīcīcā dīc' esse alīquā spālem rōnēm entīs: sicut sūbstātia dīcīt spe- cīalem modū exīdīt: qui est per se eē. Opposītū autē neces- sario opōrtēbit addere alīuz modū entīs: sīc esse per aliud. Cñ quod sic addīt sup' ens nō pōt eē in equo cum ente. Et īsto modo p'edīcāmēta addūt sup' ens que adīuīcem dīuīdunt' s'm spālez modū que vñū quodq; sup' ens ad dīt. Sī autē per addītūm tñ nō dīcāt alīquā spēcialīs modus entīs hñs in se alīquā opposītōem: qd' se h'z ex ad- dītōne talī ad ens in equo erīt cūī' ente. Hoc autē dupl' cō- tīngīt. Cñ modo qñ additio sīt sup' ens absolute. alio mo- do qñ sit additio ad ens compātū ad alīquīd quod h'z con- uenīetīam cum oī ente: cuiusmodī est aīa. Qñ autē aliq' ad- dīt sup' ens absolute: aut accīpīt affirmatīue. aut negatīue. Sī affirmatīue: aut dīcīt ipsam rem hñtem eē qd' est actus entīs: aut dīcīt vñ hoc īnētī rel. hoc est per p'ius re natu- ralīter. Nō autēz h'z res aliūdē q' sīt nī s' per īndīuīdōnem. Dīuīso enīz facīt rō nō eē. z īdeo eoz que sūt quodā sūt īndīuīdūbīlīa actu z pō' vt īcorpālīa. Quedā vō sūt īdīuī- sībīlīa actu z dīuīdībīlīa pō' vt corpōralīa. Cñ tñ vñū qd'q; ī qntūm est: īndīuīdūm est. Cñū autēz sīgnīfīcāt īndīuīdō- nem que equiparatur entī: z īdeo vñū idē est q' ens s'm

De ente. CAP. I.
Uonā ois creatura gene- ris līmitib' cō- tīnet: ne circa nās rez aliq' error cāe- tur: de gñe z dīfficultatib' ipz' pñgē- tib' aliq' d' factū scīaz a se iūicē dī- uerfaz out' pcessusq; dīscernī possit: dīcē dīdīm: inīctuz sumētes ab illo ad qd itellz oēz scīpe z resoluē necē ē

rem h'z rōnēī quādā addat sup' ens: per quā vñū quodq; h'z q' sīt ens. Omne. n. quod est: ideo est: q' vñū numero est s'm Boetīum. S; cūī' īdīuīdō dīcāt p'uatōēz dīuīdōīb': vñitas autē sīt īdīuīdō: necīo vñitas dīcēt p'uatōē dīuī- sīōīs. Et īdeo manifestū est q' vñitas nō īpōrtāt p'uatō- nem multītūdīnīs: q'z cum p'uatō sīt p'ostērior illo quod p'uatū: s' vñū p'uatēt multītūdīnē sequeret. q' eēt p'oste- rīus multītūdīnē: z cum hīus sīt de dīffōne p'uatōīs sē- queret q' vñitas dīffīnīret per multītūdīnē: quod est fal- sū: q'z sic fōret cīrculus ī dīffōne. Nā multītūdō dīffīnīt per vñitatem. Multītūdō. n. est aggregatō vñitatum. Et īdeo vñū quod p'uertīt cum ente nō īmpōrtāt p'uatōē dīuī- sīōīs entīs que est per q'ntītātē: q'z īsta dīuīso p'īnet ad vñūz genus p'īcularē entīs. z nō pōstet cadere ī dīffōne vñūz cum sīt p'īcularī' q'z īpsūm vñū quod dīffīnīt: s; dīc' p'ī- uatōē formalīs dīuīdōīs: que est p' opposītā: cuius radīx p' est affirmatō z negatō. Illa. n. sīt dīuīdūt' q' vñūz nō est aliud. Cñ ītellū igr p'īmo cadīt ens: scdō dīuīso: ter- tīo vñū: quod dīuīdōne p'uat. z p'īr multītūdō ī cuius dīffōne cadīt vñitas: sīc z ī rōnē vñūz cadīt dīuīso. z ta- mē dīuīsa p'edīcto modo rōnē multītūdīnīs h're nō possunt: nī s' vñūz dīuīsoz rō vñitatis applicē. Hoc est igr quod vñū addīt sup' ens p'uatōē. s. dīuīdōīs que oē ens cōcomītat. Sī autē dīcāt īpsūm quod h'z eē manifestādō ī sup'posītō illo vñī est: sic res addīt sup' ens vt Aīcīcē. dīc' ī metaphīca sūa. Cñaqueq; n. res h'z certītūdīnē qua est īd quod est. Cñ autē accīpīt negatīue sic aliq' addīt sup' er ens. Aliq' nāq; īdez est quod aliud qd: quod idē est qd' nō hoc. De nāq; ens est aliq' dīta q' nō nī s' illud solūz. Sī autē illud quod addīt sup' ens sequīt' ens ī compātōe ad aīaz que quodāmodo est oīa. ī aīa. n. est duplex pō' itells. z vōlūtās: q'rum altera oīa cognoscere pōt. altera autē amare sic accīpūt verum z bonum. Terī. n. addīt sup' ens rō- nē cognoscībīlīs. Cñ verum īmpōrtāt ordīnē quedā entīs ad ītellū qui nō īmpōrtāt ī nōe entīs absolute dīcītī. S; bonum addīt rōnē appetībīlīs. Eō enī est ens bonū quo est appetībīle. Cñ bonum īmpōrtāt ordīnē entīs ad appe- tītūm: sīc verum ad ītellū. S; dīuīer s'm oēz: q'z motus itella- tus est ad seīpsūm. motus autē appetītus est ad rez extra. Et īdeo s'm p'īm bonum z malum sūt ī reb'us. s; verūz z falsūm ī ītellū. Ens autē absolute dēmī sup' quod oīa īsta addūt rōnes certās cōīssīmūm est ī se. īdeo plurīmas dī- uīdōēs h'z: q'rum alīq' trāhūt ad nām gñīs de q'bus pñcīpā- liter ītēdīm' agere. De hoc. n. alīas tractatum fecīm' spālē cuius sīām p' pte recītābūm' sup'pletōēs necīas ī certīs locīs īferēdo.

De quadruplici dīuīso entīs. CAP. III.
Cīdū igr est q' ī qnto metaph. dīuīdīt ens q'drupl'. Cñ sūma. n. dīuīso entīs ībī pōīta est q' ens vno modo dī s'm se: alio modo s'm accēs. Cñ scdō vō dīuīso entīs ē q' ens vno modo dī s'ba: alio modo accēs. Et h'ec est dī- uīso entīs p' decē p'edīcāmēta. Ex q' p'z q' h' dīuīso entīs nō est eadē cum s'm vbi dīuīdīt ens ī ens s'm se dēmī z s'm accēs. Cñ dīaz autē dīa est: q' ens dī s'ba vel accēs s'm abso- lutā entīs p'edīcatōē: sicut albedo dī accēs: z hōīo s'ba. Cñ sed ī p'īmo modo opz' accēs s'bo componī. Cñ s'm se vel s'm accēs dī qñ aliq' p'edīcatur de alīquo: s'm se vel s; accēs. Ens vō dīuīdīt ī s'bam z accēs: q'z ī nā s'ba ē s'ba vel accēs. S; s'ba dī p'z q' ens s'm accēs dī dupl'. Quādō accēs p'edīcāt de s'bo: vel accēs de accēs: vel s'bm de accēs. Dīuīso autē entīs ī s'bam z accēs est dīuīso entīs per se dīcītī. Illa. n. p' se sūt que p'īnet ī figurīs p'edīca- tōīs vt ībīdē dī. Cum autē ens s'pī nō possīt sicut genus cō- trāhīt p' dīa: vt dīcīm' est: opz' q' ens s'pīat ad p'edīca p' dī- uer s'm modū p'edīcādī. Eozūm autē que p'edīcāt: qdā sī- gñīfīcāt qd: qdā qntūm: qdā qle. z sic de ceterīs. S; opz' q' vñū: q'z modo p'edīcādī: eē idē sīgnīfīcēt. vt cum dī hōīo ē aīal: eē sīgnīfīcāt s'bam. Cum vō dī hōīo est albus: eē sīgnī- fīcāt q'ntātēz: z sic de alīs p'edīcāmētīs: de quozūm ordī īstīa dīcēt. Cñ tertīo modo dī ens quod sīgnīfīcāt p'opōnē quā facīt itells: componēs z dīuīdēs: cuius componēs vītās est vītās rei p' cām. Eō. n. q' res ē vel nō ē oīo dī vera vel falsa.

Veritas autē p'oposītōīs sīgnīfīcāt p' hoc vñū ē que compāt ad exīstīā rei sicut effīcūs ad sūā cām. Ex hoc nāq; q' aliq' d' ī rerū nā est: sequīt' vītās ī p'oposītōe que illud sīgnīfī- cāt quod īpsūm vñūz est. S; q'z illud quod ī se est nō ens itells accīpīt vt ens: sicut negatō z p'uatō: īō talīa dīcīt'ur eē qñ format' p'opō de eis p' īpsām copulā est. Nō nō rīdē- at eē a pte rei eo q' talīa eētīas nō habeāt q' hñt pñ' exī- dīt. Et hoc īō ē: q'z accīdīt rei q' de ea aliq' dīcāt vere p' itel- lectūm: cum res nō referat ad seīam sicut e'p'īo. Cñ quār- tus modus quo dīuīdīt ens ē p' actum z pō' m. In oīb' n. p'edīcāmētīs aliq' d' repīt ī actu z aliq' d' pō' m: z īdeo h'ec dī- uīso entīs ē ī s'ba cōītate cū repīt ī oī gñīe entīs s'm qua nīlīl est ī gñīe. Et īō de' gñīe nō ē: cū nō sīt ī eo pō' m actus. Id. n. ī gñīe ē quod dētermīnāt z līmītātū est ad alīquē spe- cīalē modū entīs: sed dētermīnārī ē pō' p' actū. Cñ omne īd ī gñīe ē ī quo est pō' m actus. De. n. qd' est ī gñīe natū est h're aliq' d' p'us se resp'ctū cuius est ī potētīa necīo: q'z ī dīuīer s' actus necīo est p'ior potētīa. ī eodē vō pō' m p'ce- dīt actum: z vbi repīt pō' m actus necīo erīt ībī genus. S; igr ī oībus cīra p'īmūm sīt pō' m actus: oīa p'ter īpsūm erīt ī gñīe. S; h'z ens quod est s'm p' hīe p' nō sīt genus nec ī gñīe vt dēmī est: tñ nobīlīores ptes entīs: s'be. s. separate: nec- cessario erūt ī gñīe: z q'z accīdēs est īmp'fecta p' entīs: s; p' fca rō entīs ī s'ba repīt p'fectīor p' entīs ad genus s'be spe- ctābīto de quo p'īmo agēdum est.

De logico z metaphīscis cīca omnia operāt'ur dīffe- renter. CAP. III.

Cīdū ē q' sicut ī. 4. metaph. dī logicus z metaphīscus cīca oīa operant'. dīfferēt' īstī. Sicut. n. p' mī p' hī est loquī de ente ī cōī ita z logīcī. Alī nō eēt cīca oīa entīs cōīderatō nī h'et p'ro s'bo ens ī cōī. Cum enīm vñūz scīe sīt vñū s'm. idē erīt s'm vñūz q; sed dīfferūt quīa p' h'os p'cedīt ex certīs z dēmōstrābīlīb'us. logicus autē ex p'robābīlīb'us. z hoc īdeo ē q' ens dupl' dī. s. nāe z rōnīs. Ens autē rōnīs p'pīe dī de illīs ītēdōīb'us: q'z rō ī reb'us ad īuenīt: sīc est ītēdō gñīs z spēī q' nō īuenīunt ī rez nā: s; se- quūt'ur actōēs itells z rōnīs. Et h'z ens ē s'm logīcē: z il- lud ens equīpāt' entī nāe: q'z nīlīl est ī rez nā de quo rō nō negociet'. Unde ē q' cīca idē dīcīt'ur op'arl metaphīscus z logīcus. Sūbe q' s'epate sicut sūbstīt' entī p'fco: s'be. s. nāe: ita z entī rōnīs: s'be. s' s'm logīcām cōīderatōnem accepte. Sūbstātia autē vt dēmī ē sup'ra addīt sup' ens spālē modū eēndī: qui ē per se eē: cui sī addīderīm'us. oē illud quod est ī gñīe h're potētīā z actus. pō' m autē ad actum se nō promo- uet cum nīlīl se ī eē p'ducat: īuenīmus illud ad genus s'be p'īnere qd' per se sūbstītīt: h'īs tñ esse ab alīo. Sed de h'ac potētīa sūmperūt alīquī ratiōem ad dōcēdū metaphīscas s'epatas composītas ex mā z forma: dīcētēs genus s'be ex māterīa z forma componī. z oīa que ad īpsūm p'īnēt. Qd' z Boetīum sup' p'edīcāmēta sentīre dīcūt. vbi dīc' Arīst. re- līctīs extrēmīs: mā. s. z forma agere de medīo composīto ex vtroq; p'edīcāmēto. s. sūbstāntīe. Sed cū rō sūbe sīt p' se sūbstītēre: ita q' sīt ī eo composītō potētīe z actus: non sūt īntēdō. Boetīj dīcere p'edīcāmētūz sūbe esse compo- sītūm ex māterīa z forma: sed ostēdere cum mā z forma nō possūt per se esse: q' nō sūt ī p'edīcāmēto sūbe: vt spēs vel īndīuīdūm. z īdeo p' h'os omīssīs mā z forma agūt de composītō: qd' est ī sūbstāntīa: vt est spēcīes z īndīuī- dūm: z īdeo licet ī mālib'us z ī reb'us īferīorīb'us ordī- nīs: qd' est ī genere sūbstāntīe sīt composītūm ex mā- terīa z forma: ī sūbstāntīs tamen sūp'iorīb'us que sūt ī v'ertice. rerū nīlīl est de natura māterīe: qd' p'z p'cipue- re earūm operatōe que est ītelligere: z rō hūīus sātīs mā- nīfēsta est: quīa māterīa nō recipīt formam ī qntūm for- ma sīmplīcīt'at' sed ī quātūm est h'ec forma. Ideo sī ī alī- quo composītō ex māterīa z forma reciperet'ur forma ali- qua non reputaret'ur forma ītelligībīlīs actu antē q'z p' ab- stractōnem ītellec'tus fieret: quod nō pōnt'ur ī sūb- stāntīs s'epatīs. Forma enīm māterīalīs nō effīcīt ītelle- gībīlīs ī actu: nī s' p'ius reddatur ītellec'tū. p'portōnata quod sīt per abstractōēz eius ī mā. Ex quo nō s'fīctū est ītellec'tus esse s'm mā. Ex p'portōne enīm obīectī ad pō-

etiam sciri potest na po. Non igitur propter mam z formas...

CAP. V.

De cuius evidentia considerandum est qd videtur...

statis simplices nullum genus subalternum hnt. z ideo vni...

CAP. VI.

De quibus manifestum est qd sbe sepate z ma...

Attingunt: quam non habeat per corpus. In ipsis naqz est...

CAP. VII.

De horum evidentia pferendum est: qd cu ge...

quando est vnitas a parte nature subtrahit intentioni vni...

fm coponi ex ma z forma: hoc ee eoe eis: sequeret qd sub...

CAP. VIII.

De dictis igit manifestum est nulla forma que...

aptitudine ad formā hoīs supueniētem: sine eo qđ ipfay cō-
tineat ipficate vel explicite. Corpus autē vt est gen^o est suba
completa vltima forma: indeterminate tñ: cuius spēs erit
substātie pfecte per eadēdem formas determinatas: vt per
formā hoīs aut bouīs. Sicut enī: quādo puatio est inoia-
ta aliquid dicit fieri ex simplici mā: vt si figura fiat ex ligno
constat qđ fit ex infigurato: ita cum forma est sine nomine
simpliciter nominatur ex mā. ideo dicitur fieri ex mā z for-
ma. z hoc ideo est: qđ hoc non ptingit vbi est aliqua forma
determinata: sed vbi est forma cōi. Compositū nāq; ex mā
z forma cōe est genus. vñ ex hoc est qđ aial qđ est gen^o nō ē
pter spēm aliquā: qđ forme spēs nō sunt alie a formis gene-
ris realiter: sed tñ dīa cōis z proprij sine determinati: z iō
dīa nō addit generi: sic dīa eētia a gñe: qđ qđ aliqd in
gñe cōuenit ipficate. Ven^o qđ hē nō possit sine spē: intelligit tñ
posset sine spē: z diuidit p dīas cōiores z plib^o pueniētes qđ
vñ spē: iter qđ certus ordo repitur: at non referret que il-
larum ante: z que postponeretur. z iō spm sola rō facit cui
vñ reale rōderet: tñ multiplex rōne.

CAP. IX.

Tunc igitur superest ostendere quod genus implicite
pnet ea que sunt in eo. Sciendum est igitur
qđ genus pnet differētia pte. Potētia autē
pncipiū indistinctiois est sicut est in oppositū
act^o pmo distinguit. Illud igitur pro gñalissimo

sumēdū est: qđ est pmiū pncipiū indistinctiois aliquoz: vt hō
z equus hē indistincta sunt in aial: aial tñ non est pmiū pnci-
pium indistinctiois eoz: nec etiā corpus. Stat autē ad sub-
stātia. Nā z si in ente nō distinguatur ens tñ nō est gñalis-
simū: qđ non pdicat de aliquibus vniuoz: qđ requit ad nām
generis. Ita autē indistinctio aliter est in suba z aliter in alijs
generibus que sunt post. In alijs. n. generibus repit vna
nā aliqđ que subest intentioni vltatis: vt dcm est. rōne cu-
lius cū vniuozitate que ē a rōne ipm genus vniuoziter se
hē ad oia que sibi subsunt: qđ ē ipficate illa pneret: qđ i sub-
stātia nō est vna res subiecta intentioni: sed intellectus ex dī-
uēris rebus colligit intentionē que vñq; nāc ab intellectu
applicat. Unde in suba solū est pueniētia in itēione in qua
est vniuozitas ad oia que sunt in genere sbe: per qđ suba
dicitur ipficate oia cōtinere. Ex dictis igitur satis potest accipi
rō qđ z quod genus de pteis sub eo pdicat. Nō. n. est pdi-
catio generis de spē denoiatiua sicut est predicatio māe de
re māi z accidētis de sbo. Eadē nāq; res penitus est aial
qđ pdicat de hoie z hō. Sz alius qđ pdicat de hoie nō est
penitus eadē res cū hoie: cū vñ sit accō. aliud vō substa-
tia. Cū igitur genus de spē pdicat z rōne vniuozitatis cōiter
se habeat: ad oia pteia sub eo necesse erit ipm pdicari vni-
uoz: qđ est pdicari sūm nomē z sūm rōnē vna. Nō enim est
alia rō aialis qđ pdicat de hoie: z alia qđ pdicat de equo:
imo vna z eadē est rō per quā de vtroq; pdicat: sicut z no-
men idē est: z hoc facile est videre si cōsideret nā aialis vel
alterius superioris qđ pdicat de inferioribus suis: qđ nā abso-
luta pdicabilis est: vel recipit vnitatē: vel pluralitatē alius
lecto vel in subiectis. Nāz igitur aialis pdicari est qđ dicitur
totus respectu illius de quo pdicat z nō ptem: qđ pars nō
pdicat de toto. Non autē accipit vt totū integrale: qđ tale nō
pdicat nisi de oib^o pteibus simul sumptis: sz vt totus vñ qđ
pdicat de qualibet parte. Sic igitur accepto aialī nihil pot
sibi attribui: nisi qđ per se ē de rōne ei^o: vt suba aiala sensu-
bilib^o. Quicquid autē aliud sibi attribuit per accōs attribuit: vt
est vñ z plura. Si. n. vñ esset de intellectu eius: tūc qui-
buscūq; pueniret ipfuz genus z ipm sūr pueniret: sic de ho-
mine z asino pdicaret: z ipm vñ sūr de eis diceret: qđ est
falsum: nec multa sunt de eius intellectu: qđ cū aial pdicet
de for. tūc for. eēt multa aialia. Cūq; tñ potest sibi accide-
re p aliud: per illud. s. de quo pdicat. Si. n. illud fuerit vñ
z aliud erit vñ: sicut qđ pdicat de hoie vno est vñ: qđ de
pluribus plura: z hoc accidit sibi: qđ accidit sibi pdicari de
hoie. Non. n. est de intellectu aialis pdicari de hoie: qđ tunc
hō pdicaret de asino: cū aial pdicet de asino. De qđcūq; n.
pdicat aliqd: pdicat ē illud quod est de intellectu ei^o per re-
gulā pbi. in lib. pdicamētōz. qđ alteruz de altero zc. C. Si
militer eē in equo cū hoie: vel eē in plus nō puenit aialī p-
dicato de hoie sūm sūm intellectū: sz vñq; pot sibi accide-

re. Si. n. cū dicit. hō est aial: pñderet nā aialis absoluta: sic
non erit in plus aial qđ hō: imo in equo cū hoie. Abso-
luta rō eius nō multiplicaret ad multiplicationē subiecto-
rum. Chitas. n. illa non dēcedit sub aialī: vt dcm est: z sic
nihil reale erit in pdicatio: qđ non sit in subto. Aial. n. nō di-
cit aliqd plus qđ hō: z sic accidit sibi nō ē plus qđ hō: qđ ac-
cidit sibi pdicari de hoie: vt dcm est. Si autē pñderet hec
nā vt subtracta intentioni: vel ppter vniuozitatē quā ac-
cipit ab aia: sic erit in plus z cōius qđ sūz de quo pdicatur:
qđ a parte pdicari seruiatur vniuozitas illa. non autē a pte
subiecti: z sic non plurificat pdicatu ad multiplicationē
subiectoz. imo manet vñ de multis pdicatu. vt dcm est.
z qđ hoc logicū est. ideo sūm in nō cōuertit pna substātiē
ab aialī ad hoiem. ab aialī in quā qđ de hoie pdicat. Simi-
liter autē accipiēdo aial sine itentōe vltatis: ppte nō est p-
dicabile: qđ sic est p^o suba que neq; in subiecto est: neq; de
subiecto dicit. Sz accipiēdo aial z hoiez sūb itentōe vni-
uersalitatis quo imō idiuuū accipi nō pot ppter repu-
gnantiā vltatis ad idiuuūtionis pncipia: aial z hō dīcunt
scde sbe: quaz proprietates est de pma pdicari: vt hē in pre-
dicamētis. que modū pñderationis de suba metaphisic
nō hē qui pñderat eā solū sūm qđ est ens in se. z ideo sūm cū
substātia non dicitur de subto: nec est in subto: vt dcm est
supra. Q. autē suba pdicatur de subto hē in qđtū p actū rō-
nis induit nām accidētis. Q. rō enim nostra facit circa
substātia accidēs est z non substātia: z ideo pbs in lib. pdi-
camētōz dicit substātia secūdas per quādā noīs silitudī-
nem hoc aliquid significare: quod est pmiū sbe pme: vt cū
dicit. hō vel aial. sed sūm rei veritatem magis significat qđ
qd in qđtū per actū rōnis trāsēit in silitudinē accidētis: nō
amittendo sūm ppropia in rez nā. sed accipiēdo rōnē vni-
formitatis in aia. Et iō dicit illa significare qđ quid: qđ qua-
litatē. i. vniuozitates per quā sunt vñ p actū rōnis circa
subas qđcā res. s. particulares determinat que ppte sunt
quid. Ex dictis p; qđ pñderatō entitatē reruz in se sicut fa-
cit pba sūm in suba nulla foret predicatio vñ de altero: qđ
tñ in suba repit sūm logicū: p; que suba quodā modo idiuū
silitudinē iperētē accidētalis: vbi est ppropie dicit de altero
ē sūm pmiū pmiū. Ex quo facile dephēdit error volētium
in nā rei multiplicare formas substātiales. vñ sumunt pre-
dicata substātia: sicut z forme accidentales, multiplicā-
tur in re de qua multa pdicatur accidentalialia realī: cū tñ
in suba nō sit predicatio aliqđ sūm verā nām rei: sed per actū
intellectus: vt dcm est. Unde ponētēs plures formas sub-
stātiales in re vna ignorat nām z originē propositionuz: in
qbus aliqd de aliquo pdicat: z differētia ē inter substā-
tiam z accidēs.

CAP. X.

Tunc igitur superest ostendere differentiam inter
substātia sūm qđ est genus pmiū: z sūm qđ diui-
dit pna accidēs. Sic enī facilius sciet quō p-
dicat: z vsq; ad. que terminū dēcedat ei^o pdi-
catio ad pteia in suo genere. C. Ad cuius eu-
dentia sciēdum est qđ eedē sunt differētie diuise generum
z pstitutiue speciez. Ens autē non potest habere aliqōs diffe-
rentias diuīas. vt supra probatū est. sed quosdam modos
distinctiuos habet. z ideo in substātia sūm qđ est pmiū pdi-
camentū. vt in. 7. meta. dicit: ratio entis perfecta reperit z
nō pstituit per aliquā differētia pstitutiua. z ideo sic est ge-
nus qđ nullo modo spēs eē potest. Ex quo ostēdi potest nul-
lam formā reales esse in substātia: sūm qđ est genus pmiū.
Ex qualibet enī forma substātiale differētia aliqđ trahi pot:
z hoc supra ostēsum est. Per quēdā igitur modum specialē su-
per additūm entī oportet accipere nām substātie. Illic autē
modus spālis est non generalis: i. cludens in se oppositiōez
quādā vnde omni entī non puenit iste modus spālis. est qđ
z non generalis: vt dictum est supra. Est. n. per se eē z non
in alio: per quē modū substātia diuidit contra accidēs. Sz
super hoc ratio generis addit ordinem ad pteia sub eoz:
quidem ordo imponat in vniuozitatē eius ad exteriora.
Hanc autē vniuozitatē habet per actū intellectus. vt dictū
est. Nō est igitur substātia que est pmiū genus dīcī ens per se
existēs ipficate cōtinēs in se sua inferiora: ita tñ qđ per se exi-
stēs nō ostēdat aliquod vñ eē tepatuz vt plato posuit: sz sūm

qđ per se opponit ei qđ est eē in alio: qđ est pmiū accidētis:
sine quo eē nō potest: vt dicit in pdicamētis. Ex hac igitur
diuersitate que est in substātia scire pot quō z de qbus
substātia pdicari hē. sūm tñ qđ genus est ipficate cōtinēs
sua inferiora: qđ potest cōtinere suas differētia p qua
sua additionez efficiunt z pstituent sua inferiora: tñ de-
scēdit sua pdicatio: qđ tūm z differētie cōstituentes. C. Di-
uisio autē differētiarū stat ad species specialissimas: quia
sub eis nihil est nisi idiuuū que dicit p uationē diuīsiōis
p partes subiectiuas: ideo idiuuū nō hēz partē subiecti
uam sibi de qua pdicatur: cū a p^o substātia nulla sit predi-
catio: vt dicitur in pdicamētis. Vltimū. n. de quo pdicat
substātia in linea pdicamentali erit aliquis homo: vel ali-
quod suppositū vt equus vel bos: respectu cui^o ē gñe pmi-
mo z differētia aliqđ genus pstitutiua. s. aial de ipso pdica-
tur: vt pna for. est substātia: z est aial: sensibili: ex qđ p^o p^o
uñ aial: qđ de for. pdicat. Istō. n. modo facile est scire de
qbus pdicatur aliqd: vt genus: z de qbus nō pdicatur. Cū
manifestū est: qđ de manu hoīs vel pede nō pdicat substā-
tia sūm qđ est genus. Sic. n. cū manus sit aiala sensibili: si
cū hoc esset substātia manū: ita foret aial. Cū manifestum
est qđ aiatū sensibile iterū nō pdicant de manu sūm qđ sunt
differētie generis alicuius: qđ differētia nō pdicatur de
aliquo de quo nō pdicatur genus ipfuz. Cū ergo manū nō
sit aial nō erit aiala sūm qđ aiatuz ē differētia: nec substā-
tia sūm qđ est genus. Erī ergo manus substātia sūm qđ diui-
ditur substātia cōtra accidēs: z tñ sc. Rō enī eius sic acce-
pta est p se esse z nō in alio: qđ est pmiū accidētis: qđ non
pōt esse sine eo in quo est. Ipsa enī sic accepta vna est z nō
plurificata in suis suppositis in qbus plurificatur: hēz qđ est
gen^o. ppter multitudinē differētiarū cōstitutiūm diuersa
supposita diuersarū spēs: vt supra dicitū est. Substātia igitur
sūm qđ hēz naturas rerū sub se diuersas super quas sum-
datur in se vñuz quidē est cui^o vñitas nō dēscēdit sup eo:
sed statim in inferioribus multiplicatur: sz sūm sub inten-
tione vniuozialis: sicut de alijs dicitū est. Et sic cōtra acci-
dēs diuiditur. Unde est qđ hēz substātia pdicat de duob^o ma-
nib^o hominis: nō tñ dōm est qđ due manus sunt due sube:
cū potius sint partes vñi^o sube ē due sube. Cū in partib^o
in toto manētib^o nō hēz subam multiplicari: cū nō predice-
tur de eis vt nā in inferiorib^o que sunt partes subiectiue re-
cepta: z psequēter multiplicata: sz vt pna accidēs diuidi-
tur: vt dicitū est. Sz banus. n. vel pes est suba sūm qđ suba cō-
tra accidēs diuidit: cuius esse est eē in alio z nō per se: cū
accidēs sit in alio: vt in subiecto. pars autē est in toto: nō vt
accidēs in subiecto: vt dicit in pdicamētis. Accidēs autē
est in subiecto tan qđ ipoffibile sit ipfuz esse sine eo. vt pau-
lo ante dixit pbs. Ex quib^o cōcludit p cōnexionē pbi cuz
accidēs nō possit eē sine eo in quo est: z pars nō ē in toto
vt accidēs in subiecto: qđ pars sic est in toto: qđ tñ sine to-
to esse possit: nō qđ sub ratiōe partis: cū pars iporet rela-
tionē ad totū. vñ pars vt pars sine toto esse nō potest: cum
relatiua sint simul: sz sūm qđ res quedā est. Cum autē mā nō
possit esse per se: pars autē per se esse possit: cū in hē differat
ab accidētē: sed nō sūm qđ pars est: qđ ict sibi a toto: neces-
sario in eo qđ pars est: erit aliqua cōpositio materie z for-
me. nō sūm qđ pars est: qđ hoc hēz a forma totius a qua eē hēz
actu pars participatiue tñ: cū impossibile sit duo esse sub-
stantialia in vna reponere: nisi illa res sit duo entia: cū eē
sit actus entis. Cōpositū ergo qđ illa mā z forma non erit
aliquod ens actu. Cū nec istaz formā aliquod esse sequit
cū esse nō sequat formaz nisi qđ cōpositū est per se existēs
cuius est esse actu: z ideo suba sūm qđ diuidit pna accidēs
de illo cōposito nō pdicat. Nō enī est per se existēs vt to-
tum: neq; in toto: vt pars que a toto participat esse: sed est
in toto in potētia pmiua ad esse debitū sibi sūm eētia
forme que in ea est sine eē. vnde ad gen^o nō spectat p se vt
suppositū: vel p educationē vt pars quādā in toto est isto
modo in essentia. s. sine esse vel per se vel participatiue: sz
potius pnet ad genus vt pncipiū māle cōpositi nō dū p
se existētis: sz futuri p resolutionē: cū mā p illā formā nō dū
sit trāsmutata ad esse actu qđ tñ finis forme educte de po-
tētia māe: cū pars esse actu tñ habeat a forma toti^o: cum

qua solū in reb^o diuersarū nāruz poterūt alie forme in eē
pduct de potētia māe: cum partes diuersē in nā vñā rē psti-
tuant cū hoc qđ nate sint per se esse. ideo vt dicit Arist. ne-
cesse est p aliud z aliud hoc eis cōuenire. Luz autē p se eri-
tere icipiūt: nīc ad gen^o spectat cū habeat rōnez substātie
pna ad huc i gradu pfectiōis qđ coza simplicia. CA. XI.

Et dicit manifestū est: qđ sicut substātia sub
rōne gñis nō pdicat de pte integrali rei subie-
cte: sed sūm qđ diuidit pna accidēs: pot^o nō
dicitur quid parti cōuenit qđ quid cōueniat to-
ti: ita necesse est aiatuz z sensibile de parte p-
dicari: nō sūm qđ sunt differētie: qđ nō pōt differētia pdica-
ri de re de qđ nō pdicat genus. Sz sūm qđ diuidunt pna iāia-
tuz z isensibile. z ideo rōnabile nō pdicatur de aia separa-
ta sūm qđ est differētia: cū aia nō sit aial: sed sūm qđ designat
potētia aie denominat aiam. Patet etiā ratio quare non
numeratur substātia in his de quibus pdicatur. Sic enim
hoc puenit substātie quasi quedā differētia cōmuni. Nō
esse nāq; in alio cōmunitissimuz est de oibus que substātie
debēt. Sub differētia autēz cōmuni nō numeratur gen^o
aliquod. yfocheles. n. z yfopeuros: z scalenon nō nume-
rāt figurā que est gen^o sub differētia cōmuni: sed sub diffe-
rētia triāguli. C. Diuidit igitur figurā p differētia suas: p
triāgulare. s. z quadrāgulare. z vna istaruz differentiarum
sub triāgulari. s. cōtinēt yfocheles z yfopeuros: z scale-
non. sz si triāgulus pstitutus diuidatur p differētia triāgu-
li: vt per tria latera equalia: vel p duo: vel p oia in equalia
nō erit vñ^o triāgulus: sed tres triāguli. Que igitur sunt vna
figurā: qđ cadit sub vna differētia: figure sunt tres triāgu-
li. Sic igitur substātia sūm qđ diuiditur p accōs: que est com-
munis differētia eius: sz nulla differētia subam. cōstituit:
cū suba genus nō habeat: vt dictū est. nō multiplicabitur
in partibus de quib^o pdicat. Ideo coza duoz aialū
put sunt partes duoz aialū: cū de eis nō pdicet substā-
tia sūm qđ est gen^o: cū nō sint partes subiectiue: sz pte
integrales rei. que pars subiectiua est: z nō sunt due substātie:
cū genus sub differētia cōmuni nō multiplicet: sz vna sub-
stātia sunt: nec possunt aliqūe differētie supaddi substātie
per quas substātia numero eadē pdicet de partibus in ali-
qua re existētib^o: cū nō possint esse partes subiectiue ali-
cuius speciei specialissime ad quā diuisio z multitudo dif-
ferētiarū stat: vt dictū est. Soluz. n. per differētia vltimas
numerat genus: qđ manifestū est: si diuidat genus p mul-
tas differētia per se: z nō p accidēs quosq; deueniat ad
vltimā diuisiōē per quā species specialissime pstituitur:
que adhuc vnitatē retinet de natura sua: sz cuz forma spe-
cifica recipit in mā individuali que est pncipiū idiuuū
tionis z numerositatis. Ex diuisione enim quantitatiua qđ
materialis est causat numerus: vt dicit in. 3. phy. z nume-
ratur forma specifica: z oia que in intellectu suo pntentur
cuiusmodi sunt genera superiora. Cōpositū autē ex materia
individuali z forma specifica efficit pars subiectiue de qđ
soluz pdicantur sua superiora: vt gñā subalterna: vt spēs: qđ
rum nihil est pars integralis rei. ideo nō numerat illud qđ
dicit de pte ad numerū partuz. C. Ad autē dictū est de
substātia dīcī dīz de corpore qđ est gen^o scdm: z de alijs ge-
neribus: de qđ post dicit. Corp^o. n. hēz qđ est gen^o nō pdica-
tur de corpore hoīs dū est pars ei^o qđ corp^o hoīs eēt cor-
pus. s. si de eo pdicaret corp^o qđ est gen^o: cū corp^o hoīs sit
aiatū z sensibile corp^o hoīs eēt aial: qđ p; eē falsum: cū hō
sit aial. Idē. n. numero nō pdicat de toto z de pte i ethero
genēis. Pdicitat qđ corp^o de corpore hoie sūm qđ diuidit p
corporeuz: hoc est maxie cōmune corp^o. ideo nō numerat
tur qđ pdicatur de diuersis corporeib^o. put sunt ptes. Quā-
do autē mortuis hoīb^o p se sunt coza: tūc cū habeat rōnez
partū subiectiuarū pdicat de eis corpus numerosē. Ma-
nifestū est autē qđ nō numeratur corp^o hoīs mortui corp^o
vno: vt possint dīcī duo corp^o: sz per aliam z aliam for-
maz fuerit corpus in actu in viuente z in mortuo z nō per
eandē.

CAP. XII.

Huius igitur euidentia cōsideratū est qđ nomina
pime intentionis sunt que rebus sunt imposta
absolute mediante cōceptione qua fuerit intelle-

ctus super ipsam rem in se: ut homo vel lapis. Nomina autem secunde intentionis sunt illa que imponuntur rebus: non sicut in se sunt: sed sicut subintentioni qua intellectus facit de eis: ut cum dicitur homo est species animal est genus. Quia igitur in rerum natura inuenitur quod essentia rei a supposito differt non solum in operatione intellectus sed in natura sua: ut docet in 7. meta. id res nature est non men prime intentionis impositus ipsi supposito. Sed quod per actus intellectus super ipsas naturas designata per modum totius efficiunt noia intentionalia: ut species et genus. ideo super rem nature inueniunt noia intentionum: ut puta suppositum: quod est nomen secunde intentionis ipsius rei in quantum per actus intellectus fit predicatio speciei de re nature. et id res nature vocat suppositum: cui predicatus sit superius naturaliter ipso subiecto. In quantum vero genus et species dicuntur universaliter: res nature dicuntur particulares. Cuiusmodi autem significatio ipsa particularia quedam sunt communia omni generi sicut particularia: in diuidu: et singulari. Quedam autem in genere substantie sunt: ut res nature: et suppositum: hypostasis et persona. Cui ergo ratio substantie sit per se existere: nullum istorum nominum conuenit nisi nature rei complete existenti: et ideo nihil horum dicitur de parte rei. Ideo pars rei non est suppositum: ut de ea aliquid predicet habet etiam rationem superioris. Nec etiam aliquid aliorum que significant particulare in genere substantie. Talia enim habent relationem ad species ipsas per se et non per reductionem per aliud. et ideo ista non numerantur ad numerum partium. Due enim sunt duo supposita nec due hypostases. Illa autem que significant particulare in omni genere: sicut in diuidu et particulare: cuius in omni genere sit stare ad aliquid que non habent partes subiectiuas: quod ipozatur in diuidu: non requirit aliquid per se existens: de quo dicantur cuius predicentur de accidentibus: et ideo de partibus predicant. Ita enim noia magis oppositione quadam important ad ipsas species rerum quam conuenientiam. quod non in alijs reperit. In diuidu non requirit uationem diuisionis in partes subiectiuas: quod tamen speciei conuenit in generabilibus et corruptibilibus. particulare etiam opponit ueritatem. Cuius igitur cuius predicatur de partibus habet multiplicari sicut et partes: due enim manus sunt due res particulares. similiter duo singularia et duo diuidua. Sed istud conuenit magis particularibus accidentibus que tamen sunt partes subiectiuas: ad quod stat diuisio in partes subiectiuas: quod partibus rei. Id de partibus dici possit. Sed in diuidu dicitur negatione talis diuisionis potius quam statum eius cum in tota re stet talis diuisio. Unde est quod cum corpus non predicetur sicut ratione generis subiectam intentioni ueritatis de parte hominis: non numeratur in talibus partibus. Non enim sunt duo supposita corporis sicut nec duo supposita hominis. Si autem predicet de eis putatur in diuidu: contra in corpore: cuius se habeat ut genus sub differentia communi: ut unum de eis predicatur. cui si addat aliquid eorum que predicata de partibus multiplicatur: ut particulari re vel his. cui hoc fit quasi ultima: cuius est multiplicari: et multiplicare superiora in inferioribus: numerabitur corpus in eis. Due namque partes sunt duo corpora particularia: cuius absolute non sunt duo corpora: ut corpus quod est genus in eis multiplicet. Cuius enim corpus acceptum sicut quod diuidit: contra in corpore non sit genus: ut natura particularis esse possit differentia ipsum diuidens: tamen similitudinem habet cum corpore sub ratione generis cuius differentia communi: in qua oia ut unum accipiuntur. Sicut namque deus figure eo quod figure sunt diuiduntur contra in figuratum: ita oia corpora eo quod corpora sunt diuiduntur contra in corpore: et sic oia corpora sub ratione ueritatis coprehenduntur et unum sunt. Que quidem ueritas remouet per additionem opposita eius. particulari. Particulare enim dicitur per oppositum ad ueritatem. Et hec est ratio quare cum additione particularitatis multiplicat corpus de eis dicitur. non autem absolute: cum de illis non predicet corpus genus: cum non sint plura supposita: sed corpus conuenit accidentibus: quod habet ueritatem eadem ad oia corpora: ut dicitur est. Corpus autem sic dicitur non est aliud realiter a corpore quod est subiectum intentioni ueritatis: quod dicitur corpus genus: immo idem sicut et diuersum sicut ratione: cuius corpus quod est subiectum intentioni tali sit res non in corpore. Cuius corpus sic dicitur predicat de corpore quod est

altera pars hominis dum est pars. Corpus uero quod est genus predicatur de corpore mortuo amissa ratione partis: quod iam potest esse suppositum in genere substantie: cui sit per se existens quod est proprium sicut subiecto: ut dicitur in predicamentis: unde illa non sunt duo corpora diuersa numero: cui corpus quod est pars non ponatur in numero corporum absolute et sine additione particularis: ut dicitur est. Cuiusmodi est sciendum: quod corpus mortuum cui sit per se existens suscipit predicationem corporis sicut ratione generis: quod tamen est unum suppositum et res nature. Corpus tamen pars non sic suscipit: quod non dicitur de eo corpus quod est genus: sicut nec dicitur de eo homo: vel animal: ut dicitur est. cum predicatio generis de aliquo semper sit per spem que consequitur formam rei. Corpus autem pars non pertinet ad spem vel genus: nisi participatiue: et per reductionem. I. per nam totum quod est in genere. Corpus uero mortuum absolute in genere et in specie est. Impossibile est autem ab eadem forma substantiali alicui conferri esse absolute et participatiue: cum esse participatum sit a toto communicatiue: esse uero absolute sit totius: cum nihil sibi ipsi sit totum et pars. Necesse igitur per aliam formam substantialem erit corpus mortuum corpus actu. qui est actus absolutus: et corpus uiuum corpus actu qui est participatum.

CAP. XIII.

Et dicitur manifestum est quod non potest concludi quod corpus uiuum et mortuum sunt duo corpora diuersa: et si necessarium sit corpus mortuum per aliam formam esse corpus in actu quod per illam per quod erat corpus uiuum corpus actu. Si autem dicantur duo corpora particularia ex hoc non sequitur quod sint duo corpora realiter diuersa: quod particularis non est differentia aliqua sumpta a forma specifica: que realiter aliquid constituit: sicut est rationale. Nec propter hoc erunt unum simpliciter: sed sicut in ratione. s. materie communis cum nihil de re prior sit iam nisi materia tamen. Et hoc corpus mortuum mixtum sit habens certam proportionem miscibilium: et certa forma prequantem que est forma mixta: per quam efficitur sub corpore mixto: cum tamen totum hoc nos lateat: quod nec forma ipsa nobis nota est: nec proportio ipsa per spem autem unum quod certificari habet et demonstrari: nihil autem nobis sit certius de illo quod per se habet tres dimensiones: per plenam nam corporis. reliqua autem nobis incerta sunt: ut dicitur est. ideo spem eius ponimus corpus sub ratione corporis: quia hoc de eo nobis notus est: in rerum natura super differentias corporis in eo reperit aliquid specialius. Illud enim pro specie accipiendum est per quod certius et determinatius res innotescit: ut dicitur in predicamentis. Si autem sit aliquid corpus mortuum quod non habet rationem suppositi: cuius non subsistat per se sicut de corpore christi in triduo: non uideat quod de illo corpus sub ratione generis predicari possit: cui per se esse non habeat: sicut nec prius predicabat de illo uiuo quando erat pars hominis. Cuiusmodi euidentiam sciendum est quod res nature dicitur quod habet nam aliquid cui accidit ratio suppositi: in quantum. s. per se subsistit quod semper euenit quasi principia illius nature constituent suppositum ipsum. Si autem principia alicuius rei nature conuincta adinuicem alicui per se existenti adiungant rationem suppositi non habent: rem tamen nature ipsa constituent in supposito: sed non suppositum. ideo in christo non sunt due res nature: sed una res duorum naturarum: que tamen constituta est res illius nature humane. s. per hanc nam humanam: sed non est constituta suppositum quod dicitur aliquid absolute per se subsistens per humanam nam. Et igitur idem sit hoc suppositum et res nature humane: aliunde tamen est res humane nature: aliunde suppositum. Res enim nature humane est per principia humane nature: sed suppositum non. Eum igitur homo sit res nature humane per principia nature humane constituitur homo ille non per se existens. homo enim non fuit sic assumptus: sed natura in suis principijs ex quo adinuicem diuersis suppositum illud per se existens factum est homo. et ideo filius dei natura humane assumptus: et factus est homo. Et ideo ratio suppositi homini conuenit. ille enim homo fuit ab eterno. Per illud igitur hominem ratione suppositi per se existens quod homo ille factus est: homo ille per se existens dicitur: non quod aliquid ex principijs nature humane tamen constitutum sit per se seorsum.

a uerbo: sed quod res nature humane que per nam humanam constituta est ipsum suppositum diuini quod per se existit. unde et homo ille cui sit ipsum suppositum per se existit in genere substantie. et ideo partes nature humane. corpus scilicet et anima ad genus spectantur per nam illi: totum: quod per se est in genere illo. Cuiusmodi igitur quod diuersimode sunt aliorum hominum partes in genere: et partes humanitatis christi: quod in alijs ex principijs nature proprie erit aliud per se existens: quod per se est in genere: et per ipsum alia erit in genere per reductionem. In christo autem per principia humanitatis non constituitur aliud per se existens: sed ipsius suppositum diuini per se existens complete et perfecte factum est res humane nature per principia nature humane. Unde res nature humane propter identitatem cum supposito diuino erit per se existens. Res enim humane nature in christo non est pars illi: suppositum ut predicet de supposito ipso: sed est ut ipsum totum. et ideo per se esse dicitur. Erunt igitur partes nature humane in christo pertinentes ad genus et speciem per ipsam rem nature humane que constituta est per principia nature humane: ut dicitur est: quod tamen res per se esse habet a supposito cuius identitatem habet: et non a principijs proprijs: ut dicitur est. Cuiusmodi manifestum est quod partes humane nature in christo non reducuntur ad speciem vel genus per suppositum ipsum: cui illud per se non sit in genere: sed per res nature: quod est ut habens esse per se. Nec refert a quod habeat esse per se aut a suis principijs: aut a uerbo cui adiungit: cui ueritatem tenendum sit principia per illud ad genus reduci habet: quod per illa constituit: et hoc semper est res illi: nature: cuius sunt illa principia: cuius quidem rei quandoque accidit ratio suppositi: quando scilicet habet per se esse. Quandoque uero non: quando scilicet alteri adiungit: ut dicitur est. Cuiusmodi dicitur manifestum est: quod corpus christi mortuum licet per se non sit sicut corpora aliorum: res tamen est alicui nature habentis sua principia. Et ideo genus de eo predicat cum idem sit uerbum: et res illi nature: ratione cuius identitatem per se esse dicitur. Ratio enim suppositi accidentaliter se habet ad principia nature sibi mutuo iuncta: res uero nature essentialiter. Ideo semper ubi est res nature constituta erit predicatio generis illius nature: et specierum de re sue nature.

CAP. XIII.

Et metaphysica autem et logica et earum cōside ratione quod ad omnia se extendit actum est. nunc uero de naturali et mathematica restat agendum. Cuiusmodi est igitur: quod antiqui philosophi scientiam naturalem primam philosophiam putauerunt: sicut et putauerunt primus ens esse corpus. Sed philosophus sexto metaphysice docet quod naturalis philosophia est de quodam particulari ente habent in se principium motus et quietis. Cuiusmodi et materia ens est quia materia est in omni eo quod per se mouetur. Subiectum enim philosophie naturalis est ens mobile. et ideo sua consideratio sicut philosophus ibidem est circa ea que sunt in materia: ut in pluribus: quod dicitur propter aiam humanam que pertinet etiam ad philosophum in quantum est forma corporis: sicut per se esse possit. ideo scientia naturalis subalternat metaphysice. Cuiusmodi cuiusmodi euidentiam considerandum est: quod dupliciter conuenit ueritas scientie alteri subalternari. Cuiusmodi modo quando subiectum unius est species subiecti alteri: sicut homo est species animalis: et animal est species corporis naturalis. ideo scientia de animalibus subalternata est scientie naturali. Alio modo quando subiectum inferioris scientie non est species subiecti superioris scientie. sed se habet ad illud ut materia ad sui formam: per quem modum perspectua se habet ad geometriam. Et geometria. n. agit de linea et alijs dimensionibus absolute: et formaliter ad nullam materiam applicando. non enim agit de linea in ligno uel ere: sed perspective agit de linea sicut in aliqua materia in qua uideri possit. Unde agit de linea uisuali. Linea enim uisualis non est species linee: sicut nec triangulus ligneus est species trianguli. Differentia enim non sumitur a materia. et hec est ratio quare non est aliqua specialis scientia de linea recta uel circulari: sicut est de linea uisuali: quod rectus et circularis sunt proprie differentie linee. uisuale autem non est alteri: et extranee nature. et ideo scientia specialis est de linea uisuali. et non de linea recta uel circulari. Cuiusmodi modo naturalis scientia que applicat nam entis ad nam sensibiles est sub metaphysica que per

derat de ente absolute: quod ens mobile non est species entis. Cuiusmodi ens non sit genus: ut dicitur est. Ens igitur mobile est sub materia nature mobile que diuidit sicut diuisione entis mobilis in suas species. s. ens mobile motu locali: tamen est corpus celeste: et in ens mobile motu generationis et corruptionis: et sic de alijs. Hec tamen diuisio magis pertinet ad logicum quam ad philosophum: cuiusmodi generis in suis species. Sicut enim supra dicitur est quod substantia que est primum genus non habet aliquam unam rem supra quam fundat. sed supra diuersas res: a quibus tamen ratio unitatem quadam accipit: ratione cuius dicitur genus unum ens mobile quod est sub materia nature: nec dico corpus mobile: quod est corpus per se esse mobile in se. philosophus. Docet enim genus non habere aliquam unam rem nature supra quam fundat: sicut fundat supra diuersas res: quod tamen quod appropinquat in pluribus conuenire sicut corpora superiora in inferioribus in eodem genere corpore esse sicut subas separatas cum malibus: de quibus supra dicitur est. Cuiusmodi autem generabilia et corruptibilia et mobilia motu locali tamen sunt due species entis mobilis de quo in communi agitur in libro philosophus. magis ostendit eorum conuenientiam sicut logicum quam in natura. Substantie enim corruptibilia et incorruptibilia nihil est eorum nisi logicum tamen: cui plus differat quam genus aliquid reale: ut dicitur est. Cuiusmodi in 5. meta. dicit philosophus ubi docet quod differunt in genere philosophus. quod illa differunt genere quorum subiectum primum est diuersum: sicut primum subiectum coloris differt a subiecto primo sapientie. Sed superficies ab humore: sic differunt: quod non reducuntur in unum subiectum quantum ad quod fiat resolutio utriusque. Si enim posset fieri unum de illis per aliquam resolutionem realem differret simpliciter in subiecto primo: nec per se in genere: ut puta materia ignis differt a materia aeris. Sed si fiat resolutio ignis et aeris non remanebit diuersa materia. et idem ignis et aer non sunt duo diuersa genera philosophus loquendo. Corpus uero celeste cuiusmodi corpus generabilia differt: cuius non conuenit in materia. Si enim miraculose corrumpere celum: quod naturaliter incorruptibile est: adhuc eadem materia sue diuersa est a materia elementorum: nec foret resolutio ad unum subiectum. Quod testat potentia materia elementorum que nunquam transmutari potest ad formam celi. Alioquin erit in eo potentia frustra: quia tamen existat in materia celi: eadem in ea est forma celi. Cuiusmodi quoque per ens mobile motu locali: et ens mobile per generationem et corruptionem sunt due species entis mobilis: loquendo tamen ut dicitur est. Hec tamen quod ueritas generabilia est ab unitate primi subiecti. Primum autem subiectum est materia. Illa igitur conuenit in genere philosophus quod habet eadem materiam: sed differunt species propter diuersitates forme: sicut ignis et aer. Nec tamen erit aliqua distinctio in materia: cuius distinctio dicat actualitates: aliqua que non est in materia sicut sed hec diuersitas est in potentia passiva tamen ad quas non sequitur aliquid in fundamento nature esse distinctum. Et dicitur igitur per ens mobile quod est corpus conuenit acceptum non habet a materia aliqua formam communes per quam est corpus sicut quod fundat actio intellectus qui facit communitatem quadam inter corpora generabilia et corruptibilia: quantum ad quod facit esse ea diuersas species entis mobilis: cuius nulla res communis subsistit: nec etiam materia ipsa que est incorruptibilis et ingentia. Si enim esset aliquid compositum tale est materia. s. et forma corporis proter formas ad quas sequuntur qualitates sensibiles que sunt principia generationis et corruptionis: esset inordinabile ab formas tales et ad alias ad quas generatio et corruptio non attingit sicut ad corpus celeste. Sic autem foret necesse si in re generabilia et corruptibilia prederet aliqua forma forma specificam rei per quam solus est generatio et corruptio in rebus: cuiusmodi soli ad illa sequatur qualitates actiue et passive que sunt principia generationis et corruptionis: et non ad formam tales imperfecta. Unde ipsa indifferenter se habet ad formam superuenientem sicut effectus principijs generationis et corruptionis siue non esset. Et sic enim celus haberet aliquid reale commune cum generabilibus et corruptibilibus quod est directe contra predicta uerba philosophus. Et ideo impossibile est in rebus generabilibus et corruptibilibus aliqua forma prederet formam specificam: sicut autem qui posuerit materiam primam esse formam quadam forma non elementalis: sed imperfecta que sit quasi uia ad alias sicut forma embryonis imperfecta est respectu forme specificae animalis. Cuiusmodi commentator super 9. meta. dicit primam habilitatem materia esse semper respectu forme elementorum. Cuiusmodi

de no regunt medie forme elemēti ex elemēto: sicut est in generatione aialis vbi sunt multe forme medie sibi succedentes p gnationes z corruptioēs multas vsq; ad vltimā quā solā in re manere necesse est ne dicatur ipsa accidēs esse. CAP. XV.

De huius igit difficultatis notā considerandum est qd cū obiectū intellectus sit qdā in tra intellectū z nō extra: qz intelligere non est motus ab aia s; ad aiaz: actū intellectū pōt ferri in intelligibile: vel pur est obm in nā obie cti. In quātū terminat eius actionē: z sic nihil sibi tribuit: sed solū considerat qd nā obiectū habeat vñ possit aliquid formari qd naturā illi obiectū insinuet: vrpota dīffōnem aliquā. Illū nō pōt actio intellectū ferri in obiectū: nō in natura sua: s; put est abstractū p actū aie a pōtōnib; mā libus: s; sic accipit vt in aia: z sic aia attribuit sibi aliquid nō pōtēns quid sibi debet in nā obiectū: s; qd sibi p actū aie pūenire pōt: z illud attributū est rō vltatis: vrpota in telligēdo aial in quātū nāz sensitūā h; format eius dīffīnitiōem subām. Cā aiaz sensibiles quā manifestum est vnitatem quādā in aial significare. Aial n. obiectū vñ nā sua est: s; hec vnitās nō descendit ab aial ad aliquas spēs aialis. Aial n. sic acceptū nō dīc aliquid ens i nā: cū nō sit aliquid aial in nā aial solū: s; dicit. eētiaz qd ens nō h; nisi per habētes eētiaz: cuius eē est vt actus. ideo quot fuerint habētes essentiaz tot erūt essentie s; eē. Habebit igit essentiam z vnitātē ab habēte eā si vñ fuerit: z pluralitatē si plā fuerint. Adē. n. est de vnitātē z eē: cū vñ z ens pūertant. ideo vnitās iuētā in nā aliq vt in nā aialis nō descendit ad ali quā ei spēs: imo sū in vno recipiat iaz ab illo vnitatem habebit sicut z esse. Sed alia vnitās quā facit intellectū descendit ad aia pūentā sub vno cōl. Prima igit vnitātē manifestū est: qd nihil est vñ gīe cōe corpū celestib; z gīabilibus: sup qd intellectus fundare possit rōnē vltatis. A; enīz corp; sit suba corpea: nō tñ pp h; erit aliqd vñ reale pūenies corpib; celestib; z inferiorib; sup qd intellectus fundare possit itētiōnē vltis: s; s; m itētiōnē tñ. Qd manifestū est si fiat resolutio ad pūmū subz corpis: qd ē mā qd i se pōsiderata erit diuersa i celo z elemētis: vt dictū est. Quāuis at nō sit resoluere ad aliqd vñ subm cōe vtriq; tñ ille diuersē res sup quas fundat actus intellectū formatis itētiōnē vltim cōpositē sunt ex mā z fo: z iō ex vtraq; pte sequit corp;. Imposse est. n. māz z formā cōponi qn sit corp;: vt supra dīctū est. z h; n. nā est eē pūmū ex qd fit aliqd p se z vltimū in qd aliqd trāst p corruptionē: vt dicit in pūmo p h; coz. Et iō ex nullo fieri pōt: sicut nec in aliqd pcedens resoluti. Simplex ergo māe eētiaz nētiō. erit cū simplex p se in n; hū resoluti possit. Forma. n. cū sit simplex eētiaz nō resoluti p se in aliqd. s; p accīs. Resolutio. n. cōpositio i māz forma resoluti in eādē: qz nec forma p se fit: s; cōpositū: vt docet in. 7. meta. Ex duab; aut eētiaz simplicib; pūmctis resultat semp eētiaz cōpositū q altera est ab vtraq; z hoc necesse est esse corp; si vna illarū de altera educat sicut eētiaz forme educit de eētiaz māe. Essentia. n. forme est in essentia māe in potētia. de potētia aut in actū opz transitum quēdā esse in quo ipozat trāsmutatio quēdā. In oi autēz trāsmutatione includit vel pūppōnū motus localis: sicut in alteratione pūpūoz est motus localis: in motu vero augmētā a posteriori. Qd. n. augmētatur mutat locum. nō aut ante augmētum. Sed qd alterat mutat locum ante qd sit alteratus. Generatū vero mediūz ipozat inter alteratiōnē z augmentum: cū sit terminus alteratiōis z pūncipiū augmenti. Nihil enīz augmētatur nisi qd generatum est. Educit autem per motū localez nō potest nisi corp; vel corpū ad iunctum: vt oia accidētia corporalia. Agitur de potētia materie non pōt aliquid substantiāter educi: nisi cōstituat corpus. Nec refert vtrūz mā de qua educit ipsa forma prius fuerit sub alia forma vbi solum alteratio pcedit ppter subiectū actu existēs: cū mā pūfuit forme educēde: sive non: sicut mā celi nun qz pūfuit sub alia forma: z

ideo alteratio vel motus localis nō pecessit eius esse. Un de celi nō est genitū: sed pūmplicē emanatiōnē tñ ad esse processit a deo. z Dorus igit localis accīdētia tñ se h; ad educationē forme de potētia māe: in qz tñ. accidit māe pūfuisse sub alia forma: per quā fiebat subiectū actu existēs qd opozuit corūpū p actionē qūitātū alteratiōis. ad hoc qd alia forma induceret. Esse vō corpus in pductione forme de potētia māe nō accidit pp ipsum motū locale: cū corpus celeste pūecutū sit p educationē sue forme de potētia māe sue pūe nullū motū locale vel alteratiōnē pcedēte. Essentiali ergo nā corporis sequit educationē forme de potētia māe. nec hoc adhuc est qd educit: sed qz sit vnum ex mā z forma educat: qz posito p ipole qz forma educere tur de potētia māe: z tñ nō fieret vñ cōpositū ex illa cum forma: corpus nō sequeret educationē forme de potētia māe: cū pter corpus semp cōpositū esse de mā z forma. Cū hoc igit pūca rō corporis pūstū ex mā z forma fiat vñ: qd in fallibiliter pūngit qn forma educit de potētia māe. Qūq; etiāz h; h; forma nō educat de potētia māe: vt p; de aia humana que z h; nō sit educat de potētia māe: cū a mā nō traducit: qz tñ ex ipsa z mā fit vñ efficitur corpus. Cū hoc igit corpus forme educat de potētia māe sine motu: vt celi. sive cū motu: vt in gīabilib; z corruptibilibus: sive nō educat de potētia māe: vt p; in potētia res pūca pūca supra quā intellectū format itētiōnem gīis: z illud est pūmū subm pūie nālis: logice tñ: qz fiat resolutio oium istoz nō erit deuenire ad aliqd cōe celo z inferioribus: vt supra dictū est: cū nec in mā pūeniat. Si vō fiat resolutio oium gīabilib; z corruptibilib; erit deuenire ad vñ cōe pūmū indifferēs ad oia hec. z ideo corūpūtibilia oia pūenit in vno subiecto pūco vnitātē reali. S; celi pūenit cū corruptibilib; in vno subto pūco non vnitātē reali aliquā: sed logica tñ. Hūic igit nāe intellectus attribuit rōnē generis cui in reb; corruptibilib; rōspōdet quod dā habēs quādā vnitātē que sub eo nō descendit: vt supra dictū est: sed multiplicat in suppositis suis in quib; recipit. Unde cū de illis pūdicet: o; iaz nāz pūstū in qūbetre per formā que est totius: cū illa nā per itētiōnē sibi additā de toto pūdicet: nō pōt illa pūcatio sumi a pte rei: z attribui toti rei: vrpota h; pūstū ex aia z corpore tan qz ex duabus partibus. pūdicatū autē qd sumit a corpe qd est altera pars pūenies hōi nō est corpus s; corporeū. Adē enīz nō pūdicat de aliq denoiatiue z absolute sive abstracte. Nō erit igit aliq forma faciens corpus ptem rei alia a forma totius rei: cū corpus s; m itētiōnē pūdicet de tota re. Nec pōt intellectus parti itētiōnē aliquā p quā de toto absolute pūdicet tribuere: qz pars de toto nō pūdicat nisi denoiatiue tñ. Ex quo satis manifestū est lapidē: vel ignē vel hōiem nō per alia formā esse corpus qz p illā p quam sunt illud qd sunt in sua pūecificat nec per alia materiā. Non enim est alia mā in homine per quā homo est corp; qz illa per quam est homo.

CAP. XVI.

De hoc est facile pūderare in modo gūatiōis nature: qz mā pūma pūmā habitudinē h; ad formā elemētī. Si enim o; generari ignis nō trāsmutat mā ad formā corpis: z postmodūz deuenit ad formā ignis: s; statim in eodē istā ti quo corūmpitur forma aeris: vel quo inducitur forma ignis. Qualitas enim actiua ignis nihil itendit: nisi inductionem forme ignis: cuius ipsa est passio: z in cui; vūte agit. Et certū est qd nō agit in vūte forme corpis cū nō sit eius accīs pūmū. sed certe sic se nō h; mā nuda ad formā mixti. vñ nō h; habitūatē aliquā imēdiatē ad eā: s; opz eā pūmo indui formas elemētōz: cū mixtū nō possit fieri nisi ex miscibilib; pūsuppositis. H;as tñ formas h; materiā ordinēt ad formā mixti necesse est māz deponere in adepno ne forme mixti: qz in mixto ipso est aliqd qd natum est agere ad dissolutionem ipsius mixti. Forma tñ mixti imēdiatē inest ipsi māe loco formatū simplicium faciens subiectus virtutibus formatū elemētōz. vnde ex diuersis pūortio: nibus miscibilib; sunt diuersē forme sbales in diuersis mixtis. Aial. n. est forma mixtionis in auro: alia in lapide: alia in argēto. In mixto nāq; p; naturā mixtionis nulla repe-

ritur diuersitas partū: aliter in omni mixto esset diuersitas partū: qd falsū est: cū mixta multa sint hōgenea sicut z simplicia: sicut p; de ossē: carne: z lapide: quoz quelibet pars suscipit pūcationēz h; cōpletā rōnēz ipsi nature in toto. Quelibet. n. pars ossis est os: qd iō est: qz natura forme s; m totū id qd est eētiaz: est in qualibet parte. Cū igitur pars z pars in aliquo sit per quātitates que est accidēs pūmū corpis substatie cū mētura. eius sit. alia autēz forma nō pōt esse s; m totāz naturā suā in aliqua re. qz in illa que est altera pars cōpositū: ipossibile est aliaz formā eē in igne vel lapide: per quā aliqd istoz sit corpus: qz illā p quā pūcatio rei verificat de parte vñiformiter cū toto: z hāc constat esse formā pūcificam. Sic igit opz materiā pūo forma ri formis simplicib; corpōz: quas opz deponere in aduētū forme mixti: h; virtute in mixto maneat: nō aut in essentia. Adistū aut ex diuersis miscibilib; sit. Itaq; cū aiatum ali quod habēs magnāz diuersitatē in partib; ex diuersa mixtiōne causatā pūstū: necesse erit vna forma ipsi aiatū. Et hanc certū est eē formā mixtionis totū: quā tñ manifestū est nō iesse cuiūlibet pti s; m totā nāz suā: cū nō pūgat rē pūcari de pte z toto vñiformiter. Pūdicatē at ptes aiatū p se nō fuerūt ex eis pūstūerēt totūz sicut simplicia corpo ra haberent esse p se ante mixti pūstūtiōnē: s; simul agit nā ad eoz educationē in toto: z totū pūstūtiōnē ex eis sicut p; in aial vbi vis actiua patris qd est in femine agit ad pūstūtiōnē corpis diuersa mēbra formādo. Inter alia tñ p; for mat cor: z deide semp operādo ad extrema. Que qd aliq vñ assimilās sibi passum nō corūpūit formato corde: s; durat quozq; mēstrū fuerit trāformatū in illa que sunt in eo in potētia: z oibus mēbris formatis: z destructo mēstruo z semine vñus hec necesseario destruit: z nō post formatio nem. s; vñi vel duoz mēbroz: vt dicit in sextodecimo de aialib; z gēs. n. istāle nō cessat nisi effectū itētiōis pūcipali agēte pūo educat: z posteri nō est necesse eū applicari effectū. Semē aut pūnet vñ gūatiūā: qd est delatiua potētie paterne: sicut istūz desert vñ pūcipalis agētis: z iō vñtus qd est in semie pacto officio suo corūpūit. Cū cōdū est aut: qd in mēstruo est potētia ad diuersas ptes i qb; z diuersa pūortio miscibilium: ex qua pūstūerit mālter multiplex diuersitas i partib;: in quarū tñ qūbet erit reperire vñiformitātē mixtionis. Sicut h; alia sit pūortio miscibilib; i ossē alia i carne: tñ in carne vñiformitas ē: qz qūlibz ps carnis ē caro: z ossis sū. Nā. n. mixtionis est h; e vñiformitātē i mixto. In qūlibz igit pte rei h;ntis diuersas ptes erit aliq qūitas mediā qd sit ex qūitatibus simplicib; alteratis ad iunctem: z hec qūitas erit pūtia dīspō ad formā mixti: s; calor iten s; sus dīspōit ad formā ignis. Nec refert vtrū dicat eē vna qūitas re vel ptes. Qz si dicat vna nētiō in diuersis pūibus hēbit diuformitātē: ita qd in vna pte sui pūaleat humidū: vt in cerebro. i alia calidū vt i corde. Si vō ptes dicat adhuc manifestū ē sensui eas ad pūstūē vñi rei ordinari. Illi igit qūitātē sive fit vna: sive ptes nētiō ridebit vna formā mixti. diuformis i vūte: qz h; p eētiaz sit tota i qūbet pte rei: nō tñ tota vñ ei erit i qūlibz pte rei: s; p; qd vis auditiua nō est i oculo nec visiva in aure. Et qz eētiaz forme rei idūisibilis est. tota. n. est i qūbet pte rei: vūtes at ille ab ipsa fo: s; parari nō pūnt: qz qūbet illarū vūturz sequit totā essentiam in alia tñ z alia parte in qbus simul tota essentia est: vt dictum est. ideo diuiso aliquo membro a toto nō manet eētiaz forme idūisibilis in pte diuisa: nec vñus: cū vñus ab essentia forme separari nō possit. iō necesseario in pte diuisa: cū z in ipsa aliqua pūortio miscibilib; sit. erit alia forma in eētiaz a pūortio forma qd totū rei erit: qd qūiter eueniat sciri pōt ex aliquo mixto vñiformi. vrpota in ligno vel lapide in qb; est vna forma actu qd est multiplex in potētia. z iō facta diuisiōne ex illa forma: pūoz que in toto erat s; m totāz suā rōnēz vna in actu: sed multiplex in potētia sunt multe actu nulla noua forma itroduca. Nō. n. cū ramus diuidit ab arboze noua forma inducit: sed pūoz forma que erat in potētia fit actu: z iō eadem accītia manet in ramo abscisso que pūo fuerūt s; m eētiaz: s; nō h; eē idē actu: qz pūo habebat eē actu a toto: nūc aut nō. H; igit qd hoc eē qd actu ram; iam h;: est aliud ab eē actu qd habuit in arboze: non

tñ h; alia formā in eētiaz a pūoz. Nā hoc eē actu ridet eū qd dictū est pūmū habere vñā formā multiplicē in potētia: nō aut illi qd dictū est illā esse actu vñā. Si igit vna cōtinuitas repit in aliqua pte mēbz vñus: sicut in ossē vñ carne: cū vna sit forma totū actu. aia. s. que in aialib; pūectis nō est multiplex in potētia: ita qd p diuisiōnē fiat actu: s; est in pūectis: vt p; i aialib; anulosis rōnē pūmūitatis opz pūstūtere in carne vel ossē formā sine eē actu que est in toto aiatō pūecto: cū se habeat ad eē actu sicut in alijs pūmūis: vt in plātis z lapidib; se h; multiplicatas potētie eius: de; forme. Potētia aut diuersa eiusdē forme nullum esse faciebat in cōtinuo in quo nō erat nisi vñū esse tñ: qz vñū eētiaz illius forme ridet potētie sicut z actu quē in toto facit. Et iō cū talis forma ponat in re pūcipue rōnē pūmūitatis: vbi sola diuisio facit esse actu in pūib;: facile est vide re quō eētiaz forme possit esse sibi z nō dare esse ipsi parti. Sicut igit nō alia trāsmutatione ducit mā rei cōtinuē ad formā s; m qd est vna in actu: z alia s; m qd est multiplex i potētia: s; eadē: ita eadē trāsmutatione qua educit forma totūz multiplex in vūte inducit: z forma illi; sive eē: qz nō est nisi qdā respectus: qz sicut dū manetres in vno actu illa potētia que est in eadē forma qd actu eē cōfert nihil accērit illi rei nisi respectū quēdā vñiformitatis in nā inter totāz rē: z illud qd in ea diuisūz est: ita illa eētiaz forme in re diuersē nāe nihil rei ipsi acquirūt nisi respectū quēdā quē est cuiusdā sūitūdis ipsi eē actu pūis z seorsuz: cū tñ pūcter nō esse idē eē actu vñū z mortū. CAP. XVII.

De his facile est videre quō corpus mortuum actu pūo viuēbat. Certū est. n. potētia nō diuisū ab actu ad quē ordinata est nisi p aliquem actū icōpossibile illi ad quē illa potētia ordinat. Sicut potētia que est in mā ignis ad formā aeris remota est ab aere cū forma ignis māe inest: nō aut forma ignis pūctit potētia māe ad aerē: sed manet illa potētia in igne nō pūctā: occupata tñ a forma ignis. Cum enī forma ignis sit in mā: certū est nihil reale esse in mā: qd nō sit occupatū ab igne. Aliter si aliqd esset liberū a forma ignis: statūz alia formāz indui pōt. Sicut igitur potētia ad aerē occupata est per formā ignis: s; nō pūctā: ita acci pū actuz per formā ignis. qui tamē nō erit pūctio potētie ad aerē. z ideo potētia ad aerē ppter cōmitatā māe pūctē p formā ignis: nō p se esse actu h;: qz nihil reliquit in mā nō occupatū ab actu ignis: vt dictū ē. Per quē modū forma alicuius partis organice que est potētia ad esse seorsuz nō perficit per actū forme totius. cū ad illuz nō ordinēt. Occupat tamē essentia talis forme mediātē essentia materie quā cōmitat ab esse actu: qd est a forma totūz. Hoc aut esse nō est esse pūcipatū: qd inest a toto ipsz partibus: qz esse partū participatū pūnet per se ad eē totūz ex partibus constitutū. sed est esse nō cōferens ipsūm totū nisi per accidēs: in quātū. v; impedit eē actu debitum partū a forma pūtia: quā acquirūt pars p diuisionē a toto. Et sicut h; esse actu a toto p cōmitatā: vt dictū est: ita viuere. Cū igitur esse penitus est z ipius totius absolute: z partū participatiue: z talis forme per cōmitatāz: z idē est viuere. Et iō corp; mortū vere viuū fuit: nō qd vñ pūncipiū fuerit forma totū cōpositū ex mā z forma: quāz iam h;: s; mā eius tñ per se cū esse actu conferebat: qd z ipsa fo: mā iūcta cōmitatē accipit. CAP. XVIII.

De vñis sciendū est: qd pūma diuisio corporis qd est genus est p simplex z mixtū ex simplicibus. In simplicib; aut nō pcedit in nā aliqua forma ipsam formā elemētī simplicis: vt supra ostēdūz est: z hoc facile est demonstrare.

Si enim accipiatur minus ignis in qūitate: quod possibile est: qz res nāe h; terminū augmenti z diminutionis: si diuidat nō manet ignis: nec ex illo aliquod elementum generari pōt. Forma aut ignis nō destruitur sola: sed z corpus z substantia destruit: al; cū corpus qzuz sequatur corpus subam: si corpus remaneret destructo igne: cūz corp; substantia nō dicat qd sensibile: mathematica foret sepata a sensibilib;: qd est impossibile. Cū. n. aliquid tale pūngit fit mutatio icontinēs: qz nō pōt de potētia māe aliqua forma

educti. Cuiusmodi corpus mixtum ex simplicibus generet que sunt media inter primam materiam et ipsius mixtura in mixto aut non manent forme elementorum: ut dictum est: non erit inuenire in mixto aliqua forma media inter materiam primam et ipsam formam specificam: que est forma mixti: cum nulla fuerit media inter materiam et formam elementum. Cuiusmodi grossi homines aliaz via generationis ponentes diuerterunt a pho dicentes materiam primo informari forma subiecta: postea corpus: et sic descendendo ad ultimam formam que est forma specifica: cuius in phis supradicti modum generationis posuerit dicentes formam esse immediate inesse: qua deposita introducit forma mixti. Si enim primo induceretur in materia forma substantie: et postea forma corporis: et postea forma elementum: tunc ex quatuor elementis fiat mixtum: deposita formis elementum talibus: quibus depositis in materia mixti que ex elementis fit necessario fuerit similis ordo: cui totum id male quod fuit sub quatuor elementis sit iam sub mixto: sequitur quod sub una forma mixti maneat quatuor forme subales: quum quilibet faciat substantiam. Ex illis enim non potest fieri unum corpus cum maneat ille forme in essentia sua: nec substantia sua sit. Quodlibet ergo mixtum est quatuor corpora. Propter naturam enim illius corpus dicitur predicari corpus de re ipsa. Et sicut erunt quatuor substantie eadem ratione. Et ideo impossibile est in mixto esse aliquam formam mixti. Corpus autem mixtum multiplex est: quia multe sunt proportionis miscibilium in mixto. Cuiusmodi necesse est diuersas species mixto constitui. Quaedam enim sunt mixta vniuersalia sicut lapides et metalla in quibus est magna multitudo specierum: et talia sunt omnia inaiata. Alia sunt mixta diffinita: ut plume et aialia: et hec sunt aiata: et quod sunt perfectio ra tanto maioris diffinitate requirunt. Que enim nata sunt pluribus diuersas operationes exercere: necessario in eis erit maior diuersitas organorum. Et ideo inter aiata minima diuersitas est in plantis: cui non sunt principia multarum operationum: in quibus tamen reperitur magna diuersitas specierum. Sed hanc omnium genus primum et subalternum est corpus aiata: nec opus accedere eius principium esse animam vegetabilem. Sic enim nihil est realiter diuersius: cui consistit ipsa esse primum principium vite in omnibus que apud nos viuunt. Super corpus autem aiatur simplex aliquod reale addit altera eius species aial quod manifestum est ex operationibus vniuersis: quod super operationes vegetabiles que sunt generare: nutrire: et augmentare: in aialia reperitur actio quedam realis: superaddita scilicet sentire. Cum igitur in aiali cum operationibus que apparent in plantis inenaturatio superaddita que est sentire: necessario opus dicere sensum aialis in una entia vniuersis obtinere: ne si dixerimus in aiali esse vegetabile distincta in entia a sensibili cogamur in quodlibet aialia vnas aias ponere: quod sequitur tandem in hoie tres aias esse: cum super aialia nobilissimas actiones habeat realiter ab alijs actionibus diuersas: intelligere scilicet super quam non inuenitur aliquid quod addat actionem nobiliores. Et ideo propter additionem talis differentie super quam nihil inuenitur: aial est vltimum genus. Non solum autem post sensibile aiam vnde accipitur aialis ratio diuersitas realis reperitur in homine: sed alijs in quibus differentie a se realiter diuerse sunt rationem formarum: et non solum sunt rationem materie reperunt ut patet de equo et asino et alijs huiusmodi. Cum autem certum sit qualibet istarum formarum aliquis mixti esse: et propter diuersitatem que est in natura forme vniuersis ad alteram diuersitatem materiale esse in mixtione: que respondet diuersitati formarum: sic in eadem specie diuersitas formarum est propter diuersitatem mixtionis: que multiplex est. Solum autem simplicia corpora ordinantur ad generationem mixti ut dictum est. Impossibile igitur erit in aliqua re sine aiata sine inanimata nisi vna forma ponere: cuius prima passio est quantitas: que in quantu est terminus corporis et propria eius mensura ad eadem scientiam pertinet. Sed in quantu in eo potest proportio attendi: quia considerari potest sine consideratione alicuius qualitatis sensibilis: que consideratio posterior est: et ideo in proportionem suam non est accipere finem: et hoc idem est subiectum mathe-

matice cuius subiectum non est realiter accipere distinctum a subiecto phisicis: sed consideratione tantum. De ipso vero ente mobili in corpore est liber phisicorum: cuius prima species est mobile secundum locum de quo est liber de celo. Corpus autem vel est simplex vel est mixtum: et in vtriusque est generatio et corruptio: ideo de generatione simplicium agit in libro de generatione. Et dicta autem quedam sunt aiata et quedam inaiata de generatione vero inaiatorum agit in libro methauroz: ut de mineris: et etiam de generatione impressionum. Alia autem sunt triplex: quod de generatione animalium vegetabilium agit in libro de plantis. De generatione vero animalium in libro de animalibus. De homine in libro de anima: et de his que sibi subiiciuntur. In omnibus autem circa predicta laborat metaphisicus et logicus. De processu autem metaphisico dictum est sufficienter in phisicis operibus nostris. CAP. XIX. Tunc superest de nomine generis accipiunt tractare. Sciendum est igitur quod in accidentibus in rebus natura non est aliquid correspondens operationi intellectus: eo modo quo possunt ratione generis et diuersitate recipere: sicut est in suba. Entia enim accidentis designata in abstracto non videtur ens aliquod significare: cum abstractum significet: et per se existens accidens autem per se esse non potest. Cuiusmodi accidens in abstracto non videtur ens aliquod significare. Sed significatio que importatur in nobis non pertinet ad naturas rerum nisi mediante conceptione intellectus: cum voces sint note passionum que sunt in aia ut dicitur in libro perihermenas. Intellectus autem potest seorsum intelligere ea que sunt in rebus. Illud autem quod seorsum accipit videtur per se existens: et ideo designat nomine abstracto quod significat remotionem eius ab alio. Sed nomina abstracta non important res per se existentes in genere substantie: ut humanitas nomen abstractum est: non tamen per se existit. Sic ergo per actionem intellectus nomina abstracta accidentium significant entia que quidem inheret: non significant eas per modum inherenti. Unde per actionem intellectus efficiunt nomina quasi res quedam: quibus idem intellectus postea attribuit intentiones generum et specierum. Nihil vero in natura rerum fuit super quod intellectus fundaret intentiones vniuersales. Cum autem accidens non sit compositum ex materia et forma: non potest genus et diuersitas sumi in eo: sicut sumitur in substantia genus a materia: diuersitas a forma. Sed in vnoquoque accidentium genus debet sumi ab eo quod prius in eo reperitur: diuersitas vero ab eo quod post accidit. Cuiusmodi autem quod inuenitur in quolibet accidente est spatialis modus entis includens diuersitatem quandam ad alios eius modos. Sicut in quantitate est spatialis modus entis per aliquid scilicet quod sit mensura subiecti: et in qualitate quod sit dispositio eius. Et sic de singulis. Cuiusmodi autem in genere diuersitas quedam accipi possit manifestum est. Nam in rebus vniuersis generis non differat ab inuicem per se sumi genus: sed potius conueniant: res tamen diuersas generum suis generibus diuersificantur. Sicut in rebus differat ab inuicem: que tamen conueniunt in aiali: hoc tamen differat a non aiali per aial: et ideo in generibus accidentium inuenitur diuersitas alia ab illa que est per diuersas generis inter res eiusdem generis. Differentia vero dicitur sumi in eis per aliquid quod in illo modo a quo genus accidentis acceptum est implicite pertinet. Hoc autem inuenitur in diuersitate principiorum ex quibus causantur. Sicut vbi generatio mensura reperitur in quantitate et hoc est commune omnium generum: et ab hoc est acceptum nomen generis. Sed postquam successiva sunt diuersa principia in natura sua permanentibus: et ideo naturaliter diuersas habent mensuras. Et inde est quod cum diffinitum accidentia in abstracto subiectum ponitur in eorum diffinitione oblique et secundo loco: et hoc proprium est dicere: ut cum dicitur similitudo est curuitas nasi: per quod differat similitudo a curuitate que est in ligno. Accidentia autem in secreto dicta non sunt in genere nisi per reductionem: ut albi vel nigrum et huiusmodi. Aliqua autem propria accidentis que sunt in loco dicitur latere: tunc loco illorum ponimus eorum effectum. Sicut lucis effectus est disgregatio: cum interea fuerit que est principium albedinis: ideo aliqua ponimus disgregatiuum in eius diffinitione. Sicut dicimus quod albedo est color disgregatiuus vitis. Disgregatiuum enim non est diuersitas absoluta: et eodem genere cui coloris: sic est rationale cuius aial: sic est diuersitas sumpta a subiecto coloris exprimitur excessus quedam in reptione lucis.

Cuiusmodi accidentia diffinitionem non habent per res proprias generis: cum non dicatur quod simpliciter dicitur suba. Cuiusmodi quod est albedo rubei coloris. Et sic color quod albedinis: sicut animal hominis. Si autem quod dicitur quod hominis dicitur suba simpliciter: et ideo color quod dicitur quod albedinis magis dicitur suba: quod suba dicitur quod modum suba idem: et si suba non sit. Cuiusmodi omnia autem accidentia quantitas est proprius suba. Et hoc manifestum est: quia sic suba quantitas est diuisibile per se in partes scilicet essentielles: ita quod quantitas habet proprias diuisiones: per partes scilicet quantitatis. Et ideo si quantitas est separata a suba: non oportet quod esset vna: quia potest diuisi propria diuisione in multa. Albedo vero si est separata necessario foret tamen vna: cum non haberet in natura sua vniuersitatem: sed a natura quantitatis. De quantitate igitur primo agendum est. CAP. XX. Sciendum est igitur quod quantitas secundum rationem eius communem que ponitur in metaphisice est diuisibilis in ea que sunt in actu. Quod non est idem dicitur quasi partes in quas quantum est diuisibile sunt actu in toto in quo sunt diuisi: sed hoc est dicitur ad differentiam mixti quod non est diuisibile in miscibilia nisi per alterationem per quam altera forma inducitur. Sed sine alteratione aliqua sola diuisione fit pars in actu. Unde quando est in toto actu esse dicitur: quia quod prope est ad esse nihil ab eo differre videtur: et ideo statim subiungit quod quilibet pars nata est esse vnum aliquid et hoc aliquid demonstrabile: quod non conuenit partibus essentialibus ut in materia et forma: quia post diuisiones neutrum manet per se existens: nisi forte fuerit forma et hoc aliquid simul: sicut est animal humana. Quantitas autem prime differentie sunt primum et discretum ex quibus due species constituitur magnitudo scilicet multitudo. Magnitudo constituitur per primum. Unde magnitudo dicitur quantitas diuisibilis in partes continuas: sicut multitudo est quantitas diuisibilis in partes non continuas immo abinuiem discretas. Differentie autem secundae continentur in intraneum et extraneum: quia quedam sunt que mensurantur per intraneum ut linea et huiusmodi: quedam per extraneum ut tempus. Has autem differentias vocat Aristoteles permanentes et transientes: quia tempus est mensura transiens: linea vero permanentis. Tertie vero differentie continentur permanentis siue intranei sunt secundum vnam dimensionem vel duas vel tres: quia quantitas intranea vel est diuisibilis in partes continuas secundum vnam dimensionem: et tunc est linea: vel secundum duas: et tunc est superficies: vel secundum tres: sic est corpus. Et he omnes sunt species quantitatis per se ut dicitur in predicamentis. Sed in metaphisica tempus ponitur species quantitatis per accidentis: sicut albedo dicitur tanta: quia superficies est tanta. Et huiusmodi ratio est: quia logicus considerat quantitatem secundum rationem mensuram: sic enim potest formare intentiones logicas in quantitate. Et quia sunt diuersae rationes mensuram: quia quedam sunt extra: et quedam intra: quarum nulla est ab alia: et ideo logicus ponit tempus et locum per se species quantitatis continuum et vniuersum cum alijs. Primum autem phisicorum considerat quantitates secundum esse suum: et non secundum rationem mensuram: et ideo illa que sunt quanta per se ponit per se species quantitatis: ut linea: superficies: et corpus. Alia autem que sunt quanta per aliud ut tempus est quantum per motum: motus vero per magnitudinem: ponit phisicorum esse quantitates per accidentis. Et ideo in predicamentis locus ponitur species quantitatis: non autem in metaphisica: quia locus habet rationem mensuram aliam a superficie: quod locus mensurat extrinsecus res locatam in qua locus non est ut in subiecto: superficies autem re in quo est ut in subiecto: locus autem non habet aliud esse a superficie: imo est ipsa continet superficies siue vltimum ut dicitur in 4. phisicorum. Cuiusmodi diuisionem ponit phisicorum in predicamentis que eadem est cuiusmodi predicta. Quia habere partes habentes positionem ad inuicem est habere partes discretas. Quod est numerus constituitur. Et non omne continuum habet partes habentes positionem ad inuicem. Sicut tempus quod est continuum materialiter: sed discretum formaliter. Est enim numerus motus: ut dicitur in 4. phisicorum. Nec enim positio differat a positione que est predicamentum: quia positio que est predicamentum dicitur ordinem partium totius locati ad locum: positio hec dicitur ordinem partium in toto existenti ad inuicem. Sectia diuersitas su-

per discretum est commune et proprium. Commune autem facit numerus quidem est hominum et equorum: imo omnium numerabilium. Licet enim diuersitas sit in numero aptato diuersis rebus: in numero tamen formaliter nulla est diuersitas. Hec enim numerus qui in se discretus est formaliter a re numerata continuitate habet: sicut tempus a motu: et vna a pane. Proprius vero facit orationem que non potest pluribus apartari: sed solum orationi prolate cuius ipsa oratio est mensura cuius que est: ut dicitur in predicamentis. Ipsa enim cum voce perferitur: quod idem est causa et principium subiecti et per se passionis eius. CAP. XXI. Tunc restat de quantitate aliquid dicere. De quo cum inter omnia accidentia quantitas sit proprius subiecti: cum habeat per se diuisionem: sicut suba ut dicitur est habet inesse de ea agendum est. Et ideo per naturam subiecti sui agendum est de qualitate: sicut de quo quodlibet inherente agendum est per naturam illius cui inheret. Illud autem cui in est qualitas vel est corporeum vel incorporeum. Si incorporeum autem est de facili transiens aut de difficili. Si de facili est dispositio. Si de difficili est habitus: licet ista duo communiter reperiantur in corporeis: sicut in corporeis. Sanitas enim corporeis habitus quidam est dispositio ad ipsum ordinata. Nos enim de proprijs passionibus incorporeorum nihil nouimus: ideo in libro de anima dicitur quod omnes passionis sunt ipsius continentis: ista pertinent ad primam speciem qualitatis. Si autem illud sit corporeum sic accipiuntur tres alie species qualitatis: secunda tamen species qualitatis que est naturalis potentia vel impotentia a primo philosopho non numeratur inter species qualitatis: sed ponitur potentia quedam passioni resistens. In predicamentis vero ponitur propter modum denominandi quem habet qui conuenit qualitati: et hoc ad logicum pertinet. De tertia vero specie qualitatis agit philosophus in philosophia prima: et etiam in predicamentis: et de quarta similiter. De ad aliquid quod frequenter factum dicitur est. De alijs autem generibus que magis principia naturalia sequuntur philosophus in predicamentis suis parum loquitur: de quibus in phisicis latius tractatur. CAP. XXII. De natura generis perspectis considerandum est quomodo aliqua sunt in genere vno per se: sed ratione alterius adiuncti in aliud genus transfunduntur. Sciendum est igitur quod per naturam predicamenti sciri potest in quo genere quid sit ponendum. Cum enim eius diuersitas reperitur in substantia et accidente: ut dictum est per diuersum modum essendi importatum in predicato cui semper esse est adiunctum facit sciri ipsum predicatum. Quod autem est predicatum sequat manifestum est per resolutionem cuiusmodi quod vbi. Nam facta resolutione semper eodem subiecto manente nouum predicatum adiungit: ut puta si dicat homo laborat: et resoluat ipsius vbi: erit homo subiectum ut prius. Sed illud quod homo erat predicatum laborat. Et ad iungit predicato. Et sic laborantem contingit homines. Eodem modo de hoie albo cui albi dicitur esse quod le: homo albus in predicato sumptus ad genus qualitatis pertinet. Si autem ponat in subiecto: ut puta si dicat homo albus est homo: cum predicat esse hominem et non esse albi ad suba spectabit. In alijs autem predicatis idem reperitur: ut duplum. Puta si dicat subiectum siue ipsa re subiecta ad quantitate spectat nam duplum. Si autem predicat esse duplum cum includat respectum ad diuersitatem dupli in genere relationis est. Quia hec predicamenta sunt denominatiua: sed predicatio solius substantie de suis inferioribus: et similiter aliorum generum de suis speciebus est vniuersa. Non enim est aliud per essentiam aial et homo color et albedo: sed ideo aial inquit predicat de hoie: et hoc de forte: in quo tota natura generis substantie reperitur vniuersum non per aliquam aggregationem: sicut est in acero lapidum: vel structura domorum: vel aliqua alia colligatione: in quibus nullum adiunctorum predicatur de toto: sicut animal de hoie et homo de forte: sed vniuersum. ut dictum est: cum vnumquodque illorum de toto predicatur sub quo non est descensus ad aliquod singulare: et ideo plato quiteret terminum scientie ponit ad idiuuanda que sunt obiecta propria sensus: quod sensus est singularis: quod sola sunt per se

existentia in rerum natura. Substantie enim separate singula...

Explicit opusculum quadragesimum secundum de natura generis...

De principijs anime. Opus. XLIII. Quot sunt anime quot gradus viventium quot genera potentiarum...

Adiutorium hoc collatum...

Adiutorium hoc collatum pergressus periculi plenius videamus de anima et eius potentia...

suam exercet. Anima vero vegetabilis ita est immersa materie...

De anima vegetativa et eius potentia. CAP. II.

Querendum tamen prius quid dicitur anima vegetabilis...

fecit rempando secundum quod complexio cuiuslibet membri...

De potentia vegetabilis. videamus de sensibili potentia...

De potentia vegetabilis. videamus de sensibili potentia...

ganum. Rone vero equalitatis comixtionis comililis existit...

sed qz vltis est ad nificadū. Opz gponere in aiali aliqō pncipiū pceptōis hmoi itētōnū aliud qz fantasia: cui' im mutatio est a foia sensibili: nō aut pcepto hmoi itētōnū. Et hō virt' est estimatiua: qz est apphēna itētōnū que per sensum nō accipiūtur. Cū algazel dicit. Estimatiua est virtus apphēda de sensato quod nō est sensatum sic outis in micinas lupi. Hoc. n. nō facit per oculū s; p aliaz vntem que est in brutis hoc qd est itells in hoib' nē enim aliquis cognoscit per itellm quod non cognoscit per sensum: licet nō cognoscit nisi accipiēdo a sensu: ita estimatiua: s; modo iferōit. Organū aut hui' po' ponit in brutis i posteriori pte medie pris cerebri. In hoibus aut ei' organū ponit media cellula cerebri que fillogistica appellat. Unde licet qstum ad formas sensibiles non sit dria inter hoiem z alia aialia. eo qz hūc per ifusionē a sensibilibus exterioribus: nō qstum ad itētōnes est dria aliqua. sicut aliqua aialia percipiūt hmoi itētōnes q sunt bonū z cōuentēs z nocivū solo istinctu nāli. Homo aut vltra hoc p quādā collatiōez: z iō que in alijs aialib' d' estimatiua nāli: in hoie d' cogitativa: que p quādā collatiōez hmoi itētōes aduenit: que etiā ratio picularis d': qz. s. est collatiua itētōnum idiuidualium: sicut ratio vltis itētōnum vltimū. Auicēna vero posuit vnam po' iter estimatiua z fantasia cuius sit componere z diuidere inter formas imaginatas: sicut cum ex forma auti imaginati z motus componimus vnam formam motus auti: quā nunqz vidim'. S; qz hāc opationē non vidimus nisi in hoib': nō debemus pp hoc ponere nouaz po' sensitiuam. Ad hoc. n. sufficit in hoie vltis imaginatiua v' fantasia: vt dicit. Auerois in libro suo de sensu z sensato. Quarto vis sensitua iterior est memoratiua vel memoria. Est autem memoria s; algazelem s; cōseruatiua hāz itētōnum quas apphēdit estimatiua. z iō est archa itētōnum sicut fantasia vel imaginatiua est cōseruatiua formaz z archa illaz: z iste itētōnes nō sunt sensate: sed a sensibus elicitē. Organū aut hui' po' est in posteriori cōcauitate cerebri. Unde Auicēna. 6. de nālibus: vis memoratiua est que est ordinata in posteriori cōcauitate cerebri: cōtinēs qd apphēdit vis estimatiua de itētōnibus non sensatis singulariū z sensibilib'. Differētē est aut in hoibus z in brutis: qz in brutis memoria sola proprie. Reminiscētia aut minus proprie: qz s; Auicē. z Algazelem in brutis instinctus nāe est loco inquisitionis: vt per propriam itētōnem veniat in propria illius formā sensibilem z ex forma sensibili z propria imaginatiōe in rez a qua est accepta in pterioz: z sic bruta obfuaē tps vindictē z memoratū in iuriaz: z bñficioz: z ista recordatio subita est. In hoib' vero nō solū est memoria: s; et reminiscētia: que fit per quādā collatiōē itētōnum idiuidualium pteiaz ad formas fillogistice discurredo vsqz ad vltimo quesitum. Ita autē: ex cellētiam non hūc in hoie estimatiua z memoratiua per id quod est proprium pti sensitue: sed per affinitatē z ppingtatē ad rōnem vltimā p quādā istuctiam. Sem p enim vltis inferior fortificatur ex cōlūctōne sui cum vltis superioris: eo qz supremū nāe iferōit attingit istimum nature supioris: vt dicit Dionysius. Cū vltis p3 quomō est excellētis in potētis aie sensitue. Sensus. n. propri' nō pōt apphēdere sensata cōia primo z per se: s; quasi p accidēs sensus aut cōis pōt. Itē sensus propri' nō potest apphēdere nisi vnu sensatū. Sensus vgo cōis plura. Itē sensus proprius nō pōt actū proprium cognoscere: qd facit sensus communis. Itē sensus cōis nō pōt aliquid apphēdere: nisi ad pntiam rei extra. Fantasia aut formā rei retinet re absente. Item fantasia nō pōt apphēdere: nec retinere nisi formas a sensibilibus acceptas. Estimatiua aut pōt itētōnes cūca hmoi formas apphēdere. Estimatiua vero licet possit hmoi itētōnes apphēdere nō tñ retinere: quod h; memoria: z vltra hoc nō pōt vltis sensitua formaz rei apphēdere: z abstrahere a cōditionibus mālibus: ideo semp forma apphēnsa a sensu exteriori siue interiori est picularis.

De vntē aialis motua sensitua. CAP. V. Ifo de vntē sensitua apphēnsua. videndum est de virtute motiua. Adotia autem sensitua diuiditur: qz quedam est naturalis quedam

aialis. Naturalis est que nō manet per apphēnsōem nec est subiecta imperio ratiōis: z talis est virtus vitalis: z pulsatua: que mouet artarias z cor s; dilatationem z cōstrictionem. Et hmoi est in corde sicut in proprio organo. Cū de solum h; eē in aialibus perfectis pulmonem z cor habētib'us. Et hec vis per spirationem z respiratiōem est pncipiū contempandi calorem cordis z corporis. Adotia aialis est que mouet per apphēnsōem: z hec diuidit: quia quedaz mouet p modū dirigētis: quedā p modū imperantis: quedā p modū exequētis. Adotie per modū dirigētis sunt fantasia z estimatiua: in qstuz appetitui ostendunt formam vel itētōnem pueniētē vel discōueniētē. Fantasia enim mouet ostēdēdo formas sensibiles: estimatiua ostēdēdo intentiones. Adotie autem impantes z faciētes motum sicut cōcupiscibilis z irascibilis que sunt ptes appetitus sensitui. Concupiscibilis enim est vis impans motum: vt appropinquet ad ea que putant necessaria vel vtilia: z hoc appetitū delectandi. Irascibilis est vis impans motum ad repellēdum id quod putat nocivū vel corripēs: z hoc appetitū vindicādi aut vincēdi: vis exequēs motū istū est vis exterior: qz diffusa est in musculis z lacertis z neruis membroz. Aduertēdū tñ est qz sensibilitas z sensualitas d'ntiqz sensibiles comprehendit omnes vltres sensituas tam apphēnsuas qz appetitiuas: sensualitas autem dicit p pte ate sensibilib' p quā est motus ad pte quēdum vel fugiēdum quod appetitū tenētū vel dissentantē voluptati aialis: hoc est s; ordinē ad impium rōnis. Cū sensualitas h; perigat vltres sensituas apphēnsuas quasi pambulās: tñ ad cōntiam ei' nō pntē: sed appetitū sensitui. Estimatiua ē valde ppingua est sensualitati: qz sibi pntis est: qz sensualitas dicit ordinē quēdā ad rōnez. Ex quo p3 qz in brutis nō est sensualitas vocās ad pntis: s; in solis hoibus in quibus pp ordinem eius ad ratiōem est porta corruptionis z ianua culpe.

De potētia itellectua. CAP. VI.

Ifo de po' vegetatiua z sensitua d'cedūz est de itellectua. Potētia aut hec pma sit diuisiōne diuiditur in apphēnsuam z motiuaz vel appetitiua. De due po' solum inueniunt in subijs spūalibus z itellectualibus. vt dicit Lōmetator sup. ij. meta. Cū hui' diuisiōis est: qz quamlibet formam sequit aliqua varia inclinatio. Sicut ergo formam nāle sequit inclinatio vel appetitus nālis: z formam sensibile sequit appetitus sensitui: ita formam vltimā vel itellectualem apphēnsūz sequit appetitū itellectualis: z qz appetitus itellectualis sequit apphēnsōem. Iō bus d'cedūz est de apphēnsūz qz de appetitiua. Ad apphēnsōem itellectuale duo pncipia sunt necessaria. I. itellectus quo est oia facere. id est itellectus agēs: z itellectus quo est oia fieri. I. itellectus possibilis. vt dicit. 3. de aia. Sicut. n. in qualibet nā sunt pncipia sufficiētia ad gñatiōem ppiam vel opatiōem: ita in aia. Iper vna autem z eadē po' nō pōt ac' itellectū ex pleri: qz aia nihil itelligit nisi iformet specie ad quam est in potētia sicut pupilla ad colores. Iper illā po' aut per quā recipit nō pōt educi in actū: s; qz educat in actū p aliū qd est actū z respectu itellectus possibilis z respectu spēi itelligibilis. Cum aut spēs nō recipiat in itellū possibilē nisi si deputat a sensibilibus mālibus: z hoc nō possit fieri nisi p id qd est actū imāle. p3 qz opz ponere vltra itellectum possibile itellectum agētē in aia: ita qz aia p aliā po' est in pō: per aliā est in actu respectu spēi itelligibilis: sicut videm' qz ignis qñ agit in aquā agit in eā per caliditatē quam h; actu: z patit ab aq per frigiditatē quā h; in po'. z aqua h; eā actu: ita aia qz actu est imālis: est i actu respectu spēi imālis z in po' respectu spēi mālīs: z cum vult pōt eā actu facere: z hoc per itellectum agētē. Est aut in po' respectu spēi in qstum nō h; eā actu: z in tñ pōt ab ea pati. Ex quo p3 qz sit opatio itells agētis: qz abstrahere species a mā z a sensibilibus mālibus. Ita aut abstractio nō est itelligēda s; rem s; s; m rōnem. Sic. n. videmus in potētis sensituis qz h; aliā qua sint cōiuncta s; m rē: tñ illoz sic cōiuctoz vltis vel altius sensus pōt vnu apphēdere altero non apphēnsō: vt vltis apphēdit colore pmi: qui tñ sapores colorū: vltimum non

apphēdit: sic multo fortius pōt eē in po' itellectua. Quia licet pncipia spēi vel gñis nunqz sint nisi in idiuidualis: tamen pōt apphēdi vnu nō apphēnsō altero. vñ pōt apphēdi aial sine hoie: aino z alijs speciebus: z pōt apphēdi hōiō non apphēnsō forte vel platonē: z caro z vltia: z anima nō apphēnsō his carnibus z ossibus: z sic semp itellectus formas abstractas id est supiora sine iferōibus itelligit. Nec tamē falso itelligit itellectus: quia nō iudicat hoc eē sine hoc: sed apphēdit z iudicat de vno non iudicādo de altero. Obiectum aut quod regit ad itelligēdū est fantasia z similitudo rei particularis que est in organo fantasia. Cū sic vltis corporalis complet per tria: scilicet per colorem vltis obiectum: per vltimū recipiētē similitudinē coloris: per actum lucis sup colorē iradiātis: z de po' visibile actu visibile faciētis: ita itelligere fit per itellectum possibile: vt recipiētē similitudinē fantasmatū: z per opatiōem itellectus agēs speciem imāle a fantasmatū abstractis: z per ipm fantasia suam similitudinē in itellectū possibilez impūmētis. Aduertēdum tamē qz fantasia non itelligit sicut color videtur. Sed pzo tāto dicit obiectum itellectus: qz suam opationē nō exercet sine fantasmatū. Proprium aut obiectum ipfius itellectus possibilis est quod quid est id est qd itas ipi' rei: vt dicit. 3. de aia. Sicut. n. est gradus in potētis ita in obiectis: qz sicut sensus exterior nō tātūz pōt est qstum sensus interior: nec iterior: sicut itellectus. ita obiectū sensus exterioris que sunt qd itates de tertia specie qd itatis. I. passibiles qd itates: nō est ita altum sic propriū obiectū sensus interioris. I. sensus cōis. Fantasia z imaginatiua quod est qd itas que imēditate adheret sbe. Dia aut ista ex cellit suba rei: qz sicut qd itas nō pōt eē sine qd itate: ita nec vtraqz sine substantia. Suba ergo rei est id quod itells itelligit. Similitudo aut illius rei que est in aia: illud quo forma liter itells rem extra itelligit. Fantasia aut est illud quo qz h; effectiue itelligit in acgrēdo cōfiam. Intellectus aut agēs est qui oia illa actu agit z facit. Intellectus vō possibilis est qui spēm recipit: z actū itelligēdi elicit: z sic solus itellectus possibilis est qui est subiectū scie maximē acqsite. Intellectus aut agēs est qui nihil recipit: s; est po' aie quo oia facit actu itelligibilia que p nāz suā sunt po' solū itelligibilia: cū habēt mām q itellm impedit: qz vnuquodqz itelligit in qstuz h; eē imāle. Intellectus aut possibilis cuius soli' est recipe spēm itelligibile quadrupl' pōt cōsiderari. Cū modo s; qz est oīo in po' ad sciam: z sic est aut itelligere z hoc modo appellatur a pbis mālīs. I. potētialis quasi nullo modo actu. Secūdo modo pōt cōsiderari vt h; aliqua dispōnē ad sciaz: s; icompletā: vt cū h; pncipia per se nota alicui' scie z sic appellat itellectus dispositus. Tertio modo pōt cōsiderari prout h; hitum scie: nō tñ vlt' habitu: z sic appellat in itellectus pfectus in habitu. Quarto modo s; qz actu cōsiderat s; m habitu: z sic of itellectus adeptus in actu: z de isto itello volūt qdā itelligit illud vbiuz pbi in. 3. de aia qz itellectus nō qñqz itelligit: qñqz nō: s; semp. Iste aut itells possibilis h; s; m diuersas eius pfectiōes z opationes diuersimo de noiet nō tamē pōt aliquo modo multiplicari s; m subaz po': cuius ratio est: qz vt dicit est po' nō diuersificat nisi h; diuersam rōnem obiecti. Nunc aut sic est qz qñ po' aliqua ordinat ad aliquod obiectum sub rōne vli obiecti: non diuersificat potētia illa s; m diuersitatem particularium differētium obiecti. Cū vltis quia respicit colorē sub vniuersali rōne coloris non diuersificatur s; m diuersitatem albi z nigri: quia nec album nec nigrū cōsiderat nisi in qstum coloratum. Cum aut itells possibilis fit quo est oia fieri. vt dicit. 3. de aia. Respicit obiectum suūz sub rōne cōmuni entis: z ideo s; m nullam d'iam entis pōt diuersificari po' itellectua apphēnsua. Respectu tñ istius obiecti diuersificat itellectus agēs z itellectus possibilis: quia respectu obiecti eiusdem opz eē aliam po' actiuam z aliaz passiuam: vt dicit est. Ex hoc p3 qz idē fit itellectus speculatiuus z practicus: cuius rō est: qz illud quod accidētāl' h; se ad rōnem obiecti: quia respicit aliqua po' nō diuersificat po' entis ac cūcti colorato qz fit magnum aut parū: homo vel asinus: iō oia ista per vnam po' vltimā apphēdunt. Cōstat autē qz accidit apphēnsō per itellm qz ordinat ad opus vel nō or

dū est: vñ cum s; m hoc differat: itellectus speculatiuus z practicus: quia finis speculatiui est sola veritas: practici vero opus: vt dicit scdo m etaph. manifestum est qz sunt vna potētia: quod aperte vult philosophus. 3. de aia: vbi dicit qz itellectus speculatiuus extēsiōe. I. apphēnsō ad opus fit practicus. Ex quo p3 qz solo sine differunt. Ex hoc etiam apparet qz itellectus z intelligentia non sunt diuersē po': s; differunt s; m qz intelligentia accipit a philosopho: nō qui dem sic po' a po': sed sicut actus a po'. Intelligentia eniz est actus ipfius itells qui est intelligentia. iuxta illud philosophi. 3. de anima. Indiuisibilem intelligentia est in quibus nō est falsum. Intelligentia tñ aliquādo a pbis accipit pzo natura vel substantia separata: que intelligentia dicit quia semper itelligit. Intellectus aut a rōne differre non potest: quod patet si eorum actus diligenter consideretur. Intellegere est veritatem simplici intuitu considerare. Ratiocinari autem est de vno itellecto ad aliud procedere ad veritatem itelligibilem cognoscendam: vnde ratio incipit semper ab itellectu z ad itellectum terminat. Unde p3 qz ratiocinari z itelligere differunt sicut moueri z quiescere. Cōstat autē s; m p s; m scdo celi z mudi qz p eandem pōm mouetur aliqd ad locū z quiescit in loco in corporebus: ergo multo fortius in spūalibus p vnam z eandēz pōz ratiocinamur: z itelligimus: veritates in qm: z inuentaz itelligimus. Cū rō ē superior z inferior diuersē pōe esse nō pnt: qz rō inferior ex hoc dicit qz rebus in inferiorib' itēdit: ratio superior: qz superiorib'. Superiorib' aut intendere pōt dupl'. vno modo speculādo ea in se ipfīs. Alio modo accipiēdo ex ipfīs regulas inferiorūz agēdoz. Ista autē duo oba. I. spūalia z eterna compantur ad cognitiōnem nostram dupl'. Cūo mō s; m viā inuentionis: z sic res temporales sunt nobis viā deueniēdi in eterna: iuxta illud rō. p. Inuisibilia di p ea q facta sunt itellecta spūcipia. Alio modo p viā resolutionis z iudicij: z sic p rōne eternozum spūalia disponim'. Iste aut sic est: qz h; mediū z illud ad qd p mediū deuenit possint ad diuersos hitus pertinere: nū quā tñ ad diuersas pōs: sed ad eādēz: vñ h; pncipia z cōclusiones pnt eāt ad diuersos hitus: qz pncipia ad hitum itellect' pncipioz: pcones ad hitū scieētē pconum. tamē vtraqz pnt et ad eandē pōm. Ergo cōsideratio eternozum h; ad alium hitum pntēat qz cōsideratio temporalium: qz illa ad sapiam que est de eternis: ista ad sciam que est de temporalibus: tñ opz qz ad eādē pōm pntēat vtro ruz cōsideratio. D' tñ pars superior z inferior: qz pars pttione d': ibi aut h; nō sit pttitio pōz tñ pttitio hituuz z officioz est ibi: z iō dicunt ab Augustino due partes. De voluntate z libero arbitrio qz sunt idē. CA. VII.

Ifo de apphēnsua itellectua: videam' de motiua vel appetitiua que d' voluntas. Cōluntas aut est duplex. Cūa h; mōlis alia delibē ratiua. Potest. n. volūtas moueri motu naturali sicut alie potētie: z hoc ad saluationem nature: z sic d' voluntas nālis. Alio modo potest moueri ad aliquid s; m qz abundat ab alijs in libertate: sequendo suum motozem: qui est itellectus vel fantasia: z sic est in d'ermiata respectu itelligibilis. Cū sic ē delibē ratiua. Nec tñ sunt diuersē voluntates: sed vna diuersimode mota vel mouēs seipfam. Ista aut volūtas per irascibilem z concupiscibile nō diuidit sicut appetitus sensitui: qz respicit bonum sub particulari rōne boni: sicut z sensus picularē rōne boni apphēdit. Ideo s; m picularēs rōnes bonorum diuersificatur appetitus sensitui. Cōcupiscibilis eniz respicit ppiā rōne boni in quā tuz est delectabile s; sensus z pueniēs nāe. Irascibilis aut respicit picularē rōnem boni: s; m qz est repulsiū z pugnatuuz ei' qd infert nocumētum. Cōluntas aut respicit bonum sub vli rōne boni: z iō nō diuersificatur in ea pōe s; m diuersas particularium bonoz rōnes s; m concupiscibile z irascibilem. Cōluntas aut delibē ratiua z libez arbitriū idem sunt. Non eniz pōt eē habitus vt quidam dixerūt: qz per hitus nos hōmūs de terminatē ad possessiones z actus bñ vel male: vt d' scdo ethicozum: liberum aut arbitrium indifferētē se h; ad bñ agēdum vel male. Cū de opz dicere qz sit potētia eadē:

scilicet cum voluntate. Non tamen notat voluntatem absolute: sed per comparationem ad rationem in quantum. Manet in ea virtus ratiois deliberatis. Unde sicut velle est voluntatis absolute, ita eligere est liberi arbitrii in quantum in ea manet virtus ratiois. Licet autem sit potentia: tamen per actum suum aliquid quando nominatur. Unde dicitur liberum arbitrium quasi liberum de ratione iudicium. Facultas etiam dicitur quod potentia est expedita ad operandum. Dicitur etiam a Bernardo: non prout habitus dividit contra potentiam, sed prout dicitur aliquid habitudinem per quam aliquis eodem modo se habet ad actum. Unde breviter eodem modo comparatur liberum arbitrium ad voluntatem: sicut ratio ad intellectum. Quia sicut ratio per discursum unius ad alterum cognoscit: quod intellectus simpliciter absolute facit: sic liberum arbitrium est appetitus alicuius ad aliquid consequendum. Unde est eorum que sunt ad finem. Voluntas autem est appetitus rei absolute. Unde dicitur esse ipsius finis qui propter se appetitur.

In quibus potentijs anime est peccatum: et in quibus non.

CAP. VIII.

De potentia anime. Videndum est in quibus potest esse peccatum: et in quibus non. Secundum est ergo secundum Gregorium quod omnis creatura nomine homo intelligitur: quia cum omni creatura habet aliquid commune. Habet enim esse cum lapidibus: vivere cum arboribus: sentire cum bestijs: intelligere cum angelis. Ratione vero qua homo habet esse non conuenit ei aliquid motus: quia sic motus conueniret omnibus entibus. Ratione vero qua vivit: sentit: et intelligit: conuenit ei triplex motus: scilicet naturalis: animalis: et rationalis. Motus autem naturalis est secundum necessarium inclinationem preter alicuius delectabilis apprehensionem. Et quia ubi necessaria est inclinatio ibi nulla subiectio vel obedientia ad rationem: ideo motus naturalis in homine sicut est motus nutritiuus: augmentatiuus: generatiuus secundum quod sequitur nature necessitates: et antecedit apprehensionem non possunt esse subiectum peccati: eo quod peccatum aliquo modo est voluntarium et rationi subiectum. Unde in actibus partis vegetatiue non potest esse peccatum. Motus vero animalis sequitur delectabilis apprehensionem: et habet esse in appetitu sensitivo qui est rationalis per participationem. Unde dicit philosophus primo ethicorum in fine. Est itaque aliquo modo obediens rationi: et si non simpliciter propter corruptionem et infirmitatem. Unde quod peccatum est actus moralis et ordinatus: potest esse in illa potentia que subiacet aliquo modo principio morali. id est voluntati. Quia tamen actus isti vel motus animales non omnino subsumunt imperio voluntatis: quia non eliciuntur nec imperantur a voluntate sicut motus deliberatiue sunt mentes: sed solum permittuntur a ratione et voluntate: ideo licet habeant rationem peccati: tamen incompleti: quod est peccatum veniale: non autem completi: quod est mortale. Quia ergo peccatum attribuitur vel subiecto potentie: que ipsum elicit: vel est principium eius: ideo in sensuualitate que nominat appetitum sensitivum in homine ut dicitur est in distinctione potentialium anime: potest esse peccatum veniale tanquam in subiecto: non autem peccatum mortale. Motus autem rationalis est qui est secundum rationem liberam: per quam debet actus ordinari in debitum finem. Unde si deordinatur a debito fine habet actus rationem peccati: cum ratio sit actum suum ordinare. Ratio autem habet duplicem actum. Unum secundum se per comparationem ad obiectum suum: quod est cognoscere aliquod proprium verum: qui est tunc inordinatus quando ratio non recte se habet circa ea ad que tenetur et debet: et sic inordinatio causatur ex ignorantia. Alium actum habet ratio in quantum est directiva humanorum actuum. Et iste actus est imperare vel coercere vires inferiores: et per istum actum peccat quando imperat quod non debet imperare: vel non coercet quod debet coercere. Nec contra istud est quod peccatum dicitur esse in voluntate. Ratio enim quodam modo precedit voluntatem: quodam modo voluntas mouet rationem. Quia ratio dirigit voluntatem: et voluntas mouet rationem. Et ideo motus voluntatis dicitur rationalis: et motus rationalis vero

luntarius. In ratione etiam superiori potest esse peccatum tam mortale quam veniale. Ratio enim superior habet ferri in obiectum proprium et in obiecta virtutum inferiorum. In obiecta virtutum inferiorum non fertur nisi in consulendo eis leges eteras: et ideo in ea fertur per modum deliberationis. Unde si obiectum virtutum inferiorum est de genere suo mortale peccatum: actus etiam motus superioris rationis est mortale peccatum: si autem sit in genere peccati venialis erit veniale: ut patet cum quis presentit in verbum orationis. Circa proprium autem obiectum habet ratio superior duplicem motum: unum simpliciter intuitum sui obiecti: et iste motus potest esse subiectus circa diuina: et inordinatus. Et quia inordinatio subita sine deliberatione non est peccatum mortale: ideo talis actus est peccatum veniale: et subiectus motus infidelitatis: quia infidelitas sit peccatum mortale. Alius est actus superioris rationis circa obiectum proprium per deliberationem: ut cum occurrit motus infidelitatis de resurrectione mortuorum: et statim occurrit resurrectio: mortuorum a lege dei traditam: si post conscientiam legis habeat motum infidelitatis: tunc ille motus deliberatus est: et est peccatum infidelitatis completum et mortale. Et sic patet: quod ratio inferior potest peccare venialiter et mortaliter: sed non sine presentu vel negligentia superioris. Ratio vero superior quandoque venialiter quandoque mortaliter: et in comparatione ad obiectum proprium. Ipsa autem voluntas maxime subiectum peccati habet esse: quia nullus actus est peccatum nisi si aliquo modo sit voluntarius: sicut actus anime ipsius voluntatis: cum nullus actus sit ita proprie bonus vel malus bonitate vel malitia moralis sicut actus voluntatis. Et quod actus voluntatis non transit in exteriori manum: sed manet in agente cuius est perfectior: ideo talis actus est in voluntate sicut in subiecto. Unde in voluntate completissime habet esse peccatum: et in alijs potentijs secundum quod voluntati subditur: ut visum est.

Explicit opusculum. 43. diu. Thome aquinatis de potentijs anime.

De tempore eiusdem. Opus. XLIII. CAP. I.

Tempus habet esse extra manum. Sicut vult phisico meta-physice difficultas cognoscendo veritate datur ex duobus: quod datur quod ex parte materia: quandoque ex parte rei cognoscibilium. Unum quod cognoscatur secundum quod est actus: que secundum se sunt maxime actu secundum se sunt maxime cognoscibilia. Unde quod intelligitur ad eorum cognitionem non attingat nisi non est ex parte eorum: sed ex parte nostra. Illa vero que minime entitate habent se sunt minime cognoscibilia. Unde quod ea ignorem hoc non solum est ex parte materia: sed ex parte eorum. Talia autem sunt materia prima que secundum se non est ens in actu et omnia successiva: que secundum se tota non extant: sed secundum aliquid indiuisibile sui de numero que est res. Et quo sequitur quod difficile est cognoscere quod sit tempus. Ad cognoscendum tamen quod sit: oportet cognoscere an sit: quod impossibile est cognoscere de aliquo quod sit ignorato an sit. Dubitatur ergo primo an tempus sit et videatur quod non: quia illud quod componitur ex partibus que non sunt videtur non esse. Entitas enim totius videtur surgere ex entitate partium: tempus autem componitur ex preterito et futuro que non sunt: preteritum enim fuit et non est: futurum autem non dicitur esse: ut ergo tempus non esse. Nec potest dici quod aliqua pars temporis sit. si ipse nunc: quod nunc pars temporis non est. Omnis enim pars aliquoties accepta mensurat totum aut saltem omnia pars cadit in compositione totius. Nunc autem multoties acceptum non mensurat totum tempus: nec iterum ex ipsis non componitur tempus ut probatur. 6. philosophorum: eo quod ex indiuisibilibus non potest componi aliquid continuum. Unde manifestum est quod nunc non est pars temporis. Nihil ergo quod sit pars temporis de tempore existit. Respondeo. dicendum quod necessarium est tempus esse: quod omnia gisabilia et corruptibilia tempore mensurant. Accipiunt enim principium et finem sui esse in tempore: ut vult philosophus. 4. physicorum. Si ergo tempus non esset: nihil esset generabile vel corruptibile quod est iconueniens. Tempus ergo est. Considerandum tamen quidam qui propter

Sicut vult phisico meta-physice difficultas cognoscendo veritate datur ex duobus: quod datur quod ex parte materia: quandoque ex parte rei cognoscibilium.

non est ex parte eorum: sed ex parte nostra. Illa vero que minime entitate habent se sunt minime cognoscibilia. Unde quod ea ignorem hoc non solum est ex parte materia: sed ex parte eorum. Talia autem sunt materia prima que secundum se non est ens in actu et omnia successiva: que secundum se tota non extant: sed secundum aliquid indiuisibile sui de numero que est res. Et quo sequitur quod difficile est cognoscere quod sit tempus. Ad cognoscendum tamen quod sit: oportet cognoscere an sit: quod impossibile est cognoscere de aliquo quod sit ignorato an sit. Dubitatur ergo primo an tempus sit et videatur quod non: quia illud quod componitur ex partibus que non sunt videtur non esse. Entitas enim totius videtur surgere ex entitate partium: tempus autem componitur ex preterito et futuro que non sunt: preteritum enim fuit et non est: futurum autem non dicitur esse: ut ergo tempus non esse. Nec potest dici quod aliqua pars temporis sit. si ipse nunc: quod nunc pars temporis non est. Omnis enim pars aliquoties accepta mensurat totum aut saltem omnia pars cadit in compositione totius. Nunc autem multoties acceptum non mensurat totum tempus: nec iterum ex ipsis non componitur tempus ut probatur. 6. philosophorum: eo quod ex indiuisibilibus non potest componi aliquid continuum. Unde manifestum est quod nunc non est pars temporis. Nihil ergo quod sit pars temporis de tempore existit. Respondeo. dicendum quod necessarium est tempus esse: quod omnia gisabilia et corruptibilia tempore mensurant. Accipiunt enim principium et finem sui esse in tempore: ut vult philosophus. 4. physicorum. Si ergo tempus non esset: nihil esset generabile vel corruptibile quod est iconueniens. Tempus ergo est. Considerandum tamen quidam qui propter

rationem superius inductam: dixerunt tempus non esse nisi in anima. Qui ad primam suam positionem adducunt duas rationes. Prima est quia cum tempus sit numerus motus: aut erit in materia numerabilis: aut in anima numerante: non primum: quia materia numerabilis temporis non est nisi prius et posterius in motu in quibus nihil potest esse: cum ipsa sint non entia. Sequitur ergo quod tempus solum sit in anima numerate. Secunda est ratio quia si tempus esset in re extra tanquam numerus alicuius motus exterioris: tunc sequitur quod qui non apprehenderet motum exteriorum: non apprehenderet tempus: cuius oppositum vult philosophus. quarto philosophorum: qui dicit quod si sumus in tenebris et nihil patiamur per visum ab exterioribus visibilibus: nec sentiamus aliquid motum exteriorum corporum: dum tamen fiat aliquid motus in anima per successione cogitationum vel imaginationum semper sentimus tempus. Ex quo sequitur quod tempus semper sequatur motum qui est in anima et quod solum sit in anima. Unde opiniois fuit Galienus cui etiam istud presentit Auerrois quod dixit tempus secundum quod est extra animam: secundum vero complementum sui esse solum in anima. Istud non potest habere veritatem: quod cum tempus sit numerus motus: et sit numerus numeratus. sic est necesse esse tempus sicut et motus. Constat autem quod motus est in re extra: ergo et tempus est in re extra. Item quantitas continua est vera res extra animam: tempus autem est vera quantitas continua: ergo impossibile est quod sit in anima. Et ideo dicendum quod tempus sit in re extra. Ad cuius intellectum considerandum est quod cum numerus sit in rebus numeratis: sicut dependet esse rerum numeratarum ab intellectu numerante: ita et numerus. Esse autem rerum numeratarum non dependet ab intellectu nostro: sed ab intellectu qui est causa rerum sicut est intellectus diuinus: ergo nec numerus rerum dependet ab intellectu nostro. Tempus autem numerus motus est. Et ideo sicut motus non dependet ab intellectu nostro ita nec tempus. Sunt tamen quidam qui dicunt etiam motus dependere ab anima: quia cum motus sit aliquid successiuum: partes eius que sunt prius et posterius non habent esse in re extra sed solum in anima comparate prioris dispositione et mobilis ad posterio rem. Et ideo solum habet esse in anima simpliciter et quantum ad esse sui perfectum. In re autem extra habet esse solum secundum aliquid indiuisibile sui: et istud esse est imperfectum esse et secundum quod. Et idem dicunt ipsi de tempore. Istud non potest stare: quia illud in quo motus est secundum esse suum completum et perfectum necessario mouetur. Si ergo motus secundum esse suum completum esset in anima: anima necessario moueret: quod est iconueniens. Et ideo intelligendum est quod omne esse ab actu est. Nec autem est diuisibile ut vult philosophus nono metaphisice. Est enim actus quidam totus simul existens: sicut anima aut albedo. Et est alius actus successiuus: ut dies: et agoni: infinitus et vacuum: de numero quorum sunt et motus et tempus. Num ergo esse sequatur actum et modus essendi sequatur modum actus. Esse igitur quod est ab actu primo est esse simul. Et tale est esse completum quod debetur perfecte per primum actum. Esse vero quod est ab actu secundo: scilicet ab actu successiuo est esse successiuum. Et tale est esse perfectum quod debet tali actu ipsi motus et tempus quod debet utriusque secundum rationem proprie speciei: non esse esse simul existens: sicut ipsi dicunt sed esse in successione quod est secundum aliquid indiuisibile ipsorum. Ad rationes in oppositu patet solutio. Ad primum dicendum quod preteritum et futurum non sunt sic ut simul sint: nec hoc requirit ad esse temporis cum sit successiuum: ut declaratum est: habet tamen esse per aliquid indiuisibile sui quod continuat ea: scilicet per ipsum nunc. Ad alias rationes probatas tempus esse in anima dicitur. L. argi: tempus cum sit numerus aut habet esse in materia numerabilis que sunt prius et posterius: dicendum quod tempus habet esse in prioribus et posterioribus motus. Et cum dicitur quod non sunt: verum est sub esse permanenti: habet tamen esse successiuum: ut dicitur est. Ad aliam dicendum quod tempus sequitur motum exteriorum aliquid scilicet primum motum: nec obstat hoc: quod apprehensio quocumque motu comprehendit motum primum: sicut virtualiter eo quod ipse est causa omni transmutatiua. Quod vero dicitur est quod tempus cum sit successiuum habet esse solum per

aliquid indiuisibile sui quod est nunc: non irrationabiliter dubitatur utrum sit unum et idem nunc in eodem tempore: an aliud et aliud. Videt enim quod sit unum et idem: quod sic impossibile est duas partes temporis simul esse nisi una continet aliam: sicut annus mensis: mensis septimana: septimana die: ita impossibile est duo nunc in tempore simul esse: cum unum non continet alterum. Si ergo primum nunc non potest simul esse cum posteriori: necesse est primum esse corruptum. Quod autem quod est corruptum: corruptum est in aliquo nunc. Nunc ergo quod est corruptum: aut est corruptum in seipso: aut in aliquid posteriori non in seipso: quod tunc est: nec in aliquid posteriori: quod autem habet esse in nunc mediatore: aut in nunc immediato: non in nunc immediato: quod unum nunc non est continuum alij nunc: sic nec per puncto ut patet sexto philosophi. Nec per corruptum in nunc mediatore: quilibet duo nunc in hoc tempore: sic iter alij quilibet duo puncta est linea media. In quolibet autem tempore sunt infinita nunc. Si ergo nunc primum corruptum peritur in nunc posteriori mediatore: sequitur quod haberet esse cum infinitis nunc medijs: quod est impossibile. Impossibile est ergo duo nunc esse in tempore. Oppositum huius videtur dupliciter. Primo quia cuiuslibet continui finiti sunt duo termini ad minus: nunc autem terminus temporis est et est accipere tempus finitum: ergo ad minus sunt duo nunc in tempore. Secundo quod illa dicitur simul esse que sunt in eodem nunc temporis: si ergo non essent puncta nunc in tempore sed unum tantum: sequitur quod ea que fiunt post millesimum annum simul essent cum his que sunt hodie. Hoc autem est impossibile. Intellegendum quod sicut dicitur esse successiuum consistit in hoc quod existat secundum aliquid indiuisibile sui: quod manifestari potest: quod quilibet pars cuiuslibet successiuum diuisibilis est in duas partes. Si ergo aliquid successiuum existeret: non solum secundum aliquid indiuisibile sui: sed secundum aliquam sui partem: sequitur quod multe partes alicuius successiuum simul essent: quod est contra rationem successiuorum. Spatius autem possumus hoc probare de tempore: quia quilibet pars temporis est tempus. Si ergo aliqua pars temporis existeret: sequitur quod tempus secundum se existeret: quod est falsum. Existit ergo tempus secundum aliquid sui indiuisibile: illud autem est nunc. Hoc supposito dicendum est quod unum et idem nunc est in toto tempore secundum subam: differens secundum esse et rationem. Latus ratio est quia ipsi nunc quod est in tempore aut succedit aliud nunc: aut aliqua pars temporis: non aliud nunc: quia unum nunc non potest continuari alij nunc: non aliqua pars temporis quia nulla pars temporis habet esse existere potest ut probatum est. ergo impossibile est quod unum nunc succedat alij nunc in tempore. Preterea sicut se habet illud quod fertur ad motum: ita nunc ad tempus: quia sicut per illud quod fertur cognoscimus motum et prius et posterius in motu in quantum videmus illud quod mouetur aliter et aliter se habere: ita per nunc determinat prius et posterius in tempore. Sed quod fertur unum est et idem secundum substantiam in toto motu: aliud et aliud secundum esse in quantum est alibi et alibi. ergo et ipsum nunc unum et idem est in toto tempore secundum substantiam: aliud et aliud secundum esse in quantum. Considerandum tamen est quod successu temporis. Nec valent rationes prius adducte. Cum enim dicitur quod cuiuslibet finiti sunt duo termini ad minus dicendum quod cuiuslibet continui finiti permanentis sunt duo termini differentes secundum rem: continui vero finiti successiuum non oportet quod sint duo termini secundum subiectum sed solum secundum rationem. Et preterea falsum supponit ratio in hoc quod ponit quod est dare tempus finitum. Non enim est accipere aliquod tempus actu finitum et terminatum per nunc nisi secundum imaginationem nostram: vel per relationem ad aliquid motum qui in tempore terminat. Totum enim tempus habet se primum esse: nec est actu liter una pars diuisa ab alia. Ad aliud dicendum quod non dicendum esse simul secundum tempus quecumque sunt in nunc eodem secundum substantiam: sed que sunt in eodem nunc secundum esse et secundum rationem. Illa autem que fiunt post millesimum annum et que sunt hodie: habent in eodem nunc secundum substantiam. non tamen sunt in eodem secundum esse: et ideo non oportet quod dicantur esse simul.

Tempus non est motus sed aliquid eius. CAP. II.

Non ergo quod tempus sit: inquirendum est quid sit. Est autem considerandum quod tempus non est motus: sicut qui dam opinati sunt tempus esse motus: ce li: qui circuli dicitur: quod quilibet per tempore

teria. Cui opz qd sit perpetua: sicut innuit pbus. i. meta. qd inter oes formas ipsa sola manet post corporis corruptio-

biles: quia intenduntur remittuntur: quia per intentionem et remissionem forme in subiecto fit quodammodo accessus ad alias formas eiusdem generis vel perfectionis vel imperfectionis: et sic p hoc tollit aliqd impossibilitatis unius ad alteras.

sectissimus est simplicior: et alij colores inquantu ab eo distat vel ei appropinquat sunt coposiores vel simpliciores. Et preterea formarum eiusdem generis vna continet aliam vir-

ofterens est propositu ab eo sumpte sunt: et hz sensus que in tellexit. Sed vnu dubium restat videre: qd videt esse pro-

Equit de secunda via ostendit ppositi hz sumitur ex parte entia forme sbalis ex hoc. s. qd libet forma subalis pstituit ens simpli-

ria rei intelligit: vt principiū susceptiui ipsius esse cōparatur enī eētia ad esse: sicut potētia ad actū: tota ergo eētia rei siue suba p̄ntelligit ip̄i eē: n̄ ergo qd̄ aduenit rei subsistēti est d̄ eētia rei: erit ergo p̄ accidēs. C̄stas at̄ rōnes putāt qdam̄ ifallibiliter ifrigere d̄cēdo qd̄ aliqd̄ ē subsistēs p̄ple tū i esse specifico z oē qd̄ aduenit tali cū habeat eē p̄pletū est extra eius subaz z ē accidēs ipsius. Aliqd̄ aut̄ est subsistēs incompletū nō h̄ns s̄m se esse specificū: z iō sibi aduēt forma subalis cōplēs eius existētiā z ei essentiā. C̄ Sed istud sufficēter cōclusum est p̄ predicta. Dē. n. subsistens quātūcūq; incompletus sit separatur s̄m esse ab alio subsistente. Cum ergo due forme substantiales p̄stituant duo subsistentia vt ostensum est: sequitur qd̄ neutra alteri aduenit in eodem indiuiduo: sed cōstituit duo indiuidua sepata s̄z esse. Duo enī subsistētia quātūcūq; incompleta sunt: sunt duo distincta indiuidua. Et p̄terea genera nō subsistunt nisi in suis sp̄ibus: eē ergo subsistens quātūcūq; incompletum sit: h̄z esse ip̄eificatū: z p̄ sequēs essentiā cōpletā quātūq; possibile est s̄m gradū suū. Propter hoc qdam̄ adiuuent: unū aliā cauillationē dicens qd̄ forma subalis cōpleta p̄fecta adueniens rei subsistenti dat ei nouū eē subsistentie: sed nō manet esse qd̄ p̄fuit: qz esse essentia: z subsistētia: z iō dicit qd̄ primū esse corrumptū in aduētū forme secundē: z ideo est tātū vniū subsistens. Sed illud est magis irratio: nale: qz esse p̄ se p̄sequit formā imediātū: etiā qz prima passio sui subiectū propriū: esse enī est ad p̄positū. Nō q̄ forma aliq̄ ad quam sequit eē p̄t illud esse amittere abiq; sui fundamētū destructiōe. C̄ P̄terea nihil aliud est formaz acquirere esse qz ipsam ad actū p̄ducit vel generari. Unde generari nō solū est via ad esse: sed etiam ad formam. Forma enī est terminus generationis: ergo cū corruptio opponatur generationi nihil aliud est formam acquirere esse qz ipsam destrui vel corrumpti. Istis ergo sufficēter intellectis manifestū est qd̄ possibile est in vno indiuiduo eē duas formas substantiales. C̄ Alterius etiā possunt concludi manifesta incōueniētia ex istis. Statim enī sequit qd̄ forma que ponitur aduenire subsistenti z esse subalis: est substantialis ex ypothesi z nō subalis: sed accidētalis vt ostēsum est: z ita de ipsa dicent duo cōtradictoria. Erīt enī accidens z nō accidens: substantia z nō substantia: z presertim de aia que ponit ab oibus esse substantia sequitur qd̄ sit accidens: cum ponat aduenire corpori constituto in eē per aliā formā. C̄ Alterius etiā si forma substantialis sit accidens: inductio autez forme substantialis sit generatio simpliciter: inductio vero accidētis sit alteratio: sequit qd̄ generatio simpliciter sit alteratio extendendo nomen alterationis ad productionē cuiuslibet accidētis: penes quod potest attendi aliqua alteritas in re: sicut for. in foro dicitur alter a seipso in theatro: proprie tamē alteratio est s̄m q̄litatez. Sumpta est aut̄ ista via probādī p̄positū a sentētia p̄bi z sui cōmētatoris in plerisq; locis z diuersis quātū ad diuersa que assumppta sunt z probata. C̄ Enī p̄mo probatum est qd̄ ois forma substantialis cōstituit hoc aliqd̄ hoc acceptū est a principio secūdi de aia: vbi diuidit philosophus substantiam in tria scilicet materiā: formā z compositū. In materiā quidē que s̄m se nō est hoc aliqd̄: z formā s̄m quā iam est hoc aliqd̄: z tertium quod est ex his scilicet hoc aliqd̄. Unde dicit cōmētator qd̄ omnia de quibus dicit substantia sunt tribus modis: quorum vnus est: vt sit materia prima que per se non est formata: nec aliquid per se in actu. Secundū autē est forma per quaz habet esse hoc indiuidui. Tertū autē est quod sit ex istis ambobus. C̄ Tunc ergo cōmētator qd̄ substantia nō dicitur de aliqua forma nisi de illa p̄ quā indiuiduū est hoc aliqd̄: quod quidem hoc aliqd̄ dicit fieri ex istis ambobus. C̄ forma z materia tali: z nō dicit ip̄m fieri ex istis ambobus z aliq̄ alia forma. Insufficiēs enī esset hoc diuisio p̄bi de substantia: maxime ad p̄positū suū cōcludendū de aia: si esset aliqua forma que constitueret hoc aliqd̄ z aliqua que

non p̄stitueret hoc aliqd̄. Nisi hoc poneret in sua diuisiōe. Consequenter cōmētator in eodem loco hoc ponit expressius. Tolēs enī ostēdere qd̄ anima sit substantia que est forma accipit ad eius probationē: qd̄ forma substantialis in hoc differt ab accidētē qd̄ subiectū accidētis est compositus ex materia z forma: z est aliqd̄ existēs in actu quod nō indiget in suo eē accidētē: subiectū autē forme substantialis nō habet eē actū: nisi per illam formā: z indiget forma vt sit actu: z postea in quibusdā iterpositis dicit qd̄ forme naturales sunt substantie: quia cū fuerint ablata auferatur nomē quod demonstratens s̄m qd̄ est indiuiduū substantie: z similiter diffinitio que fit s̄m illud nomē: quia auferuntur genus z differentia: z nihil remanet quod sit aliqd̄ indiuiduum: z hoc valde manifestatur: vt dicit in formis rebus simplicibus: quoniam cū forma fuerit ablata nihil remanet. Circa ista vba cōmētatoris cōsiderādū est: qd̄ quātū nō sit ita manifestū de anima: sicut de alijs formis qd̄ subiectum eius nō sit aliqd̄ actu: nisi per animā z qd̄ ipsa ablata nihil remaneat in materia: tamen oia ista adducit ad habēdum cognitionē de aia specialiter: vt patet ex processu suo. Accipit enim qd̄ aia est prima perfectio corporis: sicut ip̄e dicit in diffinitōe aiam: z ex hoc sequitur qd̄ non sit aliqua forma prior per quā sit corpus. Si enim esset aliquis actus prior subiectum aie esset compositum ex materia z forma: z ita aia esset accidēs s̄m differentiam quaz prius assignauit inter substantiā z accidēs: nec haberet corpore esse per aiam: quod cū sit impossibile relinquatur qd̄ sit prima perfectio corporis: ita qd̄ nulla sit prior in corpore: z qd̄ subiectū eius nullū esse habeat nisi per ipsam sed idēgeat aia: vt sit in actu: z hoc magis expresse dicit idē cōmētator in. 8. meta. in fine. qd̄ corpus z anima nō est duo diuersa: z corpus nō existit sine aia. Tunc ergo cōmētator qd̄ vniuersaliter subiectū cuiuslibet forme substantialis nihil sit in actu nisi p̄ illā formā: z specialiter hoc probat de substantia aie: z hoc bene cōsiderandum est: qd̄ hoc de subiecto aie ab aliquibus precipue negatur. Quod autē cōclusus est superius qd̄ oē quod rei aduenit post quācūq; formā substantiale sit accidēs: hoc satis dicit cōmētator. Dicit enim p̄mo p̄hy. qd̄ si mā p̄ter aliam formā substantialem sibi p̄piaz nullā aliā recipit ipsa p̄sente: s̄z statim corrumperet qz cito alia generaret. Et paulo post dicit qd̄ si h̄ter aliquas formas vel forme eēt accidētia vel forme eēt forma. Ista autē nō sequitur si eēt aliq̄ forma qd̄ possit alia formam imediātē super se recipere. Si. n. eēt aliq̄ talis p̄piaz māe: et si eēt de suba māe: nō oporteret eā corrumpti in aduētū alterius forme: sed potius p̄ficeretur. Nec etiā oporteret formā superueniētem eē accidēs. Ad hoc autē vt dicitur suū habeat veritatē qd̄ nulla forma sit qd̄ p̄stituat hoc aliqd̄: ita qd̄ ois forma adueniēs sit accidēs. Et p̄pter hoc antiqui ponētes principū māle eē corpus aliq̄: puta ignem aut aerē dixērūt tanq̄ necessariū suū p̄sequēs ponit qd̄ oēs forme eēt accidentia. C̄ Cōmē. i. 3. p̄hy. dixit qd̄ si forme elemētoz remaneret in actu differētes ab alijs formis: necesse eēt: vt nullus ens generaretur ab eis diuersus in forma subalis: z tantum in accidētibus. Quod autē cōclusus est superius de aia: qd̄ ipsa esset accidens si adueniret alicui forme hoc satis habet ex verbis cōmētatoris iam dictis. 2. de aia. Quod autē vltimus cōcludebat: qd̄ ḡnatio eēt alteratio: satis diffuse diffamari potest ex vbiis p̄bi. Dicit enī primo de generationē dāns intentionem suaz qd̄ vniuersaliter determinādū est de ge. z cor. z alterationē z ceteris trāsmutatioibz. C̄ Tū notādū qd̄ h̄ dicit vniuersaliter ne quis dicat qd̄ sequitur non se et redant ad oia ḡnabilia: sed ad quēdā: z cito post subiugit: qd̄ quicūq; putauerit oia ex vno aliquo principio materiali qd̄ sit corpus: puta ignis: vel aer necesse habebat ponere ḡnationē z alterationem esse: z qd̄ prius generatur solum alterari: cuius causas assignat postea dicens. Semper enim manet s̄m eos vnū z idē s̄m in actu: tale autē alterari dicimus. Unde ip̄s ponētes cōsequenter suis principijs generationē nihil aliud eē dicebat qz alterationem vt ibidem dicitur. Tunc ergo p̄bus qd̄ in quacūq; trāsmutatione manet s̄m aliqd̄ in actu illa trāsmutatio est alteratio: z si ponatur qd̄ illa trāsmutatio est generatio: ge-

neratio dicitur alteratio. Istud patet etiam ex processu sequenti magis expresse: quia sequitur ibi. vniuersaliter ergo de ge. z cor. simpliciter. Assignat enī causam quare vniuersaliter sic dicitur de generatione ois: dicens qd̄ plato insufficienter determinauit de eis. Nō enim scrutatus est de ois ge. z cor. s̄z de ea qd̄ est elemētoz. Et vbiis ergo p̄bi patet qd̄ ea qd̄ ibi determinauit de ḡnatione sunt vlt̄ ad ḡnationē cuiuslibet sube p̄nētia. Vbi autem s̄m s̄miam p̄piaz determinauit manifeste: qd̄ ex quo est ḡnatio: z id ex quo est corruptio est suba in potētia tātū: nec actu qd̄: nec quātū: nec quale: z sic de alijs. Tale autem nō est aliqd̄ nisi mā in intellecta sine forma ois: z ideo op̄z p̄ intentionē p̄bi qd̄ in illo ex quo ḡnatio est nulla forma remanet apud ḡnationē: nec subalis: nec accidentalis. Illud enī quod manet est illud ex quo est ḡnatio. Cū vult. qd̄ illud ex quo est ḡnatio nō est ens. z qd̄ illud nō est aliter dicitur. s̄z mā: z ideo semp̄ i substantijs vnus ḡnatio est alterius corruptio z cōtrario. Cū dicit qd̄ nihil actu manet apud ḡnationē: qd̄ p̄z ex p̄sequētibz: qz p̄sequēter assignās differentia inter ḡnationē z alterationē dicit qd̄ alteratio est: qd̄ manēt suba sensibilis trāsmutatio in passionibus: puta quādo corpus sanū sit languidum vniū z ideo manēs: qd̄ at totū trāsmutat nō manēt aliquo sensibili in eodē subiecto: sic ex semine toto fit aīal z ex aīal aer: tūc est vnus ḡnatio z alterius corruptio: z addit exp̄ se postea sic: qd̄ nihil manet cuius aliter sit passio: vel accidēs: vel ḡnatio z corruptio est mā p̄piaz z maxie subz ḡnationis z corruptionis susceptibile. Ex isto processu habet maxie s̄m s̄miam p̄bi qd̄ nūq̄ in ḡnationē aliqua vna forma aduenit alicui subiecto existētī in actu p̄ priorē formā que remanet: s̄z ois cū inductione vniū eē abiectionē alterius: z solā māz eē subm: alioq̄ ḡnatio eēt alteratio. Istud autem potest ostēdi eē de mēte p̄bi si cōsideremus quō. 5. p̄hy. ostēdit ḡnationē nō eē motū p̄pter h̄ qd̄ illud qd̄ ḡnatur nō est ens. Distinguit. n. p̄mo nō ens dices qd̄ ois mutatio est de subiecto i subz: vel de subiecto in nō subz: vel de nō subiecto in subz: z qd̄ nō subz: nō est nō dupl̄: vno nō simpliciter: alio nō s̄m qd̄: vt apparet magis de quo ente dicitur vel intēdat: z iter alios modos accipit nō ens qd̄ nihil est in actu. Cū manifestū est qd̄ nō potest moueri: z ex h̄ sic arguit. Illud qd̄ nō est aliqd̄ in actu: simpliciter nō ens nō mouet: qd̄ autē ḡnatio est nō ens simpliciter: ergo qd̄ ḡnatio nō mouet: z p̄ ois ḡnatio nō est motus. Ad h̄ atq̄ illa rō valeat ois qd̄ illud qd̄ ḡnatur sit nō ens simpliciter vt nō sit mobile. Si at eēt ens p̄ aliqua formā quātūcūq; ip̄e facta que p̄stitueret corp⁹ iā eēt aliquo nō ens sic vt moueri posset. licet nō eēt i spē cōpleta. Op̄z ergo qd̄ ip̄s qd̄ ḡnatio nulla sit forma in mā: vt sic sit simpliciter nō ens: z ita sola mā remanebit apud ḡnationē: z nulla forma ei⁹ qd̄ ḡnatio. Et vt istud manifest⁹ appareat excludā cauillationē q̄ istū processū ip̄edire vlt̄ qz quōsdā. Dicit. n. aliq̄ rō p̄bi nō accipit qd̄ illud qd̄ remanet i ḡnatione sit simpliciter nō ens: s̄z qd̄ illud qd̄ ḡnatio sit simpliciter nō ens actu. Et at p̄sistat ḡnatio: quāq; qd̄dam corp⁹ qd̄ manet: z p̄ ḡnationē p̄fici: tū illud corp⁹ p̄sistēs nō est illud corp⁹ qd̄ ḡnatio: nisi potētia tū: ḡnatio autē actu est ip̄s cōpositū ex p̄sistēte subiecto z forma p̄ ḡnationē. S̄z ista vba vana sunt: qz si recte consideremus nō differt quantum ad p̄positum vtrūq; accipiat in ratione p̄bi qd̄ subiectum generationis sit nō ens simpliciter: vel tertio nō vel qd̄ illud susceptiui forme qd̄ manet apud generationem sit non ens simpliciter: qz quodcūq; dicatur oportet qd̄ ratio ad hoc qd̄ valeat: procedat ex non entitate eius quod manet. Nō enim potest ratio procedere ex non ente ḡnatio s̄z illā formā solā que inducitur per generationem: vt intelligatur nō ens solū propter carētiā illius: ita qd̄ sit ens per aliā formā. Sic enim est in omni motu: qd̄ id quod producit nōdum est per formaz que est terminus motus. Istūta cum sit homo sanus: dum mouet ad sanitatem nō est sanus: quia deficit sanitas que est terminus motus: s̄z tamē illa nō entitas nō sufficit ad ostendendū: qd̄ sanatio nō est motus: eo qd̄ illud susceptiui sanitatis quod manet in sanatione sit ens quod moueri possit: cū sit h̄: talis ergo nō entitas nō excludit trāsmutationē sibi p̄tingentē non esse motum. Procedit ergo ratio p̄bi ex non entitate generati-

simpliciter. vt. s̄. nihil eius sit in actu quod maneat in generatione: z hoc patet ex littera philosophi ibidem. Dicunt. qd̄ aliquid est nō ens: aut non album: aut non sanus: quod tamen cōtingit moueri per accidēs: est. n. homo. Quod autē simpliciter est nō ens actu: vel non aliquid: hoc nullo modo cōtingit moueri. Hoc autem ideo dicit vt appareat qd̄ ratio sua non procedit de non ente tali: quod vno modo est aliqd̄ actu: licet alio modo sit nō ens. als. ratio sua nullus esset vigoris. Si enī maneret aliquod corpus apud generationem illud esset ens ad motum: se habens passiuē. Quod autē accipitur in ratione qd̄ id quod generatur ante generationem suam nō sit in specie completat: sed etiam qd̄ nullo modo actus eius sit qd̄ maneat apud generationem: verum est: z hoc est nihil in actu: sed per solaz materias subijci generationi oportet. Et hoc est quod cōmētator dicit ibidem qd̄ cum esse materie primē nō admisceatur actus: impossibile est qd̄ moueatur. Et paulo post addit qd̄ generatio in substantia non est motus: quoniam quod generatur in ea est nō ens simpliciter z ens in potētia: quoniam trāsmutatur z exiit de potētia in actu. Et non est ita de generatione accidētis: trāsmutatū enī in ea est ens in actu: licet trāsmutetur s̄m qd̄ est in potētia. Ecce s̄m cōmētatorē qd̄ ratio p̄bi procedit per cāz: z per p̄sequēs demonstratiue generatio non est motus: vt ibidem dicit. Qui ergo cōcedit qd̄ generatio non est motus: z tamē apud generationem manet aliquid in actu ip̄e cōcedit effectum: z negat causam ipsius. C̄ Aliam cauillationem alij ponunt dices propositionem p̄bi scilicet qd̄ generatur est non ens: simpliciter veram esse in rebus animatis: non autem in rebus inanimatis quātūq; ad generationem: que est inductio vltimē forme. Sed istud est impossibile: quia scientia libri physicorū est de vniuersalibz māe: z ita se extendit ad aīal: qz ad ināia: tūz: et qd̄ littera sua hoc manifeste cōcludit. Postquam enī ostēdit qd̄ generatio z cor. nō sunt motus: sed mutationes per cōtradictionem concludit ex hoc qd̄ tantum necesse est illam mutationem esse motum: qui est ex subiecto in subiectum: talem autem dicit solum esse inter contraria vel mediar: ita cum in substantijs nūq; sit contrarietas sequitur qd̄ vniuersaliter probatum sit de omnibus substantijs qd̄ generatio earū non est motus. Et p̄terea illa cauillatio prius expulsa est per litteram p̄bi: primo de generatione: vbi dicit hoc idē. Patet ergo s̄m p̄bi qd̄ oportet dicere qd̄ nulla forma maneat in generatione: vt vltimē hoc in cōueniens. s̄. ḡnationem esse alterationem. Cōmētator. n. in multis locis ad intentionē p̄bi dicit primo physicorū qd̄ si materia prima haberet aliquā formā sibi proportionatam tūc ḡnatio in substantia esset alteratio. Dicit enim in libro de substantia orbis qd̄ generatio z alteratio differūt in hoc qd̄ Aristoteles vocat trāsmutationē indiuiduorum in suis substantijs cogere suū subiectū nō eē ens actu: z nō habere formā que subijciatur. Si enī haberet formā nullā aliam reciperet: nisi illa destructa. Cū enim subiectum haberet nisi vna formā impossibile est. Ecce qd̄ cōmētator assignat causam: quia materia dum habet vna formaz nō potest recipere aliā: quia impossibile est qd̄ vnū subiectum habeat nisi vnā formaz: z huius ratio supra dicta est: qz scilicet vna includit priuationē alterius in materia. In libro autem suo de ḡnatione multa dicit ad istā questionē: z similiter in libro physicorū: sed quia eadem est sententia cū supradictis: ideo pertrāseo ne propter multitudinē auditorum lectori fastidium generetur. Explicite opusculū quadragesimū quintum sancti Thomae de aquino de pluralitate formarum. Opusculū. 46. sancti Thomae de dimensionibus interminatis qd̄ incipit. Postqz de principijs. Hic tractat⁹ est idē cū opusculo. 32. superius posito quid de natura materie et dimensionibus interminatis intitulatur. require ibides. Et qd̄ magister Petrus de Bergamo in tabula sua hoc opusculū diuidit in duos distinctos titulos: scilicet de natura materie seorsum z de dimensionibus interminatis seorsum: ideo ad eius ordinem z numerum obseruandū hūc titulum hic inseruimus.

De natura syllogismorum. Opus. XLVII.

Quoniam scire est causam rei cognoscere... De natura syllogismorum. Opus. XLVII. Quoniam scire est causam rei cognoscere...

medium: ideo vtraque pmissarum necessario erit affirmatiua... De natura syllogismorum. Opus. XLVII. medium: ideo vtraque pmissarum necessario erit affirmatiua...

est sub extremitatibus: maior autem est supra medium... Opusculum. est sub extremitatibus: maior autem est supra medium...

de contingenti tempore fit in prima seu ambe sint affirmatiue... XLVII. de contingenti tempore fit in prima seu ambe sint affirmatiue...

et sine positioe alterius dicitur de genere. Cuius autem dicitur hanc potentialitatem; hanc quoque necessarium hanc possibilitatem semper actu communitatem deo distat ab actu...

Explicit opus beati Thomae Aquinatis de naturalibus syllogismis. Cuius Thomae Aquinatis ordinis predicamentorum Totius Logice Aristotelis Summa. Opus. XLVIII.

Ad hanc deinde desiderium naturale compleat in homine necessaria est demonstratio. Non enim potest esse effectus in quantum huius sine causa. Et quia ut dicitur est demonstratio est syllogismus. Ad cognoscendum eam necessarium est...

Ad hanc deinde desiderium naturale compleat in homine necessaria est demonstratio. Non enim potest esse effectus in quantum huius sine causa. Et quia ut dicitur est demonstratio est syllogismus. Ad cognoscendum eam necessarium est...

intentionem de tali natura: hanc vocat vel seu predicabilem vel hanc. Secundum quod dicta res ut est intellecta dicitur velis. Sicut autem quod intellectus talis vilitatem considerat: sicut hanc attribuit sibi aliquid...

Quid sit genus et vni originem habeat. CAP. II.

Genus ut hic sumitur est quod predicatur de pluribus differentiis specie in eo quod quod. Ad videndum autem particulas hanc descriptionis: sciendum est quod genus dicitur predicari de pluribus speciebus seu diuisis in plures species. Et cum non sit vni se sed solus...

Ad hanc deinde desiderium naturale compleat in homine necessaria est demonstratio. Non enim potest esse effectus in quantum huius sine causa. Et quia ut dicitur est demonstratio est syllogismus. Ad cognoscendum eam necessarium est...

quantum ad diffinitivitates specificam: puta quod talis forma est animalitas in qua conveniunt fortes et hinc equus: quod iterum non solum sunt difformes quantum ad has carnes: et hec ossa: sed in hoc quia hinc hanc formas humanitatis et ille equitatis: talia dicuntur differre specie: et talis forma in qua conveniunt in concreto sumpta: puta aial est genus: et quia ut dictum est...

Quid sit species et vni sumat originem. CAP. III.

Species est que predicatur de pluribus differentiis numero in eo quod quid: hanc autem hanc predicatur de scriptio operis ex dictis possit intelligi: tamen ad maiorem declarationem aliquid potest esse. Cuiusmodi quod talis distinctio sit per formas ratione forme sicut quod in forma diversi gradus inveniuntur: et quod si distinguuntur: necesse est ut differat species: ut supradictum est. Alio modo potest aliquid distinguere ab alio per formam non sicut absolutam rationem forme: sed hanc quod est hec forma: et sic differunt numero due quantitates se parate: sicut sunt se parate per intellectum: ut in mathematicis: sicut ut sint se parate a materia sicut virtute divina: ut quantitas duarum hostiarum se parate. Quantitas enim quod forma est. Et sic etiam differunt aie se parate numero. Non enim differunt per materiam quam non habent: nec ei coniunguntur: nec per relationem ad materiam cui coniungibiles sunt: cum refo sit posteriori ipso relato. Cuiusmodi nota: quod omnis forma sub se habet multas: et que vlt sumitur: habet quidam latitudinem. Nam inveniuntur in pluribus dicitur de pluribus. Duplex autem potest esse latitudo in formis vna sicut gradus formales: quorum vna sicut se nobilior et perfectior est altero: et hec vna dicitur latitudo generis est sub qua sunt diversi gradus formales specificos differentes. Alia latitudo est sicut plurificationem numeralem in eodem gradu: et quod ista latitudo non est sicut absolutam rationem forme: quod forma in qua est talis latitudo ipse in sua ratione aliquid potest quod conveniat sibi talis latitudo. quod sit aliud ab absoluta ratione forme. Et si loquamur de illa forma que est pars compositi: puta de aia rationali: illud potest quod sibi talis latitudo convenit est in imperfectio quedam: sicut sicut nata est habere rationem partia alcutus totius: non solum quod sit pars sicut rationem: quia etiam forme specificos sunt partes hanc rationem: sed quod sit pars sicut re. Nam aia rationalis est pararealis hominis: et albedo est pars realis hominis albi. Cuiusmodi ad hoc quod tales forme multiplicentur sub specie: quod hanc hanc potentialitatem que facit partes reales: et sicut hanc illa potentialitas per quam aia rationalis per essentiam suam nata est esse pars compositi: dat et quandam latitudinem plurificationis sicut eundem gradum: non obstant et sit quod separata et actu non informat materiam. Et quia talis potentialitas non compeit essentie angelorum: ideo angeli non differunt iterum se numero: sed quilibet angelus facit species per se. Non enim est apta nata natura seu essentia angeli esse pars compositi: ex qua compositioe consequatur species sicut aia humana. Potentialitas ergo forme quam forma habet. sicut ut iugatur materie facit sub ea multiplicari in individua: et sic debet intelligi quod supradictum est: quod sicut humanitas est for ma sequens totum compositum: si consideretur: ut est dicitur

minata ad hanc materiam, signatam facit singulari. Huiusmodi manitas enim ut dictum est dicitur animas et corpus. Unde dicitur hoc corpus et hanc aiam dicitur singulari. Et quia aia in eodem gradu existens non potest dividi in plura: ut dictum est: nisi propter potentialitatem quam habet ut vniatur materie signate. ideo dicitur est quod materia signata est principium individuationis: forma autem non nisi per materiam ad quam hanc naturalem potentiam ut sibi vniatur: et sic patet quid est species. Sciendum tamen est quod licet forma specificatur: ut dictum est de se plurificabilis sit propter potentialitatem quam hanc: ut materie vniatur: tamen aliqui talis plurificatio accidentatur impeditur: puta si oes hoies moreretur ut vni solus remaneret: tunc humanitas non esset in pluribus materijs. Cuiusmodi potest impediri per conditionem materiam: sicut non est vni solus: non res pugnet nature solaris: et in pluribus sicut hanc considerationem formam quia non est alia materia susceptiva talis forme. Cuiusmodi sol est species in vno individuo.

De origine dicitur: et quod ipsa sit hanc hanc itationes. CAP. IIII.

Differentia: ut hic sumitur dupliciter describitur. Primum sic. Dicitur est que predicatur de pluribus differentiis specie in eo quod quod. Secundo sic. Differentia est que species abudat a genere. Ad videndum autem hanc hanc descriptiones. Sciendum est quod ut supradictum est in aliquibus formis potest esse latitudo in eadem forma sicut gradus formales. Quorum vna sicut se nobilior et perfectior alio: et ab hac forma sumitur genus. Cuiusmodi nota quod in entibus sunt diversi gradus essendi: sicut gradus subale sine accidentales: qui gradus hanc in aliquibus entibus sunt dispersi: tamen aliqui inveniuntur aliquod vnum plures gradus perfectionis subales vel accidentales comprehendens. Cuiusmodi gra. Vegetabile: sensibile: rationale sunt gradus entium subales. Planta enim subalter est vegetabilis. Cuiusmodi vno substantialiter est sensibile: et homo subalter est rationale. et isti gradus dispersi in multis alijs inveniuntur in vno solo: puta in hoie. Homo namque per suam formam substantiali que est vna habet oes istas tres perfectiones. Nam est vegetabilis et est sensibile et est rationale. Unde fortes per vnam suam essentiam conformatur plante et cani et platonij: ut supradictum est. Hec autem conformitas que est sortis ad platum potest esse vna duorum. Sicut enim similitudo duorum nigrorum est vna amborum: quia vni ut subiecti: et alterius ut termini: sic talis conformitas est sortis: ut subiecti et illius plante: ut termini. Nec potest dico quod talis conformitas sit refo sicut esse: sed est refo sicut dicitur: ut fundamentum refois sicut esse. Talis autem conformitas que realiter vna est: ut dicitur est: mouet intellectum nostrum ad vnum conceptum: puta vnum a quo conceptum sumitur genus vel aliquando species: ut ex supra dictis hanc potest. Unde talis conformitas se habet ad genus: ut fundamentum remotum. conceptus vero vni ad quem: talis conformitas mouet intellectum se habet ad genus: ut fundamentum propinquum: et sic licet vnitatis generis sit vnitatis rationis. tamen aliquo modo habet fundam in vno sicut rem. Difformitas vero que est iterum forte et plantam est: quod fortes sentit. non autem planta a qua difformitate sumitur differentia que diuidit vnum quod coe est hanc hanc platum. Cuiusmodi hanc hanc ostenditur quod vnum inuenit in habere aliquam aliam perfectionem: que non est in platum. Et quod in tali perfectione puta sensibili inuenit fortes cum cane sicut iterum eos est vna conformitas: moues ad vnum conceptum. a quo si sumatur in concreto substantia: ue. ita quod tale concretum de suo significato dicat solus illam perfectionem explicite. sicut sensibile sumitur dicitur: puta in quantum dicitur sensibile: et sic de alijs vltis ad vltimas dicitur specificam. infra quam non est perfectio formalis. Cuiusmodi ergo de tot potest dici sensibile de quot dicitur aial: sed aial quod est genus predicatur de pluribus differentiis specie: sicut sensibile quod est dicitur predicatur de pluribus differentiis specie. Cuiusmodi nota quod forma subalis hanc duplex est. Cuiusmodi est obiectiue in intellectu et sicut hanc esse intellectus attribuit sibi nomen abstractum. Considerat enim ea intellectus non considerado materiam in qua est: propterea dicitur sibi nomen abstractum: ut humanitas. Aliud est hanc hanc materia: ad quam habet duplicem habitudinem.

Una est quia inheret ei tanquam saluata in ipsa: et sic aliquo modo habet modum accidentis: et sic dat ei intellectus nomen...

De genere generalissimo: et subalterno et quod ens non potest esse genus.

CAP. V.

Quid dicitur autem genus in genus generalissimum et genus subalternum. Genus generalissimum est illud...

inferioris speciei. Ex his potest patere quod una et eadem forma est diuisiva et constitutiva. Si enim aiatum quod est forma addat...

De origine proprii: et quomodo inest omni in diuisiuo speciei et semper.

CAP. VI.

Unc dicitur de duobus predicabilibus accidentibus. De primo et secundo dicitur...

suorum subiectorum: sed per se habent habitum ad subiectum suum quod habent accidentia...

De videndo autem aliam particulam diffinitionis proprii...

CAP. VII.

De videndo autem aliam particulam diffinitionis proprii. Quomodo conuenit uni soli speciei...

specifica nullo modo exis in gradu essendi vel operandi forme specificae alterius speciei. Quia autem ut dicitur est proprium sequitur...

De origine accidentis et diffinitionis ipsius. CA. VIII.

Accidens vero est quod contingit esse inesse: et non inesse propter subiecti corruptionem. Ad quod intelligendum...

fito est dicitur dicitur ad hanc autem necessario sequitur figuram: quod non contingit de accidente cuius respectu sui subiecti... sic potest intelligi non intellecto accide communi: et potest intelligi esse non intellecto accide coi. Sine accide vero pprio no potest intelligi esse: cu sine accide pprio ee non possit. Nam ablata figura no erit situatio partium: et p pns no erit corpus: ergo no poterit intelligi esse sine eo. Potest ergo accide inesse et non inesse preter subti corruptionez: cu esse subie cu non dependeat aliquo modo ab esse suo. ut dicitur est. et sic patet predicta de descriptio accidentis. Sciendum tamen est qd aliquod accidens commune potest inueniri qd respectu huius subiecti singularis ita se habet qd catitur ex pnci pns essentialibus eius. puta nigredo corui que catitur ab hac sine ex hac materia signata corui necessario. loquendo igitur de tali accidente: dico qd non possit intelligi hoc subie esse sine eo: et hoc dicitur accide inseparabile: quod ita se habet ad principium singulare sicut accidens proprius ad principium speciei. Et qd ma signata est extra intellectus spci: de intellectu enim hois est habes humanitate et no plus. vtru aut tale habes sit b signatum: vel illud no est de intellectu explicito hois: sicut differentie sunt extra intellectum generis: vt supradictum est: ideo potest intelligi coruus sine sps corui esse sine nigredine: vel et cum albedine: et pp b accide inseparabile collocatur cum accidente coi: et no cum proprio. h aliquo modo pueniat cu vtroq: vt dictum est. Sic ergo accidens quoddam est inseparabile: quoddam est separabile. Accidentis inseparabili conuenit predicta diffinitio accidentis. s. qd subiectu pot intelligi esse sine eo: si sumatur subiectum pro specie: et non pro singulari. Sciendum est aut qd h subiectus possit separari ab alio accidente: vt dictum est: no tñ accide potest separari a subiecto actu vel aptitudine: et dico aptitudine. Nam licet deus possit aliqd accidens separare a subiecto: vt coter teneatur de accidentibus hostie consecrate. tñ qd illa accidentia non habent aptitudines ad subiectu hoc est impossibile. Quod enim est de ratione ppria alicuius ab eo separari non potest: sed inesse actu vel aptitudine subiecto est de ratione ppria accidentis: quia accidentis ee: est in ee. ergo ab eo separari non pot. Hoc aut potest patere ex his que supradicta sunt de spe. Cum enim accidentia et oes forme substantiales no sint actus purus. qui de se plurificabilis non est: si ipa plurificent numero. hoc est ppter potentialiter quam hnt eentialiter: vt scz sunt ps reals alicuius compositi sine subalis sine accidentalis. Unde sicut ma et forma sunt partes rei substantiales. ita accide sunt partes rei accidentales: sicut albedo que est pars huius compositi qd est homo alb. Cu aut oia accidentia sint talia. ergo necessario opz qd insunt subo actu v aptitudine: et sic p de accide: et de quibz pdicabilibus. De quinqz vniuersalibus fm rem: et fm intentionez lo gicam tractatus primus fuit.

De predicamentis incipit. De diuersis modis predicandi. CAP. I.

anc dicendum est de predicamentis. et quia pntum dicitur quedam pdicabilia ordinata in ordine pntali: videtur est quot modis fit pdicatio. Vbi nota qd aliquid de aliquo dicitur pdicari tripliciter. i. vniuoce equiuoce et denominatiue. Vniuoce dicitur pdicari: qd no solum pueniunt his de quibz pntur quatu ad nome: sed et quantum ad rationez eentiale: et dico hic rationem illud qd per diffinitionem dicitur seu significatur vel per aliqd qd sumatur loco diffinitionis. Sicut aial pdicatur de homine et de boue. Unde no solum b nome. al. puenit homini et boui: s. et diffinitio ei eentialis qd est corpus animatum sensibile. Non solum enim vere dicimus qd homo est animal: sed etiam qd homo est corpus animatum sensibile: et sicut est de boue. Equiuoce vero dicuntur pdicari que de pluribus pdicantur fm idem nomen: non tamen secundum eandem rationem: et isto modo pdicatur canis de latrabilibus et de marino. Licet enim fm idem nomen canis de vtroq pdicatur: tamen alia ratione puenit cani latrabilibus qz marino. Ratio enim latrabilis est qd est aial gressibile quadrupes

que non puenit marino. Sciendum est at qd sub equiuocis comprehenduntur analogia. Predicantur enim analogia de pluribus inquantu dicitur ad vnu. vt sanum dicitur de animalis pmo et pprie. Est enim sanum adequatum in humoribus qd no pot ee nisi in aiali. Dicitur tamen sanus de vrina et medicina. Na dicitur hec vrina est sana: qd est signum sanu qd est in aiali. et hec medicina est sana: qd est ca sanu. qd est in aiali. Unde h hoc nomen sanum de animalis et de vrina dicitur: tamen o sanu non pot dici de vrina. Non enim vrina est adequata in humoribus. sed est signu talis adequationis: et sic pdicatio analogia aliquo modo conuenit cu equiuoca: vt dicitur est: et aliquo modo cu vniuoca. Licet enim sanu qd de vrina dicitur no dicat suam rationem. s. ad eundem humoru in vrina: no tñ dicitur rationem: sed eandem adequationem humoru dicit: cuius vrina est signu. Denominatiue vero dicunt pdicari: qd concreta sunt adiectiue: et ab aliquibus accidentibus abstractis denominantur: seu deriuantur: vt albu de hoie pdicatur et de equo denotiatiue. qd album deriuatur ab b abstracto que est albedo que est in hoie: que sic in abstracto sumpta de hoie pdicari non possit. Nulla enim pars vt supradictu est potest de toto pdicari. Albedo enim est qda pars accitatis hominis albu: sic de eo pdicari no possit. Conuenitur aut et dicitur albu qd idem est qd habes albedinem: et tale potest de hoie pdicari. Ad videndu pdicamenta sciendum est qd predicamentu seu genus generalissimu duplr potest accipi. Vno modo pro ipsa intentione predicamenti: seu vilitatis: alio modo pro ipse in qua talis intentio fundatur: vt dicitur est. Primo modo pntum est ens rationis. Secundo modo est ens reale. Ad maiore aut notificationem horu sciendu est qd ens in sua maxima vilitate diuidit quom metaphysice in ens p accis et in ens p se. Ens aut p accis tot modis diuidit qd modis aliqd pdicatur p accis de quibz supradictu est. Ens p se diuidit qd qda est in aia: et quodda ex aiam. Ad sciendu aut qd fit ens in aia: nota qd tripliciter aliqd pot ee in anima. Vno modo effectiue: sicut dicitur qd archa est in mete artificis an qd fiat. Alio modo subiectiue: sicut dicimus qd scia est in aia. vel actiue: intelligedi vel vbi qd sunt in aia sicut accis in subo Tertio modo aliqd dicitur ee in aia obiectiue sicut lignum intellectui dicitur esse in aia obiectiue. Quobz primis modis ens in aia est ens reale: et dico reale: non vbi nome res dicitur a reor: sed vt dicitur a ratus rata ratu. i. firmum. Tertio modo sumpto ente. s. vt est obiectiue i aia in eo possum duo considerare. s. id qd est obiectiue in intellectu: puta lignum et istud adhuc est res: vel illud qd puenit ligno solus: vt est obiectiue in intellectu et non puenit sibi fm esse reale. s. esse abstractu ab b ligno et ab illo: et h modo ens in aia non est res: sed intentio: cui ei nihil extra aiam rident: nisi pro fundamento remoto: et sic attribuit esse no enti. Dicimus enim qd cecitas est in oculo. Cum autem cecitas sit no ens: quo modo ergo habet esse: quia dicimus cecitas est. Tertio solum esse intentionis: qd nihil habet facere cum ente reali: sed ex opposito ab eo diuiditur. Est queratur de tali ente vbi sit subiectiue. dicitur qd est nuscq. Si enim esset in aliquo subiectiue: esset accis: et per consequens ens reale: sed solum habet esse obiectiue. Ens autem reale diuiditur in decem pdicamenta que sunt de eadem genera reru. Et quia res est fundamentum intentionis remotum: tamen fm istam duplicem diuisionem: possunt dupliciter accipi pdicamenta. Ad sciendu aut pdicamenta opz diuidere ens reale. Vbi nota qd h ens non possit esse genus: qd non inuenitur differentia contrahens illud: tamen contrahit p modos essendi. Modus aut essendi alicuius rei pot accipi dupliciter. Vno modo vt proprietates reals alicuius realiter differens ab eo: sicut dicitur de aliquo. iste hz bo nuz modus: qd est mansuetus vel docilis. Constat aut qd mansuetudo et concordia: quas diximus modos: res sunt differetes ab eo cuius sunt. Secundo modo dicitur modus res concepta. vno modo respectu sui ipsius: vt est concepta alio modo: qui quidam diuersi modi considerandi no sumuntur ex diuersis in re existentibus: sed ex habitudine ad diuersa: sub qua habitudine res intelligitur. Terbi gratia substantia fm qd est subiectum accidentu significat p mo

um substantie: quia substantia dicitur substantando: fm aut qd a nullo priori dependet cui initatur: significatur vt ens per se. et isti modi sunt tripliciter qd substantia differentes: sola ratione anime pceptis ipsam fm diuersas habitudines qd ratio non est facta sed accipitur a re. ita. n. in re est. Na et suba substant accidentibus: et nulli inmittit: isti no sunt due res distincte: sed distinctio inter ista solum est ex ratione. Tali tales modi sunt ens reale. s. substantia. que et substant accidentibus et nulli inmittit: distinctio tñ eozuz est a ratione. Contrahitur aut ens per modos. non qd modus sit aliqua differentia contrahens ipsum. sed quia in ente reali coter sumpto inueniuntur aliqua entia habetia iter se diuersos modos essendi: quibus no respondet vna et eade res: nisi forte ipm ens in vli. Primi aut modi quibz contrahitur ens: sunt esse per se: et esse in alio. Esse aut per se est modus pdicamenti sube: esse vero in alio est modus aliorum noue pdicamentorum. Alio modo adhuc contrahitur ens per duos modos: quoz vnus est ee ad se: et vnus est ee ad aliud. Tria predicamenta absoluta. s. subam qritate et qualitate. Scds est ee ad aliud: et iste modus comprehendit septem predicamenta respectiua. s. relationem: actionem: passionem: qd vbi: sicut: et habere. Que oia qualiter inter se differat dicitur infra. Notandum est aut qd diuisio entis in decem predicamenta no est diuisio vniuoci. sed analogi. Ens ent ana logice dicitur de eis. per prius enim dicitur de suba in q maxime saluatur sua realitas. de alijs vero dicitur inquantum snt aliquid ipse sube. Quantitas enim est ma extensa vt extensio sube. Qualitas vero est ei affectio. s. dispo. et sic de alijs. Unde de eis pdicatur ens sicut sanu pdicatur de aia li vrina et medicina. Diuiditur ergo ens in decem pnta q sunt suba: quantitas: qualitas: relatio: actio: passio. quando vbi. situs et habere: seu hitus: de quibus sigillatim dicendum est et primo de substantia.

Quid sit suba fm intentione logicam. CAP. II.

St aut suba ens per se exis. Ad videndu particulam huius descriptionis: sciendu qd h de ente plura dicta sunt: tñ ens est quod primo occurrit no intellectui. Nos enim sumus racionales id est discursiui. qd enim intelligimus fere cum discursu intelligimus. Occurrunt autem intellectui nostro. primo magis confusa. De po enim reducitur ad actum p mediu. s. p actum imperfecto: quo intellectus non intelligit determinatam rem et discurrendo determinat se ad perfectionem: sicut possibile est intelligi rem: vt ponit plus primo physicoz. exempli in sensibilibus. Videndo enim in magna distantia aliquid primo percipio qd sit corpus. deinde accedendo video qd sit aliud: deinde cognosco qd sit homo: deinde qd sit petrus. Sic intelligedo discursit intellectus n. Pramo enim de re concipit qd sit ens: de inde qd sit suba. deinde qd sit corp: et sic vsq ad spz spalis: finiam. Confusus aut qd intelligi pot est ens. Ens qd est illud qd pmo occurrit intellectui nro. Et sic p qd i pdicta notificatione sube sumit ens. Scz qd dicitur qd suba est ens p se: notadu qd per se diuidit contra per accis: sic dicimus qd homo est aial per se: est autem albus p accides: et h modo nuc sumit hic per se. Na quantitas et qlitas non sunt entia p accides: s. per se vt dictum est. Quia ens p se diuidit in. io. pnta. Alio modo esse p se diuidit cotra esse in alio. Scduo modo solum sube puenit esse p se: et iste est modus pns eius. Nel potest dici qd suba est ens p se existens: eo qd sibi proprie conuenit existere. Alijs vero accidentibus puenit existere per ea. Sicut ignis p se est calidus: qd oia sunt calida p eum: est n. eius pprietas esse calidu. Sciendum tamen est qd suba diuiditur in materia formam et compositum. Materia enim no dicitur proprie esse p se: cu no habeat esse nisi per formam. Similiter etiaz forma non dicitur esse p se cu solum habeat esse in materia. Compositus autem proprie dicitur esse p se. et dico compositu. s. integratu ex suis partibus. s. n. partes integrales sunt compositae: no tñ dicitur p se. Compositu enim directe est in pnto: vt Boetiu in comentario pnto dicit hz et possit dici qd forma et ma et pres integrales sunt p se ga no sunt in alio: sic accis in subiecto. Notadu qd hz hic de scribat suba composita: tñ duplr pot ee suba composita. s. na: et

suppositu. Dico at h nam. vt est humanitas: suppositu at no sumo hic p singulari in gne sube: s. p concreto na vt ho. Humanitas. n. h forma dicat: est tñ composita ex ma et for: vt supradictu est. Dicit. n. humanitas aiam et corpus. Ita tñ humanitas sine qd qz na dicit formam substantiale: et ma qz de suo pncipali significato pscindit oee aliud a pdicta forma: et ma. Na aut sic est de supposito: qd est ho. Ho. n. de suo pncipali significato dicit hns humanitate: seu hns talez forma et mam qz dicit humanitas: et qz hns humanitate pot ee suppositu no humanu: vt p de humanitate xpi: que supposita supposito diuino. Nel pot hie aliq alia: puta accideta: qd humanitas oino pscindit. ideo in creaturis differit suppositu et na. et quia na: puta humanitas est qd habitus et stes in habere: hz sit composita. tñ sibi no pprie conuenit esse p se. Proprie ergo ens p se dicit suba composita q est suppositu et h est causa quare gna et sps sube sumuntur in concreto et no in abstracto: no aut alioz pntoz. Forma aut subalis q est pars compositi de se no substant accidentibus: s. qd compositu. forma vo que est na seu essentia vt humanitas: qzuis sit composita ex ma et forma: tñ in suo signato pscindit substantie accidentibus. Alia vo accitua ita se hnt: qd eoz gna et sps sunt forme. cu tñ ex eis cu subo no sit vnu p se. Vbi aut postea qd est existens. Vbi nota qd in creaturis ee essentie et ee actualis existentie dnt reall: vt due diuersae res. Qd sic p. illud enim qd est extra eentia alicui differ reall ab ea: ee aut actualis existentie est extra eentia rei. Na dicitur dicitur tota eentia rei. esse aut actualis existentie est extra diffones: quia in diffinitione ponitur solum genus et differentia: et nulla fit mentio vtrum res diffinita existat vel non existat. Zpparet et h manifeste. Nam impossibile est posse intelligere aliquam rem: non intelligendo ea que sunt de essentia eius. tamen constat qd ego intelligo rosam: no intelligendo vtrum actu sit: vel non. ergo actu esse: vel esse actualis exntie differt re aliter ab essentia. vnde citra pntu in quacumq substantia creata est compositio esse et essentie: que no est compositio materie et forme: sed est compositio duoz pncipioz suppositi. Quorum essentia est potentia et esse est actus. Unde esse respectu essentie dicitur accis: quia est extra essentia rei: et dicitur substantia: quia est in genere substantie sicut principium suppositi: et est actus simpliciter: quia in genere substantie: hz non sit forma. que est actus materie: et est actus hz quod: quia essentia: cui aduenit no est pura pot: et actus est pura materia. Sciendum tamen est qd esse essentie per prius conuenit spibus: quia vt supradictum est: sola sps diffinitur: et diffinitio significat esse essentie: et per posterius dicitur de indiuiduo: seu conuenit ei. Esse aut esse in indiuiduo impossibile est aliquid aliud remanere: vt plus dicit libro pdicamentoz: posterius aut conuenit ipse sp ecie. Tñ existere sic de gne et sp dicitur accitua coia. Sic enim dicitur homo existit: quia petrus existit. sicut homo currit: quia petrus currit.

De prima et secunda substantia quid sint: et de ordine substantie. CAP. III.

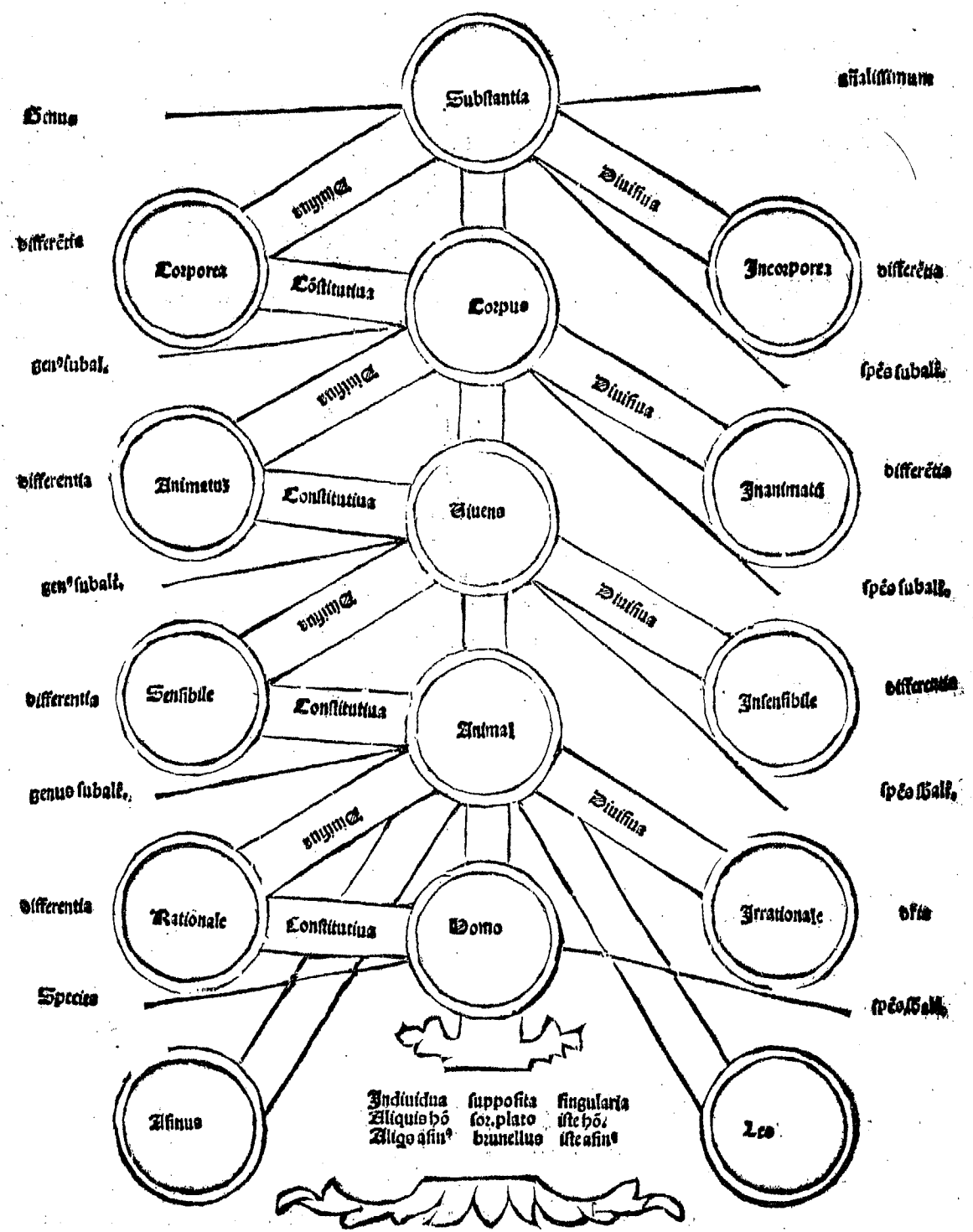
Quid sit substantia in primam et secundam. Est autem prima substantia que pprie pncipaliter et maxie dicitur substantie. Que nec in subiecto est: nam de subiecto dicitur. Ad videndum aut pdictam descriptionem. Sciendum est qd substantie dicitur duplr. s. pro substantie accidentibus: sicut dicimus qd substantia substant accidentibus: et pro substantie vltibus: sicut dicimus qd minus vlt substant magis vlt. stat enim sub eo in ordine predicamentali. Tñ maius vniuersale de minus vniuersali pdicatur. Si substantie sumatur primo modo: sic prima substantia pprie substant. Sicut enim supradictus est illud inest alicui pprie: qd inest p se: et non per aliud: sicut calor proprie inest igni: sic eodem modo inest prime sube substantie accidentibus. Licet enim superficies subter coloz: et linea curuatur: tale substantie habent non per se: sed per aliud. s. per subam pnta. Remota enim inherencia superficies et linee: qua habent ad primam subam: actu et aptitudine non erit superficies nec linea. Substantigitur accidentibus quia substantia

prima substat eis. Proprius ergo prime substantie est sub- stare accidentibus. Ex quo sequitur qd substatre acciden- tibus insit principaliter z primo substantie prime. Illud. n. primo conuenit sicut quod conuenit sibi z non per aliud. Petro. n. no puenit p eesibile qz sibi p aliud. s. p hoim. Cui homini conuenit pmo esse risibile. Sic lz substatre ac- cidentibus conueniat substantie prime z secundam tenent secundis substantiis scz generibus z speciebus conuenit secundo quia conuenit eis per indiuidua que sunt pime substantie. Non enim homo currit nisi quia Petrus vel fortis currit. Et sic pz qualiter prima suba substat pro- prie z principaliter. Sed dicitur qd substat maxime z sus- titur substatre secundo modo. s. pro esse sub alio: sicut mino- uerale sub magis uerale. Cum autem prime sub- stantie subijciantur omnibus speciebus z generibus que sunt supra se. species vero z genera non substat tot. ergo

prime substantie respectu secundarum: nro modo maxime dicitur substatre. De postea qd no dicunt de subiecto: qd no sunt pdicabilia de alijs sic spes z gna: z no snt in subto: qd no snt accntia. Sola. n. accntia snt in subto: vt hic sumit ee i subto. Et sic pz descriptio p sube: seu indiuidui. CScde vo sube dicitur spes z gna q snt in pto sube. Dicit vo q ca- dit ex latere: no ppe dicitur sube: qz no ppe dicitur ee i pto nisi forte reductiue. Dicitur aut scde sube. qd scdo vt dcm e substat accntibz. Inter scdas at subas. dicitur magis sube spes qz gna: no q suba suscipiat magis z mino: vt infra ds- cet: s. qd vtroqz mo substat magis substat spes qz gna: vt ex dictis hri pot. Spes vo spalissime dicitur eqz sube: qd eqz oibz substat. Et sic pz de pms z secdis subijs. Quasi at pntus sube sit ordinati. pz in arbore Porphyrii: qz gna exepi ponim: lz no itoto repia ea vas. Na rationale aial no e genus: vt ipse ponit nec dis sunt ronale vt ipse dicit.

Substantia non suscipit contrarietatem: nec magis z mino. lz sit subm vtriusqz: p sui mutationes. CAP. III. Est aut nunc dicere de communitatibus z pro- pteratibus substantiis. Dicitur autem substa- tia duo comunia cum aliquibus acciden- tibus. s. qd non suscipit contrarietatem. z qd no suscipit magis z minus. Ad que intelligeda: sciendum est qd quedam forme habent in se latitudinem quedam vero non: z qd quedam forme habent predictam latitudinem: ideo habent contrarietatem: licz non semper sit verum in omnibus. Ad sciendum autem predictas lati- tudinem. nota qd in rebus spualibus augmentuz trāstert a quantitate corporali. dicitur autē in qzitate corpali aliqd magnum: s. qd ad debitam perfectionem quantitatis perducitur. Unde aliqua quantitas reputatur magna in homine que non reputatur magna in elephante. Sic eti- am in formis dicitur aliqd magnum ex hoc qd est pfectio: perfe- ctio aut forme dupliciter pot. pderari: vel s. m ipsam for- ma: vel s. m participatione sub. Primo mo dicitur ipsa for- ma parua vel magna: vt parua albedo. Scdo mo dicitur magis vel minus: vt magis vel minus album. forme ergo que de se ideterminate sunt: vt magis vel minus: seu pfectio z iperfectio snt in subo: ille forme dicitur pfecta hie latitu- dine: z pfectio gradus intensiois z remissiois. Ad scien- du aut qd sint ille forme: nota qd i forma tria possum. pside- rare. Primo si agēs pot se diuersimode hie ad ea. Scdo si subm ea recipit: aliqd sit magis vel minus disposituz ad ipsam. Tertio qliter ipsa forma participat a subo. Cui in il- lis formis i qb agēs no se hie diuersimode: nec aliqd subz est magis: z aliqd minus disposituz: ille forme no hebūt pdi- ctā latitudinē: s. in vltima pfectioe sue spēi semp recipiuntur i subto. vbi gra. Si. n. aer eet sp eodē mo dispositus ad recipienduz lucē: z illumināto aer eodē mo semp se hiet: nūquam lumen in aere recipetur magis nec minus: nec aer eet magis vel minus illuminatus: s. qd aliqd istoz va- riat ideo aliter se hie de lumine. Cui autē in formis subal- bus semp eodē mo se habeat agēs: z subm qd est mā pma sit semp eque disposituz: forma ergo subalis no habebit la- titudinē pdictā. Qd ipsa mā pma sit semp eā disposita: no opz pbare: qz clar est. De agēte vero seu pducēte formam subalē pz. Licet. n. tale agens diuersimode se habeat ab i- ctēdo dispositiones pias ab ipsa materia: z h faciat virtu- te formarū accidētaliz: seu qualitatiz: tamen formā suba- lem itroducit virtute sue forme subalis: q vniformiter se hie oibus gualibus eiusdem spēi. Et idē z eodē mo pot cō- cludi de ppijs passiōibz que simul cū subto pducuntur z subm respectu eaz aliquo mo se habet actiue: vt supra di- ctū est. Tales igit forme. tā substantiales qz proprie passio- nes: qz agēs ad eas producendas no se hie diuersimode: z qz subiecti eas recipiēs semp eodē mo est dispositus: ideo no suscipiūt magis nec minus. Si vero subm no eet eodem mo disposituz ad formā: vel agēs ad huc diuersimo- de se hiet: opz pderare tertiu qd dicitur est. s. qliter ip. a for- ma participat a subo. Na si participat s. m rationē indiuidi- bilitatis: talis forma no suscipiet magis nec minus: sicut pz de spibus numeri: q pntur in indiuiduili vnitate. Et de speciebus quantitatiz: s. m numeros vt bicubitum: tercubitū: z de aliquibus relatiōibus: vt dupli z dimidiū z d figuris: vt trigonū: z tetragonū: z qz oēs qzitates z figu- re sic recipiūtur i subis: s. o qzitas z figura: z he relones no suscipiūt magis nec minus. No solū aut de quantitatibus: sic pderatis: s. simpz loquēdo de quantitate: vt linea sup- ficies: z corpus vey est qd no suscipit magis nec mino. Lu- tus rō est: qz pfectio z iperfectio quantitatiz est p maiorē vel minorē extensionē: s. m quā aliqd dicitur maius aut minus: no aut maior vel minor extēio est causa sufficiens qd aliqd dicat magis vel minus: qz no dicit esse s. m extensionē: vt pz in alijs formis in qb est extēio: z no itēio: sicut i formis i- aiatoriz z brutoz. Quoz forme sunt extēse: z no dicitur: s. m magis z minus. Dicit ergo qd forme suscipiunt magis z minus: z q no. Quia. vt. hntes pdictā latitudinē suscipiūt magis z minus. CEx his scit statim qd forme recipiūt cō- trarietate: z q no. Na. n. forma q no recipit magis z mi-

nus recipit pderare. Tbi nota qd forme q hnt latitudinē pdictā. Quēdā hnt ea solaz seruādo eadē spēm. Quēdā vero in genere z in spē. Na. tales gradus latitudinis sunt vsqz ad vltimū in quo saluatur species illa: quez gradus si transeat forma variabit speciem z remanebit sibi idem ge- nus: z in ista secūda specie habet etiā gradus quādiu pue- niat ad vltimū quē si trāscēderet no esset in eadem specie. verbi gratia. Croceum habet gradus: z sit magis croceum quādiu veniat z fiat rubeum: z licz rubedo sit alia species qz croceitas: snt tamē eiusdem generis. Euenit enī in h qd est participare lucē incorporatā: z d rubeo venit ad nigz vsqz ad vltimū graduz nigri: q in eodem genere transcēdi- no potest. Si etiā croceitas remittat: fit paliditas z po- stea albedo: z iste forme istoz duoz graduz. s. albedo z nigredo sunt pparie. CNota qd multi moderni tenent qd duo gradus faciunt vnā cōtrarietate: sicut albedo z rube- do. Albus z magis albus z apud ipsos duplex est pparie- tas. s. ppleta z incompleta. Prima est iter extrema maxime distātia. s. iter albedinē sntiaz z nigredinē sntiaz. Scda est inter gradus medios: qz duo gradus distincti numero no ppariunt se adiacentem z denotatiue i eadē parte snti- sicut gradus vt duo z gradus vt tria z sic de singulis. Cui talis latitudo. s. pfectius z iperfectius participari a subto sequit formas aut ratioe forme aut ratioe subti. Ratio ne forme vt patet in coloribus. Na lux incorporata magis vel minus participata: causat species cōtrarias. Na spes que pfectius participat de tali luce: puta albedo est pparia speciei que iperfectius talē lucē participat: puta nigredo: z in talibus iuenit cōtrarietas. Quando vero tali latitudi- ne no participat rōne forme: sed soluz rōne subti: vt pz de magis vel minus illuminato: tūc talis forma: licz recipiat magis vel minus: tū no hie ppariunt: s. m nūmū est cō- trariū: z tamē pstat qd aer est aliquādo magis illuminatū z aliquādo minus. Tbi cūqz. n. est pparietas: ubi est magis z minus: z latitudo predicta in formis. Tbi cūqz vero talis latitudo no est: ubi non est vera pparietas. Et dico vera pparie- tas: qz quedā dicitur cōtraria que opponitur s. m habitū z puiationē: sicut rationale z irrationale par z ipar: sicut dicimus: z in vnoquoqz genere est vna pma pparietas: q no est vere pparietas: s. magis est habitus z puiatio: z hoc idē di- co de oibus ppijs immediatis. s. qd no opponitur vere pparie- lz sint habitus z puiatio. Sanitas. n. z egritudo sic oppo- nuntur. Nam si sanitas est humorum equalitas z egritudo inequalitas: z qz equale z inequale opponunt ppariue: me- lius diceretur qd sanitas z egritudo opponuntur per mo- dum habitus z puiationis qz pparie: z est qd ppari quare no dicitur habere medium. CSciēduz est autē: licz vt dictuz est in aliqbus inueniatur latitudo z gradus: no tamē est intel- ligendum qd cū vna forma intēdit qd auget p additionē: gradus ad gradū: ita qd sint ibi duo gradus distincti. Quo- rum vnus addat alteri: z possit ab eo distincte signari: sed sit tale augmentum in quātū forma iperfecta sit pfecta: ita qd ipsa pfecta hie plusqz puius: no s. m partes signabiles di- uerfas: sed virtute: ita qd puius gradus puietur in scdo virtute: sicut iperfectum cōtinē in gradu pfecto. CEx istis patet qd quia substantia no suscipit magis vel minus: vt dicitur est: qd sube nihil est contrariū. Et sic patet cō- munitates substantie. CPropriū autem substantie est qd hie sui mutationem sit susceptibilis contrariū. Dicit autē h esse propriū sube: quia sibi soli per se puenit z si aliqua dicuntur suscipere contraria: sicut linea dicitur recta vel curva: tamen linea non suscipit ista nisi ratione substantie. Datur etiam instantia de oratione z opinione que eadēz manēs: aliquādo est vera: aliquādo est falsa. Ad quā respō- det: hie qd h no fit scdm mutationem orōnis vel opinōis: s. m enī mutat orō vel opinio: dū fortes sedet eo surgēt: s. m mutat res. No. n. p sui mutationē: orō vel opinio dicit ee susceptibilis ppario: sed per mutationē rei significatē. Soli ergo sube hie puenit: z si alijs cōuenit hie est ratione sube: in qua habet esse: vt patet de superficie que est susce- ptibilis albedinis z nigredinis: de cuius cena est actu vel aptitudine esse in suba: vt supra dictum est: z sic patet de predicamento sube zc.

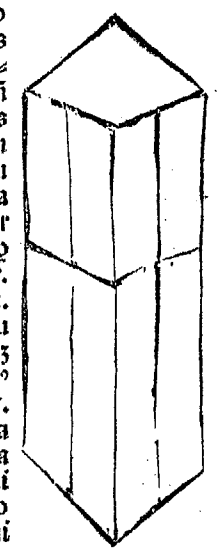
TRACTATUS DE PREDICAMENTO QUANTITATIS. De numero qui est quantitas discreta.

Quantitas dividitur in duas partes scilicet in discretam et continuam. Discreta quantitas est quae habet partes inter se ita se habent ut sunt separate et ad unum commune terminum non copulantur. Continua vero quantitas dicitur cuius partes ad unum commune terminum copulantur...

replicati causat multitudinem: hoc certificatur de multitudine quanta sit discreta: sic unum est mensura multitudinis: et pars de numero etc. De secunda specie quantitatis discrete. CAP. II. Ratio est vox aggregata ex distinctis syllabis...

Quod non bene intelligitur si locus est superficies corporis continens. Et in terminis communibus partium corporis sit superficies: sequitur quod terminus loci sit superficies: et sic superficies erit terminus superficiei. Ubi nota quod locus potest dupliciter considerari. Uno modo pro superficie corporis continens: et sic terminus partium eius dicitur linea...

De spibus quantitatis continue et primo de linea. CAP. V. Tunc dicitur de predictis speciebus quantitatis continue: primo de linea. Est autem linea longitudo sine latitudine et profunditate...

ra siue extensio suberit supra dictum est: suba corpore in quantum huius tripliciter mensurari seu extendi potest...

ficies vero continet duas dimensiones de predictis. scilicet longitudinem et latitudinem: cuius extrema sunt due linee vel una. Ad dico, pro superficie circulare que una linea terminat. Sic nota dicitur ad hanc lineam terminet: quod terminet ad indivisibile scilicet latitudinem et hanc est linea...

am: sicut in quibet parte lineae est imaginari punctum sic in quibet parte motus est considerari mutatum esse: ois. n. motus terminabilis est terminatus ad mutatum esse: sicut ad terminum intrinsecum: sicut linea ad punctum. In illi motu videtur esse dupli: quia sicut eius passio: quia est successio: et videtur dicitur esse: sicut eius mensura. Non enim tempus solus mensurat alios motus sed et partes motus primi mobilis. Dicimus enim quod una circulatorio facta est in vna die. Ipsi vero mutatio est quod est idem in motu: videtur in tempore nunc: quod est idem in tempore: vel est idem re: sicut ratione differere: in ois tpe est signare nunc sicut in linea punctum: et tempus terminatur: utique ad nunc terminatur. Datet ergo de tempore.

Quantitas non suscipit magis nec minus. Nec habet partem: sed est aliqd dicitur esse vel inaequale alteri. CA. VIII.

Commune est autem omni quantitati non suscipere magis et minus: nec suscipere contrarietates. Quod qualiter intelligatur supra de primo sube dicitur est. Sciendum autem quod a primo libro philosophorum ponitur instantia de magno et paruo: que videtur esse in quantitate et videtur esse contraria. Et videtur primo quod magnum et paruum non sunt in genere quantitates: sed sunt passiones ipsius quantitates: sed sunt in genere relationis. Non enim magnum dicitur aliqd absolute: alioquin non diceretur milium magnum et mons paruum: nisi per respectum ad aliud milium: vel per respectum ad motem magnum. Secundo respondet quod dato quod magnum et paruum essent in genere quantitates: non tamen essent contraria. Ideo enim non potest esse contrarium sibi ipsi: tamen vna et eadem quantitas dicitur magna per respectum ad minus: et parua per respectum ad maiorem. Proprium autem quantitates est secundum eam equale vel inaequale dicitur. Ad quod intelligendum sciendum est quod quantitas dupliciter potest sumi. Uno modo pro magnitudine motus. Alio modo pro magnitudine perfectionis. Nobis modo quantitas pertinet ad hoc primum. Quia ista est prior et notior acceptio quantitates. Secundo modo quantitas est de transcendentibus: quoniam in multis generibus inuenitur: sicut et perfectum. Dicimus enim iste est magnus medicus. I. perfectus: et ista est magna similitudo: et secundum quantitates utroque modo sumptam dicitur esse equale et inaequale. Dicimus enim duas lineas esse equales: et duas albedines sicut quod quantitas primo modo est notior: et magis propria: secundo autem modo dicitur transumptive ab illa ratione equale vel inaequale dicitur proprie habere quantitates primo modo sumptam. Notandum quod vnum quodlibet esse: et sic quicquid est ens est vnum: cum autem suba quantitates et quantitates sunt entia: quod quilibet eorum esse: vnum: et cum in suba quantitate et quantitate possint esse plura entia: ergo in eis possunt esse plura: quod quilibet est vnum: quod sunt multa in quolibet ergo istorum primum est vnum et multa. In vno autem in suba fundat relatio: quod dicitur identitas. In vno vero in quantitate fundat relatio: quod dicitur equitas. In vno in quantitate fundatur relatio: quod dicitur similitudo: quod dicitur equitas. In vno in quantitate fundatur relatio: quod dicitur similitudo: quod dicitur equitas. In vno in quantitate fundatur relatio: quod dicitur similitudo: quod dicitur equitas.

esse in quantitate et videtur esse contraria. Et videtur primo quod magnum et paruum non sunt in genere quantitates: sed sunt passiones ipsius quantitates: sed sunt in genere relationis. Non enim magnum dicitur aliqd absolute: alioquin non diceretur milium magnum et mons paruum: nisi per respectum ad aliud milium: vel per respectum ad motem magnum. Secundo respondet quod dato quod magnum et paruum essent in genere quantitates: non tamen essent contraria. Ideo enim non potest esse contrarium sibi ipsi: tamen vna et eadem quantitas dicitur magna per respectum ad minus: et parua per respectum ad maiorem. Proprium autem quantitates est secundum eam equale vel inaequale dicitur. Ad quod intelligendum sciendum est quod quantitas dupliciter potest sumi. Uno modo pro magnitudine motus. Alio modo pro magnitudine perfectionis. Nobis modo quantitas pertinet ad hoc primum. Quia ista est prior et notior acceptio quantitates. Secundo modo quantitas est de transcendentibus: quoniam in multis generibus inuenitur: sicut et perfectum. Dicimus enim iste est magnus medicus. I. perfectus: et ista est magna similitudo: et secundum quantitates utroque modo sumptam dicitur esse equale et inaequale. Dicimus enim duas lineas esse equales: et duas albedines sicut quod quantitas primo modo est notior: et magis propria: secundo autem modo dicitur transumptive ab illa ratione equale vel inaequale dicitur proprie habere quantitates primo modo sumptam. Notandum quod vnum quodlibet esse: et sic quicquid est ens est vnum: cum autem suba quantitates et quantitates sunt entia: quod quilibet eorum esse: vnum: et cum in suba quantitate et quantitate possint esse plura entia: ergo in eis possunt esse plura: quod quilibet est vnum: quod sunt multa in quolibet ergo istorum primum est vnum et multa. In vno autem in suba fundat relatio: quod dicitur identitas. In vno vero in quantitate fundat relatio: quod dicitur equitas. In vno in quantitate fundatur relatio: quod dicitur similitudo: quod dicitur equitas. In vno in quantitate fundatur relatio: quod dicitur similitudo: quod dicitur equitas.

vt. s. vna oino non sit maior nec minor altera inaequale vero non sumit secundum diuersas species quantitates: vt dicitur esse de simili in qualitate: sed in eis quod sunt eiusdem speciei sine peruatione maioris et minoris: et sic patet quid sit idem: quid equale: quid simile. Sciendum quod licet fundamentum identitatis sit suba: vt dicitur esse: tamen potest dici de alijs primum: et in eis fundari. Dicimus enim quod habet albedo est eadem sibi ipsi: et habet linea est eadem sibi ipsi: et ideo non est proprium sube habere dicitur idem vel diuersum: cum habet primum alij primum: licet conueniat sube principaliter. Proprium autem quantitates est secundum eam dicitur equale vel inaequale: quia nihil dicitur equale vel inaequale nisi secundum quantitates. Proprium vero quantitates est secundum eam dicitur simile vel dissimile: et sic patet de primo quantitates. Tractatus de predicamento qualitates. Quid sit qualitates in genere. CAP. I.

Nunc dicitur est de primo quantitates. Describit autem qualitates sic. Qualitates est quod quilibet dicitur. Sciendum quod primum dicitur diffinitio: quia autem generalissima: cuiusmodi sunt suba. Quantitates quantitates et habet non habent genus super se: vt super dicitur est: quod diffinitio non potest. Primum autem per aliquod non magis non describitur seu notificari. Modum quod vt ex super dicitur colligitur potest. Intellectus non solum abstrahit vnde a particularibus: sed et forma ab habere tale forma. Intellectus enim humanitatem potest non intelligendo cum ea habet humanitatem. s. homines: in quo non solum humanitas: sed et multa alia entia. s. albedo: et habet. Eodem modo intelligit albedinem abstrahendo ab habere ipsam quod vocamus albu. Cui licet albedo non inueniat sine subiecto: tamen intellectus ea intelligit abstrahendo a subiecto: eo. vt non intellectus: et habet hoc magis pertinet ad intellectum actus in abstracto quod in concreto. Et quod cognitio nostra ortus habet a sensu minus sensibilis sunt nobis minus nota: abstracta autem vt dicitur est sunt minus sensibilis: ergo primum notifica tur per concreta: sicut per nota. Bene ergo data sunt notificatio quantitates: quod est abstracta per quale quod est concretum dicens. Qualitates est secundum quod quilibet dicitur. Sciendum est quod dicitur iter quantitates et alia accidentia. Nam in ea predicat concretum de abstracto. Dicimus enim habet linea est quata: quod non potest habere alij primum accidentibus. Non enim potest dici quod habet albedo est quod licet inde est quod quantitates in abstracto non diffinitur seu describitur per concretum. Si enim vnum de alio predicat primum erit male notum vnum: sicut reliquum: et sic patet descriptione qualitates.

De prima specie quantitates quod est habitus et dispositio. CA. II. Aut autem quoniam species quantitates quod sunt genera sub altera. Prima est habitus seu dispositio. Cuius dicitur est quod dispositio est genus ad habitus. Dis. n. habitus est dispositio: non tamen ois dispositio est habitus. Nam quantitates facile mobilis est dispositio non tamen est habitus. Cuius si sumat dispositio pro qualitate que est. facile mobilis: tunc est vna species quantitates adiuua habitus. Si vero sumat dispositio: prout dicitur de quantitate facile mobilis quod de difficili mobilis: tunc est genus ad habitus et dispositio: quod habitus adiuua dicitur. Diffinitio autem habitus. s. metaphysice sic habitus est dispositio quod aliquis disponit bene vel male: sive habet se: sive ad aliud. Ad qua diffinitionem intelligenda. Sciendum est quod dispositio est ordo rei habetis partes: non solum partes quantitativas: sed etiam essentielles vel potentiales. Unde ordo istarum partium inter se vel ad aliqd aliud dicitur dispositio. Ad rationem quid est habitus requirunt plura: sive sint partes sive potetie vel actus que sunt adiuua comensurabilia diuersis modis: ita quod in eis possit inueniri aliquis modus medius comensurationis: et talis modus dicitur habitus. Verbi gratia sanitas est debita comensuratio humorum diuersimode adiuua. comensurabilium: que tamen reducuntur ad sanitatem: sicut ad determinatum modum comensurationis: et ideo sanitas est habitus. Nam quia quantitates elementales in ipsis elementis secundum vnum modum mensurantur: et non diuersimode: ideo in eis non est habitus. Bene ergo dicitur quod habitus est dispositio seu ordo partium diuersimode comensurabilium bene vel male. I. secundum modum medium determinatum. Sed quia dicitur sive

secundum se: sive ad aliqd aliud. Sciendum quod duplex habitus inuenitur. vnus dispositio rei secundum modum et naturam rei in tra: prout partes naturales ad inuicem secundum vnum modum medium comensurantur: vt dicitur esse de sanitate que est debita comensuratio quattuor humorum. Similiter pulchritudo que est debita comensuratio membrorum: et hoc quod dicitur in diffinitione habitus. s. secundum se. Alius modus habitus est: qui est dispositio rei in ordine ad finem: et quia finis potetiarum sunt operationes: medius modus determinatur secundum ad suas operationes bene vel male ordinantur: sicut sunt virtutes et vitia: et propter hoc in diffinitione habitus dicitur sive ad aliud. s. ad finem: et tales habitus sunt difficile mobiles. Quia enim habitus virtuosus et multus actibus iteriter generatur: ideo non est ita de facili mobilis. qui vero ex paucis actibus inciperet vel disponi vel habitus: riam virtutem: ille diceretur habere dispositionem que facile mobilis est: loquedo de dispositione: non prout est genus ad habitum: sed vt est species sibi codiuua: et sic patet de prima specie qualitates etc.

De secunda specie quantitates quod est naturalis potetia vel ipotetia. III. Secunda species quantitates est naturalis potetia vel ipotetia aliqd facile faciendi: vel patendi. Ad intellectum autem habet specie quantitates dicitur quod potetia potest sumi dupliciter: vno modo vt est de transcendentibus. Potentia enim et actus diuiduntur esse: vt patet: quoniam metaphysice et in eo genere in quo est actus est et potetia. Nam si linea in actu est in genere quantitates: et sic linea in potetia est in eodem genere. De tali autem potetia non loqui mur modo. Alio modo sumit potetia: prout est principium transmutandi aliud in quantum aliud. Quod est principium transmutandi ab alio in quantum aliud. Notandum quod sicut agens artificiale requirit instrumentum quod agat: et per limitationem suam virtutis non potest habere simul illud quod est in ipso et in instrumento necessarium ad agendum: ita nulla suba creata potest esse se sufficiens principium ad agendum et eandem. Cuius requirit aliud principium in ea quod immediate se habet ad operationem: et habet principium dicitur potetia quod quod est actus: sicut sunt potetie nutritiue in animalibus: potetia actiua: quod est principium transmutandi aliud in quantum est aliud: et dico in quantum aliud: quod nihil simul potest esse actiuum et passiuum respectu eiusdem. Cuius si potentia actiua est principium transmutandi non erit principium transmutandi se: sed aliud in quantum aliud. Si vero tale principium sit passiuum: vt sunt potetie sensitiue in animalibus: tunc est principium transmutandi ab alio in quantum est aliud: et ad hanc specie quantitates pertinet durus et mole pugillator et cursor et habet. Ita quod non sumitur pugillator ab arte pugillandi: quod sic esset in prima specie quantitates: sed per potetia naturalis: sic patet de secunda specie qualitates.

De tertia specie quantitates quod est passio vel passibilis qualitas. IIII. Tertia vero species quantitates dicitur passio vel passibilis qualitas. Notandum quod passio: vt est in motu est vnum de. io. primum. et sic non sumit hic passio. Sed dicitur passio vel passibilis qualitas quod i fert per aliquam passionem primo modo sumptam: vt quod infert aliquam passionem: verbi gratia calor et frigus dicitur passibiles qualitates: eo quod inferunt sensui tactus aliquam passionem. Sed albedo et nigredo dicitur passibiles qualitates: quod generatur ex aliquibus passionibus illis. Propter enim magnum est agere in corpora ethiopia: ethiopes sunt nigri: et germani sunt albi propter frigus: licet et albedo et nigredo possint dici passibiles qualitates: eo quod inferunt passionem sensui visus: videre enim est quod dicitur pati. Cuius nota ta quod licet quod est entia absoluta non habeant speciem ab alio quo extrinseco: quod non est de essentia eorum: et quod distinguantur se ipsis: vt patet in simplicibus. Albedo enim est ipsa distinguitur realiter a nigredine: vel ab aliq parte intrinseca sui: sicut habet distinguat ab equo: et contrario per formas eorum. Nihil enim extrinsecum quod nota est de essentia rei constituit vel distinguit aliud ab alio specie: tamen nihil prohibet quod aliqui alij distinguantur causis extrinsecis. s. finali et efficiente. Sic dicitur quod potetie distinguitur per actus: tamen per se: et actus distinguitur per obiecta: tamen per causas efficientes: et habet modo extrinseca distinguitur non sunt de essentia distinctio: tamen per tales distinctiones cognoscit ratione specifica eorum. Per actus enim

diffinit potetia: quod est principium transmutandi vt dicitur esse: sic per manifestationem sue rationis specificam: et per obiecta diffiniuntur actus: sic dicitur quod videre est visum moueri a colore. Sic est in proposito: habet passio et passibilis qualitas: vt forme simplices: sicut ipsis sunt in esse specificorum quod diffiniuntur per actus: sicut per se: quod habet causare passionem in sensu: quod per causas efficientes: quod habet cari ex passionibus. Differunt autem passio et passibiles qualitates: quod passio cito transit: sicut rubedo quod fit ex verecundia: et palliditas quod fit ex timore dicitur passionem: quod cito transit. Nec per tale rubedinem vel palliditatem in lingua greca: denotantur ruber vel pallidus: licet forte non sic in lingua nostra: sed per nunc denotant verecundias rubens: et timens pallidus. Et quod ira: amor: et odium et habet quod est passio. et passiones vocatur: sicut cum alij passione: et transmutatio corporis: et par durat: sub istis passionibus copulantur. Passibilis vero qualitas dicitur: que non cito transit: sicut dicitur esse de frigore et calore. Si vero ira: amor: odium et habet quod habet passiones habet aiaz vocat diu durarent: passibiles qualitates dicerentur.

De quarta specie quantitates: que est forma: vel circa aliquid constans figura. CAP. V. Tertia vero species quantitates est forma vel circa aliquid constans figura. Sciendum quod forma potest sumi dupliciter. Vno modo vt est actus: quod est de transcendentibus: quod in pluribus partibus inuenitur: et forma est de transcendentibus: quod inuenitur in primo sube quantitates et quantitates et huius. Et isto modo non sumitur forma hic. Ad videndum quod ipse actus hic per se. Primo videamus de figura quod est nobis magis nota. Cuius sciendum quod vt supradictum est proprium totum partem quantitates est habet eque vel inaequale dicitur. Cuius ipsa primo vel secundo ois res quata est ratio est: quod illud dicitur esse proprium aliquid quod immediate causat a principio sive entie. Sed positus duabus quantitates eiusdem specie: statim sequitur quod sunt eque vel inaequales: habet statim sequitur quod immediate causatur ex principio essentialibus: quantitates ergo eque et inaequale quantitates sunt in genere relationis: tamen sunt per quantitates. Sic ergo se habet figura respectu quantitates: continue habet positionem: cuiusmodi sunt linea superficies: et corpus et locus. Nam ad lineam sequitur rectum vel curuum. Ad superficiem sequitur triangulare quadrilaterum et habet. Ad corpus sequitur pyramidale cubicum et huius. Ad locum sequitur sumptum sequitur variatio figure secundum variationem partium. Quia autem predicta figure sunt: quod sunt in quarta specie quantitates. Non enim figura est quantitates: sed qualitas immediate causata a predictis speciebus quantitates: et inde est quod figura magis ducit nos in cognitionem substantie: et individualis: quod specificam quod aliqd aliud accidens. Quantitas autem habet sit fundamentum aliorum accidentium: tamen sequitur magis: et quod magis de se non est causa cognitionis: sed sola forma: ideo quantitas non habet ducit nos in cognitionem substantie quod est. Sed quod figura est tamen quod formale: et forma absolute se habet immediate ad quantitates: quod non potest absolute quantitates: vt dicitur esse quod non est de alijs speciebus quantitates: ideo figura perfecti ducit in cognitionem substantie: vt clare patet de figuris animalium vel hominum sculptis. Et sic patet de figura. Forma autem vt hic sumitur: dicitur a figura: habet idem genus reducatur. Figura enim vt dicitur esse sequitur quantitates primum habet positionem. Forma vero sequitur aiaz habet alij sacra. Character enim impressus est in entia aie ex receptione aliquorum sacrorum: quod est signum distinctionis inter habet illud sacrum et non habet. Sic forma: quod est in quarta specie quantitates non potest dici figura: quod ibi non est quantitates continua. Licet aliqui dicant quod omnis figura etiam forma dici potest: et quod sunt sicut synonyma.

De quantitate et additionibus eiusdem ex tribus modis eius. VI. Tale autem sumit a quantitate. Ad quod intelligendum sciendum est quod ois primum duplex est modus intelligendi. vel significandi. s. abstractus et concretus. De. n. quod intelligimus vel cognoscimus vt quo est: habitus vel vt quod est: habet. Notandum autem intelligi vt quo est aliqd: habet humanitate. n. habet hoc: et sicut se habet de albedine. Albedine enim aliqd est albus. Non vero albus intelligit vt quod est: et vt habet humanitate: et vt habet albedinem. Describit autem quod sic. Quale est quod secundum quantitates denotatur. Secundum enim logicum albu denotat ab albedine: et non e contrario. Nam vere denotatur tria debet habere. Dicitur quod

ueniāt i voce cū eo a quo denoiānt. In pncipio. Scdo q differāt in fine. Tertio q idē significēt: vnum tñ vt quo aliqd est: z aliter vt qd est: vt hñs: sicut se hñs de albedine: z albo. Queniunt. n. albedo z albu in pncipio quātuz ad vocē: z differūt in fine vocis: z significāt idē: licet diuersis modis. Sciedū q qdaz sunt q̄lta: que oia ista tria perfecte hñt: vt albu: quedam vō sunt q̄lta: q differunt ab hñs a gbus denoiānt in significatione: sicut curfor: z pugillator: put sunt i scda spē q̄litas. Curfor. n. z pugillator denoiāntur ab arte curredi z pugilladi: z nō a potētia: qz nō est nomen iposituz tali potētie. Tel dñr denoiatiue a cursu z pugna: q nō sunt in scda spē q̄litas: z iō nō ueniūt i significatione cuz hñs a gbus denoiānt. Aliq̄ vō q̄lta dicunt de noiatiua: que cuz hñs a gbus denoiānt nullo mō ueniūt nec i voce nec i pncipio: nec i fine: nec i significatione: vt a virtute dñ studiosus. Et sic pdicti duo vltimi modi q̄lta dīminute dñr. qz nō dicunt pfecte denoiatiue. z sic pz d q̄l.

correspondere seruitus creature que est finita: i finitū autē nō correspondet finito: qz plus hñs dñtūm ergo dei est relatio rōnis: seruitus vō creature est relatio realis. CAP. V. Hic pz descriptio relatiuoz supraposita. Nā ipsa cōprehēdit oia relatiua: tā fm dicit qz fm eētā relatiua realia qz relatiua rōnis. Nā nāqz dñt ad alia. scd correlatiua vel in habitu dīne casus genitūm pp qd dīca: alioz dñt: vt pater filij pater. Siue quōs aliter. i. in habitu dīne cuiuscūqz casus sine dīcti: vt similis fili filio: siue accusatiui: vt mons magn⁹ ad paruum montē: siue ablatiui vt manus maiorē manus. Et sic patet prima diffinitio.

rum spēs. i. suppositionē vt pater z dñs. suppositionem vt filius z seruitus: equiparātā: vt equalis z similis zc. CAP. V. De cōitatibus z pprietatib⁹ ratiuoz. CAP. V. Te at relatiua suscipiūt magis z min⁹ z p̄trarietate: z q nō. Sciedū q cū relatiua: quozuz fundamēta: z termini suscipiūt magis z min⁹ z p̄trarietate: ipsa et suscipiūt magis z minus z p̄trarietate. Quozuz vero fundamēta z termini nō suscipiūt magis z minus nec p̄trarietatem: nec z ipsa suscipiūt. CAP. VI. Notādū q quedā relatiua que fundātur in vno: quātūcūqz nō suscipiūt ipsozum fundamēta magis nec minus: ipsa tamen suscipiūt magis vel minus: vt inequalior: vt dīctum est: z ita fundant in vno fm specie: z cū hoc addatur euz p̄trarietate maiorē vt minorē: quā talis p̄tratio nō p̄stīt in indiuisibili: s̄ p̄t intendi z remitti: inde est q equalē suscipiūt magis z minus: z sic de alijs. CAP. VII. Dñr autē oia relatiua ad p̄trarietatem: vt p̄ filij p̄r: z filij patris filius: z hoc p̄uenit oibus casibus similibus. Dicitur enī scietia scibilib⁹ scietia: z scibile scietia scibile: z nō dicit scietia. Ad hoc autē q talis conuertentia fiat: opz q fiat ad aliud: z secundū id nomē secundum qd ad aliud dicit. Nō enī dicit secundū conuertētā caput ad animal. Si enī dicit caput aialis caput nō tamē p̄t dīci aial caput aial: quia nō refert caput ad aial: s̄ hoc nomē qd est aialise dñm aliud nomen. f. capitatum. Unde hec dīcunt ad cōuertētā caput capitati caput: z capitati capite capitati: z ideo si aliquādo tale nomē nō inuenit. licet illud fingere: vt remus non dīctur nauis remus: sed lingua mus nomē: z dicam rem⁹ rei remite rem⁹: z sic oia ratiua dicent ad conuertētā. CAP. VIII. Sicut at oia vā ratiua fil nā. Si. n. eēt ratiū est ad aliud se hñe vt dñi ē p̄to vno rliuo statū ponit sūū correlatiuū: z iō p̄to se ponit z p̄mpta se p̄mūt. Dñoz p̄mū at rliuo ē vt q dīffinitē nomē nō dīffinitē nōcat z reliquū. Si. n. dīffo ē oio qd est eēt rei ratiua: ad eēt vno rliū reqrit necio correlatiuū: qz cogit eēt vno rliū: oqz cogit eēt sui correlatiuū: z sic patet de p̄to ad aliqd zc. CAP. IX. De sex pncipijs: z eoz p̄dicatione in cōf. CAP. I. Anc dīcedū q sex pncipia dīcūt. CAP. II. Notādū q qz p̄ta sūt ordiatiōes p̄ dicabiliū: vt sup dīctū est: iō p̄dicari seu denoiare cogitūtur. Duplū at p̄t aliqd de alio p̄dicari denoiatiue: seu illud denoiare Uno mō q talis p̄dicatio seu denoiatio fiat ab aliqd: qd sit intrinsecū ē d q sitrat p̄dicatio seu denoiatio: qd. v. i. p̄z p̄ncipia at hūc p̄ idētatē: siue p̄ iperētā. Et h̄ adhuc p̄t aliqd duplū. Uno nō q tal denoiatio fiat absolute: z i ser z hñc denoiant tria p̄ta absoluta. f. suba: q̄litas: z q̄litas. Tñ dīctū: fortis est suba p̄ idētatē: vt est q̄r z q̄lta p̄ iperētā. Alio mō q tal denoiatio fiat intrinsecū ipotādo tñ aliqd extrinsecū: vt terminū ad quez se hñz illud qd denoiat. z isto mō dñs denoiat relatio: vt cū dīcimus: fortis est equis vel silis ploni. Scd cūdo mō sit denoiatio ab extrinsecū. scd eo qd nō est i denoiatio formāl: s̄ est aliqd absolute extrinsecū: a quo fit talis denoiatio: vt cū dī: fortis est agēs: tal denoiatio est ab ipsa forma fluēte q in passo acquirē. Calor nāqz causatus in passo ad h̄ q denoiat aliqd calidū: q denoiatio est intrinsecū: nihil aliud requirit vt sic denoietur p ipsuz: nisi subz in quo est. Sz ad h̄ vt denoietur tale aliqd. puta calefaciēs de necessitate reqrit aliā rē a subro. f. cālfactiua caloriz qz reqrit passū i quo est talis calefactio. Silt est ē de loco q est supiciēs qdaz. supiciēs. n. ad h̄ vt denoiat illud cui⁹ est supiciēs nō reqrit nisi subiectū i quo est. f. coz p̄ncipēs s̄ ad hoc vt denoiat aliqd: sicut locus locatū reqrit aliud a subiecto supicie. Et isto mō denoiant illa sex p̄ta. Et talia sic denoiantia denoiatione extrinsecū ipotāt aliā realitatē qz rē denoiatā: quā nō ipotāt aliā p̄ta q intrinsecū denoiant: s̄ ipse res a gbus accipit talis denoiatio sint eedē z talis diuersitas sufficit ad dīstinguendū p̄ta: z isto modo ista sex p̄ta a p̄ncipijs dīstinguūt. f. p̄ res extrinsecas: qz denoiant: qd nō faciūt illa q̄tuoz. CAP. III. Sciedū est at q denoiatio ab extrinsecū reqrit aliqd p se respectū in ter

extrinsecū denoians z denoiatū ab eo. Qui opz q p se z ex p̄dicatione rez talis modus denoiandi p̄sc̄tur rez: z iō opz q̄ illud a quo fit talis denoiatio sit fundamētum p se alicuius habitu dīne: z qz habitudo rez nō est p se fundamētū habitudis: alioqz irē in finitū: iō tal denoiatio nō fit a respectu. Habere. n. aliqd a se productū qz p̄tinet ad actionē dicit quāda respectū: z hñe locū: z sic de alijs. Ista tñ p̄ta nō dñt hos respectus: qz iste respect⁹ p̄tinet ad gen⁹ relatiōnis: sed p̄dicta p̄dicamēta solū dīcūt absolute: vt denomi nās extrinsecū. Calefactio. n. q est actio dīe calorē q est forma absoluta: z denoiat cām efficiētē. f. calefaciētē: z sic de alijs. CAP. III. vō aliter dīcūt. Secūdū. n. eos respectus est de trāscēditibus: z nō oīs respectus est in gñe rōnis: s̄ dīctur respectus de sepe p̄ncipijs. f. de rōne z de sex pncipijs. Nec est at dīa iter respectū q est i relatiuis z i sex pncipijs. Nāz in relatiuis oīs respectus coexistit in termino ad quē alij respectū sibi correspondēt: z dico in veris relatiuis: s̄ i sex pncipijs respect⁹ nō regit in termino ad quē alij respectū sibi correspondēt. Actio. n. p vt est vnum de sex pncipijs dicit respectū in motu ad agēs. Tñ illud q fit in ter agēs z patiēs. f. motus respectu agētis dī actio: respectu vō patiētis dī passio. Tñ nec i agētē nec i patiētē est respectus ad motū p̄dicatū: s̄ sit respectus agētis ad patiēs z eodēmodo q respect⁹ nō sunt actio z passio: s̄ dūer relatiōnes. f. actiui z passiui. Silt ē q dīctur respectus temporis ad rem temporalem z sic de alijs: vt patet.

Quod sit actio fm rationem p̄ntalem: iuxta vtramque opinionem. CAP. I. Actio est forma qz qz iō qd subijctur agē dīcitur. CAP. II. Qd dīcūt religētū. Sciedū q duplex ē actio. Una q vocat actio imanes vt calere. Alia q dī trāscēditis vt calefacē. Actio imanes nō ē cā esse: cūta rei: vt sit i actu: s̄ ē idē qd eēt in actu. Calere. n. idē est qd eēt in actu caloriz. z fm talē actionē dī agē aliqd qd est formāl tale: sic calor fac seu agit formāl calidū illd in quo est. Calere. n. cōparat ad calorē: sic act⁹ scdō ad p̄mū. CAP. III. Notādū q act⁹ p̄mū z scdū p̄t dīcti tripliciter. Uno mō sic q actus p̄mus sit forma aliq̄ actus scdō sit actio transfrens differens realiter ab ea: sicut se hñ calor ignis: z eēt calefactio. Et isto modo calere nō est act⁹ scdō caloriz. Scdō mō dī actus p̄mus forma que subz: z act⁹ ei iperēs dī actus scdō: vt sunt supiciēs z calor. Nec etiā isto mō calere est actus scdō caloriz. Tertio mō dīctur actus p̄mus z scdō hñ qz vnum dīdē actus p̄t accipi vt p̄siderat in ser: z put p̄siderat vt alicuius hñtis ipm actua liter. Sicut p̄siderat calor vt est qdā forma in se calere vō ipotat eādēz formā in habitu dīne ad aliqd hñs: qz calere est hñe calorē: vel eēt in actu caloriz. Silt intelligere z sentire sunt actiōes imanes: qz dīctū actū intelligēdi vel sentiēdi eēt actū in intelligēte vel sentiēte. Nec aut actio imanes nō est directe in p̄to actiōis: iō de ipsa satis dīctū sit. Secūda vō actio q dī trāscēditis facit p̄mū actionis. CAP. III. Motus dī qz vt hētur. 3. phycor actio z passio z motus sunt vna z eadē res. Tñ calefactio nihil aliud est qz calor vt est i fluxu: put. f. est act⁹ exīstētis i potētia: qd idē est qd mor. Ter bi gra. Dato q aq caleficeret ab igne: certū est qz in ea esset aliqz calor cātus a calore ignis: q calor quātū ad eēt suum p̄sideratus est forma que est q̄litas in tertia spē q̄litas. Se cūdū aut qz est i fluxu. f. qz magis z magis p̄cipaf i aquā dī motus. Scdm aut qz denoiat ignē calefaciētē dī actio. Nā ignis fm euz dī calefaciēs iuxta primā opinionē: z hñ respectū ad ignē vt ad cām efficiētē est actio iuxta se cūdas opinionē: z dī calefactio actio. Calefactio vō passio dī vt denoiat vel ipotat respectū ad aliqd recipiēs i comparatiōe ad id a quo recipit. Tñ rō actiōis put est p̄ntū cō sistit in hoc qz actio dīctū formā in motu vel mutatione vt est a cā efficiētē. Tñ cā efficiēs quā denoiat vel ad quā hñ respectū est de rōne actiōis. Nec pp h̄ seqt qz actio. qzuis sit eadē fundamētāl: cuz calorē: qz sit in eodē p̄to cuz cale factioe: vt est passio. Sic ē supradictū est in p̄to rōnis: s̄ similitudo sit eadē res cū albedine: tñ qz similitudo ipotat aliqd aliud qd nō ipotat albedō. f. terminū ad quē est

in alio pto qd fit albedo. Sic in pposito lz calefactio vt est actio dicat calorem in motu: qz in dicit actio vt denoiat agens iuxta primam opinionem: vel dicit respectu ad agens iuxta secundam opinionem: ad qd no hz respectu calorem nec calefactio vt est passio: no calefactio actio est i alio pto qd calor vel calefactio passio. Ex his pz descriptio actiois supraposita. f. actio est forma hz qua id qd subr age dicuntur. Est enim forma q est i motu seu i mutatioe hz qua dicuntur seu denoiatur agens iuxta primam opinionem: vel q hz respectu ad nos q agimus: sicut ad cam efficientem. f. qz agimus in re q subiecte. Li re q patit iuxta secundam opinionem: sic pz qd e actio. Sciendum q auctoz sex principioz quedam dicit de actione corporea vel icoporea: q vel simplr repote fita: vt extona idiget expositione. Dicit. n. q actio corporea necesario est cu motu agens: qd no reputo vtz in oib actionibus copoz. z.agnes. n. no mota vilo genere motus at: tradit ferru: z de multis alijs agentibus possit hoc iueniri: io omnia talia que ille ibi ponit pretermittit.

Que actio suscipit magis z minus z prietate: z q no. II. Recipit at actio magis z minus z prietate: no in ois. Notadu q actio vel dicit formam q est in motu: vt calefactio: q solu dicit calorem in motu vt denoiat agens: vt hz respectu ad aliud: vt dicit formam q est in mutatioe z no in motu: vt gñatio sube z creatio. Et qz vt dcm est actio supra formas qua dicit nihil addit nisi qz denoiat: iuxta primam opinionem: vel dicit respectu ad agens: iuxta secundam opinionem: si forma qua dicit est in motu dicit actio suscipit magis vel minus: vel ipsuz agens qd est pcretu: sicut in pto qlitatis dicitur: qz abstracta no suscipit magis z minus: s. pcretata in isto: dr aliqd. f. calefacere suscipit magis vel minus qz est magis vel minus calefactio. Si vo forma qua dicit actio no fit in motu: s. in sola mutatione: cu talis forma no fit apra suscipit magis vel minus: nec p pñs prietate: sumedo prietate: pprie: nec et talis actio suscipit magis vel minus: nec p pñs prietate: sumedo prietate: pprie. Cui generas vel creans non dicit magis vel minus generas vel creans: z sic patet zc.

ppriu actiois est ex se inferre passionem. CAP. III. St at ppriu actiois ex se inferre passionem. Notadu qz hactio z passio z forma q ali- quid mouetur sint vna res: s. ppter diuersas denoiatione qua ipozat: vel pp diuersum respectu importatu sunt diuersa pdicamenta. Ita bet at se actio z passio i h ordine. Na ad oes actione egredite ad extra sequit passio. Si enim agere nihil aliud est qz calefactio in passio cu motu: z pati nihil aliud est qz talis forma recipit: meo sequit qz ad oes actioes sequit passio: z ad oes agere sequit pati. Hui ergo dcm est qz ppriu e actiois care passionem in passio: z sic patet de actione. Quid fit passio formalr. vt est pitum. CAP. I.

Passio est effectus actiois. CAP. I. Notadu qz actio z passio sunt vna res z eade. f. forma q est in fluxu vel fieri. Unde no vt q passio fit effectus actiois. Si. n. consideratur in qz sunt vna forma: tuc cuz idem no possit ee ca z effectus sui ipsius passio no erit effectus actiois: si vero considerent in quantum sunt duo: qz actio denoiat agens: z passio patiens: nec adhuc sequit qz passio fit effectus ipsius agentis: non ergo passio est effectus ipsius actiois. Sciendum qz aliqd pot dicit effectus alicuius duplr. Uno mo pprie: prout. f. calor vel catuz est ab eo: z isto mo passio no est effectus actiois. Alio modo qz qz vtruzqz fita sunt simul qz vnum neza pñxione in relligitur esse post aliud. Cui pñm: dr ee quodam caufa efficiens respectu scdi queadmodum in tractatu de pprio dcm est de clauo z ligno: cui insigil: qualr se heant ad motuz: sic suo mo se hz de passione respectu actiois. Na actio z passio sunt ab ipso agente ordine quoda necessario. Pñm enim intelligitur agens agere qz aliqd a se pati. z sic passio dicitur effectus actiois.

denoiatio passionis est formalr ab extrinseco. II. Tbiu at oriz ptra ea q dca sunt. v. qz ista sex principia denoiant subaz extrinsece. Dcm est. n. q actio que subine est in patiete denominat agens. hoc enim no vt ee vtz de passione. Na ipsa denoiat passuz i quo est formalr z subine. Dicitur qz forma in fluxu q est ipse motus scdm se accepta est in pto absoluto: puta calor q catur i aq put est in fluxu: est in pto qlitatis: qz mot' est i pto termini ad que est: put at est i fluxu dr mot': put vero hns talis calor. f. aq que calefit: ransmutat ab igne calefaciente: talis denoiatio pñnet ad passionem put est pitu. No enim aq dr calefieri: qz in ea est calor: s. qz talis calor est a calefacite. Cui si no est calefacies qz tuc qz calor est in aq: no pp hz diceret calefieri vel pati. s. dr calefieri z pati in qz tuc talis calor est a calefacite. Talis g denoiatio vt respectu passu est formalr ab extrinseco ex q ipozat agens qd est extrinseco. Sic g passio extrinsece denoiat subm vel dicit respectu ab extrinseco. Recipit at passio magis z minus: z prietate eode mo q dcm est de actione. Propriu at passionis est inferri ac actione. Qd intelligitur sicut supra de actione expositum est. z sic patet de predicamento passionis zc.

Quando est adiacetia tps relinq. Vocat at h adiacetia tps mensura est: put. f. ips tps est mensura tps aliu. Ad sciendu at pñctualas pdicte descriptiois: z qd e qm notadu qz de rone mensure est q applicata p tellem ad mensurata certificet nos de ipoz quantitate: qz duplex e qz tuc. f. extensio nis z pfectionis. io vrboloz inuenit mensura. Dcm. n. q mensura oium colorz est albedo. Quia enim albedo plus continet de pfectione z pceptione lucis qz alij colores applicando ipam ad alios colores per intellectum: certificamur de qz tate pfectionis ipoz: no tñ de qz tate extensiois. Sillr p lineam bicubitalē applicata ad panu certificamur de quantitate sue extensiois. Cum aut tps nihil aliud sit qz qz tate successiuā ipoz: scdm h tps pot accipi duplr. Uno mo large. f. p oi quantitate successiuā mot' et accipiendo tps: quot sunt mot': tot sunt tps: qz ois mot' hz quantitate successiuā faciente ipm formalr: quantuz quantitate successiuā: z talis quantitas no est mot' s. actio eius facta ipm ee qz tuc formalr: vel est actio ipm mobilis i existens ei mediante motu: sicut qlitas aliq. f. color inest sbe mediantē superficie: vt supra dcm est: z pp hac successionem pbus qnto metaphylice posuit motu in gñe qz tatis. vñ motus non est in alijs gñibus nisi forte rone termini motus. put dicitur qz augmētū z decremētū sunt in quantitate non rone q mot' sunt: s. rone termini ad que sunt. Sz eius successio dr tps: large sumpto tps: z tali tpe sic mensura intrinseca hz ois mot' mensurari: qz tatus est mot': qz tuc eius successiones certificat de ei qz tate: z qz aliqñ talis successio est nobis magis nota: io per ea mensuram successione pmi mobilis: vt pbs qzto phycoz dicit. Ad mensuram enim tps p nras actioes: vt p tatas via viuimus. g tot tps hore transferunt. Alio mo tps stricte z magis pprie dr qz tate successiuā pmi motus seu mot' pmi mobilis: q successio est vni formissima: z simplicissima: z p pñs e apta nata nos certificare de alijs qz tatis successiois applicata ab eas: iuxta qd dcm: q durauit p hora vel p die: z qz talis successio est vna nū: io est vnu numero tps oiu tps aliu: qd mensuratur sicut mensura extrinseca: oes alij motus vt successiu ut sunt. Sciendum qz pdca successioe pmi mot' mensuratur oes alij mot'. vt mensura extrinseca: z mensuratur partes mot' pmi mobilis. vt. f. ps illi mot' mensurē pte tps mensura intrinseca. sic dicim' h circulatio celi fuit in ista die: z il la fuit in illa die: sic est de alijs motib' q mensurant suis successioibus mensura intrinseca. Sciendum qz mensura vni uersuluz pot considerari duplr. Uno mo absolute. f. pzo: ut applicabilis est. Alio mo put applicat ad ipm mensurabile. Cum at tps sit qdam mensura: poterit his duob' modis considerari. vno mo absolute: z sic dr tps. Alio modo applicata ad mot' successiuos siue sunt ptes mot' pmi mobilis

Quando est adiacetia tps relinq. Vocat at h adiacetia tps mensura est: put. f. ips tps est mensura tps aliu. Ad sciendu at pñctualas pdicte descriptiois: z qd e qm notadu qz de rone mensure est q applicata p tellem ad mensurata certificet nos de ipoz quantitate: qz duplex e qz tuc. f. extensio nis z pfectionis. io vrboloz inuenit mensura. Dcm. n. q mensura oium colorz est albedo. Quia enim albedo plus continet de pfectione z pceptione lucis qz alij colores applicando ipam ad alios colores per intellectum: certificamur de qz tate pfectionis ipoz: no tñ de qz tate extensiois. Sillr p lineam bicubitalē applicata ad panu certificamur de quantitate sue extensiois. Cum aut tps nihil aliud sit qz qz tate successiuā ipoz: scdm h tps pot accipi duplr. Uno mo large. f. p oi quantitate successiuā mot' et accipiendo tps: quot sunt mot': tot sunt tps: qz ois mot' hz quantitate successiuā faciente ipm formalr: quantuz quantitate successiuā: z talis quantitas no est mot' s. actio eius facta ipm ee qz tuc formalr: vel est actio ipm mobilis i existens ei mediante motu: sicut qlitas aliq. f. color inest sbe mediantē superficie: vt supra dcm est: z pp hac successionem pbus qnto metaphylice posuit motu in gñe qz tatis. vñ motus non est in alijs gñibus nisi forte rone termini motus. put dicitur qz augmētū z decremētū sunt in quantitate non rone q mot' sunt: s. rone termini ad que sunt. Sz eius successio dr tps: large sumpto tps: z tali tpe sic mensura intrinseca hz ois mot' mensurari: qz tatus est mot': qz tuc eius successiones certificat de ei qz tate: z qz aliqñ talis successio est nobis magis nota: io per ea mensuram successione pmi mobilis: vt pbs qzto phycoz dicit. Ad mensuram enim tps p nras actioes: vt p tatas via viuimus. g tot tps hore transferunt. Alio mo tps stricte z magis pprie dr qz tate successiuā pmi motus seu mot' pmi mobilis: q successio est vni formissima: z simplicissima: z p pñs e apta nata nos certificare de alijs qz tatis successiois applicata ab eas: iuxta qd dcm: q durauit p hora vel p die: z qz talis successio est vna nū: io est vnu numero tps oiu tps aliu: qd mensuratur sicut mensura extrinseca: oes alij motus vt successiu ut sunt. Sciendum qz pdca successioe pmi mot' mensuratur oes alij mot'. vt mensura extrinseca: z mensuratur partes mot' pmi mobilis. vt. f. ps illi mot' mensurē pte tps mensura intrinseca. sic dicim' h circulatio celi fuit in ista die: z il la fuit in illa die: sic est de alijs motib' q mensurant suis successioibus mensura intrinseca. Sciendum qz mensura vni uersuluz pot considerari duplr. Uno mo absolute. f. pzo: ut applicabilis est. Alio mo put applicat ad ipm mensurabile. Cum at tps sit qdam mensura: poterit his duob' modis considerari. vno mo absolute: z sic dr tps. Alio modo applicata ad mot' successiuos siue sunt ptes mot' pmi mobilis

Quando est adiacetia tps relinq. Vocat at h adiacetia tps mensura est: put. f. ips tps est mensura tps aliu. Ad sciendu at pñctualas pdicte descriptiois: z qd e qm notadu qz de rone mensure est q applicata p tellem ad mensurata certificet nos de ipoz quantitate: qz duplex e qz tuc. f. extensio nis z pfectionis. io vrboloz inuenit mensura. Dcm. n. q mensura oium colorz est albedo. Quia enim albedo plus continet de pfectione z pceptione lucis qz alij colores applicando ipam ad alios colores per intellectum: certificamur de qz tate pfectionis ipoz: no tñ de qz tate extensiois. Sillr p lineam bicubitalē applicata ad panu certificamur de quantitate sue extensiois. Cum aut tps nihil aliud sit qz qz tate successiuā ipoz: scdm h tps pot accipi duplr. Uno mo large. f. p oi quantitate successiuā mot' et accipiendo tps: quot sunt mot': tot sunt tps: qz ois mot' hz quantitate successiuā faciente ipm formalr: quantuz quantitate successiuā: z talis quantitas no est mot' s. actio eius facta ipm ee qz tuc formalr: vel est actio ipm mobilis i existens ei mediante motu: sicut qlitas aliq. f. color inest sbe mediantē superficie: vt supra dcm est: z pp hac successionem pbus qnto metaphylice posuit motu in gñe qz tatis. vñ motus non est in alijs gñibus nisi forte rone termini motus. put dicitur qz augmētū z decremētū sunt in quantitate non rone q mot' sunt: s. rone termini ad que sunt. Sz eius successio dr tps: large sumpto tps: z tali tpe sic mensura intrinseca hz ois mot' mensurari: qz tatus est mot': qz tuc eius successiones certificat de ei qz tate: z qz aliqñ talis successio est nobis magis nota: io per ea mensuram successione pmi mobilis: vt pbs qzto phycoz dicit. Ad mensuram enim tps p nras actioes: vt p tatas via viuimus. g tot tps hore transferunt. Alio mo tps stricte z magis pprie dr qz tate successiuā pmi motus seu mot' pmi mobilis: q successio est vni formissima: z simplicissima: z p pñs e apta nata nos certificare de alijs qz tatis successiois applicata ab eas: iuxta qd dcm: q durauit p hora vel p die: z qz talis successio est vna nū: io est vnu numero tps oiu tps aliu: qd mensuratur sicut mensura extrinseca: oes alij motus vt successiu ut sunt. Sciendum qz pdca successioe pmi mot' mensuratur oes alij mot'. vt mensura extrinseca: z mensuratur partes mot' pmi mobilis. vt. f. ps illi mot' mensurē pte tps mensura intrinseca. sic dicim' h circulatio celi fuit in ista die: z il la fuit in illa die: sic est de alijs motib' q mensurant suis successioibus mensura intrinseca. Sciendum qz mensura vni uersuluz pot considerari duplr. Uno mo absolute. f. pzo: ut applicabilis est. Alio mo put applicat ad ipm mensurabile. Cum at tps sit qdam mensura: poterit his duob' modis considerari. vno mo absolute: z sic dr tps. Alio modo applicata ad mot' successiuos siue sunt ptes mot' pmi mobilis

lis siue sint alij mot': vel ad mobilia in qz tuz mobilia sunt. z qz talia vt sic mensurata a tpe sic mensurate denoiantur: sic dicimus ambulatione hodierna. io a tali absoluto. f. tpe sic denoiante sumit pñm. iux pñm opinionem: iux vero 2am opinionem: qñ est respect' tps vt mensurat ad ipz tpsale ppterea dr qz qñ est qd reliquitur ex adiacentia: seu mensura tps: tps enim vt mensurat tpsale: denominat illud denominatione extrinseca: z h relinquitur. z h dr qñ iuxta pñm opinionem. Iuxta vero hz qñ relinquitur ex adiacentia tps: qz ex mensuratione que est a tpe relinquitur respectus tps mensurantis ad mensuratum: qd dr qñ: z sicut sunt ptes ipsius tps scilicet ptes pteritū z futurum: sic etiā sunt ptes qñ: qz ab oibus talibus par tibus denominant tpsale. Dicimus enim hec est operatio hodierna vel crastina vel hesterna. Et sic patet quid est quando. quia nihil aliud est qz forma absoluta: q est tps put denomiatur tpsale: vel iuxta scdm opinionem qñ nihil aliud est qz respectus predicte forme absolute ad temporalia que mensurat.

quando non est respectus rei mensurate ad tempus sed econuerso. CAP. II.

Clendū qz aliq dicit qz qñ no e respectus tps mensuratis ad re tpsale: qz e respectus rei mensurate ad ipm tps. Hoc no reputo vtz. qz scdy istos qñ no e denoiatio extrinseca: s. intrinseca: et sic non esset vnum de sex pncipijs que extrinsece denoiant: vt supradcm est. Et sequit iuxta secundam opinionem qz qñ est tps. qz est respectus ab intrinseco: quod falsū est. Sciendum qz successio pmi mot' q tps dr pot ee mensura pmi mot' pmi mobilis: z isto mo est mensura intrinseca: z et tali mensura fit denoiatio. que pñnet ad pñm qñ. sic dicim' qz h circulatio est hodierna vel fuit hesterna. Et isto mo i q est tps i eo e qñ. qz in motu pmi mobilis est tps subine. z io talis denoiatio est in pñm qñ denoiat a par tibus mot': vt dcm est: vt iux pñm opinionem i p motu est tps qd e sudamētū respectus q est qñ. Et iā i eo est termin' ipm respectus: ptes. f. mot' mensurate q sunt termin' talis respectus: z h est qd dicit auctoz sex principioz: qz i q est tps i eo e qñ. Alio mo tps pot ee mensura alioz motuz extrinseca: ex quo tuc fit denoiatio q pñnet ad pñm qñ. sic dicim'. h ambulatione fuit hesterna: z sic qñ no est i eo i q est tps: qz tps e subine i motu pmi mobilis: z denoiatio scā ab eo est i ambulatione. Tel iuz scdy opinionem qñ est respectus fundatus in tpe: e tñ termin' e abulatio: z sic aliq mo no e i ea i q e tps zc. Qz qñ si suscipit magis nec minus: nec hz hñi. Et qz qñ e in omni eo qd incipit esse. CAP. III.

On suscipit at qñ magis vel minus: nec et ipsi qñ est aliqd hñi. Na h pñtuz sumit a forma absoluta denoiante: vt est respectus talis forme. Et qz tps a q sumit qñ no suscipit magis vel minus: nec hz hñi. Jqz nec qñ ista suscipit. Est aut ppriu qñ ee in omni eo qd incipit esse. Notadu qz res quadruplr incipit ee. Quedam. n. incipit per motu soluz: vt calor in aq q calefit. incipit ee p motu calefactiois imo mot' ponit i gñe talu. Alteratio enim est i gñe qlitatis i q alteratio iuenit. Quedā vo incipit ee p mutationem se queēt motu necio. Sic forma subalis inducit in mām per gnatione sequētem alteratione: cui ipa est termin' saltē extrinsecus. Quedā aut incipit ee per mutatione sequētem motu: s. no ex necitate: sic illuminatione nri hemispherij de mae: qua illuminatione pcedit mot' localis solis p quez nobis pñs fit: talē at mutatione no ex necitate pcedit mot': quia in p istatū qñ creat' est sol nullo pcedete motu sol fuit aer illuminat' a sole. Quedā at incipit ee p simplicē emanatione z no p motu nec p mutatione: sic illa q creat'. Sciendum est at qz tps siue sit pñm siue discretū: z enū sunt qda mensura pñm qz act' qda nati sunt mensurari. qz. f. hñt durare tñ vltimū: qda at act' est i q vno numero exite e successio: z ei duratio pñsit i accipiēdo pte post pte. sic sunt ea de gbus dcm est: qz incipit ee solū p motu: z tales act' qñ sunt siue qñ fci sunt: cū. f. sūt i gte mensurant tpe pñmo. Eoz. n. hñt rē act' mot': z fciū esse est ges. Ador' at z ges mensurant tpe pñmo. In oi at tali actu est qñ: sic tpe: vt dcm est. Et h est ppriu qñ. ee i oi tali actu. q sic incipit ee tales. n. actus quia

pprie tpe mensurant: pprie et sumit denoiatio a tpe: vt dicat de abulatione hodierna vt hesterna. Et h est qñ. vt dicitur est. vltimū scdy opinionem tps: vt mensuras pprie hz respectu ad act' tales: z h respectus est qñ. Propriu g qñ est ee in oi tali actu q sic incipit ee: vt in termino: vt dcm est. Cuius qz vo act' est e duratio no pñsit in accipiēdo successiue pte post ptes: s. pñsit in h qz idē indiuisibile manes stat. z iste act' est duplex. Quidā. n. est act' idiuisibilis in q nulla est successio: tñ nat' est ei ali' act' succedere. z tps nat' est succedere alteri: sic forme subales corruptibiles cogitationes: z volutiones successiue angeloz. Hoz. n. actus vnusqzqz est idiuisibilis: z vnus succedit alteri. Cui naqz forma succedit alteri in mā pñm: z tñ ee talis successio in idiuisibili est: z sic est de dict' cogitationib' z volutionib' angeloz. Cui tales actus mensurant tpe discreto. vnusqzqz enim talū actuz mensurāt nūc tps discreti z successio q est inter tales actus mensurāt tpe discreto: tps aut discretū est in illo gñe qz tatis discretū in q ponit oro. No. n. oro ibi ponit p sono eū son' sit qlitas: nec p numero syllabarū: quia sic no eē alia spēs a numero: nec p plibus tpsibus. pñm ius syllabarū: qz sic no eē alia spēs a tpe pñmo. Hñs enim ptes tps no faciūt alia spēm a tpe vt supradcm est. Sz ponit p mensa pñm ill' soni. Ibi enim no solū est dare plar: s. est dare plus durare hz qz talia pla idiuisibilia plus durāt qz vnu. io oib' ibi ponere aliquē numerū pñnet ad mensurā alicui' durationis: h at est discretū i talib' qz sic incipit ee. Et q sic hñt ee no est qñ: pñm qz hic sumit qñ: put relinquit' ex adiacetia tps pñm: z h in eis eē qñ ex adiacetia ipi nūc tps discreti eē alteri' rōnis qz qñ de quo nūc agit. Ali' vo act' idiuisibilis est q no est ap' nat' succedere alteri: nec ali' sibi: sic est act' eēndi angeloz: z aie rōnalis z corpore celestiu: z intellecto angeli: qz vñ itelligit se q no est successiuā: z bñā vñō angeloz z aiaz. Et tales act' mensurant euo qd est totū sil. Cui hz tales actus incipit ee p simplicē emanatione: tñ in eis no est qñ. No. n. hñt mensurari tpe. Postum' at dicere qz in oib' dicitis act' sit qñ p qda coexistā quā hz tps pñm cū durationib' eozum. Dcm. n. qñ fuit angelus: z rñdē heri vel hodie no tamē qz angelus qz tū ad suū ee mensurē die hesterno vel hodierno. Sz qz dies hesterna vt hodierna sil fuit cū dca duratio ne angeli. f. cū suo euo: vel eū suū sil coexistit tpe hesterno vel hodierno. Et sic de alijs: z patet de quando.

De pñto vbi. qd sit formalr z in q sit subine. CAP. I.

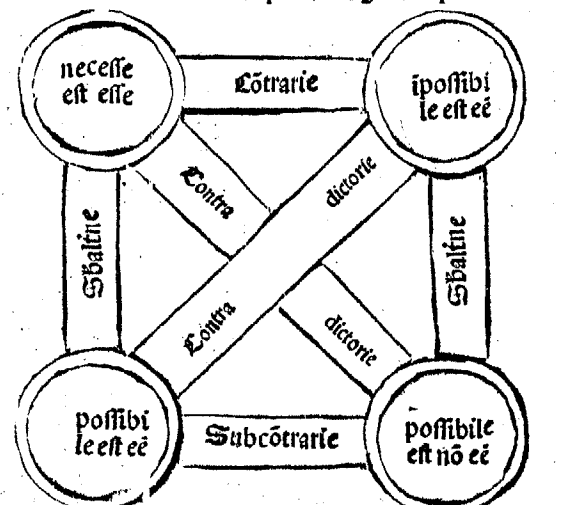
Bi e circūscriptio cōpis a loci circūscriptioe puenit. Ad itelligēda pdictā descriptione: qd e vbi. scdū qz loc' e superficies corpis pñm i mobil' duplr at pt aliqd ee i loco. f. diffinitie z descriptione. Diffinitie sūt i loco ea qz qz ita no sūt. nec p pca cns. tñ no sūt vbiqz: s. ita sūt i vna pte mūdi qz sūt i alia: sic sūt angeli z aie separe. Cui dicit ee i loco diffinitie. i. de terminatiue: qz ita determinate sunt i vna pte mūdi: qz tuc no sūt i alia. z de talib' no pt pprie dici vbi ee. Na ea qz sūt i vbi continent i loco. Sz hz magis cōtinet locū: qz cōtinet a loco: no g pprie sūt i vbi. Circūscriptiue vo dicit ee i loco oia quāta. Dimittam' mo de vltia spa qñ fit i loco. Cui qz tate que formalr fac subm māz quāta efficiēter fac ea ee in loco. Cui corpus locatū p suā superficie rāgit superficie corpis locātis. Et sic est signata superficie corpis locātis: ita z superficie locātis. Superficies aut corpis locātis pot duplr considerari. Cui mo vt est in corpe locante. z denoiat illud: z sic est qz tate. Alio mo. vt denoiat corpe locatuz: z sic facit pñm vbi: qd nihil aliud est scdm rem qz locus vt denoiat locatuz denoiatione extrinseca: sicut dr cuius a ciuitate: z pragēsis a praga. Tel iuxta scdm opinionem pñm vbi est respectus loci circūscriptiois locatum. Cui pdictis p qz motus localis no est in loco i qz tuz hz: s. est in pñto vbi. mot' at subine est i eo qd mouet: seu immobil'. Dr at mot' ee in gñe forme q acqrit p motu q est termin' mot': no at mouet loc' cū sit termin' pñm i mobilis. mouet at locatū: loc' at in qz tuz hz no est forma q acqrat in locato: s. est forma locantis. Nihil g acqrat in re

facit ea particularē. Invenit z negōez: quā tollit z fac ea affir-
mativaz: z erit h. f. qdā hō currit: q erat sua subalterna. Et
sic est de oibus alijs si pponat z postponat i eis negō: qz eg
pollēt suo subalterno siue sit vltis siue particularis. Cū
tādū q aliqui ptingit q i eadē enūciatiōe sūt duo signa vltia
negatiua: vni. vj. i subto z alter: i p dīcatō: sic ipac. nullus
hō nullū al: dico q ista egpollēt huic. ois hō aliqd al: est
Rō ē: qz qdōz dōz signoz z ē vltē z hz i se negōez: z qz nō
pponit negō p signo remāet enūciatio vltis: ergo negatio
i clusa i pmo signo: qd ē signū vltē z negatiuū pponit nega-
tiōi: seu scdo signo: qd ē signū vltē z signū negatiuū: z qz iue-
nit vltiatē. destruit q vltiatē z remanet p ticularē: destruit
negōez: z sic remanet enūciatio affirmatiua: h. f. ois hō ali-
qd al ē. Cū dīcat: sic cōter dī: q nullū nō: egpollēt ei qd ē
ois: z dīco nō. i. negōez q pūnet in scdo signo: nō nullū vō
egpollēt ei qd ē qdāz: z nullū nō sumo p negatiōe q ē in p
signo: z sic remāet ois hō aliqd aial ē. De hoib hō egpol-
lentis dat vltis. Hic dīc. post p. pte postqz subalter. Qui
sic itelligit. pte. i. negatio pposita dīc. i. facit equipollere
suo p dīcatō: post. i. negō postposita facit egpollere suo p
. i. pmo. Hic postqz. i. negō q pponit z postponit facit egpol-
lere suo subalterno. Et sic p de egpollentis cathegoricaz.
Cū enūciatiōes cathegorice de esse sūt i figura se hnt
ad veritatem z falsitatem. CAP. X.

Quid sit ppositio modalis z de ei qntitate. CA. XI.
Cūc restat ponere vel dicere de ppositiōib
modalibus. Modus at vt hic sumit: est adia-
cens rei determinatio. i. determinatio facta
p adiectiuū. Est autē adiectiuū duplex. f. no-
minis vt album z nigrū: z verbi. cuiusmodi
sunt aduerbia: qz enim aduerbium stat iuxta vbum z sem-
per nititur verbo: ideo dicitur esse adiectiuum vbi. Et sic
modus erit duplex. f. nominalis: vt cum dicitur cursus ve-
lor: z adverbialis vt cū dicitur currit velociter. Cū notan-
dum q aduerbia multipliciter possunt determinare ver-
ba. Quedam determinant ipsūz ratiōe actionis vel passio-
nis: quā vbum significat vt curro velociter: vel ago forti-
ter: z h faciūt aduerbia qlitativa. Quedam vō ratiōe tē-
poris: vt aduerbia tēporalia. Alia vō ratiōe modi vt ad-
uerbia vocandi z optandi. Quedam vō determinant ver-
bum ratiōe ppositiōis quā facit in oratiōe: z ista sunt sex.
f. necessario impossibilitate: possibilitate contingenter: vō
z falso. Cum enim dicitur. Fortes currit velociter signa-
tur q cursus eius sit velox: sed cum dicitur necessario: for-
tes currit: non significatur q cursus eius sit necessarius: s
q ista compositio. f. fortes currit sit necessaria: z sic de alijs
quinqz aduerbijs iam dicitis. Sciendū q predicta sex ad-
uerbia faciunt veras enūciationes modales: qz a postulat
facere ppositiones modales adverbialiter sumpta: vt
cum dicitur. fortes currit necessario: z nominaliter: vt cur-
ditur. forte currere est necesse: z sic de alijs. Terū est autē
q duo istoz modoz. f. vō z falso: nō variant enūcia-
tiōe quātū ad oppositiones equipollētias z huius: s eo-
dez modo se habēt seu eodē modo sumūt in eis: sicut in
cathegoricis de inesse: de eis ptermittamus. S; qz alia
quattuor aduerbia. f. possibiliter: impossibilitate necessario
contingenter predictas enūciationes variant: iō de ipso
dicamus. De his autēz ad presens videbimus quattuor. f.
quātūz qualitātē oppositiones: z equipollētias: quia
de conuersione ipsarū dicitur in tractatu de syllogismo
vbi etiā dicitur de conuersione enūciationūz de inesse.
Cū sciendū autēz earūz quātūz. Notādū q quedā
sunt ppositiones modales de dicto: vt fortes currere est
necesse: in quibus. f. dicto subtr: z modus p dīcatū: z iste
sunt vere modales quia modus hic determinat verbum
ratione compositionis: vt supra dictum est. Quedam autē
sunt modales de re. in quibus. vj. modus inter ponitur di-
cto: vt forte necesse est currere: non enim modo est sen-
sus: qz hoc dictum sit necessarius: scilicet forte currere: sed
huius sensus est: q in fortes sit necessitas ad currendū.
Et clarius apparet de possibili. Cum enim dicitur forte
currere est possibile. S; cum dicitur forte possibile est cur-
re: sensus est q in forte sit possibilitas currendi. Sūt autēz
z alie enūciationes que vident modales: z nō sunt: quā-
do. vj. modus subtr: z dictūz p dīcatū. vt possibile est for-
tē currere. Ratio huius est: qz denoiatio d; sumi a forma
formale autē in enūciatiōe est p dīcatū: z ideo a p dīcatō
d; denominari: cum ergo in enūciatiōe p dīcatū mod-
dus: erit modalis. cum vero p dīcatū dictum nō erit mo-
dalis. Sciendū q omnes enūciationes modales de
dicto sunt singulares: quantūcūqz sit in eis signum vniuer-
sale. Cū hec. omnē hominē currere est possibile: est singu-
laris: z sic de oibus alijs. Ratio huius est: Nam vt supra di-
ctum est enūciatio dicitur singularis: quia in ea subtr sit
singulare: seu terminus singularis: vt fortes currit. Sed in ta-
libus enūciationibus subtr hoc dictum signatum. f. om-
nē hominē currere: quod totum accipitur pro vno termi-
no signato: omnes ergo tales enūciationes sunt singula-

res. In modalibus vō dicitur in his que videtur modales:
z non sunt: sumitur quantitas secundū quod in dicto sunt
termini z signa. Unde hec. possibile est omnē hominē cur-
rere. ē vniuersalis. z hec. possibile ē aliquē hominē cur-
rere. est particularis: z sic se habet d modalibus de re. Patet
ergo de earum quantitate.
De qualitate ppositionum modalium quo ad affirma-
tiōe z negationem. CAP. XII.
Equit de ipaz qlitate. Cū nota q i enūcia-
tiōibus dē esse ē tria p dīcare. f. subtr: p dīca-
tū: z ppositiōez vtriusqz: q ita se hnt qdāmō:
sicut in nālibus. In hoie. n. ē p dīcare corp
z aiaz: z hūanitatē. Corp ē mā: aia ē forma q
est ps ppositū: vñ forma ē respectū corpis: hūanitas vō ē for-
ma respectū vtriusqz. f. respectū corpis z aie. Sic i pposito in
enūciatiōe subtr ē sic mā: p dīcatū vō sic forma: q ē ps ppo-
siti. Cū est qñ forma respectū subtr: pō vō ē forma vtriusqz
Cū in eis affirmatio z negatio sumit hz pōnes vñ dione:
vbi ē negatio. Cū qñ i pōe nō est negatio erit enūciatio
affirmatiua si vō in ea ē negatio ē enūciatio negatiua. In
modalibus at sic se hz i illis dē esse p dīcatū: sic se hz modus
quia est vt forma respectū dicti: z ideo si modus compo-
nitur cum dicto affirmatiue: modalis erit affirmatiua: si ve-
ro negatiue: ppositio erit negatiua. Nec enim. forte
non currere est possibile: est affirmatiua: quia compositio
modi cum dicto affirmatur. Nec autem. forte currere nō
est possibile: est negatiua: quia talis compositio negatur.
Et hoc clare apparet in veritate z falsitate earum. Affir-
matio enim de eodem singulari opponitur contradicōrie
negationi: z per cōsequens si vna est vera reliqua est falsa
sed ista. forte currere est possibile. forte non currere est
possibile. ambe sunt vere: quia fortes potest currere z po-
test non currere: z de vtroqz dicto verificatur possibilitas:
nō ē est vna affirmatiua: z alia negatiua. Sciendū q hz
enūciatio modalis dicitur affirmatiua: z negatiua a mo-
do. affirmato z negato: tamen quelibet potest quadrupli-
citer variari: quia vel habebit vtrumqz. f. dictum z modū
affirmatum: vt forte currere est possibile. Vel vtrumqz
negatum. vt forte non currere non est possibile. Vel di-
ctum negati z modus affirmatum: vt forte non currere
est possibile. Vel dictum affirmatum: z inodum negatus:
vt forte currere non est possibile. Et sic p de ei qlitate.
De oppōne z egpollētia enūciationū modalū. XIII.
Cūc videndum est de earūz oppositiōe. Cū
nota q modales huiusmodi variāt hnt af-
firmationes z negationes: in dicto z in modo
sicut immediate dicitur est: z sic faciūt inter
se oppositiones. Sed quia diuersimodi sibi
inueniuntur: ideo primo dicendum est de oppo-
sitionibus modalium hnt diuersos modos: postea reduce-
mus vnum modum ad alium per equipollētias: z sic pa-
tebunt omnium oppositiones. Cū notandum q possibi-
le dupliciter potest sumi vel in toto suo significato: z tunc
comprehendit necessarium z contingens: z sic quod ne-
cesse est eē: possibile est eē: qd cōtingens est eē: possibile
est eē. Alio modo sumitur soluz pro cōtingenti: z sic sumi-
tur in istis oppositiōibus. Unde licz quattuor sint enūcia-
tiōes modales: tres tamen earum faciūt diuersitatem in
oppositiōibus: z equipollētis: quia illa de ptingenti: z illa
de possibili p eadē sumūt. De istis ergo tribus modis
dicamus: scilicet necesse impossibile possibile. Et licet vt
dictū est: quādo modus substantialiter z dictum predica-
tur: enūciatio nō sit modalis: tamen cito reducitur ad mo-
dalem: z sic modo enūciationibus illis vtēmur. Sciendū
q sicut dictum est in enūciatiōibus de inesse: hoc si-
gnū omnis designat q p dīcatū enūciationis attribui-
tur subiecto quantū ad totū illud qd sub eo cōtinetur: hoc
vero signum nullus remouet a subiecto totum quod sub
eo cōtinetur: z propter hoc vltis affirmatiua: z vltis negati-
ua sunt cōtrarie. Sic in istis enūciationibus modalibus
iste modus necesse facit significare totā inherentiā subiecti
ad p dīcatū: qz qd necessario inest oī tali i esse: z iō ē eūdez
locū. f. modalis affirmatiua de necessario: z vltis affirma-

tiua de inesse. Et sicut nullus totū remouet: ita et ipole: qz
qd ipole inest: nulli tali inest: z iō ppositio de impossibili te-
net locū vltis negatiue. Et sicut qdāz affirmādo nō totam
inherentiā ponit: sicut et negādo nō totū qd sub subiecto con-
tinet remouet: sic iste modus pole: qz qd subiecto inest: nō
inest oīz: qz possibiliter nō inest: nō inest nulli: z iō pole af-
firmādo tenet locū particularis affirmatiue: z pole negan-
do tenet locū particularis negatiue. Secundūz ergo predi-
cta iste enūciatiōes. Necesse ē eē. z ipole ē eē. sūt p dīcatō. Nec-
esse ē eē: z pole ē nō eē. sūt p dīcatō. Impossibile ē eē: z pole
ē eē. sūt p dīcatō. Pole ē eē: z pole ē nō eē. sūt sub p dīcatō. Nec-
esse ē eē: z pole ē eē. sūt subalterne. Impossibile ē eē: z pole ē
non esse. sūt subalterne: vt patet in figura sequenti.

Clavis vltis stati patebit d egpollētis earū: z de oppōnē
ipaz: qñ variat p negatiōes ppositas i dō vñ i mō. Egpol-
lētē nāqz modalū: eodē mō sūt: sic i enūciatiōib de esse.
h; vj. versuz illū. Hic dīc. post p. pte postqz subalter. Ne-
gatio. n. pposita mō facit egpollere suo p dīcatō: vñ hō
necesse ē eē. egpollēt huic. pole ē nō eē. Et hō nō ipole est eē:
egpollēt huic. pole ē eē. Negatio vō postposita. f. mō: facit
egpollere suo p dīcatō: vñ hō. necesse ē nō eē. egpollēt huic. ipole
ē eē. Et hō ipole ē nō eē: egpollēt huic. necesse ē eē. Hic postqz
subalter. i. negatio pposita z postposita mō facit egpollere
suo subalterno: vñ hō. nō necesse est nō eē: egpollēt huic. pole
ē eē: z sūt hō. nō ipole ē nō eē. equipollēt huic. pole ē nō eē.
Pr dicitis p dīcatōez qñ oppōes pponū eiusdē modi variat
p negatiōes: vbi grā d enūciatiōib de nēcio ista. necesse ē eē
z hō. nō necesse ē eē. f. p dīcatōez: z iste. f. nō necesse ē nō eē: z necesse ē
eē. f. subalterne: z sic se hz d singulari enūciatiōib modalū
p hūc vñ. Amabim. edētili: illiac: purpurea: vt satis p.
De enūciatiōe hypotetica: z de trib' spēs' ei'. XIII.
Estat nūc dicere de enūciatiōib hypoteticis
seu suppositiuis: qd idē ē. Diffinit autē enūcia-
tio hypotetica sic. Enūciatio hypotetica ē q
hz duas cathegoricās pncipales pres sui: vt
si hō currit: hō mouet: p; qz hō currit: ē vna
enūciatio cathegorica: z illa. hō mouet. est altera. Et dīco
pncipales pres: qz tmi sint pncipales pres p dīcatō cathego-
ricae: nō tñ pncipales pres p dīcatō hypoteticē: s; remotē: sic
lapides sūt pres dom' remotē: z i hō dīc enūciatio hypotetica
ab enūciatiōe cathegorica. Nā pncipales pres cathegori-
ce sūt tmi pncipales at pres hypoteticē sūt due cathegorice.
Alia ē dīca ē iter p dīcatō cathegoricās z hypoteticās. Nā i
cathegorica hz suscipit nomē pti. Cū. n. dī hō ē al: hō reci-
pit nomē alis: cū hō dīcat eē al. Nō ē at sic i hypoteticis: qz
vñ d altero nō p dīcat: s; tñ aliqd dī eē: hō alterz fuerit: vbi
grā. Cū dī si pēpit: cū viro p cūbit: nō ē sensus: qz pēre fit cū
viro p cūbit: s; ē sensus: qz pēre ē si potuisset: nisi cū viro cō-
cūbit: s; sūt et cū dīcat: nō ē al: nō ē sensus: qz hō fit al
s; ē sensus: qz si aliq res ē hō necesse ē q aliq res sit al. Cū dīc
at p dīcatō cathegorica i tres spēs: qz qdā ē. dīcatō cathegorica
cū: z qdā copulatiua. Cū dīcatō cathegorica ē illa i q dīcatō dīc
p dīcatō cathegorice p hūc p dīcatōez: s; vt si hō ē al: hō at

ditional pferri tā ex pte sibi q̄ ex pte p̄ri. Ex pte sibi: vt si dicat: si hō currit: al currit. ex pte vō p̄ri: vt si dicat: si hō currit. hō mouet. Hic at̄ p̄pō seu enūciatio cathēgorica q̄ ē hīs enūciatōibꝫ hypotheticis: dīc̄t̄ aīns. Sc̄da vō dīc̄t̄ p̄ns: p̄ h̄ dīc̄t̄ p̄na. Ad dīc̄tōiāle at̄ reducūt rōales: vt for. ē hō. q̄ for. ē aī. Et oīs cālis: vt q̄ for. ē hō: for. ē aīal: z tpal: vt q̄ for. ē hō: for. ē aīal. z oīs hūmōmōi. Cōnotādūz q̄ armonius ponit duplicē hypothēsim: vna ē q̄i supponit ali qd̄ impossibīle ad qd̄m̄ necessārio sequit̄ aliud impossibīle. Verbi gratia. Supposito q̄ quatuor sint tria: quaternarius numerus erit impar. Cōstat enim q̄ hypothēsis supponit impossibīle. z impossibīle subinfert: tñ stante hypothēsi necessārio infer. Ex quo pōtelligi q̄ dīc̄tōiāle pōt esse vera: z tñ ambe eiꝫ partes sūt falsē. Cū ista est vera: si hō ē aīnus: hō est rudibīlis: tñ vnaq; cathēgoricaz est falsa. Sc̄cūda vō hypothēsis est q̄ q̄i q̄ aliqd̄ dīc̄t̄ ē vī nō ē h̄ qd̄ fuerit: vel nō fuerit: vt si hō est aīal: est: vel si hō est lapis nō est. Ex dīc̄tōis pōt patere q̄ veritas enūciatōis hypothēticē est in p̄na terminoz q̄ sūt in p̄nte: ad terminoz q̄ sūt in aīte: q̄z. n. aīal necessārio sequit̄ ad hōiem: certū est q̄ q̄cqd̄ fuerit hō: erit aīal: z si ad currere sequitur moueri: sequit̄ ergo q̄ quicqd̄ currit mouet. Si ergo est hō: est aīal: z si currit mouet. Quicqd̄ ergo vere vel falsē attribuetur currere: attribuet̄ z moueri. Cū ista est vera: si immobile currit immobile mouet. Et p̄p̄ h̄ dīc̄t̄ q̄ ad veritatē eiꝫ requirit̄ q̄ aīns non possit ēē verū: sine p̄nte: q̄ tāta est necessitas p̄ntis ad aīns q̄ sic se h̄z aīns: ita se h̄z p̄ns. Si vō aīl se h̄ret. f. q̄ aīns eēt verū z p̄ns f̄z: falsa eēt p̄na: q̄z terminū in p̄nte positus nō necessāriā h̄ret p̄nexionē cū termino posito in aīte: vt h̄ic: si hō ē aībꝫ: hō est muscus: certū est q̄ h̄c falsa ē. n. necessārio ad albū sequit̄ muscus. Et inde est q̄ oīs dīc̄tōiālis vera est necessāria: z oīs falsa est impossibīlis: q̄z vt dīc̄tū est terminus p̄ntis necessārio sequit̄ terminū aītis. Quali t̄er aut̄ dīc̄tōiālis varietur p̄ affirmationē z negationē dīc̄t̄: cum de syllo hypothēticis ageť. Cōdīctiua vero est illa in q̄ coniungūt due enūciatōes cathēgoricē p̄ coniunctōes sp̄ci dīc̄tōiāles: vt h̄ic: al aut est sanū aut est egrū. Ceteris aut̄ p̄dicte enūciatōis est q̄ si vnu ponit̄ aliter remouetur: z si vnum remoueat̄ aliter sumat̄. Cū de vīdēt q̄ tñ valeat ista: aut est sanū aut est egrū: quātū ista cōdīctōiālis. Si nō est sanū est egrū. Et h̄z in p̄dicte mā verū sit: tñ nō sp̄ in oī mā iste deo sibi egpollēt in veritate. Mā dīc̄tōiālis ex vna pte negata: z ex altera affirmata saluat̄ in contradīctōis: p̄trariis: z disparatis: z erit semp vera. Cetera. n. est ista: si est albū nō est nigrū: ista tamē est falsa: aut est albū aut est nigrū: possit. n. aliquid ēē qd̄ nec albū eēt: nec nigrū. z sic ēē est de disperatis. Dīc̄t̄. n. dīc̄tōiālis a tali conditionali. Cū ad veritatē dīc̄tōiālis requirit̄ q̄ de tali materia sit: in q̄ vnu oīno ponatur: z aliter remoueat̄: vel eō uerso: z p̄pter h̄ ad eiꝫ veritatē requirit̄ q̄ altera eius pars sit vera. Et si vnaq; pars eius erit vera: vel falsa: ipsa enūciatio dīc̄tōiālis erit falsa. Cōpulatīua vō enūciatio est illa: in qua coniunguntur due enūciatōes cathēgoricē p̄ coniunctōne copulatīua: vt for. currit: z mouet in ista enūciatōe nulla ponit̄ conditio: sed solū cōiunctio enūciatōis. Et quia copulatīua coniunctio semp dīc̄t̄ similia copulare: si antecedēs erit verū: etiam cōsequēs necesse est q̄ sit verū z eō uerso. Et sic p̄z qualiter dīc̄t̄ enūciatōes hypothēticē se habēt ad veritatē. Nam conditionalis potest esse vera: vtraq; eius parte ex p̄nte falsa. Dīc̄tōiālis est vera vna eius parte existente f. Copulatīua vero ad h̄c q̄ sit vera: vtraq; eius pars necessārio debet esse vera: z sic patet de enūciatōibus hypothēticis. Si quid autem h̄ dīc̄tōis obmissus ē dīc̄t̄: cū dīc̄t̄ syllo hypothēticis ageť zc̄. Cō de enūciatione tractatus feliciter finit.

do dicendum. CA. I. hīs q̄ p̄tinent ad tertiā opationē itell̄s. Licet enīz vt dīc̄tū est a philosopho ponatur due operatōes intellectus. f. simpliciu itell̄gētia: z cōpositio vt diuisio: tñ addit̄ tertiā

operatio q̄ est dīc̄t̄ ab vno cōposito vt diuisio ad aliū hoc autēz sit per argumentationē. Et autēz argumentatio: oratio significatiua dīc̄t̄ ratiōis ad vno cognito ad aliud in cognitum: vel a magis cognito ad minus cognitum. Sunt autēz argumentationis quatuor species. f. syllogismus: entimema. inductio: z exemplum. Siue hec diuisio sit generis in suas species: vel analogi in sua analogata nihil ad propositum. Et quia syllogismus perfectior est omnibus alijs: ad quē alie species argumentationis reducunt̄: sicut imperfectū ad perfectū de ipso dīc̄t̄ dīc̄tū ē. Dīc̄t̄ t̄ur autē syllogismus sic. Syllogismus est oratio in qua quibusdam positis z concessis necesse est aliud euenire p̄ ea q̄ posita sunt z concessa. Oratio hic est genꝫ syllogismi: vt enim in tractatu de enūciatōe dīc̄t̄: nihil prohibet orationē esse plures: z vnaq; cuiusmodi est in syllogismo. In hoc autēz q̄ dīc̄t̄ quibusdam positis tangit propositio nes ip̄s̄ syllogismi. Per hoc q̄ dīc̄t̄: necesse est aliud euenire: tangit conclusionē. Cū oporet scire quid est propositio. Est autem propositio vt hic sumitur enūciatio: quā posita ad eam aliquid sequitur. Non enim omnis enūciatio est propositio: sed solum illa q̄ ponitur in aliqua specie argumentationis ad quā sequitur cōclusio. Verbi gratia. Cum dīc̄t̄ur omnis homo est animal: omne risibile est homo: ergo omne risibile est animal: ista. omnis homo est animal: est propositio: z similiter illa. omne risibile est homo proponuntur enim vt ad eas sequatur illa. omne risibile est animal. Nec autem. omne risibile est animal: licet sit enūciatio. constat enim ex terminis: non tamen est propositio. Est autem terminus in quem resoluitur propositio. vt subiectum z predicatum. Cum enim dico homo est animal: homo est terminus qui dīc̄t̄ur subiectus: animal est terminus qui dīc̄t̄ur predicatum. Sciendum q̄ h̄z propositio ex terminis componatur z in eis resoluitur: non tamen in dīc̄tōne terminū ponitur cōpositio propositio: sed resolutio huius causa est. Mā logicarvt Boetius in sua topica dīc̄t̄: duas habet partes. f. inuentiuam z iudicatuam. Est autem inuentio excogitatio rerum verarum aut verisimilium: que alteram partem contradīctōnis probabilem reddunt. Probabile autem est quod videtur omnibus aut pluribus aut sapientibus: z hīs scilicet sapientibus aut omnibus aut pluribus maxime notis. Hūic autem parti logicē deseruiunt duo libri: scilicet thōpicorum: z elenchorum. Iudicium autem vt hic sumitur est recta determinatio ratiōis: in his quorum est iudicium. Recte autem determinat ratio quando principiata resoluit in principia. Et ideo scientia que est recta determinatio scilicet inuenit̄ vt per causas. scilicet cum ratio resoluit causata in causas: z propterea hec pars logicē: scilicet iudicatuā dīc̄t̄ur analētica seu resolutoria: quia resoluit principiata in principia. Hūic autem parti logicē deseruiunt duo libri: scilicet priorum z posteriorum. Et quia de materia libri priorum hic intendimus: ideo hic dīc̄t̄ur terminus per resolutionem propositiois. Est autem subiectum de quo aliquid dīc̄t̄ur. Predicatum vero quod de altero dīc̄t̄ur: seu sit dicere mentis vel ratiōis: seu sit oris vel vocis. Dīc̄t̄ur autem terminus eo q̄ sic per ipsū terminatur propositio: q̄ non ultra progreditur. In hoc autem tractatu: dicemus de syllogismo simpliciter. Est autem syllogismus simpliciter in quo non consideratur materia in qua: talis vel talis syllogismus sit: id est non consideratur vtrum talis materia sit probabilis vel necessāria: sed solum consideratur syllogismus ad suam ordinationē in omni autem materia existentibus veris vel probabilibus p̄missis semp sequitur conclusio vera vel probabilis. Quā aut talis ordinatio sit bona p̄bat per duo principia p̄ se nota. Dico aut̄ principia h̄c p̄mas propositioes p̄ se nota. Hec at̄ principia sūt dīc̄t̄ de oī: z dīc̄t̄ de nullo. Est at̄ dīc̄t̄ de oī: q̄ nihil est sumere sub subto: de q̄ non dīc̄t̄ur predicatū. Dīc̄t̄ vō d̄ nullo est: q̄ nihil est sumere sub subto a q̄ nō remoueat̄ predicatū. De hīs at̄ inferius melius dīc̄t̄ur. Sciendūz q̄ q̄ syllo variant̄ p̄ diuersas figuras: vt infra dīc̄t̄ur: ideo alīq; syllo nō possunt immediate p̄bari: p̄ dīc̄t̄ duo principia z p̄pterea tales syllo idīgēt vno alio p̄ncipio

p qd̄ possunt reduci ad dīc̄t̄ de oī vt ad dīc̄t̄ de nullo. Hoc aut̄ p̄ncipiū est: q̄ ex opposito p̄sequētis refert̄ oppositūz antecedētis p̄me cōclusionis: tūc p̄ma p̄sequētia sūt bona. Cū oīs illi syllo: in quibus nō pōt recte saluari dīc̄t̄ de oī vt dīc̄t̄ de nullo: cū dīc̄t̄o tertio p̄ncipio reducunt̄ ad formā in q̄ saluat̄ dīc̄t̄ de oī vel dīc̄t̄ de nullo: z h̄reductio vocat̄ ab aliquibus p̄mpole. a p̄bo vero p̄ syllo cōuersiuuz. Similiter etiā reducuntur p̄dīcti tales syllo ad p̄dīctā duo principia p̄ uersionē p̄p̄ositionū. Sed q̄z uersiones nō probatur ēē bone nisi p̄ tertiu principiu: ideo dīc̄t̄ur est: q̄ syllo reducunt̄ ad illa duo principia solum in virtute tertij p̄ncipij. Quātr autē fiat uersiones z p̄ dīc̄tū tertium principiu p̄betur dicamus: z primo in propositionibus de esse. De inde in propositionibus modalibus.

De uersione p̄p̄onū de esse z de spēbꝫ eiꝫ. CA. II. Dū uersio aut̄ p̄p̄onū: vt hic sumit̄ ē facere d̄ s̄bo p̄dicatū: z de p̄dicato subtrahit̄ q̄ exite cōueria vā ēt ea in quā uertit̄. sit vera. Ceteri gra ista p̄p̄ositio. Dīc̄t̄ hō est aīal. si uertit̄ in ista. De aīal est hō: bñ sit de p̄dicato subm z de subo p̄dicatū: tamē p̄ma p̄p̄ositio est vera: sc̄da vō falsa: talis uersio nō est bona. Est at̄ i p̄p̄ositionibꝫ terminū finitō: de q̄ b̄ intēdīm: duplex uersio. f. simplex z p̄ accidens. Dīc̄t̄ aut̄ cōuersio simplex: q̄ de p̄dicato fit subz z de subo p̄dicatū: manētē sc̄da p̄p̄ositionē i eadē q̄itate z quātitate cū p̄ma. Per accidēs vero dīc̄t̄ur: q̄ de subiecto fit predicatūz z cōuersio: manente eadē q̄itate p̄p̄ositionis: s̄ mutata quātitate. P̄mo mō uertunt̄ p̄p̄ositiones: vlis negatiua z p̄ticularis affirmatiua. Sc̄do modo uertunt̄ vlis affirmatiua: z vt alīq; dīc̄t̄ vlis negatiua: tñ nō est necessāriū h̄ ponere. Si. n. ad h̄c. nullus hō ē lapis: sequit̄: nullus lapis est hō: z ista est vera: necessārio sequit̄ h̄c esse verā. quidā lapis nō est hō. Cū. n. supradīctū est: existentibus vlibꝫ veris semp particulares sunt vere. h̄z nō econuersio. P̄mo pbem: uersionem simpliciter z p̄mo vlium. Et q̄z vt dīc̄tū est in talibus syllo: z eoz p̄p̄ositionibus nō curat̄ in q̄ mā sit: ideo vtemur terminis tradīctōibus loco quoz possunt poni termini q̄cūq; Sit ergo p̄p̄ositio uertēda ista. nullū. b. ē. a. Et semp supponat̄ q̄ p. b. z p. a. sumant̄ tales terminū significatiui q̄ faciāt p̄p̄ositionēz variā: sicut si p. b. sumat̄ hō: z p. a. lapis. dico ergo q̄ p̄dicatū p̄p̄ositio uertit̄ur in ista: nullum. a. est. b. qd̄ p̄bo per dīc̄tū tertiu p̄ncipiu sic. quādo ex opposito: cōsequētis inferit̄ oppositūz aītis: p̄ma p̄sequētia fuit bona: s̄ sic est in p̄p̄ositō: q̄ zc̄. Cū ḡ dico. nullū. b. ē. a. ergo. nullū. a. ē. b. facio p̄ntia: cuiꝫ aīns est. nullū. b. ē. a. p̄ns vō ē. nullū. a. ē. b. mō videamus si oppositū p̄ntis inferitur oppositum aītis vere. Hūic aut̄ p̄p̄ositōi. f. nullū. a. ē. b. q̄ est p̄ns: potest esse duplex oppositū. f. p̄trariū z p̄radīctōriū: sumamus ergo p̄radīctōriū eius. f. qd̄dam. a. est. b. particularis enī affirmatiua z vniuersalis negatiua: sunt p̄dicatōie: ad ista autē. f. qd̄dam. a. est. b. sequit̄ ista. f. qd̄dam. b. est. a. vt p̄ babo: sed hec. qd̄dam. b. ē. a. z illa: q̄ fuit aīns. f. nullū. b. ē. a. sunt oppositē p̄dicatōie: ergo ex opposito p̄ntis sequit̄ oppositū aītis: p̄ma ergo p̄na: quā vocamus uersionē fuit bona. Nūc opz pbare quō ad illa. qd̄dam. a. ē. b. sequit̄ illa. qd̄dam. b. est. a. hoc aut̄ p̄bat per sylloz expositōriū. P̄ona ergo p̄p̄ositōes p̄mas in terminis significatiuis: z sicut dīc̄imus: qd̄dam. a. est. b. dicamus. qd̄dam hō est aīal: z sicut dīc̄imus. qd̄dam. b. ē. a. dicamus. qd̄dam aīal est hō. Accipiamus p̄mā. f. qd̄dam hō est aīal: signet̄ iste hō: z h̄ aīal. f. n. ista est vera. qd̄dam hō est aīal: opz q̄ ipsa sit vera in aliquo hōie signato: puta forte vt p̄lone. z si nullo hōie signato erit vera: nullo mō erit vera: signet̄ ergo illa res in q̄ alitas: z hūmanitas signat̄. z vocet̄ fortes: nō fiat sylloz expositōriū: sic. fortes est hic hō: fortes ē h̄ al. ergo h̄ aīal est hic hō: z p̄ns: qd̄dam al. est hō: ergo ad h̄c. qd̄dam hō est al. q̄ sumebat̄ loco huiꝫ. qd̄dam. b. est. a. sequit̄. qd̄dam. a. est. b. ergo ad hanc qd̄dam. a. est. b. sequit̄. qd̄dam. b. est. a. hoc est qd̄ uolebamꝫ dicere. Et sic p̄z de uersione vlis negatiue. Particularis affirmatiua uertit̄ simpliciter: sicut qd̄dam. b. est. a. ergo qd̄dam. a. est. b. z p̄batur p̄ idē p̄ncipiū. Ex opposito ḡ p̄ntis inferitur oppositūz aītis: p̄na ergo p̄na seu cōuersio fuit bona.

Hōc aut̄ p̄bari h̄ uersio p̄ syllo expositōriū: vt dīc̄t̄ur est. Cū illis aut̄ affirmatiua uertit̄ per accēs sic. Dē. b. est. a. qd̄dam. a. ē. b. Et p̄batur eodē mō: oppositū. n. huius. qd̄dam. a. est. b. est hoc. nullū. a. est. b. q̄ uertit̄ in illa. nullū. b. est a. h̄ aut̄ est p̄traria p̄te q̄ erat. Dē. b. ē. a. ex opposito ergo p̄ntis inferit̄ oppositū aītis: p̄na ergo p̄na seu uersio fuit bona. Particularis vō negatiua nō uertit̄: q̄z ex opposito p̄ntis nō inferitur oppositū aītis. Ceteri gra. Sit propositio uertēda ista: qd̄dam. b. nō est. a. cōuertatur ergo: q̄z vt uertetur in vlez negatiua: vel in particularem negatiua. In vlem negatiua sic: qd̄dam. b. nō est. a. ergo nullum. a. est. b. huius oppositum est. Ceteri oē. a. est. b. Ceteri quoddam. a. est. b. sed vtraq; istarum propositionūz. f. omne. a. ē. b. vel qd̄dam. a. est. b. cōuertuntur in istam qd̄dam. b. est. a. que nō est oppositū antecedētis: qd̄ erat: qd̄dam. b. nō est. a. quia subcōtrarietas nō est oppositio vt supra patuit: ergo non valet. ista uersio. Idem etiā sequit̄ si uertetur in particulare. f. in illa. qd̄dam. a. nō est. b. cuius oppositū est: oē. a. est. b. q̄ uertit̄ in h̄c. qd̄dam. b. est. a. q̄ p̄p̄te nō est opposita: vt dīc̄tū est. Ceteri et talis uersio nō valet: p̄z: q̄ non t̄z in oī mā: z pōt ostēdī in terminis significatiuis. Vt enim istud sequat̄. qd̄ lapis nō est hō: ergo qd̄ hō nō est lapis: tñ istud nō sequit̄. qd̄dam al. nō est hō: ergo qd̄ hō non est al. imo oīs hō est aīal. Ceteri aut̄ de p̄dicatōis cōuersionibus qd̄az verus sic. feci simpliciter uertit̄. Vna p̄ acci. Ver. a. enī h̄c sumitur vlis affirmatiua. p. e. vlis negatiua. p. i. particularis affirmatiua. p. o. particularis negatiua. Cōstruit̄ aut̄ vliis sic. f. e. i. vlis negatiua. c. i. p. ticularis affirmatiua uertunt̄ simpliciter. Et. i. vlis negatiua. va. i. vlis affirmatiua cōuertuntur per accidēs. Et sic patet de cōuersione propositionum de inesse.

De cōuersionibus propositionum modalium: z differentī modo earum. CAP. III.

Cūc dōm est de uersionibꝫ p̄p̄ositionū modalūz. Ceteri dīc̄tū q̄ p̄p̄ositiones de necessārio z impossibīli: eodē mō uertuntur: sic p̄p̄ositiones de inesse: z p̄ idē p̄ncipiū p̄batur. P̄p̄ositiones vō de poli z p̄tīgētī nō eodē mō cōuertuntur. S̄z q̄z oppōnes nō eodē mō sumuntur in p̄p̄onibꝫ modalibꝫ: sic in p̄p̄onibꝫ de inesse: oīs manifestare p̄ bones p̄dicatū p̄p̄onū: z sic ostēdīm de p̄p̄onibꝫ de necio sic erit d̄ p̄p̄onibꝫ dīpōli. Sit ḡ p̄p̄o ista uertēda: necesse est nullū. b. ē. a. q̄ uertit̄ i h̄c: necesse est nullū. a. ē. b. q̄z ex opposito z p̄p̄onibꝫ inferit̄ oppositū p̄cedētis. oppositū. n. istū. Necesse est nullū. a. ē. b. ē istud. nō necesse est nullū. a. ē. b. f̄z ista egpollēt huic. possibile est aliqd̄. a. ē. b. Mā nō necesse nō esse egpollēt huic qd̄ ē posse eē: q̄z nō nullū egpollēt huic qd̄ est aliqd̄. ḡ ista. nō necesse est nullū. a. ē. b. egpollēt huic. posse est aliqd̄. a. ē. b. Ad h̄c aut̄ sequitur possibile est aliqd̄. b. ē. a. qd̄ pōt p̄bari p̄ syllo expositōriū vt supra dīc̄tū est de particulari affirmatiua: f̄z ista. posse est aliqd̄. b. ē. a. est p̄dicatōria aītis: q̄ erat. necesse est nullū. b. ē. a. Ex opposito ergo p̄ntis inferitur oppositū aītis. P̄ma ergo p̄na seu cōuersio fuit bona. Particularis affirmatiua uertit̄ eodē mō z p̄bat p̄ idē p̄ncipiū sic. necesse est qd̄dam. b. ē. a. ergo necesse est qd̄dam. a. ē. b. Ceteri oppositū ē. nō necesse est aliqd̄. a. ē. b. q̄ egpollēt huic. posse est nullū. a. ē. b. q̄ uertit̄ i ista. posse est nullū. b. ē. a. nō. n. sumit̄ hic posse put̄ idē est qd̄ p̄tīgēs q̄z nō uertitur: sic ista patebit: f̄z sumitur mō posse in suo toto significato vt cōp̄hēdit necessāriū z p̄tīgēs: vt supra in alio tractatu dīc̄tū est. Hec aut̄ posse est nullū. b. ē. a. ē cōtradictoria huic necesse est qd̄dam. b. ē. a. q̄ erat aīns. Eodē etiā mō p̄batur uersio vlis affirmatiue p̄ accēs. f. p̄ uersionē p̄ accēs sc̄az. Ceteri notādū q̄ h̄c est dīa inter p̄creta accidētalia p̄dicatā: z substantialia: seu ipso z subta. Mā ex parte p̄dicatū dīc̄t̄ur formā: ex parte vō subtrī dīc̄t̄ur illud quod h̄z illa formā. Cū enim dico fortes est albus. ly albus dīc̄t̄. solū formā albedinis: f̄z cū dico. qd̄dam albus est fortes. ly albus dīc̄t̄ habēs albedinē. In hoc est qd̄ uolebamꝫ dicere. Et sic p̄z de uersione vlis negatiue. Particularis affirmatiua uertit̄ simpliciter: sicut qd̄dam. b. est. a. ergo qd̄dam. a. est. b. z p̄batur p̄ idē p̄ncipiū. Ex opposito ḡ p̄ntis inferitur oppositūz aītis: p̄na ergo p̄na seu cōuersio fuit bona.

gnificato. Quæstiones autem propositionum de contingenti et de...
gnificato. Quæstiones autem propositionum de contingenti et de...
gnificato. Quæstiones autem propositionum de contingenti et de...

De syllogismo ostensum de inesse quoad modum et figuram. III.
De syllogismo ostensum de inesse quoad modum et figuram. III.
De syllogismo ostensum de inesse quoad modum et figuram. III.

gimus qui nihil aliud est quam oratio seu congregatio oratio...
gimus qui nihil aliud est quam oratio seu congregatio oratio...
gimus qui nihil aliud est quam oratio seu congregatio oratio...

ra forma syllogismi que applicata cuiusque materie semper si pre...
ra forma syllogismi que applicata cuiusque materie semper si pre...
ra forma syllogismi que applicata cuiusque materie semper si pre...

De syllogismo ostensum de inesse quoad modum et figuram. VI.
De syllogismo ostensum de inesse quoad modum et figuram. VI.
De syllogismo ostensum de inesse quoad modum et figuram. VI.

unus est distributivus et distribuit affirmatiue per singula preterita...
unus est distributivus et distribuit affirmatiue per singula preterita...
unus est distributivus et distribuit affirmatiue per singula preterita...

duz pte figure sic. De b. e. a. qd d. c. e. b. ergo qd d. c. e. a.
Der sylly vo puerfuu reducitur ad 2m modu p figure. Sic
ma. n. oppositu p dicit qd e. nullu. c. e. a. z fiat maior sic.

Sciendū qd ois sylly pcludēs aliquā pnem que pueri
pōt ēt pōt pcludere illā in quā puerit. Quz ergo oēs pnes
dictoz syllyz possunt pueri: ex certis particulātib' nega-

Sciendū: qd p dicitē regule pter qz regula de lra. Et illi
gunt solū de reductioe sillogismoz scā p uerfione: z nō d
ea q scā ē p silly puerfuu. Et sic p dicit silis de iee puerfuis.

Sciendū: qd p dicitē regule pter qz regula de lra. Et illi
gunt solū de reductioe sillogismoz scā p uerfione: z nō d
ea q scā ē p silly puerfuu. Et sic p dicit silis de iee puerfuis.

pis. An qnto vo sic. qd daz hō nō ē lapis: ois hō ē aial. ergo
qd dā aial nō ē lapis. An sexto at sic. Nullus hō ē lapis. qdā
hō est aial. ergo qd dā al nō ē lapis. Et sic p dicit uentione

Acto de syllyz oñfuis: z de inuentione medij co
rū. dōz ē de syllyz ad ipoffibile. Dicit eni sillyz
ad ipoffibile ab ostēfuo. Nā oñfuis ex dua
bus pmissis veris pcludit pclusionē veram.

Acto de syllyz oñfuis: z de inuentione medij co
rū. dōz ē de syllyz ad ipoffibile. Dicit eni sillyz
ad ipoffibile ab ostēfuo. Nā oñfuis ex dua
bus pmissis veris pcludit pclusionē veram.

garita nō est hō. C In tertio vō mō pme fig. cōcludit p in
 possibile picularis negatiua. z vltis negatiua. Particula
 ris negatiua sic. Dis hō est lapis. qdā rīsbile est homo. ergo
 qdā rīsbile est lapis. sed nullum rīsbile est lapis. ergo
 qdā hō nō est lapis. Cū hō est aīal. oīs hō est aīal. qdā lapis ē
 hō. qdā lapis est aīal. s; nullus lapis ē aīal. qdā lapis est hō.
 C In q̄ro vero modo cōcludit picularis affirmatiua sic.
 Nullus aīal est sba. qdā hō est aīal. ergo qdā hō nō est sba.
 s; oīs hō est sba. qdā aīal ē sba. Cū hō nega. sic. Nul-
 lū aīal est lapis. qdāz margarita est aīal. qdāz margarita
 nō est lapis. sed oīs margarita est lapis. ergo nulla marga-
 rita est aīal. Et sic p̄z d̄ syllogismis ad iposibile: qui p̄nt fieri
 in p̄ma figura. Et eodē mō p̄nt fieri in alijs duab' figuris.
 vt. s. ex opposito false cōclusionis iſerat oppositū false p̄re-
 misse: oppositum. s. fte p̄misse qd est cōtradictoriū eius. Cū
 qz in p̄mo mō z scdo' scde figure p̄misse sunt vltis affirma-
 tiua: z vltis negatiua: qz oppositae sunt picularis nega. z p̄-
 ticularis affirma. q̄ in eis p̄t cōcludi p̄ syllogismū ad ipos-
 sibile picularis affirmatiua z picularis negatiua. Partic-
 ularis affirmatiua si sumatur maior falsa: negatiua vero si
 sumatur maior falsa. Et sic fiat in oibus alijs modis scdū
 de q̄z tertie figure. Sciēdum qz vniuersalis affirmatiua per
 impossibile nō potest cōcludi nisi in q̄ro modo scde figu-
 rez: z i q̄to tertie: nisi v̄idelicet modis de q̄bus supradic-
 tum est qz per cōuerſiones p̄pōnum nō poterat reduci ad
 modos p̄me figure. Et causa est: qz solum isti duo modi ha-
 bēt p̄missam p̄ticularem negatiua. z nō alij: z dico de syllo-
 gismis directe cōcludētibz. Nonam' exemplū de vtroqz
 modo qual' in eis p̄cludat per impossibile vniuersalis af-
 firmatiua. In quarto modo secunde figure sic. Dis homo
 est aīal. quoddā rīsbile nō est aīal. ergo quoddā rīsbile nō
 est homo: s; omne rīsbile est homo. ergo omne rīsbile est
 aīal. In q̄to modo tertie figure sic. qdāz homo nō est aīal
 oīs homo est rīsbilis. Et sic fiat in oibus alijs modis scdū
 de q̄z tertie figure. Ergo oīs homo est animal. Cū notan-
 dum qz philosophus scdo' p̄orum facit solum vnam p̄mis-
 sam falsam in quolibet modo oīum figurarum. z cōcludit
 per syllogismum ad impossibile in quolibet solum vna cō-
 clusione: z tamē nos in quolibet modo dicimus vtrāqz fal-
 sam z concludemus per impossibile oppositam vtriusqz.
 C Notandum qz in p̄ma z secunda figura magis cōgrue
 ponitur minor falsa: quia quod subr in opposita conclusio-
 nis false. subr postea in cōclusionē sylli ad iposibile. Ter-
 ti gratia in p̄ma figura sic. Omnis homo est animal. oīs
 lapis est hō. q̄ oīs lapis est aīal. s; qdā lapis nō est animal.
 ergo qdā lapis nō est hō: modo lapis est subm in opposita
 p̄conis false: z in p̄cone vltia. si vō ponit maior falsa: co-
 lorari p̄t. vt dcm est: z cōter sic v̄imur. D; qz qui sylli ad
 impoſterz in quib' modis z figuris fiat.

De syllogismis ad impossibile: qualiter reducuntur ad
 syllogismos ostensiuos. CAP. XII.
 E qz oēs sylli ad ipole reducunt ad syllos oīs-
 tuos. iō vidēdū est q̄nter id fiat. C Sciēdū qz
 sylli q̄ hnt ad ipole. in p̄ia figura sunt ostēsiui
 in scda z tertia figura. Si enī cōcludit opposi-
 ta. maioris p̄pōnis false. fit sylli ostēsiui: in ter-
 tia figura sic. Terbi gra. i p̄ mō p̄me figure q̄z cōcludit op-
 positū maioris sic. Dis hō est lapis. oē rīsbile ē hō. q̄ oē rī-
 sbile est lapis: sed quoddā rīsbile nō ē lapis. qdāz homo
 nō est lapis. Itāc p̄conē. s. qdā hō nō ē lapis: q̄m̄oz enun-
 ciatiōes p̄cesserūt: q̄rum due fuerūt false. s. maior z p̄co illi
 us sylli ostēsiui. due vero fuerūt vere. s. minor illi' sylli: z op-
 posita p̄clusionis. Et hīs duab' veris i tertia figura sequit
 p̄cā p̄co. s. qdā hō nō est lapis. Itā qz opposita cōclusio-
 nis fiat maior: z minor sylli ostēsiui remaneat minor sic. Quod
 dā rīsbile nō est lapis: oē rīsbile ē hō. qdā hō nō ē lapis
 hō est q̄nt' modus tertie figure. Cū vō p̄ impole p̄cludit
 oppositū minoris fit sylli ostēsiuus in scda figura. Terbi gra
 fit sylli ad iposibile iste. oīs hō est aīal. oīs lapis ē hō. q̄
 oīs lapis est aīal: s; qdā lapis nō ē aīal. qdē lapis nō ē hō.
 auferant' due false. s. minor z p̄co sylli ostēsiui. z fiat sylli in
 q̄ro mō scde figure sic. Dis hō ē aīal. qdā lapis nō ē aīal.
 qdā lapis nō est hō. Et sic fit in alijs modis p̄me figure.

vt vs. si in syllo ad ipole p̄cludit oppositū maioris: reduci-
 tur ad tertia figurā. opposita p̄clusionis erit maior: z cū
 minor vera. Si vō p̄cludit oppositū minoris fit talis sylli
 ostēsiuus in scda figura. Itā qz oppositū p̄clusionis fit minor
 p̄pō z maior vera remaneat maior. C Sylli vō ad ipole
 qui sūt in scda figura sunt ostēsiui in p̄ma figura: z in tertia.
 Si. n. p̄cludit p̄ impole oppositū maioris: sit ostēsiuus in
 tertia figura. Terbi gra fit sylli ad ipole iste. Nullus hō
 est aīal. oē rīsbile est aīal: q̄ nullū rīsbile est hō: s; qdā rī-
 sbile est hō. qdā hō est aīal. Auferant' false: z fiat syllogis-
 m' in q̄ro mō tertie figure sic. De rīsbile est aīal qdā rī-
 sbile est hō. Ergo qdā hō est aīal. C Sciēdum qz quando
 in p̄ia figura sylli ad iposibile p̄cludebat oppositū ma-
 ioris reducebat z fiebat sylli ostēsiuus in tertia figurā: z op-
 positum p̄clusionis p̄mi sylli ostēsiui fiebat maior in secūdo
 syllo: z minor eiusdē sylli remanebat minor in scdo syllo. S;
 hō nō fit ita: sed minor p̄mi sylli fit maior in scdo syllo. Si
 vero p̄cludit p̄ ipole oppositū minoris fit sylli ostēsiuus in
 p̄ma figura sic. Nullus hō est lapis oē rīsbile est lapis: q̄
 nullū rīsbile est hō: s; qdā rīsbile est hō. qdā rīsbile
 nō est lapis. Auferant' oēs false: z fiat syllogis-
 m' in q̄ro mō tertie figure sic. Nullus hō est lapis: qdāz rīsbile est hō. q̄
 qdā rīsbile nō est lapis. Eodē mō sylli ostēsiui alioz mo-
 doz scde figure. Cū si maior est falsa z minor v̄antur mi-
 nor fit maior: z oppositum conclusiois fit minor. Si vero
 maior fit v̄a: z minor falsa: tūc maior remanet maior: z op-
 positū p̄clusionis fit minor. C Sylli vero ad ipole q̄ sunt
 in tertia figura sunt ostēsiui in p̄ma figura z scda. Cū si per
 impole cōcludit opposita maioris: fit ostēsiui in p̄ia figura
 ita. vs. qz oppositū p̄conis p̄mi sylli fiat maior in scdo
 syllo: z minor q̄ sūt vera remaneat minor sic. Omnis hō
 est lapis. oīs hō est rīsbilis. qdāz rīsbile est lapis: s; nul-
 lum rīsbile est lapis. ergo qdā hō nō est lapis. fiat autem
 ostēsiui in p̄ma figura sic. Nullū rīsbile est lapis: oīs hō est
 rīsbilis. q̄ nullus hō est lapis. Ad vlem verā bñ sequit sua
 p̄ticularis vera. Cū si hęc est vera: nullus hō est lapis q̄
 est p̄co isti' i cōi sylli: erit ē hō v̄a: nullus hō est lapis: que
 sūt p̄co sylli ad iposibile. Si vero per iposibile conclu-
 dit opposita minoris fiat sylli in scda figura ostēsiuus: ita qz
 opposita p̄clusionis p̄mi sylli fiat maior in scdo syllo: z ma-
 ior p̄mi sylli fiat minor sic. Dis hō est aīal: omnis hō est la-
 pis. ergo quiddā lapis est aīal: sed nullus lapis est aīal. qdāz
 hō nō est lapis. fiat ergo sylli ostēsiuus sic. Nullus la-
 pis est aīal. oīs hō est aīal. ergo nullus homo est lapis. Ad
 quā sequit. quiddā homo nō est lapis. Eodē mō fiat in alijs
 modis tertie figure. Et sic patet de sylis ad impossibile.
 C Sciēdum qz p̄hs in libro p̄ioz multa alia gra sylloz
 ponit. s. irregulares p̄uersuos: ex oppositis z multa alia.
 Sed qz solum ista duo gra sylloz de in esse apud modernos
 sunt in vsu: de alijs non me intromisi. Patet ergo de sylis
 de in esse z cetera.

De sylis modalib' q̄ntū ad p̄pōnes de nēcio. XIII.
 Cūc oēs est de sylis modalib'. Cū sciēdū
 qz qz eodēz mō sumūtur p̄pōnes de necessa-
 rio: z impossibile: z ille de possibili z p̄tingē-
 ti: vt supra in tractatu de p̄uerſionib' dictum
 est. iō duob' modis sunt sylli modales inter
 se differētes. Primo dicem' de sylis de nēcio: ad quos re-
 duci p̄nt illi de impossibili. Scdo de sylis de contingēti
 ad quos reducūtur illi de possibili. p̄tingēt sup̄to. C Sci-
 endū qz sylli de nēcio alij hnt ambas p̄pōnes nēcias: z
 tūc in quacūqz figura vel modo fiat temp' p̄co est necessa-
 ria. Terbi gra. Necesse est oēm hoīem ēē aīal: necesse est oē rī-
 sbile esse hoīez. ergo necesse est oē rīsbile ēē aīal: z sic de singu-
 lis zc. Notādū qz duplex est necessariū. s. necessariū sim-
 p̄l qz aliquid inest alicui simplr: z nō h̄m ali qd tēpus vel
 locū: vt hō: sicut nēciūz est hoīez esse aīal. Aliud est nēciūz
 h̄m qd vel h̄m tps. sicut dicit' qz oē quod est q̄nt' est necesse
 est ēē: vel h̄m locū: vel h̄m aliq d hō. Et isto mō nō sumūtur
 p̄pō nēcia. sicut n. q̄n currit: necessario currit: z tamē hęc
 p̄pō. sicut currit nō est nēcia: s; p̄tingēs. Si vero syllogis-
 mi de necessario alterā p̄pōnem hnt necessarias z alteram
 de in esse: s; semp p̄cludat maiorē extēnsitatē in esse minor:

nō tū sp̄ p̄cludit ex necessitate: s; quādoqz sic: z q̄nt' non.
 C Cū nota qz in p̄ia figura maior p̄pōne exite nēcia z
 minor de in esse: sequit sp̄ p̄co necessaria. z maior vō exi-
 stente de in esse: q̄nt' minor fit nēcia: non tū conclusio
 erit nēcia: qz inueniunt termini vbi est sic. z vbi nō est sic.
 Terbi gra. Dis hō ē aīal: oē rīsbile nēcio ē hō: ergo oē rī-
 sbile necessario est aīal. Iti aut' sunt termini vbi sic. z Ter-
 mi vero vbi nō: sunt isti. Dis hō est albus: oē rīsbile nēcio
 est hō. q̄ oē rīsbile nēcio est albus. Nec aut' conclusio non est
 nēcia simplr. Et sic est de alijs modis p̄ie figure: itaz affir-
 matiuis qz negatiuis. C In scda vero figura in tribus p̄-
 mis modis negatiuis p̄pōne exite nēcia: siue fit maior
 siue fit minor: conclusio erit nēcia: ip̄a exite de in esse. Affir-
 matiua vero exite nēcia: z negatiua de in esse: nō se-
 quit' conclusio necessaria. Et h̄. clare p̄t apperere reducendo
 p̄dictos syllos ad modos p̄me figure. Itā sp̄ in sylis re-
 ductis negatiua erit maior. In p̄ia at figura. vt dictum est:
 si maior est nēcia z conclusio: si vero nō: nec conclusio. In
 q̄ro vero modo scde figure q̄nt' p̄pōne necessaria: siue
 affirmatiua: siue negatiua: dū mō altera fit de in esse: non
 semp sequit' conclusio nēcia. Itāz vs vltis affirmatiua nō erit
 nēcia in eisdem terminis fiet sylli in q̄b' fiet secundus mo-
 dus eiusdem figure vlti affirmatiua exite necessaria. sed vt
 dictūz est: si affirmatiua est necessaria nō sequit' conclusio
 necessaria. qd p̄z per reductionem eius ad 2m modūz p̄ie
 figure. ergo nec hic sequit'. Si vero p̄ticularis negatiua ē ne-
 cessaria nō sequit' sp̄ p̄co nēcia: vt p̄z i hīs terminis. s. De al-
 buz est hō. qdā aīal' nēcio nō ē hō. tū nō sequit'. q̄ quidam
 aīalus necessario nō est albus. C In tertia vō figura sunt syl-
 logismi affirmatiui z sunt negatiui. Affirmatiuoz at qdā
 hnt abas p̄pōnes vles. qdā vero alteraz. Qui hnt ambas
 p̄pōnes vles: q̄nt' earum exite necessaria: siue maioris si-
 ue minoris: sequit' p̄co nēcia: qd p̄z per reductionē eius ad p̄-
 mā figurā. Qui vō hnt alterā vlem: ea existente necessaria
 siue maioris siue minoris sequit' conclusio nēcia. Si vō p̄ticu-
 laris fit necessaria: nō sequit' p̄co nēcia: qz si reducit' ad p̄-
 mā figuram. maior ē de in esse: vbi vō dcm enō sequit' p̄co
 nēcia. Negatiuoz vero qdā hnt p̄pōnem negatiua vlem.
 quidam aut' p̄ticularē. Cū q̄ hnt p̄pōnem negatiua vlem:
 ea exite nēcia nō sequit' p̄co necessaria. vbi gra. sic. Quiddā hō nō
 vigilat. oīs homo nēcio est aīal. q̄ quoddā al' necessario nō
 vigilat. Et h̄ ē affirmatiua exite nēcia. Negatiua aut' exi-
 te nēcia sic. quoddā albus nēcio nō ē aīal. oē albus vigilat.
 nō sequit'. q̄ qdā vigilas nēcio nō est aīal: cum oē vigilas
 nēcio fit aīal. Et sic p̄z de sylis modalibus de necessario.
 C De sylis p̄tingētibz. CAP. XIII.

Equit' de sylis p̄tingētib'. Cū nō qz duplex
 est contingēs. s. contingens qd inest: z p̄tingens
 qd pot' inesse. Cū h̄c contingēs qd inest: q̄nt' p̄-
 dicatūz hō nō fit de eētia subr: vt p̄p̄riūz eius.
 tū ē termin' qd p̄t p̄dicari z negari de subo: h̄
 nūc actu de eo p̄dicet. Et talis p̄pō h̄ fit de mā contingen-
 ti: tū dī de p̄tingēt qd inest. Cōtingēs aut' qd pot' inesse. dī
 cūz p̄dicatūz est de p̄tingēt: sicut de albo resp̄cū hoīs. tū in
 p̄pōne nō dī actu in esse: s; possibilr. vt cū dico p̄tingit hoī-
 minē esse albus: nō est sensus qz hō fit albus: s; qz pot' ēē albus.
 C Sciēdū qz in p̄ia figura vtrāqz p̄pōne exite de con-
 tingēti: ē conclusio erit de p̄tingēt sic. Cōtingit oē album
 ēē musicū: p̄tingit oēm hoīem ēē albus: q̄ cōtingit oēm hoīez
 esse musicū: z sic est de alijs modis. In scda vero figura si
 ambe p̄pōnes sunt de cōtingēt siue sint affirmatiue siue
 altera earū sit negatiua: siue sint vles: siue altera earum sit
 p̄ticularis: mūqz p̄co erit de cōtingēt. vbi gra. cōtingit nul-
 lum hoīem ēē albus: cōtingit oē rīsbile ēē album. q̄ contin-
 git nullū rīsbile ēē hoīez. nō sequit': qz necesse est oē rīsbi-
 le esse hoīem: z sic de oib' alijs. In tertia vero figura p̄-
 missis exite de cōtingēt: siue sint affirmatiue: siue al-
 tera earū sit negatiua: siue vles: siue p̄ticulares semp sequit'
 vt cōclusio de cōtingēt. vt cōtingit oēm hoīem ēē album. cō-
 tingit oēm hoīem oē musicū: q̄ cōtingit musicū esse album
 z sic est in alijs modis. C Si vō altera p̄missarū sit de con-

tingēt: z altera de in esse: nō sp̄ sequit' cōclusio de contingēti.
 Cū in p̄ia figura maior exite de cōtingēt siue fit affir-
 matiua: siue negatiua: minor vō de in esse simplr: sp̄ sequit' cō-
 clusio de cōtingēt. Cū cōtingit oēm hoīem esse album: oē
 rīsbile est hō. q̄ cōtingit oē rīsbile esse albus. z maior vero
 exite de in esse z minor de cōtingēt: nō sp̄ sequit' conclusio
 de cōtingēt: vt p̄ctūz sit sylli sic. De sanum est aīal: p̄tingit
 oēm equū esse sanū: nō sequit'. q̄ p̄tingit oēs equū ēē aīal. qz
 necesse est oēm equū esse aīal. C Sciēdū: qz in q̄z p̄pōne de
 cōtingēt p̄t saluari dupl' dici de oī h̄z duplicem. ē' sen-
 sum supradicm. Cū cū dico. cōtingit oēm hoīem esse albus:
 cōparō hoīem ad dīcī: de q̄b' p̄t p̄dicari vel h̄m ēē ip̄s' al-
 bi. vt fit sensus. oē qd est hō cōtingit actu ēē albus. Cū h̄z pos-
 sibilez in herētia: vt sit sensus: oē qd est hō p̄tingit posse esse
 albus. Itā p̄pō de in esse h̄z solū vni dīcī de oī. s. h̄m cōpara-
 tionem subr ad sua inferiora h̄m actualē inherētiaz p̄dica-
 ti. Et ex hīs sequit' qz vtrū dīcī de oī illa de in esse p̄t sumi
 sub illa de cōtingēt. Cū enī dīcī de oī sub duob'. quia
 ad min' in vno est p̄ia. Sed illa de cōtingēt nō p̄t su-
 mi sub illa de in esse. Duo enī dīcī de oī nō p̄tinent sub vno
 Et ista est cā quare maior exite de cōtingēt. minor vero
 de in esse nō sequit' conclusio de cōtingēt vtrū syllogistica: s;
 sequat' gra mā. C Sciēdū qz p̄pō de in esse ē duplex. s. de in
 esse: vt nūc. s. q̄nt' predicatūz v̄ nūc solū inest subo: vt fontes
 currit: z de in esse simplr. Cū ad h̄z sequat' cōclusio de cōtin-
 gēt minor exite de in esse: v̄z ēē de in esse simplr: qz predicatūz
 sp̄ sequit' subm: iō sequit' qz quicqd contingit p̄dicato cō-
 tingit subo. Sed qz in p̄pōne de in esse vt nūc: p̄dicatūz nō sp̄
 sequit' subm: non erit sp̄ verū qz quicqd contingit p̄dicato.
 cōtingit subo. Nec est ista qz si minor ēē de contingēt: q̄nt'
 q̄nt' valet q̄nt' illa de in esse vt nūc. z maior esset de con-
 tingēt: sequit' p̄co. Itā si minor est de contingēt: p̄dicatūz
 cōtingit subo. nā hęc. cōtingit hoīem currere: sp̄ est vera: qz
 semp p̄tingit hoīez currere: itā: hō nō currit: non semp
 est vera. iō alr' se h̄z de vtrāqz. In scda aut' figura in tribus
 p̄mis modis: negatiua exite de cōtingēt: affirmatiua vō
 de in esse nō fit sylli. Et cā est: qz oēs sylli in tū p̄cludunt: in
 quātū reducunt ad p̄mā figurā: vbi est dīcī de oī: z dīcī de
 nullo. Tales aut' sylli nō p̄nt reduci ad p̄mā figurā. Itō
 enī cōuerſi vltis negatiua de cōtingēt: vt de subo fiat
 predicatūz z de p̄dicato fiat subm: vt supradictū est: s; p̄uerſi
 tur in terminis. Cū h̄ cōtingit nullū hoīem esse album con-
 uertit' in h̄c. cōtingit oēm hoīem esse album. Cū h̄z h̄z syl-
 negatiua exite de cōtingēt in trib'. v̄z modis. non fit syl-
 logismus: qz nō p̄t p̄bari p̄ dīcī de oī. Affirmatiua vō exi-
 stente de p̄tingēt: z negatiua de in esse fit sylli: qz potest re-
 duci talis sylli ad p̄mā figuram: p̄pōnem negatiua sicut
 cōuerſam: tū nō erit conclusio de cōtingēt: vt supradictū est.
 In q̄ro aut' mō: nullo mō fit sylli: siue maior: siue minor
 fit de cōtingēt. Talis enī sylli nō p̄t reduci ad p̄mā figu-
 ram per p̄uerſiones: sed p̄ sylli p̄uerſiui: sed quacumqz
 exite de p̄tingēt z altera de in esse non p̄t fieri talis redu-
 ctio. q̄ ex eo nihil sequit'. Cū aut' maior exite de con-
 tingēt: talis reductio fieri nō possit. p̄z. fit talis sylli. Lon-
 tingit oēm hoīem ēē albus: quiddā lapis nō est albus. q̄ qdā
 lapis nō est homo: cui' oppositum est. oēs lapis est homo
 fiat ergo sylli in p̄ma figura sic. Contingit oēm hoīem
 esse albus: oīs lapis est homo: q̄ contingit oēm lapidez esse
 albus. Sed h̄ nō opponitur huic: quiddā lapis nō est albus:
 que erat minor. Nam vt dictū est in p̄pōne de contingē-
 ti saluatur dīcī de omni h̄m possibilem inherētia. in futu-
 ro enim possit ēē verū: qz oīs lapis fieret albus: z modo
 qdā lapis nō fit albus: z sic isto modo nō valz p̄tingitō.
 Apparet etiam qz talis syllogismus nō valeat. Itā p̄pō
 sitionibus existentibus veris: alij sequit' conclusio falsa sic.
 Contingit oēm hoīem esse albus: quoddā rīsbile non est al-
 bum. sequit'. q̄ cōtingit quoddā rīsbile nō esse hominem:
 quod est simplr fal'. Sicut si minor est de contingēt: ni-
 hil sequit': z fit sylli sic. Dis homo est aīal. p̄tingit qdāz
 album non esse animal. ergo cōtingit quoddā album non
 esse hoīem. v̄puta ouum: qd est album: contingit qz alij
 erit aīal: aliquid non erit: si sequitur hęc de in esse. s. quod
 dam album non est homo: nō tenet. Opposita enī ē' est.

min' se habebat. Nam de paucioribus predicat non aial qd non ho...

De syllo simpli. Tractatus finit' zc. De syllo demaratio. Tractatus incipit zc. De syllo demaratio quid sit.

Estat nunc

scia sit h'p' nis demaratio acqit' ex ipso speculatio: ad sciendu qd sit scia: z quo acqrat nece e scire qd e demaratio: e aut demaratio syllo pcedes ex veris: necijs p se pms ppjs p se notis: immediatis: z casis pms. Sciendu q demaratio qda est pp qd: z qda est qz. Un deca dno solli coenit demarati pp qd...

Quid sit dicit de omni p se p seu vlt. CAP. II. Inuestigadu aut deas particulas diffinitio nis demarationis pertinetes ad mam de qua est demaratio pmitteda sunt quedam necessaria. Quia n. premisse demarationis sunt vltas: io oz scire qd est dicit de oi: z qz in eis pdicatu...

Cap. III. Vide dicit q demaratio pcedit ex his q fit per se z no per accis. Sciendu q in demaratioe affirmatiua potissima mediu est dno subit: mul sumpra cu dnoe passiois. Un in maiori ppone passio pdicat de dnoe sibi in qua exprumunt pn' ipius passionis. Ut n. in pmo tractatu dcm est sibi compa ad pma passionem no solu in rone cae mals: s; et in rone cae efficietis. Diffinitio q sibi s' sumpta cu dnoe passiois exprumit cam efficietis ipius passionis immediata z neia: h' aut est qm' modus dicendi per se: vt su pradem est. in maiori aut ppone pdicat diffinitio de sbito: z h' est pms modus dicendi per se. In 2no vero predicatur ppna passio de suo sbito: z h' est scds modus dicendi per se. Verbi gra. Si vellemus demare qz ois qternari' numer' est par: sic fit. Dis multitudo mensurata per vnuz: cur' per se no est mediu est par. Sz ois qternari' numerus est talis multitudo. q ois qternari' numer' est par. Hic sz est qternari' numerus. passio vo e' est par: seu paritas: mediu vo qd fuit sumptu dicit diffinitione numeri: q est multitudo mensurata per vnu. z dicit diffinitione paritatis: qz parit' fm se no est mediu. In maiori ppone passio pdicat de dnoe subiecti in qua exprumit dnoe suar: sic est qm' modus ddi per se. In maiori ppone diffinitio sbit pdicat de suo subto: z sic e primus modus dicendi per se. In 2no vero pdicat propria passio de suo sbito: z est scds modus dicendi p se. Sz qz de demonstratio pcedit ex his q sunt p se. C'ro cois hui' fit sic. Syllo qui pcedit ex necijs no pcedit ex his que sunt p accidens: s; ex his que sunt p se: vt dcm est demaratio pcedit ex necijs. ergo demaratio pcedit ex his que sunt per se.

no possit inueniri extra subm: nec subiectum extra pdicatu: sic cu dcm: ho est risibile. Ita n. se hz risibile ad hoem: qz de quocuzqz d' risibile de eode d' z ho: z conuerso. Un ddo. sotes est risibilis: h' mo risibile pdicet de for. in secundo mo ddi per se: no tn pdicat pmo: qz risibile de plib' pdicat qz de sorte. H' h' in h' qd dcm est pdicari pmo vocat vlt: no tale vlt de quo in pmo tractatu dcm est: s; qz pdicatu de subto: z subm de pdicatu pot vlt pdicari. Ex his p3 quo se hnt ista tria. f. dicit de oi per se: z vlt. Nec o' qd p' seu vlt pdicat: pdicat per se: no tn conuerso. Risibile enim pmo per se pdicat de hoie. Sz at risibile pdicet p se de sorte: no tn pdicat pmo. Sill' et qd per se pdicat: d' de oimoti o' qd d' de oi: d' per se. Nam ddo. omne aial est ho. est pdicatio de omni: non tamen per se.

De demaratio pcedit ex veris z necijs. CAP. III. Is vltis videamus pres diffonis demaratiois supraposte. D' n. ubi q demaratio pcedit ex pmissis veris. Qd aut sit verus: dcm est su pra. Ad h' aut qz conclusio sit vera ex pmissis: sicut ex casis. oz pmissas ee veras. Sz enim ex falsis possit pcludi veritas: tamen veritas pclusionis est ex pmissis. Dicimus. n. ois ho est lapis. ois margarita est ho. ergo ois margarita est lapis: conclusio mo est vera: s; premisse sunt falsae. Et qz ois ca assimilari sibi effcm. falsitas vltarum ppoum no pot ee ca veritatis pclusionis: z ideo in pmo poz dicit pbs qz vlt' conclusio ex falsis non ppter qd: sed qz. Sz ergo q demaratio pcedit ex veris. Deinde dicitur q demaratio pcedit ex pmissis necessarijs: que aut fit propo necessaria dictum est in tractatu sylloz. C' notaduz q conclusio demonstrata opz qz sit neia. Si enim scia dicit certitudinē: que non pot esse de ptingentibus vt contingit scia sunt. sed solu de necessarijs: opz qz conclusio culus habet est scia sit necessaria. Hoc supposito sciendum est qz h' conclusio necessaria possit concludi ex pmissis ptingentibus vlt' altera ad minus. vt supradcm est: no tamen pot sciri ex pmissis ptingentibus: s; ex necessarijs. Si enim scire vt su pradem est: est cas rei necessaria cognoscere si mediu ptinger se habet ad extremitates: non erit ei necessarius: z per pms poterit remoueri sine neia state: non ergo erit causa pms. Ad hoc ergo qz fit ca pms necessaria debet se habere ad ambas extremitates: z sic ambe pmissae erunt necessariae. Sz ergo q demaratio pcedit ex pmissis necessarijs. CAP. III. De demaratio pcedit ex pmissis in quibus est per se z non per accidens. CAP. III. Vide dicit q demaratio pcedit ex his q fit per se z no per accis. Sciendu q in demaratioe affirmatiua potissima mediu est dno subit: mul sumpra cu dnoe passiois. Un in maiori ppone passio pdicat de dnoe sibi in qua exprumunt pn' ipius passionis. Ut n. in pmo tractatu dcm est sibi compa ad pma passionem no solu in rone cae mals: s; et in rone cae efficietis. Diffinitio q sibi s' sumpta cu dnoe passiois exprumit cam efficietis ipius passionis immediata z neia: h' aut est qm' modus dicendi per se: vt su pradem est. in maiori aut ppone pdicat diffinitio de sbito: z h' est pms modus dicendi per se. In 2no vero predicatur ppna passio de suo sbito: z h' est scds modus dicendi per se. Verbi gra. Si vellemus demare qz ois qternari' numer' est par: sic fit. Dis multitudo mensurata per vnuz: cur' per se no est mediu est par. Sz ois qternari' numerus est talis multitudo. q ois qternari' numer' est par. Hic sz est qternari' numerus. passio vo e' est par: seu paritas: mediu vo qd fuit sumptu dicit diffinitione numeri: q est multitudo mensurata per vnu. z dicit diffinitione paritatis: qz parit' fm se no est mediu. In maiori ppone passio pdicat de dnoe subiecti in qua exprumit dnoe suar: sic est qm' modus ddi per se. In maiori ppone diffinitio sbit pdicat de suo subto: z sic e primus modus dicendi per se. In 2no vero pdicat propria passio de suo sbito: z est scds modus dicendi p se. Sz qz de demonstratio pcedit ex his q sunt p se. C'ro cois hui' fit sic. Syllo qui pcedit ex necijs no pcedit ex his que sunt p accidens: s; ex his que sunt p se: vt dcm est demaratio pcedit ex necijs. ergo demaratio pcedit ex his que sunt per se.

De demaratio pcedit ex pms z immediatis. CAP. V. Unde d' q demaratio pcedit ex pms. Cui no q in demaratione potissima pdicat ppria passio de sbito in 2no. In pmissis aut vel predicatur diffinitio de subto vel ppria passio de dnoe subto s' sua. Nec aut oia pueribilia sunt: z h' est pdicari p vt supradcm est. Sz pp h' demaratio supius posita no e potissima. pcludit. n. par de numero qternario. i plus eni se hz par: qz numer' qternari': qz d' de senario octonario z ceteris. Conuenit aut par ad qte alicui coi numero: q e inominar': z de illo si h' et nome pdicat per se z pmo: z de illo possit fieri demaratio potissima. Sic dicimus qz h' tres angulos eqles duob' reatibus: conuenit per se primo triangulo: qz conuertunt. Dis. n. triangulus hz tres angulos. z o' h' tres angulos est triangulus. No aut puenit ysocheli pmo: qz no o' h' tres angulos est ysochela. Tales propoes demarationum sunt immediate. Mediate. n. p' est illa in qua pdicatu inest subto pp aliqd pdicatu qd sbo p bus puenit: sicut risibile sortis: qz p prius puenit hoie. Immediata autz pp' est illa in q pdicatu no pp aliud puenit subto: sic risibile puenit diffoni hoie: z ois ppria passio diffinitioni sui subti z sue. Sz q demaratio pcedit ex pms pncipijs z immediatis. Sciendu qz differ' p' z immediatis. Nam non omne qd p' est d' immediatu. Risibile. n. p' est homini: s; no immediatu: qz p' est diffinitioni hoie: z sue: al' diffinitio no e' mediu ad pcludendu risibile de hoie. Sill' et no o' qd immediata inest pmo inest. h' enim immediata inest sortis: no tn pmo. qz de pluribus d' homo qz sortis. Un pms demarationis opz qz vtriqz h'eat. Sciendu etiam q cum pma pncipia in demaratione aliq' sint mediata: qz p aliqd mediu pnt demarati demaratoro accipit ea vt immedata z indemonstrabilia. No enim sunt demonstrabilia in illa scia de q' est demaratio: sed in scia superiori: z lo h' habent mediu: tamen accipiunt vt immedata. CAP. VI. Unde d' q demaratio pcedit ex pms. Cui nota qz ppria aliq' dicit ee aliqd: qz no est extraneu: z aliq' d' ee ppria: qz no est coe. C'ro qz aut no pcedit demaratio ex pms: qz no ex extraneis: nec coibus. Qd aut no procedat ex extraneis: sciendum qz in demaratione sunt tres termini: sicut in quoz syllo. f. maior extremitas: q est propria passio: minor extremitas que est subm z mediu qd est diffinitio subiecti cum diffinitione passionis. Si at mediu e' extraneu a maiori vel minori extremitate: q. f. non esset diffinitio vtriqz coeprehensio: tunc maior extremitas no predicatur de eo per se nec ipsum de sbito per se pdicaret: s; pbatu est qz in maiori ppone maior extremitas pdicat per se de medio in quarto mo ddi per se: z in minori ppositio ne pdicatur mediu de minori extremitate per se in primo modo ddi per se. ergo nullo modo demaratio pcedit ex extraneis: s; ex pms. Sciendu qz h' in demarationibus no sit delectus ex vno g'ie in aliud genus extraneu: tamen nihil phibet aliq' subm vni' demarationis contineri sub subto alterius demarationis: z contrahere illud. Verbi gra dato q demararet h' passio. f. sensitiuum p diffinitionem aialis de ipso aiali. f. eadez passio demararet de hoie p idem mediu vel p mediu d'ctio aliq' e' in eodem g'ie simpli: sicut dcm est de aiali z de hoie: qz aliquado h' h' ad hoies per aliquaz d'iam extranea. Aliq' vero talis d'ctio seu delectus fit in eode g'ie scdm quid: quia subm h' h' p differeatiam extraneam: sicut visuale est extraneu a genere ferre z son' est e'ne' a g'ie numeri. Unde linea que est simpliciter subiectum geometrico: z linea visualis que est subiectum perspectivae non sunt simpli vnius generis: sed solum scdm quid: z similiter se habet de numero: qui est subiectus arithmetice: z de numero sonoro: qui est subiectum musicae. Et ideo quando ea que sunt linee simpliciter applicantur ad lineam visualem: fit quodammodo delectus in aliud genus. Unde in demaratione que fit in scia

demaratio pcedit ex pms z immediatis. CAP. V. Unde d' q demaratio pcedit ex pms. Cui no q in demaratione potissima pdicat ppria passio de sbito in 2no. In pmissis aut vel predicatur diffinitio de subto vel ppria passio de dnoe subto s' sua. Nec aut oia pueribilia sunt: z h' est pdicari p vt supradcm est. Sz pp h' demaratio supius posita no e potissima. pcludit. n. par de numero qternario. i plus eni se hz par: qz numer' qternari': qz d' de senario octonario z ceteris. Conuenit aut par ad qte alicui coi numero: q e inominar': z de illo si h' et nome pdicat per se z pmo: z de illo possit fieri demaratio potissima. Sic dicimus qz h' tres angulos eqles duob' reatibus: conuenit per se primo triangulo: qz conuertunt. Dis. n. triangulus hz tres angulos. z o' h' tres angulos est triangulus. No aut puenit ysocheli pmo: qz no o' h' tres angulos est ysochela. Tales propoes demarationum sunt immediate. Mediate. n. p' est illa in qua pdicatu inest subto pp aliqd pdicatu qd sbo p bus puenit: sicut risibile sortis: qz p prius puenit hoie. Immediata autz pp' est illa in q pdicatu no pp aliud puenit subto: sic risibile puenit diffoni hoie: z ois ppria passio diffinitioni sui subti z sue. Sz q demaratio pcedit ex pms pncipijs z immediatis. Sciendu qz differ' p' z immediatis. Nam non omne qd p' est d' immediatu. Risibile. n. p' est homini: s; no immediatu: qz p' est diffinitioni hoie: z sue: al' diffinitio no e' mediu ad pcludendu risibile de hoie. Sill' et no o' qd immediata inest pmo inest. h' enim immediata inest sortis: no tn pmo. qz de pluribus d' homo qz sortis. Un pms demarationis opz qz vtriqz h'eat. Sciendu etiam q cum pma pncipia in demaratione aliq' sint mediata: qz p aliqd mediu pnt demarati demaratoro accipit ea vt immedata z indemonstrabilia. No enim sunt demonstrabilia in illa scia de q' est demaratio: sed in scia superiori: z lo h' habent mediu: tamen accipiunt vt immedata. CAP. VI. Unde d' q demaratio pcedit ex pms. Cui nota qz ppria aliq' dicit ee aliqd: qz no est extraneu: z aliq' d' ee ppria: qz no est coe. C'ro qz aut no pcedit demaratio ex pms: qz no ex extraneis: nec coibus. Qd aut no procedat ex extraneis: sciendum qz in demaratione sunt tres termini: sicut in quoz syllo. f. maior extremitas: q est propria passio: minor extremitas que est subm z mediu qd est diffinitio subiecti cum diffinitione passionis. Si at mediu e' extraneu a maiori vel minori extremitate: q. f. non esset diffinitio vtriqz coeprehensio: tunc maior extremitas no predicatur de eo per se nec ipsum de sbito per se pdicaret: s; pbatu est qz in maiori ppone maior extremitas pdicat per se de medio in quarto mo ddi per se: z in minori ppositio ne pdicatur mediu de minori extremitate per se in primo modo ddi per se. ergo nullo modo demaratio pcedit ex extraneis: s; ex pms. Sciendu qz h' in demarationibus no sit delectus ex vno g'ie in aliud genus extraneu: tamen nihil phibet aliq' subm vni' demarationis contineri sub subto alterius demarationis: z contrahere illud. Verbi gra dato q demararet h' passio. f. sensitiuum p diffinitionem aialis de ipso aiali. f. eadez passio demararet de hoie p idem mediu vel p mediu d'ctio aliq' e' in eodem g'ie simpli: sicut dcm est de aiali z de hoie: qz aliquado h' h' ad hoies per aliquaz d'iam extranea. Aliq' vero talis d'ctio seu delectus fit in eode g'ie scdm quid: quia subm h' h' p differeatiam extraneam: sicut visuale est extraneu a genere ferre z son' est e'ne' a g'ie numeri. Unde linea que est simpliciter subiectum geometrico: z linea visualis que est subiectum perspectivae non sunt simpli vnius generis: sed solum scdm quid: z similiter se habet de numero: qui est subiectus arithmetice: z de numero sonoro: qui est subiectum musicae. Et ideo quando ea que sunt linee simpliciter applicantur ad lineam visualem: fit quodammodo delectus in aliud genus. Unde in demaratione que fit in scia

perspectiua: z in musica proceditur quodammodo ex pncipijs extraneis. Sz ergo qual' demaratio procedit ex pncipijs seu pmissis proprijs: z non extraneis. CAP. VII. etiam procedat ex proprijs: z non ex communibus: sciendum qz in demaratione quedam pncipia concurrunt actualiter: quedam vero virtualiter. Quedam vero pncipia dicuntur dignitates: seu comunes animi coceptiones: quia ita naturaliter intellectus nos ter inclinatur per lumen suum ad ea cognoscenda: qz statim cognitis terminis cognoscit illa pncipia. vt omne totum est maius sua parte. Sz statim q ratio cognoscit: quid est totum: z quid est pars cognoscit hoc esse verum: sicut omne totum est maius sua parte. Ita autem pncipia seu propositiones pime sunt maius z minus communia. Unde illud pncipium commune. de quolibet dicitur esse vel non esse. est commune in omni ente: sed istud pncipium. omne totum est maius sua parte. solum conuenit enti corporeo z non substantijs separatis que nec totum habent nec partem: z sic se habet de multis alijs. Unde dicta pncipia non intrans actu demarationes que sunt in scientijs: sed virtute quada eni dico quamcuqz propositionem. pmo intrans in eam virtute. Cum enim dico. Petrus currit. certum est: vel quia homo est: vel non est. ergo hoc pncipium. f. de quolibet dicitur esse vel non esse. virtute est in qualibet pmissarum demarationis. z sic est de alijs pncipijs minus communibus respectu demarationis in quibus sunt virtute. Unde dicere q demarationes non procedunt ex his pncipijs virtute falsus est. Sed dico q talia pncipia comunia actu non intrans demaratione. Unde ille qui voluit demonstrare quadraturam circuli per pncipia comunia sic arguendo. Cui inuenit mai' z minus ibi inuenit equale: sed inuenit quadratum maius circulo z minus circulo: ergo inuenit equale. male demonstrauit. Ratio est. Sz vt supra pbatur est: demaratio procedit ex pms z immediatis: sed vtendo istis pncipijs: ambe propositiones demarationis no erunt immediate z pime: quonia esse mai' vel minus circulo non solu puenit quadrato: sed etia triangulo z multis alijs figuris: no ergo in ista propoe est pimum: seu qd pmo est. Nec est immediata: qz per multa media possit hoc probari: non ergo ex talibus pcedit demaratio. Alia vero pncipia demarationis sunt que actu intrans demaratione: que etia dicitur positiones suppositiones z diffones. Ad sciendu autz hec noia: nota qz quicquid in demaratione an pclusionem ponit dicit positione qz posita est ante pclusionem. Positioni autz quada non affirmant esse vel non esse: z talis est diffinitio: no eni dicit diffinitio ista. ho est aial rationale mortale: sed diffinitio solu est hoc scz aial rationale mortale: sine hoc qz addat sibi esse vel non esse: z talis diffinitio est posita. Aliquando posita affirmant esse vel non esse: vt cur' dicimus. homo est aial rationale mortale: z hec dicitur suppositio. Sciendum qz tales suppositiones non sine causa dicuntur suppositiones. Cui nota qz ppositio p se nota dicit in qua pdicatur est de ratione sbit: tales aut debet esse pmissae demarationis: vt infra dicitur. Sciendum qz aliquaz ppositionu termini sunt in coi oium notitia: vt si ens veru: bonu: vnum: aliqd: z res: z h' q pnt ad pmas pceptioes itellis: que ratio vt audiuim' cognoscunt. Un ppones que ex eis sunt non solu sunt per se note in se: s; et quo ad nos: vt de quolibet dicit ee vel no ee. Unde tales no dicuntur suppones. Alie vero ppositioes sunt: in quibus h' pdicatu fit de diffone sbit: tamen diffinitio subiecti non est oibus nota: z per pms non est oibus pntum qz pdicatu fit de eius diffone: sicut ista. oes anguli recti sunt equales. Equale eni est de diffinitione anguli recti. Est. n. angulus rectus qui causat ex linea recta ppendiculanter cadere sup lineam rectam: ita qz ex vtraqz parte anguli reddatur equales. Quia ergo no oes h' scit. f. qz egle fit de diffinitioe anguli recti: h' supponit: z pp hoc dicit suppositio. Alio mo ppositio demarationis fit dicit suppositio. Illa que daz ppositiones sunt que probant per pncipia superiora scie: vt infra ostendit: z ideo inferior scia: opz qz supponatur. Et qz ex talibus pncipijs seu pmissis proprijs pcedit demaratio: qz actu intrans in ea: io pcedit ex pms: no ex

est bus. Ergo quod demratio procedit ex ppijs zc.

Demratio procedit ex p se notis. CAP. VII.

Etude dicit qd demratio procedit ex p se no- tis. Per se note enim dicuntur ppositiones in qbus pdicatu est de diffone subiecti vel im- mediate causat ex pncipijs eius. Sed ea ex qbus procedit demratio sunt h. Nam in maiori propone predicatur propria passio de diffone subiecti z sua: que est imediata causa sui: seu exprimit imediata pnci- pia eius. In minori vero predicatur diffinitio de subiecto ergo demratio procedit ex p se notis. Sciendum qd am- ppones sunt per se note in se: z no quo ad nos: sicut h. ois febricitas hz pullum excitatu. Licet. n. h sit notu in se: qz fe- bris est ca excitatiois pulli: tamen est per se notus quo ad nos: sed ecountero cognoscim? febre p excitatione pul- sus. Et talib? aut per se notis: no procedit demratio. S. n. pp quod vni quodqz illud magis: pp pmissas aut inote- scunt nobis conclusiones: ergo oqz pmissas sunt nobis ma- gis note. Unde conclusiones nullo modo possent nobis fie- ri note nisi pmissas essent nobis magis note. Demratioes at- fuit: vt conclusiones fiant nobis note: ergo demratioes pce- dunt ex notioribus quo ad nos. Quedaz aut ppones sunt per se note z i se quo ad nos: vt ois numerus: cui? p se no e- mediu est par: qz ois numerus: q no hz fm se mediu d: par: z ecountero: z ex talibus procedit demratio. H? qz demratio procedit ex per se notis z notiorib? nobis. C. Ex pdictis pot- cocludi qd demio z scia q est hitus? nis demratio: semp sit de icorruptibilib? z sempiternis. C. bi. n. saluat dici de ois: oqz illud sit icorruptibile z sempiternu. Sicut. n. supra di- ctu e: dicit de ois qd no aliqz est z aliqz non est: s; semp- iest. corruptibilia aut no sit semp i eis: s; no saluat dici d ois: s; solu i sempiternis. S; i demone potissima qz ambas ppones vtes saluat i oib? dicit de ois q demio est de icoru- ptilib? z sempiternis. Appet et qz diffinitio est sempite- noz. S; n. icorruptibilia diffiniunt: non tñ diffiniunt in qz- tu corruptibilia sunt. Solu. n. pncularia sunt corruptibilia particulare aut no diffiniunt. C. n. diffinitio est corruptibilis per accns sempiternoz aut est p se. Sciendum qd am- sempiterna seu eterna: vt ad ppositu demrationis pnet no sit semp fm tps: sunt aut per copone ad caz. Qz nunqz deficit qn posita tali ca ponat effectus: sic defcus in solis nunqz deficit qn iterposita luna iter nos z solē sit: tñ defcus solis non est semp: nisi tñc. Quedā vo no sunt semp nec p compationē ad tps: nec p pationē ad caz q ipediti pt. Mō. n. semp ex- semie hois gñat hō cū duob? oculis: s; qñqz deficit pp ipedi- metū cāe agētis vel mēe. In vtriqz aut sic ordinade it de- mrationes ad h qz sunt ex sempiternis: vt ex vltib? pponibus inferat z vltis remouēdo illa in qb? potest eē defcus vel ex- pte tps vel ex pte cāe. H? qz demio est ex sempiternis tā in pmissis qz in pnc. Scia qz que est hitus? nis demon- strationis est ex sempiternis.

Demio procedit ex caus? nis. CAP. VIII.

Etude dicit qd demio procedit ex caus? nis: qd dupl? pt intelligi. C. no mō qz pmissas sint ca qz maior extremitas sit minor: z h no solu ē ve- rū in demone: s; et i ois syllo: in q ex veris co- cludit verū. C. n. i isto syllo. ois hō currit: for- tes est hō: sequitur neōio vt effectus: qz fortes currit. Alio mō intelligi pt qz pmissas sint ca? nis: qz in eis pntinet ca tam- sibi qz et pdicatu ipsi? nis: z sic hoc solu puenit demioni. Sciendum qz: vt supra dicit est: scire pp qd: est caz rei co- gnoscē: mediu aut qd est in demone q ē syllo facies scire ē diffinitio sibi z passiois: ois aut bona diffō daf p altqz caz: s; mediu qd stat in pmissis ē ca sibi z passiois: aut tñ sibi: z aut passiois. C. bi sciedū ē qz cū qtuor sint cāe. s. mālīs: fo- lis efficiens: z finalis: a qz hz pt sumi diffō. Vbi gra. dōdo dom? coopimū cū lapidib? cemetō z lignis. ē diffō p caz mālē. Si vo dicat. Dom? coopimētū qdratū lōguz z altū. erit diffō p cām formale: si vo dicat. dom? est coopimētū fa- ctū ab artifice cū martellis tegulis z plūbo. erit diffinitio p cām efficiētē. Si vo dicat. dom? est coopimētū. phibēs nos a pluuijs: frigore z calore. erit diffō p cām finale. Cū qz sibi

per tot cas possit diffiniri: mediu qd est ei? diffō vt dcm ē: se hēbit ad illud in hitudine tot caz. Respectu vo passiois hz se mediu in hitudine duaz caz. s. mālīs z efficiētis. Subm. n. vt dcm est: coparat ad ppiā passionē z vt sibi z vt efficiēs: z eodem mō se hz diffinitio sibi respectu passio- nis. Sciendum qz qz cause hnt ordinem adiucē ex vna su- mit rō alteri. Ex forma. n. sumit rō mēe: qz talem opz esse mām qlem forma regit. Efficiēs aut est rō forme: qz. n. oē agēs agit sibi sile: oqz scdm modū agētis sit modus forme que ex actione sequit. Ex fine vo sumit rō efficiētis: qz oē agēs agit pp finē: opz ergo qz diffinitio que sumit a fine sit rō z ca pbatua aliaz diffonuz que sumunt ex alijs causis. Et qz sumit ab agente: aliaz duaz. Et que sumit a foia: qz que sumit a mā: ideo diffinitio que sumit a mā pot demō- strari per cām finale: z sic de alijs. Et pp hoc dicit philo- sophus p posterioroz qz diffinitio vel est conclusio demratio- nis: s. qñ est per talē cām que cocludi potest ex diffone: que fiat per aliā cām. C. est pnc demrationis. s. qñ est ecountero ex ca que sit rō z ca pbatua alterius. C. est demratio sola pōne seu ordinatione differēs. s. qñ tales duas causas comprehendit. Et sic p de partibus diffonis demratio- nis: quas continet eius materia.

Demratio potissima affirmatiua fit soluz in pma fi- gura z in primo modo eius. CAP. IX. C. n. restat dicere de eius forma. Nam in eius diffone dcm est qz ē syllo. C. n. nō qz demio aliqñ est affirmatiua: aliqñ negatiua. Demio nū aut tā affirmatiua qz negatiua: qdā sit potissime: qdā vo non potissime. Potissime dicitur ille: qz obstruat oia illa q de demone dca sunt nullo omisso: si vo aliqd omitteret no eēt potissima. C. n. viden- dū ē in qb? figuris fiat demones potissime z pmo affirma- tiue. Sciendum qz demratio potissima affirmatiua dicitur fieri solu in pma figura z in pmo modo ei. Qd sic pot patē. Nā in ea figura z in eo mō ei? demio dicitur fieri pp qd: vbi mediu est ca passiois z sibi: ita qz pmissas sint p se in qb? puenit pot mediu assignari ca passiois z sibi. S; h no pot fieri nisi in pma figura. Nā in scda figura no cocludit affirmatiua: in tertia vo figura est cocludi pot affirmatiua: tñ qz mediu in vtraqz ppone subrit in minori ppone: in q sibi pdicare de sua diffone: no est pdicatu in aliquo mō ddi per se: qd non ptingit in pma figura: in qua in minori ppone pdicat diffinitio de sibi: vt dcm est: s; in sola pma figura sit demō- stratio potissima affirmatiua. Etia oqz fiat in pmo modo ei? vt. n. supra dicit est in demone potissima tā in pmissis qz in pnc saluat dici de omni z pnc: qd non potest fieri nisi oēs eēt vtes: s; hoc solu fit in pnc prime figure: ergo solu in eo pot fieri demratio potissima. Demones vo non potissi- me pnt fieri z in tertio mō pnc figure z in tertia figura in modis cocludētib? affirmatiua. H? ergo in qua figura z in quo modo pot fieri demio potissima affirmatiua.

Demratio potissima negatiua debet fieri in scdo mo- do scde figure. CAP. X.

Sciendum aut qd debet fieri demratio po- tissima negatiua videam? vtrū talis demratio possit eē. Dico qz in demone negatiua no possit eē: nec huari oia supradca de demio- ne: n. n. pnc i ppone negatiua aliqd p se pdi- cari: cū dicit p se sit affirmatiue: tñ sufficit i tali demone: qz pmissas sint neēie z imediate. C. Quall? at tā affirmatiue qz negatiue sint neēie dcm est in tractatu sylloz: z qualr affir- matiua sit imediata dcm est supra. Restat ergo dicere quas- liter negatiua sit imediata vel imediata. C. Notandum qz qñ aliqd negat de aliquo z ecountero: z de altero termino ali- quid pot vtrū pdicari: de quo alter terminus potest negari. tunc propositio vltis negatiua formata ex primis duob? ter- minis pot demrari mediante illo qui pdicat vtrū affirma- tiue de altero illoz terminoz. C. bi gra. homo potest negari de lapide z ecountero: vt nullus hō est lapis: z qz de hoie potest pdicari aliquis vtrū. C. aial: dicimus. n. ois hō est aial: z de aiali potest negari lapis: ergo illa ppofitio. s. nul- lus hō ē lapis. est imediata. Dicitur. n. pbari per mediu sic: nullū aial est lapis: ois hō est aial: ergo nullus hō est lapis.

Demratio potissima negatiua debet fieri in scdo mo- do scde figure. CAP. X.

Sciendum aut qd debet fieri demratio po- tissima negatiua videam? vtrū talis demratio possit eē. Dico qz in demone negatiua no possit eē: nec huari oia supradca de demio- ne: n. n. pnc i ppone negatiua aliqd p se pdi- cari: cū dicit p se sit affirmatiue: tñ sufficit i tali demone: qz pmissas sint neēie z imediate. C. Quall? at tā affirmatiue qz negatiue sint neēie dcm est in tractatu sylloz: z qualr affir- matiua sit imediata dcm est supra. Restat ergo dicere quas- liter negatiua sit imediata vel imediata. C. Notandum qz qñ aliqd negat de aliquo z ecountero: z de altero termino ali- quid pot vtrū pdicari: de quo alter terminus potest negari. tunc propositio vltis negatiua formata ex primis duob? ter- minis pot demrari mediante illo qui pdicat vtrū affirma- tiue de altero illoz terminoz. C. bi gra. homo potest negari de lapide z ecountero: vt nullus hō est lapis: z qz de hoie potest pdicari aliquis vtrū. C. aial: dicimus. n. ois hō est aial: z de aiali potest negari lapis: ergo illa ppofitio. s. nul- lus hō ē lapis. est imediata. Dicitur. n. pbari per mediu sic: nullū aial est lapis: ois hō est aial: ergo nullus hō est lapis.

Etude sequit si aliqd pot predicari vtrū de lapide qz possit negari de hoie vel de quo possit hō negari. Erat ergo pro- positio negatiua imediata: qñ duo termini negati abiucez ita se habebūt. qz neuter eoz habebit aliqd: qd de ipso vtrū predicetur: qd ab altero termino negari possit: vel ille termi- nus ab eo. Vbi gra. nulla suba est qñtita: ista est imediata: nullus. n. terminus pot vtrū pdicari de suba: qui negat de qñ- tate: de sba. n. pdicatur vtrū ens: qd tñ no negetur de qñ- tate. Sicut et due diffones duaz spūz sub aliquo gñe imme- diate pteaz facit propōnem negatiua imediatam: vt est ista: nullum aial rōnale mortale est aial irrationale mortale aial. n. rōnale mortale est diffinitio hois. aial vo irrationale mortale ē diffinitio bruti: brutū aut z hō imediate sunt sub aial. Et idē erit de duab? dñijs ex opposito diuidētib? idēz genus: vt nullū rōnale est irrationale. Sec? aut ē de spūz p il- las dñias pstituz: vt nullus hō ē brutū: qz. s. hoiem ē aliqd qd potest negari de brutō. s. rōnale: z supra brutū ē aliqd qz potest de hoie negari. s. rōnale. id sunt mediate: s; no ppe possit dici qz rōnale sit supra hoiem: nec irrationale supra bru- tū: z id no pprie sunt mediate. C. n. habitus statiz pt scri- qliter fiat demratio negatiua: z in q figura. In tertia. n. figu- ra: qz non cocludit vltis negatiua: in ea no pot fieri talis dem- ratio potissima. C. n. qz in pnc scda figura: pt cocludi vltis negatiua: in vtraqz pt fieri talis demratio eā cocludēs: s; po- tissima solu pot fieri scdo mō scde figure. Rō ē: qz hz scia sit de vomo tñ de ois vo: qñtūqz syllogizet ex immediatis. C. n. dō sic. ois habitus est qñtita. ois vtrū est habitus: ergo ois vtrū est qñtita: s; talis sclo sit veraz: z veris z immediatis z ne- cessarijs: z p se mō tñ p se ea causabit scia: s; in demonib? affirmatiuis solu causat scia ex cocludētib? veris: qñ pmissas sunt vere z imediate z h. vt dcm est in qñ cocludētib? predicatur ppria passio: de subto pprio. Sic et in demio- ne negatiua no causabitur scia ex habitu ei? nis: dato qz conclusio sit vera: z concludatur ex immediatis nisi pro- pria passio vere negetur de eo qz non est sibi subiectū. C. ab eo qz non exprimit causam suam: sicut exprimit diffini- tio proprij subiecti: z talis vere erit demonstratio potissi- ma: nec autem non poterit fieri ex propositioibus imme- diatis nisi in secundo modo scde figure sic. Omne risibile est aial rationale ad apprehensionem conuenientis emittens spiritum dilatando os: sed nullum irrationale est tale ani- mal rationale ad apprehensionem: ergo nullum irrationale est risibile. Certum est qz maior est immedata. Nam in ea predicatur diffinitio passionis z subiecti de ipsa passio- ne. C. n. ois etiam est immedata: vt dictū est. In cocluzio- ne vero remouetur passio ab eo qz non est sibi subiectum. Hoc autem non potest fieri in prima figura: nec in primo modo scde figure. Si enim in prima figura diceretur sic. nullum irrationale est risibile: omnē brutum est irrationale: ergo nullum brutum est risibile: tunc maior non esset im- medata. Et si fieret syllogismus in primo modo scde figu- re: licet pmissas possent esse imediate: non tamē con- cluderetur remouendo passionem a subiecto: sed econ- uerso sic. Nullum irrationale est animal rationale: sed oē risibile est animal rationale: ergo nullum risibile est irratio- nale. Dicitur etiam fieri demonstratio particularis nega- tiua in quarto modo secunde figure. Et sic patet de forma demstrationis in quibus figuris: z modis fieri debeat. Dicitur ergo de demstratione propter quid.

Demonstratio qz procedit ab effectu ad causam: vel a causis remotis ad effectum. CAP. XI.

Tunc dcm est de demratioe qz. C. n. pmo vi- dedū ē qd significet p h qz dñ pp qd: z qd p h qz dñ qz. C. n. notandum qz de re qñtuor scire pos- sumus. s. qd est. an ē qz est. z ppter qd ē. Qd qz intelligēda sciēdū ē qz cū scia no sit nisi vero- rū: verū aut: z ens puentur de eē: ergo erit scia. Et aut di- ctū est in tractatu de pñtis duplex eē inenit in rebus. s. eē eēnie: z esse actualis exēnie: z qz esse essētie dñ qditas seu qd est resitū cū scimus eē eēnie alicuius rei: dicimur scire qd est de ipsa. Esse aut actualis exēnie aliter se hz in sba z aliter in accēte. C. n. accētie esse est inesse: scire autēz eē actualis exēnie subit est solu scire qz actu sit: z h est scire de

ipso an ē. S; scire de accētie esse actualis exēnie ē scire de ipso: qz est. C. n. scire qz est: nihil aliud ē qz scire h esse hnt. Et qz aliqñ aliqd inest alicui pp aliqua cām: id scire illam cām est scire pp qd. H? ergo qz scire qz est: de aliqz re est sci- re ipsaz in esse alicui ignorādo cām qre inest: scire autē pp qd est scire aliqua rem in esse alicui z scire cām qre sibi inest. Demratio ergo pp qd: est illa in q manifestat cā qre pdi- catū inest subto in pnc. Demratio vero qz. dñ illa in q co- cludit aliqd inest subto alicui: no tamē assignat pp quare si- bi inest. Et aut dcm est supra ad demrationes pp qd reg- ritur z procedat ex causis: z ex immediatis. Mō. n. sufficit sci- re causaz: s; qñ est cā eius qd scit: si erit cā imediata. De- mratio ergo qz. erit: vel qz non procedit ex causis: vel qz non procedit ex immediatis: s; ex causis remotis. C. Quall? aut pnci- piū sciēdū qz vt dcm ē: demratio dñ cā inotescēdū. vt p p- missas nobis inotescat sclo. h aut fieri no potest: nisi pmissas eēt nobis magis notē. z hoc est necessariū: vt. s. demio procedat ex notioribus quo ad nos. C. n. qñ autē aliqñ vt immediatius effect? sit nobis magis not? qz cā: id in talib? ois demratione pcedē ab effectu ad caz: vbi gra: moueri z sentire est imediatius effectus hntis aiam sensitua: z ē ma- gis notū nobis qz aliqd moueat z sentiat: qz h sentit? qz hoc qz hēat aiam sensitua. Et tō si pcedat sic. Dē qd moue- tur z sentit hz aiam sensitua: sed oē aial mouet z sentit: er- go oē aial hz aiaz sensitua. Adō cocludit de aiali qz hz aiaz sensitua: no tñ per causam: s; p efficiē: qui ē moueri z senti- re. Si vo fieret demio z cocluzio: esset demio pp qd sic. Dē hntis aiam sensitua mouet z sentit: s; oē aial hz aiam sensiti- ua: ergo oē aial mouet z sentit. C. Sciendum qz tales demō- strationes qz: aliqñ sunt in talib? terminis q oēs sunt pueri- tates iter se. s. medium: maior extremitas: z minor extremitas: sic est in terminis pdictis. Dē. n. aial mouet z sentit: z hz aiam sensitua: z oē qd mouet z sentit: z hz aiam sensitua: ē aial: z oē qd hz aiaz sensitua ē aial: z mouet z sentit: z in talibus terminis sūt demones vtes. Aliqñ autē accidit qz mediu. s. effectus: puta moueri z sentire: se hz in plus qz minor extremitas: z adhuc sit syllo siue demio conueniens sic. Dē qd mouet z sentit hz aiam sensitua: s; ois hō mo- uet z sentit: s; ois hō hz aiam sensitua: hō eni in min? se hz qz qd mouet z sentit. Si vo mediu in min? se hz qz minor ex- tremitas: non sit demio sic. Dē qd mouet z sentit: hz aiam sensitua. oē corp? mouet z sentit: h est falsa. C. n. ois autē sit mediu se hz in minus qz maior extremitas sit demio sic. Dē qd mouet z sentit est corp?: oē aial mouet z sentit: s; oē aial est corpus. Si vo mediu in plus se hz qz maior extre- mitas no sit demratio. Ex effectu eni qz est in plurib? causis no potest cocludi vna ca sic: ex moueri z sentire non potest cocludi rōnale. H? ergo de demratione qz: que procedit ab effectu ad cocludēdum causaz. C. Ex causis aut remotis pro- cedat demratio qz: in eadem scia z in diuersis. In eadem scia sic: sicut demratio anacharididis que talis fuit. Abicūqz no sunt vites: no sunt syllabatores seu cantores: sed apud scy- thas no sunt vites: ergo apud scythas no sunt syllabatores seu cantores. Certe hz vites sint cā cantus: tñ sunt cā multū remota. Cites eni sūt cā vuaz: vne vo sunt cā vini: vniuz aut est cā letitie: z letitia est cā cantus: certū est qz talis de- mratio est qz. Mō eni sic demrando cognoscere possumus per cām imediatā qre scythe no cātāt: s; p multas alias de- miones intermedias scās: z sic p eā nescit pp qd: sed qz zē. C. n. in demone aliqz sunt pcognita ante pnc: z aliqua sunt cognita postqz demrata est. CAP. XII.

Demonstratio qz procedit ab effectu ad causam: vel a causis remotis ad effectum. CAP. XI.

Tunc dcm est de demratioe qz. C. n. pmo vi- dedū ē qd significet p h qz dñ pp qd: z qd p h qz dñ qz. C. n. notandum qz de re qñtuor scire pos- sumus. s. qd est. an ē qz est. z ppter qd ē. Qd qz intelligēda sciēdū ē qz cū scia no sit nisi vero- rū: verū aut: z ens puentur de eē: ergo erit scia. Et aut di- ctū est in tractatu de pñtis duplex eē inenit in rebus. s. eē eēnie: z esse actualis exēnie: z qz esse essētie dñ qditas seu qd est resitū cū scimus eē eēnie alicuius rei: dicimur scire qd est de ipsa. Esse aut actualis exēnie aliter se hz in sba z aliter in accēte. C. n. accētie esse est inesse: scire autēz eē actualis exēnie subit est solu scire qz actu sit: z h est scire de

scim: qz va sunt: vt supra dcm est: nec scim de eis pp qd: cu sunt p animi p eptioes. De passioe aut pscim qd eiqz diff one hz qua opz p cognoscere anqz fiat demfo. Nisi eni de mator psciat mediu: nunqz syllogizabit: mediu aut in demratione est diffinitio subti z passiois. De ipsa passioe aut no possum pscire: qz est. i. ee actualis exite ipsius. Cu eni accitit ee sic esse: pscire illa esse est scire ipse ee actualis exite: z sic ante qz demsemus ea scirem demrationez ipsius. Na demrati o nihil aliud ondit nisi passioez inesse subto: vti dcm est: hoc aut est falsum: no q de ea pscim: qz est. De subto aut pscim qd est: qz ta oz pscire mediu: vt dcm est ei aut diffinitio fil cu deffone passiois est mediu. Pre scim et de ipo qz est. de ipo. n. qd actu no est nihil sciri pr: z dico ee actu: ta in se qz in suis cas. N. n. rosa ta actu no fit: qz ti ee ca sua possum d ipa aliqua passioe demrare. Dz ergo qd i demrati oe pscim. Quid aut de ipa scim: postqz facta est. Ad hoc videdu nota qz in demrati oe sunt pmissa z est. Dz emisse aut vel se p in scia vel se scdrie. vbi gra. in scia de aialib p m p m ee. omne corp aiatu sensibile mouet z sentit. s. istud pn nullu iuenit pus z vlius in eadem scia: nisi dignitate: q vt dcm est: no actu itrat demronem: vti no pntent in eade scia: s. in scia coi. Scdaria vo pn sc que per p demrant: s. sunt p pneo. postea in eade scia sumunt vt pn ad demrandum alia. vbi gra: facio prima demrone sic. De corp aiatu sensibile mouet z sentit. o. e. al est tale corp. qz o. e. al mouet z sentit. Postea accipio ista pne: z facio ea pmissa sic. De al mouet z sentit: ois ho est aial: qz ois ho mouet z sentit. Istud dr pn scdarii. De pms aut pncipijs in scia scit soluz: qz sunt. Si. n. sciret pp qd st. opoz teret demrari qz no posset fieri nisi per aliq poza: no qz fuis sent pma: s. suppositu est qz erat p: qz de eis no pot sciri qd sunt in ista scia. Et pp hoc coiter dr: qz nulla scia pbat sua pncipia: sed si pbat debet pbat per sciam supioem: sicut nalis scientia pbat pncipia scientie de aialibus. Est eni nalis de omni corpore mobili. Tel ad minus possunt pbari per mathematica vel per dialectica que sunt scientie oibus comunes: z pbat pncipia oium sciarum: sed mathematica demonstratiue: dialectica vero probabili seu opinatiue. De scdarijs vero pncipijs in scientia scit ppter qd: illa enim alibi pbat vt dictum est. Patet ergo qd in demstratione scimus de pncipijs: de conclusione aut in demstratione pp qd scimus ppter qd: in demstratione vero qz nescimus pp qd: qz mediu qd no est ca pne: s. effectus vt dictu est: vt est ca remota. Notadum qz due scie possunt ee de eode subto: vna formal: alia natural: sicut geometria est de linea formal: pfectiua vo ee de linea no in qzsum linea: s. in qzsum est visualis. Cui qcumqz per pn lineee in qzsum est linea demstrare aliquid de linea visuali: de conclusionem illa sciret geometra pp qd: pfectiua vo sciret soluz qz. vbi gra. fiat talis demro. Dis logitudo sine latitudine in qua mediu no distrepat ab extremis erecta: sed linea traneis p tabellas qdratas est hz logitudo: ergo linea tabellaz qdrataz est recta. De ista conclusionem scit geometra pp qd: qz scit cam rectitudinis lineaz. Sed pfectiua ea supponit: qz ignorat cam. z ideo de pdicta pne scit qz. z no pp qd: z sic de alijs. Et tuc scia inferior vocat subalterna: qz. s. est malis: supior vero dr subalternas: qz est formalis. Sciedum qz aliqui cotingit sciam subalternatam: respct alteri scie ee subalternate: sic pfectiua respcti geometrie est subalternata: respcti vo scie de hyride est subalternas: cu. n. scia de hyride fit ps scie nalis assumt pn pfectiue ad aliqz pne pbada: z sic de illa pne solu scit qz pfectiua vo pp qd. Sciedu qz alique scie no hnt sbm malter sumptus sub formal: z in aliqua sumpti: cu sunt pncipia alterius scie. z de illa pne sciunt qz. z non ppter quid vbi gra: qz vulnera circularia tardius sanent est pclusio in medicina. cuius sbm no est sub sbto geometrie: z tam h pclusio pbat per pncipia geometrie: que sunt qz partes circuli: qz caret angulis: minus sibi appropinquat. Et hoc sequit qz talia vulnera tardius sanent. Dz de demrationibus pp quid: z qz zc.

CAP. XIII. scia q est p cas. z q dicit form est certior qz illa que dicit effectus: z que dicit mam.

Acto de demostriatiob dda sunt aliq de scie njs q sunt effect eaz. Circa hoc videda sunt duo. Primo qd requit ad hoc q scia sit certa. scdo qd requit ad h q scia sit vna. Quantu ad p: sciedu qz illa scia simplr dr certior que pcedit ex notionibus simplr z ex notionibus quo ad nos. Duplr aut pot ee aliqd notius alio simplr. Cno mo ca est simplr notior effectu. Alio mo forma est simplr notior ma. Pncipiū. n. cognoscēdi mam est ex forma. ille ergo scie q dicit cam: z pp qd: sicut dcm est de scietijs: subalternatibus sunt certiores illis que dicit mam. Cui certior est geometria que est de linea qzta ad sua pncipia formalia: qz pfectiua que est de linea visuali: vel scia de triangulo qz illa que est de triangulo eneo. Et qz vt. 7. meta. dr duplex emā sez mā sensibilis: vel mā nalis: z mā intelligibilis: vt pntuitas. i. o scia q ab vtraqz mā abstrahit est certior illa q no abstrahit nisi ab vna. Geometria. n. abstrahit a mā sensibilis: z lz tractet de corpore: sicut z scia nalis: tū certior est scia nali que no abstrahit a mā sensibilis. Arismetica aut q abstrahit a mā sensibilis: z pntuitate: q vt dcm est mā intelligibilis est: tū certior est geometria. In triplici. n. gte scie scie certiores. Primo ille q dicit cam z pp qd: sicut certiores eis: q dnt effectu: z qz. Scdo ille q dicit formā sunt certiores illis q pternūt mam sensibilis. Tertio ille que ita dicit formam q nec et pternūt mam intelligibilis: sunt certiores eis que tale mam pternūt. Dz ergo de certitudine sciarum zc.

CAP. XIII. vnitas formalis scie sumit ab vnitate formalis subti fm rōnem scibilis.

Quantu ad 2m. s. qzsum ad vnitate scie: sciedu: est qz in scia est duo pndere. s. ipm sbm: de quo est passio: z ipa pncipia ex qb fit demstratio ad pcludendū passionez de subiecto. Ad h aut qz sbm sit scibile a nobis: oz qz hnt partes priores se. Cui nota qz processus scie est quasi quida motus ratiōis. In motu autem est duo pndere. s. pncipiū z terminū: terminus aut ad que scientia terminatur est sbm circa quod est scia: qz in speculatiuis scietijs nihil aliud queritur nisi cognitio subiecti: sic in geometria nihil aliud querit nisi cognitio magnitudinis. In practicijs aut nihil aliud querit qz pstructio ipsius subiecti: sicut in scietia edificatoria intenditur constructio domus. Subiectus ergo est terminus talis motus. Pncipiū aut talis motus est a primis pncipijs subiecti qz sunt pprie pres eius. Sic pncipiū pcessus scientie nalis est a mā z a forma. Cui si qua res est q no habeat talia pncipia priora: ex qb rō pcedere possit: eius no est scientia fm qz sbm scia: vt est de demstrationis effectu. Cui de substatijs separatis non pot ee scia isto modo sumpta: qz per scias demratiuas no possumus scire ipaz qditates. Licet. n. substatie separate sint per se ipas intelligibiles ab intellectu ad hoc pportionato: no tamē pgregat earū notitia qua cognoscit qd qd est iparum per aliq priora: sed bñ pot per scias speculatiuas sciri de eis: an sint: z qd non sint: ad similitudinē iuentam in rebus inferioribus. z tuc ad eaz cognitionē vtimur posteriorib: z priorib: qz lz sint posteriora quo ad nās. sunt tū poza quo ad nos. Subm ergo scie. put hic sumit scia: opz qz habeat partes priores: a qbus fiat pcessus ad eius cognitionem. Et hoc intelligēdu est de ptribus itegralibus sbti: sicut lfe z syllabe sunt partes dictionis: q est vna grammatice. Sciedum qz lz dcm sit qz terminus ad quem terminat processus scie: sic sbm non est tū intelligēdu qz sit terminus vltimus: sed vltimus terminus ad que terminat cōsideratio scie est vt passio sbti manifestet. Cuius habitus sciedum est qz illa scia est vna: qz est vni: gtiis sbti formalis sumpti: cu sunt ptes z passioes: z eade hz pncipia pna: no simp. s. in scia. Diuerse vo sunt qz hnt diuersa pncipia. Qz at vnitas scie de beat sumi ab vnitate subti: pot patere ex dictis. Cuius. n. mor sumitur a termino: s. bz aut ee termino: mor rōnis in pcessu scie: vt tā dcm est. Tale aut sbm dz ee vni formalis: in qzsum hnt. Cui nota qz qzsum ad hoc sic fe hz suo mo sbm ad sciam: sicut obm ad po: malis autē diuersitas obiecti non diuersificat potētiā: sed formalis. Sic malis diuersitas scibilium no diuersificat scientiaz: sed formalis. Sumi

ter autē ratio formalis scibilis: sicut rō formalis visibilis. Formalis aut ratio visibilis sumit a lumine: per qd oia videtur: formalis ratio scibilis sumit fm pncipia ex qbus aliqd scit. Cui qzsum cuqz sint diuersa scibilia fm sua naturam: dūmodo per eade pncipia sciant: ad vnaz tū pntent sciaz: qz no sunt diuersa: qz sunt scibilia: sunt. n. scibilia per sua pn: sicut p3 qz voces huane multū differūt hz suaz nām a sonis corpore inaiatoz: tū qz fm eade pncipia attendit psonātia in eis: i. o musica qz de vtriusqz ee eade. Et p opz pntitū: s. sunt eade scibilia hz nās: z tū p diuersa pncipia cōsiderēt: pntēt ad diuersas scias: sicut corpus mathematicū no sepaf subiecto a corpore nali: qz tū corp mathematicū cognoscitur per pncipia qzsum: nālē vero per pncipia motus: ppterea non est eadez scietia. s. mathematica z nalis. Cuius ergo z diuersitas scientiarum est ex vnitate z diuersitate formalis subiecti: que formalitas consistit fm ratione scibilis. i. fm identitate: z diuersitatem pncipioz. Et ppter hoc idē dicere hnt idē subiectū formale: z habere eadem pncipia: z differre hz pncipia quod habere diuersa subiecta formaliter. Sciedum est autem qz pncipia de quibus loquimur sunt pncipia que sunt prima in scientia: z fm cōmunitatem dictoz pncipioz scientie sunt magis vel minus cōmunes. Cognoscunt aut pma pncipia in gte scibilis hz diffōnem sbti: vt dcm est. Et sic patet de vnitate sciarū. Etas de o bonoz oium largitor. De demonstratione Tractatus vltimus: in quo completur logica sancti Thome de aquino ordinis predicatorū feliciter explicat. CAP. XIII. De sensu respectu singulariū z intellectu respectu vniuersalium. Opus. XLIX.

Circa cōsiderationē

sensus qre sit singulariū z intellectu vliuz: z quōd vlia sint in aia: sciedu ē circa p m sensus est vnt in organo corpali: itellz aut est vntus penitus imālis: z no ē actū alius organū corpalis. Cui qz qz aut recipit in aliquo fm modo sui. Dis autē cognitio fit p hoc qz cognitū est aliquo modo in cognoscēte. s. fm silitudinē: nā cognoscēs in actu est ipsuz cognitū in actu. Dz ergo qz sensus corpali recipiat similitudinē rei que sentit. Intellectus aut recipit similitudinē eius qd itelligit imāli z incorpali. In diuersitate autē nāz cōis in rebus malibus z corporealibus pteza: vlt aut est p abstractionē ab hz mā z malibus pditionib: idiuuantibus. Dz ergo qz similitudo rei que recipit in sensu repntat rez hz qz est singulari: s. recepta in itellu repntat rez fm rōnem nāz vliuz. Et inde est qz sensus cognoscit singularia: itellct aut vlia quoz sunt scietie. Circa scdz sciedu est qz vlt pot capi duplr. Cno mo pro ipa nā coi vt subiacet itentioni vltitatis: alio modo pro ipa itentione hz se: sicut alibi pot dici illud cui accidit ee albus vel ipsū hz qz ia subest albedini. Ipsa autē nā cui accidit itentio vltitatis: puta nā poiz hz duplex ee. Cui qz dz māle fm qz est in mā nali: aliud aut imāle hz qz est in itellu. Primo qd modo no pot et aduenire itentio vltitatis: qz p māz idiuuata. Aduenit ergo vliuz itentio hz qz abstrahitur a mā idiuuata. No pot aut abstrahi a mā idiuuata reali sicut platonici posuerūt. No. n. est hō nisi in his carnib: z in his ossibus: sicut p hz pbat. 7. meta. Relinquit qz nā humana nō hz ee pter pncipia idiuuata: nisi in solo intellectu. Nec tū itellz est falsus dū apphēdit nām cōez pter pncipia idiuuata sine qbus ee no pot in rez nā. No eni apphēdit itellct qz nā cōis sit fm pncipijs idiuuantibus: s. apphēdit nāz cōem nō apphēdēdo pncipia idiuuata: z hoc no est falsū. Sicut si ab hoie albo separes albedo hoc modo qz itellz itelligit etū no eet albū: reet apphēdo hō. Si aut sic sepetur albedo ab hoie albo qz apphēdat hō nō apphēnsa albedine: nō eet apphēdo falsa. No eni exigit ad veritate apphēnsō qz qui apphēdit re aliquaz apphēdat oia qz rei in sunt. Sic ergo itellct absqz falsitate abstrahit genus a spēs: in qzsum itelligit nāz gtiis non itelligēdo dītas. Et sit abstrahit spēm ab idiuuatis in qzsum

intelligit nām spēs nō itelligēdo pncipia idiuuantia. Sic ergo p3 qz nature cōmuni nō pot attribui itentio vltitatis nisi fm ee qd hz in aia z in intellectu. Sic ergo solu est vntū de multis pnot itelligit pter pncipia idiuuata: z vnuz in multis vt in idiuuatis vel inferioribus que in supiorz sē vntū. Cui relinquitur qz vlia fm qz vlia non sunt nisi in aia. Ipse aut nāz quibus accidit itentio vltitatis sunt in reb: z pp hoc noia cōia significātia nās ipas pdicant de eīndi dūis: nō aut noia significātia intentiones. Sortes. n. est hō mo: sed non est species. CAP. XIII. De inuentione mediū Opus. L.

Moniam

vnāquāqz pponē est mediū terminū: i. o vt possum hēre modū syllogizādi ad vnāquāqz pponē de inuentione mediū termini nūc ē de terminādi. Cui qz pponē alia fit vliuz alia particularis: z vliuz alia affirmatiua: alia negatiua: de inuentione mediū ad syllogizādi vlem affirmatiua pus est dcm. Est qz sciedu qz ad syllogizādi vlem affirmatiua sumēdu est pro medio id qd sequit sbm: z antecedit pdicatu. Cui ca hec est: qz vliuz affirmatiua nō syllogizaf: nisi in p mo prime figure: s. in h oz mediū antecedere pdicatu pponis syllogizādo cū vlt subiectaf ei: z seq subiectū eius dē: cū vlt pdicet de ipso: verbū gratia. Si hec ppositio est syllogizāda. Dis hō est aial. cōueniens mediū ipsius est risibile: qz id semp segtur hz consequētia ipsum subm: z antecedit pdicatu: vt dicit. o. e. risibile est aial. ois hō est risibile: ergo ois hō est aial. Ad syllogizādi vlem negatiua sumēdu est p medio id qd sequitur subm z repugnat pdicatu: z lz quo ad 2m modūz pme figure z primū secūde: vel qd repugnat subiecto z sequat pdicatum quo ad 2m modū secūde figure cuius ca hec est: qz vliuz negatiua nō syllogizaf: nisi in tribus modis pdictis: z in duobus primis modis mediū terminū segtur ad subm z repugnat pdicatu. In tertio mediū terminus repugnat subto: z segtur ad pdicatu: verbū gratia: si hec ppositio est syllogizāda. Nullus hō est lapis: z ueniēs mediūz ipsius in duobus pms modis est risibile: qz id sequit ad sbm: z repugnat pdicatu. In tertio vo ipso z ueniēs mediū est ifensibile: qz id repugnat subto z sequit ad pdicatu. Ad syllogizādi aut particularem affirmatiua sumēdu est p medio sequens ad subm: z antecedens ad pdicatum: z antecedēs ad subm z pdicatu. Cuius causa hec est: quia particularis affirmatiua nō pcludit nisi in prima z tertia figura: z vt cōcludat in prima: oz qz mediū antecedat pdicatu z subiectaf ei: z qz sequat subm cū pdicat de eo. Si vero cōcludat in tertia: opz mediū antecedere vtriqz. s. subiectuz z pdicatu cū subiectaf vtriqz: verbū gratia si hec ppositio est syllogizāda: qdā aial est suba. cōueniens mediū eius in pma figura est sensibile: qz id sequit subm z antecedit pdicatu. In tertia vo figura z ueniēs mediū est hō: qz antecedit vtriqz. s. subz z pdicatu. Ad syllogizādi aut particularē negatiua sumēdu est pro medio id qd segtur subz z repugnat pdicatu: vel id qd repugnat subto z sequit pdicatu: cuius ca h est: qz particularis negatiua cōcludit in oī figura: z si pcludat in pma: opz mediūz sequi subiectuz cū pdicetur de eo: z repugnare pdicatu cū remoueat ab eo. Si aut pcludat in secūda: opz mediūz seq subm z repugnare pdicatu quo ad tertū modū: vel repugnare subiecto z seq pdicatu quo ad qrtū modū. Si vo pcludat in tertia. opz mediū antecedere subz cū subiectaf ei: z repugnare pdicatu cū pdicatu remoueat ab ipso: vbi gra: si hec ppositio ē syllogizāda. qdā hō nō est asinus z ueniēs mediū ei in prima figura: z ē tū tertio scde figure est risibile qd sequit ad subz: z repugnat pdicatu. In qrtō aut scde figure: cōueniens mediū est rudibile qd repugnat subto: z sequit pdicatu. Cōueniēs vo mediū in tertia figura est risibile qd antecedit subm z repugnat pdicatu. Cōueniētia. n. antecedit z sequunt ea cū qb sunt z ueribilia: nō risibile antecedit z segtur hoim. CAP. XIII. Opus. L. Thome aquinatis de inuentione mediū.

De natura luminis. Opus. II. Considerandum est de natura luminis...

De natura loci. Opus. II. Locus noster est aliquid motus...

Ad sciendum. Locus noster est aliquid motus...

cit phis: qz cu aer z aqua z qdlibet corp' z qlibet ptes corp'...

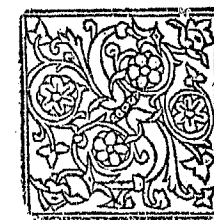
est immobile. Celu at lz semp moueat: tñ semp est in eadē dī-

ra nō videt, eē in loco. Sed hic est dubitatio cū nihil vī-

Hec est p̄ intentionē p̄bi. s̄o p̄bycoꝝ ubi dicit motū tū ēē in tribus gūibus. s̄. q̄uitate: q̄uitate et ubi. Sed q̄ illud sit s̄ p̄ q̄ ad nullū genus est motus cuius specier̄ rō cōstitit in indivisibilī. Propter q̄ dicitur q̄ ad substantiā nō est motus: q̄ rō sube in indivisibilī p̄stitit: nō sic at rō albedinis: q̄ p̄t p̄cipari s̄ magis. et minus a subtrōnīc autē ita est q̄ rō sit in indivisibilī p̄stitit. Ergo ad s̄ nō est motus. C̄d̄ r̄erea situs noiat ordinē p̄tium in loco: locus ergo ponit in diffōne situs. Ad motus ergo qui nō potest esse ad locum nō p̄t esse s̄tū. Sed motus celi s̄m eos nō est ad locum ergo nō est ad s̄tū. Ideo aut dicitur Zuepace. Dixit. n. q̄ linea recta et corpus rectū vtrūq̄ indeterminate sunt de se: et ideo indiget aliquo s̄tūte et termināte et p̄tinetē. Linea autem circularis p̄ se ipsa s̄tūte: s̄tū corpus circularē: et ideo nō indiget aliquo s̄tūte et p̄tinetē: p̄ q̄ dicitur nō esse de necessitate corporis circularis ut sit in loco: ideo dicit q̄ celi nō est in loco nec h̄z motū locale. Huius. n. opinionis fuit al pharabius quez adducit aūpace pro testimonio sui dicit. C̄d̄ h̄ dicitur in cōveniētiis: q̄ r̄e vult p̄b. s̄. p̄bycoꝝ motus localis est p̄mus motus: s̄tū dicitur ibidē: motus celi est p̄mus motus: ergo est localis. C̄d̄ r̄erea p̄b. 4. p̄bycoꝝ vult q̄ celi sit in loco saltē p̄ acciō: p̄ h̄ dicitur al phemistius q̄ celi est in loco p̄ partes. Ad cū intelligi p̄derādū est: q̄ nō ēēt locū nisi ēēt aliq̄ s̄m locū. Et n. de rōne corporis nō sit locus: est tū de rōne corporis motū localiter. Cū h̄z q̄ diuersa corpora succedūt sibi in eodē loco: s̄m hoc debet locus aliquid motū locale. Aliq̄ n. inueniūt motū recto: sic sunt lenia et gravia. Et h̄ s̄m se tota mutat locū: et ideo h̄z se tota sunt in loco. Quedā aut sunt q̄ mouent motū circulari: et h̄z se tota nō mutat locū nisi s̄m rōnes: s̄z s̄m partes mutat locū: et s̄tū in alio loco s̄m s̄bz: p̄ q̄ illud q̄ mouet circulariter nō de necessitate est in loco h̄z se totū: s̄z solū s̄m partes. Et p̄ h̄ vltima spera cū moueat circulariter nō est in loco p̄ se: s̄z p̄ partes suas. C̄d̄ h̄ v̄ esse falsum: q̄ toti p̄uenit moueri: et esse in actu: et nō partib: ergo et toti p̄uenit ēē in loco et nō partibus: q̄ sicut p̄uenit alicui motus: sic et locus. Propter h̄ dicitur q̄ partibus spere vltimē: h̄z p̄petat ēē in loco actu: sunt tū in loco in potētia: q̄ pars si diuidat a toto erit in toto: sic in loco. Sic igit p̄uenit celo vel spere q̄ sit in loco p̄ p̄tes: q̄ p̄tinet solū in potētia ēē in loco. Et iō si volumus accipere illud veritatis: q̄ p̄tinet h̄c opinio possūmus dicere: q̄ celi simpli in loco nō est nisi p̄ acciō. q̄ est circa locū. C̄d̄ cū intelligi sciēdū est: q̄ sicut vult Zuerroꝝ: oē nālīter quiescēs de necessitate est in loco. non tū oē motū de necessitate est in loco. Cū rō est: q̄ oē q̄d̄ gescit p̄ p̄nālitate ad s̄tū p̄tinet gescit: et ideo oē q̄d̄ gescit nālī est in p̄tinet sibi p̄nālī: p̄ q̄ de necessitate est in loco. Alud aut q̄d̄ mouet nō de necessitate est in loco: q̄ r̄e q̄ mouetur q̄d̄ indiget motū ad s̄tū ēē et ad s̄tū p̄fectionē: et talia sunt q̄ sunt in p̄tinetē nō nālī: p̄ q̄d̄ mouent ad p̄tinetē sibi p̄nālē: et oīa talia de necessitate sunt in loco. Alia sunt q̄ nō indiget motū ad s̄tū ēē: nec ad s̄tū p̄seruationē: sicut est corpus celeste: et tale nō mouet ad p̄tinetē sibi p̄nālē nec in cōtinetē sibi p̄nālī: s̄z mouet ab intelligentiā p̄ p̄plicationē calitatis cause p̄mē: et tale nō de necessitate est in loco. Et n. in loco nō est solū p̄tineri a loco: s̄z p̄tineri et p̄seruari: et iō q̄d̄ nō indiget p̄seruāte: cuiusmōdi est corp⁹ celeste: et q̄d̄ cūq̄ corruptibile: nō de necessitate est in loco. C̄d̄ h̄z p̄determi nata oris duplex dubitatio. Prima est q̄re orbes inferiores sunt in loco: cū nō sit de necessitate corpus celestis ēē in loco. Secūda est. p̄ q̄d̄ mot⁹ celi dicat localis: cū corpus celeste saltē p̄ spera nō sit in loco. Ad primū dicitur q̄ acciō dicitur orbibus inferiorib: q̄ sunt in loco: nec est de necessitate eorū q̄d̄ indiget p̄seruāte: v̄t dicit aūpace: p̄ q̄ dicitur equoce orbes inferiores esse in loco et elemēta: q̄ orbes inferiores solū dicit esse in loco: q̄ sunt in aliq̄ exteriori p̄tinetē. Elemēta aut et elemētata sunt in loco tāquā i p̄tinetē et p̄seruāte. C̄d̄ h̄z p̄tinet solo: q̄ mot⁹ nō dicit localis eo solū q̄ sit in loco: s̄z ēē dicit mot⁹ localis: eo q̄ est circa locū. Propter q̄d̄ dicit p̄b. p̄mo cē. et mū. q̄ motus localis est triplex. s̄. a medio: ad mediū: et circa mediū. Ad mot⁹ a medio est leniū. mot⁹ ad mediū est grauiū: motus circa mediū est corporis

celestis: et h̄c est intentio Cōmētatoris. 4. p̄bycoꝝ. C̄d̄ iuxta h̄c q̄ dicta sunt remanet vniū dubiū. Cū superficies corporis p̄tinetis dicat locū: quō locus et superficies dicant ēē diuerse spēs quantitatis. C̄d̄ r̄epōdeo. omīssis omnibus alijs opinionib: q̄ sunt circa h̄z d̄z est q̄ p̄p̄ria rō quantitatis q̄ p̄petit quantitātē ut quantitās est: est rō mensurē: p̄ q̄ dicit Zuerroꝝ: q̄ quantitātes sunt diuē mēsuraz. Alia est. n. rō mēsurādi aliq̄ extrinsece et intrinsece: et ideo vltimū cōtinetis ut mēsurā est p̄tinetis intrinsece et superficies: ut autē mēsurā p̄tēt et locatū extrinsece est locus. Et ideo superficies et locus h̄z sit vniū mālī q̄tū ad id q̄ d̄libet est vltimū p̄tinetitāmē diuerse sunt spēs p̄tinetitē p̄ diuerfas formas rōnes. Et h̄ de loco dicta sufficiāt.

Opusculū quinquagesimū secundum de nā loci explicat. De intellectu intelligibili. Opus. LIII.

Sciendum q̄ de rōne eius q̄d̄ ē intelligē: est q̄ sit intelligēs: et itellī. Ad aut q̄d̄ ē p̄ se itellī nō ē res illa cui nōtitiā p̄tellectū h̄etur: cū illa sit itellecta: q̄nāq̄ in p̄o tū sit ex itelligētē: sicut cū h̄o itelligit res nāles et lapidē v̄t aial v̄t aliq̄ h̄z cū in oporteat q̄ itellī sit intelligētē: et vniū cū ip̄o: nec ē itellectū p̄ se et s̄tūdo rei itellecte p̄ quā iformat itellī ad itelligēdū. Intellectus. n. nō pot̄ itelligē nisi h̄z q̄ sit actu p̄ h̄c s̄tūdo: sicut nihil aliū pot̄ opari: s̄z q̄ sit tū in p̄o: s̄z h̄z q̄ sit actu p̄ aliq̄ formā. H̄c igit s̄tūdo se h̄z in itelligēdo: sicut itelligēdi p̄ncipiū: v̄t calor est p̄ncipiū calefactio nis: nō sicut itelligēdi termin⁹. H̄c est igit p̄mo et p̄ se in itellectū q̄d̄ itellectus in se ip̄o p̄cipit de re itellecta: siue illud sit diffinitio: siue aliq̄ enūciatio: s̄z q̄ ponunt due operationes intellectus: v̄t dicitur in 3. de aia. H̄c aut sic ab intellectu p̄ceptū dicitur verbū interiori. H̄c. n. est q̄d̄ significatur p̄ vocem. Nō. n. vox exterior significat ipsum intellectus: aut formā ipsius intelligibilē: aut ipsum intellectus: sed p̄ceptus intellectus quo mediante significat rē: cuius dico h̄o vel h̄o est aial: et q̄tūz ad h̄z nō differt. v̄t itellī itelligit se vel alia se sic ut ens cuius itelligit aliud a se format conceptus illi rei: quā voce significat: ita cū intelligit ipsum format sui p̄ceptus quez ēē voce pot̄ exprimere. Itē in itellectu nō: aliud ē itelligere: et aliud est ēē itellectus: et iō v̄bū p̄ceptū in itellectu nō vniū ēē nā: s̄z solū in itelligēte. Sciēdūz q̄ in nā itellectualis sunt due solū opationes. s̄. itelligere et velle: s̄m autē vtrāq̄ harum inuenit aliq̄ p̄cedēs: cū h̄c opationes p̄ficiunt p̄ ip̄s. Ip̄s. n. itelligere nō est aliud nisi aliq̄d̄ in mente itelligētis et p̄cipietis itelligat et p̄cipiat q̄d̄ dicit v̄bū. Nō enim dicimur itelligere: s̄z cognoscere pot̄: aliq̄d̄ itelligēdo: ante q̄d̄ p̄ceptio aliq̄ in mēte nostra stabit ip̄m et velle p̄fici ab amāte p̄ voluntates p̄cedētes: cū amor nihil aliud sit q̄ stabilimētū voluntatis in bono volito. Nos igit cognouit itellectualē a reb: exteriorib: accipim⁹ et p̄ voluntatē nostrā in aliq̄d̄ exteriū tēdū: tanq̄ in finē: et iō itelligere n̄m est s̄m motū a reb: ad aiaz: velle aut h̄z motū ab aia ad res. C̄d̄ notandū q̄ itellī itelligēdo ad q̄tūoz pot̄ h̄re ordinē. s̄. ad res que itelligit. sc̄do ad spēs intelligibilē qua sit itellectus in actu. 3. ad s̄tūz itelligere. 4. ad p̄ceptiones itellectū que quidē conceptio a trib: p̄dictis differt: a re quidem in itellecta: q̄ res itellectā est interdū extra itellectū. Cōncēprio aut itellī nō nisi in itellectu: et itez cōceptio itellectus ordinat ad rem itellectā sicut ad finē. Ip̄se. n. itellī p̄ceptionē rei in se format. v̄t itellectā cognoscat. Differt etiā p̄ceptio a spē intelligibili. nā spēs intelligibilis qua sit itellī in actu p̄derat: v̄t p̄ncipiū actionis itelligit: cuius oē agēs agat h̄z q̄ est in actu: p̄ aliq̄ formā: quaz oportet ēē actionis p̄ncipiū. Differt et p̄ceptio ab actione itellī q̄ est itelligere: q̄ p̄dicta p̄ceptio p̄sideratur v̄t terminus actionis: et q̄tū quidā p̄ ip̄m p̄stitutum. Intellectus. n. sua actione format rei diffinitionē vel ēē p̄p̄ositionē affirmatiuam seu negatiuā. H̄c autē p̄ceptio itellī in nobis p̄p̄rie dicit v̄bū. H̄c. n. est q̄d̄ v̄bū exteriori significat. Vox enim exteriori neq̄ significat ip̄m itellectus: neq̄ speciem itellī

gibile: neq̄ actus itellī: s̄z p̄ceptionē qua mediāte referatur ad rē. H̄z igit cōceptio siue v̄bū quando intellectus n̄ itelligit rē aliaz a se ab alio exorit: et aliud rep̄ntat. Dicitur quidē ab itellectu p̄ s̄tū actu: est v̄o similitudo rei in relecte ip̄m rep̄ntat. Cū v̄o itellī se ip̄m itelligit: v̄būm p̄dictum siue p̄ceptio eiusdē est p̄pagatio et similitudo. Intellectus se ip̄m itelligit. et h̄z iō p̄tingit: q̄ effcūs s̄tūtur cāe p̄ suaz formā: forma aut itellī est res itellecta: et iō v̄būz q̄d̄ exorit ab intellectu est similitudo rei itellecte: siue sit idem q̄d̄ itellī: siue sit aliud. H̄z autē v̄būz n̄ri itellī est quasi extrinseca ab ēē ipsius itellī. Non. n. est de eētia eius: s̄z est quasi q̄dā passio ip̄m: nō tū est extrinseca ab ip̄o itelligere itellī: cū ip̄m itelligere cōpleri nō possit sine v̄bū p̄dicto. Sciēdū aut q̄ itellī semp h̄z apud se v̄bū h̄z interiorē itelligētā: et d̄ interior itelligētā q̄ est ipsius aie h̄z se: p̄ ut est q̄d̄ subsistēs: nō aut h̄z illud semp h̄z exteriorē itelligētā: et d̄ exterior itelligētā s̄m exteriorē cognitionem: et ita p̄p̄rie est h̄z q̄d̄ p̄uerit se cogitādo sup̄ ip̄a fantasmata: q̄ sunt p̄ intelligibilia: et sic itellī sp̄ h̄et ap̄ se v̄bū in forme: nō aut v̄bū semp format. Dicit aut v̄bū in forme p̄ idistictā et p̄fusa cognitioēz. Itēz et q̄ non est p̄ductū ad exteriorē manifestationē per exteriorē cognitionē: s̄z h̄z nō p̄cipit q̄ itellect⁹ heat sp̄ apud se verbūm illud in forme. p̄mo p̄ extraneitātes sui ad itellectū. sc̄do p̄ sui p̄funditātē: tertiū p̄ sui subtilitātē: et hoc ex parte aie: s̄z nō ex pte corporis: q̄ aia est mole carnis op̄fusa: et iō nō p̄cipit hoc: itez q̄a est v̄būm caligine obscurata. C̄d̄ notandūz ēē q̄ triplex est v̄bū: v̄būm cordis siue itellectuale: v̄būz imaginatiōis siue imaginabile: v̄būm oris siue vocale. p̄mū est manās: sc̄dō disponēs: tertiū operans. C̄d̄ notandūz ēē q̄ in trib: partib: imaginis est ordo nature et ordo t̄p̄is. ita q̄ memoria p̄cedit itelligētā: interiorē put est gignitua ip̄m: offerēs v̄t oīdēs est spēs quā habz: et h̄c nālīter p̄cedit itelligētā: et nā et t̄p̄e. Itēz itelligētā interiorē p̄cedit naturaliter voluntatē interiorē. et ratio est q̄a oīz q̄d̄ aliquis velit itelligere: q̄ p̄ncipiāt quid est itelligere: et sic itelligētā naturaliter p̄cedit voluntatē: memoria v̄o vtrāq̄: voluntas autē interiorē p̄cedit itelligētā exteriorē. Sciēdū q̄ p̄o itellectua p̄mo simpli aliquid apphēdit: et hic actus dicitur itelligētā. sc̄do vero id q̄d̄ apphēdit ordinat ad aliq̄d̄ aliud cognoscēdū vel operādū: et hoc vocat intentio. Cū v̄o p̄stitit in inq̄sitione illius quod itēdit vocat cogitatio: dū v̄o id q̄d̄ est cogitātū examinat ob aliq̄a certa: d̄ scire vel sapere: q̄d̄ ē frenosus idēst sapitē: q̄ sapere est indicare: v̄t dicit in p̄mo metab. Ex quo autē h̄z aliquid p̄ certo examinatum: cogitatur quomodo possit illud alijs manifestare: et hoc est d̄spōsitiō interioris sermonis: ex qua procedit interior locutiō. Sciēdū q̄ sicut h̄z actionē que tēdit in exteriorē mām est aliq̄a p̄cessio ad extra: ita h̄z actionē q̄ manet in agente: est q̄dā p̄cessio ad intra: et hoc maxime p̄z in itellectū: cuius actio. s̄. itelligere manet in agēte. Quicūq̄. n. itelligit et h̄z ip̄o q̄ itelligit. p̄cedit ad aliq̄d̄ in tra: ip̄s: q̄d̄ est exteriorē rei itellecte ex eius notitia p̄cedēs: quā quidēz p̄ceptioē vox significat: et d̄ verbū cordis signatūz v̄bū vocis. Sciēdū q̄ itellect⁹ s̄m q̄ est in actu p̄ spēs intelligibilem cōsiderat absolute. Et s̄tū itelligere: q̄d̄ ita se h̄et ad itellectū: sicut ens in p̄o ad ens in actu. Nō enim itelligere actionem noiat ab itelligētē exēte: s̄z in itellectu siue itelligētē manēt. Cū ergo d̄ q̄ v̄bū est notitia: non accipit notitia p̄ actu itellī cognoscētis: vel p̄ aliq̄ eius habitū. s̄z p̄ eo q̄d̄ itellī cōcipit cognoscēdo. Sciēdūz q̄ h̄c est d̄tia inter itellectū et voluntatē: q̄ itellect⁹ sit in actu per hoc q̄ res itellecta est in itellectu s̄m s̄tū s̄tūdo: v̄t voluntas aut sit in actu non per hoc q̄ aliq̄a s̄tūdo volū sit in volētē: s̄z ex hoc q̄ voluntas h̄z quā d̄z inclinationem ad rē volitā. Proccēssio autē que attendit s̄m actionē voluntatis nō p̄sideratur s̄m rōnem s̄tūdo: sed magis s̄m rōnem impellētis et mouētis in aliq̄d̄. Cū q̄uis s̄tūdo sit de ratione amoris sicut de rōne v̄bū: ita p̄criuet ad v̄bū: et ad amorē. Nam ad v̄bū p̄tinet in q̄tū ip̄m est q̄dā similitudo rei itellecte: sicut genitū est similitudo generātis. S̄z ad amorē p̄tinet: nō q̄ ip̄se amor sit similitudo:

si inquantū s̄tūdo est p̄ncipiū amādī. Itē sicut ēē p̄sequitur formā: ita itelligere p̄sequitur ip̄m itelligibile. Sciēdū q̄ cū dicitur itellī in actu exēte duo iporātia. s̄. res q̄ itelligit: et h̄z ip̄s q̄d̄ est itelligit. Ip̄s igit nā cū accidit itelligit nō nisi in singularib: sed hoc ip̄m q̄d̄ est itelligit est in itellectu. Sciēdū q̄ itellī: et rō in hoc differunt q̄tūz ad modum cognoscēdi: q̄. s̄. itellī cognoscit simpliciter in tūto. rō vero discurredo de v̄no ad aliud. Sed t̄ratio per discursum p̄uenit ad cognoscēdū illud q̄ itellectus siue discursu cognoscit. s̄. v̄lēs. Sciēdū q̄ p̄b. dicit p̄mo metab. q̄ difficilia sunt hoib: ad cognoscēdūz que sunt maxime v̄lēs: quod est p̄tra illud q̄d̄ dicitur est in p̄mo p̄by. q̄ confusa sunt magis nota q̄ ad nos qualia sunt v̄lēs. Ad q̄d̄ dicitur q̄ magis v̄lēs s̄m simplicē apprehēsiō nē sunt primo nota. Nā p̄mo in itellī cadit ens. v̄t dicit Aucēna. et prius in itellī cadit aial q̄ homo. Ita et in generatione sc̄te prius in itellectu cōcipit aial q̄ homo: sed q̄tū ad inuestigationem v̄līm p̄p̄ietatū et carum prius sunt nota m̄r: cōia: eo q̄ p̄ cās p̄ticulares que sunt v̄lēs: gūis vel spēs p̄uenim⁹ in causas v̄lēs. Ea aut que sunt v̄lēs in cādo sunt postorius nota quo ad nos: s̄z sint pri: nota s̄m nām: q̄uis v̄lēs p̄ p̄dicationēz sint aliquomodo prius nota q̄ ad nos q̄ minus v̄lēs: s̄z nō pri: nota q̄ singularia. Nā cognitio sensus q̄ est singulariū in nobis p̄cedit cognitionē itellectiua que est v̄līm. Sciēdū est aut v̄lēs in hoc q̄d̄ dicitur maxime v̄lēs itelligunt que sunt v̄lēs per eētiam: vel sunt illa q̄ sunt penit a m̄ separata s̄m esse. sicut sube imāles. Itēz enī magis difficiles ad cognoscēdū nobis q̄z ēē v̄lēsima q̄cunq̄ s̄m p̄dicationē. C̄d̄ explicit opusculū. s̄z. de intellectu et intelligibili s̄m sc̄m Thomam aquinatem.

De quo est et quod est. Opusculū. LIII.

In omnibus in quib⁹

est cōpositio ex m̄ et forma est compō ex quo et q̄d̄ est. Dicere autē q̄d̄ est in m̄: q̄ q̄d̄ dicitur suppositū habēs eē: m̄ aut nō h̄z esse: s̄z p̄positū ex m̄ et forma in talib: p̄positis. Duo est p̄t dicit tripli: p̄t enim quo est dicit ipsa forma q̄ dat eē m̄: p̄t et dicit ip̄e modus eēndi quo est ipsa nā q̄ relinquitur ex p̄iūctione forme: cuius m̄ v̄t hūanitas p̄cipuer s̄z ponēs q̄ forma q̄ est totū est q̄d̄ itas: nō aut forma p̄tis de q̄b: est Auicē. Cū aut rōne q̄tūtatē eēntie: cū sit cōposita vel cōpositioēz sequēs poterit inueniri: et itelligit q̄d̄ itas aliq̄ simplex: nō p̄ns p̄p̄ositionē forme et m̄e. Si aut inuenimus aliq̄a q̄d̄ itas que nō sit p̄posita ex m̄ et forma: illa q̄d̄ itas aut est eērat nō esse. Si est esse sic est eētia diuina que est sui ēē oīum simplex: si nō est eē: oportet q̄ h̄et suū ēē acq̄sitū ab alio: et sic est oīs quiditas creatā: et q̄ q̄d̄ itas p̄posita est nō subsistere in m̄ nō acq̄rit ei esse in altero: sicut q̄d̄ itas: p̄positis: immo acq̄rit ei ēē in se: et ipsa quiditas erit hoc: q̄d̄ est sui esse et quo est: et q̄d̄ q̄d̄ habet ali quid nō a se est possibile: resp̄cū illi: h̄z q̄d̄ itas: cū h̄eant esse ab alio erūt possibile resp̄cū illius esse: et resp̄cū eius a quo h̄eant in quo nulla eadem p̄o: et ita in tali quiditate inuenitur p̄o et actus s̄m q̄ ipsa quiditas est possibilis: et est esse eius p̄p̄o: et actus de quo est et q̄d̄ est. v̄nde angelus vel anima potest dici quiditas vel natura vel forma simplex in q̄tūm eorum quiditas non p̄ponitur ex diuersis cum aduenit ei p̄positio horum duorum sc̄licet quiditas et esse. C̄d̄ nota q̄ hoc opusculū est imperfectū et valde corruptū: v̄t p̄tūo vitio impressorum qui illud in alemania impresserunt: ne autem ordo totius libri destrueretur: ipsum etiam prout illud inuenimus reliquimus: quia nullibi inueniebatur alia copia qua meli⁹ emēdari potuisset. C̄d̄ explicit opusculū. s̄z. de quo est: et quod est. C̄d̄ sciendum doctorem sanctū scripsisse de vniuersalibus. C̄d̄ tamen vnum aut plura de eis scripserit opuscula sub dubio relinquimus. Nec mirum si diuersis studentibus ad eorum petitionem diuersa sub eadem materia conscripserit opuscula cum plura etiam super materia de verbo inueniuntur sancti Thomae opera.

De vlibus tractatus primus. Opus. LV.

Arca vniuersalia

Arca vniuersalia fuit diuersorum phoropio. Quibus n. sic epycurei non ponentes distinctionem esse nisi sensus dicentes summum bonum esse voluptatem; posterum nihil esse quod sentiatz videtur. Cui dicebat quod nihil est vlt. Dicebat et aliaz esse quodda corp' su b tile z pure cu corpe. Non at opio; q; iprobabilis e manifeste: z sensus z intellectus oem: no est necessarium ea refellere: z io phi tales qui sic posuerunt appellauerunt porcos. Sed pra eos posset sic argui. Des hoies natura scire desiderant: vt vult pbs primo metaphice: sed tale desiderium no est frustra: contingit ergo hie sciam: s; ois scia est vltim. ergo vltia sunt. Alinoz scit ostenditur. que sunt infinita no possunt sciri: alioquin essent finita. sed singularia sunt infinita: q; iporum no est scia. z per pns vltim. Alij autem ponentes vltia in dunt in multa incoenientia: z isti sunt diuersi: qm quidam posuerunt ea esse z subsistere preter singularia z pter intellectus: z isti fuerunt platonici: quorum caput fuit plato. Illic siquid videns magna z continua transmutationem z corruptionem fieri in rebus ipis: inductus fuit ponere vltia stare per se z incorruptibilia esse que vocabat ideas: quas quidem dixerunt esse causas exemplares z effectiuas istoz singulariu. Illic at opinione in septimo metaph. z multis alijs locis destruit pbs. Cui dicit pra Platonem deridendo eum in libro posteriorum. Saudant genera z spes. monstra enim sunt. Sumamus autem necessarium argumentum: qd format Auicena pra euz sic. Cuius vltiale qd intendimus predicatur de omnibus inferioribus quorum vniquodq; est ipm: tale autem vlt qd Plato ponebat separatim no predicatur de suis indiuiduis: nec aliquod ipoz est ipis: ergo aut no est ponere vlt: aut no est sic ponere separatim: sicut Plato ponebat: z ideo fuerunt aliqui qui posuerunt vltia solum esse in intellectu totum opposituz positioni Platonis: z adhuc isti diuersificatur. Nam qdas posuerunt vltia nobis innata z coepta: z no fieri vltia per actionem intellectus depuratis z abstractis: z fulciunt positionem suam per dictum phi in scdo de anima. vbi dicit qd intelligimus cum volumus: qd no esset dictum: nisi ipsa nobis vltia innata eent: z semper actu pitarent ipsa aie. Contra qd est et pbs per que putant se defendere. Dicit. n. ipse in fine scdi posterioruz qd vlt venatur sensus via memoxe z experientie: z Comentator sup pphemio de aia dicit contra eos qd intellectus agens facit vniuersalitatez in reb' ipis. Dicit aut qd inducunt p se sane est intelligendum: qd io hoc pbs dicit: quia in nobis est intellectus agens quo est omnia facere: z io qm vult pot se conuertere supra fantasmatia z illustrare ea: z facere actu intelligibilia. Alij vero posuerunt: qd forme intellectuales efficiunt in metem nostram ab intellectu agente. Ponebant autem intellectum agentem non esse in nobis: sed extra nos z dicebant istum esse deum vel aliquam intelligetiam. Contra istos est pbs in 3o ve ania. qdum ad vtrumq;. Dicit enim ibi qd in anima nostra est intellectus iste: z dicit et qd est lumē qd facit fantasmatia po intelligibilia: intelligibilia actu: sicut lumen facit colores po visibiles: visibiles actu: z sic diuersimode eratum est circa vltia. Snia tamen Aristotelis vera est scilicet qd vniuersale est in multis z vnus preter multa: z tangitur in hoc duplex esse vniuersalis: vnu fm qd est in rebus: aliud fm qd est in anima. Et qdum ad istud esse qd est ronis habet rationem predicabilis. Quantum vero ad illud esse est quedam natura z no est vlt actu sed po: quia po hz: vt talis natura fiat vniuersalis per actionem intellectus: et ideo dicit Boetius. vniuersale dum intelligitur: singulare dum sentitur: quia vna z eadez natura que singularis erat z indiuiduatur per materiam in singularibus hominibus efficiunt: postea vniuersalis per actionem intellectus de purantis ipsam a conditionibus que sunt hie: z nunc vniuersalitem vniuersalis z predicabilis accipit ab ipso intellectu: vt dictum est: z qm ab ipsa anima recipiat rationem vniuersalis: tamen non est in ipsa fm suam essentia:

sed fm suam similitudinem z speciem. vnde z pbs ait. La bis non est in anima sed species lapidis. Illic autem similitudo sine species existens in anima est vna numero z est singularis. Etius autem vniuersalitas non est ex hoc qd est in anima: s; ex hoc qd comparatur ad multa singularia se habentia opinata. Eorum igitur iudicium qdum ad ipsas est idem: nec hoc est inconueniens: quia sicut aliquid diuersis respectibus pot esse genus z species: ita aliquid diuersis speciebus potest esse vniuersale z particulare sine singulare. Est enim illa in solo intellectu singularis: z est vniuersalis in qdum habet rationem vniuersalem ad omnia indiuidua: que sunt extra animam: prout equaliter est similitudo oium dicens in oium cognitiones: sicut potest apparere in exemplo. Nam si esset vna forma corporalis representans multos hoies: constat qd illa forma vel species vel figura statue haberet esse singulare proprium fm qd heret esse in hac materia: sed haberet rationem comuniatatis fm qd esset comunis per repetitionem plurium. Quibus autem dictum sit qd illa natura: que est vniuersalis: iquatus est in anima: sit vna numero: no tñ opz qd diuersarū specierum: quarum est idē genus: sit vna eentia. quia vniuersalis generis ex ipsa indeterminatione pcedit: vel in differetia: no autē ita qd id qd significatur per gen' sit vna eentia numero in oibus spibus vel diuersis: cui supueniēs res aliqua: que est differetia determinat ipam: sicut forma determinat materiam: que est vna numero per priuationē oium formarū: sed quia genus significat formas: non tamē hanc vel illas determinate quā determinate dīa exprimit: que non est alia ab illa: que indeterminate significabat per genus. Cui dicit Comentator sup primo metaph. qd mā prima dicitur vna per priuationē oium formarū: sed genus dicit vnum per cōitatē formarū significatarum. vñ per adiectionē differetie: remota illa indeterminatione: que erat cā vnitatis generis: remaneat spes p eentiaz diuersis: z hoc est qd dicit Auicē. in sua metaphica. Imposse est. s. qd vna z eadez res numero sit pdicata de multis: ita qd vniquodq; sit ipsa. Cui tñ Boetius dicitur prarari in pmeto: vbi ait: qd vlt ita est coe: vt eodē tpe totū sit in diuersis: quoz eentiam naturaliter pstituat: z cum in spē sit vlt: per adueniētes dīas. vel formas sit singularis: sine quibus naturaliter in se no subsistit. z absq; eis actuali nullaten' pmanet. Huic aut dicto adaptat exēpluz de cera: sicut si ex cera mō statum hominis: mō bouis facias diuersas formas eidem eentie vere penitus manēt adaptādo: hoc tñ refert qd no eodē tēpore: s; in cōueniēs qd sequit ex ista pōne est istud: qd idē aial eēt rōnale z irrationale: si eadē eentia gñis eēt in diuersis speciebus. sic igit patet quid dicēdū sit de ipis vlibus: z quomodo hēant se: qd aliquo modo hnt esse aie extrinsecuz: z aliquo mō no. Cōsequēter dico qd vltia ex hoc qd sunt vltia no habent esse per se in sensibilibus: qd vltiaz ipsa est in anima. z nullo mō in reb'. Cum at dicimus qd nā vltis habet eē in his sensibilibus siue singularibus: non intelligimus ex hoc qd in eis habeat modum vltitatis. sed intelligimus qd natura cui accidit vniuersalitas habz eē in istis signatis. Pz ergo quomodo vlt corpale: z quomodo sit icorpale: qm fm qd dicit Boetius qd incorporeale et insensibile in simplicitate sue vltitatis intelligitur corporeum autem et sensibile per accidentia subsistunt. Sic igit de vlibus. Cuius autē possit esse destructis singularibus dicendum fm Auicē. qd sic qd vlt esse illud qd fm intellectus impossibile est no predicari de multis: z si nullum eozū habet eē in effectu sicut intentio est pter singulare que vltis est: eo qd eius natura est pdicari de multis: sed no est necesse eē illa multa. imo nec aliqd illoz. Cuius aut sit suba vel accidēs. dicēdus qd p comparationē nez quā habz ad aiaz esse accidēs. z est dīspō quedā in aia z est vnu de indiuiduis sciaruz vel formationū. Aueroz tamē dicit sup primo de aia: qd vlt est qualitas existens in aia. z hoc dico subalis: que qdem non est suba nec accidēs: sed mediū: quod no est incoenientēs. Quāuis enim qd mediū logicū: no tñ quo ad metaphisicū z naturalem esse mediū interea: vt vult Comentator in multis locis. Sic igitur cōsiderādo vlt in quantum vniuersale est. s. fm qd aliqua nā

hyintentione vltitatis. s. fm qd cōsideratur aial vel homo vt vnu in multis vltia no sunt sube: z hoc mō repobatur pbs circa finē septimo metaph. qd vltia non sube sicut platonici posuerunt aial z hoiem in sua qditate eē subas. Nam aial coe. z homo cois non sunt alique sube in rebus nā: sed hāc cōitatez hz forma aialis vel hois fm qd est in intellectu: qui vnam formaz accipit in multis cōem: in quātū eaz subtrahit ab oibus indiuiduātibus. Alio modo pot cōsiderari vlt. s. ipsa nā cui intellectus rationē vniuersalitatē attribuit: z sic vltia: vt genus z spes subas rerum significat z predicatur in qd. Alia enī significat subam eius de quo predicatur z silt homo. z hoc est qd dicit pbs in pdicationē qd gen' z spes primaz subaz sunt substantie scde. De vlibus aut accidētū accipiēda est alia rō: qm talia vniuersalia z qdum ad respctū que hnt in anima: et quātum ad respctum quē habent in suis inferioribus: substantie no sunt put suba diuidū cōtra accidēs: sed sunt suba: prout suba accipit pro essentia in suis inferioribus. Cuius qd vniuersalia accidētā sunt eentia in suis inferioribus hoc modo possunt dici sube. Cuius aut vlt sit prius qd singularē dicēdum qd vlt esse prius contingit duplr. s. vlt in essendo: z vlt in cognoscēdo. si in essendo tūc vniuersale accipit pro spē que est in aia abstracta a cōditionib' materialib': que sunt hie z nunc forma z figura. Et sic isto mō patet qd pbs est singulare: a quo abstrahitur talis forma: si est intelligendū qd dicitur de aia vniuersale: aut nihil est: aut posterius est. Alio modo cōsideratur vlt: prout est forma realiter existens in rebus: z hoc duplr. Aut enim refertur ad operationem nature: vel ad intentionem eius. primo modo aut loqmur de vniuersali spē spālissimē: aut de superiori ad ipam. si de superiori aut cōparatur ad suū propriuz singulare: qd mediate cōtinetur ab ipso. si ad proprium: put animal. parat ad hoc aial sic prius est in operatione nature hoc animal qd aial: qd pri' terminat operatio nature ad hoc aial qd ad aial: eo qd ois operatio est singularium. sed vltius cum habemus hoc animal intellectus pferens ante qd deueniamus ad formam hois apprehēdit formam vlt in hoc indiuiduo. s. aial. Sed vlti' ante qd operetur natura ad formā hois: pcedit animal per cōsiderationē intellectus: z hoc animal per operationē nature: z io si tūc formam vlt superioris ad singulare no propriū: vt animal ad hūc hoem: sic in operatione nature vlt pcedit singulare: z sic patet qd sit dō: si loqmur de vniuersali superiori: si autem loquamur de vniuersali inferiori: vt de spē spcialissima: sic qdum ad operationem nature singulare pcedit vniuersale: sicut natura prius generat sortem qd hominem. Si autem referamus vniuersale qdum ad intentionem nature: sic adhuc distinguendum est: quia loquimur de vniuersali superiori: vt de genere: aut de inferiori: vt de spē spālissima. si loquamur de vniuersali superiori: vt de animali qdum ad intentionem nature vniuersalem: sic dico qd vniuersale. s. aial: z hoc animal singulare suum pziūm non intēduntur a natura: quia si sic statim in ipso aiali sua operatio cessaret: z nunq; perueniret vsq; ad sortem. z sic nihil perfecte generaretur. Si autem de vniuersali inferiori: vt de spē spcialissima loquimur: cum illud sit primo intētum a natura particulari: dicendum qd intentione nature prius est vniuersale qd particularē: z hoc est qd pbs dicit in scdo de anima. nostra virtus inest oibus qd pfecta z vltim pfecta. vt aial generat animal: z planta plantam: qdūis ipsū esse diuinum picipent fm qd pnt. Dīa enim illud appetunt: z illius causa agunt quemq; agūt fm naturam que intēdit per se esse diuinum. s. sempiternū sicut ipsemet exponit. Quantum ad operationem nature sic singulare est prius: sicut natura prius generat sortem qd hoiem: z sic patet quid sit dicendum de vniuersali qdum ad esse suū. Si aut loquamur de vlt qdum ad cognitiones suā: hoc pot esse duplr: qd est aliqd notū quo ad nos: z est aliqd notius simplr sine quo ad nām: qd idē est notius fm nām z simplr. Simplr aut nota sunt que per se sunt nota sunt at plus per se que plus hnt de entitate: qd vniquodq; cognoscit ille est qdūis est ens: magis aut entia sunt qd sunt magis in actu. Cui ista sunt magis cognoscibilia a nā: non

q nā magis cognoscat ea: s; qd sunt nota fm se z fm nām ppias. Sic igit spē spālissime sunt notiores fm nā: vt po te p se existēs z distincta habētes cognitionē. Quia autem cōpletū est actu est prius nā: z posterius tpe. qia vero nota sunt priora quo ad nos: z posteriora quo ad nām: vt po te habētia cognitionē confusam in pō. Qd aut est pō est p us tpe. nā aut posterius: sicut sunt gñia vniuersalioz z in pō z magis cōfusa: qd vltia pnt in se sua inferiora in potentia: z qui scit aliquid in vlt scit illud indistincte: tunc autem distinguit eius cognitio qm vniquodq; eoz qd cōtinetur in vlt in pō semiactu cognoscunt. Cuius gñia. Qui scit aial no scit rōnale nisi in pō. Prius aut ptingit scire aial qd ho minē: z sic intelligēdū est illd in pmo pphicoz: aliqd pri' est in pō qd i actu. Sed hūc igit modū quo pcedim' de potētia ad actū: z de magis cōi ad minus cōe: prius est quo ad nos scire aial qd hoiem: z sic intelligēdū est qd dicit primo pphicoz qd vltia sunt nobis prius nota quo ad nos: z min' nota nāe. Singularia at eōuerso: qd ibi no accipitur simpliciter: s; fm qd sicut est spē respectu generis. Si autem accipiat singulare simplr: sicut accipitur in primo posteriorum: sic dicendum qd quo ad nos singularia sunt notiora fm qd cognitio sensitiua in nobis pcedit intellectuam: que est vniuersalium: sed vltia sunt notiora fm naturam: z fm se simplr: quia cognitio vltis est perfectio. Cuius vltia aut sunt intelligibilia in actu: no autem singularia: cum sint mālta. Cuius notādum etiā qd aliud est dicere aial in qdū aial: z aial in qdū vniuersale. Et silt homo in qdūm ho mo: z homo in qdū spē: quia aial in qdūm aial est animal solū: significat eentiam simplicem: que de se non est vna: nec multa: nec existens in his sensibilibus: nec in aia: nec aliqd horū pō vel actu. Cuius significat quādam essentiam: que nec est vniuersalis nec particularis: z ideo dicit Auicēna qd rationalitas no est dīa: z similiter aialitas non est genus: nec humanitas spē: z hoc modo nihil est verū de ea dici: nisi qd cōuenit sibi fm qd hz: vnde quicqd alioz rum sibi attributū fuerit: falsa erit attributio. verbi gratia. Domini vt ho cōuenit animal rationali: z alia que in dīfinitione eius cadūt. Album vero aut nigrū: aut quicquid hz est qd no est de ratione humanitatis: no cōuenit ho mini fm qd homo est. Cuius si queratur. vtrum ista natura sic pferatā possit dici vna vel plures: neutrum concedēdum est: quia vtrūq; eozū est extra intellectum hominis seu humanitatis: z vtrumq; potest sibi accidere. Si enim pluralitas esset de intellectu eius: nūquāz posset dici vna: cum tñ vna sit fm qd est in sorte. Similr si vnitatis esset de intellectu eius: tūc eēt vna z eadē sortis z platonis essentia: nec posset in pluribus verificari: z cuz ipsi nature fm suaz absolutā cōsiderationē no cōueniat esse in anima nec esse in singularibus: falsum est dicere qd natura hois in qdūm hz habeat esse in hoc singulari: quia si esse in hoc singulari cōueniret homini in qdūm homo: in qdūm homo esset extra hoc singulare. Similiter si cōueniret hoī in qdūm ho no esse in hoc singulari in qdūm homo esset in eo: sed verū est dicere qd homo in qdūm homo no habet esse in hoc singulari: vel in illo: aut in anima. qd patet qd natura hominis absolute cōsiderata abstrahit a quolibet esse: ita tamē qd no fiat precisio alicuius eozum: z quia humanitati hz suaz absolutam cōsiderationē no cōuenit qd predicetur de sorte: ideo ratio spē no puenit sibi fm suam absolutam cōsiderationem: quia de ratione vniuersalitatē est vnitatis cōmunitas. In nature autem humane fm suaz absolutā cōsiderationem neutrum cōuenit. Si enim cōmunitas esset de intellectu hois: tunc in quocunq; inueniret humanitas inueniret cōitas. qd falsum est: quia in sorte nulla inuenitur cōmunitas: sed quicqd in eo est: est indiuiduatum: z io oportet qd sit de accidentibus que consequuntur eam fm esse qd habet in intellectu: z ideo nomen specie no predicatur de sorte: vt dicatur sortes est spē: qd tamē de necessitate accideret: si ratio spē pueniret hoī fm esse qd hnt in sorte: vel fm suā absolutā cōsiderationem. s. in qdūm est ho. Quicqd enī puenit hoī in qdūm ho pdicatur de sorte. Alio mō pot cōsiderari hz eē qd hz in hoc vel in illo: z sic de ipso aliqd pdicaf p accidēs rōne ei' in quo est: sicut dī qd ho est

alias scias adducendas: et hoc manifestum est quod logica notum faciat de omnibus entibus in ceteris probabiliter nostra autem cognitio incipit a coloribus deuenire ad minus coloria: ut dicit Aristoteles. primo philosophorum quod deueniemus in eentiam rei per cognitionem accidentium que incipit a sensu. cuius accidentia sunt obiecta. Ideo logica debet adsciri prius omnibus alijs scientijs: ut ex ipsa tamen quod ex peristere cognitione in alijs scientijs procedat. Explicit opusculum. 56. vs. tractat secundus de vitijs. Et cronica que appellatur supplementum cronicarum.

Urbanus papa quartus pontificatu suscepro instituit solennitate corporis christi cum processionibus et octauis a clericis fidelibus celebrari: pro quibus indulgentias maximas concessit. Eiusque officium ex veteris testamenti figuris per diuum Thomam aquinatense censuit esse secundum. Hoc idem habetur in eiusdem beati Thomae legenda: et in pluribus alijs cronicijs. vs. Pro-lome lucensis beati Antonini archiepiscopi florentini et alibi. Et hoc est probatum fuit in apostolico consistorio in presentia domini pape Urbani quinti: dum de translatione corporis eiusdem doctoris sancti Thomae tractaretur. Quod fuit anno domini. 1379. Et tunc eius corpus sanctissimum ad portum Tholosanum ordinis predicatorum translatum fuit. Nam ab eius obitu scilicet usque ad illud tempus in monasterio fuisse noue sub deposito iacuauerat. Et quod in ista romana pontificis illud officium dicta-uit. Pro hinc more romane curie ipsum composuit.

Incipit officium de festo corporis christi ad mandatum Urbani pape quartum dictum festum institutum per beatum Thomam aquinatense editum. Opusculum. LVI. corporis christi ad primas vesperas. ant. Sa-cerdos in eternum christus dominus secundum ordinem iherosolimitanum panem et vinum obtulit. ps. Dixit dominus. ant. Miserator et misericors dominus misericordiam dedit timentibus se: in memoriam suorum mirabilium. ps. Confitebor. ant. Calicem salutaris accipiam: et sacrificabo hostiam laudis. ps. Laudate. ant. Sic nouelle oliuarum: ecclesie filij sint in circuncisione me se domini. ps. Beati oes. ant. Qui pacem ponit finem ecclesie: frummenti adipe satiat nos dominus. ps. Lauda hierusalem. Laplin.

Dominus Iesus in quo nate bat accipit panem et gratias agens fregit et dixit: accipite et manducate: hoc est corpus meum quod pro vobis tradet. Et deo gratias. Et. Homo quod dedit fecit cenam magnam: et misit seruum suum hora cene dicere inuitatis ut venirent. Quia parata sunt omnia. Et. Venite comedite panem meum et bibite vinum meum quod miscui vobis. Quia. Gloria. Quia. Hymnus. Cuius lingua glossi corporis mysteriorum sanguinisque preciosi que in mundi pretium: fructus ventris generosi rex effudit gemitum. Nobis datus nobis natus: ex in tacta virgine: et in mundo conuersatus: parvo verbi semine: sui moras in colatus miro clausit ordine. In superna nocte cene recubens cum fratribus obseruata lege plene cibis in legalibus cibum turbe duodene se dat suis manibus. Clericum caro panem verum verbo carne efficit: fitque sanguis christi merum: et si sensus deficit: ad firmatum cor sincerus sola fides sufficit. Tantumque facim veneremur cernui: et antiquum documentum nouo cadat ritui: propter fides supplementum sensuum defectum. Venito ri genitoque laus et iubilatio: salus honor: virtus quoque sit et benedictio: procedenti ab utroque copar sit laudatio. Amen. Et panem de celo prestitisti eis. Et. De delectamentum in te habites. Ad magni. ant. Quod suauis est domine spiritus tuus: quod ut dulcedine tua in filios demonstras: pater suauissimo de celo prestiti esuri entes replens botis: fastidiosos dices dimittis ian es. Pro. Deus qui nobis sub sacramento mirabili passionis tue memoriam reliquisti: tribue quoque ita nos corpus et sanguinis tui sacra mysteria venerari: ut redemptionis tue fructum in nobis iugiter sentiamus: quod vi. Et. Ad propleto. ant. Miserere. ps. Tu inuocare: cum ceteris. Ad in sua dimittis. ant. alia. Panis quem ego dederam: caro mea est pro mundi vita: alia. Et. Ad matut. iurat. Christum regem adorem: dominum genitorem. Qui se manducatum dat spiritus pinguedinem. ps. Venite. Hymnus. Et. Sacris solennis iuncta fuit gaudia et ex proordij sonet pre conia: recedat vetera noua sint omnia: corda voces et opera.

Noctis recolitur cena nonissima qua christus creditur agnus et agnus: deditque fratribus iuxta legitima: precioso indulta patribus. Post agnus typicus expletis epulis: corpus domini cum datum discipulis: sic totum omnibus quod totum singulis eius fatemur manibus. Dedit fragilibus corporis ferulorum. dedit et tribus sanguinis poculorum: dices accipite quod tradidit vasculum: omnes ex eo bibite. Sic sacrificium instituit: cuius officium committit voluit solis presbyteris quibus sic con-gruit ut sumant et dent ceteris. Panis angelicus fit panis hominum: dat panis celicus figuris terminum o res mirabilis: manducat dominum pauper seruus et humilis. Et trina deitas vnaque poscimus: sic nos tu visitas sicut te colimus: per tuas semitas duc nos quo tendimus: ad lucem quam inhabitas. Amen. In primo nocturno. ant. Fructus salutiferum gustandum dedit dominus mortis sue tempore. ps. Beat vir aut. Et fructu frumenti et vini multiplicati fideles: in pace christi requiescant. ps. Lum inuocarem. ant. Communionem calicis quo deus ipse sumitur: non vitulorum sanguine congregauit nos dominus. ps. Conserua. Et. Panem celi dedit eis. Et. Panem angelorum manducant homines. Lectio. I. Immensa diuine largitatis beneficia exhibita populo christiano: inextimabile et preteritum dignitate. Neque enim est aut fuit aliquando tanta gratia natio que habeat deos appropinquantes sibi sicut ad est nobis deus noster. Unigenitum siquidem dei filium: sue diuinitatis volens nos esse participes naz nostram assumptis: ut hoies deos. faceret et factus homo. Et hoc in super quo de nostro assumptis: totum nobis contulit ad salutem. Corpus namque suum pro nostra reconciliatione in ara crucis hostiam obrulit deo patri. Sanguinem suum sudit in pretium simul et lacrimarum ut redempti a miserabili seruitute a peccatis omnibus mundaremur. Et. Imolabit hedum multitudo filiorum israel ad vespem pasche. Et edet carnes et agnos panes. Et. Pascha nra imolatur est christus: itaque epulemur in agnitione sinceritatis et veritatis. Et edent. Lectio. II. Cuius tantum beneficii iugis in nobis maneret memoria: corpus suum in cibum: et sanguinem suum in potum sub specie panis et vini sumendum fidelibus dereliquit. Procius et admirandum cō uiuimus salutiferum et ois suauitate repleti. Quid enim. In primo nocturno procius esse potest: in quo non carnes vitulorum et hyrcorum. ut ovis in lege: sed nobis sumendus proponit christus verus deus. Quid hoc sacro mirabili? In ipso namque panis et vinum in christi corpore et sanguine subaltert peruertunt. Ideoque christus deus et hoc perse- crat sub modici panis et vini specie. Et. Comeditur carnes et saturabimini panibus. Iste est panis quem dedit vobis dominus ad vescendum. Non moyses dedit vobis panem de celo: sed pro meo dat vobis panem de celo verum. Iste. Lec. III. Manducatur itaque a fidelibus: si minus lacerat: quoniam diuino sacro integer sub qualibet diuisione particula perseuerat. Accentia autem sine subiecto in eodem subsistunt: ut fides locum habeat ubi visibile inuisibile sumitur aliena specie occultatur: et sensus a deceptione reddant inanes qui de accensibus iudicant sibi notis. Nullus est sacramentum istius salubrius: quo purgatur peccata: virtutes augentur: et mens omnium spiritualium carnis abundantia impinguatur. Offeratur in ecclesia pro vitijs et mortuis: ut omnibus proficit quod est pro salute omnium institutum. Et. Resperxit helyas ad capud suum subcineritius panem: qui surgens comedit et bibit. Et ambulabit in fortitudine cibi illius. Usque ad mortem dei. Et. Si quis manducauerit ex hoc pane viuet in eternum. Et. Ambu. Gloria. Usque. In. 2. nocturno. ant. Ad memor sit dominus sacrificij nri: et holocaustum nri pingue fiat. ps. Exaudiat. ant. Paratur nobis mensa domini aduersus oes qui tribulant nos. ps. Dominus regit. ant. In voce exultationis resonent epulantes in mensa domini. ps. Quoad modum. Et. Libauit eos ex adipe frumenti. Et. Et de petra melle saturauit eos. Lectio. III. Suauitate dentur: huius facti nullus exprime sufficit: pro quod spiritualis dulcedo in suo fonte gustatur: et recolitur memoria illius: quas in sua passione christus monstrauit: excellensissime charitatis. Unde ut artius hoc charitatis immensitas fidelium cordibus insigere: in vltima cena quam pascha cum discipulis celebrato transiurus erat de hoc mundo ad preem: hoc sacrificium instituit: tanquam passionis sue memoria le perhene: figurarum veterum impletum: miraculorum

ab ipso factorum maximam: et de sua contristationis absentia solatium singulare reliquit. Et. Panis quem ego dabo caro mea est pro mundi vita: illi dabat qui iudei dices. Quomodo potest hic nobis dare carnem suam ad manducandum. Et. Locutus est populus contra dominum aia nra nauseat super cibo isto leuissimo. Quomodo. Lectio. V. Conuenit itaque deuotioni fidelium solenniter recolere in stitutionem tam salutiferam tanquam mirabilem facti: ut ineffabilez modum diuine pietatis in sacro visibilem veneremur: et laudem dei pro quo in sacro eodem tot mirabilia operatur: nec non et de taz salubri tanquam suauis beneficio exoluant deo gratias debite actiones. Et. Et in die cene quam factum predictum noscitur institutum iter missarum solennia de institutione ipsi spiritualis mentio habeat: totum refertur eiusdem diei officium ad christi passionem pertinet: circa cuius uenerationem ecclesia illo tempore occupatur. Et at itegro celebratis officio institutionis tati sacri recoleret plebs fidelis: romanus pontifex Urbanus quartus huius facti deuotione affectus pre statuit prefate institutionis memoria prima quita feria: post octauas penthecostes a clericis fidelibus celebrari: ut qui pro totius anni circulo in sacro vltimur ad salutem: rei institutionem illo tempore spalius recolamus: quod spiritus sanctus corda discipulorum edocuit: ad plene cognoscenda huius mysteria sacri. Nam et in eodem tempore cepit hoc factum a fidelibus frequentari. Et. Lenantibus illis accepit Iesus panem et benedixit ac fregit: et eduxit discipulis suis. et ait. Accipite et comedite hoc est corpus meum. Et. Dixerunt viri tabernaculi mei quod de carne eius ut satureremur: Accipite. Lec. VI. Cuius autem predicta quinta feria: et per octauas sequentes. et salutaris institutionis honorificenti agatur memoria et solennitas de hoc cathedralibus: largiunt existitibus canonicis horis nocturnis piterque diurnis: prefatus romanus pontifex eis quod huiusmodi in hac solennitate psonat in ecclesijs interfuerint stipendia spualia applica largitione concessit: quatenus pro hoc fideles ad tantum festi celebratam audientur et coptosi: uenirent. Et. Igitur vere penitentibus et confessis quod matutinali officio huius festi presentiter in ecclesia ubi celebrabit adertit centum dies. quod vo misse toride. Illis autem qui interfuerint in primis ipsius festi vesperis centum. Qui vero in secundis totidem. Et. Quocumque pro meritis: sexte et nonne: ac copletorij adertit officijs pro quibuslibet ipsarum quadragesima. Illis vero quod pro ipsi festi octauas in matutinalibus vesperis misse ac horarum predictarum officijs presentis extiterint: singulis diebus octidaginta centosque dies de iniunctis sibi penitentibus relaxando indulgentiam tribuit prope- tuis prope duratura. Et. Accepit Iesus calicem postquam cenauit dices. Hic calix nouus testamti est in meo sanguine. Hoc facite in mea commemoratio. Et. Ad memoriam memor ero et tabescet in me aia mea. Et. Gloria. Et. In 3. nocturno. ant. Introibo ad altare dei: sumam christum qui renouat iuuentutem meam. ps. Iudica me deus. ant. Libauit nos dominus ex adipe frumenti: et de petra melle saturauit nos. ps. Exultate deo. ant. Ex altari tuo domine christum sumimus: in quibus cor et caro nra exultat. ps. Quia dilecta. Et. Educas panem de terra. Et. Et vinum letificet cor hominis. Et. Joane. Lectio. VII. In illo tempore dixit Iesus discipulis suis et turbis iudeorum. Caro mea est et est cibus: et sanguis meus est potus. Et. Et. Homel. beati Augustini episcopi. Cum enim cibo et potu id appetant homines ut non esuriant neque sitiant: hoc veraciter non prestat nisi iste cibus et potus: qui eos a quibus sumit imortales et incorruptibiles facit. Ipa societate scorum: ubi pax erit et vnitas plena atque perfecta. Propterea quippe sicut ante nos intellexerunt homines dei: dominus noster Iesus corpus et sanguinem suum in eis rebus comendauit: et de vni aliqum redigunt. Et multis namque grauis vni panis conficitur: et ex multis racemis vinum conluit. Et. Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem: In me manet et ego in illo. Et. Non est alia natio tanta grandis que habeat deos appropinquantes sibi sicut deus nosse adest nobis. In me. Lectio. VIII. Cuiusque iam exponit quomodo id fiat quod loquitur: et quid sit manducare corpus eius et sanguinem bibere. Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem in me manet et ego in eo. Hoc est ergo manducare illam escam et illum bibe

re potum in christo manere et illum manentem in se habere. Et. hoc qui non manet in christo et in quo non manet christus: procul dubio non manducat spiritualiter eius carnem et carnaliter et visibiliter preinat dentibus sacra corporis et sanguinis christi. Sed magis tante rei sacramentum ad iudicium sibi manducat et bibit qui immundus presumit ad christi accedere sacramentum: quod alius non digne sumit: nisi qui mundus est de quibus dicitur. Beati modo corde quam ipsi deus videbit. Et. Misit me viues pro et ego viuo propter patrem. Et. qui manducat me viuet propter me. Et. Libauit eum dominus pane vite et intellectus. Et. qui. Lectio. IX. Cuius me misit inquit viues pater: et ego viuo propter patrem: et qui manducat me: et ipse viuet propter me. Non enim filij participatione patris sit melior: qui est patri equalis: sicut participatione filij per vnitatem corporis et sanguinis: quam illa manducatio potatioque significat nos efficit meliores. Cuius ergo nos propter ipsum manducantes eum id est per christum accipientes vitam eternam quam non habemus ex nobis. Cuius autem ipse propter patrem missus ab eo: quia semetipsum extinuit factus obediens usque ad mortem: mortem autem crucis: sicut misit me viuens pater: et ego viuo propter patrem: et qui manducat me et ipse viuet propter me: ac si diceret: et ego viuo propter patrem. id est ut ad illum tanquam ad maiorem referam vitam meam. Extinuitio mea fecit in qua me misit: ut autem quicquid viuat propter me: participatio facta: quia manducat me. Ego autem humiliatus viuo propter patrem: et ille erectus viuit propter me. Non de ea natura dixit qua semper est equalis patri: sed de ea in qua minor factus est pro deo: quod et superius dixit. Sicut propter vitam in semetipso: sic dedit et filio vitam hanc in semetipso. Et. Cuius panis et vni corpus multum sumus. Omnesque de vno pane et de vno calice. Participamus. Et. Parasti in dulcedine tua pauperi deus: qui habitare facis vnanimes in domo. Des. Gloria. Participamus. Et. Comedi fatum cum melle meo. Et. Bibi vinum meum cum lacte meo. In laudibus. ant. Sapientia edificauit sibi domum: miscuit vinum et posuit mensam. Gloria. Dominus regnauit. ant. Angelorum esca non nutruisti populum tuum: et panem de celo prestitisti eis alleluia. ant. Iesus quis est panis christi. et prebebit delicias regibus. alleluia. ant. Sacerdotes dei incensum et panes offerunt deo alla. ant. Vincenti dabo manna absconditum et nomen nouum alla. Laplin. Dominus Iesus et. ut in primis vesperis. Hymnus. Verbum supernum prodiens: nec prius linguens dextera: ad opus suum exiens: uenit ad vite vespem. In morte a discipulo suis tradendus emulis: prius in vite ferulo se tradidit discipulis. Quibus sub bina specie carnem dedit et sanguinem: ut duplicis sub te totus cibaret hoies. Senascens dedit socium puelces in edulium se moriens in fenijs se regnas dat in pmijs. Salutaris hostia que celi pedis hostium bella sumunt hostilia da robur fer auxilium. Vni trinog dno fit sempiterna gloria: qui vitam sine termino nobis donet in patriam. Amen. Et. Misit finem tuos pacem. Et. Et adipe frumenti satiat te. Et benedictus. ant. Ego sum panis viuus que de celo descendit: si quis manducauerit ex hoc pane viuet in eternum. Oratio. Et in primis vesperis. Et. Ad primam et ad omnes horas. ant. laudum quarta excepta. Et. Iesu christe. Et. Qui natus es de virgine maria: et dicitur per totam octauam. Et. Ad tertia. Lap. Dominus Iesus. Et. Panem celi dedit eis. Alleluia alleluia. Et. Panem angelorum manducauit homo. Alleluia alleluia. Gloria. Panes. Et. Libauit eos et. Et. Ad sextas. cap. Quotienscique manducabit panem hunc et calicem bibetis mortem domini annuncia bitis donec ueniat. Et. Libauit eos et. Alleluia alleluia. Et. Et de petra et. Alleluia alla. Gloria. Libauit. Et. Educas panem. Et. Ad nonam. cap. Quicquid manducauerit panem et biberit calicem dum idigne erit corporis et sanguinis domini. Et. Educas panem et. Alleluia alla. Et. Et viuis letificet et. Alleluia alla. Gloria. Educas. Et. Misit finem tuos pacem. Et. Et adipe frumenti satiat te. Et. Et vespas sup. ps. ant. Laudus. psalmi. cap. Hymnus. Et. Sicut in primis vesperis. Et. mag. ant. Sacrus conuuium in quo christus sumit et recolitur memoria passionis eius mens impletur gratie et

future glorie nobis pignus datur alleluia alla. Oratio. Ut in primis vesperis. Per oct. Inuitatorius. Christus panes angelorum et hominum. Venite adoremus. Ad benedictus ant. Ego sum panis vivus qui de celo descendi: qui manducatur ex hoc pane vivet in eternum. Ad magni. ant. Memoria fecit mirabilia suorum misericors et miserator dominus esca dedit timentibus se. Letera omnia sicut in die. Ad missas. Cibavit eos ex adipe frumenti alfa: et de petra melle saturavit eos. alleluia alleluia alleluia. v. Exultate deo adiutor nostro iubilante deo iacob. Gloria in excelsis. Dio. Deus qui nobis sub sacramento mirabili passiois tue memoria reliquisti: tribue quesumus: ita nos corporis: et sanguinis tui sacra mysteria venerari: ut redemptionis tue fructus in nobis iugiter sentiamus: et vitam. Lectio epistole beati pauli apostoli ad Corinthios.

Frates ego enim accepti a domino quod et tradidi vobis: quoniam dominus Iesus in qua nocte tradebatur: accepit panem et gratias agens fregit et dixit. Accipite et manducate: hoc est corpus meus quod pro vobis tradetur. Hoc facite in mea commemorazione. Similiter et calicem postquam cenavit dicens. Hic calix novum testamentum est in meo sanguine. Hoc facite quotiescumque sumitis in meam commemorationem. Quotiescumque enim manducabitis panem hunc et calicem bibetis mortem domini annuntiabitis: donec veniat. Ita quod quicquid manducaverit panem vel biberit calicem domini indigne: reus erit corporis et sanguinis domini. Probet autem seipsum homo: sic de pane illo edat et de calice bibat. Qui enim manducatur et bibit indigne: iudicium sibi manducatur et bibit non diiudicatur corpus domini. De oculi omnium in te sperat dominus: tu das escam illis in tempore oportuno. v. Speris tu manum tuam et imple omne aial benedictione alleluia. v. Caro mea vere est cibus: et sanguis meus vere est potus. Qui manducatur mea carne: et bibit meus sanguinem in me manet et ego in eo.

Sequentia.

Lauda syon salvatorem. Lauda duces et pastorem. In hymnis et canticis. Quoties potes tatus aude: quia maior omni laude: nec laudare sufficit. Laudis thema specialis: panis vivus et vitalis: hodie proponitur. Quomodo in sacramento cene turbe fratrum duodecim: non ambigunt. Sit laus plena sit sonora: sit iocunda sit decora merito iubilatio. Dies enim sollemnis agitur: in qua mensura prima recolitur: huius institutio. In hac mensura regis novum pactum: huius legis: phase vetus terminat. Ceteratatem novitas: umbram fugat veritas: noctem lux eliminat. Quod in cena christus gessit: faciendum hoc expressit: in sui memoriam. Docuit sacris institutis: panem vitum in salutis: precramus hostiam. Dogma datur christianis: quod in carnem transit panis: et vinum in sanguinem. Quod non capis quod non vides: animosa firmat fides: preter rerum ordinem. Sub diversis speciebus: sanguis tantus et non rebus: latet res eximie. Caro cibus sanguis potus: manet tamen christus totus: sub vtraque specie. Assumete non cocisus: non cofracti: non diuisus: integer assumitur. Sumit vnus sumit mille: quantum isti tantum ille: nec sumptus cofumitur. Adors est malis vita bonis: vide panis sumptionis: quod sit dispar exitus. Fracto demum sacramento: vacilles: sed momento: tantum esse sub fragmto: quantum toto regitur. Nulla rei sit scissura: tantum signi sit fractura: qua nec status: nec statura signa ti minuitur. Ecce panis angelorum: factus cibus viatorum: vere panis filiorum: non mittendus canibus. In figuris prefiguratur: cuius Ysaac imolatur: agnus pasce deputatur datur manna patribus. Bone pastor panis vere: testis nostri miserere: tu nos pasce nos tuere: tu nos bona fac videre: in terra viventium. Tu qui cuncta scis et vales: qui nos pacis hic mortales: tuos ibi commensales: cohredes et sodales: fac sanctorum civium. Amé. Scdm. Joa. In illo tempore: Dixit Iesus discipulis suis et turbis iudeorum. Caro mea vere est cibus: et sanguis meus vere est potus. Qui manducatur meam carnem et bibit meus sanguinem in me manet et ego in illo. Sicut misit me vivus pater: et ego vivo propter patrem. Et qui manducatur me: et ipse vivet propter me. Hic est panis: qui de celo descendit: non sicut man-

ducaverunt patres viri manna: et mortui sunt. Qui manducatur hunc panem vivet in eternum. Credo. Offertorium. Sacerdotes incensus domini et panes offerunt deo: et ideo sancti erunt deo suo et non polluet nomen eius. Alla. Secreta. Ecclesie tue que sumus domine unitatis et pacis propitius dona: pcedere: quod sub oblationis muneribus mystice designantur. Prephatio. Quia per incarnati sanctus diuinus mysterium semper declaratur: et mens fidelium tumens excelsa: firma spes crediturum fide roborat. Sanctus. Fides est summopere credere in deum: panem sanctum edere et tractare eum: iubes dicit sumi te: hoc est corpus meum. Sanctus. Panis prius cernit: sed dum preerat: caro tunc efficit xpi sic mutat quod querit de opere. Dns deus sabaoth. De vino sicut fit benedictum: et tunc est veraciter sanguis xpi dum credam coiter vepz et non ficti. Pleni sunt celli et terra gloria tua o sanna in excelsis. Nobis celebrantibus istud facim et cunctis fidelibus fiat nutrimentum in deis negantibus sit in detrimetum. Benedictus qui venit in nomine domini o sanna in excelsis. Cito. Quotiescumque manducabitis panem hunc et calicem bibetis mortem domini annuntiabitis donec veniat: itaque quicquid manducaverit panem vel biberit calicem domini indigne: reus erit corporis et sanguinis domini. Post coio. Fac nos quesumus: ois diuinitatis. tue sempiterna fructione repleri: quaz preciosi corporis et sanguinis tui tpalis perceptio prefiguratur. Qui vitum et regnas cum deo pater in unitate spūs sancti deo per omnia secula seculorum. Amé. Explicat opusculum quinquagesimum septimum sci Thomae de aquino. v. officium de sacramento corporis domini nri iesu xpi. De venerabili sacramento altaris. Opus. LVIII. De tribus causis institutionis sacramenti corporis christi.

Enite comedite panem meum et bibite

panem meum et bibite vitum quod misit vobis. Prouerbio. i. i. Mis vobis dominus nos inuitat ad salutem conuiuium: in quo pparauit preciosus cibum. i. corpus et sanguinem suum iuxta illud puerbio. 6. Lax tua tracta cum amico tuo et secretum ne reueles ei. Rea secreta est altaris sacrum quod secretum cibus: non in fidelibus: sed fidelibus est reuelata. Nota quod causa institutionis est triplex. i. memoria saluatoris: sacrificium altaris: cibus hominibus. Nec tria disposuit in hoc sacro dina sapientia: tria vetera mala. i. obliuione dei: debitu rapine aliene rei: et corruptiones pomu mouit. Dum n. partes in heria mala inciderunt serpentina fraude decepti: et eos successores sunt deprauati. De primo ecclesiastici. 10. Inuitus supbie hois apostatare a deo: quoniam eo quod fecit illi recessit cor eius. i. p obliuione i occupatioe danoie negociationis cum serpente. Quod sepe adhuc quibusdam stultis solet euenire. De secundo Genesis tertio. Ades mulier lignum quod est bonum ad vescendum et pulchrum oculis aspectus: delectabile tulit de fructu et comedit: deditque viro suo et sic ambo rapina comiserunt. Huius rapine similitudine faciunt in visu creaturarum et rerum et alii iusticie mensuras excedunt. De tertio. Ben. tertio. De ligno scie boni et mali ne comedas. In quibus. n. die comedis ex eo morte morieris: et in bono immortalitatis corpus. Corrupti sunt et abhominabiles facti sunt. Sic quod veniunt in visum sumit: aias occidunt et corrupti. Igitur triplex verus malum institutum est hoc sacrum. Luce. 22. Accipite et comedite hoc est corpus meum quod pro vobis tradetur: hoc facite in mea commemoratione. Hoc facite inquit in mea commemoratione. Et ecce panis. i. memoria saluatoris: obliuioes. Quod pro vobis tradetur. i. ut agnus dei offerret. Et ecce secunda causa. i. sacrificium altaris: rapina. Accipite et comedite. Et ecce tertia. i. cibus medicinalis: corruptioes. Memoria ergo saluatoris: obliuione est prima causa ut hoc. i. admonitio tota mentes et oes sensus nros quos a deo auertim: et cui prauis: quibus cogitationibus et delectationibus vagari permittim: a notis abstrahetes itegraliter ad deum referamus. Hinc dicit: hoc facite in mea commemoratione. Eusebio. Quod corpus assumptum domini ablatum erat ab oculis: et illaturus syderibus. necessarium erat ut die cene sacrum nobis sit corpus et sanguinis: faceretur ut offerret iugiter per mysterium quod offerebat semel precius: et phenis victima viueret in memoria: et sp phis

est in gra. Nota ad habenda sp memorias saluatoris cogit nos tria argumeta sue charitatis. i. remissio peccatorum: redemptio ignozatorum: pntinatio bisicioz. De primo. Esaie. 43. Ego sum qui de celo imigatas tuas pro me et pctor tuorum non recordabor: reduc me in memoria. De secundo ecclesiastici. 29. Etiam fideiulorum tui ne obliuiscaris: quoniam si eu per ea diligas: et quoniam omnibus de bonis opibus debitu ei reddas. Lat. gnto. Aperi mihi foroz mea amica mea. quod caput meum plenu est roze: et cincinni mei guttis noctiu. Aperi mihi. i. suscipe me in mente tua in memoria et dilectione: quod caput meum. i. oinitas: plenu est roze. i. mia ad dimittendu pctaz: et cincinni mei. i. huaitas: guttis noctiu. i. effusioe sudoris lachrymaz et sanguinis passionum: ad redimendu hereditate tuam per fati fati de pctoz tuoz ignozata. De tertio. Deute. 8. Obserua et caue ne quoniam obliuiscaris domini dei tui et negligas mandata eius: ne postquam comederis et biberis et saturatus fueris: habueris quod cunctaz rex copia: elenetur cor tuum et non remiscaris domini dei tui. Glosa ecclesiastici. 17. Sicut nullum momentu est quo non vit ho dei bonitate: ita sp dz ee in memoria pns. Secunda causa institutionis est sacrificium altaris: praquadam quotidianam delictorum nostrorum rapina. Et sicut corpus domini semel oblatu est i cruce pro debito originali: sic offeratur iugiter pro nris quotidianis delictis i altari: et heat i hoc ecclesia mui ad placandu sibi dei: sup oia legis sacrificia p ciosuz et acceptu. Adala. 3. placebit domino sacrificium iuda et hierusalem quoniam regis et militie. i. xpi eccle. Alexander papa. Nihil i sacrificijs eccle maius est quam corpus et sanguis xpi. Nec vlla oblatio hac potior est ois pcellit. Que pura coficienda deo offerenda est et pura sumenda. Et sic. potior est pre ceteris: ita potius venerari dz. Ad sacrificium approbandu notat triplex ro mutadi verus sacrificiu. Prima auctoritas nri sacrificij potena. i. xpi qui non solus ex eo quod est dominus et rex viueret terre: sed et sumi sacrificij ad eu trallatioe potuit et debuit suu in melius sacrificiu comutare. ps. Iurauit dominus et non penitebit ei. Non dicitur in ordine Aaron: vel hz ritu leuitarum quod obtulerit carnes hyrcorum et tauroz: sed in ordine melchisedech quod obtulit panem et vinum. Heb. 8. Quod fuit necessarium in ordine melchisedech aliu exurgere sacerdotem: et non hz ordine Aaron. Trallato. n. sacerdotio necesse est ut legis trallatio fiat. Manifestu est at quod ex tribu iuda ortus est dominus: de quo hz legi non erant sacerdotes. Secunda est debitoz nrorum exigentia: tam magni. n. erat oblitu pntu ex rapine magnitudine: ex raptoris ingratitude: ex lesu. i. creatoris maiestate: quod non solus legis sacrificia: sed totus mundus cui ot creatura non sufficit pro fati latioe. ad Heb. 10. Spis ingredies munduz dicit hostia et oblatione noluit corpus aut aptasti mihi. Glo. Ingredies. i. ho facti die hostia de animalibus. et oblatione de alijs reb: noluit. i. non placuerit tibi: corpus at quod pro oibz sacrificijs est: quod sine pcto aptasti mihi. i. apu. et idoneu dedisti mihi viuendu quod pro ore deoptioe valeat offerri. ps. Que non rapui tunc exolebam: quoniam. i. pro debitis ois sufficis sacrificij in cruce offerebas. Tertia ro mutadi est ipsoz sacrificioz legis insufficientia. Et hz pbat a tribz: quod deo non placuerit: quod pctu non abstrulerit: quod gram non pulerit. De primo. Hiere. 6. Holocausta via non sunt accepta victime vre non placuerit mihi. De secundo. 9. Adiam volo et non sacrificiu. De secundo. ps. Holocaustu et pro pcto non postulasti. Ad ro. 3. Ex opibus legis non iustificabitur ois caro cora deo. ad heb. 10. Imposse est sanguine hyrcorum et tauroz auferri pctu. De tertio. Ezechiel. 20. Mediscepta non bona: et iudicia i qbz non viuere: pcepta non bona. i. inu. bona: et sacrificia. i. cerimonialia: i. qbus non viuere: quod vita. gr. non pferebant. Ad heb. 12. Reprobatio quoque fit pcedens madati pro firmitate eius: et inutilitates eius quoniam pro eius sterilitate: quod non pferebat gram. Tertia institutio causa est cibus hois. Lib. i. quia medicinalis: pra pomu mouit: et corruptioes. Que ta praua ista est pro pmos partes huius no gnti: ut eet icurabil nisi subiret medicina optia: quaz posset facere prudetia dei. Ecclesiastici. 38. Altissim. d terra. i. carne vgis creauit medicina: et viri prudens non abhorrebit ea. Elmbro. Corp. xpi medicina spualis est: quod cū reuerentia degustata sibi duotos purificat. Ad cognoscendu ronez necessitatis medicie corporis xpi sciedu quod serpes maligni

dit hois pro venenu cibi vetiti triplice corruptioez: i. aia. i. te nebas ignoratie: i. corpe morbū prauo concupiscetie: et morte vtrobiqz. Contra hz institutu est corpus xpi medicamentu te nebas ignoratie illustrans: in orbū concupiscetie sanans: et morte nraz mortificans. Propter hz tria pot coparari triplici dulci cibo et medicinali. i. mellis pro p. i. sicuti pro scds: fructu vne pro tertiaz. De p. puer. 34. Comede fili mel: quoniam bonu est. Ad del corpus xpi dulce significat. Hoc bonuz est quod tenebras metis illuminat. Dum regum. 14. Clidistis: quonia illuminati sunt oculi mei: eo quod gustaueris paululu de melle. Esaie. 7. Butyru et mel manducabit ois qui relictus fuerit. Et. i. sciat reprobare malum et eligere bonum. ps. Dns illuminatio mea et c. Accedite ad euz et illuminamini. De secundo Hier. 24. Ficus ficus bonas bonas valde: ficus bis dicte dulce corpus christi dei et hois significant. De bis bone sunt valde: quod mentē et carnem a morbo prauo concupiscetie sanant. Quarta regum. 20. Esaias iussit afferri massam ficorum: qua cum posuit super vlcus regis curatus est. Vlcus regis est concupiscetia carnalis: massa ficorum corpus christi continens dulcedinem multorum bonorum: ad medicinam malozum desiderioz. De tertio Luce primo. Benedictus fructus ventris tui: corpus. i. christi quod est fructus vite valens ad destructionem gehene et acquisitionem vite eterne. prouerbio. 3. Vignu vite est hio qui apprehederint eam. i. sapientia dei icarnata. Hinc dicitur Osee. 13. Ero mors tua o mors. Joa. 6. Ego sum panis vite et c. Qui manducatur mea carne et c. Et c. Qui manducatur me vivet propter me. Hylari. Accpta carne domini et haustu sanguie id efficit: ut nos in ipso et ipse in nobis sit. Nec est ergo causa vite nostre quod in nob carnalibus per carne xpi qui vera vita est manetes habemus: victuri per eum ea pditione qua viuunt ipse per patre qui in eo est. De prima causa institutionis pro se. i. memoria saluatoris et de preparatione eius ad iudicium.

Enite comedite panem et bibite vitum

Enite comedite panem et bibite vitum. Speciale. In memoria eterna hz facite in mea commemoratione. Luce. 22. Thema. Item estote parati. quod hora. Luce. 12. Prima causa institutionis sacramenti dicitur corpus est memoria saluatoris: circa qua tria possunt queri. Primo quod mali sequitur si memoria domini fuerit relicta. Et dicitur quod triplex. i. amissio gratie: dimer: subiectio potestatis dyabolice: magna deformitas culpe. De primo deuteronomij. 32. Deum qui te genuit dereliquisti et c. Et ait abscoda facie meam et consider: bo. i. subtrahaz gram. Cibi fons perit ritus arefcit. Esaie. 17. Eris deserta: quia oblita es dei creatoris tui. Ecclesiastici. 20. Oratio fatuoz effundetur. De secundo iudici. 4. Obliti sunt dei sui: et tradidit eos in manū hysare. i. potestati dyaboli. Thobie. 6. Qui iugia ita suscipiunt vrbu a se et a sua mente excludat i his habet potestate demon. De tertio ad Ro. primo. Sicut non probauerit. i. noluerit deuz habere in notitiaz: tradidit illos in reprobu sensuz vt faciat ea quod non conueniunt. Et heu hoc sepe fit vtraz ad mortē. ps. Non est dens i conspectu eius et c. Thobis primo. Coputruerit iumeta in stercore suo. Iumeta ipudica et impieta sunt hoies stulti carnales dei pro oculis non habetes. Huiusmodi in stercore suo putrescere est in luxuria et alijs pctis vitaz finire. Secundo queritur de qbus de nostro saluatore memoria sit habeda. Et dicitur de tribus: de preterito: de presenti: de futuro. De preterito vt nostri redemptoris: quia propter inimitia charitate a morte mala morte sua liberant nos. De presenti vt omnium inspectoris qui pro occultis presentia oia nostra semp cernit. De futuro vt iusti iudicis qui per oipotetiaz suam oē prauuz icorrectum districte iudicabit. De primo trenom. 3. Recordare paupertatis mee et trasgressiois. i. marie humilitatis. Absinthij et fellis. i. amare passiois. Ezechielis. 9. Signa thau super frotes viroz dolentiu et gementiu super cunctis abhominatioibus quod sunt in ciuitate hac. Thau figuram crucis hz. i. passionis christi quod semp est bonus in mente fereda. De secundo. ps. Scito te quonia dñs ipse est deus: oia. i. implēs oia vidēs vbiqz pñens. Hinc ait prouideba dñm in conspectu meo semp. Ecclesiastici. 39. Opera ois carnis cora dño: et non est quod ab

scōdituz ab oculis eius. Cāti. 2. En ipse stat post parietem nostrū. i. idutus parietē carnis nostre prospiciēs p cancellos: qz licz itus degēs occultus a nobis videri nō possit: tā mē oia nostra videt. De tertio ysāie. 30. Ecce nōmē domi ni venit de lōginquo ardēs furoz eius z grauis ad portan dum. Ecce venit. i. attēdit: qz cito veniet ad districtus iū dicituz. Malachi. 2. 4. Vigilate zc. Hyeronimus. Sūte co medo sine bibo sine aliquid aliud facio: semp itonat in au ribus meis quāsi tuba vehemēsvoyz illa terribilis: surgit te mortui venite ad iudicium. De oibus tribus simul. ps. 118. Demoniā fecit mirabilium suozuz. qz diceret. dñs dedit nobis escam. s. seipsum ad memoriā suozuz mirabilium ps teritoruz: qz nos redēmit: pntium: qz oia nostra respicit: futurozuz: qz districte tandē iudicabit. Tertio qritur quid valeat memoriā nostri saluatoris: dicendum ad tria. Ps. me enīz rei memoriā. s. passiois christi valet ad cor nostrū eius amozē istāmaduz. Secūde rei. s. eius pntue inspectio nis valet ad nos a peccato custodiendū. Tertie rei. s. distri cte iudicis valet ad excitādū nos vt pparemur cōtra fu turū iudiciū. Ps. mīz facit nos bonū diligere: secūduz mā lū odire: tertūz imēns pnculum p cauere. De primo. Lu ce. 12. Ignē veni mittere in terram z quid volo nisi vt ar deat: Ignē veni. i. cām amozis mīz in mūdūz bñficio pas sionis qz hie recordata fuerit amozē magno cor accēdit. ps. Cōcaluit cor meuz in me zc. Bernardus. Sup oia te mīz reddat amabile iesu bone calix quem bibisti opus re dēptiois mee. Yd. Quāto pro me dñs factus est vilio: tā to mīz factus est caroz. De scdo. puerbioz. 8. Timoz do mīz odit maluz. Timoz iquā quo mens semp deuz pntē z oia videntē attēdit a peccato custodit: hinc ecouersō ecclesiastici. 23. Quis hō qui trāsgreditur lectum suū pntē nes in atam suāz dices quis me videt tenebre circūdant me: nō itelligit quoniam oia videt oculus dñi z expellit a se timoz dēi. Ezecchiels. 8. Erte vidisti fili hois qz seniores faciūt in tenebris. Dicit enīz nō videt dñs. Glo. Si dñm pntēntem z oia videntē z iudicantē semp cogitaremuz: aut vix aut nunqz peccaremuz. Boetius. Ad agna nobis in di cta est necessitas bene viuēdi: cū agam oia aū oculos iū dicitis cūcta cernētis. De tertio exodi. 19. Sanctificā popu lum z sint parati in diē tertuz. Die enim tertio descendet dñs corā oi plebe: qz diceret. Zementote: qz dñs terribi lis dscēdit ad districtū iudiciū: z tō estote parati in diē ter tū. Ps. mīz dies est dies nre natiuitatis: scds nē z puerfa tidis: tertius dies mortis vel aduētus districti iudicij. Lu ce. 12. Estote parati. In pparatiōe ad iudicium debēt tria notari. 1. modus: puidētia nō pparatoz penā euadere: lu crū cū pparatis vitā eternā possidere. De pmo ecclesiastici 18. In iudiciū ppara iusticiā tibi. s. pniām agēdo. Mal. 3. Menitētia agite. Appropinqbit. n. regnū celoz. i. regis ces lestis iudiciū iustū. Zohelis. 2. Malag. dies dñi z terribi lis valde qz sustinebit eū. Nunc ergo dicit dñs cōuertimī ad me zc. Quāsi diceret appate vos ad diē dñi pniāz agē do z pctā mūdī nō faciēdo. De scdo Zpo. 18. Erte d habi lone populē meū: z ne pncipes stis dlictōzū ei: z d plagis ei nō accipietis. Erte de babilōe. i. pparate vos ad iudi cū pniāz agēdo: z pctā mūdī nō faciēdo. Et p talē puidē tiā euadētis eius penā. Luce. 12. Si sciret p familias zc. Glo. Mesciēte pte familias domū sur pfodit: qz dñ a sui custodia spūs domit ipzonisā mors carnis hitaculū irrū pit: z aiaz ad supplicia trahit. Surti aut resistēt si vigilaret z aduētū iudicis occulte pueniētē pcauēs iudici penitē do occurreret: z sic vtiqz dōmiciū. i. nō pparatoz penam euaderet. De tertio. Mal. 2. 5. Cū fatue vginēs. i. aie nō pate irēt emere ad forz dyaboli cū Eua vel cū diua vbi p modica re dāt mīta bona venit spōsus z q parate erāt zc. Ecce triplex lucuz pparatiōis ad iudiciū. s. possessio cele stis regni: societas amabilis spōsi: delictie toti boni. Ps. mīz nō est ibi. Intraueit. Scds ibi. Cū eo. Tertūz ibi. Ad nu ptias. De p. Mal. 2. 5. Clāte bñdicti pris mei. De scdo p Theffaloncēsiū. io. Sēp cū dño erim: sine q nll bñ: cū q null male eē poterit. Jo. 17. Nō qz dediti mīz volo zc. Ut videāt claritatē quam dediti mīz. De tertio ysāie. 66. Gaudente cū hierusalē. i. cū btoz oīuz pacifica z locūda

societate vt repleamini ab vberibus consolationis eius. De secunda causa institutionis sacramenti eucharistie. s. sacrisacri altaris. CAP. III. Enite comedite zc. Itē cāz tuā zc. Epemā p puz. sacrisacri iuda qz regis z militie. i. xpi z ecclie. Malachie tertio. 2. cā institutiōis sacra mēti dñici corpis est sacrisacri altaris. Circa qd sacrisacri notant tria. s. for offerēdi: qd de sacrisacri le gali z excellētia nri sacrisacri. De duobz pntis hic pōt dici: de tertio i sequēti. CAP. II. Notat for: z hec est triplex. Ps. ma in oblationū veterē pfiguratiōe: secūda in hūane for me veritate: tertia in panis z vini spē. Ps. ma est synagoge cōmēdata sub lege: scda charitatis diuine oblata in cruce tertia fidelis aie psecrata i mēsa ecclie. Ps. ma vasa est in signū: secūda in precū: tertia in solatiū. De pma leuitici. 4. Si oīs israel per ignozitāz peccauerit offerat p pecca to suo vituluz. i. christū. dicit glo. Hoc autē nō erat in p fona: s. in figura: exodi. 12. Similit agnus immaculatus quez occidebāt in pasca: z ei carnes edebant figura christi erat vt dicit Bego. De secūda forma ysāie. 53. Sicut ouis ad occisiōē ductus vulneratus est ppter zc. Oblatus estiqz ipse voluit. Hoc vere hz formā humanā in cruce. Heb. 10. Sanctificati sumus per oblatiōes corporis iesu christi semel. s. in cruce. De tertia. ps. Tu es sacerdos in eternū. zc. Qui vt dicit gen. 14. Obltulit panē z vinū: sic xps dat corp z sanguinē suuz in sacrisacri altaris sub panis z vini spē. Mal. 2. 6. Accēpit iesus panē z benedixit: z ait. Hoc est corpus meū. Et accipies calicem. i. vasculū cū vino gñas egit dices. hic est sanguis meus zc. CAP. II. Notat breuis qstio de sacrisacri legali i qua tria sūt. Ps. mo ptra iusticiā entā que iponit sacrisacri legalibus opponit: secūdo cō trarietas soluit: tertio causa illius sacrisacri assignatur. Ps. mo ptra iusticiā qz deo nō placuerūt: z qz peccata nō absterūt sū illud Hieremie. Holocausta vestra nō sunt accepta victime vestre nō placuerūt mīz: z ptra hīs simi lia opponit. Leuitici. 4. Si peccauerit aut quāz de popu lo terre offeret capzā immaculatā z adolebit eam sacerdos sup altare in odore suauitatis dño: z dimittet ei. Ergo vide tur qz vetus sacrisacri placuerit deo: z ppter hoc peccata dimisit. Heb. 11. Dia pene in sanguine mūdātū sū legē: z p sanguēz aialuz sacrisacrioz remittitur peccata delin quētuz. Ergo illa sacrisacri deo placuerūt z peccata dimi serūt. Scdo horū pparietas sic pōt solui: in sacrisacri sem per tria fuerūt. 1. ipuz sacrisacri. pnone offerētuz: pecca tozum remissio. In singulis istozum duo attēdebāt in sa cricio caro z sanguis aialis qd offerebatur. Et pretereā multo melius. s. res spūalis que ibi figurabāt vt i agno vel vitulo xps: in capzā penitētia: in boue vitā robusta z acti ua: in aue sublimis z cōtemplatiua: z sic de ceteris. Itē p sone offerētuz due sunt spēs: aīe dignē: aīe idigne. Indīgni erāt qui illa sacrisacri tantum carnaliter attēdebāt. Dīgni autem qui ea spūalr attendebant: z in eis christum fi guratum vel explicite vel implicite credebant: z hz intellectū spūalem vitā suam regebāt. Item ibi erat remissio pecca tozum: z hoc quātuz ad duo. s. quātū ad penam. i. quātū ad legis irregularitatem: vel quātuz ad culpam. i. quātū ad pscientie maculā. CAP. II. Vis facile solunt que de sa crificijs in scripturis sacris cōtraria dici videntur. Reue ra enīz illa sacrisacri sū se. s. opera operata. i. carnes z san guis hyrcoz nec placuerūt deo: nec ppter ea remisit cul pā qz tū ad culpā. i. pscientie maculā: sed tamē apud hoies remissa reputabātur quātuz ad quādā legis penāz. Cūde cū apostol. vno loco dicit. Impossibile est sanguis hirco rum auferri peccata: z in alio. Dia pene in sanguine mūdā tur sū leges. Ps. mīz itelligendum est quātū ad aīe cul pā. Secūduz quātuz ad carnis penam: vnde ad Heb. 9. Sanguis hircozum z vitulozuz z cinis vitule aspersus in quīnatos sanctificat ad emūdationē carnis. Glo. sancti ficat. i. a peccato mundat. i. a pena legis: ad emūdationē valet nō aīe: sed carnis. Clertamen iustozum sacrisacri nō sū se: vt dicituz est: sed ppter fidem saluatoris: quez in illis venturuz: z pzo redēptione mūdī credebant. Deo pla cebant: z eis remissioez peccatozuz quātuz ad penāz sū

pradicta: z quātuz ad culpā aīe valebant. Salathas. 3. Ex operibus legis nō iustificabit homo: nisi p fidez iesu chri sti. Heb. 10. xpi. Fide plurimā hostiā Abel qz Laym ob tulit dño: plurimā. i. acceptabiliōē z plus sibi valentem. Intellexit enīz z credidit in agno: que deo obtulit: hostiā melioz. i. saluatorē: qd nō Laym z ceteri idigni. Bēn. io. Resperit dñs ad Abel z ad munera eius. CAP. II. Tertio causa institutiōis legalium sacrisacriozum est assignāda. Lum. n. a deo instituta sint: qui nihil sine cā facit: z tamē mutanda erāt: queri potest cā institutiōis eozuz. Ad hoc breuiter di ceduz qz licz per se nō valuerat ad remissionem culpe: ta men multum vtilia fuerunt ad doctrinam sapientiē. Data sunt quippe seruis ad tēpus tāquā signa reruz meliozuz: z quāsi paruulis tāquā caracteres librozuz. In quozuz pro pteritatibus z modulis offerēdi psciferent in disciplina vere fidei: vt ad epā vera sciētia deficerent elemēta z colō lata veritate cessarent vmbre z signa. Deutro. 17. Nonite verba mea in cordibus vestris z suspēditē p signo in ma nibus: z scribite ea in postibz z ianuis. Nonite in cordibz legalia. s. quātū ad moralia: que semp sunt seruāda: suspē dite ea p signo in manibz: quātū ad manufacta taberna cula z hz que p tēpore sunt tollenda: scribite in postis z ianuis sacrisacri. boues z boues qz litteras paruulozuz. In quibus multa bona sunt dscēda: z precipue. s. fides saluato ris: forma de moribus: spes de celestibus. Ps. mīz pote rāt dscere de sacrisacri oīuz. Secūduz in sacrisacri thau rozū. Tertium in sacrisacri aialium extra castra combusto rum. De pmo ysāie. 53. Sicut ouis zc. Cū ergo ouis offre bat poterant tria de vera fide dscere. s. saluatoris inocen tiāz māstuetudinē humani generis. per mortē xpi redēptio nē. De secūdo. Daniel. 3. In spū hūilitatis zc. Sicut i ho locaustis ari enī z thaurozum. Lum ergo comūza aialia in holocaustum. i. per ardorē ignis in cnerē redigēda offere bātur: poterāt de bonis moribus tria dscere. s. vt demo nibus z vicijz resisterent: de i pxiū amozē arderent: cor dis z corporis humilitatē in oibus pseruarēt. De tertio le uitici. 4. Heb. 12. Quoz aialuz in furtur sanguis: pro peccato in sancta per pontificē: hoium corpora cremātur ex tra castra: sanguis aialium significat aiaz iustoz. Lum hec fiebat poterāt tria dscere de spe obtinēde celestis glorie que sunt penitētia viuētuz: saluatoris officij: bonozum suffragij. Ps. mīz dscim in illo: qz corpora extra castra cremabantur: qz ibi corpora cremare: est fideles extra de licias z voluptates seculi penitētiāz agere. Scds in eo qz sanguis inferebat per pontificē in sancta sanctoruz: qz hoc est aiaz iustoz post hanc vitā beneficio xpi in celum assu mi. Tertium in eo qz sanguis per pōtificē in sancta dela tus valuit ad remissionē peccatoz hoium viuozuz: qz hoc est aiaz bonozum tā p xpm in celum subleuatas itercede re p peccatis exultū adhuc in mūdo relictoz. De pmo se cūde. Thimo. 2. Fidelis sūmo. Nā si cōmortui sum. s. agen do penitētiā: z vinem? recipiēdo vitā eternā: s. sustinēbi mus. z pregnabim. Ad ro. 4. Nō sunt p digne passioes zc. Ecce qz penitētiā agere: z mala in h mūdo sustinē vāz ad spē obtinēde celestis glie. De scdo. Jo. 14. Iterum venio z accipia vos ad me: ecce qz dñi pietatis offiū valz ad spē celestū. Cāti. 5. dñt hz. Quo abijt dilect. tu o pulcherrima mulier: rīdit beata vgo. Dilectus meus descēdit in ortū suū ad areolā aromati vt pascat in ortis z lilia colligat. i. aiaz beatas vel castas de mundo assumat: z ad cele stia pducat. De tertio. See. j. Ergo exaudiam celum: z illi exaudiant terrā. i. sanctoruz precibus: qui sunt in celis sal uatur qz habitāt in terris: ecce oratiōes sanctoruz valent ad spē celestū. Zpo. 8. Accēdit fumus aromati de oionibz. s. de manu angeli corā deo. qz. s. sci offerit oīones p nobis xpo: z christus patri suo vt peccatozuz recipiamus remis sionem: z ad eozum perueniamus societatem. CAP. III. Enite comedite zc. Tertio notat nri sacrisacri s. corpis xpi excellentia qz pcellit oia legis sacrisacri triplici rōne. s. honestatis quo ad secu liū: dignitatis quo ad deū: vtutis quo ad sue

bonitatis effectum. Ps. mo excellit ratione honestatis: qd probatur a tribus: ab exteriori specie: a virginali origine: a spūali dulcedie. Ps. mo pbat hz honestas ab exteriori spē qz sub nulla aliā qūitate cibi posset tā mūde: tā pulchre: tā honeste mistrarificat sub spē panis z vini. Nō. n. sequunt h incōueniētia multa qz sequebant illa crūta legis sacrisa cia. puer. 14. Zelios est bucella ficca cū gaudio qz dom. plena victimis cū iurgio. Bucella ficca est sacrisacri nriuz sub mūda spē panis z honesta. Sacha. 9. Quid bonū z qd pulchz ei? nisi frumētū electozuz: z vinū germinās vginēs. Scdo pbat honestas ei? qz a nulla corruptiōe: s. a virginali flore impit exordū. Eccliafici. 24. Flores mei fructus honoris zc. Quāsi diceret. Flores pudicitie z virginitatis vñ sunt in fructū nobilissime hōestissime plis. Aug. Nobi litas matris est ex deitate. plis: z nobilitas. plis ex vginita te matris. Cāti. 3. Egredimī. glo. s. ab ignorantia infidelitatis z videte regē. i. iesu xpi in dyademate. i. carne: qz corona uit eū mater sua. i. honestatē in h qz est vgo. Tertio pbat honestas hui sacrisacri a spūali dulcedie pietatis: qz cūctos xpianos ad se attrahit: vt. n. dicē Tull. Honestū est qz sua vi nos ad se trahit z allicit: vt. s. res vtuosa: maxie vō tali s qz abūdat dulcedie pietatis: z talis res est sacrisacri dñici corpo ris. Eccliafici. 49. Demona yose in ppositiōe odoris fa cta opus pigmetarij: memoriā yose est memoriā saluato ris vel sacrisacri altaris: hoc scim est ope pigmetarij. s. ex p ciosis opibz diuinitatis z hūanitatē sue: vt suauissimo hō nestatis z pietatis odore ad se trahat fideles ecclie. Cāti. j. Pleū effusus nomē tuū. Nūc oēs qz vē credūt ob spē grē z deuotiōis ad h sacrisacri vidēdū z adorandū ad eccliam frequēter: z seruēter accurrūt. CAP. II. Scdo excellit ratione di gnitatis qd pbat a tribz rebz pcciosissimis: ex qbus pñsit. s. ex carne xpi mundissima: aīa iustissima: deitate altissima. Hec tria in agno paschali figurata sunt: i. nro sacrisacri vē pfecta sūt. Exo. 12. Caput agni cū pedibus z itestibus vora bitis: caput agni signat ditatē: itestina aiaz: pedes carnem. ecce in xpo ds aīa z corp: pp qd dñ. Aīe sal. mūdī deitas itegra verus hō: ex carne. s. z aīa pp tāte dignitatis excel lētia hz sacrisacri nri: p alijs triplicē progatiūz. Deo nā qz hz se acceptū est: angelis reuerēdū: hoibus adorādū: p mū est pp aiaz iustā: scds pp carnē mūdā tertū pp diuinitatez summā. De p. Malachie. 3. Placebit deo sacrisacri iuda i. xpi iusti regis: sacrisacri iuda dño placet: qz corpus xpi oblatū de p approbati quo. s. se maxie hūilitatē vtiqz ad mortē patri obediēdo: de dyabolo triūphādo: z gen. hūa nū redimēdo. Eccliafici. 30. Sacrisacri iusti acceptuz est: z odor suauitatis i pscetu altissimi. De scdo. Mal. 2. 22. Ubicūqz fuerit corp: ibi pgregabunt z aqle. Leo pap. Cir ca corp dñi aqle sunt que spūalibz alijs circūvolāt: vñ an geli sci: spūs mūdī: mūdiciā amātes: mūdū corpus dñi ve nerātes: z pntes fideles ptegetes. Bregorius. Quis delicti um dubiū hie possit i ipsa hora imolatiōis celos aperiri: z in illo christi misterio angeloz adēdē choros: summa z ima sociari. De tertio. ps. Adorate scabellū. Et ysā. 66. dñ. Ter ra aut scabellū pedū meoz. Terra scabellū dei signat car nē christi que originalr de terra est. Hec est nobis adorāda. qz scā: qz deo vnita. Aug. Sciēduz: qz in xpo terra. i. ca ro sine impietate adoratur. Qui. n. terrā adorat nō terram itret: sed illū potius cuius scabellū est: ppter quā adoratur. Aug. Dicit heretici: quid est qz carnē illius quā creaturā nō negas cū diuinitate adoras: z ei nō minus qz diuinitati dēferis? Respōdeo. Dñicā carnē perfectāz humanitā te deo adoro: qz a diuinitate suscepta: z diuinitati i vnita te pnone vnita. Si hoīem separaueris a deo illi nō credo: nec seruo. Celut hz qz purpurā vel dyadema regis per se facēs iuentat nunqz eam adorabit. Lum vero ea rex fuerit indutus periculū mortis incurrit: si eaz cum rege adorare ptempserit. Sic etiā in xpo hūanitate nō solā vel nudam: sed diuinitati vnitā. s. vnum filiū dei verum deū z verum hoīem: si quis adorare contempserit eternaliter morietur. Alexāder papa. Nihil in sacrisacri nri esse pōt qz corp z sanguis christi. CAP. III. Scdo excellit ratione virtutis. i. pro pter effectū sue bonitatis. Habet. n. triplicē bonum actuz in triplici statu fidelū in mūdo i purgatorio: in celo: in p

als. yose. no me p puz

que esang. 62. a.

statu peccata relaxat: in secundo penam grauem alleviat: in tertio gaudium magni gnat. Hinc est qd triplices misse celebrari solent pro salute viuoz: pro requie defunctor: et pro gloria beatorum. Unde et hostia in tres partes frangitur: vt virtus sacrificij corporis dñi in predicto triplici statu demonstratur. De primo. Leuitici. 5. Aia que peccauerit per ignorantiam offerret arietem immaculatus. i. ppm. gloria. Cuius de canitur. Agnus dei etc. Ego. Dñs dedit nobis sacram salutis: vt quia quotidie peccamus: et ille iam pro nobis mori non potest per hoc sacramentum remissionem consequamur. De secundo. Leuitici. 17. Dedit vobis sanguinem: vt super altare meum expietis pro aibus vestris: et sanguis pro aie piaculo sit: et ideo caro et sanguis christi recte pro aibus defunctorum offeruntur: vt a pena purgatorij: qua pro refiduo penitentie ligati sunt: absoluantur. Augu. Orationibus et elemosinis sancte ecclesie et sacrificio salutari non est dubium defunctorum aias releuari: vt cum eis misericordius agatur a domino qd eorum peccata meruerit in hoc mundo. De tertio. Leuitici. 10. Delectusculus sacrificij qd oblatum est edetis in loco mundissimo tu et filij tui et filie tue tecum. Delectusculum: quod. i. optimus est et dulcissimum aialis significat dulcedinem corporis christi: in quantum comeditur in loco mundissimo. i. quantum delectat beatos in celo: in eo qd plurimus gaudet et congratulatur in hoc sacrificio de memoria redemptoris: de aspectu nostre salutis: de admiratione diuine bonitatis. Vel certe pectusculi comeditur in loco mundissimo: quia dulcedine corporis domini qua huc pascimur in velamine et sacramento ea fruntur beati visione manifesta in celo. Epoch. 2. Cincens ti dabo manna absconditum. gloria. De ipsum qui sum panis vite: quod manna: et si nunc manet absconditum: tunc manifestum habens omnis saporis suauitatem. Hinc dicit collecta. Perficiat in nobis domine sacramenta quod continet que specie gerimus rerum veritate capiamus. i. christi corporis manifesta visione perfruemur: fm illud Qui diligit me diligitur a patre meo qui est in celis: in illa dñi visio erit nobis omnis boni plena fruitio. In saluus ad implebis me leticia cum vultu tuo sanabor: cuius apparuerit gloria tua.

De tertia constitutione qd est cib' hoia. CAP. V.

Pro mea vere est cibus. Thema proprius: qd corpus datur in cibum. Tertia causa institutionis est cibus hominis. Circa hoc qd domini corpus suum dat in cibum triplex potest ratio sapientie dei assignari: scilicet diuine liberalitatis magnitudo. Luz enim summe fit bonus: summa eum decet liberalitas: sed nulla hac maior esse potest. Probatur autem eius liberalitas in hoc facto quantum ad tria. Primo quantum ad magnificentiam doni secundo quantum ad nobilitatem dantis: tertio quantum ad utilitatem accipientis: primo quantum ad magnificentiam doni. quia largitor omnium bonorum in hoc sacramento dat seipsum: hoc largissime: qd dat proprium corpus in cibum: fm qd dicit. Accipite et comedite. Hic est summus gradus diuine largitatis quantum ad donum. Hic gradus qd pponi possunt diuine largitatis: quibus hoi largitus est oia bona sua: et sic patebit: qd h est summus. Primo gradus est: qd largitus est hoi celus et terra: et oes irrationabiles creaturas ad seruendum. Ecclesiastici. 17. Deus creauit de terra homines et dedit ei potestatem eorum que sunt super terram. Gen. 2. faciamus homines ad imaginem et similitudinem nostram. Deutro. 4. Sole et lunam et oia astra celi creauit deus in ministerium cunctis gentibus. Math. 5. De sole suu facit ortu super bonos et malos. Actuum. 13. Deo non sine testimonio semetipsuz reliquit benefacens: de celo dans pluuia et tempora fructifera: implens cibo et letitia corda nostra: non sine testimonio se reliquit benefacens. i. p. beneficia et creature se deu et liberatore testatus est. ps. Quid est ho qd memoz es eius. Secundus gradus est. qd hoi largitus est illas non nobilissimas creaturas rationabiles et celestes. i. sanctos angelos ad ministrandum. Heb. pmo. Des sunt administratores spiritus in ministerium missi: propter eos qd hereditatem capient salutis. Math. 18. Angeli eorum semper vident faciem patris. Angeli dicunt: qd vnicuique a naturitate dat' est ange-

lus administrandi. Hinc legunt hoibus sepe obsequia impendisse: et facit quotidie peccatores pueredo: multos a malis defendendo: iustos ad celos deducendo. Exodi. 14. Ecce ego mitto angelum meum qui pcedet te. s. lumē virtutū ostendēdo: et custodiat in via in igne purgatorij defendendo: et introducat te ad sydera celestis regni perducendo: Tertius gradus est. qd largitus est seipsum: Luce pmo. Benedictus dñs deus israel. Dedit autez se multis modis. Primo in sociu nre peregrinationis. Baruch. 3. Hic est deus nri qd adiuuenit oem viā discipline et tradidit illā israel dilecto suo: et post hec in terris visus est etc. Quasi diceret: qd fecit hoi vias peregrinationis dās mādata bone pueritatis ne deficiat: et ne via hoi videret grauis nimis: factus hō est deus: et p h soci' vie et peregrinationis. Luce. 8. Inter faciebāt iesus p castella et ciuitates pdictas et euāgelizās regnū dei: et duodeci cū illo: et mulieres qd erāt curate a spiritibus imūdis: et maria Magdalena: et Joāna et Susanna et alie multe: et turba multa veniāt ad eti: et vere bon' se dedit in bonū sociū: qd socios vite lassos optimis vrbis confortauit: in piculis liberauit: infirmos curauit: mortuos suscitauit. Quart' gradus. qd dedit se in seruū nre necessitatis. Ad philipē. 2. Exinanitit semetipz formā serui etc. Hinc si tētes potauit: surripuit: discipuloz pedes lauuat. Math. 20. Filij hois non venit ministrari etc. Luc. 22. Ego in medio vestru suū: sic q ministrat. Quint' gradus est qd dedit se in pūre redēptōis nre. Ad philipē. 2. Xps dilexit nos: et tradidit se p nob hostiā et oblationē deo i odo re suauitatis. Math. 20. Filij hois venit dare aias suā in redemptionē p multis. Sext' gradus est et summus qd dat hoi corp' suū in cibū. Deo. 11. Ego qm nutrit' effraym et dclinat ad eū vt vesceret. Jo. 6. Panis quē ego dabo. Egoz'. Bon' pastor dñs aias p ouib' posuit vti i sacro nro corpus suū et sanguinē vteret: et oues qd redemerat carnis sue alimēto satiare: et in h est expōio summe largitatis et p cipui amoris. Magis est. n. dare se in sociū peregrinationis et in seruū necessitatis: maius in pūre redēptōis: tū tale donū adhuc est in aliq' separationē ab eo cui dat: scilicet cū in cibū dat nō ad separationē aliquā: s. ad oimodā vntionē. Cū autem enim in vntate corporis cibus et sumus. Jo. 6. Qui māducatur meā carnē in me manet etc. Et sic apparet in tali dono summa largitas diuine bonitatis. Secūdo probat excellēs liberalitas dei in hoc facto quantum ad nobilitatem dantis: qd tam excellēs est in hoc facto vt corpus suū largitur large et diffuse: qd nō solum dat illud dignis et amicis: sed nō subtrahit indignis malis et inimicis. ps. Appropiat sup me nocētes vt edat etc. Qui. n. se pmissit manib' malignoz semel crucifigi: pmissit se sceleratoz manib' tractari: et inimicoy et mundoz dēbitus in sacro lacerari. Hinc hosti et traditori suo iude in cena cū alijs dicit corpus suū dedisse. Veritate. n. pntie sue ad iustar solis ortu facit sup bonos et malos exhibēs se in hoc sacramento dignis et indignis: s. nō ab oib' effect' suscipiat equalis. Nā dign' effectus bonitatis dei suscipit: idignus seu eritatis: exēpluz de sole et oculo egro et sano. Nota magnū est dare magna dona primis et amicis: maius dare seruis et ancillis: maius ignotis et pegrinis: s. nimis inimicis. Cū arguitur de magna ingratitude. Job. 19. Quare me psequimini sicut deus et carnis mei saturamini: Ad ro. 2. An diuitias bonitatis dei et patientie et loganimitatis pntis: Ignoras quoniam benignitas dei ad penitentiam te adducit. Copiosa bonitas et benignitas et liberalitas nobilitatis dei: qd inimicis et multis p eū peccātib' tot bona facit: maxie cū tales corp' ei sumere pmittit: vt tanta eos liberalitate conuertat. Tertio probat quantum ad utilitatem suscipientis: qd in hoc sacramento digne suscipiens efficiat dei formis. i. p graz bonitatis. sive p imaginatioē imitatioē deo qdam filis. Jo. 1. Quotquot at receperit eū etc. i. p graz bonitatis deo filis. Ambrosius. Quia dñs iesus pors est diuinitatis et corporis: et tu qui accipis carnē eius: diuine ei sube in illos participas alimēto: diuina sube bonitas est. In hoc ergo alimēto diuine sube participare est assimilari p graz diuine bonitati. puer. 12. Qui bonus est hauriet sibi gram a dño. Gratia vo est istuetia diuine bonitatis in aiaz p quā assi-

milata deo fit ei gra et vite eterne digna. Non. n. sufficit liberalitati diuine: qd in sacramento vel in cibo intellectus illuminat: qd effectus sanat: qd memoria delectat: qd totū hoies in bono pfortat: et corpori suo mystico associat: quū in super deo assimilet in presenti per gratias et in futuro per gloria Non enim potest ulterius promoueri. De duabus alijs rationibus quibus datur corpus christi in cibum.

CAP. VI.

Enite comedite etc. et alia themata. vt supra. Secūda ratio qre dñs corpus suū dat in cibū est hūane nature corruptio: que hō cibi exigit bat medicamentū: et hoc quantum ad tria: primo quantum ad pgruas curatioē ichoationes: quia sicut initū corruptionis et mortis cepit a cibo venio. i. a ligno scie boni et mali: sic initū iustificatioē et vite icipere debuit a cibo. i. ligno vite. i. a corpe dñico. De p. Gen. 2. de ligno scie etc. De scdo. Jo. Nūc māducauerit: carnē filij hois etc. Scdo exigit bat talē cibū qdū ad itegrā corruptionis curatioē. Serpens. n. mali gn' ifuit hoi per venenam pmi vntū triplice corruptionē in aia tenebras ignorātie: in carne morbu prauē pcupiscie: et mortē in vtroqz. Gen. 3. Serpens dcepit me. De p. ps. Hō cū in honore eet etc. Gen. 1. Tenebre. i. i. grātie erat sup faciez abissi. i. hūani cordis ex diaboli deceptione. De scdo. Ad galath. 5. Caro pcupiscie aduersus spm. Ad ro. 7. Cū deo aliā legē in mēbris meis repugnantē legi mētis mee. Ex in mēbris est morbu: cōcupiscie mouens mēbra ad actum malicie. De tertio sap. j. Inuidia diaboli mors irauit in orbē terraz. De oib' Augu. Si angelus de proprio ruens paradiso non esset auditus: non precipitatur in mortem: sed venit de celo lassus serpens foris et emisit venenū de proprio locut' est de suo gustate et eritis sicut oij: et illi appetentes qd non erant amici ferunt qd acceperant. s. vni intellectū: vnde iusticiam: nō monēdi possibilitatē: qd ergo p cibum venenosum triplice infudit corruptionē: necesse fuit vt ad itegrā curatioem medicus. i. saluator noster cibū medicinalē tra hec trā daret: et hoc est corpus suū: qd pie recipiētū ignorātie tenebras illuminat: morbu prauē pcupiscie sanat: et mortē destruēdo triumphat. De p. ps. Dñs illuminatio mea etc. Accedite ad eū et illuminamini. Corpus enī xpi est verbum dei. i. vera lux in carne hūana qd in lucerna qd illuminat si delis aia. De scdo. ps. Qui illis māna ad māducādū etc. Exodi. 16. Mane ros iacuit in silitudine puine sup terraz. Panis igit celestis in silitudine puine rosūqz apparebat: qd corpus dñi a feruore prauē pcupiscie refrigerat. De tertio. Jo. 6. Matres vni māducauerit māna in deserto: et mortui sūt. Hic est panis de celo descēdens: vt sigs māducauerit ex ipso nō moriet: et sic iste cibus mortez destruit. De his trib' supra pmo sermone: circa finē actū est. Tertio exigit bat talē cibū quantum ad firmā sanitatis pseruationem. Quidā. n. ad tēpus de peccatis cōpungunt et qdam curant: s. tepore tētatōis pcediunt itez corrupunt. ps. Putruerit et corrupte sūt etc. Ad pseruationē autē sanitatis aie et icorruptōis bone vite valet cibus iste. Lan. j. Sa sciculus murhe dilect' me? mibi: sic. n. murha icorrupta seruat corpora: sic corpus dñi pie sumptum corda. Tertia ratio sapientie dei qd dñs dat hoi corpus suū in cibū est hūane nēe pditio qd rōnalis creatura est et corpori pūcta. Rōnalis autē creatura pōt tribus modis pseruari: et fm hoc indiget triplici cibo. Primo mō pseruat hō qd est icorrupta et pure spūalis: vt nā angelica. Scdo mō hō qd est corpori cōiuncta: sicut dissimilis dissimili: spūs carni. Tertio mō fm ille due nāe. i. corp' et aia in singulis psonis hoiaz sūt familiarī societate miroqz amore pūctē: s. quocūqz istouitū modoz pseruatur rōnalis creatura fm conditionem suā pueniētū indiget alimonia: pmo mō exigit alimēntū p qd viuat et subsistat. s. vbum dei eternū fm se icorruptum qd est eterna et subsistat. s. vbum dei eternū fm se icorruptum qd ab hoibus videri nō pōt vroz. puer. 3. Lignū vite est hō qui apprehenderit eā. s. dei sapiam. Ecclesiastici. j. Fōs sapientie vbi dei in excelsis reficiēs. i. angelos in celis. Scdo mō pseruatur rōnalis creatura: vt est corpori cōiuncta: sicut dissimilis dissimili: spūs carni: pūctoz vili: s. pditio-

ne vtriusque nāe indiget p vtroqz cibo pueniētū sibi: s. dissimili: qd spūs spūali ad modū angeli: corpus corporali ad modū vnti. De pmo. ps. Panē angeloz etc. pme ad cor. lo. pōs nostri oēs eādē escāz spirituale māducauerūt etc. Sapie. 9. Si qs erit psumatus inter filios hoium: si ab illo effugerit sapientia tua in nihilum computabitur: quia qui spūali cibo qui est dei sapientia caruerit a vita spūali deficit. Ecclesiastici. 15. Libavit eū dñs etc. De scdo. 2. Regū. 12. Naup quidā habebat outulaz de pane suo comedēs. Ecclesiastici. 39. Intuz necessarie rei vite hoium lac et panis mel et vne et oleū: hec oia sanctis in bona et impijs i mala puerent. De vtroqz. Deutro. 8. et Math. 4. Non in solo pane etc. Aug. Sicut aia vita est corpus: s. nō viuificat sine cibo corporalitate deus vita est aie: sed nō viuificat ilaz sine cibo spūali. i. sine vbo dei: et sic hec et illa nā hoistū bī dissimiles dissimilē cibū habuerūt: et alio mō et loge ab inuicē comederūt: nec cibus corporis cōgruebat spūali: nec cibus spūalis corpori. Tertio modo considerata rōnalis creatura fm qd ille due nature. i. corpus et aia sūt in singulis psonis hoium familiarī societate et miro amore pūctē tunc exigitur ad eternāz saluationē vtrozūqz vnus cibus totū hoi. i. vtriqz nature pueniēs spūalis hūmilis et corporalis. i. Clerbum caro factum quē simul sub quodā sacramento comedant: cuius virtute aia de pntē miseria ad vitaz eterne beatitudinis pueniat: et corpus ad modicū tēpus seruat in terra: vt tadē gloriose resurgat. De hoc cibo. Jo. 6. Caro mea. i. caro dei caro hūana vnita de vbo vere est cibus. i. totius hois: valens anime et corpori. Ecclesia. pmo. Cū est altissimus creator oiaz ipse creauit sapientiam spiritu suoz: fm datus suuz pber illā diligenti bus se. Creauit sapientia spiritu suo. i. vntē sua. i. creaturam carnis de vrgine sumptit: et sapientie sue vnuit: et fm datum suū. i. liberalitate pber illā in cibū diligenti bus. i. fidelib' vt pnt sic dcm est corpi et aie. De h pūctio corpi et aie vsaie 9. Cūctulus et vtilis pascit fil: vtil' signat cor' qd in sacrificio deo ē mactādū vtilis spūs: qd sic vtilis bestis: sic terribilis ē d' bestialib' morib' et morib'. Hō pascit fil. i. vō cū bo. i. carne xpi: vt pnt aie et corpi: de p. Jo. 6. Qui māducatur carnē meā etc. De scdo seq. Et ego resuscitabo eū etc. De forma donationis. v3. qua ex causa datur velatum hoc sacramentum.

CAP. VII.

Enite comedite panē etc. Thema spale: quōd pōt nob carnē suā dare etc. Thema ppium. Sacz regis abscondere bonū est. Thobie. 12. scd' pncipaliter circa factū dñicū notandū est forma donationis: et circa hāc tria sūt pside rāda: pmiū: qd dñs corpus suū dat velatū: scdū qd dat velatū sub specie panis: tertio qd dat velatū sub spē panis triticeī. Circa pmiū scidū qd dat velatū nō nudū fm illud. Ep. Dabo māna absconditū qd cibū celestē velatum: s. qd hō human' sensus hesitat et mirat cū aliud vt: hūlus velaminis qd duplex est rō. Prima est indignitas maloz qd erigit vt velesit: eger ocul' vt sibi sol et qdlibet lumen tegat: et in h benignissime agit cū eis mīa saluatoris: si pūti nudū aspiceret: et h a fidelib' māducari ex ipso aspectu scādālizentur: et trip' male perirent. v3. in corde p horoz rezū ore p detractionē: aia p spūalē mortē. De pmo. Jo. 6. Cū dñs dicit caro mea vere est cib' etc. sequit. Ex hoc multi discipuli abierūt retro qd abhorētes vba de humana carne comedēda. Ambro. Forte dices quō ver' sanguis qd similitudinem nō vides carnis. Attēde vba xpi audientes qd carnē suā daret māducare recedebāt: solus Petrus dixit vba vite eterne hēs: ad quē ibim' etc. Ne g plures scādālizentur: ne velut qdā esset horoz hūane carnis: s. magis manet glia redēptōis: iō in similitudine accipis sacz: s. vere nāe gliaz vntēqz pseris: de scdo in eodē: vbi dñs dixit. Panis quē ego dabo caro mea est etc. Litigabāt iō iudei etc. Litigatio hec murmur et detractionē ē: iō debuit velari. ps. Si is q oderat me etc. De tertio numeri. 4. Aaron et filij ei' in trahūt ipiqz disbonēt opa. i. opient sacra: alij nulla curiositate videāt. qd it in scario pūctūz inuoluant: alioqz moriet' p regū. 6. Percussit dñs mltos eo qd vidissent archā dñi: qd. nō licebat eis videre eā detecta: archa signat cor' xpi:

Ad dei laudandum. s. semp. ps. Laudabo te dñs zc. Se- cundi para lypo. in fine. Laudabo te dñe semp oibus die- bus vite mee: qm te laudat ois virtus celoz.

De forma donationis qua datur sub specie panis tri- ticeo. CAP. X.

Enite comedite. thema ppruz. Conuerteretur z uinēt tritico. Deo. 14. Vel aliud silē d fru- mēto vel tritico. Tertio circa formam dona- tionis corpis considerādū est. qd dñs dat illud sub spē panis triticeo: z nō alterius: z h̄ pro- pter tria. C. Prmo ppter huius granū pze ceteris naturalem nobilitatē. Qd pbat a tribus: qz hoc granū est purissimū: quia ad panem communissimum: quia ad panem me nutritiuū. Prmo granū tritici est maxie purū: qz h̄ spe- cies sola iter alias attingit cōclementū. i. summā puritatē. Nā vt dicit alchimici. i. aurifices. In spē qbusdā: licet multe spē eē uideatur: tū vna est q̄ attingit cōplemētum: z alie sunt differentes ab ea qbusdāz egritudibus: sicut p̄ de auro. Nā oē metallū purgatione mae in aurum dicunt transmutari. Sic et uideamus de granis: qd bonitate terre purgatur siligo z in triticum nobilitat. Et tō simpliciter z absolute panis triticeus est panis: ppter excellētē purita- tē: siue nobilitatē. Secūdo granū tritici est ad panem com- munissimū: qz cōpētū sanis z infirmis: imo omni aiali pa- nē comedēt. Quibus vt p̄ in columbis: bestijs: vt catulis magis cōpētū panis triticeo: qz libēt: eo uescunt: z iō pa- nis triticeus uere est panis: ppter cōis conueniētē nobilitatē. Tertio granū tritici est ad carnē maxime nutritiuum qz puritate nālī: z cōpētibilitate cōi: z uiscositate sui ma- xime mēbris adheret nutritiuū: exinde sumptū: z quo ad hec tria: maxime nutrit z cōfortat: z sic panis triticeus est purus: z granū eius p̄cipue nobilitatis ppter cōis cōueni- entē nobilitatē. Et hac rōne cōgruū est vt nobilissimum corpus: quasi nobilissimum panis filioz dei: detur filijs sub spē nobilissimū panis. C. Secūdo dat corp⁹ suum sub spe- cie panis triticeo: ppter fidelū discretaz in eo signifiatiōez: si- cut enī tritici s̄m triplicez statū habet considerari: sic fide- liuz uirtutis in tres status solet distingui. Tertium au- tez cōsiderat s̄m qz stat in agris. vel s̄m qz grana separan- tur a paleis: vt scdm q̄iā purgata locatur in granarijs. Si- militer iter fideles tres differentē sunt: incipientiū: p̄ficiētū: unū: p̄fectoz. Primi significantur p̄ triticū itās in agris: se- cūdi p̄ grana q̄ purgant a paleis: tertij p̄ grana purgata q̄ locantur in granarijs. Primi desiderat doctrinā p̄dicato- rī. secūdi fr̄quentēz purgationē. tertij eternā regēz beatoz. De p̄mo. Jo. 37. Frumētū desiderat nubes: z nubes spar- gunt lumē suū: q̄ iustrat cūctā p̄ circuitum. Grego. Electi sunt frumētū dei celestib⁹ horreis recōdēdī. frumētū nu- bes desiderat: qz electus q̄sq; p̄ntia sanctorū p̄dicatozū exoptat lumē spargū: qz p̄dicatores sancti exempla uite z b̄i agēdo z loquēdo dilatāt. Nubes aut cūcta p̄ circuituz iustrat: qz p̄dicationis luce mūdi fines illumināt. De secū- do. Iudicū. 6. cū gedeon excuteret z purgaret frumēta in torculari: vt fugeret madian apparuit ei angelus dñi. Be- deon electum quēq; signat: qz cū uinbra scē crucis recūtu- dine iudicij: cōfessionis v̄ga: q̄i cor suū a uicioz paleis se- questrat: cōsolatio enīz diuina cōtra tērationes demonū cō- fortat. Ecclesi. 2. Qui timent dñs p̄parabūt corda sua. z in p̄spectu illi⁹ sanctificabit aīas suas. De tertio. Job. 5. In crepationez dñi ne reprobos z ingredieris iabūdantia. Se- pulchri. i. locū in regno dei preparat: sicut iserf aceruus tri- tici in tēpore suo. i. cetera multitudo beatoz. Luca. 3. Cle- niet fortior me post me: cū: uēlabrū in manu sua: z con- gregabit triticū in horreuz suū. paleas aut cōburet igni in- extinguibili. C. Tertio dat corp⁹ suū sub spē panis triti- ceo: ppter corpis sui exp̄ssam similitudinē. Triticuz enī po- test p̄siderari trib⁹ alijs modis. s. vt iacens in acruo: vt ca- dens in agro: vt in panis cōplemēto. Venes p̄mū modas signat corpus xpi in uirgine cōceptū: penes secūduz: vt i mūdo p nobis passūz. penes tertij: vt in celo glorificatuz. In primo mater xpi multū honorificat: in scdo peccator li- beratur. in tertio beatus delectat. De p̄mo. Lan. 7. Ceter- tuus sicut aceruus tritici. ueter est corp⁹ beate v̄ginis. Lu-

ce. xi. Beatus ueter qz te portauit. aceru⁹ tritici mūda mē- bra xpi: vt cōferuata in uero v̄ginālī. lilla decoz oimode castitatis: quo ornantur mēbra z sensus beate v̄ginis. De- scdo. Joā. 12. Nā granū frumētū zc. vsq; multū fructū af- fert. xps enī per mortē suā genus humanū de etnā mor- te liberauit. Ad Ro. 5. cōmendat suā charitatē deus in no- bis: qm cum adhuc p̄ctōres essemus xps pro nobis mor- tuus est. Et hoc qd dñs dicit se granū frumētū h̄z ecclia qz sub nulla spē alia p̄secrat corpus xpi. De 3. zach. 9. Quid bonū ei⁹: z qd pulchriū: nisi frumētū electoz: qz panis pul- cherrimus dulcissim⁹ z nobilissim⁹ est corp⁹ xpi i glia b̄o- rum. Nunc sciendū: qz b̄i h̄ebunt in eo triplex bonū: oimū delectatēz p̄pattōez. oimū desiderioz i p̄lectionē: oimū bonoz securā z eternā fructuōē. De p̄. Gen. 49. Asser p̄nguis pa- nis p̄bebit delectas regib⁹. ps. Parasti i dulcedie tua pau- per de⁹. Sap. 15. Parasti panē de celo p̄stitisti eis sine la- bore oē delectamētū: in se p̄ntēz: z ois sapozis suauitatem. Ps̄le corinth. 2. Oculis nō uidit: nec auris audiuit zc. De- scdo. ps. Lauda hierusalem dñm zc. z adipe frumētū sanar- te. Itē b̄ndic aīa mea dñs. Jere. 13. Inebriabo aīam facer- dotis pinguedine z popul⁹ me⁹ bonis meis adimplebī. Sap. 16. Sapiētā tuā z dulcedinē: quā in filios habes oñ- debas z deseruies unūscuiusq; uoluntati ad qd q̄sq; uo- lebat p̄uertebat. De tertio Luca. 14. Beatus qz māducat panē in regno dei. s. p̄p̄ oimū bonoz securā sine fine fructū nē. Jsa. 62. Iurauit dñs in dextra sua. Si uidero triticum tuūz yltra cibū inimicis tuis: z h̄berint filij alieni uinūz tuūz: in q̄ labozatūz q̄gregat illd comedēt: z qui p̄portant illd bibēt in atrijs sanctis meis. Nunc comedūt mali cūz bo- nis: ibi erunt mali sub eterno interdicto z boni securo z eterno xpi cōiunio. ps. Adimplebis me letitia.

De trib⁹ mirabilib⁹ q̄ sūt in p̄secratione. Cap. XI.

Enite comedite zc. thema ppruz. Mirabilia opa tua z aīa mea cognoscerunt. Nā qd nise de mirabilib⁹ opib⁹ dī: vt de signis. C. Ter- tiū p̄ncipalī notādū circa dñici corpis sacra- mētuz sunt mirabilia diuine opatiōis tā q̄si gna siue mirabilia diuine uirtutis. Nec mirabilia signa diuine opationis p̄siderāda sunt i trib⁹. In dñici corpis p̄secratio- ne. scdo in eiusdē possessiōe. 3. in p̄ceptiōe. Prmo. n. corp⁹ p̄secrat⁹ scdo possidem⁹. tertio p̄cipim⁹. Prmo in p̄seca- tione p̄siderāda sunt z credēda tria mirabilia signa diuine opationis. Prmū qz ibi sub spē panis est ueruz corp⁹ xpi. 2. qz tota suba panis mutat in corp⁹ xpi. 3. qz mutatur in corpus xpi tota suba panis: ita tū qz manent accitū panis. Prmū est mirabile. scd⁹ mirabilē. tertū mirabilissimū. De duob⁹ p̄mis h̄ p̄r dīci. de 3. in sequētī. Prmū mira- bile signū in p̄secratione sacri altaris est: qz ibi sub spē pa- nis est uerū corpus xpi: qd de v̄gine sumptū. Et h̄ p̄bat tri- bus modis. Prmo pbat testimonio fide dignoz. scdo te- stimonio signoz positioz. 3. de m̄ione miraculoz. Prmo pbat p̄mū mirabile testimonio fide dignoz s̄m qz lex di- cit. Deut. 19. In ore duoz aut trium zc. Audiant q̄ testes ueraces z idonei sufficētes. Aug. Accedit uerbus ad ele- mētū z fit factū. Hoc est dei uerū institutū a xpo p̄fer- tur sup panē: z mor fit sacri secretū. s. corp⁹ saluatoris sub specie panis. Itē Aug. Hoc est qz oibus modis p̄bare cōtēdimus sacramētū ecclēsie duobus cōstare: uisibili ele- mētōz spē: z inuisibili carne xpi z sanguine: sicut p̄sona xpi cōstat ex deo z hoīe. Ambro. Panē istum quē sumim⁹ in mysterio: utiq; itelligo qz manu sancti spūs formatus est in uero v̄ginis: z igne passionis decoc⁹ in ara crucis. Pa- nis enim angeloz factus est cibus hominūz. Grego. Alia- gnū atq; panēdū est mysteriū: qz aliud uidet: aliud intelli- git. Figura panis z uini uidet z faciente dño corpus z san- guis xpi intelligit. Eusebi⁹. Cereuica z p̄fecta ecclēie ho- stia fide estimāda nō spē neq; exteriori celsēda uisū: sed in- teriori intellectu. Cū celestis cōfirmat auctoritas. Accipi- te z comedite zc. Recedat ergo omne infidelitatis dubiūz: qz auctor muneris ipse est testis ueritatis. Secūdo p̄- batur idem rōne signoz positioz: rō autē eoz est rem ita esse vt signūz. Est autē signū duplex. s. hoīs z dei: hoīs ar- tificiale: dei sacramentale. Signū positū hoīs scd⁹ ipō-

tionēz hoīs signat: z est duplex. Nā aliud nō cōtinet qd si- gnificat: vt circulus uini: aliud cōtinet quod significat: vt p̄stillum quod significat carnes: z cōtinet carnes in- tus absconditas. Sili signū positū dei: qd est in sacra- mēto scdm ipositionē dei signat: z est etiā duplex. Nā aliud nō cōtinet qd signat: vt sacramēta legalia: q̄ nō efficiunt quod figurat: sicut agn⁹ pascalis z silia. Et aliud cōtinet: qd si- gnificat: vt facta euangelica: sicut eucharistia. Significat enī s̄m ipositionē dei re sacra. s. corpus xpi: z p̄nter illud. Unde ait. Hoc est corp⁹ meū. signū māst foris. s. spē pa- nis z itus erat corp⁹ saluatoris. Ecclesi 3. Inuoca signa z inuota mirabilia: q̄si diceret. Quia uetera signa non conti- nebat grāz quā figurabāt fac noua: q̄ cōtinent qd figurāt. Aug. Ideo dicunt sacramēta: q̄si sacra rei signa: qz in eis aliud uidet: aliud intelligit. Qd uidet spē h̄z corpalem. qd intelligit fructū h̄z spūalē. In spē enī panis z uini quā uidem⁹ res inuisibiles carne xpi z sanguine honozam⁹. De hoc supra sermone nono circa medū. Tertio pbat idem demonstratione miraculoz. Ero. 34. Signa facia q̄ nunq̄ sunt uisa vsq; op⁹ dñi terribilē. Nāsc̄hah. Nemo qui san- ctoz uitas z exempla legit: ignorat: qz sepe corpis xpi z sanguis sacramēta: aut p̄p̄ dubios. aut certe p̄p̄ ardentius amātes uisibū spē in agni vt p̄ ueri forma: aut i carnis z s̄a- guis colorem mostrata sunt: vt qz latebat mysterio patefec- ret in miraculo. H̄o enī basilio i die pasche mysteria cele- brātī. hebze⁹ qdā se sic xpan⁹ populo p̄miscuit officij uo- lēs explorare mysteriū. Qui uidit ifantē p̄rū i manib⁹ ba- silij z cōcātib⁹ oib⁹ uenit ipse: z data ei hostia uere caro ē facta. Et seruās reliqas abijt in domū suā ostēdens uerū sue narras: qz p̄p̄iis oculis uiderat. Credēs ergo ait. Ne- re horribile z admirabile est xpianoz sacramētū. In cra- stino uenit ad basilium z baptizatus est cūz oī domo sua. Itēz qdam p̄sbyter erat egidius noie religiosus ualde. Qui cum sanctam duceret. uiram cepit p̄ijs p̄cibus pul- sare deū: vt sibi mōstraret nām corpis z sanguis dñi. Cle- nit ergo dies vt idem more solito diuina celebraret. Et post agn⁹ dei p̄cibus genib⁹ creator i qz redēptoz oipos- tens de p̄demibi exiguū i hoc mysterio nāz corpis xpi vt mihi liceat ea p̄picere in forma pueri quē olim sin⁹ ma- tris tulit uagietē. Et ecce agēl⁹ de celo uenit affat. Sur- ge p̄pere si uis xpm uidere. Adest p̄pens corpeo uestitus amictu quē sacra purpura gessit. At p̄byster pauidū sur- gens uidit sup araz puerū sedētē. Qui angelus. Qui xpm uide- re placuit quē sub spē panis uerbis sacrastrī mysticis. nūc oculis ip̄ice z tracta manib⁹. Tūc celesti lumine sa- cerdos fretus qz m̄z dñi est in uinis tremētib⁹ puerū ac- cepit z pect⁹ p̄p̄m pectori xpi adiūxit: deū p̄fusus in am- plexus dat dulcia deo ofcula: z suis labijz p̄fessit pia labia xpi. Quib⁹ ita pactis restituit puerū in altari: z rursus pu- m̄ p̄stratus deprecat dñm vt dignet ipse v̄rū in spēm p̄- stina. Et surgēs iuenit corp⁹ xpi remeasse in formaz p̄orez: z sic sub spē debita cōcauit eide. C. Secūduz miraculum in cōsecratione sacramēti altaris est qz substantia panis mu- tatur in corp⁹ xpi: qd sumptū de v̄gine: z hoc fit p̄tate uer- bi dei. Qd pbat tribus modis fieri posse. a p̄tate sili. a mi- nozi. a maiori. Prmo a potestate sili: qz uerū dei substantiā am vna in aliaz cōmutauit. Nunc legit Jo. 2. qz dñs ad nu- ptias aquā in uinū cōmutauit: sicut ergo potuit ibi: potest z hic. In similib⁹ enī nise est iudiciū ubi siliis p̄cipit uir⁹: siliis obedit effect⁹. Secūdo pbat a minozi: eo qz res que minus p̄nt: qz v̄bz dei una suba mutat in alteraz. Unde sciēdū qz p̄uidētia dei mutatiōes rez trib⁹ modis fieri vo- luit: p̄ter quas v̄bo dei facit. arte nā grā. Ars. n. hoīs uiaz suba mutat in aliaz: vt p̄ in uirgine qz uilēz cinerē mutat i p̄clarū z nobile uirū. Ergo multo magis v̄bz ubi dei po- test panē i corp⁹ ei⁹ z uinū i sanguinē cōmutare. Eccles. 8. Sermo dei p̄tate plen⁹: est: nec dicere et q̄sq; p̄t: q̄re ita facit. Eusebius. Inuisibilis sacerdos: uisibiles creaturas in suba corpis z sanguis sui: v̄bo suo secreta p̄tate facit z cōmutat. Itē nā vna suba mutat in aliaz: sicut in uite aq̄ mutat in uinū: z opa apū succus floz p̄ secreta nāe mu- tatur in fauū. Sili in nobis ip̄is panē quē manducamus quotidiē p̄ nām mutat in carnem: ergo multo magis uir-

tus ubi dei mutare p̄t panē in suba corpis sui. Itē gra- tia hoīs mutat vna subam in alteram. Nunc Moyes per gratiam specialem mutauit v̄gam in serpentē: z aquam in sanguinē: ergo multo magis v̄bz uerbi dei potest muta- re panem in corpus suū: z uinū in sanguinē. Ambro. Cū- gam tenuit Moyes: z proiecit in terram: z facta est ser- pens: z sic uides prophetica gratia mutata esse naturam: z maioris esse potētē gratiam: qz naturam. Qz si tantum ualuit benedictio humana: vt naturam conuerteret: quid dicemus de ipsa consecratione diuina: ubi ipsa v̄ba salua- toris operantur. Si ergo queris quomodo potest qd panis est fieri corpus xpi. Respondeo cōsecratione: que fit xpi sermone. Tertio probat idem a maiori: quia uerbum dei multo facit maiora: z facere potest: qz qz panes in corpus xpi mutet. Unde in principio erat uerbum vsq; omnia per ipsum facta sunt. Ambro. De totius mundi operibus legi- tur qz ipse dixit: z facta sunt zc. Sermo ergo qui potest fa- cere ex nihilo qd non erat: non potest ea que sunt muta- re in id quod nō erat. Non enim minus est dare rebus no- uas: qz mutare naturas: z sic qd erat panis ante consecra- tionem tam corpus xpi factum est post consecrationem quia sermo mutat creaturam. Cum itaq; irrationalis crea- tura z inanimata. s. panis mutatur in melius. s. in corpus christi uirtute ubi dei: mirum qz peccator homo nec mul- tis uerbis: nec beneficijs: nec cōminatione: nec p̄missio- ne cōuertit potest de mala uita in bonam.

De tertio mirabili qd fit in p̄secratione. CA. XII.

Enite comedite zc. Thema ppruz. Mira- bilia opera tua zc. Tertium mirabile: i. imo mirabilissimū signū in p̄secratione sacri alta- ris est qz mutat in corp⁹ xpi tota suba panis sic tū qz manēt panis accidētia. i. color: sapor: z huiusmodi. xpi corpus circūstantia z nostris sensib⁹ ob- iecta. Qz enim in cōsecratione mutatur panis in corpus xpi iam probatum est: qz manent humanis sensibus ac- cidētia p̄. Talis mutatio est supnālī: z dicit p̄p̄rie con- uerzio siue trāsubstantiatio: qz sili ei per oia non inuenit in nā. Qz tū ita fieri possit in h̄ sacro triplici p̄t ostēdi siliuz- dīne. Prma silitudo qz substantia panis possit mutari: ita qz accidentia maneat sumit de grā p̄phetali. Nunc est qz. 4. Regnū. 2. Delizē m̄st sal in aquas amaras: z p̄terit sunt in dulces. In qua p̄uersione q̄tuoz cōsiderāda sunt. s. cō- tinēs z cōtētū: opans z opatū. Cōtinens est illa spē: siue claritas exterior: cōtētūz: amaritudo iterioz: que trāsit atq; mutat in quartū. s. opatūz. i. in dulcedinēz: z h̄ p̄tertū. s. opans. i. p̄ grāz p̄phetale. Sic est quodāmodo in mutatio- ne panis i corpus xpi. Prmū. s. cōtinēs. i. spē panis exte- rior manet. Secūdu. s. cōtētū. i. substantia panis mutatur in quartū. s. in corp⁹ xpi: z h̄ p̄tertū. s. opans. i. p̄ v̄bz dei. Scda silitudo eiusdē sumit a cōuersione spūali. De qua p̄ Regū. x. dicit Samuel ad Sauli significat peccatorem. In sili in te spūs dñi z mutaberis in uirū aliu: in qua cō- uersione: siue mutatione q̄tuoz iaz supradicta cōsiderāda sunt. s. cōtinēs z cōtētū: opans z opatū. In statu enī pecca- ti n̄ h̄ exterior pulcher z san⁹: s̄ h̄ iterioz amaritudine z p̄ti ueneno plen⁹ est z egrot⁹. Nunc dñi p̄ spūs dei p̄uertit spē corpis manēt exterior amaritudo z langor peccati in- terioz: in dulcedinē z sanitatēz grē z mutat. Prmū. s. spē corpis exterior manet. scdm. s. amaritudo peccati interior: trāsit in quartū. s. dulcedinēz grē: z hoc p̄tertūz. s. p̄ spūm dei: z sic fit vt dcm est in cōsecratione corpis xpi. Eugeni⁹ us ad quēdā conuersuz. Quata z qz celebrāda b̄nificia uis diuine bonitatis opaf: z qz nō tibi nouū z ip̄osibile esse debeat: qz in xpi subam terrena cōuertunt: teipm interro- gas: qui p̄terita uilitate deposita subito nouā indutus es bonitatem: in exteriori nihil additū totū est in interiori mu- tatus. Tertia silitudo eiusdē sumitur de mutatione natura- li. Uidemus enim: qz oua ponunt sub aue: vt sub gallina: vel sub colūba: et per nām mutantur in carnē: imo in auē- cula uiuaz. In hac mutatione sili illa quattuoz que iaz di- cta sunt possunt inueniri. Ibi enim est p̄tinēs. s. testa: qua- si spē ouis exterior: et contentūz. s. vitellum qua substantia ouis interior: et opans. s. nā: et opatūz. s. caro pulli. Prmū

scilicet testa spes exterior manet. scd3 vitellu siue substantia interior trahit r mutatur in quartum. In corpns pulli vi...

De tribus mirabilibus q3 pderantur in corporis possessione. CAP. XIII. Enite comedite. Mirabilia opa tua zc. Hic dicit...

ca subtilit pre panis pponere in altari: qu sciat z possit eam in verti corp xpi puertere. Damascen. Quis hiet h air...

speculi dicit z imago bonitatis illi. Si ergo speculuz. i. forma panis in pres ples deuidat in singul erit vnita deo...

De trib mirabilibus i corporis xpi pceptione. CA. XIII. Enite comedite zc. Mirabilia opera tua zc. Hic dicit...

vive. De secudo Job. p. Erat lux va zc. Sicut q3 fons terra rigat: z sine sui diminutione herbas inumeras: z arbores nutrit...

demons. ps. Exurgat de r deffipent inimici ei. De se cudo fructu. ps. Selmo mos di mos pignis. Ados dei est rps. Selmo interpretat umbra. rps igit e umbra nri refrige ruz. qz vt dicit Glofa. De corpe rpi manat umbra gre que nobis defenfacula est ctra incedua vicioz. r carnal co cupifcentia. Un dicit de virgine br. Ctr altiffimi obu brabit tibi. i. vmbra faciet tibi. Umbra eni fit de corpe r lumine. Lum e vbu deicorpus caro rpi. Accellit lum me corpi. i. vbu carni. Ctrbu. n. caro facti est. Du ergo fide lis corp rpi sumit. spuale refrigeriu pcpit quasi de vmb ra. gre q de ipfo fluit. Dlee. r. 4. Ego qm ros r ifrael ger minabit qm liluz. De tercio fructu. Ifa. 6. Colauit ad me vn de seraphin r i manu ei calculus que forcipe tulit de altari r dixit. Ecce tetigi. l. labia tua r auferet iniquitas r peccatu tuo mudabit. Lapis iste pccus sumpr de altari figiat corp rpi. r du eo os cordis tagit pccu venale mu datur. Hrego. Dns dedit nobis factm salutis. vt q qttidie peccam. r ille tra moit p pccu no p r h remiffione pseq mur. De qto fructu. puer. r. 1. Adm abfco diti extinguit iras. Lenit. 2. Si de craticula fuerit oblatio fimila cofpa oleo tollat memoriatle de ipfo. r adolebit fup altare i odo rez fuaunitatis dno. Danis i craticula coc r oblat r a fup fus oleo rps est in cruce p nob passus r tot vnc r fuffian cto. Dui r facrificij memoriale est hostia. q offerit in memo ria paffionis dnice. Dec d r fup altari adoleri. i. accedit qz in corde fidelis cu feruore d fiderij r duotiois fuffcipi. Hic od r fuaunitatis e dno. i. ta grata do vt ob ei r gram remittat ira fua. r nos fibi recocliet. r ad eterna pace pducat ame. De qtuor fructib r fecudis. CAP. XXII.

Enite comedite r. Scda qtuor mala nra fi ne lagueozes fut qtuor defec r gre. qz mite la bozar aie. i. defec r i cogntioe fui. i. dilectioe pimi. i. fapoz r spuali. i. psumatioe bdi. Ctra h valz fruct r vtris vginis corp r faluatorz. De plaguore. Ben. j. Tenebre erat fup facie abyffi. D: ab an tiquo cor hois obuolutu fut ignozatia sui. Yere. r. 4. Ma nu est cor hois r icrutabile. Quis cognofcer illud. ps. De licta qz intelligit r. vt qz feruo tuo. qz. f. vt alios pecca re feci vt alioz peccatis confenti. Adatb. 7. Quid vides feftuca in oculo fratris tui. r trabē in oculo tuo. no vides De fecudo. Adatb. 23. Qm fup abudauit iniquitas refrige fcit charitas multoz. Ecclci. 4. 4. Frigidus vent aglo fluit r gelauit crystallus ex aq. Defec r amoris pbat ab ex terioib r fignis. j. Jo. 3. Qui hterit fbas hui mundi r vide rit fratres fua necitate patiete r claufert viscera fua: quo charitas manet in eo. Yere. 9. Unufqz a primo fuo fe cu ftodiat: r in oi fratre fuo no heat fiducia. qz ois frater fup platis: fupplabit r ois amic r fraudulenter icedet r vir fratre deridebat: r vitates no loquet. Drouer. x. Hodus r podus matura r matura vtruzq abhoiabile est apud deu. Glo. Duxeruz pod r diuerfaz matura hz i domo fua: vt ab fbi alr primo metat. q in fuis p actib r q laudatur: in pximi: q vitupent qrit. Sed q in tpalib r fbi maiorē proxi mo minoz matura dare ftudet: qz defec r dilectionis hz deo duplicit. Sitr est d eo q malo vbo vt fco pximi pti ftat ledit vt dnfificat. De tercio. Yere. 31. Dis q comedat rit vna acerba obftupescet detes ei. Hrego. Quidēz vna acerba: nifi pccu. Cua appē acerba est fruct r an tps. Quif qs. n. pntis vite delectationib r fatiari defiderat: qm fructus an tps comedere feftinat. Sz q vnam acerba comedat detes ei obftupescit: qz q pntis vite r mudi delectatōib r pascitur itemi fensus ei r ligant: vna spualia fapere neqant. Hoc figuratu e. Inu. r. j. In ppo ifrael q i egypto carnis bus cu alio r cepis fatiar fuerat. r post i dfero talia pccu pccōs: pane celefte. i. mana dulciffimū cu nauca respue bat. j. Corinth. 2. Alialis ho no pcpit ea q sunt dei. Augu. Etat d carnal ho q fert diffoluta lasciuia ate fua. De quar to. Bal. 3. Sic ftulu facti estis vt cu spu ceperit nunc car ne psumamini: Drouer. 2. Reliquit iter rectu r abulā p vias ten ebrosas. Luc. 8. Qui fupra petra hi funt q cu audi unt vbu cu gaudio fuffcipiut: r radice no hnt. i. ftabilitate firme volutatis: qz ad tps credunt r. Can. 7. Adane furga mus: r videamus. si floverit vinea: flores fructu pariuut.

Glo. No emedū si vinea floret: si si flores ad ptu fructu um ualefcit: qz. f. no e mirū: figs bda ichoat: r valde mi rabile e si itēioe bda in bono ope pfeuerat. Ctra h qtuor mala: ordinant qtuor fcdi fruct r corpis dnt: q nos h gra pficiūt. Intellectu. n. ad fe cognofcedū illumiat volunta te fuae affectu in dilectioe dei iflamat: memoria spuali dul cedine delectat: totū hoiez i bono pfirmat. De p fructu: pro uer. b. 2. 4. Comede fili meli: qz bonū est. Adel e fapia dei in creata in cibi dulce nob ppara. Hoc bonū e ad spuale me dicina: qz illumiat mētē. j. Regū. r. 4. Uidiftis qz illumina ti ft oculi mei. eo q gustaueri paulū de melle. Ifa. 7. Bu tiriū r mel māducabit ois q relic r fuerit r fciat reprobare malū r eligere bonū. ps. Dns illumiatioe mea: accedite ad eū r illumiamini. f. ad cogntioe vti. De 2o fructu of. Ifa. vj. q angelus tulit calculū de altari r tetigit os Ifaie. Cal culus est carbūculus fic dicitur: qz igit vt carbo: r figiat corpus dnt de altari fumptrū r charitate in flamat: qz ac cendit amore corda fidelū. De tercio. ps. Sustate r vide te: qm fuaus rē. Ecclci. 4. 9. Memoria Iofie in cōpone odoris facta opus pigmetarij in oi ore: qm mel indulcabi tur. Iofias qui interpretat fortitudo dnt: figiat xpm: dicit glofa. Memoria xpi. i. factm corpis eius: qz in memoriaz fua iuffit pfecriari opus est odoriferū veri pigmetarij. i. spū sancti. qui illud cōposuit de pccōiffimis spēbus. f. de car ne vginali r fapia dei. Hic qm mel in ore cordis idulcorat fi vrus ei r in falute dhani generis pie cogitat. Can. 2. Sub vmbra illius que dnfiderabā fedū. Hic fidelis aia xpm de fiderat: estuat spū r fuit. f. dno vmbraz defiderij in spe fru ctum obtinendi fentit. tercio fedet expectat orat. vt f totū ad ipfam reficiendā r viuificandā fructus in fundat: quar to in fuaum eius dulcedine fuaunit fuffat. CNota. Sz di ceret aliqs. Ecce feptus vt pofuz me pparo corp r dnt fu mo: r nihil fentio folatij spualis dulcedinis. Rudeo. Ab ifte fuae fructus medicina est hois. Un fiē medicus pntis qnz qz qbus dā dat medicina dulcem palato: coz pntis: r qnz no fic: sed dulce palato mētis: que qz no gutturi: m bñ fapit rōni: pro eo q fana mētē delectat. Sic dns dat fuis fidelib r dulce femp corp r: sed dulcedine fua alio mo iftis. alio iftis put cuilibet expedire nouit. Hinc est qz qdā dul cedine ifta fapiunt per affectū r ardētiori delectant deuo tione: r alij eandē dulcedine fapiunt p pium intellz: r fuffi cienti reficiunt vtilitate: in eo qz credit r intelligit per hūc cibū sanctū. verā vitā obtinere. Igit qz no non fapis dul cedine dnt. primo mo. i. p affectū firme deuotiois fapio ta men fcdō mo. f. per intellectū multe vtilitatis. De p. Ifa. 55. Audite audietes me r comedite bonum. Ambro. Danis candidiffime habes oē delectamētū: r ois faporis fuaunita tes: q nos femp reficit comedat coz meū r dulcedine fapo ris rē. Danis dulciffime fana pa. rē. vt fentiat fuaunitatem amoris tui: fana illud rē. De fcdō est illud. Fruct r eius dul cis gutturi meo. i. pie r fidei mētē: qz credit r itelligit hunc cibum sanctū fbi rē vtiliffimū. Glo. Dulcis fruct r gutturi cordis: qz in eo intelligit cam vite: dnt ē corporali pcpit. Hec dulcedo valet p tria mala: q sunt in mudo. Regre fu pra sermone. 19. Postmodū de qto fructu. ps. Danis coz hois cōfirmet: qz. f. cozpus xpi fideles flos in bona vita cō firmat r pfortat: final. 3o Regū. 19. Comedit helias panes que angelus miniftrauit rē. Deb iterprat mēfa. Adons g ifte est mons mēse dei: r figiat fatietate celestis glie: panis itaqz cozpus xpi pfortat nos in vita bda r bono ope. xl. die bus r noctib r. i. toto tpe pntis penitentie vsqz ad montē r mēfaz dei. i. quousqz veniam r ad altitudinē securitatis r fa tiate dulcedis eterne glie. De his qtuor fructib r simul p figurā dī. 4. Regū. 4. Delife icubuit fup puerū: pofuit qz os fua fup os ei. r oculos fup oculos ei: r man r fup ma n r ei: r calefacta e caro pueri. Der pueri fidel aia. p De lise dnt figiat: qz fic figillū cerefic fe pūgit ate: oculos fuos fup oculos ei r ponit: qz intellectū illumiat: carnē ca lefact: qz affectū charitate iflamat: os fup os ponit: qz gu ftū memorie dulcedine spuali delectat: man r fup manus ponit: qz in bono ope vsqz in finē cōferuat: r sic totum ho minē pficit: vt ad vitā eterna pducat. Amen. De qtuor fructib r tertijs. CAP. XXIII.

Enite comedite. Uel familia de effectu. Ter tia quattuor mala nostra siue languores sunt quasi mortis plagae quibus multe grauantur anime. f. debuit mortis eterne: deflux r bone vite: exiliū mudane miserie. icineratio corpa lis materie. Ctra hec valet fructus vginis corpus salua toris. De pmo languore. Ad Roma. 6. Ego carnalis veni datus sum sub peccato. primi. n. parētes viderūt se r su am progenie ad perpetuā feruitute diaboli: qd est ad eter naz morte pro modica delectatione peccati. Ben. 2. De li guo fciēte boni r mali ne comedas. In quacūqz eniz die comederis ex ea morte morieris. i. te r posteritatem tuam ad eterna morte obligabis. Ad Roma. 6. Der vni ho minē peccatū in hunc mundū intrauit: r p peccatū mors. Adons. i. certitudo mortis temporalis r debitum eterne mortis: fili subuenire rē dēptio saluatoris. Epb. 2. Eram natura filij ire: ficut r ceteri debitores eterne mortis. De secundo. ps. Dies mei sicut vmbra declinauerunt. Item. Saluum me fac dñe: qm deficit sanctus. Ben. 4. 4. Dies peregrinationis mee. c. xxx. annoz sunt parui r mali r non peruenerūt ad dies patris meoz. Item Ben. 6. Sensus r cogitatio humani cordis ad malū prona sunt ad adolefcē tia fua. De tercio. Ben. 3. Emisit dñs adam de paradiso vo lupratis: vt operaret terrā. ps. Illeu mibuz: qz incolatus me us rē. Ad Heb. 2. j. Juxta fidem defuncti sunt oēs no ac ceptis repromiffionib r: r a lōge eas aspiciētes r salutates r pntentes: qz peregrini r hospites sunt fup terrā. Qui eni hoc dicit fignificat se patriam inquirere: r fi quidē illi me miniffent de qua exierunt: habebant vtiqz tēpus reuertent r. Hinc aut appertinet meliorē. i. celestem. Hinc flens ca nit ecclesia. Salue regina misericordie. Glofa. fup cano nicam Jacobi. Ne indignemini fi mali in mundo florent fi vos patimini: qz no est xpiane dignitatis in tēporalibus exaltari: sed depumū portus. Adali enim nihil habet in ce lo: vos nihil in mudo. Unde spe illius boni ad qd tendētis quicquid in via ptingat gaudere debetis. De quarto. gen. ij. In fadore vultus tui vefceris pane tuo donec reuertaris in terrā: de qua affumpfit es: qz puluis es: r in pulue rem reuertaris. Job. 4. Memeto queso: qz ficut lutū fece ris me. Ecclci. 1. 4. Dis caro feni: r ficut foliuz in arbore viridi. Glofa. Sicut fenum in terra: r foliuz in arbore cre fcit virefcit marcescit arefcit: r deicitur: ita caro nra. Con tra hec qtuor mala ordinatur qtuor circumftantie fructus dnti cozporis que faluat nos a plagis mortis. Ab eterna eniz morte liberat: merita bone vite multiplicat: ad patriā vite deducit ad eterna vitam cozpus refuscitat. De pmo fructu. Jo. 6. Ego sum panis vite patres nostri manduca uerunt manna r mortui sunt. Hic est panis de celo de fcendens: vt fi quis ex ipfo manducauerit non moriatur: quia fcilicet non solum ab eterna morte: que est in infer no: sed etiam ab illa que fuit in limbo virtute cozporis chpiti liberatur. Et in fuper hec breuis mors cozporis in vitam eterna que est in celo eidem commutatur. Dlee 13. De manu mortis liberabo populum meum. De secun do fructu. Joan. vj. Danis quem ego dabo caro mea est pro mundi vita: quia pro multiplicandis meritis bone vite. Sicut enim puer paruulus per cibum corporalem crefcit magnitudine robore: r de core: fic fidelis per ci bum fpiritualem proficit meritis bone vite. Joan. r. Ego sum pafcor bonus: r infra. Ego veni vt vitam habeant r abundantius habeant. ps. Multiplicabis in anima mea virtutem. Joan. decimo quarto. Qui manet in me: r ego in eo rē. De tercio fructu. Jo. vj. Ego sum panis viuis rē. id est deducam eum de exilio prefentis miserie ad celum. Ambrosius. Dominici cozporis figura precef fit quando dominus in deserto patribus manna pluit: ga ficut ille panis populum per defertum ad terram promiffionis duxit. Hec efca celestis fideles huius feculi deser tum tranfeuntes in celum subuehit. Unde recte viaticum appellatur. Quia in via reficiens in patriam vsqz per ducit. Hieremias duodecimo. Reducam virum ad here ditatem fua. Drouerbio. 3. Lignum vite est his qui ap prebenderint eam. Glo. Sicut in paradiso fuit lignum

vite: ita p sapientiam dei q est xps viuificat ecclesia: cuius nūc sacramento cozporis r sanguis vite eterne accepit pignus. Si ergo corp rpi fumptus pignū est vite eterne: r pi gnus no dimittit donec id p quo ipignozat accipit. Pro fco p h ad vitā eterna pducimur. De qto fructu. Jo. 6. Qui māducet carnē meaz r bibit meū rē. vsqz in nouiffi mo die. Terum. n. hoim refuscitabit. pme cozūb. 15. Sic p vni hoim mors. f. oim: ita p vni hoiez. f. xpm refur rectio mortuoz. Sed h valde diffilis: vnde fequitur. Om nes qdē refurgem: r no oēs imutabimur. Ad roma. 1. 4. Dns stabimur an tribunal xpi rē. Dñme cozūb. 15. oēs nos manifeftari oportet ante tribunal xpi: vt referat vniuf quisqz ppta cozporis: put gessit: fuae bonū: fuae malū: r no oēs imutabimur: qz soli electi ppter cozporis xpi partici pationē. f. sacramētales vel spuales furgent fole pulchrozes: reprobi vo refurgente ifirmi r deformes. Daniel. xij. Qui dormiunt in terre puluere euigilabunt: alij in vitā eterna q r fulgebūt qm fplēdo firmamenti r alij in opprobriū: vt viuant femp: quos. f. vt dicit Ifa. 13. Tonitones r dolozes vt pntentes tenebunt: r facies cōbuste vult r eoz. Quale femē est qd cadit in terra: talis fruct r furgit de terra. Sitr qualis est vita tua dñi moieris. tal erit tempore fno refur rectio tua. femiatur r izania r surgit ex ea deformis r odibi lis herba: ficut r tificū: r furgit frumentū pulchuz. Hec fi gurata sunt Ben. 4. i. fomnia regis. Septē spice pullula bant in culmo vno plene atqz pulcherrime: r septē alie de ftipula oriebant tennes r pculle vredine. i. vto vrente: q. f. eas ifirmauit r denigrauit. Septē spice de formis figniant oēs reprobos cū magna deformitate in iudicio apparetēs: feptē pulcherrime oēs electos cū gloriofis cozpibus refur gētes. De pmo. Man. 3. Ecce ego ad te malefica. i. vniuer fitas dñatoruz dicit dominū: r reuelabo pudēda tua in fac cie tua: r on daz gēti nuditatez tua r regib r ignominia tua. De fcdō. Dhill. 3. Saluatorē expectam rē. Dñe cozūb. 15. Seiatur cozpus corruptibile furret icorruptibile: ficut in infirmitate: furret in gloria: ficut cozpus aiale: furret spua le: ficut in ignobilitate: furret in gloria. Amen. De tribus effectib r pncipalib r. CAP. XXVIII. Enite comedite rē. vel alia filia de effectu vt fructu. Sacrosanctū cozpus dnti tres hz effe ctus pncipales. Primus est peccatoz. Secū dus bonoz spualū largitio vel augmentatio. Tertio ataruz cōfortatio: vel vite eterne colla tio. De pmo. Daniel. 2. Uidebā donec abfciffus est de mō te lapis sine manib r r pculfit ftatuā. i. fignenta peccato ruz r pminuit eaz. Jo. 3. In h apparuit fili r dei vt diffoluat opa diaboli. De fecudo. puer. xij. Qui bon r est hauriet fi bi graza dño: qz ipse fons totū gre. Ecclci. 2. 4. In me ois gra vite est. vsqz ad me oēs. De tercio. ps. Danis coz hois cōfirmet. Ben. 18. Nonā bucellā panis r cōfortate coz ve ftri. C. Dñm r effect r pncipalis cozpis xpi est de ftructio peccatoz: r h ad tria: ad dealbādū maculaz cordis: ad mi tigādū ftimuluz carnis: ad refiftēdū cogitationibus prauis. De pmo. ps. Nūc dealbabunt in felmo. Selmo mors dei est r iterprat vmbra: r h dicit glofa. Cozpus xpi fignat: qz ficut vmbra fit de lumie r corpe: ita in corpe xpi est lum me diuinitatis: r caro hūanitat. In hoc monte vmbrofo fup niuē dealbabūt fideles qz virtute cozpis xpi in com parabil r macula peccatoz emūdātur. Ifa. 43. Ego sum ipse q deleo iniquitates tuas: pp me. De fcdō. Eto. 16. Adas ne ros iacuit in filitudinē pruinē fup terrā. Glofa. Danis celestis i filitudinē rois r pruinē femp apparebat: qz coz pus xpi a feruore. peccatoz refrigerat. ps. Tu dñaris po teflati maris: mare fignat multas miserias hois motus ftu ctuū ftimuluz carnis. De tercio. Can. j. Fasciculus mirthe dilect r meus mihi. Adirba feruat corpa a vermib r incor pta: fic cozpus xpi corda fidelū a prauis cogitationib r ille fa: qz cū dilectū dñm fuffcipim r fi fasciculū mirthe. i. ama ritudinē paffionis eius pia mētē cogitamus vermes ma lara cogitationū a nobis repellim r. Secūdus effectus pncipalis est bonoz spualū augmētatio: r hoc ad tria: es decorez castitatis: ad feruorez charitatis: ad fapozes fuauid tatis. De prio. Daniel. j. Apparuerunt vultus eoz melio

res pre oibus pueris q vefcebanf cibo regio. Glofa. Tul-
runt meliores decore. f. castitatis. Unde z pueri illi casti
fuerunt. Can. 7. Quia pulchra es z decora cariffima in deli-
tibus. Sicut. n. bonum nutrimentu facit ad decore corporis. sic
dehinc cibi fpecialis ad pulchritudinem castitatis. Eze. 36.
Simila z mel z oleum comedisti z decora facta es vehe-
menter. De scdo. Eccl. 32. Simula carbuculi in ornamen-
to auri. Glofa. Ardentiu gemaru principatum tenet carbui-
culus sic dicitur: qz ignitus vt carbo. Signat aut corp' xpi:
qd cor accipietis z ornat castitate z inflamat charitate. ps.
Ignis a facie ei' exarfit carbones zc. In inc. 4. Regu. 4.
Helyseus incubens icurruavit se sup pueru: z calefacta est
caro pueri. De tertio. Ben. 49. Ester pinguis panis pbes
delicias regibus. Sap. 16. Angeloz esca nutriti fti populi
tuum: z panem de celo prestuisti illis: o' delectamentu in
se hntes: z ois saporis suauitate. Subam eni tua z dulcedi-
nez qua in filios habes ondebis. Can. 5. Comedi fauuz cu
melle meo. i. dulcedine carnis xpi cu dulcedine diuinita-
tis: bibi vinuz lacte meo. i. dulcedine sanguinis xpi cum
dulcedine fpecialis consolationis. Tertius effectus princi-
palis est animum confortatio: z hoc ad tria: ad debella-
dum demonia: ad sustinendu aduersaria: ad operadum bona.
De primo. i. Regu. 30. Inuenerit viri dauid viru egyptiu
in agro z adduxerit euz z dauid. Dederuntq; ei panes vt
comederent z refocillatus est: z adduxit dauid ad lamu-
culos z puffed eos. Vir egyptius signat peccatore: que pre-
dicatores adducit ad xpm per puerionem: qui pane dnici
corporis confortatus: fit dur exercitus xpi ad debellandos
demones. Eph. vi. Confortamini in dno: z in potentia vir-
tutis eius vt possitis stare aduersus insidias diaboli. Dni-
mo Regu. 7. Factu est aut cu offerret samuel agnum in
holocaustu exterruit dñs philistin z cessi sunt a filijs israhel.
De scdo. 3. Regu. 22. Adite virum istum in carcerem z
suffeta est pane tribulationis. In carcerem mittit q in h mudo
aduera patitur. Panis tribulationis quo sustentatur
est panis vite eterne: quo ad sustinenda aduersa confortat.
Actu. xxiij. Dicit apostolus existentibus in periculo ma-
ris. Rogo vos accipere cibum p salute vestra: z ois sumpse-
runt cibum confortati: z anuogores facti sunt. Ad Phil.
3. Via possum in eo qui me confortat. De tertio. prouer. vlti-
mo. Mulier fortis de nocte sur. deditq; preda do. suis z ci-
ba. ancillis suis. Mulier fortis est ecclesia de gentib'. Nec
de nocte surrexit. qz per auditu verbi de tenebris peccato-
rum ad christum se conuertit. Predam domesticis z ciba-
ria ancillis dedit: qz sacrameta inde emissa: que suscipere
noluit: hec cum omni desiderio rapuit: z de eis familiam
suam. i. fideles parit. Et hoc vt eos ad tria bona conforta-
ret: ad opera misericordiaru: ad lucrū aiaru: ad emptionez
celestium diuitiaru. Unde sequitur post predictum cibuz
considerauit agrum: z emittit euz: de fructu manuū suaz plā-
tauit vineam. Primum notatur per fructum manuū. Se-
cundu per plantatione vinee. Tertius per emptū agrum.
Primo confortatur cibo dñi ad opus bonum. Eccl. 33. Li-
baria z virga z onus asino. panis z disciplina z opus vno.
Sicut pabulum confortat asinum ad onera portanda: sic
panis celestis seruuz dei ad opa bona perficenda. Secunde
Epi. j. Gratias ago ei qui me confortat in christo Iesu. Qui
enim vere considerat in hoc sacro imensaz circa se dei libera-
tatem valde confortat eum ad primi pietate. Secundo con-
fortatur ad lucrū animaz ibide. Clas electionis est mihi
iste zc. nomē meū. i. Iesum xpm: quasi celeste oleuz ad sa-
nitate animaru. Can. 2. Oleu effusum nomē tuuz de corde
xpi pleno fuit oleum gratie ad salute aie. Tertio conforta-
tur ad emptione bonoz celestiu. In inc supra dictū est: qz
mulier fortis post cibū considerauit agrum z emittit euz: vturi-
bus. f. z bonis operib'. Jere. 32. Agri precio emetur z scri-
bentur in li. z spumefignum z testis adhibebit. Agri cele-
stis hereditatis emetur pecunia virtutū z bonoz operum
z scribentur tam agrū: qz emptores in libro vite: z impmenē
in corde emptoris: signū. f. crucis xpi: z lumē imaginis dei
pro certo pignore z adhibebit testis: qz in die iudicij corā
oibus testis erit dñs qz vere emisti regnuz celoz p'cio bo-

noz operū. Tel tertius effectus principalis: dñi pōt vite
eterne collatio. Jo. 6. Si quis manducauerit ex hoc pane
vuiet in eternu. Et hoc in tribus. In oiuz deliciarū p'para-
tionem: in oiuz desiderioz impletionem: in oium bonoz secura
z eterna frustione. Regre hoc in sermone. x. in fine.
De effectibus corporis christi sumptis ex tribus eius
vocalibus. CAP. XXV.
Enite comedite zc. vel alia vt supra: vt simi-
lia de effectu vel de noibus corporis xpi. Es-
fect' dnici corporis possunt sumi ex trib' no-
ibus: qz solēt eide ascribi. Inoiatur. n. qñq; ve-
rus panis: qñq; fact' altaris: qñq; fact' cha-
ritatis. De pmo Jo. 6. Mater meus dat vobis de celo pa-
nem verum. De 2o malach. 3. Placebit deo sacrificium
iuda z hierl'. De tertio. i. Epi. 3. Magnū est pietatis factū
qd manifestū est in carne p partū vginis p'dicatu: est factū
bus a sanctis aplis creditum est mudo. i. concessum fide-
bus in cibum salutis. In recte d' fact' in charitatis. Ino
corpus dñi noiatur panis ver'. Et scdm hoc habet tres ef-
fectus. Sicut. n. panis tria bona p'cipue confortat. i. sa-
tiat: confortat vitam confortat: sic panis iste satiat spūm ad
fastidiū mudi faciendū: confortat animum ad malum culpe
deuincendū: confortat vitam ad deu semp laudandū. De pri-
mo. ps. Inapes eius saturabo panib'. L'plenda. Satis-
fit dne familia tuaz manib' sacris: z hoc ad fastidiū mudi
faciendū. Prouer. 22. Aia saturata calcabit fauū. Gre-
go. Gustato spū desipit ois caro. De scdo. ps. Panis cor-
poris confortat hui' panis vincuntur a vicij. 4. regu. 20.
Rex babilonis z exercit' ei' obsedit: hierl': z nō erat pa-
nis populo terre: z ois viri bellatores nocte fugerūt ad
ortū regis. i. ad delicias carnis: z ad capestria solitudinis:
id est ad viā larā: que ducit ad mortē. De tertio. Eccl. 34.
Panis egentium vita paupis est. Jo. 6. Ego sum panis vi-
uus q de celo descēdi. Ego vltio ppter patrem z q mādu-
cat me vniēt pp me. Et hec est vita ad deum spū laudandū.
ps. Lauda aia mea dominū zc. De his supra sermone. 9.
Secundo corpus dñi noiatur fact' altaris: scdm h'z triplici-
cē effectū. i. in triplici statu fideiū. i. in hoc mudo in celo:
in purgatorio. In statu mudi peccata relaxat: in statu pur-
gatorij pena alienat: in statu celi gliam augmetat. De p. f.
statu mudi. Leuit. 5. Aia q peccauerit p ignorantiā offer-
ret arietez immaculatū. f. xpm sine quo nō fit remissio. Nihil
pdest capā. i. austeritatem penitētie imolare: nisi studue-
rit in xpi imolatione plenas fiducia hēre. Jo. j. Ecce agn'us
dei ecce zc. Paschafius. 23 oia peccata in baptismo sint
donata: infirmitas tamen peccati. i. fomes in carne reman-
et. Et qz ex hoc quotidie labimur: saltez in ventilib' : i. iō
xps pro nobis quotidie immolat: vt qui semel moriendo
mortez deuicit: recidua delictoz p h' sacramen-
ta relaxet. Ambro. Sicut qd vbiq; offertur vinum est cor-
pus: ita z vni est sacrificiū xps semel in cruce hostiā p oib'
b' obrulit. ipsaz offerim' z nūc: qd nos agim' recordatio
est sacrificij illi'. nec cā sue infirmitatis repetit: sed nre quia
quotidie peccam'. De secūdo. Leuit. 7. Dedit vobis san-
guinem vt sup altari meo expietis p aiab' vestris. In hoc
figuratur est: qz sacrificiū carnis z sanguis xpi valet aiabus
in pena purgatorij. Idic sciendū q tres turme aiarū sunt de
cedentiū. p'ia peccatiuz. scda penitētiuz. tertia inocētiū. In
mā sacrificiū nō adiuuat. scdam pena alienat. tertiā sine
pena ad celū subleuat. De p. l. regu. 3. Iurauit heli: qz n' ex-
pietur dom' eius victimis z munerib' in eternu. Domus
eius. i. oiuz in peccatis p'sentiu. Jere. 7. Quia locu' suz
ad vos z nō audistis z vocaui vos z nō respōdistis: p'ici-
am vos a facie mea. i. ab omni bono: qd est in celo z ite-
ra. Tu ergo noli ozare p populo h' mec assumas p eis lau-
dē. i. sacrificiū laudis: z nō obfistas mihi: qz nō exaudiat te.
Prouer. 6. Qui adulter est. i. amans z adherens creature
vltia mēsuram iusticie: p'det aiam suā: qz zelus z furor viri
nō p'cet in die vindicte: mec acq'escet cuiusq; p'ciū: mec su-
scipiet p redēptione dona plurima: qñ p'ciosissimuz xpi
sacrificiū. De scdo est illd supradictū. Dedit vobis sangui-
nem: vt sup altari meo expietis p aiabus. Sanguines. i. sa-

crificiū corporis z sanguinis xpi. Sanguis pro corpe fil' z san-
guis pro toto: z qz sanguis i altari nō est sine corpe: nec
corpus sine sanguine: pro aiabus. f. que sunt in purgatorio
Augu. Oratoribus z elemosinis sancte ecclesie z sacrifi-
cio salutari nō est dubium de finctoz aiās releuari: vt cuz
eis misericordius agat a dño: qñ eoz peccata meruerit in
hoc mudo. Zacha. 13. Partes due in terra dispgetur z de-
ficiēt. i. infideles z mali xpiani dānabitur z tertia ps relinq-
tur in ea. i. penitētes. Et dūca tertiā pte per ignē. i. aiās pe-
nitētiū per purgatoriu z vā eos: sic vif argētū: z probabo
eos: sic probat auz: ipe iuocabit nomē meū: z exaudiat euz.
Ipsē. f. p'ps xpian' in fra relic' iuocabit me oionib' z ele-
mosynis z sacrificio altaris p pte ducta p ignē. i. p aiab' q
sunt in purgatorio z exaudiat eos: i. pena illoz z ab-
breniādo. De tertio. puer. 31. Munus absconditū extinguit
iras. Iras. f. dei. i. penas purgatorij qñuz ad aiās ino cētes:
z in p'nti tribulatioib' z flagellis sat purgatas. ps. Dne ne
in furore tuo zc. Quā sagitte tue iñte st mihi zc. Furoz dei
ardet in inferno. ira i purgatorio. sagitta siue correptio amo-
ris i hoc mudo. Qui igr sagittas dnice correptiois patēter
portat furozē inferni z iram ignis purgatorij duce dño ille-
sus euadet. Isa. 43. Noli timere feruere mens: cū trāseris p
ignē recū ero. z flumina non opient te. Cū ambulaueris in
igne nō cōbureris: qz ego saluator tu'. Daniel. 3. Angelus
dñi descēdit cū azaria z socijs ei' i fornacē: z fec ignē forma-
tis qñ vtiū rois flātē: z nō tēgit eos oino ignis: n'z p'risia
uit. Tūc laudabāt deū dicētes. Bndicite dño q eruit nos
de inferno: z eruit nos de medio ardentis flāme. Isa. 55. In
letitia egredimini z in pace deducimini mōtes z colles cā-
tabūt corā vobis laudē. De 3o supnoiato. f. qz sacrificiū al-
tari gliā b'oz qdā mō i celo augmetat. Leuit. x. Dectuscu-
lū sacrificij qd oblatū est edetis in loco mūdissimo tu z filij
tui z filie terū. Dectusculū sacrificij qd optimū z dulcissi-
mū est de aiā signat dulcedinē effectū corporis xpi: in qñuz
comedit in loco mūdissimo. i. in qñuz delectat b'os in ce-
lo: qz plimū gaudēt z p'gratulant in h' sacrificio d memoria
redēptiois. De aspectu nre salutis de admiratiōe diuine bo-
nitatis. Grego. Eodem momēto rapitur in celuz mōsterio
angelozum sociaduz corpori xpi z an oculis sacerdotis in
altari videt. Rapitur. f. corpori xpi p'ociandum. i. ad b'os
lenificandū. Complēda. Sumpsim' dne diuina mysteria: que
ficur scis tuus ad gliam: ita nobis ad vitam p'esse p'ficias.
Tertio corpus dñi noiatur fact' in charitatis. Et h' tres
habet effectus: qz tria maxime bona opat in nobis. f. spiri-
tuali verā p'icipatione. i. p'p'us xpi certā ihabitatiōe. in si-
militudinē imāginis dei trās formationem. De primo. ps.
Et de petra melle saturauit eos: qz fideles sugūt de corpo-
re xpi dulcedinē spūsancti. Sap. D qz bonus z suavis est
dñe spūs tu' in nobis: q. f. de corpe tuo in nos fluit. Aug.
Participatiōe corporis z sanguis xpi hō vniū nō sumēs tñ
sacrificiū: quod z mali faciūt: sed p'ngens vniū ad spūs parti-
cipatiōe: vt in corpe dñi tāqz mēbū maneat: z ei' spiritu
veget. De scdo Jo. 6. Qui māducat carnē meam zc. Illa-
ri'. Accepta carne dñi z haufo calice id efficit: vt nos in
xpo z xps in nobis sit. Est. n. xps in nobis per carnē: dñi ei'
carnē accipim' z sum' in eo: dum secū hoc qd nos sum' in
deo est. Jo. j. Verbu caro factū est zc. Dū vbiuz carnē assu-
pfit in nostra carne habitauit: z dū nos vbum in carnatū
in cibū accipimus ipm ēt habitat in nobis. De tertio Jo. j.
Quotquot aut receperūt euz dedit eis p'ates filios dei fieri.
i. deiformes: z deo h' imāginem filies: nec pōt creatura
ad mains promoueri qz qz affimilef suo creatori. Affilatur
aut hō deo vtute corporis xpi in tribus. In iteroi cordis
bonitate. in exteriori opis fertilitate. in supiori celestis re-
gnū hereditate. De pmo. 2. Ipe. j. Xps p'p'ia gliā suā: z vtu-
te maxia z p'ficia p'missa nobis donauit: vt per hoc efficiā
mur cōsortes diuine nāe. Adaxia promissa. i. seipm. Unde
iusturādum qd iurauit zc. daturum se nobis. vt efficiamur
cōsortes diuine nāe. i. diuine bonitatis: qz nā dei bonitas
est. Amb. Quia dñs iesus p'fosa. f. est diuinitatē z corpie: z
tu qui accipis carnē et diuine sbe in illo participas alimē-
to. i. vere bonus efficiēris ab eo. De scdo. Eze. xij. Sumas
de medulla cedri sublimis: z de vīce ramoꝝ ei' z planta-

bo in mōte excellum z faciet fructū. Adedulla cedri subli-
mis est eterna sapia dei. alti rami eius sunt p'res scii. verter
ramoz est beata vgo. ps de vīce caro xpi sumpta d vgie.
Surculus igr sumpt' de medulla z de vīce est corpus xpi
plenu diuinitate. Iste plātar' in mōte excellus. i. in cor ius-
ti in celuz eleuatu facit fitem xpo boni' opis fructum. De
vtroq; ad Sal. 2. Cū ego iaz nō ego vīuit vō in me xps i
me. f. assimilādo interiori bonitate z exteriori bono opere.
Idic dñi est Augustino. Libus sum grādūz zc. nectū me
mutabis zc. De tertio. Jo. j. Quotquot aut receperunt eum
dedit eis p'atem filios dei fieri: ergo z heredes. Ad Ro. 8.
Si filij z heredes: cōheredes autēz xpi. j. Ipe. 2. Bndictus
de' qui regenerauit nos. i. de filijs diaboli filios dei fecit: in
hereditate incorruptibilem z icōtaminatā z imarcescibilez
conseruatam in celis amen.
De effectibus sumptis ex tribus alijs corporis xpi vo-
cabulis. CAP. XXVI.
Enite comedite zc. Thema de effectu vel de
noib' corporis xpi. Effectus dnici corporis pnt su-
mi ex trib' illis noib' ei' iā supradictis. V. n.
qñq; medicia spūalis. qñq; māna. i. panis ce-
lestis. qñq; eucharistia. i. bona gra aie fidelis.
De pmo Eccl. 38. Altissim' de terra creauit medicinaz:
vt vir prudēs nō abhorerebit eā. Aug. Suscepit xps de ter-
ra terrā: z de carne Marie carnē accepit: z ipam nobis ad
salutē māducadam dedit. De scdo Apo. 2. Tūcenti dabo
māna zc. Quasi dicat. Qui se preparat per victoriā vitioꝝ:
illi dabo māna. i. celestē panē: scz corp' meū: in quo secrete
recōditum est multiplex bonū. Jo. 6. Idic est panis qui de
celo descēdit. De tertio. Eccl. 32. Audi tacēs: z p'rio reue-
rētia accedet tibi lōga gra. Quasi dicat. Prepara te p audi-
tum verbi dei z obediētē qua taceas. i. cesses a malo z ser-
ues reuerentiam in bñfaciēdo. tūc dabitur tibi bona gra:
que grece d' eucharistia. i. corp' xpi. Adagr. 4. Iniaz. Sa-
cramētū altaris excellētē d' eucharistia. i. bona gra: qz in
ea nō solū est augmētū vntutū z grē: sed ille tor' ibi sumit: q
est fons totius grē. Primo corp' dñi d' medicina spūalis.
Et h' m h' tres effectus. Serpens ille malignus in fudit
humano generi per venēū pomi vetiti triplicē corruptio-
nem in aia tenebras ignorantiē. in carne morbū prauē cō-
cupiscētie: z mortē vtrobiz. Ad hec tria curāda. valet cor-
poris xpi medicia. Ignorantiē. n. tenebras illuminat: morbū
prauē p'cupie sanat: z mortē destruēdo triumphat. De primo
ps. Parauit lucernā xpo zc. Lucerna ē lumē in dyafano. i.
plucido corpore: sic corpus xpi est vbiū dei: qd est lux vā in
mūda carne. quo. f. pellunt a nobis tenebre i'grātie. Luc. j.
Lūderunt oculi mei salutare tuuz zc. ps. Dñs illuminatio
mea zc. Accedite ad eū z illuminamini. de scdo Isa. 38. Jē-
q'ri Re. xx. Iussit ysaias vt tollerent massam de ficis z ca-
thaplasmarēt sup vulnus regis z sanaret. Tūln' siue vlcus
regis est p'cupia carnis. ps. Aditerere mei dne qz i'firmus
sum zc. De tertio Luc. j. Bndict' fruct' vētris tui. f. corp'
xpi: qd est fruct' vite valēs ad curationem mortis eterne.
Prouerbioz. 3. Lignuz vite est hīs qui apprehēderint eaz
scz sapias dei incarnatam. De. i. 4. Ero mors tua o mors.
de hac triplici corruptiōe z medicia sup s'mone sexto post
p'ncipiū. Scdo corp' dñi d' māna id est panis celestis: qd
māna habuit similitudinē saporis frumēti mellis z olei.
De duobus p'ncipiis. Ero. 16. Gust' ei' h'c melle. De tertio Nū-
meri. 16. Gust' ei' qñ sile cuz melle. De tertio Nūmeri. 15.
Fecerunt ex eo torulas saporis qñ panis: de tribus simul
Ezech. 16. Gustus ei' qz simlā mel z oleū comedisti: z h' m
hec tria h'z corpus dñi in triplicē effectū: opat enīz mox bone-
statē: cordis suauitatē. proximi pietatē. p'ncipiū significat in
frumēto: scdm in melle: tertium in oleo. De primo Zacha-
rie. 9. Quid bonū ei' z quid pulchrū nisi frumētū electroz.
panis de frumēto bonus est z pulcher in se z etiā n' efficit
qz facit pulchrū: sic corpus xpi bonū z pulchrū facit hone-
statē motum. Danie. j. Apparuerūt vultus eoz meliores z
corpulentiores pro oib' pueris q vefcebanf cibo regio. glo.
Istoz eoz: quos panis satiabat q de celo descēdit. De scdo.
Prouer. 33. Comede silū mel qm bonuz est z fauū dulcis-
simū gutturi tuo. Sap. 16. Paratus panem de celo p'stūisti

Quantū ad tertium desiderabilis. De primo. Apo. 5. Dignus es dñe qm̄ occisus es: et redemisti nos in sanguine tuo. De secundo. Matt. 14. Hic est sanguis meus novi testamenti. De tertio. 1. Cor. 10. Hic est corpus et sanguis domini. De primo modo consideratis: supra dicitur quod est in duobus primo modis. Secundo itaque modo considerat sanguis christi: ut in sacro a fidelibus sumitur. Et circa hanc tria requiruntur. primo quod sacramentum datur sub specie duplici. secundo quod populus non sumit sanguinem sic sacerdos sub specie vini. 3o quod sit utilitas sanguinis christi: ut in sacro a fidelibus sumitur. Primo quod quod est sacramentum sumitur sub specie duplici cibi: et potus panis et vini: huius triplex est ratio. Prima ad regalitatem prout perfectionem. Secunda ad redemptionis corporis nostrorum et animarum simul sanguinationem. Tertia ad memoriam passionis domini et maiorem participationem. De primo. Hec. 1. Rex assuerus. tertio anno imperii sui fecit grande convivium cunctis principibus et pueris suis. Libi inferebantur: vinum quoque et magnificientia regia dignum erat: rex iste significat christus non primo vel secundo anno. Iam legem sub lege sed 3o. Ipe gratia facit convivium magnis et pueris fidelibus cibi et potus. Ut. n. omnia et perfectionem prout sui et mese demonstraret sub specie panis et vini sic sacramentum altaris administrat. Nam ubi alterz de esset: multa laudabile convivium non esset. De secundo. ps. Tu es sacerdos in eternum secundum ordinem melchisedech. q. obtrahit in signum panis et vinum. In pane significans futuram nostrorum corporum redemptionem: in vino autem. Adag. 4. Inuaz. Quare sub duplici specie sumitur sacramentum altaris: cum sub altera tota sit christus. 3o. I. ut ostendatur tota humanitas. I. corpus et anima assumptis: et tota sit redemptio. Nam ens ad carnem referat: quia nutrit: vinum ad animam: quia vinum sanguine opat in quod sedes est anime spirituales: ubi si sub altera specie tantum sumeret ad alterius tantum. corpus vel anime non ad utriusque pariter liberationem valere significaretur. De tertio. primo. Cor. 10. Hic est calix novi testamenti in meo sanguine. I. facite quatenus sumitis in mea commemoratio. I. sanguinem meum bibitis in memoriam mee passionis. Exponitur. n. christi passio ad memoriam reducit per considerationem sanguinis quod corpus. Exo. 12. Sicut sanguis vobis in signum illi edibit quod vobis. In signum. Sicut in signum macula occisus est in liberationem istam de egypto: sic sanguis christi prout et prout memora le est sue passionis. q. r. 3. Uiderunt moabites aquas rubeas quasi sanguinem et dixerunt sanguis est gladius pugnaverunt reges. I. de celo sunt mutuo reges. I. christus et diabolus ille huiusmodi superboz pugnat in passione domini: ut quod eorum homines ad sui servitium obtineret ambo sunt graviter vulnerati de primo. Job. 16. Hostis meus irruit in me quasi gigas cecidit me vulnera super vulnera. De secundo. Esa. 51. Nilquid non tu dñe percussisti superbum vulnereasti dracones: vulneravit itaque vulnera gravi qui cum christi carne in oculo mordere presumpsit: la tunc aculei divinitatis per malitiam eius perforado enervavit. De secundo quod quod populus non accipit sanguinem sub specie vini sicut sacerdos huius triplici est ratio. Prima est ad habendum vas agrum huius sanguinis prout: sicut. n. vinum vas spatii: et diligenter preparatus in quod servet erigit quasi panis: sic sub specie vini sanguis christi sumendum solum sacerdotibus. Tunc tanquam vas dñi ad hunc spatium consecratio: et sacra religione perfricti: et virtutum pulchritudine excellentius honoratis. hinc triplici vase electo parantur in scripturis. I. altari consecrato cratera ligata: aureo cippo. De primo. Deutro. 12. Carnibus hostiarum ipse vesceris: sanguinem fundes in altari. I. committes sacerdoti quod dicitur vas spatium consecrati et scilicet et altare dignum ad suscipiendum sanguinem domini. Blo. Exo. 30. Altare holocausti significat vitam iustorum: qui carnem suam quotidie crucifigunt cum vitis et percussis: itaque in hostiam deo viventem offerunt. Ad ro. 12. Altare holocaustorum est fides pura doctrina recta et queratio bona christi ministroz. ps. Altaria tua domine virtutum etc. q. d. Quod sancta: quod ornata quod dilecta debet esse sanguinis christi vasa. De secundo. Exo. 24. Tulit moyses dimidia parte sanguinis victimarum: et misit in crateras. Cratera est vas vitarum multis circumlatum: significans religiosorum sacerdotum vitam: virtutibus custoditam: ad christi sanguinem suscipiendum aptam. Eccl. 6. Injice pedem tuum in preces sapientie: et collum tuum in torques illius. De cor. n. vite est iha et vincula illius alligatura salutaris. 3e ista. Timor do-

mini scientie religiositas. Religiositas custodit et iustificat cor: iocunditate atque gaudium dabit. De tertio. Eccl. 50. Sacerdos quasi vas auri solidum ornatum lapide precioso id est omni gratia virtutum dicitur. Tale itaque vas erigit spatium et electum ad suscipiendum sub specie vini sanguinem christi. Secunda ratio est vitandi periculum effusionis propter multitudinem que se circa altare convenit. Hinc est quod dicitur in cena apostolis paucis et ut suis sacerdotibus non solum corpus in specie panis: sed et sanguinem in specie vini dedit. Multitudini hominum in deserto panis sine potu distribuit. Tertia ratio est ad preveniendum errorem periculum. Si. n. populus rudis accipiet sanguinem sub specie vini vitare crederet illi esse sub specie panis: cum in veritate sit sub utraque specie. Nam sicut sub specie vini consecrati christi est sanguis per transubstantiationem: ita ibi est corpus per annexione: sicut sub specie panis est corpus christi per transubstantiationem: ita ibi est sanguis eius veraciter per annexione. Hic. n. duo corpus christi et sanguis: immo hec duo corpus sanguis: anima et deitas. Iam ultra non possunt se separari. ubi sic sumit sacerdos. sanguinem christi sacraliter de calice: sic populus sumit eum intellectualiter sub specie panis de ipso corpore christi: et est eis et utilis et tamen dulcis ut sacerdotibus qui sumit eum sub specie vini de calice. Cant. 1. Botrus cyri dilecti meo mihi. duo sumo in botro. vna. f. corpus domini in calice. et ex vna sugo dulcem sanguinem in potu. Deutro. 33. Constituit enim dominus ut sanguinem vobis biberet meracissimum. per hoc potum rectificat dominus animam donec producat ad vitam eternam. Jos. 6. Qui bibit meum sanguinem habebit vitam eternam. De dulcedine huius sanguinis habet ista. ser. 32. circa medullam. De tertio quod circa sanguinem christi queritur: et de utilitate sanguinis digne sumpti. CAP. XXX.

De utilitate sanguinis in medio et filia: ut prout. Qui bibit meum sanguinem habet vitam eternam. Tertio quod ritur de sanguine christi: ut in sacro sumit a fidelibus. q. sit utilitas huius effectus. Ad hanc sciendum: quod potum aquam vivam: ut vinum spatium: ut sacrosanctum mysterium ecclesie. De primo. De percussis petras et fluxerunt aquae. Sicut petra significat christi corpus: ita aqua illi sanguinem illum quod verum et vitum ex potu aqua. De secundo. Jos. 9. Claveris bibite vinum quod miscuit vobis. I. sanguinem christi multa dulcedine conditum. De tertio. Heb. 13. Iesus extra portam passus est: ut per sui sanguinem sanctificaret populum. I. sanguis christi res sanctificans est et sacrosanctus. Quod sumo dñe ut sacrosanctum mysterium: prout remedium nobis esse facias et futurum. Huius considerationem et similitudinem cuiuslibet istorum trium habet sanguis christi triplicem effectum. Primo potest considerari potus sanguinis christi. ut potus aqua vite: huius potus aqua ut dicitur per hunc est humectatio ariditatis exterioris in celo: et delatium ad membra ciborum. Sicut potus sanguinis christi ut significat per aquam tres huius effectus in anima fidelis. Arida est humectat et pluuget: male tamen refrigerat et extinguit: cibum verbi dei ad membra vehit: ut bene possint operari. De primo. Esa. 44. Et fundam aquas super sitientem et fluenta super aridam. I. anima quasi pulvis arida ad fontale deserta et ad malum pro na potum sanguis christi perfusa pingat glutinet et roborat ac bona. ps. Non sic impij non sic: tanquam pulvis quem percussit ventus a facie terre: quod tectatio dyaboli. I. cogitationes: eorumque desideria locutiones et opera per diversa vitia. Exo. 17. Dispensus est populus per universam terram egypti ad congregandas paleas. I. mundi vanitates. Eccl. 7. Ibi in orientur erat supple et sanguinem suum daturus: non tamen pro genere: sed ut filios dei quod dispersi erant congregaret in vinum. I. per cordis unionem: sanguine refrenationem: sensuum et morum disciplinam: vite religiosam et fraternam dilectionem. j. Cor. 5. Sitis nova percipio sicut estis aquam. I. per baptismum a vitis sicut facta: ita sit aspersione sanguinis christi quasi pasta in nova vita et bona percipit. De secundo effectus. ps. Percussit petram et fluxerunt aquae ad refectum geradum. I. prout sitis ardore. Eccl. 3. Ignem ardere extinguit aqua: quod sanguis signatus per aquam deservit fervore: huius auaritie et pravi amoris et percipientie. Aug. Scribe domine Iesu christe in corde meo vulnera tua precioso sanguine tuo. ut legam in eis tui doloris ad sustinendum per te omnem doloris tuum amore ad percipiendum per te omnem pravi amoris: quod sic apparet quod sanguis christi ad istam aquam male in celum in nobis valet De tertio effectus. 3. Re. 19. Delias comedit et bibit aquas

et ambulavit. potus cibum ad membra vehit: et ad eundem sive opandum mouerit potus sanguinis christi cibum verum dei sive preceptum ad corda defert: ut vires anime et membra corporis sim illud viuat et regatur et bene operentur. Jos. 9. Come dite bibite relinquit infantiam et viuite et ambulate per vias prout dicitur. comedite cibum verum dei et percipite et bibite sanguinem christi. q. I. preceptum ad cor ad sensus ad membra defert et prout relinquit: et bona perficere moueat. Secundo potest considerari sanguis christi ut vinum spatium: et huiusmodi tres effectus: quod lauat: calefacit: et reficit. Lauat fortes culpes: calefacit corda caritate: reficit spirituali dulcedine. De primo. Beati. 49. Expectatio gentium lauabit in vino stolam suam: et in sanguine vne palium suum. I. fideles animas. ps. Jos. 1. Si in lumine ambulamus societatem habemus ad iustitiam: et sanguis Iesu christi filij dei emundat nos ab omni peccato. Ad Heb. 9. Si sanguis hircorum aut thaurorum aspersus inignatos sanctificat ad emundationem carnis: quanto magis sanguis christi emundabit conscientiam vestram ab operibus mortalis ad seruendum deo viuente. Exo. 22. Beati qui lauat molas suas in sanguine agni: ut sit partem eorum in ligno vite. De secundo. Deutro. 32. Constituit enim: ut comederet medullam tritici. I. dulce corpus christi et sanguinem vni bibere meracissimum. I. purum et calidum: purum ad maculam iniquitatis: calidum in effectu. Hec. j. Assuerus. I. beatus post nimiam potationem incaluit mero. I. accessus est charitate Cant. 2. Introduxit me rex in cellam vinariam: ordinavit in me charitatem. Lella vinaria est ecclesia vbi per prout calidum sanguis christi ad accedendum corda dilectionis dei et proximi. De tertio. ps. Vinum reficit cor hominis. Eccl. 31. Extulatio anime et cordis vinum moderate potatur. I. sanguis christi cum mensura fidei. Cant. 1. Botrus cyri dilecti meo mihi. q. I. sumo cuius sum sanguinem dulcedinem spiritualis letitie ad obliuiscendum dolorem prout miserie. Proverbioz. 31. Date siceram meretricibus et vinum his qui amaro sunt animo: bibant et obliuiscant egestatis sue. Tertio potest considerari sanguis christi: ut sacrosanctum mysterium ecclesie. I. ut res sacra et secreta in quod magna virtus dei abscondita: et huiusmodi tres effectus: signaturales. Demones enim triumphantur: gratiam impetrant: in bona vita perseruant: donec ad vitam eternam producat. De primo. Exo. 12. Cum videret dominus sanguinem agni in supliminario. I. in mente fidelis non sinit percussorem ingredi domum: vias et ledere. Apoc. 17. Hic sanguis abigit demones et loge facit esse primo ad baculum. 6. Oiderunt elephas sanguinem vne et moriad acuedos eos in pliu. Adulto magis quod sumpti sanguinem christi vinum spirituales inimici. Apoc. 17. Scimus est prout lum etc. Et post. Ipsi vicerunt eum per verbum testamenti: et per sanguinem agni. De secundo. ps. In aspersione sanguinis Iesu christi gratia vobis. Ad heb. 12. Accessistis ad montem dei et sanguis aspersione melius loquente quasi Abel: quod sanguis Abel clamat ad deum. vindictam sanguis christi postulat et impetrat gratiam. Bernardus. O sanguinem christi summe reuerendus in altari poculum: in cruce pretium: in celo pro nobis ad preem aduocatum. De tertio. Jos. 6. Nisi madauaueritis carnem filij hominis: et biberitis eius sanguinem non habebitis vitam in vobismetipsis: quod si biberitis bonam vitam habebitis. Leuitici. 17. Etia omnis carnis in sanguine est: anima id est vita. ps. Corruptio et fenecio non nisi paucitas sanguinis est: et post quod corpus carum corripit corpus. Hinc multi moriuntur propter vacuitatem sanguinis: sicut itaque in sanguine nostro vita est conductio ad statum vite immortalis. Jos. 6. Qui bibit meum sanguinem habet vitam eternam. CAP. XXXI.

De consideratione sanguinis christi tertio modo vna fidelibus spiritualiter sumitur. Tres nostri oes eundem potum spatium bibunt. Cor. 10. Aug. Biberunt potum eundem spatium quem et nos: corpus vero alterz: quod aqua quod fluxit de petra fuit signum sanguinis christi quem nos et spatium bibimus. Tertio modo considerat sanguis christi: ut per faciem saluandis spiritualiter bibitur. Et circa hoc prout tria inquirunt. Primo locus ubi iste potus inuenitur. Secundo versus ad quem querit. Tertio suauitas gratie que de vno eius exoritur. Primo quod sit quod sit locus: ubi potus spatium sanguinis inuenitur. Ad hoc domini quod totum sunt loca quot christi vulnera. ps.

Percussit petram et fluxerunt aquae: sicut ex foraminibus petre aquam iudeis: fideles ex vulneribus christi hauriunt spirituale eius sanguinem. Zacha. 3. Quid sunt plage iste in medio manus tuarum? Rursus. vt. I. sanguis ex eis sanguinem spatium. Esa. 12. Haurietis aquas in gaudio de fontibus saluatoris. I. de vulneribus. I. huiusmodi sanguinem spatium ad sitim maloz extinguenda per prout passionis meditationem: sed ad quod est vultus lateris. Esa. 40. Filij tui de loge venient: et filie tue de latere surgent. glo. Quod perforato in cruce latere christi effluxerit sanguis redemptionis. Filij de loge venient: quod electi de partibus prout agentur: et filie de latere surgent: quod deuore anime de vulnere lateris christi spatium deuotionis sanguinem bibent per prout passionem meditationem. Hinc in locis a dextris crucifixi de pingit puella hylari vultu et pulchra facie et corona ta designans ecclesiam quod sanguinem christi reuerenter in calice suscipit: et a sinistris in sinagoga oculis pano ligatis tristi facie inclinans caput: et corona decidit: quod ipse sanguinem fundit: et adhuc preternit in quod figurat quod hec et ois mortalium peccantium tria bona prout. I. lumē gratie: gaudium et scientie: coronam glorie. Hinc de Tre. 5. Cle nob. quod peccatum: nō obtenebrati sunt oculi nri: mestum scilicet est cor nri: cecidit corona capitatis nostri: puella in dextris sanguinem christi in calice suscipit: quod fideles anima cor mundum vulneribus christi applicatis sanguinem eius spiritualiter: cum ois deuotione sumit. ubi lumē in cordis gaudium et eterne glorie coronam accipit. Cant. 2. Quis sit vultus ad quem sanguis christi dicitur. Et sciendum quod ad animam totam cum tribus potibus suis. I. intellectu voluntate memoria profundata sine potestade. Exo. 12. Sacciculu yfopi tingite in sanguine quod est in limine et aspergitur ex eo supliminare: et vtriusque post. Sacciculu yfopi signat perfectionem et integritatem fidei limine domus est prout prout que deditur ad celum introitum. Sacciculu autem yfopi tingere in sanguine quod est in limine est per hanc rectam sanguinem passionis christi deuorare et firmare. I. debemur eorum vtriusque post supliminare aspergere. I. intellectu affectus et memoria ita sanguinem christi profundum et spiritualiter iebuare: ut itellectus huiusmodi sanguis circa genitum humanum virtute recognoscat: affectus tam in genes erga se beneficium diligendo sapiat: et memoria tantum amoris et largitatis sacrum nunquam obliuiscendo semper teneat. 3o christus que sit spiritualis suauitatis gratie que de tali vno huiusmodi de persuasionem per dca sanguis huiusmodi exoritur: et potest dici quod facit animas quasi paradisi domo et suauitate huiusmodi gratie. j. I. de. j. In aspersione sanguinis Iesu christi gratia vobis. et par multiplicatur gratia virtutum fertilitas par: dulcedo cordis atque serenitas huiusmodi suauitas gratie et per irrigationem sanguis christi compaet paradiso dei: et suauitate huiusmodi gratie. Eccl. 40. Bona sic paradisi in benedictionibus. I. sicut ortus dei in varijs delictijs fructibus. Hec. 31. Erunt aqua eorum quasi ortus irrigati. Frigata. n. anima dulcedine sanguinis christi perfructus triplicem suauitatem gratie. I. dulces flores virtutum: fructus virtutum: fructus operum. Primo ex spirituali effusione sanguinis christi ortum in anima quasi paradisi dei dulces et varijs flores virtutum. Nam sicut sanguis hominis triplicem huiusmodi colorum: sanguis rubrum: coctum colorum album huiusmodi virtutem in mamillis: et maxie coctum nigrum: sic spiritualis in fluente sanguinis christi opat in anima quasi paradisi dei flores virtutum varijs coloris. I. rosas charitatis: lilia castitatis: violas humilitatis. De ps. Eccl. 50. Iustus quasi flos rosarum in diebus vernis: quod scilicet utilitatem roseo sanguine christi virtute caritatis. Cant. 7. Come capitis tui: sic purpura regis: quod tingit sanguine cuiusdam animalis. Come capitis eius. I. christi sunt fideles boni et moribus decorates. Huiusmodi sunt purpura regis: quod spiritualis sanguine christi perfusus: rubet ut rosa virtute caritatis. De 2o Eccl. 50. Iustus quasi lilia que sunt in transitu aque: quod. I. cadent castitate: et bene decocti in corde eius christi sanguis irrigatione. Apoc. 7. Lauent stolas suas et dealbauerunt eas in sanguine agni. Cant. 5. Oculi eius. I. fideles in futurum sibi prout dices sicut colibe que lacte sunt lora. I. sic simplicium que bene decocti in mamillis cordis eorum christi sanguis irrigatione dealbati sunt et casti facti. Hec. 14. Erunt quasi ros et vni germiabit quasi lilia. De 3o Cant. 2. Jam hyes transiit imber abiit et recessit flores apparuerunt in terra nra. flores primi post hyem sunt viole nigri coloris pulchre boni odoris et terre vicine. Huiusmodi flores significat animas humiles ex consideratione sanguinis christi in passione multum totum quasi denigratas. I. huiusmodi viles et cor

raz supbis dispectos. Ezech. 31. Nigrescere faciam stellas celi. Ardentes spu charitatis z lucetes verbo veritatis nigrescere faciem sanguine xpi: vt nigras z pulchras violas vrute humilitatis. Lant. j. Nigra sup sed foumofa. De his trib' grib' z colorib' floz paradisi dei. Tre. 4. Landidiores nazaret eius. i. flozid: mure: nidozoz lacte. qz simulant lilio in castitate. rubicundiores eboze antiq: quia simulantur rose in charitate. saphiro pulchiores. qz simulantur viole in humilitate. 2o ex spuali perfusione sine potu sanguinis ozium in aia qm in paradiso dei frondes verboz bonozuz z dulciu eloquioz. Job. 14. Ligni hz spes si pciu fuerit si se nuerit in terra radix ei' ad odore aque germinabit z faciet coma quasi cu pnu plaratu est. Ecclci. 39. Florete flores: z frondete in gram: qz. i. electi no solum flores virtutuz: s; et vboz bonoz pferit ex potu sanguis xpi ad triplices gram. i. ad pctoz puerionem: ad inimicoz recoculationez: ad mestoz pfolationem. Hinc arbozes irrigate triplicia pfer legunt folia. i. medicinalia: pulcherrima z viridia. De pmo ppoct. 22. Ezechielis. 47. Folia ligni paradisi dei ad medicina z sanitatem gerit. i. pctoz: qz aque eius de sanctuario egredunt. Aqua sanctuarij spualis potus sanguis xpi efficit verba sancte pdicationis ad salutem peccatoruz. Dalachie. 2. Lex vitatis fuit in ore eius z multos auertit ab iniquitate. De scdo. Danie. 4. Ecce arbor z folia pulcherrima: z subter ea latitabant aiala z bestie: z in ramis volucres celi: qm diceret. Sub folio pulchro animalia sibi inimica: vt lupus z agnus coliba z visus pacificata erant: qz verba sapietiu inimicos recociliat. Ecclci. 40. Tibia z psalteriu suauit facit melodia. i. pcor diaz vocum: z sup vtriq: lingua suauis facit pcor diaz inimicoz. Itz. 6. Verbum dulce multiplicat amicos z mitigat inimicos: z lingua eucharis. i. bone gre in bono hoie abundabit. De 3. Hiere. 17. Vidit vir q pfidit in dno: z erit tan q lignu qd traspantat sup aqz: z erit foliu eius viride. Turdis coloris pcius maxie in herbis z folijs oculos turbatos repat z pfortat. Cui p hz folia bonoz vba significan que tristes z miseros pfolant. Ecclci. 40. Hraz z spm desiderat ocs tu: z sup hz virides nationes. puerioz. 27. Unguento z varijs odoribus delectatur cor: z bonis amici philsia aia dulcorat. Ecclci. 48. Ezechias cololar est lugetes in sempiternu. Job. 29. Lum sedere quasi rex era tu merentiu pfolator. 3. ex spuali potu sanguis xpi ozium in anima qua h in paradiso dei bonoz opez fructus. Ezech. 24. Rigabo ortu plationu z inebriabo ptus mei fructu. Rigabo sanguine xpi ortum aie: inebriabo fructu bonoz opez celesti dulcedine. i. irrigati potu sanguis xpi facit dulce fructu bonoz opez ad vtilitate pmi que etiam ipi comedut in retributione celesti. Almos. 9. Faciet ortus z comedet fructus eoz. De triplici fructu in sequenti smone circa fine.

De triplici potu sanguis xpi. CAP. XXXII.

Anguis me' vere est pot'. Joanis. 6. Aia the mata: vt supra de sanguine xpi. Hic pot' sanguis xpi triplex est vt ex supdictis la patet: i. sacramentalis: intellectualis: spualis. Sacramentalis: qui a solis sacerdotibus sumit sub spe vini de calice. Intellectualis. qui a pplis xpianis sumit sub spe panis de ipso xpi corpore. Spualis qui ab omnibus saluadis sumit de passione xpi pia meditatione. Hinc modo sumptus pcti quotidiana relaxat. Secundo modo fidelitentes dulcedine sua delectat. 3. modo tota animam irrigando fecundat. Hinc potus sanguis xpi est sacramentalis: qz solis sacerdotibus sumitur de calice altaris. Mat. 26. Accipies Iesus calice bndixit zc. Bibite ex eo omnes. i. apli qm solt sacerdotes. Itz pot' digne sumptus pcti quotidiana relaxat: z hoc triplici rone: qz tria mala sunt in pcto veniali. i. quedam macula pscie: quedam pena tristitie: z quedam aduersitas offese diuine. Contra hec tria mala pprie valet potus sanguis xpi qui est purus lenis z pcciosus: rone puritatis lauat: rone lenitatis sanat: rone pcciositatis placat. Lauat dico psciam aie maculas remouendo. Sanat pena tristitie corda fidelium pfolando. Placat offensa diuine iustitie p nobis interpellado. De pmo Ad heb. 9. Sanguis xpi emundabit pcciatiam vestra. B. en.

49. Expectatio gentiu lauabit in sanguine vne pallium suum. i. animas nostras. de scdo. Zacha. 10. Letabitur cor eorum quasi a vino. Cuius est sanguis vne: z significat sanguinem xpi que sumimus in altari. Itz potus cor bonoz letificat: quia conferendo solatium spualis letitie sanat a tristitia culpe. ps. Calix meus inebrians qz preclarus est. De. 3. Ad Hebre. 11. Accessistis ad sanguinis asperionez melius loquentem qz Abel: qz sanguis Abel clamat vindictam ad deum: sanguis vero xpi postulat z impetrat indulgentiam. Bernardus. O sanguinem xpi summe reuerendus in altari poculum in cruce precius. In celo pro nobis ad deum patrem aduocatum. Sciendum q tria genera grauitur arguuntur in scripturis que nimis peccant in sanguine saluatoris. pmi sunt cozpore imundis: scd cozde indurati: tertij procuratores prauu. Hinc sanguinem xpi in magnis peccatis indigne sumunt. Scd ad vntez sanguinis xpi conuerti nolunt. Tertij lucrum de sanguine xpi ad prauos vsus puertur. De pmo. Non potestis bibere calice dñi z calice demonioz. Calix dyaboli est luxuria carnis z mundi. Deutro. 32. Fel draconum vinum eorum. Qui hoc potu turbido z imudo inebriatur: z sup eum sanguine xpi precium fundit qstum in seipm polluit z ideo graui pena digni sunt. B. en. 4. Maledict' eris sup terraz que aperuit os suu super terra. i. plus qz caro tua. Ad heb. 10. Irrita quis facies legem moysi: sine vlla miseratione duobus vel tribus moritur. Quanto putatis deteriora mereri supplicia qui filius dei pculcauerit z sanguinem testamenti polluit duxerit in quo sanctificatus est: z spu sancto cōtumelia fecerit. De scdo. Hiere. 5. Indurauerit facies suas supra petram z noluerit renoueri. Quasi diceret. Quidam pntaces in sua malitia duriores sunt corde qz petra. i. qd durus adamas: q quauis nulla re possit frangi scindit in sanguine hirci. sed illi duriores sunt: q nec virtute sanguinis xpi emolliri pnt: nec a sua prauitate puert. Item duri ozes sunt qz petra. i. qz quelibet fara dura: quia ad clamore xpi in cruce z eius sanguis effusione: terra tremuit z petre scisse sunt. S; ist nec ad terribile vocē pdicationis: nec ad vntez sanguis xpi pnt emolliri: z a sua prauitate conuertit. De 3. Hiere. 22. Ne q edificat domū suam in iniustitia q aperit sibi fenestras z facit laquearia cedrina. pingit cinopide. i. rubro colore. i. sanguine xpi. dicit glo. Quidomum edificat malem de male acqstis vel ornat superflue sanguine xpi. i. de reb' ecclie acqstis sanguine xpi: grauitur peccat. S; multo grauius qui domū spualē. i. familiariaz prauam. vt prauas mulieres filios filias quasi partes domus vt fenestras: p quas dyabolus z fures intrat: z laquearia quasi laqueos dyaboli iniuste edificat z pingit. i. vestit vel ornat sanguine xpi. Hic dñi ve. i. sanguis iecapatoz eterne pene cōminatio. Scds potus sanguis xpi est intellectus. q a populo xpiano sumit sub spe panis de ipso cozpore saluatoris. Nam sicut sub spe panis psecrati cozpus xpi est per transubstantiationē z sanguis eius per annerionē: sic sub spe vini consecrati sanguis xpi est per transubstantiationē: z cozpus ei' per annerionē. Unde sicut sacerdos sumit sanguinem xpi sacramentali de calice. ita fidelis populus sumit ipsum intellectuali. De ipso xpi cozpore. Job. 39. Nulli aquile lambunt sanguinē. Nulli aquile sunt subditi ecclie. hi lambunt sanguinē xpi no de calice. sed de ipso cozpore xpi. Hic potus fidelē mētem dulcedine sua delectat. Lant. j. Botrus cypri dilectus me' mibi. In botro sunt duo: vna in cibum: z in vna dulcis sanguis in potum. ps. De petra melle saturauit eos. Sic petra cozpus xpi icorruptibile: sic mel de petra signat dulcem sanguinē xpi que sugunt fideles de cozpe xpi. Hec dulcedo tria bona facit. i. pemptu vitiozum: gram bonoz eloquiozum: desideriu desideriu. De pmo. Hrouerb. 27. Anima saturata calcabit fauos Qui eniz de petra cozpis xpi mel le sanguis eius saturati sunt ois peccati suauitatem continent. Iudici. 9. Die arbor ficus. i. fidelis aia. Minquid deserere possum dulcedinem meam. vt inter cetera ligna pmoueat: quasi dicat. Cōrdo gliam z delectamēta mundi pulchritudine dei. De. 2. Lan. 4. Fau' distillans labia tua mel z lac sub l'gua tua: qm dicat: qz sub lingua. i. coz-

de plena es spuali dulcedine. icurco abundas vtili z dulci locutione. Mat. 12. Ex abundantia cordis os loquit sicut de vase: sic est de corde. Nas plenu felle effudit amaritudinem. plenu melle dulcedine. Unde Luce. 6. Bonus homo de bono thesauro cordis sui pfer bonu z ecuerso. De 3o Ecclci. 24. Qui bibit me adhuc sitit. Grego. In cozpalibus appetitus placet experientia displicet. Spirituales vero dulcedo quanto magis bibitur tanto magis sitit. Qu dum ex pleno fonte stillatim mundo cordi degustando illabitur eius plenitudo potada magis desiderat ps. In stillidijis eius letabitur germinans. Idem. Sitiuit aia mea ad deu fontē viuū. Tertio pot' sanguis xpi est spualis qui ab oibus saluadis sumit de passione xpi pia meditatione. i. ad Lor. 10. Hares nisi oēs eundē potū spualēm biberit. Sic patres boni de foraminib' petre aquam biberūt: z in illa sanguinē passionis xpi crediderunt figuratum: z per fidē spualē gustauerūt. ita boni xpiani de vulnere rum xpi pia meditatione sanguinem eius solent bibere. Esa. 60. Filij tui de longe zc. Hic pot' tota aiam qm ortuz dei irrigando fructu bono fecundat. Ecclci. 24. Rigabo ortu plationum z inebriabo ptus mei fructu. i. anime fidelis irrigate sanguine xpi facient fructu bonoz operuz. Colo scēses. j. In omni opere bono fructificates fruct' bonoz triplex est. i. Honeste puerfationis: i. sacre deuotionis. z iocunde pietatis. De pmo pascit homo seipm. De scdo deum. De tertio primum. De pmo Ecclci. 23. Ego quasi vitis fructificauit zc. Et flores mei fruct' honoris z honestatis. i. honeste cōuersationis. Ad eph. 5. Fruct' lucis est in oi bonitate z iustitia z veritate. Que aut in occulto fuit a filijs tenebrar' turpe est dicere. Mat. 7. Omnis arbor bona fructus bonos facit zc. Fructu bone vite pascit qsqz seipm. Hrouerb. 17. Qui seruat ficum comedit fructum eius. Esa. 3. Dicite iusto qm fructu adinventionum suarū comedit. Hrouerb. 15. Secura mens quasi iuge puiuium. Secura ex honestate vite. 2. ad Lor. j. Elia nostra hec est testimoniu pscie nre: q in simplicitate z sinceritate dei: z no in sapia carnali puerfati sum' in hoc mundo. De scdo. Lant. 4. Omnis cōclusus foroz mea. emissiones tue paradus maloz punicoz zc. Emissiones iste sunt fructus deuotionis. Unde sequit. Hirdus crocus cynamomuz que sunt spes aromate z ppter odorem bonu z virtutē suam significat fidelium deuotionez deo gratam que cōsistit in sacris desiderijs in varijs virtutib' gemitib' z oronib'. Hic fructibus pascit fidelis aia dñm. Cui sequit ibidē. Veniat dilect' me' zc. Cui comedit fruct' pomoz suoz. Exo. 30. Sume aromata boni cordis facies qz thymiana. Hapias thymiana est pfectio boni odoris ad incensuz cultus dei. Grego. Thymiana ex aromatib' facim' cui in altari cordis vntu multiplicitate redolemus. Hrouerb. 8. Velitie sunt mihi eē cū filijs hoiz. qz. i. delectat in amore z deuotione nra qescere. De 3. fructu. i. pietatis quo rescit. primum. ps. Ego qm oliua fructifera in domo dei. Oliua portat oleum alijs ad lucēdū sanaduz z reficiēdū z signat opus pietatis qd ipedit primum. Hrouerb. 21. Thesaurus desiderabilis z oleū in tabernaculo iusti ad refecionem. i. prmi. Luc. 10. Samaritan' qdā vidēs spoliati qm pauperē z vniueratuz quasi subsidio idigētē mia mor' est z appropinquas alligauit vulnera eius. i. subuenit necitatib' ei' in fundens oleū z vini quasi cibū z potuz. z curam eius egit. i. ad Ebi. 4. Exerce te ipm ad pietatē. Pietas. n. ad oia vtilis est promissionē hīs vite que nūc est z future. Ad quaz nos pducat qui est bndictus in secula. Amen.

Explicit opusculū. scilicet Tho. de agno de sacro altaris. De sacro eucharistie ad modū decē pdicamentoz ad petitionē quādam platoz z baronū. Opus. LIX.

Memorā fecit mirabilium suorum: miserator dñs escam dedit timētib' se. Et ea ista de qua loquit b p'al. non inconuenienter intelligitur esca sacramentalis: panis. i. vntus qui de celo descendit quez cum timore z reuerentia sumunt quotidie in sancta ecclesia serui dei. De quo pane z esca dicitur. Sap. 16. Angelo-

rum esca nutriuiti pplm tuum patum panem de celo prestisti eis sine labore oē delectamētū in se hntē. z omnem saporez suauitatis. Iste est panis de quo dī Jo. 6. Ego sum panis qui de celo descēdi: si qm mādicauerit ex hoc pane viuet in eternū. In pparatione z in dispōne z ordinatioe istius bndicti panis. i. sacramēti eucharistie de tot z tāta mirabilia iclūst qm in ipso v' qm oium mirabilium que ab initio mundi fecit memoriā renouasse. Et iccirco dicit ppha in pdco verū. Ad memoriā fecit mirabilium suozū zc. qm. i. escam preciosam istud preciosum sacramētum z gloriosum suis discipulis dedit. Ad intelligēdū at excellētiā z celsitudinē dignitatis istius sacramēti mirifici. notādū est qz qzuis oia sacra ecclie vntē hēant z effici p fidē passionis xpi. z ex fide: z per fidem pnt solum fidelibus ad salutē: hoc tñ spāliter z spālissime dī sacm fidei. Unde in canone vocat mysteriū fidei. i. secretū sacratissimuz fo: li fidei manifestū: qz tot z tanta sunt ibi supra z pter: z etiā contra rōnem nālem: q nisi per fidem tenerent z crederent nūqz intelligerent. Et io bene dī. Esa. 6. Sm alias translationez. Nisi credideritis nō intelligetis. Et apls ad Heb. ii. Credere opz. accedētem ad deu qd est: z qz ingrentibus eum remunerat' sit. Credētes igit intelligunt: qz sicut dīc apls. Fides affit: z nulla questio remanebit. Hoc at nō est sic accipiēdū: qz credētes p fidē per rōnem intelligat quicquid credūt. Quia si sic esset euacuaretur merituz fidei sm dñi gregori. Fides nō habet merituz vbi humana p prebet expūmentum. Intelligere aut dicuntur credētes: quia innitētes p dē z summe vnti increate sciunt z supponunt certissime vnz esse quicquid a dca veritate pcedit: z quāquā p nālem rōnez modū ipius veritatis nō cōprehēdit: nō io min' credūt: qd suggerit fides vera esse vnz: qz clarissime h intelligūt attestari excellētiā z maiestati z imensitati ipi' pme veritatis: vt nec in se nec in suis pncipalib' effectib' cōprehēdi possit ab angustia z ibecillitate ipius intellectus humani: de quo dī. 2. metaph. qz sicut se habet oculus noctue ad radios solis: sic intellectus n' ad manifestissima nature. Cui sic nō est defcus ex pte solaris qz a noctua clare videri nō possit: sed hoc accidit ex parte debilitatis oculi ipius noctue. ita etiā ptingit in nobis: qz itellcus n' nō est pportioat' imētitati lucis diuine. Ideo multa sunt q nequim' cōprehēdere rōne. ppterea clamat apls ad Ro. ii. O altitudo diuitiaz zc. Quānis aut cōprehēdere nequeam: qd nihilominus cōprehēdere possum' quoqz mō. i. ex parte cognoscim' nō in toto: qz per speculum nūc videmus in enigmate. Unde est qz fidei mysteria per auctoritates sacre scripture: cui fides catholica imitit' plene pbari possunt atqz pfecte. s; p rōnes demonstratiuas oino nequeūt omnia pbari: qzuis forte oia possunt demonstrari. Quia si hoc esset fides nra iam nō fides: sed scientia vocaretur. Et sicut supradictum est meritum nostrum: qd pncipaliter in fide cōsistit omnino tolleretur: nec iam vti qz posset dici alicui xpiano: fides tua saluum te fecit. Terū est autē qz omnes errores infidelium non solum per sacra scripturam: sed etiam per rationes possunt elidit z mulce etiam (uasiones bene per rationem naturalem inuentur: quibus intellectus fidelium iam credētium aduunatur z confortatur ad veritatem clariuz z obnituz amplectenda. Ut igitur ad propositum veniamus intendimus ostendere aliqua mirabilia z etiāz miracula maxima pro sacro sancto eucharistie sacramēto: z subiungere aliquas rationes: exempla mirabilia: z quodāmodo illis similia in scriptura: z etiam in natura per ea que fidei rōnabiliter non incredibilia eē vidētur. Hinc dca vero mirabilia z miracula sm ordinē pdicamentozum intendimus distinguere. vt melius z apertius capiant. Et primo de pdicamentō sbe vt ptoze z fundamētō omnium pdicamentozum.

pus xpi sine in carne sit in instanti finitionis et complexio- nis illorum verborum xpi. hoc est enim corpus meum. deumodo iste qui profert sit sacerdos: et intendat facere quod facit ecclesia et predicta verba. cum tali intentione profert super materiam debitam. scilicet panis de frumento. Et idem intelligendum est de conuersione vini in sanguinem quod similiter fit in continentis completis his verbis. Hic est enim calix etc. Et istud potest accipi penes predicamentum sube- Unde ista conuersio proprie transubstantiatio appellatur. Quamuis autem istud sit summum miraculum et solius diuine virtutis. scilicet facere in continenti talem. tantamque tam ineffabilem conuersionem et substantiarum mutationem: nihilominus hoc non apparebit impossibile: si consideremus aliqua similia in scriptura: et aliqua similia in natura. Tunc enim loth. quia retrospexit contra mandatum dei subito conuersa est in statuam salis: vt hetur Gen. 19. Circa etiam moysi conuersa est in colubum: et postea in virgam. Exo. 4. Et dyaboli dicebat xpo sciens diuinam potestatem. Dic vt la- pides isti penes fiant. Mat. 4. Non est enim multum difficile facere de lapide panem: et de pane carnem. In lege da beati Joannis euangeliste legitur quod conuertit virgas ligneas in aureas: et lapides arene in lapides preciosos: et conuerso. Et in euangelio suo legit quod xps conuertit aquam in vinum: et mlti sunt talia in scriptura. In na quoque sagis silia repiunt. Tertio est. n. q. sunt quadae aque in quibus ligni conuertitur in lapidem vel petram: unde optime cotes sunt. Videmus quoque continue quod homo comedit panem et in corpore suo conuertit in carnem. bibit vinum et conuertitur in sanguinem: istud est coe hominibus et iumentis: quod eoru cibi et potus in carne et sanguine conuertunt. Si ergo deo deitalem potestatem ventri et stomacho animalis non est mirandum si talem potestatem etiam contulit suo vicario: vt mediantem verbo dei virtute diuina: que oia in oibus operatur: conuersionem et mutationem efficiat supradictam. Et hanc similitudinem ponit Joannes Damascenus lib. 4. ca. 5. dicens. Sicut panis et vinum transeunt per nutrimentum in carne et sanguine: ita panis et vinum in altari et in vno cum aqua transeunt in corpus xpi quod prius non erat. Et ista duo. scilicet panis et vinum non sunt duo: sed vnum corpus xpi. Et in hoc fecit deus memoriam suorum mirabilium: quod in principio creauit deus celum et terram: et omnia que in eis sunt solo verbo solo: scilicet illud Gen. primo. fiat lux etc. Et sicut fecit de omnibus et singulis creaturis ab initio creatis sicut per psalmista dicit. Verbo domini celi firmati sunt: sic facit deus in eucharistie sacramento. Quia sicut Aug. Accedit verbum ad elementum et fit sacramentum. Et hoc est quod dicit auctor. Si tanta virtus est in sermone domini vt inciperent esse que non erant quod magis operatur virtutem que erant et in aliud conuertuntur. De hoc etiam dicit Ambrosius. Si tantum valuit sermo he- lye: vt ignem de celo descendere faceret: non valebit tantum sermo xpi: vt substantias mutet. Et Jo. Damasc. vbi supra. Si sermo dei viuus est et actiuus qui dixit fiat lux et facta est lux: verbo cuius celi firmati sunt et omnis decor eorum qui ex purissimo sanguine beate virginis se hominem fecit: non potest panem et vinum corpus et sanguinem suum facere. Non debet ergo incongruum apparere si verbum diuinum a sacerdote. platum accipiat eandem virtutem et est maiore a deo quam accipiat natura. i. vis in ista rebus per quas in aiali cibis et potus in carne et sanguine conuertuntur. Quod est in humanis videmus: quod vbum humanum est maiore virtute et virtutis quam sit pferens ipsius vbum. Tertio. n. pape p sui nuncium p mulgatu facit oes platos ecclesie in vni consiliis puenire: quos sine verbo ipse papa non potest aliquo modo sua potentia pgregare. Et est vbi impatoris vel regis iustissime facit exercitum pgregari. Et quilibet dominus plus efficit: circa subditos suos solo vbo quam possit efficere virtute propria sine vbo. Et sic circo non oportet quilibet in conueniens iudicare: si de vbo suo p suos nuncios sacros sacerdotes p lato contulit eade efficacia et virtute etiam ampliore quam presterit nature corporali: per quam videmus tot et tanta illis similia puenire. Ideo scriptus est in ps. Vox domini in virtute vox domini in magnificentia. Et hoc de ista ineffabili transubstanti-

atione et sufficiunt quo ad predicamentum substantie. Et ad respectu predicamenti quantitatis credit sancta mater ecclesia et fides catholica sub illa parua hostia contineri et esse vaciter totum corpus xpi ita magni et ita pfecti sicut fuit in cruce et ita magni: sicut in die pasche resurrexit. Et hoc est summum mirabile. Quod o corpus sit in loco et comensuratum loco et sub tam parua hostie quantitate integri corpus xpi continetur. Sed in hoc facit deus memoriam suorum mirabilium: quod prius fecit de seipso et in seipso. Primo in natiuitate sua quod exiit per portam clausam ea tempore clausa manente sicut testimonium ezechielis prophete. Fuit enim beth et gloriosa mater virgo ante partum virgo in partu virgo post partum: quia semper sicut incorrupta et penitus illibata. Idem miraculum facit in sua resurrectione: quod resurrexit et exiit de monumento oimino existente clauso. Idem etiam miraculum fuit quod plures ad discipulos ianuis clausis introiit. Que oia hec mirabilia si discutuntur sunt similia miraculo supradicto huius sacramenti venerabilis. Ad cuius intelligentiam debemus intendere quod corpus christi non est sub dimensionibus sacramentalibus. Et ideo non est ibi vt locatum et locum nec sub dimensionibus propriis: sed sub dimensionibus quod prius fuerit. scilicet panis et vini. Et ideo cum substantia de se in quantum substantia locum non occupet: nec requirit nisi in quantum est sub dimensionibus quantitatis sequitur ex hoc quod corpus xpi sub sacramento non requirit vel occupet plus locum vel de loco quam dimensionibus panis sub quibus velat et tegit occupat et requirit. Et hoc in sequentibus plenius differet. In hoc etiam possumus videre aliquid similia in natura. Sicut n. nostra. sicut dicit Aug. est tota in toto corpore et in quilibet parte corporis: et ita magna in solo digito: sicut in toto corpore: et ita magna in corpore infantis: sicut in corpore gigantis: quod propter corporis augmentum et diminutionem seu alicuius membri truncationem ipsa aia non minuit vel augetur: et tamen est tota in toto et tota in quilibet eius parte nec excedit nec deficit. Si homo non potest perfecte hoc intelligere de seipso et in seipso: quod tamen tibi in fideles quam etiam doctores catholici verum esse indubitater affirmant non est mirum si hoc perfecte non potest intelligi in hoc dignissimo sacramento. Item tam longa est longitudo turris: sicut ipsa turris: et tam lata quam lata est latitudo et grossities: ita grossa: sed spes et figura turris tota comprehenditur in oculo et recipitur: qui est tam paruus: quia si non esset illa spes longitudo in oculo non posset homo p aspectum de ipsa longitudine iudicare. Quod tamen patet esse falsum: quia solo visu et aspectu potest fieri multoties vera comparatio et estimatio de mensura. Et ita potest dici de vno mote et de sole et luna et spera celi et de oibus talibus: quorum magnitudo cuius sit quasi immensa: nihilominus capitur ab oculorum paruorum. Si ergo hoc est mirabile sub hostia tam parua quantum hoc perfecte intelligere nequeam. Et sicut dicitur est de oculorum potest dici de speculo in quo videt quilibet manifeste quod in puo speculo appet maria ciuitas et imago maximi hois et motus et celi. Sic ergo mihi quod potest hoc esse: et ego dica tibi quod in dntico sacramento est istud. De. n. voluit in vitro: ita est. Tertio respectu predicamenti quantitatis debemus credere quod quantum hostie sint figure rotunde et habeant albedinem et saporem panis: ita tria accidentia non afficiunt corpus christi: quod non est ita rotundum: nec ita album: nec insunt aut inheret ei illa accidentia hostie quam apparet. spes sub esse sacrali est verus corpus xpi gloriosus. Et quantum non appareat nobis sensibili ter tale: non tamen debemus propter hoc minus credere ita esse. In hocigitur fecit nobis deus memoriam mirabilium suorum similitum precedentium in scriptura: sicut enim nobis narrat euangeliste xps ad huc existens mortalis sicut corpus ostendit se in mote in habitu glorioso. Retro Jacobo et Joannem: et tamen corpus suum non dicitur erat gloriosus: sed gloriosus. Item quando iam post resurrectionem suam corpus suum erat veraciter gloriosus: non tamen amplius habitum glorie dimisit: nihilominus pegrinus est in eam se ostendit sub habitu pegrini et magdalone sub habitu hortolani. Sic igitur rationabiliter causas tales tunc et taliter se ostendit et non sub habitu glorioso: quem gestabat

hic est in eucharistia. Rones vo et cas: quod satis note sunt omni to ca breuitatis. In naliu et silia videmus. Multa. n. apparet aliter sunt. Sol. n. appet quod cubitalis rotunditatis: quibus vltra modum quantitate seu rotunditate illa excedit. Illi quod etiam appet rubeum vel sanguineum aut pallidum aut esse alteri: quantitate quibus se nullo modo recipiat pegrinas in ipsi oes. Item baculus appet curu seu fractus et aqua curret: quibus in veritate sit ite ger et rectus. Item mltis tam infirmis quam sanis et aliquid palati et lingue passio: quibus dulcia videntur amara et mltis est pro. Non est gisolutu si in sacro supradicto sit aliud in veritate et aliud videat. Item in huius falsitas est vlla: quod illa accidentia quam appent ibi quam vt predictum est vellit et tegat non afficiunt corpus xpi. Illa. n. accidemia quam prius erat sub panis post consecrationem non esset corpus xpi: sed ibi sine subto alio sube. vni in huius miraculo et propter ordinem nature: quod prius erat in sba seu in ma panis post consecrationem remanet absque sba. Illa. vno accidemia quam in panis erat mediate quantitate non esset quantitate: sic prius. Tunc et dimensioes et albedo et sapor et figura et alia silia accidentia scilicet ibi sine subto. i. sine sba: sed non sine subto prius: quod non ipsi quantitate: sic huius in fine. Et quantum huius miraculo sit in supra nam: non tamen est intellectus. Quod dicitur in huius. De potest diuidi de effectu quam quod possumus et itell. Item si maleficium sit res aliter et aliud quam sunt vputa de festuca trabes vel serpente p sua medosa p stigma facere appere: non est mirandum seu dicitur creditur de p sua via miracula faciat talia et maiora: non ad delusionem vel deceptionem hominum: sed ad salutem. Star. n. sub quantum sumus huius regit sub fide. n. non viuimus: et ambulamus p fide. Fides autem fuit Aug. est credere quod non vides. Et hoc apud ad heb. xii. Fides est spandax sba reu argumetu non appetitum. Sacro et na huius re grit: vt. v. quod sua signa aliud in re ostendit vel significet et aliud exterius videant: sicut circulus quod lignu est: signat tamen vinu: et sicut dicit Hugo de scoto. Sic. Sacro est male elementu ex trinfecus oculis supposito ex institutione signans ex similitudine repitans ex scificatione gratia iustificabile continens. Et huius pueniens fidelis nostre et dignitati ipsius sacramenti quam aliud sit et aliud significare videat. Quarto respectu pfecti relationis credit fides nostra et sancta ecclesia catholica quod vbi consecrationis vni ca voce potest consecrari vna hostia vel pfectus in nullo quantum totus. Quibus. n. huius virtutem nature oimino ostendit tunc fit ro et terminu magnitudinis et augmentu huius quam in li. de aia: in hoc tamen sacro: quod non nascitur de potentia operat non est limitata ad aliquam certam nature quantitatem: sed vnico solo verbo et actu potest consecrari totus panis triticus de mundo et totus vinu: dum non sacerdos illa pncipaliter et vbi vbi an facit sua huius: ita quod posset vere tanquam pntia demonstrare. Clep est tamen quod aliqui doctores summi et maximi scripserunt et docuerunt quod si sacerdos intendit consecrare iter per oes plateas vbi panis vendit et p omnia cellaria vbi vna vedunt et pferret vba consecrationis super panem et super vinu: et si in huius nullum esset necessitas vel utilitas: sed solum huius faceret in ludibriu et in opprobriu iesu xpi: nihilominus totu vere esset consecratu: eo quod ibi concurrat quod necessarius in quilibet sacro. scilicet debitus minister debita materia: debita forma vobis: et interio consecratis. Illi autem dicit quod in tali casu talis sacerdos minie consecraret: quod non solum in sacris regit vel est necessario interio ministratus: vt. scilicet intendat facere quod ecclesia intendit vel facit: sed et interio sacrum instituens. i. xpi: quod non intendit quod ad talem vltim tatio talis: ludibriu celebret aut coficial tam nobile sacrum. Quecumque autem de his opinio teneat: in hoc tamen concordat quantum ad potentiam et respectum dei et sacerdotis: quod panis iste siue sit modicus siue multus vnico vbo conuertit in corpus xpi: et quod nequaquam in minoru minorum et maioru maiorum: sed par et piter in vitro. Quibus memorabile miraculo et exemplum habemus et scilicet scriptura de mana: quod corpus xpi figurabat: de quo legitur. Exo. 16. Et collegerit alij plus alij minus: et mensuram autem mensuram gomoz: nec quod plus collegerat habuit amplius: nec quod minus parauerat repit minus: sed singuli iuxta illud quod edere poterant congregauerunt. Quinto respectu predicamenti actionis credit fides catholica quod corpus xpi est cibus metis: non vtriusque aie non corpus: vni in hoc concurrunt duo miracula et vni nature. v. quod accidemia sine cor-

poris et sine subto nutrit vere corpus: et corpus verum nutrit: et reficit ipsum. Costat. n. quod si homo multum poneret in sacrificio de pane et multum de vino post consecrationem panis et vini in corpus et sanguinem xpi illa accidentia sumpta ab hoie ipse alteraret et nutrit: ac si suba panis et vini vbi veraciter esset corpus aut xpi nutrit et reficit atque: quod hoc est istud sacrum spualiter institutum. Deus autem instituit vnu quod nos in esse gratie generaret: vt baptismu: et aliud quod nos in gratia regenerationis nis roboraret: vt sacramentum confirmationis: et tertium per quod roboratos nutrit in gratia et augmentaret vt sacramentum eucharistie sicut. n. in corpore humano calor naturalis consumeret huiusmodi radi cale nisi potest cibum extrinfecus sumeret: et p cibum extrinfecus sumptum preseruat nature necessarium: et deperditu restaurat: quod aliter vita in hoie non duraret: ita spualiter ad vite gratia consecranda et augmentanda cibum spualis necessarius existit nobis. Estus. n. vicioz et concupiscentie carnalis et distractionis et gra uamina mundi et infestationes spirituum malignorum: ita agunt quoti die huiusmodi nature deuotionis: ita impugnat atque nra quam ipsa debilitaret et deficeret: nisi istud benedictum viaticum sumeret: et cibum acciperet spualis. Corpus autem christi propter excellentiam sanctitatis et puritatis: et propter unitatem diuinitatis ita est spirituale: quod in ipso pfectissime concurrat et puenit ratio cibi propter corporalitates: et ratio spiritus propter sanctitatem et puritatem et unitatem diuinitatis: et ideo placuit deo per talem cibum corporales reducere hominem ad spirituale pristinam et primariam puritatem et finale sanctitatem vt morbo peccati tribueret medicinam pgruet. Homo enim cecidit a vita beata per cibum corporale a deo vetitum et ab hoie vsurpatu dyabolo suggerente et ideo pueniens existit: vt similia similibus et contraria contrariis curarentur: quod. homo reducere ad vitam a qua ceciderat per cibum similitem corporalem a deo presertu: et ab hoie sumptu: ipse de filio ministrante et imperante. De effectu autem huius cibi et de actione dicit beatus Bernardus. Corpus christi egrotis est medicina: peregrinatis dieta: debiles confortat: valentes delectat: laqueos sanat: sanitates seruat: sic homo multoties ad correptionem patitur: ad labore seruatur: ad ardorem ad amorem: sagator ad cautela: pronior ad obedientiam: deuotior ad gratiarum actionem. Diuinus autem exemplum habemus memorabile in scriptura. i. Regu. 19. Tunc dicit quod angelus domini ministrauerat Helle sub cineribus panis: de quo comedit Helyas et ambulauit in fortitudine illius. 40. diebus. 40. noctibus etc. Si bene attendatur illa hyperbola. Helyas timore Helyas tunc fugiebat: et erat debilitatus: et fractus corde: quod petiuit anime sue: vt moreretur. Sed postquam de illo panis bis comedit. scilicet sacramentaliter et realiter seu spiritualiter: vbi bis comedit: quod sacramentu istud bis sumit: dum sub duplici specie consecrat: effectus autem est foris: ita quod in fortitudine illius ambulauit quadraginta diebus et quadragenarius numerus designat et puenit in huius cibi fortitudine vti quod ad montem dei oreb. In na quoque satis simile est quod cibus pure corporalis non solum nutrit et confortat corpus: sed etiam aiam ipsam alterat et delectat corpore mediate. Propter quod in ps. dicitur. Panis cor hois confirmat et vinu etc. Oleo at. i. scilicet spiritus gratia quod in isto cibo conferit tota facies hois exhilaratur. Item est aliud mirabile in isto sacro respectu predicamenti actionis: quod quantum sit cibus salutis et vite cibum angelicus et diuinus: nihilominus idigne sumit cibum iudicij et mortis est. Quod huius apud ad Cor. xi. Qui manducat et bibit idigne iudicium sibi manducat et bibit etc. Et de hoc huius exemplum memorabile in sacra scriptura. Jo. 13. Tunc dicit de iuda p dicit quod post bucellam panis introiit in eum sarbanas. Hoc est fuit figuratu tertio regum vbi dicit: quod osias rex percussus est lepra: quod sacrificium obtulit: quod sibi non licebat: quod oza fuit a deo percussus et occisus: quod idigne fuit ausus stringere archam dei: vt habet. 2. Regu. 8. Exemplum huius habemus quotidie in na. v. quod hoie fabricitati multoties panis et vinu est ca mortis: quod sanis pfectis ad salutem. Fructus autem arboris: que Aldaz et Luca sumptur oimino in se sanum et bonum erat: et tamen propter obedientiam sumitibus fuit causa mortis. Ita de sacramento eucharistie dici potest. Sicut. n. Cibus seu medicina corporalis mortuus nullo modo pluit et omnino ille infans reputaret quod hoie mor-

quo daret cibū aut aliquā medicinā: ita ad ipsius gr̄e p̄fer-
nationē sūt augēdam prodesse quidē infirmis. i. tētatū aut
peccatis venialibus infirmis. i. tētatū aut
fugientes sunt adhuc debiles et infirmi: mortuis autem in
peccato mortali actu vel proposito existentibus nullo mo-
do prodest: immo potius obest. Et talis sumptio vere nō mē-
dicinā sed infamā iudicāda est. Et taliter sumētibz acci-
dunt multa mala: que dauid p̄pheta enumerat in ps. vi-
cēs. Siat mensa eorum coram ipsis in laqueum et in retri-
butiones et in scādalum. Obscurent oculi eorum ne videāt:
et dorsum eorum semp incurua. Siat habitatio eorum deserta:
et in tabernaculis eorum nō sūt qui inhabitent. Effunde su-
per eos irā tuā: et furor ire tue comprehendat eos. Quoniam
quē tu percussisti p̄secuti sunt: et sup doloz vulnerum meo-
rum addiderunt. Appone iniquitatē sup iniquitatē eorum: et
nō intrent in iusticiā tuā. Deleātur de libro viuētū et cum
iustis non scribantur etc.

Exto respectu p̄dicamētī passiōis in sacro mi-
rabilit̄ p̄dicat q̄ sci p̄res ordinauerūt i tres
ptes hostiaz frāgi p̄secratā: ad significādū spū
aliter triplicē fracturā seu lacerationē et vul-
nerationē sc̄z in corpe xpi i cruce. s. pedibus
manibz et latere: vel pp tres statz xpi. q̄ fuit aliqñ mortalis
aliquādo mortuus: aliquādo imortalis. Uel pp tres nās:
vel substantias in vna p̄sona. s. diuinitatis aie et corpis. Uel
etiā ppter fidē et testimoniu beatissime trinitatis. i. trium
p̄sonaz in vnus eēntie vnitate. Quāuis enim sic frāgatur
hostia illa in tres partes: si etiā plures eēnt sue paucores:
nihilominz tamen corpus xpi remanet integrū et illesum:
qz illa fractura nō afficit: nec attingit ipz corpus xpi: s; est
tātuz in quātitate extēna: sub qua ante p̄uersionē sūt pa-
nis: et q̄ post p̄secrationē corpus xpi velabat. Et tamē in cō-
fessione herēgarū et in q̄busdā dictis scōuz corpus xpi di-
citur atteri et frāgi dētibz: v3. quā illa quātitas vere fran-
gitur et vere dētibz atterit: sub qua est in oī pte: et post fra-
cturā veraciter et substantiāter corpus xpi. Et pluz autem
hucus memoriale seu figura habet. Gen. 22. caplo. Abrahā
am. n. volente imolare filiū: ligato et posito super altare filio
suo ysaac: nō ysaac sed aries imolat. qz christz in ara crucis
clavis p̄forat: aries. i. ei carō p̄ sacrificiū passiōis imo-
lat: sed filius abrahe. i. xps iquātū dñs eoz corpus xpi passi-
p̄seuerat. Et quoqz mō in fractione hostie: nec frāgit ipsa
substantia corporis: nec ipsuz corpus: s; tātum quātitas di-
mēna: que ante p̄secrationē erat ipsi panī. In natura quoqz
habemus exēpluz in speculo: qd si frāgit: nō ibi frangit
imago vel species q̄ in speculo relucebat: s; in q̄libet parte
fracti speculi adhuc resultat imago: sicut de corpe christi
sūt supus ostēdūz est. Simile quodāmodo est in animalibz an-
nulosis in quibus itera est vna sola aia sensibilibz: s; si diui-
datur tot p̄ diuisionē sunt aie quot partes: sicut docet p̄hs
sc̄do de aia. In hoie etiā: q̄ fracto vel inciso mēbro de cor-
pore hois nō propter hoc aia rōnalis frāgi vel icidi dicit:
s; integra et incorruptibilia p̄seuerat. Similiter et hostia fra-
cta vel icisa: corpus christi: qd nūc est incorruptibile et ipassi-
bile semp integrū pmanet: illesum: et tamē in qualibet
parte sensibili dicte fracture ipsū corpus xpi totum est
pfectū: sicut in tota hostia pius erat. Quia sicut aia rōna-
lis tota est in toto corpore: et tota in q̄libet eius parte: vt di-
cit Aug. ita dicit aliq̄ doctores q̄ corpz christi in hostia in-
tegra est totū: et sub qualibet eius parte totum. Sicut enīz
sub qualibet parte sensibilibz carnis saluat tota eēntia car-
nis: et sicut q̄libet pars panis est panis: et q̄libet pars vini
est vinū: sicut et ipsuz totum: ita dicit q̄ q̄libet pars corporis
christi vel ipsius hostie est totuz corpus xpi et sub qualibet
parte sensibili hostie seruatur pfecte tota eēntia christi: nō
tamē ppter hoc debet dici inuicē ibi eē. Quia licet xpinuz
sit diuisibile in infinitū sū partes aliquotas: non tamen
sū partes eēntiales in quibus pseruari poterit ratio spe-
ciei. Caro enī sū p̄sona in libro de aia. bñ potest diuidi in
partes ita minutas: q̄ in eis nō remaneret ratio carnis. Et
panis et vinū similitz: et sub talibus partibus corpus christi
nō remaneret: nisi. v3. eēnt p̄senta sensibiles: q̄ in eis pa-
nis et vini ratio et eēntia possent pseruari. Quia tamen circa

ista vltima diuerse sunt opinionēs: ideo ea subtilioribz que-
stionibz relinquam. Tres ipsū corpus xpi veraciter sumi-
tur: et sumi pōt ab impijs et peccatoribz: et ab eis sepissime
tractat idigne. Possent et ipsa hostia in lutū projici vel besti-
is tradi seu ab animalibus comēdi et idigne multis alijs mo-
dis tractari. Quāuis autē talia faciētes grauissime peccēt
tū corpus xpi p̄ talia nullo mō coinquinat: nec vllaz in se
efficit lesionē: sicut radius solis p̄ lutū trāsens extēde nō
inficit vel gladijs vulneratur seu quōlibet aliter. Et in hoc
summe dignatiōis diuine pietatis et fidei nostre certitudo
et veritas demonstrat. Quia si nō possent vere p̄secrari cor-
pus xpi siue tangi a iustis hoibz: nūqz possent in hū mū-
do scire: qñ eēt veraciter corpz xpi: sic de aliquo hoie in h
mūdo nō possent scire certitudinalz qz eēt iustz v̄tū. Sicut
et xps corporatē seportari p̄miserat a dyabolo supra
pinaculū tēpli. Mat. 23. 4. Et a peccatoribz crucifigūta et ad
huc se p̄mittit tāgi comēdi et p̄secrari a peccatoribz imūdis.

Primo respectu p̄dicamētī qd dicit: vbi cre-
dit fides nostra et corpz xpi vere est i celo et ve-
re est in terra in quolibet altari: et in q̄libet lo-
co vbi est panis triticez i forma debita p̄ sacer-
dotē p̄secrat. In hoc q̄ est summū miraculū
q̄ vni et idē corpz numero est i diuersis locis. Qd nō solū
v̄t p̄ter et supra rōnē: s; et p̄tra: quia itelligibile seu possibi-
le nō videt. Unde inter oia mirabilia que sunt in isto sacro
istud videt mirabilius et difficilius in intellectu: et ad diffi-
cultatē facit. Quia duz videmus q̄ vni et idē sū diuersos
respectus et sū diuersa pōt eē in diuersis locis s; quē mo-
dū loquit dñs in euāgelio: qñ dicit: vbi est thesaurz tuus:
ibi est cor tuū: et Aug. Quasi dicit veri est aia vbi amat q̄
vbi amat. Et beatus Hier. de quibusdā dicit q̄ corpe sunt in
choro et corde sunt in foro. Aliud est. n. eē vere quo aia est
in corpe: sic et p̄fectio et forma et aliud est eē amoris et p̄fe-
ctiōis quo aia dicit eē vbi amat. Scdm quē modū loq̄ba-
tur Ap̄s dicit. Nra p̄uersione in celis est. Hoc mō loq̄e-
di satis possent itelligi: si diceret q̄ corpz xpi sū in natura:
est in celo: et s; est sacramētale est in terra. S; q̄ sc̄bz vni
et idē eē idē corpus numero sit in diuersis locis hoc v̄t im-
possibile oīno cōt legi nāe. Et tamē nos credimz et dicimz
q̄ corpus xpi sū in sacramētale est in pluribz et in diuersis
locis: vbiqz: q̄ est panis debite p̄secrat. Et hoc v̄t pe-
nitens p̄tra veri corporis rōnē. S; adhuc pōt dici q̄ rō quare
vni corpus nō pōt eē in diuersis locis est: quia naturalz
corp̄ qd est in aliquo loco diffinit et circūscribit illo loco
et eē cōmēsurat: ita q̄ totum corpus sup̄naturalz toti loco
et partes corporis partibus loci cōmēsurat: ita q̄ singule
pres locati singulis partibus loci assignantur. Et hoc modo
corpz xpi est i p̄tēde v̄t in hostia: nō tñ est ibi localz eo mo-
do quo supra dicit est. i. sū p̄tēditio et cōmēsuratio loca-
ti et loci. Quā corpz xpi quāuis sit in loco: nō tñ est ibi sub
ppria dimēsiōibz: nec sub ppria quātitate: s; sub quāti-
tate et dimēsiōibz sub q̄bus sūt panis. Tñ in alijs corpo-
ribz q̄ nāliter et cōiter sūt in loco: ita est q̄ eoz substantia
est in loco mediāte ppria quātitate. Tñ pprie et p̄ncipalē eē
in loco cōuenit eoz quātitati q̄ loco cōmēsurat: s; substā-
tie puenit ex p̄sequētē. S; in corpore xpi sub sacro est eēo-
uero: qz ipsuz est in loco mediāte quātitate que pius inerat
pani. Et quāuis ibi sit vera et ppria quātitas corporis: tñ hoc
est ex substantia p̄sequētē et mediāte que sine ppria quātitate
substitē nō pōt. Et hec est rō quare pōt eē in diuersis locis
sic supra de aia ostēdūz est. Quia. n. aia idiuuisibilis est: nec h̄z
in se quātitatē molis: est quātitatē extēna: si esset in corpe:
sicut locatū in loco: oporteret q̄ eēt in aliq̄ pte corporis idiu-
uisibiliter seu minutā: et nō in alijs p̄tibz. S; qz nō est ibi
sicut locatū in loco: s; sicut actz et p̄fectio seu forma: et tō est
tota in toto et tota in q̄libet pte eius. Sicut dicit q̄ xps to-
tus est nō solū in q̄libet hostia: s; et in q̄libet parte sensibili
cuiuslibet hostie: qd eē nullo mō possent: oīno esset ibi: sic
locatū in loco: et nihilominz est ibi verissime et substantiāli-
tōtū corpz xpi imolatū in cruce: sic verissime aia est tota in to-
to corpe et in q̄libet ei pte. Nō at credo q̄ in scriptura v̄t
i nā huc aliq̄ bñ valeat assimilari. S; iterdū cōuenit po-
ni exēplū de v̄bo v̄ocali qd ab ore loq̄ntis vni et solū p̄ce-

dēs ad aures oīuz audientū desert vbiqz: fuerit audien-
tes: et nihilominz idē remāet i corde p̄ferētis. Ita corpz xpi
sū māt et celo: et tñ veraciter i altari et i ore oīs sumētis ve-
raciter. Ad qd meli⁹ dclarādū faciūt aliq̄ adaptatiōes s; dif-
finitōes d v̄bo: quā ponit Aug. tertio de trinitate. Est. n. si-
cut ibidē dicit v̄bū cordis qd mēte p̄cipit: et eē v̄bū oīs qd
aure p̄cipit: et eē v̄bū nūz qd oculo cognoscit: et eē v̄bū scri-
ptū qd i cartha legit. Ita eē v̄bū hois ad seipz. 2^m est vni⁹
hois ad alterz p̄ntem. tertiu est sicut ad aliū p̄ntem: quartum
est vni⁹ hois ad aliū absentē loco vel tēpore vel vtroqz.
Et subdit ibi Aug. q̄ cogitatio hois in corde formata q̄ di-
citur cōceptus mētis est v̄bū cordis: qd neqz grecuz: neqz
latinū neqz cuiuscūqz alterius lingue est. Et addit q̄ v̄buz
qd fois sit. i. qd fois sonat ē signum vbi qd itus latet cui
magis p̄petit nomē vbi. Nā qd ore carnis profert vox est
vbi. Et docet ibi dicit Aug. q̄ v̄bū cordis assimilāt filio
dei i sinu patris: v̄bū autē ore vel vocis assimilāt filio i car-
nato. Tñ subdit Aug. Sicut ergo v̄bum n̄m vox quodā-
modo fit assumēdo eā in qua manifestat sensibz hoīuz. Et
sicut v̄bum n̄m vox quidē fit v̄bum mutāt in vocē: ita v̄bum
dei sc̄m est caro: s; abit q̄ mutet in carnē. Scdm ergo p̄di-
cta distinguit q̄ filius dei genitus a patre: et a p̄te nūqz de-
cedēs est: sicut v̄bū cordis i mēte semp existēs: s; ipse idēz
de filio carne vestit: sicut v̄bū i pelle vel cartha scriptū.
Ipse quoqz idē est v̄bū sacramētū: sicut v̄bū i voce platū.
Nā autē mō v̄bū sine dei filio est vbiqz: sicut ipse p̄ cū q̄
et i quo semp et tā ipse filio: qz ipse sp̄s sanctz. Scdm mō v̄bū
dei sine dei filio: pprie ē i celo vbi ad dexterā dei patris et in
vnicō solo loco est: ibi mō sc̄bz eē nāle: sicut v̄buz i charta
scriptum nō pōt eē nisi i vno loco. s. vbi ē cartha in q̄ scri-
ptū est. Tertio mō dicit pōt q̄ eē v̄bū sine filio dei sub sacra-
mēto. v3. i pluribz locis: vbiqz: v3. est iste panis p̄secratus
sicut vox est i aure oīuz audientū. Et sicut vni et idē v̄bum
h̄z istū triplicē actū tripliciter sic acceptuz: ita p̄ sup̄scri-
ptaz similitudinē dicit pōt de dño n̄ro iesu xpo. Ita tñ sicut
do nō eōino ppria: s; dissimilis ē i multis. Adhuc tamen a
doctozibz soler vna qdā talis rō assignari. De cōpositiōe sa-
pit nām suoz p̄ponētū: et h̄z quodā mō nāz mediā p̄ponē-
tū extremoz. Sicut videmz i vino aq̄ mixto. qz nō est ita
sicut aq̄ nec ē ita fortis: sicut purz vinū: s; h̄z quēdā vigorez
mediū vtriusqz. Sic est in p̄posito et quodā mō dicit potest
Quāuis. n. xps nō est dicēdus p̄positz ex dinitate et hūani-
tate: tñ p̄ assumptiōes hūanitatē et p̄ vnionē ipz filij dei
cū hoie sūt due nāe i vna p̄sona dinā: sicut per cōpositiōes
aie et corporis sūt due nāe. s. corporalis et sp̄nalis i vno hoie.
Tñ i simbolo athanasij d̄. Sicut aia rōnalis et caro vnus
est hō. ita deus et hō vnus ē xps. Fili⁹ ergo dei iquātū pur-
us est hō: et verus deus ē vbiqz sine dubio: iquātū ē caro ē
solū i vno loco: s; iquātū ē deus et hō tenet mediū locum
vtriusqz eē. i. i pluribz locis. Et huius rō quāuis posita ē a
doctozibz magnis: et h̄z v̄t p̄cludat: potius tñ qdā adapta-
tū q̄ sicut dicit d̄. Aliq̄. n. ponit exēplū i luce solari q̄
cū vnica sit i toto mūdo ab vno. s. sole. pcedēs i pluribz
locis et vbiqz quodā mō icorrupta ē. In vitro relucet ex q̄
sequit sepe radios aliquos rubeos aut virides fieri: et ex
illo colore vestiri quo depictū est vitru p̄ qd trāsēnt radij
illustrates: et tamē illi radij ab illa luce non sūt diuisi: nec a
sole separātur. Anselmus. n. ponit simile exēplum de fon-
te riuo et lacu: qz sicut filius a patre et sp̄s sanctz ab vtro-
qz: ita riuus manat a fonte: et lacus ab vtroqz. Et sepe acci-
dit q̄ solus riuus est quodāmodo icorporatus quādo. s. p̄
canales plūbeos aut lapideos aut alterius māe descendit.
Tūc. n. quāuis sit eadē aqua in fonte riuo et lacu solus ta-
mē riuus seu solus riuus aqua canalibus est vestita. Ita licet
eadē sit essentia patris et filij et sp̄s sanctz: tamē in so-
lo filio ista eēntia est vnita corpori. Et sicut vbi sūt canales
ibi est riuus velatus ab sc̄o dicitur sub corporeo tegumēto
albi tamē ista aqua est libera et patēs. Ita vbi est panis tri-
ticeus debite p̄secratus: ibi est filio dei icarnat. Illi v̄o
vbiqz est in terra sine corpore: sicut est p̄ et sp̄s cū quibz
est vbiqz eundē essentia seu nāe. Et sicut riuus pōt esse in
pluribus locis p̄clusus canalibz: ita filius dei pōt esse in plu-
ribz locis corpe vnitus sub velamine sacri. Hec etiā sicut

do satis grossa est et extranea quāuis possit aliquantū satisf-
facere deu otioi eoz q nō rōnibz vel argumētatiōibz: s; so-
lum fidei p̄ncipalē innuitur. Concludēdo igit sū theolo-
gicaz veritates dicimz corpz xpi veruz eē simul et semel in
pluribz locis et diuersis. quod in deo quidēz nō est ipole:
nec p̄tra intellectum. Quia licz ipsuz corpus christi: quāuis
est de se: sit in vno loco tātuz sū naturā corporalem: tamē
quia panis qui p̄uertitur est in locis pluribz: ideo necessa-
rio sequit q̄ ipsuz corpus sit in pluribus locis: et nō p̄ sui
mutatiōes: sed p̄ alterius p̄uersionē in ipz. Et vbiqz est
iste panis sic p̄secratus substantiāficat in ipaz et ab ipsa p̄so-
na filij dei: et quantum ad hoc habet quādam similitudinē
nē spectet q̄ vere est in oibz suis idiuuisibilis vbiqz: sit. ipuz
autē corpus de sui natura restringit ad vni locuz particu-
larem. Per vnionē quā habet cum deitate dilatatur quo-
dāmodo et extenditur quasi ad quēdam moduz vnuerſalem:
lem: vt sit vbiqz: sicut diuini diuuz reperit. Ita enim ordina-
uit dñs vt panis debite p̄secratus p̄uertatur et efficiatur
corpus christi. Non debet aliquis ex his rebus assumere
materiam vel occasiones calūnie vel erroris: cū protestati
fuerimus sup̄scripta nostro proposito ita adaptatiōe q̄ in
ipsoz similitudinē et p̄prietatum cōparatiōe multiplex
dissimilitudo et improprietas inuenit. Et si forte videatur
aliqui istud qd dicit de corpore xpi nō eē sibi p̄fecte itelli-
gibile: quō. s. possit eē in diuersis locis: vt aliqd aliud de p̄-
dictis: attēdat illud qd dicit Joānes Damascenus. Quō-
dā fiet istud dicit virgo: qz vix nō cognosco: cui respōdit an-
gelus. Sp̄s sanctus supueniet in te et virtus altissimi obūbra-
bit tibi. Et nūc tu interrogas qualiter panis sit corpus xpi
et vinū et aqua sanguis. Dico tibi et ego: sp̄s sanctus supue-
niet h̄c et hec factūz sūt supra naturā et supra itelligētiāz.
Sufficere d̄z tibi exēplū de btā v̄gine: q̄ p̄ fidez quā v̄bis
angeli adhibuit dei filium concepit.

Et vno respectu p̄dicamētī qd dicitur quā-
do credit fides catholica q̄ ab initio p̄mittit-
ue ecclesie vsqz in fines seculi fideles sumps-
erit et sumit quotidiē corpus christi: et tamen
nō est diminutū pp hoc i aliqz: nec diminutū
in aliquo: etiāz si totus mūdos sumeret eodē momēto. Qu-
ius ratio est: quia corpus christi nō auget: nec diminuit
p vnus panis aut pluz p̄secrationē et in corpus christi
p̄uersionē: quotcūqz enim panes seu hostie p̄secratur et in
corpus christi p̄uertatur: nūqz tamē multiplicatur ipsū
corpus christi: sed tātum vnicum p̄seuerat: et vnū solū
modo est et idē quāntūqz etiam a quibuscūqz hoibz come-
datur semp est vnū et in nullo diminuit: sed semp perfe-
ctuz et itegrus p̄seuerat. Quis memoriale hēmus exēpluz
in sacra scriptura tertij reguz. 17. De lechito olei et idria fa-
rine: de quibus comederūt helyas et vidua et ei⁹ filia: circa
tres annos et plus: que sū nām per vnum annū eis minū
me suffecisset. Itē memoriale exēplū habemz de quoz pa-
nis et duobz piscibz quos dñs iesus multiplicauit: itū qz
tot millia hoīum satiabat: et multe sporte de reliquijs sunt
replete. Nō est ergo mixz si deus p̄seruat sū corpus vt co-
mētū nō diminuat: nec p̄sumat: qz dictos panes nō solū
sic p̄seruare potuit: s; et augmētare. Exēplū et hoz hēmus
in natura: qz iam sūt sex millia annoz et vltra q̄ hoies tri-
ticeij panem comederūt et semp per dei grām comēdēt: et
tū triticum nō est diminutū: sed hodie satis plus est de tri-
tico q̄ sūt ab initio qñ hoies triticuz comedere ceperūt.
Si ergo seruat et multiplicat triticū et alia semina p̄ agricul-
turā: nōne si veller possent oīa multiplicare et p̄seruare: sicut
fecit de panibz sup̄dictis: habemz simile exēplū de ca-
dela: quia ab vna cādela accēta infinite cādēle infinite
possent accēdi: nec p̄me cādēle lumē diminuet et oēs alie
tantūde haberent de lumine: sicut ipsa. Et per sup̄dicta
patet respōsio ad blasphemā quā p̄seuerūt aliq̄ hereti-
ci opponere dicēdo. Si corpus xpi esset ita magnuz: sicut
mons a tot comestoribus eēt longo tēpore iam p̄sumptū.
Leci et isani. Alle q̄ lumen vnus candele. p̄seruat abiqz di-
minutiōe: quāuis alie innumerabiles cādēle accēdant ab
ipsa: nō pōt eodē modo cōseruare corpus suū sine aliqua
diminutiōe: quāuis a multis quotidiē comedat: et ista ē

vna rō qre fuit ordinatū q missa sine cādela non celebrat...

no respectu pdicamēti qd dī situs: dixerūt quidā corp' xpi fore sub hostia sub eodē situ: sicut est in celo ad dexteraz pris...

credidit respectu pdicamēti qd dicit habitus crediti sibi fides nostra z ecclia catholica corpus xpi gloriosus veraciter esse sub sacramēto...

Christus iesus venit in hunc mundum pctō res saluos facere. l. ad thi. j. In vbiis propositis apostolus describit diuine incarnationis z humane redemptionis sacramētū.

ro eontra hominem deificatum: quia due nature in vna persona filij se circūderunt: qz diuinitas potentiaz eret in actibus humanis dum leprosus tactu mundat...

piū: z huane nature: que in operib' sex dieruz fuit vltima oīuz creaturarum. Quid n. beniuolus qz creator rerum coicare se voluit rebus creatis: z h benignitas magna fuit in pūctioe sui cū oib' reb' p pēntia: maior qz coicauit...

vñt. ps. In tribulatiōe mea inuocani dñz z exaudiuit de rē plo scō vocē meā. glo. i. d vcturo xpi corpe i cō icarnatiōe effectū exauditiōis psecuti sum'. Exo. 4. Oscecro dñe mitte quē misur' es. Quid afflictiōes ppli tui: sic loquit' es veni z libera nos. Tūc nō q afflictiō z liberatiō ppli sūti...

latio adoptionis est qdā similitudo filiationis naturalis. Filius autē dei naturaliter pcedit a patre vt vobz intel- ctuale vnus cum ipso existens. Hinc autē vbo pot aliqz tri- pliciter assimilari. vno modo fm rōnez forme: nō autē fm intellectualitate ipsius: sicut forma domus exterius consti- tute assimilaf verbo metali artificis fm spēm forme: nō autē fm intellectualitate: qz forma domus in mā nō est itelle- ctualis: sicut erat in mente artificis: z hoc modo vbo eter- no assimilaf qlibz creatura: cum sit facta p vbu. Secūdo assimilaf creatura vbo nō solū quantum ad rōnez forme: s; etiā quātū ad intellectualitate ipsius: sicut sciētia q fit in mēte discipuli assimilaf vbo qd est in mente magistri: z hō modo creatura rōnalis: etiā fm suā naturā assimilaf ver- bo dei. Tertio assimilaf creatura vbo eterno fm vnitatem quā habet ad patrē que fit p grām z charitatez. Cū domi- nus orat. Ioan. 17. Vt vnt vnum in nobis: sicut z nos vni sumus: z talis assimilatio pficit rōnem adoptionis: qz sic assimilatis debetur hereditas. ad Ro. 8. Si filij z here- des. Tertia vtilitas est interna mentis refectio. Matthei. 23. Venite ad me oēs q laboratis z onerati estis: z ego res- ticiam vos. Auguf. Cū panē angeloz manducaret homo: creator angeloz factus est homo. Ber. Adanna de celo descendit gaudentes esturientes zc. vt supra. Sup illud. Luc. 2. Positū in pteptio dicit glo. Ut nos carnis sue frumēto faciam vos. Quarta vtilitas est beatitudinis augmentatio. Ioan. 10. Ber me si q introierit saluabitur z egredietur z egredietur z pascua inueniet. Augu. Propterea deus factus est homo vt hominē totūz in se beatificaret: tota ho- minis conuersio ad ipsūz esset: z tota dilectio esset in ipō: cum a sensu carnis videretur per carnem: z a sensu men- tis per diuinitatis contemplationem: z hoc totum bonūz hoīs erat vt sine ingrederetur sine egrederetur pascua in factore suo inueniret foris in carne saluatoris: intus in di- uinitate creatoris.

Secundū mēbz pncipale. vs. fact m humane redēptiois tangit ibi. Tenit in hūc mundūz peccatores saluos facere. glo. Nulla cā veniendi fuit xpo dno: nisi pctōres saluos fa- cere. tolle vulnera: tolle morbos. z nulla cau- sa est medicie. Infra. Tenit p qd hō erat. nā p qd deo erat semp hoc erat. Possimus distinguere triplicē aduentum xpi. i. in carnē. in mentē. z ad iudiciū. vñ Ber. Triplicē ad- uentū xpi nouim⁹ ad hoies. in hoies. tra hoies. In pmo venit i carne z in iustitate. In scdo in spū z vīte. In 3. in glia z maiestate. In pmo fuit xps redemptio nostra. In scdo est reges z pfolatio nostra. In vltimo apparebit vita nostra. de hoc triplici aduentu videamus. Circa p̄mum aduentūz de quo dī in vbiis ppositis. Qz xps yhs venit in hūc mundūz pctōres saluos facere zc. Cū notandūz qz omnia que xps fecit mysterio humanitatis assumptē no- bis fuerunt salutaria. z ideo de omnibus videamus. P̄mo ergo videamus de eius conceptione: de qua dī Luc. pmo. Ecce p̄cipies z paries filiū dei. Circa quā tria nota- re debemus. vs. matris sanctificationem: spūsancti opera- tionem. z cōcepte plus pfectionez. De p̄mo. i. matris san- ctificatione potest dici illud ps. Sanctificauit tabernacu- lum suum altissimus. Cū Ber. Qd alij sanctis legimus concessūz esse fas nō est dicere tante virginū esse negatum: s; sanctificationis bñficiū legimus eē concessūz. Hieremie: vt ps 137. Ante qz exires de ventre sanctificauit te: z de Ioanne. Luc. pmo. Spū sancto replebit adhuc ex vtero matris sue. q nō est fas dicere hoc negatū fuisse tante vir- ginū q pepit nobis xpm plenuz grā z veritate. Ioā. 1. Et qz credit p̄e alijs p̄uilegiū grē accepisse s; qz dcm est: ei ab angelo. Luce. 1. Ave grā plena zc. z infra. Inuenisti gratiā apud dnm. Sciendū qz triplex est effectus huius sanctifi- cationis. Primus est culpe originalis expiatio: qz sanctifi- catio est motus ad sanctitatem. Sanctitas autē: vt dicit Dio. 7. ca. de di. no. est ab omni imunditia libera z pfecta z oī- no imaculata munditia. Hec autē sanctificatio nō pot in- telligi an aiatioēz. Tū qz sanctificatio est emūdatio a cul- pa: culpa autē nō expellit: nisi p grām gratum facientē: cu- ius obiectū nō est nisi creatura rōnalis. Tū qz et cum sola

creatura rōnalis sit susceptiua culpe ante infusionē aie pro- les pcepta nō est culpe obnoxia: z sic cōcepta beata virgo quocūqz modo ante aiatioē sanctificata fuisse non icur- risset maculā culpe originalis: z sic nō idignisset redēptioē z salute que p xps facta est: de qua dī Matthei. 1. Ipse sal- tum faciet p̄p̄m suū a peccatis eoz. Hoc est autē iconue- niens qz xps non sit saluator oīum: vt dī. i. 2. 4. Relin- quit qz sanctificatio ad marie fuerit post eius aiatioē in cuius figura dī. Exo. vlti. Post qz cuncta pfecta sunt opit- nūbesta vna culū testimonij: z glia dñi impleuit illud. vñ hō sit p̄uēdo aliqua eccliaz celebrare festum pceptionis ei: p hoc nō dat itelligi qz ei? pceptio fuerit scā: s; qz quo- tpe fuerit scificata ignorat celebrat festū scificatiōis eius potū in die pceptionis ipsius. Secūdus effect⁹ est a pecca- to p̄seruatio. vñ Ber. Ego puto qz copiosior sanctificatio nis benedictio in eam qz in alios scōs ab vtero sanctifica- tos descenderit q nō solū ipsius ortū scificauit vep et dein- cepz vitā eius ab omni pctō immunē p̄seruauit. Auguf. Si oēs sancti z sancte duz adhuc viuerent iterrogati fuissent vtrū sine peccato essent oēs respondissent vna voce: di- xerimus qz pctū nō hēmus: nos ipsos seducimus z vitas in nob nō est. exceptā hac sacra vīne. De qua ppter ho- nozē xpi nullā p̄ris volo fieri mentionē: cuz de peccatis agit. Cū scimus q plus grē ei collatū fuerit ad vincendū er omni pte peccati: que illū p̄cipe z parere meruit: quez p̄stat nullū habuisse pctm. Nō. n. fuisse idonea mater xpi si aliquid peccasset. Tū qz honor parētū reddat in p̄p̄m illud puer. 18. Bli filioz parētis eoz. Cū z p̄p̄m illūz in omnia matris ad filium reddidisset. Tūz etiā qz singu- lare affinitatē habuit ad xps: qui ab ea carnē accepit. Dicit- tur autē. i. ad Cor. 5. Que p̄uentio xpi ad belial. Tūz etiā qz xps q est sapia p̄is singulari nō habitauit nō solū in eius aia: sed et in eius vtero. Dī autē Sap. 1. In maluolaz aiam nō introibit sapiētia: nec habitabit in corpe subdūto pctis. Et ideo simplr fatendū est qz beata vgo nullū pctm acma- le comisit: nec mortale: nec veniale: vt sic impleatur qd dī Cant. 4. Tota pulchra es amica mea zc. Cū sciendūz tū qz p scificatiōez in vtero nō fuit vīniū sublatu sōmes fm eēntiā: s; remansit ligatus: nō qdē p actū rōnis sue sicut in vris sanctis. qz nō habuit statim vsūm liberi arbitrij. ad- huc in ventre mris exis. Hoc p̄uilegiū spālē xpi fuit: s; p grām abundatē quā in sanctificatione recepit: z et pfectus p dīnā puidētiam sensualitatē eius ab omni motu carnis iordūato p̄hibentē. Postmodū vero in ipsa pceptioē filij credendum est qz ex ple redūdauerit in m̄em totālī somi- te subtracto. Et hoc significat Eszechiel. 43. vbi dī. Ecce glia dei israel ingrediebaf p viā orientālē. i. p beatā vīnez. z terra. i. caro ipsi? splēdebat a maiestate ei⁹. xpi. Tertius effectus est grē plenitudo sine pfectio. vñ dī Luc. 1. Ave grā plena: vbi dicit Hieron. Bñ grā plena: qz ceteris per partes tribuit. Ad marie vō se totam infudit plenitudo grē. Quāto magis aliqd est p̄p̄nquus p̄mo pncipio in quo- libet genere: tanto magis p̄cipiat effectū illi? pncipiū. Cū Diony. cap. 4. Celef. Hierar. dicit qz angeli q sunt deo p̄- pingores magis p̄cipiāt de bonitatib⁹ dñis qz homies. Xps vō est p̄m grē fm dimitatē qdē auctoritatīue: fm hu- manitate vō istrumentaliter. vñ Ioā. 1. Bñ z vitas p yhm xpm facta est. Beata autē Adaria. p̄p̄nquissima fuit xpo: qz ex ea carnez assumpsit. vñ debuit p̄e ceteris grē pleni- tudinē obtinere. Sciendū vō qz grā a malo liberat z in bo- nō p̄ficit. vñ z btā vgo in sui sanctificatione fuit ab origina- li pctō purgata. In filij sui conceptione totaliter a fomite mūdāta. In sui vō assumptione ab omni miseria liberata. In sui etiā sanctificatione adēpta est grām iclinatē eam ad bonū. In filij autē pceptione p̄firmata est ei⁹ grā p̄firmans eaz in bono. In sui vō assumptione p̄firmata est ei⁹ gratia p̄ficiēs eā in fructioē ois boni. De scdo. i. spūsancti opera- tiōe: dī Luce. 1. Spūsanctus supueniet in te zc. vbi dicit Beda. Supueniēs in vīne spūscūs duob⁹ modis in ea vīne potētie sue efficacitā ondit: qz z mētez ei⁹ adeo qz hūc humana fragilitas patitur ab omni vicioz forde castifica- uit: vt celesti esset digna p̄tū: z vtero illius scm z venera- bile redēptiois nostri corpus sua sola operatione creauit.

Notandūz vō qz pceptionem xpi tota trinitas operata est: qz indiuisa est opatio trinitatis: vt dicit Auguf. Et tū spū sancto attribuit: z hoc ppter quoz rōnes. Prima est qz spūsanctus est amor patris z filij. vñ Augu. Spūsan- ctus est quo genit⁹ a gignere diligit genitorēz suum dili- git. Hoc autē ex maximo amore puenit qz deus filij suum in carnari instituit. vñ Ioan. 3. Sic deus dilexit mundū zc. vñ et Bernard. Scias amons fuisse qz plenitudo effusa est: qz altitudo adēpta est: qz singularitas affociata est. Con- uenienter ergo attribuit spūscō. Scda est: qz spūsanctus attribuit bonitas. vñ Augu. Sicut potentia patri: sapiētia filio: ita z bonitas appropriat spūscō. vñ opera in gbus re- luctet potentia attribuit patri: in gbus relucet sapiētia fi- lio: in gbus vero bonitas spūscō. In hoc vō opere maxi- merelucet bonitas. vñ ad Titum. 3. Apparuit benignitas z humanitas saluatoris nostri dei. Bernardus. Appa- ruit potētia dei in creatione. sapiētia in gubernatiōe: s; be- nignitas mē maxime apparuit in eius humanitate. Con- uenienter qz spūscō attribuit. Tertia est: qz spūsanctus est spūscō scificationis: vt dī Hier. j. cap. Et dicit ibi. glo. qz p ipm oia sanctificant. Quicqd autē in maria gestū est totum est scm z diuinitū. vñ dcm est ei ab angelo. Qd nascet ex te scm vocabit filius dei. Conuenienter qz attribuit spūsan- cto. Cū dicit glo. super illud ad Roma. 1. Secundū spūm sanctificatiōis: qz spūsanctus formauit z sanctificauit ip̄z hoiem in vtero virginis sine virtū semine. Quarta est: qz spūsanctus est oīum grāz actor. vñ. i. ad Cor. 12. Diuini- nes grāz sunt: idēz autē spūs. Blosa. Dator oīum: qz ipē est p̄mū donū in quo oia donant. Hoc autē fuit supabundan- tis grē qz humana natura in vnitatem dīne p̄sone assume- ret: qz nulla merita p̄cesserunt. vñ Titum. 3. Non ex operi- bus iusticie q fecimus nos zc. Aug. Iste modus quo xps pcept⁹ est de spūsanctō infusit nobis grām dei: qua hō ille nullis p̄cedentibus meritis ex ipso p̄mo exordio natu- re sue quādo cepit eē verbo dei copularē in tanta vni- tate p̄sone vt esset filius dei. Quinta est: qz verbū humanūz in corde existens gerit similitudinē vbi eterni fm qz exi- stit in patre. vñ Augu. Quisqz pot itelligere vbu nō solūz ante qz sonet: vep et ante qz sonoz ei⁹ imagies cogitatioē inuoluant: iam pot videre aliqua illius vbi similitudinēz de quo dcm est. In pncipio erat verbū. Sicut autē verbum humanum voce assumit vt sensiblr hoibus innotescat: ita etiā verbūz dei carnem assumpsit: vt visiblr hoibus appa- reret. Cloz autem humana p spūm hoīs formaf. vñ z caro dei debuit per spūm formari. Cū notandū vō qz formatio corpis xpi fuit in istanti ppter infinitā spūsancti vīte cor- pus illud formantis. vñ Brego. Angelo annūciante z spū- sancto adueniente mox itra vep vbum caro scm est. Si- mul qz fuit corpis formatio z aie creatio z vtriusqz adinū- cem cōiunctio z eoz ad vnitatē vno. Cū notandū etiā qz beata vgo fuit vera mater xpi: qz mām ministravit. vñ dicit Brego. sup illud Luc. 1. Virtus altissimi obūbrabit tibi. vmbra formaf lumine z corpe. Deus autē p dimitatez lumē est. Qz hō lumē in corporez erat in eius vtero corpo- randum recte ei dī. virtus altissimi obūbrabit tibi. i. corpe in te humanitatis accipiet in corporez lumē diuinitatis. fuit autē mā corpis xpi purissimus sanguis vginis. vñ Ba- maucenus. Filius dei cōstruxit sibi ipsi ex castis z purissi- mis sanguinib⁹ vginis carnē aiātam aia rōnali. Possim⁹ autē notare mystice qz conceptio vginis significat pceptio- nem fidelis aie. Ambro. Si fm carnē vna est mater xpi fm fidem tū oīum fructus est yhs xps. Dia. n. aia concipit ver- bum dei. si tamē imaculata z imūnis a vicijs itemerato ca- stimonia p̄ctore custodiat. Hinc conceptiōi cōgruit mys- tice locus pceptionis vginis. i. nazareth: qd dī terpetat floi- dus. vñ Ber. Tūat floigerā patriam flos de radice iesse. florem te repūta z ad te diuertet: sicut ad nazareth. Sit tibi honestas conuersationis tan qz flois spēs: vel odor bo- ne opionis tan qz flagrantia: vel itentio eterne retributio- nis tā qz cui fruct⁹ nō dicit. Cū notandū vō qz beata vgo post conceptioēz tria legif fecisse. Ber que tria designa- tur mystice qz libet aia sancta post cōceptū spūalē vbi dei dīstere videlicet: qz montana p̄scendit: qz Elisabeth sa-

lutauit: z qz dnm magnificauit. Ber p̄mum significat vī- tūz p̄fectio. Ber 2^m fraternā dilectio. Ber 3^m laus z exul- tatio. P̄mū tangit Luc. 2. Exurgēs maria abiit in mon- tana cū festinatioē: vbi dicit glo. Accepit virginis p̄sensu celestia petū angelus: que virgo segr: que in mōtana p̄gre- dit. Sicut aia que vbu dei pceptū vīntū cacumina aggressi- amoris p̄cedit vt ciuitatez in dee. i. p̄fessiois z laudis ar- cem penetret z vsqz ad p̄fectionez fidei spēi z charitatis quasi tribus mensibus in ea cōmoret. In hoc autē ascensu sunt tria videlicet: vallis timoris z hūilitatis: ascensus la- boris z difficultatis: cacumē amoris sine charitatis. Unde Bernar. Virtus vult cū hūilitate doceri: cū labore acqui- ri: cū amore possideri. Et cū his oibus digna sit: non aliter doceri. acquiri: vel possideri potest. Secūdū tangit ibi. Et itrauit domum zacharie z salutauit Elisabeth. Saluta- tio. n. est salutis adoptatio. Salutem autē optare proximo p̄inet ad fraternam dilectionē: qz hec est vera formadū- gēdi p̄mū: que exp̄m̄it Matthei. 22. Diliges p̄mū tuum sicut te ipm. glo. Ad id qz teipm. Augu. Quisqz recte p̄- mūz diligit hoc cum eo agere dī: vt et ipse toto corde tota anima tota mēte deū dilgat. Hanc etiā formā diligēdi xps tradidit discipulis suis. Ioan. 15. Hoc est pceptūz meū: vt diligatis inuicēz sicut zc. vbi dicit Aug. Ad qd dilexit nos xps nisi vt possimus regnare cū xpo: Ad hoc qz z nos inui- cem diligamus. Hinc qz dilectioē aia sancta post qz spūalr verbū dei pceptū dīstiteret: qz dī. j. Jos. 4. Si diligim⁹ inuicēz deus in nobis manet z charitas ei⁹ in nobis pfecta est. Auguf. Beatus est q amatē z amicū in te: z inimicūz ppter te. Idēz. Cū vā dilectio est: qd est qd possit deesse vbi vō nō est qd est qd pot. p̄desse? Tertium segr ibi Luc. 2. Magnificat aia mea dnm. Lanticum illud est canticum laudis z exultatiōis: qd qlibz scā aia pcepto verbo dei po- test decātare. Cū dicit Ambro. Sicut in singulis aia Ma- rie deum magnificat: sic in singulis spūscō Adaria in deo exultat. Quid autē sit deum magnificare dicit Ambrosius. Magnificat dñs nō qz ei aliquid humana laus adiungat s; qz magnificat in nobis: dum aia nra que ad imaginem dei est creata: p iusticiā se xpo conformat q est imago pa- tris. Et sic dum ipm xpm imitando magnificat quādā p̄- cipatione magnitudinis eius sublimior sit vt ipsam imagi- nez splēdido bonoz factorz colore z quādā emulatiōē vir- tutis videat in se exp̄mere. Origenes. Qū magnificauit ro aiam meā: ope: cogitatioē: sermōē: tūc imago dei gran- dis efficitur: z ipse dñs cū? imago est in aia mea magni- ficat. Beda. Eius aia deū magnificat q omnes sui interio- ris hoīs affectus diuinis laudibus ac seruitijs mancipat. Eius spū in deo salutari suo exultat: quem nihil in terre- nis libet: nulla caducaz rerum affluētia emollic: nulla ad- ueritas frangit: sed sola illius a quo operatur salus eterna sui conditoris memoria delectat. De tertio. i. plus conce- pit p̄fectioē dī Lu. 1. Hic erit magn⁹ z fili⁹ altissimi voca- bit. Triplicē vō p̄fectioēz hūit plus ista in istanti pceptio- nis suē videlicet: nature: grē: z glorie. De p̄fectioē nature dī Hier. 31. Creabit deus nouū sup terraz. mulier cir cun- dabit virz. Blosa. Perfectus vir in ventre femineo conti- nebat. Hoc autē nō dī ppter quātitatez virilis corporis: s; p veritate humane nature z itegritatē taz corporis qz aie quā plus ista in instanti cōceptiois habuit. vñ Damasce. Dia que in nostra natura plātauit deus dei vbu: assum- p̄t. i. corpus z aiam intellectuāz z corūdiomata. Totum eius assumpsit me vt toti mihi gratificet salutem. i. gratis fa- ciat. Idem. Simul verbi dei caro simul aiata rōnali z itel- lectuali aia. Tertiamē scēdū: licet ista tempore simul fue- rint: cadit tamē inter ea ordo nature. vñ dicit Augu. Qui inuisibilis z icōmutabilis veritas p spūm aiam z p aiam corpus accepit. Cū cuius euidentā sciendū qz ordo na- ture inter aliqua dupl pot attēdit. Cū modo per gradū dignitatis: sic aia media iuenitur iter deū z carnē. Et se- cundū hoc pot dici qz filius dei vniuit sibi carnē median- te aia. Alio modo fm rōnem calitatis: sic ip̄sa aia est ali- qualiter cā carnis vniende filio dei. Nō. n. esset assumpti- bilis nisi p ordinē quē habet ad aiam rōnalem: fm quam habet qz fit caro humana que p̄e ceteris est assumptibi-

lis. similit per spm aiā assumpsit. Tu ppter congruitatem assumptiois. nō. n. aīa est assumptibilis fm congruitatem nisi per hoc qd capax est. de ad imaginē eius existens qd est fm mentem que spūs dī fm illud ad ep̄. 4. Renouamini spūi mentis vestre. Tum ē ppter ordinem dignitatis. qz intellectus inter ceteras ptes aīe est supior z dignior z deo similior. Et ideo vt dicit Damascē. Cū tū est carni per mediū intellectum verbū dei. Cū tū sciendum qd xps humanā nām assumpsit cū quibusdā defectibus. Cū rā ratio triplex est. Prima vt p nobis satisfaceret. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

gruū. n. erat vt deus exaudiret eos q sibi obediebant. Secunda gra habitualis tangit sibi. Pleni gra z vitate. Blo. Quia dinitas in eo fuerat repleta ei plenitudine redidant in alios. Huius aut plenitudinis rō pōt accipi ex ppingitate ipsius ad deū. Quāto. n. receptiuū aliqd ppingus est cause influenti: tanto abundantius picipat influentiā ipsius in fluxus aut gratie est q deo iuxta illud. ps. 137. Et gloriā dabit dñs. vñ cūz aīa xpi ppingissime attingebat ad deum ex eius influentiā plenitudines grē in ipso instanti pceptio nis accepit. Cū Notādū vō q plenitudo grē pōt accipi dupliciter. Cūno modo ex parte ipsi grē: qñ. s. aliqs attingit ad summū bonū grē: z quantū ad essentia: z quātū ad virtutem: qz. s. hz grām in maxima excellētia: qua pōt haberi in maxima extēsiōe ad oēs grē effectus. Et talis gratie plenitudo ppria est homini xpo. Alio modo pōt attendi ex parte hūis grām: quādo. s. aliqs hz grām fm suam conditionē: siue fm intentionē put est in eo itēnsa grā vsqz ad terminum ei pfixum a deo fm illud ad ep̄. 4. vñ cuiqz nīm data est gratia fm mensurāz donationis xpi. i. fm q dator xps mensurat. Est aut mensura diuisio donoz. Aliū enī habet iste aliud ille: z q hz iste nō habz ille. Siue etiāz fm virtutes in quantū. s. habz facultatē grē ad oīa que pū nent ad suū statum siue officij: sicut dicebat ap̄lus ep̄. 4. Ad hī aut oīum. s. sanctorū minimo data est grā hec illi luminare cecos zc. Talis plenitudo grē nō est ppria pōt sed cōicaf alijs per xpm. Sic beata virgo dī gratia plena. Luc. 2. Quia habuit grām sufficientē ad statū suū ad quem erat electa a deo: vt. l. esset mater dei. Sic z beatus Stephanus dī gratia plenus. Act. 7. Quia habuit grām sufficientē: vt esset idoneus minister z testis xpi. Hāz autē plenitudinū vna plenior est qz alia fm q aliqs diuinitē est pordinatus ad altiorē vel inferiorem statūz. Sic etiam sancti cōiter dicunt pleni grā fm illud ep̄. 4. Ut impleamini in omni plenitudine dei: qz hz grām sufficientē ad merendū vitam eternam: que consistit in plena fructiōe dei. Cū Notandum etiā q grā xpi habitualis dupliciter cōside rat. Cūno modo fm q est ens qdā: z sic est finita: eo q est in anima xpi: sicut in subiecto finitā hūie capacitatem. Alio modo pōt cōsiderari fm rōnez gratie: z sic potest dici infinita: eo q non limitat: qz. s. habet qd pōt pūnere ad rōnem gratie: qz collata est aīe xpi: sicut quidā pncipio factiōis seu gratificationis in humana natura fm illud ep̄. j. Gratificauit nos in dilecto filio suo. Sicut si dicamus lucē solis esse infinitā: nō quidē fm suum esse: s. fm rōnem lucis: qz habet quicqd pōt ad rōnem lucis pertinere. Cū Notādū etiā illud Joan. 4. Nō. n. ad mensurā dat deus spūm hominū xpo. pōt tripliciter exponi. Cūno modo de dono qd deus pater ab eterno dedit filio. s. diuinitāz naturāz q est donū infinitū. Cū quēdā glo. dicit ibidem. Ut tantus sit filius quantus sit pater. Alio mō pōt referri ad donū qd est dati hūianē: vt vniat dīne psonē: qd est donū infinitū: vt dicit glo. ibidem. sicut p̄ pleniū z pfectū genuit filius sic pleniū z pfectus est nāe vniū hūianē. Tertio mō pōt referri ad grām hūitālē quātū se extēdit ad statum grē. vñ Augusti. hoc exponēs dicit. Mensura quēdā donoz diuinit. Alij dat p spūm hmo sapiētie. alijs hmo scie: sed xps q dat nō mēsurā accepit. Sciendū vō q grā vnionis pcedit in xpo gratiam habitualem: nō ordine tps: sed nāe z intellectus. Cū dī 2. 12. Ecce seruus meus suscipiā eū. Quod qdē p̄tinet ad grām vnionis. Et postea sequit. z ponaz super eum spūm meū. Qd qdē p̄tinet ad donū grē habitua lis. Huius aut accessionis rō pōt accipi ex habitu die grē ad suā cām. 2. n. causā in hoīe ex p̄ritā dinitatis: sicut lumen in aere ex p̄sentia solis: vñ 2. 2. dī. 2. gloria dei israhel ingrediebatur per vīam orientāle: z terra resplenduit a maiestate eius. Hūitā autē dei in xpo est fm vnionē humane nature ad dinā psonāz. vñ grā habitualis xpi itelligit: vt oīs hanc vnionē sicut sp̄ledō solē. Sicut autē grā respicit essentia aīe sic virtus respicit eius potentiam. vñ opz q sicut aīe potentie deriuant ab ei⁹ eēntia: ita virtutes sunt quēdā deriuatiōes grē: quāto. n. aliqd pncipiū est pfectius: tāto magis imprimit suos effect⁹. vñ cūz gratia xpi sit pfectissima: p̄ns est q ex ipsa p̄cellerit virtutes

ad p̄ficiēdas singulas potentias aīe: z ita xps habuit oēs virtutes: sicut in ipem nō habuit ppter ipsarū imperfectionē: s. habuit q cōrūdet eis in p̄ritā. s. visionē z comprehensionē: qz sicut verus comprehensor. Tertia grā. s. capitis tangit sibi. Joā. j. De plenitudine eius oēs accipimus. Hec aut grā eadē est fm essentia cū grā habituali. differens tñ fm rōnē. Cū Notādū vō q xps dī caput ecclesie fm similitudinē capitis hūiani. In quo possumus tria cōsiderare. s. ordinē pfectionē v̄tutē. Ordinem qz caput est hmo p̄ hōis icipiedo a supiorib⁹. Et ideo q omne hmo caput cōsuevit noiari. vñ in ps. In capite libri scriptum est zc. i. in pncipio libri. Pfectionē. qz in capite vigent oēs sensus rā interiores qz exteriores cū in ceteris membris sit solus tactus. Et ideo est q dī 2. 12. Senex z honorabilis ipse est caput. virtutē. qz vt z mo. ceteroz mēbroz z gubernatio eoz in suis actib⁹ est a capite pp vīam sensitiuā z moti uā ibidē dñant. vñ z rector populi dī caput ipsius fm illud. j. Re. 15. Lū eses paruulus in oculis tuis caput in tribus israhel cap⁹ es. Hec aut tria cōperunt xpo spūali. Idē mo. n. fm ppingatē ad deū grā ei⁹ altior z p̄or est: z si nō tpe: qz oēs alijs receperunt grām p respectū ad grām ip̄s: fm illud. Ro. 8. Quos p̄ficiuit z p̄destinauit cōformes fieri imaginis filij sui: vt sit ipse p̄mogenit⁹ in multis fratrib⁹. Scdo pfectionē hz quātū ad plenitudinē oīum grarū fm illud. Joā. j. Pleniū grā z veritate. Tertio v̄tutes hz virtutem. s. influendi grām oibus in oīa mēbra ecclesie fm illud. Joā. j. De plenitudine ei⁹ oēs accipimus: z sic p̄z q cōueniēter dī caput ecclie. Cū Notādū vō q nō solū istū quātū ad corp⁹: s. et q̄tū ad aīam: sed pncipali q̄tū ad aīam: sicut dīario vō quātū ad corp⁹. vno nō in quātū mēbra corp⁹is exhibent arma iustitie in aīa exīte per xpm. vt dicit ap̄ls. Ad Ro. 6. Alio mō quātū vīta glie ab aīa deriuatur ad corp⁹ fm illud Ro. 8. Qui suscitauit v̄m a mortuis viuificabit mortalia corpa vestra pp inhabitantem sp̄ritū etus in vobis. Cū Notādū vō q xps est caput hominū fm diuersos gradus. hmo. n. est pncipali caput eoz qui actu vniunt sibi p grām. scdo q actu vniunt sibi p charitatē 3º q vniunt sibi actu p fides. 4º eoz q vniunt sibi potētia nō dūz ad actū redacta: q tñ ad actū est reducenda fm dinā p̄destinationē. 5º eoz q in potētia sunt sibi vniū que nunqz reducet ad actū: sicut hoīes in hoc mūdo viuentes q nō sunt p̄destinati: q tñ ex hoc mūdo recedētēs totaliter desinūt esse mēbra xpi: qz itā nō sunt in potētia: vt xpo vniatur: nec solū hominū: s. et angeloz xps caput est fm illud ad Colo. 2. Qui est caput oīs pncipat⁹ z p̄tatis: qz ppingus hz ad deū z pfecti⁹ dona dei p̄cipat. Cū ipse angelus istū sensū cognitiōis ipsūz illuminādo purgādo z p̄ficiēdo: qz tñ nō cōicaf cū angelis in nā sp̄it⁹: nō ita p̄prie dī caput angeloz: sicut hoīum. Sciendū vō q duplī caput in stitit in alia mēbra. hmo quodā intrinseco fluxu put virtus motiua z sensitiua a capite deriuatur ad cetera membra. Alio mō fm exteriorē quādā gubernationē: put. s. fm visum z alios sensus: q in capite radicant dirigūt hō in exteriorib⁹ actibus. vtroqz mō xps dī caput: s. scdo modo alijs etiā p̄tē dīci capita fm illud amos. 6. Optimates capita eoz. Diabolus etiā quātū gubernat malos ad suum finē q est auerſio a deo dī caput omnium maloz. Job. 41. Ipse est rex sup oēs filios supbie. Grego. Iniquoz oīum est caput diabolus. De pfectione tertia plis. s. glorie dicit in ps. Diabolus quem elegisti z assumpsisti habitabit in atrijs tuis. Qd exponit glo. de xpo. Cōsistit aut beatitudo in visione diuine essentie quam aīa in instanti creationis sue pfectissime p̄templabat z tanto clarius quātō propin quius verbo coniungebat. Sūt aut in hac visione gradus fm q aliq acutius deū vidēt q est oīum rerū causa. Quāto. n. causa aliqua plenius cognoscit: tanto in ipsa plures effectus cognosci possunt. Nō. n. magis cognoscit cā nisi v̄tus eius plurimūz cognoscit: cuius virtutis cognitiō sine cognitione effectū esse nō pōt. Nā quātitas v̄tutis hz effectus mēsurari solet: z ideo est: qz eoz eēntiam dei vidēt aliq plures effect⁹ vel rōnes dinoz operū in ipso deo conspiciunt qz aliq minus clare vident: z fm hoc inferiores angeli a supioribus illuminant fm Dionysium. Alia g xpi

summā perfectionē visionis diuine obtinens inter ceteras creaturas oīa opera diuina: z rōnes ipsorūz quecumqz sunt erunt vel fuerunt in ipso deo plene int̄cti: vt non soluz hoīes: sed etiā supiores angelos illuminet. z tō dicit ap̄ls ad Colo. 2. q in ipso sunt oēs thesauri sapiētie z scientie absconditi. Et Hebr. 4. Omnia autē nuda z apta sunt oculis ei⁹. nulli. n. intellectui glorificato deest: quū cognoscat in v̄bo oīa que ad ipsūz spectāt. Ad xpm aut z ad eius dignitates spectāt quodāmodo oīa iquātūz subiecta sunt ei oīa fm illud ps. Omnia subiecisti sub pedib⁹ eius. Ipse est. n. iudex oīum cōstitutus a deo: qz filius hominis est: vt dī Joā. 5. Et ideo aīa ipsius in verbo cognoscit oīa existētia hz quodcūqz ip̄s: z etiā hominū cogitatur: quoz ip̄s iudex est: ita q de eo dī. Joā. 3. Ipse. n. sciebat qd eēt in homine: qd pōt itelligi nō solū quātū ad sciētā diuinā: sed etiā quātū ad sciām aīe: quā hz in verbo: in quo ē cognoscit nō solū oīa q actu sunt erūt vel fuerūt: s. etiā quecumqz sunt erunt vel fuerūt in potētia soluz creaturē: qz in v̄bo cognoscit oīs creature eēntia potētiāz z v̄tutē: nō aut oīa cognoscit q sunt in dinā potētia: qz hoc esset cōprehendere oīa q deus facere pōt: qd eēt cōprehendere diuinā virtutem: z per oīs diuinā eēntia qd est impossibile omni intellectu creato. Possimus aut distinguere triplicem scientiam. quā habuit aīa xpi. Una est beata p quam cognoscit verbū z res in verbo: vt supra dictū est. de hac sciētia dicitur. Joā. 8. Scio eū z sermonem eius seruo. Alia est diuinitus in fluxu. Nam sicut in angelis pter cognitiōem intuitam qua cognoscunt verbū z res in verbo est alia cognitiō qua cognoscunt res in pprijs naturis per sp̄s itelligibiles diuinitus in fluxu: ita z in aīa xpi pter sciām beatāz est alia scia iudicia siue in fluxu q cognoscit res in ppria natura per species intelligibiles in fluxu humane mēti proportionatas. vñ dī Colo. 2. In ipso sunt omnes thesauri sapientie absconditi fm hanc sciētā cognoscit aīa christi quecūqz ab homine cognoscit p̄tē per virtutē luminis intellectus agētis: z oīa illa que per reuelationē diuinā hominibus innotescunt. Alia vō est scia exp̄imentalis siue acq̄sita. Cū dī Hebr. 5. Didicit ab his que passus est obediretam. fm hāc sciam sciuit aīa xpi oīa illa que p̄tē sc̄it per actionē intellectus agētis. Et licet nō fuerit oīa experitus: tñ sicut homo ex virtute intellectus agētis pōt pcedere ad itelligēdū effect⁹ p cās. z eōuērsō. z filia p filia: z p̄ria p cōtrariā: ita ex his q exp̄tū est in oīum deuenit notitia. Sciendū vō q scia exp̄imentalis ponit in xpo fm lumē intellectus agētis. qd est humane nature cōnaturalē. Scia vō ifusa per lumē desup ifusum q modus cognoscēdi est p̄portionat⁹ angelice nature. Scientia vō beata p quā ipsa eēntia dei vidēt est ppria z cōnaturali soli deo. De natiuitate christi. Scdo videam⁹ de natiuitate xpi. Circa quā tria possumus cōsiderare: videlicet parentis v̄ginitatē: nascētis benignitatē: z natiuitatis vtilitatē. De p̄ dī 2. 12. Ecce v̄go p̄cipiet z pariet filium. vñ Augusti. Speculū nō rūpit rā dīus solis: itegritatē v̄ginis igressus aut egressus nūqd poterat vitare diuinitatis. Cū Notādū vō q fuit pueniens xpm p̄cipi z nasci de v̄gine. Tū qz v̄bū est patris: cuius similitudinē gerit v̄bū cordis qd sine corruptione p̄cipit z sine corruptione de corde p̄cedit. Cū ēt pueniens fuit v̄bz dei p̄s sine corruptione p̄cipi z nasci. Cū i quodā h̄mone dī. Neqz v̄bū nīm cū parit cōrūpit mēte: neqz v̄bū dei sp̄alē eliges partum pemit v̄ginitatē. Tum etiā: qz xps venerat peccati corruptionēz tollere: fm illud Joā. j. Ecce agnus dei zc. Jo dicit Augusti. Has nō erat vt p ei⁹ aduētum violaret itegritas q venerat sanare corrupta. Tū etiā in signū sp̄ualis regnatiōis q nō ex voluntate carnis: neqz ex voluntate v̄rit⁹: ex deo vt dī Jo. io. Cū Augusti. Dpotebat caput nīm signū miraculo fm corpus nasci de v̄gine vt si gnificaret sua membra de v̄gine ecclesie fm sp̄nz natiuita. Tū etiā vt imaginē future resurrectionis z glorie p̄ferret vbi neqz nubēt: neqz nubent: s. sunt sicut angeli dei in celo. Ad Att. 25. Sūt aut pueniens: vt de v̄gine despōsata viro nascere: sicut dī Ad Att. j. Cū eēt despōsata mater le

suu zc. Ideo fm glo. vt significaret ecclesia q est vgo z spo... De humanitate christi. Ideo fm glo. vt significaret ecclesia q est vgo z spo...

in exemplū hūilitatis. Joā. 13. Exēplū dedit vobis zc. In... De humanitate christi. in exemplū hūilitatis. Joā. 13. Exēplū dedit vobis zc. In...

dam cauterio salutis. Idē. Idēs manifeste humilitatis exē... De humanitate christi. dam cauterio salutis. Idē. Idēs manifeste humilitatis exē...

pro sua: qd p salute sua poscat egrot. Joā. 3. pō. pō. pō. pō... De humanitate christi. pro sua: qd p salute sua poscat egrot. Joā. 3. pō. pō. pō. pō...

lacerat fuisse. subito qd radius lucis demones affuga- nit: statimq; sanat: et xps pientē itelligens dixit. Tūc eras bone Jesu. et vox ad eū. Antoni h' eras: s; expectabā certamē tuū. 2. tēari voluit pp nostrā cautellā: vt nullus qdū- cūq; scūs a dyaboli tēatione securus sit. Jo. 13. Nō est ser uis maior suo dno. Leo papa. Nemo de cordis sui puri- tate p'dat: cuz ille pugil hostis acrozibus pulset insidijs quos maxie viderit abstinere a pctis. A quo. n. dolos suos timeat abstrahere: q ipfuz dnm maifestatis ausus est tenta re: Cū post baptisimū xpm tentauit: q; vt dicit Ilyla. super Matth. In sanctificatione maxime tēatione dyaboli gra- sanf: q; victoria magis est ei exoptāda a sanctis. Ecclcl. 2. Fili accedens ad fontem dei sta in timore. Tertio pro- pter exemplum. vt dicit Aug. q; christus se dyabolo tenta- dum p'ebuit: vt ad superandas tēationes eius media- tor esset: nō solum per adiutorium verum etiā per exēplū. Dedit autem nobis exemplum non solum pugne: sed etiā corone. vñ super illud Matth. 4. Accel. an. muni. ei. dicit glo. Sicut in hoc agone milita nra pie instruit: ita in ob- sequio angeloz gliosa remuneratio edocet. Unde etiam Ber. Ipse dñs hostat vt pugnem: adiuuat: vt vincamus certates expectat: deficientes subleuat: vincētes coronat. C Sequit de mō z ordine tēatō: z accedēs tentator dicit ei. Si filius dei es dic vt lapides isti panes fiant. vbi dicit Greg. Antiqu' hostis p'mū hoīem gula vitio tētauit cum ligni cibi veritū oñditatq; ad comedēdum suavit. Cūna glia cū dicere: teritis sic dij. auaritia cū diceret. scietēs bonum z malū. Auaritia. n. nō solū pecunie est: s; ē altitudi- nis cū supra modū sublimitas ambif. eisdem modis fm hoīem tētauit p'mo p gula. vñ dixit. Si fil' dei es zc. Ily- lari. Et p'ditiones in tēatō p'posuit p quā in deo ex mu- tatione lapidēs in panes vtute p'ntis agnoscat. z in hoīe oblectando cibi patiētā efuriētis illudat. Hūc aut tēta- tioni sic resistit dicit. Scripū est. nō in solo pane viuit hō: s; in oi vbo qd pcedit de ore dei: vbi dicit glo. Inferior ps hoīs pane sustinet: altera vō deo p'tinet ad dei tēationem. vñ de inferiori pre pz q; tēator sis. Scdo tētauit eum per vanā gloriā: vt dicit Mat. 4. vñ sequit. Tūc assumpit euz dyabo- lus zc. Et postea sequit. Si fil' dei es mitte te de ozuz zc. Nec tēatio fuit vane glie fm glo. cui sic resistit: nō tenta- bis dnm deū tuū. vbi dicit glo. Nō dz tentare deum qū hz ex humana rōne qd faciat. s; postq; deficit hūana rō p'me det se deo nō tēando: s; deuote cōfiteō. Nota etiā q; hic dicit glo. oia hec corp'alib' sensib' eē cōpleta: q; n. vba inuū- ces pferunt in spē hoīs dyaboli supasse vñle est. Tertio tē- tauit eū de auaritia. vñ sequit. Assumpit eū in mōtē excel- sū z ostēdit ei oia regna mūdi. glo. i. oia p'cupiscibilia i mū- do in q; hoies regnāt: vel simpl' tot' mūdus eo suggerēte- te ab eo visus est: vt dixit hec oia tibi dabo si peidēs adora- ueris me. q; auaritia idolorū fuit: sic dicit ad ep. 5. Hūc aut tēatōni sic resistit. Clade sathanas. Cur indignāter sic rñdit: q; dicit Ilyso. q; in p'p'is iniurijs quēpiā eē patie- tes laudabile est: de et at iniurias simulare nūnis iptom est. C' Notādū vō qd mystice xpi tēatio significet. Cū Ilyri. sic dicit. Jeimū est abstinentia rei male. efurtes est desiderū ei' vsus ei' est pams. Qui s; sibi pctm cōuertit in vsuz lapī dē puerit in panē: rñdeat q; dyabolo p'suadēti. q; nō in so- lo pane. i. vsu illi' rei viuit hō: s; in obseruātia mādatorum dei. Cū q; q; in stat' fuerit quasi sanct': ductus est quasi su- pra tēpluz. z q; estimauerit p'sistere in sanctimonij summi- tate positus est sup p'mā tēplū: z hec tēatio sequit p'i- mam: qm victoria tēationis gliam operat: z fit cā iactan- tie: s; xps vltro ieiuniū suscepit: sup tēplū aut eum dyabo- lus dixit: vt tu ad abstinentiā laudabile sponte pcedas. ex tolli aut fastidium sanctitatis nō acqescas. Fuge exaltatio- nē cordis: z nō patieris ruinā. Ascēso aut montis est p'ces- sio ad altitudinē diuinitaz z gliam hui' mundi q; de sup'bis cordib' descendit. Cū q; volueris diues fieri qd oñdēs inci- pis cogitare de diuitijs z honoribus acquirēdis. z tunc pnceps mundi gliam ostendit regni sui. 3. loco p'uidet tibi causas: vt si volueris illa consequi seruias ei z negli- gas instritam. C De triplici tēatione. s. dei hominis z dyaboli.

Losa sup psal. 2^m dicit: q; tēat dñs: tentat hō: tēat dyabolus: s; alr dñs: alr hō: alr dyabolus: tentat dñs vt erudiat: hō vt discat: qd nescit: dyabolus vt seducat. De tēatioe di dicit ibidē i ps. Dyoba me dñe: z tēta me. gl. Judicia me pbatū nō tibi: q; oia p'basti: s; hoibus ne qd deli- cti maneant. tēatio gō dei p'batō est: sic tētauit deus Abrahā. Gen. 23. Qd aut dicit Mat. 6. Ne nos iducas in tēationes. itelligendū ne nos p'mittas vinciā tēatione. glo. In tē- ationē ducit q; in tēatione fragil: nō q; p'cat: vt nō tentet: q; tēatio nēcia est ad coronā: tanq; si cuiq; nece est igne p- bari nō p'cat vt nō p'ungat: s; vt nō excuratur: vt dicit glo. Aug. De tēationib' hoīs scidū est q; tētare est experimen- tum sumere de eo q; tētat: sic sanon proposuit p'blemā p'philestis ad tētādūz eos. Judicū. 4. Sigs aut hoīs ex- plorat voluntatē prudētā z p'atē dei: h est tentare deum qd p'hibitū est. Deu. 6. Nō tētabis dnm deū tuū. vbi dicit glo. Deum tētat q; qd faciat ac sine rōne se p'mittit peri- culo experiri volens vtrū possit liberari a deo. Cū vō pp necessitatem: vel vtilitatē p'mittit se aliquis dno auxilio z suis p'itionib' z factis: h nō ē tētare deū. Dñ. n. scd' pali. 2. Luz ignoram' qd agere debeamus h solū hēm' residū: vt oculos nostros ad te dirigamus. C' Notādū aut illi' qd dicit in ps. Sustate z videte qm suauis est dñs: z illi' qd dicit Ro. 12. Ut p'betis q; sit voluntas dei bona hūilapens z p'fecta. C' Scidū q; duplex est cognitio dñe voluntatis seu bonitatis. Cūna qd ē est p'eculatiua z qstuz ad hanc nō licet dubitare: nec probare vtrū voluntas bona sit vel vtrū deus sit suauis. Cūna aut ē dñe bonitatis seu voluntatis cognitio affectiua seu experimētalis: vuz q; experit in se- ipsuz gustū dñe dulcedinis z cōplacētā dñe voluntatis: sicut de iertheo dicit Dio. 2. c. de vlt. no. q; dicit vna ex cōpassione ad ipsa: z hoc mouet: vt p'bem' dei voluntatē: z gustus ei' suauitatē. C' Notandum etiā q; duplex petit ali- quis signum a deo. C'no' ad explorādū diuinā p'atē: aut veritatē dicit ei' z h de se p'tinet ad dei tēationem. Alio' vt instruat qd sit circa aliqd faciēdū: aut qd factum hūpla- cituz est deo: z h nullo' p'tinet ad dei tēationē. De tēatio- ne aut dyaboli supradictū est. hō aut dyabolice tēationis rōnes. v3. qre p'mittit dñs hoīs tēari tāgit. Ilyso. dicens. Quisq; post baptisima maiores sustinet tēationes nō tur- beris. eteni p'pterea h accepisti arma nō vt vaces. sed vt p'lieris: tō aut a te tēationes nō p'hibz dei. Ilymo qdēz vt dicit q; quo fortior factus es. Scdo vt ex magnitudine do- noz nō extollaris. Tertio. vt dyabolus cogit q; p'fecte ab eo abscēssit. Quarto. vt p' fortior reddaris. Quinto vt crediti tibi thesauri signum accipias: meq; n. dyabolus superueniret tibi ad tentandum: nisi te in maiore effectu videret.

C De xpi conuersatione. Scimo videam' de xpi cōuersatione de qua dicit Baruch. 3. Post hec in terris visus ē z cum hoib' p'uersatus. C' Notādū q; xpi con- uersatio fuit p'fectissimū exēplar nre p'uer- sationis. vñ in p'sona ei' dicit Jo. 14. Ego sup via- veritas z vita. reuera ipse est illa regia via de qua dicit Ily. 21. Cūa regia gradiemur: z hū dicit qdāz glo. sup Qui habi- tat. q; via regia est via xpi regis nri: q; sic via mundi cucur- rit: vt nec p'speris alliceret: nec aduersis frāgeret. quā etiā nos imitari debem'. Beda. Sequitur iter humane p'uer- sationis ei' si dimittatis gliāz volum' iteneri: z habitare in do- mo ei' eterna oib' dieb' vite nre. C' Notādū vō q; xps cō- uersat' fuit fm legē. p'mo qdē vt veterēz approbaret. 2. vt eā in seipso obseruādo p'summaret. 3. vt iudeis occasiōe calūmianāi subtraheret. 4. vt homines a seruitute legis li- beraret fm illd' Bal. 4. Adit de' filii sui natū ex muliere factū sub lege vt eos q; sub lege erāt redimeret. A trans- gressione aut legis triplic' se excusat. p' qdem mō: q; p' p'ces- sū qdē de sanctificatione sabbati nō iterā dicit op' diuinit' s; hūanū q; dñs de' in die septima cessauerit a nouis crea- turis p'dēdis: temp tū opaf in rez gubernatiōe z p'serua- tione. Q; aut xps miracula faciebat erat opis dñi. vt ipse dicit Jo. 5. Nō meus vsq; mō opaf. z ego operor. 2. excu- sat p' h' illo p'cepto nō p'hibent opa de neccitate salutis

corp'alē. Cū ipse dicit Luc. 7. Nōne vnusq; vestruz sol- nit bouē: aut asinū z ducit ad agerē? Et Ilyra. c. 14. Quis ve- strum bos aut asinū in puteū cadit: z non p'tinuo extrahit illū in die sabbati? Manifestū est aut q; opa miraculoz: q; xps faciebat: ad salutē corporis z aie p'tinebat. Tertio q; illo p'cepto nō p'hibent p'tinētia ad dei cultuz. Cū dicitur Matth. 12. An nō legitis in lege q; sabbati sci violant z si ne crimine sunt: z Jo. 7. dicit. Si circūcisiones hō accipit in sabbato: vt nō soluat lex moysi: cur m' hūilidignamini: quia totū hoīem saluū feci in sabbato? Q; aut mādauit paliti- co in sabbato lectū suū portare ad cultum dei p'tinebat. i. ad laudem dñe vtrūq;. C' Notādū q; xps habuit tria resu- gria: vt dicit Remi. nauimōtē: z desertū ad quoz alterum quotiēscūq; a turbis p'mebat descēdebat: z h legit ipsum descisse pp tria: q; q; pp corporale getē. Cū Matth. 6. dicit q; dñs discipulos dixit. Venite seorsuz in desertū locū z ge- scite pusillū. Erāt. n. q; veniebāt z redibāt multi: z nec spa- ciuz māducādū hēbāt. Dñq; vō cā oionis. Cū Lu. 6. Sa- ctuz est in illis dieb' exire ozare in mōtē: z erat p'notās in oione: vbi dicit Amb. q; ad p'cepta vtruzq; nos isformat exēplo. Dñq; vt doceat fauore vitare. vñ sup illd' Matth. 5. Alidēs Iesus turbas ascēdit in mōtē. dicit Ilyso. q; p hoc q; nō in ciuitate a foroz: s; in mōtē z solitudine sedit: erudi- uit nos nihil ad ostentationē facere a tumultu' abscōn- dere: z maxime cum de necessarijs disputare oporteat. C De doctrina xpi. Ndecimo videam' de doctrina xpi. de q; dicit Matth. 22. Magister scimus: q; verax es z via dei in vitate doces. C' Scidū vō q; xps veritatē doctrine p'firmat. Tum vite sancti- tate. Cū miraculoz s; limitate. Cite scitate: q; cepit facere z docere. vt dicit Ily. j. Miraculoz s; s; limitate. Jo. 4. Si mihi non vultis credere opib' credite. C' Notādū insup q; xps multa docuit in pabolis. vt dicit Mat. 13. Qd qdē pueniēs fuit. Cū q; cōnāle est hoī. vt per- sensibilia denentat in cognitionē itelligere diuini. vt dicit Ily. j. c. ce. 1e. Naz ipse est nō aliter lucrere diuini radiū: nisi varietate sacroz velaminū anagogice circūnelatū. i. inclu- sum diuersis figuris scripture ipsuz repñtatū. Cuz etiā ppter simplicitatē: quozūdam audientū: vt q; celestia ca- pere nō poterāt: p' silitudinē terrenā audita percipere po- tuissent. vt dicit glo. Matth. 4. Et subaudi ibi. in glo. q; pa- bola grece silitudo dicitur latine: q; qd itelligi volum' p quas cōparationes idicam': vt ferreū dicit ad aliqd durū: z rez ve- locē ventis cōparam'. Est. n. pabola: vt dicit Ilyro. rezuz nā discrepantium sub aliqua silitudine facta cōparatio. Cuz etiam vt indignis diuina myteria occultarent. vnde Luc. 3. Nobis datus est nosse mysteriū regni dei. glo. Se- creta scripturarū. Est ifra. Ceteris aut in pabolis vt videntes nō videāt. Mat. 7. Nolite sciri dare cambus: meq; mittite margaritas vestras ad porcōs. glo. Eadē res dicit sanctum z margarita. i. euāgelij z eccl'astica facta: sciri q; inuolabi- lem dz ab aliq; corūpi. C' Margarita q; in absco dno latet z de figuris q; de ap'is cōchis eruit: gēma est p'iosa q; nō pōt corūpi. Eanes vō sunt: q; oblatrāt: z qd itegri est dila- cerant: porci q; vilipēdunt z p'culcāt. C' Notādū vero q; si- cut Ilyo. 2. c. ce. 1e. magis pueniēs est q; dina i scripturā tra- dant sub metaphoza rez corp'alij viliū q; nobilitū: z hoc pp tria. h. q; p hoc liberat magis hūan' sensus ab errore. C' Manifestū aut est q; hec nō h; p'prietatē dñe de dñis: qd possit esse dubiū si sub figuris nobilitatimoz corp'aliz de- scriberent diuina maxie apud illos: q; nihil aliud corp'alib' nobilit' excogitare nouerūt. Scdo. q; h modus est cōue- nientior cognitōi quā de deo hēm' i hac vita. Magis. n. manifestat nob de ipso qd nō est q; quid est: z iō silitudines eoz q; magis elongant a deo veriore nob facit estimati- onem de deo qd sit supra illud qd de eo dicim' vel cogi- tamus. 3. quia per h; diuina magis indignis occultant. C De xpi miraculis. C' Ndecimo videam' de xpi miraculis de qui- bus dicit Jo. 11. Nōc hō multa signa facit. C' Cū notādū q; miraculi nomē ab ammiratiōe sumit- tur. C' Admiratiō aut surgit cuz effectus sunt ma-

nifesti: z causa occulta: sicut aliquis mirat dum videt eclī- psim solis z ignozat cām. vt dicit. j. meta. Pōrest tū causa ali- cui' apparētis effect' eē alicui nota: q; tū alijs est icognita. Cū aliqd est mirū vni qd nō est mirū alijs: sic eclīpsis solis mirat rusticus: nō aut astrologus. C' Miraculi aut dicitur quasi ammiratiōe plenū qd simpl' est oib' cāz occultat: hec at est de'. vñ illa q; a deo sūt p'ter cās nob notas miracula dñi. Describit aut miraculū sic. C' Miraculū dicit aliqd arduum z insolitū supra facultatē nāe z spē ammirat. pueniēs. C' Ad- cut' euidentā scidū est q; arduū dicit miraculū nō pp digni- tatem rei in q; fit: s; q; excedit facultatē nāe. Sill' insolitūz dicit nō q; nō frequēter eueniat: s; q; est p'ter nāle cōsuetudi- nē. Supra aut facultatē nāe est aliqd tripl'. C'no' qstū ad subam facti sic q; duo corpa sint sil': z q; sol retrocedit: vel q; corp' humanū glouificet: qd nullo' nā facere pōt: ita z filia tenet summū gradū in miraculis. 2. mō est aliqd supra facultatē nāe: nō qstū ad id qd fit: s; qstū ad id in q; fit: sicut resurrectio mortuoz illuminatio cecoz: z filia pōt nā cāre vitaz: s; nō in mortuo: z pōt p'tare vltuz: s; nō ceco: z hec 2. m locū tenet in miraculis. 3. est aliqd supra facultatē nāe qstū ad modū z ordinē faciēdi: sic cuz aliqs subito diuina virtute curat a febre absq; solito z p'sueto cursu nāe in ta- lib': z cū aer p'densat in pluuias diuina virtute absq; nālib' causis: sic factum est ad p'ces Ilye z Samuels. z hō te- nent infinitū locū in miraculis. Qdlibet aut istozum h; di- ueros gradus fm q; diuersimode excedunt facultatē na- ture. Supra spē ē nāe miraculū eē dicit nō supra spēz gēe q; ex- fide est. Dicunt aut miracula vtutes in quātū excedūt fa- cultatē nāe. Signa vō iquātū manifestāt aliqd supnatu- rale: dicunt aut portēta v' p'digia: pp excellētiāz qm pcul aliqd ostēdentia. Attribuit aut opatio miraculorum fidei: fm illud. j. Cor. 14. Si habuero fidē vt montes trans ferā: z hoc pp duo. P'mo. q; ordinat ad fidei cōfirmationem. Scdo. q; p'cedit ex dei potētia cui fides inuit: z sic p'ter gram fidei neccia est: z gra' p'monis ad fidei instrucionem: ita et opa miraculoz ad fidei p'firmationē. C' Notandum vō q; diuinit' p'cedit hōi miracula facere. P'mo qdēz z p'ncipal' ad p'firmādū fidē z veritatē: quā docet. q; n. ea que sunt fidei hūanā rōne excedūt: nō pnt p hūanā ra- tionē p'bari: sed opz q; p'ben' p' argumētū dñe vtrūq;. 2. ad oñdēdā p'ntiā dei in hoīe p' graz spūs sci. ad Gal. 3. Qui tribuit nobis spū z opaf vtutes in nobis. Cūq; aut cir- ca xpm erat hoib' manifestandū. i. q; de' esset in eo p gra- tiam nō adoptiōis: s; vntōis: z q; ei' sup'nālis doctrina eē a deo: ideo puenitissimū fuit: vt miracula faceret. vnde ipse dicit. Ioan. 5. Si mihi nō vultis credere operib' credite: z ibi est. Opera q; dedit mihi. p' vt facta: ipsa sunt q; tē- stimonij p'hibent de me. Facit aut xps miracula diuina vira- tute. vñ ipse dicit Jo. 10. Nō in me manens ipse fac' opera. Cū Leo papa dicit: q; in xpo sunt due nāe vna eaz est diuina q; fulget miraculis: z alia humana q; succubūt iurijs: z tū vna earū agit cōcitiōe alteri' in quātū. i. nā hūana ē ist' m diuine actionis. z actio hūana accipit vtutem nā diuina. Blasphemia vō iudeoz dicituz in vtute demonum eum demonia eijcere. Lu. 11. reprobaui. Nō qdē p hoc q; sa- thanas p' ipsum nō diuidit. 2. exemplo alioz q; demonia eijcebant p spū dei. 3. q; demoniuz expellere nō possit nisi ipsuz viciet diuina vtute. 4. q; nulla pueniētia in ope rib': nec in effectu erat sibi z sathane cū sathanas disper- gere cupet quos xps colligebat. C' Notādū vō q; mira- culoz quedā nō sunt vā: s; fantastica facta qbus iudificat hō: vt videat ei aliqd qd nō ē: qdā sunt vā facta: s; nō hnt vere rōne miraculi: q; sūt vtute aliquarum vāliū carum. z hec duo pnt fieri per demones: s; vera miracula non pnt fieri nisi vtute diuina. C' Operat. n. ea de' ad vtilitatē hoīum: z h dupl'. vno quidē mō ad veritatis p'dicate cōfirmatiō- nem: z fm hunc modū pnt etiā mali miracula facere. vñ sup Mat. 12. Nōne in noie tuo zc. dicit Ilyro. Ilypheta re z vtutes facere: z demonia eijcere iterdū nō ē: est mō- riti q; operat: sed innocatio nois Iesu xpi. hec agit vt ho- mines deum honorent. ad cui' innocatiōne sumtāta mi- racula. Alio modo ad demōstrandā sanctitatem alicui': z sic fiunt tū a sanctis vel in vita eoz: vel etiam post mor-

in vincula alapas et flagella et morte crucis: quod ignominiosum est. Ecce humilitatis humile exemplum: superbie medicamentum. Quid si tumescis o homo et pulvis morticinus: quod tenderis o sanies fetida: quod in flaris: princeps tuum humilis est: et tu superbus: caput humile est et membra superba. Cuius ergo gustus ad satisfactionis medicamentum. dicitur in Sap. 9. In quo non quod peccat per se torquet. Ad id vero in ligno peccavit. Beatus. Cuius christus affligi se ligno permittit ut exolveret que non rapuit. vnde Augustinus. In quodam sermone de passione. Corripit Adam propter accipiens ex arbore: sed quod Adam perdidit christus in cruce invenit. Tertio quod salutis facit: ut ad similitudinem mortis eius moremur vita carnali: ut spiritus noster in superna eleuaret. vnde Augustinus. Ego si exaltatus fuero a terra omnia traham ad meipsum Augustinus. Spiritus autem et corpus. De hoc et factio crucis dicitur in glo. super illud ad epistolam. 3. Ut possitis comprehendere quod sit latitudo longitudo altitudo et profunditas. Non frustra tale genus mortis elegit in quo latitudo longitudo altitudo et profunditas magis existeret. Nam quod latitudo est transuersus lignum quod ad bona opera pertinet: quod ibi extendunt manus. Longitudo ab ipso transuerso ad terram tendit ubi corpus crucifigitur: et quod altitudo stat: et ipsa statio penerat: significat. Altitudo est quod ab ipso transuerso ligno sursum versus eminet per quod significat super nos expectat. Profunditas vero est in illa parte fixa terre occultat. Cuius totus illud surgit quod profunditas significat gratuite gratia. Cuius quod hoc genus mortis pluribus figuris videtur. vnde Augustinus in sermone de passione. De diluulo aquarum humani generis archa lignea liberavit. de egypto dei populo recedente moyses mare virga diuisit et pharaones prastravit et populum ad crucem puenit. Tertio. De acerbitate passionis. dicitur in Erenoz. 1. Vos omnes qui transitis per vias attendite et videte si est dolor. Et notandum vero quod acerbitate passionis carbat in christo timore tristitia et dolore. De timore. dicitur in dicitur. Lepit Jesus pauere et redere. vnde Dama. Via quod a non esse ad esse deducta sunt a peccato extensi naleriter desiderium huius: et non existere naleriter fugiunt: et deus igitur verbum huius factus habuit hoc desiderium quod de monstravit per escam et potum et somnum: quod. s. seruat vitam: viue re desideras et naleriter est experientia horum facti: et e contrario desideras corruptionis amonem. vnde et tpe passionis: quod voluntarie sustinuit: habuit mortis timore naler et tristitia. Et timore naleris nolens diuidi aiam a corpore propter ea quod si in corpore a peccato iposita est nalem familiaritatem. vnde causat timor in hoie. Et ad cuius euidetia sciendum est quod timor causat ex apprehensione futuri mali: quod de apphenio si oimoda certitudine heat non indicat timores. vnde phis. 2. rhe. timore dicitur quod timor non est ubi aliquid spes non est euadendi mali. Nam quod nulla spes est euadendi apprehedit malum ut pns. et sic magis causat tristitia quam timore. sic igitur timor potest considerari quod ad duo. Cuius quod ad huius appetitus sensitiuus naleriter refugit corpus lesione per tristitiam si sit pns. et per timore si sit futura. Cuius modo potest considerari huius incertitudine euenti: sic quod nocte timemur ex aliquo sonitu: quod ignozantes quod huius sit. et quod ad hoc timor non fuit in christo. vnde dicitur Dama. in. 3. lib. 2. Quod dicitur de pueris. 18. Iustus quod timor ipozat perfectas passionem auertente hoiem a bono rationis: et sic non fuit in christo: sed solum huius passionem. vnde Iero. dicitur. Ite illud huius Augustinus in lib. 83. q. signum pfectionis est absque timore. et intelligendum est de timore humilis: et non naler. De tristitia autem dicitur in dicitur. 26. Tristis est aia mea vsque ad mortem. vnde Ambrosius. 3. de trinitate. Consideret tristitia noio quod crucis peccato. Et ad cuius euidetia sciendum est quod sic dolor sensibilis est in appetitu sensitiuo: et tristitia: sed diuina est huius motiuum vsque ad mortem. Nam ob huius motiuum doloris est lesio sensu tactu procepta. Obiectum huius motiuum tristitie est nociuum huius malum et iterum apprehensum huius ratione huius per imaginationem. Idcirco autem aia christi aliquid apprehendere vniuocum quantum ad se: sicut passio et mors eius: et quod ad alios sicut casus discipulorum: et per huius in deo ipse occidit. Cuius potuit perpendi in eo esse naleris tristitia: sed huius

ppagatione. vnde dicitur glo. Iero. magnitudo autem huius tristitie perpendi potest ex tribus. primo quod ex calitate ipsi quod fuit per tria. Primo quod ex peccato oia gnis huius per gibus satis faciebat. Cuius in ps. Logo a salute mea verba delictorum meorum. glo. Belli. cta sunt ca que logo es a salute mea. Secundo per alit casus iudeorum et aliorum in morte eius delinquentium: et precipue scadalum discipulorum: de quod dicitur in dicitur. 26. Des vos scadalum patiemini in me i ista nocte. Tertio amissio vite quam maxime dilexit per eius dignitate. dicitur in ps. 4. ethi. quod virtuosus tanto plus vitam suam diligit quanto scit ea esse meliorem. vnde et in persona christi dicitur Iero. 12. Vedit dilectam aiam meam in manus inimicorum. 2. perpendit magnitudo huius tristitie ex aie pceptibilitate. Ipsi enim aia efficacissime apprehedit oes causas tristitie. 3. perpenditur huius tristitie magnitudo ex eius puritate: nam in alijs mitigatur tristitia iterior: et est dolor exterior ex alio consideratione rationis per quod ad diuinationem seu redudantia a viribus superioribus ad inferiores. quod in christo patente non fuit: quod vniuocum permissum agere quod sibi proprium erat. vnde dicitur Dama. virtus moralis mitigat tristitiam. Sciendum vero quod virtus moralis aliter mitigat tristitiam interiori et aliter dolorem exteriori sensibile. Tristitia. n. interiori dimittit directe in ea mediu constitudo sic in propria materia. mediu autem in passionibus virtus moralis constituit. non huius quantitate rei: sed huius quantitate proportionis. vnde passio non excedat regulam rationis. Et quod stoici reputabat quod nulla tristitia esset vitiosa aliquid: id credebant quod totaliter a ratione discordabat. et per huius esset totaliter sapienti vitanda: sed huius rei veritatem aliquid tristitia laudabilis est. vnde Augustinus. perbat. 14. de ciui. dei. quod. s. pcedit ex sancto amore: vnde puta cuius quod tristat de peccato propter viles naleris. Iustitiam. n. ut vitis ad fine satisfacionis per peccato. iuxta illud. 2. Corin. 7. Que huius deus est tristitia pntias in salutem stabilem opaf. Et id christus ut satis faceret per peccato oium hoium assumptis tristitiam marumam quod tristate absoluta: non in excendentem regulam rationis. Dolor vero exteriori sensus tactus virtus moralis directe non minuit: quod talis dolor non obedit rationi: sed sequitur corpus naleris. Dimittit tamen ipsi directe per redudantiam a viribus superioribus in inferiores quod in christo non fuit per dictum est. Cuius notandum vero quod superior in christo tristitiam de proximorum defectibus habere non potuit. Quod superior ratio christi plena dei visione fruebat: hoc modo apprehendebat: quod ad aliorum defectum pertinet: huius quod in diuina sapia continetur: huius quam deceter ordinatum constituit: et quod alios peccare permittit: et quod pro peccatis puniunt. Et ideo nec aia christi nec alios beatus videt deum de defectibus proximorum tristitia huius potest. Secus autem est in aia viatoris quod ad rationem sapie videnda non attigit. Sic igitur de eis de quibus christus dolebat huius sensus et imaginatione et ratione inferiori huius rationem superiorem gaudebat in quantum ea ad ordinem diuine sapie referrebat. De dolore dicitur in dicitur. 53. Tere languores nostros ipse portauit et dolores nostros ipse tulit. Bernar. Tolle et reuolue corpus dnuum et non inuenies in eo nisi dolorem et cruorem. Et ad cuius euidetia sciendum quod ad vitam doloris sensibilis regit lesio corporalis. Corpus autem christi ledi poterat: quod erat passibile et mortale nec defuit ei sensus lesionis: quin aia christi haberet potentias omnes naturales. Unde nulli dubium debet esse quod in christo fuerit verus dolor. Magnitudo vero huius doloris potest perpendi ex tribus. Primo ex eius calitate: que fuit lesio corporalis: que habuit magnam acerbitate. Et per generalem raltate passionis: quod a planta pedis vsque ad verticem non fuit in eo sanitas. vnde dicitur Ista. j. Tum etiam ex genere passionis: quod mors corporum in cruce est acerbissima: quia cofigitur in locis nervosis: et maxime sensibilibus. Cuius in manibus et pedibus: et ipsum corpus maxime pondus continue auget dolorem: adhuc et temporis diuturnitas: quod non statim moriunt sicut illi qui gladio feriuntur vel interficiuntur. Cuius potest perpendi magnitudo doloris ex pceptibilitate patientis. Nam et huius corpus erat optime pplexionatus: cuius corpus eius fuerit formatum miraculose operatione spiritus sancti: sicut et alia que per miracula facta sunt alijs potiora fuerit ut dicitur Ipsi. de vno quod de aqua in nuptijs fecit. Et id in eo videtur maxime sensitiuus tactus: ex cuius pceptione sequitur dolor. Tertio perpenditur magnitudo doloris ex eius puritate: sicut est dicitur supra de tristitia. Notandum vero quod in oecia patientis

minuit dolorem passionis quo ad numerum: quod nocens non solum dolet de pena: sed et de culpa. Innocens autem solum de pena: qui tamen dolor in eo auget ex inocetia in quantum apprehendit nocentem illam ut magis in debetur. vnde etiam alij sunt magis reprehensibiles: si eis non copiant. vnde Ista. 42. Iustus perit et non est qui recogitet in corde suo. Cuius vero passus fuit christus huius tota aia. Notandum quod totus de respectu patris. Partes vero aie dicuntur potetie eius. sicut considerandum quod duplex est passio aie vna quod ex parte corporis huius subiecti. Alia vero ex parte obiecti quod in alio potentiarum eius considerari potest: nam potentia vniuocum patris quidem ab obiecto: sicut ab excellenti fulgido visus obtunditur. Ex parte vero organica sicut cum lesa pupilla visus excipitur. Sic igitur consideret passio aie christi ex parte corporis: sic tota patebat: et huius eentiam: et huius potetias. Nam tota anime essentia coniungit corpus: ita quod tota est in toto et tota in quilibet parte eius. et ideo corpore patente tota aia huius essentia patebat. In essentia vero aie oes potetie radicanter. vnde relinquitur quod corpore patente quilibet potetia quodammodo patebat. Si vero consideret passio aie christi: ex parte obiecti: sic non ois potetia patebat: sed tamen vires inferiores quod circa palpia operabantur. In quibus inueniebatur aliquid quod erat causa doloris: et huius hoc super ratio non patebat: ex parte sui obiecti. s. dei quod non erat causa doloris: sed delectationis et gaudij. Sicut vero intelligendum est de fructione quod aia potest intelligi: et huius essentia: et huius eius potetias. Sicut autem intelligat huius essentia sic tota fruebat in quantum est sub huius superioris potetia aie: cuius est fructio diuinitatis: vnde sic passio ratione eentie attribuitur superioris potetia aie: ita et econuerso fructio ratione superioris potetia aie attribuitur essentia. Si vero accipiamus totam aiam ratione oium potetiarum eius: sic non tota fruebat nec directe quod fructio potest esse actus cuiuslibet potetia aie: nec per redundantiam: quod dicitur christus erat viator: non fiebat redundantia glie a superiore parte in inferiorem partem: nec ab aia in corpore: sed sic econuerso superior pars aie non impediebat circa id quod est nec proprium per inferiorem partem est. quod superior pars aie pfecte fruebat christo patente. Notandum vero quod tristitia quod erat in aia christi non erat pura gaudio fructio. Tunc quod non erat eidem huius idem vel in diuersis potetis: vel in eadem huius diuersas operatione. Tum et quia non erat de eodem. Tum et quod erat mal alterius: sicut accidit de penitente quod dolet ac de dolore gaudet. De quarto. vnde passio ignominiositate. dicitur sap. 2. Adorte turpissima condonemur. et glo. i. crucis quod vsque ad passionem christi pena reorum fuit. Iste tropheus est victorie ecclesie gloria. Augustinus. Crux christi que erat supplicium latronum nunc transit ad frontes imperatorum: dens tamen honore contulit supplicio: quid conferat seruo suo? Notandum vero quod passio christi fuit ignominiosa. Tum propter ignominiosum locum. Joan. 19. Baulas sibi crucem exiuit in eum qui de caluarie locus. Ibero. Extra portam. et extra viam loca sunt in quibus capita danatorum truncant. i. decollatorum: et caluarie suspere nome. Propterea autem ibi crucifixus est Jesus. vnde ubi prius erat area danatorum ibi erigerent vixilla martyrum. Tum et propter ignominiosum supplicium. Deo. 21. Maledictus ois qui pendet in ligno. glo. super apostolum ad Gal. 3. dicitur: quod hec pena ceteris abiectionis et ignominiosior fuit: et id in Deo. dicitur est quod suspensus in vespera deponeret. Est autem duplex maledictio: vnde dicitur ibi in glo. s. culpe et pene. Cuius et maledictum duobus modis dicitur. s. actiue et passiue. i. huius culpa et pena. Suscepit autem christus sine reatu supplicium nostrum ut inde solueret reatum nostrum et finiret et supplicium nostrum. Tum et propter ignominiosum confortium Ista. 53. Et cum impijs et sceleratis reputatus est. Ibero. Sicut. n. pro nobis maledictum crucis factus est christus. sic pro oium salute quasi noxius iter noxios crucifixus est. Idcirco et a mysterio non vacat. Cuius Augustinus. super Ista. Ipsi crux si attendas tribunal fuit in medio. n. iudice constituto vnus latro qui creditur libertatus est: alter qui insultauit danatus est: ita significabat quod facturus esset de vniuocum et mortuus: alios postur ad dexteram: et alios ad sinistras. Beda super dicitur. Latrones quod cum domino crucifixi sunt significat eos quod sub fide et pessione christi vel agone martyrij: vel quilibet artioris discipline instituta subeunt: sed qui hec pro eterna gloria gerit dexteri latronis

fide designant: qui vero humane laudis intuitu finistri latronis mentem imitant et actus. De quinto. s. passionis vilitate dicitur in ps. Deus autem rex noster ante secula opatus est salutem in medio terre. i. in hierusalem: quod dicitur vmbilicus terre huius glo. Est igitur vilitas passionis christi salus christianorum. Notandum quod passio christi carbat nram salutem multis modis. Cuius modo per modum meriti. phis. 2. Propter quod deus illum exaltauit et. Cuius Augustinus. Humilitas passionis christi claritatis est meriti: claritas passionis humilitatis est pmitus. Christus vero clarificatus est non solum in seipso: sed et in suis fidelibus: vnde ipse dicit Ista. 17. Ergo videt quod ipse meruit salutem suorum fidelium. Sciendum insuper quod ad meritum quatuor requiruntur: et sufficit. vnus est agens: quod sit in statu merendi: alterum est forma per quam habet opus pmitus dignum scilicet charitas. Tertium est: ut ipsa actio sit vilitaria: et in potestate agens: et de genere bonorum. Quartum est finis debite intentus per actionem. Hec quatuor fuerunt in christo. vnde ipse potuit mereri. Cuius modo causabat christi passio salutem per modum satisfacionis. vnde ex persona ipsius dicitur in psalms. Due non rapui tunc exolvebam: quasi dicitur. non peccant: et penas dedi: vnde dicit glo. Ad cuius euidetiam sciendum quod ille proprie satis facit per offensam qui exhibet offensam id quod eque vel magis diligit: quod oderat offensam: christus autem ex charitate et obedientia patiente magis aliquid deo exhibuit quam exigeret recopensatio totius offense generis humani. Primo quidem propter magnitudinem charitatis ex qua patebatur. Secundo propter dignitate vite sue qua pro satisfacione ponebat: que erat vita hois et dei. Tertio propter generalitate et magnitudinem doloris assumpti: ideo passio christi non solum sufficiens: sed etiam abundans fuit satisfactio pro redemptione generis humani huius illud primo Ista. 2. Ipse est propitiatio pro peccatis nostris: non autem pro stris tantum: sed etiam pro totius mundi. Cuius modo passio christi carbat salutem nram per modum sacrificij. vnde ad epistolam. 5. Christus dilexit nos et tradidit semetipsum pro nobis oblationem et hostiam deo in odore suauitatis: quod huius humanitas christi opabat: et vite vinitatis: sacrificium illud efficiacissimum erat. per quod dicit Augustinus. 4. de trinitate. Quod puenieter in ois sacrificio quatuor sunt. s. cui offerat: a quo offerat: quod offerat per suo offeratur. Iste ipse vnus vnusque mediator per sacrificium pacis reconcilians deo vnus cui illo manes cui offerat ut vnus in se faceret per qui bus offerat: vnus ipse esset quod offerat: et quod offerat. Idem in eodem. Quid tam puenieter ab hoibus sumeret quod per eis offerret quam humana caro: et quod tam aptum fuit huic imolationi quam caro mortalis: et quod tam mudum pro mudadis vicis mortalium: quam sine cogitatione carnalis concupiscetie caro nata in vtero: et ex vtero vgnalis: et quod tam grate offerri possit et suscipi: quam corpus caro sacrificij nisi: corpus effectum sacerdotis nisi? Notandum vero quod huius indiget sacrificio pro peccato. Cuius modo quod ad remissionem peccati. vnde apostolus dicit ad Ista. 5. quod ad sacerdotem pertinet offerre sacrificia pro peccatis. Secundo ut huius in statu gratie seruet semper deo iheres in quo eius par et salutis scilicet. vnde in veteri lege imolabat hostia pacifica pro offerentium salute: vnde habet Leuit. 3. Tertio ad hoc ut spiritus hois pfecte deo vniet: quod maxime erit in gloria. vnde in veteri testamento offerbat holocaustum quasi totum icelum: vnde dicitur Leuit. 1. Hec autem per humanitate christi nobis offerunt. Primo quod de peccato nra sunt remissa huius illud Ista. 3. Traditus est propter delicta nra. Secundo gratiam nos saluat per ipsum accipimus huius illud Ista. 5. Factus est sibi obtemperantibus causa salutis eterne. Tertio per ipsum adepti sumus pfectionem glie: huius illud Ista. 4. Fiducia huius per sanguinem eius introire in sancta sanctorum. s. gloria celestis. Et idem ipse christus in quantum homo non solum fuit sacerdos: sed hostia pfecta simul exis. hostia per peccato: et hostia pacifica et holocaustum. Cuius modo quod per modum redemptionis. i. pe. j. Non corruptibilibus auro v argento redempti estis de vana vestra pueratione paterne traditionis: sed precioso sanguine agni immaculati et icoramina: ti christi. Glo. Quato maius peius est quo redempti estis a corruptione vite carnalis tanto amplius timere debetis ne reuertedo ad corruptionem vicio: aium vestri redemptoris offendatis. Bernar. Totus siquid iste mundus ad vnus aie pccati estimari non potest. Ista. n. per toto mundo deus aiam da-

ret qua p humana aia dedit. Ad sublimis igit aie p cum est: q no nisi sanguine xpi redimi pot. Ade. Lognoſce o homo qz nobilis est aia tua: z qz graua fuerit vulnera tuar p qbus est necesse xpm dnm vulnerari: si no essent hec ad mortē z mortē sempiterna: nunqz pro eoz remedio filius dei moreret. Ad cō euidētia sciēdū qz p pccm hō dupliciter obligatus erat. Primo qdē seruitute peccati: qz qui facit peccatū seruus est pccī: vt dī Jo. 8. z. 2. pe. 2. A quo qd supatus est ei? seruus addictus est: qz igit dī dyabolus hominē supauerat iduēdo eum ad pccm. iō homo seruituti peccati addictus erat. Secō qm ad reatu pene quo homo obligatus erat hō dei iusticiā z hec erat seruitus qdā. Ad seruiturē. n. pmet qd aliqs patiat qd nō vult: cuz libēs ri hois sit vt seipso vt vult: quia q passio xpi fuit sufficiens z supabūdas satisfactio pzo peccato z reatu generis humani. iō qdē satis fuit qdā pccū: p qz liberatū sum? ab vtraq; obligatione. Nam ipsa satisfactio qua qd satisfactio sue pro se: sue p alio qdā pccū dī quo se redemit a pccō z a pena fm illud Danie. 10. peccata tua elemosynis redēme. xps qdē satis fecit nō pecunia dādo aut aliqd hōs: illud dādo qd fuit maximū. s. seipm pro nobis. z iō passio xpi dī essentia redēptio. Cui vero alicui vidēat q nullus emit vel redemit qd suum eē nō desinit: sed homo nunqz desinit esse dei z cō. Dm qdē dei dī dī duplī. Uno mō iquātū subijcīt ei? pccm: z hoc mō homo nunqz desijt esse dei fm illud Dan. 4. Quator excellens in regno hoium: z cuiusq; voluerit dabit illud. Alio mō p vnionē charitatis ad illuz fm qd dī ad Rom. 8. Si qd spm xpi nō habet hic nō est eius. Primo mō homo nunqz desijt esse dei: z secūdo mō desijt esse dei p pccm. z iō in quātū homo fuit liberatus a xpo a pccō: z xpo passio satis facit: dī per passionē xpi esse redēptus. Cui notādū insup qz p passionē xpi psecuti sumus culpe remissionem pene dimissionē a pccō: dī a hōi liberationē dei recōciliationē ianue celestis apertionē. De culpe remissionē facta p xpi passionē dī Apoc. 1. Qui dilexit nos z lauit nos a peccatis nrīs in sanguine suo. Cui Ber. Triplex pccm vrus crucis expurgat. Primo origina le qd nō solū psonā inficit: sed et nām. 2^m psonalē grauius qdē cū tā laxatis habentis exhibemus vidiq; mēbra nra arma inqratiss. Tertū vō singularē grauius mō quidē: qd cōmissum est in dnm malefatis. cū vni impij vruū iustuz iniuste occiderūt. Hoc pccm xps in se pultiq; seipsum fecit pccm: vt de pccō dāaret pccm. Der hoc. n. omne peccatū tā originale qz psonale deletū est: z ipm quoq; singulare eluminatū est p seipsum. Ade de eodē. In ipsa eleuatio ne manuū tuarū cū tā sacrificiū matutinu in holocaustuz trāsiret vespitū in ipsa inq; vntē icentis: qd celos ascēde bar: z terrā clāpebat: inferos respēgebat: exaudit es p tua reuerentiā clamā. pater ignoſce illis: qz nesciunt quid faci ant. Cui hui? vō euidētia sciēdū qz passio xpi est remissio nis pccōz causa triplī. Primo qdē p modū pccōtis ad charitates: qz vt dicit apls ad Ro. 5. Cōmendat deus charitātē suā in nobis: quā cum inimici essemus xpi p nobis mortuus est. Der charitatē autē psequim veniam peccatoz ruz fm illud Luc. 7. Dimissa sunt ei pccm multa: quā dile xit multū. Secō passio xpi causat remissionē peccatoz p modū redēptionis: qz ipse est caput nrūz. per suā passionē em quaz ex charitate z obediētia sustinuit liberatū nos tāquā mēbra sua a pccōis quasi p pccū sue passionis: sicut si hō p aliqd opus meritouū qd manu exerceret redimeret se a peccato: qd pedib? cōmississet: sic. n. nāle corp? est vni ex mēbroz diuersitate pccōis: ita tota ecclesia que est mys ticū corpus xpi pputat quasi vna psona cum suo capite: qd est xps. Tertio p modū efficiētē iquātū caro xpi fm qua xps passionē sustinuit: est instrū diuinitatis ex quo ei? actioes z passioes opant vntē dina ad expellendū pecca tū. De pene dimissionē facta p xpi passionē dī. Isa. 53. Cle re languores nrōs ipse tulit. i. peccata: z dolores nrōs ipse portauit. Cui Ber. Duo nobis in hereditate reliqrat ille veniū: Adā. s. laborē z dolorē. Laborē in actione. doloz in passione. Xps. n. nō solū laborē z dolorē pccōis: sed et irauit. vide inqt ad pccō hūilitatē meā z laborē meum: qz paup ego sum z in laborib? a iuētute mea manus mee

in laborib? seruiēt. De dolore vide qd dixit. Vos oēs q trāsitis p viā zc. z in vita passiuā habuit actionem z in morte passionē actiuā sustinuit dū salutem opabat in medio terre. Cui? euidētia sciēdū qz p passionē xpi liberatū sumus a reatu pene duplī. Uno mō directe iquā tum. s. passio xpi fuit sufficiens z supabūdas satis factio p peccatis toti? generis hūani. exhibita autē satis factioe sa tis faciēti tollit reatus pene. Alio mō indirecēte: iquātūz. s. passio xpi est cā remissionis peccati in quo fundat reatus pene. Cui? notādū qz satis factio xpi effectū hz in nobis iquātūz in copozamur et vt mēbra capiti. Ad mēbra autēz opz capiti esse cōformia. z ideo sicut xps pmo qdēz in aia cū possibilitate corporis habuit grām z per passioēz ad gloriā immortalitatis puenit: z nos q sumus mēbra eius p passionē ipfius: liberamur qdē a reatu cuiuslibet pene: ita tñ? pmo in aia recipim? spū adoptionis filioz quo ascribimur ad hereditatē gloriē immortalitatis adhuc cor pus passibile hntes: postmodū vō pfigurati passioibus z mortū xpi in gloriā z in immortalitate pcedimur ad vitam fm illud Ro. 8. Si filij z heredes. Heredes qdem dei co heredes autē xpi: si tñ? compatimur vt simul glorificemur. De liberatione a dyabolo facta p passionē xpi dī Kolof. 1. Qui eripuit nos de pccōis tenebrarū: z trāsulit nos in regnum fidei dilectionis sue. Blo. dilecti filij sui p quērede mit nos. Et ifra dī in glo. qz redemptio est destructio dyabolice pccōis. facultas libertatis que nobis data est fūto il lūs sanguine. vñ z ipse dīs iminētē passioē dixit Joan. 12. Nūc iudiciū est mundi. nūc pnceps hui? mūdi eiciet fo ras. Blo. Dyabolus q dñat in malis mūdo deditis. Cui? euidētia sciēdū qz circa pccōis dyaboli: quā in hoies exercebat an xpi passioēz: tria sunt pccōis. Primo qdē est ex pccōis hois q suo pccōis meruit vt in pccōis dyaboli traderet: p cui? tentatione fuerat supatus. Aliud autē est ex pccōis hois qdē homo peccādo offenderat: qz p suā iusticiā reliqrat hoiem pccōis dyaboli. Tertū ex parte dyaboli qui suā neglissima volūtatē hoiem ab afflictione salutis impe diebat. Quātū q ad pccōis homo est a pccōis dyaboli libera tus p passionē xpi iquātūz passio xpi est causa remissionis peccatoz. Quātū ad 2^m dīm est qz passio xpi liberatū nos a pccōis dyaboli iquātūz nos deo recōciliatū. Quātū ad 3^m passio xpi nos liberatū a dyabolo in quātū in passio ne xpi excessit modum pccōis sibi tradite a deo machinan do in morte xpi: q nō hēbat meritū mortis. cum esset absq; pccōis. vñ Augu. 13. de trīnī. Iusticia xpi dyabolo vict? est qz cū in eo nihil dignū morte inueniret occidit ei. Ade et vtiq; iustū est vt debitoz quos tenebat liberi dimittan tur: videlicet. credētes in euz que sine vllo debito occidit. Cui? notādū insup qz pccōis dyaboli in duobus consistit fm duas man? eius. vna qua impellit ad pccōis alterā qua hnt ad suppliciu. Scdm fmā pmos parētes z in eis totuz gen? humanū vicerat. fm alterā oēs ad infernum trāpe bat z detinebat. Primo debilitatū xps duz hostem vicit z hoibus multa auxilia pparauit. Secūdam destruxit in oib? quo ad sufficiētā. in mēbris vō suis quo ad efficiētā. De recōciliatione facta p passionē xpi dī Ro. 5. Recō ciliati sumus deo p mortē filij eius. Cui? cuius euidētia sciēdū qz passio xpi est causa nostrē recōciliationis ad deū duplī. Uno mō iquātūz morte inueniret pccm: p qd hoies cōsti tuunt inimici dei: fm illud Sap. 4. simul odio sunt deo impi? z impietas ei? Et in ps. Odisti oēs q opant inqratēz. Alio mō iquātūz est deo sacrificiū acceptissimū. Est. n. hic ppius effect? huius sacrificij: vt per ipm placet deus: sicut cū homo offensam in eo cōmissam remittit p aliqd ob sequium acceptū: qd ei exhibet. Cui? dī. Reg. 16. Si dñs fecit te aduersuz me odorēt sacrificiū. Est filij totū bonum fuit qz xps volūtatē passus est qz placatus est super omni offensam generis humani quātū ad eos q passio xpo pium gunt. Hinc est qz xps dicit mediator dei z hoium. vñ dicit Blo. sup illud. j. Epi. 2. Unus est mediator dei z hominū homo xps vhs qz mediator dicitur est. qz inter deum imor talē z hoiem mortalē est de? homo recōciliās hoiem deo. Dyony. 4. cap. de. di. no. dicit angelos esse medios. qz fm nām sunt infra deuz z supra hoies cōstituti: z mediatoris

officiuz erercent: nō qdē pncipalr perfecte: sicut xps: sed ministerialiter z dispositiue. vñ z illud. 4. dī: qz angeli accelerēt z ministrant ei. xpo. Cui? notandū insup qz xps dī mediator huius nām humanam. vñ dicit glo. super il lud. j. Epi. 2. Unus est mediator zc. intātū est mediator: iquātū homo est. in quātū autē vñ nō est mediator: s. vñ cū pte deus. Cui? euidētia est sciēdū qz medium dicit ordinē inter pccm z vltimū. Quid autē iste imporat tria. Opz. n. qz sit post pccm z an vltimū. Cui? qz cōiungat vltimū pmo. Cui? qz pncipet virtūz: proprietates aliquo mō ita qz in ipio cōicent. Has tres inuenimus in xpo fm qz hō. Sic. n. erat infra deū gradu nature: z supra ceteros hoies ppter grām vnionis. Cui? cōiungit homines deo officio vt causa prima pficiendo opera quibus cōiunctio nis impedimentum remouet. Cui? participat cū vtroq; extremo. s. in conditionibus infirmitatis cum hoie: z in cōditionib? nobilitatis cū deo. pccōis vō pccōis xpo fm qz deus nō iuuenimus. De apertione ianue celestis facta p xpi passionē dī Heb. 10. Habemus fiducia in introitum sanctoz in sanguine xpi. Glo. Certū sumus qz intrabim? in sancta sanctoz celestia p sanguine xpi. vñ cantat ecclesia. Admirabile precii cui? pondere captiuitas redēpta est mundi: tartarea contracta sunt claustra inferni: apta est nobis ianua regni. Cui? euidētia sciēdū qz clausio regni est obstruētū qdā pccōis hoies ab ingressu regni celestis ppter peccata. sicut dī. Isa. 25. Tū illa sancta vocat: z nō trāsibit p illā pollutus. Est autē duplex peccatum: pccōis ab ingressu regni celestis. s. originale z actuale. Der passioēz autē xpi liberatū sumus ab vtroq; peccato: qz cōicamus eius passioni p fidē z charitatē z fidei sacra menta. z iō p passionē xpi apta est nobis ianua regni cele stis. Et hoc est qd dicit apls. Heb. 9. Xps assistens ponti fer futuroz bonoz zc. per pccōis sanguine introiuit semel in sancta. glo. i. in celeste habitaculū. s. in sancta sanctozū. in figura huius dī. Iu. 35. qz homicida manebat in ciuitate refugij donec sacerdos magn? qui oleo vnct? esset mori at. Blo. i. in cruce. Cui? notandū vō qz tria sunt pccōis. da in passione xpi: vt dicit Ber. v. opus modus z causa. Na in ope qdē patientia in modo humilitas: in causa cha ritas cōmendat. Patientia autē singularis: qz v. supra doz sum ei? fabricauerūt peccatoz: z aduersus pccōis nō mur murauit: a quo mīssus fuerat nō aduersus gen? humanū p quo que nō rapuit exoluit nō dēniq; p populū peculia rem sibi a quo pccōis bñficijs tāta mala recipit. Mlectur tur aliq; pccōis suis z humiliter sustinet: z hoc eis ad patientiā reputat. flagellant alij nō tam purgati qz pban di coronati: qz maior in his patientia cōmendat. Quo nō maxima in xpo censeat patientia: qz sicut nullum peccatuz oino habuit: nec actu pccōis: nec cōtractū: sed nec in quo crescere posset hūs. humilitas autē admirabilis. nempe in humilitate iudiciū eius sublatū est. Nouissimū z altissi mū: o humilē z sublimē: o opprobriū hoium z gloria ange loz: nemo illo sublimior: z nemo illo humilior. Charitas vō inestimabilis maiorē iquit charitatē inuenio zc. Tu ma iorē dñe habuisti ponēs et eam p inimicis. Cui? p iusto qz morit. Tu vō p iniustis passus es mortem ppter delicta nostra: qz venisti gratis iustificare peccatoz: seruos face re fratres: captiuos heredes: erules. De 6° patet. v. de psequētuz cecitate z grauitate peccati eoz. De qz bus dī. j. Cor. 2. Si cognouissent nunqz dñm glie crucifi xissent. Et illud. 23. Et vos implete mēsurā patrū vroz: vbi dicit Criso. qz qm ad vitatē excesserūt mēsurā patrū suoz. Illi. n. hoies occiderūt isti deū crucifixerunt. Cui? hōz autē euidētia est sciēdū qz apud iudeos qdā erat maior res qz pncipes dicebant qz cognouerūt: vt dī in lib. ve teris z noui testamētū: sicut z demones cognouerunt eum esse xpm in lege pmīssum. Dia. n. signa videbant que di xerunt futura p pbe: mysterium autē diuinitatis eius ignora bant. Et iō apls dixit si cognouisset zc. Sciendum tñ qz eoz ignorantia erat quodā modo affectata. Videbant. n. signa ipf? diuinitatis: s. ex odio z inuidia xpi ea puerbant: z verbis eius quib? se filij dei fatebant: credere noluerūt. vñ ipse de eis dicit. Joā. 12. Si nō venissem z locutus eis

nō fuisset pccm nō haberet. Nunc autē excusationē nō ha bet de pccō suo. Et postea subdit. si opa nō fecissem in eis que nemo alius fecit pccm nō hēret. vñ pccm eoz fuit gra uissimū. Tum ex genere pccm. Tum ex malitia voluntatis. Quidā apud iudeos erant minores. i. populares: qui non plene cognouerūt ipfuz esse xpm: nec dei filij: s. et aliq; eo rum in eum crederet p signo multitudine z efficaciam doctrine: tñ postea decepti fuerūt a suis pncipibus vt euz nō crederet: nec xpm: nec filij dei esse. vñ z petr? dixit eis. Acc. Scio qz p ignorantiam fecistis: sicut z pncipes vri q. i. pncipes seducti erāt. Cui? licet grauissimē peccaret quātū ad genus peccati. in aliquo tñ diminuebat pccm eozuz pp ignorantiaz eoz. vñ sup illud Luc. 23. nesciunt quid faciūt dicit Beda. Hō illis rogat qz nescierūt qd fecerūt zelum dei hntes: s. nō fm sciam. Adulto magis fuit excusabile pccm gētiliū p quoz man? crucifixus est xps q legis scientia nō habuerūt. Cui? nota qz iudas tradidit xpm non pyla to: sed pncipib? sacerdotū qz tradiderūt eū pylato fm illud Joā. 18. Mens tua z pontifices tui tradiderūt te mihi. Hō rō tñ oium pccm fuit malus qz pylati q timore Letarū xps occidit: z et qz pccm militū q mandato pccōis xpm crucifi xerunt nō ex cupiditate sicut iudas: nec ex inuidia z odio: sicut pncipes sacerdotū. Cui? notandū tñ qz eadē actio di uersimode iudicat in bono z in malo fm qz ex diuersa ra dice pcedit. p. n. tradidit xps z ipse seipsum ex charitate z iō laudant. Judas autē xpm ex cupiditate. pylat? vō ex ti more mūdano quo timebat cesarē. z iō ipi vitupant. De morte xpi. Extodecimo videam? de morte qd dī Jo. xi. Expedit vobis vt vn? moriat homo p ppo. Cui? notandum qz expedit fuit xpm mori. Primo pp nre redēptionis cōplemētū: qz lz qlibet passio xpi hnt infinitā vntē pp diuinitatis vnionē. nō tñ p qlibet passionē pseruata fuisset hūani gñis redē ptio: sed p mortē: vñ spūscia notabilr p os cayphe dixit. Expedit vobis vt vn? moriat zc. p. In manus tuas dñe cōdedit spūm meū. glo. Populus fidelis passione xpi redē ptus dicit grās agēs. Tu dñe de? vitatis redemisti me in capite xpo clamāt. In manus tuas dñe cōmēdo zc. vnde Augu. Immūremur gratulemur locundemur amem? lau demus adozemus: qm per redemptorū nrī mortem de te nebris ad lucē de morte ad vitā: de exilio ad pccm: de lu ctu ad gaudiū vocati sumus. Cui? notādū vō qz pccōis cāe effectus pccōis hnt fm similitudinē cāe. vñ quia mors est qdā puatio vite pccōis effect? mortis attendit circa memo rione eoz qz pccōis nre salutē qz qdē sunt mors aie z mors corpis. Et iō per mortē xpi dī destructa etiā in nobis aie mors qz est pccm fm illud Ro. 4. Tradit? est. s. in mortem pp delicta nra z mors corpis qz pccōis in sepatiōe aie a cor pore fm illud. j. Cor. 15. Absopra est mors aie in victoria. Se cundo fuit expeditus mori xpm pp fidei spei z charitatis augmētū. De augmēto fidei dī in ps. Singulariter sum ego donec trāse. glo. de mūdo ad patrē: cum autē trāsero ad pfem. tūc multiplicabor. Joā. 12. Nūc granuz frumentū ca. zc. Augu. Se dicebat granū mortificatū in infidelita te iudeoz multiplicatū fide oium populoz. De augmēto spei dī Ro. 8. Qui p pccōis filio suo nō pepccit: s. p nobis oibus tradidit illū quō nō cū illo oia nobis donauit. glo. in pccōis dei iusticiāz z in futuro eternā vitā qd min? est: qz nō pōt hoc negare: qz min? est oia donare qz nri cā illum morti tradere: quasi diceret nō pōt hoc negare. Ber. Quis nō rapiat ad spem ipetrādi fiducia gattendit crucifixi cor poris pōnē. v. caput inclinatū ad ofculatū: brachia extē sa ad amplexatū. man? pforatas ad largiēdum: latus aper tus ad diligēdū: pedes affixos ad nobilcū manēdū. Lanti. 2°. Cui? colūba mea in foraminib? petre. glo. i. in vulneri bus xpi ecclesia sedet z nidificat cū in passione dñi spēs sa luti sue ponit: z p b ab inuidijs accipitris. i. dyaboli se tu tandam pfidit. De augmēto charitatis dī. Ecclē. 23. In meridiano exurit tibi. i. in passionis feruore accēdit terre nos ad amorē. Ber. Sup oia te reddat amabilem mihi do ne iesu calix quem bibisti opus nre redēptionis. hoc oino amore nostruz facile sibi vēdicat totū hoc est qz nostram

deuotione et blandius allicit et iustius erigit et arrius stringit et afficit uel emittit. Tertio fuit expedies xpm mori propter...

De sepultura xpi. Scimus septimo uideamus de sepultura xpi: de qua dicit Isai. 20. Et erit sepulchri eius gloria...

actiois pmiu est eterne preplatiouis et necesse est: ut pfectus mereat utriusq; exerceat et ea post in horreuz getis condat...

ait sacre scripture consuetudine: nos cu sequenti die putat: eo qd hebretes tempora sm cursus lune obseruant qd de sero...

De descensu christi ad inferos. Scimus octauo uideamus de descensu xpi ad inferos de qd dicit Eph. 4. Quia autem ascendit quod est...

tutis ostensione. Tunc dicit Ios. 10. Nemo tollet a me animas meas. et sequitur. Potestate habeo ponendi animas meas: et iterum summedi...

xpm significat qui fuit victima et sacerdos. in capite eius est vnguentum: quia in eo habitavit plenitudo divinitatis...

traditus sit in mortem propter delicta nostra. tollenda: et resurrexit propter iustificationem nostram. Sed passio christi...

De ascensione christi. Trigesimo videamus de ascensione christi de qua dicitur Joan. 20. Ascendo ad patrem meum...

ad erigendum caritatis affectum ad celestia. vnde dicit apostolus. Col. 3. Que sursum sunt sapite non que super terram...

absolutorum in resurrectione vitam iustorum in ascensione perfectorum. in processu ad dexteram glorie beatorum. De per. s. cruce...

De sequitur de secundo adventu. Uta vero supra hunc. Ber. tripliciter advenit christus...

Beati. n. mudo corde qui ipsi dei videbunt. Et q. p. r. a. s. i. u. d. i. c. i. a. r. i. a. d. x. p. i. e. x. a. l. t. a. t. i. o. n. e. p. r. i. n. e. r. e. s. i. c. z. r. e. s. u. r. r. e. c. t. i. o. n. i. s. g. l. i. a. : x. p. i. i. n. i. u. d. i. c. i. o. n. o. a. p. p. e. b. i. t. i. n. h. u. i. l. i. t. a. t. e. q. u. e. p. r. i. n. e. b. a. t. a. d. m. e. r. i. t. u. s. s. i. n. f. o. r. m. a. g. l. o. r. i. a. p. r. i. n. e. t. e. a. d. p. r. i. m. u. m. v. n. d. i. r. L. u. c. 21. q. u. v. e. n. i. e. t. c. u. s. p. r. a. t. e. m. a. g. n. a. z. m. a. i. e. s. t. a. t. e. z. c. d. d. p. r. i. n. e. t. a. d. i. p. s. o. g. l. i. a. z. C. l. i. d. i. g. e. d. i. c. q. u. i. p. s. u. m. m. a. n. d. o. m. u. d. i. t. o. r. i. a. p. p. e. b. i. t. i. n. m. u. l. t. a. g. l. i. a. v. t. v. i. d. e. a. t. e. u. s. o. e. s. i. n. g. l. i. a. S. c. i. e. d. u. m. v. o. q. u. i. v. i. s. i. o. c. l. a. r. i. t. a. t. i. s. x. p. i. e. l. e. c. t. i. s. q. e. u. m. t. o. t. o. c. o. r. d. e. d. i. l. e. x. e. r. u. n. t. e. r. i. t. a. d. g. a. u. d. i. u. m. q. d. e. i. s. p. m. i. t. t. i. t. J. s. a. 33. R. e. g. e. s. i. n. d. e. c. o. r. e. s. u. o. v. i. d. e. b. u. n. t. i. p. i. s. a. u. t. a. d. c. o. n. f. u. s. i. o. n. e. z. l. u. c. r. u. : q. u. i. a. i. n. d. i. c. a. n. t. i. s. g. l. i. a. z. p. r. a. s. d. a. n. a. t. i. o. n. e. t. u. m. e. b. u. s. t. r. i. s. t. i. a. z. i. n. e. t. u. i. d. u. c. v. n. d. i. r. J. s. a. 36. C. l. i. d. e. a. t. z. p. f. u. n. d. a. n. t. z. e. l. a. t. e. s. p. p. l. i. g. l. o. I. n. u. i. d. e. n. t. e. s. m. i. h. i. z. m. e. i. s. z. i. g. n. i. s. h. o. s. t. e. s. t. u. o. s. d. e. u. o. z. e. r. g. l. o. I. g. n. i. s. i. n. u. i. d. i. e. v. e. l. g. e. h. e. n. e. C. l. i. B. r. e. g. d. i. c. q. u. i. o. i. p. o. t. e. s. d. e. u. s. a. d. i. n. d. i. c. i. u. v. e. n. i. e. s. z. b. l. a. d. u. s. i. u. s. t. i. s. z. h. o. m. i. b. i. m. u. n. t. i. s. a. p. p. e. b. i. t. : q. u. i. s. i. n. f. o. r. g. l. o. r. i. o. s. a. s. e. o. n. d. a. t. a. p. p. e. b. i. t. n. i. i. u. d. i. c. i. a. p. a. s. s. i. o. n. i. s. n. o. c. u. d. i. f. e. c. u. r. : s. i. c. u. d. e. c. o. r. e. z. g. l. i. a. A. p. p. e. b. i. t. e. t. i. a. s. i. g. n. u. m. c. r. u. c. i. s. i. n. c. e. l. o. v. t. d. i. r. A. d. a. t. t. h. 2. 4. C. l. i. e. x. h. i. s. v. i. s. i. s. z. e. l. e. c. t. i. a. c. c. i. p. i. a. t. g. a. u. d. i. u. m. q. u. e. p. a. s. s. i. o. n. e. m. x. p. i. l. i. b. e. r. a. t. o. s. f. e. e. e. r. e. c. o. g. n. o. s. c. a. t. z. r. e. p. r. o. b. i. t. r. i. s. t. i. a. z. i. n. b. i. s. i. n. f. i. c. i. t. a. p. r. e. p. e. r. u. t. v. n. A. p. o. c. j. C. l. i. d. e. u. t. i. n. q. u. e. m. t. r. a. s. i. t. e. r. u. t. z. p. l. a. g. e. s. e. s. u. p. e. u. m. o. e. s. t. r. i. b. u. s. t. e. r. r. e. C. l. i. C. h. r. i. s. t. i. d. i. c. q. u. i. c. r. u. x. a. p. p. a. r. e. b. i. t. l. u. c. i. d. i. o. z. e. r. i. s. z. n. o. e. r. i. t. t. u. n. c. n. e. c. i. t. a. s. a. c. c. u. s. a. t. i. o. n. i. s. c. u. v. i. d. e. r. i. n. t. c. r. u. c. e. z. i. p. s. x. p. i. m. i. n. c. o. r. p. e. s. u. o. h. a. b. e. t. e. z. t. e. s. t. i. m. o. n. i. a. p. a. s. s. i. o. n. i. s. S. c. i. e. d. u. m. v. o. q. u. i. s. i. g. n. u. m. c. r. u. c. i. s. n. o. a. c. c. i. p. i. t. h. p. i. p. s. o. l. i. g. n. o. d. i. c. e. c. r. u. c. i. s. : s. i. p. a. l. i. q. u. i. r. e. p. i. t. a. t. i. o. n. e. i. p. s. u. s. S. i. c. i. g. i. t. v. i. d. e. b. i. t. s. i. l. i. u. m. h. o. i. s. i. n. f. o. r. m. a. c. a. r. n. i. s. g. l. o. r. i. e. h. u. i. t. e. i. n. d. i. c. i. a. p. a. s. s. i. o. n. i. s. v. i. u. o. s. e. c. u. i. s. i. g. n. o. c. r. u. c. i. s. v. i. c. t. o. r. i. o. s. e. : v. t. e. x. h. i. s. h. e. a. n. t. z. b. o. n. i. l. e. t. i. t. i. a. z. m. a. l. i. t. r. i. s. t. i. a. T. u. m. e. t. v. t. e. x. h. i. s. i. n. d. i. c. i. s. p. a. s. s. i. o. n. i. s. z. c. r. u. c. i. s. a. p. p. e. a. t. g. l. o. r. i. o. s. a. l. u. s. e. l. e. c. t. o. z. : z. i. n. f. i. o. r. d. a. m. n. a. t. i. o. r. e. p. r. o. b. o. z. C. S. e. c. o. m. n. o. t. a. t. i. b. i. C. l. i. v. e. n. i. e. n. t. e. m. i. n. n. u. b. e. : v. b. i. C. h. r. i. s. t. i. d. i. c. q. u. i. f. i. l. i. u. s. h. o. i. s. i. n. n. u. b. i. b. u. s. v. e. n. i. e. t. v. t. d. e. o. z. d. o. n. s. n. o. l. a. t. e. r. e. s. i. n. g. l. i. a. d. i. g. n. a. d. e. o. C. l. i. b. i. n. o. n. q. u. i. i. n. p. r. i. m. o. a. d. u. e. n. t. u. v. e. n. i. t. t. a. n. q. u. i. s. e. r. u. i. i. n. 2. o. v. o. v. e. n. i. e. t. t. a. n. q. u. i. d. o. n. s. z. i. u. d. e. x. : z. i. o. p. v. e. n. i. e. s. t. a. n. q. u. i. s. e. r. u. i. p. u. e. n. i. e. n. s. f. u. i. t. v. t. a. d. t. e. r. r. a. s. d. e. s. c. e. d. e. r. e. t. I. n. s. e. c. o. a. d. u. e. n. t. u. t. a. n. q. u. i. i. u. d. e. x. z. d. o. n. s. : z. i. o. c. o. n. v. e. n. i. e. n. t. e. r. i. n. n. u. b. i. b. u. s. v. e. n. i. e. t. v. t. i. g. d. e. o. i. b. u. s. a. p. p. e. a. t. q. u. i. p. e. e. s. t. q. c. o. n. s. t. i. t. u. t. u. s. e. s. t. a. d. e. o. i. u. d. e. x. v. i. u. o. z. z. m. o. r. t. u. o. z. v. t. d. i. c. i. t. A. d. a. t. t. h. j. S. c. i. e. d. u. m. v. o. q. u. i. n. u. b. e. s. i. s. t. e. n. o. c. a. b. u. n. t. e. x. a. l. i. q. u. i. e. v. a. p. o. r. a. t. i. o. n. e. t. e. r. r. e. : q. u. i. c. e. l. l. a. n. t. e. m. o. t. u. c. e. l. i. n. u. l. l. a. e. r. i. t. a. l. t. e. r. a. t. i. o. : s. e. d. f. i. e. t. v. t. u. t. e. d. i. u. i. n. a. p. p. o. r. m. i. t. a. t. i. o. n. e. i. n. a. d. u. e. n. t. u. d. n. i. i. a. d. i. n. d. i. c. i. u. z. a. s. c. e. n. s. i. o. n. e. v. n. s. u. p. i. l. l. u. d. A. d. a. t. t. h. j. S. i. c. v. e. n. i. e. t. d. i. c. g. l. o. C. r. e. a. t. u. r. a. v. i. b. i. s. o. b. s. e. q. u. i. t. c. r. e. a. t. o. r. i. A. l. t. r. a. i. n. d. i. c. a. t. n. a. s. c. e. d. e. p. a. t. i. e. n. t. c. o. m. p. a. t. i. u. r. a. s. c. e. d. e. r. e. n. u. b. e. s. i. n. s. e. p. t. i. t. r. e. d. e. u. t. e. a. d. i. n. d. i. c. i. u. c. o. m. i. t. a. b. i. t. C. l. i. n. o. t. a. d. u. m. a. u. t. q. u. i. p. r. o. b. a. b. i. l. i. t. e. r. e. d. i. t. x. p. i. s. v. e. n. t. u. r. u. s. a. d. i. n. d. i. c. i. u. m. c. i. r. c. a. l. o. c. u. s. m. o. n. t. i. s. O. l. i. u. e. t. i. z. v. a. l. l. i. s. J. o. s. a. p. h. a. t. : q. u. e. s. u. b. t. a. c. t. m. o. t. i. o. l. i. u. e. t. i. s. i. n. i. l. l. u. d. J. o. 3. C. o. g. r. e. g. a. b. o. o. e. s. g. e. n. t. e. s. z. d. e. d. u. c. a. e. a. s. i. n. v. a. l. l. e. J. o. s. a. p. h. a. t. z. d. i. s. c. e. p. t. a. b. o. c. u. e. i. s. T. u. s. v. t. i. d. e. o. n. d. a. t. e. e. q. d. e. s. c. e. d. i. t. z. q. a. s. c. e. d. i. t. T. u. s. q. u. i. p. u. e. n. i. e. n. s. e. s. t. v. t. i. b. i. v. e. n. i. a. t. c. u. g. l. i. a. i. n. d. i. c. a. t. u. r. v. b. i. f. u. e. r. a. t. c. u. i. g. n. o. m. i. n. i. a. i. n. d. i. c. a. t. z. J. o. s. o. l. u. m. e. t. r. o. n. e. h. u. i. p. u. e. n. i. e. n. t. e. s. s. u. m. e. r. e. e. x. n. o. i. b. o. c. o. z. A. d. s. o. n. n. O. l. i. u. e. t. i. : d. e. s. i. g. n. a. t. m. i. a. m. J. o. s. a. p. h. a. t. q. u. o. i. t. e. r. p. t. a. t. i. n. d. i. c. i. u. : d. e. s. i. g. n. a. t. i. n. s. t. i. t. i. a. : q. u. i. v. o. i. n. e. x. t. r. e. m. o. i. n. d. i. c. i. o. t. r. a. c. t. a. n. d. u. m. e. s. t. o. p. u. s. m. i. e. z. i. n. s. t. i. t. i. e. : c. o. n. v. e. n. i. e. n. t. e. r. d. i. c. i. t. x. p. i. s. v. e. n. t. u. r. u. s. a. d. l. o. c. u. s. p. d. i. c. t. u. s. a. d. i. n. d. i. c. a. n. d. u. m. M. o. a. u. t. d. e. s. c. e. d. e. r. e. t. a. d. t. e. r. r. a. s. e. d. i. n. s. p. a. c. i. o. h. u. i. u. s. a. e. r. i. s. s. e. d. e. b. i. t. c. i. r. c. a. l. o. c. u. s. m. o. t. i. s. o. l. i. u. e. t. i. e. x. q. u. o. a. s. c. e. n. d. i. t. : v. t. d. i. c. i. t. g. l. o. J. o. h. e. l. i. 3. t. u. n. c. f. i. e. t. s. e. p. a. r. t. i. o. b. o. n. o. z. z. m. a. l. o. z. I. t. a. m. b. o. n. i. q. u. i. x. p. o. f. i. d. e. l. i. t. e. r. a. d. h. e. s. e. r. u. n. t. s. i. m. a. p. l. i. n. j. T. h. e. b. 4. I. t. a. p. i. e. n. i. n. n. u. b. i. b. u. s. o. b. u. t. a. m. x. p. o. i. n. a. e. r. a. v. t. p. o. r. m. e. n. t. x. p. o. n. o. s. o. l. u. m. p. f. i. g. u. r. a. t. i. g. l. o. r. i. e. c. l. a. r. i. t. a. t. i. s. e. l. u. s. : s. e. d. l. o. c. o. p. o. s. i. t. a. t. e. i. s. i. m. i. l. l. u. d. A. d. a. t. t. h. 2. 4. C. l. i. b. i. t. i. q. u. i. f. u. e. r. i. t. c. o. r. p. u. s. i. l. l. u. c. p. r. e. g. r. e. g. a. b. u. n. t. z. a. q. u. i. l. e. : p. e. r. q. u. a. s. s. a. n. c. t. i. s. i. g. n. i. f. i. c. a. n. t. S. i. g. n. a. n. t. e. r. i. n. h. e. b. r. e. o. i. o. h. a. n. t. a. d. i. c. i. t. q. u. i. c. a. d. a. n. t. e. r. i. o. n. a. t. a. b. e. o. q. u. e. p. e. r. m. o. r. t. e. z. c. a. d. a. t. s. i. m. J. e. r. o. a. d. p. m. e. m. o. r. a. d. a. m. x. p. i. p. a. s. s. i. o. n. e. p. q. u. a. z. x. p. i. s. i. b. i. p. r. a. t. e. i. n. d. i. c. i. a. r. i. a. p. r. o. m. e. r. u. n. t. z. h. o. i. e. s. p. a. s. s. i. o. n. i. e. t. u. s. p. r. o. m. a. t. i. a. d. s. o. c. i. e. t. a. t. e. m. g. l. o. r. i. e. i. p. s. u. s. a. s. s. u. m. e. n. t. u. r. s. i. m. i. l. l. u. d. a. p. o. s. t. o. l. i. 2. a. d. T. h. e. b. 2. S. i. p. p. a. t. i. u. r. z. c. o. n. r. e. g. n. a. b. i. m. u. s. z. c. I. m. p. i. j. v. e. r. o. q. u. i. c. h. r. i. s. t. o. n. o. n. a. d. h. e. s. e. r. u. n. t. r. e. m. a. n. e. b. u. n. t. i. n. t. e. r. r. a. q. u. a. m. d. i. l. e. x. e. r. u. n. t. s. i. m. i. l. l. u. d. J. e. r. e. 17. D. o. m. i. n. o. o. m. n. e. s. q. u. i. t. e. d. e. r. e. l. i. n. q. u. i. t. c. o. n. f. u. d. e. n. t. B. l. o. J. e. r. e. p. t. e. m. o. R. e. c. e. d. e. t. e. s. a. t. e. i. n. t. e. r. r. a. : s. c. r. i. b. e. n. t. z. c. B. l. o. d. e. l. e. t. i. d. e. l. i. b. r. o. v. i. t. e. c. u. h. i. s. q. u. e. t. e. r. r. e. n. a. s. a. p. t. u. r. B. r. e. J. o. q. u. i. s. i. g. n. i. s. t. e. r. u. n. t. t. u. c. r. e. p. r. o. b. i. s. v. i. e. S. u. p. e. r. i. u. s. i. n. d. e. x. i. r. a. t. i. f. e. r. i. u. s. h. o. r. e. n. t. u. s. c. a. h. o. s. a. d. d. e. x. t. r. i. s. p. e. c. t. a. c. c. u. s. a. n. t. i. a. a. s. i. n. i. s. t. r. i. s. i. n. f. i. n. i. t. a. d. e.

monia ad suppliciu p. r. a. b. e. t. i. a. I. n. t. o. p. s. c. i. a. v. r. e. s. f. o. r. i. s. m. u. n. d. u. s. a. r. d. e. s. m. i. l. e. r. p. e. c. c. a. t. o. r. s. i. c. d. e. p. h. e. t. u. s. q. u. o. f. u. g. i. e. t. : L. a. t. e. r. e. r. i. t. i. p. o. l. e. a. p. p. e. r. e. i. n. t. o. l. e. r. a. b. i. l. e. S. i. c. i. g. i. t. p. z. v. e. n. i. e. n. t. i. s. i. n. d. i. c. i. s. e. m. i. n. e. t. i. a. : q. u. i. n. n. u. b. i. b. u. s. v. e. n. i. e. t. L. o. c. i. i. n. d. i. c. i. j. p. u. e. n. i. e. n. t. i. a. : q. u. i. c. i. r. c. a. l. o. c. u. s. m. o. t. i. s. o. l. i. u. e. t. i. D. i. f. f. e. r. e. s. b. o. n. o. z. z. m. a. l. o. z. a. s. s. i. s. t. e. n. t. i. a. : q. u. i. b. o. n. i. s. i. n. a. e. r. a. s. u. b. l. e. u. a. n. t. i. s. i. m. p. i. j. i. n. t. e. r. r. a. r. e. m. a. n. e. b. u. n. t. s. i. n. i. a. m. f. i. n. a. l. e. e. t. e. r. n. e. d. a. n. a. t. i. o. n. i. s. p. r. o. s. u. i. s. m. e. r. i. t. i. s. r. e. c. e. p. t. u. r. i. T. e. r. t. i. u. s. n. o. t. a. t. i. b. i. C. l. i. p. r. a. t. e. m. a. g. n. a. z. m. a. i. e. s. t. a. t. e. z. c. B. l. o. i. n. p. r. a. t. e. m. a. g. n. a. z. m. a. i. e. s. t. a. t. e. v. i. s. u. r. i. s. u. n. t. q. u. e. i. n. h. u. i. l. i. t. a. t. e. p. o. s. t. u. a. u. d. i. r. e. n. o. l. u. e. r. u. t. v. r. y. t. u. t. e. e. t. t. a. t. o. d. i. s. t. r. i. c. t. i. t. u. n. c. s. e. n. t. i. a. n. t. q. u. o. n. i. s. c. e. r. u. i. c. e. c. o. r. d. i. s. a. d. p. o. t. e. n. t. i. a. n. o. i. c. l. i. n. a. t. R. e. u. e. r. a. c. u. i. p. r. a. t. e. m. a. g. n. a. v. e. n. i. e. t. M. a. v. i. t. u. t. e. c. e. l. o. z. m. o. u. e. b. u. n. t. A. d. a. t. t. h. 2. 4. z. L. u. 21. B. r. e. g. Q. u. i. d. n. v. i. t. u. t. e. c. e. l. o. z. n. i. s. i. a. n. g. e. l. o. s. d. o. m. i. n. a. t. i. o. e. s. p. r. a. t. e. s. z. p. r. i. n. c. i. p. a. t. a. p. p. e. l. l. a. t. q. u. i. n. a. d. u. e. n. t. u. d. i. s. t. r. i. c. t. i. i. n. d. i. c. i. s. t. i. t. u. t. v. i. s. i. b. i. l. i. t. o. c. u. l. i. s. a. p. p. e. b. u. n. t. v. t. d. i. s. t. r. i. c. t. i. t. u. n. c. a. n. o. b. e. r. i. g. a. t. h. p. n. o. s. m. o. i. n. u. i. s. i. b. i. l. i. t. e. c. o. d. i. t. o. r. e. q. u. a. n. i. m. i. t. e. r. p. o. n. a. t. C. h. r. i. s. t. o. S. i. r. e. x. t. e. r. r. e. n. o. p. e. c. c. u. r. u. s. a. d. b. e. l. l. u. s. h. a. l. i. q. u. e. e. x. p. e. d. i. t. i. o. n. e. m. a. d. a. t. i. n. p. p. l. o. d. i. g. n. i. t. a. t. e. s. m. o. u. e. n. t. : e. x. e. r. c. i. t. e. x. e. r. c. i. t. a. n. t. : c. i. u. i. t. a. s. t. o. t. a. f. e. r. u. e. t. q. u. o. m. a. g. i. s. r. e. g. e. c. e. l. e. s. t. i. e. x. u. r. g. e. n. t. e. i. u. d. i. c. a. r. e. v. i. u. o. s. z. m. o. r. t. u. o. s. a. n. g. e. l. i. c. v. i. t. u. t. e. s. p. r. o. m. o. u. e. n. t. t. e. r. r. i. b. i. l. e. s. m. i. n. i. s. t. r. i. t. e. r. r. i. b. i. l. i. o. r. e. m. d. n. i. m. p. r. e. d. e. t. e. s. C. S. c. i. e. d. u. m. v. o. q. u. i. p. r. a. s. x. p. i. i. n. d. i. c. a. t. i. o. n. e. e. r. i. t. i. n. p. a. r. i. t. e. x. p. l. i. c. a. b. i. l. i. s. i. n. t. e. r. m. i. n. a. b. i. l. i. s. D. e. p. r. i. m. o. d. i. c. i. t. C. h. r. i. s. t. o. n. e. c. r. e. h. i. s. t. o. r. i. a. v. t. u. s. n. e. c. f. u. g. i. e. d. i. f. a. c. u. l. t. a. s. n. e. c. p. n. i. e. l. o. c. : n. e. c. f. a. c. i. l. i. f. a. c. t. i. o. n. i. s. t. i. p. s. t. i. c. e. r. i. t. E. x. a. n. g. u. s. t. i. a. o. i. u. m. r. e. x. n. i. h. i. l. r. e. m. a. n. e. t. n. i. s. i. l. u. c. t. D. e. 2. o. A. u. g. u. t. r. a. c. t. a. s. i. l. l. u. d. J. o. i. s. C. l. i. a. u. t. d. i. c. i. t. : e. g. o. s. u. s. a. b. i. e. r. i. t. r. e. t. r. o. s. u. m. z. c. e. d. e. r. i. t. i. n. t. e. r. r. a. s. i. c. d. i. e. C. l. i. a. v. o. x. t. u. r. b. a. o. d. i. s. f. e. r. o. c. e. m. a. r. m. i. s. t. e. r. r. i. b. i. l. e. s. i. n. e. v. l. l. o. t. e. c. u. s. s. i. t. r. e. p. u. l. i. t. z. s. t. r. a. u. i. t. v. i. r. t. u. t. e. t. a. t. e. s. d. i. u. i. n. i. t. a. t. i. s. Q. u. i. d. f. a. c. i. e. t. i. n. d. i. c. a. t. u. r. u. s. q. u. i. f. e. c. i. t. i. n. d. i. c. a. d. u. s. : Q. u. i. d. r. e. g. n. a. t. u. r. p. o. t. e. r. i. t. q. u. i. m. o. r. i. t. u. r. h. p. o. t. e. r. i. t. q. u. i. d. i. c. a. t. e. x. p. l. i. c. a. r. i. n. o. p. o. t. t. a. t. i. n. d. i. c. i. s. p. r. a. s. D. e. 3. o. d. i. c. i. t. D. a. n. 7. A. l. p. i. c. i. e. b. a. i. n. v. i. s. i. o. n. e. z. e. c. c. e. s. i. l. i. h. o. i. s. E. t. i. f. r. a. p. r. a. s. e. l. i. p. r. a. s. e. t. e. r. n. a. g. l. o. q. u. i. n. u. l. l. o. s. i. n. e. c. l. a. n. d. e. f. A. d. u. l. t. u. i. g. i. t. t. i. m. e. d. a. e. s. t. t. a. t. i. n. d. i. c. i. s. p. r. a. s. L. u. 12. T. i. m. e. t. e. e. u. m. q. u. i. p. o. s. t. q. u. i. o. c. c. i. d. i. t. h. y. p. o. t. e. s. t. a. t. e. m. i. t. t. e. r. e. i. n. g. e. h. e. n. a. m. S. i. c. u. t. a. u. t. p. r. a. s. x. p. i. i. n. d. i. c. a. n. t. i. s. e. r. i. t. i. n. p. a. r. i. t. a. s. i. t. a. s. a. p. i. a. i. e. s. s. a. b. i. l. i. s. i. n. s. t. i. t. i. a. i. n. f. l. e. x. i. b. i. l. i. s. U. n. d. e. B. r. e. g. T. e. n. e. r. d. i. c. e. s. i. n. d. i. c. i. j. v. b. i. p. l. u. s. v. a. l. e. b. u. n. t. p. u. r. a. c. o. r. d. a. q. u. i. a. s. t. u. t. a. v. b. a. : z. b. o. n. a. p. o. t. e. n. t. i. a. q. u. i. m. a. r. s. u. p. i. a. p. l. e. n. a. Q. u. i. i. n. d. e. x. i. l. l. e. n. e. c. f. a. l. l. e. t. v. b. i. s. n. e. c. f. l. e. c. t. e. t. d. o. m. i. s. I. d. e. c. a. u. t. a. d. f. a. c. i. e. d. u. m. i. n. d. i. c. i. u. r. e. q. u. i. n. t. e. r. n. e. s. z. e. l. u. s. i. n. s. t. i. t. i. e. q. u. o. a. d. i. n. d. i. c. i. u. p. r. e. d. a. t. i. l. l. u. m. e. n. i. s. a. p. i. e. s. i. m. q. u. a. s. i. n. i. a. p. f. e. r. a. t. v. r. u. s. p. o. t. e. n. t. e. q. u. a. i. n. i. a. l. a. t. a. e. x. e. q. u. a. t. : q. u. i. e. x. c. e. l. l. e. n. t. i. s. i. m. e. i. n. x. p. o. i. u. d. i. c. e. r. e. p. e. r. i. a. n. t. u. r. : v. t. p. o. t. e. c. u. i. i. n. s. t. i. t. i. a. i. n. f. l. e. x. i. b. i. l. i. s. : s. a. p. i. a. i. e. s. s. a. b. i. l. i. s. : p. o. t. e. n. t. i. a. i. n. s. u. p. a. b. i. l. i. s. s. c. r. i. p. t. u. r. e. z. s. c. o. z. t. e. s. t. i. m. o. n. i. o. p. r. o. b. a. t. C. S. z. n. o. t. a. d. u. m. s. u. m. m. o. p. e. q. u. i. p. r. a. s. a. d. u. e. n. t. u. s. i. n. f. i. n. i. t. i. o. d. i. o. i. b. u. s. e. s. t. i. g. n. o. t. u. s. i. m. i. l. l. u. d. A. d. a. t. t. h. 1. 4. D. e. d. i. e. a. n. t. i. l. l. a. z. h. o. r. a. n. e. m. o. s. c. i. t. : n. e. q. u. i. a. n. g. e. l. i. i. n. c. e. l. o. : n. e. q. u. i. n. i. s. i. p. r. i. C. l. i. b. i. s. c. i. e. d. u. m. q. u. i. t. u. c. d. e. u. s. d. i. r. a. l. i. q. u. i. d. s. c. i. r. e. q. u. i. a. l. i. c. u. i. t. u. s. r. e. i. n. o. t. i. t. i. a. p. f. e. r. t. : s. i. c. d. i. c. i. t. a. d. A. b. r. a. a. m. B. e. n. 22. I. t. u. n. c. c. o. g. n. o. u. i. t. q. u. i. t. i. m. e. a. s. d. e. u. i. c. o. g. n. o. s. c. e. r. e. t. e. f. e. c. i. S. i. c. i. t. f. i. l. i. d. o. r. i. g. n. o. z. a. r. e. d. i. e. a. d. u. e. n. t. u. s. s. u. i. : q. u. i. n. o. b. i. s. n. o. t. i. t. i. a. h. u. i. t. d. i. e. i. n. o. d. e. d. i. t. v. n. d. i. s. c. i. p. u. l. i. s. d. e. h. d. i. e. q. u. e. r. e. b. i. t. a. c. t. j. n. i. d. i. t. M. o. e. s. t. v. e. s. t. r. u. n. o. s. s. e. t. e. p. a. v. e. l. m. o. m. e. n. t. a. z. c. J. d. e. o. a. u. t. n. o. t. i. t. i. a. h. u. i. t. d. i. e. i. n. o. d. o. n. a. u. i. t. : q. u. i. n. o. e. x. p. e. d. i. t. v. t. s. e. m. p. i. n. c. e. r. t. i. d. e. a. d. u. e. n. t. u. i. n. d. i. c. i. s. s. i. c. q. u. o. t. i. d. i. e. v. i. u. a. m. q. u. i. a. l. i. a. d. i. e. i. n. d. i. c. a. d. i. v. t. d. i. c. i. t. B. l. o. A. d. a. t. t. h. 18. C. l. i. d. e. t. e. v. i. g. i. l. a. t. e. z. o. r. a. t. e. n. e. s. c. i. t. i. s. n. q. u. i. t. i. p. s. u. s. f. i. t. i. n. q. u. b. u. s. v. e. r. b. i. s. d. n. i. s. n. o. t. a. b. i. l. i. t. i. t. r. i. a. v. b.

petitu istius. Ricar. No pot vt arbitror ad perfectum exte- riorum bonoz fastigiuz ptingere: q internoz dulcedinem bonoz nodu meruit gustando sentire. Est igit ordo inter hos apphensiois mos. Na audit ordinat ad visum: vt pz in regina faba. q audita fama Salomois appetebat vide re qd audierat. No igit post inceptioez pncies ab auditu ad visuz trahes: dicit cu ppha. Sic audiuim' sic vidimus. Cibus aut ordinat ad gustu. Quo ptra cuidaz dr in li. Re. Cudebis me: z inde no comedes. Scin tu iteriz quod lz te ne mediu z expecta pscm. vide z cogita deuz: mo vt dnm: vel vt iudiciu: lz vt quada re summe bona z delectabiles. Anselm'. Excita nuc asa mea toru itellectu tuum z cogita qm potes qle z qm sit illud bonum. Cogisce z cogita qz ipe pcellit o' cupiscibile: delectat p oi delectabili: qd pz inducedo. Cupiscit supbia honores: auaritia diuitias z res: accidia pmodu z gete: gula z luxuria, voluptatem: ex his seqt ira z dete nos in his: qz ira est vindex lese cocu- piscite: vt diffinit pbs: z sequitur inuidia p habetem. hec Grego. Si q desideram' illi inuidemus q accipit ea pen- tus vel pre accipiend quatuatate nob restringit. In cupi- scita igit hoz est pcrsu: qz ipa sint mala: lz qz p his dese- ritur meliora Aug. Dcm no est appetit' reru malaz: sed deservio melioz: de' est igit effectiue honoz icomutabilis p oi re honorate excelleret honozas. l. regu. z. Qui me ho- norificauerit honorificabo euz: me honorificat qui me ho- nori tpali eligendi pponit: lz fm Ari. si simplex ad simplex z magis ad magis: z maxie ad maximum: vt si voluptas bonu maior voluptas magis bonuz: z sic maxia voluptas maximu bonu. Igit si honor bon' sicut vtiqz bon' est: z io appetibilis est summu' honoz: e' summe bon': z io summe ap- petendus. Ite de' est res icomutabilis: z suba o'z hntez se excelleret vitas. Aug. Res qb' fruend' est p' z fili' z spio scis ead' trinitas: qda summa res est cois oib' fruend' ea: h' si pideras hac sbaz bonu icomutabilis p oi suba bonu pmutabil' cupiscit. Ite si rez sba bda: z io appeteda z su- ma suba est summe bona: z io e' summe appeteda. Ite de' qes icomutabilis z comoduz excelleret quietas. Aug. Secisti nos dte ad te z inqeti est cor n'z donec reqescat in te: no- talis qes accidit: de q' et inqetado ortuz hz. Aug. Stando lassatus eras: sedendo refeceris: z rursus sededo lassatus: z q'qd est vbi fatigato succurrit alia fatigatio exorit. Item si pmodu bonu z qes: z summa qes e' summe bona. g summe appeteda. Ite de' est voluptas icomutabilis excellenter delectas. ps. Torrente voluptatis tue potabis eos. Igit si voluptas est bonu z appetibile: z summa voluptas est summe bona. g est summe appetibile: hac inductioe instatua no ha- bete ifert illud vte. Douer. 3. Dia q desiderant huic non valent ppari. Cotingit aut ppari tripl' fm mai' z minus z egle. Coparat mai' ad minus z excedit: vt tricubitu ad bicubitu: talis est illa ppatio. Sap. 7. Luci ppatia inuenit prior. Ite min' ad mai' z excedit: vt monobituz ad bi- cubitu: talis illa. Deu. j. Filios enachim vidim' ibi qbus ppati qsi lo custe videbamur. Ite egle eqli vel sse sst qd neqz excedit: neqz excedit: talis illa. Copar' est iumetis in spietib'. Dio g q desiderant huic summe desiderabili ppa- rari no pnt: qz nec minora: nec maiora: nec eqli sunt: qa respct ei' oino nihil sunt. Idero. De' solus vere e' c' essen- tie pparati nfm ee no e. Coparat igit vnitas millenario: si cur ps totu no in infinitu minor: lz nec puctu linee: nec ce- tru puctale toti spere circuferetie: quoz vtruzqz finitum in se: lz respct puctu infinitu. z io icomparabile. Adin' autez pparabilis est creatori creatura: vt pote bono simpliciter ifini- to q est bonu simplex z finitu. Loser g nuc ho z vide quid cupiscas. Cupiscas eni bonu. Na vt ait Aug. Bonu e' aux bone diuitie. Si igit vna marca argeti cupiscas: qa bonu: marca auri tato magis cupiscas: qsto magis bonu. Quicqd igit milles meli' e' milles plus cupiscit ro p'ua- deret: z in vnitas ps est aliquid a millenarij. z io pparabi- lis ipi. lz de' cui oia q desiderant ppari no pnt: illa marca finitatis melioz. z io finitatis cupiscibilioz. Silt de' q- libet cupiscibilis sse fit iudiciu. Dia q huic no valent com- parari. quo igit singla valent: cucta igit bona snt appellatur valde bona: vt dr in Sen. Singula no valde: lz tm simplr

bona: min' eni singula bda sunt: qz oia collecta: lz vt dicit pbs. Dista peminetia vna duoz vel pluz: lz duoz e' peli- genduz vel pceptandum: qd est peminetia: quo g popra- du aliquid nihil: ens no entiu finitu bonu finit' Ansel- m'. Cur g p multa vagaris homucio qrendo bona aie tue z corpis: Alma vnu bonu. qd oe est bonu z satis e' desiderata simplex bonu qd est summu bonu z sufficit. Ite riuul' bo- noz cupiscibilu diueris: s'ons vni' oium de'. Anselm' g z cupiscibilio: s'ons qz riuulus ca qz effect' imo icopara- biliter melioz: cui' bonitate fm Boetius: pauli per dispu- tatiois gra intelca: dicitur: na nihil erit bonu: z io nihil co- cupiscibile. Igit qd p se tale magis tale qd qd p accis. z io magis cupiscibile. qua pp cocupiscit z deficit aia mea i- atria dnt: lz nota qz duplex e' cupiscetia vna rei abntis h mouet ad habedu: altera rei pntis cans fruitionem. p pre- sentia cupiscibilis: z io delectat z fruit cupiscit. Nec igit mouet ad delectandu: vt pz in vino: qd cupiscetis diligo- cu abest: z io mouet ad opanduz p p'cio q emā ad prepa- radu vas q recipiat: z cu ab est no celo cupiscere: scd h est charitas vie diliges z cocupiscetis deu: vt abnt. z io est ciens mor' z moues ad opa meritoria: lz charitas patrie diligens z cupiscetis: vt pntez: z io delectat z fruitionem cans. Eccl. Qui edut me adhuc esurient: z q bibit me ad- huc sitient. lz desideru pnt cu aia sitim sua q bonu nalter appetit: p aqua pntis insipide delectat: s'oni comuta- bilis extinguit. Hui aut sitis acceditur cu dulcedo sumi bo- ni vel modice pguat: q' tu pguatio mirabil' z sitim cre- scere facit: z tu ipi aliquid satit facit. Aug. Angeli illo fru- entes ia bti sunt: qz nos frui desideram' z qstuz i hac vi- ta fruumur: anto pegrinatidem nostrā z tolerabilius susti- nemus: z ardentius finire cupimus.

In apprehensione auit' irritat affectus: z si p voluntatis p hiti amoris disposita sit in actu erit: z moues delectabile apphezuz diliges cupiscit. Que dilectionis motu tria pcomitant. s. qualitas qstas: z refo: qstas .s. nobilitas z excellens bonitas: qua diffimilia est omnib' motib' alijs z nobilior gte: vt pote prodians nobilissima pō. s. voluntate: que deo nali ordine primaz: lz liberrima ab oi coactioe create iurisdictionis expta. Ite a nobilissi- mo hitu. s. amore: q summu dei donuz: et psona dine me- ruit equocu ee. Duplex est at hit' amoris. Cnus nalis qui vni' z summu est in trinitate in aia pfiens. vt dicit Augu. Que snt mes notitia z amor. Boeti'. Inserta est nob nali- ter summi boni cupiditas z dilectio. Alius gratiu' z in- susus: qui oium gratuitoz summu dignitate pprie di cha- ritas. Ro. Charitas dei diffusa e' in cordib' nris p spissan- ctu q datus est nobis. scdm aut Diony. Optimi optima e' adducere. a subo igit qstas z denoiet actio. Ari'. Non eni qz bonu facim' boni sum' sed qz boni sum' bonu fa- cim'. Optima igit z nobilissima actio dilectio: sed qz mo- tus denoiet a termino in gte suo: summe bon' est motus cui summu bonu in qstuz tale est obm z termin'. In pdu- ctione igit act' isti' aia nobilissima est: qz cognoscendo pnti- gatur: amando vnif illi bono: qd in termino nobilitatis z bonitatis nobile est. Cognoscibile eni cu sit pfectio cogno- scetis in ee suo: quo nobili' cognoscibile e' eo nobilior pfe- ctioz: cum dilectio z amor tras fouet amantē in amatum cu forma dei sit nobilissima: aia amas deu sit nobilissima. Ite pcomitat z qstas mensurans motu dilectionis: qui tripl' mēstrat. s. fm intentionez: durationem: z numeruz vel multitudinē. Cotingit. n. cocupiscere summu bonu inten- tione vehemeter vehemēti: vehemētissime: duratioe diu- dnti' diuissimē: multitudie: sepe vel frequēter sepius se- pissime: z fm h dilectio actu maior est v' minor dilectioe Igit si no pot cupiscere vehemeter: saltē durat paruz per qd si no diu continuare potes: qm fm Aug. in viatore snt cogitatioes volubiles z pnr nece affectiones: saltē sicut repetedo frequētes. Na quo frequēti' eo pnr vehemet- tius cocupiscet: z quo vehemēti' eo diu' s'z vide qd ipe dit: si se lz diligere ad cognoscere: sic diligere pfecte qdē in patria: ad cognoscere pfecte: sic diligere actu ad cog- noscere actu. Scim' aut plura: lz intelligim' vnu solum

vt dicit Ari. Clex est actu. z io diligere possum' actu vnuz soluz. Termini aut oppositi dispare sunt creator z creatu- ra iter quosita e' aia. Aug. Aia media iter dei z creaturas postea conuersione ad deum illuminatur meliozaf z perfici- tur. Conuersione ad creaturas obtenebraf: deterioraf: cor- rumpit: z p hi posuerit aiam creati in orizonte eternitatis z tpio: q cu creatura actu cognoscit: z per pns actu diligit creator: actio cognoscere z p pns actu diligere no pt. Item vnitas mot' catur ab vnitate mobilis tps z termi- ni. Lnz igit aia mobilis sit simplex iter terminos oppositos sit z sel motib' diuersis eiusde gte moueri no pot: vnde motu affectionis mouet ad creaturaz tunc motu affectio- nis moueri no pot ad creatorē. Diliges aut oim deū tuuz vnuz. s. pte multis. Aug. Cnus e' necessariu. pponit eni vnu multis zc. Anselmus. Cur g p multa vagaris homucio. Hugo. Lor hois qd pms amou dno fixuz stabile pntit: et vni amado vnu pmsit post qz p desiderata terrena defue- re cepit qsi tot diuisum est q' ea snt q cocupiscit. Locomi- tat z refo motuz cocupiscetie: fm qua referit in finem. scis qd desideras rehat pp qd. De' summu bonuz est obz i qd delectando moueris: lz qz finit: vt pp quid ipz appetit: Ctiqz pp seipm: na h est ppriuz amoris dei: qz ide ei obm z finis: no sic in vntu' alijs. Na fides q' et theologica est ipm p' vtz hz p obo. bonu summu p sine. Unde credit pte vitati: vt crededo mereat accipe z pncipare bonita- tes: lz amor amat bonu pp bonu. S'z rehat scire qd bonuz pp bonuz appetit: aut pp se: aut pp aliud mai'. No. n. mai' p' min'. lz pot' e' appetit. No igit trinā refo. est eni h' p' p' desideru desiderari duplex. Na h' vt finis hui' vie ad finē. vbi gra. Desidero vinu desidero p'ciuz quo emā vi- num: lz al' vinu al' p'ciuz: z magis vinu qz p'ciuz: qz z p- cium pp vinu. Ari. Propter qd vnuquodqz z ipz magis. Silt amas appeto dei: appeto vtute: lz deū vt finē: vtute- rez vt ad finē. Aug. Virtutes si pp se appetant: nec ad aliud referant istate snt: z ideo no ia vtutes: lz vicia appellada sunt. Sic z a gubda pp deum aliq' tpalia appetunt: lz qa facile ibi icurruat ordinis reatudo qua defiecit cupia corrigit z ad finē dirigit castigans disciplina. ps. Discipuli- na tua coarctat me in finem: sic z apls desideruz hz dissolu- tit esse cu xpo: p' mu desideras pp scdm. Ite alia refo def- deru ad desideru. Est eni desideru h' p se hui' p accis fm Ari. vt in vino appetit' dulcis. Na in vino dulce per se appetit: vni' no desiderabit h' aciescit. Tertia refo est quo dulce appetit vt delectet. Cude g ordinē z rione dicetm. p p'cium desidero pp vni'. s. ad hndum vni'. 2. vinuz de- sidero: qz dulce pp dulce. 3. dulce vt delector: quo qz de- lector: hec delectatio: qz est passio mulcebris z qstas dere- licta in mea dulcedine vini est finis simpl' fm talem viuz: qz hec delectat formā vel vt forma. vinuz aut dulce mā- liter: lz vni' vt obm coe: z io p accidens: dulce aut vt mate- ria vel obm pprium z immediatū: z io p se in pte snt in pte- sec' est vt in pposito: pma relatio totaliter snt: tertia oino p'ria. scda medio mō. Dūmo igit sicut appeto vinu et p'ciu pp vinum: sic appeto deu: vt finem. virtutes z oia merito- ria z vtilia: vt ad finē: z inter h' qd fini ppinqui' est melius est fm arist. z io appetibili'. 2. vni' appeto: qz dulce: etiā referit mot' iste ad alium finē: z est vinuz vt obm: dulce vt finis: et ca h' est. qz dulcedo vini i re z rone differt a vino lz fundet in ipo: vt accis in subo: qz si dulcedo vino eē- tialis eē: idē esset fm rem diligere vinu: qz dulce z dilige- re vinum: qz vinu: pp h' in pposito pte sic: pte al'. Dia. n. q in deo sunt idē obm fm re z eēntalia sunt no accidenta- lia: lz rone dnt: no rone diffinitionis: lz rone speculatio- nis. Na vt dicit arist. ca p'ior z supior est narratioe: qz su- perior est cognitioe: lz p effect' vtcunqz cogit' Ro. j. An- uisibilia. n. ipi' a creatura mundi per ea q' scā sunt intellectu- copiciu: sempiterna quoqz v' sic hz effect' aliquid bal- butit. effect' aut diuersi sunt: dr g de' ens absolute: cōpa- ratue vero bon' qz se cōicat z diffundit. iust' qz p meri- tis retribuūt: seuer' qz punit: m' b'icos: qz p'cit. Dia hec in re vnum z idē sunt. z dina sunt eēntia: lz rone dnt: lz quia deū no fm qd est: lz fm effect' speculamur: z cognoscim' fm aliū z aliū effem: al' z al' noiam' z differentez specu-

lationem differens seqt effect'. Deuz g vt deū veneroz: et reueroz: vt iustuz vel seuez tremo z vereoz: vt bonuz vel dulce amo z cocupisco. Na si idē eēt rone sicut idēz est re- misericoe vel bonuz eē z iustuz: vel seuez esse. idēntatem speculatiois seqretur idēntas affectiois: z sic diligerē deū qz seuer' sicut diligo z appeto: qz dulcis et bon'. Na aut illud contremesco istud cocupisco: appeto g deum: qz bo- nus et suauis: et referit iste modus ad idē re: et aliud rone. 3. dulce vinum appeto: vt delectet. In pposito vo oppo- sita est refo. na dei bonitate no referim' ad nram delecta- tionē. s. creatā bntudinē vel qstas: lz pot' e' causa autez h' diffimilitudinis pz sic. De receptum est in recepte p mo- dum recipiētis: et no p modū recepti. Igit si receptum est min' nobile recipiēte nobilitatur in ipo: no sic aut si nobi- lius ipo. sicut g spēs rei visibilis recepta i oculo z pfiens ipz in eē nobilior est: et melior oculo qz in mā ppa: sic dul- cedo rei gustabilis recepta in gustu melior z nobilior est qz in sua mā. et io dulcedo vini melior est in eo quē dele- ctat qz in vino. Bonu aut referri hz ad meli' z no e' io appeto dulcedinē vini pp delectari. Ecōtrario summu bonu et infinitu: qd bntificare et delectare hz afficiā ab af- fectu recipi' p modum affect'. s. finit' z excedit infinite. sic g min' bonum ad mai' bonuz: sic bntudo ad creatā in- aia p ifluentia bntudinis in create: et summi boni ad ipm summi bonuz qd in fluit est referēda. In infinitu g maior dz eē mor' quo appeto deum et summu bonu qz ille quo appeto vitā eternā creatā et fruitionē meam. Na et istud appeto pp illud: istud vt finē quo qesco: illud vt finē in quo qesco. Nota g qz sex sensus hz h' ppō: iste diligit deuz pp deum. Dno diligit deuz pp deum supple hnduz: vt hēre deū vel frui deo sit finis in quo qesctur. vt iste vadit ad ta- bernā pp vni'. s. bibendum. bibitio et delectatio plus pz snt qz vinum: et sic diligere est malum et p'ctm: qz referur creator ad creaturā. 2. diligit deum pp deuz. s. hnduz: vt h' dei vel fructio creatā sit finis no in q qesct: lz q qesctur. Bntudo eni creatā pot' appeti: vt finis quo qescam'. qz ipa hita nihil creatū ampli' appetim': lz no dz ponit si- nis in q no in ipa qescam'. lz p ipam in deo. Tertio diligo deum pp deum: vt pp noter cam efficientē sine motiuz et vt sit sensus de' sine dulcedo dei est ca moues istum ad di- ligenduz deum: sic ille diligit illum pp bnticia sua q pferit ei: iste mot' est magis amicitie qz cocupiscetie: de hoc Jo. Diligamus deum: qz ipse prior dilexit nos: et ita meruit redamari. Ber. Dign' plane de' qui redamatur pferim si aduertam' qz qstis qstuzqz amauerit. 4. vt pp noter ca finalis: et e' sensus: diligo deū pp deū: sicut visu mel pp dulce. 5. diligo deū pp deū: illud est ppter pceptū dei z ho- norē ipi'. 6. diligo deū ppter deū. i. no pp aliud: vt note- tur exclusio finis vter' : et ois pmodi mei. g est gratissime amare. fmū g malū: tria sequentia bona: duo vltima opti- ma. Ber. Non sine p'cio diligit deuz: z si abiqz premij in- tustu sit diligendus. ps. Quid. n. mihi est in celo et a te zc. Dilectionē cocupiscetie scdario qdē pla. pnci- pall' vo quqz psequit. s. mor' dolor: timor: cō- solatio: et delectatio: sicut eni corpa qda mo- uent in loco: vt spa: qda extra locū: vt i motu recto: vt hō sedēs mouet in loco cu surgit ex- locū cu pcedit: sic ipa dilectio concupie mor' est eēntialis lz qsi mor' surgētis. Delectabile eni apphezuz mouet: lz huc motū seqt ali' mor' quasi pcedētis. et ipe duplex. s. mus quo moueoz ad hnduz. ali' scds q moueoz ad ineren- dū. q scds est itentioe: lz p'ior in eē: v' in executioe: sic vinu diliges p'io mouet motu desiderij ad hnduz vel bibedum lz qz no hz: mouet scdo ad illud p qd hēat: et iste mor' mul- tiplicat si plura sunt ad habedu neēia: vnde mouet hō lina- gua ad petedu vel iterrogadu: manū ad operadu p p'cio: pedes eūdo ad tabernā: et sic de alijs: qui mor' oēs snt pp- p'ciu pducendū ad terminū. vñ et termin' p'ni appetibili- oz est et p'ior in itentioe terminis oiu posterior: sicut mor' motib' fm illud. pp qd vnuquodqz tale zc. sic apphensa suauitate et dulcedine dei moueoz cupiscetis lz e' diligerē lz cu mor' cōtinu' hēat p'ni mediū z finē huc motū sequit mor' qsi pcessiu' no sicut ali' aliū: lz sic pars pte medium

pn: h e mor: ad habedu: vt fruendu: qz no possit hre vt frui sine meritis: scdo moueoz me ad merendu q mor: mul tiplicat fm q multis modis mereri ptingit. Et hac parte accidit mor: ipelectionis pceptoz affirmatiuoz tanqz eoz que sunt ad hndu neclia: p hioz tanqz eoz q sunt vtilia: p hbitioz tanqz mor: ab hio q ipedientia: hinc e mor: ad amandu primu. qz pceptu fm b Grego. dic. Charitas dei glrat amore primu: q mor: est pn: z ca oiu motu: q ordi nat ad primu: et extenso noie motus ad moueri a malo z moueri ad bonu: scdo h dicit ad ro. Splentudo legis est dile ctio. Na no adulterabis zc. Et si qd est aliud madatus in b verbo istaurat. Diliges primu tuu tanqz teipz. Adot: igit fm: s. dilectiois dei in voluntate vt ens in subo car alium motum. s. dilectiois primi in eode subo. Cu voluntas het ipeziuz sup pbs inferiores z in pfluenciaz mota mouet infe riores potestas: et organos in ppatioe ad deuz pp se p z pncipalr in ppatioe ad primu pp deuz scdario: z pnter bz h mouet lingua ad deuz laudadu oranduz z filia: aures ad audiendu de ipso: oculos ad itueduz vestigia ei: s. crea turas: z sic de alijs mebus z actib: is inter hos motus est ordo. vbi gra. Cu lingua mouet ad oranduz venia pnt ante oia petit: z huc motu motus pfectionis nallter pcedit quo te pctoz recognoscit. z arguit. z sic de alijs. In ppatioe ad primu voluntas mota mouet organa multipl: vt pz pedes ad eundu ad visitadu primuz: man: ad danduz vel adinuadu: oculos z aures ad filia zc. lingua ad soladu corripieduz istruenduz excusanduz z filia. hinc pz q oca stures moti ces sunt z qn motores moti: ad alia z secun do mouet. Charitas aut est qm motor fm: scdo dilectione sequit dolor. na q magis moueoz ad hnduz eo magis affi gor de dilatione fm illud. Spes q differt affligit aiama: q magis appeto punctione: eo magis doleo z affligor de di stantia. Ere. j. Adcirco plorabo: z o. m. de du. la. qz longe fcus est a me pfo. puer. a me zc. Tertio seqt timor. na quo magis cocupisco hre eo magis timeo pdere quo magis co iungi eo magis separi. Poeta. Res est solliciti plena timo ris amor. h timor nobilissimus iter ocs timores. vic: z vti lissim in pna: tm fm huc actuz euacuadus: solo ibi reue rentie actu pntens. 4o seqt cololatio ex appropinquatio ne: sicut exhibarescit esurians viso vel odorato cibo: vtpo te ad huc distant: is tm vicino: hinc intendit motus: sic ve loci: mouet lapis quo vicinior e cetro. Ber. Qui amat ar deti: currit veloci: Quinto seqt delectatio de adeptioe. puer. 13. Desideriu h compleat delectat aiama. Est enim de lectatio fm hz. pntio puenietis cu couenienti. De: igit sicut pcellit oec cocupiscibile: sic delectat pte omni delecta bili: z hoc tripl: qz gntia: itimi: durabilu. Alia eniz delectat pnticulariter: vt sapida solli gustu: no aut auditu: sono ra auditu: no aut visu: z sic de singulis. De: aut generalr qz gntia: bonu ipse est: z ois bti pnticulari ca. Anselm. Si eni singlaria bda delectabilia sut cognita itere qz delectabile fit illd bonu: qd pnter i se iocuditate oiu bonoz: z no qle in reb: creatis sum: ex pnt: is tm dinte qz differt creator a creatura. It e alia delectat sup pntialr: z qn exteri: de: aut itime: z io pfunde: solus enim de: subam aie subalr pene trat: z io medullit delectat. Augu. Cum ihfero tibi ex oi meate mea nufqz erit labor z dolor: sed tuta erit vita mea tota plena te. id e. dicit de: qd est qd amo cu te amo: no spm corpis: nec de: o: tpis: nec candore lucis istis amicu oculis no dulces melodias cantilenaz oimodaz non flo rum z aromatu suaue olentiu suauitate no mana z mella: no mebra acceptabilia carnis amplexib: no b amo cum de: me: amo: z tu amo quada lucidat: vocet: z quen da odor: z quada cibuz: quada amplexu. Mo amo deuz me: luc: voce: odor: cibuz amplexu exterioris hois: sed interioris hois mei: vbi fulget aie mee qd no capit locus: z vbi sonat qd no rapit tps: vbi olet qd no spargit flar: vbi sa pit qd no minuit edacitas: vbi heret qd no diuellit farietas: h e qd amo cu de: me: amo. Aug. Qui irat i te irat i gau diu dnti sui: z no timebit: sed habet se optie i optio. It e alia delectant trastroie z temerabil: de: aut istaurat. aug. Ad i ser est ois anim: vincr: amicitia rez inferior: z dilatat coz eas amittit te vero nemo amittit: nisi qui dimittit: z io est:

qz ois creatura de se mutabilis est: sed qm aia factata calca bit fau: aia que creaturas diliges cocupiscit. qm concupi scibile pntens: et io in motu ipz facit cosequit: pnt: et ad i piscies fruit et delectat quo plenior bono creato tanto mi nus elurit i creatu. et io ieiunadum ab hio: vt illud cocupl scat. ps. Reuinit consolatori aia mea. Aug. Letera creatura vilescat: vt creator in corde dulcescat: sed qm indelectabi lius meli: est facere qz fecisse vel facturū eio: aia cocupi scit cocupiscetia respectu bti icomutabil. vñ ps. Cocupl nit aia mea desiderare zc. e couerso dr respai boni pmuta bilis male. ps. Concupierunt concupiscetia in deserto. Aug. dnm deu tuu etiā dilectioe amicitie. Nec est dilectio qua diligim illud cui bonu volum. Hac ergo dnm diliges p oib: z etiā pro teipso: et hoc dupli. Quatu ad obz mai: vt ei velis mal: bonuz qd tibi ipi: vel cuiqz. Item qz tum ad modum volendi vt magis velis ei bonuz qz tibi vel cuiqz. Qd dignū est. Na po voledi ab ipo est: et io sua: et a te no e: s: tibi cocessa. poti: ei go vult et magis vult bonu ei a quo est qz ei a quo no est. Sz mota qd dntre latius ad seruu dicit: qz dntum et homagiū relationem fa ciunt. na et illu dnm appello. cui: ho sum: et si seruus non sum. Item non unqz aliquis ho fit alteri: hois no qz illi: bi quicqz de bonis suis porrigat: sed ille bona propria illi assignat et recipit in feudū: vt homo fiat. vtiqz in tali casu poti: ho me: e: qz econuerso. na plus a me hz qz ego ab ipso: ipe a me rei mee: no sue pp etate hz et dntum. ego ab ipso ipe a me. rei mee no sue pp etate hz z dntum. ego ab ipso rei mee solūm possessione z vsu: et tñ dnt hunc appello. Terum multo potius ho dei sum a quo suz oino qd suz heo totum qd heo expecto totum bonum qd bitu rus sum. Dns ergo et deus meus est: glorioz no immerito liberum me esse z nobilem: vtpote immediate imperatori summo subm: cum et angelus no sit mihi dnt: sed seruo. Letez alla refo est q referur ho vel suuz ad dntia qua amic: ad amicu: z nobilior scda qz pma. Aug. Obstupel ce igit aia mea dignatione dei tui erga te. nobilitauit te o ho de: inferius pntus dnm irrationabilium. ps. Dia sub lecisti sub pedib: eius. Qui dntis brutis no mirum esset si angeloz saltem seraphin dntio subdereris. Sed nunc no sic: sed nobilia es in relatioe ad superius: solus deus vere est dnt tu. Sz dilatare vsqz ad mortē p admiratioe cui de bueras seruo: ee iubet vt sis amicu. Diliges inqz dnt deum tuu zc. Jo. is. Ya no dica vos seruos sz amicos. Stude igit amicus esse ei a quo amaris: seruus esse ei cui obligaris. Qta igit qz aiaz ronale e pndere tripl: s. in quatu na e: in qz tu deliberatua: z in qz tu gra tificata. Scdm h triplr in aia dei amicitia ge nerat. Est eni bz Anselmu triplex exit rerum in ee. s. nalis voluntari: z mirabilis. Alia igit vt natura efficit amans inumeris z affluentib: bnficijs. hoc pz. Nam qz cat: beneficium sibi amplexat: z oute sola estimatua no discretioe vtens lupum fugies pastorem vt bnficiu sequit. Eze. io. Cum pphas oues emiserit zc. z oues illu sequunt: sic in aia p bnficia dei amicitia qm qda exitu nali gntat. Alia vt deliberatua amans deuz efficit imitio et euidentib: peminetio. Na in deliberatioe recta peminio pellegit z pama. fm aristo. Nullus dubitat vruz bitudo vel ditie pemineteo sint magis eligede pp nimita peminetia bitudinis ad diuitias. Sic nemo deliberat dubitat an creator amadus sit pte creaturis. h exit: amicitie quodam mo est voluntari: Alia vt gratificata amans efficit p gre in fluetia. na deo in fluente gratificat z i formaf aie suba per graz vna vni. s. deo p vna: et sicut de: dans aie pmi ee cre aut subaz et pcreauit ei pmissio dans 2m ee in fluit gram sa be aie et charitate vntu summe pde. It e sicut voluntas pcedit a suba aie. sic charitas ex graz: et alie vtutes in po tetijs ex gra sunt. sz oes pter charitate iformes sunt et sine gra ee no pnt. In fluxa g a deo eentia et forma z gra i suba aie in fluit: et hius charitatis in pom voluntatis: et hie est amicitie exit: mirabilis. Ro. 5. Charitas dei. diffusa est in cordib: nris zc. It e bz: qm sup nam est postulatioe et oia tione opus est magis qz deliberatione.

Amicus magnatorum. Item propter durationem amicus es hois: qui quotidie corrumpitur z tendit ad hoc vt desi nat esse ho: qz motu: ho no est ho: sz pon: ei: amicus sio qz resurges ex mortuis iam non morit. z io incorruptibilis z nuqz defines esse ho. Sz dices: sic diligo xpm hoiem. sed no sic dei. vide qz z de: sic. Si amari possis imago depi cta none magis amaret imaginem in mente artificis z pta ctoris fm qua facta est qz imaginē alia picta sibi necessario magis dissimile cu q est. Sic h pp pformitates hois amio esse volo: pformitate iqua in gite logico z pdicabili meri to ideam meam fm quam in mente dei sum z vita suz ma gis amo. Jo. j. Quod factum est in ipso vita erat. Adic: es hois qz pns. in b aut de: pponderat tripl: qz pns est intime sp z vbiqz. ho vo pns est qm p sensu ens: qz iuxta te: sz de: pntior: qz itra te. Aug. 4. pntior: cordi ee: cor ab errauit ab eo. Sz dices quo no sentio si pns e. Rudeo nec i hoie h heo: cui: corp: immo vides: qz si sine aia pns ee malles ab ee. Sz pntia aie amicu tui te magis amare qz cu non videas ex mortib: corpis pntez itelligis z vbi qntate ei: erga te tibi signatib: no demostretibus credis. Sic h phibete statu vie de: qz ee in te pns p euitiaz videre no valeas i se: p effcia tñ cam iterim potes cogno scere z videre: donec itellcu pfortato z mundato facie ad facie itneri liceat: z cognoscere posteriora p pora: effcia p cam: creatura p creatore. It e ho pns qnqz. z qnqz abns est neccio: sz nuqz de: abns est tibi: sz tu qnqz elongans te ab sentes. Augu. io. pntior: eris z ego foras: z tibi te qrebaz z in ista formosa q fecisti de formis irruetia. meuz eras z tecti: no era. Ma me tenebat loge a te: qz nisi in te no esset It e ho cui: amio: es alicubi tibi e pns: alicubi abns. De: vbiqz tibi est pns. Aug. Caritas vbiqz pndens oib: pnten tib: te zc. vñ. cu mortis pntia amioz q tunc maxie idige res hre no possis h: amicu pntia p solabilr poteris. ps. Si ambulem in medio vmbre mortis zc. Adic: es hois qa vtilis. In h at triplr ppona derat de: vnde eni circa hoiem vtile tibi qz magna vtilitas: qz mltia: qz diuturna: excedit deus qzitate pntua z discreta: z duratioe qa ab ipso tibi vtilitas maior multiplicioz z diuturnioz. Qd vt saltē i gite pateat. nota qz trina e gntias vtilitas: qua ab amico hre volēs ipz amas. s. adeptio boni sui: itatio boni tui diminutio vel annihilatio mali tui. Ami cus g es q tibi coicat bona sua. Eccl. Adulti colut psonaz potētis z amicu sunt bona tributis. Sz pcederit euidenter de: q tibi coicas z dat sua z te. Donat iqua dona dignio ra i suba. maioza i qzitate pntua: plura in discreta qzita te: pmanetioza i duratioe: z tpe: melioza i rebone ad finem. opozuntioza fm qn z vbi: qa fm arit. vnuquodqz in quo tpe z loco plus valz magis e eligedu. Ro. 8. Qui ee ppro silio suo no peccit: sz p nob oib: tradidit illu: quo no oia cu illo nobis donauit. Ja. j. De datu optimu: z ee donam pnti zc. Quis amioz filiu suu vel spm suu tibi donatur: est vt de: fecit: Letez d donis datis: magna z multa dona uit in pterito: donat z donare no cessat in pnti: sz maxima z plurima donabit in futuro. Letez qd ho amio: tibi dat poti: est mutuū qz donu: qa redditionez expectat. Luc. ii. Quis vrm hz amicum: z tibi ad illu media nocte: z dicit amice accomoda mihi tres panes. Sz fm arit. Donu est datio irredibilis. Hoc in illo amico soluz mo locū hz qui bonoz nroz no eget. Ampli: aut idipm bonu qd amicus tibi dat: no ab ipso ee: sz a sumo bono: q velut a fonte bdi p illu fluit ad te. Que nūc poti: amas an fonte effluentez an canale tibi deferentē que nimiru ee ipse de: vt auctor ad te dirigit poti: qz ad aliu inclinado voluntate habentis vt tibi dare velit q dedit facultate q tibi dare possit. Do uer. 21. Sicut diuisio es aquarū ita cor regis in manu dei qcti qz voluerit inclinabit illud. amio: es hois scdo qz tē scies bona tua: z coicans ipsa tibi reddit iocundioza. Se neca. Nulli: bti sine socio locūda est possessio. vñ hz arit. Sz magis est eligedu qd ptingat amicos pnticare qz qd no: Letez h amicos no vdit: qm in b fm supficte no differit fr cr: amio: a vo. Eccl. i. 12. Mo agnoscit i bōis amio: i bō

Amicus magnatorum. Item propter durationem amicus es hois: qui quotidie corrumpitur z tendit ad hoc vt desi nat esse ho: qz motu: ho no est ho: sz pon: ei: amicus sio qz resurges ex mortuis iam non morit. z io incorruptibilis z nuqz defines esse ho. Sz dices: sic diligo xpm hoiem. sed no sic dei. vide qz z de: sic. Si amari possis imago depi cta none magis amaret imaginem in mente artificis z pta ctoris fm qua facta est qz imaginē alia picta sibi necessario magis dissimile cu q est. Sic h pp pformitates hois amio esse volo: pformitate iqua in gite logico z pdicabili meri to ideam meam fm quam in mente dei sum z vita suz ma gis amo. Jo. j. Quod factum est in ipso vita erat. Adic: es hois qz pns. in b aut de: pponderat tripl: qz pns est intime sp z vbiqz. ho vo pns est qm p sensu ens: qz iuxta te: sz de: pntior: qz itra te. Aug. 4. pntior: cordi ee: cor ab errauit ab eo. Sz dices quo no sentio si pns e. Rudeo nec i hoie h heo: cui: corp: immo vides: qz si sine aia pns ee malles ab ee. Sz pntia aie amicu tui te magis amare qz cu non videas ex mortib: corpis pntez itelligis z vbi qntate ei: erga te tibi signatib: no demostretibus credis. Sic h phibete statu vie de: qz ee in te pns p euitiaz videre no valeas i se: p effcia tñ cam iterim potes cogno scere z videre: donec itellcu pfortato z mundato facie ad facie itneri liceat: z cognoscere posteriora p pora: effcia p cam: creatura p creatore. It e ho pns qnqz. z qnqz abns est neccio: sz nuqz de: abns est tibi: sz tu qnqz elongans te ab sentes. Augu. io. pntior: eris z ego foras: z tibi te qrebaz z in ista formosa q fecisti de formis irruetia. meuz eras z tecti: no era. Ma me tenebat loge a te: qz nisi in te no esset It e ho cui: amio: es alicubi tibi e pns: alicubi abns. De: vbiqz tibi est pns. Aug. Caritas vbiqz pndens oib: pnten tib: te zc. vñ. cu mortis pntia amioz q tunc maxie idige res hre no possis h: amicu pntia p solabilr poteris. ps. Si ambulem in medio vmbre mortis zc. Adic: es hois qa vtilis. In h at triplr ppona derat de: vnde eni circa hoiem vtile tibi qz magna vtilitas: qz mltia: qz diuturna: excedit deus qzitate pntua z discreta: z duratioe qa ab ipso tibi vtilitas maior multiplicioz z diuturnioz. Qd vt saltē i gite pateat. nota qz trina e gntias vtilitas: qua ab amico hre volēs ipz amas. s. adeptio boni sui: itatio boni tui diminutio vel annihilatio mali tui. Ami cus g es q tibi coicat bona sua. Eccl. Adulti colut psonaz potētis z amicu sunt bona tributis. Sz pcederit euidenter de: q tibi coicas z dat sua z te. Donat iqua dona dignio ra i suba. maioza i qzitate pntua: plura in discreta qzita te: pmanetioza i duratioe: z tpe: melioza i rebone ad finem. opozuntioza fm qn z vbi: qa fm arit. vnuquodqz in quo tpe z loco plus valz magis e eligedu. Ro. 8. Qui ee ppro silio suo no peccit: sz p nob oib: tradidit illu: quo no oia cu illo nobis donauit. Ja. j. De datu optimu: z ee donam pnti zc. Quis amioz filiu suu vel spm suu tibi donatur: est vt de: fecit: Letez d donis datis: magna z multa dona uit in pterito: donat z donare no cessat in pnti: sz maxima z plurima donabit in futuro. Letez qd ho amio: tibi dat poti: est mutuū qz donu: qa redditionez expectat. Luc. ii. Quis vrm hz amicum: z tibi ad illu media nocte: z dicit amice accomoda mihi tres panes. Sz fm arit. Donu est datio irredibilis. Hoc in illo amico soluz mo locū hz qui bonoz nroz no eget. Ampli: aut idipm bonu qd amicus tibi dat: no ab ipso ee: sz a sumo bono: q velut a fonte bdi p illu fluit ad te. Que nūc poti: amas an fonte effluentez an canale tibi deferentē que nimiru ee ipse de: vt auctor ad te dirigit poti: qz ad aliu inclinado voluntate habentis vt tibi dare velit q dedit facultate q tibi dare possit. Do uer. 21. Sicut diuisio es aquarū ita cor regis in manu dei qcti qz voluerit inclinabit illud. amio: es hois scdo qz tē scies bona tua: z coicans ipsa tibi reddit iocundioza. Se neca. Nulli: bti sine socio locūda est possessio. vñ hz arit. Sz magis est eligedu qd ptingat amicos pnticare qz qd no: Letez h amicos no vdit: qm in b fm supficte no differit fr cr: amio: a vo. Eccl. i. 12. Mo agnoscit i bōis amio: i bō

abile. 4.° Rationale. 5.° Substantia separata. s. intelligitiam vel angelus: primus turbidissimus: vltimus limpidissimus: si in hoc gradu fueris natus cum moza bibes: s. subito gustu quodammodo probas et experies: quia summum bonum non sunt: et ideo sitit tunc non sufficiunt transibis et dices. Sititit aia mea ad deum fontem viuum.

De vltimo fonte.

Rim' fons a sumo bono dicitur directe cur- reti occurrit est corp' qntu i qtuor celos disti- ctu. s. empiriu cristallinu sideru et celu plane taru. Igit' vt dicit Arist. Subta ma est forma ca est oiaz actiu et passiuu. Fons igit' dicit' meta-

Dis sba cu d ipa fluat accitua: vt d ca effect' d fonte riu'. Ad pmi igit' fontis supficiu pbi venerit fundu n iuenit: qz cristallinu z empiru ignozauerit. De ipo tñ qd iuenit beit de riuu' accidit' ex sba fonte fluat diuersas scias intellectui potabiles hauerit: z de vnicu riuulo mor' hui' sibe z pmi eius bibit ppolomeus astronomia hauriens mathe. Ari. sciaz libri de celo z mudo hauriens pbyce. Cleru qz oia disposita sunt in numero podere z mensura. Euclides in sba z ista z alia consideras quaitate pzinuaz mensure abstraxit mathematice: z haurit sciam geometri- ce. Alius aut ad riuulu discrete qzitanis intellectum posuit z de reru numero arismetica bibit. Alius gerofus. s. pro- portione leuitatis z grauitatis z armoniaz proportionalis sibe distrahere didicit abstrahere: z musica bibit de pde- re. Bibit oes hi de mltis aliq' z ptopiti sunt: satiati no st. Amposle. n. est hiano intellectui p sciaz creature satif fieri. Cleru z paz est qd biberit respectu ei' qd dimiserit: qz nec geometer dimensio est celi altitudinē: nec arismeticus dinumerat stellaz multitudinē. Leteru de cristallino gustauerit cu z ipz sidereo cotiguu in sba sibe z io sine vtu te z opatioe no sit z alijs accidit' scibilib': z io intellectui potabilib'. Proxius at idigni fuerit attingere fontis fundu lipidissimu. s. empiru a fece maē iter oia corpa dpora rissimu: qd sit in positioe vltimu: z io locas no locatu. May p' nobilitate stim sine emanationib' no est: s. effluit vtu te sua et vsqz ad itimuz terre ceteri puctu. Arist. Dis ca pri- maria plus est istus sup catu qz ca scdaria vltis. Leteru to- ru s' huius est: qz creatu est: z io intellectui sufficē no pot: qz solo do infinito ente pfiat' nat' aer' efficit' v' pegrinationis sine signa- feris in foza nini v' gradinis v' alteri' imp'ffiois ad ppa reuerit'. Bibat hec q no sitit' alia: sed trāscurrat hec cha- milia deum fontem viuum, sitiens anima.

Secundus fons.

Secundus fons huius p'ignu' z ab ipo istuetia vtu tis reaccipies: nec tñ ppos: s. z hmi font' riu- uulos sup isferiozes fotes istus e sba ignis cu accidit' ab ipa dicitur. valde qdē nobil' s. val- de inferior p vt pone sic z sballi nobilitate qzitate z vtu te z breuiter oib' accitui riuu' valde distilis. s. sibilomin' tñ et de s' fonte nales pbi gustauerit q nalia ignis accitia ex sba manatia aliq' aliq' p'cepert' z siti inqstiois qdamo et calo re ignis refrigerauerit: z qd biberat digeretes aliq' de igne scripserit qz calid' splēdida z leuis z sursuz mobil' iter elemē- ta sibilissim' vt actiuissim'. qz vtuossim' loco z nobilitate supm'. aliq' sibiluū no p'etū vels accitui iuestigates ca- put z p' venari ex p'ib' eentialib'. s. mā z foza ips' cōponi intellectu videt: alij i ptes qzitanas ipaz fontis s'baz diui- detes h' celu i ipo igneū z olipiu distiterit: s. z qdā no tñ bi- berit: qnimo z i fonte isto s'berit' q igne p deo coluerit: sic z i s' fonte: qdā q solē z lunā. v' g'z stellaru rectores ter- raz dos putauerit. Tenit q' et ad huc fontē in directo cursu suo aia sitis i spicē: s. respuit n' sitit' talia. z io n' mozat: s. cogē te siti ad alia currē: s. directe currē: z io ad 3' fontē venit.

Terminus fons.

Terminus fons 2.° p'ignu' s. sferior ipo: z i se z i ri- uis e est aer' cu suoz accitui riuu'. q qsto nob' vicinior tato ad haurit' dū facilioz: ceterz fons iste n' tā nobil' qz neci' v' vti. s. n' n' n' x e sba sine q' viuū no pnt aialia. Nec ē. n. q' itrocedit ad habēdū vitale statū: cedit ad icefuz: itrocedit ad sensum: circūcedit ad locū: z cu fons d eodē foramie aq's p'iaz no

soleat emanere mirabil' in h' fonte s'z diuersaz necessitate bibētū diuersificauit riuuli accidētū. Itā cū sit sp' nalter calidus sit qnqz actual' nūc calid' nūc frigid': vt eiatē z h' yemē hēam': z eodē tpe sit: s. in diuersis p'ib' suis h' ca- lidus h' frigidus: sit qnqz tenebrosus: qnqz luminosus: vt diē z noctē hēam': z vtroqz tpe nūc subtilior: z io clarior z effectiue letioz nunc grossior z obcurior: z io tristior. s. qz qnqz ger' z traquillus: qnqz p'it' z tēpētiosus: vt imp'ffio- nes in ipo g'hibiles: nites. s. z imbrēs: qnqz hēam': qnqz ca- reamus. Dudū ad huc fontē Arist. os apiebat: vt potaret anqz scōz z tertiu libru methoexoz ebiberet: s. illi in fonte hoc de quaitatis riuulo gustauerit q celu aeru z celum etheru distinperit: sunt multa valde alia in hoc fonte q in tellect' bibit post ingestionē iueniēdo z corp' reat' vrens ibit nalter delectado: s. z qdōqz lebiat' cu in his librali note delectat. Ad huc ergo fontē in cursu suo veniens aia sitiens corpori quidē suo velut equo indulget potuz neces- sariū: s. z dēsignat vt Jacob cum equo bibere: z ideo sekū nat trāscurrere cum sitiat fontem viuum.

Quartus fons.

Quartus fons a quo z oēs alij metaphozice mu- tuat nomē fontis est sba aque q' cōtiguat aer' supius z terre infer': cui' nām z nobilitatē in accidētib' manifestat loc' ei': z ita ex his dua- bus ripis cogit' fontis flux': de cui' vltimo nālibus bibit real' aiale corpus vtedo: s. de accidētibus a sba manantibus bibit figurat' intellect' post sitim iue- stigatōis in cognitioe delectado. De q' aliquatulu Arist. biberat: cui' sicut p'z in. 2. s. s'eta. maris z fluminu flux' in- fluxerat. Sititit et huius fontis riuulos q' inuestigauerat: quo fit aq' dyaphana p nām in p'rio loco s'perica p figurā fluxibilis: z io oiaz liq'bilu p'mordiale pncipiū maleter minabilis p'rio termino bñ alieno: abilis ad recipiēdum imp'ffiones magis qz ad retinēdū scōz q'itates p'mas frigi- da z humida: z io p'riu appetibile sitis. Est. n. sitis: vt ipe distitit appetitus frigid' z hūid'. Ite q' ignis extictiuoz diū purgatiua: vegetabiliū irrigatiua: maritillū p'rie p'et- tiua. Qui mirū fons plus alijs. fontibus ripas suas tranfē- venas terre penetrat vt subtilior z vtuosior: no vt granlor z p' vtuē cozpozis qnti traciuz sursuz alia ripā violenter trāst aerē intrās vt fontoz no vt leuior ibidem vel in nām fontis illi' mutat' aer' efficit' v' pegrinationis sine signa- feris in foza nini v' gradinis v' alteri' imp'ffiois ad ppa reuerit'. Bibat hec q no sitit' alia: sed trāscurrat hec cha- milia deum fontem viuum, sitiens anima.

Quintus fons.

Quintus fons huius p'ignu' z loco z nā vltim' oiaz fontiu turbulētissim' h' est elemētū terre qd' h' Arist. minūm h'z de spē z plurimū de mā. z ideo sex elemētoz oiaz reputat. Sine riuis tamē hic fons no est: qz substantia creata sine accidētibus nulla est. De qbus riuulis Aristoteles aliquid gustare curauit cu in libro s'eta. terre motū inuestigauit Clerum multi qñ substantiā fontis quaitūcūqz feculentam glutire conatur: qz terreas no tātuz intellectu gustantes: sed z toto affectu hauriētes bibūt: nec fatiantur: sed ad vltimū suffocantur. Absit absit ab anima has feces no dico gusta- re: sed vel respicere: que fontem viuum cepit: deū scilicet tanto cursu inquirere.

Sextus fons.

Sextus fons huius p'ignu' z loco z nā vltim' oiaz fontiu turbulētissim' h' est elemētū terre qd' h' Arist. minūm h'z de spē z plurimū de mā. z ideo sex elemētoz oiaz reputat. Sine riuis tamē hic fons no est: qz substantia creata sine accidētibus nulla est. De qbus riuulis Aristoteles aliquid gustare curauit cu in libro s'eta. terre motū inuestigauit Clerum multi qñ substantiā fontis quaitūcūqz feculentam glutire conatur: qz terreas no tātuz intellectu gustantes: sed z toto affectu hauriētes bibūt: nec fatiantur: sed ad vltimū suffocantur. Absit absit ab anima has feces no dico gusta- re: sed vel respicere: que fontem viuum cepit: deū scilicet tanto cursu inquirere.

ad huc fontē potādum: sed no epotandū tres celebres po- tatores accedūt: p'hycus: mechanicus: z auar'. Bibit er- go de purissimo p'hycus nālis: q intellectu speculādo p'f- deras haurit mixti pcedētē causaz z subsequētem nām: sic Arist. qm' p'pauit qd biberat in. 4. s. s'eta. Determinas nām cozpoz mineralū. p'pinauerūt z alijs scribētes de v- tuitibus gēmarū quo lapis ali' ferū trahit alias sanguines fringit. Cleru istū riuulu trāserūt: de qbus nūquā gusta- uerit. Bibit post huc de puro gdes: s. no tam puro artifex manualis q intellectu practico haurit' z manu adhibēs de mā nāli formā extrahit artificialē nunc deponēdo vt in si- gura icōnis z celaturis: nūc apponēdo vt in pictur: nūc cōponēdo vt aurū cū gēma vt cōpleat anulū foiaz: nūc alte- rando accidētia remanētē siba vt cū variat figuraz z facit ciphū de massa argētū: nūc et qd plus est ipaz resoluēdo z mutādo s'baz vt faciat ex alia alia: no alia naturalē: qd est impote: quāuis p'impferit hoc ars alchimie: s. alia artifi- cialē vt vitiū ex cinere: panē ex aq' z farina. Ber. Clerum mechanicus potatores bibūt in ordie alius pus: ali' post: p- us. n. ars molendinaria granū pterres farina facit. post ars p'fista panē de faria: vti' bibēs an lapidē de minera extra- hit z solutu calore artificiali in eis viti: alius haurit post z arte sua es in varia vasa puerit: ali' arte mirāda de cinere vitiū efficit: ali' fenestra quā ampli' miris de vitro p'f- cit. Et cū pp necessitatē hois ars tota mechanica sit iuen- ta: posterior artifex fini p'pingoz: z io melior. Multi autēz hoz pter idigētā necessitatē: et curiositatē sitis patientes bibūt z rebibūt quoti die: nouas formas artificiales ex nā libus māijs haurit: s. sp' latitāt ifinitē. Et qm' vt dicit Arist. impote est infinita p'etransire necesse est ante potatores qz potum deficere: qui cum sitiat noua sp' iquirere testantur se inuentione bibitis satiātos no eē. Bibit post h' de gros- sissimo: z io turpidissimo possessor' t'palis q no intellectu: s. corrupto affectu p auaritia sitiat' mixtu s'baz: h' amū. s. et argētū z alia: et io iquirēs haurit vt biberet: s. hydroptic' fa- ce' ex nimio potu aq' bibēs ampli' sitit: quo pl' h'z pl' p'cu- piscit. Cū crescit amor nūmū zē. Sitit miser iste mixtozum cozpa h'z q sunt nāl'. et aurū et aurea et argētū et argēta vt pote cui' sitis maior: et io ifatiabilior. qm' cū no possit ad i pisci sol' et ebibē oia mltis eq' sitit' et fecū bibētib' cre- pabit miser an et moriet' qz satiet. Quapp sapiēs est aia q' huc fontē in cursu sitis sine respicē dēspicē: qm' aliu in compabile p'cupiscit: oia iquies dērimētū feci. et arbitroz vt stercoza vt xp'z lucrafacia et fontē viuum tādem bibam.

Sonus tertius.

Quis fons i ascēsu scōz p'ignu'. s. sba vege- tabil' fons nimirū mirabil' q' p'cludat i se: sic t'nar' binariū qd' r'agul' trāgulū. Primi igit' fontis nāz scōz s'orbet: nomē absorbet et gliaf noie p'rio: qd' sibi n' dat icozpea s'ba: q' ipo mirabil' vni- tamixto p nāz lucis meli' t'pato sibi dat eēntiā p'pūā et ve- getabile vita ex q' p' et p' se duo celebres potētiaz riuuli de- riuat. s. nutritia q' se p'ferret g'ntia q' site g'net. s. s'et. s. Ber- miet terra herbā viret' cui' respicē dēspicē: qm' aliu in compabile p'cupiscit: oia iquies dērimētū feci. et arbitroz vt stercoza vt xp'z lucrafacia et fontē viuum tādem bibam.

sufficienter iudicātes falsū p' vo estimauerūt: z sic ipi bi- berat sic in vasis libroz suoz alijs miserūt. Bibūt post hos artifices mechanicus p'ius ex eode foramie eodē mō z ordie ne q' de forte p'. De eodē foramie: qz nō d'lipidissimo vt p'bi nec de g'ffissimo vt cupidū: s. d' medio bibē sunt pluret. Eo- dē ē mō: qz d'ponēdo apponēdo p'ponēdo fac' de lignis li- gnea: sic potator mechanic' hmi fontē d'lapidib' lapidea. Eodē ē mō: qz nūc s'baz mutādo vt in mā trāseute nūc tñ accitia alterādo vt i mā pmanētē. Eodē ē ordie. qz vnus bibit an q de linoz s'la facit alius post q de s'ila panuz textit terti' adhuc posteri' q de panis veste cōponit. Bibit tertio cupidus ex eodē foramie eodē mō cū eadem s'is ariditate eadē ifatiabilitate eadē ebibēdi ipolitate q' pus. Nimirū aut ad augmētū sitis multū facit et ipa delectabilitas: fon- tis amenitas: sibe vegetabilitas. mirabilis diuersitas: z di- uersa vtilitas: vtuū nāliū diuersitas: z delectabilis specio- sitas: colorū mirabilis diuersitas: z allectiua suauitas odo- riuū radiceb' in florib' i fructib'. Iq'z vidit mlier lignū q' eēt pulchz vltū z ad vescedū suauē z vidit z p'cupiuit z dedit viro z ipse comedit. Neū s'ic ad fontēz istū se tā nā curauit tñ ifecta z recta qd faciet curua z ifecta. Nimirū vt estimo bibēs bibit. s. s'irabile igit' in his qd nā dedit: mlti- bile z qd ars addidit: ars in quā nō tñ p' industria d'seruens necessitatē: s. p' curiositatē supflua blādies voluptati: sed z idola fingēs miserrime cecitati. Quid g' mirū si illi cūctū h: z retinēt aiaz viuū fontis ignarā. Desertit sitit z impedit z ad bibendum inclināt carnalitas nisi erigatur z ad trans- currendum expediat illuminata charitas.

Sonus tertius.

Quis p'pūe fons tertio? icludēs pcedētē vt figura figuram: numerusqz posterior prioroz: siba sensibilis a q' pter nutritiā z g'ntiā si- bi cū vegetabili cōes: s. in ipa nobiliozes ge- mini riuū p'pūi deriuant. s. potētia app'pēna z motiua. Igit' tur fons ille vn' in ortu multiplex in fluxu z cū s'ba sit ca- si- ue s'bz sine fons accidētū: fundus abūdiātia accituum fit fons iste p'fundus g'ntuz z spēz z idiuiduoaz latitudinē: r- pas numeri trāsēs z p'pūe g'ntiōis latitudie vsqz ad mū- di terminū se extendēs. Diuidit tñ in q' tuoz pncipalia capi- ta fons iste sensibilib' sibe. s. in reptilia gressibilia natatilia volatilia. Fons iste quāto nobilior tāto potatorib' d' deside- rabilior. Accedūt g' s'ibūdi tres potatores p'dicti et hunc exp'ri qñ ab alijs nec dū faciati. s. scriptum a fonte excipi- unt sub trina foraminū distictioe de quoz summo haurit p'bz: qz vn' Arist. s. fontis hui' gustas dulcedinē diuiniū imozaf qz in alijs fontib': s. plus haurit z ampli' p'pinauit scribēs libru magnū d' aialib': aliū d' sensu z sensato: aliū d' somno z vigilia: aliū de morte z vita. Qu aut hmi ambrosiū Dis moza longa sit desiderio: mozosuz eēt aie fontē viuuz desiderati de oib' h'is nō dico iebriari bibēdo: s. vt h' expi- ri gustādo: bibat ea q nesciūt dulcoza. Ex eodez qdē foza- mine: s. s'feri' bibit cū p'hyco medic' p'fideras sensibilia s'z pueniētā z discōueniētā ipsoz ad esuz rōnaliū: bibit in theorica: p'pinauit in practica. Bibūt ex scdo foramie arti- fices mechanicus modū z ordinē z gradū h'ntes. s. s'odū in cōponēdo apponēdo deponēdo mutādo z alternādo: ordie nē hmi pus z posteri' hmi nām graduū s'z sub z supra: qz tuz ad dignitatē. Itā alij biberunt artē sensibilia pascendi alijs caplēdi alijs occidēdi: alijs ad esuz p'parādi. Quib' alij in or- dine succedunt z p'iz aialis pres singuli singulas rapiunt: z qd biberūt i theorica p'pināt i practica. Opant'qz alijs de pilis alijs de pellib' alijs d' cornib' alijs de ossibus alijs d' alijs p'ib'. Quoz oiaz republice: qdā p'pināt necessaria: qdam vo vtilia z si nō vsqzqz necessaria: qdā p' p'revtilia: s. p' ma- iori pte supflua: qdā vo penit' supfluciosa faciētes z vana vt talos z p'ilia. Ad foramē vltimū vltim' ille cupidus po- tator accedit q nulli p'pinaturus s'bas sensibiles aio sitit. sensib' haurit: z qdā ambit ex spūali auaritia ad habēdū qdā z ex carnali p'cupia ad sumēdū. Quāta at sit sit' auar- ritie furta pbāt z rapine et p'p'is ille q carnal' flagrauit de- siderio carnū fletu p'didit appetitū. Detinent et morantur potatores hmi et medij et mergunt vltimū: nā q volūt di- lites fieri zē. Quē mergūt hoiez in iterituz. s. s'ie curren-

Ad fontē viui facili est p huc fontē trāsire: qm̄ oia subtra...

¶ Fons quartus.

Equit fons qrtus immediate suba sensibil rōnalis q̄ aīal rōnale dīra quo p̄ ordīnez p̄mus fons totalr absoibet.

¶ Equit fons quintus.

Equit fons quintus in ascensu summus: qrtus nō includens: sed limpīditate z nobilitate excedens: ad fontē viui signaculo imaginis magis accedens.

In lib. d cās. haurit z p̄pianit Dyo. Hierarchia sua dīscribēs eē scdm̄. Sz z moderni multi multa p̄pianuerūt q̄ magis gustauerūt opīnādo q̄ biberēt sciēdo.

¶ Septimus gradus.

Septim⁹ gradus est in quo amor fac̄ andē ve hemēter. De hoc nota tres potētie p̄resōnales. animē. rōnalis irascibilis z p̄cupiscibilis.

Tandē qm̄ summe cōfortat securat. i. Jo. 4. Perfecta charitas foras mittit timore. Ro. 7. Certus sum q̄ neq̄z moris neq̄z vita zc. poterit nos sep̄are a charitate q̄ est i xpo.

audet illa q̄ loquit. osculet me osculo oris sui. Ber. O scđā aīa reuerētia habet: q̄ ipse est dñs de tu⁹ fortasse nō osculā...

¶ Octavus gradus.

Octavus gradus est in quo facit stringē in disto lubit. oīa qđ p̄cedētia fieri p̄nt in distantia: vey h̄ p̄mū est p̄iunctio amātis cum amatō.

¶ Nonus gradus charitatis.

Quod gradus est in qd fac ardere suavit. no ois q calet ardet nec ois q ardet bñ ardet: z bñ ardet q suavit ardet. Nō g ougine ardor z dñs in eē nālī z hz b pcede in eē moali. Digo ardois est calor. nā oē ardēs ē calidū hz nō eē uerfo. Calor at est qūtas corpis iter pmas elemētares qūtas nobiliffima. nālī sursum mouēs hōgenea pgregās etherogenea disgregās: q hz se directe hz nō imediate frigidatati opponit q dōuū mouet hōgenea disgregat etherogenea pgregat. Est. n. calor i corpe qūq; nālī z inar: qūq; ac cital vī aduētīc: z illa qūq; pueniēs qūq; z discōuētīc: hz hec at calor spūs est amor. z h duplex. Alii inar: ali additus: z iste duplex. Alii pueniēs z h est charitas: ali discōuētīc: z hō spūs dīstēperās. z iste cupiditas. Plane g hec qūtas spūs. s. amor iter pmas spūs qūtas p z nobiliffima. j. Cor. 13. z dīcaloz hoz est charitas. p sursum mouet vt calor. Aug. Cnaqueq; res suo pondere ad locū suū tēdit. Non duo ignis z olei z vniuersaliter calidoz hz se sursum lapidīs z grauiū oīz deorsuz. qd at est pund' i corpib' h est amor in spūib'. Et i b motu qd amor nālīs ichoat charitas cōsumat: q nō pmittit spūs gescere extra deū sic calor ignē citra ouzōta ē: nālē z locū ppūz. Augu. Fecisti nos dñe ad te z ingetū est cor nīm donec regecat i te. Itē etherogenea iste calor disgregat. Etherogenea valde spūrit' z corpalia corruptibile z icorruptibilia ppetuū z tpa lia dissociat g b calidū charitatis. Sz hōgenea congregat cōiūgēs spūs a coporalib' fegregatū cū spū icopozeo. j. Cor. 6. Qui adheret deo vñ spūs est pūgēs icorruptibile icorruptibilia coruptibilib' fegregatū. s. aīam intellectuam icorruptibile p bono. Itēq; ppetuū a tpa libus fegregatū ppetuo z eterno. Aug. Jūge te eterno z eternus eris. Nō g sic in nālīb' ita z in moali b' tria sunt. s. frīg' tepoz z calor z tepidū ē mediū iter extrā q opponit vt pna. Per tepidū est trāsīt' a frigidū ad calidū z sic tepidū laudabile aliquātūlū z bonū qz via est z dīspozitio ad gñationē caloz hz nō sufficīc: qz frīg' i ipo nō mouit hz remittit. Augu. Nō mouit frīg' nīs in caloz. Frīg' igit est stat' culpe pūis amoris ex pps. Tepoz stat' grē gratis date. Caloz grē gratum faciētis. vbi p frīg' expulsiū a pzo pūmī z mouit. Est z p tepidū rēditū a calido ad frigidū z sic vitupabile. Apoc. 3. Quia tepidus es in cīpīa te euomere de ore meo. Itē i calido tres sunt diuersitates. s. calēs feruens z ardens. Caloz inītuū feruoz icremētū: ardor cōplemētū. Differūt ergo vt mai' z min'. Nam feruoz est calor valde itēsus. Ardor est feruoz simē itēsus. Caloz g in postūuo. feruoz i ppatūo. ardor in suplatūo. calēt incipīetes. ps. Ec caluit cor meū itra me. feruēt phicīetes. Ro. 12. Spū feruētis dño seruīentes. Ardēt pfecti. ps. In meditatione mea exardescit ignis. In ardore iā z tūc p ignis foīa z forma z nā est. Unde in pmo metha. Ignis est in fine caliditatis. Sūt aut tres spēs ignis hz Arī. s. Carbo in mā terrea. flāma i mā aerea: lux i mā pna. Tres g sunt ardoris dñe hz tres stat'. s. penitentium actūoz z pēplatiūoz. Stat' penitētū hz ardorez carbo nis vbi est ignis in mā terrea. Itā. Si abluerit dñs sordes filie syon z sanguinē hīrlz lauerit de medio ei' in spū iudicij z spū ardoris. Clerū in b statu. s. pnie iueniunt nonnulli tepētes. Pauci vō calētes: pauciores feruētēs: paucissimi ardentes. Accipe tñ exēplū ardoris a magdalena: de q Greg. Incendit plene maria pcti rubiginē: q ardet valde p amoris ignē. Greg. discē q dolore ardet q flere iter epulas nō erubescit. Itē stat' p grediētū in itinere bone actio nis hz ardore flāme q magis sursum tēdit z de carbone qd nascēs pie suo nobilior est in mā clarior in forma. Clerū z in b statu inueniēs nō oēs ardentes hz qdā tepidos alios calidos paucos feruidos rarissimos ardētes: de qbus Luc. 2. 4. Nōne cor nīm ardēs erat in nob de iesu dū no. loq rē in via z apiret scrip. Clide ibi z discē qles itinerantes z ex qb' cāis ardent. Clide in his duo. s. motum z actū. In motu pndera qūtuoz concurrētia. quoz ibant duo fil. qles ex dīscipul. qñ ipa dñe. q in emaus. in nūero pcorz societās pphā. Itūngd ambulabūt duo piter nīl pueniāt eis. vīle mel' est duos hē ēē qz vni. Cū. n. quō calefer: z si nō cale fiet q vñ z singularis est. quō ardebit. in pffioē hūil' do

cilitas. ex discipul' ingt nō ex magis: i tpe lumē discretio nis. Abāt. n. i die nō in nocte. Qui. n. ambulat in tenebris nescit q vadat. In termino desiderij pfectiois. Abāt i emaus: qd interpretat desiderium pūlij. Allic eū q nō pntē iplere mādāta desiderio mouēt ē ad iplēda cōsilia. Itē actus eoz triplex describit. s. quid cogitaret corde qd diceret ore qd faceret ope. Cogitabat aut passionē xpi: z iō tristes non seculariter gaudētes. Unde ambulātes z estis tristes cōte rebāt in vbo nō de vanis aliqb' hz de his omnib' q accide rāt. s. de passioē xpi. Duo p. Jo. 9. Ipsi de mūdo sunt z iō de mūdo loquūtur. Exphēbāt i factio hospitiū pegrino vt pateret ipoz tristitā nō fuisse accidā q tēditū bonū iducit. Nūmūz talib' viatorū iesus ppū qē simul vadit increpat nōnūq; scripturas apit z sic ardore cāt nec tñ agnoscit vt donec panis frāgāt. Tertio est status gescētūz in pace cōtēplationis hic hz ardorē iūctis: sed tamen z inter cōtēplatiuos inueniēs calētes feruētēs. Per paucos aut ardētes. Tales illi in hierlm sedētes z ignez diuini excipīetes. De qbus Greg. Dū deū in ignis visio suscipiūt p amorē suauiter arferūt. Dūmi ergo ardēt multū vilitatē z multū penaliter. Secūdi magis vilit' z min' penaliter. Tertij maxime vilit' z minime penaliter: z ideo suauiter. Nā. s. suauiter ardētes in b nono gradu sunt seraphin in primo cognationis gradu attinētes. De quibus dicit Dyo. Seraphin est caliduz feruidū z supferuidū. hec est visio magna ardor sine pena suauis nō grauis ita vt moyses miraret q rubus arderet z nō combureretur.

¶ Decimo gradu facē flari totaliter. Sz nota tres sunt similitudinē dñe. Prima fundat su per pportionē. sic nigrū in cōpātiōe ad pgregare pportionabil' file est albo ppatō ad dīsgregare. pportionalēz g silitudinē disperata ēt opposita habere pnt. Scda fundat sup cōem qūtatē sic album albo silitatur. Aristo. Similitudo est eadē rerū dīferētium qualitas. Tertio fundat sup receptionē sic cera h mila' sigillo. Speculū rei oppositē cui' spēm recipit aqua ml' obiecte oculis rel vise. Scda similitudo expressio: qz prima tertia qz secunda. Similitudine pportionis simila' aīa deo per naturā: z hoc multipliciter. qd p hē. Dūna. n. essentia pōt pndēri dupl' vt ppatā ad psonas z vt cōpata ad creaturas. cōpata ad psonas qñū est z in qb' est. Repirat aīa in supma sui pōtione tripliciter. s. trinitatem psonarū in vnitātē eēntie. Trinitatē potētariū in vna mēte. Itē origine z ordinē. Origine z ordine qz sicut pōt gō filij z ambo simul spūsancti. Similr memoria origo in telligētie vtraq; volūtatis. Itē qūtatē eēntiatē z circūncēssione vt totū pbat Aug. Itē ad creaturas ppat' dupl' ceter vt cāns z pferuās. Cū cāns tripliciter. Efficiētē z sic ab vno deo omnia: z quodāmo silt' hū tenuē pportiouem ab vno homine omnis hō. Formāl' sic idea omniū in deo spūali' z corpaliū: similit' itellect' aptus est oibus simulari ideas recipiēdo: qz hz de nō receptas. Aristo. Intellectus quodāmo est oia finaliter. Ecclīcī. Vniuersa ppter semetipm creauit altissim'. Aristo. Sumus quodāmo nos finit oium. Itē vt pferuās. Sic deus in vniuerso tot' z in qūlibet eius pte tot' similit' aīa in corpe. Sz nota hic. similitudo recipit mai' z min'. Est. n. duoz similitudo qua pueniētia pportional' in aliqb' paucis vel modicis. Abāna i ml' tis maior in plurib' maria i plurimis. Itē similitudine qūtatē similat aīa deo pūz p nām pūz p gram. Sed pnotandū illud augustinū. Credimus deū sine qūtatē bonū sine qūtatē magnū zē. Est g bonitātē bon' cūi' bonitas nō est qūtas accitālis: s. vītas subā. Itā at est bona bōitate qūtatē z accntē tñ ppter actū cōsimilē bōitatis huius z illius ipropie z analogie z exiliter valde bono deo bona aīa similit' dicitur. Fecit. n. deus hōiem ad imaginē z similitudine in gratiū. Diuina igit eēntia quā vt ppatas repñtat aīa silitudinē pportiois vt absolutā imaginat aliqū silitudine qūtatē. Est. n. de bon' simplex isensibil' imortal. Scitq; hōiem ad suā imaginē: hz aīaz hōiez simplicē isensibilē: q. s. i suba sua sentiri nō possit. imortal. Aug. Itā nō eēt imago si mortis termino clauderet. nālīa hec z iō inamissibilia. Accedit gratiūa nālīb' accrescit imaginē silitudo.

Deo sapiētī iusto z benigno similit' aīa sapiens iusta z benigna: z sic d' alij. Dyo. Dp3 eū q benigno do loquit' cō figurare se maxie silitū vt est possibile sibi qz pūctū esse benige opationis. Scdm hoc dicit dñs. Estote pfecti hē z pū vester pfect' ē. Estote misericordes sic z pater vester misē corā est. Et i lege. Sācti eritis qz ego sanct' suz. Nec silitudo hz exordū in nā: icremētū in gra. cōplemētū i glia. Dū bñ eritis z ex h bñ similes. Sz ex hoc scda silitudinē spēs in qūtatē z nāe z gratie z glie recipit magis z min'. Itāz sic albo summe par' albū parū silit' z min' min' z minime minime: z multū albū silit' z plus plus z maxime maxime. Sic cūz de' oīa in termino habeat z in summo iōmo z vltra terminū summe simplici aīa p nāz simplex filis z min' minus: z magis magis zē. Et sic de alijs nālīb'. Itē summe benigno aīa per gram benigna similit' z min' minus: z magis magis: z sic de alijs gratiūis. Item summe beato aīa per gloriā beatam similit' z minus minus: z magis magis. Excedit autem silitudo silitudinē tripliciter. s. quātitate pūna tñ vel discreta tantū vel vtraq; hō pūzie loquēdo p' dicit magis simile. 2^m plus sit. tertij magis z plus fortasse. Secunduz hec angelus z aīa in dei silitudinē habent vt ex cōpātiōe z excessā. In tertia similitudinē q plenissima est: aīa deo similit' nō iāz imitatio: sed receptionē. h' ichoat cognitio. psummat dilectio. Sz vtrūq; recipit magis z min'. hoc icipit in via cōplei i patria. vtrō bīq; vō magis z min'. De cognitioē. Cor. Nos reuelata facie gliaz dñi speculātes in eadē imaginē trans formamur. j. Jo. 3. Cū appuerit similes ei erim'. qm videbimus eū sicut est. Sicut est nō sic facit. vt mō videm' cū deū nō hū essentia hz hū effectū cognoscim': z ei similes mō nō sum' sed tūc erim' cū in speculū aīe quasi pūā spēm pūctit z in intellectum hū essentia cadet. De amore hugo. Sclo aīa mea: qz qd dīligis vi amoris in ei' silitudinē trans formaris. Sic aut' hūitūmōi affimilatio qūq; ex sola oppositioē vt p3 in speculo z specie: qūq; ex imphioē vt pater in cera z sigillo. Prima affimilatio fieri pōt iter dīstātia. Scda solum iter cōiuncta. Prima gignit itellect' cognoscētis. Secunda affect' amānis: Aug. Itā eo imago dei est: q ei' capax z pūceps eē pōt. Capax cognoscēdo pūceps amādo. Dū igit itellect' pcedit: affectū cognitio amorē nēctio: necesse est vt prius spēm dei capiat itellect': deo vt speculū affimilandas: quā pūcipat affectus a deo pnter: vt cera sigillandus. In p diuersificat silitudo vt sit cōpletio. vel incōpletio: er dupl' cā. s. qūtatē recipiētis z dīstātia recepti. Trina ad min' qūtas in recipiēte exigit ad hoc vt aptū sit ad plenā z euidentem recepti silitudinē. Prima vt sit terminatū qd deficit in aere: z ideo licet pū' in ipo recipiat spēs qūpo mediātē deserit ad speculū: vel ad oculū: nō tamen euīdēs est in seipo. Qz at sit i ipo p3 sic. Sit. a. b. c. d. aer med' cōtūg' rei in a. speculo i. d. nō pōt eē spēs i speculo nisi prius fuerit z sit i medio. Scda vt stabile z quietū nō mobile vt fluidū: qd deficit in aqua: qd licet euīdēt silitudine receptā spēm repñtet ppter motū tñ itegram representat vt fractā. quietā vt motā. Tertia vt sit tēsum: qd dicit in terra z qūbet opaco corpe vnde hec recipit vmbzā non species. Dia hec in speculo. In vita pnti aīa cognitūa dūne spēi nālīter receptūa est qñ aerea per vacuū interminatuz vanitat. ps. Dñs scit cogitātes hōīz qm vane sunt. Ro. 8. Claritati subiecta est oīs creatura. ps. Vniuersa vāitas oīs hō viuēs. Et qñ aqua p mtoum z fluxuz instabilitatis. Aug. Cogitationes viatorū sunt volubiles. Et quasi terra opaca z indeterfa per grossiē cuiusdā mālītatis: s. in futurū erit vt speculū quādo vanitates excludet cō: lēs z terminās veritas: fluiditatē silitet quietā stabilitas. Non enīz erunt tunc cogitationes volubiles vt vult Augu. Opacitā absterget z suspiciēs tēras reddet mandissima lūmpiditās. De qua. Beati mundo corde qm spū deum videbūt. Distantia autē rei spēm pūcīentis z speculū recipiētis causat etiā diuersitatē similitudinē. Nam quo minor distātia maior silitudo. Clara enī facies resultat z tota hū veritatem in speculo etiā distāte hz in min' distāte plen' hū pūcīentēs. Cū rō pater in nālīb' qz nulla res maior pūcīentē spēm pūctit eūz sub parallelis. Unde oculus videt rez sub

triangulo cui' angulus est in oculo basis i re visa. Eodē mō z speculū recipit obiecta. Causa hū' est: qz res habet qūtatē rōne materie. Spēm autē rōne forme: que simplex est z idūctā hū se. Elōgatio autē a materia z in spē causat contractionē quātūtatē. Quāto autē magis distat speculū magis cōcurrunt: linee terminales sub quibus pūctif spēs: ex quo nō sunt eque distātes z tāto minor recipit species. vnde patet eē possibile qd duoz speculoz speciem aliquam recipiētū vñū recipiet z repñtet totā: aliud nō totam: z tāmen 2^m magis recipere qz pūmum. Itē in pposito z h in deo nō sit quātūtas materialis: est tñ quātūtas virtualis vel potius imēktas qz speculū glōzificatū itellectus: cū dī mēsum sit z finitū nō pōt recipere infinite. Totaz ergo hū veritatē recipit dei facie: cum simplex sit nō habēs partem z partē: sed recipit tñ nō hū infinite quātūtatē recepti: sed hz aliquā rā capacitātē recipiētis. Et licet i oib' speculis resulter dei facies hz plenitudinē veritatis: tñ hū minorē vel maiorē dīstātia recipiētis z recepti est maior vel minor cō tractio quātūtatē. Qd ergo minime distat plenissimē z representat. Et itellige dīstātia nō spacij localis sed aptitudinis. Dyo. Quilibet ornāt' circa deū diuiniōz est magi alio distāte: z lucidiora simul z magis illuminatūa que pūna quōra sunt vero lumīn'. Et nō accipies hoc localiter hz hz diuinā similitudinē z pūnitatē. Clerū quia regulariter in cōpūpētib' quātū quīsq; cognoscit tñ dīligit. quātū ergo recipit dei facie supficiēs tēsi z specularis itellect': tñ sigillat ex impressionē facie ei' dīstātia pfunditas mollis z cerei affectus: z sic silitudo cōsummat cū aīa hz itellectuz z affectū in deū trā' formā. Gradus ergo decimus in quo amor facit affimilari totaliter vltra seraphin est q tam silit' excellēt' : vt pote qbus in summo cōuenit angeli dīffinitio quā ponit dyon. Angelus est imago dei. Manifestatio occulti lumīnis: speculū clarissimū immaculatū in cōtaminatū. Totā si cōueniēs est dicere suscipiēs in se pulchritudinē oīformis dei formitatis mūde resplendere facies in se bonitātē silitē. Fecit g summ' artifex in ostēntationē pleniorē artis sue speculū vnuz clarissimo clarius seraphin tēsi' z pur' z tāte puritatis vt pur' itell' g nō possit nisi deus eēt: psonam. s. glōziosissime virginitā De quo Anselm'. Decebat vt illi' cōceptio hōis de matre purissima fieret ea puritate q maior sub deo neq; itelligi. De hūi' speculū formationē. Ber. Hāc dñe fecisti imaginē bonitatis tue in ea valde artifex ostēdēs magisteriū pietatis tue: sed rursum ex isto mirabil' pduxit aliud nobilīus qd ineffabiliter in vnitātē diuine pōne assumptū vt pūctā sūme z imediatissime facie dīne spām plenissima z totali silitudinē repñtat. Nec iam dicat hō diuin' vt a deo sigillatus: sed hō deus vna psona gemina nā. Sit g. a. itellect' aīe xpi. b. aīa beate vgnis. c. summ' angelus de seraphi. d. summ' de cherubin. e. summ' de thōis. f. summ' de diuinito. g. summus de pūcipatib'. h. summ' de pūctib'. i. summus de virtutibus. k. summus de archāgelis. l. summ' de angelis. Diuina igit eēntia per nudā cognitionē z intīmā dilectionē recipit z aliqū silitudinē repñtat ab oibus hier vt facies a speculis: nō hū indifferētē eēntie vītātē: s. dīferētē qūtatē hū capacitatis z aptitudinis diuersitatem. Quāuis g in deo vñū sint eēntialia oīa: z iō idē vītus z eēntia simplex: tñ eēntia z vīt' est infinite. Ex quo accidit vt eē cognoscibilis sit: z apprehēnsibilis nō sit: z iō infinite a finitō totū cognoscit z amāt: qz simplex: s. nō totalit' qz nō infinite. h. n. soluz ei' cui' tāta sapia quāta vītus: q tñ se nouit quāt' est: z tāta se dīligit qūtu cognoscit. Ardo. Trinitas sibi soli nota est z hōi assumpto. Sz sic nota ita z amata sibi infinite z hūanitati affūpē: et iā infinite hz sibi infinite sim pū z absolute. hūanitati vō infinite. solū respectiue. s. i cō paratōe ad oēs creaturā. Dñs. n. creature eē z fines humanitas illa in eēndo cognoscendo z dīligēdo quodāmo infinite excessit: q ad ipz vō infinite i vnitātē pōne accessit. Itellige igit specula nouem sub nouē diuersis gradibus facie aliqū recipiētia z repñtantia. Ultimum repñtabit vere facie hz qz est: s. nō vō quāta est: qz z eēntiā nā: z eēntiā z nūmēz z figurā oculo: qz genas facie latitudinē mētū z frōtē lōgitudinē terminātes. Dia hec in secūdo nō plu

ra s; maior nec in sumo plura s; maxima sic oino i pposito. In l. recipit una eentia potentia bonitas z oia eentialia tri...

De dilectione proximi.

Aut dñs cui? ignis e i syon. ecclesia militate. p fide speculari: z camin? i hirs? i ecclesia trit? phatentia pacē videte. Hic ignis ibi loc? ignis: nō tñ vacu? loc? nec camin? extinet. Sic at Augu. Unaqueq; res suo pōdē ad locū suū...

dem ignis charitatis cinere cooptus inuisibilis est a deo: vt z ipsum hospitē domus lateat vtz sup larē cordis aliqd de igne charitatis heat: z timentur aliquoties nō esse: vbi tñ est: z conuerio nonunq; psumit esse vbi in veritate nō est...

nitur: ad quē pmit z agitat malos ignis cupiditatis. De q d dñs. 13. Exibit angeli z sepabūt malos de medio iusto ruz z mittēt eos in caminū ignis. Abi erit ster? z stridor de...

pcepta: vt sunt mādata de sacris: baptismo pfirmatione z gbusā alijs: gbus potētia suā de? pāligauit. In gbusāq; ēt pñetudo bona p lege hī z mādato equiuale: qm lōge ue z bone cōsuetudis nō ē leuis auctas. Inter hec p nāle...

nialiu: vtrūq; nāle ad d'fiam positio: vtrūq; absolutum ad d'fiam pdicionaliū: vtrūq; affirmatiū ad d'fiaz negati- uo: vtrūq; generale ad d'fiaz spālium: vtrūq; lucidum ad d'fiaz obscurō: vtrūq; ppetuū ad d'fiaz t'paliū. Bre. Lum cūcta sacra eloga dūcis sui plena pceptis de dilectione quasi de singulari man dato dominus dicit: hoc est pceptum meum: vt diligatis inuicē zc. Quia quicquid pceptū in sola charitate solidatur. Precepta ergo domini ca z multa sunt z vnum multa per diuersitates operis vni in radice dilectionis

Aliges primū tuū sic teipz. Primū aduerte quō teipz diligere debeas: z p' q' sunt p'rimi tui ex teipz cogitas. Diligere aliqū ē velle ei bonū: q' diligit teipz est seipz v' bonū.

Sz refert nō modicū qd bonū mihi velle: z vñ z quō velle: qd obiectū terminet: q' origo pncipiet z q' modus velle foret. Primū ē in obiecto distingue: q' aliū ē bonū creatū qd ē p'mū z summū bonū: z iō a dilige te seipz p' z summe volēdū. Aliū creatū qd iō bonū ē: q' a summo bono p'luit vt a p'z ad ipz refert vt ad finē. Sen. p' dicit de cūcta q' fecerat: z erant valde bona. Dyo. Op' sūm est op'ū adducere. q'uis at hoz bonoz sit qdā ana logica pueniētia: multa tñ d'ia. Nā p'mū bonū est bonum eēntialr. Scdōz pncipatiue. Primū finis. Scdm ad finem. p' fruedū: z iō illud pp se appetēdū z volēdū. Aug. Fruī est amoz alicut rei inherere pp seipz. Scdō vtēdū: z iō pp aliud appetēdū. Aug. Cui est id qd in vscuz venerit referre ad op'ū id q' fruedū est. Cuius inter vilia ozdo est. Nā q' dā fm se magis qdā min' ad finē dirigit: z iō fm se qdā magis qdā min' vtilia z volibilia sunt. Cū sicut in scibili bus fm d'ia. Plurima pp se nolum' qdē scire: pp aliud at volum': vt p' hanc aliqd aliud cognoscām: ita z in volibilia bus aliq' nō pp se: pp aliud volumus. Bonū aut creatuz aliud nāe: aliud fortune: aliud glie: aliud glie: quoz quod libet mltipler eē cognoscit: si a generib' ad spās descēda tur: s; bona hec oia: qm nō sūme bona sunt mag' z min' re cipiūt. z regult vniq; eoz tāto meli' q'zto summo bono ppingus. Bonū aliud simplex bonū. Aliud fm qd: vt qd bonū est cuius determinatione d'istinctiō: vt bonū nūc v' h' v' hūic. Nota q' p' regula: cū diligere se sit sibi bonum velle: velle sibi bonū simplr est dilige se simplr: z velle sibi bonū s; qd est dilige se s; qd. Clerbi gra. Bonū est aurū vt dicit Aug. Bone diuine: bōe possessioes. Cille q' sibi aurū z diuitias est bonū sibi velle: nō tñ est s; simplr se dilige: s; tñ s; qd: q' z bonū volituz bonuz est s; qd: bonū h' nō vbi q; nūc nō sp' hūic bñ vtili: nō cuilibet abutēt. Gratia at z gloria sibi velle: cū s; simplr bōa sint est simplr se dilige. Et q' bono creato maluz opponit: cū mltā sint bona: mltā z mala. Aliū. n. ē malū culpe: aliū pene. Quoz qdlibet mltipler: vt p'z speculanti. Et sic est bonū bono me li'. Ita z malū malo pei'. Et est malū aliud simplr aliū fm qd. Cū nō ē accessus ad vnum oppositū est recessus ab alio. Cū si me diliges bonū mihi volo: p' q'nter maluz op positū mihi nolo: z sic inter bona q' mihi volo: qdā pp se: q' dā pp alia appetō: qdā magi: qdā min' volo: ita z iter ma la q' nolo: qdā pp se: qdā pp alia: qdā magi: qdā min' fu gio. Sz vt dicit Aug. i. 2. f. celli z mūdū: qm vni p'ioz ponit oppositū alteri est cognitio eoz velocior. Nota q' qd ē di ligere p'riū est odire: sic q' bonū sibi velle vel maluz sibi nol le est se dilige: ita bonuz sibi nolle z malū sibi velle est se odire. Nā si opposituz de opposito: z pposituz de pposito. Sunt aut' zua mediata h' duo h'ntia neutrū p medio: sicut velle z nolle mediuz h'nt nec velle: nec nolle. Et sic volēdo sibi bonuz simplr: v' s; qd p'igit se simplr: v' fm quid dilige: ita bonuz tale v' tale nolēdo z malum simplr: vel fm qd volēdo p'igit se odire simplr vel s; qd. Nihil aut' p hibet v'ia eide inē: s; nō eodē mō: s; alterū simplr alterum s; qd: vt p'z q'z et h'opa est alb' dētē s; qd: z niger simplr: z cign' ecōuerso alb' simplr: z tñ fm oculū niger s; qd. Sic aliqū simplr me diligens fm qd odio. Aliqū ecōuerso. De p. Luc. 14. Sigs venit ad me z nō odit zc. Adhuc at z aiaz suā. Bre. Bñ aiam nostrā odim' euz ei' appetitū frangi mus: euz ei' d'ideriō nō acqescim'. Jo. 12. Qui odit aiaz

suā in hoc mūdo in vitā eternā custodit eā: quā nisi simplr diligeret ad tñ bonum non custodieret. De scdo. ps. Qui diligit iniquitē odit aiam suam. Jo. 12. Qui amat aiam suā perdet eam. Augu. Noli amare ne perdas: noli amare in hac vita ne p'as in vitā eterna: cū diligere se fit sibi velle bonuz fm multiplex velle multiplex est dilige. Triplex aut' velle distinguit Augu. sup illud apoē. Cille mihi adia cet. Est. n. velle nāe velle vitij z velle grē. Cille nāe per se ipotēs est nec sufficit ad meritū: sed vincit a velle vitij: nō si velle grē subueniat: sed velle vitij fugat z velle nāe liberat. Igit' fm triplex velle triplex est dilectio. f. nālis libidinosa z gratuita. Prima indifferēs de q' ap'lo. Nemo vnq; carnē suā odio h'nt: s; nutrit z fouet eaz. Scdō mala de q' ap'lo. In nouissimis dieb' instabūt t'pa piculosa z erūt bo mines seipz amātes. Tertia bona de q' d'f. Diliges primū tuum sicut teipm: verū qdlibet velle geminū z cōsequit di ligere b'ipitū. Est. n. nām p'derere dupl'. p'mo vt nāe est: z sic h'z velle nāe: secundo vt deliberatiua: z sic h'z velle rō nale. Cū dama. distinguit voluntatē duplīcē. Nālem qua volum' nobis bona nāla: sicut eē viuere: z intelligere z s; mltia q' nō possum' nō velle: z rōnale q' possum' aliqd velle: z aliqd nolle. Item vitij velle d'istinctiō: aliud rōnale z fm h'z velle vitij dupl'x: vel vitiate sensualitatis: vel vitia te rōnalis. Itē gra duplex. f. gratis data z gratum facta. Cū duplex velle grē. Sex ē d'ie ipsius velle sex p'stituit d'is ferētias in dilige. Quoz p'mū est pure nāle. hoc indifferēs est. q' pp nālia nec laudamur: nec vitupamur. Itē necessa riū est q' potētē nāles nō h'nt se ad opposita: sed ad alterū trū determinate. Cū scit necessariuz est se amare: sequit q' impossibile est nāle se odire. Aug. sup illud Jo. vi. Duct quo tu nō vis. Amoz vite nec petro senec' abstulit. Itē cōe est rōnabilib' z b'ntis: z ēt quodā mō inaiatuz: q' seq' tur nām cōem. De qua d'ia. nā inq'rim' d'iderare qd meli' us est. melius aut' eē qz nō eē: z cū eē sit quodā dā bonū et oia nāle bonū appetūt oia suo mō se diligunt. Scdū de liberatiū est siue rōnale. s; p'riū est nāe rōnalis inq'nta lis. sic dilige se p'cipit nāle iure cuius trāsgressio sufficit ad demeritū: s; obseruatiā per se nō sufficit ad meritū. Et q' potētē rōnalis h'nt se ad opposita s; nō possum' me dilige possuz z odire: vt p'z in h'is q' bonū qd nāliter nēcio s; bi volūt s; ex deliberatione nolūt: z malū oppositū sibi volūt: vt qui seipos occidit vitam nolētes z mortem volen tes. nāe legē se odiēdo trāsgredietes: z de eoipso mortaliter peccātes. Silt oēs hōies fm Aristo. nāle scire d'iderant: z tñ quidā ignoratiā affectāt. Quia vō nā nō stetit in sua rectitudine z integritate: s; vitata est z corrupta ex corrup tione eius surgit velle vitij: quo sibi hō bonum vult vitio se z diligit se libidinose. Cū in qz sibi bonuz sensibile: vt honores ex vitio superbiē: diuitias ex vitio auaritiē: volu ptatis ex vitio carnalis cōcupiē: z sic de alijs: hec quidē oia bona sunt: z rōne q' bona appetunt z delectāt ad p'ra sed nāe rōnali mala: q' d'iscōueniētia. Nā. n. rōnalis nō h'nt sensibilib' bonis delectāda est: sed potioibus. f. intelligi bilibus. a qbus se auertit cū ad ista frueda se p'uertit: z iō peccat: quia male se amat z verius se odit q' diligit: quia plus sibi nocet q' p'it. Jo. 12. Qui amat aiam suā p'det eā. Boe. Cōs deo mēte p'iles a rebus infimis excellētis nāe ornāmēta capratis: nec intelligit quātam p'ditori v'io iuriā faciat. ille gen' humanū terrenis oibus p'stare voluit: z vos dignitatē v'iam infra ista que q' detrudūt. Nā si oē qd cuiusq; bonū est id eo cui' est p'it eē p'ctosus: cū vilissima rez bona v'ia eē indicatis eisdē vosmetipsoz v'ia exūtmatiōe submittitis. Aug. in p'f. Bonū qd amat a deo est: s; qm ad illud bonū nō refert qd bonū est z suauē: s; amarū erit inste: q' iniuste amat deserto illo a quo ē q' qd bonū est: s; q' semp' accessus ad vnum oppositū est recessus a reliquo: qm si emās me volo mihi bonum sensibile nolo: z fugio malū oppositū: vt h'ntilationē paupertatē z s'ilia. Est igit' tertū dilige quo libidinose me diligo cū si ne cōsensu rōnis p' vitij sensualitatis hec bona sensibilia mihi volo: nō fm exigētiam nālis necessitatis vel puidētia oportune vtilitatis: s; z cupiscētia voluptatis. Quar tū est cū v'io sensualitatis rō. Cūctio p'sentit: hoc se dil

gunt q' plena voluntate hec oia sibi nō ad vtendum. sed ad fruedū: z abutēdū improbe cōcupiscūt. Sap. 2. Venite z fruamur bonis q' sunt. Cūctioz hoz malū est z p'ctū: s; p'm veniale: z ideo cōhibitum. Scdū d'ia mortale: z ideo p'ro hibitum. Idic est amor sui de quo dicit Augu. q' est funda mentū civitatis dyaboli. Ex eo. n. q' dyabolus puato amo re nūms se amant. bonū excellētē imoderate sibi appe tituit: z sic eterne cōfusionis babilonis sibi z suis imitato ribus i'choamit. Itē de h' Bre. dicit q' sicut in bono ope de fidiam facit minor amor dei: sic fraudez nimius amor sui. Fraudē. n. facit in ope dei q' vel vires subtrahit eo q' dil gens se vult sibi bonū cōmodi p' vitij accidit: vel opus ad vilitatē p'p'at p'uertit volens sibi bonū laudis p' vitij va ne glorie. Cauendus igit' valde talis amor q' z malū imitat z bonū vitiat. Ceterū gra. nām vitiatam repat z eleuat cur ataz z p'ficat imp'fectā. Duplex aut' est gra vna gratis da ta: z hec multiplex est: s; h'z ex cā accipit p' gratis data gra vites infornes. Alia gra faciens: vt gra charitatis hec vā gra d'f: q' p' hanc fmū homo deo gratus efficit. Quin tū ē dilige est fm velle gratie gratis date cū rōne nāle z nām rōnale v'us adiuuat: vt malas: z deformātes circun stātas actu dilectionis p' vitij ad d'ias abijit z bonis ali qbus ipsuz vestiat. Et si. n. v'us infornis: q' infornis non v'que q'q' sufficit ad meritū: eo tñ q' v'us est artat vitium: z cauet demeritū. Cū humilitas in infornis nō p'mittens hōiem bonū p'p'at p' supbia sibi velle: iminuit viciosum dilige: z inde qd dicit Bre. Qui nō amat gl'am non sen tit p'umeliā: z sic de v'itibus alijs z vicijs silt iudicām. Sextum aut' dilige ex charitate p'cedit qd p'imum filios regni a filijs p'ditionis diuidit. z ad meritū sufficit. Cūctus enī charitatis oi arte certior velle vitij penitus fugans: z velle nāe penit' liberās vestit actu dilectionis oib' circū stātis debitis z necessarijs: vt diligit hō qd d'z q'nti z quō z cuius gra d'z: z sic de alijs: qd d'z q' hōiem. f. corpus z aiam: s; pp aiam corp' z iō magis aiam q' corp': q'uis di cat Bre. Nemo pp'ie ad semetipuz h'ē charitatē d'f: s; d'f lectionē ipse i' alterū tēdit vt charitas eē possit: qd supple do v'ificat: q' hō p' charitatē nō tñ seipuz: z p'riū diligit: z cū seipuz diligit: idē est h'z rē d'lectū z dilige: alte rum nō h'z rōne: vt agēs z patiens. Itē quō d'z vt sapienter. f. vt cū se diliges bonū sibi velle magis bonum magis velle: z min' min': z minimum minimum z maximum maxie. Tria aut' distinguit Augu. bonoz gra. f. bona magna minima: z mediocria v'utes inq' gbus recte v'itū magna bona sunt. Species aut' quozūlibet corporuz sine gbus recte v'itū pōt minima bona sunt. Potētē vō autū sine gbus recte v'itū non pōt media bona sunt. Quid ē tibi z p'riū eligas: v'it' p'uas discreta edocet charitas. Cū etiā fm Ber. Ze lus sine discretionē errat q' si errat a charitate degenerat. Itē q'nti ne plus v'itū debito. f. vt min' diligit se q' de um: z magis q' p'imum: s; spectat ad ordīnez charitatis. De quo Aug. Ille est q' inordinat h'z dilectionez: aut q' diligit qd nō est diligēdū: aut nō diligit qd est diligēdū: aut eē diligit qd min' v' amplius diligēdū aut min' vel ampli' qd eque diligēdū. Itē cui' gra. i. pp qd: vt. f. pp deuz: quē euz summe p' oib' dilectis charitas diligit et pp ipsuz diligit q' qd amat. Cū dilige se sit bonum sibi velle: refert quō velis v'rum voluntate habituali: an actuali. Si actua li v'rum absoluta vt pdicionali. Si absoluta v'rum simplr de q' d'f. puer. 13. Cū et nō vult piger: an plena q' p' facto reputat: fm illud Aug. Si desit facultas nō querit nisi vo lūtas. oēs igit' vt ait Aug. volunt eē beati. Beatitudo aut' est status oium bonoz aggregatione p'fect'. Dēs igit' sibi bonuz volunt: z simplr bonuz: et ita oēs simplr se diligunt Sed pleriq; nō plene se diligit: q' illud plene bonum se m'plene sibi volunt. Nēne aut' voluntatis hec sunt expe rimēta. Aut. n. ē respectu habitū aut respectu h'ndi. si reipe ctu h' b'edi q' qd actuali absoluta et plena voluntate mihi volo id si possum acgrere acq'oz: q' plenior voluntas eo amplius qd possiz exantio: qd possuz p' me z qd p' aliū: qd possuz v'itū qd ingamio: z artib' qd possuz facit: qd v'it: vel difficilr. Itē si ipeditū fuero doleo z q' voluntas plenior amplior z dolor. Itē si adepr' fuero gaudeo et plenitudo

iocunditatis r'ndet plenitudinē volūtatis. Itē eius opposi tuz nolo: z iō si possuz effugere effugio: qd vō habitū plena voluntate mihi volo: id si possum p'seruare p'seruo z quanto voluntas plenior tanto sollicitudo p'seruantis diligentior. Oibus igit' p'missis collatis patet eē tres diuisiones g'rales dilectionis sui. Itā alia simplr alia s; qd. Itē alia nālis alia libidinosa alia gratuita. Itē alia plena alia simplr. Di lectio at sui nālis simplr est: z nō plena. Dilectio at sui libidinosa s; qd ē z nō simplr. Dilectio at sui gratuita z sim plr est z plena. Cū ex charitate teipz diligas: z velle grē bonū tibi velis: ex bono volito: z ex volēdi modo aliqua liter conijcere potes.

Aliges primū tuū sicut teipz. Duplex est pri mitas vel p'ingtas. Una extrinseca s; pueni entia locale s; quā pcul d'f qd in spacio loca li distat multū: ppe qd parū ppius qd min': primū qd minime. Alia intrinseca fm pueni entia realē fm q' pcul est qd parū puenit: ppe qd multum ppius qd plus: primū qd plurimū: de hac d'f. Diliges p'ri mum tuū zc. Sed nota q' suplatiu' q'ntuz idē significat qd suus positiois cū h' aduerbio summe: z tunc p'p'ie ponit: nec recipit magis z min': q'ntuz idē qd positū: cum hoc ad uerbio valde: z tunc p'p'ie recipit magis z min'. ita h'. Cū iter p'rimos alius magis: alius min' p'rim' est. Est aut' hec realis pueniētia g'ra in trib'. In nām mutua indigetiat z in gra: z h'z hec multiplicat p'rimitas. Nā at hōies b'ipit: q' nāle ex corpe z aia cōponit. Hic surgit duplex puenien tia: z p'sequit p'rimitas gemia. Una g'ralis q' rōne spūs cū oibus rōnālib' cōueniēs z p'formitate nāe. p'rimi tibi p'ri mus efficiēs. Quasi. n. pcul a te est nā entis inaiatū. ppe te nā vegetabilis. Propior nā sensibilis. p'rima rōnalis. Lon formitate g' nāe rōnalis mutuo sibi p'rimi sunt oēs nāz rō nāle p'cipatēs: aia itellectiua z itelligētia. f. hō: z angelus nō d'istincto v'it' bon' vel malus sit. Propior nā nōales z nos z diijs: morale nob' additū sepat nos ab hōis: s; h' p'rimitas magis z min' recipit. Nā cū spūs angelicus z spūs hūan' spē differat p'pior est hō hōis: aia aie q'z age lus ate. s; h' angeloz aliq' ab hōis spē differētū q' spē p'ue niūt nāle pueniētia mutuo sibi propiores sunt. Alia spālis q' rōne corpus cū p'anguinēls puenis. q'uis. n. oēs te cū ab eodē p'mo parēte descēdendo quodā mō generalr cognati s'nt: tñ q'ntum ad spālē sanguinis p'p'ingtatē qdāz tibi quasi pcul sunt: qdā ppe qdā p'p'iores: qdā p'rimi. Et p'rimi tri p'ri: vel in linea ascēdēte: sic p' z m' v'it' in d'cēdēte: vt filius z filia: vel in trāsuersali: vt frater z soror. Ad hāc p'rimitatē reducif legitima affinitas velut ad suam originem: sed hec magis z min' recipit. Comparam'. n. interdum p'rimos li nec ascēdētis ad p'rimos descēdētis. f. parētes nostros: z nō nūm q'z hesitam' quos p'ponere in diligēdo: vt postpone re debeam' oibus alijs circūstantijs paribus. Itē in linea trāsuersali p'rimus est frater. Sed differēter ppe est mihi frater meus ex matre tñ: p'pior frater ex p'fe tñ proximus frater ex v'ro qz. Itē sicut hō es p' nām ita indigenes es per necessitatē z carentiaz. Cū sicut forma puenit mae quem p'ficat: z ecōuerso sic tibi cōuenit z p'rimus sit qui benefi cius ipendit: ppe. n. cogitādo p'pior volēdo: p'rimus faci endo. Luc. 10. Quis tibi videt p'rimus fuisse illi q' incidit in latrones: z ait. Ille qui fecit misericordīā: q' fecit inq' nō tñ cogitavit vel p'posuit. Itac pueniētia p'rimus est ange lus hōi quē custodit. magister discipulo quē instruit: et ge neralr libet alij cui bñficiū impēdit. Appellatio autem p'rimo relatiua est: nō enī aliq' p'rimus nisi p'rimo. Adu tuo g' p'rimi sunt z pueniūt: z qui impēdit z q' recipit bñ ficiū. Itē tñ. n. bñficiuz impendere: qm ppe est qui idiget. p'pior qui magis. p'rimus q' maxime. Seminat at quodā modo hec p'p'inq'itas cuz: mutua est necessitas: z mutua bñficiēdi facultas. Cū cū v'it' qz p'rimoz alterius bñficiū in aliquo indiget z recipit: in aliquo abundat: et indigenz ti impendit fm illud. j. Lot. 8. Cū extra abundantia illorum inopia suppleat fm hoc ad hāc p'rimitatē oēm p'ingit re ducere societate. Beneficiū. n. mutuo impendit: et recipit vir vxoz: et vxoz viro dñs seruo: seruo dñoz: et sic de alijs oibus aliqua societate pueniētibus. De qbus p'p'ba. nun-

quid ambulabit duo piter: nisi conuerent eis. Sed nota si cut fm magis r min' diuersificanc bnficia sic r ista proxi mitas. Sicut es ho p naz: sic gratus r bonus p gram: in q quit tecu conueniunt r boni sunt r primi tui sunt. Tibi entz actualiter bono qst prope est: aliq' p potetia nuda qua fieri pot bonus p p'ior p d'p'ositione p'imus. p necessitatem: q' conuicta est actiu' r h' sunt gradus qui iter bonos ali' min' alius magis bon' : hoc mo' p'imi sunt cōprehēsores viatorib' bene iustis: q' vna est in spē: statū differēs gra tia gratificās vtrorsq'. Itē r angeli hoib' q licet spē distent: r differāt q' ad nātia: eadem tamē in spē sunt eoz gratuita. Large aut hoc modo tripl' est tibi aliq' p'imus: vel in re sic q'libet v' bon' : vel opinione: sic q'libet q' nescit malus: r ideo p'sumit bonus: v' spē sic q'libet viator malus de quo cū non sit desperandus: r si nō sit malus spatur tamen futurus bon' : r ita spē cōuertitur est prim' : h'z hoc dicit ma gister in sententiis: q' proximi d' q'ntior mōis conformitā te nāe: propinquitate sanguinis: bnficioz exhibitione: spē conuersionis. Prima proximitas r secunda ortuz habet a nā que est pncipiū stabile: r ideo stabiles. Tertia r quarta a volūtate r iō mutabilit' : q' voluntas est pncipiū mutabi le. Et enī sic potetia rōnalis h'z se ad opposita r iō q' nūc est proximus me' proximitate tertia in bnficiū impendens: q' pot fieri nō proximo volūtate mutata malum mihi fa cendo: r sit in quarta proximitate contingit cū bon' a bo noz similitudine se elogās malus sit: r postmodum in malo finaliter p'serans dōnatione ppetua iconuertibilis fact' spē conuersionis proximus esse desinit.

Aliges proximi tui rē. Dupl' proximi. s. dila lectioe amicitie r cōcupie. Primo q' q'ntū ad dilectionē amicitie h'z p'ideratiōes supra posi tas: de dilectione tui. Nūc pcedere reguli r dile ctione proximi. Et cū dilige proximi p amicitia sit velle ei bonū ad cognoscēdā dilectionē r bonum voli tū: r volēdi modū r volūtatis radicē v' pncipiū d'istingue. Sicut. n. simpl' v' h'z qd' semp' plene: vel plene nāl' : gratuita v' libidinose: p'igit dilige seipsum r proximi. Itē cōse deratio radicis: r si difficillior tū pncipalior: si enim radix sancta r rami. Sed h'z tres radices volēdi tripl' d'istinguit dilectio proximi. Nālis gratuita r libidinosa. Quaruz pma bona: s' nec meritoria nec demeritoria: r iō idifferēs q'ntuz ad b. s' dā bona: tertia mala. Sed cū radicū q'libz sit gemi na sex inde pullulant generales motus dilectionis proxi mi logice p'ueniētes ethice differentes. Quoz q'ntoz p'se quēter se h'nt. s. nālis deliberatiū gratuitus a grā gratis da ta: r gratiū a grā gratis faciēte: quoz posterior sem p ad dit super priorēz cōpletior est ipso: cuz fortassis mot' v' r idem in suba sic diuersificatur: sicut eadem linea aliter a p'ifico aliter a mathematico p'siderat. Prim' q' motus dilectionis in proximi est pure nālis surgēs ex nā vt nā. q' ē r i deliberatione circūscripta tres pmas p'imitates cog'scit r sup eas motū faci' v' rōne p'formitāt nō solū aīal rōales: s' oē aīal diligit sibi sibi. Ad h'z. 13. Rōne p' sanguinitatis nō solū hō: s' et gallina p'gregat pullos suos sub alas poti' q' alienos. Jo. 10. Rōne bnficij impēsi ouis lupū fugiēs se quif pastorē. Catulus in exneis latrās dno suo cauda blā dit. Thobie. xi. De q' Ad h'z. 5. Si diligitis eos q' vos di ligit rē. Si salutatis frēs vros rē. Greg. Sunt q' diligunt primos: s' p affectū cognationis r carnis rē. Sz aliud est qd' sponte ipēdit nāe aliud qd' pceptis dūcis ex charitate debet obedire. Sz dō est deliberatiū v' rōnalis surgens ex nā in quātū collatiua: q' p deliberationē h'eadē aduertit r plen' cognoscit. Quicqd. n. cognoscit vīr' i ferioz r su perior: s' nō ecouerfo. Nāe vō in quātū rōnalis idita est lex nālis quā p'ferēdo legit: r exide cōmonēfacta fortius pri mi diligit: q' debitu: q' nāle pceptū: q' nō diligēs omittit odiēs in legē p'mittit: omittēs r cōmittēs pene reatu' incur rūt: s' q' potetie rōnales h'nt se ad opposita radix h' vna: s' nō vno mō se h'nt nūc motū dilectiois nē motū odij germi nat. Interdū ē q' p'ius a germine vacat: fm illud rō. j. sine affectione. v' s. 49. Nunq' obliuisci poterit mulier infantes suos: v' n' miserat filio vteri sui. glo. Duritia mēt' vices iura nāe. Tert' est impfecte gratiū surgēs ex nā mediāte ali-

qua grā gratis data q'lis est virtus iformis r alia q' nām di sponit: vt p'missa intini' aduertat: r i sup ad p'siderandā in primo dei unagūe: r alia deliberatiōis nālis cognitiōe trāscendēta subleuat: eādēq' deliberationem aduertat ad v'itēdū motū dilectiois aliquib' circūstātis bōis ad qd' p se d'iberatiōe nō sufficerz. Quoz pfecte gratiū r gra tus surgēs a nā p grās gratū faciēte pfecte quā rōnalis po tetia. s. volūtas deliberatiua per hitū charitatis tres pmas p'imitates scdario: s' q'ntam pncipal' p'iderantis adu'ta oibus debitis circūstātis v'itit r meritorū p'auit. Sepē aut g'iales circūstātis enūerat A'ri. i ethicis. Quis qd' de ca qd' q' cui' grā q'ntū r quō. Nec p ordine i actu dilectiois hui' inuenies. C'p'io q' agēs. q' aīa gratificata in quātuz talis in quo tangit r subiectuz agēs. rōnalis aīe naturā: forma cui' v'ute agē. s. charitas v' grā. Quā circūscripta nō ēē debet agēs. C'lr' n. est q' h'nt p'ficat r ei' op' bonū reddit. A'ri. nō q' bonū faciū' bōi sum' : s' q' bonū sum' bonū faciū'. Sz dō qd' agat: q' diligit h' est d'bita actio quā r nā docet r lex iubet: lex nālis: r lex scripta r v' rōno. Ro. 13. Qui diligit proximi legē ipse iuit. Nec est dile ctio amicitie q' i duob' mōib' itra p'sistit. Sz d'ouet. n. amās in dilectū r p dilecto. Quim' mot' est cōplacētia q' affect' amātis amico p recordationē i intellectu actualiter veniēti stas: occurrit: r vt placētī se ap'it: r vt cōueniēti p'unctua est: r qdaz dilectione frigit. Eccl'astic. 27. Ne obliuiscar: amici tui i aīo tuo. Ad h'z. 17. Nūc est fili' me' dilect' in q' mihi bñ cōplacul. Hoc tū sic nō in deo itelligas: v' i hōie. Secundus est a p'cupiscētia q' mouet p' amico cū ipi bonū volo. A'ri. Amicos suos esse volum'. C' Tertio circa qd' agat: q' circa proximi h' est debita materia. Sz nota sicut v' sio h'z vna: nām p'p'ia. vel obiectū sup qd' trāsit. s. color r alia cōem. s. sūbam vel q'ntatē colorū substātē: sic dilectio ex charitat' habitū p' dēns h'z proximi p'imitate q'nta pro mā pncipali r p'p'ia alijs aut p'imitatib' proximos h'z pro mā cōi scdaria. Sicut q' nō coloratū nō v' sic omne illd' in q' est p'imitas deficit si ex charitate nō diligit: sic sūt dā nati. Qui q'ntū q' cō sanguinē v' bnficiū fuerit ex charita te nō diligitur: q' bñ nō sūt. nec fieri p'nt: r iō cū charitat' h'nt: nec potetia nec actu conueniunt: sed fortassis nāli amore amant ad quē r nālis p'passio sequit'. De q' d' Lu ce. 16. Inter nos r vos rē. Sz q' ad vos trāsire volūt rē. Ac tus q' dilectionis iuitat' a nā subiecti resp' cū p'ditionū nāe obiecti: p'gredit in grā in subiecto resp' cū p'ditionū gratie in obiecto: p'umat in glia subiecti respectu p'ditionū glo rie obiecti. Charitas q' facit dilige proximi in q'ntū iustis cabilis vel iustus p grās: bnficabilis vel bñs p gliaz r in b' fōstā tenet regula A'ri. Si simpl' ad simpl' rē. Quāuis ex dilectione nāli ferat istātia. C' Quarto q' videlicet istru mēto. C' Nota potetie aīe sunt veluti istrumēta ei' ad agēs dum Augustin'. Aīa istrumēta cogitādī r diligēdi h'z a nā. Duo aut sunt g'ra istrumētorum fm dnas differētas po tetiaruz. rātales r sp'iales. Instrumētū igit dilectionis est potetia volūtatis: s' h'ue affectus. Signum autem dilectio nis opis effect'. Et aut affect' duplex sicut volūtas. Un' aīalis siue sensibilis vel bruta: s' q' iungit fantasie: r cōis est hōi r brut'. Ex h' est dilectio sensibilis. Ali' rōnalis siue spiritalis q' cōiungit intellectu q' cōis est āgelo r hōi. Ex h' est dilectio itelligibilis. Sz nō sufficit potetia ad actū nisi disponat p habitū. Potetia q' volūtatis ad eliciedū actum dilectiois disponit habit' amoris. Sic at est duplex. Un' nālis qui cōdiuidit p'ra mētē r notitiā fm Aug. Alius gra tuitus q' p'diuidit p'ra fidē r spē fm aplm. Nec est charitas. Quo q' diligēdū est māltē potetia volūtatis r formalit' hitu charitatis Aug. in p'f. Aliter non est q' amicitia nisi tu dñe eā agglutines iter herēs tibi charitate diffusa in cordib' eoz. C' Quint' cui' grā h' est cā finalis. Debito sine charitas motū nescit q' proximi nō vt frēs sed vt v'ēs di ligit h'c nō adheret amore hōi ppter seipm sed refert v' rō ruis ad finē vltimū. s. deū q' est summū bonū quo solo frui dū est: q' pp se amādū. Nā r si dicat apls hōi. Ego te fruar addit tū i dno. Aug. Qui hōie i deo fruit deo poti' q' h'ioe fruit. C' Sexto q'ntū. Nō duplex est q'ntas i dilectioe Una mēsurās q' ex. i. duratio. alia mēsurās intra. s. magnitudo

r hec duplex. Intētionis r extētionis. Facit q' charitas pri mi diligit q'ntū d'z. Quātū duratiōe q' sp. i. final' . puer. 17. Di tpe diligit q' amic' est. Ampli' q'ntū itētionē. q' magis q'z corp' p'p'iu. C'bi qdā d'istinguit inter corp' passibile r ipassibile dicēs proximi amādum corpore p'p'io passibi li: sed minus ipassibile: sed indistincte dicit aug. Amplius aut hō diligēdus est q'z corp' nostrū: q' ppter deuz omnia diligēda sunt. pōt nobiscum deo p'ferri qd' nō potest cor pus rē. De hoc Jo. 15. Maloz h'z dilectione nemo ha bet rē. Item q'ntū quia multo magis q'z res nostras. Bre. Predicatores sancti vt possent primos perfecte dilige re studuerūt in hoc seculo nihil amare nihil v' affectu possi dere. Greg. Quz rez diligit' tēporalē verā amittimus cha ritatē. Sz p'ro terrena re par' a corde cū proximo scinditur apparet q' plus res q'z proximus amat. Amplius q'ntum mi nus q'ntum. Aug. de doctrina xpiana. Quattuor diligen da sunt ex charitate. Unum qd' supra nos. s. deus. alterum qd' nos sum'. Tertium qd' iuxta nos est. s. proximus. Quar tū qd' infra nos. s. corpus. Sicut igit deum nobis sic nos r proximo p'ponim' in amando. ad minus in via h'z oēs: q'uis fm aliquos non sic forsitan in patria. Unde Ansel. In illa pfecta charitate innumerabilium angelorum r ho minū vbi nullus minus diligit aliū q'z seipsum: non aliter quisq'z gaudebit pro singulis q'z pro seipso. Ex hac positio ne plura sequuntur forsitan vera: sed valde inopinata et ideo pertranso. Amplius q'ntum in infinitū min' q'z deuz cū non sit diligēdus nisi ppter deum: r ppter qd' vnum qd'q' tale et ipz magis. Aug. Deus ppter se oi hōi ampli us diligēdus est. Ampli' q'ntū in p'pariōe vni' ad alterz. Ex diuersis causis aliū alij eā v' min' v' magis. r b' tripl'. Un' h'z itētionē et sic magis diligo illū cui magis volo bonū: et min' cui min': et eā cui eā. Un' h'z itētionē sic magis diligo illū cui magis volo bonū v' plurā: v' h'z v' r' r' q'z. Sup hoc q'ntū fundat ordo charitatis ad proximi. Que fm diuersas cas alios al' magis v' min' diligit et h'z b' p'p'it v' p'p'it nit. Aug. Ille ē q' ordi. rē. De b' tū ordie primoz diligēdo rā tā in via q'z in patria qdā suspicial' aduerfa a scis dca inueniunt: q' fm diuersas opūiones diuersimode deter minant. Septimo quō. Nota modus aliq' significat mētū rā et sic dicit q'ntates. Aug. Ad d' mō nomē iposuit. Ali q' die quodā mō formā: et sic die q'ntates: ita h' sumit. Un' p'ra q'ntuz diuidit. Debito q' mō charitas diligit proximum fm illd' Jo. 13. Ad d' adit noui do vob rē. X'p'ō q' in amādo proximus p'formari debem' vt eo nō quo ipe dilexit diliga mus. Sic at mod' i m'ly ē. Quō igit diligēd' ē: p' discrete nō fatue. q' discretio in trib' est. s. vt discernas i amādo iter subaz et subam: iter subam et accidēs: iter accidēs et acci dēs. Deio iter subaz et subaz. Duplex. n. est in hōie primo substātia. s. corp' et aīa. aīa pp deū corp' pp aīas ē amādū. r iō magis aīa q'z ipz corp'. A'ri. Propter qd' vntiq'q'z rē. Aug. Si placet corpa deū rē. Si sic discrete diligit et cor pus nō pp se h'z aīas idifferēter amas masculū et feiaz: cū i aīa pueniāt: r in sexu corpis differat. Iter iter subaz r ac cidēs. suba. n. et nā sp' bōa. q' a deo et iō sp' amāda. Accēs aliq' malū et p' deū et iō odiedū. Aug. Sic diligēdi sunt hoies vt eoz nō diligant errores. Bre. Et diligam' i pri mis qd' sunt et odio hēam' q' i itūē dei nō obstant. ps. Nōne q' oderūt te dñe oderā rē. Quz igit in eodē subiecto sint nā ex culpa op' deī et op' hois cauedū ē discrete ne v' pp malū bonū odias v' pp bonū substātē malū diligas: s' discrete singula singulis reddas: amorē nāe: et odiū cul pe. Luc. 14. Si qs venit ad me et nō odit p'ez et m'ez. rē. Bre. Costat q' amādo d'z odisse proximi q' sic euz odit sic se metipz. Itē iter accēs et accēs. Accētū. n. qdā sunt bōa et iō amāda vt v'ntes et grā. Quēdā his h'ia et iō mala et n' amāda vt vitia. Quēdā idifferētia vt nālia hē pulchritudo faciūda et similia: vel adu enientia vt opulētia scientia et similia. Nec omnia que in vno subiecto vnum sunt facile icautū decipiūt vt nōnunquā aliq' credat se ex charitate dilige re susannā: q'z timer deū: et diligit forsā ex carnali tate: pp id qd' p'mittit pulchriā nimis. Sz si inter acciden tia discernis hoiez bonū iquātū h'z ex charitate diligis nō curās v' r' s' ex inuenies pulcher v' d'formi' p' iup vel d'z

nes et sic de alijs. Jo. 5. Dis q' diligit euz qui genuit: dili git et eū q' nat' ē ex eo. Jerō. Illa necessitudo rē. Et hoiez in quātū peccator nō diligit: s'z misē corditer odit. Boeti' Dilige iure bonos et misere malis. Aug. Dis peccator in q'ntū peccator nō ē diligēd' : sic xps dilexit q' petri amicitia mi suuz pp aliud et aliud accēs nūc bñ dicit nūc fatha nā appellauit. Ampli'. quō spūal' nō carnal'. Sic xps di lexit q' petri iōanī p'posuit et ad m'ez vocat' rfidit. Que ē m' mea rē. Quicūq' fecerit volūtātē p'is mei rē. Sed et oēs amicos suos tribulationib' trāsitoris exposuit magis volens eis bonū spūitū v'ile q'z bonū carnī delectabile. Apoc. 3. Ego qs amo arguo rē. Prover. 3. Quē diligit dñs corripit rē. Quō p. Greg. Sūt q' diligit' primos rē. Nō nī m' r' et primos diligit: et tū illa supne dilectiois p'mia nō assequunt: q'z amorē suū nō spūal' s'z carnal' ipēdunt. Am pli'. Quō veraciter nō fictiue v' simulate. Ro. 8. Dilectio sine simulatiōe. 2. Cor. 6. In charitate nō ficta. j. Jo. 4. Nō diligam' v'bo neq' ligua s'z ope et v'itate. prover. 23. Simu latoz ore dicit rē. Jo. Senioz g'yo que ego diligo i v'itate. Est at v'itas adeq'io signū ad signatuz. Nota igitur sicut intellect' h'z signa sic affect' sua. Note et signa intellectu sunt voces. A'risto. Sūt ea q' sunt in voce earū q' s'ē aīa pas sionū note. In hoc signo v'itas est cū significat eā qd' est vel nō ē qd' n' ē. A'risto. Rōigit enūciare qd' est rē. Et q'z vt dic lex in maiore min' et in toto ps itelligit et verū signū ē qd' eē p'te signat cū totū est. Un' h' q'ntoz currētib' d'icā q'ntoz currere verū significo: s'z si d'icā tres currere verum signi fico et adeq'ur signū signato. Salitas at est in signo cū de fi cit adeq'io: qd' sit tripl'. C'el cuz significat plus eē q'z est vt si tū q'ntoz currētib' d'icā sex currunt. C'el cū significat eē qd' nō est. vt si nō albū d'icā albū. vel significat id cui p'ntuz est vt si albū d'icā nigrūz ē. sic oino est in signis affectuū et amoris. In his. n. est v'itas cuz signū adequat signato vel totū significat vel p'te in toto. Claciter q' diligit q' vel tū terti' diligit q'ntū se dilige re p familiaritatis signa exterius ondit. C'el plus diligit q'z ondat: q'z totuz affectū significā re v' nō pōt v' nescit vel ob aliqua cāz nō vult. Un' nec fal laci' xps dilexit: q' qdā signa dilectiois exteri' maiora iōan nī que min' q'z petro que magi dilexit ondit: q'z iōannē nō min' dilexit q'z onderet: licet petri plus dilexit q'z foris si gnificaret. Nec signauit magis se dilige re iōanē q'z petruz s'z magis signauit in g'bus dā se magis dilige iōanē q'z signi ficaret se dilige re petri. Est at salitas in signo dilectionis tripl'. Magna cuz significat plus eē q'z est vt cuz diligēs si gnificet se magis dilige re q'z diligat. Sz maior cuz significat qd' nō est vt cū diligēs se dilige re significat. ps. Dilixerunt deū in ore suo. Maxia cū ondit id cui' p'riū est vt cū odies amorē p'ēdit. Prover. 27. Sz elioza sunt vulnera diligētis q'z fraudulēta oscula odietis. Abacuc. 2. C' qui potuz dat amico miscēs se. Q' q' vaciter xps nos fm v' rā q' naturā amat q' eēntiales r iō iūnitā dilectionez ondit: q' vt de' nos diligit bnficioz effectibus: magnis qdē valde r pene inu meris: s'z tū finit: r iō iūnitū nō plene significantib' ondit. Quinimo hāc dilectionē totā r tantā quanta est plene si gnificare creature p effectū aliq'ue. Etā ipse oipotens po teter nō pōt q'z cāe imēse effect' ex necessitate mēsurā h'is eāri nō pōt. Sz r hūmāe dilectiois affectū quāuis magnū esse erga nos plura r maxia i nob r p nob vt hō faciēdo r patiēdo significauerit: tota tū r p'ctia q'ntas affectus onisa nō ē. q' affectib' signatib' adhuc maior ē. Eccl'astic. Beatus q' iuenit amicu v'ez. Si beat' q' iuēt q'lis. ē q' d'it. Am pli'. quomodo. Efficaciter nō tepide. Greg. Probatio di lectionis exhibitio est opis. 2. Re. 15. D'isti amicitia r fi dē. Q'z efficaciter xps nos dilexit r diligit q' hūane dile ctiois affectū tātis effectib' ondit. Jo. 15. Sz maior hac dile ctione nemo h'z rē. j. Jo. 4. Si xps nos dilexit r nos debe mus iuicē dilige re. Sz xps p nob aīam suaz posuit r nos d'bem' p frīb' aīas ponē. Jo. Qui h'ierit subaz rē. Ampli us. quo. Brat nō mercenarie vt nō hoiez pp res v' dona s'z poti' ecouerfo. A'ri. Amicos iustos eē volum' rē. Quoz p'ra. Eccl'astic. Multi colit p'ona potētis r amicitia sunt dona tribuēt. Et iō d' Eccl. Nō agnosce in bonis amic'. Doeta. Cū fueris felix multos nūcra b' amicos. Ea si fue

pluz z puocare pximu ad bonu. j. ad Th. 4. Exeplu esto fidelu in charitate. ad Heb. io. Considerate iuce puocant...

mus discipuli magri sapientissimi. In. 13. In h cogit oes qz mei estis discipuli zc. Quasi diceret. In alijs bojs ope...

misericordie. Aug. Cu ipsi patimur misia ex copassioe disci mus miser cordiam. Et hac compassioe si sit sufficiens est...

nuc nihil vbi minor est sps. Charitatis habit gra icipien te licet semp diligas habitu: sepi: tu impedit non diligit...

Sz feruor in via sicut calor ignis in ma aerea que qda faciunt z generat vel p se vt carbo incensus aliu incedit: vel p accidit vt collisio vel confusio. Queda nutrit vt ligna z alia mala que sicut diuersa sunt sic differenter nutriunt vt pz. Si in igne mittas ligna stipula z oleu z sic de alijs hec sequeter auget igne. Queda excitat vt fiat z motus: qda pferuat vt cinis carbones: hec oia circa feruore dilectionis in via spualiter ptingunt. An per sensibilia vt sunt beneficia. ad ro. 12. Si esurierit inimicus tuus ciba illi zc. vsqz carbones ignis. Itē p mutua obseqa. ad ro. 12. Honore huicē puenietes. Blo. Aliter nō est fraternus amor nisi mutuis se pueniant obsequijs z sic de alijs. Aliqz per intelligibilia. Impeditur ergo feruor primum quidem ex absentia horz. deinde de penitentia oppositorum. Sed nota sicut cognitua partis sensitue ordinatur ad cognituaam partis intellectiue: ita z affectiua ad affectiuam: z vtrobiqz cognitua ad affectiuā. Cū sicut rō p sensum qnqz pcurat intellectu spēdozē in cognoscēdo. Ro. 1. Inuisibilia dei a creatura mundi p eam q facta sunt intellecta spiciunt ita z p affectū inferiorē qnqz supiorē feruorem in diligendo. Greg. Regni celo z iccirco terrenis rebus zc. qsi pccat in calefact zc. Sic heuseus psaltē canere fecit z ad armoniā secutus est ppheta. Et sicut hi duo affectz qz coordiati sunt mutuo feruescunt: ita qnqz vicissim tepescūt. Si cur de vtroqz simile potes videre in duabus cadelis: qru vna ardēs alia si adiungat accendit: que ipsam si extincta fuerit: reuincendit. Idic dato et p actualiter primuz diligas sinceriter z feruenter: ipedior tū ne euidenter. Ho. n. solum videt in facie: deat intuet cor. z ideo hic an diligā aliquē z qstū z quo psumptibile qd est hōi: s; euidēs soli dō. Sz in cōto hz Augu. vniuscuiusqz mētē ab alterius oculis cor pulētia nō abscōder: z iō ibi vbi nuda sunt oia nec simula z nec psumptio locū hnt. Impedior at ē ne efficacit: qz multoties vel nō possum vel nō possum bonū facere. pximo in effectu: qd tū et volo z vehemēter desidero in affectu. Postremo ipedior h multipliciter ne diligā mutuo z familiariter. qnqz. n. diligo me nō diligētes: vt bonos aliqz nō cognoscētes me: z iō nō diligētes ego ex fama vtuoz cognosco z diligo: vel malos aliqos hē odiētes me: qz tū pp deu diligo. Albarth. 5. Diligite inimicos vros. ps. Retribuebat mihi mala p bonis. zc. Quosdaz negatiue non pnatue nō diligo actu me forsitan diligētes: cū nō cognoscat: z tūc est dilectio tū h nō mutua: z iō pprie loquūdo nō amicitia. Dilectio. n. est motus ab amate in amati ab vno in aliu: amicitia vō est copula vinculi vel coligatio duoz vel plurū mutuo amatiū hū motū reciproci. vñ vī relatio nē dicere: z si suppositiōis vel suppositiōis s; equigantie sicut societas. s; qnqz nō equipet dilectio hincinde. s; illud apli. Licet vos plus diligēs min⁹ diligat zc. Sic filitudo est relatio equipantie iter duos albos: s; alter magi alt minus sit albus. Cum igit sup duos mutuo amantes fundit amicitia hz illd Bre. z dicitur qz inter duos charitas haberi non pot. destructo vno relatiōz cessat relatio. s; amicitia. nō at dilectio sic si duoz alborū silium vnus definit album eē cessat silitudine hz maneat alterius albedo. Aliqz etiaz est mutua dilectio s; quodāmodō variat mutari solutio. Nam iter plures me amantes z dilectionē qsi mutuo mihi dantes qnqz plus amo eū qui min⁹ amat me qz aliuz q magis z ecouerso. Multos igit h diligo cū qbus proprie loquendo amicitiaz nō hēo: qzuis large ois q vel diligit vel diligitur amicus vocet. Quorūda aut pprie amicus s; cū qb⁹ diuersis cāis ipedientib⁹ hic familiaritātē habere nō possuz. Plus. n. est familiaritas qz amicitia sic amicitia plus qz dilectio. Dilectio. n. trā format amate in amatu. Hugo. Scio aia mea zc. Qz si sit amicus sit dupla conformitas z mutua. si aut familiaritas sit multa pformitas. familiares enī amici pformant p posse z interior z exteri⁹. Interioris quo ad intellectū: qd idē sciunt. cōcitant enim secreta. Seneca. Cū amico tuo oēs curas: oēs cogitatioēs tuas misce tā secure cū illo loquere qz tecū. Jo. 15. Jā nō dicā vos seruos zc. Nos at dixi amicos zc. Hoc impedit diffidentia. Ecclē. 17. Nō oēm hominē inducas in domū tuā. secretū extraneo non reueles. quo ptra. Seneca. Cū amicitiam in

dicandū post amicitia credendū. tu quidē nihil tibi comitte qd nō comittere et inimico possis. Item idem sententiū qz pformant iudicia. Albarth. 18. Si duo ex vobis pfererint zc. j. Lozini. j. Sitis perfecti in eodē sentū zc. s; im. pedit ppriū sensus pnaclia: qd j. Jacobi. 3. Si adhibitis bonis pferat. Cū qd ad affectū idem volūt z nollit. Act. 4. Multitudinis credentiū erat cor vnū z aia vna. Hoc est cordia nō respctū finis vltimi: s; respectu eorūz q ad finem: hoc impedit voluntas ppria quā opz flectere z interduam amicitie cā frāgere salua semp volūtate dei z summi amici. Item idē spant z timēt respctū futuri boni z mali. Ad corin. 4. Sic vocati estis in vna spe vocatiōis vre. Cū idēz volēt z gaudēt respctū pntis vel pteriti. ad corin. 5. Socios gaudij mei oēs vos esse. Tre. j. Audite obsecro omnes ppli. Blo. Talis est humane nāe affect⁹ vt dolozis nostri z gaudij pfortes qramus: quoz picipatione leui⁹ feruimus. Multa in his vtilitas est. z iō cōsultit aplis sollicitū suare vnitātē spūs in vinculo pacis. cōformat et exteri⁹ p posse: qz in eodē loco manēt vel manere desiderat q familiariter se amat. Joā. 18. Pz quos dedisti mihi volo zc. ps. Ecce qz bonum zc. Ruth. j. Que te mozierem terra susceperit in ea moriar. Lōmansio aut h multis cāis impedit: qnqz spūa lib⁹. vt cū distictiue sunt localr amātes familiariter p mao cauendo. Zach. 12. Familie seorsuz z mulieres seorsuz. Nel p maiori bono faciendo: vt dī Thobie. 2. Confitemini domino filij israel zc. iō distictit vos iter gētes: quādoqz p tpalib⁹ vt cū distingit p magna tpaliū copia: vt ababe z Loth: vel nimia iopia: z sic de alijs. Cū idēz dicunt. j. Cor. j. Idipm dicatis oēs zc. hoc ipedit pntio: quo p ad Thy. Seruū dei nō opz litigare. Grego. Ego meli⁹ credo salua fide alieno intellectu credere qz pntionibus deseri. Item idē faciunt. ps. Qui hitare facit vnus motus in domo. Regū. 22. Ut ego z tu pplus meus pplas tuos. hoc impedit singularitatis. Cū idēz patunt. 2. ad Cor. 12. Si fueritis socij passionum zc. j. Reg. 22. Qui qherit animam meā qret z tuā. j. Adach. Que nra sunt sentias nobiscuz. j. Adach. Si istiterit bellū rōnis zc. hoc impedit pusillanimitas. Cū idēz hnt Joā. 17. Omnia mea tua sunt. Act. 4. Erāt illis oia cōia. Seneca. Nullius boni sine socio locū da est possessio. vtile est multiplici talem familiaritatem hēe dānosum carere. ecclē. 4. Ne soli si ceciderit zc. Sen. 2. Nō est bonuz esse homine solus. poeta. Tristis eris si solus eris zc. s; vide cui pūgaris. Seneca. Pz vide an tibi in amicitia aliqz recipiendus sit: cū placuerit fieri toto illum pectore admittere. Clide gāi hnt amicitie qlls sit in se cui adhibes tēme stult⁹: qz cū sapiētib⁹ gradieris. Ecclē. 7. Amic⁹ stultoz efficit stilitas: nō ipi⁹ quo ad deu. 2. pali. Impio pbes auxiliū zc. Item ne turpis quo ad seipm. Seneca. Loccliar nisi turpi rōne amor turpi nō potest. Itēz ne iracūdis q ad pximum. Ecclē. 4. Moli eē amic⁹ hōis iracūdi. Clide qd in te diligit q tecū federari desiderante sit amic⁹ tpalis felicitatis: vt multi sunt. poe. Cum fueris felix multos numerabis amicos. vl corpalr pūlarū. Ecclē. 9. Est amic⁹ sol⁹ mēse zc. vel potētis. 2. Adach. Audiuimus de te qd vir potēs zc. aptus es vt sis amicus. Item vel donātis. puer. 19. Adulti colunt psonam potētis z amici sunt dona tribuētis: que igit pulsabis amādo: vt apiat redamādo. Bonū vtuozū dei amicitū cui apies pulsanti. Talr amati vt pūlatiū amicitie sit virtus medium vnies deus. Nihil. n. diligit nisi bonum: z iō. verū bonū ē amicitie nodus est z fundamētū. Terū at bonū creatū gra vel vtu. icreatū de. Aug. Alr nō est vā amicitia nisi cū ea aggluēs iter herentes tibi charitate diffusa in cordibus eoz. Hiero. Illa vā necitudo z xpiglutio copulata quā nō pntia tū corpoz. nō subdola z palpans adulatio. s; dei timor z dinariū scripturaz studia pūliat. Joā. Et vos locū tates hēatis nobiscuz: z societas nra sit cū pte z filio. Ecclē. 12. Quēcuqz cognoueris obseruare timorē dei cum illo assiduus esto: cui⁹ aius est hz aium tuū. Eze. 17. Accēsserit ossa ad ossa zc. Seneca. Pares cū pib⁹ facillime pgregatur. hoc xps in cui⁹ psona vna familiarissime sunt vnitā pūit simplicissime. Joā. 17. Pz sancte tua eos in nomine tuo zc. vt sint vnuz: sicut zc. et ifra. nō p his rogō tū zc. vt

omnes vni sint zc. Et ego claritate zc. Ut vni sint z ifra ego in eis z tu i me vt sint psumati in vni. Cū qz qnqz reperit vni. Cūqz meruit penalissime. Jo. xi. Vhs mortur⁹ erat vt filios dei q disti fuerat pgregaret in vnum: sicut linee iuz circūferētā ipse pgregat in cetricū pūctum. Sic igit amicitia in dilectio: cōplet in familiaritate. Familiaritas vō icipit z pfcit in via: pfcit in pna. Nec enī mutabil vtu. z p oēs amissibilia. Leli. Luz pūlatiū amicitie vtuoz opio fuerit difficile est amicitia manē: si a vute defeceris: ibi inmutabil vbi nō distingitur fibula pstringēs mētes. nō antiqat cemētuz cōpaginās voluntates: nō soluit bitumē affectu⁹ pglutinās: nō diuidit pūct⁹ animos continuans.

Ontra oē dilectionis ipedimētū ex qtuoz cōiūctis sufficiens trahit ipedimētū q sunt meditata tio doctrina: ois z exercitiū: qm g nō intellecti nulla est curatio morbita meditando incipit: Meditare g pmo dilectionis mādātū z debūt exēplū diligētū xpi capitis z mētoz: diligētū fructū z pntem z futuri qz iustum z rōnabile qz facile z delectabile z vtile sit pximum diligere. Aug. Idēz mihi aliqz dicere nō possum vigilare zc. nūqd pot dicere nō possum amare. Meditare postmodū tuū in diligēdo defectū qz raro: qz puro: qz tepido affectu diligit: qz modico effectu affectum oūdis: qz dimiute amātib⁹ te vicē repēdi. Depinc meditare z cau sa: defect⁹. s; ipz ipedimētū cū circūstantijs ei⁹ qd sit. vnde fit: qstū sit: magnū vel pū: vni vel plū: z his silia. his pōna meditatione inētis pmissa oione aliq h duo cōquerē. depinc ad doctrinā recurrē scriptā q in li. oculis legentis obijct dictā q ab ore loquentis p aures igredit. Lege q si scis itellige z retine. Lu. 10. In lege qd scriptū est: quō le gis. Diliges. verū: vt dicit Hiero. Habet nescio qd latētis energie viue vocis act⁹ zc. Greg. Collocutiōis vox plus qz lēonis hmo corda torpētia excitat. z iō a mortua pelle ad viuū hmoz recurre deū in hoie pūle apl ipedimētū qre medicamētū ausculta intente nō hoiez de se mēdacē: s; p hoiez dei veracē rōndē docēz pūlētēz exhortātem: z di sce diligēter ne sensu pprio p tollēdo ipedimētū tali foris tā vtaris remedio de q postmodū nascat ipedimētū maioris occasio: sic estuās p estū aq se ifrigidat: z exinde postea magis estuat. post h orādo ad deu cōuertere penit⁹ grās agēs laudēs z obsecrās z ora desiderāte supplere humili ter pūdēt z frequēter vt q mādātū dedit itēpretet tibi canonē quez pūdit: det qd iussit: pferet qd dedit: augeat z pfciat qd icipit: expedit ipeditū: ppleat icōpletū. Do stremo qd apit dīcētū qd dat orātē exerce in actib⁹ cordis ois z opis. Exercitiū. n. est cā potētē: vt pbat Hri. Assueti enī ptenere terribilia z sustinere simos fortes: z fletēs maxime possum⁹ sustinere: sic z in castitate exemplificat. s; in charitate ad Ro. Memini quicqz zc. Blo. Cetera ita solūte vt nō debeatis aliqd charitate ita solūte vt sp eam debeatis. Sola. n. charitas est q reddita sp detinet debi torē. Reddit. n. dū ipedit. debet et cū reddita fuerit: quia nullū sps est in quo impēdēda nō sit: nec cū reddat amicitia: sed pot⁹ reddēdo multiplicat. Habēdo. n. reddat non cārendo vt pecunia.

In his duob⁹ mādātū tota lex pēdet z p pbe. Caritas ordis regula electoz lex vhs vnuerfos ligās vī vtuū: canō canonū: lex legū nō pōt ppli: s; pncipis placitū: s; itia regis rez quz quā nō solū edidit vel pūdit iūbedo: s; z edixit z promulgauit psonalr docendo: z adimpletū hūado. ysa. 33. dñs legiser nī dñs rex nī zc. Deu. Dñs de syra venit zc. in dextera eius ignea lex. Wilerit pplos zc. qst lex terrena. mādātā iudicialia ad modū terre graua pmentia nō pmiātia obnūctia nō erudētia qst lex aquea mādātā cerimonialia: quāsi lex aerea cetera moralia: s; amandū lex ignea lūcēs: incēdēs furuz motēs: carbo icipitib⁹: flāma pfcitētib⁹ lux pfectis: s; est lex in dextera nō tū in corde et⁹ ad dī cū dū z dūū dicādū. Bus. n. ē: vt dīc Aug. Judicare d lege qz pū legem. Erāt at lex: vt dīc Hri. iusta honesta possibils hū nām hz pūctū dīnē pūe loco. tpibusqz pueniens necia vnīs manifesta quoqz: ne aliqd p obscuritātē in ca

ptione pūneat nul' o puato cōmodo: s; cōi vtrūqz vtilitate cōscripta: q singla huic legi pueniūt singulari excellētia nō tū i labijs ad iūbedū ad docēdū ad exhortādū. Sm illd. ps. Beat⁹ que tu erudieris dñe z de lege tua zc. Job. xi. Cū nā de loqueret tecū zc. Et itelligeres qz multiplex sit lex ei⁹: s; in manu: z nō in sinistra: s; in dextera ad iūbedū ad coopandū ad pmiādūz. ps. Et. n. bñdictionē dabit legislator zc. Ecce lex dñi puerēs aias mī z origo legū dinaruz. Adgrā z dñā hūanarū rōnabilitū z equaz. hostis iūqzū cui⁹ obseruātia p grāz in hac vita iniitā z pūnuata vsqz ad mortē in alia vita psumat cū in ea deseruētē miles de nouitio pfectus de spōsa subarrata sit pūnz cōsumata per vsz pncipē summe mātēstatis: abbate summe scitatis: spō sum dñe charitatis. Qui cū deo patre z spūtu sancto zc. Cū pūcit Opuscul. 61. B. E. De dilectione dei z pximi. De diuinis moribus. Opusculum. LXII.

Perfecti estote sicut z p vester celestis pfect⁹ ē. In sacra scriptura nihil nobis ipole pūllitū: vt pcpit. In hōbo dñi vbi nō sunt nō bis pcepta facta dina vel mores dñi ad quos nemo pfecte pū attingere: s; iūtamur vt ad eos imitādos p possibilitate nostra accēdere studeamus: qz h possumus z debemus z nihil dignius: vt dicit Joā. eps qz vt homo sui conditoris sit imitator: z hū modum proprie facultatis diuini operis executor.

Deus immutabilis est. Si igit vn⁹ mos sine pfectio in dō q imutabilis in sua nā ipso testate in ppha. Ego sum dō z nō mutor: z beat⁹ Ya. Apd que nō ē trāsmutatio: z iō imutabilia sūt opa ei⁹: s; eūctia. Langls aia: celū: z. 4. elta: z h qnqz mittit angelos: qnqz nō mittat: aliqū subtrahat grāz hōibus: aliqū pferat. qnqz pcta videt: qnqz distict mutabilitas ē in creaturis: nullaten⁹ in creatore. Depicue vō i nouissimō die ordinatio sua circa bonos z malos imutabilis pmanebit: cū bonis mercedēz supra meritū: malis penā citra merita mēsurabit: sic z nob studendū eēt ad mētis pūctā: vt nec aduersis fracti: nec pspis illecti ali qten⁹ a vī: recitūdinis flecteremur: sic beat⁹ Job. Justificationē inqt quā cepit tē nere nō desiderā: s; z apls. Certus sūz q neqz mors: neqz vita zc. poterunt nos sepāre a charitate dei: s; heu nimis incōstātes sum⁹ in scis meditatioib⁹: ordiatas affectioib⁹: i pscie securitate: in recta voluntate. Ideu qz subito mutamur de bono i malū: de spe in timorē in iustū: z epio d gaudio in dolorē in iustū: z eprio: de taciturnitate in loqūctate. de maturitate i leuitatē. de charitate in rancozē: vñ iūctā: de feruore in accidiā. de humilitate in vanā glia: vñ iūctā: de mansuetudine in irā: de spūali letitiā. vel amore in carnalē. ita q nunqz vno momēto eodē statu stabiles per manemus. nisi qz heu pūctas sumus in icōstātia in ifidelitate: in ingratiūdie. in spūalib⁹ defectib⁹ in ipfectioē ipis amissioē: i leuitatib⁹ in cogitatioib⁹ z affectioib⁹ ipūctis. Instabilitas aut exteri⁹ sensuū z mētoz mutabilitatē iudicat affectionū z motuū iteroz. Ad h tamen mērito nitentur. vt nos frequēter vno eodēqz mō. i. mature z benigne instare z in icēssu in oī pūerlatione nra eqūit hēremus. Cū bonū deo placet.

Li⁹ est mos in dō: sine pfectio qz oē bonū sibi ex nā placet oī tpe: z oī loco: sine in āgel: sine in hōib⁹: sine in alijs creaturis: sine sit bo⁹ nā le corpis vt est pulchritudo fortitudo suauitas nālis maturitas: aut aie. vt est ingenij pūcacitas tenax memoria: subtilis itelligētia: nālis bona volūtas: arborij libtas z filia: sine bonū gratis datū: vt est bñ legere: bñ cātare. bñ pūicare. factū dū pūctem abstinentem eē: cōpositos mores hēre: z filia: sine bonū gratū: qd maxime dō placet: vt est fides: spes charitas: hūilitas: patiētia: obediētia: mīa: vītas: tēperātia: iustitia: prudētia: z scia. Cūqz oē malū sibi displicet sp z vbiqz i qūbet: sic. n. iustitia iniustitie: mūditiā inūditie inimica est ita dñe bonitati malitia nra est: qz bonū gīe puat vel dimiuit qd bon⁹ dō nāe pūlit. s; nobis placere vñ de bonū sp z vbiqz: z in qz creatu

Aug. ad hanc restrinxit iustitia ne nimis seuerer ageret iustitiam... Iustitia ne nimis pceret. na facultas uenit icetiuu tribuit de...

lissimus pdicator. Valde. n. laudabile fuit nomen dñi yhu... cora regib' iudeis z gentib' pster annunciare qd tato fer...

erigit. lo fere tota salus hoiz pñt. Veniet tps cu appibit i... nocna creatoris circa salute huani gñis: deus apd pluri...

De dñi pncipale dilectionis p deum. CAP. II.

Et illa cognitione bra amabit ds p deū ab aia... glicata h est p spm scm. Quicqd at creatura...

Notū feci eis nomē tuū p fidē z notū faciā p... pñt ut dilectio q dilexisti me in ipis sit. Et dilectio q p di...

spz vt dilectio q dilexisti me in ipis sit. Et dilectio q p di... ligi filii est eterna z imēsa. s. p spm scm q est ner' vniūsq...

De dñi pncipale dilectionis ad deū.

Si et amat ds ad deū. Na amor di vehemē... ter duē deū in aiam z aiaz in deū iust' illd zo.

implebitur hoc pceptū fm expōnez Aristotomi dicēto. Quid est deum diligere ex toto corde: nisi vt cor tuum ad nullū rei dilectionē magis inclinatū sit qz dei: nec delecteris in spē ampli' qz in deo: nō in honorib': nō in auro: nō in amicis zc. s. p hīs oibus deum ames. Si aut in aliquo hōz occupatus fuerit amor cordis tui tam nō ex toto corde deū amas. Pro quāta. n. pre fuerit cor tuū ad aliquaz rez p tāta parte minus est ad deū. Quid est deum diligere tota aia: certissimū hē aiam in veritate z firmum esse in fide. Quid est deum diligere tota mēte vt omnes sensus tui deo vacēt intellectus sapiētia cognitio memoria. Qui ergo aliquid horum occupat circa temporalia tam non ex tota mente diligit deum: hoc etiam impossibile est hīc impleri.

De dñi pncipale dilectionis propter deum.

Et etiā diligit deus ppter deū. Anima enīz ibi diligit deū nō ob hoc solūz qz sibi bonus est largus z misericors: sed ob hoc multo fortius qz simpliciter in se bonus largus z misericors est: z quāto sincerius amat deū ppter imatā sibi bonitatē: z nō ppter pncipationē beatitudinis ipsius: tāto beatior est aia: s. cōcātio bñtudinīs diuine ne quāqz ipsam moueat ad illā sinceritatē amoris. Eya quāte tocunditatis anime nascit qñ creatori vicē repēdit in sinceritate amoris. quā nulla scitas vel bonitas in anima vel utilitas traxit ad amorē anime: s. inata bonitas vt cōtaret aie eterna z bñtudinē in seipso p qua pferēda cū diligit maxima laborauit. De hac diligitia dicit eps Parisiensis. Hoc est pñtū bonitatis vbiqz vt ad sui fructione aliquos associet: z se eoz malis portandis atqz dolēdis oīno exponat. Tanta autem bonitas dei cui nō est mensura vel numerus tantā requirebat societatis punctionē vt de oibus bonis suis nullū in cōcātuz retineret: z de malis suis nullū susceptū relinqueret. Ipsa. n. bonitatis eiusdem imētas pro ipsa fontis abissali copiositate fluxus hēre. debuit vsqz ad vltimū z supremū: vt eēt opera mēte z benivolētie ab ipso fluētia vltra que z supra q quo se extēderet non hēret: z b indubitāter erat sui ipsi largitio quo nihil magis in bonis hēat vt pferat z mortis amīcoz susceptio q nihil amicit in malis magis hēat vt ipse suscipiat. C. Vehemēter ibi accēdit ad amorē dei aia ex singul' q i deo se nālī. s. pñt sapia bonitate zc. Spñalius tñ isāmat cū feruore totū trinitatis qñ oīuz oblit' totali sit z pñtine sentiet in se fundi teste ezechiele. Tūlt' aialū. i. oīuz scōz sunt vt carbonum ignis ardētū. Na teste Dauid. Carbōes succēsi sunt ab eo. z nō est ibi qñqz q se abscondere valeat a calore ei'. In pñtū vicia nūciauit spōsa spōso: qz amore tuo lagueo. vt d' in cā ticta. In p' vo pñtial' dī. Amore tuo cessanter ardeo. Lā guoz hoi sonū subtrahit. cibū delicatū inspidū reddit. vltres corpis z decores admittit: oēm ornātū postponit: carnal' amicitie obliuionē idncit. Dec oia ver' amor in anima sñt opaf ardoz ēt humorez exiccat mām sibi pñctā penetrat: ita ēt in pñā fidel' aia p charitatē ab oī carnali' pceptūscētia sepaf z cessanter dñis gaudijs penetrat. Et valde mirabile est cū teste moyse de nri ignis psumēs sit: z nā ignis sit psumere oia in se z iuxta se posita: qñtia ex tanto feruore nō psumit. Itē licet aia ex singul' dēi opibus dñi Iesu xpi vehemētius isāmat. vt est in carnatio: inatūtas: circūcisio: baptisimū: teiunū: corpus z sanguis sui consecratio. in cena hñilis pedū ablutio: mirabil' passio: gl'io: sa resurrectio: mirabil' ascēnsio: spūs sci missio: suūpsus fre quēs i factio exhibitio: eqtas circa oēs in extremo iudicio. Na hec oia qz aia pp se solā reputat eē scā. C. Est ibi aliū isāmas aiaz ad amādū deū. s. diuina hūilitas de q nimis admirat aia. Na de' oipotēs singul' angel' scīqz aīab' in tātū se subijcēt qñ sit su' emptici' anguloz. qlibet vo ipso rūt sit deus su'. Al' b' inuēdū trāsiens mistrabit illis dicēs in ps. Ego dñi dij estis: sūma qpe pfect' ds sibi pplebit qd b docuit. qzto maior es hūilita te in oib': q qñis pñt oib' dignitate z diuina maiestate: oib' tñ subijcēt hūilitate. Qz raro pueniūt ista duo oib' pesse p iustitiā: z tñ oib' sub esse p hūilitatē: qz: nō nūerat hec aia cū amore. valde autē

in flamat amicitia et pnuat nunq̄ velle pesse v' parē esse: s̄ oib' z in oib' velle subesse. Nec at hūilitas cāf ex multitu dine bōitat' z dīne nobilitat' sic arbor ex multitudine fructu uz inclinat. s̄ in flamat ad diligēdū deū spāl' hūilitas xpi q̄ cū in sola dī eēt eglis deo p̄i: nō solū mōzari voluit ab an gelis: s̄ z carnis pcti silitudinē assūmēs. Immo et excelsus sup oēs hoies fact' ē abiectio plebis z opprobriū pessimo rū hoium. Omnia hūilitas q̄ deū ipassibile ē imortalē co regit eūzire s̄tīre lassari mīhabili mori zc. Eadē hūilitas cogit creatorē āgeloz z hoīz inclinat ad infimā p̄cē corpis p̄i scatoz: s̄ ē ad pedes aploz i lotura. Eadē hūilitas icōpze hēstibile oīz maiestatīs cogit frequēter vīre sub spē panis ad p̄olationē fidelit' in sacro. Cēst z aliū infimās aīaz ad amādū deū. s̄ p̄tētia dīna q̄ ibi ap̄ aruit q̄n inimicis suis cētū annoz spaciū ad vīdēdū dōit q̄zū i eadē mallcia eos p̄durare p̄cūnerat. Q̄sta dīssimulacū illo tpe i paganis z iudeis: q̄n electi sui z iudei p̄cepta sua p̄tēserūt ipm̄q̄ z dēfero varijs malis z nouis inuētionib' irritauerūt: z cū charissimos p̄phas suos nūctos occiderūt ip̄suz z morte turpissima dānauerūt z memoriā ip̄s' de terra penit' dē lere dīspouerūt z aplos suos q̄b' mūdus nō erat dignus miserabil' tactauerūt. Illeu q̄stas infūrias dīssimulat a pa ganis iudeis hereticis z falsis xpianis: q̄ ab his qui xpia ni vident z boni xpiani: imo etiā religiosi et in sanctis reli gionib' cōstituti tanq̄ infim' c' p̄tinuē ipugnat. Sub ves te n. religiosa dīuersa crīmna infidelit' cōmittere nō ve renf. z glo. dīc sup d̄bath. q̄ detestabilior est q̄ sub noīe fi deli agū opa infidelium q̄ ap̄te paganos: p̄ singulis vicib' p̄tēntie dīuine a p̄ncipio mūdī vsq̄ ad finē puocat aīa valde ad amandū deū eternaliter: quia tāta lucet virtus dīuina cum vīta pctōz dīssimulat quāta lucet cuz pctōres a vicijs emūdar z tāta fulget cū dānatos eternaliter cruci at q̄sta fulget cū electos in eternum remunerat. Cēst ibi aliud aīam infimans ad amādū deū. vs. cog dīne fidelit' atz q̄n in h' appuit q̄ sup mltiplicē p̄olationē spūalem pue niētē ex scripturis z lachrymis ex desiderijs scīs ex dīuinis officijs ex scōz doctrinis z exēplis: ex laude z gr̄az actiōe ex oīone z p̄fessōe z silit' de' p̄i corp' z sanguinē vnigeni ti dilecti filij sui dñi nri Jesu xpi sub spē panis z vīni ad dē lectabile refectōne aīarū tā p̄tūe ministravit in q̄ totū qd ipse ē z h'z cū spū scō in sūmo dōit. Nihil. n. est eī corpale z spūalē z dīnā nāz. Corpale vō apphēdit oē qd quq̄ sensib' p̄cipit. Spūalē nā p̄tinet āgelos z aīas z oīa dona spūa lia z vīrutes: dīnā nā totū qd est optimū nātr in se h'z. Cū q̄ corp' z sanguinē filij sui de' p̄i sub sacro dōit. tūc corpale subaz in sūmo p̄tulit. Q̄n vō aīaz eius dēstīl' dōit. tūc spūa le subaz in sūmo tradidit cui' aīa oib' āgel' z scīs aīab' p̄fe ctioz gr̄a in oī scitate fuit. In sup in eo totā dīnā nāz obtu lit oē bonū in se nātr z eternal' cōtinētē. nec h' semel tū: aut bīa i tora bonis vīta' sc̄. imo q̄cūq̄ tpe quocūq̄z locola q̄cūq̄z sacerdotē fidelī bono v' malo salutare illud sacrifi cū in foza ecclie oblatū fuerit totitō de' p̄i cū spū scō sin gulis aīab' se totū ad fruēdū exhibet. s̄. Illeu pauci sunt q̄ hāc fidelitātē p̄spicaciter recogscūt: z illeu pauciores sunt q̄ ad p̄ceptionē tāti mūeris: v' i eis h'z ordinationē dī p̄tūe p̄ficiāt cū debita gr̄itudine se abilitare p̄tēdāt. Q̄ admirabi lis fidelitas Jesu dñi nri: q̄ mille ducentis ānis. z āpl' ab idigne p̄ficiētib' z sumētib' z icātātib' in sacro tātaz elegit p̄tūmelit' sustinere: vt in h' tpe possz corpe z sanguine suo vnā aīaz satiare cui nihil sufficit teste Augu. q̄ deo mīn'. Cēst z aliū infimās aīaz ad amādū deū totis vīb' s̄. dīni mores p̄fectissimi: de q̄b' est 'alias mā spālis. s̄tīr vepemē ter accendūt aīaz ad diligēdū deū exēpla scīssima p̄bu xpi. vs. exēpla castitatis: hūilitatis: altissime paup̄tat' z obe' ē. p̄stātē: ino cētē: dīllgē: p̄tēntie: sollicitudis: taciturnitat': asp̄tatis: penaltat': fidelitatis: gr̄uitatis. despectōis: pure itēditōis: p̄fectōis: silit' aīaz: dilectōis inimicōz. Singula exēpla scīssima sūt hec aīe z oē dēderabile in terris hīs cō parat' nō p̄t in p̄spectu ip̄s' q̄ valde eternal' in singula dē lectat. z q̄sto magis dīspecta z penalia in seculo h' reputant tāto ea amīci dei in p̄nti z in futuro malozī gratitudine ve nerant. Et q̄cqd bonū z p̄fectū ē: z ab oib' collaudat: h' nō tū ex gr̄a: imo et nātr appetit' z tō ex facili z ex hoium p̄

pria placētia corā deo illi' boni p̄mū mīnorat: z qd bonū z v' p̄fectū est z nō solū a malis: s̄ a bonis vitupat' z de spicif hoc ex gr̄a tū appetitur: z non ex nātrideoz merces elus corā deo integra reperit'. Et ideo appetenda sunt ma gis exēpla Jesu xpi z bona opa q̄ ab hoib' reprobandis: s̄ a deo laudant'. De hoc dicit Jeronimus. Quis se maledicti non desideret vt mereat voce xpi laudari z celesti copio saq̄ mercede remunerari. Utinam ob dñi mei nomē atq̄ iustitiam cuncta infidelium turba me p̄sequat z tribulet. Utinam in opprobriū meum stolidus hic mūdus exurgat tū vt ego a xpo mereat laudari: z sine pollicitatione spe rare mercedē. Hinc opprobria z detractiones patiēter to leremus vt de laudib' digni eē possum'. Nā si humanam laudē q̄rim' dīnāz amittimus. Quisq̄. n. ab hoib' lauda tur a xpo culpā sic scriptū est. Ne vobis dīuitib' zc. Eya q̄z b̄ta est illa aīa in qua apparēt singula vestigia Jesu xpi. Sic ecōuerso maledicta est aīa illa in qua vestigia dyabo li locū habent. Dyaboli vestigia sunt singula peccata mo ralia. In quacūq̄ aīa singula exēpla xpi exp̄ssius appare bunt de illis aīe p̄tina oīpotēs deus z oēs electi dei abun dantius eternal' exultabunt. Cēst z aliud ibi infimās animam vehemēter ad amorem dei. s̄ miserabilis z ve neranda passio domini nostri Jesu xpi: de qua Ber. Hoc est q̄ magis mouet magis accēdit calit' dñe Jesu xpe que bibisti opus redēptionis nre qd op' nemo ali' neq̄ in celo neq̄ in terra p̄ficere potuit. In q̄ oīe in estimabil' fidelit' appuit amoris. In mēte puni' fuit tedio tristit' z pauore. in corpe icō pabil' dolore iūz illd'. Attēditē oēs si est dolor sic est dolor me'. Caput. n. tremēdū dīc Ber. angelicis spūi tibus spīaz dēstite coronat. facies pulchra p̄ filijs hoium spūitis pctōz dīstipat oculi lucidiores sole caligant in mor te. Auris q̄ audūt in celis āgelicos cant' audūt in terris pctōz iūz. crucifige crucifige. Os qd vocūt āgelos po tat' aceto z felle. Mān' q̄ fundauerūt celos extēdunt i cru ce. dorūz v̄gāz p̄ flagelloz p̄cussionib' plēnū fuit. miles latus lācea p̄forauit nec erat aliq̄d mēbz in eo qn spāl' pe na inocēter p̄ntis reatibus plecteret. De hac inocētia ex clamat Am b. Quid p̄mīssit dilectissime puer vt iudicare ris ego. sūz culpa occisōis tue. In ineffabil' mysteri' dīspō peccat in iqu' z punit iust': qd p̄petrat suus exoluit dñs: qd p̄mittit hō iustinet de'. Ego in i' q̄ egi tu pena mltaris. Ego supbiū tu hūiliaris. Eya q̄stus in p̄rie aīe amor accē dit vbi in singul' lachrymis Jesu xpi opprobrijs irrisionib' colaphis alapis afflictionib' vulnerib' linozib' guttis san guinib' in oī vīta sua effusus eternal' aīa dēlectat. Hāc. n. passionē q̄libet aīa totā p se sola reputat factā eē h'z qd dīc apl's de dño Jesu. Qui dilexit me z tradidit semetipm̄ p me. nō dīc p nob': s̄ p se solo reputas passūz dñz Jesu xpi. In p̄nti vīta singuloz p̄dcōz memoria cordib' nris infra eē dberet cuz amaritudine p̄tina ad puocadū i nob' dīuīnū feruorē. in i' illd' spōe in cātictis. Fasciculus myrrē. i. cumu lus amaritudinis dilect' me' mīhi iter vbera mea. p̄mota bīf. Quāto. n. inest h' aīe de p̄dcīs tristitia tāto maior de eo aīe z cūctis amīcis dei erit letitia: q̄n iūz vbi xpi tristitia i gaudiū p̄uertet. Silit' iūz recordatio p̄dcōz cedit in cum ulū meritoz. vñ Ber. Ego si es ab iētre mea p̄uerfione p acero meritoz que mīhi deesse sciebā hūc mīhi fasci culū colligare z inter vbera mea collocare curauī z colle ctū ex oibus anxietatib' z amaritudib' dñi mei. P̄mūz qdē infantie eī' ne cītates: deide laboz q̄s p̄tulit in p̄dicādo: fatigatiozū i dīscurredo: vīgīlīaz in orādō: i ieiunādō: lachrymaz in p̄tēdō: iūstīaz in colloq̄ndo: postremo pe riculoz i falsis frīb' z p̄ntioz spūtoz colaphoz subfama tionē exprobrationū clauoz hoīz q̄ silium q̄ in salutes nri gīlīs i silua euāgelica copiosa legī p̄tulisse. Silit' hoīz fre quēs memoria monumētū est cūlibet aīe ad repēdēdā dño Jesu vicissitudinē i hac vīta: q̄ ē' ex sola volūtate vicissit' tudis numū bīficat. teste Jerō. Clere illa aīa felix est z āge lis exequāda que noīe z ope xpi tāta q̄sta p nob' ille susti nuit voluerit sustinere. Est ibi aliū infimās aīaz ad amādū deū. s̄ vītas dīna i p̄missis. Quicqd. n. figuris scripturis si gural' seu exp̄sse p se v' p scōs suos bōis v' mal' de' oīpo tēs repromisit h' totū abiq̄ abīgnitate cōplebit: sic oīa cō

plēnū q̄ de eo scripta fuerat vsq̄ ad turpissimā mortem cruciō: nō in fine gustato felle dixit. Cōsummatū est supple gcqd d me scriptū est. p̄mīssit ad mal' in Deut. dīcēs. Logre gabo sup eos mala: nunq̄z tor stille pluuīarū descēderūt in terrā sic dīuersa mala ipios eternal' occupabūt. De q̄bus bōis Augu. scribit ap̄t'. Ne hīs q̄b' parat' ē dolor vīnū. ardor flāme suis sine exticm. fier' ē stridor dentū oculo rū lachryme tenebre exteriores. pena interminabilis. Cūbi null' vōdo sine cognitōe p̄mīss' z p̄tinu' dolor z gemit' vbi mors optat' et nō dabit' vbi nō ē honor senioris et regis n' dñs sup suoz nec mī' dīligit' illū nec filia nec fil' honorat' p̄sz vbi oē malū oīs idīgnatio et fetor et amaritudo abun dat. De hac amaritudine dīc Job. Quare data ē mīsero lux et vīta hīs q̄ in amaritudine aīe sunt q̄ q̄rūt mortē et nō iue niēt. De vītuēs fugit mortē p̄ acerbitatez mortis. Ibi aut' mort' dīderant p̄ amaritudinē vite et fugiet mors ab eis. Eya q̄sta miseria vbi mors d̄pascet eos: tū mori nequeūt. Ibi i vītate sine fine vīdūt sine fine moriunt. ibi odiūt deū et seipos et nunq̄z veniēt in memoriā aī deū sic vulnerati dormiētēs i sepulchris: q̄z nō est memor apl'ī. Ansel. Ibi tormēta sine fine sine itervallo sine tēperamēto ibi tortores horribiles q̄ nūq̄z lacēscūt nūq̄z mīserent. tior z turbat reū scīa p̄fundit. cogitādoes extēpat fugere nō h' ligatis ma nib' p̄cūnt in tenebris exteriores. De h' dī in ecclīasti co. Fact' est sup ipios cathaclism'. i. diluuiū. v'le penaz. Promisit ē bōis i euāgelio q̄ sup oīa bōa sua p̄stīuet eos z vnūquēq̄. q̄ ista bōa sint dīc h'z. Q̄cul' nō vīdūt dō abiq̄ te q̄ p̄parat' expectāt' te. S̄z d hīs nō fecit nisi q̄ accipit et q̄ dat. vñ Aug. Facili' iuenit' i eterna vīta qd ibi nō sit q̄z qd ibi sit. Nō erit ibi lassari et dormire nō erit ibi esurire et s̄tīre. Nō erit q̄scere crescere z senescere: q̄z nasci nō erit ibi vbi vīnū itegri manent. nā alibi aliquid tūlū tangit quid sit i vīta eterna in h' de corpis z aīe mīsa vīta. Q̄ caro inq̄t illā vīta amplecti dōnūst' vbi vīta est sine morte. iūnt' sine senectute: lux sine tenebris. gaudiū sine tristit'. pax sine dī cordia: volūtās sine iniuria. regnū sine dīstīctione hoc est de' summū z icōmutabile bō' carēs p̄i' z sine i q̄ oē bō' z imēsz nātr' z eternal' a q̄ oē bō' fuit p̄tāl' ibi dīc Aug. Nihil ē qd appetat nihil itus qd fastidiat'. Nullū bō' de erit neq̄ bonis: nāz mal'. Ex hīs p̄dcīs q̄z fidel' oīs i oib' ver bis suis. Ad dō ē multa latet sub pallio et s̄nta q̄ vident valde bona et nō sunt z infima vident mala q̄ iusta z bona sunt s̄z in iudicio i oib' vītas patefiet q̄n dō māifestabit p̄i lia cordiū. vñ i ecclīastico. In sine hoīs d̄nudatio opez eī'. De q̄ Aug. dīc. Adulta scā q̄ ab hoib' ip̄nobāda vident re stimonio tuo dñe p̄bata sunt: z multa ab hoib' laudat a te teste dānant cū sepe se al' hēat spēs facti et al' anīm' fa cīcīs atq̄ aliter articulus occit' t̄pīs. Est ibi aliū aīaz infimās ad dei amōrē. s̄ dīna mīa de q̄ in ecclīastico h'z magni tudinē eī' sic z mīa eī' cū ip̄o est. s̄z magnitudis eī' nō ē si nis. dīc. ps. Et dñs. Celi et terrā ego i plebo: ita z mīa sua mēsurā nō h'z et oīa ipler: q̄ sunt i celo z in terra z sub terra. In celo apper' eī' mīa i āgel' z scīs: in singul' cōtūlit' bītu dinē plusq̄ meruerūt q̄z spauerūt q̄z dīderauerūt q̄z cogitauerūt. In terra lucet eī' mīa circa bonos: q̄z eos p̄aenit p̄ grām vt bonū velint z subsequit' p̄ grāz vt bonū volūtuz p̄ficiāt z in bono. ope p̄suerēt. Quib' tāti vnit' ē p mīaz: vt q̄cqd eis sit in bono v' in malo sibi repuret eē scīn. iuxta qd ipse dīc. Qui tāgit vos q̄i q̄ tāgit pupillā oculi mei. Ite q̄ vos recipit merecipit: z q̄ me recipit: recipit eī' q̄ me mī sit: z q̄ vos spūit me spūit. Et qd vñ ex mīmīs meis fecist' mīhi fecistis. vbi dīc gl. Admī sūt q̄ nihil penit' hnt in h' mūdo z iudices erūt cū xpo. Et saulo p̄scēnti xpīos dixit Quid me p̄scēris: cū ipsum nunq̄z tāgeret s̄z fideles. Circa malos in terra silit' lucet eī' mīa cū eis diu p̄cīt q̄ iuste su bito dānare deberet p̄ p̄ pctō: et q̄cūq̄z nēcītās eos cogit ad p̄nīaz nec vite enouitas nec hore extremitas si pura sit volūtāt' z mutatio excludit a veniā: s̄z mī caritas i sin' am plīssimos filios p̄digos recipit penitentes. Imo dīc Ber. Plene z mīscorditer indulget dō nō dānat vlciscē' nec i p̄opat p̄fundēdo nec mīn' dīligit ip̄tādō. In iseno et lu cet eī' mīa circa d̄mōes z dānatos hoies eo q̄ singulos pu nit citra p̄dignū. In tm. n. p̄rīat vīnū summū bono q̄ de'

sapientissim' excogitare nō pōt penā aliquā mortali pctō digne rīdētē. Cū de' imēsus sit z oīpotēs q̄ grauisime per pctū offendit' cūq̄ oīs pena taxari debeat im p̄dīctōnez eī' q̄ offendit' z cū de' oīa dīspōnat in nūero pondere et mēsurā nequaq̄z possent ad digne puniendū mille inferi vnico vīno rīdēre. In purgatorio silit' apparēt eius mīa ex eo q̄ ibi purgat aīas q̄ sine purgatione claritatez vltus eī' mīnime ferre possent: q̄ ēt ex imēsa mīa ordīnauit vt q̄bus p̄p̄ta desunt merita alienis suffragijs adiuent'. In h' ap pet maria eī' mīa: cū de' nō exaudiat pctōres pro seip̄s: sic dīc in euāgelio. Quia tū valet eī' q̄ sunt in purgatorio q̄ a pctōrib' inimicīs dei sunt p ip̄s. Et cum sacerdos in mortali pctō mīstaz celebrat p defunctis: s̄z in tali ope dā nationē eterna mereat: ip̄s tū valet ad penaz dīminutio nē. De enī nō recipit illd' sacrificiū i p̄sona sacerdotis ma li: s̄z in p̄sona eorū q̄ in charitate de h' seculo migrauerūt. Silit' lucet eī' mīa circa eos q̄ sunt in limbo. q̄z nulla pena corpali punit illos. vs. fame s̄tī vel frīgore calozē lassitudi ne labore vel egritudine: q̄z et pot' volūt' eē q̄z nō esse nec isti nec illi: q̄ sunt in inferno deū nō p̄t arguē: q̄z nō fec' eis iniuriā q̄b' nō tenet dare glīaz sempiterna. Cū dīc glo. In pra illd'. In nō h'z p̄tātē figulus zc. Totū gen' humanū in apostatica radice dānatū est: vt et si nullus idē liberaret: ne mo tū possz vitupare dei mīaz. vñ tū dñs dīspēsauit vt nec oēs dānaret: nec oēs liberaret. Si. n. oēs liberaret lateret qd pctō p iustitā dberet. si vō dānaret lateret qd grā largi ret. Est et aliud aīaz ad amandū deū infimās. s̄ dei iustitia. q̄ p̄ibi apparuit: cū q̄sdā angelos spōte auertētes se a sum mo et eterno bono nullo extrinseco ipellēte in miseriam eterna dēicēt. Alios vō adherētes summo bono mor in grā p̄firmavit. Post h' iustitia dei appuit q̄n ex p̄uarcatio ne adē solū totū gen' humanū penalitatis' dīuers' z mor ti subiecit. Et merito qdē. Nā sicut oēs hoies i solus Adā in p̄cepto dei p̄tinuō p̄stīstet: eterne vite glīaz p̄cepissent ita oēs hoies de libo eī'. p̄cedētes merito mortis mīaz ac ceperūt. Sed in h' ēt appuit dīna iustitia q̄ angeli a nullo iuuari poterāt nec dberat q̄ se abiq̄z vlla extrinseca tēta tione ceciderūt. Nō vō p vītutē alter' iuuari poterat et de bebat: q̄ per fraudulētā alter' suggestione ceciderat. Et hoc est scīn per dñm nostruz Jesum xpm. b̄ndictus deus in eternū. Ite ibi appēbit iustitia dei q̄ nūclococata est. q̄e vñ dat grāz alteri negat: sicut dīc apostolus de Esau q̄ propter vnaz escam vendidit p̄mogenitā suā z postea cu piēs hereditare b̄ndictionē reprobat' ē: q̄zuis cū lachrymis inquisīss' eam. S̄z p̄ lachrymas ezechie regis snīam mor tis: quā p̄ra ip̄suz tolerat subito reuocauit q̄ndē annos vite ip̄suz adīcīens. facīensq̄ magnū p̄dīcū in sole q̄ p̄ decē líneas q̄z iuerat retro cessit. Similiter David perenti venci pctū idulst. Saul vero cuz peteret nō in dūstī: s̄z p vīdīcta pcti regnū illi tradidit que odiuit. Similit' q̄bus dā dat ex oculo iud' q̄nq̄ magnā et multiplices grām: quos scit secū eternaliter nō māfuros: vt iude: de quo dī cit' ps. Sorti' est sortē miserij hui' in signis z p̄dīgīs fa cīēdis. Alijs vō dat mīnorē grāz: q̄s scit secū final' p̄māfu ros. vñ glo. sup id Ro. 2. Quē vult idurat obdurat nō ipar tēdo malitā s̄z nō ipartēdo mīaz hīs q̄b' nō esse ipartēdā occulta egate z ab humanis sensib' remotissima iudicat: Circa eos: q̄ sunt in purgatorio lucet dei magna iustitia q̄ electos suos tāēs asperitates p̄mittit ibi p suis reatibus su stinere: q̄ in hac vīta breui tpe p modicā s̄nīam oīa pctā te ste Augu' poterāt abolere. De q̄asp̄itate dīc Aug. Ignis purgator' et si eternus nō sit: excellit tamē omnez penaz: nunquaz in carne inuenta est tanta pena: licet martyres innumerabiles passi sunt tormenta. Item iustitia summa appēbit in extremo iudicio: cuz nullius p̄sonā accipiet: s̄z iudicabit parum z magnū cuz nullius acq̄scet p̄cibus: nec suscipiet p redēptōe dona plīma. De quo in ecclīasti co. Lūctā q̄ sūt adducet de' in iudiciū p omni errato sine bonū sine malū sit. Cū dīc glo. q̄ ēt p vbo ocioso etiam ignozanter plato. vñ Aug. in. 2. li. De domo dīsciplines dei dīc. Quid faciem' in dīe illa cū cepit sedere aduersus nos z dīscēptare atq̄z aī facīentiam pctā nra statuere accusa tores accerbissimos adhibere: z oīs sua q̄ nō b' p̄tulit b̄nīf.

cia comparare cu nris scelerib. Dia. n. appedent in statera iustitie vba z sca z cogitationes nre. No erit ipse olei mutua...

Primum principale fructiois p dei. CAP. III.

Bi et fruct aia do p dei. Fructio est delectatio puenies ex pfectioe itellis z affectu p dei. Cu eni aia fugit itellm i eternitate imentate oipoz...

Primum principale fructiois ad deu.

Bi aia fruct do ad deu. Dis qppe delectatio qua percipit aia in creaturis in hac vita qd p lz elogat a deo: qz no tota reuertit i deu: s; heret aliquantulu in creaturis. iux illd Breg. Aia sine delectatione neqz qz ee pt. Aut. n. delectat i...

Tertium principale fructiois propter deum.

Bi et aia fruct do pp dei: hoc pprius est frui rei amore iherere pp seipaz: no pp aliud comodum. Delectatio q aia deu comprehendit accedit ea ad desideradu multo vehemenu dine glie manife...

statione qz ppria beatitudine. Talde. n. manifestat dina glia du se fidelis aie do exhibz ad fruendu: z tata puritate afficit aia circa deuz: s; vni deberet eligere de duob: vel eterna care beatitudine vel diuina voluntate in se vt in alijs ipedire multo libetu veller eterna felicitate puari qz dei voluntate in aliq reardare: z magna sibi reputare beatitudine cu ppo...

ptat tue potabis eos. Qui torres di pp abudantia: q i deo est. Cui vo pducat iste torres dic ps. Apud te est fons vite. Fons vite est dei eterna z imela largitas. Et fontis est gaudiu sempiternu nec sufficit semel aut bis aut milleies potare de isto fonte. id fidelis aia eterna hbit in illo fonte qez z bnficima mafione: cu vnicuiqz dicit dñs. Intra in gaudiu dni tui. in hac vita totu gaudiu dinu irat in gaudetes qz modicu est z mometaneu qd h picipit. Illic vo no totu gaudiu irabit in gaudetes: s; totu gaudetes irabit in gaudiu: vt dic Aug. Qui in hac delectatioe sce trinitati fruit sp qd e qd illi erit: z qd e qd illi no erit: Lerte qd qd volet erit: z qd qd nolet no erit: dic btus Aug. Ibi et aia valde delecta bit in p rina vifoe delectabil vult: de q die glo. sup ps. De vifoe nihil delectabil: qz sp amabit que sp videbit. In ea tata est delectatio qz teste Aug. si possent mali mallez ee in penis z deu videre qz esse ee penas z deu no videre. Illa. n. facies delectabil mirabil est z plea graz. Ita qz ois pena eoz citi: delectet ex itutu facie qz vna sintilla in medio maris extigueret: s; trinitas delectabil in vltu corpore ihu xpi in que teste btus De. ageli dñderat. p pcc: vbi caz desiderij ponit glo. dices. Tata est ei q p nob passus e glia hois posterior: vt ee illice vtutes in celo: cuz sint eterna felicitate pfecte no folu immortalis deitatis magnificencia: sed assupte ei: huanitatis claritate semp aspiciere gaudeat. S; cur cernere ei: facie desiderat z nuqz cernere cessant: nisi qz pteplatio dine pntie adeo angelos bnficat: vt semp ei: vifa glia fatient: z p eius dulcedine qz noua istabili: esuriant. Ibi g angelice vtutes: z bre aie sp esurunt z sp satiant. de q satietate dic Breg. Ne fit in desiderio arietas satiant: me at in satietate fit fastidiu satiani de desiderat. Desiderat g sine la bore: qz desideriu satietas coitat z satiant sine fastidio: qz satietas ex desiderio semp accedit: ibi singla sputa singule lachryme singule gutte sanguine q tpe passiois p illa venera da facie de stuebant: singul angel z scia gerebat spale delectatione eterna de hac facie passibil z mortali dicit oli dñs Iesus discipulis. Ibi ocli q videt zc. Ergo btissimi sut ocli q ptine gloriaz eade facie iuent. Cui dñm de claritate vni tus Iesu xpi i enage: scriptu est. In resurrectione fulgebunt singla corpa scdz: sic sol z aie iustoz mto amplu fulgebunt z aia lucidior lucidius corpa hbit. insup singulu angeli clariores sunt sole. De qz ista claritate pgregata excellit claritas vult: Iesu xpi: sic dñs clarissima excellit nocte tenebrosa. z ciuitas celestis no eger sole: luna: neqz stell: s; claritas vult: illi agni: teste Jo. in Apoc. illuminabit eam. Cuius istius agni est cadoz lucis eterne z speculu sine macula: vt dr in li. Sap. q oliz dicit ad pzes. quos dedisti mihi volo. vt vbi ego sum: z illi sint mecu: vt videat claritate meam. z ibi dic glo. Claritate qua dedisti mihi des singulis ad fruendu eternu. s; in hac vita ptine deberemus frui deo ta qz re plenissime. ppria i oib: operib: z ab oia opa i oib: donis: z ad oia dona. Ad h. n. teste Iba. filius dei datus est in multis qui sem p dei querit. ptine ad deu suspirat. fre queter deu desiderat: quidie in ofone ad deum clamant z pulsant cu ipi fm vbu apli sint repli dei vini z deus vaci ter hiter in eis: cu aia ipoz fit sedes dei: in q ptine regescit. qz vnqz nu stult: qrit in istm fons scieter qd hz reclusum: aut qz vlti: vt pot in istu qd qrit: aut qz pfortat cibo que appetit: s; no gustat. Sic et vita cuiuslibet iusti deu sp qretis: s; nuqz fruetis: z oia opa ei: min: pfecta sunt.

Primum principale vnionis p dei. CAP. III.

Bi et vni deo p dei: cu ptinetudies z mores dei nos cessant tenere vt hie dñoscit: cu di uine voluntati: z expleis Iesu xpi sciffimis co formaf: cu singul vtutib: z donis sps sci fm ordinatione dei eterna pfruit: cuz dine pde sapie bonitatis: vitatis: z totu diuine btitudis pnceps es: ficit. Nec vnio pfigurata est in li. regu. vbi aia Yonathe co glutata est aie David: z dilexit ea qz aiaz sua: qz fidel aia sic deo ptungit: qz ee coicabile picipit p graz: qd deo p naz: qz deo pr dicit vnicuiqz fidel. Sili tu mecu: s; p es: z mea oia tua sunt. Ito qz singuli electi snt dij. iux qd in ps. dicit. Ego dixi dij estis. hec vnio fidelis aia ad deu fit p di filiu:

qz is naz assumpfit huanu vt p ipam eade traheret ad vnio: ne diuina. hac vnione ipetravit fili: dei in ofone deuotiffi ma dices ad ptem. Sic tu pr in me: z ego in te: vt z ipi in nobis vni sint: z itez ego in eis: z tu in me: vt sint psumari in vnium: ibi est psumata vnio: vbi pater z filius vnium sunt: z filius exites caput ecclie cu mebris suis. i. cuz vnium ctis fidelibus ad paternu transit vnionem.

Secundum principale vnionis ad deum.

Bi aia vni deo ad deu: z iaz vnio aie fidelis cum deo no hz interpolatione: s; iugiter fidelis aiaz pstringit ad deu: qz p deu fit de q dicit dñs. Itez videbo vos. si morte vt i extremo iudicio: z gaudiu vrm nemo tollet a vob. viderere Iesu xpi nihil aliud est qz fidelis aiaz sepeabit vni: do pri. Gaudiu aie est qd nemo aufert delectabil vni: z tati vni: vt p dcm est sacre trinitati. In mudo vo vnio ad deu miserabilis z icofas est: qz nuqz in eode statu pmanet teste Job q ex facili leuissimis tetationib: a do penit: sepa: qz et a familiaritate dei pctis ventilib: elogat. Eya qz vehemeter suspiradu eet ad illa beatu vnione. qz ta putas delectatione aia fidelis sentiet i illa btiffima vnione: qz tata picipit suauitate in dni recordatione. de q ps. Reuert solari aia mea in aliqb: trahitorijs. Ademor sui dei z delectat: s; qz qd sequit illa delectatione. rñdit Iba. Ademor a memor ero. de illi: vniois delectatioe: z tabescet i me aia mea: in eo q elogoz ab ei: fructioe. vñ Breg. sup illud Lat. Addeiora sut vbera tua vio: qz in eterna p ptem z p subli: pteplatiois trascedit qd de te mo per fide: vel p scriptura scit. Et oz do vngueto: tuoz sup oia aromata. i. bona illa q per coteplatione pparas oia hui: vite trascedit mnumera.

Tertium principale vnionis ppter deum.

Tez aia fidel vni ibi do pp dei. In illa naz vnioe no atredit aia pncipal: qd sibi vtile est: s; pure sup oia qd deo magnificuz est. Talde enim magnificu est deo z honorificu hoi vni ri deo in eterna btitudine. Cui Job. Quid est ho qz magnificas eum. ista magnificetia manifeste pnun: ciabunt oes electi dei. iuxta illud. Magnificetia glie scia: tme loquetur: z mirabilia tua narrabunt. Ad mirabilia sut istu vnire sumoz: z eternu: pntie vitate eterna vanita ti. Est aut deus verax fm aplm. Et ois ho medax: z vanitas fm ps. Magna mirabilia sunt qz illa vnione obliuifctur nae sue hoc est qz semp sup se reflectit queret ppriam vtilitate sua: z no alterius: vbi vero nihil querit: nisi qd est laudabile creatori. Ibi aia vni deo in libertate que est de pcpuis donis inter oia dei dona licet libertas in hoc mudo sit instum oia mali. de hac dicit apls. Creatura libera bit a vnitute corruptiois i libtate filioz dei va libtas est in cellis vbi nemo ligat pctoz singul: q va vincula sut iux illud Douer. Iniquitates sue capiēt ipiū z sumib: pctoz suoz qz qz striget. Qz at pctis inuolun libi no sint oio testat dñs in Jo. Qui fac pctm no est lib: s; su: pcti. vñ dic Daniel. Pccare no est libertas: nec pars libertatis. Possit eniz peccare pot: est no posse qz posse. Quisqz. n. h q pot qd ei no expedit: qzto magis h pot: tato magis aduersitas z pueritas pnt in illu. Deu qzta fac z sustinet miser ho p expleda libi dine qz gñiffima eent ei q ex corde pctā odiret no i pmpu est: qz gñit pctoz vincu: pstrict: est. Ite ibi fac qlibet qd vlt: qz nihil mali vlt: s; ee bonu qd do placet: qz radix oiz opoz est ibi charitas de q die Augu. Habe charitate z fac qd vis. Ite ibi hz qz qd vult: qz nihil mali vlt. Na vel le qd no decet est ee miseru: vt dic Aug. i li. de tri. Itez vbiqz vlt vnusqzqz ibi e h ee do q e va qes aie de q nūc die aia aliq. i pace i id ipz. i. eo q est imutabil: dormia z reg: eca. z ps. Couertē aia mea i requiez tua. i. in deu. Sill vbi volet ee spūs ptin: erit z corpa die Aug. Ite ibi nemo tur bar aliu: s; sedebit die dñs p Iba. Np p me in pulchritudine pacis zc. Qui teste ps. Coformauit seras p daz hrlrem z bndixit filijs suis in ea. Itez ibi nls alteri subijct. Nam teste apls ibi cessabit ois platio s; sol deo oes subit sut cui sui subiscere z huire est ee regnare. Ite ibi nihil ee deu de siderat. Na ipe est finis oiz desiderioz: vt dicit Ber. Item ibi voluntas cuiusqz p oia spz vbiqz pplebit. iux illd Aug.

Dipotes erit volutat sue: sic de sue: qz nihil aliud voluit qz qd de vlt z qd ipe vult no pt no ee. In his oib' va libtas pphedit. Diferat aut libertas vni' ab alteri: sic dnt claritas corpoy z icremeta vtutu. Quato. n. ampliu' m' mudo qz qz sit hu' oius pp deus: sic apls q cu eet liber fecit se feru' oius. qzto qz magis ho seipz stringit spote in vija pceptoy z semitis p'ilioz sacre scripture obfuarione regulari castigatone corpali tato liberioz erit in pria celesti: z qzto minus qlibet occupat vanitatib' sollicitudinib' officijs admistratone rez tpaliu': z qzto qe min' appetit dignitate: z honore seculari platione ho iuz laud' inimicoz vindicta' tpaliu' rez affluetiaz caritale amicitia seculari letitia hoium placetia: z siluz q obligat a deo: tato liberioz in mudo: z tanto liberioz fit in celo. Notum singuloz appetit' b' z in futuro valde cuiusqz diminuit libtate. It' aia deo vni' in pfectioe ne ipso deo iubete pfecti estote: sic z p' vester zc. In duobus dina pfectio p'robat. in odio vicioz z in amore vtutu. Bon' de' odit vitiu: qz bono malu' dnti est: sic lux tenebris z aq' igni: z qz vitia dei hitatione polluit i aia. f. p'cie puritate: qz lumē mētis obscurat. f. rōez: ne verum a falso discernat: v' l' ipide vitas cogscat fm qua viuere opz: qz libez arb' s' subertit ne melius bonu a via tutioz eligat. Dia gratuita disp'git. f. vtutes quib' ho deo grat' efficit: qz dona nalia corū p'nt' mag' est imago dei in aia. f. memoria intelligetiaz volutate: qz affectiones aie a deo auertit. f. spes timore zc. It' d' qz de' delitias bz in aia ipso teste. De litie mee ee cu filijs hoium: qz oia bona opa vna in charitate fca mortificat. s'lt' deus amat vtutes z oe bonuz semp z vbiqz: qz qlibet diligit nati sibi sile: z qz ipe summe bon' est: io summe amat bonu. Amat at io vtutes: qz vitiu ene car: qz si miser deo aiaz iugit: qz ad oem gram sp'iale abilitat: qz opa pctis mortificata viuificat: qz hoiez interius in affectionib' z exteri' in morib' bz diuina volutate ordinar: ita etiā sancta z pfecta aia vehemeter in pria odit vitia: z amat vtutes z oe bonuz: sed b' opz adiscere in hac vita: vt sciat in eterna vita. aliqs abstinet a vitijs: q' tñ ea no odit. Ille vo pctā odit: qui ea nūqz nisi cu amaritudine mentis recogitat: q' semp cu dolore cordis de pctis loquit z audit loqui: cui grauis est pena videre delinquentes: vel ipsos audire: vel cum ipso p'uersari: vel cu eis sedere qui nunqz sponte p'ns est vbi vitia p'mittunt: z si qnqz cogit ibi ee ex b' grauis sibi crescit afflictio sp'ns q' detestat oia incitamenta peccantiu: sic sunt supflua ornameta z organica inst'ra. It' nūqz in vita sua p'fat doctrina. Et s'lt' auxilii: vel fauore exēplū v' occasione aliqua ad peccadu: s'z semp z vbi qz pctā distinet z p'hibet: qz pot' hec oia vba signa sunt odij. Qui vo delectabil' cogitat de pctis vel audit loq' vel de ipso loquit: aut videt delectabil' dlnquentes vel ibi libet' sedet vbi exercent: v' aliquos excitat doctrina p'ilio auxilio: aut fauore exēplo: v' aliq' occasione ad peccadu: nec oēs ēra pctis p'hibet aut distinet: qz pot' ille nullaten' adhuc odit pctū. Ita aut in hac vita dz adiscere vtutes amare z bona opa: vt statz sciat in eterna vita. Aliqs exercet se in opib' vtutu: nec tñ amat vtutes. ille solus amat vtutes z opa vtutu: q' no pp timorez alio' pene. nec pp fauore vel placetia hoium: nec pp aliqd' tpale in crū: sed pure z simplr pp deu' in bonis opib' p'ntue se exercet: q' pro vtutib' obtinēdis incessanter toto n'itu laborat: q' mēte vehemeter affligit: eo q' in vtutib' incessanter crescere se nō sentit: z q' bona opa fm volutate sua: z fm ordinationem vna sp' z vbiqz nō p'nc. q' veraciter cōgratulat oibus sp'iales grās z vtutes hntib': z in vno ois opib' iugiter se exercet: q' oia ipe dmetā vtutu z bonoz opoz qz venenū fugit: q' nullū a vtutibus q'cuqz occasione retrahit: nec bona opa cuiqz p'hibet vel distinet: s'z oēs ad b' pmouet doctrinis p'ilioz z auxilijs exēplis minis p'missis oionib' desiderijs qz pot'. quato amplius qz qz in amore vtutu z odio vicioz crescit: tato se pfectioz ee cogscat in hac vita p'nti z futura. It' ē aia vni' in b'itudinē: nā qz qd b'itudinis bz de' p' nāz ipaz bz p' gram hoc ipetrant d'ns. It' d'ns dicens. It' quos dedisti mihi volo: vt vbi ego sum z ipi sint mecū: vt videat claritatē meā quā dedisti mihi z dedi eis. Claritas a p'ie filio collata est eterna b'itudine quā de-

dit singulis electi suis. De' aut sume pfect' est in b'itudine: qz oē bonū in mensz nāl' z eternali in se bz z nullū bonuz ex seipm q'rere oz: z nullū bono nullius auxilio: aut p'ilio idiget: cu nihil boni sibi dicit z nemo q'cuqz boni sibi auferre possit. nā bonū sibi sibi inatū est: z nā nullū sibi sibi ex facili derelinqt z a nemie cogi pot': qz ops est z nemo sup ipm est nemo sibi eq'lis est: z a nullo turbari pot': qz m'it' mus: z nihil p'ietatis bz: z nūqz mutari pot' in sua b'itudi- ne: qz idē sp' est: sic ipe dicit. Ego de' z nō mutoz: z nihil sibi p'ertitū est aut futurū: s'z sp' p'ns. singula hoz p'ntē ad b'itudinē verā. In hac b'itudine aia vni' fit cu deo q' ibi nullus indiget creature. It' oē bonū in se p'ntē cōtinet cui nemo aliqd' bonū auferre pot' p'mittēte d'no. It' d'ns. gaudius v' nemo toller a vob. gaudiū aie est vni' ad deu' in illa b'itudine. It' ibi nūqz ea cogē pot': qz nihil aduersitatis est ibi. nā oia aduersa supant. ibi nūqz mutari pot'. nā semp eodē seruoze b'itudinis est: sic heu in hac vita aia misera nūqz i eodē statu p'manet: s'z semp mutat de ipe i timore: z e'rio: de amore in odii z e'rio: de bono in malu: z e'rio: de facili turbat ex facili amore vel timore v' fauore cogit: ex facili gra sibi auferit. It' idiget et p'ntue consilio z auxilio angeloz z hoiz: z nihil bonū p' se bz: nec qd bonū p' se pot' iō m'ia aia sp' suspirare deberet ad illā b'itudinē cuz aplo dices. Quis me liberabit de corpe mortis h' z cu' David Qu' veniā z apparebo ante faciem dei mei. CAP. V. It' ē aia laudat deu' ex oib' v'itib' suis. ad h' eni creatura ē. vt dicit d'ns p' Isa. It' p' h' itū for maui mihi laudē meā narrabit. Ad h' monet ecclia h'ic. Laudate deu' qz tū potestis adhuc supualēbit adhuc dignioz est oī laude. Ad h' monet Jo. in apoc. Laudē dicite deo nro oēs sci ei'. It' laus erit p' deu' vntigentū filii dei p' que ēt m'ifestatō dei oēs angeli laudat vt cātat in p'fatione: qz vntionē hnt cum ipso in qz tū est creatura: sic z ipi. hec laus est tato amabilis sancte trinitati tato vtilioz cōtati: quā facit aia p' dei filii: qz si faceret p' seipm qzto creator dignioz est creatura: ita laus est aie refectio cui nulla sili v' delectatio: vt dicit cassiodor'. It' de laus p'cedit ab aia ex nimio seruoze charitatis z ex nimia delectatione ad deu'. It' qzta iocūditas vbi oib' scis vna erit lingua iubilatiois idēfesta: vt dicit Jer. It' oēs sci z angeli cōditer deu' laudat: z tñ dist'nt. n. dnt in cognitione z amore: ita ē d'nt i laude. It' op' laudis diuine nō abstrahit: nec elogat a deo: nec g'iat laudati facti- diū: s'z sit opus p'ntuū sicut alia opa ex cōtinnatione sepe ingerit tēdū in hac vita: z hec est rō: qz laus dei nō tñ est opatio s'z remuneratio: vt dicit cassio. sup ps. Et de p'ceptione muneris z p'mij nemo lassat. In laude vo de ipse act' est merces: vt dicit glo. qdaz super psalterium. CAP. VI. Secunduz pncipale laudis ad deum. Elus ista ducit aiaz icessant' pp sui d'rectio- nē in deu' z ad deu': z fidel' aia ve tato est bea- tior quanto in laude dei frequetioz: io qz sicut hoies nāl' sp' appetit b'itudinē ita z laude: hāc laudē p'ntua p'mittit d'ns p' Isa. Nota die ac nocte nō tacebūt laudātes nomē d'ni. CAP. VII. Tertium pncipale laudis ppter deum. It' ē aia laudat deu' pp deu'. Licz. n. aia fide- lis in laude dei sine delectatione magna ne q'q' ee possit. It' nullaten' tñ ibi deu' desiderat lau- dare pp p'ntū cōmodū: sed pure z simplr pp deu' q' eternal' ordinauit ab aia se semp lauda- ri nō pp sua: s'z pp aie b'itudinē ampliatā: illa puritas eter- na catur ex h' vite puritate. qzto. n. aia fidelis in laude dei p'ntā p'te min' respic: z qzto apli' dei p'te qrit in b' mudo: tato laus eius apparet b' purioz: z tato erit excellētioz: tato puritate appēbit gliosior. It' qz tū delectabit aia in deo: de' in aia: qz bz dina g'iatione singula mēbra corpis: z sin- gule vires aie in laude dei p'ntue mouebunt. It' laudabit aia singla p' se q' sunt i deo p' nāz. f. pōz sapias bonitate zc. Et tota vtutē suā effūdet sup singla i laude. s'lt' laudabit sin- gula i oib' s'lt. f. sola pōz in sapia bonitate charitate zc. It'

fic singula in oib' p'ntiis. It' laudabit oia s'lt' in singul' sigil- latiz. f. pōm: sapias: bonitate largitate: miam z iustitiaz. In potētia singillatiz: in sapia singillatim: in bonitate singilla- tiz: z de alijs. It' dec signata sunt qztoz alleluia in apoc. alla est laus humanis v'bis icxplicabil'. It' nō laudabit aia oia q' i deo sunt successiue. f. mō pōz: mō sapias: mō bonitate: z sic de alijs: qz ibi nō ē successio t'piz: z qz oia videt s'lt' z cog- scit i deo z amat z fruit. it' ē s'lt' oia laudabit. It' nō lauda- bit aia ea q' i deo sunt vni' min': aliō magis: s'z eq'lt' oia: qz eq' imēla sunt singla in deo z eq'lt' laude digna. s'lt' aia cog- scit ibi z amat singula p' se q' i deo sunt z singla i alijs singil- latiz z singul' in oibus cōiter: z oia s'lt' in singul'. s'lt' fruit ibi z vni' singul' p' se z singul' in alijs singillati z singul' i oib' i cōi z cōiter oib' in singul' singillatiz. It' b' delectabit anima supra modū ita q' b' s'lt' b' ēt faciedū. It' laudabit anima deu' in singul' actib' z in singulis momentis fm dignitatem suā: vt impleat illud p'pheti' fm nomen tuum deus sic z laus tua. Si enim nō sufficeret d'no laudare deu' in vno actu laudis similit' nec in alio posset: nec in tertio. z sic de alijs: z sic careret pleno gaudio: qd p'omissit dominus It' d'ns fidelibus suis. Petite z accipietis: vni' gaudium ve- strum plenum fit. Gaudij plenitudinēz anima percipit qn' deum in singulis actibus suis: z in singulis momentis fm cōdescētia suā laudat. It' ibi nō p'leret desiderū anime qd p'mittit. ps. Replebit in bonis desiderū tuuz. Fidelis igit aie b' semp desiderat vt deū s'z m'ifestatē suā in futuro eternal' laudare valeat. It' laudabit aia diuina potētia q' in sua nā nō b' icognita in b' mudo. Aliquātū tñ est d'nis opib' patefacta. It' d'no magna dei potētia m'ifestata fuit qd de' ex nihilo cūcta fecit. dicit. n. z facta sunt. It' tāta ve- locitate fecit oia: sic si aliqs vnicū p'ferret vbum: z h' oēs mi- rentur potētia z magnitudinē creatoris ex magnitudine creature: magis amirādū est q' ex tāta potētia tam modica p'cesserit: z nimis mirabile est q' sup bon' d'ns: cui nā est diffundi z cōicare bonitate sibi inatā taz diu potuit p'ntue- re: q' nō fecit creaturas q' bonitate sua z b'itudine fruere: postea apparuit eadem pp cum oia vniētia deleuit ags di- luuij p'ter ea q' in archa iubeat p' femine saluabant. It' bz lu- cebat pō sua in diuersis miraculis i egypto z cu' p'p'z sui p' mare rubrum trāstret sicco vestigio cūctis egyptijs in se- quētib' de scēdētib' in p'fundum q'ni lapis: z cu' eū p' h'n. f. sexcēta milia z ampl' p' ānos q' d'raginta vno cibo panit. f. māna. It' cētū octoginta qnqz milia q'nt vna hora per vni- cū angelū iterfecit. In nouissimis vo t'pib' valde effluxit diuina pō qn' creator potuit fieri creatura. It' passibil' potuit pati. imortal' potuit mori. iustibil' potuit videri. imutabilis potuit z pot' sub sp'eb' panis z vini ab homie māducari z bibi. It' dec. n. nō sunt ipotētie: s'z v'issime z maxie pōe argu- mēta. s'lt' in b' t'pe valde clarescit diuina pō in b' q' de opz detestās pctā z vindictas in tertiz z q'rtaz g'iatione p'ntue- re pot' vindictam p' tot paganos iudeos hereticos falsos xpianos: quoz nihil idiget ipz p'ntue taz grauit' offendē- tes: quos in vno momēto delere posset sine suo dāno. vñ il- lud. De q' oipotētia tuā p'cendo maxime z miserādo mani- festas zc. Et in li. Sap. q' oium de' ois oib' te p'cere facit. Fragilitatis iudiciū est subito p' inimicos expete vindictā. sic fortissim' sanon fecit: s'z melioz est paties vno forti. z qui dicit aio suo dicit salomon expugnatoze vbiūm. CAP. VI. It' aia fidel' refert grās deo p' singulis donis nāl'ib' z gratuitis aie z corpis p' singul' sp'iali- bus z tpalib' sp'ualib' z cōib' collat z p'buat in terra: z p'ferādis i p'ria. nec grās ager mō p' istis. mō p' illis dōis successiue. s'z p' oib' s'lt' q' vni' effluxerunt a deo z effluxerunt si abilitatem alicui rep'ntent. It' dec grāz actio erit p' deu' dei filii. sic apls dicit. It' grās ago deo meo p' It' d'ns xpm p' ipz solū grās referre p' sumo cui sola vaciter cognita est magnitudo z multitudo donoz z nobilitas z vtilitas ipsoz z p' magnitudinē virtu- tum suaz r'ndere p' sumo magnitudinē donoz z per multi- tudinē vtutū suarum multitudinē donoz z vtilitatē dono- rum digne offerre p' sumo deo p'ri placetia filij: cui olim oi- rit. Tu es filius me' dilectus in te cōplacuit mihi. f. b'ipla

cituz meū sume pfecti. Beneplacitū dei patris in filio est pro vniuersis donis suis digna gratiarum actio. CAP. VII. pncipale gratiarum actionis ad deum. Ita gratiaz actio vehemeter ducit ad deuz. Quato. n. amplius dātis qlitas z affect' sin- ceritas qzntitas donoz z vtilitas ipsoz ibi ab aia ponderat: tato anima deo gratioz efficit: z qzto oipotēti deo fit gratioz tanto fit oipotēti semp p'ntinquo: z ibi tñ anima gratulat diuine sapie que singulis creaturis pueniētissime singula dona reddit z di- stribuit q' p' singulis donis angeloz z scōz vberiozes gra- tias reddit qz si ipa sola pcepisset. z pot' singula dona ee vult in singulis: qz oia in se sola: sic nemo i aliq' pte corpis mēbroz aliud ee vellet qz diuina puidētia ordinauit teste aplo. In vno corpe multa membra hēmus: oia aut mēbra eūdē actū nō hnt: ita corpe xpi mysticu: qd est ecclia: ex di- uerfis angelis z scis: z ex diuersitate donoz p'ntitū. Si g' totū corpe eet oculus vel man' vbi corpe. It' si vni' tñ ha- beret oia dona: z officia vbi eet ecclia. It' tñ sequit ex b' q' anima ampl' efficit p'mū accitale. i. gratitudo quā bz ex donis alioz qz sbale. i. gratuito quā bz ex donis p'p'is: cū ex vno subali magis b'nticef qz ex oibus accitabil' : sed ex pte qua p'nderat ordinationē dei sapientissimā z optimā vult singla dona ee in singul' pot' qz in se sola: s'z ex ea pte q' bonū p'ntū nāl' magis appetit qz alioz pot' velle oia se h're qz alios. s'z vbi gra superat nām: z fidelis aia diuina ordinationē magis qz p'ntū vtilitatē amplectit. CAP. VIII. Tertium pncipale gratiarum actionis ppter deum. It' ē aia grās ager deo pp deu'. It' n. fidelis aia pncipalr ad grās agēdūz ibi mouebit: eo q' ex grāz actioe grata deo efficit: s'z pure mouebit ex dina largitate ex q' oia dona efflue- runt ab initio z effluēt absqz fine: z qzto ania min' sibi z magis deo itēdit in grāz actione: tanto beatioz erit: s'z illā b'itudinē pncipalr nō itēdat: z tato eius b'itudi- do cōtati iocūditoz: z tanto deo gliosioz. It' aia grās ager deo: qz ei imaginē sancte trinitatis impressit. iux' illud. Si gnato est sup nos lumē vult' tui d'ne. It' qz sp'it scū cū do- nis suis z oib' vtutib' in baptismo p'tulit: z qz ea corpe z sanguie suo delectabil' sepe refecit: z qz ei sacra scriptura cō- cessit diuina nāz occultā m'ifestatē oēs volutate suā m'ifestatē idicātē nobilitatē: z vtilitatē oius donoz demon- stratē: viam certissimā ad celestia onidētē p' exēpla scissima It' d'ns xpi. z qz sine meritis suis fide xpiana sibi dedit q' cre- dere posset sacre scrip. p'missus z minis p'ilioz z doctrin'. CAP. VII. It' aia p'ntue p'gratulat deo in oib' opib' suis p'ntis z magnis: in oib' iudicijs circa bo- nos et malos i oib' morib' suis pfectissimis: in oib' exēplis It' d'ns xpi sanctissimis: in omi- b' b'itudinē z pfectioe sua q' cōstitit in pō: sapia bonitate: eterna z imensa zc. S'lt' in oibus nō successiue. nāz hec oia p'dicta pfectissima in deo ee cognoscit. et hec gratulatio erit p' deu' dei filium in quo solo vere gaudere deo possim': qui solus b'nticacitū patris semp in summo p'ficat et pfectit: sicut ipse testat. que placita sunt ei facio semp: et David dicit de omnib' alijs. Omnes declinaue- runt zc. It' qz ad vnum. i. It' d'ns xpm. z Salomon. Unum vni' ex oibus reperit qui supple deo patri per omnia: et in oibus cōplaceret. It' d'ntem aut nō inueni. CAP. VIII. pncipale gratulationis ad deum. It' gratulatio vehemētissime ducit in deu': z ad deu' ppter delectationez que in ipa est. Si. n. oia corda eēt vni' cor inuestigare nō posset quātā delectationē habet anima in cō- gratulatione dei. Sp'aliter p'gratulat deo de redēptione generis humani ad quā inuitat d'ns It' d'ns oēs amicos dices. Congratulamini mihi oēs: qz inueni drag- mā quā perdidit. Dragme perditio fuit totius generis hu- mani a p'gratulatione sepatio. dragme fuit intentio xpi p' passionē eiusdē p'gratulationis recuperatio. Et notabile est q' nō dicit se emisse: sed inuenisse: s'z p'cioso sanguine z aspera passione genus humanū p'parauit: qz intū deside-

turbare unum scilicet hominem aut deridere ipsum quod hominem vitiosum. Et grauius est puocare unam personam religiosam ad aliquid quam quod est contra professionem eius quam unam personam secularem inducere ad idem peccatum. Et grauius est inspicere unum inuenem impudice religiosam mulierem quam secularem: quia secundum beatum Gregorium non habet intueri quod non habet percipere. Et ideo dico esse grauius illud vitiose respicere quod est grauius percipere vitiose. Hoc ideo intelligo de tactu: et quocumque actu et verbo impudico. De additione persone cuius peccatum sufficit expletus ideo dicitur. Non habet sensus ceteris dicere: non habet custodiri vitiosus: aut dicere iterant pluris aspectu in facie cuiusdam persone cum coplacetia et imaginatione impudica. sed quietate et conditio: neque persone. Et si de visu sic expedit dicere multo magis de verbo impudico dante puocatione ad peccatum: et de tactu aut comotione carnis libidinosa hita ex allocutioe vel appropinquatione ad corpus alicuius.

De inuentione habitata in peccatis. Grauius est facere quodcumque peccatum cum intentione peccandi seu puocandi aliquid ad illud: aut aliquid aliud peccatum quam ad faciendum subiecti tui: ut si noneris defecit alicui: ut facias ipsi despicere. aut minus reputari pro inuidia tua vel alia malitia. Aut si fecisti aliquid actus cum oculis: aut manibus versus aliquem vel aliquam personam ut puocares eam ad malum: et sic de alijs peccatis studiose fecisti: non tamen in dano facietis: sed et in proximo de trimetru. Que quidem peccata non sufficit confiteri nisi explicentur intentiones malitiose. Tales recte assilant demonibus: et sunt inimici christi: quia studet alias pcedere pro salute christi sanguine suo effudit. Item defecit de peccato in peccatum est diligenter peccatum: non est ita graue unum peccatum simplex sicut est illud occasione plura alia peccata sunt commissa. Unde si studiose fecisti aliquid defecit tui modo quod alius fuit culpatus de hoc: et non excusasti in occisione: sed permittisti eum iniuste pati. Vel si pro defensione vnius mendacii verba iniuriosa protulisti: aut in curristi plura alia mendacia. Aut per excusatione vnius mendacii commististi perurium: et ob hoc fuit suspicio de alio: vel facta iniusta punitio super aliquem: aut ortum est odium aut turbatio aliqua iter aliquos. Omnia hec et similia que ex peccato primo sunt consecuta debent cum primo principali peccato plenius explicari.

De occasione et causa peccatorum. Similiter de plenitudine professionis est dicere non solum circumstantias predictas vel tales: sed et occasionones et causas peccatorum: pro quibus incurristi ipsa peccata. v. g. quod neglexisti ea vitare sic potuisti et scilicet nisi. Non autem cause sunt tali dicende quod te cum peccatis accuses: et non excuses: sicut quodam faciunt imponeres culpa dyabolo: sicut eua que dixit. Serpens decepit me. Dicitur enim me tamen tautum de tali peccato: quod oportuit me consentire. nec potui me defendere villo modo. Sed ista non est confessio nec expressio cause peccati: imo est excusatio tui et accusatio dyaboli illius quod forte non est culpabilis tibi. Non enim oportet peccatum sit sepe ex suggestioe dyaboli: nec ois tentatio est a dyabolo. Sed secundum beatum Iacobum. vniuersus quisque tetat a concupisua sua abstracta vel illecta. Multumque metuitur dicentes demon me seduxit ad tale peccatum quod prolixi: quod sola sua concupisua tetat: cecidit. Et ideo oportet dicere: cum sentire me stimulari ad tale peccatum pertradum fuit negliges in euertando occasionones meicitates ad hoc. locum tempus et personam: et fuit negliges in adiunando me cum ieiunio et orone et alijs necessarijs sicut feci et potui. Tamen pro negligetia et malitia mea commisi ipsum peccatum potius eliges seruare dyabolo: superbie et carni mee libi suggerenti: quam spualiter mihi pro illud non facere in spiranti. Aliquod imponit culpa primo: sic fecit ad quod dixit deo: mulier quam dedisti mihi sociam dedit mihi de ligno et comedi. Dicitur enim quodam persona tamen inuenerit mihi rogando et bladiendo et aliquid dona dado: quod nullus de mundo potuisset se defendisse: sic quod oportuit me finali consentire. Aliquod dicitur: quodam mulier tamen malum de quodam: quod fecit me murmurare de illo: et illud despicere: sed hec vitiosa confessio. Dicitur sic de peccato videres expressio quod locutio et couersatio cum quodam persona eest mihi inutilis et piculosa: et sentire affecum cordis ad ipsam personam: aut ipsam ad me non esse puz. nec secundum beatum Gregorium secundum carnem: et in conspectu et in pntia euertit haberentia

miu coplacetia et sensualis: et ex hoc semper haberet imaginatio nes impudicas de illa cum libidinosis motibus carnis ita pro hoc debet fugere ea nihilominus cui securus voluptate carnis in tui quod ad tale actum deueni cum ea. vni me et ipsam illam. aut. De hoc sic dicit. Audies dicit aliquid mala de quodam persona facilius ea credidi quam credidisset bona si audisset pro leuitate cordis mei et defecit charitatis: et quod debui copari murmuranti et excusare in corde meo oia de quod ille murmurabat. ego statim murmurauit cum illo confirmato malum de quo dicebat: vel addedo ad illud quod dicebat: ac pro hoc dedi sibi occasionem magis murmurandi. Et nota quod hoc non dicitur quod murmurarem noiare: nec factum de quo murmurauit: nec personam de qua murmurauit: quod talis noiatio esset in excusatione sui vel infamia proximi. Item te si accuses de turbatione proximi vel de turbatione hita pro aliquo principio pro defecit ei: non debes exprimere illum defecit: ne pro hoc omdas te habuisse romanles causas turbationis: et sic videaris minus peccasse: aut morozo iustitie. Sunt enim quodam dicitur in confessione. vidi fratrem tale defecit: vel audiu dicit tale verbum: et de hoc fui valde turbatus: quod erat pro honore dei: pro bonos mores: et in malu expleu alio. O stulte hypocrita quod dicitis. na te simpli laudans et nihil penitus confiteris taces peccatum tui quod fecisti videndo alienum defecit: et non tui qui forte fuit grauior quam iste defecit alterius: quod desperasti peccatum cui debebas compari: et mentis dicendo: te fuisse turbatum pro amore dei et proximi cum tui fueris turbatus pro superbia tua: et quod non habes charitatem proximi que non permittit aliquid proximo turbari. Sic ergo dicitur. Audies vel audies fieri vel dicit aliquid quod iudicauit esse malum: et forte est peius quam fuit pro malitia mea que non permittit me excusare scilicet vel intentione dicentis: vel facietis sicut poterat: et debebat non fuit motus ad copatiendum illi vel ad orandum pro ipso sicut debui ex charitate. sed magis fui comotus ad iram pro ipso cotenendo et iudicando ipsum et appetendo statim punitioe eius vel pretrate punitioe: et hoc accidit mihi pro duricia cordis mei. Et quod non recognosco patientiam dei que supportauit me in grauioribus peccatis absque vlla punitioe: et sic de alijs. Sunt alij qui se clari laudant in professione dicentes: pro gram dei satis bene custodiui me a tali tpe vel cura a tali et tali peccato. Nam bene tenui omni nullas peccationes: et orones meas faciant quod voluit facere mala: quod ego in tredo bene facere feci mea: et me custodire a peccatis melius quam faciat maior ps vicinorum meorum. Et quod plus me permittit occidit quod facere tale peccatum: et in me non fuit aliud defecit nisi quod sum ingratus de beneficijs dei nec super sufficiens ad regratiandum deo quod me liberauit ab his peccatis: quod faciunt multi alij. De istis sunt illes phariseo quod ascendit in templum ut oraret: oro fuit tota sui exaltatio super alios. Sic et isti qui debent se simpli accusare in professione super alios se laudant narrando bona que faciunt. De superbia autem et presumptione que latet iterum nihil dicit. Sunt alij qui confitendo peccata sua tota culpa imponunt deo. Sic enim dicit. Dns deus dedit mihi nam ita pueriam et pmpria ad tale peccatum: quod non possit mihi cauere. Isti dicitur cum ad quod dixit. Mulier quam dedisti mihi etc. Quasi diceret. si non de dices mihi non peccasset. Sed isti apte metunt. Nam habet. Diabolus non pot vincere nisi volente: cum tamen de ipso dicitur quod non est peccator super terram: quod illi pretrati valeat proari. sed multo minus pot quod violerari a concupisua nali. Sunt alij qui dicitur sui de ceptura tali tetatione: quod de noluit me adiunare: cum tamen sepe ieiunare et orare: et ad ipsum recurreret: sed isti non accusant pergritiam suam et negligetiam: quod noluerit vitare occasionem peccandi et pseuerare in orone. Asserunt enim deus ipsius et medace quod tamen dicit in psalmo. Clamabit ad me et exaudiat eu. Et alibi. Tenite ad me oes qui laborati. Et alibi. Petite et accipietis. Et aplos dicit. Fidelis deus quod non patet vos tetari vltra quam potestis: sed faciet cum tetatione puertum. Sciat ergo quod ideo relinquit a deo: quod insipide et sine fide orant: nec volunt pugnare pro seipso: nec pseuerare patienter postulantes auxilium dei sicut decet. sed voluit habere gram statim sine labore: petentes et illa a deo non humiliter: sed presumptuose tam digni: ac si eest deus obligatus. Dicit et cum securitate quodam: ut exaudiat tur statim: ut ipse voluit. et non sic ipse vult. sic quod putates ipsum docere ad auxiliandum potius puocat ad derelinquendum: quod superbe et presumptuose accedunt ad ipsum. Et ergo lapsus eorum est

perbia et negligetia sua: quam debet simpli accusare. Occasionones que datur alijs in peccato. Tunc et in professione explicade occasionones date alijs ad peccandum: quod ois peccator habet propterea: quod occasione prebuit malitiose vel non malitiose. Tamen confiteri debes si malitiose vel igno rater dedisti alicui occasione peccandi: nec nominare debes directe vel indirete personam cui dedisti cam: sed sola occasio est dicenda. Item vero quod fecim est ab alio occasione tui pot dicit explicite qui est notus professionis illi qui fecit. Alioquin dicit sola quietate dicit: sic dcedo: feci fieri peccatum quodam mortale vel graue pro talia verba que dixi: aut pro tale malu expleu quod dedi. Item si huius turbatione cum socio in itinere vel in alij opere: aut pro locum dixisti male offm: quod male pro ferebat: non debes dicere: iocor me turbauit me in tali loco: aut dixi male offm meum pro defecit socij mei: quia sic accusas socium in cuius notitia confessio potest venire. Dicit ergo habui turbationem cum aliquo propter meam superbiam: quia ipse dixi verba iniuriosa et ipsius prouocauit ad dcedum mihi. Et si est illi culpa dicit. huius turbatione cum quodam pro ipatentia mea: quod nolui supportare eum in charitate pro alij verba ab eo dca: vel dixi male offm cum alij in tali hora et dcedere mihi scia vt reducerem pro pigritiam meam non redixi.

De pollutione. Si habuisti pollutione carnis vigilado dic cam expse. Si dormiedo dic cam quaz dedisse te credis. Eae pot est cibi et potus in teperantia dicit pcedetis: aut alio modo. Aut si dcedo ipse propea non dabis intelligere professio vni dieru pteritorum cogitationes inhoneste hite aut dormitioe quod explicare potes potissime qui somnie ea que p cogitasti. Nec sicut recitada somnia vitiosa vel inhonestam nisi an cogitasses ea aut pro somni cum delectatione et moza et motu carnis cogitasses. Et sunt dceda tam cogitata magi quam somniata. Si vero somniasti te hie alique actum impudicum cum persona ad qua habes sensualis affecum. aut qui an properisti oculo impudico. de bes exprimere vt cam illius somni. Et quod plus in talibus delectat: et multi post somni gaudet se talia somniasse vbi vo non fuerit alij de pcedis cam vel illi bnihil de somno est ddm: quod nulla culpa est tibi: et sufficit dolere in corde. Et ad getandam sciam potes dicere inhonestu habui somni: cui si dedissem causam quam nescio: tunc dico culpam mea.

De causis pollutionis. Euidum scos pres triplex est causa pollutionis nocturne. Vna puenit ex voracitate gula et sup abudantia cibi et potus que est diligenter examinada ab illis qui vocati sunt ad spuale exercitium. Maaz quosque accidit alijs relaxari in gula nimis alij tpe: et postea qui abstinet polluitur i somnis credit quod non accidat ex culpa imoderantie: sed potius ex debilitate et necessitate nate: sed errant: quod debet cauere et iudicare ne venerit ex nimietate saturitatis pterite. Quid enim fuerat per voracitate et inglutitate pgregati in medullis nece est vt alij pro puritatem vel pro insensibilitate corporis ieiunio afflicti egerat ita. pro quod non solum abstinedu est a delicatis cibis. vey et a vili b: et cum eili pmetia tpandu est. imo pan: et ad facietas est timeda vt possit in nob acquista puritas pmanere. Isti ergo nodu equis pmetie et moderantie gram sunt adepti non minus pfecta pollutione pnderat qui ipis et hoibus abstinentib: sic accidit. Scda causa est qui pro incurria et imunditia mentis elabit. Nam mens spualis exercitij vacua et disciplinis iterioribus non inteta sensu corporis pro vanas et imudas cogitationes euagat ex quod merito culpe eliciunt huiores. Et ideo volentibus obuiare nece est puare: et hac cam eradicare. v. g. metis torpore ex curre: et sensus refrenare: ne mas ad vana et noxia discurrat: et illi asineca ex cibus ad imundissima incitamenta luxurie somniat pturet. Dceda ergo negligetia acqradi mnditia et euitadi imunditia in professione puare explicet. Tertia causa pot est qui illudens inimici iudicia pollutione pcurat. Vni enim videt scim vix quod pro sollicita victus moderatione et itegrata et pfecta ac frequente peccatorum professionem ppetua mnditie puritate acqrere conat eius sciam pturebare: maxie i diebus illis quod pnderat diuino aspectu ipla

cere: fluxus illius emissio pollueret: vt sic a sca coione trahatur. Quibusdam vero ptinge dicit ex debilitate nate que non est ita fortis et valida: sic antiq: dicit extitisse. Hac cam pot quod se ipso aduertere. quod in illo turpi moderamine victus se querit: plus solito polluit absque turpis somni iteru: et ego quod cognouit ac peste certis tribus ter et quater i hebdomoda sordidari: quod non minus predicta illusioni possit ascribi. Ceterum propter pollutionem nocturnam sit vitanda sacr

altaris perceptio. Euidum patz scos sniaz vigilati circumspectioe cauendu est ad coione salutaris puiuij accedere tpe que sentim nos somni illudie pollutos. Sed si hostis iudus tali meti nre illudie vt nobis celestis remedij subtrahat medicinam: dnm nullus rephabilis iterueniat purit: aut oblectationis assensu: si fluxus ille fuerit nali neccitate pfluus: aut ipugnatio ne hostis antiq: pcurat: et absque sensu voluptatis adduct: debem: ad gram salutaris cibi nihilominus accedere confidete. Sed si credit euentis occasioe vitiosa die illa: et se humiliter subtrahere ab altari ne in nob verificet snia apli. Qui maducat et bibit idigne iudicium sibi maducat et bibit non diudicas corp: dmi. i. non facies ofiam inter pceptione cibi celestis et carnalis: nec iudicatis ipm corp: dmi ee tale quod non nisi pura mete et carne liceat maducare. Et ideo subinfert ideo apls. Non iter vos multi infirmi et ibecilles et dormeunt multi: qui diceret. mlti ex hac psumptioe et maducatio ne indigna spulr infirmat. et somno mortali dormitioe multum p peccatum quod ex ipsa idigna maducatioe et assuptioe incurrit. Probet at seipm ho. i. examinet seipm ho anqz sacm pcpiat et diligenter se videat: vt sit mndi: vel imudus. vtridonor: vel idenor: vtr reueres vel irreueres: vtr times vel psumes accedat et si certus sit vel certu se putet: quod non sit vitiose pollut: vel alij tali peccato ifect: Non enim dicit volens istu celeste pane sumere ee ptenit: se non hie peccatum mortale: neque pcedenti nocte vitiosa occasione fuisse polluti: quod licet hec duo reddat quilibet ipso cibo indignu. alia tamen plura sunt quibus se ho dicit ab h subtrahere reuerter que explicare non audeo: quia scis et doctoribus ipsa expressa non reperi atqz illustratione dei ea securius simpli reliquenda decem. Ad tamen quod pro me ipo retineo est vbi illi quod h instituit sacm que non credo illud frustra ptulisse. Dixit enim. Dec quiescitis feceritis in mea memoria faciet. Et quod quod vbo arguo mihi ipi quod quies volo id age quod illi instituit et mo pcedo reliq: ne quod sine remozu pccie ac puidicio ate timeo ad illud posse accedere nisi pmemozata ipi instituetis charitate ac et passione et morte. In cuius memoria ppetue recolenda illud facit de bere cofici et pici ipse clare asseruit et iniurix. Considerans i sup circa huius sacri pmozdia lotione pedu facta non absque mysterio et sacro ibide fuisse dcm a dno. Si non lauero te non habebis pte mecum. Istico pro h et iudico non sine psumptionis et grauis offense piculo alique velle hie pte secti ipsuz sacm sumedo. non phabita alicuius que spualis lotio: qua quod de lotione non solum pro copuccione et lachrymas puto fieri veru et pro interioze metis deuotione et fide in qua ipse dno vocat et inuitat ai am et trahit: quodam modo cogit ad ipsuz cibum angelicu et celeste. Tamen ipse dixit illis quod lauerat. Ita mndi estis pro pmonet que locut: suz vob. non dixit pro aqua que loti estis: sed pro sermone. Hoc autem est vbi fidei quod pdicamus secundum apostolum. Tamen in actibus aplos legit. fide purificans corda eoz. Nam aut deuotionem et fide celebratis seu sacramentis sumetis credo ee illa que celebrat et que facit ipsuz sacm pcpit cum effectu: sicut et vba xpi sunt illa quod psecratur: et trasubstantiat panis et vni in corpus et sanguine xpi qua quod deuotione voco dei gram que puenit et disponit subtequr et ifundit. Ad h ergo facit cum instatia feruetis et affidue oronis pcuramus modo predicto vocari a dno. v. g. phabita ipi memoria atqz ppuccionis et deuotionis et fidei lotioner ad quod nos pparari oportet metis et corporis mnditia: et pro lingue et sensu refrenatione: et per niaz passionu pueniam ac moderationem. De fluxu libidinis. Reuertenduz quoque non est quod quibusdam ptingit interdus pccie dubietas et perturbatio magna. vni ipis vigilatibus absque vlla comotione carnis: 1115 4

z cogitatione imunda: humor qdā p mēbrū secretū egre- ditur sine delectatione z qñ insensibilis ita vt multū de hoc nō ppediūt nisi cū pānos senserūt in adfectos. Quis cām aliquid ignorātes turbātū z errāt putātes se pollutos esse. Et tō sciendum quillius humoris effusio nō est pollutio: qz vt dicitur in medicis sine libidinosā delectatione z carnis mo- tione nullus pōt pollui vigilādo. Ad ipō tñ effusione hūo ris vt nālis conditio cām exhibere pūmānam: sed deinde id aliud qd ad nās disponit cā vitiosa z enitabilis pñcit z psumit: qbusdā h puenire agnoui pp solā pñtia z allocu- tione alie pñone in cōspectu habuit cōplacētā sensua- lē z vanā: seu ad quā inordinato amore afficit: aut per ta- cū ipudicū leuez: aut imaginādo aliqñ actus impudicos fortiter z morose. In his n. casibz z alijs silibz multi inveni- unt hñe calefactiones z cōmotiōes carnis libidinosas dicitū qz humores emittere velint nolūt: s; eas cās z files q sunt enitabiles o; qlibet fugere z euitare p posse maxie q fieri- tit de h se passionatū seu ad hoc nāri inclinātū sine ex vi- tio mētis: sine ex debilitate nāe: z q occasiones hñ nō eui- tauerit p posse vel iuxta posse relinquēdo amicitā z fami- liaritātē psonaz ad quas inordinate afficit fugiēdo et allo- cutiōes z aspectū psonaz: s; nō credāt ipm p dictā effusi- onem peccare mortāl: nisi forte alī pcupisceret aut impu- dice tegeret psonā q est cā isti effectus: tñ credo eū grauius peccare z magno pcti mortalis pñculo. z tō pñlius do tibi q abiq; dilatione morosa ipse sibi violētiam faciat in hac pte fugiēdo psonas hñ: atq; cū eis oēm oportunitatē lo- ci: z rēpō euitet. Hic itaq; pñctūs fluxus q a qbusdā vocat libido si pōt euitari ipō occasio: z si studiose nō euitetur: est oīo cōfitectūs cū suis occasiōibz: z negligētia hñ cir- ca ipas. Si hō cōtingit ex cā q vitari nō pōt: sicut qñ au- diunt vba ipudica ex casu vt loquit cū psona: vt sedet iux- tā: de cō pñtia hñ cōplacētā vanā: z ab ea separi nō valet. In his z silibz credo sufficere q tū de occasione habita z impō vitādū: qz de fluxu illius libidinis dolor est simplr ha- bēdus: qz tñ dubitare de talibz que spectāt ad pñcie purita- tem est qñq; valde pñctū poteris hoc cōfiteri pp getudī- nem mētis z pacē: qñus expedire non credam.

Complacētia habita in memoria peccati.

Quid est qñ cogitas de iniurijs receptis z i illa memoria turbaris ita te cū aliq; moza z appetit vindictā fieri: aut factā eē: aut volēs q nō fuit scā p te aut p aliū: aut imagināris aliqd facere: aut aliqñ motū tenere aio vni-

dicatio: hec oīa sint pñctā: z alla qcumq; silia si sentis in mēte tua rōne isti iniurie. Si at rememorādo mala pñer- ta q fecisti nō hēres dolorē: s; pñctō delectationē i eis: z pp hanc delectationē facis moza ibidē nō credo expedire: qz specifice ipsa pctā rememorata si alias integre confesius es ea: z si nō habuerit aliud qz delectationē in mēte sufficit dicere. mibi venerit ad memoriā qdā vindictē vt iniurie qñ feci: vel qdā pctā graua q cōmisi de qb nō solum ha- bui dolorē in tali cogitatione: s; de ipis cū multa cōplacē- tia cogitāui: z si aliud tibi occurrit in carne vel in mēte pp dictā cōplacētias qd tibi vt aggranare pctm ipm et debēs pñteri. vbi gra. Si de pctō luxurie p te scō hñisti mēoziaz: z de h hñisti motū carnis z penitūdine: qz ipsam pctm nō fecisti pluries vel cū plibz: tñ n. debes sic dicere: ex ima- ginatione quā habui de quodā pctō luxurie hñi motū car- nis z cōplacētā in mēte z appetitū illū fecisse multotiens z cū multis psonis: z sic nō o; te indicare cōfessori te iam fecisse illud pctm: nisi forte alias idem indicātes z nisi pro maiorū humilitate z merito velis ipm et silr explicare. Si at recordaris te habuisse oportunitatē faciēdi aliqd pecca- tū qd nō fecisti: z in illa recordatione nō gaudes te euasisse illud pctm. nec regratāris deo qui custodiuit te ab ipso z abstulit oportunitatē z volūtātē faciēdi ipm: z omnia ista sint plenr referēda. Cf. n. in hoc magna ingrātudo z pcti cōmissio volūtaria: s; si in pñctā recordatione pctōuz: e maxime carnaliū nō posses vitare cōplacētā: z motus carnis dum velles ea studiose recolare cā te ipm excitādū ad cōpunctionē z dolorē: cōfitectū tibi q nō ea spāliter re- colas: nec et aliā pctā que nō potes sine cōplacētā reco-

tere: sic est vindcā scā p te: vt p aliū de inimico tuoz aut dā num: aut mors eius quem occidisti. Debes q oia peccata tua si vts cōfiteri gñat sub duobz. s. supbia: z delectatione carnis: cōfitectō dicendo sic: corde meditādo: z ore pferen- do: dico meā culpā de supbia quā hui p deū z primūmā scēdo: inuidēdo alios puocādo: inuidi glām appetēdo: p- ximos iudicādo: de creaturā pñēdo: me ipm bonum re- putādo: alios vilificādo de dei opibz ac iudicijs z ei pñm- sionibz: murmurādo bonas ei inspirātiōes: z oia bñficia negligēdo iper viciosos sectādo blasphemādo z nomen dei in vanū pferēdo: z linguā meā p vitatē p meditatiōes z simulatiōes p duplicitates z adulatiōes: per iuramēta z multa alia vba vitiosa: laxādo oculos ac accidiosē viuē- do: de me nimis pñēdo: de fide dubitādo: de occultis dei opibz rōne psumptuose quēdo plus qz o; sape de deo z de primo z de secto scire cupiēdo graz dī nō hñit affectādo dona dei occulta temerarie ppalādo: nō in veritate: s; in hypocrisi et fallitate corā deo et hoibz ambulādo: et mta- alia per supbiā mētaliter et corporālī exercēdo.

De tempore mortis.

Quid est qñ pñctūs es: dic aie tue maxie qñ te vidēs primū mortis. Quia mea egressus tu: appo- pinquat: et ppe te terminū tue supbie: et finis delectatiōis hui mūdi: et misere carnis tue quā delectatiōibz corpālībz ptulisti plus ipam amando qz deū: plus sibi ppatiēdo qz tibi: plus laborādo p ipsa qz p te: plus obediēs ei pcupiscētis qz dōnis ispiratiōibz cō- silijs. s. dñ pñctūs sibi satisficere in delectatiōibz gule z luxurie multis diuersis modis ope z voluntate atq; fatia- re eius vilis: auditiū gustū: tactū z odoratū: qñtū z qñ po- tuisti: cōfensisti amori ipius carnis amittere pñ maximaz tui pñs supflue dormiēdo z accēscēdo in multis opatiōi- bz viciosis ac occupādo in nimia cura z sollicitudine rerū pñctū z corpālī te exercēdo plus pp auaritiā z delectati- onē qz pp necitatē. Cōfensisti eius pigritiē quā hñit sp ad opandū bonū: z ei sollicitudini quā hñit ad pagēdū malū qd potuit. In his sicut vita mea: in his expēdi rēpus meus. Tūc q es o vanitas mea z supbia mea: q prerisisti delecta- tiōes carnis mee: qd mibi attulisti: quid mibi relinquis- tis p sibi cōfitectō z obediētā q vob tot annis desuisti: pto vob pmutari vitā eternā: amisi deū z acqñi ifernū perdi- di gaudia infmita z lucrā: sum lamenta eterna. Inuitatus sum societate scōz z angeloz: et merui fieri sociū cū iſer- noz. Cōfidera q o aia mea qñ te fecit o eus: qz ad imaginē z similitudinē suā: z mō sic es denigrata pctis: nec aliqñ vir- tutez in te agnoscis. Cōfidera in te potius imaginē tentato- ris tui q te depinxit colore supbie: gule: luxurie: auaritiē: vane glie: inuidiē: accidie: et ingrātitudinē et negligētē. odiū et vindictē. Tūc suast cōtēptū dei et opposuit amo- rez seculi: te idurix p primū ad murmurādū iudicādū de cipiēdū despiciēdū pñēdū denegādū et alioz defectus pōderādū: et tua grauiā vitā nō vidēdū. Non video q o aia mea nisi vt puoceris ad gemitū: steti plāctū tristitiā et lamētū et clamēs humilr et seruētē ad dñz. Vñe nei su- roze tuo arguas me zc. Adserere mei deus scōz zc.

De cogitationibus inhonestis.

Quid est qñ cogitas de iniurijs receptis z i illa memoria turbaris ita te cū aliq; moza z appetit vindictā fieri: aut factā eē: aut volēs q nō fuit scā p te aut p aliū: aut imagināris aliqd facere: aut aliqñ motū tenere aio vni-

in cogitatione illa hō sentiet se inclinari ad faciēdū et p- ficiēdū cogitatum si oportunitatē hñet quam velle: aut si pollueret ex illa vehēmenti cogitatione morosa. Aut si in- ordinate afficeret ad aliqñ psonaz: et de ipsa multū mo- lestaret in cogitatione hñdo motus carnis et imaginādo hñe aliquos actū ipudicos cū ipsa psona. Hñc eni affectus inordinatū debēs expmēre cū cogitatiōibus et motibz carnis pcedētibz dicēdo ex ipō affectū sic. Hñi affectū sen- sualē et inordinatū ad qdā mulierē vel quēdā iuuenētā- lis pñctiōis: et hñc affectū cōcepī ex cōplacētā hñta i abe- ctu z colloctiōe ac pñtia corpālī ipi: de ipō vt de ipsa. hñi tot viciibz ac multoties imaginatiōes turpes respiciēdo cū oculis corporeis vt mētis faciē vt aliā pte corpis ei:

Imaginādo cū ipsa psona hñe amplexū z oscula vel talem actū ipudicū: z i his feci moza: p magnū spaciū habēdo. Tūc moza carnis libidinosos. Et spāliter accidit mibi in ora- tiōe eūdo aut missāz dicēdo z sp sui negligēs ad laborā- dū pposse ad expellēdū talia p pōm pp nimiaz delectatio- nem quā habebā ibidē: nec curānt qñtum potui refrenare oculos ab aspū cū pñone qñ hñi pñtia ei. Quicūq; igit ta- les z tali mō cogitatiōes z affectus expmēret viciōsus ab eis cito libaret: dñm cū tali pñfessione pñuaret ofonē z custodia sensui: qz demon nō pōt sustinere humilitatē pu- re cōfessionis: cū sit supb z imūdus z oēs hūilitatis z im- mūditie inimic. Et tō non est melior z faciliōr ad euadē- dū tētatiōes supbie z luxurie z oēs cogitatiōes viciōsas cū suis circūstātijs pcurtibz i carne vt i mēte sepe z clar- detegere pñfessōz z totiens expmēre quotiens renouantur.

De motibus carnis.

Quid est qñ mor in carne q nō puenit ex cogi- tatiōe impudica abiq; volūtate z sine cā. s. vi- sus vlt audit sine aliq; cā extrinsecā in honesta sine dubio pūit ex nimia repletioe p scā in cibo z potu. Quidā tñ putāt q puenit ex ni- mia vigilia: qd pōt eē maxie qñ pñtat eis q non pūit eis ex aliq; cā pñctā. Et tō o; hoim eē parciū i diēta quo ad q- litatē z qñtatē. qñ de talibz molestāz p voluntatem z cum dīplacētā. Nam intra corpū orit cā: qz fm hñero. venter z genitalia pñta sūt. Et h itelligo: qñ nō a cā exteriori z tūc opz cauere ipm ab aspectibz z colloctiōe z ab appropia- tiōe psonaz: qñ pñtia sensu te sensuāli delectatiō: aliqñ ille q vt mor nālis heret viciōsus. Et qñus sit seculz con- fiteri tales mor pcedēs sine cā viciōsa: quoz itēmpā- tia vt cā. dū tñ p ipos non turbet amor z desiderium puri- tatis i corde. corpālis castitas nō maculat. Si vō pcedūt a cā viciōsa pñctā sūt cāe loc z tps moza pñta in eis z vices motū sicut supra de circūstātijs pctōz dcm est. nō eni sufficit gñatū dicere culpā de motibz: s; debēs dicere sic. Hñc eni ecclia vt in ofone: vel dū audire missāz aut p- dicationem cogitatū talē actū turpem: aut hñi memoziam alie pñone i cō aspectū tā hñi vñā pcupiaz: aut in ordinatū amorē: aut aspectū in ecclia talē psonā cū pñplacētā impu- dica. cō cā hñi mor carnis ipudicos toties: z p tantā mo- ram. Et si dixisti illi aliq; vba gratiosa prolire: aut fecisti aliqd seruitiū maliciose. vt. s. hēres pñctā libidinosaz z motū carnalis p maiorē moza: totū pñteri debēs maxie si vba nō dixisses aut seruitiū: nō fecisses sic. plixē nisi de isti- us pñtia delectationem non habuisses.

De piculo familiaritatis dñarum vel mulierum.

Quidā multi vident negligētē vt agnoscent affectūs suos viciōsus. z p pñs nō curāt pñte- ri: cū tñ diligētē sunt pñctatē: z cū suis vi- cijs oriētibz ex ipis expmēde. Hō pñtermitte- re nō itēdo q mlti nimis afficiūt ad seipos.

qdā ad aliq; psonas: qdā ad honores. qdā ad diuitias tē- porales. Et qz h sunt sicut mur iter deū z aiām ideo nul- lus hō hñs aliqd de pñctis pōt in via dei pñcere nec hñe purā ofonē: z maxie qñ est carnalis affectio ad pñonā: z d- hac intēdo loq mō. Nā talis affectio multos spūales sub pñamicitie spūalis a statu ofonis impedit z impediūt. Hec est inquetudo mētis pestifera ofonē mentis z ois infi- ciens z dīspgēs z affectū pños ofoni in mente gñat z exer- cet. Nā sicut ofo pura mente purificat z illuminat: letificat: formicat: z ipinguat: sic carnalis affectio z imūda mentez ificit z obscurat: cōfistat debilitat z ficcat: z corpū eius dēz maledictiōibz iplicat. Et qñ spūalibz loquoz: pp qñ ista scribunt nouerint ipi: qz carnalis affectio sit oibz piculo- sa z dānosā: eis tñ pñctiosa est magis: maxie qñ pñerant cū psona q spūalis vt. nā qñus eoz pñctiōis videat eē pu- rū: frequēs tñ familiaritas domestica ē piculm: delectabile detrimētū: z malū occultū bono colore depictus. Que q- dē familiaritas qñto plus crescit tanto plus infirmat. pñci- pale motūū z virtūs: puritas maculat. Nō tñ de hoc sta- tim ppendūt: qz sagitari: a pñctiō nō mittit sagittas ve- nenatas: s; solū aliquall vulnerātes z amozē augmentan- tes. Ad tñ vero in breui deueniūt: vt tā nō velut angelus

scēperat se inuicē alloquāt z videāt: s; tanqz carne vesti- tos se mutuo iteant z sentiāt mētēs qbusdā pñctatōibz: b ac vbiis blāditōijs: q vidēt ex pñā deuotiōe pcedere. Et inde vn incipit appetere alteri pñctiam corpālē: quā forma vt ipēs corpis in vtriusq; mēte pcepta icitat eos ad volendū pñctias corpālēs: quā infit eis pñtia mentalis: sic qz spūalis deuotio paulatī pñterit i corpālē z carnalem: z sic ipoz mētēs q solebāt in ofone cū deo abiq; intermedio lo- qui nūc iter se z deū alter pōit alteri corpālē effigie: quā velāt z obtenebrāt ponētes sibi ipis faciē dei cū faciē crea- ture: z nō min horredū est cū hī ppriū errozē pñcipe z emē- dare dberēt i ipi: potū nutrīmeto errozīs totū illd iudicāt ex maxia charitate pcedere: cū merito puto z sibi inuicē mētentes referūt qd in ofone vn alteri pñctat magis eis delectabile: ac si p se inuicē ozare cogāt gra z vñtute dina: ac p h pñctiōne simplr sensuāle quā hñt in illaz pñctiōne de se inuicē scā i ofone pñctā estumāt z affirmāt ac asse- rūt eē spūalē grām z dinā. Quales aut illusiones recipiūt a sagittario supradcō spāliter mulieres: que citi fidē ad hī bēt illusioni mentali: eēt horribile z qñ impōse declarare. Sentiūt nāq; in ofone pñctā z repñctiōe mētalī calozem quēdā ignitū a sagittario illo illatū: que credūt z dicūt eē ignē charitatis a spū scō trāsmisūm volentē zīgignere spūi vni: spūi alteri vinculo charitatis: cūz inde sit ignis libi- dinosū amoris: put sequētia manifestāt: z tñ deliberant se tāqz spūales vnitos posse securi ac plixi: s; loquit atq; i h tps nō pñdere s; lucrari. Hōzinde modos ifolitos z cau- telas mirabiles adinueniūt: qz pcurant sil colloq z fre- quēter: allegantes vn alteri cās vñtute ac necitate depē- ctas: cū tñ in vitare nihil aliud sit cā nisi on: cui rō tā sic- cūbit. Sic itaq; carnali pcupia seu pñplacētā excecātū tem- pus qz olz pñuenerūt in ofone expenderet ac spūalr occu- pare: nūc in hō familiaritātibz z colloquijs pñcti qz dolēdū est allocutiōes dinas p carnalibz cōmutātes: am- modo nisi moza ferotina cogēt: aut alia inuētabili cā. nō pñt abinuicē discēdere: z tunc inuicē s; tristes discēdunt. Hec at tristitia est certissimū iudiciū: qz carnis viculo sūt alligati: z p h vñtatiōes z pñctiōes dine a carnalibus z diabolicis discernunt. Deniq; qñus se multis exponāt periculis: z multa mala incurrantrūm eozum obtenebra- tiō pñctiōis iudicant tanqz spūalibus sibi qdā eē licita: q fieri nequeunt abiq; piculo z pctō. s; butaui tñ melius esse nō multa de hoc calamo exarare. hec tñ tacere non valeo quāliqualr referam maxia: qz nō lōge a tpbz istis silia pñ- gerūt. Tandē spūales pñcti qñq; se deducī pñctiunt: vt se inuicē familiariter tangāt sub spē charitatis referātes sibi in- uicē mēsum cordis amorē: qz ipudenter charitatez appel- lant. S; in hac referatiōe amoris est summū piculz: qz ex h fabricāt sagitte: que mētēs eoz vulnerāt mortāl: ac vene- nāt. Et qz sup oia vt mibi horredū deo angelis hoibus: ac demōibz fuerūt vt aliq; spūales noīe spū luxurie imbu- te: q i excusatiōnez sue libidinis pñt pñerūt dicere se hñisse in illis actibz ipudicis magna sentimēta de deo. Qd nihil aliud iudico esse nisi qdā incitamentū inductiū ad silia securi intrādū z peioza ppetrādū. Dic mibi q talibz cre- dis z adheres. Si isti sunt vere spūales vt asseris qd aliud loq: aut facere deberent nisi qd a spū scō pcedere pōt vel pcedit: Ab illo autē nihil pcedit noīū: s; solum qd vñle z hōestū. Quid eni ad spū scm de tactibz z osculibz: aut qñ honozē ide pñct de? et q vñltas aut q necitas tibi ad sa- lntē vel alteri. vt hos tactū faciās vel patiaris? Que pñen- tio spūis ad libidīnē carnis: q igit tua pñumptio vt hñc pñ- meliā iferas spū scō. s. attribuēdo sibi tue ipudicitie fetō- rē. que vñ dñm oēs patiunt: Que inqz temeritas tua mulier- ypo crita a faciē dei pñctā: vt dicas delectatiōez carnis li- bidinosam esse qñm z pñctiōnem dina: Recede qz fera- pessima de finibz meis: qz demones nequeūt tuā pñctiam sustinere. Hec itaq; frēs charissimū nō incōgrue hñc ope- ri sunt inserta. vt sciat vnusq; qz h venenosa affectio h- colore spūis acqñta summe ipedit puritatē pñctiōis et cor- dis munditiā: vt sic hñc fugiat tanqz viciōsas rubigines: q vix pōt aboleri de mente: si aliquid fuerit applicata. Hec p- que qz tales pñone qz diu sūt hac sagitta pñctū qñ nunqz

pure et integre pfitentur: eo quod ipm morbu despectabilem in psona spuali verecundat toties detegere plene et integre pffozoz: qz verent expmre aliqs circumstantias tali affecti...

De verbis ociosis. Quidam qz vba viciosa et graua disticte snt pfitenda bz vrias suas et cu circumstantijs et occasio...

bonu: qz sciut illa psona displicibile cofessoz. Isti graui peccat sic pfitendo qz sit pcti cofessio: qz p charitatem pri...

De mendacio. Duplicitas qd dicitur medacio qda est qn lingua et itetio no pcorat: qz facit itelligi et credi q...

De simulatione. Simulatio qd est in vbis signis et opib: exteriorib: pntu e in mente. Illoc e pntu poci...

De mendacio. Quidam qz vba viciosa et graua disticte snt pfitenda bz vrias suas et cu circumstantijs et occasio...

offendendi: sic ordia i mete tua sic ea fueris meoz pmissis se: qz memor explicabis oia: qz fueris memor: et illa plures...

De mendacio. Quidam qz vba viciosa et graua disticte snt pfitenda bz vrias suas et cu circumstantijs et occasio...

raz videre pulcra hie pfoza: et alia q oia pcedunt ex avaritia. Itē si in se viuat: aut vixit pcupia vanitatis appetēdo...

De peccatoz ongo. Quidam vicioz capitaliu vni est initium. In gratitudo. Duplex eni radix est. scilicet timor male...

De mendacio. Quidam qz vba viciosa et graua disticte snt pfitenda bz vrias suas et cu circumstantijs et occasio...

ecce deus noster. scilicet. ecce deus venit. vivificas: ecce deus...

Quare est ibi tanta diversitas in crucibus?

In hoc. n. ordine quatuor crucis facimus ut per virtute...

Quare corpus christi itegritate in eis crucibus...

Quare oio dicitur dicitur hic. Etia qd est...

ptimo ordo a pace incipit et ad pacem tendit. vnde par dicitur...

Quare est qd tertia pncipalidici corpis manu teneat in crucibus...

spas et expectat mra. In tpe vero resurrectionis par pfer...

De emptione et venditione ad tempus: est absq...

Arissimo in

lectorio floritino frat thome. de agno salu. Recepti...

Explicit opusculum. 67. de venditione ad terminu.

Via qmvisi

me Jo. qualiter te studere oporteat in thesauro...

mbile ex hibe: nihil qre pter de facti: alioz. nemini te m...

Explicit opusculum. 68. de modo acqrendi sciam.

Explicit in librum Boetii de hebdomadibus.

Recurrere prior

advocate: et illic lude et age pceptiones su...

Explicit opusculum. 69. de venditione ad terminu.

Explicit opusculum. 67. de venditione ad terminu.

hebdomada id est qd qd ede. In qd libro Boetii duo fa...

Explicit opusculum. 67. de venditione ad terminu.

ceptio vel principiu p se notu sit aliq ppd ex b q pdicatu est de rone subditi illud id qd signat p subm z pdicatu ca-

uerituz est ee: z id qd est: ipz eni ee nodu est. Et vo id qd est accepta eendi forma est atqz

aliquid pter qd ipm est pot. Ipx vero ee nihil aliud pre- ter se hz admixtu diuersum est in ee aliud in eo qd est: z

apudate viro iterpre ronis suis vnuquodqz aptabil ar: Csupra Boeti dixerat b ordine se pcessuz gumetis.

ca ens aut pferat ipm ee qd qdam coe z indetermina- tu: qd qd dupl determinat. Uno mo ex pte subditi qd esse

z curce significat: sicut in pcreto velut album. CDeide cu die. Ipx. n. ee: manifestat pdcaz diuersitate trib modis

quoz pm est: qz ipz ee no significat: sic ipm subm eendi: sic nec currere significat sicut subm cursus. Un sicut no pos-

sumus dicere qd ipm currere currat: ita no possum dicere qd ipm ee sit: sicut id qd est significat: sic subm eendi: sicut id qd currit significat: sic subm currendi: z io sicut possumus

dicere de eo qd currit: sicut de currate qd currat in qstu subij- ctur curru z picipat ipm: ita possum dicere qd ens sine

effectus dr picipare sua cam z picipue qn no adeqt vtutes sue cae: puta si dicam q aer picipat luce solis: qz no reci-

pit ea in ea claritate q est in sole. Determinatio at b 3 mo p- ticipadi ipole est qd fm duos modos ipm ee picipat aliqd.

qz ad ad abstractu. Sicut at nec pt aliqd picipare p modu q picipare picipat vte. Sic eniz et ea q in abstracto dicitur:

qz ad ad abstractu. Sicut at nec pt aliqd picipare p modu q picipare picipat vte. Sic eniz et ea q in abstracto dicitur:

qz ad ad abstractu. Sicut at nec pt aliqd picipare p modu q picipare picipat vte. Sic eniz et ea q in abstracto dicitur:

qz ad ad abstractu. Sicut at nec pt aliqd picipare p modu q picipare picipat vte. Sic eniz et ea q in abstracto dicitur:

qz ad ad abstractu. Sicut at nec pt aliqd picipare p modu q picipare picipat vte. Sic eniz et ea q in abstracto dicitur:

qz ad ad abstractu. Sicut at nec pt aliqd picipare p modu q picipare picipat vte. Sic eniz et ea q in abstracto dicitur:

qz ad ad abstractu. Sicut at nec pt aliqd picipare p modu q picipare picipat vte. Sic eniz et ea q in abstracto dicitur:

positis differit realr: qd qd manifestu est ex pmissis. Dcm est. n. supra q ipm ee neqz picipat aliqd: vt eius ro costi-

tuat ex multis: neqz hz aliqd ex neum admixtu: vt sit in eo ppo accituz: z io ipz ee no est copositu. Res g coposita no e

suu ee: z io die q in oi coposito aliud est ee: z aliud ipz co- positu: qd est picipadu ipm ee. CDeinde cubz dicit. De

simplex: Quid sit hz hz in simplicibz in qbz nece est qd ipm ee: z id qd est sit vnu z ide realr. Si eniz ee aliud rea-

liter id qd est z ipz ee: ia no ee simplex. s copositu. Est m pferadu qd cu simplex dicat aliqd ex eo q caret coposi-

tionem. nihil phibet aliqd ee fm qd simplr in qz tum caret aliq pponere: qd m no est oino simplex vni ignis z a q dicitur

simplex corpa in qz tum caret pponere q est ex puz: q inue nitur in mixtu: qz m vnuquodqz ee copositu: tuz ex pu-

bus qz tuz: tum ee ex forma z ma. Si g iuentatur alique forme no in ma vnaqueqz eaz est qd ee simplex qz ad b q

caret ma. z p puz qz tuz q est disp ma: qz m qz hz for- ma est determinatiua ipz: ee nulla eaz est ipz ee: s hz ee.

est: vtrum ne picipatione an suba. si picipatione per se ipsa nullo mo sunt bona. Na qd picipatione albu est p se

ideft i eo q ipz est albu no est: z de ceteris qz tuz: qd ee m. Sicut picipatioe sunt bona ipa p se nullo mo bona

sunt. no igr ad bonu tedut: s pcessuz est: no igr picipatioe boa sit s suba: qz vo suba boa est: id qd sit boa st. Ad at

qd sit: hnt ex eo qd est ee: ee igr ipsoz bonu est. Nullo igr rez ipz ee bonu est. S; si ee bonu est: ea q sunt i eo q sunt:

bona sunt: id ee est illis ee qd bona esse suba: igr bona iunt qm no picipat bonitate: qd si ipm esse in eis bonum

est: no est dubiu qn suba cu bona sint. pmo sint bono si- milia ac p b ipm bonu erit. Nihil enim illi pter se ipm file

est: ex q sit: vt oia q sunt deus sint: qd dcm nephas est. No sunt igr suba bona ac p b no hz est ee bonu. Nullo igr

in eo q sunt: bona sunt: s nec picipat bonitate. Nullo n. modo ad bonuz tederet. Nullo igr modo bona sunt. Dne

missis qbusda pncipis q sunt necessaria ad pposita que ti onis discussionem: hz accedit ad qstionem ppositam. Et

hoc manifestat p exempli. Na id qd ealbu p pncipatioez no est albu p se. i. in eo qd est ipz qd pntet ad pnu modu di-

Uic qoni talis poterit adhiberi solutio: mul ta sunt q cu actu separi no pnt: aio tu cu cogi tatione sepant: vt z triangulu vt cetera a sub

Boetius adhibet solonem. Et circa hoc tria facit. pmo determinat veritatem questionis. scdo soluit obiectionez ibi (Qua in re soluta est questio) Tertio inducit qualdam obiectiones contra solutione z soluit eas. ibi (Et no alba)

na. f. e ipa eentia bonitatis: seqt qz ee reruz creataru es fluxit a voluntate illi. g e eentia bonu. id res create bone ee dicit. p dicit. n. bonu. f. de. i. eo qz e bonu e: qz e eentia

Clare soluta e qd. Accirco. n. lz i eo qz se bo na sut: no sut tn filia pmo bono: qm no quo qmno sut res ipz ee eaz bonu: e: lz qm no pot ee ipm eerep nisi a pmo ee defluxerit. i. a bo no. accirco ipz ee bonu: nec ee hie et a quo e.

bonu quocunqz se heat: quia nihil est in eo aliud nisi ipsa essentia bonitatis: z hoc ideo est: quia no est in eo pfectio p additioem: sed i suo simplici ee hz oimodam pfectioem vt dcm est: sed bonum creatu forita posset ee bonuz et in se pferanduz: et si de per impossibile qz no procederet a primo bono. f. bonitate que sibi competeret absolute: sed sic no esset bonum i eo qd e: quia tuc ee bonum p partici pationem bonitatis supaddite: lz ipm ee et? no ee bonu

bonu quocunqz se heat: quia nihil est in eo aliud nisi ipsa essentia bonitatis: z hoc ideo est: quia no est in eo pfectio p additioem: sed i suo simplici ee hz oimodam pfectioem vt dcm est: sed bonum creatu forita posset ee bonuz et in se pferanduz: et si de per impossibile qz no procederet a primo bono. f. bonitate que sibi competeret absolute: sed sic no esset bonum i eo qd e: quia tuc ee bonum p partici pationem bonitatis supaddite: lz ipm ee et? no ee bonu

Initio nativitatit inuefigabo: z ponam in lucem scien tiam illius. Sapientie. 6. Naturalis mens tis humane intui? pondere corruptibilis

corporeis aggrauatus in pma veritatis luce ex qua omnia sunt facile cognoscibilia desigi non potest. Unde opz qm naturalis cognitionis progressum ro a posterioribus in piosa deueniat: r a creaturis in deum. Romanorum pmo. Inuisibilia ipsius a creatura mundi per ea que facta sunt itelca cospiciuntur: r sapie. 13. Magnitudine spci creature cogitabiliter poterit creator horu videri. Et hoc est qd dicit Job. 36. Des hoies videt eum. vnusquisq in tuetur pcul. Creature eni p quas nati cognoscit deo in finitu ab ipo distat: s q in his q procul videtur facile vi sus decipit: r circo ex creaturis in deo cognoscendum te dentes: in errores multiplices inciderunt. vnde sapie. 14. Dicit q creature facte sunt mscipule pedibus insipientiu Et in ps. Defecerunt scrutantes. Et io deo huano qm alia tuta viam cognitiois puldit: suam notitiam per fide mentibus hoiz ifundet. vnde dicit pme Lor. 2. Que dei sunt nemo nouit nisi sps dei: nobis aut reuelauit deus p spm suum: r h e sps qui edificatur credentes. 2. Lor. 4. Habentes eudem spm fidei: sicut scriptum est. Credidi ppter qd locutus suz. Et nos credimus pp qd r logmur: sicut ergo nalis cognitiois pncipium est creature notitia a sensu accepta: ita cognitiois de superdate pncipium est pme veritatis notitia per fidem ifusa. r hinc est qd dicitur ordine hinc inde procedit. Nbi enim qui nalis cognitiois ordie sequitur postulant sciam de creaturis scie dine. snalem meta sed apud theologos proceditur e conuerso vt crea toris consideratio considerationem preueniat creature. huc ergo ordinem secutus Boe. ea que sunt fidei tractare i tedes: in ipa summa rerum origine pncipium sine considera tiois istentit. s. trinitate vnus simplicis dei. vnde ei com perit verba pmissa. Ab initio rē. In quibus verbis circa pns opusculum: qd ad Symacum pncipium vrbis compo suit: tria pnt notari. s. ma: modus r finis. ma quidez huius opus est in vna dina eentia trinitas personaruz: que cofur git ex prima natiuitate: qua dina sapientia a patre eterna liter gntat. puer. 8. Hodum erat abissi: r ego tam ccepta eram. r ps. Ego hodie genui te. Que quide natiuitas in tum est ois natiuitatis alterius: cum ipsa sola sit naturam pfecte capies gntantis. oes autez alie pfecte sunt: s qz gentium: aut partem iube gntantis accipit: aut sola similitudines. Unde o3 q a pceda natiuitate omnis alia nati uitas per quadam imitatioem deriuatur. r phi. 3. Ex quo ois paternitas in celo r in terra notatur: r pp hoc dicitur filius pmo genitus ois creature. coll. j. Et natiuitatis ori go r imitatio designet: non eade gntationis ro: r io conue nienter dicit. Ab initio rē. puer. 8. Dominus possedit me in initio viaruz suaruz: nec solu creaturarum est initium pda cta natiuitas. sed etiaz sps sancti: qui a generante genito qz pcedit. p hoc autem q non dicitur initium natiuitatis in uestigabo: sed ab initio designatur q in h natuuitatis in itio eius pferuatio non finitur: sed quod ab hanc incipit ens ad alia pcedit. eius naqz doctrina in tres partes di uditur. C pma naqz de trinitate psonaruz psonaz pcessio ne ois alia natiuitas: r pcessio deriuat. continetur in hoc libro que p manib habemus: qm ad id qd de trinitate r vnitate scienduz est. In alio vero li. quem ad Jo. diaco ni eccleie Ro. scribit de mo pdicadi quo vtmur in psona rum distinctioe r eentie vnitate. q sic icipit. Quero an pr. C Secunda vero pars est de processioe bonaz creaturaruz a deo bono: in libro qui ad eudez Joa. scribitur de hebdo madib: qui sic icipit. Postulas a me. C Tertia vero pars est de reparatioe creaturaruz per christi. Que quide in duo diuiditur. pmo naqz proponit fides qua docuit xpuz: qua iustificamur i lib. qui titulatur de fide xpiana: qui sic inci pit. Xpianaz fides. Secundo explanat qd de xpo sentienduz sit. s. quom due nature i vna psona pueniat: r hoc i libro de duab natis: r vna psona xpi: ad eude Joa. scripto q sic icipit. Ante te qdē. Hodē at tractadi de trinitate duplex est: vt dicit Aug. i pmo de trinitate. s. p auctoritates r pra tiones: quorum vtruz Aug. Copleus est vt ipsemet dicit. Quidaz eni sanctoruz patruz. vt Amb. r Hyla. alteruz tan tuz profecti sit. s. p auctoritates. Doctus vero elegit p sequi hm alium moduz. s. hm ratios presuppones hoc qd

ab alijs fuerat p auctoritates pfectu. Et io modus hui opis designat i hoc qd dicit. Inuestigabo. In quo ratiois ingitio designat. Ecclesiast. 39. Sapientias. s. trinitatis no tita antiquoz. s. qua antiq sola auctoritate asseruerunt exeret sapiēs. i. ratioe inuestigabit. C In in p hemo pmittit. Inuestigatuz diuissime. Finis vo hui opus est vt occulta manifestetur. quatu i via possibile ē. Ecclesiast. 24. Qui elucida me vita eterna habebit: r io dicit. Non in luce sciam illus. Job. 28. Profunda flumioz scrutatus est: r abscondita produxit in lucem. C TERTIUS. Inuestigatuz diuissime qstione quatu nostre metis igniculi illustrare lux dina dignata est formata ratioibus hris: q madatuz offerredam vobis comuncadaqz curam ta vestri cupido iudicij qz nri studiosus iucti. Quia i re qd mi hi fit ai quoties stilo excogitata comedo: tu ex ipa difficul tate materie: tum ex eo q vris. i. vobis tantuz colloquoz itelligi pot. Neqz. n. fame iactatioe r inanib vulgi clamo ribus excitamur: s qz est fructus exterior hic no pot alia nisi materie simle sperare sniam. Quocuz igitur a vobis deteci oculos parti ignaua segnitates: partz callidus liuoz occurrit: vt cotumelia videat diuis tractatib rrogare: q talib hoiz motuz no agnosceda h pot qz pculcada pie ceri. Accirco stili breuitate pzo r ex iunim supra phie di sciplinis nouoz verboz significatioibus velo: vt hic mihi tantu vobis qz: si quado ad ea puerteritis oculos: colloqua tur: ceteros vero ita submouim: vt q capere itellectu ne querit: ad ea etiā legēda videatur idigni. Sane tana no bis opz queri: quatus humane ratiois itutuz ad deitatis valet celsa pcedere. Ma ceteris quoqz artib idē finis est constitutus. quousqz pot via ratiois accedeb. Neqz. n. me dicina egris semp affert salutē. Sed nulla erit culpa me detis: si nihil eozuz que fieri oportebat omiserit. Adēqz in ceteris. Et quatu hec difficilioz questio ē: rāuz facillioz esse ad veniam. Tobis tamē illud etiā inspiciedū est: an beati Aug. scriptis semina rōnum in nos venetia fructus attulerint. Nūc de proposita questioe hinc sumam iunim. C Hinc ergo operi p hēmi pmittit. i quo tria facit. Nō breuiter causas operis prelubat: i quo reddit auditoz do cilē. Secūdo excusatioes subungit i quo reddit auditoz benignoluz ibi. (Accirco stili). Tertio ostēdit sui operis originē r quasi doctrinaz esse sancti Aug. i quo reddit au ditōz attēuz ibi. (Tobis tamē id inspiciedū). Proposit autē quattuor causas operis i pma parte. Nōmo materia lem cum dicit. Inuestigatuz diuissime questionem. s. de trinitate personaruz vnus dei: in quo r difficultates ma terie istinat que diutina inuestigatioe indiguit r studij di ligentiam que ipse eam diuissime inuestigauit vt itelliga tur inuestigata a nobis: quāuis etiam itelligi possit inuestiga tam a pluribus. qz a pncipio nascentis ecclesie hec qstio ingenia fidelium marie fatigauit. Secūdo tangit causam efficiētes r proximā sine secundariā cū dicit. Quāntū mē tis nostre igniculus. Et pma sine pncipales ibi. (Illustra re lux dina dignata est.) Proximā qdem causa huius inue stigatiois fuit itellectus auctoiz qui recte igniculus di citur. Ignis eni vt dicit Dio. is. cele. Hierar. marie cōpe tit ad significandas diuinas proprietates. tuz ratioe subti litatis: tum ratioe lumis: tum ratioe vntis actiue propter calorem: tum ratioe stus r motus. Que qdem marie deo cōueniunt: i quo est sūma simplicitas r imaterialitas pfe cta charitas oipotes vntus: r altissima sublimitas. An gelis autem competit medio criter: sed humanis mētibus ifimo modo: quaruz propter corpus pinctuz puritas ing nat: r lux obscurat: r vntus debilitatur: r motus i sumo re tardatur. C In de huane mentis efficacia recte ignicula cō paraf. C In de nec ad huius qstiois veritates ingrendā sus ficit nisi dina luce illustratur: r sic dina lux est causa pnci palis: mens autē huana causa secundaria. Tertio tangit cau saz formale cū dicit. (Formata rōnib) r tāgit modū agen di: quatu ad tria. Nō quatu ad hoc q argumēda pce dit. Et io dicit. Formata ratioib. Questio naqz qz diu pba bilib r rationib sub dubio agitur: quasi in formis est nō dum ad veritatis certitudinez pertingens: r ideo formata

di: quado ad eam rō additur: p quā certitudo de veritate habetur r hoc prouidit itelligere: qz qd credimus debe mus auctoritate: qd itelligimus ratioi. vt Aug. dicit scdo i hoc qz nō solū vbis differuit: s et scripto mā dant. vt di cit. Trisq mandata. In quo prouidit memorie. Tertio in hoc qz nō ad pntē per modū doctrie: sed ad absēntē per modū eple cōscripsit. Sic eni r Trist. diuersimode libros suos cōposuit quosdā qdez ad pntes. q ab ipo audiebāt r hi libri dicitur auditus: sicut dī liber de naturali au ditu: quosdāz autē ad absēntes scribēs: sicut libros de aia pscriptos esse significatur i pmo etb. Cibi noiant extero res locutioes vt cōmentator grecus ibidem dicit. C In de segur. Offerendaz vobis. q. maiori ad iudicandū. Cōmu nicandāqz curam quasi socio ad profectum. r i hoc iudici um regit. C In de segur. Tā vestri cupidus iudicij qz mei studiosus iuent. Et hoc eni qz fuit studiosus ad iuentem dam predictam gōnez rōnibus formauit. Et hoc vo qz su it cupidus iudicij symachi: ei formauit obulit. Quarto tangit causaz finaely cū dicit. Quia in re qd mihi sit animi idest que finēz itendam et supradicta re. Quotiens excogi tata aio de predictis vel qbuscumqz alijs stilo comēdo in telligi potest ex duobus: tum ex difficultate mae: tum ex eo qd colloquoz non multitudini: sed vris sapientibus. i. vobis tantūmodo. Non eni hunc libuz scripsit vt recita ret multitudinē: qd quadoqz fit propter vniq fauorem: s rāuz vni sapienti. vnde segur. Neqz eni excitamur. s ad scribendum. fame iactatioe. i. commēdatioe: r clamorib vulgicis: sicut poete recitantes carmina i theatris inantibus qui tales clamores frequenter sine ratione sunt. Et sic remouit finem incommēntem: r subiungit finem debi tum insinuans qdem finem pncipales q est iterioz. s. perce ptio dine veritatis: r expllcans finē secundariū. s. iudicium saplētis. vnde dicit. Sed si qz est fructus iterioz. q. d. pnci paliter icitat me fructus interioz: sed si aliqz est exterior: h nō pot alia expectare vel sperare sententiā nisi mae silem idest puententē. q. d. Nō aliud necessariuz regro. p fructu exteriori: nisi qd deceat tantam materiā de qua iudicium concedi non debet neqz ignaüter pignus neqz calide inui dis: sed solum beniuolo sapiētī. vnde segur. Quocuz igit tur a vobis deteci oculos. i. ad quoscumqz resperi non ad vos tantum. Considerationi mee occurrit partim: idest in aliquibus ignata: idest stulta segnitates: idest pignitia par tim liuo. i. inuidia: calidus. i. astutus ad nocēduz itantum vt cotumelia videat itrogare diuis tractatib q h. s. dina p fecerit. s. i. ordinate exposuerit talib motuz hoiz. C Non fra dīr hoies q in corpe huano cor gerit bestiale p pētū siles effecti bestijs i affectu: nō agnosceda pot qz pculcada: qz nō tā qm agnoscere qz vitupare qz qz dīr pp iudi dia. vñ dicit. 7. Nolite scū dare canibus neqz mutatis margaritas vras an porcos ne forte calcēt eas. Ne ergo si alr facere videar qz ptecerim rē. Accirco stili bre uitate pzo: hm illud orari. Nū breuis ē i. hōzo obscurus fio. Scda ex subtilib rōnib qz iducit. vñ dicit. Ex itimis disciplinis p hie supra q sūt disciplie a sensib abstrahētes qru pncipijs r cōclusioib vñ vt methaphysice r logice. Tertia ex nouitate vboz. vñ dicit. Celo significationibus nouoz vboz. Que qde noua dīr vel quantuz ad mām: qz alij tractatozes hui gōnis nō sūt vñ talib vbis: vel quatu ad illos q legit q talib verbis nō sūt asserēti. Tres at has difficultates qre addit quā supra tetigit q ē mae difficul tas: vt i his q i h libro scribit tū sapiētib colloquaz q h itelligere poterit: sic est auctoiz ipse r ille ad que liber scri bit. Alij vo q capere itellectu nō pnt: r lectioe excludant. Nō. n. libeter legūt q nō itelligunt. Et qz rō ex pcedētibuz pncēti pmissit. Accirco. q ē nota dnis sra plana est. (Sane tū a nob). Nō excusat opus defcū: qz. n. o3 regit ab eo in h ope p certitudine qz quatu rō huana valet ad alta di tatis pcedere qd pbat p locū a minorē i alijs artibus i q bus iste terminus vnicuiqz artfici pstituit vt tū faciat qz

tū huana rō finit. Nō. n. sp medic curat: s si nō omittit de his q facere o3 sine culpa erit: r sū est in alijs artib. Cū r in h ope vbi ē mā difficilis sensuz huane nāe excedēs ma gis o3 auctoiz venia dari si nō ad pfectā certitudine gōne deducat. Deide cū dicit. (Tobis tū). Dicit cū auctorita tē itruēdo seqt. s. Aug. Nō vt ea tū dicit q i lib. Aug. iue niunt: s qz ea q Aug. de trinitate dixit. s. q i absolutū dine pstone pueniūt r i relatiuis distinguūt accipit qm semia r pncipia: qz vñ ad gōnis difficultatē enodada. Et sic ipa vitatū explicatio p mltas rōnes sūt fructo ex semib Aug. in ipo pueniētes: q aut sint cōueniētes r vberes et ad que scribit inspiciendum pmittit ad proposita gōne accedēs. C In dicit duplex qd. Nō dīr dīnoz cognitioe Scda de eoz māifestatioe. Circa pmi qmū qmū qmū qmū. Nō dīr vtruz mēs huana ad cognitioez ve ritatis noua i illustratioe dine lucis idigeat. 2. vtruz possit ad dei notitiā puenire. 3. vtruz dō sit pimum quod a mente cognoscitur. 4. vtruz ad vine trinitatis cognitionē mens humana peruenire per natura lem rationem sufficiat. C pmi sic pcedit. Cū qz mēs huana i cognitū one vitatis cuiuslibz idigeat noua illustratio ne dine lucis. 2. Lor. 3. Nō qz sufficētes sim? cogitare aliqd a nobis qm ex nobis: s sufficē tia nra ex deo ē. S3 pceptio cuiuslibz vitatis nō pot eē sine cogitatioe. ergo huana mēs nō pot vitatem aliqz cognoscere nisi de nouo illustret a deo. C Itē facili us ē aliqz vitatē ab alio adiscere qz p seipsz ipicere. Cū q p seipsos sciūt pferūt alijs q ab alijs adiscere pnt i. j. etb. S3 nō pot hō ab alio adiscere nisi mēs et? inter? doceat a deo. C It dicit Aug. li. de magistro. r Greg. i homel. pēth. er go nec p seipsz pot aliqz vitatē ipicere nisi de nouo mens et? illustret a deo. C Itē sic ē h3 ocul? corpalis ad corpo ralia itruēdā itellectus ad itelligibile vitatē ipicēdaz vt p3 in. 3. de aia. S3 oculus corpalis nō potest videre cor poralia nisi illustret a sole māli. ergo nec itell? pot vitates ipicere nisi lumie solis inuisibilis q ē de? illustret. C Item illi actus i nobis eē dīr ad quos excedēs i nobis pnci pia sufficiētia habemus: s i nobis nō est oino cognoscere veritatē: cū qnqz multi laborent ad veritatem cognoscen dam: q tū eā cognoscere nequeūt. ergo nō habem? i nobis sufficiētia pncipia ad veritatē cognoscēdam. ergo o3 ad h qz eā cognoscamus ab exteriori nos itruari: r sic idē qd h3 us. C Itē magis depēdet operatio mētis huane a luce di uina qz opatio creature sensibilib vel iferioris a luce cor poris celestis: s3 corpora iferiora quāuis habeant formas q sūt pncipia naliuz operationū: nō tamē possent opera tioes suas perficere nisi lumie stellaruz superueniente itru arētur. C In Dio. 4. c. d. di. no. dicit: q lumē solis ad gene rationē corporum visibiluz cōfert: r ad vitam ipsa mouet r nutrit r auget. ergo nec mēt humane sufficit ad viden dam veritatem lumē nāle qd est qm forma ipsius nisi aliud lumē superueniat. s. diuuz. C Itē i oibus causis ordinatis p se r nō h3 accidēs effectus nō pcedit a scda causa nisi p operatioez pme cause vt habet i pma ppositioe de causis Sed mēs humana ordinatur sub luce icreata ordie essen tiali r nō accidētal. ergo operatio mētis humane que est eius effectus propri? s. cognitio veritatis nō pot puenire ex ea nisi operāte pma luce icreata. Nō autez opinio nō videt esse aliud nisi illustratio. ergo rē. C Item sicut se h3 volūtas ad bñ volēduz: ita itellectus ad recte itelligēduz: sed volūtas nō potest bñ velle nisi dina gratia adiueet vt dicit Aug. ergo nec itellectus potest veritatē itelligere nisi dina luce illustret. C Item id ad qd vires nostre nō suffi ciūt reprehēbiliter nris viribus ascribimus: s3 reprehē sibile est qz aliqz sciētia veritatis suo ascribat igeno: qm mo inubemur illam deo ascribere: s3 illud. Ecclesiast. vlti. Dāt i mibi sapientiam dabo gloriaz. ergo ad cognoscēdu veritatem vires nostre nō sufficiunt: r sic idem qd pms. C Sed p. mens humana illustrata est diuinus lumie na turali hm illud. ps. Signatum est super nos lumen vultus tui dñe. Si igitur hoc lumē qd creatum est nō sufficit ad veritatem cognoscēdaz: sed regit nouam illustrationem:

pari ratione lumē superadditum nō sufficit: sed indigebit alio lumē z sic in infinitis: qd nūquā compleri potest: z sic impossibile est cognoscere aliquā veritatem: ergo opz stare in pmo lumē. vt. s. mēs lumē naturali sine aliquo lumē ne supaddito possit veritatem videre. C. Itē sicut visibile in actu sufficiens est ad hoc vt moueat visus: ita intelligibile sufficiens est vt moueat intellectum si sit proportionatum sed mēs nostra habet in se. vñ possit facere intelligibile in actu. s. intellectum agētes: z tale intelligibile est ei proportio natum. ergo nō idiget aliquā noua illustratiōe ad hoc qd veritates cognoscat. C. Itē sicut se habet lux corporalis ad visionem corporalem ita hō intellectus ad intelligibilem visionem. Sed q̄libet lux corporalis quātūcūq; sit parua facit aliqd videri corporaliter ad minus seipsam. ergo z lux intelligibilis q̄ est mētī cōnālīs sufficit ad veritatē aliq̄ cognoscēdas. C. Itē oīa opera artificialia ex cognitōe alicuius veritatis depēdēt: cū eoz p̄ncipiū sit scia. S; qdā sunt opa artificialia in q̄ pōt libere arbitriū p seipm fm Aug. vt edificare domos z hō. g. ad aliquā vītātē cognoscēdā sufficit homo sine noua illustratiōe diuina.

C. Rūdeo dōz. qd hec est dīa iter vtutes actiua z passiuas qd passiuē nō possunt exire i actus pprie opatiōis nisi moueant a suis actiuis: sicut sensus non sentit nisi moueatur a sensibili: sed vtutes actiue possunt operari sine hoc qd ab aliquo moueantur: sicut p̄ in virtutibz aie vegetabilis. Sed in gñe intellectus iuenitur duplex potētia actiua. s. intellectus agēs z passiuus. s. intellectus possibilis. Quidāz igitur posuerūt qd solus intellectus possibilis est potētia aie: intellectus vero agēs erat qdam substantia separata. Et hō est opinio Auic. fm quā opinionē sequit qd aia humana non possit in actus proprie opatiōis: qui est cognitio vītatis exire: nisi lumē exteriori illustretur. illius. s. substantie separate quā dicit intellectus agētes. Sed quia verba p̄b in 3. de aia. magis videntur sonare qd intellectus agēs sit potētia aie: z hūc etiā auctoritas scripture p̄sonat: que lumē intellectuali nos iugitōs esse profitetur: cui p̄b comparat intellectū agētes: ideo i aia ponitur respectu opatiōis intelligibilis q̄ est cognitio veritatis z potētia actiua z passiuus. C. Itē sicut aliquē potētie actiue nales suis passiuis cōiūcte sufficit ad opatiōes nales: ita etiā aia hōis hōis in se potētia actiua z passiuā sufficit ad pceptionē veritatis. Cum autēz q̄libet virtus creata sit finita eius efficacia ad determinatos effectus limitata. Unde in aliquos effectus non potest: nisi noua virtus addatur. Sic igitur sunt qdam intelligibiles veritates ad quas se extendit efficacia intellectus agētes: sicut p̄ncipia q̄ nālter homo cognoscit z ea q̄ ab hīs deducuntur: z ad hęc cognoscēda nō requiritur noua lux intelligibilis: s; sufficit lumen naturaliter inditum. Quedāz vero sunt ad q̄ p̄ncipia p̄dicta nō se extendit: sicut sit ea q̄ sit fidei z ratiōis facultatē excedentia vt futura p̄ingentia z alia huiusmōi: z hęc cognoscere mēs humana nō potest: nisi diuinit̄ nouo lumē illustrat sup addito lumē naturali. Quāuis autēz nō regratur noui luminis additio ad cognitōe eoz: ad q̄ naturalis ratio se extendit: requiritur tamē diua opatiō: p̄ter opatiōe enīz q̄ deus naturas rerum instituit: singulis formas z vtutes p̄prias tribuēs: qbus possent suas opatiōes exercere: opatur etiā in rebz opera p̄uidētē oīum rerum virtutes ad actus proprios dirigēdo z mouēdo. Ita enīz vniuersa creatura diue gubernatiōi subijctur: sicut instrumēta subdūtur gubernatiōi artificis: z q̄litas nales virtuti aie nutritiue. vt dī. 2. de aia. C. Itē sicut ex calore nālī sequit opus digestiue fm regulā quā ipōnit caloz ipsa via digestiua z oēs vtutes inferiores cozpoz opatur fm qd dirigūt z mouēt ex vtutibus cozpoz celestiu: ita oēs vtutes actiue create operant fm qd dirigunt z mouent a creatore. Sic igit in oī cognitōe veritatis idiget mēs humana diua opatiōe: s; in nālter cognitōis nō idiget noua lux: s; solo motu z directione eius. In alijs autē etiā noua illustratiōe. Et qd boeti de talib; loquit. ideo dicit q̄rū diua lux zc. C. Ad fmū ergo dōz. qd quāuis nihil sumus sufficētes cogitare ex nobis sine opatiōe dei: nō tamē oīz qd i qualibz nō opatiōe nouū lumē nobis ifundat. C. Ad. 2. dōm. qd

fm hoc deus nos iterius docet i naturali cognitōe qd naturale lumē i nobis causat: z illud dirigūt in veritatem. In alijs vero etiā lumē nouū ifundēdo. C. Ad. 3. dōm. qd oīz corpus naturalis ex illustratiōe solis cozpozalis nō conseqtur lumē aliqd sibi naturale: p qd possit facere visibilia in actu: sicut conseqtur mens ex illustratiōe solis icreati: z iō oculus idiget semp exteriori lumē: z nō mens. C. Ad. 4. dōm. qd lumē intellectuale vbi est purus: sicut i angelis sine difficultate oīa cognita nālter demōstrat: ita qd eis ē oīa nālta cognoscere. In nobis autē lumē huiusmōi est obumbratum p coniunctionē ad corpus z ad vires cozpozales z ex hoc impedit: vt nō possit libere vītates etiā nālter cognoscibile ispiciere s; illud Sap. 9. Corpus qd corrupit aggrauat animāz z terrena inhabitatio depmūt sensus multa cogitātem. Et ex hoc est qd nō est i nobis oīno veritates cognoscere. s. p̄ter ipedimēta. S; vniuersūq; hoc magis vel minus habet i potestate fm qd lumē intellectuale est in ipso purius. C. Ad. 5. dōm. qd cozpora inferiora quamuis indigeant ad hoc qd operent cozpozibus superioribus vt ab eis moueant: nō tamē idiget ad proprias opatiōes p̄ficiēdas qd nouas formas ab eis recipiāt. Et similit̄ nō opz qd mens humana q̄ mouet a deo ad cognoscēdas nālter cognita noua luce p̄fundatur. C. Ad. 6. dōm. qd sicut dicit Aug. 8. sup Gen. ad lram. Sicut aer illuminat a lumē p̄nter: qd si fuerit abis continuo tenebrat: ita mens illustrat a deo. Et ita etiā lumē naturale semp deus i aia causat: nō aliud z aliud: sed idē. Nō enī est causa fieri eius solus: sed et esse ipsius. In hoc ergo cōtinue deus operat i mētē qd ipsa lumē nālē causat z ipsū dirigūt: z sic mēs nō sine opatione cause p̄me i sua opatiōe procedit. C. Ad. 7. dōz qd volūtas nūq; potest bene velle sine diuo instinctu. Post autē bene velle sine gratie infusione: sed nō merito. Et similit̄ intellectus non potest sine diuo motu veritatem quācūq; cognoscere: p̄t autē sine nouo lumē ifusione q̄ uis nō ea q̄ naturalē cognitōe excedunt. C. Ad. 8. dōm. qd hoc ipso qd de i nobis lumē naturale cōseruādo causat: z ipsum dirigūt ad vidēdas: manifestus est qd perceptio vītatis sibi precipue dōz ascribitur: sicut opatiō artis magis ascribitur artifici q̄ arti.

C. Ad. 9. dōm. sic procedit: vt qd de nullo mō possit cognosci a nobis. Illud. n. qd i sumo gradu nōe cognitōis nobis icognitū remanet nullo mō est a nob cognoscibile: s; i p̄fectissimo gradu nostre cognitōis deo nō cōiungimur nisi q̄si ignoto. vt dicit Dio. j. ca. A. hystice theologe. ergo deus nullo mō est a nobis cognoscibilis. C. Itē oē qd cognoscit per aliquā formā cognoscit: sed sicut dicit Aug. Deus oēm formā nostri intellectus subterfugit. ergo nullo modo est a nob cognoscibilis. C. Itē cognoscētis z cognoscibilis: opz esse aliq̄a proportiōe: sicut z potētie cui iussit ad sui obiectū: sed iter intellectus nostri z deus nulla pōt esse proportiō: sicut nec iter infinitum z finitū. ergo intellectus nullo mō potest deū cognoscere. C. Itē cū potētia z actus reducant in idē genus: vt pote q̄ diuidunt oīa gñā entis: nulla potētia potest i actū q̄ est extra genus suū: sicut sensus nō pōt cognoscere subam intelligibile: s; deus est extra oē genus. ergo non poterit aliquo intellectu cognosci q̄ sit i gñe aliquo: s; nō intellectus est hō zc. C. Itē remoto fmō necesse est oīa p̄ntia remoueri: sed p̄imum intelligibile est q̄ditas rei. C. Itē qd qd est: dicit esse propriū obiectū intellectus i. 3. de aia. z qd est: est mediū demōstrādi an est: z oēs alias rei cōditōes. sed de deo nō possum; scire qd est. vt dicit Dama. ergo nihil possum; de deo cognoscere. C. S; p̄tra. Ro. j. Inuisibilia dei a creatura mōdi per ea que facta sunt intellecta conspiciunt: sempiterna quoq; eius virtus z diuinitas. C. Itē dīere. 9. In hoc glo rietur q̄ gloriat scire z nosce me. Sed hoc esset inanis gloria nisi eum cognoscere possemus. ergo deus cognoscere possumus. C. Itē nihil diligit nisi cognitum: vt p̄ Aug. in. 2. de tri. S; deum diligere iubemur. ergo eū cognoscere possumus cū nō precipiat ipole. C. Itē dōm. qd dupliciter aliqua res cognoscit. C. Itē nō p̄ formam p̄p̄iam: sicut oculus videt lapidem p̄ species lapidis. Alio modo p̄

formas alterius similē sibi: sicut cognoscit cā p̄ similitudinez effectus vt hō p̄ formāz sue imaginis. Per formāz autem suā aliqd dupliciter cognoscit. C. Itē nō p̄ formā q̄ est ipsa res: sicut deus cognoscit se per essentiam suam: z angelus seipsum. Alio modo per formam que est aliud ab ipso sive abstracta sit ab ipso. quando. s. forma est immaterialior q̄ sit ipsa res: sicut forma lapidis abstracta a lapide: sive sit impressa intelligenti ab eo: vt pote quando res est simplicior q̄ similitudo per quam cognoscit: sicut Auicē. dicit qd intelligētias cognoscimus per impressionē eaz in nobis. Quia igit intellectus nō fm statim vlt hō determinatam habitudinē ad formas q̄ a sensu abstrahunt: cū p̄paret ad fantasmatā vt visus ad colores: vt dī. 3. de aia: nō potest ip̄z dei cognoscere in hoc statu per formā q̄ est eētia sua sed sic cognoscit in patria a beatis. Similitudo etiā q̄cūq; impressa ab ipso in intellectu humanū nō sufficit ad hoc vt faciat eius essentia cognoscit: cū i finitū excedat qualibet formā creatā: ratiōe cuius intellectus nō potest ee deus per formas creatas parūius. vt Augu. dicit. Nec etiam in statu vie huius cognoscitur deus a nobis per species p̄re intelligibiles que sunt aliqua similitudo ipsius propter cōnaturalitatem intellectus nostri ad fantasmatā vt dictum est. C. Itē relinquitur qd solū per formāz effectus cognoscatur. Effectus autem est duplex. quidāz qui adequatur virtuti sue cause: z per tales effectus cognoscitur plene virtus cause: z per cōsequēs quiditas eius. Alius effectus est qui deficit a p̄dicta equalitate: z per talē effectum nō potest comprehendī virtus agētis: z per p̄sequēs nec essentia eius. Sed cognoscitur de causa tātum qd est. Et sic se habet cognitio effectū vt p̄ncipiū ad cognoscēdas de causa an ēt sicut se habet quiditas ipsius cause cū per formā suam cognoscitur. Hoc autē modo se habet oīs effectus ad deum z ideo nō possumus in statu vie pertingere ad cognoscēdū de ipso nisi quia est. Et tamē cognoscētū qd est. vnus alio perfectius cognoscit: qd causa tāto ex effectu p̄fectius cognoscitur: quāto ex effectu magis apprehenditur habitu do cause ad effectus: que quidē habitudo i effectu nō pertingēte ad equalitatē sue cause attendit fm tria. s. p̄gressum effectus a causa: z fm hoc qd effectus cōsequitur de similitudine cause sue: z fm hoc qd deficit ab eius p̄fecta p̄secutiōe: z sic tripliciter mēs humana proficit i cognitōe dei: quāuis ad cognoscēdas quid est nō pertingat: sed an est solus. Et primo fm qd perfectius cognoscitur eius in productio res efficacia. Secūdo prout nobiliorū effectū causa cognoscitur: quia cū eius similitudinem altioris modo gerant magis emittit eius comedāt. C. Tertio qd magis ac magis cognoscitur elogatus ab hīs oibus que i effectibus apparēt. Unde dicit Dio. de di. no. qd cognoscitur ex oīum causa z excessu z ablatiōe. In hoc autem profectu cognitōis maxime iuuatur mēs humana cum lumē eius naturale noua illustratiōe confortatur. Sicut est lumē fidei z doni sapiētē: z intellectus per qd mēs supra se in p̄templatiōe eleuatur iquātuz cognoscit deum esse supra omnē id qd naturaliter apprehēdit. Sed qd ad eius essentia vidēda penetrare nō sufficit: dicit in seipsum quodāmodo ab excellētī lumē reflecti: z hoc est quod dicit gen. 32. super illud. C. Itē dōz facie ad facie: i glo. Greg. C. Itē aie cū in deūz itēditur imenitatis coruscatiōe reuerberatur. C. Ad. j. igitur dōz qd fm hoc dicimur in fin. nostre cognitōis i deūz tāquā ignotuz cognoscere: qd tūc maxie mēs in dei cognitōe p̄fectissime iuenitur: quādo cognoscit eius essentia ee supra oē id qd apprehēdere pōt i statu hui; vie z sic quāuis maneat ignotū qd est: scit tūc qd ē. C. Ad. 2. dōm. qd ex hōz diua essentia formā nō itell; subterfugit appet qd nō pōt cognosci qd est: s; solū an ē. C. Ad. 3. dōz. qd proportiō nihil aliud est q̄ habitudo duoz adiuicē p̄uenitūz in aliquo hōz qd p̄ueniūt aut differūt. Nō it aut itelligi aliqua ee p̄ueniētia dupl; C. Itē ex hōz p̄ueniūt i eodē gñe quātitatis vel q̄litas: sicut bitudo suspiciē ad suspiciem: aut mēri ad nūz: iquātū vnū excellēt aliud: vel equat ei: vel et calorū ad calorē: z sic nullo pōt ee aliq̄ proportiō iter de um z creaturā: cū nō p̄ueniāt i aliq̄ gñe. Alio pōt itelligi p̄ueniētia: ita qd p̄ueniūt i aliquo ordie: z sic attendit p̄por-

tio iter māz z formā: faciēs z scm; z talis p̄portio requirit iter cognoscētē z cognoscibile: cū cognoscibile sit q̄n act; potētie cognoscētis: z sic ē p̄portio creature ad deū: vt cāti ad cām: z cognoscētis ad cognoscibile: s; hō infinituz excessum creatoris sup creaturā nō ē p̄portio creature ad creaturē vt recipiat influentiā eius fm totā virtutē eius: neq; vt ip̄uz p̄fecte cognoscat: sicut ip̄e seip̄uz p̄fecte cognoscit. C. Ad. 4. dōz. qd intellectus z intelligibile sunt vnus gñis: sicut potētia z actus. Deus autē quāuis nō sit i gñe intelligibili q̄n sub gñe p̄p̄ētis: vt pote gñis nāz participās: pertinet tū ad hō genus vt p̄ncipiū. C. Itē autē effectus nō sit ex genys intelligibilis: vñ z hō effectus z i p̄ria p̄ eētia cognoscit potērit: z p̄terea intelligibile vt magis dicit p̄ remotiōez q̄ p̄ positionē. Et h. n. vnūq; dōz est intelligibile qd est a mā imune z separatiū. Negatiōes autē i oīnis verificatur quāuis affirmatiōes sint icōpacte. vt Dio. dicit. i. 2. c. ce. ie. C. Ad 5. dōm. qd quā aliqd cognoscit nō p̄ suā formā: s; p̄ effectū: creatur; forma effectū supplet locū forme ipsi; reit; iō ex ipō effectu scitur: an causa sit.

Tertiu sic p̄cedit. vt qd fmū qd a mente cognoscit siue p̄cipit sit ip̄e de. Illud. n. i quo oīa alia cognoscitur: z p̄ qd de oīb; q̄ cognoscimus iudicamus ē p̄mo cognitū a nob: sic lux ē p̄ns nota oculo q̄ q̄ p̄ lucē videtur z p̄ncipia intelliguntur prius q̄ conclusiones: s; oīa in prima vītate cognoscunt z p̄ ipsam de oīb; iudicam;. vt Aug. dicit in li. de tri. z de vera religioe: s; p̄ma vītās ē p̄mū cognitū a nobis. C. Itē q̄n sūt plures cause ordiate: p̄ma cā iſtuit p̄ri; i causatiō q̄ cā scda: z vltio dimittit ip̄z. vt dī in lib. de causis: s; cū scia hūana sit causata a reb; scibile vt i intelligibile ē mētī hūane cā intelligēdi. s; p̄mū intelligibilis p̄ri; iſtuit i ipsaz: s; iſtuz intelligibilis i intellectu iquātum hō est vt itelligat. ergo de q̄ est p̄mū intelligibilis ab intellectu nō p̄mū intelligitur. C. Itē in oī cognitōe i qua ea q̄ sūt priora z simpliciora p̄ri; cognoscūt: id qd ē p̄mū z simplicissimū: p̄ cognoscit: s; i cognitōe hūana ea q̄ prius occurrūt sūt priora z simpliciora vt v̄ri; ens ē illd; qd p̄mo cadit i cōceptiōe hūana. vt Aug. dicit: esse autē est p̄mūz iter creata. ergo z cognitōi hūane post occurrit deus q̄ est simpl; p̄mū z simplicissimū. C. Itē finis q̄ est vlti; mus i cōsecutiōe est p̄mūz i intentiōe: s; deus est vltim; finis hūane volūtatis: ad que oēs alij fines ordinātur. s; p̄mūz i intentiōe: s; hoc nō pōt esse nisi sit cognitū. s; qd p̄mo occurrit cognoscēdas est deus. C. Itē id qd nō indiget aliqua p̄cedere opatiōe ad hoc qd circa ip̄uz sit opatiō operātis alicui; p̄rius cadit sub opatiōe illi; operātis q̄ hoc qd idiget aliq̄ opatiōe alia: sicut lignū iā dolatur prius cadit sub opatiōe facientis scānu; q̄ lignū adhuc nō dolatur: s; res sensibiles idiget qd abstrahatur a mā p̄ intellectuz agētes ante q̄ intelliguntur ab intellectu possibile. Deus autē per seip̄uz maxie est a mā separatus. ergo ip̄e prius intelligitur ab intellectu poli q̄ res sensibiles. C. Itē nālter cognita z q̄ nō possunt itelligi nō esse sūt illa q̄ p̄mū nō ē cognitōi occurrūt: sed cognitio existētī deum oī bus est nālter iſerta. vt Dama. dicit. Nec pōt deus cogitari nō ee. vt Ansel. dicit. Ergo deus est p̄mū qd a nobis cognoscitur. C. S; qd fm p̄mū omnis vera cognitio ortum hōz a sensu: sed deus est maxie remot; a sensu. ergo ip̄e nō est p̄mo cognitū a nobis: sed vltimo. C. Itē fm p̄mū ea que sunt posteriora fm naturā sunt prius nota quo ad nos: z mīnus nota hōz naturā sunt magis nota quo ad nos: sed creature sunt posteriores: z minus note fm naturam q̄ ip̄e de. ergo ip̄e est posteri; notus quo ad nos. C. Itē id qd promittitur vt vltimūz p̄mū nō est p̄mū qd p̄cedit oīa merita: sed cognitio dei promittitur nobis: vt vltimūz p̄mūz oīs cognitōis z actiōis. ergo de; est p̄mū a nobis cognitū. C. Itē respondeo dōz: qd quidam; dixerunt qd p̄mū qd a mētē hūana cognoscit ēt in hac vita: est ip̄e de q̄ est vītās p̄ma: z p̄ hūc oīa alia cognoscūt. S; hō apte ē falsūz: qd cognoscere deū p̄ eētia ē hōis bitudo: vñ seq̄re tur oēm hōiem bñm ee. Et p̄terea cū i diua eētia oīa q̄ dī cūnt dī ipsa sint vnū: null; erraret circa ea q̄ de deo dīr; qd exp̄mēto p̄ ee falsūz: z itez ea q̄ sūt p̄ma i cognitōe itel-

lectus: o3 eē certissima: vñ itellect' certū est se ea itelligere: qd p3 i pposito nō eē. Repugnat et hec pō auctoritati scri...

D qrtum sic pcedit. Cidet qd ad cognitioes dine trinitatis mēs humana p nālē rationem sufficit. Quicqd. n. puenit enti iquātū ē ens...

tatis ad equalitatem nō sit ratio pluralitatis suppositorum: s3 ratioe cause: qz sicut vnitas est causa equalitatis: ita inē qli...

honorificātes. Et huic psonat qd dī i. ps. sm. lram. Hēro. Tibi sicut laus dī. i. ipz filitū est laus tua dī. g. debemus a...

minu exaltate illuz quatus potestis. Maior est enim omni laude. Ad. 7. ddm qd cu deus in finituz a creatura distet...

Secdm sic proceditur. Videtur qd de diuis q fidei subsumit: scietia ee no possit. Sapietia enim conra scietia diuiditur...

oportet de subiecto supponere qd est. Sed de deo nullo modo possumus scire quid est vt dicit Damasc. ergo de deo scietia haberi no potest. Item sicut dicitur primo posteriorum...

minis principis e. ppter qd et dea sciaz dr. j. meta. Et multo magis hec q no solli de altissimis: s; ex altissimis est. Sapietia at est ordiare: z ideo ista scia altissima q oes alias ordinat...

tertium sic pceditur: videt q i his q fut fidei no liceat ronib? phicis vt. j. cor. j. No misit me xps baptizare: s; euangelizare: no i sapietia vbi. gl. i doctrina phoz: z sup illud. vbi inqst...

ro seculares codices: si legero te negavi. Si q non lz in eis studere: q multo min? licet eis in diuinis tractatibus vt. Item sapia seculari i scriptura p aqua frequenter significatur: sapia vo dina p vniu s; ysa. l. vituperabant caupones aqua vino miscetes...

ptaria his no possunt demonstratiue ostendi ee falsa: s; potest ostendi no esse ea necessaria. Sic igitur in sacra doctria: phia possumus tripliciter vt. primo ad demonstrandum ea que sunt pambula fidei que necessaria sunt in fidei scietia vt ea que naturalibus ronibus de deo probatur: vt deum ee: de e vniu: z h; vt de do: vt de creaturis in phia pbata q fides supponit...

edumunicos: qz occultat no colcat. qz videt iudice rei. C. 7e Aug. 4. de doctrina xpia. Expositores sacre scripture non ita loqui debent tanqz seipos exponendos...

Christiane religionis reverentia ples usurpant: qz ea fides pollet maxime ac solitarie: que tum ppter vltim pcepta regular quibz eiusde religio nis intelligat auctas: tu propterea qz eius cultus

per omnes fere mundi terminos emanavit catholica vel vltis vocat: cuius h de trinitatis sententia est: p: quiuit est de us filius est dms. spirit. sanctus est de. igit p: filius: z spirit. sanctus ds vnus: no tres dij. cuius p: iunctiois ro e idifferencia...

Est phemuz h Boe. icipit tractatu de trinitate psonaru z vnitate diuine essentie: dicitur liber iste in duas ptes. Primo prosequit ea que pntinet ad vnitatez diuine eentie...

Cuius punctionis. i. conuincte argumetatiois ro est i dila. s. deitatis in tribus psonis qua fides catholica pntet. Ex hoc. n. est qz ex pmissis pducta concluso sequit: qz indifferens deitas tribus psonis idifferenter attribuit...

Est duplex qd. pma de his que pntinet ad fidei conione. Scda de his que pntinet ad cam pluralitatis. Circa pma qrun quattuor. Primo vtriu hiano generi sit fides necessaria...

puenienter vera fides catholica vltis nomine. Quarto vtriu hec sit ve fidei confessio: qz p: z filius: z spirit. sanctus: sim: gls est de: z tres sunt vnus de: absqz ois leqlitatis distaria. Quid necesse est hoi maiora seque: qz dicitur nihil. Sz ea qz fide credunt maiora sunt hoies: vtpote rone ei: excedentia: alias ad ea cognosca scenda sufficeret ro causans scienciam: nec regeret fides: qz no fuit necessarius hoi vt ea qz sunt fidei ex doceret...

Un quelz scia hz suppositiones: qbus opz adfcentem cre-
dere. Cu igit finis humane vite fit bñtudo q pñst in ple-
na cognitione dinor: necessariu est ad humana vita in bñ-
tudine dirigeda statim in pncipio fidei diuinor: hre: q ple-
ne cognoscenda expectant in vltima pfectioe huana. Ad q
ruz quedā cognoscenda plene possibile est hoi puenire per
via rōnis in statu vie. Et hoz qñis possit hri scia: z a qbus
dā habeat. tñ necessariu est hre fidei pp. s. rōnes: qsrabby
moyses ponit. Primo pp pfunditate z subtilitatez mae p
quā occultant diuina ab hoiuz intellectu. Cñ ne fit hō sine
qualicūqz hoz cognitione pñsum est ei: vt saltē p fides
diuina cogscat. Cñ eccl̄s. 7. Alta pfunditas qz cogno-
fcer illā: Scdo pp imbecillitate intellectus humani a pnci-
pio. Mō. n. puenit ei sua pfectio: nisi in fine. Et tō vt nullū
tps sit vacuū a dei cognitione idiget fide: p quā ab ipō pnci-
pio diuina accipiat. Tertio pp multa pambula q exiguū
ad habēdū cognitionē de deo fm via rōnis. Exigit enim
ad hoc fere oīum sciarū cognitio cū oīum finis sit cog-
nitio diuinor. Que qdem pambula paucissimi cōprehēdūt
vt psequunt. Cñ ne multitudine hoiuz a diuina cognitione
remaneat vacua prouisa est ei diuina via p fidem. Quar-
to qz multi hoiū ex nali pplexione sunt idipositi ad per-
fectionē intellect: psequēdā scōz rōnez vel viam rationis.
Cñ vt hī diuina cognitione. nō careat prouisa est via fidei.
Quito ppter occupationes plurimas: quibz opz hōies
occupari. Cñ ipossibile est q oēs psequant p via rōnis
id qd est de deo necessariū ad cognoscēdum: z ppter h
est via fidei procurata: z hoc qñtū ad illa q sunt ab aliqbus
scita z alijs proponunt: vt credēda. Quādo vō diuinor
sunt: ad q plene cognoscēda nullaten rō humana sufficit:
sz eorū plena cognitio expectat in futura vita: vbi erit ple-
na bñtudo: sicut trinitas z vnitas vni dī. Et ad hāc cog-
nitionem hō pducit: nō ex deo sue nāe: sz ex sola diuina
grā. Cñ de opz q ad hō est scie pfectionē quedā suppones
ei pmo credēde pponant: ex qb dīrigat in plenā cognitio-
nē eoz que a pncipio credit: sicut et in alijs scientijs acci-
dit: vt dicitur: z tō dī. 7. sz alia trāslationē. Nisi credi
deritis nō intelligetis. Et hō suppones sunt illa q sunt cre-
dita qñtū ad oēs: z a nullo in hac vita sunt scita vel intel-
lecta. Cñ pñmū igit dōm q licet ea que sunt fidei sint ma-
iora hōie: vrbus nāe pñderatis: nō tñ sunt maiorā homi-
ne. diuino lumē illustrato: z tō nō est necesse hoi: vt hō p
pntia virtute qrat: sz est ei necessariū: vt ea diuina reuelatione
cognoscat. Cñ scdm dōm q de in prima rerū pñtione
hōtem pfectū iūstitū pfectione nāe: que qdē in hoc pñst
vt hō hēat oīa q sunt sue nāe debita. Sz supra dōm nāe
addunt postmodū humano generi aliq pfectiones ex sola
grā diuina: iter que est fides: vt p 2 pph. 2. vbi de fide dī q
est dei donū. Cñ 3^m dōm q cuilibz in beatitudine rēdēt
necessariū est cogscere in qb bñtudinē qreere debeat: z q
liter: qd qdē cogscere nō pōt qz p fide: cum rōnis inqñtio
ad talia puenire nō possit: nisi mltis p cognitis: q nō est fa-
cile scire. Nec et potuit cū minor pncipio cū humana inqñ-
tio pp imbecillitate intellect: nisi sit facilis ad errorem: z hoc
et apre oñdī ex ipsius pñs: qz via rōnis finē humane vite
querētes z modū pueniēdi in ipm nō iuenientes: in erro-
res multiplices z turpissimos iciderūt: adeo sibi inuicem
dissentientes: vt vix duoz: aut triuz esset de his p oīa cōmu-
nis vna sentia: cū tñ p fide videam in vna sentiam et plimos
puenire p plos. Cñ qñtū dōz q quicūqz acceptis aliquo
mō assentit: opz esse aliqd qd iclinet ad assensū: sicut lumē
naturalit inditum in hoc q assentit pñs pncipijs per se
notis: z ipsorū pncipiorū veritas in hō q assentit cōclusiōi
bus scitis: z aliquas versitutes in hō q assentimus his
q opinamur. Que si fuerūt aliquātulū fortiores iclinat ad
credēdum: pout fides dī opñtio inuata rōnib: sed id qd
iclinat ad assentiēdum pncipijs intellectus: aut cōclusiōni-
bus scitis: est sufficiens iductiū: vñ cogit ad assensum: z
est sufficiens ad indicādū de illis qbus assentit. Qd vō icli-
nat ad opñndū quātūqz vt et fortiter: nō est sufficiens duc-
tū rōnis. Cñ nō cogit: nec p hō pōt hri pfectū iudiciū d
his qbus assentit. Cñ z in fide qua in deū credim: nō so-
lū est acceptio rerū qbus assentim: sed aliqd qd iclinat ad

assensū: z hō est lumē quoddā qd est habit' fidei diuinitus
mētē humane infusus. qd quidē sufficiens est ad indu-
cēdū qz aliqua demonstratio: qua z si nūqz falsum cōclu-
dat: tñ frequēt in hō fallit q putat eē demonstratiōnem
qd nō est. Sufficiens est qz ipm lumē nāle quo assentimus
pncipijs: cū lumē illud frequēt ipediāt ex corpore infir-
mitate: vt p: in mente captis. Lumē autē fidei qd est quasi
sigillatio quedā pme vitatis in mēte: nō pōt fallere: sic de
nō pōt decipere vt mētē: vñ hō lumē sufficit ad iudicādū.
Hic tñ habitus nō mouet p via intellectus: sz magis p vias
voluntatis. Cñ nō facit videre illa que credunt: nec cogit
assensū: sz facit voluntarie assentire. Et sic pater q fides ex
duabz pñs est a deo. Ex pte interioris luminis: qd idē
ad assensum: z ex pte eorū q exterius pponunt que ex di-
uina reuelatione inītiū sumptur: z hec se hnt ad cognitio-
nē fidei: sicut accepta p sensum ad cognitionē pncipiorū:
qz vtrūqz sit aliq cognitionis determinatio. Cñ sic cog-
nitio pncipiorū accipit a sensu: z tñ lumē q pncipia cogno-
scunt est immatū: ita fides est exaudita: z tñ habitus fidei est
in infusus. Ad. s. dōm qz viuere fm rōnem est bonum hōis
in quātū est hō: viuere āt pter rōnez pōt vno modo sonare
in defectū sicut est in illis q viuūt fm sensus: z hoc est hōis
malū. Alio mō sonare in excessum: vt cū homo diuina grā
adducit in id qd est supra rōnem. Et sic pter rōnem viuere
nō est hōis malū: sz bonū supra hominē. Et talis est cog-
nitio eorū que sunt fidei: qñs z ipsa fides nō omnibz mō-
dis sit pter rōnem. Hoc. n. naturalis rō habet q assentiē-
dum est hōis que a deo dicuntur.

Bsecūdum sic pceditur. Cñ fides q fides a re-
ligione distigueda nō sit: qz vt dicit Augu. in
ench. fide spe z charitate colēdus est deus: sz
cult' dei est actus religionis: vt p diffinitionē
tullij p: q dicit. Religio est q cuidā superiorū na-
ture quā diuinā vocant cultus ceremoniaz: affect: sz fides
ad religionē pñt. Cñ dīc Augu. de va reli. qz va religio
est q vñ deus colit: z purgatissima pietate vt puritate cog-
scit sz cognoscere deū est fidei: q fides sub religione conti-
netur. Cñ item offerre deo sacrificiū est opus vñ act'
religionis: sz hō pñt ad fidē: qz vt dicit Augu. s. de ciui. dei.
Tertū sacrificiū est oē opus qd agit: vt sancta societate ihe-
ream' deo. Prima autē in hōis ad deū est p fidē: sz fides
des pncipue ad religionē pñt. Cñ 3°. 4. Spē est de-
z eos q adorāt eū in spū z vitate opz adorare. Magis autē
adorat deus cū ei pñt' intellect' qz cū ei pñt' corp-
pus: sz p fidē ei subternit intellectus: dum se oīno subijē
ad assentiēdū hōis q de deo dicunt. sz fides ad religionem
maxie pñt. Cñ tñ emnis vñs q deum habet p obiecto
est vñ' theologica: sz religio habet deū p obiecto: nō. n.
nisi deo cultū debiti offerit. sz est vñs theologica: sed ma-
gis videt pñtere ad fidē qz ad aliquā aliaz: cum nō dicat
eē ex religione xpiana: nisi qz sunt ex fide: sz religio vt esse
idē qd fides. Cñ 3° ptra est qd tull' in 2° veteris rethorice
ponit religionē pte iūstiti: q est vñs moralis: q cum fides
sit vñs theologica religio erit alterius generis qz fides.
Cñ religio pñt et in actu q est ad proximū: vt patet
3°. 1. Religio mīda z immaculata apud deū z pñt' hec est:
visitare pupillos z viduas in tribulatione eoz: sz fides nō
hō actū nisi q est ad deū. sz religio est oīno a fide distigua.
Cñ item religiosi dicunt cōiter q qbusdam spālibus votis
astringunt: nō āt soli illi dicunt fideles: q nō est idē fidelis
z religiosus: q nec idē fides z religio. Cñ 3°. dōm q sicut
p 2 Augu. io. de ciui. dei. Theofobia q cultus dei dīr' reli-
gio: pietas: z latia ad ides pñtere intelligunt. f. ad deum
colēdū. Cult' autē cultibet rei impensio nihil aliud esse vt
qz debita opatio circa id adhibita: z ex hoc diuersimode
dicunt aliq colore agros: parētes: piaz: z alia hō: qz diuer-
sis diuerse opationes coaptant. De' aut nō hō modo colit
qz ei nra opatio aliqd pñt aut subueniat sicut in predicis
est. sz solū in quātū ei nos subdīmus: z subditos demon-
stramus. Hic qz cultus diuinus absolute theofobie noie desi-
gnat: sz religio importat quandā religationem fm qd hō se
astringit quoddā mō ad cultū istū. vñ dicit Aug. in li. de ve-
ra reli. Religio a religādo dicta credit: vel etiā a recte el-

gendo: vt dicit. 4. de ci. dei. Ex ppria. n. electioe alijs ligat
se ad aliqd faciēdū. Opz et nos religere q amimus negli-
gētes vt ibidē dicit: z idē est q illi q vita suā totā: z seipos
ad diuinū obsequiū votis qbusdā obligāt religiosi dicun-
tur. Sz pietas animū colētis respicit. q nō sic tēne merce-
nario affectu ei obsequit. Et qz hōis q sunt supra nos quasi
qdā veneratio diuina debet. Beneficia et q miseris exhiben-
tur sunt qñ quedā sacrificia dei: sz illud hōbreoz vltimo.
Beneficētie z cōionis nolite obliuisci. talibz enim hostijs
promeretur de'. Hic est qz nomē pietatis z religionis ad
opa misericordie trans fert: z maxime ad bñficia q in pa-
rētes: z patriā exhibent. Sz latia importat debitum colē-
dū: siue rōnē cultus: ex hoc. f. q sum' serui ei' que colim':
nō hoc mō quo homo seru' hōis dī ppter qd cūqz accidē-
tate debuit: sed qz totū qd sumus ei debem' tanqz creato-
ri. Cñ z latia: seruitus dicit: nō quelibet: sed illa tñ q hō
seru' dei est. Sic ergo religio pñt in opatione q hō deū
colit se ei subijcēdo: q quidē opatio debet eē cōueniēs: z
ei qui colit z colenti. Ipse autē qui colit: cū sit spūs s. pōt
corpore: sz sola mēte pñgūt: z sic cultus ei' pncipali' in mē-
tis actibus pñt: qbus mens ordinat in deū. Et hī sunt p-
cipue actus theologicarū virtutū. Et fm hoc dicit Aug.
qz deus colit fide spe z charitate. Et hīs adiungunt actus
donoz ordinatū in deū: vt sapie z timor: sz qz nos q deū
colimus corpore sum' z p corporeos sensus cognitionē
accipimus. Unde est qz ex pte nostra requirunt ad cultum
pncipiat et alique corporales actiones: vt ex toto quod
sumus deo seruamus: tuz vt p hōis corporalia nosmetipos:
z alios excitem' ad act' mētis ordinatos in deū. Cñ dicit
Augu. in libro de cura p mortuis hōida. Omnes de mem-
bris suis corpore faciūt qd supplicatibz pgruit cū genua
figunt cū man' extendūt: vel etiā se pñt' solo: z si qd
aliud visibiler faciūt: qñs eorū inuisibilis voluntas z cor-
dis intētio deo nota sit: nec ille indigeat his idicij: vt anti-
mus pandat human'. Sed hinc magis seipsum incitat hō
ad orandū: gemendū humillius atqz seruentius. Sic ergo
oēs actus qbus se homo subijcit deo: siue sint mentis siue
corpis ad religionē pñt. Sed qz ea que primis ppter
deū impēdunt ipi deo impēdunt: cōstat qz ad eandē pñ-
tē subiectionē in qua cultus religionis pñt: sic dilige-
ter pñderant apparet oēm actū bonū ad religionē pñte-
re. Cñ de Aug. dicit qz verū sacrificiū est omne op': qd agi-
tur: vt sancta societate inherēamus deo. Tamen quoddam
ordinē. Primo. n. z pncipaliter ad cultus pñctum pñt
actus mentis ordinat in deū. Scdo actus corpis q ad hos
excitandos vel designandos sunt: vt pñtationes. sacrificia
z hō. Tertio ad eundē cultū pñt oēs actus alij in pñ-
tū ordinari ppter deū. Et tñ sicut magnanimitas est que
dā virtus specialis qñs oīum virtutū actibus vratur sz
spālem rōnē obiecti: vt pote pñctās magna in actibus om-
niū virtutū: ita et religio est spālis virtus in actibus oīum
virtutū specialē rōnē obiecti pñderās. f. deo debitus. Sic
enī est iūstitie ps. Illi tñ act' spāliter religioni assignatur q
nulli' alteri' virtutis sunt: sicut pñtationes z hō: quibz
secundario cult' dei pñt. Ex quo p 3 qz actus fidei pñt
quidē mālter ad religionē: sicut z actus aliarū virtutū: z
magis in quātū fidei actus est pñs motus mētis in deū:
sed formaliter a religione distiguit: vt pote aliam rōnem
obiecti pñderās. Cōuenit et fides cum religione pter hoc
in quātū fides est religiois cā z pncipiu. Mō. n. alijs eligeret
cultū deo exhibere nisi fide teneret deū esse creatorēz gu-
bernatozem z remunerationem humanorū a cū. Ipse tñ
religio nō est vñ' theologica. Habet. n. p mā qñs oēs act'
vt fidei vt virtutis alterius: quos deo tanqz debitos of-
fert: sed deū hō p sine. Colere. n. deū est hō act' vt dō debi-
tos offerre. Et per hec p 3 responsio. ad obiecta omnia.

Btercium sic pceditur. Cñ qz fides xpiana ca-
tholica nō debet noīari. Cñ cognitio debet
esse cognoscibil' ppositionata. Mō. n. qd libet
quolibet mō cognoscit. Sed fides est cog-
nitio dī q nō est vñs neqz pncipali'. Cñ Aug. di-
cit in li. de tri. q nec fides dī dicit vñs. Cñ 3° de singulari-
bus non pōt haberi cognitio nisi singularis: sed fide qdāz

singularia facta tenem' vt passionē xpī resurrectionem z
hō: sz fides nō debet dici vñs. Cñ ab eo qd est cōe mul-
tis nō dicitur eorū nomē ppriū ipōni: cū nomē cā in-
notescēde rei imponat. Sed qñbet traditio vñsecta ppo-
nit ea que tradit: vt vñ ab oibus credēda vel obseruanda
vt vñ vera: ergo nō debet fides xpiana spāliter catholica
dici. Cñ idolatria ad oēs mūdū angulos puenit: sz xpia-
na fides nō dūz inuenitur ad omnes mūdū fines puenisse:
cum aliqui barbari sint: qz fide xpī nō cognoscūt: ergo secta
idolatrie magis dīcī catholica qz xpiana fides. Cñ 3°
quod nō cōuenit omnibus nō pōt dici vñs. sz fides xpiana
a multis non recipit: qz in cōuenienter vniuersalis vel ca-
tholica dicitur. Cñ Sed contra est quod dicit Augu. li. de
vera religione. Tenēda est nobis xpiana religio z eius ec-
clesie cōcātio que catholica est: z catholica nominat non
solum a suis: verum etiam ab omnibus inimicis. Cñ Item
vniuersale z cōe idem esse videntur. Sed fides xpiana ab
apostolo fides cōis dicitur. Tit. 1. Tito dilectio filio sz cōz
fidem: qz cōuenienter catholica dicitur. Cñ Item quod vñ
omnibus proponitur maxime debet dici vniuersale: sed
fides xpiana omnibus vniuersaliter proponitur. vt patet
ad 1° 2° vlt. Docete omnes gentes zc. ergo ipsa merito dī
dicit catholica vel vniuersalis. Cñ 3° dōm. qz fides sicut qz
libet alia cognitio duplicē hō mām. f. in qua. l. ipos credē-
tes: z de q. l. res creditas. Et ex pte vtriusqz materie fides
xpiana catholica dicit pōt. Ex pte qdem credētū: qz illaz fi-
dē vera asserit apls. Ro. 3. q testificata est a lege z prophē-
tis. Cñ autē pp hōz tēporibz diuerse gentes diuersorū deoz
cultibus in hēteret: solus vō pplus ist' deo vero cultum de-
bitū exhiberet: z sic nō esset vna vñs religio: p dicit p eos
spūritus sanctus cultū veri dei ab oibus esse assumendum
Cñ de 3°. 4. 5. Ad hī curuabit oē genu: z pñt' b' omnis
lingua. Qd quidē p fidē z xpianā religionē implet. Cñ de
merito catholica noīatur vt pote a cuiuslibet conditionis
hominibz recepta. Et sic illi q ab hac fide z religioe cōiter
pmissa z recepta in quāsdā sectas declinauerūt: nō catho-
lici sed quasi cōtione diuini: heretici noīant. Sed ex parte
rerū etiam creditarū in fide xpiana vñtas catholica inueni-
tur. Fuerūt: nāqz antiqu' diuerse artes z vie: qbus hōi
nibus qñtū ad diuersa pūdebat vel pñt' dēbat.
Quidā nāqz bonū hōis in sol' corpaliibus ponebat vel in
diuinijs aut honoribz aut voluptatibus. Quidā autē in
solis anime bonis vt in virtutibus moralibus vel intelle-
ctualibus. Quidā aut vt Augu. dicit lib. de ci. dei extrema-
bant deos esse colēdos ppter corpalia bona istius vite.
Quidā vō ppter bona q sunt post hāc vitā. Morphū' et
ponebat qbusdā gentilibz theletis aie imaginatiuā parte
purari. z nō totā aiam: dicebatqz vt Augu. dicit. x. de ci.
dei. nondū receptā eē vñā sectā q vñem viā pñt' aie li-
beratū. Nec aut est religio xpiana vt Augu. dicit ibidem.
Ipse. n. docet deū eē colēdū nō solū ppter eterna sed etiā
ppter tpalia bñficia: nec solū in spālibus sed et in vñu
corpaliū hotem dirigit z bñtudinez aie z corpis repromit-
tit. Et tō regule ei' vñs dicuntur: vt pote totā vitā hōis z
oē qd ad ipsum qlibet mō pñt' pñtentes z ordinantes.
Et has duas rōnes vñtatis assignat Boet' vt in lra patet.
Cñ pñmū igitur dōm. qz qñs de' in se nec vñs nec pñ-
cularis sit: est tñ vñs oīum rerū cā z finis. Et sic cognitio q
de ipso habet ad oīa quodāmodo vñs est. Cñ 2. dōz. qz
illa pñctularia facta tenet fides vt vñā remediā ad totum
genus humanum redimē. z liberat. Cñ 3. dōm. qz alie
secte hoc sibi vñdicare nitunt: qd est pñctum fidei xpiane:
sed nō pñt pñgere. Cñ eis pprie vñtatis non competit
nomen. Cñ 4. dōm. qz idolatria nō erat vna religio: sed
apud diuersos diuersa: cū diuersi diuersos deos colēdos
sibi instituerent: nec iterum ipsa ab omnibz nationibz est
recepta: cum a veri dei cultoribz fuerit reprobata: z etiam
a sepētibz gentiliū q dicebant hō ceremonias eē obseruā-
das tanqz legibz iustas: nō tanqz dijs placitas: vt de sene-
ca dicit Augu. lib. de ciui. dei. Cñ 5. dōm. qz xpiana fi-
des non dicitur catholica vel vñs ppter singula genez:
sed ppter genera singulorum: quia ex omni conditione
hominum ei aliqui adheferunt.

B. 4. sic pceditur. Uidet qd no fit fidei catho-
lice pfectio qd pater z filius z spūsancti sint
vniū deus. Quia vt ipse boeti dicit ad in e q
litate sequitur pluralitas deorum: sed catho-
lica scriptura que est caput catholice religio-
nis vt dicit Aug. de vā religione ponit in equalitate patris
z filij vt videt p h qd dicit Jo. 1. 4. p maior me est ex per-
sona filij: qd no est pfectio catholice fidei quā dicit. C. 3. 7.
j. 2. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

principia p q aie purgarent. Origenes at platonici docu-
mētis insites arbitratus est hoc mō in fide ponēdum esse
qz dicit tres sunt qui testimoniu dant in celo. j. Jo. vlti. sicut
platonici tres principales subas posuerit. Cui posuit
filii esse creaturā: vt p p. 3. 7. in qdā epla. de errorib. orig.
Et cū ipse alexandrie docuerit: ex eius scriptis sui errores
arrius hausit. Et per hoc dicit epifanius q orig. fuit pater
arrii z fons. Eātm q xpiane z catholice fidei positio arrii
est pta de trinitate qtm error creaturā z creaturā deos
dicētes eis latre fuitentem exhibebāt. Quod arguit aplo
Ro. j. dicit q coluerūt z fuitentē creatur potē qz creatori.
C. 2. d. 1. d. 2. d. 3. d. 4. d. 5. d. 6. d. 7. d. 8. d. 9. d. 10. d. 11. d. 12. d. 13. d. 14. d. 15. d. 16. d. 17. d. 18. d. 19. d. 20. d. 21. d. 22. d. 23. d. 24. d. 25. d. 26. d. 27. d. 28. d. 29. d. 30. d. 31. d. 32. d. 33. d. 34. d. 35. d. 36. d. 37. d. 38. d. 39. d. 40. d. 41. d. 42. d. 43. d. 44. d. 45. d. 46. d. 47. d. 48. d. 49. d. 50. d. 51. d. 52. d. 53. d. 54. d. 55. d. 56. d. 57. d. 58. d. 59. d. 60. d. 61. d. 62. d. 63. d. 64. d. 65. d. 66. d. 67. d. 68. d. 69. d. 70. d. 71. d. 72. d. 73. d. 74. d. 75. d. 76. d. 77. d. 78. d. 79. d. 80. d. 81. d. 82. d. 83. d. 84. d. 85. d. 86. d. 87. d. 88. d. 89. d. 90. d. 91. d. 92. d. 93. d. 94. d. 95. d. 96. d. 97. d. 98. d. 99. d. 100.

de filio nō in persona capitis sed in psona membrorum:
ecclesia nescit: vt Jerō. dicit. In hoc autem qd pater solus
dicit scire ostēdit et filius scire fm pdictam regulā. C. 2. d. 1. d. 2. d. 3. d. 4. d. 5. d. 6. d. 7. d. 8. d. 9. d. 10. d. 11. d. 12. d. 13. d. 14. d. 15. d. 16. d. 17. d. 18. d. 19. d. 20. d. 21. d. 22. d. 23. d. 24. d. 25. d. 26. d. 27. d. 28. d. 29. d. 30. d. 31. d. 32. d. 33. d. 34. d. 35. d. 36. d. 37. d. 38. d. 39. d. 40. d. 41. d. 42. d. 43. d. 44. d. 45. d. 46. d. 47. d. 48. d. 49. d. 50. d. 51. d. 52. d. 53. d. 54. d. 55. d. 56. d. 57. d. 58. d. 59. d. 60. d. 61. d. 62. d. 63. d. 64. d. 65. d. 66. d. 67. d. 68. d. 69. d. 70. d. 71. d. 72. d. 73. d. 74. d. 75. d. 76. d. 77. d. 78. d. 79. d. 80. d. 81. d. 82. d. 83. d. 84. d. 85. d. 86. d. 87. d. 88. d. 89. d. 90. d. 91. d. 92. d. 93. d. 94. d. 95. d. 96. d. 97. d. 98. d. 99. d. 100.

tur vnum qd est indiuisus. vt patet. x. metaphy. ergo di-
uisio pluralitatem constituit. Et sic idem qd prius.
C. 2. d. 1. d. 2. d. 3. d. 4. d. 5. d. 6. d. 7. d. 8. d. 9. d. 10. d. 11. d. 12. d. 13. d. 14. d. 15. d. 16. d. 17. d. 18. d. 19. d. 20. d. 21. d. 22. d. 23. d. 24. d. 25. d. 26. d. 27. d. 28. d. 29. d. 30. d. 31. d. 32. d. 33. d. 34. d. 35. d. 36. d. 37. d. 38. d. 39. d. 40. d. 41. d. 42. d. 43. d. 44. d. 45. d. 46. d. 47. d. 48. d. 49. d. 50. d. 51. d. 52. d. 53. d. 54. d. 55. d. 56. d. 57. d. 58. d. 59. d. 60. d. 61. d. 62. d. 63. d. 64. d. 65. d. 66. d. 67. d. 68. d. 69. d. 70. d. 71. d. 72. d. 73. d. 74. d. 75. d. 76. d. 77. d. 78. d. 79. d. 80. d. 81. d. 82. d. 83. d. 84. d. 85. d. 86. d. 87. d. 88. d. 89. d. 90. d. 91. d. 92. d. 93. d. 94. d. 95. d. 96. d. 97. d. 98. d. 99. d. 100.

q̄tum ens: r̄ iō nō est incōueniens si aliquozū diuersitas aliorū plitatem causet. C̄ad. 4. d̄m q̄ oēm diuersitatem p̄cedit aliqua pluralitas: sed nō oēm pluralitatem p̄cedit diuersitas: sed aliqua pluralitatem aliqua diuersitas. C̄nde r̄ vtrūq; verū est. s̄ q̄ multitudine diuersitatem faciat cōiter loquēdo: vt dicit p̄bos: q̄ diuersitas in cōpositis facit pluralitatem: vt dicit Boe. h̄c. C̄ad. 5. d̄s q̄ Boe. accipit aliteritate pro diuersitate q̄ cōstituit ex aliquib; differentiis: siue sint accidentales siue substantiales. Illa autē que sunt diuersa r̄ nō d̄ria: sunt p̄ma: de q̄bus h̄ Boe. nō loquitur.

Sc̄d̄s sic p̄cedit. C̄l̄ q̄ varietas accētū nō possit eē cā pluralitatis s̄m numerū. P̄ h̄s. n. dicit. s̄. meta. q̄ numero sūt vnū quoz est mā vna: q̄ numero plā quoz mā plures: q̄ diuersitate in numero nō facit varietas accētū: s̄ magis diuersitas māe. C̄tē dicit p̄bos. 4. meta. q̄ idem est rebus cā substantie r̄ vnitatis: s̄ accētia nō sūt indiuidua cā substantie: q̄ nec vnitatis: q̄ cōsequēs: nec pluralitatis s̄m numerū. C̄tē oīa accētia cum sint forme ex seip̄s sunt cōcābilia: vt cōia r̄ vna. S̄z nihil h̄ pot̄ alteri eē cā indiuiduationis vel p̄ncipiū. q̄ accidentia nō p̄nt eē indiuiduationis p̄ncipiū: sed aliq̄ sunt s̄m numerū diuersa in q̄ntū i sua indiuiduatione diuidūtur. q̄ accidentia nō p̄nt eē cā diuersitatis s̄m numerū. Item sicut ea q̄ in ḡie sube differūt ḡie vel sp̄e d̄nt s̄m substantia: r̄ nō solū s̄m accētia: r̄ ea q̄ differūt s̄m numerū: s̄ aliq̄ d̄nt diuersa ḡie vel sp̄e: per idē q̄ est in ḡie sube nō p̄ accidentia. q̄ s̄nt d̄nt diuersa numero: s̄m illud q̄ est in ḡie sube: r̄ nō s̄m accētia. Itēz remota cā remouet effectus: sed oē accētis cōtingit a subiecto remoueri: vel actu: vel cogitatione. Si igitur accētis eēt p̄ncipiū pluralitatis s̄m numerū: r̄ diuersitatis contingeret eadem esse q̄ntū vnū s̄m numerū: q̄ntū diuersa actu vel cogitione. C̄tēz postorius num̄q; est cā p̄ois. sed inter oīa accidentia p̄mū locū t̄z q̄ntas: vt Boetius dicit in libro predicamentozū. Inter q̄ntas autē numerus prior est cū sit simplicior: r̄ magis abstractus. ergo ipossibile est q̄ aliqd̄ aliud accētis sit p̄ncipiū pluralitatis s̄m numerū. C̄s̄ q̄ est q̄ dicit Boetius q̄ indiuiduū facit collectio accētū q̄ in alio rep̄ri nō p̄nt: s̄ idē q̄ est p̄ncipiū indiuiduationis est p̄ncipiū pluralitatis s̄m numerū: q̄ accidentia sunt p̄ncipiū pluralitatis s̄m numerū. C̄tēz in indiuiduo nō inueniuntur nisi mā forma: r̄ accētia: s̄ diuersitas forme nō facit diuersitatem s̄m numerū: s̄ s̄m sp̄em: vt d̄. io. meta. Diuersitates vō s̄m genus facit diuersitas māe. Dicit. n. p̄bos. io. meta. quod ḡie differunt quoz non est mā cōis: nec generatio adinuitē: q̄ diuersitate s̄m numerū nō pot̄ facere nisi diuersitas s̄m accētia. C̄tēz id q̄ inuenit cōe in pluribus sp̄e differētibus nō est cā diuersitatis s̄m numerū: q̄ diuisio generis in sp̄es p̄cedit diuisiōe sp̄e in indiuidua: s̄ mā inuenit cōis in diuersis s̄m sp̄em: quia eadē mā d̄ria formis subdit: alias habēt d̄rias formas adinuitēz nō trāsmutant: q̄ mā nō est p̄ncipiū diuersitatis s̄m numerū: nec forma: vt p̄mo tactū est: q̄ relinquit q̄ accidentia sunt huius diuersitatis cā. C̄tēz in ḡie sube nihil inuenit: nisi gen̄ r̄ d̄ria: sed indiuidua vnus sp̄e nō differunt ḡie nec substantibus differētibus: ergo nō differunt nisi accidentibus differētibus. C̄tēz ad euidētias huius q̄ntis r̄ eoz q̄ in l̄ra dicunt oīz videre q̄ sit cā huius triplicis diuersitatis q̄ in l̄ra assignat. Eū. n. i indiuiduo cōposito in ḡie sube nō sint nisi tria. s̄. mā: forma: r̄ cōpositū: opz ex aliq̄ istoz cuiuslibet h̄az diuersitatis cās inuenire. Sc̄d̄s igit q̄ diuersitas s̄m genus reducitur in diuersitate māe: diuersitas vō s̄m sp̄em in diuersitate forme: sed diuersitas s̄m numerū p̄nt in diuersitate māe: r̄ p̄nt in diuersitate accētis. Cū autē gen̄ sit p̄ncipiū cognoscēdi: vt pote p̄ma diffinitionis p̄ma autē s̄m se sit ignota: nō pot̄ s̄z se ex ea accipi diuersitas generis: s̄z solū illo mō q̄ cognoscibilis est. Est autē cognoscibilis dupl̄. C̄no modo p̄ analogiā siue p̄ cōpationē vt d̄. i. phi. Hoc ē vt dicam; h̄c eē mā: vel q̄ mā h̄ mō se h̄z ad res nāles: sicut lignū ad lectum. Alio modo cognoscit p̄ formā p̄ quā h̄z eē actu. C̄nūq; q̄. n. cognoscit s̄z q̄ est actu: nō s̄m q̄ est in pot̄tia: vt dicitur. 9. meta. r̄ s̄m hoc sumit duplex diuersitas generis ex mā: vno modo ex diuersa analogiā ad

formā: r̄ sic penes māz distinguitur p̄ma rez ḡia. Ad. n. q̄ est in ḡie sube p̄parat ad māz: sic ad p̄te sui. Quod vō i ḡie q̄ntatis nō h̄z māz p̄te: s̄z cōparat ad sp̄m sicut mentibus oīa alia ḡia p̄sequitur diuersas cōpationes ad māz q̄ ps̄ sube: ex qua suba h̄z rōnē subiecti s̄m quā ad accidentia cōparat. Alio mō penes māz sumit generis diuersitas: s̄m q̄ mā est p̄fecta p̄ formā. Et cū materia sit pot̄tia pura: r̄ deus sit actus purus: nihil aliud est materia p̄fecta in actu: qui est forma: nisi quaten; participat aliqua similitudine actus p̄mī: licet imperfecte: vt. s̄. id q̄ est iam cōpositus ex mā r̄ forma sit medius iter pot̄tiaz purā r̄ actū purū. Nō autē mā ex omni p̄te equaliter recipit similitudine actus p̄mī: s̄z a q̄busdā imperfecte: a quibusdā vō p̄fectus: vt pote quedā p̄cipant diuina similitudine s̄m q̄ tū subditū quedā vō s̄m q̄ vniū. q̄daz vō s̄m q̄ cognoscit. quedaz vō s̄m q̄ intelligit. Ipsa igit similitudo p̄mī ac r̄ i q̄cūq; mā exis est forma eius. S̄z forma talis i q̄busdā facit esse tū i q̄busdā eē r̄ viuere: r̄ sic d̄ alijs in vno r̄ eodē. Similitudo min; p̄fecta r̄ adhuc amplior. Aliqd̄ igit inuenit cōe in vtraz similitudine: q̄ in vna subternitur imperfectiōi r̄ in alia perfectiōi: sicut materia subternitur actu r̄ p̄uatiōi. Et ideo materia simul accepta cum hoc cōi est adhuc mālis respectu p̄fectiōis r̄ imperfectiōis p̄dicte: r̄ hoc māli sumit gen̄ d̄ria vō ex p̄fectiōe r̄ imperfectiōe p̄dicte. Sicut ex hoc cōi māli q̄ est habere vitā sumit hoc gen̄ q̄ est aiatū corp̄. Ex p̄fectiōe vō sup̄addita hec differētia sensibile. Ex imperfectiōe vō h̄ d̄ria insensibile. Et sic diuersitas talium māllū inducit diuersitatem generis: sicut aialis a plāta. Et p̄pter hoc d̄ mā esse p̄ncipiū diuersitatis s̄m genus r̄ eadē rōne forma est p̄ncipiū diuersitatis s̄m sp̄es: q̄ a p̄dictis formalibus que h̄nt addita materialia. vñ ḡia sumunt p̄ cōpationē forme ad māz sumuntur d̄ria q̄ p̄stituit sp̄es. C̄sc̄d̄s tū q̄ curz illud māle. vñ sumitur gen̄ h̄at in se formā r̄ māz logicus p̄siderat genus solum ex p̄te eius q̄ formale est. Cū eius diffinitionis d̄nt forma les: s̄z nālis p̄siderat genus ex p̄te vtriusq;. Et tō contingit q̄ntū q̄ aliqd̄ cōicat in genere ex p̄te vtriusq;. Et tō cōicat p̄m nālem. Cōtingit. n. q̄ntū q̄ illud de similitudine p̄mī i actus. q̄ p̄sequit res aliqua in mā tali: aliud cōsequitur sine mā: aliud in alia mā oīno diuersa. Sicut p̄z q̄ lapsus in mā que est s̄m pot̄tia ad esse p̄tingit ad hoc q̄ substat ad q̄ idē p̄tingit solū s̄m māz que est in pot̄tia ad vbi r̄ nō ad eē r̄ angelus omni mā carēs. Cū logicus inueniēs in h̄is oib; illud ex quo genus sumebat: ponit oīa hec in vno genere sube. Nālis vō r̄ metaphysic; q̄ p̄siderat p̄ncipia rerū oīa nō inueniēs p̄ueniētia in mā dicit ea differre genere: s̄m hoc q̄ d̄. io. metaph. q̄ corruptibile r̄ incorruptibile differūt genere r̄ q̄ illa p̄ueniūt genere: quoz est mā vna r̄ generatio adinuitē. Sic igit p̄z quō mā facit diuersitatem in genere: forma diuersitatem in sp̄e. Inter indiuidua vō eiuſdē sp̄e hoc modo p̄siderāda est diuersitas s̄m p̄m. 7. metaph. q̄ sicut partes generis r̄ sp̄e sunt mā r̄ formalia indiuidua sunt hec mā r̄ hec forma. Cū sicut diuersitatem in genere vel sp̄e facit diuersitas māe vel forme absolute: ita diuersitatem in numero facit hec forma r̄ hec materia. Nulla autē forma in quātū h̄z est h̄ ex seipsa. Dico autē in quātū h̄z p̄pter aīam rōnalez q̄ quodā mō ex seipsa est hoc aliqd̄: s̄z nō in quātū forma. Intellectus vō quālibet forma quāz possibile est recipi in aliquo: sicut in mā vel sicut in subiecto natus est attribuere pluribus: q̄ est rōnē eius q̄ est hoc aliqd̄. Cū forma sit h̄z hoc q̄ recipit in mā: sed cum materia in se p̄siderata sit indistincta nō pot̄ est q̄ forma in se recepta indiuiduet: nisi s̄m q̄ est distinguibilis. Nō. n. forma indiuidua per hoc q̄ recipit in materia nisi q̄tenus recipit in hac materia vel illa distincta r̄ determinata ad hoc r̄ nunc. Materia autē nō est diuisibilis nisi per q̄ntitatem. Cū p̄bos dicit. i. eth. q̄ submota q̄ntitate remanet suba indiuisibilis. Et iō materia efficitur hec r̄ signata s̄m q̄ est sub diuisionib;. Dimensiones autē iste p̄nt dupliciter considerari. C̄no mō s̄m eaz terminatio: nem: r̄ dico eas terminari s̄m terminatā mēsurā r̄ figurā r̄ sic vt et perfecta collocantur in genere q̄ntitatis: r̄ sic non

p̄nt eē p̄ncipiū indiuiduationis: q̄ cū talis diuisionū terminatio variet frequēter circa indiuiduū: sequeret q̄ indiuiduū nō remaneret idem numero semp. Alio mō p̄nt p̄derari sine ista determinatione in nā diuisionib; tū: q̄ntas nūq; sine aliqua determinatione eē possint: sicut nec natura coloris sine determinatione albi r̄ nigri r̄ sic collocatur in genere q̄ntitatis vt imperfectū. Et ex his dimensionibus iterminatis efficitur hec materia signata: r̄ sic indiuiduat formas r̄ sic ex materia catur diuersitas s̄m numerum in eadē specie. Cū p̄z q̄ materia s̄m se considerata non est p̄ncipiū diuersitatis s̄m sp̄em nec s̄m numerū: sed sicut est p̄ncipiū diuersitatis s̄m gen̄: put subest cōi formate est p̄ncipiū diuersitatis s̄m nūez: put subest dimensionib; in terminatis: r̄ iō cū he dimensiones sint de genere accētū q̄ntū diuersitas s̄m numerū reducitur in diuersitate materie. q̄ntū in diuersitate accētū: h̄ rōne dimensionū p̄dicatarum. Alia vero accidentia nō sunt p̄ncipiū indiuiduationis: sed sunt p̄ncipiū cognoscendi distinctiones indiuiduoz. Et p̄ hunc modū ē alijs accētū: indiuiduatio attribuit. C̄ad p̄mū igit d̄s. q̄ cum dicit p̄bos q̄ numero sunt vnū quoz est materia vna: intelligēdum est de materia signata que subest dimensionib;. Alias opz dicere q̄ oīa generalia r̄ corruptibilia sunt vnū numero: cū eoz sit mā vna. C̄ad. 2. d̄s q̄ dimensiones cū sint accētia per se. nō p̄nt esse p̄ncipiū vnitatis in indiuiduo substantie. Sed materia p̄ntalibus dimensionib; subest intelligitur eē p̄ncipiū talis vnitatis r̄ multitudinis. C̄ad. 3. d̄m q̄ de ratione indiuidui est q̄ sit i se indiuisū r̄ ab alijs diuisū vltima diuisio nē. Nullū autē accētis h̄z in se p̄uā rōnē diuisiōis nisi q̄ntitas. Cū dimensiones ex seip̄s h̄nt quā dā rōnē indiuiduationis s̄m determinatū situm: put situs est d̄ria q̄ntitatis: r̄ sic h̄z duplicē rōnem indiuiduationis. Cū ex subiecto sicut r̄ q̄dlibet aliud accētis: alia est p̄uā rōnē h̄z sitū rōne cū: in abstractō a materia sensibili imaginamur h̄c lineam r̄ h̄c circulum. Et iō recte materie conuenit indiuiduare oēs alias formas ex hoc q̄ subdit illi forme que ex seipsa h̄z indiuiduationis rōnem: ita q̄ ipse dimensiones terminat q̄ fundant in subiecto illa completo: indiuiduans quodāmodo ex mā indiuiduata p̄ dimensiones interminatas p̄ intellectas in mā. C̄ad. 4. d̄m. q̄ illa q̄ differūt numero in ḡie substantie: nō solum differūt accētū: s̄z et forma r̄ mā. S̄z i q̄nt q̄re h̄ forma differat ab illa nō erit alia ratio nisi q̄ est i alia mā signata. Nec inuenit alia rō q̄re h̄ mā sit d̄sūsa ab illa nisi p̄ q̄ntitatem. Et iō mā subiecta dimensionū intelligit esse p̄ncipiū hui; diuersitatis. C̄ad. 5. d̄m. q̄ rō illa p̄cedit ad accētū: p̄pletis q̄ sequit eē forme i mā. Nō autē dimensionib; interminatis q̄ p̄ntelligit an sp̄az formā i mā. Sine h̄is. n. nō pot̄ intelligi indiuiduū sic nec sine for. C̄ad. 6. d̄m. q̄ nūez formalū loquēdo est p̄us q̄ntitas p̄ma. S̄z mā r̄ q̄ntas p̄ma est p̄oz. cū nūez ex diuisiōne contū relinquit. Et d̄. 4. phy. r̄ h̄z h̄c viā cāt diuersitatem s̄m numerū diuisio materie s̄m diuisiōnes. C̄ad rōnes in p̄mū p̄z qualiter sunt r̄ cedende r̄ q̄nter saluz p̄cludūt. B. 3. sic p̄cedit. C̄l̄ q̄ duo corpa possint intelligi s̄l eē i eodē loco. Dico. n. p̄positio vt esse p̄dicati: q̄ntas p̄positio nō h̄z repugnātiā in intellectu. S̄z h̄ p̄positio. duo corpa sūt i eodē loco. nō ē h̄. ats nunq; possit fieri miraculose. q̄d p̄z eē saluz i corpe d̄ico: q̄d exiit clauso vgnis vtero: r̄ intrauit ad discipulos lanuis clausis. Nō. n. de; p̄t facē q̄ affirmatio r̄ negatio sint s̄l vā: vt dicit Aug. q̄ faustū. q̄ p̄t aliq; intelligere vel saltē i intellectu fingere duo corpa s̄l esse in eodē loco. C̄tēz a corpib; ḡlicatis nō remouet natura corporeitatis: sed soluz corpulētie. sed nō remouet ab eis ista p̄ditio q̄ p̄nt eē cū alijs in eodē loco p̄ dotē subtilitatis vt a multis d̄: q̄ h̄ p̄ditio nō seq̄ nāz corporeitatis r̄ corpulētie siue grossicetie cuiusdā: q̄ nō ē ipossibile intelligi duo corpa s̄l eē i eodē loco. C̄tēz aug. dicit sup̄ gen. ad l̄raz. q̄ lux in corpib; p̄mū locū t̄z. s̄z lux ē s̄l in eodē loco cū aere: q̄ duo corpa p̄nt eē s̄l in eodē loco. C̄tēz q̄libz sp̄es ignis vt d̄ p̄bos. 5. top. q̄ lux ē corpa r̄ sic idē q̄d p̄us. C̄tēz i ferro igni tō sit ē ignis r̄ ferrū. vtrūq; ē corpa: q̄ possibile est s̄l esse

duo corpa i eodē loco. C̄tēz elemēta i mixto nō sūt corrupta. als mixtū nō seq̄ret d̄ntis motū. s̄z oīa q̄ntoz elemēta s̄l corpa r̄ simul sūt i q̄libz p̄te mixti: q̄ possibile ē duo corpa s̄l eē i eodē loco. C̄tēz q̄ duo corpa nō sint simul i vno loco h̄ nō pot̄ cōuenire corpib; rōne materie: cū māe s̄z se nō d̄beat loc;: nec rōne forme p̄ idē nec rōne dimensionis: cū dimensiones nō replēt locū. Ad p̄z ex hoc q̄ qdā locū vbi nō erant nisi solū dimensiones dicebat vacuū esse: q̄ h̄ nō cōuenit corpū nisi rōe aliq; accētū posterior q̄ nō sūt oibus cōia r̄ q̄ possibile est a corpore; separari: sic vt q̄ duo corpa possint s̄l esse in eodem loco. Item s̄m astrologos qui sequunt p̄tholomeū sex planetaz corpa mouentur in epiciclis q̄ sūt circuli inter se cates speras extrinsecas planetarū: q̄ opz q̄ planete corpus aliq; peruenit ad locum sectionis. Sed nō pot̄ dici q̄ vbi sit aliq; vacuū cū vacuum nā nō patiat. Itēz q̄ suba sperarū sit diuisibilis vt itelligat cedere corpore; planete q̄n puenit illuc sicut cedit aer lapidū cū celli sint solidissimi q̄n ex ere sūt: vt dicitur Job. 37. q̄ opz q̄ corpus planete sit cum corpore spe re in eodē loco: r̄ sic falsuz dicit boe. q̄ nūq; duo corpa obrinet locū vnū. Sed q̄ est q̄ si duo corpa sint in eodem loco eadē rōne r̄ q̄libet. s̄z aliqd̄ corpa q̄ntūq; magnum pot̄ diuidi in p̄ua cuiuslibet q̄ntitatis s̄z aliq; nūerū: q̄ seatur q̄ in p̄uissimo loco p̄ntebit maximū corpus q̄d videtur ab surdū. C̄tēz ipossibile est inter duo puncta signata eē plures lineas rectas. h̄ aut sequet si duo corpa sint in eodē loco. Signatis. n. duobus punctis ex duabus p̄ibus loci oppositis erit inter ea due linee recte signate in duobus corpore; locatis. Nō. n. pot̄ dici q̄ inter illa duo puncta nulla sit linea neq; q̄ vnus locati linea magis sit inter ea q̄ alia: neq; q̄ sit ibi aliqua vna linea p̄ter corpa r̄ locata que sit inter duo puncta loci: q̄ sic illa linea eēt nō in subiecto: q̄ ipossibile est duo corpa s̄l eē i eodē loco. C̄tēz demonstratū est in geometria q̄ duo circuli nō se cōtingūt nisi in p̄nto: sed si ponam; duo; corpa s̄l eē i eodē loco seq̄t q̄ duo circuli p̄tēri in eis se s̄m totū contingant. q̄ ipossibile est duo corpa s̄l eē i eodē loco. C̄tēz q̄ntūq; vni r̄ eidē sūt eadē ipsa sibi inuicē sūt eadē. S̄z cum op̄orteat vna eē dimensionē loci r̄ locati ex eo q̄ nō est ponere dimensionē sine subiecto si duo corpa sint s̄l in eodē loco seq̄t dimensiones vtriusq; corpis eē eadē: cū dimensionibus loci: q̄ seq̄t eas eē eadē adinuitē: q̄d est ipossibile. C̄tēz. d̄m. q̄ in h̄is q̄ apud nos sunt q̄ oēs eē corpa p̄nt ad sensuz videm; q̄ aduenire vno corpe ad aliq; locū aliud corpa; ab illo expellit. Cū experimento p̄z talia corpa duo in eodē loco eē nō posse. Quidā autē dicit q̄ non p̄hibent duo horū corpore; ab hoc q̄ sint simul p̄pter corporeitatem vel p̄pter aliqd̄ q̄ sit de rōne corpis in q̄ntum corpus. Sic. n. oīo seq̄ret duo corpa p̄hiberi ab h̄ q̄d eē s̄l. Sed dicit q̄ p̄hibent ab hoc p̄pter corpulētia ipsoz. S̄z q̄d sit hoc q̄d corpulētia noiant: siue d̄ntas: siue impuritas: siue corruptibilitas aliquozū corpore;: vel ē aliq; nā sp̄alis nature ḡnāl corporeitatis sup̄addita nō pot̄ esse cā h̄z prohibitoris. Inuenit. n. duplex cōparatio corpore; ad locū. Cū s̄m quā ponit in h̄ loco vel illo determinato r̄ hec p̄paratio seq̄tur nām sp̄alem hui; vel illi; corpore;: sicut q̄ graua ex nā grauitatis sint de oruz: leuia aut sursum. Alia vero cōparatio est s̄m quā dicit simpliciter in loco eē: r̄ hec cōparatio sequit corpus ex ipsa nā corporeitatis nō p̄pter aliqd̄ additum. Sc̄d̄m h̄. n. corpus est in loco q̄d se loco p̄mittit. Hoc autē est s̄m q̄d est dimensionatū dimensionibus e q̄libz r̄ s̄libz dimensionibus loci. Dimensiones autē insunt cuiuslibet corpi ex ipsa corporeitate. Esse autē plura corpa in eodē loco vel nō esse: nō respicit locū determinatē sed absolute. Cū opz q̄ cā huius impedimētū referat ad naturam corporeitatis ex qua corpa omni in q̄ntum est corpus natum sit esse in loco. Et si vltima spera non sit in loco hoc non est nisi: q̄ nihil pot̄ eē ē ipaz: nō aut p̄p̄fectū p̄dicte aptitudis. Et iō aliq; cedūt simplic; q̄ nulla duo corpa possint eē i eodē loco: r̄ nō eē s̄l referūt ad p̄ncipiū mathematica q̄ oīz saluari i oib; nāli b;. vt d̄. 3. ce. r̄ mī. S̄z h̄ nō vt inueniēs: q̄ mathematicis nō p̄p̄tē esse in loco nisi impop̄te r̄ s̄litudinarie. C̄l̄ d̄. j. de

bus q sunt magis nota quo ad nos accipit cognitione in-
telligibili q sunt magis fm nam: vt pz. j. p bicoz. ita scia
nalis pcedit ex his q sunt nota magis q ad nos z mino no
ta fm nam z demitatio q est p signu vel p efficiu magis vfi
tat in scia nali. 2o qz hz id qd est ppriuni ronis sicut est de
vno in aliud dscurrere z h magis in scia nali seruatur vbi
ex cognitione vni in cognitione alterius deuenit sicut ex
cognitione effectus in cognitione cae. Et no pcedit solu ab
vno in aliud fm rone qd no est aliud h rem: sicut si ab aia-
li pcedit ad hominem. In scientijs enim mathematicis
pcedit p ea tm que sunt de eentia rei: cu demostrent soluz
per cam formale: z io no demostret in eis aliqd de vna re
p alia rez: s; p ppria diffone illius rei. Est eni demostretur
aliq demostrationes de circulo ex triangulo vel e; h no est
nisi in qtu in circulo est po triangulus z e; . S; in scia nali
li in q fit demitatio per cas extrinsecas: pbat aliqd de vna re
p alia oio extrinsecas. Et ita modus ronalis in scia natu
rali maxie obseruat. Et io scia nalis inter alias est intellectu
hois magis coformis. Attribuit igit ronalit pcedere scie
nali: no qz ei soli pueniat: s; qz ei picipue competit.
CAd 3m igit ddm qz ro illa pcedit de pcessu q dr ronal h;
pmu modu. Sic eni ronalis modus pprius est ronalit scie z
diuine no at nali. CAd 4m ddm qz ro illa pcedit de pro
cessu illo q dr ronalis scdo modo. CAd 5m ddm qz in ois
bus scientijs suatur qstuz ad h modus ronalis qz pcedat de
vno in aliud h; ronez. No at qz pcedat de vna re in aliam.
Sed h est pprii nalis scie vt dcm est. CAd quartu ddm
qz p h; ibi p eode ponit ronalitatu z opmattu. vñ patet
qz pntet ad 2m moduz assignatu. Racionalitio vo vel opm-
natio attribuit p h; ibidez agibilia humana: de qbus est
scia moralis rone sue ptingit. vñ patet ex dictis colligi qz
pm modus ronalitatis est maxie pprius scie ronalit. scds
CAd scdam qonem ddm qz pcedit (moralit. tertiu nali-
dere disciplinabil: attribuit mathematice: no qz ipsa so-
la disciplinabil: pcedat: sed qz ei picipue competit. Luz
igit dscere nihil aliud sit qz ab alio sciam accipe: tuc dici
mus pcedere disciplinabil: qñ pcessus nri ad certam cog-
nitionez pducit q scia dr: qd qdem ptingit in mathema-
ticis scientijs. Cum eni mathematica sit media inter nalem
z diuinam: ipa est vtraq; certior. nali qd: qz ei ronalitatio est
a motu z a ma absoluta: cu nalis ronalitatio in ma z mo-
tu vset. Et h at qz ronalitatio nalis est circa mam a plibus
depedit. La ronalitatio ma z forme: z disponum mate-
rialitu z pzetatu q psequitur forma i ma. Ubicuz at ad
aliqd cogscdu. oz ronalitatio plura est difficilior cognitio.
Unde in pmo posteriorz dr qz minus certa scia est que est
ex additioe vt geometria ad arithmetica. Ex hoc vo qz ei
ronalitatio est circa res mobiles: z q no vniformiter se hnt
ei cognitio est min firmata: qz ei demitatioes: vt in maiori
pre sunt ex hoc qz ptingit aliqñ alr se hnt: z io qsto aliqua
scia magis appropinqr ad singularia: sicut scie opatine vt
medicina: alchimia: z moralis. min pnt hnt de certitudine
pp multitudinē eoz q ronalitatio sunt i talib; scientijs: quo
qdlibet si omittatur frequenter errat: z pp eoz variabilita
te. Et at pcessus mathematicus certior qz pcessus diuine
scie: qz ea de quib; est scia dina sunt magis a sensib; remo-
ta: a qbus nra cognitio ortuz sumit: z qtu ad subas separa-
tas in quaz cognitione insufficiter inducut ea q a sensib;
bus accipiuntur z qtu ad ea que sunt coia oib; entib; q snt
maxie vlia: z sic maxime remota a pticularibus cadetibus
sub sensu. Mathematica at ipa sub sensu cadit z imagi-
natio subiacet: vt linea figura: numerus: z h; . Et io intel-
lectus humanus a fantasmatib; accipias facili: eoz cog-
nitione accipit z certu: qz intelligit alicuius vel et qdita-
te sube. p om z actu z h; : z sic pz qz mathematica ronalitatio
est facilior z certior: qz nalis z theologica: z multo plus
qz alie scie opatine: z io ipa maxie dr disciplinabil: pcedere
re. z hoc est qz dicit ptholome in pncipio almagesti. Alia
duo gna theozici potu qz opmone qz pceptione scialem
dicat: theologum qz pp in apparens ei: z incomprehen-
sibile. phici vero pp ma instabile z imantestiu. Solus at
mathematicus inqstiois summa stabiletat: sicut inqstiois dabit:
velut vtiq; demitatioes p idubitabiles rones manifestas.

CAd primum ergo ddm qz qstuz in qualibet scientia di-
sciplina accipiat: in mathematicis facilius z certius: vt
dcm est. CAd 2m ddm qz qstuz nalia sensu subiacet: no
tm pp sui fluxibilitate hnt magna certitudine: cu ex sensu
sunt: sic hnt mathematica q sunt ex motu in ma sensibili fm
ee. z sic sub sensu z imaginatione cadet pnt. CAd tertiu di-
cedu qz i adiscdo scipm ab eo qd magi facile: nisi neces-
sitas aliud regat: qñq; eni nece est in adiscdo mo incipit
ab eo qd est facili: s; ab eo cui cognitioe cognitio sequi-
tur depedit: z hac pone oz in adiscdo a logica incipit: no
qz ipsa sit facilior scientijs ceteris. h; eni maxime difficul-
tate: cu sit de scdo itellis: s; qz alie scie ab ipa depedit in qz-
tum ipsa docet modu pcedendi in oib; scientijs: opz. n. p
scire modum scientie qz scietia ipsam: vt dicitur. z meta.
CAd qrtu ddm qz a potetis aie sumit modus sciaz pp mo-
du que hnt pde aie in agedo: vñ modi sciaz no ridet potetis
aie: s; mo is qb; pde aie pcedere pnt q no solu dluer-
sificat penes pbs tm: s; et penes obta: z sic no oz qz mod-
cuiusq; scie denoiet ab aliq pde aie. No tm dicit qz sicut mo-
dus p h; ce denoiet ab aliq pde aie: s; qz a sensu accipit: modus at
scie dine ab intellectu h; qz in deo aliqd ronalitatio etiam
modus mathematice attendit h; qz accipit ab imaginatione.
CAd tertiu qonez ddm qz sicut ronalitatio pcedere attribuit
nali p h; ce: qz in ipsa obseruat maxie modus ronalitatis intel-
lectualit pcedere attribuit diuine scie: eo qz in ipsa obseruat
maxie modus itellis: differt at ro ab intellectu: sic multumdo
ab vnitae. CAd dcm ddm qz de pto. Qz sicut h; ro ad itel-
lectu: sic tps ad eternitate. z circulu ad centz. Et n. ronalit-
pprii circa mla diffundit: z ex eis vna simpliciter cognitio-
ne colligere. CAd dcm ddm qz de di. no. Qz aie fm qz hnt
ronalitate diffundit: circulerit veritate: z in hoc deficiit
ab angel. S; in qstuz p uoluit multa ad vnu qda mo ange-
lis equat. Intellectus at ecouertit p pus vna z simpliciter vitatez
ronalitatio: z in illa totu multitudinis cognitione capite: sicut
de itelligedo sua eentia oia cognoscit. CAd dcm ddm qz dicitur
de q angeloz meres hnt intellectualitate in qstuz vniformi-
ter intelligibilia diuoz itelligit. Sic igit patet qz ronalit-
ronalitatio ad intellectualit terminat h; via ronalitatis. in qz
tuz ex multis ro colligit vna z simpliciter vitate. Et rursum
intellectualit ronalitatio est pncipiū ronalit h; via coposi-
tionis: z inuertiōis in qstuz itellis in vno multa coprehedit.
Alia igit ronalitatio q est terminu totu humane ronalitatio-
nis maxie est intellectualit ronalitatio. Nota at ronalit-
deratio ronalitatis in oib; ronalitatis: ad cognitione dine sci-
entie terminat. Qñq; eni ro vt pu dcm pcedit de vno i
aliud h; re: vt qñ est demostratio p cas: vt p effectus extri-
secos: coponedo qd pcedit a cas ad affcm. qñ resoluen-
do: cu pcedit ab effectib; ad cas: eo qz cause snt effectib;
simpliciores. z magis imobilis z vniformiter pmanentes.
resoluedo at qñ e; . CAd igit terminu ronalitatis i hac
via est cu peruenit ad cas suppremas maxie simplices q snt
sube separe. Qñq; vero pcedit de vno in aliud fm ronez
vt qñ est pcessus fm cas intrinsecas. Coponedo qd qd-
formis maxie vlib; in magis pticularia pceditur: resol-
uedo at qñ e; : eo qz vltius est simpliciter. Maxie at vlia snt
que sunt coia oib; entib; : z io terminu ronalitatis in hac
via vltimū est consideratio entis: z eoz q sunt ent: iquatu-
bz h; . CAd at sunt de qb; dina scia ronalitatio vt supra dcm
est: sube. s; separe z coia oibus entib; . vñ pz qz sua ronalit-
tatio est maxie intellectualit. Et inde et est qz ipsa largit pnci-
pialia oib; alijs scientijs: iquatu intellectualit ronalitatio e;
pncipiū ronalit: pp qd dr pma pbia. Et nihilominus ipsa
adific post p h; ce: z ceteras scias: inquantu intellectualit co-
sideratio est terminu ronalit. Propter quod dr metaphy-
sica quau ronalitatio: qz post p h; ce resoluedo occurrit.
CAd pmu igit ddm qz intellectualit pcedere no attribui-
tur scie dine quau no ipsa ronalitatio pcedendo de pncipijs
ad pclusiones: sed qz eius ronalitatio est intellectualit co-
siderationi ppinqsima z conclusiones eius pncipijs.
CAd dcm ddm qz de e; est supra intellectu oem creatu qstuz
ad coprehensionē. No at supra intellectu icreatu: cuz ipse se
ipsuz itelligedo coprehendat. Et vero supra oem intelle-
ctum viatoris qstuz ad cognitione q cognoscit qd est: non

ant ad cognitione q cognoscit an z. Alie beatis at cognoscit
et qd est: qz videt eius essentia. Et in scientia dina no est
solu de deo: sed et de alijs que intellectu humanu etia h;
statu vie no excedit qstuz ad quid est cognoscendu de ipis.
CAd tertiu ddm qz sicut supra dcm est huana cognitio vt
ronalitatio qstuz ad sui terminu ptingit quodam ad ange-
licaz cognitione no h; equalitate: s; h; quada assimilatio-
nez. Unde dicit Diony. 7. capl. de di. no. Qz anime mul-
toz ad vnu p uoluntione ex intellectibus equalibus angelis
in qstuz animab; est propriu z possibile sunt digne habite.
CAd qrtu ddm qz cognitio et h; et maxime pntet ad itel-
lectu. No eni eaz ronalitatio inuestigatione accipim: sed sim-
plici acceptioe itellis et assentim. Dicimur aut ea no itel-
ligere in qstuz itellis plenaz eoz cognitione no habet. Qd
qui dem nobis in premiu reponimtur.
Bscds sic pcedit. CAd qz in dinis oportet ad
imagines deduci. Scia. n. dina nūq; copete-
ti tradit qz in sacra scriptura: s; in sacra scri-
ptura in dinis deducimur ad imagines: du-
dina nob sub figuris sensibilib; describit. qz
oz in dinis ad imaginatioes deduci. CAd dina no capi-
untur nisi in intellectu. vnde z in eis intellectu-
ri oz. vt dcm est: h; no est intelligi sine phatamate. vt dicit
p h; . j. z. de aia. qz in dinis oz ad imaginatioes deduci.
CAd dina nobis maxie inotescunt per illustratione diu-
ni radij. S; sic dicit Diony. j. ca. cell. hierar. Imposse est no-
bis alr suplicere diuini radij nisi varietate sacroz vela-
minu circūelatum. Et sacra velamina vocat sensibiltum
imagines. qz in diuinis oz ad imaginatioes deduci. CAd
circa sensibilia oz imaginabil: vñ: s; dno z cognitionez
ex sensibilib; effectib; accipim: s; illud. Ro. j. Inuisibilia
dei: creatura mundi p ea qz scia sunt itellecta pncipiū-
tur z. qz in dinis oz ad imagines deduci. CAd in cogno-
scitionis maxie regulamur p id qd e; cognitiois: pncipiū: in
intellectualit cognitionis: nob est imaginatio: cu fantasma-
ta h; mo copent ad intellectu nri sicut colores ad visuz: vt
dr. 3. de aia. qz in dinis oz ad imagines deduci. CAd cum
intellectus no vñt organo corpali ex lesione organi corpalis
no ipedit actio itellis nisi qñ: ad imaginatioes puerit-
tit. S; p lesione organi corpalis. s; cerebri ipedit itellis in
consideratione diuoz: qz itellis dina ronalitatio ad imagines
CAd qz est qd dicit Diony. j. c. Mystice theo. Coeducit.
logie ad thimotheu loquens. Tu inq; amice thimothee
circa mysticas vñōes sensus derelinq; . S; imaginatio no
est nisi sensibiltu cu sit mor: scis a sensu fm actu: vt dr. 2.
de aia. qz cu diuoz ronalitatioes sint maxie mystice in eis
no debemus ad imaginatioes deduci. CAd i cuiuslibet
scie ronalitatio vñtū est id qd erroze facit in ea. Sed sic
dicit Aug. j. li. de tri. primus error circa diuina est eoz q ea
que de corpib; nouerit ad res diuinas tral ferre conatur.
Cu ergo imaginatio no sit nisi corpali ronalitatio: vt qz no debe-
amus ad imagines deduci. CAd ronalitatio inferior: no se exte-
dit ad id qd superior est ppriū. vt pz p Boe. 5o d p solatioe:
sed cognoscere diuina z spūalia z intellectu pntet z ad itel-
ligentia: vt dicit in lib. de spu z aia. Cu igit vt ibi dr imagi-
natio itelligentia z intellectu vt qz in diuinis spūalibus no
CAd ddm qz in qñi (debeam; ad imaginatioes deduci.
bet cognitione duo est considerare. s; pncipiū z finē sive ter-
minū. Pncipiū quidē ad apprehensionē pntet terminus
at ad iudiciū. ibi eni cognitio perficit: pncipiū igit cuiuslibet
nre cognitiois est i sensu: qz ex apprehensione sensus orit app-
hensio fantasie q est motus a sensu scis: vt dicit p h; : a qz ite-
rum orit apprehensio itellectua in nobis: cu fantasmata snt
itellectiue aie vt obta: vt dr. 3. de aia. S; terminu cognitio-
nis no sp est vniformiter. Qñq; n. est i sensu: qñq; i imagi-
natioe: qñq; i solo intellectu: qñq; eni pntates z accitua rei
q sensu demant sufficiter expmunt nam rei: z tuc opz qz
iudiciū de re va: qd facit itellis: s; formet h; qz sensus dno-
strat de re. Et h; sunt oēs res nales q sunt determinate ad
magis sensibiles: z io in scia nali terminari dz cognitio ad sen-
sum: vt. f. h; mo iudicem; de reb; nalt; fm qz sensus eas
demat. vt pz. 3. celli z mundi. Et q sensu negligit i nalt; i-
ci

dit in erroze. Et h; sunt nalia q snt pcreta cu ma sensibili z
mori: z h; ee: z fm ronalitatioe. Queda vo sunt qz iudici-
cu no depedit ex his q sensu picipiunt: qz qñq; fm ee snt
in ma sensibili: tm h; diffinitua ronalitatio sunt a ma sensibili
abstracta. Iudiciū aut potissimu de vna qz re fit fm eius
diffinitua ronalitatio: s; qz fm diffinitua ronalitatio no abstrahit a
qñlibet ma. s; solu a sensibili z remotis pditionib; sensibili-
bus. adhuc remanet aliqd imaginabile: io in talib; oz qz tu
diciū sumat h; id qd demrat imaginatio: h; at sunt mathe-
matica. In mathematicis eni oz cognitione h; iudiciū ter-
minari ad imaginatioe no ad sensuz: qz iudiciū mathe-
maticu supat apprehensionē sensus. CAd no est idē iudiciū qñq;
de linea mathematica qd est de sensibili sic i h; qz linea recta
tagit spera soluz pncipiū: qd puenit recte linee separe: no
at recte linee in ma: vt dicit in. j. de aia. Queda vo sunt qz ex-
cedit: z id qd cadit sub sensu: z id qd cadit sub imaginatio
ne: sicut illa que oio a ma no depedit: neq; h; ee: neq; fm
ronalitatioe. z io talu cognitio fm iudicium no dz terminari
ad imaginatioes neq; ad sensuz. S; tm ex his qz snt vñ
imaginatioe ppheditur i hoz cognitioes deuenim: vel p
via calitatis: vt cu ex effectū caz cognoscim: q no est effe-
ctus comēsurata: s; excellēs: vt p excessuz vel p remotionē
qñ oia: qz sensus vñ imaginatio pphedit: ab h; reb; separa-
mus. Quos modos cogscdu dina ex sensibilib; ponit dno
ny. lib. de di. no. CAd qz possim; i dinis sensu z imaginatio-
ne sic pncipijs nre ronalitatiois: s; no sic terminis. vt. f. ta-
lia iudicem; ee dina qñq; sunt que sensus z imaginatio ap-
phedit. Deduci at ad aliqd est ad illud terminari. Et ideo i
dinis neq; ad sensuz neq; ad imaginatioe debem; deduci.
In mathematicis at ad imaginatioe: z no ad sensuz. In
nalt; at ad sensum. Et pp h; peccat qz vniformiter in trē
bus his speculatiue pibus pcedere nituntur.
CAd pmu igit ddm qz sacra scriptura no pponit nob dina
sub figuris sensibilib; vt itellis nri ibi maneat. s; vt ab his
ad iustibilia ascendat. CAd et p vltimū rez figuraz tradit: vt
minor pbeat in talib; occasio remanedi: vt Diony. 2. c. ce-
hier. CAd 2m ddm qz itellis nri opatio no est in pnti statu
sine fantasmate qstuz ad pncipiū cognitionis: no tm opz vt
sp nra cognitio ad fantasmata terminet: vt. f. illud qz app-
hedit: iudicem; ee tale qñ est fantasmata per qd apphe-
dim. CAd 3. ddm qz auctoitas illa Diony. loquitur qstuz
ad pncipiū cognitionis: no qstuz ad terminu ad que ex effe-
ctibus sensibilib; venim; trib; modis p dicitis. f. i. cognitio-
nis diuinoz: no at ita qz oportet iudiciū formari de di-
uinis fm modū quem hnt ipi sensibiles effectus. CAd
4m ddm qz ro illa pcedit qñ pncipiū cognitionis est suffi-
ciēter ducēs in id cō cognitio qñ: z sic est pncipiū sensus
in nalt; : no at i dinis. vt dcm est. CAd qntū ddm qz fan-
tasma est pncipiū nre cognitionis: vt ex qz icipit itellis opa-
tio: no sic trāsire: s; sicut pmanēs: vt quodda fundamentū
intellectualit opatiois sic pncipiū demitatiois oz manere i oi p-
cessu scie: cu fantasmata copent ad intellectu: vt dno: in qb;
inspicit oē qd inspicit: vel fm pfecta repntationē: vel fm
negationē. Et io qñ fantasmatu cognitio ipedit: opz tota-
liter ipedit cognitione itellis in diuinis. S; eni qz no pos-
sum; itelligere de eā cam corpore eē sive supra oia corpora
sue absq; corporeitate nisi imaginemur corpa non tm iū-
diciū diuinoz fm imaginatione format. Et io qñq; ima-
ginatio in qñbet diuinoz cognitione sit necessaria h; statu
viemū qñ at eam deduci oportet in diuinis.
Bteriu sic pcedit. CAd qz no possim; ipam
formā dina ad min; i statu vie inspicere. Bi-
cit eni Diony. in. j. epla ad gatuz. Si aliqz vi-
des deū intellexit qd vidit no ipm vidit: sed
aliqd eoz qz sunt ei: qz existit z cognoscitur.
S; forma dina est ipse de; . qz no possim; ipi formā dina
inspicere. CAd forma dina est ipa dina eentia: s; deū per
eentia nemo i statu vie vidē pot; . qz nec eius formā inspicē
CAd quicuzq; inspicit formā alicui; rei: aliqd de ipa re cog-
noscit: sed fm Diony. j. c. mystice theologie. Intellectus nri
h; qz meli pot deo vnif qñ ei: nihil oio cognoscit: ergo no
possimus dina formā inspicere. CAd sicut dcm est totius
nre cognitiois pncipiū est a sensu. S; ea qz p sensu cogno-

ut in uerso iordinatio aliq sequere: cui? sicut sola fides docet. et non aliq humana ro. Ad igit i qstioe ubi querit an deo possit infirma facere: dicitur est post exemplum de circulo plura beo: qui non mouet. no quia circulus: s; q; plura beo. Si igitur infirmus actu ee possit fm rei nam et h; mea opinionem no placet nobis. no. n. opinamur hoc possibile ee: cu eius oppositum docuerimus in prima parte summe.

Explicit opusculi. 72. sancti Thome de Aquino de concordantijs doctoru suoru in quib; aliq; videbat ipsuz seipso contradicere: licet ita non sit recte intelligenti eius mellissimam et profundissimam doctrinam.

De usuris coi et de usuraz pccib;. Opus. LXXIII. C. Prohemium.

Homo nã nã d gene rã s vitate amat et ea scire sup oia desiderat. Quã si q; co cupiscit vo corde: et eas q; herit in simplicitate cordis sui: ipsa seipaz manifestabit: et de q; hoc pmitit veraz est: et eas pber diligeb; se sicut scriptu est Sap. 6. Ne occupat eos q; se co cupiscunt: vt illis se por ondat. Et ecclij. s. Fili cupiscens sapiam accede ad illam: et dñs pbebit eam tibi. Inuoco g; ipsaz me me errare pmitat in piculu aie mee et in laqueu alioz: sed illumine digne oculos caligosos ipso suo lumine: sine quo nemo valet ad lumen veritatis vsque: quazq; peringere. Amen.

Quã vo in dubijs: quoz vitas agnita salutaria est: ico gnita piculuzigerit humane salutariad modum vule est vitate inuestigare. Et pib; nris audiuim; multas prouerfas iter doctores no solum in nãlib; qonib;: veru etã in moralibus: in qb; piculu est diuersa sentire et opinari: et pcpue in illa pte iustitie que comutativa d; a phis. Et i ista parte eiusde que vitu vsure colibet. No circa hac mãz vitate de clarare et dubia elucidare qstio de donauerit et nrlabor conamine paupis inuestigatiois nre attingere poterit in opere propositum nostrum est.

In pms igit iquirẽdũ est: qd noie vsure in coi significet et quot modis accipiat apud doctores. Secũdo de mã ei; ppria et diuersis modis et spib; ipsi;. Tertio de actib; hã nris: circa quos et p quos icidit. Quarto an sp sit p se malu et vii malu in ea. Quinto de trãstatioe vsurari. s. vtri trãst ferat in eis dñi. Sexto vtri ratio dubij vel periculi valeat excusare vitu vsure in istis pccibus in qb; fm aliquos est vsura. Septimo quando conditiones personales et reales habeant excusare vsuram.

Deinde ingredũ est de vitio vsure. Et pmo qno icidit et qn no solum in mutuo: s; et in coi in pccib; veditiois et emptiois. Scdo vtz in emptioe redditu ad vitaz icidat vitu vsure. Tertio de diuitib; q siluas vedit ad terminum carius q; valeat in tpe veditiois. Quarto de his q comittunt alijs mercatorib; suã pecuniã: et alia bona: vt lucentur ex eis p tertia vel media portioe lucri. Quinto de bõis orphanoz q comittunt tutorib; vel parib;: vel cõitantib; villa rã ad lucru salua sorte. Sexto de capsozib; et comutatioe campforia vtz i ea sit vitu vsure. Septimo d mercatorib; q pmitit se soluturos in nudinis p socijs remanẽtib;: q; paratam pecuniã acceptant ab eis alterius generis: que in nudinis non tñ valebat.

Post hec qref de restitutioib; vsuraz. Et p qre fieri debet. Scdo cui vlt qb;. Tertio a qbus. Quarto qliter. s. vtri publice vlt puat. Quinto vtz eedẽ res nuero: aut tñ equa lens. Sexto vtz fruct; et puent; ipaz sint restituẽdi. Septimo vtrum cogi debeant et qno.

Quã uid nomine vsure significetur. CAP. I. Tonia aut scia hãna a signis ad res et a sensibilib; ad itelligibilia pcedit: sicut experientia docet et auctoritas phisica cõfirmat: et modic; error in pncipijs seu ignorantia ipsoz maximũ in psequitioe ad finẽ gnat errozes. iõ de vsura veritatem scire volentes necesse habemus prius in telligere: qd noie vsure significet apud auctores. Cum. n. noia sint signa rez et ipsas res nobiscũ ferre no possimus in disceptatioe vitatis ipsaz. iõ ipso noib; p reb; vretes

necesse hẽmus scire: qd ipsa noia significant. Usure vo nomen fm gramaticos ab vsu dr. Et significat pmo suo itellectu rem q; p vsum alicui; rei acqrit: sicut usura ab actu radedi: et tonsura ab actu tondendi est dicta. S; q; gramaticus circa signa pncipalr vsat: no pp res que significantur: s; pp modũ significãdi quem ex se denotat. vbi gra. q; aliq; p modũ sube: aliq; p modũ accitũ sube: aliq; p modũ actus: aliq; p modũ accitũ actus: signum attribuitur. iõ ipse voces a phisicis auctoribus magis referunt ad designandas res aliquas determinate: has vel illas in aliquo gte rez: ppter qd cum frequẽter a phisico vel a logico no istituant voces significãtes fm numerum reruz: q; ars no coequat nam; ptingit q; phisicus vel logicus vna voce res plures designat. Et sic fit euocatio vocũ. Aliq; vo ipam vocem q; ex vocis sine pprietate aliq; gñaliter et vlt signifi catiad aliq; rem spãlem ipse phisicus designãda determinat. Et hoc est aliq; p similitudine a liq; aliq; p pñarium. vbi gra. Nomen apli ab actu mittendi generaliter dr: tñ theologus: hoc nomen determinat ad missos spãles xpiz: ad huc singulariter ad psonã pauli: qñ sine adiectione dr. phisicu vo vel phm noiam: q; de reb; phisicis: nã: sive mathematicis: sive theologice. Et logicũ noiamus qui de simonib; et signis qlitercuq; pñderat. Et p istum modũ nomen vsure accipitur a nãlib; vel moralibus phisicis: et ab auctoribus diuis ad designãdũ rem determinatam ex vsu rez puenientem: fm quãdã singularẽ vsus rãtionem. Cũ aut iure nãlis omnis res q; in vsum hois venit: ex nã vsus minuatur magis q; incrementum pariat: et maxime in materia eris hoc appareat. iõ et vsura fm rãtionem ppria dicta est res que ex vsu eris acqrit: ppter qd dicunt phis vsuram dicitã: quasi vsu eris acqritam. Cũ et illud ps. 14. Pecuniã suã no dedit ad vsuram. Theologi vo considerantes iustitiam in iustis rones: subtilius exponẽtes noia hec designantia large extendũt hui; nois significãtiones ad incrementa que pueniunt ex vsu oium rez p similem vsum et rãtionem: no tñ pecunie. Et ideo vocant doctores vsurã oem supabundantia cuiuslibet rei: quã parit vsus similis ei a quo pmo dr vsura: sicut h; Ezechielis. 22. Usuram et supabundantiam accepisti: et auare pñimos tuos calumniabaris: meiq; oblita es dicit dñs deus. Et sic accipit ibi vsurã et supabundantia cuiuscũq; rei que vsure rãtionem h; significat g; pmo nomẽ vsure incrementum qd parit pecunia ex vsu suo. Secundario aut etã significat supabundantia quam parit quelib; res ex vsu suo simili cum vsu pecunie. Et ideo q; talis supabundantia aliquãdo orit ex vsu cõtra legem: ali quãdo vo ex vsu legalr: ideo et nomen vsure in scripturis sacris multipliciter accipit. Aliquãdo. n. accipit in malo: sicut quãdo fit ex vsu ptra legem. Aliquãdo vo in bono: sicut quando fit ex vsu legaliter. In bono etiam iuenit acceptum tripplr. vno modo quãdo est fm legẽ diuine caritatis: vt illud Math. 25. Opportuit te committere pecuniam meam numularijs: et venies ego recepisses vtiq; qd meũ est cũ vsura. Alio modo quãdo fm legem est fraterne caritatis: vt illud prouerbi. 28. Qui coarceuat diuitias vsuris et fenore liberali in pauperes congregat eas. Et illud puerbioruz. 19. Fenerat domino: qui miseret pauperi. Tertio modo quando fm legem est iustitie et equitatis: vt illud ps. 71. Ex vsuris et iniquitate redimet animas eozuz: et appropinquauerunt vsq; ad portas mortis. Pñimo modo vsure nomine designatur superabundantia pñimozuz in futura vita: respectu meritoruz vite presentis. Secũdo modo designatur superabundantia meritorum in presentia vita respectu gratie date. Tertio modo designatur superabundantia penarum: iuste debitaruz: respectu culpe presentis. Et his tribus modis dicitur vsura spiritualis magis q; corporalis. Alio vero modo dicit vsura superabundantia rerum corporalium et temporalium et fm quã nomen vsure significat vitium quoddam de genere auaritiẽ qd signit cupiditas que radix est omnium maloz. Et fm istũ modũ accipiendi nomẽ vsure condẽnat vsura cõiter a doctorib;. Cũ h; vs; q; qd significet noie vsure: et quot modis nomen vsure accipiat a sacris doctoribus.

De mã ppa vsure: de spib; et modis ei;. CAP. II.

Inc autẽ ad eam significãtionem vsure qua superabundantiam vel incrementam reruz corporalium vel temporalium significamus inuestigationem cõuertentes dicamus pmo que sit eius materia ppria: et que species et q modi. Materia vo eius ppria fm auctores inuenimus determinatã tribus conditionibus. Quomodo qd in vsum hominis venit: determinabile numero pondere et mensura est pprie et per se materia vsure. Et hoc ita de clarat. Nam enim declaratu est: q; nomẽ vsure fm q; ipsa vtunt doctores sacre doctrine in condẽnationem significat superabundantiam sive incrementum ex vsu alicuius rei pueniens. Quare cum superabundantia sit extremum respectu alicuius equi et iusti dicitur in moribus: oportet q; equum et iustum in moribus: sint determinata in rebus ex quibus superabundantia inascat que vocat vsura. Si eni ipse res ex quaz vsu dicit inascat superabundantia dñab; bilis determinate no essent in rãtioe iusti et equi: nec ipsa superabundantia determinari posset in rãtioe iniusti et in equi. Res vo que in vsum hominis veniunt determinari tantũ possunt in rãtioe iusti et equi fm tria pñdicta. s. fm numerũ: per quẽ equale et inequale determinant generaliter in omnibus rebus que discreto numero distinguunt. Et fm mensuram per quã equale et inequale communiter determinatur in rebus continuis fm q; in vsum hominis veniunt: vt triticũ vinum oleum et h;. Tertio fm pondus: per quẽ equale et inequale determinant specialr in alijs rebus: que nec numero: nec mensura ita prompte possunt equari et diuidi: sicut precipue sunt metalla et era. Nec alijs modis: nec pluribus: nec paucioribus possunt res que in vsum homini veniunt ad equitatem determinari: q; omnis res talis: aut est distincta et discreta adiuicem: aut no. Si sit discreta: cũ omnium discretoz pma ratio discretiois sit numerus: tñ necessario fm equitatem que p numeros demonstrat: opz ipsas res inquantum sunt discrete equitate determinari. Cũbi gratia. Si volumus equitate determinare inter domũ et lectum: que sunt res distincte et discrete: opz q; in aliquo numero ponamus ex timatione vtriusq;. Et si sint domus quinq; et lectus vnus. tunc equitas erit: si quinq; lecti addantur domibus quinq;. Quinq; enim cum quinq; equalia sunt. Et sic est in omnibus rebus a seinuicem distinctis et diuisis. Si autem res sint indistincte: itaz no possunt distinguui et determinari ad equalitatẽ nisi duobus modis. s. aut per mensurã aliquaz determinatã: sicut quãdo res habz quantitãtẽ per se diuisibiles et tractabiles: sicut agri pannũ et fructus terre. Aut per pondus equalitẽ: sicut quãdo res no est facile diuisibiles: et tota eius bonitas considerat in rãtioe sui ponderis: vt sunt es: ferrũ: stannũ: aurum: et argentũ. Et ideo: q; sup abundantia: quã vocant auctores vsuram: extremũ dicit. Respectu equitatis in rebus venientibus ad vsum hois: opz q; materia vsure per hec tria pñdicta cognoscat et determinet: q; extrema comunicat in materia cum medijs. Et ex hoc apparet: q; non tñ pecunie sive numismate: dicunt mãz vsure: sed etiã oes res que nuero pondere et mensura determinari possunt: et in vsu hois veniunt: ppter qd dicit scriptura. Deuteronomij. 23. Non fenerabis fratri tuo ad vsurã: pecuniã: nec fruges: nec quãlibet aliam rem. Sunt aut species vsure corporalis s; leges cõmuniter due. Una que dr cõmuniter vsura foris: que est quando aliq; incrementum ex sorte mutuata tñ queritur. Alia q; dr vsura vsuraz: q; pprie dr ipsoz fenus. que etiã hoies redãt in famẽ. De qua. 3. q. 7. Infames. si. pon. di. q. 7. Eria. Et hec dr vsura vsuraz: q; et ipse vsure que fori accidit: alias vsuras parit fm proportionẽ ad partuz fortis. Sunt etiam duo modi vsurari aliã pñdictis a iure condẽnati. s. vsura que dicebat cõtesima: que per annũ equabat forti tantum. Alia vo dicebatur emiola ab emi qd est mediu vel malu et olon quod est totũ annuz: quia p annũ pariebãt medietatez forti tñ. De his habet. 4. 7. d. cap. Quã multa. Ex his specie: sive modi eius vsura cõtingat: et que et quot sunt species: huius modi eius vsura auctores. Quã in solo actu mutui p pte accidit vsura. CA. III.

Cum autẽ videamus superabundantias partiales ex multis rebus que nec nome: nec vitu tenent vsure: vt ea que multiplicantur ex seminibus: et etiã que aliqui lucrãtur hãntis laborib;: et iustis cõtractib;: iam de clarandi sunt actus: per quos et in quibus superabundantia reruz: nomen et vitum vsure sibi acquirat. Quã autẽ pncipalr ter ex actu et per actum comutatiue iustitie: qui dicit mutuo rez dare vel accipere: superabundantia nomen habeat vsure. probatur. pmo per doctores sacre scripture. Legit eni in Exodo. 22. caplo sic. Si pecuniã mutuo dederis populo meo pauperi qui habitat tecũ: no vrgebis eum quasi extractor. Et sequit. Nec vsuris opprimes eũ. Itẽ de utrono mij. 23. Fratri aut tuo absq; vsura id q; idigerit comodabis. Cũ rãtioe vero sic declaratur. Quia cum de vsura sit sermo: secundum q; dicit incrementum ex vsu alicuius rei elicium: attendendum est q; vnusquisq; rei possit ab homine: dupl ex potest esse vsus: vt dicitur pmo possessio rum. Vnus et propius est ipsius rei vsus: quo ipsa res referatur ad necessitatem humane vite. Cũbi gratia. Calciamenti calculatio. Alius est vsus non propius rei: licet per se in sit: sed quo per ipsam rem: comutatiue acquirat alia. Cũbi gratia. Calciamenti comutatio per venditione: vel permutatiõẽ: vt cum pecuniã vel alia res per ipsaz acquirat. Cum igitur vsus primo modo dicitur per fines sibi cõuenientem determinatur: eo q; omnia que possideri possunt: propter hominis utilitatem et vitaz facta sunt et creata: consequitur q; omnis excrementa rerum: ex vsu h; rerum genita: boni rãtioe habet et no mali de se: propter qd ex tali vsu vsura que est excrementa habens rãtionem mali p se no innascat. Est ergo consequens. q; ex vsu rei secũdo modo dicte est vsus qui est ex comutatiõẽ rei ad alteruz. Cũ autem modus: adhuc dupliciter cõtingat: quia aut est ad finem cõuenientem: aut preter finem cõuenientem. Si primo modo. tunc adhuc potest fieri comutatio per modum debitum et cõuenientem fini. Et hoc est dupliciter. Vnus et primus modus est: per modum liberalitatis solum: vt in datione gratuita. Et iste modus de se nullam parit excrementã: eo q; liberaliter trãstetur ad alterũ possessio rei: et vsus ei;. Alius modus et debet est p modũ equitatis et iustitie: vt qñ aliqua res et vsus eius comutãt et trãstet p ad equitatem iustã alterius rei vel vsus ei;: sive sit p numismate: sive pro alia re: sive pro labore corporali. Et notandum q; res quandoq; simul cũ vsu eius trãstetur iuste: vt in venditione et emptione et permutatiõẽ. Aliquãdo vo solus rei vsus: et no possessio rei: sicut et in accommodatione reb; et locatis. In his ergo que liberaliter trãst feruntur iuste: si ad finem cõuenientẽ sibi trãstentur nihil reprehensibile nãlter inuenitur. Finẽ aut cõuenientẽ dicitur: vitale et necessarium vite humane. Et his concluditur: q; omnis superabundantia: ex vsu rerum per modos pñdictos innata: in relatione ad finem cõuenientem: caret rãtioe vsure. Si autem sit preter finem cõuenientem: vel debitum modum: sic est vsura. Quare oportet q; ratio vsure inueniatur primo et per se in actu aliquo pñdictorum: inquantum caret modo debito: vel sine cõueniente: vel vtroq;. Constat autem q; propius vsus rei et per se est in relatione ad finẽ cõuenientẽ. Quare cum in relatione ad finem cõuenientem omnis vsus sortiatur rãtionem boni simpliciter: consequens erit q; in abstractione a sine cõuenienti sortiatur rãtioẽz mali cõmuniter: non huius vel illius specialiter. Specialis ergo ratio vsure secundum q; condẽnatur vt vitium: no erit ex relatione vsus rei ad finẽ. Id est enim quis vsuras q; rere sicut et furari: vt habeat necessaria vite humane. Sed non propter hoc excusat a vitio vsure vel furu. Quare ex mõ in debito circa aliquem vsum rerum: accidit ratio vsure. Cũ deterea. per superabundantiam que ex mutuo rãtioẽ ne mutui accidit: vsura vtrumq; modum debituz corum pit simili: quia illa. s. superabundantia que ex collatione gratuita accidit: non habet vitium: quia non corrupit liberalitatem. Si enim corumpet liberalitatem: iam non fuisset collatio gratuita. Similiter illa superabundantia

que ex iusta permutatione seu venditione accidit: non habet vitium inequitatis. Alias enim non fuisset venditio iusta vel permutatio. Illa vero sola superabundantia: que ex mutuo: ratioe mutui procedit: liberalitatem et iustitiam corrumpit. Liberalitate quidem: quia mutui gratuitus fieri debet de natura mutui. Hoc enim significat. Luce sexto. Ad mutuum date: nihil inde sperantes. Itaque hoc significat ratione nominis: quia mutuum datur: quando meus vel tuum mihi vel tibi datur. Item iustitiam corrumpit: quia in mutuo datur redditio designat. Et idcirco ubi plura redditio: in equalitate parit. Ex his apparet quod in solo actu mutui: circa commutationem rerum. primo et per se inest ratio iustitiae: secundum quod a doctoribus proprie accipitur: ut superabundantia ex vitio rerum condennabilis. Invenit autem similitudo vitii huius in alijs contractibus: per quaedam assimilationem superabundantiarum ad hoc vitium: ut infra dicitur.

Quomodo usura est peccatum mortale secundum legem divinitam.

CAP. III.

Aliter dicitur potest adverti: unde ratio vitii in usura huiusmodi sit. In omni enim actu hominis malum accidit: aut natura: aut lege. Natura quando preter naturam actus factus ad finem convenientem nature non refertur.

Ratio enim boni a fine convenienti inest omnibus. Lege vero malum in dicitur: quod contrarium sit legi scripte vel infuse. Et utroque predictorum modorum invenit malum in usura. Nam si proprius usus rerum ad finem convenientem determinet per naturam ipsarum: etiam commutatio ipsarum que inuenta est propter usum proprium ipsarum. ad eundem finem referri debet de natura ipsius. Quare si fiat preter finem convenientem et non referatur ad finem propter quem est: erit de natura sua habens rationem mali. Ubicumque vero sit permutatio rerum propter augmentationem ipsarum et multiplicationem: iam sit preter finem convenientem: quia ubi intenditur augmentatio et multiplicatio: ibi finis convenientis esse non potest. Sed in usura in infinitum intenditur: quia quanto magis acquiritur: tanto magis intenditur: et magis rationem infiniti habet: sicut etiam determinat philosophus in primo politico. capitulo quinto. Que cumque enim sunt ad finem aliquem: finita sunt. Cum ergo usura dicat superabundantiam et incrementum ex usu rei productum: per intentionem et rationem ipsius nominis: necessario dicit id quod est preter finem commutative naturalis: que tantum est propter necessitatem vite humane: que de se finita est in suis indigentibus. Et hac ratione ponit philosophus non tantum in usura proprie dicta: quam vocant Thokos. i. partum numeris: sed etiam in omni commutativa: in qua tantum lucrum et multiplicatio rerum intenditur propter se. et non propter necessitatem vite. De qua dicit philosophus in primo politico. capitulo quinto. in fine: ubi sic dicit. Duplex quidem existit lucrativa: quam vocat crismaticam: hac quidem salpica. i. augmentativa pecuniarum propter ipsam pecuniam: hac autem iconomica. i. que servit ad regimen domus et civitatis: vel ad bonum commune: et hac quidem noetica. i. que acquiritur ut economicam servat laudata: et ideo laudata: quia finita: et ad debitum finem secundum naturam ordinatur. Translativa autem vituperata iuste. Translativam dicit alteram commutativam: per quam res transfertur de uno ad alium: non propter proprium usum rerum: et necessarium vite: sed solum gratia lucris: ut semper multiplicentur divitiae. Et quia translatio huius gratia factum est numeris: sicut dicit ibidem philosophus. ideo huiusmodi vitium magis apparet in translatione numeris: pro multiplicatione ipsorum. Et ideo sequitur: quod non est secundum naturam translatio huiusmodi: que est ad congregandum pecuniam: per translationem pecunie. Et hoc est quod sequitur. Sed ab invicem est: quia. i. translatio sit pecunie pro pecunia: et non pro alia re necessaria vite humane. Et ideo rationabilissime odio habetur talis commutatio: que dicitur obolastica. i. ubi datur obolus: id est parvum pondus et determinatum pro alio eiusdem generis ad augmentum. Et hoc odio habet: quia ab ipsa sit possessio numeris

et usus eius ad aliud: ad quod non est factum per naturam: quia factum est translationis gratia. id est ut per ipsum fieret translatio aliarum rerum: secundum quod ad vitam necessarie sunt: et non secundum quod ad congregationem et ad affectum sunt avaritie. Et statim philosophus descendit ad huiusmodi lucra: secundum quod specialiter sunt per usuras proprie dictam: quam vocant Thokos grece: id est partum latine: eo quod numeris seipsum parit in usura. i. quia propter translationem seipsum multiplicatur et augetur. In mutuo vero transfertur numeris propter se tantum: et non propter finem necessariu vite: de ratione mutui. Unde philosophus ibidem dicit Thokos autem sit numeris etiam numeris in parte. Itaque et maxime preter naturam et rationem ista pecuniarum acquisitio est. i. que per Thokos: id est in mutuo pecunie pro augmento pecunie. Et dicit maxime: respectu illius acquisitionis que fit in contractibus alijs: causa cupiditatis tantum: que mala est: et contra naturam. Sed adhuc peior est que fit per exercitium turpitudinis corporaliu. Sed ista est maxime contra naturam: quia obligat reus ad restitutionem acceptor: quod non facit nisi duo modi. Sic ergo patet: quod non inest malum in usura: propter finem: et propter naturam secundum philosophum. Alia ratione postquam ostendit in usura malum in dicitur: quod est dare mutuo cum enim mutuo dare sit actus proprius: ex cuius corruptione generatur vitium: ut in precedenti capitulo declaratum est: et huiusmodi actus sit actus liberalitatis et gratie ut ostendimus: necessario quicquid actus accidit: quod liberalitatem tollit: ipsum actum a natura sua auerit: et per consequens virtutem iustitie universalis corrumpit. Quare rationem iniurie habet: et sic rationem culpe. Quare autem dare mutuo rem suam alteri sit liberalitatis et gratie actus proprius: patet primo ex genere actus: qui est ipsa datio: que designat liberalitatem dantis. Quod autem liberalitatem tollit: aut violentiam exterioris agentis: aut necessitatem nature interioris: aut debitum importat equitatis. Quicquid enim transfertur ab uno in alium per violentiam: non datur sed aufertur. Quod autem similiter transfertur per necessitatem nature: sicut in successibus hereditatis: non datur sed relinquuntur. Itaque quod transfertur per debitum equitatis: sicut in iustis venditionibus et permutationibus rerum: et remuneratione laborum: magis redditur quam datur. Unde in illa translatione in qua actus dandi proprie debet attendi: nullo modo liberalitas debet corrumpi. Sed huiusmodi actus. s. dandi vere attendit in actu mutui: sicut probant auctoritates virisque legis. Quare si aliqua circumstantia addat hunc actum: que liberalitate dandi corrumpat: erit huiusmodi actus vitiosus et peccatus. Talis autem circumstantia additur: quicquid datio mutui sit pro alio lucro: sive in specie sive in re: eo quod illud quod pro lucro fit: non pro pura liberalitate fit. Ex quo sequitur quod semper ibi malum et peccatum est: non solum in fine sed in materia etiam ex natura propria: circa quem fieri debet. Tertia ratio etiam non minor assignatur ab alijs. Ex parte iniuste possessionis usurarum. Quicquid enim acquiritur: ut possideatur in iniuste possideri non valet: male acquiritur et male possidetur: et peccatum in acquirente et in possidente generat. Sed sic est in usura: ut declarabitur. Quare usura peccatum est. Quicquid enim sit suum de non suo sine iusto titulo: et per fraudem rei non fuerit iniuste acquiritur et iniuste possidetur. Sed in usura est res facta sua de non sua sine iusto titulo: et per fraudem rei non sit: ut patebit statim. Quare iniuste acquiritur et iniuste possidetur. In dicitur autem ostensio est. quia translatio rei de domino in dominum: non potest fieri iusto titulo: nisi tribus vitijs. s. aut per ius nature: quando. s. res devoluit a patribus vel parentibus in filios et heredes per mortem: qui modus non est in translatione usure. Aut per ius gratie et liberalitatis: quando. s. dominus rei dat gratis alteri quod suum erat. In hac autem via: videtur aliquantulum usura excusabilis: eo quod voluntarie dicitur dare dominus incrementum usure usurario. Sed hoc non valet excusare: eo quod usurarium vocamus eum qui non mutat gratis: sed pro spe alicuius incrementi: quod tunc accipit: vel spe

rata accipere. Et licet accipiens mutuo libenter det ei aliquid incrementum vel dare velit: tamen ex parte accipientis vel sperantis huiusmodi incrementum: tollit ratio gratie et liberalitatis: quantum ad ipsum a quo est actus huiusmodi. Et ideo non fit iure liberalitatis quod accipit: quantum est ex parte ipsius accipientis. Et ideo quantum ad ipsum non se iatur ius gratie. Aut potest fieri suum de non suo iure equitatis: quod est quando secundum equitatem iuris fit recompensatio alicuius rei: sicut in venditionibus et emptionibus rerum: vel laboribus: sicut quando laborantibus redditur merces laboris. Constat autem quod etiam in hac via: non potest inveniri usura: in ratione iuste possessionis et acquisitionis. Primo quia huiusmodi contractus: non habet rationem venditionis et emptionis: nec permutationis: sicut apparet ex forma verborum: et ex translatione pecunie: vel rei date mutuo: que de sui natura data est sine determinata numero pondere et mensura. Et non pendet ex voluntate transferentis: propter quod si ultra exigitur quam datur: iniusta est commensuratio. Nihil enim in re data coequatur ipsi incremento: quod ultra accipitur: non gratis: nec iure nature. Secundo etiam apparet iniustitia in acquisitione usure: quia fraude fit de non suo suum. In usura ergo est vitium sine malum: per viam fidei equitatis. Quod sic patet. Generato enim rem vel pecuniam transferens: ut per translationem aliquid plus recipiat quam dederit: semper aliqua equitatem in acceptance superabundantiam pretendit: que non potest esse nisi tempus illud in quo huiusmodi gratiam facit et expectat receptionem sortis. Et hoc patet: quia secundum prolongationem temporis: vel abbreviationem augmentatur superabundantia usure vel minuitur. Ergo fenerator de tempore recompensare intendit illud quod plus accipit quam dederat. Tempus autem commune est: nec est propria possessio alicuius: sed a deo datur equaliter. Quare huiusmodi fenerator de re non sua: et que est equaliter accipientis et dantis et gratias a deo omnibus datur intendens equare et recompensare rem acceptam fraudem facit et proximo: cuius est tempus quod sibi vendit: et deo cuius rem gratis datam sub precio ponit. Constat autem quod nec labore aliquo sit recompensatio in contractu vel acquisitione usure: quia tantum lucratur fenerator doctriens: sicut vigilans: et in diebus solentibus: sicut in festis communibus. Quare ex his omnibus consequens est: quod superabundantia usure. nullo iure vel iusto titulo acquiritur vel possidetur. Quare et malum est de sui natura et vituperabile: quia voluntate fit humana. Ex predictis etiam liquet: quare quedam usure in sacra scriptura: et etiam in legibus humanis concessae sunt tanquam licite: quia quando cumque usura potest accipi: ut sua res aliquo iusto titulo: erit sine scrupulo inculpabilis acceptio. Et hoc est: quando res violententer detinetur: et sunt aliorum secundum veritatem: per usuram acquirunt vel detinent. Quare autem malum vituperabile sit usura et quare: iam dictum est. Sed quantum et quale sit: erit declarandum. Nam secundum theologiam usura condemnatur tanquam peccatum mortale et grave. Unde Ezechielis. 18. Qui vniuersa hec detestanda fecerit morte morietur. Et enumeratur in predictis usura. Ergo usure vitium est detestandum et eterna morte dignum. Preterea. Ambrosius in libro de bono mortis. Et habet. 17. q. 4. Si quis usuras acceperit et rapina facit: vita non viuet. Sed advertendum est: quod usura differt a furto et rapina: quod furtum et rapina nullam habent speciem equitatis: eo quod per violentiam occultam et aperta committunt. Nec pretendunt in republica aliqua veritate: sed potius pacis rei publice subuersione. Usura vero aliqua speciem equitatis pretendit: quia videtur equum iustum: ut beneficio exhibito reddatur aliquod emolumentum: quod iustum rei veritatem non debeat tali beneficio aliquid ex iustitia: nisi tantum gratia: quod est benivolentia et gratiarum actio. Similiter in usura aliqua utilitas videtur pretendi et publice: quod per ipsam retinetur multe hereditates: et vitantur damna quam plurima: propter quod etiam leges humane eam permittunt et non puniunt: sicut puniunt et prohibent furta et rapina. Ex his igitur patet: quod usura sit malum et vituperabile secundum

dum lege nature: et peccatum mortale secundum leges diuinas: et quod sit spes quaedam sive modus de gherapine et furti. Quomodo in usura non transfertur dominium: secundum legem diuinam. CAP. V. C. Im autem dictum sit quod usura in genere furta et rapine continetur: ut specialis modus: et huius non potest habere rationem: nisi propter detentionem alicuius rei alienae inuito domino: non merito querit a peritis: ut usura sit vera res aliena: et non sit vera possessio accipientis. Et ex hoc communitur a doctoribus solet queri: utrum in usura transferatur dominium. Et quod huius questionis duplex reperit determinationem inter doctores: quod quidam eorum: qui theologice magis procedunt: simpliciter affirmant in usura non transferri dominium. Alii vero qui iura scripta et humanas leges attendunt: simpliciter transferri dominium dicunt. Et autem veritas secundum nostram intentionem appareat: hoc capitulum subiungimus. Que autem mouere possunt theologos asserentes non transferri dominium: sunt quedam: aut contrariae: et ex his rationes consequentes. Dicit enim beatus Augustinus ad Macedonium: et habetur. 14. q. 5. capitulo. Quod dicam de usuris: quas etiam ipse leges et iudices reddi iubet. In crudelior est: qui subtrahit vel eripit aliquid iustitiae: quam qui trucidat pauperem fenore in hec itaque atque huiusmodi: male utique possidentur. Ecce quo modo beatus Augustinus dicit: quod sicut furta et rapine male possidentur: sic et usure. Et subdit ibidem. Et vellem ut restituerentur. Sed non est restituendum: nisi quod est alienum et non suum. Quare usure non sunt in dominio possidentis. Alium enim et suum contraria sunt: et non in idem simul. Item Augustinus in libro de verbis domini tractatu. 30. Nolite velle elemosinas facere de fenore et vitiosa. Sed constat quod quilibet de suo potest elemosinas facere. Quare videtur quod usure non sunt in proprietate et possessione possidentis. Preterea. Nulla res est restituenda alicui: nisi illi qui est verus dominus eius. Quare cum vna res simul habere duos dominos non valeat a se invicem diuersos et equales: et omnis usura restituenda sit secundum legem diuinam et a quo accepta est: sicut vero domino: sequitur quod restituens non habeat verum eius dominium. Et sic non erat translatum in accipientem usuram. Contrario vero mouet quosdam legistas et iuris peritos scilicet quod secundum omnes leges: res aliena cuius dominium non transfertur: semper est restituenda vero domino eadem numero: a quocumque possideatur. Sed in usura: etiam secundum legem diuinam: hoc non iudicatur. Si enim aliquis acceperit equum: vel pecuniam: vel rem aliam quamcumque in usuram ab alio: non tenetur eandem rem numero restituere secundum leges: sed tantum sufficit si valore rei restituat. Preterea. Si fenerator equum acceptum in usuram vendiderit alteri vel dederit: constat per leges quod transfertur dominium: et quoniam competit repetitio eiusdem equi illi qui feneratori equum dederat pro usura. Sed si non esset translatum dominium in feneratorem: non posset fenerator alteri dare vel vendere transferendo dominium quod non habebat. Quare videtur in usura transferri dominium. Et alia ratione naturali: videtur idem. Quia accipiens mutuo vna et eadem voluntate mutuum petit: et lucrum sine incrementum de suo promittit. Cum ergo penitus sit voluntas qua petit mutuum libera et non coacta: erit similiter et voluntas qua promittit incrementum libera. Sed reddi debet promissum equa voluntate qua promittitur. Quare et libere incrementum huiusmodi reddetur ab eo qui est verus dominus rei. Sed si verus dominus rei transferat dominium: in quemcumque possidentem: vere transfert dominium. Quare videtur in usura vere transferri dominium etiam iure naturali. Et sic lege diuina: que non compellit ad restitutionem eiusdem rei numero: et legibus humanis que non compellunt ad restitutionem vitiarum: et non puniunt accipientes usuras: sicut accipientes res alienas: et lege nature conantur ostendere qui sunt huius opinionis: quod in usura transfertur dominium. Quare

re ergo restitui debet si non sunt res alienae? Et si sunt res alienae: quomodo vendi vel dari possunt tanquam proprie? Et his itaq; surgit non immerito dubitatio. Ad quod ut declaratur: oportet prescire: quod aliter iudicat lex divina alienum: aliter lex humana. Lex enim divina alienum dicit quod possidetur contra legem dei: qui solus est vere dominus. Et ideo omnia que eum possident ab alio si preter voluntatem dei possident iniuste possidentur: et iniuste dominus quasi res aliene possident. Et hoc expresse dicit beatus Augustinus ad Macedonium. Et habet. i. q. s. sic cap. 10. Quid dicit. Nonne omnes qui sibi gaudere videntur conquisitis: et uti ne sciunt: alienum possidere conuincimus? Hoc enim certe alienum non est: quod iure possidet. Hoc autem iure: quod iuste. Et hoc iuste possidet bene. Omne igitur quod male possidet: alienum est. Male autem possidet: qui male vit. Sic ergo patet: quod fenerator non est verus dominus usurarius: sicut nec raptor rapinarum: quia uterque male possidet. Et ideo alienum possidet non suum. Sed verus dominus id quod possidet ut dominus: possidet ut suum. Ex quo patet: quod secundum legem dei: in usura non est translatum dominium. Et ideo lex divina iubet restitutionem usurarium fieri: sicut et rapinarum. Et voco legem divinam: que in canone sacre scripture: et in decretis sanctorum patrum et conciliis continetur. Lex autem humana alienum iudicat id solum: quod preter voluntatem hominis qui dominus rerum est secundum leges humanas accipitur vel detinetur. Quare cum in furto vel rapina appareat rerum acceptio vel detentio contra illius hominis voluntatem: qui putatur dominus ab omnibus hominibus: iuste lex humana illa punit: et tanquam vere aliena restitui compellit. Sed id quod in usura accipitur vel detinetur: non videtur esse contra voluntatem dantis: eo quod nec per ignorantiam datur: nec per violentiam tollitur. Quare lex humana usuras non iudicat res alienas. Sed dubitatur adhuc ex dictis. Si lex divina iudicat usuram vere rem alienam: quare non compellit ad restitutionem eiusdem rei numero?

te feneratoris: ideo eandem rem non compellit iudex per legem aliquam restituere: nec est necesse propter causam dictam. Propter hec ergo que dicta sunt: credimus in usura non trans ferri dominium secundum legem divinam, sed tantum legem humana translatum iudicamus. Quomodo ro dubij vel piculi valeat excusare vitium usure in mutuo et alijs contractibus: et quando. CAP. VI. Clia autem quedam verba iuris inueniuntur: quibus ratio dubij et pericula euentum videntur omnino excusare usure vitium in quibusdam permutationibus et contractibus. ideo considerandum est: quando et in quibus contractibus: et quomodo valeant excusare: et quando et in quibus non valeant. Sciendum igitur in primis: quod regula est generalis apud omnes doctores et firma esse debet: quod nulla conditio siue circumstantia potest excusare aliquem actum vitiosum siue habitum: nisi secundum quod potest tollere rationem vitiositatis ab eo. Cum enim hebrei excusantur a furto de spolijs egyptiorum: hoc non est nisi quia precepto superioris domini res non sue facte sunt sue. Si igitur dubium vel periculum excusare valeant: hoc non erit nisi habeant virtutem tollendi rationem usure vere dicte. Et quia in mutuis vitium usure annexum est: ex eo quod sicut spe lucris: quod est contra naturam mutui: ideo quia dubium et periculum de sua natura non tollunt hanc vitiositatem a mutuo: quando fit spe lucris: nec dubium nec periculum excusare possunt vitium usure. Et hoc probatur per illam decretalem. Naviganti. Si enim quis pecuniam alicui naviganti commiserit mutuo: propter spem alicuius lucris: licet periculum etiam foris super se receperit: nihilominus iudicatur usurarius: etiam si totum amiserit. Et similiter si quis alicui aliam pecuniam dederit mutuo: vbi gratia. centum libras ad decem annos: ita quod si infra hoc tempus mortuus fuerit alter ipsorum liberatus sit a debito: et a mutuo qui ipsius accepit: si vero superuixerint ambo dabit post decem annos qui mutuum accepit ducentas quinquaginta libras: et qui mutuum dederat: non excusatur propter dubium et periculum ab usura. Sed vbi quisque possunt tollere rationem vitiositatis: ibi possunt excusare. Et hoc est in quibusdam contractibus. Et ad sciendum specialiter: quomodo et in quibus hoc contingere potest considerandum est circa illos contractus vel permutationes rerum: in quibus aliquid plus accipitur quam datur: quod si causa temporis permutationis hec fiat: rationem vitiosam vitiose committit: eo quod huiusmodi superabundantia nec ex labore licito: nec ex usu rei proprie: nec per compensationem alterius substantie valet reduci ad equalitatem iustitie. Si vero non causa temporis: hec superabundantia accipitur vel intendatur: saltem ratio dubij siue periculi potest supplere equalitatem iustitie. Verbi gratia. Si quis rem aliquam emat pro precio minori: quam valeat tempore emptionis: vel pro equali: rem tamen perceptorus in tempore quo sperat eam plus valituram: vel etiam si quis vendat rem pro precio maiori quam valeat tempore venditionis: sperans tamen quod tantum valitura erit tempore solutionis: si verisimiliter dubitatur: vitium plus vel minus possit valere pro tempore illo: pro quo venditur vel emitur res: in talibus ratio dubij excusare potest et facere equalitatem iustitie: licet plus accipiatur quam datur: eo quod ratio huius dubij: ponit extimationem valoris in rebus ex ipsa natura rerum: que in tali tempore plus vel minus possunt valere. Unde non causa temporis tantum ibidem plus expectatur: sed propter ipsam naturam rei: que plus valet aliquando in vno tempore quam in alio: et aliquando minus. Et hoc modo ratio dubij et periculi etiam localis possunt excusare contractus aliquos: qui alias iudicarentur usurarii. Et hoc probatur per illud capitulum. Naviganti. Declaratio quoque predictorum: per exempla magis patebit. Nonamus igitur quod aliquis post augmentum multum de blado vel de vino habeat venalia: et pro illo tempore mensura bladi tres solidos tantum valeat: et modius vini decem. Et vendat bladum pro quattuor solidis: et vinum pro duodecim: recepturus tamen pecuniam in festo Joannis

nis: quia nec volebat dare pro minori precio etiam si statim reciperet: eo quod rem suam extimabatur tantum valituram probabiliter in predicto tempore solutionis: dico quod non committit usuram: licet plus accipiat in spe quam det tempore venditionis: quia illud non accipit causa temporis: sed pro natura rei quam probabiliter et verisimiliter dubitari potest tantum valituram in tempore pro quo vendit: etiam si non valuit tantum in tempore pro quo vendidit. Et hec ratio potest applicari ad aliquos alios contractus: etiam quando res minus emitur quam valeat tempore emptionis: recipienda tamen in alio tempore in quo verisimiliter potest dubitari: vitium plus vel minus sit valitura: quam empta sit. Sicut autem dictum est de ratione dubij in mutuo et in contractibus alijs. Ita dicendum est de ratione periculi: quia ratio periculi etiam circa sortem non tollit rationem usure in mutuo: ut probatur in capitulo Naviganti. Et huius ratio patet per predicta. In contractibus vero alijs in quibus videtur superabundare acceptum super datum potest excusare: scilicet quando ipsa ratio periculi potest recompensare huiusmodi superabundantiam. Res enim que extra periculum possidentur eiusdem speciei plus extimantur: quam eadem existentes in periculo. Et ideo ad naturam rei conuertitur recompensatio: que propter periculum extimatur plus vel minus valere. Quod ratio dubij vel piculi valeat excusare hoc vitium in conditiones personales vel reales. CAP. VII. Noniam autem videmus quasdam conditiones que secundum iura videntur excusare contractus simpliciter usurarios: sicut videtur primo per illud Deutronomij. 23. Non feneratoris fratri tuo ad usuram. Et sequitur. Sed alieno: quare videtur usura que accipit ab alienigena: et maxime qui est disparis cultus: non habere rationem culpe. Et sic videtur quod conditio persone per quam est in dispari cultu excuset usuram. Similiter secundum beatus Ambrosij. 4. questio quarta. Ab illo exigit usuram: cui merito nocere desideras: cui iure inferuntur arma iure auferuntur vitium. Ex quo patet: quod conditio que facit hostem dignum morti: excusat vitium usure. Tertia etiam conditio sumitur atque reperitur in iure ratione dotis: vel paterne promissionis. Sicut cum aliquis accipit cum vxore in dote aliquam hereditatem vel fundum vel redditus annuos pro aliqua certa summa pecunie in pignore: potest huiusmodi fructus percipere: sine diminutione dotis: quia diu ratio impignorationis manet. Et hoc habetur extra. De usuris. capitulo. salubriter. Quarta conditio potest accipi ex natura rei: scilicet quando res que accipitur in pignore est illius que accipit ipignore de iure: sed de facto detinetur violenter ab alio. tunc potest ille percipere fructus pignoris ultra sortem: eo quod vitium recipit: et non vitium alienum. Et hoc habetur in prima decretali de usuris. capitulo pluris. Quinta conditio etiam potest excusare: que dicitur interesse siue damni recompensatio: et non spes lucris: ut si quis mutuo dederit gratis: usque ad terminum aliquem determinatum: in quo indiget sua pecunia pro aliqua necessitate: et mutuum non fuerit redditum ad predictum terminum: potest mutuans repetere ultra sortem quicquid damni incurrit: propter defectum solutionis. Et hoc modo potest fideiusor repetere usuras a debitore: quod per soluit creditor: propter defectum debitoris. Et hoc confirmatur. Extra. de fideiusoribus. in duabus decretalibus. Excusatur etiam seruo usurarius: quando gratis aliquid offeratur ultra sortem: quia secundum Gregorium in registro. Et habetur prima questio quinta. Oblatio nullam culpam macula alicui ingerit: quod non ex ambicione petitio pcedit. Causa vero propter quam huiusmodi conditiones excusant usuram et quando: satis liquet et patet. si aduertatur quod in precedenti capitulo dictum est: quia scilicet nulla potest circumstantia transmutare in modum de bono in malum vel econuerso: nisi que tollit de natura sui rationem bonitatis vel malitie. Usura autem secundum quod est vitiosa contingere potest primo et per se in mutuis: et secundario in alijs contractibus. Usura autem in mutuis vitiosa

tium est. Primo quia corrumpit liberalitatem: cuius est mutuum dare gratis. Et hanc rationem vitii tollit vitiosa conditio: scilicet quando gratis aliquid ultra sortem datur vel accipitur. Corrumpit etiam usura in mutuis debitorum finem: quia accipitur spe lucris: et sine recompensatione iusta. Et etiam hanc malitiam tollit prima conditio et secunda et quinta. Prima enim est per quam ostenditur solus deus esse dominus omnium rerum: et omnia esse data ad cultum dei promouendum. Et ideo virtute fidei tollitur in illo casu malitia usure: quia tunc non fit spe lucris. Similiter in secundo fit zelo iustitie et charitatis: que quantum potest inimicos fidei: scilicet tyrannos et hereticos conatur destruere: etiam eodem iure quando non potest aliter res ipsorum quam per usuram requirere. In quinto vero patet ratio iustitie. quia non spe lucris accipitur: sed pro recompensatione damni. Et ideo illa superabundantia iuste acquiritur. Contingit etiam aliquando usuram accipere in alijs contractibus in quibus aliquid petitur plus quam detur sine causa. Et hoc etiam excusari potest omnibus modis. predictis et duobus etiam alijs. Et hoc potest contingere quando illud quod ultra sortem recipitur fit suum iure nature: sicut fructus pignorum pro dote vxoris: vel pro provisione filiorum. Vel potest fieri suum iure equitatis: sicut res ipsa que impignoratur: quoniam secundum equitatem erat illius qui fructus percipit. Hec dicta sufficiunt de conditionibus excusantibus a vitio usure: quod et quot sunt: et quoniam valeat excusare: et quoniam non. Quomodo vitium usure incidit in contractibus venditionis et emptionis in communi. CAP. VIII. Noniam autem antiqui hostis: siue nature et humani cupiditatis: et auaritie: vitium vitium produxit: non tantum in mutuis: que luce diuine vitatis in scriptura sacra: manifeste condemnata eradicator: sed etiam in alijs contractibus diffudit in quibus sub specie equitatis et iustitie humane quasi abscondita fenerator: idcirco in hac parte querentes detegere hanc malitiam de his contractibus: in quibus later: dicemus. Primo autem videmus quod a principio dictum est: quod usura est: quicquid preter sortem accidit: siue iusto titulo: siue sit in mutuis: siue in contractibus alijs. Quod autem tantum causa temporis accidit in contractibus sicut in mutuis: sorti accidit sine iusto titulo: quia ipse facit suum per fraudem: scilicet vendendo tempus: quod dei est: et datum communiter omnibus. Et non potest habere titulum successionis naturalis: seu gratuite donationis: seu iusti lucris per meritum liciti vel proprii laboris: vel per recompensationem rei proprie: vel vitium proprie rei. Et hinc est: quod omnis contractus in quo aliquid plus accipitur: quam detur siue in spe siue in re: et hoc tantum propter causam temporis vocatur contractus usurarius. Et hoc est quod dicitur in illis decretalibus. Extra. de usuris. In ciuitate. Et consilium. Aduertendum est autem proprie dicitur hic sortis: et quod sit accidens sortis. Sortis enim in scriptura sacra duobus modis accipitur. Uno modo pro signo dato: per quod distinguantur res confuse ab inuicem: secundum illud proverborum decimo octauo. Contradictiones comprimunt sortis. Et iterum proverbio. 16. Sortes mittuntur in sinum sed a domino temperatur. Et illud Actuum primo. Lecti sunt sortis super Athathiam. Alio modo accipitur sortis pro officio vel re propria iuste possessa vel debita in diuisione aliquarum personarum vel possessionum: sicut vocantur sortis filiorum israel: iuste portiones distincte cuiuslibet tribui vel persone assignate. Et hoc modo accipitur etiam hic pro se iuste possessa vel debita alicui persone. Et hoc autem dicitur sorti accidere quod non pertinet ad proprietatem sortis. Ex quo patet: quod vitium proprium rei alicuius et fructus eiusdem non accidunt sorti: quia qui habet proprietatem in aliqua re siue possessione: habet et vitium et fructum illius de iure. Et ideo qui emit agrum vel equum: ut plus percipiat in fructibus ratione fructuum et ratione vitium equi quem emit: nihil accipit plus quam accidat sorti: quia totum est de sorte. fructus et vitium. Et est etiam

secundo aduertendum qd fructus z vsus reruz possunt au-
geri z minui in precio secundum diuersitatem temporum.
Et hoc potest accidere ipfis rebus tripliciter sine eo qd tem-
pus sit causa per se. Uno modo quando no fuerit ratio hu-
iusmodi augmenti in vsu rei. Alio modo propter ipsarum
rerum paucitatem z abundantiam. Res enim que per vsuz
suum minuitur secundum tempus naturaliter consumit-
ur: z sunt pauciores: quoniam magis elongantur a sua ori-
gine: sicut bladum naturaliter magis abundat in autumno
qz in vere. Alio modo hoc accidit ex ipsarum rerum natu-
ra: que secundum tempus recipiunt incrementum valo-
ris: vt apparet in fatis siluis z animalibus. Tertio modo ex
natura rei relata ad loci conditionem. Est ergo generaliter
tenendum qd in omnibus contractibus: in quibus accipi-
tur plus a vendente vel emente qd dederit: z non fuerit ra-
tio huiusmodi augmenti in vsu rei: sive in natura ipse rei:
nec producta fuerit ex temporis aliqua conditione exite-
re in ipfis rebus: sicut apparet in tribus modis predictis:
sed accideat incrementum ex dilatione temporis concessa a
vendente vel emente: vt per hoc plus accipiat: tunc talis
superabundantia accepta super datum vsura dicitur: z vsu-
re tenet vitium: quia sine iusta ratione generatur in talibus
contractibus z mutuis. Et hoc vocatur apud iuris peritos:
z etiam vulgari ter vendere vel emere ad credentiam. Si
autem accipiat plus qd datur simpliciter propter extima-
tionem vendentis vel ementis ampliozem in vno tempore
qz in alio: propter aliquam trium causarum predictarum:
vel etiam propter dilationem rei in vno tempore qz in alio:
tunc potest fieri sine vitio vsure: quia superabundantia
huiusmodi recompenatur ex ampliori valore rei in se pro
tempore pro quo accipitur huiusmodi superabundantia:
z non accipitur pro temporis dilatione. Est tamen ad-
uertendum qd in his contractibus licet excusari possint a
vitio vsure secundum rationem dictam: tamen non excu-
santur omnino a vitio cupiditatis: propter quod dicitur
in canone turpe lucrum: vt habetur. i. 4. questio. 4. caplo.
Si quis clericus. Et capitulo. Quecuqz temporum mes-
sis. Et dicitur turpe lucrum: quia ratione temporis acci-
dit sicut vsura: licet differenter. Vel turpe lucrum dicitur
ratione finis: quia tales contractus non sunt vt in pluri-
bus: propter vite humane necessitatem seu vtilitatem: sed
magis propter diuitiarum augmentationem: quam cupi-
ditas facit: que no habet finem: quia auarus non impletur
pecunia. Et ideo rationem vitij habent. Si tamen huius-
modi contractus ordinentur ad vsum vite humane ex-
citantur ab omni turpitudine: sicut habetur in capitu-
lis allegatis. i. 4. questio. 4. Et per hoc etiam ostendi-
tur: qd in huiusmodi non sit vsura: quia vsura non excusa-
tur etiam quantumcumqz ordinetur ad vite necessitatem.
Ex his etiam potest patere qd non tantum ex dilatio-
ne temporis: sed ex natura rei relata ad temporis conditio-
nem potest accidere vsura. Et similiter ex natura rei relata
ad loci conditionem. Quando alique res dantur mutuo
sive pecunia equales reddende in specie z numero pon-
dere z mensura. Et tamen quia mutuanus sperat eandem
rem numero plus valituram in tempore determinato quo
debet reddi: vel in loco: z propter hoc ipse mutuanus red-
dendam ad tale tempus vel talem locum: vt in tempore de-
terminato vel indeterminato loco sibi reddat. Vico qd ibi
manifeste est vitium vsure. Quia plus speratur ex mutuo
vel causa mutui qd datur. Et eadem ratione potest incide-
re vitium vsure in alijs contractibus in quibus plus ac-
cipitur qd datur: simili ratione. vt verbi gratia. Si quis bla-
dum vel vinum vendiderit vel emerit in aliquo tempore
vt plus accipiat in alio qd dederit tantum ratione tempo-
ris vel loci: licet etiam in hoc qd tunc in iste estimari pot res vales-
ant: tamen propter intentionem vsurariam sit vitium vsure.
Quod tamen poterat fieri bene: si tantum rei natura atten-
dere tur: z non temporis vel loci causa que nullo mo sunt
aliquid de re. Et ideo nec vilitatem: neqz caritatem faci-
unt in rebus per se. Et dicitur licet qd in eodem contractu
secundum speciem potest incidere vitium vsure ex intentio-
ne corrupta: z vitium auaritie sine vitio vsure ex turpitudine

lucris. Et alias etiam potest fieri sine omni vitio: quando fit
propter necessitates vite. Ex dictis etia dissoluitur dubi-
tatio que a quibusdam mouetur. Vtruz. s. per anticipatio-
nem temporis generari possit vitium vsure: sicut per dilata-
tionem vel prolongationem: vt verbi gratia. Aliquis debet
alteri. c. solidos: perfoluedos post annos vel annuatim ad
duos vel tres terminos: z creditor vult remittere debitori
tertia vel quartam vel quintam partem si soluat ei in prin-
cipio anni sive ante terminu positos: quando petierit. Con-
stat autem qd in hoc casu plus accipitur qd datur ratione te-
poris: verbi gratia. Debitor iuste debebat centum solidos:
z propter anticipationem temporis tantum soluit octogin-
ta. Accipit ergo vltra id quod dat. s. vltra octoginta. 20.
quia creditoris erant illi. 20. z sunt facti debitoris ratione
temporis anticipati. Ratione ergo regule date de causa vi-
tij in vsura: que est quando plus accipitur qd datur causa
temporis: videtur qd huiusmodi casus sit vsurarius. Et sic
hic potest cadere excusatio vsure dupliciter. Vno modo:
quando gratis z liberaliter creditor huiusmodi superabun-
dantiam tribuit debitori: z debitor non causa temporis ac-
cipit. Alio modo quando debitor per damnum propter rei
recopensat huiusmodi superabundantiam: vt quando non
potest habere pecuniam sine alicuius rei proprie alienatio-
ne z damno: ex qua soluat creditori qd petit ante terminu
solutionis: alius est casus vsurarius. Specialis autem
difficultas videtur in contractibus illis in quibz res emi-
tur vel venditur: que ex temporis processu recipiunt in-
crementum valoris vel vtilitatis: sicut sunt sata: fetus ani-
malium: fructus arborum: spolia filiarum: quia enim hu-
iusmodi res venduntur z emuntur vt frequenter ante te-
pus sue vtilitatis vel vsus z minus emuntur qd sint valiu-
re in tempore sue receptionis z vsus. Questio est non im-
merito: vtrum plus accipere pro eis vel sperare pro tem-
pore sue receptionis faciat vsurarium contractum. Quia
quidam determinantes distinguunt: quia aut emens: ex
tempore emptionis iam habens dominium talis rei qua-
liscumqz sit recipit periculum supra se: aut periculum rema-
net in forte vendentis. Si primo modo: volunt contractum
esse licitum propter periculum: sicut locans rem suam: z aliqd
vltra recipiens excusat propter hoc: quia periculum re-
manet in locante: vt habet. distin. 88. Emens. Si vero se-
cundo modo: tunc condemnant contractum. Sed si rei
veritas attendatur: huiusmodi distinctio hic non habet lo-
cum. Si enim locans accipit aliquid vltra rem locatam:
hoc habet rationem equitatis: quia illud recompenfat per
vsum rei locate qui est proprietate locantis z pertinet ad
eius sortem: id est ad rem locatam: cuius proprietate sim-
pliciter manet apud locantem. Sed quando quis vendit rem
aliquam: non vsum tui ipsius: sed proprietatem eius: con-
stat qd transfert de iure periculum rei in ementem. Quan-
do ergo sic vendens res huiusmodi tenet periculum penes
se iam sic non transfertur dominium: z ideo non est per-
mutatio venditionis iuste: sed constat qd emens iam trans-
tulit dominium pecunie qua dedit: quare magis habet ra-
tionem mutui. Et si plus speratur propter tempus futurum
determinatum: qd sit datum: sequit qd sit vitium vsure. Et
ideo sine preiudicio alii mihi videtur esse distinguendum
in predictis contractibus: z precipue: quia videmus no de
facili iminere periculum rei in venditione spoliolorum sine ne-
morum: sicut in alijs. Dicitur t. n. huiusmodi res emi vel
tanqz necessitate ad vsum vite ementium: vel causa luci-
tati. Si primo modo: nullu est vitium: quia plus valitute
sunt pbabiliter tempore sue receptionis: dum tui estimatio ius-
ta sit facta tempore actus: que est fm lege z nature: z et pte
dinem humanam in hoc qd tui iuste estimari pot res vales-
mane qz tui nequius est eius vsus: z hoc vel simpli: vel p tpe
aliquo determinato. Et qz simpli apud sapientes plus esti-
mat res pfecta qz imperfecta: z p tpe determinato estimat
res qz vdi pot inter hoies: z ideo licet tales res nunqz ve-
dantur imperfecite qz sint valitute perfecte: non videtur
mihi qd aliquis preter sortem amplius accipiat: quia sortem
vendita est ipsius ementis: cum incremento sue valitudi-

nis atqz vtilitatis. Si autem secundo modo. i. causa lucri
fiant hz contractus: potest adhuc in eis tui turpe lucrum
inducari: causa cupiditatis: que oritur ex conditione tem-
poris: sicut supradictum est de alijs. Et potest iterum in eis
incidere vitium. Et hoc quando hz lucrus queritur tui ex
tempore: z periculum tollitur: vel verisimiliter dubitari non
potest de periculo. vtrum magis minusue ratione tempo-
ris res possint valere. Nec in tui dicta sint vnuerfaliter circa
naz contractus: in qbz videt posse aliquid vsure vitium incidere.
Quomodo in emptione reddidum ad vitam incidat vi-
tium vsure. CAP. IX.
Tonia autem in precedenti capitulo. de equi-
tate z iustitia contractum simpliciter: fm pro-
positu nostrum discussum est. Nunc post hec
videtur iustum de contractibus ad tepus sa-
ctis: z no simpliciter discutiedu. Et circa hoc
inuestigatio duplex est perutilis. Primo vtru emere aliqd
bona vt redditus vel possessiones ad vitas: que est tepus
indeterminatu: liceat. Secdo vtru emere aliqua victio-
ru z ad tepus determinatu. vbi gratia. ad. io. annos: vel ad
20. sit licitu: que duo frequenter sunt. inter hoies nisi tepoz.
Circa primu aduertenda sunt dicta quorundam: z ratio-
nes ipsorum: qui hz contractum condemnant tanqz vsura-
rium. In pmissis autem fatemur nos nullqz legis auctorita-
tem: nec audiuisse: seu in canone: seu in epistolis extraua-
gantibus: seu in corpore legis: pro hac opinione facientes
aliquid. Sed in scriptis quorundam magistrorum vidimus
que subiungemus. Et circa hoc ratione quantum poterim-
us dicta confirmare conabimur. Boffredus siquidem
magne auctis in iure canonico summa facies sup titulos
decretalium: ita dicit in titulo de vsura. ca. 10. q. nauigati. Vbi
expresse dicit: qd dare certaz pecuniam: sine summa pecu-
nie alicui ecclesie pro aliquibus possessionibus tenen-
dis ad vitam dantis pecuniam: post mortem tenentis redi-
turis ad ipsam ecclesiam est vsurarius contractus. Et hz
causam reddit dicens: qd datus habet spem viuendi vltra
id tempus: quo receperit de prouentibus totaz sortez qua
dederat: z vltra. Sola autem spes facit vsurarium. hec est
ratio dicti magistri: z sententia eius. Hoc etiam quidam
alius doctor theologus asserens pro sententia addit ratio-
nes. pmo ostendens qd hz contractus non potest excusari:
per ratione dubij vel periculum: qd non est alterius rationis
contractus in quo aliqd dat. c. lib. vt annuatim recipiat. io.
qz diu vixerit: z speret se vlturuz ad. xi. annos z vltra: vel
vt in. xi. anno recipiat simul. c. z. io. lib. addita etiaz condi-
tione: qd si ante moriatur: qd nihil accipiat de tota summa.
Constat autem in hoc secundo contractu esse vitium vsure:
nec tollitur propter rationem dubij vel periculum: sicut pba-
tur per illud caplm. Nauiganti. Quare similiter in primo
contractu erit vitium vsure: nec tollitur ratione dubij: cuz
semper sit tui spes accipiendi plus. Per hanc ronez vult
idem doctor: qd tam vendens qz emens peccent vitio vsure:
qd fm hanc rationem: sicut emens accipit in spe plus qd de-
derat: sic z vendens: quia sperat: vel saltu optat cito finem
ementis. Et si acciderit in pmo anno eum mori vel scdo.
constat qd plus accepit qz dederit. Hoc autem vitium in ve-
dente nullus quide quem audierim verbo: vel scripto vi-
derim vsqz ad vsuram extendit. Idem etia doctor theo-
logus opinione hz. q. sententiaz confirmare videtur: ex pbi
dictis: qui in duobus locis. v3. io. ethicoz. z in pmo polli-
tice loquit de ratione numismatis ostendens qd inuentio
numismatis facta est translationis gratia: hoc est vt per
ipsum alie res que necessarie sunt ad vitam hominis tras-
ferantur. Et ideo quando fit numismatis translatio ad alte-
rum: vt se ipsum augeat. z multiplicet: sit thokos. i. vitium
vsure. vt apparet ex dictis pbi. quare cuz in emptione red-
ditum ad vitam fiat translatio pecunie: ad hoc vt seipsum
multiplicet: videtur temp z naturaliter esse vitium vsure.
Cp. ex lege diuina videtur hec sententia dato Leui. 24.
vbi dicitur. quando vendes quippiam cui tu tuo vel emes
ab eo: non contristes proximum tuum: sed iuxta numeruz
annorum iabilet emes ab eo qd iuxta susceptione fructuuz
vendet tui. Hoc autem exponens. glosa ibide. sic loquit:

quando vendes zc. Sic fm litteram moraliter informat:
vt in contractibus proximus copiamur: ne quis nimiu
molestus: de pauperum necessitatibus negocietur: ne stu-
deat possessiones aliorum acquirere: sed indigentibus co-
modare: z comodata paulatim ex fructibus agrorum reci-
pere. Ex hac auctoritate z glosa videtur: qd quando quis
emit possessiones proximi sui percepta forte ex prouentibus
fructuum: non liceat ementi aliquid vltra recipere: s3
omnis emens ad vitam possessiones vel redditus sperat
vltra sortem datam aliquid accipere: z recipit si vltra
tra fm qd sperat. ergo illicitus est contractus: etiam fm le-
gem diuinam. Hoc idem videtur. per ea que dicta sunt
de causa vsure: quia in talibus contractibus semper ali-
quid speratur vel accipitur vltra qd datur causa solius te-
poris: sed hec causa facit contractum vsurarium. Citoz
autem z tantoz viroz sententiam non audentes falsam
asserere: cum tantorum z multorum antiquorum z modernorum
dissimilatione contraria sententia teneatur: videtur
congruuz etiam ratione circa hanc questionem discutere
veritate: quantum nostre deus dederit paruitati. Scie-
dum autem in primis: qd cuiusdam famosi doctoris iniu-
re vidimus sententiam: qui hz contractum condemnabat:
non tanqz vsurarium: sed tanqz vitiosum propter circumsta-
tiam peccati annexam. s. in vendente: quia vendens opta-
bat mortem emptoris. Sed z si hoc malum sit: non tui
est ex natura contractus: sed accidit ab extra. Et ideo pro-
pter hoc no debet condemnari contractus: vnde fm predi-
ctum doctorem si fieret hz contractus ad vitam vendenti:
no essent mali. Inuestigando ergo quid i iustitie pos-
sit in ee hz contractibus: z vtrum licite fieri possint. z quo
contradictio rones soluant. Dicimus primo: qd qui dms
est alicuius rei: dms est z vsus eiusdem rei. Dicimus et scdo:
qd dms verus alicuius rei: pot eam tras ferre in alteruz
gratis: vel etia pro precio: z pro commutatione alterius rei.
Dicimus insup 3o qd dms pot tras ferre vsum z fructum
proprie rei. Dicimus et quarto: qd verus dms rei: sicut po-
test dare vel vendere proprietate rei: vel vsum seu fructus
alicuius possessionis simpliciter: quantum ad omne tem-
pus: sic potest dare vel vedere quantum ad tempus deter-
minatum: vel particulare. Via ista probant p veram ronez
dominii. Est et animaduertendum: qd in mutuo penfari
debet tui rei suba: z valor eius: fm ratione sube: z no h3 ra-
tionem vsus rei: vel fructus eo qd gratis fieri debet fm ra-
tionem mutui. Et ideo nihil vltra valore rei sperare debet
mutuanus ex vsu rei mutuate: quia ratione substantie trans-
fertur mutuum: z non ratione vsus. Alias est autem in ac-
comodatis ad vsum. Substantia enim rei in se non reci-
pit magis z minus. Sed in contractu venditionis z em-
ptionis pensat no tui substantia rei: sed etiam eius fructus
z vsus. Sed ex fructu rerum: z vsu ipsarum: accidit qd va-
lor ipsarum naturaliter inter homines auget z minuitur.
quare de natura hz contractus: potest quis sperare vltra id
qd dat: vel etia timere ne minus accipiat qd dederit. Et lo-
mercatores sperare possunt lucrū ex mercato: qd no pos-
sunt dates mutuo. Aduertendu est etia qd sicut pbs die
z pertractat in sua polittica in primo: omnis reru commuta-
tio inter homines fit propter necessitate vite humane. Et io
requirit: qd commensuratio ipsaru fieri debeat in magis z mi-
nus habere in valore: fm qd magis z minus habet de vtili-
tate z necessitate ad vitas humanam. Clarat aut h3 vtilitas
multipliciter in magis z minus. Vno mo ex tepore. Alio mo
ex loco. Alio modo ex personarum conditione. Alio modo
ex ipsarum reru natura. Quia ergo in venditione trans-
fertur rei suba cum vsu eius vel simpliciter: vel ad tempus.
Et quando simpliciter: constat qd plus recepturus sit emes
sine culpa: propterea quia vtilitas rei z fructus eius trans-
lata sunt quantum ad omne tempus cum rei substantia.
Quando autem in venditione transfertur tui rei substan-
tia: cum vtilitate eius ad aliqd tempus: z non simpliciter:
non est iustum fm rei naturam: qd tanti res estimetur cu-
ius rei substantia ad tempus possidet: sicut illa que tempus
possidet: quia no sequitur ex ea rata vtilitas humane vite
possideticiam si plus accipiat: vel speretur accipi: qd

datum sit: non sequitur aliqua iniustitia: et precipue quando emens habet intentione emendi pro necessitate et utilitate vite: et non ad lucrum vel augmentum pecunie: quod etiam in emptionibus alijs facit peccatum secundum philosophum. Tendentes autem ut in pluribus semper attendunt aliquam utilitatem: vel domus sue: vel ecclesie: vel civitatis: et non causa lucri hoc faciunt. Quare magis excusantur. Dicitur etiam 5o quod eo iure quo quis recipit aliquid plus ultra quam dederit in possessionibus emptis simpliciter: eo iure recipit aliquid plus quam dedit in possessionibus emptis vel redditibus ad vitam: quod totum est de sorte: quicquid plus accipit: eo quod substantiam rei cum usu et fructu eius emittit: sicut et ille qui ad omne tempus emit. Sed dubium est adhuc: secundum hanc sententiam: utrum vendens et tunc possit substatiam quas accepit: quando nihil aut parum emens superavit post emptionem. Cuius determinatio est: quare ratione dubij et periculij: quod erat de natura huius contractus sit suum. Et hec ratio excusat in contractibus quandoque de natura ipsorum: quod non facit in mutuis: quod ibi accidit ex alio: quod ex ratione mutui. Quando enim de natura contractus incidit periculum vel dubium equaliter: tam ex parte vendentis quam ementis tunc etiam iuste ferretur res que emittitur vel venditur minoris estimationis in valore: quam si periculum vel dubium non incidere de natura contractus. Et ideo de natura sui iustus est contractus: cum ex utraque parte verisimiliter dubium sit: utrum minus magisve recipiant vel recepturi sint. Si enim equus homo emat: et c. lib. pro eo soluit: constat quod si eadem hora post solutionem equus moriatur: nihilominus vendens c. lib. iuste detinet: quamvis nihil utilitatis emptor consecutus fuerit: eo quod rem suam iuste transfulerit in ipsius ementem. Similiter ille qui possessiones vendit ad tempus indeterminate: cuius determinatio pendet a natura: et non ab homine: et tempus determinat preter hominis intentionem: quantum est de iure rem suam transfudit: et translatio iam ad ipsius redit: ex natura contractus. Cuius considerandum est: quod in huius venditionibus et emptionibus ad vitam: que libera voluntas vendentis et ementis de natura contractus inveniuntur: et maxime quando divites vendunt: et pauperes emunt: quod est frequentius de natura contractus: quod uterque talia facit pro utilitate sua propria. Neque enim dives cogitur vendere: neque pauper emere: neque etiam pauper tenetur gratis dare aliquid diviti: vel mutare. neque dives tali pauperi tenetur de suo aliquid dare: quare et omnis translatio facta libera voluntate dicitur iuste fit. Et hec ratio sequitur: quod quicquid emens vel vendens amplius accipiat: quam dedit: iuste accipit: et ut sui facti libera voluntate dicitur. Sed in mutuis non potest ista iniustitia inveniri: quod aliquid amplius accipit in lucro ex mutuo. Nam accipiens mutui libera voluntate accipit: sicut et is qui mutuum dat: sicut accipiens mutuum non libera voluntate amplius permittit: vel dat: sicut quasi coactus: ex peruersitate mutui dantis: qui quod gratis tenetur facere: non vult sine spe lucri facere. Et ideo non potest fieri illud amplius: et qui accipit eodem iure quo mutuum quod sibi reddit: nec aliquo iusto titulo. Et per dictis inferuntur: quod tunc propter iustam estimationem reus in tempore contractus: quod tunc res extimat iuste: quantum ad utilitatem possidentis referuntur: et tunc iuste valet: quantum sine fraude vendi potest. Tunc etiam propter periculum equaliter annexum ipsi contractui per naturam eius ex parte utriusque domini. Tunc etiam propter liberam voluntatem: dicitur res transferentis cum suis proventibus: sit huius contractus de natura sui a vitio usure liber. Dicitur autem de natura sui: quod per accidens potest in ipso contractu vitium turpis lucri incidere: et etiam aliquando vitium usure. Vitium autem turpis lucri: sine ratione usure tunc in ipso incidit: quando aliquis dives sibi sufficiens ad vitam: et huius rei naturam et persone et huius statum tales redditus emit ut divitior fiat: et ut plures divitias sine iusta et pia necessitate acquirat. Et ideo turpe lucrum tunc dicitur: quod non propter finem debitum humane vite: sed propter avaritiam cuius non est finis exercetur. Vitium vero usure tunc ex huius contractu potest incidere: quando homo attenuat paupertatem: tales redditus iniustus vendit: vel possessiones sua pro necessitate cogere. Et hoc propter defectum mutui.

quod non invenit in divitiis. Et tunc etiam incidit usura: quando divites hanc proximorum necessitatem considerantes: minus iusta estimatione dant: pro possessionibus pauperum sibi acquirendis: quorum necessitates si possunt sine dano ex charitate fraternali tenentur relevare per mutuum. Et in hoc casu loquitur lex Moysi. Leviticus 25. sicut apparet ex tertio. et Glossa inducta que dicit. Necessitati proximorum compatendum. Et ne quis de necessitatibus pauperum negocietur: sed indigentibus commodare: et commoda paulatim de fructibus agrorum recipere. Et hec ratio patet quod in tali casu venditio propter defectum mutui: et emptio: sit quasi loco mutuacionis: et etiam quod extimatio ementis: est minus iusta: propter necessitatem vendentis. Et ideo id quod plus accipit emens: quam dedit: non habet iustum titulum possessionis. Unde in hac consideratione non tamen in emptionibus ad vitam: incidere potest vitium usure: sed etiam in emptionibus simpliciter: quantum ad omne tempus. Est ergo vitium usure: quod quandoque aliquis quis emit aliquam possessionem: siue ad tempus: siue simpliciter: causa lucri: quod tamen expectatur ex ipsa tamen modo ratione temporis: et non ex natura rei posse: in tali contractu est vitium. Et hoc lucrum dicitur turpe in iure. Si vero emat huius possessio: causa lucri: et fuerit minus iusta estimatione: propter indigentiam vendentis: si fuerit iustum ex charitate fraternali dari mutuum: primo pauperi: et ad summam paupertatem deventi: huius vitium antiqua precipiebat: tunc huius lucrum: ex emptione: vitium usure habet: per equipollentiam mutuacionis: quod ibi plus accipitur quam datur: sine iusto titulo possidendi rem. Cuius vero aliquid re alteri emat non causa lucri: sed propter necessitatem seu utilitatem vite sue: et si plus accipiat processu temporis quam dedit tempore contractus: cum hoc accipiat ex natura contractus: per se: et per accidens ratione temporis: nullum credo fore vitium. Quomodo autem facti faciamus dictis et rationibus aduersariis: exponamus nunc dicentes primo quod dictum Bonfredi nulla auctoritate canonis confirmat. Secundo quod exemplum eius tunc veritate habere dicitur: quando ecclesia aliqua necessitate impulsam cogit impignozare possessiones suas: quas non potest nec vult simpliciter alienare: tunc enim non est venditio proprie: sed impignozatio: quod qui non potest rem: vel possessionem aliquam vendere simpliciter: nec potest vendere eo iure ad tempus. Constat enim quod licet quedam ecclesie multa possideant: tamen alienare eas possidendi non possunt sine auctoritate et consensu superioris prelati: nec simpliciter: nec ad tempus. Et ideo huius venditiones ecclesiarum sunt impignozationes: propter quod secundum hanc viam usurarius est huius contractus: quod fructus pignorum non licet recipere ultra sortem: eo quod non sunt de natura sortis. Et ratio vero dicitur magistri: de spe vendendi tamen quod amplius recipiat quam dedit. Dicendum quod huius spes vel receptio amplioris: non facit vitium usure: nisi quod illud quod speratur vel recipitur amplius sortis accidit: et non est de natura sortis. Aliter enim omnis emens agros vel animalia: ut plures recipiat in proventibus processu temporis: vel in ipsius rebus venditis in alio tempore: esset usurarius quod est absurdum dicere: quod sic omnis mercator esset usurarius. Sed in venditionibus iustis: quando aliquis dominus transfert divitiam suam vel cum usu eius et fructu simpliciter: siue ad tempus: constat quod omnis proventus rei vendite: est de natura sortis: et non accis sortis: quare talis spes vel amplior acceptio: non facit contractum usurarium: et hoc dico salva reverentia tanti magistri. Et ad id quod adducitur ab alio doctore theologo videtur nobis respondendum: quod est dubium duplex. Excusans: et dubium non excusans. Dubium enim tunc excusans: quando tollit inequalitatem: et iustam estimationem danti et accepti facit quantum ad rerum commutatam naturam et usum. Verbi gratia: quando aliquis emit. io. annuatim pro. c. quos statim soluit ad vitam suam vel alterius accipiendos. Et considerata utilitate cuiuslibet respectu possidentis: dubitatur verisimiliter que sit maior minorve: propter indeterminationem temporis. Et ideo sit extimatio equalis: propter dubium. Et hec ratio patet: quod ratio dubij facit iustitiam estimationis. Et ideo quicquid plus ultra datur vel accipitur: siue ab emente siue a vendente: tanquam de propria sorte recipitur. Dubium vero quod tamen respectu lucri vel damni potest incidere ex determinato tempore: illud non potest excusare: quod ex debito dubio non innascitur aliquid iusta estimatione: quod sperat aliquid plus proventurum gratia temporis determinati tamen: quod non valet facere iustam recopensationem. Et ideo patet: quomodo extra posita: non sunt eiusdem rationis. Nam in eo qui sperat. c. io. simul se accipitur in. xl. anno. iaz gratia temporis determinati tantum: sit recopensatio inequalitatis: sic facit usurarium contractum. Sed in alio qui non sperat se plus accepturum: nisi in tempore indeterminato et ex re empti iuste secundum naturam: tunc ut ostensum est: nihil accipit ultra sortem: sed totum speratur ut suum: et de sorte sua non factum suum propter rationem temporis: sed propter naturam contractus. Illud etiam quod secundo adducit pro confirmatione huius opinionis de dictis philosophis: sic dissolvendum est. primo quod intentio philosophi: ut apparet ex dictis suis: est: quod numeris inveniuntur est causa translationis aliarum rerum: quarum usus vite humane est necessarius. Et ideo quicquid aliquid vitis translatione numeris: sit abusus numeris: et inhonestus contractus: et vocatur thokos id est pars dei. Hinc constat mihi quod huius contractus de quo est sermo non est thokos. Primo quod si redditus pecunie emantur ad vitam: tamen ex natura contractus non habet. Et hoc emantur ut pecunia pecunie addatur: sed ut de ipsa pecunia empti res necessarie vite humane emantur. Et hic finis tradidit finis: propter quem sit thokos. Et alia etiam ratione adhuc purgat a vitio thokos: quod ut in pluribus in hoc contractu non pecunia numerata: sed ipse res emittitur: que vel per fructus suos referuntur ad hominis usum ut ager et possessiones alie: vel per se ipsas ut triticus: vinum oleum et huius. Thokos autem est ut dicit philosophus numeris numeris. Tertia ratio etiam: quod thokos non sit in huius contractu: ex hoc accipit: quod tunc secundum philosophum thokos est quando acquiruntur pecunia per pecuniam ad similitudinem generantium familia sibi. Constat autem quod quando familia ex similibus generant ad multiplicationem: quod generantia salvantur: et non corrumpuntur in generationibus suis: sed qui datur. c. lib. ut habeat decem annuatim: quod diu vixerit. constat quod non est ibi ratio generationis: eo quod non manent. c. lib. vel in potestate vel dominio dantis: cum sua genitura: sed penitus sunt translate ab ipso: nec manent etiam in iure res petendi: sicut fit in thokos: quare magis debet vocari huius contractus transmutatio rei pro re: quam generatio alicuius rei ex re. Et hec apparet: quod ratio de thokos nihil est ad propositum in huius contractibus. Et ad id vero quod de lege divina contra huius contractum propositum fuit. Dicendum est primo quod lex illa secundum litteram intellecta dicitur divina: sed tamen est temporalis: sicut et alie leges multe: que tamen secundum litteram sententiam in figura date sunt illi populo. Et ideo sicut observantia tubilei: non manet in populo christiano: ita et leges que propter tubileum date erant: quarum una erat lex adducta: sicut apparet ex textu. Et iterum si consideretur id quod morale est in lege ista: quod exponit glossa inducta inveniuntur nihil facere contra naturam horum contractuum: sed tamen modo contra peruersas intentiones divinum ementium: qui secundum quod dicit glossa. molesti de pauperum necessitatibus negociantur: et student possessiones aliorum acquirere: quando tenent ex fraternali charitate eis indigentibus commodare: et accommodata paulatim de fructibus agrorum recipere. Et sic evidenter apparet: quod hoc accidit in huius contractibus: et non est de natura contractus: in quo frequenter sine indigentia non venditur sed emunt. Et nec lex nec glossa de se inficit vitio usure huius contractum: per naturam: sed tamen per accidens. Et ad istum autem quod dicitur de ratione temporis patet veritas si dicta ad memoriam renovatur: quod tempus potest referri ad aliquas rerum permutaciones: ut conferens aliquid iusti valoris vel auferens. Et hoc modo: si causa temporis plus vendat vel minus: non erit huius contractus usurarius. Pluribus enim extimat et iuste mensura tritici in estate quam in autumno: ceteris paribus. hoc est quantum est de natura temporis. Et ideo si quis accipiat plus de blado vendito pro tempore estatis: quam dederit: in autumno quando bladam emit: non iudicatur usurarius:

dum tamen pro illo tempore solo velit bladam vendere: et non pro alio. Hoc modo etiam patet quod plus et iuste appretiantur. io. lib. ad omne tempus annuatim: quam ad aliquid tempus particulare. vel plus et iuste eadem ratione ad tempus equi iuvenis: quam sentis: et hoc ex natura temporis. Et tamen non iudicatur usura si quis emit. io. lib. ad omne tempus: id quod plus recipit vel speratur recipere: quam dedit: licet ex tempore illud plus sibi accidat et certitudinaliter. Quare nec similiter is qui plus recipit de eo quod ad tempus aliquid quod particulare emit: debet iudicari usurarius. Et hec est una causa: quod per naturam temporis facta est res sua cum suis proventibus: et ideo totum est de sorte propria. Et hoc est etiam in contractibus tempus considerari ut nihil conferens vel auferens de valore rei: ex natura temporis: sed tamen confiderat ut mensura durationis extrinseca: quando ergo ratione temporis sic accipit aliquid plus accipit vel sperat: quam dedit: ita patet: vitium usure vel iniustitie: quod illud plus quod ultra datur accipit: nec ex natura rei recopensat: nec gratis datur vel accipitur. Et ideo nullo iusto titulo potest fieri proprius: sed tempus est alienum. Nec intentio de emptione et venditione redditus et possessionum ad vitam dicta sunt a nobis. Rogantes uniuersos quos contingit hoc opus videre: quatenus parcat: si per ignorantiam male diximus: et corrigat: quod sine iudicio et hic et alibi semper intendimus: quod scribemus et dicimus affirmare. Cuius capituli secunda pars. Quomodo liceat emere redditus ad certum tempus.

Rest hec autem de secunda prehuius capituli. de contractibus in quibus certi redditus vel possessiones emunt ad tempus determinatum. ubi gratia. Aliquis habet redditus certos: ut ex parochia vel prebenda: vel ex patrimonio: vel aliunde. Et huius redditus vult vendere ad sex annos: vel ad decem: vel ad aliquid tempus determinatum: ut si mul habeat paratas pecuniam. Et querit utrum hec licite possint emi pro minoris precio: quam valeat in annis tot acceptis. Et videt quod sic. quod secundum iam dictum est in precedentiibus: pluris valoris extimat res aliqua presentis et collecta: quam futura et diuisa. Et iterum vendens huius redditus: tantam utilitatem aut frequenter maiorem consequitur ex tali venditione: quam ex retentione rerum. Cuius ecclesia indulget clericis cruce signatis: quod possint vendere fructus beneficiorum per triennium. Hoc autem non esset: si in huius contractibus esse vitium. Sed contra hoc est aperte: quod de usura dictum est: quod in huius contractu plus accipit: vel saltem certitudinaliter sperat ab emente: quam datur: nec periculum: nec dubium iam in hoc contractu ex natura sui accidit: quare simpliciter videt usurarius ex parte ementis. Sentimus autem tamen sine iudicio: quod in huius contractibus ex parte vendentis non incidit vitium: quantum est de natura ipsius contractus. Quantum autem ex natura temporis: potest videri quibusdam: quod ex parte ementis sit contractus usurarius: eo quod plus recepturus est: non tamen in specie: etiam in re: quam dedit: et hoc tamen ratione temporis. Quando autem minus quod est in dato respectu accepti: recopensat illi respectu superabundantie accepti ex solo tempore: tunc iudicamus contractum usurarium: eo quod huius superabundantia transfert sine iusto titulo. Et ad huius autem videt etiam ex parte ementis: iustum posse fieri contractum: et iustum esse quantum est de natura contractus. Sed potest fieri iniustus per accidens dupliciter. Uno modo quando corrumpit charitatem debitam fratri. sicut quando emens videt fratem in necessitate pro salute corporis. seu pro salute anime: propter quam necessitate oportet eum vendere redditus seu possessiones suas: tunc emens si diues fuerit: potens sine dano proximo subuenire. dico sine preiudicio: quod tenet ei mutuo dare: et loco pignorum preiudicatos redditus vel possessiones accipere: donec recuperet quod accomodauerat. Et hoc probat per legem illam leuitici 24. et glossam eius. Alio modo potest fieri iniustus contractus: ex parte ementis: propter corruptionem finis debiti: quod est ad utilitatem vite humane. Tunc de quando causa lucri: et augmentacionis diuitiarum sit: tunc est turpe lucrum: sed primo modo reducitur ad usure vitium.

C Sed de nā contractus hū in se tria : q̄ ipm̄ iustū ostēdunt. vñ est ipsa vendentis liberalitas : qua pot̄ rem suam dare gratis : vel pmutare pro re minoris precij q̄ sit sua res. Et hūc nullum incidit vitium in emente : quia id q̄d accipit totū est de voluntate libera dñi. Aliud est ipsa equitas permutationis rerū : q̄ quando res venditur pro tanto quanto extimatur iuste. siue a venditore z emente : siue ab hīs qui sunt legis positīve : tunc est iustitia in permutatione. Sed constat q̄ vendens non pot̄ plus habere pro tempore pro quo vendidit : z etiam res future per tēpora non sunt tante extimationis : sicut eedem collecte in instanti : nec tantam vtilitatem inferūt possidentib⁹ : ppter qd̄ op̄z q̄ sunt minoris extimationis hū iustitiam. Tertium est ipsa ratio fortis : q̄ plus accipit q̄ datur est de ratione fortis : eo q̄ emens totum emit qd̄ euenturum erat tēpore de terminato : z ideo nō vltra sortem ppriaz accipit. sicut nec ille qui emit redditus ad omne tempus. Nec sit rationes hō contractus iustitiam ostēdentes : per quas etiam vlti soluitur ratio contraria : que videbatur ostendere vltimum contractum : q̄ si plus accipit q̄ datur. hoc fit de natura rei pmutate. z illud plus nō est accidens fortis : sed est de ipsa sorte ementis : sicut etiam plus accipitur q̄ datur in his possessionibus que emuntur hereditarie quātuz ad oē tempus. z hec in tñ sint dicta de his que ad tempus venduntur z emuntur.

Quomodo est vitium vsure in vendētib⁹ carius : propter dilatam solutionem. **CAP. X.**

Nam iam diximus : q̄ in contractibus vitium vsure tunc incidit : quando res cariores venditur ppter tēporis dilationē tñ : q̄ extimatur in tēpore venditionis : z videmus hanc rationem fere in omnibus venditionibus fascellorum lignorum : qui per centenarios z millenarios gūaliter venduntur. idcirco non immerito circa hō contractus iustitiam est vtrum iustitia possit inueniri in hō contractibus : an simpliciter sint vsurarij. Et videtur q̄ simpliciter sint vsurarij : quia ppter tempus tantum carius venditur : vel pro tempore in quo venditur. verbi gratia. In estate vel in vere minoris vtilitatis sunt : z ideo minoris valoris : quare si tunc pars illorū pro parata pecunia datur pro minoris precij : qd̄ videtur frequenter factum : q̄ si non esset pecunia parata. ergo tñ ppter tempore dilationem reliqua pars carius venditur. sed hoc facit vsurarium contractum. ergo zc. Item hec dubitatio duplicatur quia inuenitur in dominis principalibus : qui silvas z nemora vendunt per mensuras terre. Et inuenitur etiam in mercatoribus : qui ab ipsis dominis emūt silvas per mensuras : z ex ipsis fascellos faciunt quos vltius vendunt per numerum. Cuius ergo propter credentiam quam faciunt vsqz ad tempus : vendunt carius ligna q̄ valeant tempore venditionis. Si ergo ea que venduntur siue tunc siue ad mensurā tempus a mercatoribus : in tempore venditionis sint minoris extimationis hū iustitie equitatem q̄ vendant : z vltra iustam extimationem iniuste aliquid accipiant pro credentia ad tēpus futurū : videtur sine omni excusatione esse contractus vsurarius : qd̄ potest probari extra eodem capitulo. (Consultat) Ubi expresse dicitur contractus vsurarius : quando aliquis merces suas longe maiori p̄cio distrahit : si ad solutionē prolixo tēporis dilatio prorogata : q̄ si in cōtinētī precij persoluat : z q̄ eo z que taliter sunt accepta : cōpellendi sunt ad restitutionē. Sed contra hoc est consuetudo generalis : q̄ videt z tolerat ab ecclesia. Cetera hū iustitiam vnaqueqz res pluri debet esse precij z extimationis : z in tēpore z pro tempore vsus ipsius : q̄ in alio tēpore in quo nō est ita cōueniens z necessarius vsus eius : sed vendentes silvas : z fascellos : z hō vendunt persoluentia in tempore quo est ipsorum vsus cōuenientior : q̄ sit in tempore venditionis ipsorum. Quare carius pnt extimari z vendi : q̄ valeant pro tempore venditionis. Et per hanc rōnem credo sine p̄iudicio : posse excusari hūi smodi contractus a vitio vsure. Et maxime quando ipsius rei est dubium : res hō plus minusue valituras tempore solutionis. Et hoc pbat extra eodem ca. (In ciuitate.) Non ergo

propter dilationem solutionis in prolixo tēpore hō res carius venditur : sed ppter iustas extimationē rerum que in tempore futuro quo determinata est solutio : sunt plus valitūre pbabiliter q̄ in tēpore venditionis carius venduntur. Et sic nō plus accipit q̄ datur ratione temporis tñ : sicut p̄tendebant rationes in cōtrariū : sed seruatur equitas iustitie inter datum z acceptū pro tempore pro quo fit venditio. Unde aduertendum est q̄ credentia precij persoluenti in tēpore futuro post aliquē cōtractū potest incidere in contractibus sine vitio tribus de causis. Uno modo per gratiam z liberalitatem venditoris. s. quando res venditur hū extimationem iustam pro tempore venditionis z commutationis ipsius rei : z ipse venditor expectat solutionē in prolixo tēpore liberaliter : ppter gratiam quas habet ad emptorem. Et hoc modo caret credentia omni vitio : nec facit cōtractum vitiosum. Alio modo pot̄ incidere credentia in aliquo cōtractu sine vitio hū meritū z iustitiam ipsius contractus : z non per gratiam venditoris : vt verbi gratia. Si qua res vendat in aliquo tempore in quo nō habet tam vtilitatem z necessitatē hūane vite : sicut in futuro alio quo tempore habitura est hū naturā temporis : z venditor rem suam intendat vendere pro illo tēpore : in quo habet maiorem necessitatē seu vtilitatem : z in quo plus valitura sit q̄ valeat in tēpore quo vendit : iustū est ex natura contractus : q̄ venditor salte expectet tēpus illud : pro quo facit maiorem extimationē precij. Et ideo talis credentia ad huc nullū vitium generat in cōtractu : nec in contrahentibus. Et hoc probatur extra eodem ca. (Mauiganti.) Tertio modo pot̄ incidere credentia per accidens. s. ex malitia vel paupertate seu impotentia emptoris. Et hoc modo vendere carius res suas q̄ valeat tempore venditionis : vel etiaz q̄ valitura sit pbabiliter in futuro tempore : quo solū modo determinat : potest excusari a vitio : per intentionē venditoris : licet ipse cōtractus de se sit vitiosus. Si enī venditor rem suam intendat vendere carius : non propter tēpus tñ : sed tñ ppter damnum qd̄ sibi videt imminere ex dilatione persolutionis recuperande : seu ppter vexationem suam redimēdā quam pbabiliter timet futuram sibi in repetitione debiti sui : ppter malitiam : vel impotentiam debitoris : tñ excusatur a vitio : z fit equitas extimationis in hō contractibus : per cōpensationem damni : vel quādo pbabiliter timent hec in credentia accidere. Et tunc rectitudo hō intentionis apparet : quando venditor optaret potius non vendere talibus : q̄ vendere ad credentia : z quando libētius daret alijs pro minoris p̄cio in cōtinētī persolueno : q̄ vendere ad credentiam talibus pro precio maiori. Uno autē modo credentia facit contractum vsurarium. s. quando ppter ipsam credentiam res vendit carius q̄ valeat simplr : vel esset valitura pbabiliter tempore solutionis. vel etiaz si tñ sit valitura verifimilr : tñ ipse venditor alias res suas nō venderet nisi plus acciperet propter ipsam credentiam. Et ex hoc liquet quando de siluis p̄dicti contractus per mensuras : z de lignis p̄ fascellos : possunt licite fieri : z quādo z quomō sunt vsurarij. Sed de secūda parte huius capituli videt dubitatio. s. vtrum licitū sint cōtractus : quādo pro minoris p̄cio in cōtinētī persoluedo : aliquid res emuntur. vbi gratia. Bladū in terra tempore h̄emis : z silue adhuc p̄ tres annos vel amplius crescit : ante aptuz tēpus icisionis : q̄ valitūre sint iuste in tempore sue collectionis z receptionis. vbi gra. Bladuz in terra in tpe h̄emis dat pro minoris p̄cio : q̄ valiturū sit iuste tēpore augmēti quādo colligit. Et sic de siluis : z de nemorib⁹. Et videt contractus vsurarius ex pte emptoris : q̄ pro dilatione tēporis : plus est recepturus q̄ dederit : vt patet ex proposito exemplis. Et hec ratio facit contractus vsurarios vt sepe p̄dictum est. C. hō contractus nō possunt excusari : propter rōnem dubij vel periculi : q̄ nō dubitatur verifimilr : quin valitūre sint hō res amplius in tempore sue receptionis : q̄ sit precium qd̄ datum est pro eis in tēpore emptio nis. Sed contra hoc est : q̄ vnaqueqz rei estimatio iusta dependet ab vtilitate vel necessitate ipsius rei. sed constat q̄ non est tanta vtilitas vel necessitas alicuius rei imperfecte sicut est eiusdem perfecte : quare nec recte tanti

precij extimanda est : cum adhuc est imperfecta : z longe a perfectione sua : sicut cum iam est perfecta. sed hō res emētur in tempore sue imperfectionis : quare debent extimari minoris precij q̄ sint valitūre in tēpore sue perfectionis. Cetera illud qd̄ per naturam temporis accrescit rei alicui : iuste est illius : cuius est ipsa res : vt si quis emit terras fructiferas vel arbores vel animalia fructifera quicquid euenit per naturam tēporis : z nō tñ per exercitium laboris : iuste fit illius cuius sunt hō terre zc. Quare cum per naturā temporis segetes in terra sate : veniant ad maiorem valorem : z similiter silue : sequitur q̄ quicquid prouenit vltra precium datum : iuste fit illius qui emit ipsa : z cedit in propriam sortem : quare nihil accipit vltra sortem : plus accipiat emens q̄ dederit. Et hec credimus : sine p̄iudicio melioris sine. Hoc autem dicimus quantum ad naturam contractus : hō tamen per accidens : per intentionem ementis possit esse turpe lucrum : quando. s. tantū intenditur ab emente augmentatio lucri z diuitiaz : pro ueniens ex natura temporis : sine exercitio laboris : z sine iorem periculi pbabilr possibilis euenit. Et alio etiā modo potest esse contractus vsurarius : quando. s. aliquis cogitur talia vendere ante tēpus congruum : ex necessitate : ppter quam emptor fraternam charitatem tenet venditori mutuum dare : si indiget z voluerit. Sed si attendatur natura contractus hū semon pro dilatione temporis plus accipitur ab emente : sed pro nā z vtilitate rei facta vel ducta ex natura temporis.

Quomodo in his q̄ committit mercatorib⁹ pecunia vel aliam re p̄ certa parte lucri : est vitium vsure. **CAP. XI.** Tunc de his q̄ committunt bone fidei alioz : ad lucrum : questio est. Et hec questio duplicatur : q̄ aut queritur de commissione nūmismatam : aut de commissione altarum rerum : que per se veniūt in vsuz hois : vt sūt agri aialia z orti.

Quantum ad primam questionem videtur quibusdam vsure vitium incidere. Nam q̄ nihil videtur differre hū nam rei committere pecuniam bone fidei alterius : z mutare eandem. sed qui dat mutuo pecuniam ppter lucrum aliquo dō : etiam si periculus proprie sortis super se accipiat vsure vitium committit : vt habetur extra eodem cap. (Mauiganti.) Quare similr qui committit pecuniam suaz bone fidei alterius spe lucri : vsuram committit. Hoc etiam scdo videtur : q̄ qd̄ ex lucro sic sperat : vel accipit vltra sortem : accipit qd̄ nullo iusto titulo possidere potest : q̄ nec gratis datur : nec labore proprio redditur : nec per rem aliam recompenatur : quare simplr iniuste possideri vel sperari videt. C. hō. z si in commissione altarum rerum que ex se fructus parant : potest excusatio valere : tamen quia pecunia de se nihil parit vtilitatis vltra se ipsam : videtur q̄ saltem in commissione pecunie propter lucrum : semper fit thō : qd̄ est vitium vsure hū p̄ hū : hoc est partus nūmismatis ex nūmismate qd̄ est hō nam ei. Ad hō mibi v̄ dōz q̄ aut commissio sit pecunie : ita q̄ transferat dñum in toto vel in pre rei commissio in potestatem eius cui committit : aut ita fit commissio : q̄ non transeat dñum : sed remanet tota res commissio in dñio committentis. Nam mo est vitium vsure : eo q̄ sperat lucrum iam de re nō sua : q̄ iam erat translata per commissionez in dñum alterius : z in hoc assimilaf mutuo : vt rō p̄ma approbat. Sed scdo mo potest sperari lucrum sine vitio vsure : q̄ tunc commissio est pecunia vel res alia sicut seruo z ministro : qui de re dñi negociatur ad vtilitatem dñi sui. z ideo committens pot̄ sperare lucrum : sicut ex re sua. Et sic nō accidit sorti nec possidet sine iusto titulo : q̄ sicut rei pprie partum recipit : non tñ partum nūmismatis ex nūmismate imē. Sed partum ipsarum rerū que per nūmismata sua sunt acq̄site iusta commutatione. C. autē supradictum est in toto vel in parte : ideo dñi est : quia si aliquis committit. c. alicui : ita q̄ medietatem ei mutuet z aliam medietatem suo retineat dñio : ita tñ q̄ de illis. c. debeat negociari ad lucrum ille cui committit. dico q̄ hoc lucrum iaz habet vitium vsure ppter hoc q̄ non tñ ex re commissio sperat : sed etiam pariter ex re mutuata z commissio. Sicut enim in logica locutio falsa iudicat propter

falsi subiectionem : hō veritate directe significet : sicut si dicatur : homo volans est animal : ita in moralibus actio vitiosa iudicat quando vitio permiscet : vt est in pposito casu. C. Ex dictis iam liquet veritas secūde q̄stionis. s. quādo res fructuose ad lucrum committunt. C. Notādū tamen q̄ in his rebus commissis ad lucrum magis z minus liquet iustitia permutationis : q̄ quādo ager vel terre committuntur excolende ad lucrum : satis apparet iustitia : eo q̄ ibi non transfert dñum : z nihil vltra percipit de fructu proprie rei. In animalibus vero vt quādo oues vel boues vel porci committuntur nutrienda ppter lucrum : non ita liquet iustitia : q̄ aliquādo solet in hō commissionibus fraus vsuraria permisceri : vt quādo excludit periculum p̄ncipalis commissi a committente. verbi gratia. Aliquis dat. c. oues ad nutriendum ppter lucrum : ita tñ q̄. c. oues sibi semituntur maneat quicquid cōingat. In hoc casu potest incidere fraus vsure : z hoc quando vltra iustam extimationē taxat ipse committens sibi portionem lucri : ppter quā non recompenatur labor z sollicitudo nutriendis hū iustam extimationem. Solet etiam z alia fraus in talibus fieri : quādo diues alicui pauperi mutuat. c. libras : vt ex eis oues vel boues nutriendos emat : ad lucrum illius qui mutui dedit : z ad lucrum ipsius almi. Dico ibi fraudem vsure permisceri : tam esse : eo q̄ iaz radix hō lucri ex mutuo orit : z iō vitio vsure inculpat hō commissio. Tūc ergo hō commissiones licite fieri possunt : quādo mutui vel similitudo mutui nō permiscet in talibus : sed dñum retinet cū periculo. qd̄ cōiter accidere pot̄ : vel q̄n etiā dñi rei commisse cōicat ei q̄ eam suscipit ad lucrum nutriendam : z sine periculo cōicat vtriqz. Et q̄n hū iustam extimationē taxatur lucrum : per qd̄ iuste recompenatur labor z sollicitudo alumni. Et hec de hac materia dicta ad presens sufficiant.

Quomodo bona pupillorum licite committantur communitatibus ad lucrum. **CAP. XII.**

Nam vero quedā in cōsuetudinē deducta habent pro iustis legib⁹ : q̄ magis deberet dicit corruptele q̄ consuetudines approbare : z hō videmus in hac materia vsurarij hū regio nes z ciuitates diuersas : quantuz ad pupillorum z orphanorum cautelam : ideo non immerito inuestigādū censemus vtrū a vitio vsure excusari valeant pupillorum cum ad etatem perfectam peruenerint : in qua sunt actus domini rerum suarum : z liberati hū leges a tutoribus : tunc pprias hereditates z bona in quibus succedant : aucta per vsurarium actum : z exercitio tutorū recipiant : vel saltez integra : z nō imminuta : per hō exercitium conseruata. Solent etiam quādo q̄ hō tutores ex bonis pupillorum lucrari. z hō etiam sub certa portione supra sortez aliquid tribuere pro paruulis nutriendis : vel etiam pro sorte augmentata. Solent etiam alique ville siue ciuitates siue oppida pupillorum bona recipere : etiaz exclusis ppinquis pupillorum de tutela : z pro bonis pupillorum detentis solent certam superabundantiam tribuere tutoribus puerorum annuatim : salua semper sorte pupillorū. Videtur autem in talibus pupilli excusari a vitio vsure dupl̄ p̄mo quoniam non est actio ipsorum. nō enim dederunt res suas. vel pecunias ad vsuram. quare quicquid vltra sortez eis isto modo prouenit : non ex mutuo : nec ex dato ab eis sub spe lucri : sed sicut gratis datum accipiunt. z sic iusto titulo retinere possunt. vnde Grego. z habet p̄ma q̄stio. z. Sic nulla oblatio suscipienti maculaz culpe ingerit : que non ex ambientis petitione procedit zc. Scdo q̄ cum sit paruulus nihil differt a seruo : hū apostoluz. z ideo penes tutores residet vsus iustus vel abusus rerum paruuli : quare videtur paruulis non imputanda culpa vsure. sed vbi non est culpa impossibendo : non cōpetit restitutio facienda ab illo. Contra hoc autem est : q̄ qd̄ per seruum acquiritur iniuste : tanquam alienum : non potest fieri res dñi sui iuste : ppter eius ignorantiam : quin semper teneat ad restitutionem : quādo cōfessio sciuerit veritatem. Non possunt ergo pupilli : quādo sciunt : veritatem retinere superabundantias suarum rez sibi per vsuras acq̄sitas. Ad hec de terminanda distinguendum est. primo de causa : z origine

cessoribus eorum si haberi possunt. Debet tñ fieri hñ restitutio...

CAP. XVII.

Inc qd bus restituciones usurari fieri debeant. pñderatio nostra necessaria est. Si qd dñs...

festum est ex vtroq; iure: taz diuino qñ naturali. Cñ pmo qz non dimititur peccatū iure diuino: nisi restituatur ablatum...

restitutione faciendaz. Nihilominus tamen huiusmodi artifices si credat usurarios nihil habere de bono...

peccat contra deū: etiā quantitūq; vtilitatem regiois vel ciuitatis itendat: qz fouent peccatores in pctis suis...

CAP. XVIII.

Cloniam autē in omni re modus habendus est: nñc de modo quo restitutio usuraz facienda est...

facienda sit restitutio vni persone qz alie. Et vtrum equaliter pportione ablatorum: vel in equaliter possint fieri...

videt voluntatem ad emendandam paratam. Quomodo res eadem: vel equiualeus restitui debeat.

CAP. XIX.

Ed ex dictis questio orit de materia z quantitate restituendoz. An. si qd ouē vel bouez...

ri qz ipsam re eandē z non tñ solā: sed duplicatam restituere teneat: ppter id preceptum legis moysi. Exodi. 22. vbi dñr...

CAP. XX.

Cloniam autē vt dicit dominus: non pot arbor mala fructu bonos facere: z qd ex mala radice nascitur...

z omnia lucra ex his prouenientia sint restituenda. Quia quod ex alieno venit alicui rōnem de iure accipit alieni...

tuenda: fm qd intusse possident h3 fructus z lucra: z ex eo qd puenit ex re male detenta fm iustitias diuina: habent ratione allent. fm ratione beati Aug. Quare fm deus reitneri no possunt: nisi auctoritate diuina. Item 2o aduertendum est: qd hoc solū restituendum est hoi in quo facta est ei iniuria de re sua. Sunt aut quedā res que de nā sua habent in possidendo fructū z utilitate: aut qd multiplicat z augent ex nā tēporis: aut qd ex colunt solertia humani in genij z laboris: vt terre z agrī. Et h3 res restituende sunt hoi cum suis puenit: qd in hoc homo cui facta est iniuria de re sua ablata damnicatur non solum quantum ad rei substantiam, sed etiam quantum ad rei usum z fructū ex usu prouenientem. Et sic pnt z debent intelligi iura allegata. Tertio et est aduertendum qd illi semp facienda est restitutio qui passus est iniuriam z damnum. Si ergo aliquis passus sit iniuriam: z non damnum illi non est facienda de iure restitutio realis: sed tñ modo fm genus iniurie faciēda est emendatio per similem satisfacionem. Unde qui primū verberat in nullo eius damnicando non tenet ad aliquā restitutionē realē: qd omnis restitutio realis faciēda alicui cōmensurari debet fm quantitatez damni illati. Nōc est: qd lex moysi generalit̄ omnes furē cutuicūqz rei: qd usum habet z utilitatez: p̄dem nabat ad restitutionē dupli vni. l. ppter rei substantiam: z aliud ppter rei ablata vsum. Ex quo concludit qd in omni restituōe faciēda hoi: d3 considerari damnum rei qd vsus: qd ex re prouenit ex nā rei. Si ergo aliquod lucrum puenit usurario. vltra rem z rei vsus naturalis ex p̄tia operatiōe z solertia ei in quo nō est aliud damnicatus: dico sine p̄iudicio: qd non tenet restituere hoi huiusmodi lucrum. vbi gra. Homo vsurarius. c. marchas argenti habuit ex vsuris ex quibus forma nit imaginem quas vendidit. c. z. marchis: credo sine p̄iudicio qd illas. x. marchas super crescentes non tenet restituere ei a quo predictas. c. marchas habuit: tamen non potest eas retinere fm deus: qd contra deū de re aliena sibi acquisiuit. Et ideo sola auctoritas ecclesie ad restituendū vel distribuendū talia requirēda est. Ex his autēz orit̄ qd. Si quis quācuqz rem fortuitam statim vendat post furum: aut conuertat in usum proprium ipsam statim totam cōsumendo. z nō statim restituat: sed post tempus eam vel restituere: vt ruz teneatur ad omnes fructus vsus quos percipisset verus dominus in tempore illius more. verbi gratia. Aliqs furatus est pullū equinū: aut vitulum: quem verus dominus vsqz ad annos perfecti valoris custoditur erat: s3 fur statim vendidit z liberavit se a furto. Queritur vtruz fur teneat restituere pulli valorē tñ: vel etiam equi p̄fecti valorē. Qd videt fm iura allegata. C. s. tenetur restituere lucra fm legem. ergo multo magis dāna illata. Intra hoc etiaz querit̄ de pecunia ablata: aut etiā iniuste possessa: quare pōt cōtingere: qd ille a quo est ablata vsum iniuste accepta: mercando ex ea auxisset eā: aut fortasse ppter eius defectū: vendidit possessionē suā. z ex hoc damnum multū accepit. C. r. detinet z accipit h3 pecuniam sine iusto titulo: teneatur ad oia lucra que verus possessor ex ea fecisset: sive ad oia dāna que ex ide accidunt vero dño ad plenā restitutionē. Et hec duo dicim̄ sine p̄iudicio qd ad restitutionē alicui rei faciēda duo p̄ncipali consideranda sūt. l. valor rei qd p̄ncipali ablata ē vl accepta iniuste: z damnum qd illatū ē iniuriā passo. Propter p̄mū dico qd eadem res qd ablata fuerat: restituēda est: aut equiualēs z similes in spē z valore. C. Sed quātū ad scdm est notādū: qd aliqui dñt damnū illatū p̄prie z per se: z aliqui per accidēs tñ: z nō per se. Et si p̄mo modo. tñ tenet reus ad restitutionē damni cuiuscūqz sit. Secundo mō nō tenet ipsi passus damnum. Et ad intelligēdū p̄dicta ponam̄ exemplū cā casus. Si qs dānuz passus pro pecunia sibi ablata in hoc op ex ea volebat emere necessaria sibi ad vitā: sive soluere empta: sive debita: p̄cuti spoliatiōe icurrit damnum: qd ppter ei defectū oportuit eū vendere possessiones suas sibi vitales. aut accipere pecuniam mutuo ad vsuram: aut aliud in cōmodū icurrisset: dico qd h3 dānu p se icidit ex furto vel rapina. Et id restituendū est ipsi qd passus est. Proter hec pōt icidere ibi dānu per accēs: qñ. l. ex pecunia ablata lu

crū qd iten debet nō acq̄uit: z nihil aliud passus est dānu dico sine p̄iudicio: qd lucru tale nō est restituendū ei qd passus esse dñt h3 dānu. Si vō sint res que sunt ablata qd ex sui natura possunt fm nām tēporis augeri z crescere in scio: tñ tenet spoliator restituere p̄cium ipsarū rez: qd valitū erāt fm nām rei z tēporis: in tpe quo vult restituere eas. Et per hoc p̄ r̄sio ad p̄dictas qōnes. Et istud etiam in vsuris ē qd aduertēdū q̄ntū ad res qd accipiunt p vsuris. Quomodo z quis cogendus sit: z quomodo ad restitutionem vsurarum. CAP. XXI. Noniam autez restitutiones vsurarū: z a gbus z gbus z ex gbus: z qñ faciēde sunt: sup̄ dñrim. in hoc vltimo cap° quo cogendi sunt a legibz: z a canone declarare volum̄. Ex p̄mo supponēdū est: qd culpa h3 qd est cōtra caritatem dei: coactione nō tollit: nec expiat: sed solum penitentia voluntaria: z valet emendari. Sed culpa que cōtra caritatem p̄mū directe cōmittitur: etiam legibus tam diuini q̄ humanis coercēda est. Quia ergo vitium vsure directe est cōtra caritatem dei: qui ipsam in lege sua p̄hibet z cōdenat: z etiā cōtra caritatem p̄mū: quibz penit sit coercendū vidēam. C. Ad quod intelligēdū sciēdū est qd gñaliter pene publice: solū iuris publicis sunt in flagēde. Et id vsurarij publici pena iuris coercendi sunt: z aliqui ppter conuictiōem cōmittentem. Et etiā pena iudicis adiungēda. Pena vō iuris triplici coercētur. l. qd prohibent ad sanctā cōmunionē recipi. Et ne sit recipiant eoz oblatiōes in altari. Et ne recipiant in xp̄iano sepultura. Et h3 tria habentur. Extra ca°. Quare i oibz fere. Et insup addit pena h3 qd cōtra fecerūt. l. suspensionis: nisi per arbitriū epi sui p̄satisfecerūt. Et insup etiā p accēs psequit̄ tales nota in sume. Unde z vsurarij publici: quando ppter vsuras pecunias ab alio quas dederat repetit: repelli possunt p exceptionē: donec p̄s ipsi de vsuris satisfecerint. Extra eodez cap. Quia frustra legis. Specialit̄ autez sup h3 pensis potest tunc clerici iure ab officio suspendi si fuerant vsurarij. Extra eodem ca°. In iure clericoz. Contumaces vō qd nec ppter penas p̄dictas corrigunt: debet z pōt iudex p suspensionē z depōnē sūas coercere. Laicos vō p excōmunicatiōis sententiāz cohibere: vt habet Ex eodem cap° p̄dicta. Item si nō sufficit iustitia ecclesiastica debet iustitia laicalis in auxilū aduocari. Extra. Deinde. Cū vero ab hōie di. l. nec licuit. In foro aut penitentiali: vbi de correctio peccati agit: maxie iquātuz est contra legē dei: sic compellendū sunt vsurarij ad restitutionē: vt beneficiuz absolutiōis eis denegem̄ nisi restitutionē faciāt plenā: quantum potuerint: aut dilationē petierint ab his quibus tenent restituere. Aut si pauperes z impotentes sunt ad restitutionem faciēda: p̄mittat̄ deo z cōfessor suo: qd si aliqui ad fruges p̄peritatio venierint z restitutiones pro sua facultate. Aut certe remissionē postulabūt ab his gbus restituere tenentur. Alias nō debēt absolui in foro penitentie. Et hec oia p̄bant beati Aug. auctoritate qua dñt qd nō remittit peccatum nisi restituat ablata. Sicut ergo confessor ostendit absolutū a deo que absoluit verbo. ita nō d3 absolue verbum: nisi cū videt signa restitutionis fiende in cōfite: que signa determinata sunt in his que p̄dictim̄ fm diuersos status restituētis. C. Dec sunt dicta circa vsurariū vitū: q̄ntum ad ipsas vsuras in cōi: z vsurarios cōtract: z vsuraz restitutiones quantū deus mee punitati dignat̄ est donare. Qd si quid male: vel min⁹ benedictū est: veniā peto corectionē sustineo. Scio. n. qd hō sum infirm⁹ minor ad itelle ctū iusti iudicij: z legū: z ignorantie tenebris circūdat⁹ z involutus. Quare ipm lumen vite qd in tenebris lucet semper sp̄lozo: vt illuminando cor meū: tenebras peccatorum z errorū in me purget: z ad p̄fectionē eterne vite perduce re dignetur. Qui viuit z regnat cum patre lumine: eterno cōnex⁹ z consubstantiali sancti sp̄s amoz: deus vnus in secula seculorum. Amen. Explicet opusculū. 73. z vltimū Sancti Thome de Agno. Sacri ordinis fratrum predicatoz: de vsuris in communi: de vsurarij tractibus in mutuo: venditiōe z emptione: z de vsurarum restitutione.

Tabula summe opusculoz doctoris angelici beatissimi Thome de Agno. **A**biectos vobis rps ee suos p sanguine os. Opus. 2. c. 7. Abraz fuit perfectus. Opus. 18. ca. 8. Abzaam equaliter meruit in matrimonio sicur Joānes in v̄ginitate. ibidē. Abscondere se potest iustus ppter tria Opus. 58. c. 8. Abscondere debem⁹ triplex bonum a fauore hominum. ibidē. Absconditur decor corporalis tribus modis. ibidē. Absolutiōis forma d3 fieri p v̄bū idicatiūm. Opus. 22. c. j. per totum. Absolutioe sacerdotis culpa remittitur. ibidē. 2. c. Absolutio in missa prima completio fm one in cena domini: z huiusmodi similes nō est sacramentalis. ibidē. Absolutio ab excōmunicatiōe an requirit terminatāz v̄boz formam. ibidē. Absolutio deus auctoritative hō vt minister z iustit. ibidē. Absolutio scā a sacerdotē p̄ctōre valet sicut a iusto. ibidē. c. 3. Absolutio nō requirit ex necitate man⁹ ipositiōne: ponitur tñ rōnes p vtra qz pte affirmatiue. ibidē. c. 4. Absolutio facta qd valz oīo a sacerdote ante z post absolutiōē: an sit de absolutiōis necessitate. ibidē. c. 2. Circa absolutiōis formā ponit̄ errores aliqz circa v̄ba absolutiōis: z ponitur solutiōes eozum. ibidē. 2. c. Absolutiōis for⁹ z mod⁹: z alie multe circūstātie describuntur. ibidē. c. j. Accidentia manēt in sacro alteris: z h3 p̄bat multiplici similitudine. Opus. 58. c. 12. Item Opus. 59. c. 3. Accidentia in sacro altaris sine suba nuntiant. Opus. 59. c. 5. Accidentia in sacro altaris frangunt nō corpus xpi. ibidē. 6. c. Accidentia i cōcreto z abstracto diuersi mode diffiniuntur. Opus. 42. ca. 19. Accidentiuz nouem sunt gñā: z de eorum naturis h3. ibidē. De nā accidentis est. Opus. 41. p totuz. Accidentiū varietas vtrū possit eē cā pluralitatis. Opus. 70. q. 4. arti. 2. Accipere est cōsilio in diuinis z creature. Opus. 9. q. 45. Actio z motus cuiuslibet rei est. ppter diuā bonitatez suo modo: participādam. Opus. 3. c. 100. Actio recta differt a reflexa z quomodo. Opus. 14. Actionis voluntarie triplex est radix. Opus. 58. c. 18. Actio xpi tota fuit instructio nra. Opus. 60. vbi agit̄ de ascensione xp̄isti. Actionis phyice duplex est termin⁹. fm⁹ est gñatio: z secūd⁹ forma qd est finis generatiōis. Opus. 32. c. 2. Act⁹ est triplex qdā oīno pōt ipermixtus: ali⁹ semp p̄mixtus: ali⁹ p̄mixtus: z partim non. Opus. 9. q. 47.

Adam peccando incidit in tria mala. Opus. 58. c. j. Adnētus xpi fuit ardentē a p̄rib⁹ desiderat⁹: z q̄re. Opus. 60. mēbro. i. vbi agit̄ de aduentu xpi. Aduent⁹ xp̄isti triplex. Opus. 60. mēbro. 2. vbi de incarnatione agit̄. Aduent⁹ xpi in mētē est p gras: z qñō fit. Opus. 60. vbi agit̄ de 2. aduentu dñi. Adnētus xpi in mētē: quia est p gras. id sub noie grē ille aduent⁹ xpi in aiaz describitur. ibidē. Adnētus xpi in carnē: quia facta est p incarnationē. id s̄b dōctōe incarnationis describitur. ibidē. Adnētus quattuor infelicitatem crebro ab homine. Opus. 71. Ad gñationē tria requiruntur. Opus. 31. Agit deus ppter finē cōcāndū alijs in se nō ad accipiendūz sibi. Opus. 3. c. 103. in prima parte. Agit de⁹ in aia nō solū cāndo in ea ali que habitū grē z v̄m̄s: s3 et r̄clina dō libez arbitriū in hoc aut illud. Opus. 9. q. 38. Agn⁹ paschal pfigurabat esum corpis xpi. Opus. 58. c. 16. Alexādrī regnū: q̄ntum durauit: vbi re grauit. Opus. 20. li. 3. c. 12. Allicunt doctorem quattuor ad bene legendum. Opus. 71. Alteritas vsqz sit cā pluralitatis. Opus. 70. q. 4. arti. j. Amatur quis ppter tria: affabilitatez: pulchritudinē: z mansuetudinē. Opus. 61. c. 8. Amicitia m̄m̄a est causa libidinis: z ergo a talibus sunt coartād. Opus. 20. li. 2. c. 4. Amicitia preponderat cōsanguinitati. Opus. 61. c. 8. Amicitia nō est trahēda cū aliquo: nisi certis circūstātijs inspectis. Opus. 61. c. 54. ante finē capli aliquantulum. Amicitie dilectio in duob⁹ motib⁹ ad intra consistit. Opus. 61. c. 50. Amicitie dilectio quō differt a dilectio ne concupiscentie. Opus. 61. c. 2. Amicus aliquis est hominis multipliciter: quia homo: quia p̄sens: quia vtilis. ibidē. c. 9. Amicū quis amat ppter trinā vtilitatez: q̄z ab amico desiderat. ibidē. c. 11. Amici fidelis tria sunt experimēta. ibidē. c. 14. Amoris sunt decē gradus fm Bernardum. ibidē. c. 27. Ab amore dei emanant quinque fontes p̄ gnqz gñā substantiaz. ibidē. c. 34. Amor est copula amātis in amatum: z pōt ibi triplex copula. ibidē. c. 44. Amoris sunt tres diuersitates fm tres differentias calorū. ibidē. ca. 45. Amoris tres adhuc alie differentie fm tres differentias ignis. ibidē. Amoris amicitie duo sunt motus interiores. ibidē. ca. 41. Amor ne pereat quattuor nutrit remedijs. l. meditatiōe: doctrina: orōne z exercitio. ibidē. ca. 25. Amor dei in deo vide.

Amor carnalis per quid cognoscitur. Opus. 64. ca. 23. Amor spiritualis quō crebro cōnertit in carnalē. ppter familiaritatem z q̄z periculosa est illa familiaritas. ibi. An moueat de aliq̄ corp⁹ imediate. Opus. 10. q. j. Itē Opus. 11. arti. 3. Angelica salutatio aue maria exponit. Opus. 8. per totum. Angelica visio duo notant: z quomodo p angelū significat diuinū lumē. Opus. 58. j. mēbro. Angeli an sint eqles creati a deo. Op. j. cap. 25. Angelorum lapsus fuit irremediabil. Opus. 2. cap. 5. Angeli an aliquā cognitionē ab hominibus receperūt. videt qd sic p illud apli: vt inotescat p p̄ncipatib⁹ z potestati⁹ celestib⁹ multiformis sciētia dei. Opus. j. ca. 2. 6. Angelorum ierarchia z ordines describuntur. Opus. 3. parte. j. c. 126. Angeli superiores instruit inferiores. ibidē. Angelos inferiores gubernat de⁹ p superiores. z hoies p angelos. ibidē. c. 25. Angelorum ministerio deus gubernat hominis. ibidē. Angeloz opatio: an possit nfo tēpore continuo mensurari. Opus. 10. arti. Per angelum significatur diuinū lumē. Opus. 60. in. j. mēbro. Angeli an sunt motores corporū celestiu: z an oia que nālī mouent: mouent angeloz ministerio. Op. 10. ar. 3. Angeli an regāt oia inferiora in esse deducta per viā mor⁹: z an mediātib⁹ motib⁹ corporū celestiu in esse ddu cantur. ibidē. arti. 6. An sine ministerio angeloz mouentia corpora celestia hec inferiora possent se mouere ad agēdū. ibidē. arti. 7. z Opus. 11. arti. 9. An per angelos habeamus oia beneficia nālīter in eē de potentia in actūz reducta. Opus. 10. arti. 9. Angeli an ppter h3 beneficia sint latia aut dula adorandi. ibidē. arti. 10. Angeli an sint factores omnīū humanozum corporū z animalū terre nascentiuz: z metalloz: z omnīū naturaliter in eē deductoz. Opus. 10. ar. 12. Item. Opus. 11. arti. 9. Angeli an habeāt virtutē infinitā inferi⁹. Opus. 10. ar. 15. Itē Opus. 11. arti. 7. Angelus an possit mouere totāz molē terre. Op. 10. arti. 16. Itē Op. 11. ar. 5. Angeli mouentes hec corpora: an sint de ordine virtutū. Opus. 10. arti. 17. Item Opus. 11. arti. 4. Angeli cōsolātes magdalēnā circa sepulcrū an lachrymabili voce sine eā cōsolati. Opus. 10. arti. 37. Angeli an suo imperio moueāt corpora celestia. Opus. 11. arti. 3. Angeli an doleāt de perditione hoīuz Opus. 11. arti. 29. z. 30. Angelorū natura z conditio describit̄ latus sub dictiōe sp̄ialis substantie. id hic sup̄ edem⁹ dñtioni dclaratiōe An erit fieri corp⁹ i inferno: q̄ntū ad la chrimaz emissionē. Op. 10. ar. 41.

An erit vermis in inferno corporalis
ibidem. arti. 42.
An nihil potest reparari idē numero a
deo. Opus. 9. q. 82.
Antecedētia dilectōis que sunt: et per
que haberi possunt. Opus. 61. ca. 2.
Anima vixit tota in toto: et tota in q̄
libz et parte. regre in vltio. Op. 72.
Anima vtrū vniat corpori mediātib⁹
dispositiōibus: require ibidem.
Alia humana est incorruptibilis. Op.
3. cap. 84.
Animas plures esse in vno corpore est
ipossibile. ibidem. c. 9. cū duob⁹ ca
pitulis sequentibus.
Anima hūana non est extraduce. Op.
3. cap. 93.
Anima hūana nō est de substantia dei
ibidem. 94.
Alie sepatio a corpe est quodā mō nā
lis: quodā mō cōtra nām. ibi. c. 152.
Alia in resurrectiōe vniat eidē corpori.
ibidem. c. 152.
Alie ante resurrectiōe separate a cor
pore premiunt et puniunt etiā penīs
corporalibus. ibidem. ca. 178.
Alia xpi sanguie irrigata triplicē pfert
suauitatem grē. Opus. 58. ca. 31.
Alia xpi sanguie irrigata est sicut para
ditus. dei ppter tria. ibidem.
Alia rōnalis triplicē potē cōsiderari: et fm
hoc in aia triplex dei amicitia gñat
Opus. 61. ca. 6.
Alie quō et qualiter idē inuātur corpe.
Opus. 9. q. 108.
Anima quā habemus a deo tribus est
nobilitior corpe: quā habem⁹ a patre.
Opus. 61. ca. 13.
Alia triplicē assimilaf deo s3 triplicē dī
am assimilatiōis. Opus. 61. c. 46.
Alia representat trinitatē psonaz in su
prema portioe. s. memoria: itelligen
tiar: voluntate. Op. 61. cap. 46.
Anima representat deum fm q̄ referat
ad creaturas: vt pseruās et cāns. ibi.
Anima triplex: vegetatiua: sensitua: i
tellectiua: et de singulis in spālī tra
ctatur. Opus. 43. per totum.
Anime potentia singule describunt in
speciali. ibidem.
Animi cōmunes cōceptio quid signat
exponitur. Opus. 69. ca. 1.
Animi cōmunes conceptiones sūt du
plices. ibidem.
Annūciatio dominica per angeluz fa
cta ad longū cū oib⁹ circumstantijs
describit. Opus. 60. in pmo mēbro.
Antixpi vita et gesta habentur. Opus.
60. in vltimo mēbro: vbi de vltimo
aduentu agitur.
Apparitiōes fiebat in veteri testamē
to non missiōes. Opus. 9. q. 35.
Apparitiō xpi post resurrectiōem hī
Op. 60. vbi agit de resurrectiōe dñi.
Apparitiō facta ad galgalene: et quare
p̄ma omniū vidit xpm. ibidem in
ferijs aliquantulum.
Apparitiō stelle in natitate xpi describit
Opus. 60. vbi agit de apparitiōe xpi.
Alie amare mutare in dulcedine p
sal qd mīste helise in aquā significat
transubstantiatiōe panis in corp⁹
xpi. Opus. 58. ca. 12.

Archidiaconi an sint in statu pfectioni
q̄ religio. Opus. 18. ca. 2. cū q̄ q̄
sequentiū capitulis.
Ardores tres sunt dñe fm tres dñas
ignis. Opus. 61. ca. 45.
Articulos fidei distinctio describitur.
Opus. 3. tractatu. 2. de fide. c. 62.
De. 12. articulis in spālī est. Opus. 5. p
totum: et Opus. 6. z. Opus. 23.
Articuli fidei et si non possunt demon
stratiue probari: possunt tñ per ratio
nes declarari non esse impossibiles
Opus. 99. capi. 1.
Articulus vni⁹ fidei pprehēdit oia que
essentialiter de deo dicuntur. Opus.
3. tractatu. 1. de fide. c. 35.
Ascensio xpi describit. Op. 60. vbi agi
tur de xpi ascensione.
Ascensio xpi temporalis significat no
strā spiritalē: et quomodo. ibidem.
Assimilatur hō deo virtute corpis xpi
in tribus. Opus. 58. ca. 25.
Assimilari triplicē possum⁹ verbo dei: si
ue filio dei. Opus. 60. vbi de icarna
tione domini agitur.
Assimilari et adequari ipotant motuz
ad similitudinē et equalitatē: nō autē
equale et simile. ideo fili⁹ dei est filius
et cōlis p̄ri: et adequat et assimilaf ei
nō cōuerso. Opus. 9. q. 44. r. 45.
Assirioz monarchia vnde icēpit: et q̄
tū durauit. Opus. 20. lib. 3. ca. 12.
Astroz iudicia describunt. Opus.
26. per totum.
Attributa diuina: vt bonitas: pietas: sa
pientia sunt idē rei: qz diuina eēntia
et distincta rōne ppter diuersas pce
ptiones intellectus nri. Opus. 9. q. 1.
Attributoz differentia partim fundat
sup rē partim sup intellectū et sunt in
intellectu. ibidem. q. 2.
Attributa simul sub dictiōe dei distri
buntur. vide ibidem.
Attributa diuina icludūt: et sunt vni⁹
iquantū diuina: sed vni⁹ non est aliū
iquantū tale. s. bonitas est sapientia
inquantum diuina non inquantuz
bonitas. ibidem.
Attributa diuina sunt in intellectu nro:
vt in subiecto: in essentia diuina: sicut
in representato. ibidem.
Auxilia sensibilia data rōnali creature
super alijs creaturis dicuntur dona
gratuita. Opus. 3. par. 1. ca. 143.
Ex azimo nō posse corp⁹ xpi confici er
ror. Op. 1. 3. ca. ante finez totius lib.
Azimos panes: quare in ecclesia offert
ibidem.

Baptismus xpi describit.
Op. 60. vbi agi
tur de xpi baptismo.
Baptism⁹: et de ei⁹ picul. Op. 65. c. 3.
Quid de illo qui dubitat de aliquo: an
sit baptizatus. ibidem.
Quid de illo quādo sacerdos non pot
habere aquā cū qua baptizet. ibidē
Beati dei cōprehēdent et qualiter.
Opus. 3. parte p̄ma de fide. ca. 64.
Beati habebūt summā dei delectatiō
nem et fructiōem. ibidem. c. 165.
Beati deum videntes erūt in bono cō
firmati. ca. 166.
Beatoz corpoz dispositio qualis erit.

ibidem. ca. 167.
Beati quale habebunt de deo cogni
tione: et eoz bñtudo describit. Opus.
63. in principio.
Bū cognoscūt deū triplicē. s. p̄ deū ad
deū: ppter deū. ibidem per totum
Bū cognoscūt oia in deo p̄nētia ad
eoz beatitudinē. ibidem.
Beati diligēt deū: p̄ deū: ad deū: p̄
deum. ibidem. c. 2.
Beati fruēt deo: p̄ deū: ad deū supple
referēdoz p̄ deū. Op. 63. c. 2. i fine
Bti vniēt deo: p̄ deū: ad deū: ppter
deū. ibidem. ca. 4.
Bti laudabūt deū: p̄ deū: ad deū: p̄
deum. ibidem. ca. 5.
Beati surgēt in grātū actionē dei: per
deū: ad deū: ppter deū. ibidem. c. 6.
Beatoz cōgratulatio erit p̄ deum: ad
deū: ppter deū. ibidēz in fine capli.
Beatoz corpa erunt post iudiciū diez
incorruptibilia triplicē. Opus. 10. ar.
24. Item. Opus. 11. q. 24.
Beatoz corpa fulgebunt sicut sol. i
mo septies plus q̄ sol. Op. 10. ar. 36.
De beatoz corpoz. vide in corpus
vide in visio: et finis vltimus.
Beatitudo in nulla re consistēt in
deo. Opus. 3. parte. j. ca. 107.
Beatitudo vltia hoīs requit vnionem
anime cū corpore. ibidem. c. 151.
Beatitudo. vide visio. vide finis vlti.
Bellatores debēt eē in quolibz regno
et cōitate. Opus. 20. lib. 1. c. 24.
Bellouū dñā et ordiatiōz diuersorum
diuersa officia describūt. ibidē. c. 27.
Beneficia dei exhibita nob⁹ quotidiē
sunt meditanda. Opus. 63. ca. 2.
Blasphemare an sit possibile. Opus.
1. parte. j. ca. 28.
Bonitatis diuine gradus q̄ oia sua
bōa largit⁹ ē hōi. describit. Op. 58. c. 5.
Bonitas dei est sapientia dei i eo q̄ di
uina: nō in eo q̄ bōitas: sic ē de oī
bus attributis. Opus. 9. arti. 2.
Bonitas quō dicit⁹ in eē reb⁹ creatis.
Opus. 69. ca. 3.
Bona s3 sint oia entia: non tamē iusta.
ibidem. ca. vlti.
Bonū et malū quō dicitur cōtraria: et
cōtrarioz genera. Opus. 3. parte. j.
de fide. ca. 116.
Bonū addit supra ens respectū rōnis
ad appetitum. Opus. 42. ca. 2.
Bonū est subiectū mali. Op. 3. par. 1.
de fide. ca. 118.
Bonū nō est subiectū mali: et ponitur
solutio in contrarium. ibidem.
Bonū fruct⁹ triplex. Opus. 58. c. vlti.
Bona tēporalia renūciare p̄met ad
perfectiōis status cadit sub consilio
Opus. 18. ca. 7.
Bonū particulare d3 ad bonū multi
tudinis ordiari. Opus. 20. lib. 1. c. vlti.
Ad bonā vitam vni⁹ particularis p̄o
ne due pertinet. s. operari s3 virtutē
et corporalū bonoz sufficiētia. ibid.
Bonū publicū ppter tria iesse et p̄ma
nere nō pot et contra p̄dicta triplex
cura imminet regi. ibidem.
Brachiū. vide in lra f. sub dictiōe filij
regimē de

Calcedonense scribitur.

Op. 20. lib. 4. ca. 2.
Calidus h3 tres pprietates calens: fer
uens: ardens: et per bec signant tres
gradus amoris. Opus. 61. c. 45.
Caput duplīr inluit in mēbra. Op. 60.
vbi agit de christi incarnatione.
Charitas sicut triplicē erit inest. sic tripli
citer definit. Opus. 61. ca. 16.
Ad charitatē se h3 aia in hac vitā: sicut
mā ad formaz elemētarem. ergo est
generabilis et corruptibilis: sed aia
patrie: sic materia quinte essentie er
go in corruptibilis. ibidem.
In charitate sunt quattuor. s. essentia:
habitus: radcatio in subiecto mot⁹:
sue act⁹ et forma in motu vltia tria
possūt argumētari p̄mū corūpi po
test aut augeri: nō at mui. ibi. c. 17.
Charitas duo sunt contraria. ibidem.
Charitat⁹ augmētate tria sūt signa. ibi.
De charitatis augmētato. ibidem.
Charitas est finis omniū p̄ceptorum
quāvis diuersa p̄cepta diuersimode
ad charitatē ordinant. Opus. 17. c. 6.
De charitate. vide i dictiōe dilectōis.
Carnalis affectio et mulierū p̄uersatio
et spūaliū q̄ piculosa sit. Op. 64. c. 23.
Carnalis motus virum semper sit pec
catum. ibidem. ca. 22.
Castitas siue continentia p̄tinet ad per
fectionem vite. Opus. 18. ca. 8.
Castitati impedimenta. Opus. 18. ca. 9.
Castrā a castrare sunt dicta: et q̄re. Op.
20. lib. 4. in fine.
Casualia et fortuita in inferioribus acci
dunt. Opus. 3. pte. 1. de fide. c. 17.
Causa p̄ma est p̄ximior effectu s3 effi
caciā non secundum enumeratio
nem. Opus. 9. arti. 74.
Causa filij dī pater in diuinis: et filius
spūsancti s3 aliquos: tamē secundū
latinos hoc nō dicit⁹: sed q̄ sit p̄nci
pium: et hoc ppter tria. Opus. 1. c. 2.
Causē quot sunt: et quō differūt p̄nci
pium et causa. Opus. 31. circa medium
Cuius pot esse plures cāez: vni⁹ pot
esse causa et causatum. ibidem.
Censoria dignitas qd sit. et vnde sum
psit exordium: et inde censor. Opus.
20. lib. 4. ca. 26.
Censoriū qui sunt. ibidem.
Ad centuz terre a superficie eiusdem
an possit sciri distātia. Op. 10. ar. vl.
Cenurio quasi cētuz milites sub se ha
bens. Opus. 20. lib. 4. c. vltimo.
Cibus spūalis est corp⁹ xpi: et tali cibo i
dignit hō ppter tria. Opus. 58. c. 6.
Cibus cōuersationis cōsistit ex tribus
virtutib⁹ q̄ ex trib⁹ ferclis. ibi. c. 19.
Circūcisio xpi fuit nobis multip̄ vti
lis. Op. 60. vbi agit de circūcisioe.
Circūcisio spūalis duplex est. ibidem.
Circūstantie peccatoz an sunt cōsten
de. Opus. 12. arti. 6.
Civitates et castra in qbus regionib⁹ et
locis sunt construēde. Opus. 20. lib.
2. ca. 1. 2. 3. 4.
Civitates quare institūde sunt: et quō
ibidem. lib. 4. ca. 2. z. 3.
Carissimi qui dicebant: et qualis: et q̄lis
dignitas est. Opus. 20. li. 4. ca. 26.
Cogitatioes cordiuz an possunt ab an
gelo cognosci. Opus. 10. arti. 38.

Cogitatio de ope illicito q̄ sit pecca
tū: et quando non. Opus. 64. ca. 12.
Cogitationes in honeste quō sunt expli
eande in confessione. ibidem. c. 21.
Cognitiō beatoz in patria qualis erit
Opus. 63. ca. 1.
Cognitiō. vide in dictione ly angelus
Cohors qd significat: est cohors ma
ior: eo q̄ mille cētū et decez pedites
sunt i ea: eq̄stres at cētū triginta sex
Opus. 20. lib. 4. ca. 28.
Cohors minor cōmet quingentos qn
quagintaquinqz pedites equestres
sexaginta sex. ibidem.
Cōmunitas cuiuz in quibus consistit.
Opus. 20. lib. 4. ca. 4.
In cōmunitate possessiōes an debeat
esse equales. Opus. 20. li. 4. ca. 9.
In cōmunitate an debeat esse certus
numerus bellantiū: ita q̄ alij nō de
beat se huiusmōi occipare. ibi. c. 10
In cōmunitate fm ypodomū non de
bent eē vltra decē milia viroz: et hi
debēt in tres partes esse cōiuncti in
bellatores: artifices: agricolaz: sed h
opinio reprobat. ibidem. ca. 11.
Cōmunitatis conditiones a p̄ctagoze
traduntur sub figurā et enigmatib⁹.
ibidem. ca. 22.
In cōitate dēt eē bellatores. ib. c. 24.
In cōmunitate consiliarij sunt neces
sarij. ibidem. ca. 25.
Conceptio intellect⁹ nō est nisi in intel
lectu. Opus. 53.
Conceptio intellectus est in intellectu: si
cut in subiecto: in re sē in represen
tato. Opus. 9. arti. 1.
Conceptio intellect⁹ est similitudo rei
intellecte. ibidem.
Cōfessio d3 eē pura. Opus. 64. c. 2.
In cōfessione an persona cū q̄ q̄s pec
cat sit exprimenda. Opus. 12. arti. 6.
De cōfessione et modo cōfēdi: et oib⁹
circūstantijs est. Opus. 64.
Cōfessiois vna p̄ditio est: q̄ debeat eē
pura sine simulatiōe. Op. 64. ca. 2.
Confes. alia conditio est: q̄ sit vā absqz
falsitate. ibidem. ca. 3.
Confes. 3. cōditio est q̄ sit itēgra: vt oia
p̄ctā dicat q̄ sūt in memoria. ibi. c. 4.
Confes. 4. cōditio est vt nō inuoluat ob
scuritātē: et dicat oēs circūstantias: et q̄
sunt he circūstantie. ibidē. c. 5. et relig.
Confes. 5. p̄ditio est: q̄ seipm q̄s accu
sare d3 nō dyabolū aut p̄ximū: et quō
fieri debeat illa accusatio. ibi. c. 14.
Confes. 6. conditio est q̄ in ea sint occa
siones peccatorum explicāde alijs
date. cap. 14.
Confes. 7. cōditio est q̄ complacentia
habita in memoria peccatoz: quo
modo sit confitenda. ibidem. ca. 19.
Confes. 8. p̄ditio est q̄ nō d3 exp̄sse expli
cari p̄sona cuius quā peccat: vel cōtra
quā murmurauit: nec defectū mur
murationis: nisi p̄sona aggrauans:
vt de p̄re vel p̄elato. ibidēz. ca. 24.
Confes. 9. conditio est q̄ in tēto habita
circa peccata explicanda sit. ibi. 12.
Confes. facta ponitur vtilis eruditio et
monitiō. ibidem. ca. 17.
Confessionis eruditio vtilis quō p̄fe
cte confiteri debeat. ibidē. ca. 27.

Confitendū modus de cogitatione ope
ris illiciti. ibidem. ca. 9.
Cōfessionem audiēdo sacerdos quali
debeat se exhibere. Opus. 65. ca. 5.
De cautela in cōfessione habēda. ibi.
in principio capituli.
Cōformare nō tenemur voluntatē no
straz diuine voluntati in his que sine
peccato possum⁹ ignorat. Op. 9. ar. 9
Congratulatio beatoz erit per deum:
ad deū: ppter deū. Opus. 63. ca. 7.
Congruitas incarnationis describit in
dictione incarnationis.
In p̄secratiōe corpis xpi credēda sunt
tria mirabilia. Opus. 58. ca. 11.
Cōsecratiō corpis xpi fit in istāti cōple
tōis verboz dū assumunt tria. s. mi
nister debet: dōta mā et forma: et in
tentiō consecrantis. Opus. 59. c. 2.
Consecrare an potest sacerdos tot ho
stias: sicut velut: et similiter de vino i
sanguinem quātum vult. ibidē. 5. c.
Consensus in delectatione quando dī
peccatum mortale. Opus. 64. c. 8.
Cōsilia p̄tinet ad perfectiōnē vite: non
qz in eis cōsistat p̄fectiō p̄ncipalī: s3
sunt vie quedā et ista deueniēdo ad
p̄fectionē. Opus. 17. ca. 6.
Cōsilia gñalia q̄n icēperūt celebrari: et
quor fuerunt. Opus. 20. li. 3. ca. 17.
Cōsiliarij aut sunt necessarii in commu
nitate. Opus. 2. li. 4. ca. 15.
Cōsiliū vite religio.
Cōsiliū obediuit romano pōtifici et
ipatores. deiceps p̄re. ibi. l. 3. c. 17.
Cōsules qui dicuntur: et vnde habuerūt
ortum. ibidem. lib. 4. c. 26.
Cōtinētia siue castitas: quibus auxilijs
iuuatur: et q̄ in p̄dit. Opus. 18. c. 8.
Cōtinētia p̄tinet ad p̄fectionē vite. ibi.
Cōtingētia effectū secundarū caus
suarū nō tollit diuinā p̄uidētiaz. Op.
3. parte. 1. de fide. c. 140.
Cōtradictoria et p̄la opinio describit.
Opus. 37. in principio. et per totum
Quō ex hūo fiat cōtrariuz. ibidem. 5. c.
Cōuersatiōis cib⁹ ex tribus p̄sistit vni⁹
bus: q̄n ex trib⁹ ferclis. Op. 58. c. 19.
Cōuersio siue trāssubstantiatio panis in
corp⁹ xpi nō ē ipossibile: et p̄bat mul
tis similitudinib⁹ ex creaturū sumptis
Opus. 59. c. 1. de substantia.
Corporale lineū in tribus p̄ducit ad cā
dorē p̄ q̄ tria significat q̄ faciūt ad
nostrā mundiciā. Opus. 58. ca. 15.
Corporalia nō esse oia. s3 qdā immālia
probat. vide motus. ibidem. c. 2.
Corpus xpi triplicē recipit fm triplicem
receptionēz tritici. Opus. 58. ca. 10.
Corpus xpi dat velatū spē panis triti
ci. Opus. 59. cap. 10.
Corpus suū dat xps sub spē panis pro
pter tria. Opus. 58. ca. 9.
Corpus suū dat sub specie panis triti
ci: propter tria. ibidem. cap. 10.
Corp⁹ xpi renuit cycarices: et q̄re. Op.
60. vbi agit de resurrectiōe dñi.
Corp⁹ xpi irrisores dicētes xpianos du
dū eū p̄sūpsit: et de politate p̄uersio
nis et exūtia sp̄riti. Op. 2. c. 8. Item
Opus. 58. c. 14. Item Op. 59. c. 8. Item
Op.

in eodem Opus. c. i. z. z.
Corporis formatio z ma de qua: z equa
sa eius. Opus. c. 3. de fi. c. 3. 4.
Corp' xpi ex h' q' dat nobis in cibū tri
plex rō sapie pōt assignari. Op. 58. c.
In corpore xpi beati habet 3. z. 4.
bunt triplex bonum. ibidē cap. ii.
Corp' xpi vix ē sub spē panis qd trib'
modis pbat. ibidē. Itē. Op. 59. c. 7.
Corpus xpi multis apparuit sub specie
carnis: z signāter ponitur duo exē
pla. Opus. 58. c. ii.
Corp' xpi ēē sub tā modica spē panis.
pbat tripl' ibi. c. 13. Itē Op. 59. c. 7
Corp' xpi i plib' est sacrat' nō circūscri
ptiue. Op. 58. c. 13. Itē Op. 59. c. 3. z. 7
Corp' xpi in plibus hostijs nō est diuisi
sus: s' in q'libet iteger. Op. 58. ca. 13.
Corpus xpi dum manducatur non mi
nuitur. Opus. 58. ca. 14.
Corpus xpi si nō māducā qdā mō mi
nuit qdē valde mirabile. Op. 58. c. eo
Corp' xpi q'ro plus māducatur (de)
tanto plus augmentatur. ibidem.
Corpus xpi nō debet sumi nisi cum ma
gna preparatione. ibidem. c. 15.
Corporis xpi triplex modus māducā
di describit. scilicet: factialis tñ: spūal' tñ:
spūalis et factialis s'c. ibi. c. 17. z. 18.
Corp' xpi idigne māducās tria incurrit
malā. ibidem. c. 17. z. 19.
Nō mala pnt dici tres plage. s' has pla
gas z oia mala idigne māducātū tri
plex remedium. ibi. c. 18
Corpus xpi digne māducās tria bona
recipit. ibidem. c. 17.
Corporis xpi duplex effect' bonitatis:
quo ad bonos: z feneritā q' ad ma
los. ibidē. c. 18. Itē Opus. 59. c. 5.
Corp' xpi quō spūal' tñ accipit: z cir
ca h' sūt tria p'derāda. Op. 58. c. 20.
Corpus xpi nō māducātum sunt tres
spēs siue turme. ibidem.
Corp' xpi digne māducās remāduca
tur. ibidē aliquid ante finē capli.
Corpus xpi ponunt. 12. effectus siue fru
ctus: tra nōs. 12. lāgozes. ibidē. c. 21.
Corporis xpi triplex effect' siue fruct'
pncipales. ibidem. ca. 24.
Corpus xpi triplex effect' sumpt' ex tri
bus eius noib' d' n. medicina: mā
na: eucharistia. ibidem. ca. 26.
Corpus xpi alij effect' sumpti ex alijs tri
bus noib' d' n. panis facti' altar' sa
cramētū charitatis. ibidem. c. 25.
Corp' xpi ē cib' mētis nō vētris ate nō
corporis. Opus. 59. ca. 5.
Corp' xpi d' cib' ad silitudinē cibi cor
poralis: q' operatur in aia q' cib' in
corpore ibidem.
Corpus xpi quare in cena institutum est
Opus. 60. vbi agit de cena domini.
Corporis xpi sacramentum p'figurā
tur sicut i pane submericio. Idē.
Opus. 59. c. 5.
Corpus xpi nō frangit: sed accidentia.
Opus. 59. c. 60.
Corp' xpi pōt a bestijs z impijs come
di: quātis ex h' nō coingnat: aut le
ditur. Opus. 59. ca. 9. in fine.
Corpus xpi an sit in sacramēto sub situ
sicut in celo. ibidem. c. 9.
Corpus xpi in sacro ad motū hostie nō

mouetur: sicut corpora mouetur: sed
alio modo. Opus. ii. arti. 34.
Corporis xpi dimēsiōes: z dimēsiōes
panis quē remāferūt: nō sunt equa
les. ibidem. arti. 34.
Corporis xpi suba an maneat miracu
lose sub spē: an nāliter. Op. ii. ar. 31
De corpore xpi multa alia habētur. vi
de eucharistia z xps z sacrificium.
Corpora mystica i hoc mūdo sunt duo
scilicet xpi z dyaboli. Op. 58. c. 14.
Corpora inferiora per superiora dispo
nunt. Opus. 3. parte. i. de fide. ca. 137
Corpa celestia nō agūt in intellectu z
volūtate hoīs. Op. 3. p. i. de fi. c. 138.
Corpor' celestia moris indirecte agūt
z actus volūtatis. ibidem. c. 139.
Corpora celestia impūmunt in corpus
humanum. ibidem.
Corpor' resurrectio. vide resurrectio.
Corpor' b'oz d'pō q'lis erit. ibi. c. 168.
Corpora damnator' erūt passibilia gra
tia: grossa tñ icōruptibilia. ibi. c. 176
Corpus viuū z mortuū nō sunt duo di
uersa corpora. Opus. 42. c. 13.
Corpus qd est genus predicat de cor
pore mortuo. ibidem. c. 12.
Corp' s'm qd gen' p'ma sui d'fōe diui
ditur in simplex z mixtū. ibidē. c. 137
Corpora beator' z alior' post resurre
ctioē: an erūt nāliter icōruptibilia
cesante motu cel'. Op. io. ar. 24.
Corpora damnator' an sentiant penas
ignis. ibi. ar. 26. Itē Opus. ii. ar. 21.
Corpora inferiora non sunt de nā gnte
eētie. scilicet. Opus. ii. ar. 34. z. 35.
Corpora sanctor' fulgebūt septies ma
gis sole. Opus. 2. arti. 36.
Corpora damnatorum erunt tripliciter
impassibilia. Opus. ii. ar. 19.
Corpora dānator' erūt tripl' in coru
ptibilia. ibidem. arti. 20.
Corpora duo vtrū itelligi possunt eē in
eodē loco. Opus. 70. q. 4. arti. 3.
Corruptio. vide accidens.
Corruptio triplex est. ex esu ligni vetiti.
Opus. 58. c. 1.
Creatio rex immediate est a deo. Opus.
3. parte. i. de fide. c. 95.
Create an res dici possunt in pncipio
temporis. Opus. 9. arti. 100.
Creatio relatio sola est: sed fieri est pas
sio. ibidem. arti. 95.
Creatio ē ad totū eēz: ad pncipia ex q'
bus res constituitur. Opus. 37. c. 4.
Creatio passiva est in creaturis: z est ac
cidens eius. Opus. 9. arti. 95.
Creare est solius dei. Opus. 3. parte. j.
de fide. c. 80.
Creatura rōnalis intellectualis tendit
sua opatiōe in dīngz silitudinē. Op. 3.
parte. j. de fide. c. 103.
Creatura rōnalis finis vltimus est visio
dei per eētia. ibidē. c. 104. z. c. 106.
Creatura rōnalē spūalī mō de' disponit.
ibidem. c. 143.
Creatura rōnalis pōt tripl' p'derari. z
s'm h' eger tripl' cibo. Op. 58. c. 6.
Creatura quō pōt cooperari creatori.
Opus. j. c. 23.
Cruz xpi spūalis designat mystice vitaz
xpianā: z quo mō. Opus. 60. vbi agi
tur de ascensione xpi.

In cruce xpi quare d'epingitur a late
re dextero virgohylari vultu velata
facie. Opus. 58. ca. 31.
Crucifigētū xpm q'ltas z peccatorum
grauitas describitur. Opus. vbi agit
de morte xpi.
Creteñ. regimē describitur. Opus. 20.
lib. 4. c. 18.
Damnatio vltima siue mite
ria maloz nō cō
sistit in malis hui' vite. Opus. 3. p. j.
de fide. ca. 173.
In damnatis pncipue erit pena damni.
ibidem. c. 174.
Dānatio maloz erit ppetua. ibi. c. 172.
Damnati nāl' deus diligunt: z qualiter
ibidem. c. 174.
Dānati libez arbitriū habebūt z volū
tatē in malo obstinatam. ibi. c. 174.
In damnatis erit remozius z vermis
conscientie. ibidem. c. 175.
Dānatoz corpora erunt passibilia gra
tia: grossa: sed immortalia. ibi. c. 176.
Dānatoz aie an resurrectionē subijci
untur penis cospozalib'. ibi. c. 178.
Dānatio eterna p'pali culpa nō est s'
iustitiam diuinam. ibidem. c. 184.
Dānati sentiūt in suis corpib' penam
ignis. Opus. 10. arti. 26.
De curioēs q'les sūt. Op. 20. li. 4. c. 26
Defect' pōt esse in creaturis. Opus. 3.
parte. j. de fide. c. 111.
Defect' cōtingūt in creaturis q'ruz ad
nāles opationes. ibidem. c. 112.
Defectus voluntate actionis continē
gunt in quibusdam.
Defect' quō h'z rōne culpe. ibidē. c. 113.
Defectus a xpo assumpti describunt.
Opus. 3. parte. 2. de fide. c. 42.
Defect' sūt triplices. Op. 60. mēbro. 2.
Delectari in deū in via plene nō possi
m'. s' nec deū cogitare. Op. 61. c. 24
De demonstratione est. Opus. 38.
Descēdit dñs corā omni plebe die ter
tio quid significetur per tres dies.
Opus. 58. ca. 2.
Descensus xpi ad inferos.
Desideriū patris pro xpi icarnatione.
Opus. 60. vbi de icarnatione agit.
Desideriū d'iderat' est duplex: hui' vt
finit hui' vt ad finē. Opus. 61. ca. 3.
Deus est. Opus. 3. ca. 3.
Deus est immobilis. ibidem. c. 4.
Deus est eternus. ibidem. ca. 5.
Deum esse ē necessarium. ibidē. c. 7.
Deus est semper. ibidem. ca. 7.
In deo nō est successio. ibidem. ca. 8.
In deo nō est cōpositio. ibidem. ca. 9.
Deus est sua essentia. ibidem. ca. 10.
Utrum possit aliqs ad deū notitiā pue
nire. Opus. 70. q. i. arti. 2.
Deus vtrum sit p'mum qd a mente co
gnoscat. ibidem. arti. 3.
Deum an quis tenet diligere qui actu
de deo cogitat. Opus. 9. arti. 89.
Dei dilectio quō z q'lt' in via est de no
cessitate salutis. Opus. 18. ca. 1.
Dei dilectio quomodo cadit aliquan
do sub consilio. ibidem. ca. 2.
Dei dilectio quomodo erit a beatis in
patria. Opus. 63. ca. 2.
Dei essentia z esse idem sunt. Opus. 3.
parte. i. de fide. ca. 10.

Deus nō est in genere: sicut species: ne
q' genus. ibidem. ca. 12.
Deus nō est species de indiuiduis pre
dicata. ibidem. ca. 14.
Deus est vnus. ibidem. ca. 15.
Deus non est corpus. ibidem. c. 15.
Deus nō est forma corpis. ibidē. c. 17.
Deus est infinitus. ibidem. ca. 18.
Deus est infinite virtutis. ibidē. ca. 19.
In deo infinitus non impositat imper
fectionem. ibidem. ca. 20.
In deo sunt eminēter oēs p'fectiones
que sunt in rebus. ibidem. ca. 21.
In deo huiusmodi p'fectiones sunt
vnum s'm rem. ibidem. ca. 22.
In deo nullus cadit accidēs. ibi. ca. 23.
In deo pluralitas attributor' nō repu
gnat simplicitati eius. ibidē. c. 24.
In deo pluralitas attributor' siue no
mīnū nō sunt sinonima. ibidē. ca. 25.
In diuisimodi noium diuisiones nō pōt
dissimulā id qd i deo est. ibidē. ca. 26.
Quomodo deo huiusmodi noia de
cuntur. ibidem. ca. 27.
Deus est intelligens. ibidem. ca. 28.
Deus est semp intelligēs in actu nō in
potentia ad habitum. ibidē. ca. 29.
Deus nō itelligit per aham speciem
q' per essentiam suam. ibidē. ca. 30.
Deus est suum intelligere. ibidē. ca. 31.
Deus est volens. ibidem. ca. 32.
Dei voluntas nō est aliud q' suum in
telligere. ibidem. ca. 33.
Dei voluntas est ipsum velle dei. ibi
dem. cap. 34.
Dec omnia vnus articulus fidei com
prehendit. ibidem. c. 35.
In deo op'z ponere verbū. ibidē. c. 37.
In deo verbum dicitur conceptio itel
lectus. ibidem. c. 38.
In deo verbū dei comparat' ad deū:
sicut filius ad patrem. ibidem. c. 39.
In deo verbū ē eiusdē essentie cū p're.
z equalis eiusdē nāe. ibidē. c. 41.
In deo verbū nō differt a p're s'm sp's:
nec s'm spēm. ibidem. c. 43.
Deus est in se: sicut amatum in aman
te. ibidem. c. 45.
In deo amor spūsanctus. ibidē. c. 46.
In deo spūsanctus est per modū amo
ris. ibidem. c. 47.
Deus est cā eēndi oibus. ibidem. c. 68.
Oppositū dicit manicheus ponēs duo
p'ma pncipia: z ei' reprobatio poni
tur. Opus. 15. c. 16.
Deus produxit res ex nihilo. Opus. 3.
par. j. de fide. c. 69.
Dei solius est creare. ibidem. ca. 70.
Deus immediate res creat. ibidem. c. 95.
Deus nō p'duxit res. nec agit ex necita
te: sed voluntate. ibidem. c. 96.
De' nō nouo abiq' sūt mutatioē p'duxit
res in esse. ibidem. c. 97.
Deus in p'ductione rerū finem alique
intendit. ibidem. c. 98.
In deo consistit nostra beatitudo. ibi
dem. ca. 108.
De' solus ē bon' p' eēntiaz: alie āt' crea
ture per p'ticipationē. ibidē. c. 109.
In deo nullus defectus ē potest' ibi
dem. c. 110.
De' h'z cognitionē singulariū effectūū
z eos immediate ordinat. ibidē. c. 130.

Deum necessarius fuit fieri hominem
ad reparandū genus humanū. ibidē.
parte. 2. de fide. c. 16.
Rōnes q're deus voluit fieri hō ibidē.
Deū ponebat epycurij esse corporeuz.
Opus. 15. c. 1.
Dei liberalitas in sacramēto christi as
signat' in tribus. Opus. 58. c. 5.
De' dedit se multis modis nob. ibidē.
De' est i oib' p' eēntiaz p'sentia: z potētia
Opus. 60. vbi agit. de. 2. aduentu.
Deū vt deū veneroz: vt iustum tremo:
vt bonū amo z p'cupisco. Op. 61. c. 3.
Deus in via p'fecte videri nec cogno
sci potest. ibidē. ca. 24.
Deus vidētū d' uersi sunt gradus. ibi
dem. ca. 26.
Deus d' fōs viu' z ibi ponunt multi
plices fontes. ibidem. c. 32. z. c. 33.
Deus est imutabilis. Opus. 62. ca. 2.
Deus cognoscit a beati p' deū: ad deū:
propter deum. Opus. 63. ca. 1.
Deus omne malū cōuertit in bonum.
ibidem aliquantum inferius.
Dei p'fectio in duob' cōprobat. scilicet odio
vitiuz: z amor' virtutū. Opus. 63. c. 3.
Deus ante incarnationē per gratiaz in
hominib' habitauit: post icarnatio
nem tamen plenior. Opus. i. c. 16.
De' est hō q'lis est p'dicatio. ibidē. c. 18.
Deus factus hō itelligit. Opus. 2. c. 6.
In deo est infinitas intēsiua: nō extē
siua. Opus. 9. arti. 4.
In deo oia sunt vnū: z vnū est aliud. scilicet
bonitas sapiētia: sapiētia ē bonitas:
vt diuina: nō i eo q' bonitas: z sic de
alijs oibus attributis. ibidē. arti. 2.
Hoc nomē deus tā s'm eē q' s'm modū
significādi idē est cū p'fōnā: q' signi
ficādi in cōcreto: q' tamē nō est verū i
alijs q' modus significādi idē est cū re
significata. ibidē. arti. 8.
In deo eadē est nā cū p're z spūsancto
nō eodē modo se habēs q' s'tū ad mo
dū relatiuū vera est. s' itelligit quā
tum ad modum essentialēz falsa est.
ibidem. arti. 11.
In deo z si potētia creādī sit diuina eēn
tia: tamē ipozat relationē quā nō i
p'ozat eēntia. z ergo distinguit' potē
tia: z nō essentia in deo. ibidē. arti. 32.
De' agit in aia nō solū cāndo in ea ali
quē habitū grē z virtutis: sed etiā in
clinādo liberū arbitriū: in hoc aut il
lud nō d' p'pūū i'finere: sed mouere
ad actū. ibidē. ar. 38.
Deus an moueat aliquod corpus ime
diate. Opus. 10. ar. 1.
De' mirabilia z miracula q' facit: an fa
ciat mysterio angeloz. Op. ii. ar. 16.
Deus pōt annihilatū reparare idē nu
mero. Opus. 9. ar. 82.
De' agit p'pter finē cōmunicādū alijs
a se: nō ad acq'rdū sibi. Opus. 3. par
te. j. de fide. c. 106.
Dei bonitatē nō referimus ad nostraz
delectationē: sed pot' e contra Op.
61. ca. 3.
Letera de deo. vide i dilectioē: z in xpo
Dicitura officium est dignitatis: z in
de dicator' z vñ sumpit exordium.
Opus. 20. li. 4. c. 26.
Dietertia descēdit dñs corāz oī plebe

qui sunt hi tres dies. Opus. 58. c. 2.
De dilectioē dei z p'imi z singul' par
tib' circūstātijs dilectioē est. Op.
18. per totū. z Opus. 61. per totum.
Dilectio dei: z p'imi est p'mū z maxi
mum mādatum. ibidem. c. 1.
Dilectio duplex: concupiscētie z amī
citiē quomodo differit. ibidē. c. 2.
Circa dilectionis actū tria sunt cōside
randa. scilicet: precedentia: cōcomitātia z
sequentia. ibidem.
Dilectionis antecedētia sunt cognitio: z
cognitō h' p' vīū: aut auditū. ibidē.
Dilectionis motum tria cōcomitatur.
quāntitas: qualitas: relatio. scilicet: finis pro
pter quē. ibidem. c. 3.
Dilectiois habit' duplex. scilicet: nālīs z gra
tuitus. ibidem. c. 3.
Dilectiois mor' tripl' mēsurat' itēntione
duratiōe: multitudinē. ibidē. c. 4.
In dilectionis motu est triplex relatio
siue si. ibidem. c. 3.
Itē diligit eū h'z sex expōnes. ibi. ca. 3.
Dilectioē p'cupiscētie q'q' sequitur
morus: dolor: timor: consolatio: dele
ctatio. ibidem. c. 4.
Dilectio amicitie est q' diligim' illū cū
volum' bonū: z hac dilectioē pl' d'
ligis deū q'z teipz: z h' dupl' scilicet: q'z
ad obz mai' z quātū ad modū. ibi.
Dilectio siue amicitia dei in aia tripl'
g'fatur s'm q' aia tripl' p'derāf. ibi.
Dilectio dei triplex: naturalis: volunta
rius z gratuitus. ibidē. c. 5.
Diligis amicu p'pter: trinam vtilitatez
quam ab eo postulas. ibidem. c. 11.
Diligēdus est de' q' hō: q'z p'sens: quia
vultis: q'z p'pter hec tria qd diligitur.
ibidē. 7. z. 8. z. 9. capitulis.
Dilectionis cā est pulchritudo: affabili
tas z māfuetudo. ibidē. c. 12.
Diligēdus maxime est xps. ibidem.
Dilectiois cā est p'sanguinitas s'z tripl'
cē gradū: ascēdētū: descēdētū: col
lateralū: z i his trib' sup oia xps est
maxime diligēdus. ibidem. ca. 13.
Diligēdus est pl' de' q'z vir ab vxore: z
vxor a viro: q'z maximū z p'fissimū
matrimonij iter dei z aiaz. ibidē.
Diligēdus est deus p'pter fidelitatez q'
in trib' maxie cōsistit: nonitate: p'p'e
ritate: aduersitate: ibidem. c. 14.
Dilectio sic est in eē tripl' scilicet: tripl'
citer deficit. ibidem. c. 16.
Dilectio quadruplex: s'm similitudinē
4. elementorum. ibidem.
Dilectionis modus. scilicet: toto corde: rex
tota aia z c. qd sit. ibidem. c. 18. z. 19.
Dilectio dei i via plene nō pōt h'ri. s' ē
nec de' plene cognosci. ibidē. c. 24.
De dilectiois affectū circa deū: z quō i
vita nō totat' possum' diligē deū. ibi.
Dilectionis decē sūt gradus. ibi. c. 27.
De dilectioē dei sūt q'q' fontes s'z
q'q' g'ia substātiāz. ibidē. c. 32. z. 33.
Dilec' p'ri. ad lōgū d'cribit'. ibi. c. 47.
Dilectio per ignē significatur. ibidem.
Dilectio sūp' q'lia ē: z quō ad istar il
lius p'xim' ē diligēdus. ibidē. c. 49.
Dilectio triplex s'm triplex velle. scilicet: na
ture vitiij z gratie. ibidē. c. 50.
Ser' p'stituunt d'fite in diligere s'm sex
d'fias in velle. ibidem. c. 49.

Diligere primum duplici amore. f. amicitie et concupiscentie. ibidem. c. 59. Dilectio primum quadruplex. f. naturalis vel beratica. gratuita a gra gratis data: et gratuita a gra grati facere. ibidem. Dilectio amicitie in duobus modis ad intra consistit. ibidem. Dilectionis duplex quantitas. ibidem. Diligendi sunt quatuor ex chari. ibi. c. 49. Diligi ex charitate deus primum quod corpus proprium. ibidem. Diligi ex caritate debet inimici. ibidem. Diligendus est primum discrete sacre non fatue: et hoc triplici. ibidem. ca. 50. In xpo plus dilexit Joane vel petrus. ibidem. ca. 53. In dilectionis signo est triplex salutas. ibidem. Dilectio concupiscentie describitur. ibi. c. 51. Dilectio cum sit actus aut motus quatuor potest habere causas: materiales: efficiens: formalem et finalem. Diligere debemus primum: sicut nos ipsos: non quantum. ibi. c. 52. Dilectionis actus duplex finis. ibi. inferius aliquantum. Dilectio dei alia est in via: et alia erit in patria. ibidem. ca. 54. Dilectio cum familiaritate multa operatur. ibi. inferius. ali. Contra dilectionem dei impedimentum sunt quatuor remedia medio modo: oratio: exercitium: doctrina. ibidem. c. 55. Dilectio dei in patria a beatis erit per deum: a deo propter deum. Opus. 53. c. 2. Ad diligendum deum inflammat humanitas xpi. Opus. 63. c. 1. Ad diligendum deum inflammat oia que in deo sunt: et oia que fecit et exhibuit nobis. ibi. Ad diligendum deum fidelitas circa genus humanum: et nostra fidelitas describitur. ibi. Ad diligendum deum inflammat tota christi actio. ibidem. Ad diligendum deum inflammat diuina misericordia. ibidem. Ad diligendum deum inflammat eius iustitia. ibidem. Dilectionis preceptum est finis omnium preceptorum: ad quod oia licet diuersimode ordinantur. Opus. 17. ca. 6. In dilectione dei et primum ordo. Opus. 18. c. 2. In dilectione dei et primum multiplex inuenitur. ibidem. c. 3. Dilectio dei quod est in via est de necessitate salutis. ibidem. c. 1. Dilectio dei quomodo cadit aliquando sub consilio. ibidem. c. 6. Modus diligendi primum duplex. vnus sub precepto: aliter sub consilio. ibi. ca. 13. Gradus dilectionis primum secundum extensionem amabilis triplex. ibidem. ca. 14. Dilectio inimici est perfectior quam amicitia. ibidem. Dilectio primum secundum intentionem amoris triplex. f. largiendo temporalia: aut quantum ad corpus: aut animam. ibidem. Dilectio primum attendit ex effectu triplici. f. corporalis boni spiritualis naturalis boni: et boni spiritualis diuinalis. ibidem. in fine capituli. In tenet deum diligere qui actu de deo cogitat. Opus. 9. arti. 89.

De dimensionibus intermixtis. Opus. 32. De discipulis duobus euntibus in eam pulcher sermo. Opus. 61. c. 45. Disputatio quod sit: et de eius speciebus. Opus. 39. c. 1. Distinctio personarum est secundum originem. Opus. 1. parte. 1. Circa distinctionem personarum in diuinis multiplex error describitur. Op. 23. p. totum. Diuersitas rerum vnde sumit. Opus. 3. parte. 1. de fi. c. 71. Diuinitates et possessiones omnium et armentorum sunt dominis necessarie. Opus. 20. li. 2. c. 6. Diuinitate artificiales vt aurum et argentum habent sunt dominis necesse. ibidem. c. 7. In diuinis vna persona an sit per alia et dignior. Opus. 1. c. 2. In diuinis an sint tria lumina. ibidem. c. 3. In diuinis an essentia sit genita. ibidem. ca. 4. In diuinis an pater ad sui perfectionem indiget filio et spiritu sancto. ibi. c. 7. Diuinitas quomodo intelligitur facta habet et alia ratione dicitur diuinitas facta habet et verbum. ibidem. c. 18. In diuinis opus est distinctionem personarum. Opus. 3. parte. 1. de fi. c. 50. In diuinis huiusmodi distinctio est per relationes reales: et non sunt accidentales. ibidem. c. 51. 52. 53. In diuinis impossibile est esse plures personas que tres. ibidem. c. 56. In diuinis relationes seu persone comparate ad essentiam differunt ratione: sed vna comparata ad aliam differunt realiter. Opus. 9. arti. 5. Diuina generatio terminatur ad suppositum: non ad relationem. ibidem. ar. 9. Vtrum mens humana ad cognitionem veritatis indiget noua illustratione lucis diuine. Opus. 70. q. 1. arti. 1. Vtrum possit aliquis ad dei notitiam peruenire. ibidem. ar. 2. Vtrum deus sit primum quod a mente cognoscitur. ibidem. arti. 3. Vtrum ad cognitionem diuine trinitatis mens humana sufficiat. ibidem. arti. 4. Diuina verum liceat inuestigando tractare. ibidem. q. 2. arti. 1. Vtrum de diuinis possit esse scientia. ibi. ar. 2. Vtrum in his que sunt fidei liceat rationibus vt. require fides. Vtrum diuina in scientia fidei sunt obscuritate verborum velanda. Opus. 70. q. 2. arti. 4. Vtrum in diuinis sit oino imago relinqua. ibidem. q. 6. arti. 2. Vtrum intellectus noster potest ipsam diuinam formam inspicere. ibidem. arti. 3. Vtrum ad formam diuinam inspicienda per scientias speculatiuas perueniri possit. ibidem. arti. 5. Doctrina christi fuit confirmata sanctitate vite: miraculorum operatio. Opus. 60. vbi agitur de doctrina christi. Doctrina christi debuit esse pabolica. ibi. Doctrina sacra trahitur congrue sub metaphoris. ibidem. Documentum pythagore trahitur sub figuris et enigmatibus de communitatis conditionibus. Opus. 20. li. 4. c. 22.

Dona gratuita per peccatum habent amittenda. Opus. 3. parte. 1. de fide. c. 144. Dona gratuita. vide gratia. Dominus et dominum. vide in dictione regis: quod sub titulo regi et regni omnia que de dominis et dominio possunt dici breuitatis gratia sunt posita. Dotes corporis glorificati sunt quatuor. Opus. 60. vbi de christi resurrectione agitur. Dulcedo spiritualis est quedam gustatio gaudij celestis valens contra tria mala que in hoc mundo sunt. Opus. 58. c. 19. Dulcedo sanguinis christi tria bona facit. ibidem. ca. 32. Ducum nomina. et quid significant. Opus. 20. li. 4. c. 28. Ecclesia primo fundata est christi sanguine deinde aliorum sanctorum postea sub filio est rotata possessionibus et pace et nomine christi incubat predicari. Opus. 20. li. 3. ca. 16. Effectus an possit esse eiusdem duratio: cuius sua causa. Opus. 27. in principio. Effectus eucharistie secundum tria notia. quod dicitur panis: sacramentum altaris. factus charitatis. Opus. 58. c. 25. Effectus eucharistie per alia tria notia: quod dicitur manna medicina: eucharistia. ibi. De elementorum mixture. Opus. 33. Emanatio extensionem habere potest per numerum in creaturis non in deo. Opus. 9. arti. 4. Emanatio diuina non est extensio in se: licet sit eterna. ibidem. Emere an licet officia. Opus. 21. circa medium. De ente et essentia. Opus. 30. Circa omne ens veratur in metaphysica logica: sophista: diuersimode tamen. Opus. 42. c. 2. Ens non est genus. Opus. 31. ante finem aliquantum. Ens quadruplex diuiditur. Opus. 42. c. 3. Episcopalis status non est melior status religionis. Opus. 18. c. 19. Episcopalis status est perfectior status religionis. ibidem. c. 17. Episcopi tenentur esse in statu perfectionis. ibidem. c. 16. Errores grecorum describunt. Opus. 1. Errores circa incarnationem christi. vide in christo. Errores infidelium non solum per scripturam: sed per rationes possunt probari non esse impossibilia que fides ponit: et si sunt supra nostrum intellectum. Opus. 59. in prohemio. Esse et posse eternarum rerum non est totum simul: sed successiue. Opus. 9. articulum. 48. Esse anime non est aliud quam quod coicatur corpori. ibi. arti. 34. Esse est terminus creationis. Opus. 27. cap. 4. Esse se habet diuersimode ad creationem et generationem. ibi. Id quod est habet aliquid extraneum a natura sua ei adiunctum: esse tamen nihil secum potest compati. ibidem. Esse est duplex: essentiale et accidentale. Opus. 31. in principio. Esse subie non est de genere accidentis: sed dicitur

tur accensio quod non est de re. Opus. 42. c. 5. Esse et iter id quod est ponit triplex differentia. Opus. 39. c. 2. Essentia in diuinis an sit genita. Opus. 1. c. 4. Quod illud Athanasij intelligit essentia in creatura: accepta et nata de virgine. ibi. c. 17. Essentia forme potest esse sine esse substantiali. Opus. 32. c. 6. Essentia diuina in alio existens est ab alio. f. a patre vera est: quod a patre est: quod essentia diuina sit in filio. Opus. 9. ar. 20. Essentia est principium actuum notionaliu vt generas falsa est: sed est principium vt quo vera est. ibi. ar. 21. Plus agni paschalis prefigurabat. est corpus christi: et modus. Opus. 58. c. 16. Eternitas quid est: et quomodo differt ab euo et tempore. Opus. 44. c. 3. Quomodo intelligitur illud Aug. si aliquid eternum mente capiamus non in huius mundo sumus. Opus. 9. ar. 29. Eucharistie sacramentum describitur. Opus. 58. Eucharistia comparatur tripliciter duplici cibo et medicinali. f. mellis sicuti vult. Opus. 58. c. 1. in fine. Eucharistie sacramentum dei liberalitas assignatur in tribus. ibidem. c. 5. Eucharistie institutionis triplex est causa contra tria mala. ibi. c. 1. Eucharistie sacramentum intellectum illuminat concupiscentiam sanatur: mortem viuificat. ibidem. c. 6. Eucharistie sacrificium precellit in tribus sacrificia veteris legis. ibidem. c. 4. Eucharistie sacramento triplex dei sapientia assignatur. ibidem. c. 3. Eucharistie sacramentum dat congrue velatum sub specie panis tritice. ibidem. c. 9. Eucharistia figuratur in bndictione Jacobi ab isaac plebe valde. ibi. c. 7. Eucharistie sacramentum tria occultant in quibus mors imprimatur. ibidem. c. 8. Eucharistie sacramentum tria facit tres proprietates panis. ibidem. c. 9. Eucharistie sacramentum tres res significatur. ibidem. Eucharistie triplex effectus principales. ibi. ca. 24. Eucharistie effectus per tria notia: quod dicitur panis sacramentum altaris: sacramentum charitatis. ibidem. c. 25. Eucharistie effectus secundum alia tria nomina: quod dicitur manna: medicina: eucharistia. ibidem. c. 26. Eucharistie factus datur congrue sub duplici specie. panis et vini. ibidem. c. 29. Quare solus sacerdos sumit sanguinem in eodem capite. Eucharistie sacramento renouatur oia mirabilia que ab initio fecit. Opus. 59. i. ph. Eucharistie factus que in vltima cena est instituta. Opus. 60. vbi agit de cena christi Eucharistie sacramentum triplicem habet significationem. f. respectu presentis: presentis et futuri temporis. ibidem. Eucharistie sacramentum figuratum fuit in pane submeritorio helie. Opus. 59. c. 5. Cetera de eucharistia. regre corpus christi sacramentum: et in maducare. Eum quod sit cuius mensura est. Opus. 36. c. 3. Eum in quo subiecta. Opus. 36. c. vlt. In euo: an sit fuisse an futurum esse. Opus.

6. arti. 102. Exactioes in populo fieri sine magna necessitate ipsas communitate perturbant. Opus. 20. li. 4. c. 17. Exactioes an possunt domini facere in subditos. Opus. 21. circa medium. Exactioes sacre ab officialibus domino ruz absque iuris ordine quod est quod sunt restituende. ibidem. Excommunicationis absolutio: an requirit determinatam formam verborum. Opus. 22. c. 2. Excusul quod dicebat. Opus. 20. li. 4. c. 26. Exitus rex in esse triplex. f. naturalis: voluntarius mirabilis. Opus. 61. c. 6. Expectabilis quod dicitur. Opus. 20. li. 4. c. 26. Extrema unctioes sunt verba de peccatiua. in alijs aut sacramentis idicatiua. Opus. 2. c. 1. Extrema unctio quibus fit data. Opus. 65. ca. 7. Quid de illo quod deprehenderit se errasse circa istud sacramentum. f. de alio olo ibidem. De fallacijs in comuni et singulis speciebus. Opus. 39. Familiaritas excedit amicitiam in multis. Opus. 61. c. 54. Fantasma rei potest dici verbum rei. Opus. 14. in principio. Fatuus quod sit: et eius singule circustantie. Opus. 3. parte. 1. de fide. c. 136. Item Opus. 27. in medio. Festa iudeorum erant tria in quibus habebat se presentare deo. Opus. 60. vbi agitur de oblatione christi. Felicitas tria sunt experimeta. Opus. 61. ca. 14. Fidelium status in tres distinguitur. Opus. 58. c. 10. Fides non est predicabilis. i. per predicationem explicabilis. Opus. 1. c. 29. Fides an sit nobis administrata ab angelis. ibidem. c. 3. Fides quod sit. vide in dictione artis. Opus. 3. parte. 1. de fi. c. 2. Fides ad quod valet. et de singulis articulis fidei in speciali. vide in dictione articulus. Fides vtriusque de his que sunt fidei liceat rationibus physicis vt. Opus. 70. q. 2. arti. 3. Fidem habere vtrum necesse fuit generi humano. ibi. q. 3. arti. 1. Fides vtriusque a religione sit distinguenda. ibi. arti. 2. Fides christiana cur nominatur catholica vel vniuersalis. ibi. arti. 3. Vtriusque hoc sit vere fidei confessio quod patet et filius et spiritus sanctus vniuersus. ibidem. arti. 4. Filiatio adoptionis est quedam filitudo filiationis naturalis. Opus. 60. vbi agit de incarnatione christi. Filius dei brachij patris. Opus. 1. par. 2. Filius dei quomodo potest dici mortuus. Opus. 1. c. 4. Filium esse secundum a patre et spiritu sancto quomodo verificat. c. 2. 2. 3. Filium esse in patre: sicut in imagine quomodo intelligitur. ibi. ca. 11. Filius an sit mixtus a spiritu. ibi. c. 14. Filius incarnatus que fuit magis et congruus quam alia personam. Opus. 60. c. 1.

Filio dei possumus triplici affilari. Opus. 60. vbi agitur de incarnatione christi. Filius peccat vt verbum et ars: quod pater potest oia producere spiritus sanctus vt amor quo vult oia producere multipliciter habet hoc propter sensum. Opus. 9. arti. 23. Filius dei equari patri. secundum quod equi dicitur quedam motus ad quantitatem eadem: quod sequitur relatio sanus habet intellectum. ibidem. 44. Finis vltimus rex est bonitas diuina. Opus. 3. parte. 1. de fi. c. 101. Ex fine sumitur ratio diuersitatis et distinctionis in rebus. ibidem. c. 102. Finis vltimus creature rationalis est visio diuine essentie. ibi. c. 104. Item. ibi. c. 107. Fontes aquarum quatuor emanantes a summo bono secundum quatuor genera substantiarum. Opus. 61. c. 34. Fons viuus quomodo ab alijs fontibus distinguitur: et sunt multiplices fontes. ibidem. ca. 35. Fons dei: et sunt multiplices fontes. ibi. Forma est terminus generationis physice. Opus. 32. c. 1. Formarum tria sunt genera. ibidem. Forma potest esse in homine secundum essentiam: ita quod non sequitur aliquid esse subale. ibi. c. 6. Formam vniuersalem esse impossibile quod sit corpus. Opus. 42. c. 6. De pluralitate formarum: et quod non est possibile plures substantiales formas esse in vno composito. Opus. 45. in principio. Opus. 3. pte. 1. de fide. c. 90. 91. 92. Fortuna a casu quod in hec inferiora sunt. ibidem. c. 137. Fructus ligni vite. Opus. 58. c. 1. Fructus. i. corporis christi contra. i. languores. Opus. 58. c. 21. Fructus tres principales corporis christi. ibi. c. 24. Fructus bonorum triplex. ibidem. c. vlt. Fructio beatorum erit per deum ad deum propter deum. Opus. 63. c. 3. Fructio quid sit. ibidem. Fugere potest iustus propter tria. Opus. 58. c. 8. Generatio generatio est motus ad formam duplicem formam correspondet duplex generatio. Opus. 31. circa principium. Ad generationem tria requiruntur. Opus. 31. c. 1. Generationis naturalis modus describitur. Opus. 42. c. 16. Deus generas est motus essentialis tractus ad personalem: potest esse plura actus notionali est notionalis: sanus potest habere intellectum. Opus. 9. ar. 28. Genes possunt cognoscere deum vnus simpliciter eternum. Opus. 3. pte. 1. de fi. c. 36. Genus et differentia quod sunt in substantia separatis. Opus. 47. c. 5. Genus non est per suas species. ibi. c. 7. in fine. Genus implicite continet ea que sunt in genere. ibidem. c. 9. Genus generalissimum quod sit: et quod ens non potest esse genus generalissimum. ibidem. Genere logico imaterialia et materia sunt conueniunt. ibi. c. 6. De genere est. Opus. 42. Gratia indiget homo ad amandum deum. Opus. 3. parte. 1. de fide. c. 143. Gratia huiusmodi per peccatum rationalis creatura amittit. ibidem. c. 144.

Gratia xpi fuit infinita. Op. 3. p. 2. c. 31.
Gratia pcedit a deo tanqz imago ab arte. Op. 60. vbi agit de incarnatione christi.
Gratia est in essentia anime. ibidem.
Gratia xpi triplex describit. Jo. i. v. b. ubi caro facta est uniois habitualis: z cap. 1. in. 2. membro.
Gratia plenitudo pr dupl accipi. ibi.
Gratia habitualis xpi dupl pferat. ibi.
Gratia xpi an sit infinita. ibidem.
Gratia uniois pcedit in xpo gratia habitualis no tepore sed ordine nae z intellectu. ibidem.
Gras dei no semp experiri expedies e pp multa ibi. vbi agit de. 2. adu etu.
Gratia dei no certitudinaliter: s; p colectione tripliciter p cogit se hie. ibi.
Gratia habere quibusdam reuelat ppter tria. ibidem.
Ad gratia hndia tria disponit. ibidem.
Gratia tripliciter exit in esse tripliciter definit. Opus. 61. c. 16.
Gratia ex necessitate pseqt facies qd i se est. ibidem. c. 17.
Gratia alia magna: alia maior: z gratia maior dupliciter dicitur. ibidem.
Gratia ex pre obit i qd p gratia eleuatur no est tpalis: s; tam ex pre subiecti. s; nostri q eleuatur cu scim re potales gra tpalis est. Op. 9. ar. 31.
Ad gratia magi sut dispositi patres no ut testamti qz veteris. ibidem. ar. 33.
Gratia actio beatoru erit per dei: ad deum: ppter deum. Opus. 63. c. 6.
Grecoz regimē vñ sumpsit origine: z quatus duravit. Opus. 20. li. 3. c. 12.
Subernationi dine oia subdunt. Op. 3. parte. i. de fi. c. 104.
Subernat de inferiora p supiora. Op. 3. p. i. de fi. c. 124.
Subernat hoies p angelos z iferiores angelos per supiores. ibidem. c. 125.
Subernat dine puidēte extēdit se ad oēs res: z ad inimicos effect. ibidem. ca. 123.
Subernatio dnuine puidēte i media: te se extendit ad omnia. ibi.
Subernatio dine puidēte se extendit. ad singularia. ibidem. c. 134.
Subernatio dnuine puidēte subsunt contingentia. ibidem.
Subnatioi z puidēte dine spālī mō su bāfī creatura rōnalis. ibi. c. 143.
Subernatio siue puidētia dei se extēdit ad minima: z de cognitione h; singulariū. z puidētia z opio opposita reprobaf. Op. 15. c. 13. 14. 15. z. 16. vide aqua.
Helisens hereticoz errozes ad hoc pncipaliter videt itēdere vt spā derogēt dignitate. D. i. p. 2. i. pñ.
Dominē a filio dei assumptū: quō itel ligitur. ibi. par. i. c. 20.
Quō verifecit illd. de fact hō. ibi. c. 21.
Homo idiget spēs intelligibilib. Op. 3. par. i. de fi. c. 81.
Hō idiget potētis sentitiua. ibi. c. 82.
Homo idiget intellectu agēte z possibi li ad intelligēdum. ibidem. c. 83.
Hōis vltima pfectio. cōstitit in quietate intellectu z voluntatis.
Homo i vltia pfectioe psequet imoz

talitatez z imutabilitate. ibi. c. 149.
Hōis vltima beatitudo reqrit vnioez anime z corpis. ibidem. c. 151.
Homines z angeli conueniunt in pena z premio. ibi. c. 184.
Hominem lapsum oportuit reparari. ibi. p. 2. de fide. c. 15.
Hōiem repari optuit per deū. ibidem.
Homo tripliciter cōsiderat. z secunduz hoc triplici eget cibo. Opus. 68. c. 6.
Homo assimilat deo multipliciter: et representat deū fm trinitate: vt cā rex z pseruans res. Opus. 61. c. 4. 6.
Homo est ad imaginē dei multipliciter sic z assimilat deo multipliciter. ibi.
Homo nāliter dominat bestijs z pcoribus: z quō. Opus. 20. li. 2. c. 9.
Hore canonice de ipsis. Opus. 63. c. 2.
Hostia consecrata quare fragit in tres partes. Opus. 59. c. 6.
Humani generis salus facta p deū diligētissime. Opus. 63. parte. i.
Jeiumium xpi fuit salutare z exēplare. Op. 60. vbi agit de xpo ieiunio.
Jeiumiū ad tria pncipalr assumif. ibi.
Jeiumio sic vitia carnis sunt refrenāda q nāe no subtrahat necitas. ibidem.
Ierarchiaz distinctio z ordinū in angelis. Opus. 3. p. i. de fide. c. 126.
Ignis significat dilectionē: z sūt gnqz p dūtes illi ignis. Opus. 61. c. 47.
Ignis h; in sua nā lumē sed et lux nō apparet nobis. Opus. 51. in fine.
Iesus significat deū hūanatu. xps e; hōiem deificatum. Opus. 60. in pñ.
Iesus est nomē magne vtutis. ibi. vbi agit de impositione nois xpi.
Ad illustrationē iternā mētis tria dīponit. ibidē. vbi agit de 2° adu etu.
Illustres q sunt. Opus. 20. li. 4. c. 26.
Imago. vide spiritus sanctus.
Imitari. quō debem dūinos mozes z pfectionē imutabilitatē. s; patientiā bonitatē zē. z quō defectuosū sum i talibus. Opus. 62. per totum.
Impatores pñi q se hōiderūt romano pōfici q fuerūt. Op. 20. li. 3. c. 17.
Impiale dominiū quō ad regale cōparatur z politici. ibidem. c. 20.
Imperiu diuerso teporib; diuersimō: de ad diuersos est translatū: z vario mō celebratum. ibi. c. 18. z. 19.
Imperiu vñ sumpsit origine: quot fuerūt: z qntū durauerūt. ibidē. li. 2. c. 10.
Imperiu qñ z p quē a grecis trāslatus est ad germanos. ibidem. li. 3. c. 18.
Imperiu quādo z quo tepore translatum est ad alemanos. ibi. c. 19.
Incarnatiois agrū modus describit. Opus. 2. c. 5. Itēz Opus. 60. in pñ.
Circa incarnationē errozes. vide in xpo: habētur etiam Opus. 23.
Incarnationis sacramētū sunt a pncipio manifestuz aliquo mō: z aliquo mō nō fuit demonib; occultū fidelibus reuelatum. Opus. 60. c. 1.
Incarnationis mysteriz fuit sacratissimum. ibidem.
Incarnationis mysteriū fuit ab eterno pordinatū in ve. le. pfiguratus: a propheta pcomisatus: a factis patrib; de sideratu: ab angelo nūciatū i virgi-

ne consummatum. ibidem.
Incarnari filium agrū fuit. ibidem.
Incarnationis sunt. 4. utilitates. ibi. vbi agit de xpi nativitate.
Incarnatiois causa fuit peccatores saluos facere. ibidem. 2. membro.
Incarnationē tota trinitas operata est: tñ vni attribuitur. ibidem. in ferius.
Incarnatio xpi: siue corporis formatio fuit in instanti. ibidem.
De indiuiduationis pñ. Op. 29. p totū
Induratio hois ex triplici puenit causa. Opus. 50. cap. 12.
Infernū multo modis accipit. Op. 60. vbi agit de descēsu xpi ad iferos.
Infernus quadruplex. ibidem.
Infernū an sit in cetro terre. Opus. 10. ar. 31. Item Opus. ii. arti. 25.
In inferno an erit fier corpalis qntū ad la chrimaz emissionē. Op. 10. ar. 41.
In inferno an erit vermis corporalis: ibidem. arti. 42.
Infidelitas humani generis erga fide litatē fidei multiplex. Opus. 63. c. 2.
Infinitas extēsiua pfectionis est cū recedat ab vnitatē. itensiuā aut cū accedit ad vnitatē. Opus. 9. ar. 4.
Inuisū nō est nec s; dei iustitia p temporalī culpa aliqū eternalr danari. Opus. 3. par. i. de fi. ca. 183.
Immaterialia aliqua esse pbatur per motum. Opus. 15. ca. 2.
In inocētie statu homo potuit nō mori: non pati potuit tū peccare. Op. 3. parte. 2. de fide. c. 2.
In nocētie status originalis iustitia dicebatur. ibidem. ca. 3.
Innocētes occidi nō est malū deo qui est auctor vite z mortis: z in cui; cōspectu nullus inocēs est: tamē malū homini. Opus. 9. arti. 86.
Innotatio mudi dicitur. D. 60. i fine
Inobediētia vna grauior alla. Opus. 64. cap. ii.
Inspiraui in facie eius spiraculum vite. Opus. i. cap. 27.
Instans in toto tepore est vnum re differens ratione. Opus. 36. cap. 2.
Instans temporis z eui: quozum sunt mensura. ibidem. cap. 3.
De instantibus. Opus. 36.
Intellectuale. vide in substantia.
Intellect; human; accipit species intelligibiles ad intelligēdū. Opus. 3. parte. i. de fide. cap. 81.
Intellectus possibilis nō est in omnibus vnus. ibidem. cap. 85.
Intellectus agens nō est in omnibus vnus. ibidem. cap. 86.
Intellectus agēs z polis conueniūt in vna essentia anime. ibidem. ca. 87.
Intellect; creat; quat; pot ptingere ad visionē diuine eētē. ibidē. ca. 105.
In intellectu hūanū ipimere possunt creature intellectuales. ibidē. c. 129.
Intellect; in hoibus qd sit: z quō sit ac cides aie: z imāf. D. 16. de vnitatē intellectus s; Aueroystaor; habetur.
Intellectus dupl; ferit in intelligibile siue in obiectum. Opus. 42. cap. 15.
De itellectiua potentia: z de eius p ditionibus. Opus. 43. cap. 6.
De intellectu respectu vniū et salum:

Opus. 49. per totum.
De intellectu intelligibili. D. 53. p totū.
Intellectus in intelligēdo ad quattuō pot habere ordinem. Opus. 53.
Intelligere est aliū qz itellectū eē. ibi.
Intellectus nō potest itelligere nisi sit acuatuz spē intelligibili. ibidem.
Res itellecta siue cōceptio intellectus est in intellectu ibidem.
Intellectus semp habet apud se vbuz fm interiorē intelligentiā. ibidem.
Intellectus a voluntate distinguit. ibi.
Intellectus z rō quō differunt. ibidē.
Intellectus noster non potest deū cōprehendere. Opus. 9. arti. i.
Intellectus apprehēdēs rē vna conceptione perfecte apprehēdit. quādo autem pluribus imperfecte. ibidē.
In intellectu nostro sunt attributa diuina: sicut in subiecto: in deo sicut in representato. ibidem. arti. 2.
Intelligentia z intentio quomodo differunt. Opus. 53.
Intelligentia iterior ē spāe s; se. ibi.
Intentio pma z secūda quomodo differunt. Opus. 42. ca. 12.
Intentioni res nō est subia sic accōis est in subto: s; d; subta. i. obta. Op. 56.
Intentio medij in syllogismo describitur. Opus. 50. per totum.
Ioaachim abbatis error circa trinitatē psonaz z vnitatē describit. D. 24.
Iudei nō possunt licite retinere p vlti raz lucrata: s; sunt restituēda: z quibus. Opus. 21.
In iudeos an h; facere exactioes. ibi.
Iudei nō habētēs nisi vltas si peccauerint an possunt pena pecuniaria plecti. ibidem.
In iudeis oblata non possunt licite retineri. Opus. 21.
Iudicantes erunt aliqui cū xpo: z q. Opus. 60. in fine.
De iudicandis. D. 3. p. i. de fide. c. 59.
Iudicantis xpi potestas erit insuperabilis: iexplicabilis: itermittibilis. Op. 60. in fi. vbi agit de. 2. adu etu xpi.
Iudicium futurum a christo describitur. require in xpo.
Iudiciū xpi. Opus. 3. p. 2. de fi. c. 58.
Iudicium duplex. ibidem.
Iudiciū modus z locus. ibidē. c. 60.
Iuxta iudiciū particulare: qd sit singulis i morte erit aliū vltē. D. 60. i. fi.
Circa hoc iudiciū tria pnt pferari iudicis equitas iudicantiū cū xpo dignitas iudicandoz varietas. ibidē.
Iudiciū vltē erit totuz mētalr. ibidem.
De iudicio require multa. ibidem. per totum illud. c.
In iustificatione duo cōcurrunt. Op. 60. in. c. de resurrectione.
Iuuenes sunt ad bonū iducēdi: z religionis ingressum. Opus. 17. ca. 3.
Lacedemones q sit: z que eo ruz regimen. Opus. 20. li. 4. ca. 19.
Lacedemōes sunt sparciatē. ibi. c. 19.
Lagoozes nri. i. remediabiles. i. fructibus corporis xpi. Opus. 58. c. 21.
Largitatis diuine gradus qbus hoibus oia sua bona largitus est. ibidē. c. 5.

Largitus est xps se nobis multis modis. ibidem.
Laudis beatoru erit per deū: ad deum: propter deum. Opus. 63. c. 5.
Leue remedium contra multa mala magna. Opus. 58. c. 17.
Libez arbitriū qd sit. Op. 43. c. 7.
Libidinis fluxus nō est semp peccatū tñ semp vitādus. Opus. 64. c. 18.
Ligni scie boni z mali pphibitio. Op. 3. parte. 2. de fide. c. 4.
Logica z metaphysica versant circa oēs ens: diuersimode tñ. Opus. 42. c. 4.
Locus non esset nisi esset aliq; motus fm locum. Opus. 52.
Locus puenienti xps est passus. Opus. 60. c. de passione xpi.
In loco quō eē d; vltima spā. Op. 52.
Locus in quo debet ciuitas cōstrui: qd lis debeat esse. Opus. 20. li. i. ca. ii.
Locus amicus pps est arcēdus: vt moderate eis vtatur. ibidem. li. 2. c. 4.
De loco z eius nā: z quid sit. Opus. 52.
Loci varietas vniū aliquid faciat ad diuersitatē s; numer. D. 7. q. 4. ar. 4.
An tria lumina sint dicēda in diuinitis. Opus. i. ca. 3.
Circa luminis visionē quadruplex est differētia per quattuō die dilectionis significatur. Opus. 61. ca. 53.
De natura luminis. Opus. 51.
Luna an post diem iudicij lucebit sic solz sol septies. Opus. 10. ar. 36.
Lux est pna: qd a celo: s; h; sit i aeri: z alijs corpib; cāta a celo. D. 9. ar. 7.
Lux est qualitas agētiū vniversalis ce li in genere naturaliu agentium nō simplr siue vniversaliter. ibidem.
Lux celli si non eēt in aetia z hoies in instāti morerent. Opus. ii. ar. 14.
Magdalena p xpm vidit p resurrectionē. Opus. 60. in. c. de resurrectione.
Magnificat aia mea dominum: multipl; exponit. Op. 60. in. c. de incarnatione. in membro. 2.
Magozum. oblatio describit. ibidem in ca. de apparitione.
Malum quid sit. Opus. 3. parte. i. de fide. ca. ii. 4.
Malum an sit nā aliq;. ibidem. ca. ii. 5.
Malum z bonum dicuntur contraria z cōtrariou genera. ibidem. ca. ii. 6.
Malum quomodo corrumpit bonuz. ibidem. c. ii. 7.
Mali subiectū est bonum: nec est iuenire aliqd essentialr malū: nec malū cadit in appetitū. ibi. z. c. sequēt.
Mali quō h; rōne pcti. ibidem. c. 121.
Mali peccati h; rōne culpe. ibidem.
Malum peccati aut culpe in quibus nature accidat. ibidem. c. 120.
Malum proueniēs ex defectu secundaruz causarū nō puenit ad ordinatōnem pme cause. ibidē. c. 141.
Malum huiusmodi non repugnat diuine voluntati. ibidem. c. 142.
Malozum vltima miseria non consistit in malis hui; vite. ibidē. c. 173.
Mala. i. ex peccato que remediatur corpore xpi. ibidem. c. 21. 22. z. 23.
Mala tria sequuntur ex obliuione memorie xpi. ibidem. ca. 2.

Malum triplex siue corruptionem triplicē ifudit serpens in comestioe z fructus vetiti contra que sacramētū altaris d; medicina. ibidem. c. 26.
Mala gnq; z terribilia sunt fm. 2. 2. c. 1. opinio mala: iopia: egritudo iuicitia z mors. Opus. 61. c. ii.
Mala tria sunt in mūdo qd valet sacramētuz corpis xpi. Opus. 58. c. 8.
Mandatu pñū z maximuz est. dilige re dominū deum tuum. Op. 61. c. i.
Mandatu pñū z scdm adiuuicē puenit: z ab iucē differit mltz modis.
Mandatoz diuinoz aliud cerimoniale: aliud morale: s; de fact; hō cerimoniale: abrogauit: iudicialia derogauit: moralia progauit. Op. 61. c. 48.
Mandatoz noue legis aliud nāle. z illud pceptū: qd bonū aliud positū: z illud bonum: qd precipitur. ibidē.
Mandatoz aliud conditionale. aliud absolutum. ibidem.
Mandatorum aliud affirmatiuz: aliud negatiuz. ibidem.
Mandatorum aliud generale: aliud speciale. ibidem.
Mandationis modus z qualitas z cū cūstantia corporis xpi pfiguratur. Ero. 12. de estu agni pas. Op. 58. c. 17.
Manducatio corp; xpi tria mala incurrit. ibidem. c. 18.
Manducatur tripl; corp; xpi. ibidem.
Manducatio digne tria bona consequitur. ibidem. c. 17.
Manducatio idigne tria supplicia incurrit que dñi tres plage. ibidem. c. 18.
Manducatio spūalis tñ corpis xpi: qd z qñs est. Opus. 58. c. 19.
Circa manducationem spūalia tria sunt consideranda. ibidem.
In manducatione corporali sunt tria q iueniūt in spūali manducatione corporis xpi. ibidem.
Manducatio spūalis triplex effectus. ibidem.
Manducans digne corpus xpi remāduatur. ibidem. ca. 20.
Manipulus est numerus. 200. militū Opus. 20. lib. 4. c. 28.
Manus que nos plasmauerūt: crucifixe sunt: z similes locutiones an sint admittēde. Opus. 12. ar. 4.
Marie sanctificationis fuit triplex effectus. D. 60. in. c. d; incarnatione xpi.
Maria fuit in sua sanctificatōe ab originali purgata i filij pceptioe totaliter a fonte mūdāta in sui assumptio ne ab omni miseria liberata. ibidē.
Maria in sanctificatōe adpra est gratiam in bonū inclināte in filij conceptione gra in ea pfirmata in sua assumptione consummata. ibidem.
Maria fuit vera mī xpi. ibidem.
Ma. conceptio signat concept. fidelis anime. ibidem.
Maria virgo post conceptionē tria legitur fecisse: p que signat tria mysteria qbus aia sancta post cōceptū verbi dei d; insistere ibidem.
Maria cōsurgēs abiit in mōtana. vbi tria fecit. ibidem.
Maria virgine māsse incorruptaz in filij cōceptioe fuit cōueniēs. ibidē. 4

in. c. de na tuitate xpi.
 Maria fuisse despof atam fuit coue-
 niens. ibidem.
 Marie virginis par? mystice signifi-
 cat partu pent tetes anime. ibidem.
 Marie purgatio seu poti? pueri i tēplo
 p?entatio. ibidē in. c. de oblatioe xpi.
 Maria virgo vere fuit mater xpi. Op.
 3. parte. 2. de fide. c. 38.
 Maria virgo fuit perpetua.
 Maria virgo audiens hoc a symone
 tuā ipsius animā pertransibit gladius
 vtrū non fuerit dies in quo hec vba
 nō reuoluebat. ibidem. c. 41.
 Materia corporū celestium distincta est
 a mā elemētōrū. Opus. 52. c. 14.
 Materia mūdi an ab eterno pcessisse
 creationē sit necessarium? ponunt so-
 lutiones argumentorū in oppositū
 Opus. 3. parte. i. de fide. c. 99.
 Materia corpis xpi describit. ibidem
 parte. 2. de fide. c. 34.
 De mā? z eius natura z conditione.
 De mathematicis. Op. 42. c. 14.
 Matrimoniu an z quō impedit perfe-
 ctionem spūalis vite. Opus. 18. c. 6.
 Matrimoniu pfectissimū z maximū
 est inter deū z aiām. Opus. 61. c. 13.
 Matrimoniu vide in sacramento.
 Matrimonij factū de b? Opus. 65. c. 9.
 Mediator? dei z hoimū dī xps. Opus.
 60. c. de passione xpi.
 De materia syllogismi est. Opus. 50.
 Memoria mystica duplicia. xpi z dyab-
 boli. Opus. 58. c. 14.
 Memoria de gbus sit habēda. ibi. c. 2.
 Ad habēda memoriā saluatoris cogit
 nostra argumenta sue charitatis.
 ibidem. cap. i.
 Memoria passiois dñice ē cā pma in
 stitutiōis sacri eucharistie. ibidem.
 Memoria passiois dominice ad qd
 valet. ibidem. c. 2.
 Mendacia qdā sunt alijs noxia z gra-
 uiora: z iō hz suas spēs sunt pntēda.
 Cōtra medicātes scripsit guilhelmus
 de sancto amore canonic? parisiēsis
 tractatū postea p papā repobatur: q
 que scripsit ex aduerso Sanct? Tho-
 mas soluēdo z destruēdo singulas
 rōnes: z qz titulu illi? libri ad plenti
 habētur ante. Opus. 19. iō breuitatis
 causa hīc supersedemus.
 Mesure z pōdera ppria pūnet ad qz
 libet patriam. Opus. 20. lib. 2. c. 14.
 Nō ad mēsurā dat de? spūm hōi xpo:
 z ppositio tripl? expōit. Op. 60. i.
 mēbro. in. c. de incarnatione.
 Meretrix i mūdo est h? qz sentina i ma-
 ri: z cloca i pallacio. Op. 20. li. 4. c. 14.
 Sancti ptes nō meruerit incarnationē
 Op. 60. c. de incarnatione. in. 2. mēbro
 Metaphoz. vide doctrina.
 Miles quis sit: z vnde deriuat. Opus.
 20. lib. 4. c. 10.
 Mirabilia z miracula q opat deus: an
 opes misterio angeloz. Op. ii. ar. 16.
 Miracula an faciat deus hz qz de? vel
 fm qz homo. ibidem. ar. 17.
 Miraculorū xpi veritas describitur.
 Opus. 2. c. 7.
 Miraculorū operatio describit. Op.
 3. parte. i. de fide. c. 135.

Miracula facere non conuenit alicui
 nisi soli deo. ibidem.
 Miracula z si vident aliqñ fieri ab ali
 qua creatura nō sunt miracula. ibi.
 Miracula hō qzuis pter ordinē scdaz
 cāz fiat: nō in sunt p nām. ibidem.
 Miraculi nomē vnde sumit: z qd sit.
 Opus. 60. c. de miraculis xpi.
 Miraculoz operatio attribuitur fidei
 ppter duo. ibidem.
 Misericordia. vide damnatio.
 Mistia. De hui? celebratione: siue ritū
 celebrādi. Op. 65. c. 2. Item Op. 66.
 c. 1. 2. 3. 4. z 5.
 Quare in pncipio canonis faciunt tres
 cruces. ibidem. c. 1.
 Quare 2? faciunt qnqz cruces. ibidem.
 Quare tertio faciunt duas cruces. ibi-
 dem cap. 4.
 Quare 4? faciunt qnqz cruces. ibi. c. 5.
 Quare qnto sūt tres cruces. c. 8.
 Quare sacerdos extendit brachia per
 modū crucis. ibidem.
 Quare ibi sit tanta diuersitas in cruci-
 bus. ibidem. c. 9.
 Quare corpus xpi tegetur in eisdē cru-
 cib? faciēdis manu teneatur. ibidē.
 Missio. vide spūsanctus.
 Missio visibil? nō fiebat in veteri testa-
 mento h? bñ apptio. Opus. 9. ar. 35.
 Missio xpi discipulos ad pdcādūm
 tria intunxit. Opus. 23. in pncipio.
 De mixtione elementorū. Opus. 32.
 De modalib? est. Opus. 40.
 De monarchia: z vnde superserit origi-
 nē: z qzū durauerūt. Op. 20. li. 3. c. 12
 Monetam ppriā debet habere qlibet
 patria. ibidem. lib. 2. c. 13.
 Mozes diuini z quomō debeam? imi-
 tari eos pulchre describit Opus. 60.
 Mozes xpi. in xpo exponitur.
 Mozes xpi necia fuit pp tria. Op. 60.
 in. c. de passione z morte xpi.
 Motus vis describit Opus. 43. c. 5.
 An cessante motu celi oia q sunt i mū-
 do qzū ad elemēta in istā elemē-
 ta resouerentur. Opus. ii. ar. ar.
 An cessante motu celi hec iseriosa age-
 re z se mouere possent. Op. 10. ar. 7
 Motus corporum celestium agunt ad
 actū voluntatis indirecte. Opus. 3. c.
 128. in parte. i. de fide.
 De motu quo de? creaturas mouet. vi-
 de in dictione de? similiter de motu
 quo angeli sunt motores. vide in di-
 ctione angelus.
 Motus celi cessabit. ibidem. c. 168.
 Motus cordis describitur. Opus. 35.
 Mulieres an sint exponēde reb? belli-
 cis: z quō p vtraqz pte arguit qz sic:
 z qz non: z soluntur rationes. Op.
 20. lib. 4. cap. 6.
 Mundamur tribus q significant p tria
 per que pannus lineus mundatur.
 Opus. 58. cap. 15.
 Mundiciam cordis qd causat. Opus.
 64. cap. 27.
 Mundus inouabit ante iudiciū: z
 quomodo. Opus. 60. in fine.
 Mutationē rez trib? modis fieri no-
 luit deus. Opus. 58. c. ii.
 de virgine fuit xpo conue-
 niēs. Opus. 3. pte. 2. de fi-

de. cap. 37.
 Natura substrata intētiōi vilitatis tri-
 pliciter p?iderari pōt. Op. 42. c. 7.
 Sup nām dicitur aliquid tripliciter.
 Opus. 60. in. c. de miraculis xpi.
 De nāe occultis operibus. Opus. 33.
 De natura p?ie. Opus. 42. c. 14.
 Necessitas ex diuina pdestinatioe ho-
 minibus non iponit. Opus. 2. c. vlt.
 Moyses i diuis dicitur. Opus. 3. c. 59.
 Notionalium actuum differentia ad
 proprietates. ibidem. c. 65.
 Nomina dicta de deo quomō se ha-
 bent. vide in deo.
 Noia iponunt ab aliq? pprietate q hu-
 manit? iponitur: h? que diuinit? ipo-
 nunt signat semp donū aliquod gra-
 tuitū datū diuinit? illis qz iponit. Op.
 60. in. c. de ipositione nominis xpi.
 Nomina signantium ipsa particularia
 sunt in multiplici dīa q pueniūt oia
 bus quedā nō: qdaz sunt cōmūnia
 quedā particularia. Opus. 43. c. 12.
 Nomina diuersa diuersoz pncipiū des-
 cribuntur. Opus. 20. lib. 3. c. 21.
 Nomina diuersa diuersoz officialiū
 cōmunitatis. ibidē. lib. 4. c. vltimo.
 Nomina sunt signa intellectualium cō-
 ceptionum. Opus. 9. ar. i.
 Nomina sanctorū an scripta sunt in ce-
 lis materialibus digito dei. Op. 10.
 arti. 29.
 De nunc eū? z temporis requirere tēpus
 instans.
Obedientia qruandaz pla-
 toz z impato-
 rum quāta fuit in pmitiua ecclesia.
 Opus. 20. lib. 3. c. 17.
 Obediētie meritum dīrēmētum error
 describitur Opus. 18. c. 12.
 Oblatus est xps in cruce: z effudit san-
 guinem preciosum propter tria. Op.
 68. c. 25.
 Oblitio dominice memoriē tria ma-
 la inducit. ibidem. c. 2.
 Obstinatiōis triplex est cā. ibidē. c. 12.
 Occasio casus fuit pulchritudo exte-
 rior z ornatus. ibidem. c. 8.
 Octauiani regimē z regnū describit.
 Opus. 20. lib. 3. c. 13.
 Litera occidit quomodo illud intelli-
 gitur. Opus. 1. c. 31.
 De motu quo de? creaturas mouet. vi-
 de in dictione de? similiter de motu
 quo angeli sunt motores. vide in di-
 ctione angelus.
 Officia videri an liceat pncipi? z vtrū
 liceat emere talia. Opus. 21.
 Officiorū diuersoz pncipiū diuersa sūt
 nomina: z quare. Op. 20. lib. 3. c. 2.
 Officialiū cōmunitatis siue policie di-
 uersa nomina. ibidem. lib. 4. c. 26.
 Oppidum. vide in ciuitas.
 Oppositiois qtuor sūt spēs: tria: h?
 dīctoria: relatiua: p?uatiua. Op. 37. c. i
 Operari. vide in spūsanctus.
 De operib? occultis nāe. Opus. 34.
 Oratio xpi in xpo describitur.
 Oratio dñica expōit Op. 3. trac. 3. pte
 cap. 5. z sequentibus. Item Op. 7.
 per totum.
 Oratio dominica cur dicitur in missa.
 Opus. 66. c. vlt.
 Ordo. vide sacrum.
 Ordo nāe iter aliq? pōt dupl? attendi.
 Opus. 50. c. de incarnatione xpi.

Ordo eccleie quot sunt. Op. 65. c. 8.
 Ordinum angelorū distinctio. Opus.
 3. parte. j. de fide. c. 126.
 Originalis iusticie defect? hz rationē
 culpe. ibidem. parte. 2. de fide. c. 12.
 Originalis iusticie defect? describit in
 pctō primorum parentum.
 Originale pctū an sit mai? actuali: aut
 econtra. Opus. 10. ar. 28.
 Origo. vide distinctio.
 Ornat? exterior? fuit mltis occasio pcti
 Opus. 58. c. 8.
Paris tria facit per q significā-
 tur tria in sacramento al-
 taris. ibidem. c. 9.
 Paris triticeus est materia corporis
 xpi ppter tria. ibidem. c. 10.
 In pane triplex vno attendit: p quaz
 triplex cā amoris inter fideles signi-
 ficatur. ibidem. c. 9.
 Paris tritice? est simplr z absolute pa-
 nis ppter tria. ibidem. c. 10.
 Papa vicarius xpi nō h?e vniuersalis
 ecclesie primatum error est. Opus. j.
 parte. 2. cap. 21.
 Papa habet in ecclesia plenitudines
 potestatis. ibidem. c. 23.
 Papa ea que sunt fidei habz determi-
 nare. ibidem. c. 25.
 Pape subesse ē de necitate salutis. ibi-
 dem. cap. 27.
 Pape dominium describit. Opus. 20.
 lib. 3. cap. 10.
 Pape primus habens obedientiā ab
 imperatorib? fuit Siluester: z quomō
 tunc creuit christianitas z adau-
 cta est christi nomine predicatio. ibi-
 dem. c. 16. z 17.
 Pape vnde conueniat sibi plenitudo
 potestatis. ibidem. c. 20.
 Parabolica debet eē christi doctrina.
 Opus. 60. in. c. de doctrina xpi.
 Paruuli habēt quattuor conditiones
 que perfectissime fuerūt in xpo. ibi-
 dem. in. c. de natiuitate xpi.
 Parti cipare aliquid multipliciter di-
 citur. ibidē. in caplo de incarnatione.
 mēbro. 2.
 Pasce festū an christus puenit in vl-
 tima cena. Opus. j. parte. 2. c. 28.
 Passiois christi congruitas describi-
 tur. Opus. 2. c. 7.
 Passiois christi acerbitas causabat i
 eo timorē: tristitiam z dolorē. Opus.
 60. in. c. de passione christi.
 Passiois christi vilitas describitur.
 ibidem.
 De passioe christi que sunt hic dimis-
 sa. require ad longū in illo termino
 scilicet christus.
 Pater in diuinis dicitur principium fi-
 lii non proprie causa: quamuis hoc
 nomine causa vtunt greci. Opuscu-
 lum. j. cap. j.
 Ea que sunt patris an sint ppria filij.
 Patris proprietates z numerus earū
 describuntur. ibidem. c. 6.
 Pater noster siue oratio dominica de-
 scribitur. Opus. 3. parte. 2. ca. 5. Item
 Opus. 7. per totum.
 Patres conscripti qui sunt. Opus. 2. li.
 4. cap. 26.
 Patria. vide in regno.

Patrius quid sit. z vnde sumpsit ori-
 ginem. Opus. 20. lib. 4. c. 26.
 Pauperes an sunt ad regimē assumē-
 di. ibidem. c. 15.
 Peccans mortaliter tria bona perdit.
 Opus. 58. cap. 31.
 Peccatum ade. vide in adam.
 In pctō mortali dcedētes. statū ad ifer-
 nalia supplicia trahūt. Op. 2. cap. 9.
 Per peccatum homo dona amisit gra-
 tuita. Opusculum. 3. parte. j. de fide
 cap. 144.
 Pctā hō hoim sūt remissibilia. ibidē.
 Pctā sol? de? remittere pōt. ibi. c. 146
 Pctū mortale post hāc vitā nō dimittit
 tur. ibidē. c. 175.
 Pctō mortali spali iuste debetur pena
 eterna. ibi. c. 183.
 Pctū p mortū parentū describit. ibi-
 dem. tractatu. 2. de spe. c. 6. z 7.
 Ex pctō p mortū parētū scā est rebellio
 virū iseriorū z rōnem. ibidem. c. 8.
 Ex pctō parētū cōsecuta est necessitas
 moriēdi: z passibilitas corpis. ib. c. 9.
 Ex pctō cōsecuti sunt multiplices de-
 factus. ibidem. c. 10.
 Peccatus originale desertur in poste-
 ros: non actuale. ibidem. c. 11.
 In pctō veniali sunt tria mala q rela-
 xantur ex sacramentali sumptioe san-
 guinis xpi. Opus. 58. c. 32.
 Pctōz tria gēa q grauit? arguunt: z
 peccāt ex susceptioe sanguis xpi. ib.
 Peccati grauitas crucifigentū xps: z
 qualitas describitur. Op. 60. in ca.
 de passione xpi.
 Peccati i spūsanctū sex sūt differe-
 tie. Opus. 64. c. 3.
 Pcti actual? mortal? dscriptio. ibi. c. 31.
 Peccatoz origo que sit. Op. 60. c. 29.
 Pctōz occasioes ē? pntēde sūt. ibi. c. 13.
 Pena. vide damnatio.
 Penarū differentie describunt. Op.
 3. parte. j. de fide. c. 21.
 Penhacontarcus quis sit. z vnde vi-
 catur. Opus. 20. lib. 4. c. 27.
 Perfectio vniuersi. vide in substantia.
 Perfectioes multipli ces sunt in deo
 quas debz quilibet xpianus imitari
 fm posse. Opus. 62. in pncipio.
 Perfectio cuiuslibet rei cōsistit in cō-
 secutione finis. Opus. 17. c. 6.
 Perfectio duplex. simplr dca: z h? qd
 fm caritatez. fm qd aut in oi illo qd
 spūali vite cōiungitur. Opus. 18. c. 2
 Perfectio attendit tā fm dilectionez
 dei qz primi. ibidem. c. 3.
 Ad perfectionez spūalis vite pertinet
 consiliorum obseruantia. ibidē. c. 7.
 Ad perfectionez spūalis vite pertinet
 temporalū abrenunciatio. ibidem.
 Perfectiois scda via ē abdicatio affe-
 ctū carnaliū. s. matrimonij. ibi. c. 6
 Perfectiois tertia via est abrenuncia-
 tio pprie voluntatis. ibidem. c. 11.
 Perfectiois stat? qd ē? qd ē eē in statu
 pfectiois: z qz? puenit. ibidē. c. 19.
 Perfectior est status pōtifficalis qz re-
 ligionis. ibidem. c. 20.
 Pter byteri curati z archidiaconi an
 sint i statu pfectiois qz religiosi: z po-
 nūt rōnes q sic: z postea soluit.

ibidē. c. 23. vsqz in fine totius operis
 De perfectione spūalis vite. Opus. 18.
 De pfectōe. vide dilectio: qz i dilectio-
 ne dei z proximi pfectio spūalis
 vite consistit.
 Circa psonaz vnitatē z trinitatē in di-
 uinis multiplex error. Op. 23. i pnci-
 pium. Persona pata ad eētā in diuis dif-
 fert sola rōe. pata vō ad altā psonā
 differt reali. Opus. 9. ar. 6.
 Persona cū qz peccauit nō ē reuelā-
 da i cōfessione nisi in certis casibus
 Opus. 12. ar. 6.
 Philosophi quā cognitiōe de rebus
 habuerunt. Opus. 61. c. 53.
 De phia nāli siue pbycali z mathema-
 ticali tractatur. Opus. 42. c. 14.
 Dictagore docuita sub figuris z enig-
 matibus tradita que d? habere cō-
 munitas. Opus. 20. lib. 4. c. 22.
 Plage tres ex idigna sumptioe corpo-
 ris domini. Opus. 58. c. 18.
 Cōtra has plagas triplex remediū. ibi.
 Pollutionis nocturne triplex pōt esse
 causa. Opus. 64. c. 16.
 Pollutio nocturna quando dicit esse
 peccatū: z quādo nō. ibidem. c. 17.
 Pollutio quō nō semp fit ppter eā vt
 tanta sacri altaris perceptio. ibidē.
 Pollutio z libidinis fluxus non sunt
 idem. ibidem.
 Pontificalis status nō est melior rella-
 gionis statu. Opus. 18. c. 22.
 Pontificalis status est perfectior statu
 religionis. ibidem. c. 20.
 Possessio. vide diuitias.
 Potētie anime oēs pūnet ad eandem
 eētā aie. Op. 3. pte. j. de fide. c. 88.
 In quibus potentis anime potest eē
 pctū: an quibus non. Opus. 43. c. 8.
 De potentis anime. Opus. 43.
 Potestas dyaboli duplex. Op. 60. in
 cap. de passione xpi.
 Circa potestāte dyaboli erga gen? hu-
 mani tria sunt consideranda. ibidē
 Precaria z exactiones an possunt dñi
 a subditis extorquere. Opus. 21.
 Preceptū pimum z maximū est. dili-
 ges dñm deum tuum. Op. 61. c. j.
 Precepta sunt in qdruplici necitate. s.
 prime necessitatis. ibidem.
 Preceptum pmutz de dilectioe dei: z
 scd? de dilectioe proximi cōueniūt
 ad hūicēz: z differunt multipliciter
 Opus. 61. c. 50.
 Preceptoz dei aliud cerimoniale: z il-
 lud ē abrogatū: aliud iudiciale: z illud
 est derogatū. aliud morale. z illud
 prorogatum. ibidem. c. 48.
 Preceptoz noue legis aliud naturale
 z illud precipif. qz bonū. aliud posi-
 tium: z illud bonū: qz precipif. ibi.
 Preceptoz aliud cōditioale aliud ab-
 solutum. ibidem. c. 47.
 Preceptorum aliud affirmatiuū: aliud
 negatiuū. ibidem.
 In precēptis nō exercitati an sunt ad
 consilia trahēdi. vide religio.
 In preceptis nō exercitati sunt tria ge-
 nera hominum. pueri. s. ad fidem: no-
 uiter cōuersi: z pctores. Op. 17. c. 2.
 Preceptū de dilectioe dei est finis ad
 que omnia precepta ordinantur: oia

de. cap. 37.
 Natura substrata intētiōi vilitatis tri-
 pliciter p?iderari pōt. Op. 42. c. 7.
 Sup nām dicitur aliquid tripliciter.
 Opus. 60. in. c. de miraculis xpi.
 De nāe occultis operibus. Opus. 33.
 De natura p?ie. Opus. 42. c. 14.
 Necessitas ex diuina pdestinatioe ho-
 minibus non iponit. Opus. 2. c. vlt.
 Moyses i diuis dicitur. Opus. 3. c. 59.
 Notionalium actuum differentia ad
 proprietates. ibidem. c. 65.
 Nomina dicta de deo quomō se ha-
 bent. vide in deo.
 Noia iponunt ab aliq? pprietate q hu-
 manit? iponitur: h? que diuinit? ipo-
 nunt signat semp donū aliquod gra-
 tuitū datū diuinit? illis qz iponit. Op.
 60. in. c. de ipositione nominis xpi.
 Nomina signantium ipsa particularia
 sunt in multiplici dīa q pueniūt oia
 bus quedā nō: qdaz sunt cōmūnia
 quedā particularia. Opus. 43. c. 12.
 Nomina diuersa diuersoz pncipiū des-
 cribuntur. Opus. 20. lib. 3. c. 21.
 Nomina diuersa diuersoz officialiū
 cōmunitatis. ibidē. lib. 4. c. vltimo.
 Nomina sunt signa intellectualium cō-
 ceptionum. Opus. 9. ar. i.
 Nomina sanctorū an scripta sunt in ce-
 lis materialibus digito dei. Op. 10.
 arti. 29.
 De nunc eū? z temporis requirere tēpus
 instans.
Obedientia qruandaz pla-
 toz z impato-
 rum quāta fuit in pmitiua ecclesia.
 Opus. 20. lib. 3. c. 17.
 Obediētie meritum dīrēmētum error
 describitur Opus. 18. c. 12.
 Oblatus est xps in cruce: z effudit san-
 guinem preciosum propter tria. Op.
 68. c. 25.
 Oblitio dominice memoriē tria ma-
 la inducit. ibidem. c. 2.
 Obstinatiōis triplex est cā. ibidē. c. 12.
 Occasio casus fuit pulchritudo exte-
 rior z ornatus. ibidem. c. 8.
 Octauiani regimē z regnū describit.
 Opus. 20. lib. 3. c. 13.
 Litera occidit quomodo illud intelli-
 gitur. Opus. 1. c. 31.
 De motu quo de? creaturas mouet. vi-
 de in dictione de? similiter de motu
 quo angeli sunt motores. vide in di-
 ctione angelus.
 Officia videri an liceat pncipi? z vtrū
 liceat emere talia. Opus. 21.
 Officiorū diuersoz pncipiū diuersa sūt
 nomina: z quare. Op. 20. lib. 3. c. 2.
 Officialiū cōmunitatis siue policie di-
 uersa nomina. ibidem. lib. 4. c. 26.
 Oppidum. vide in ciuitas.
 Oppositiois qtuor sūt spēs: tria: h?
 dīctoria: relatiua: p?uatiua. Op. 37. c. i
 Operari. vide in spūsanctus.
 De operib? occultis nāe. Opus. 34.
 Oratio xpi in xpo describitur.
 Oratio dñica expōit Op. 3. trac. 3. pte
 cap. 5. z sequentibus. Item Op. 7.
 per totum.
 Oratio dominica cur dicitur in missa.
 Opus. 66. c. vlt.
 Ordo. vide sacrum.
 Ordo nāe iter aliq? pōt dupl? attendi.
 Opus. 50. c. de incarnatione xpi.

uermode tamen. ibidem. c. 6.
Preceptoz obferuata duplex est mo-
dus perfectus. f. imperfectus. ibide.

Purgatorium est post hanc vita. Op.
3. parte. j. de fide. c. 180.
Pulchritudo exterior z ornatus fuit
multis occasio calius. Opus. 58. c. 8.

In regimine politico an debz esse cer-
tus numerus bellantiu. ita qd alij no
debet se in hz occupare. ibide. c. 10.

rationes hoc astruentiu: z solutioes
hanc assertionum a capto. 2. Op. 17.
vsqz ad capitulum. 8.

In resurrectione hoies dina vtute debi-
ta pfectione mebroz z sequent. ibi.
Resurrectione carnis co. de. c. 160.

In resurrectione cessabit motus celi.
ibidem. ca. 171.
Resurrectio xpi in xpo describit. z qli-
tas corporis xpi resurgentis.

Sabbatus triplex. D. 60. i.
Sacerdotes veteris legis qre subde-
bant regibz z no sacerdotes noue le-
gis. Opus. 2. li. j. c. 15.

De pceptis. io. decalogi i comuni z
spali de singulis. Opus. 4. per totu.

De qritate z ei' ditione z spbz. ibi. c. 19
Quatitas corpis xpi z quatitas panis
fca psecratioe no se eqles. D. ii. ar. 13

Regimine politico an sint paupes af-
sumendi ad officium. ibidem. c. 15.
Regimen lacedemoniorum describi-
tur. ibidem. ca. 14.

Religiosis ingressus sunt neophite
ideft ad fidem nouiter conuerfi inc-
tandi. ibidem. c. 4.

Resurrectio mortuoz describit. Op.
60. in. c. de 2o aduentu xpi.
Resurrectio corporum erit ad corpus
idem numero. ibidem. c. 154.

Sacramentum altaris cur datur specie-
bus velatis. ibidem.
Sacramentum altaris cur datur specie-
bus velatis. ibidem.

Sacramentum altaris cur datur specie-
bus velatis. ibidem.
Sacramentum altaris cur datur specie-
bus velatis. ibidem.

Sacrificium corporis xpi excellit in tribus oia mundi sacrificia. ibidem. c. 4. Sal qd misit helyseus in aqua quid significet. vide in aqua. Salus humana consistit in tribus. Op. 3. in principio. Salus humani generis diligentissime p deū est effecta. Opus. 63. c. j. in fine. Salutatio angelica aue maria exponitur. Opus. 8. Sancti noui testam. magis sunt dispositi ad gratiam recipiendum qz patres ve. test. Opus. 9. ar. 33. Sancti an scripti sint digito dei in celis materialibus. Opus. 10. ar. 29. Sancti an fulgebunt in corporibz sicut sol z septies magis. ibidem. ar. 36. Sanctus. require in beatus. Sanctificata fuit beata virgo Maria z sanctificationis eius fuit triplex effectus. Opus. 60. c. j. membro. 2. Sanguis animalius significat animas iustorum. Opus. 58. c. 3. in fine. Sanguis xpi tribus modis potz phiderari. pmo vt in cruce effusus. scdo vt in sacro consecratus. 3o vt a saluandis spūaliter bibitur. ibidem. c. 24. Sanguis xpi oblatio necessaria fuit ppter tria. ibidem. c. 25. Sanguis xpi in cruce effusus tria magna operatus est. ibidem. c. 28. Sanguine xpi reconciliamur deo triplici ratione. ibidem. Sanguis xpi tribus locis effusus est: z quare. ibidem. Sanguis xpi quare non sumitur a populo sicut a sacerdote. ibidem. Sanguinis xpi digne sumpti multe vtilitates. ibidem. c. 3. Sanguis xpi in sacramēto tribus modis potest considerari. ibidem. Sanguis xpi quo z a qbz spūalr tñi bibit: z vbi iste potus inuenit. 2o vsus ad que querit. 3o suauitas grē que de eius vsu oritur. ibidem. c. 31. Sanguine xpi irrigata aia pfert triplicem suauitatem gratie. ibidem. Sanguis malis sicut hz triplices colores: ita sanguis xpi spūalis opat aia quasi in paradiso dei flores virtutū vari coloris. ibidem. Sanguis xpi aia irrigata est sic paradysus deū irrigata qtuor flumibz. ibidem. Sanguis xpi factus sumptu digne peccata relaxat quotidiana sūm tria mala que sunt in pctō veniali. ibi. c. 32. In sanguine saluatoris tria grāa pctōz grauer arguunt peccando. ibidem. Sanguis xpi dulcedo tria bona facit. ibi. Sapientia perfecta fuit in xpo. Opus. 3. parte. 2. de fide. c. 32. Satisfacere hō non potuit p peccato: sed oportuit esse deū. ibidem. c. 14. Scientia vna subalternat alteri duplr. Opus. 42. c. 14. Scientia diuina hūe humanā acqren dī ponitur modus. Opus. 68. Scia speculatiua vtz pueniēter diuidat in naturalē mathematicā. z diuinam. Opus. 70. q. 5. ar. j. Scia nālis vtz fit de his qz sunt in motu: z in materia. ibidem. ar. 2. Scia diuina vtz fit de rebus. a mā z mo-

tu separatis. ibi dem. ar. 4. Citius in sciētijs nālibz oporteat rōnabiliter versari. ibidem. q. 6. ar. j. Scriptio q̄tis fit dignitas. D. 2. l. 4. c. 26 Scriba quis dī. z vnde. ibidem. Senatores qz sunt t. z qd eoz officiu: z quo patres sunt vocati. ibidem. De sensu exteriori z interiori. D. 43. c. 3 De sensu respctū singulariuz. Opus. 51. Sepultura corpālis xpi signat sepulturā spūalē. D. 60. in. c. de sepul. xpi Sepultura xpi mystice in corde nro faciēda est per quatuor. ibidem. Sepultura indiget hō ex pctō: z est pena peccati. ibidem. Sepultura xpi. vide in xpo. Sup syndonē mūdā cōficat corpz xpi propter tria. Opus. 58. c. 15. Adōd significādū nō est idē cū re significata i creaturis: s; i deo. D. 9. ar. 8. Significatur tres res in sacramento altaris. Opus. 58. c. 9. Signū est res pter spēs quaz igerit sensibz aliquid aliū faciēs ex se puenire: z signoz tria sunt genera. ibidem. c. 6. Similitudinē sunt tres differentie. Opus. 61. c. 4. 6. De syllogismo z ei' nā z modo z figura z partibus eius est. Opus. 47. Sol an fulgebit septies magis qz nūc. Opus. 10. ar. 37. De sortibus z singulis circumstantijs eius. Opus. 25. Spantiate sunt lacedemones. Opus. 20. l. 4. c. 16. Spera vltia quo ē i loco. Opus. 52. c. 2. De spe: z de his que ad spēs pertinent Opus. 3. tractatu. 2. de spe. Quo intelligit illd genes. ispirantē i facie ei' spiraculū vite. D. j. pte. j. c. 17. Spūalis vita describit. Op. 18. p totū. Spūalis vita describit. sub dicitōe pfectio. vide ibi ad longum. An spūsanctus possit dici ingentus. Opus. j. parte. j. c. 4. An spūsanctus possit dici medius iter patrem z filium. ibidem. c. 9. An spūsanctus sit imago filij. ibi. c. 10. Spūsanctus an possit dici vbi filij. ibi. c. 10. Spūsanctus an nomine xpi intelligi possit. ibidem. c. 13. An a spū scō filius sit missus. ibi. c. 14. An. ff. operetur per filium. ibidem. c. 15. Spūsan. qz pcedit a patre z filio probatur. Opus. j. parte. 2. c. 2. Spūsanctus a filio mittit. ibidē. ca. 3. Spūsan. accipit d eo qd ē filij. ibidē. c. 6. In spū scō opatur filius. ca. 5. ibidem. Spūsan. est imago filij sūm grecorum expositionem. ibidem. c. 6. Spūsanct' est a pte p filij. ibi. c. 9. Spūsanct' est filio a pte z filio. ibi. ca. 10. Spūsanctū spirat filius. ibidem. c. 15. Spūsanct' emanata filio. ibidē. c. 20. Spūsanctus fuit a filio sūm doctores grecorum. ibidem. c. 21. Spūsanctus exorignat filij. ibi. c. 22. Spūsancti actor est filij. ibidem. c. 23. Spūsan. pncipiuz est filij. ibidem. c. 24. Spūsan. fons est filius. ibidem. c. 25. Spūsanctus distinguit a filio per hoc qz ab eo est. ibidem. c. 3. Spūsanctus dī digitus dei. ibidem.

Spūsanctus est de essentia filij est de necessitate salutis. ibidem. c. 31. Spūsanctus pcedit per moduz amoris. Opus. 2. c. 4. Spūsanct' cōsubstantialis patri z filio. Opus. 3. parte. j. de fide. c. 48. Spūsanctus nō sit pater xpi. ibidem. parte. 2. de fide. c. 39. Spūsanct' a pte z filio. vt sunt plures agētes. s. vt vnū in principio coagunt recte potz intelligi: nec est filie de pcef su creature z spūsancti. Op. 9. ar. 35. Spūsanct' pcedit a pte z filio sūm qz sunt plures sūm numerū agētiū: mon tamen sūm formā eos plurificāte recte potest intelligi. Opus. 9. ar. 16. Spūsan. potz dilgere seipō. ibi. ar. 58. Spūsan in circuitu pergit: quo exponenda sit fine. Opus. 11. ar. 6. Star' inocētie describit. vide inocētie. Star' pfectionis qd est: z qd sit eē i statu pfectionis: z qb' puenit. D. 18. c. 19. Status pontificalis est perfectior statu religionis. ibidem. c. 20. Star' pontificalis: z si sit pfectior: nō tñ melior statu religiois. ibidem. c. 22. Star' platiōis est pfectior. ibidem. c. 20. Star' curatoz archidiaconoz an sit pfectior: z an pfectior religiois ponit rōnes p vtraqz pte affirmatiua z negatiua: z solunt rōnes in pūza ca. 23. eiusdē li. deiceps vsqz ad finē illius. Opus. Status. vide perfectio. Stella qz apparuit magis differebat ab alijs i tribz. D. 60. in. c. de appitōe Stella. qz appuit magis an habuit figurā cruci: z crucifiri. D. 16. ar. j. 2. 7. Suba incorporalis imālis sunt de pfectione vniuersi: z sūm liberi arbitrij: z in eis gradus z ordo inuenit. Opus. 3. parte. j. de fide. c. 75. Substantiā aliquā incorporealem oportuit vniri materie: z totū ppositū dicitur homo. ibidem. c. 79. Substantiā separatarū natura describitur. Opus. 15. Antiqua enī opio fuit hō sūbas eē corporeas. dices oia eē corporeas qz sūm in rez nā: s; hec opio reprobat multipr. Opus. 15. in pncipio. c. 72. Subaz separataz nūtz Arist. inestigat ex nūero motū celestij corporum. ibidem. cap. 2. Subaz imaterialiū dīa s; Platonē z Arist. ponitur. ibidem. c. 3. Sube oēs sub deo sūm ex mā s; Auicebron: s; h oplo reprobat. ibidem. c. 5. Subas imāles nō habere cām sui esse quidam opinati sunt. ibidem. c. 9. Sube separe sūm Auicēnaz sūm a deo imediāte: s; quodā ordine. s; pūba a deo. secūda a pma. z sic deinceps sed hec opio reprobat. ibidē. c. 10. Sube a deo pducte oēs sunt equales sūm Digenē. sūm oēs anime z substantie separate sunt eiusdē spēs: sed factas huius ostenditur. ibidem. c. 12. Substantie separate immateriales non hnt singulariū cognitionē nec humanoz actū pūdentia sūm quodā s; hec opinio reprobat. ibidem. c. 13. Omnes substantie separate sunt a deo

pducte. ibidem. c. 17. Substantiā separatarū sūe spūaliuz cōditio sūm catholica fide describit. ibidem. c. 18. Subaz separataz sūe spūaliū distinctio describitur. ibidem. c. 19. In substantijs separatis quo sumit gen' z differentia. ibidem. c. 15. Substantie imāles z māles pueniūt solo genere logico. ibidem. c. 17. Substantia aliter accipit cū diuidit' z accidēs: z qz gen' gūalissimū. ibi. c. 19. Suplatiu' duplr exponit p aduerbiū sūmē: z sic nō suscipit magis z min' z p aduerbiū valde: z sic suscipit magis z minus. Opus. 61. c. 50. Suppositū vnū in duobz naturis quo. sit pole fieri in diuis. Opus. 2. c. 6. Tabellio ē portitor tabellaz z est officiu mistri Opus. 20. lib. 4. c. 26. De tpe z qd sit: z nā eius: z in qb' est: z in quibus non. Opus. 42. c. 4. In toto tēpore est vnū istās re differēs ratione. Opus. 36. c. 22. De tpe cōtinuo z discreto z quo sunt diuerse mensure. ibidem. c. 5. An aliqua operatio angeli potz tpe nro mensurari. ibidem. c. 4. Tempus nō est motus: sed aliqd eius. Opus. 44. c. 2. Que sunt illa que tēpore mensurant: z que non. ibidem. c. 3. Differentia tps eternitatis z eū: z qd sit vnūquodqz eoz. ibidem. c. 4. Per qd eleuamur supra tps. s; grā nō ē tēporale ex pte obiecti: est tñ tēporale ex pte nri qz eleuamur z sūm tēporales. Opus. 9. ar. 31. An in pncipio tēporis possint dici res create. ibidem. art. 100. Tentatio pmi hois a diabolo. Opus. 60. c. de incarnatione. Tentari xps voluit. ibidem. in. c. de xpi tentatione. Tentatio triplex. s. de hois z dyab. ibi. Tentatio tribus modis agitur. ibidem. In termino mot' nūbil est de illo qd p motuz derelinquitur. Opus. 32. c. 1. Termin' actiois pphice duplex. s. pimus: z est generatio. scds z est sor'. ibidem. c. j. Terre distātia vsqz ad ei' centz an sci ri possit. Opus. 10. arti. 42. Theodosius impator quo egit penitentiam publicā: z obediuit Ambrosio. Opus. 20. lib. 3. c. 18. De tyrānis z tyrannide. vide dictione regis z regni. Opus. 42. c. 2. Transcendentia sunt ser'. Transfiguratio xpi describitur. Opus. 60. in. c. de transfiguratione xpi. Ad translatōis officiu quid pertinet. Opus. j. in pncipio. De transmutatione rerum adūniuez. Opus. 37. c. 3. Transubstantiatio. vide conuersio. Trapellū qd significet. D. 2. l. 4. c. vlt. Tribuni qui sunt. z vnde sumpserunt originez. Opus. 20. lib. 4. c. 27. Trinitas psonaz vnitati essentie nō repugnat in persona. Trinitū triplr cōsiderat. Opus. 58. c. 10.

Triticum. vide in panis. Vanagloria describit qd sit: z i qb' ope ribus repit: z quo nō ois vanagloria explicāda sit i pfectioe. D. 64. c. 10. Vas electum dī sacerdos: z pparat triplici vasi. Opus. 58. c. 29. Velle triplex nature grē z vicij. Opus. 61. ca. 49. Velites qz dīr z vñ. Opus. 2. li. 4. c. 28. Vendere an liceatē cari' pp expectationē solonis. Opus. 67. per totum. Venetiaz durz hz perpetuū dñū in tō bardia. Opus. 20. lib. 4. c. 8. Verbu dei de qz. In pncipio. Opus. 2. c. 2. Verbum dei. vide in deo. Verbu iteri' pceptū: exteri' platiū qd sūm: z quo differit hī. D. 13. r. 14. Verbu dei de qz. In pncipio. Opus. 2. c. 2. Verbu dicitū a diuersis de eadez re est idem specie. ibidem. Verbu qnqz dicit similitudo rei: qnqz verbum rei. ibidem. Fantasma carthaginis est vbi carthagini sūm Aug. ibidem. Verbu cordis est. vltimū qd potz itellectus in se operari. Opus. 14. Verbum an cōstituitur actu recto vel reflexo. ibidem. Verbu multiplex ab Aug. 3. de trinit. describitur. Opus. 59. c. 7. Verbum triplex. Opus. 53. Veritas doctrine xpi describit. D. 2. c. 7. Veritas miraculoz xpi describit. ibi. Propter veritatē dicendam virtuosus nō curat displicere amicis. D. 45. Vex qd addit sup ens. Opus. 42. c. 2. Virgines fatue. Dat. 25. quid per eas significatur. Opus. 58. c. 2. Virt' z vis quo differūt. Opus. 61. c. 22. Visio diuine essentie totaliter quietat z replet desiderij itells creati. D. 3. parte. j. de fide. c. 104. Ad visioē diuine essentie qz itells creat' pertingere potest. ibi. c. 103. In visioē diuine essentie puenit vltim' finis patrie piter in fructioe. ibi. c. 2. Videntium deum diuersi sunt gradus Opus. 61. c. 25. Vita xpi tēporalis est exēplar nre vite spūalis p oia. D. 60. in. c. de ascētioe Vnitati tres sunt gradus. Op. 43. c. j. Ad vitā bonā ptenet. duo. ibidem. c. 3. Vita bona consistit in tribus. ibidem. Vinctio extra qb' fit oāda. D. 65. c. 7. Quid de illo qui dephēderit se errasse circa istud sacm. sūm oleo. ibidem. Vngens effundere debet orationez: z non alius. ibidem. Vtrum licitum sit sacerdoti pecuniam exigere de isto sacro. ibidem. Vnctionis ex. ibidem. De vnitati itells ptra Aueroystas hī. Opus. 16. per totum. Vniuersale tripliciter considerari potz. Opus. 42. c. 7. Vñ potest duplr cōsiderari. Opus. 49. Vñ magis est difficult' ad cognoscēdū eē. vñ magis ē magis notū quo hec

duo verificantur. Op. 53. in fine. Vñ sūm qz vñ pphēdit pma re que de se nata est in plūb' p intentionē scdaz Opus. 56. in prin. Vniuersale an sit suba vel accēs. ibidē De vñbz sunt opuscula duo. s. 55. z. 56. Vñū trāscēdēs addit supra ens indiuisiōnem tñ. Opus. 42. c. 2. Voluntate actionis triplex est radix. Opus. 58. c. 18. In voluntatez humanā imprimere potest solus deus. Opus. 3. pte. j. c. 130. Voluntatis renūciatio pertinet ad pfectionis statum. Opus. 18. c. 12. Voluntas quid sit. Opus. 43. c. 6. Volūtatē nostram non tenemur cōformare in his qz absqz pctō ignozare possumus. Opus. 9. ar. 89. Volūtatē diuine duplex est cognitio Opus. 60. in. c. de xpi tentatione. An qs voto potz se licite ad religiois in gressū astrigere: dōz qz sic. D. 17. c. 12. An liceat aliquē se ad bonū faciēdum voto astrigere. vdm qz sic. ibidem. Opus factum est voto est magis meritorium qz sine. Opus. 18. c. 13. Notūz an pubertatis aios quat ligat' z quat potz infringi. Opus. 17. c. 11. De dīa voni simplicis z solentis. ibidē. Voces sunt signa intellectualium conceptionum. Opus. 9. arti. j. Quomodo verificat illud dictū Athanasij. filius assumpit naturam nostrā in sua vñā. Opus. j. parte. j. c. 19. An liceat ab vsuario aliquid recipi esse ue p modū donatiois aut exactionis z si peccat an pēa pecuniaria pnt pnti: z qd sit d illa pecūia faciem. D. 21. Xpm quomodo dicimus filium dei: cū deus vxozē non ha beat. Opus. 2. c. 2. Xpm filij dei quo dicimus mortuum cum deus sit immortalis. ibidem. c. 5. Xpm purū hoies nec an marā extitisse mentis soun'. D. 3. p. 2. de fide. c. 18. Xpm filij dei dicit Nestorius: nō qz filius dei naturaz sūmptit humanā: s; solū p grāz dī habitationē. ibi. c. 19. In xpo nō est solū vna psona: s; ē vna nā s; erroz Arii z Euticis. ibi. c. 20. In xpo nō ē alia aia qz ipm dei vbi s; appolinaris opione falsaz. ibi. c. 21. In xpo nō fuit vera caro sūm mēdatiū manichei. ibidem. ca. 23. Xps non assumpit carnez de virginē sed attulit de celo. secundum fictionem valentini. ibidem. c. 24. In xpo fuit verū corpus. vera anima rōnalis eiusdē nature cum corpore z aia nra: z simul cū hoc pfecte dīntas sūm catholica fide. ibidem. c. 25. In xpo quidaz dicunt duo esse supposita. ibidem. ca. 26. In xpo est vnū suppositū z vna psona necnū dīr xps equoce hō. ibi. c. 2. 27. In xpo nō sunt due res nature: s; vna res duarū naturaz. Opus. 42. c. 13. In xpo quid debeat dici vnū: z quid multa. Opus. 3. pte. 2. de fide. c. 28. In xpo ē hūana nā pfecta. ibidē. c. 28. Xpm nasci de virgine fuit cōueniens. ibidem. ca. 37. Xpm nasci de virgine de spōdata pue-

niēs fuit. D. 60. i. c. d. natiuitate xpi. xpi p̄r nō fuit sp̄s sanctus. Opus. 3. p. te. 2. de fide. c. 39. xps fuit s̄me bear⁹ in istāri sue cōce- ptiōis. Op. 60. i. c. d. carnatiōe. i. f. xpi aia triplicē habuit sciam. ibidem. In xpo fuit p̄fectio sapiētie. Opus. 3. p. te. 2. de fide. c. 32. In xpo fuit plenitudo gr̄e r̄ qd sit gr̄a. Opus. 3. parte. 2. de fide. c. 31. In xpo fuit gr̄a infinita. ibidem. c. 3. xpi triplex gr̄a vniōis habitualis: r̄ ca- pitis expūm̄ in illo vbo. Jo. i. vbi caro factum est. xpi gr̄a habitualis dupl̄r considerat. Opus. 60. in. c. de incarnatione xpi. In xpo gr̄a vniōis p̄cedit habituales nō t̄p̄e: s̄ nā r̄ ordie itelligēdi. ibidē. xps dicitur caput ecclesie. ibidem. xps dī mediator dei r̄ hoīuz. ibidē. in cap. de passione xpi. xps in istāri sue p̄ceptiōis tres habuit p̄fectiōes. s̄. nāe gr̄e r̄ gl̄ie. In. c. de incarnatione. ibidem. membro. 2. xpi corpus formatum. fuit in istāri. ibi. xps noīat hoīez dēficatū: v̄ba eōz deū humanatum. Opus. 60. in. p̄m. In xpi hūanitate b̄ti habebunt triplex bonum. Opus. 38. c. 10. xps exhibuit nob̄ benignitatē in diu- nitatis cōcitiōe: s̄ misericordiā in hūanitatē n̄e susceptiōe. Opus. 60. c. de xpi natiuitate. xps an venit p̄ncipaliter propter ori- ginalē vel actuale peccatūz tollēdi. Opus. 11. ar. 27. xps natus est nob̄ puer q̄drupl̄r. Op. 60. c. de xpi natiuitate. xpi circūcisio fuit nob̄ vtilis: r̄ i exē- pliū mltis mōis. ibi. i. c. d. circūcisioe xpi apparitio p̄ magos d̄scribit. ibidē in. c. de apparitōe xpi. xpi oblatio in templo. ibidem in. c. de oblatiōe xpi. xpi bap̄tism⁹. ibi. i. c. de bap̄tismo xpi. xpi teim̄it fuit salutare r̄ exemplare. ibidem. in. c. de teim̄io xpi. xpi t̄ratiō d̄scribit: r̄ gr̄e t̄rari voluit ibi. in. c. de tentatiōe xpi. xpi cōuersatio d̄scribit. ibidē in cap. de cōuersatiōe. xps habuit tria refugia ad q̄ q̄n a tur- ba p̄mebatur descendebat: r̄ hōc p̄pter tria. ibi. in. c. de trāfiguratiōe xpi doctrina fuit roborata vite sancti- tate: miraculoz opatione: vbi. in. ca. de miraculis. xpi doctrina d̄z eē parabolica. ibi. in. c. de doctrina xpi. xpi humilitas a nob̄ est imitāda: r̄ fu- it multiplex r̄ mirabilis. Op. 63. c. 2. xps quare assump̄it vitam abiectam. Opus. 20. li. 3. c. 14. r̄ 15. xpi monarchia sive regimē d̄scribit. ibidem. c. 13. xpi d̄nium q̄n̄ incepit. ibidem. c. 14. xps q̄no ad istar romanoz pontificū auxit reipublicam. ibidem. c. 16. xpi miracula d̄scribuntur. Opus. 60. in. c. de miraculis xpi. xps fecit miracula diuina v̄tute. ibidē. xpi trāfiguratio d̄scribit. ibidem in cap. de trāfiguratiōe.

xpi cena d̄scribit. ibi. i. c. d. cena d̄fii. vide eucharistia. vide corpus xpi. xps d̄as nob̄ corp⁹ in cibuz. triplex p̄t rō sapie del assignari. Op. 58. c. 5. xps dedit se nob̄ mltis modis. ibidē. xps dedit nob̄ corp⁹ suū velatū spe- ciebus panis triticeī. ibidem. c. 3. xps tripl̄r venit ad nos s̄m̄ triplicem consideratiōem. ibidem. c. 10. xpi passio circa quā quatuor possum⁹ p̄siderare d̄scribitur. Opus. 60. i. c. de passione xpi. In xpo fuerūt passioes appetit⁹ sensiti- ut: al̄ t̄i q̄i nob̄. ibi. i. c. d. carnatiōe xps aliquos defectus assump̄it: r̄ ali- quos non. ibidem. xps mori voluit. ibi. i. c. de morte xpi. xps mori voluit morte crucis. ibidē. xpi mors quo ad aliqd fuit cōformis n̄e mori: quo ad aliquid nō. ibidē. xpi mors fuit voluntaria. Opus. 3. p. te. 2. de fide. c. 46. In morte xpi fuit separata aia a corp̄e: neutriū in separatiōe fuit diuinitate. Opus. 3. p. 2. de fide. c. 45. xpi passio quo ad corpus d̄scribitur Opus. 60. in. c. de passione. xpi passio quo ad aiaz d̄scribit. ibidē. xpi exploratio iminēte hora passiois. Op. 3. parte. 2. de fide. c. 48. xpi passiois locus d̄scribitur. Opus. 60. in. c. de passione xpi. xpi dolor tristitia acerbitas d̄scribitur. ibidem. xpi passiois vtilitas. xpi passioe liberati sum⁹ a reatu pene dupliciter. ibidem. xpi passio est cā recōciliatiōis n̄e ad deum dupliciter. ibidem. xpi passioe aperta est ianua regni ce- lestis. ibidem. In passioe xpi tria sūt p̄siderāda: op⁹: modus: causa. ibidem. xpi sepultura. ibi. i. c. d. sepultura xpi. xps fuit tor⁹ in sepulchro: r̄ tor⁹ in iher- no. ibi. in. c. d. descēsu xpi ad iheros. xps fuit in sepulchro trib⁹ dieb⁹. ibi. xpi descensus ad iheros. ibidem. xpi resurrectio. ibidem. xpi resurrectio qualitas. Opus. 60. in cap. de resurrectione. xpi resurrectiois effect⁹ r̄ v̄tutes. Op. 60. c. de resurrectione xpi. xps surrexit cum cicatricib⁹. Opus. 60. in. c. de resurrectione. xps appuit p̄ magdalene. r̄ gr̄e. ibidē xpi resurrectio est cā n̄e resurrectiōis r̄ quomodo. ibidem. xpi ascēsiō. ibidem in. c. de ascēsiōe. xpi iudiciū. ibidē in. c. de v̄t. aduētū. xps participauit nob̄iscuz q̄nqz mala terribilia: quare maxie dicendus est amicus. Opus. 61. c. 12. xps nob̄ maxie est diligēd⁹ p̄p̄ tria: qz hō qz p̄is: qz v̄tilis. Opus. 61. c. 4. In xpo sūt tria quare maxie est di- ligēd⁹: quia pulcherrimus affabil̄ mansuetus. Opus. 61. c. 12. xps maxie diligēd⁹: quia maxie p̄sanguine⁹ s̄ oēs modū p̄sanguini- tatis. Opus. 61. c. 12. ps an plus dilexit Joānē an Petrū.

Opus. 61. c. 50. xpi fidelitas ē infām̄as ad diligēdi. s̄ heu mltū iupiciūt. D. 4. p̄cepto. 3. xpi tota actio est cā infām̄ationis n̄e ad deum. Opus. 63. c. 2. xps maxie est diligēd⁹ p̄p̄ tria in q̄b⁹ consistit dilectio. Opus. 61. c. 12. Letera de xpo vide in dilectiōe in cor- xpoze xpi in deo. in eucharistia. **C**Eplicit tabula opusculorum San- cti Thome de Aquino. ordis Die dicatōum Doctoris eximij. **T**abula de vsuris. Prohemium. **D**e vsuris in cōmunitate de vsurarij contractibus. Opus. 73. Quid noīe vsure significet. cap. 1. De materia p̄pter vsure: de speciebus r̄ modis eius. c. 2. Quomodo in solo actu mutui p̄mo p se accidit vsura. c. 3. Quomodo vsura est p̄ctm̄ mortale s̄m̄ legem diuinam. c. 4. Quid in vsura nō trāffertur d̄nium s̄m̄ legem diuinam. c. 5. Quid rō dubij vel piculi valeat excusa re vitium vsure in mutuo. r̄ alijs cō- tractibus: r̄ quando. c. 6. Quid rō dubij vs̄ piculi valeat excusa re hoc vitij s̄ p̄ditiones p̄sonales vel reales. c. 7. Quid vitium vsure incidit i p̄ctib⁹ v̄di- tiōis r̄ ep̄ctiōis i cōl. c. 8. Quid in emptiōe reditū ad vitā icidat vitium vsure. c. 9. Quid capli sc̄da ps q̄no liccat eme- re redditus ad certum tempus. Quid est vitij vsure in v̄dentib⁹ car⁹ p̄pter dilatatam solutionem. c. 10. Quid in his q̄ am̄it sūt mercatorib⁹ pe- cuniā vel aliā rē pro certa pte luci est vitij vsure. c. 11. Quid bona pupilloz licite cōmūtatur cōmunitatibus ad lucrum. c. 12. Quid in cōmūtatiōe cap̄soria cōmūtata- tur vsura. c. 13. Quid liceat cōmūtare pecuniā et̄it ad nūdinas v̄ res alias ad lucz. c. 14. Incipit 3⁹ ps r̄ v̄lta hui⁹ op̄s. q̄no r̄ gr̄e ē restitutiō vsuraz faciēda. c. 15. Quibus restitutiōes sūt faciēda. c. 16. A quibus restitutiōe fieri debent: a quo ordine. c. 18. Quomodo res eadez vel equiualeas restitui debeat. c. 19. Quid vsure fructus r̄ prouentus: sūt restitūendi. c. 20. Quid r̄ quis cogendus sit. r̄ quomodo ad restitutiōez vsurarum. c. 21. **C**mpressum Venetis mandato r̄ ex- p̄sis Petri Liechtenstein Colonie- sis Germani. Cura r̄ ingenio Jaco- bi p̄cico de Leucho. Anno v̄rginici partus. 1508. Die. 15. Januarij.

A **C**Opuscula Antonij vniuersitate a natura formauit: culo leuatus **B** **C**incipiunt. nisi h̄ret verbum. sona filij. Non. n. prodest **C** sed diue attribuenda **C** Quod diuina plibus predicata diuinus r̄ essentia **D** mundum esse quam intellectus generationem r̄ cor- tiam suam in **E** rumpunt nām anime r̄ corporis ritia r̄ diuinitus cognitionum xps **F** est in ps. dicitur. spem corporalem aliquis aliquem **G** Et ideo per **H** sed verbum dei sacm̄ est extreme **I** Et causa frater noster **K** Quintum vitijz nostrā: sicut r̄ nos **L** Quod vero ad rem: vel speciei **M** Quinta questio est. que precedit ponebant h̄ corpus aliquid in quo **N** ronymi r̄ Damas. tem fieri existimabant: intellectus sit silis n̄re r̄ diuinum esse

Z minus detinetur a passionibus secus inspirantis dabilius reddatur **O** sunt communia vota errantem in via est q̄ vita p̄te dozmirē **R** non sequitur. tit. Et sic patet est p̄fendo apostolus cui datur aliquis **S** possessiones querit se exposuit **T** Rem Aug. xpi liberalior est **V** sentia autem corporis mento amitteretur religiosorum vita runt honorem **X** la sit amicitia manū erit sanitas corporum c̄is q̄ in conuiuio **Y** cto dominio quanto p̄ps non cognoscit exempla antiquorum so ab alberto **Z** semper tendit ad h̄ndū in consulendo liber. Sicut r̄ de romano fortis. Est r̄ aliud **A** expedit agere: hominū r̄ demonum: tatio qua dicitur spositio esse vite **B** sicut gubernator est tione ergo que est nem ante formam ma in qua nihil

X in rebus materialibus r̄ econuerterio significat actum habuisti modo habes **Y** q̄ per se opponitur ei a verborū sed qz ritur diuersitas **Z** Unde accidentia **A** nes q̄ de formis fecit sumus est neratio dicitur est sub extremitatibus **B** Quod non bene s̄m̄ sc̄sue ad rum species. s̄. ho: s̄ue sint **C** per quod possunt ra forma sylli **D** Sciendum: qz non tamen semper **E** cit p̄ho: qz cum gibilē: neqz actum h̄z intentionem scilicet intentionem **F** nere: nisi velataz: tionez hominis siḡat: speculum dicitur s̄m̄ cōmunem hoīum **G** rat: hoc fecit xps r̄ ambulauit de plena es sic et in eucharistia **H** ad perficiendas dam cauterio iustitia: vt quod corporalis. Unde **I** tiam dilectionis ad erigendum bat sponsam dtes ille quem

I sed in differentibus do visuz ne riabor in ihermitatibus ad hunc fontem **J** r̄ hec duplex. lis r̄ gratuitus misericordie. Aug. omnes vnuz sint **K** ptatis tue potabis sic singula in dicās modum perbia r̄ negligētia **L** p̄tari a pec catio in eo. Deinde amabilez exhibe positis differunt **M** ro seculares Luīus coniunctionis gendo: vt dic. 4. de filios non in **N** locum oīno equocam autem ad cognitiones d̄rias: r̄ per scilicet rector **O** rat accipere. nis: quia nec nis atqz vtilitatis. bium vero quod **P** Opus. 20. Deus non est, tur accidens. Opus. 49.

